

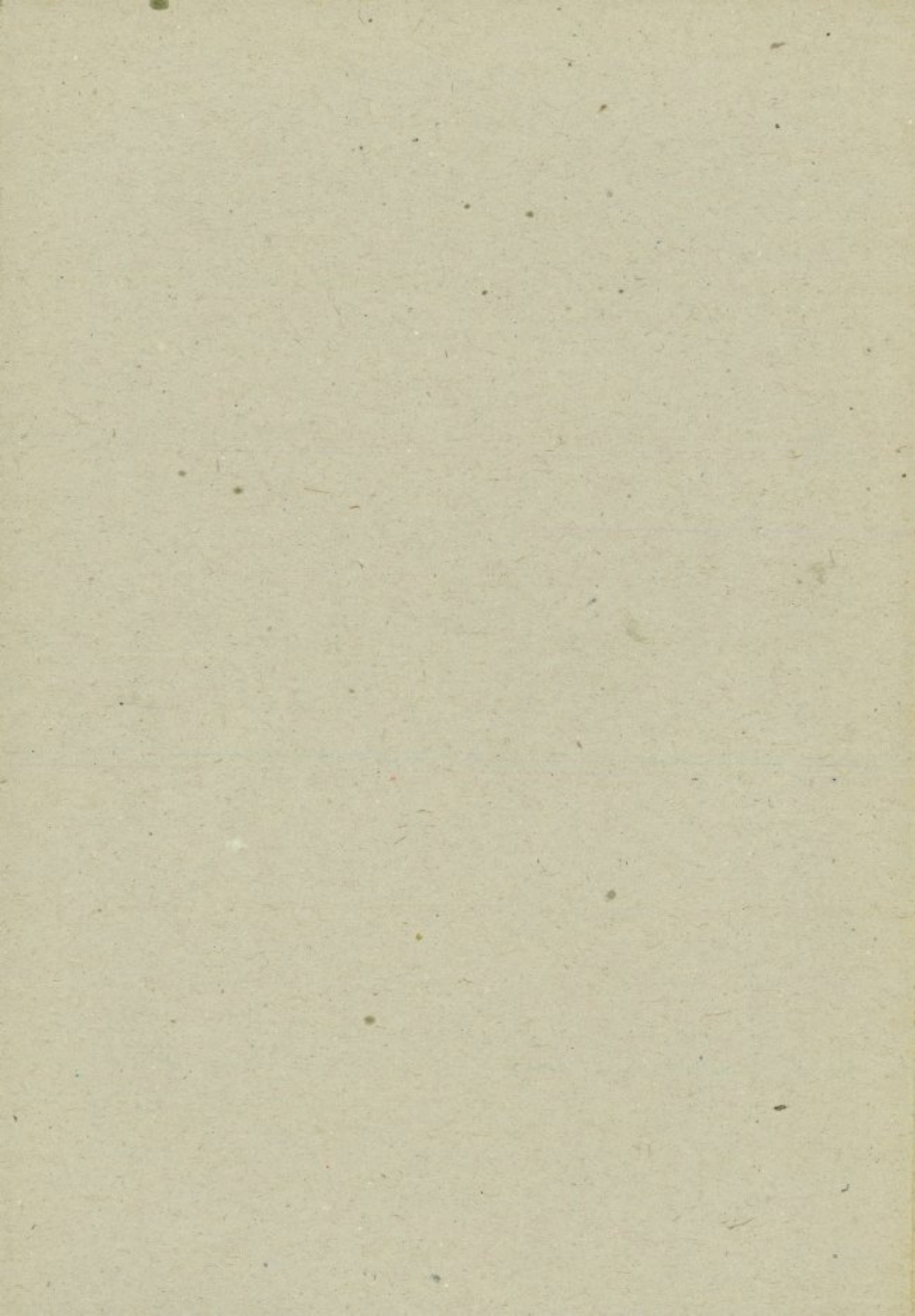
skupščina
socialistične
republike
slovenije

sejni zapiski

seje
od 1. IX. 1981
do 31. X. 1981

16

ljubljana 1982

**skupščina
socialistične
republike
slovenije**

sejni zapiski

**seje
od 1. IX. 1981
do 31. X. 1981**

ljubljana 1982

St-5:20/16 I

Sekretariat Skupščine SRS
dokumenti

Inv. št. 535/82

zbor združenega dela

64. seja

(23. septembra 1981)

Predsedoval: Emil Tomažič,
predsednik Zbora združenega dela

Začetek seje ob 9.05.

Predsednik Emil Tomažič: Tovarišice in tovariši delegati! Pričenjam 64. sejo Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije.

Najprej bomo za današnjo sejo zbora izvolili Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja in verificirali pooblastila. Predlagam zboru, da v verifikacijsko komisijo imenuje naslednje delegate: za predsednika Pavla Dimitrova, za člana pa Alberta Laibacherja in Marijo Kolenc. So predlagani delegati navzoči? (Da.) Želi kdo o tem predlogu razpravljati? (Nihče.)

Prehajamo na glasovanje. Kdor je za tak predlog, naj to potrdi z dvigom roke! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so bili v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja za današnjo 64. sejo Zbora združenega dela izvoljeni delegati v predlaganem sestavu.

Prosim verifikacijsko komisijo, da se sestane in pripravi poročilo za zbor.

Na današnjo sejo zbora so vabljeni predstavniki Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, Gospodarske zbornice Slovenije, Samoupravne interesne skupnosti za ekonomske odnose s tujino, Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, Zavoda za statistiko SR Slovenije, Narodne banke Slovenije in Službe družbenega knjigovodstva v SR Sloveniji.

Na sejo zbora so vabljeni tudi predsedniki odborov našega zbora, člani delegacije Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije, delegati iz SR Slovenije v Zveznem zboru Skupščine SFR Jugoslavije ter poročevalci odborov in komisij, in sicer: Rok Pavšič, poroče-

valec Odbora za družbenopolitični sistem, Ivan Zelenšek, poročevalec Odbora za družbenoekonomske odnose, Marjan Gašparič, poročevalec Odbora za finance, Jože Kirič, poročevalec Komisije za informiranje in Majda Lindič, poročevalka Zakonodajno-pravne komisije.

Kot običajno prosim tudi tokrat vse tiste delegate, ki nameravajo zastaviti delegatska vprašanja, da le-ta posredujejo že sedaj na začetku seje, da jih bomo lahko predložili Izvršnemu svetu ali ustreznim republiškim funkcionarjem, da nam, če bo to seveda mogoče, pripravijo odgovore na zastavljena delegatska vprašanja že na današnji seji.

Obveščam vas, da ste prejeli na klop seznam gradiv k posameznim točkam dnevnega reda, zato teh gradiv ne bom posebej navajal. To velja tudi za seznam predstavnikov Izvršnega sveta k posameznim točkam dnevnega reda.

Ugotavljam, da je verifikacijska komisija končala z delom. Prosim predsednika, da poroča zboru.

Pavel Dimitrov: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije za 64. sejo, dne 23. 9. 1981, se glasi:

Zbor združenega dela šteje 150 delegatov. Za današnjo sejo je predložilo delegatska pooblastila 142 delegatov. Na današnji seji niso navzoči delegati z naslednjih področij oziroma okolišev: iz gospodarskega področja 7. okoliš, en delegat, 21. okoliš, en delegat, 22. okoliš, en delegat, 25. okoliš, en delegat, skupaj štirje delegati; iz socialno-zdravstvenega področja 1. okoliš, en delegat, iz kmetijske dejavnosti, 3. okoliš, en delegat, 4. okoliš, en delegat in 6. okoliš, en delegat, skupaj trije delegati. Na današnji seji torej ni navzočih skupaj osem delegatov.

Komisija je pregledala vsa predložena pooblastila in ugotovila, da so vsa pooblastila v skladu z zakoni in ustavo SR Slovenije in zato predlaga, da Zbor združenega dela vsa predložena pooblastila verificira.

Predsednik Emil Tomažič: Hvala lepa! Želi kdo razpravljati o poročilu verifikacijske komisije? (Nihče.)

O poročilu bomo glasovali v celoti, ker, kot smo slišali, ni nobeno pooblastilo sporno. Kdor je za potrditev poročila verifikacijske komisije, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno potrdil poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter s tem verificiral pooblastila delegatov za 64. sejo Zbora združenega dela.

Prav tako ugotavljam, da lahko zbor veljavno odloča, ker je na seji navzoča večina delegatov.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na določitev dnevnega reda 64. seje Zbora združenega dela.

Z dopisom z dne 8. 9. 1981 sem razširil dnevni red seje z osnutkom zakona o zagotovitvi deviz za plačilo uvoza nafte, naftnih derivatov in premoga za koksiranje v letu 1981, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Zbor republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije. Predsednik tega zbora nas je zaprosil, da bi ta osnutek zakona obravnavali na današnji seji, ker ga bo Zbor republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije obravnaval na svoji seji 1. oktobra.

Glede na to predlagam zboru, da za današnjo sejo sprejme naslednji dnevni red:

1. določitev dnevnega reda 64. seje Zbora združenega dela;
2. odobritev zapisnika 63. seje Zbora združenega dela;
3. predlog za izdajo zakona o družbenem sistemu informiranja;
4. osnutek zakona o samostojnih kulturnih delavcih;
5. predlog za izdajo zakona o Prešernovi nagradi z osnutkom zakona;
6. osnutek zakona o varnosti cestnega prometa;
7. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o ureditvi določenih vprašanj s področja varnosti železniškega prometa (nadaljevanje obravnave);
8. predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prekrških;
9. osnutek zakona o zagotovitvi sredstev za delež SFR Jugoslavije v I. dopolnitvi sredstev Mednarodnega sklada za razvoj kmetijstva (IFAD) za obdobje 1981 do 1983;
10. osnutek zakona o pogojih in načinu vračanja kreditov za selektivne namene iz sredstev primarne emisije organizacijam združenega dela, ki so pretrpele škodo zaradi potresa na ozemlju SR Črne gore v letu 1979;
11. osnutek zakona o zagotovitvi deviz za plačilo uvoza nafte, naftnih derivatov in premoga za koksanje v letu 1981;
12. predlog zakona o ratifikaciji konvencije o priznavanju in izvrševanju tujih arbitražnih odločb;
13. predlog zakona o ratifikaciji sporazuma med SFR Jugoslavijo in Kraljevino Belgijo o izogibanju dvojnemu obdavčevanju dohodka in premoženja;
14. predlog zakona o ratifikaciji konvencije o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk;
15. predlog zakona o ratifikaciji sporazuma o ustanovitvi Afriške banke za razvoj z dne 4. avgusta 1963, z amandmaji, in splošnih pravil, ki urejajo sprejem neregionalnih držav v članstvo banke;
16. predlogi in vprašanja delegatov.

Želi kdo o tako predlaganem dnevnem redu razpravljati? (Ne.) Ima kdo kakšen predlog za dopolnitev ali spremembo? (Nihče.) Če ne, prehajamo na glasovanje.

Kdor je za predlagani dnevni red, naj prosim glasuje! (Vsi delegati glasujejo za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlagani dnevni red za današnjo sejo zbora soglasno sprejet.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnika 63. seje Zbora združenega dela.

Zapisnik ste prejeli. Ima kdo kakšno pripombo ali predlog za dopolnitev zapisnika? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zapisnik 63. seje Zbora združenega dela odobren.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o družbenem sistemu informiranja, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Predlog za izdajo zakona je bil objavljen v Poročevalcu št. 17. K predlogu za izdajo zakona ste prejeli stališča in mnenja Koordinacijskega odbora za

informacijske sisteme pri Predsedstvu Republiške konference SZDL Slovenije in danes na klop predlog stališč Družbenopolitičnega zbora, ki predlog za izdajo zakona obravnava na podlagi 72. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije.

Želi predstavnik Izvršnega sveta besedo? (Da.) Besedo ima tovariš Vinko Trinkaus, namestnik predsednika Republiškega komiteja za informiranje. Prosim!

Vinko Trinkaus: Tovarišice in tovariši delegati! Ker je bilo k predlogu za izdajo zakona o družbenem sistemu informiranja več predlogov in očitkov, da so v njem nekatere nejasnosti, smo se odločili, da v današnji razlagi obširneje obrazložimo in skušamo celoviteje predstaviti, kako si zamišljamo zasnovano in funkcioniranje bodočega družbenega sistema informiranja v Sloveniji.

Temeljna izhodišča v predlogu za izdajo zakona o družbenem sistemu informiranja izhajajo iz predloga zakona o temeljnih družbenega sistema informiranja in informacijskem sistemu federacije, ki je prav sedaj v javni razpravi in bo predvidoma sprejet konec prihodnjega meseca. Ta sistemski dokument postavlja temeljno raven organiziranja in izvajanja vseh procesov in dejavnosti družbenega sistema informiranja v temeljnih organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih oziroma občinah, ki so kot subjekti družbenega sistema informiranja zadolžene za njegovo učinkovito delovanje. To pa pomeni, da ga samostojno načrtujejo, organizirajo in kar najbolj neposredno tudi opravljajo.

Informacijski sistemi v organizacijah združenega dela in občinah seveda ne morejo zadovoljiti svojih neposrednih uporabnikov, to je delavcev in občanov, če med seboj niso ustrezno povezani. V sistemu, v katerem temeljijo družbenoekonomski odnosi na združevanju dela in sredstev, je nesprejemljivo graditi informacijske sisteme, ki naj bi vsak zase opravljali svojo družbeno vlogo. To velja tako za občine kot za republiko, kjer se je v sedanji družbeni praksi izoblikovala vrsta specializiranih služb — nosilk informacijskih sistemov z vertikalno organizirano strukturo, na primer Zavod za statistiko, Služba družbenega knjigovodstva, Narodna banka Slovenije in tako dalje, ki pa so se na svoji razvojni poti zapirale vase in zato ostale tako nepovezane. Zaradi neusklajenega in nepovezanega izvajanja posameznih nalog, zaradi neenotnosti metodologij in velike različnosti standardov in strokovnih osnov, so njihovi podatki med seboj težko ali povsem neprimerljivi. To pa hromi njihovo uporabnost, povzroča podvajanje zajemanja in končnega izkazovanja podatkov in predvsem zmanjšuje učinkovitost delovanja celotnega sistema družbene reprodukcije.

Zato je ena od prvih nalog, da odpravimo neracionalnosti in premajhno učinkovitost sedanjih informacijskih sistemov, kar nam bo poleg priprave zakona in drugih predpisov naložilo veliko organizacijskega in praktičnega dela.

Družbeni sistem informiranja je predvsem namenjen delavcem, občanom in upravljalcem, da jim zagotovi pravočasno, po vsebini in obliki dostopno informacijo, ki jo določata ustava in zakon o združenem delu. To je po našem prepričanju mogoče doseči s postopnim organiziranjem sistema združenih ali med seboj usklajenih evidenc, registrov, podatkovnih baz, ki so podrejeni načelu horizontalnih funkcionalnih povezav. Najpomembnejša raven v tem sistemu je občina kot temeljna družbenopolitična skupnost. Komunalno-informacijski sistem sestavljajo večnamenske baze podatkov organizacij združenega

dela, samoupravnih interesnih skupnosti ter evidence in registri, pomembni za raven občine, Hkrati pa je komunalno-informacijski sistem temeljna sestavina in vir za republiški informacijski sistem.

S predlogom za izdajo zakona predpisujemo nekaj temeljnih pogojev za zgraditev takšnih sistemov in njihovo integracijo v celoto družbenega sistema informiranja, ker menimo, da na današnji ravni razvoja informacijske kulture, predvsem pa glede na izkušnje v dosedanji praksi, brez tega ne bo mogoče naprej. Skupne osnove, to je povezovalni mehanizem, ki zagotavlja enotnost in integrativnost družbenega sistema informiranja, nam bodo med drugim omogočile enoten pristop k oblikovanju vsebin teh evidenc, registrov in baz podatkov, tehničnih in tehnoloških standardov informatike, poenotenje metodologij in seveda enotne programe zajemanja, obdelave in izkazovanja podatkov.

V tehničnem jeziku bi torej lahko rekli, da z zakonom zagotavljamo minimum elementov za postavitev in obratovanje sistema, v katerem se vključuje celotni spekter sedanjih vertikalnih sistemov oziroma služb: Zavod za statistiko, Služba družbenega knjigovodstva, Narodna banka Slovenije in tako dalje. Njegovo obogatitev po vsebini in obsegu pa bomo zainteresirani subjekti zagotavljali z družbenimi dogovori in samoupravnimi sporazumi. Pri tem velja načelo, da vsak subjekt družbenega sistema informiranja prispeva vsebino svoje baze podatkov vsem ostalim udeležencem v sistemu. Z dogovorom oziroma sporazumom udeleženci določijo, kako bodo za potrebe dela in nalog s svojega področja pravilno in pravočasno evidentirali in vnašali podatke v ustrezen skupni informacijski sistem in kakšen bo sistem varovanja, način njihove uporabe, kot tudi zagotavljanje dostopa do teh podatkov drugim subjektom družbenega sistema informiranja. Prav tako bomo z dogovori oziroma s sporazumi zagotavljali potrebno računalniško aparaturo in programsko opremo, prenos znanja ter usposabljanje in izobraževanje kadrov.

V dosedanji razpravi v delovnih telesih Skupščine SR Slovenije so delegati menili, da je treba za obravnavo in sklepanje na skupščinskih zborih pripraviti konkretnejše obrise nekaterih organizacijskih rešitev, ki jih predlog za izdajo zakona sicer navaja, so pa brez tez za osnutek zakona premalo jasne in oprijemljive. V nadaljevanju navajamo nekatere najpomembnejše rešitve.

Definicijo družbenega sistema informiranja prinaša zakon o temeljih družbenega sistema informiranja in informacijskem sistemu federacije v svojem drugem členu. Iz te definicije izhaja temeljna oblika organiziranosti, in sicer: komunalno-informacijski sistem, ki zagotavlja podatke za življenje in delo ljudi, uresničevanje materialnih, socialnih, kulturnih in drugih potreb, omogoča usmerjanje in usklajevanje gospodarskega in družbenega razvoja. V republiškem informacijskem sistemu bo zagotovljeno zbiranje, obdelava, shranjevanje in prenos podatkov za nemoteno delovanje republiške in občinskih skupščin, izvršnih svetov ter drugih subjektov v občinah in v republiki.

Nadalje je na ravni republike organiziran centralni katalog podatkov, ki omogoča pregled nad podatki, obdelanimi v posameznih informacijskih sistemih in odpira pot do njihove dostopnosti, nad registri vseh družbenih evidenc v republiki, ki pa morajo biti seveda enotno in ažurno vodene in oskrbovane ter dostopne vsem subjektom družbenega sistema informiranja, kar omogoča uveljavljanje načela enkratnega zajemanja podatkov ter preprečuje nepotrebna podvajanja.

Graditev družbenega sistema informiranja je stalen proces, ki tako kot razvoj same družbe ne bo nikoli končan. S predlaganim zakonom uvajamo ob-

veznost, da so informacijski sistemi med seboj primerljivi in kompatibilni po horizontali, kar nam omogočajo že omenjene skupne osnove in maksimalna standardizacija. Uvajanje teh osnov in standardov bo seveda vplivalo tudi na obliko organiziranosti sedanjih vertikalnih informacijskih služb. Tako bo razpoložljivost ažurnih podatkov iz baz komunalnega informacijskega sistema zanesljivo spremenila na primer metode zajemanja podatkov statistike. Sedanji način, ko statistika z neposrednim posegom v organizacijo združenega dela, mimo občine zajema podatke predvsem ali celo izključno le za izkazovanje skupnih republiških podatkov, je nesprejemljiv. Samoupravljalci v tej isti organizaciji združenega dela in delegati v občini, ki te podatke prav tako potrebujejo, jih v dosedanjem sistemu v kratkem času in na lahko dostopen način namreč ne morejo dobiti.

Nepripravljenost velikih informacijskih služb, da bi svojo organiziranost in delovanje priredili predlaganim načelom horizontalne primerljivosti in povezanosti, izhaja med drugim iz dejstva, da je velika večina njihovih nalog zahtevana z zveznimi predpisi. Zato tudi ni mogoče govoriti o kakršnikoli dohodkovni ali drugačni vrsti povezave med dajalci in porabniki podatkov in informacij. Že omenjena postopnost preosnove družbenega sistema informiranja mora seveda upoštevati probleme, ki bodo nujno nastajali na organizacijskem, tehnološkem in kadrovskem področju, kar med drugim pomeni, da ni mogoče ničesar starega ukinjati, dokler novo ne pokaže in ne potrdi svojih rezultatov.

Odnosi med subjekti v družbenem sistemu informiranja bodo kvalitetno napredovali na znatno višjo raven, ko bo zajemanje in zbiranje podatkov predstavljalo za izvajalce dejavnosti tudi strošek, ko bo posredovanje informacij temeljilo na finančnih pogojih menjave, ko bo torej informacija dobila tudi ceno, saj ekonomsko vrednost že dolgo ima. S svobodno menjavo dela bo dosežen večji interes in vpliv porabnikov na oblikovanje in zagotavljanje informacij, pospešena bo tudi preobrazba večjih informacijskih služb, kar vse bo veliko prispevalo h kvalitetnejšim in zato učinkovitim informacijam. Ta proces se že začel, najbolj očiten primer je učinkovito delovanje informacijskega sistema za ekonomske odnose s tujino, ki je nastal z družbenim dogovorom med odgovornimi subjekti na ravni republike — Izvršnim svetom, Gospodarsko zbornico, SISEOT in Narodno banko. Njegova značilnost je, da izvajalec programa — Narodna banka, zajema tiste podatke, ki jih udeleženci dogovora sproti določajo in ki jih sicer s takšno ažurnostjo, točnostjo in dostopnostjo ni mogoče zagotoviti z nobenim drugim, sedaj veljavnim informacijskim sistemom. Občinski izvršni sveti so tekoče seznanjeni z rezultati izvajanja naše zunanjetrgovinske in devizne bilance, ko pa bo vzpostavljen republiški informacijski sistem na predlaganih novih zasnovah ter k temu ustrezna tehnična infrastruktura, pa bodo ti in vsi na podoben način pridobljeni podatki avtomatično dosegljivi v vsakem komunalnem-informacijskem sistemu, seveda na željo oziroma poziv naročnika.

Komunalno-informacijski sistem je, kot rečeno, samoupravni informacijski sistem na ravni občine, kjer je zagotovljena horizontalna povezava različnih področij in vsebin posameznih dejavnosti informatik na najbolj racionalen način. Po našem mnenju je to lahko samostojna organizacija, ki bo za svoje delovanje odgovorna občinski skupščini. Kot organizacija vseh zainteresiranih v občini je samostojna predvsem v zagotavljanju točnih podatkov, pri oblikovanju informacij ne sme imeti nanjo vpliva nobena služba in skupina,

kar edino zagotavlja kritičnost in polno odgovornost za resničnost vsakega podatka in informacije. Njeno podružbljanje izhaja že iz zasnove celotnega družbenega sistema informiranja, družbeni vpliv pa zagotavlja predvideni samoupravni organ.

Že na ravni komunalnega informacijskega sistema ugotavljamo, da je za njegovo uspešno delovanje nepogrešljiva uporaba sodobne tehnike in tehnologije. Če danes morda še ni dozorel čas, da zagotovimo računalniški terminal vsaki krajevni skupnosti, pa tega za delovne organizacije ni mogoče več trditi, saj v republiki že deluje 1520 terminalov. Do danes je v Sloveniji uvedlo uporabo računalnikov že 241 organizacij združenega dela, ki pa te sodobne pripomočke večinoma skrajno neracionalno uporabljajo. Zaradi neenotnosti opreme, tehnologij, metodologij in programov so ti računalniki med seboj nepovezani. To pa pomeni, da je celotno bogastvo v znanju in informacijah, ki je shranjeno na magnetskih in drugih medijih, praktično nedosegljivo številnim potencialnim porabnikom. Takšno stanje je s praktičnega, gospodarskega, kot tudi systemskega vidika nevzdržno, saj se s podružbljanjem dela, z razvojem samoupravljanja in vse večjo integracijo združenega dela zastavlja vse težja naloga, kako uspešno obvladati zapletene proizvodne verige, da bomo zmanjševali stroške na enoto proizvoda in storitve

Delavci v proizvodnji potrebujejo za uspešno načrtovanje in upravljanje tudi podatke o drugih delovnih organizacijah, tudi izven svoje proizvodne panoge. Imeti morajo možnost pravočasno reagirati na odstopanja od planskih kazalcev in to ne samo na podlagi prirejenih in usmerjenih obvestil, ki jih občasno dobivajo od posameznikov in skupin, ampak takoj in z možnostjo dodatnega preverjanja.

Z uporabo računalnikov in terminalske opreme je torej omogočen najhitrejši in tudi najpreprostejši pretok informacij, dialog uporabnika s svojo bazo.

Po zaslugi skupnih osnov in standardov, ki so enotni za celoten sistem, je z vstopom v prvo bazo podatkov avtomatično odprta celotna tehnološka veriga v poljubno smer, torej v okviru informacijskega sistema domače občine, prek nje pa celotnega republiškega sistema do federacije in tujine.

Seveda nam še tako učinkovita tehnika in tehnologija ne more dosti pomagati, če ne bomo zasnovali tudi učinkovito zbiranje in zagotavljanje podatkov v različnih bazah podatkov, ki bodo dostopne subjektom informiranja. Najpomembnejše je, da uspešno uveljavimo načelo, po katerem v družbenem sistemu informiranja podatek že na mestu dogajanja takoj vnesemo v lokalni informacijski sistem. Ta podatek bodo potem lahko uporabljali vsi subjekti večnamensko in jim torej ne bo treba tega podatka znova iskati. S tem se zmanjšuje možnost napak ter obremenjenost dajalcev podatkov in sistema v celoti.

Pomemben element učinkovitega družbenega sistema informiranja je nadalje odprtost in dostopnost do virov podatkov. Sporna postanejo določila o pooblaščenih dajalcih podatkov, ki radi tudi marsikaj manj pomembnega opremljajo z oznakami strogo zaupno, prav tako pa močno omejuje pretok informacij sklicevanje na poslovno tajnost.

Zaradi družbene varnosti, varovanja osebne svobode, zasebnosti, pravic, ki izhajajo iz izumiteljske, inovacijske in raziskovalne dejavnosti, je potrebno nekatere podatke in informacije zaščititi. Prav tako bodo določene baze podatkov dosegljive le določenim institucijam in posameznikom. Vendar mora

biti vse to dogovorjeno, določeno s posebnimi akti, vse druge informacije pa morajo postati odprte in pod dogovorjenimi, enakimi pogoji dostopne vsakomur, ki jih potrebuje. S sredstvi za proizvodnjo, ki so družbena lastnina, lahko uspešno upravljamo le na osnovi skupno opredeljenega družbenega sistema informiranja.

Ob koncu teh podrobnejših opredelitev elementov družbenega sistema informiranja, kot jih predlagamo s tem zakonom, še misel o izvajanju in koordinaciji strokovnega dela pri razvoju informatike, določanju in uveljavljanju skupnih osnov družbenega sistema informiranja na ravni republike. O potrebi po ustanovitvi takšnega telesa, ki bo moralo poleg tega izvajati tudi koordinacijo posameznih dejavnosti sistema, glede na vse povedano, ne more biti nobenega dvoma. Glede na naloge, ki nas čakajo v dolgotrajnem procesu presnove sedanjih velikih sistemov in služb in predvsem glede na značaj strokovne in organizacijske pomoči, ki jo bo morala republiška uprava nuditi vsem zainteresiranim subjektom v združenem delu, v interesnih skupnostih in občinah, menimo, da te naloge lahko prevzame ustrezno okrepljena strokovna služba pri republiškem upravnem organu, odgovornem za vprašanja izgradnje, razvoja in delovanja družbenega sistema informiranja, to je pri Republiškem komiteju za informiranje. Izvajanje teh nalog bo seveda zahtevalo dodatna sredstva in kadre, vendar postopoma in skladno z našimi možnostmi.

Natančnejša opredelitev družbenega sistema informiranja, kakršnega predlagamo, je mogoča samo s skrbno pripravljenimi, usklajenimi in organizacijsko izpiljenimi členi osnutka zakona, torej s skupnim delom, ki je zdaj pred nami. Izvršni svet se zaveda odgovornosti, ki jo prevzema z nalogo, da v široki javni razpravi, v sodelovanju z vsemi zainteresiranimi družbenimi subjekti in ob upoštevanju dosedanjih razvojnih, sistemskih in tehnoloških izkušenj in rezultatov na področju družbenega sistema informiranja, pripravi takšen osnutek zakona, da bomo na njegovi osnovi v nadaljnjem postopku skupščinskih razprav in delegatskega odločanja resnično lahko dobili učinkovit sistemski zakon. Pri tem nam bodo v veliko pomoč tehtne vsebinske pripombe, predlogi in stališča iz dosedanjih razprav v odborih in komisijah republiške Skupščine, Sveta za družbenopolitični sistem in Koordinacijske komisije za informacijske sisteme pri Predsedstvu Republiške konference SZDL Slovenije, Odbora za obveščanje in politično propagando pri Republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije in od drugod. Predlagatelj bo vse te pripombe in predloge skrbno proučil in jih upošteval pri pripravi osnutka zakona.

Predlagamo, da predlog za izdajo zakona o družbenem sistemu informiranja sprejmete.

Predsednik Emil Tomazič: Hvala lepa! Želijo poročevalci delovnih teles besedo? (Ne želijo.)

Prehajamo na razpravo. Besedo ima tovarišica Marija Petkovšek, delegatka Zbora združenega dela za področje gospodarstva, 34. okoliš, Logatec-Vrhnika.

Marija Petkovšek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za Zbor združenega dela iz občine Vrhnika in Logatec je pri pregledu gradiva za današnjo sejo sprejela nsalednje pripombe k predlogu za izdajo zakona o družbenem sistemu informiranja.

Ne gre zanemariti dejstva, da se sedanji sistem informiranja ni razvijal vzporedno z razvojem našega političnega sistema, kot tudi ne z razvojem

družbenoekonomskih odnosov. Zato je nujno potrebno nekatere stvari bistveno spremeniti.

Predlog za izdajo zakona o družbenem sistemu informiranja teži k odpravi pomanjkljivosti v sedanjem sistemu družbenega informiranja, saj je pravica delovnih ljudi in občanov, da gospodarijo z rezultati svojega dela in se ustvarjalno vključujejo v procese planiranja, odločanja ter samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja, namreč neposredno povezana tudi s pravico do informiranosti. To pravico pa lahko uresničijo le v takšnem informacijskem sistemu, ki nam bo zagotovil pravočasne, resnične in celovite podatke oziroma informacije.

Dejstvo je, da tak družbeni sistem informiranja lahko zgradimo le ob popolni angažiranosti, sodelovanju in koordinaciji vseh družbenih dejavnikov in pri tem dosežemo tudi povratne informacije. Zakon bo torej dal osnovo za zgraditev takšnega sistema.

Zavedati pa se moramo, da bo nujno zakonsko opredeliti dejstva in organizacijsko shemo, ki bo skrajno racionalna. Današnji gospodarski položaj zahteva racionalnost in doslednost na vseh področjih življenja in dela, zato bi bilo vsako povečanje materialnih in kadrovskih obveznosti in obremenitev na vseh nivojih nesmotrno. Pri pripravi osnutka zakona bi veljalo temeljito proučiti, da organizacija izvajanja enotnega informacijskega sistema ne bi zahtevala povečanja števila zaposlenih na tem področju, in da bo resnično funkcionalna ter da ne bo povzročila še vrsto dodatnih obdelav raznih podatkov in informacij.

Jasno mora biti opredeljena racionalnejša metodologija zbiranja in pretoka informacij. Jasneje in konkretnije kot dosedaj mora biti opredeljena tudi odgovornost, kajti to je bistveni pogoj samoupravnega reda.

Prdsednik Emil Tomazič: Hvala lepa! Besedo ima tovariš Drago Dolinar, delegat Zbora združenega dela za področje gospodarstva, 35. okoliš, Ljubljana-Bežigrad.

Drago Dolinar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupini delegatov, ki delegirata delegate v Zbor občin in Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije iz občine Ljubljana-Bežigrad imata naslednje pripombe k predlogu za izdajo zakona o družbenem sistemu informiranja:

1. Zakon bi moral vsebovati opredelitev, kaj je informiranje, kakšni so odnosi tako nosilcev kot vseh subjektov informiranja, še posebej pa bi moral opredeljevati odgovornost za pravočasno, vsestransko in objektivno informiranje, tako s strani novinarskih struktur kot tudi s strani subjektov, ki te informacije posredujejo.

2. V 5. točki tretjega poglavja je poudarjena potreba po močnejši horizontalni povezanosti ob dosedanji izraziti vertikalni. To je posledica velikih a ne povezanih informacijskih sistemov. V zakonu bi moralo biti jasno razmejeno, kaj bo posamezna družbenopolitična skupnost delala in katere naloge v informacijskem kompleksu bo izpolnjevala. Pri tem bi bilo dobro opredeliti občino kot temeljno družbenopolitično skupnost, v kateri imajo naloge informiranja tako upravni kot izvršilni organi.

3. V zakonu bi morali bolj opredeliti informiranje v delegatskem sistemu s ciljem uresničevanja navedenih načel. Veliki specializirani sistemi bi morali na osnovi skupnih temeljev družbenega sistema informiranja prek informa-

cijsko-dokumentacijskih centrov — INDOK služiti uresničevaju samoupravnih delegatskih odnosov. Celoten informacijski sistem bi moral biti zasnovan tako, da bi v vseh pogledih ustrezal vsebini in strukturi delegatskega sistema.

4. V predlogu za izdajo ni opredeljena dvosmernost informiranja kot pomemben element informiranja sploh. Še bolj je potrebno opredeliti vlogo organizacij združenega dela in krajevnih skupnosti kot dejanskih subjektov ter njihov output racionalizirati, v input pa zajeti vse, kar te samoupravne skupnosti potrebujejo za svoje delovanje.

Predsednik Emil Tomazič: Hvala. Razpravljala bo tovarišica Minka Barle, delegatka Zbora združenega dela za področje gospodarstva, 11. okoliš, Kranj.

Minka Barle: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Na seji skupin delegatov iz občine Kranj smo obravnavali predlog za izdajo zakona o družbenem sistemu informiranja in podprli predlog za izdajo zakona, predlagatelju zakona pa posredujemo dva predloga za konkretno reševanje sistema informiranja ter vprašanje, ki se je izoblikovalo na osnovi predloženega gradiva.

1. V 5. točki III. poglavja naj se informacijski sistem na ravni občine prikaže bolj razdelano oziroma natančneje. Namesto izraza »komunalni« naj bi uporabljali izraz »občinski informacijski sistem«, ker se s tem izognemo možni dvoumnosti, poleg tega pa bi priznali slovenski besedi prednost pred tujko. Ko so v tej točki navedeni temeljni nosilci informacijskega sistema, se tako kot v celotnem besedilu predloga za izdajo zakona prevečkrat izogiba navedbi INDOK centrov. Glede na njihovo že uveljavljeno vlogo v vrsti slovenskih občin, še bolj pa glede na njihov razvoj, bi bilo umestno, da se jim v naslednjih stopnjah priprave zakona ne bi izogibali.

2. Kako zagotoviti podružbljanje družbenega sistema informiranja in kako opredeliti njegov odnos do sistema javnega obveščanja, sta vprašanji, ki ju moramo temeljito razdelati.

3. V petem in zadnjem odstavku IV. poglavja piše: »Razvoj sistema, zlasti njegova modernizacija, bo zahtevala znatna sredstva, vendar bo njegovo učinkovito delovanje že v kratkem lahko zmanjšalo režijo oziroma število administrativnih delavcev«. Zadnji odstavek se glasi: »Do konca tekočega srednjeročnega obdobja bi bilo v SR Sloveniji potrebno podvojiti število kadrov, ki neposredno delajo na razvojnih in tekočih nalogah informatike oziroma pri izvajanju dejavnosti na področju družbenega sistema informiranja, kar bi pomenilo izšolati in prekvalificirati približno 7000 strokovnih delavcev. Glede na omejeno možnost bo mogoče v tem obdobju zadovoljiti le polovico načrtovanih potreb.«

Želimo natančnejše pojasnilo o predvidenem zmanjšanju števila administrativnih delavcev, številu izšolanih strokovnih delavcev in številu prekvalificiranih strokovnih delavcev.

Predsednik Emil Tomazič: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? (Nihče.) Prijavljenih razpravljalcev ni več.

Če ne želi nihče več razpravljati, zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o družbenem sistemu informiranja se sprejme.

2. Osnutek zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. Pri pravi osnutka zakona naj predlagatelj upošteva stališča Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije, predloge, mnenja in pripombe, navedene v poročilih delovnih teles Skupščine in zbora ter razpravo na seji zbora.

3. Zbor podpira pobudo Koordinacijskega odbora za informacijske sisteme pri Predsedstvu Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, da je potrebno zaradi vsebine in pomembnosti predloženega zakona v naslednjih fazah zakonodajnega postopka organizirati čim širšo in poglobljeno razpravo o tem zakonu v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih, v družbenopolitičnih organizacijah, občinskih skupščinah in drugih sredinah.

Želi kdo o tako oblikovanem predlogu sklepa razpravljati? (Ne želi.)

Če ne želi nihče razpravljati, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (138 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep soglasno sprejet.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o samostojnih kulturnih delavcih, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo njen Izvršni svet.

K osnutku zakona ste prejeli stališča in mnenja Sveta za kulturo pri Predsedstvu Republiške konference SZDL Slovenije in danes na klop stališča Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije, ki osnutek zakona obravnava na podlagi 72. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije.

Želi predstavnik Izvršnega sveta besedo? (Da.) Besedo ima tovariš Jože Humer, namestnik predsednika Republiškega komiteja za kulturo in znanost.

Jože Humer: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! V zadnjem času ste v zakonodajnih postopkih nekajkrat naleteli na pojem delovnega človeka, ki z osebnim delom samostojno kot poklic opravlja umetniško ali drugo kulturno dejavnost, in urejali nekatere elemente njegovega družbeno-ekonomskega položaja: v zakonu o stanovanjskem gospodarstvu, v zakonu o volitvah in delegiranju v skupščine, v zakonu o davkih občanov in še posebej v zakonu o svobodni menjavi dela na področju kulturnih dejavnosti. Ob sprejemanju slednjega smo v skupščini opozarjali na dolg naše družbe, da uredi in izboljša družbeno-ekonomski položaj samostojnih kulturnih delavcev.

Pred vami je sedaj osnutek zakona o njih, pripravljen na temelju predloga za izdajo zakona iz decembra 1978 in pripomb, ki so bile takrat dane. Postopek za izdajo tega zakona je pred časom zastal, tudi zaradi zamisli, da bi vprašanja kulture zakonodajno uredili z enim aktom. Osnutek sam s svojo vsebino najbolj zgovorno dokazuje, da gre za specifično materijo, ki je ne bi bilo mogoče vsebinsko niti združiti niti povezati z drugimi vprašanji, kvečjemu le mehansko pridružiti.

Osnutek vsebuje najprej določbe o samostojnem kulturnem delavcu samem. Določa, s katerimi kulturnimi dejavnostmi se lahko delovni človek ukvarja samostojno in poklicno; ureja razvid samostojnih kulturnih delavcev; povzema, na katere načine pridobiva dohodek; kaj so elementi cene njegovega dela ali povračila zanj in nakazuje, da je kulturna skupnost tisti družbeni prostor, v katerem tudi samostojni kulturni delavec svobodno menja svoje

delo in zagotavlja pogoje za svoje delovanje in razvoj, vse to seveda v okviru družbenih možnosti in širšega interesa in v skladu s kulturno politiko.

Ta zakon torej ne bo urejal kulturnih dejavnosti in neposredno ne bo samostojnim kulturnim delavcem ničesar dajal, tega se zavedajo in to razumejo. Razumejo tudi, da bo treba mnoge elemente njihovega družbenoekonomskega položaja urejati v drugih zakonskih predpisih ali po drugih poteh, česar se skupaj z njimi lotevamo. O tem govori analiza, ki ste jo prejeli z osnutkom zakona. Za nekatere od nalog, ki jih ta analiza zastavlja, lahko rečemo, da so že izpolnjene, ali pa so v izpolnjevanju. Prav ugotovitve te analize so tudi pokazale, kateri pravni prostor je treba zapolniti s tem zakonom.

Temeljno načelo je: delovni človek se sam odloči, da bo zunaj delovnega razmerja, torej samostojno, zgolj z osebnim delom opravljal neko kulturno dejavnost kot poklic, torej tako, da se bo z njo ne samo uveljavljal v družbi, temveč tudi preživeljal. Za tako odločitev ne potrebuje dovoljenja, ni mu treba dokazovati umetniških potenc ali drugih specifičnih lastnosti, pa tudi nobenih ugodnosti si ne sme obetati zgolj zaradi take svoje odločitve. Prijavi naj se v razvid, da bo ta del njegovega osebnega stanja tudi formalno spoznan, evidentiran in dokazljiv. Le če ne gre za kulturno dejavnost, ali če občan ne izpolnjuje temeljnih formalnih pogojev, ga ne bo mogoče vpisati v razvid, ker pač očitno ne bo šlo za samostojnega kulturnega delavca. Vpis torej ni priznanje, temveč pravna konstatacija statusa; ne kulturno-politična odločitev, temveč upravno dejanje. Ker se na to ugotovitev vežejo pomembni pravni nasledki, naj nastaja v upravnem postopku pri upravnem organu, kar da občanu potrebno pravno varnost.

V razpravah v skupščinskih odborih pa se je pokazalo, da utegne odločitev o vpisu v posameznih primerih vsebovati tudi elemente kulturne politike, takrat namreč, ko bo v spornih primerih treba odločiti, ali gre za kulturno dejavnost ali ne. Že zaradi tega bo kazalo razmišljati o posebnem pooblaščenem telesu pri Republiškem komiteju za kulturo in znanost, ki bi s svojo sestavo ustrezalo tudi takim nalogam. Podrobnosti o tem bodo v podzakonskem predpisu, ki ga napoveduje 27. člen osnutka zakona.

O začasnih in trajnih delovnih skupnostih samostojnih kulturnih delavcev, ki jih bo mogoče ustanavljati šele na temelju tega zakona, dovolite tale opozorila.

Narava take delovne skupnosti utegne biti zelo različna, od instrumentalnega tria do kompletne ekipe ustvarjalcev celovečernega filma. Zato ni kazalo uvajati preveč formalnosti, pa tudi ne v vsakem primeru predpisovati udeležbe družbene skupnosti v upravljanju teh delovnih skupnosti, niti prestrogih in pretogih pogojev za angažiranje družbenih sredstev, saj bi s tem utegnilo postati ustanavljanje delovnih skupnosti v praksi popolnoma nezanimivo. Kot člane delovne skupnosti pa šteje osnutek samo samostojne kulturne delavce, tako da je tudi dohodek take delovne skupnosti vselej dohodek njenih članov, kar je zlasti v davčnem smislu pomembno. To pa kajpak ne pomeni, da ne bi mogla skupnost pogodbeno vezati nase drugih delavcev kakršnekoli vrste.

O razmerju med samostojnim kulturnim delavcem, ki pomembneje sodeluje z organizacijo združenega dela, in tako organizacijo, naj najprej spomnimo, da je tako razmerje uzakonjeno v zakonu o založništvu, s tem zakonom pa naj bi avtorju odprli pot do takega razmerja s katerokoli organizacijo združenega dela, torej tudi v materialni proizvodnji. Morda nam prav zaradi

tega doslej ni uspelo najti drugega skupnega izraza za potrebno mero sodelovanja, kot je višina avtorskega honorarja v primerjavi s povprečnimi osebnimi dohodki, čeprav je taki rešitvi zares mogoče očitati, da je bolj praktična kot načelna.

Pri obeh variantah k 16. in 17. členu se predlagatelj zavzema za to, da bi ostalo prvotno besedilo. Za prehodno določbo, ki prenaša obveznosti iz republiškega proračuna na Kulturno skupnost Slovenije, pa velja, da je treba hkrati z obveznostjo prenesti tudi sredstva oziroma v postopku kontinuiranega planiranja dopolniti samoupravni sporazum o temeljih plana Kulturne skupnosti Slovenije.

Skupina delegatov iz Gornje Radgone v danes zastavljenem delegatskem vprašanju, ki ga razumem bolj kot opozorilo, očitno pravilno opozarja, da je treba na ustrezen sistemski način izpeljati spremembo tam, kjer se dolžnost na novo pojavi, pa tudi tam, kjer nastane razbremenitev, se pravi v republiškem proračunu.

Tovarišice in tovariši delegati! Ta osnutek, še prej pa priloženo analizo, smo večkrat in dovolj temeljito pretresali s samostojnimi kulturnimi delavci. Vsi so ga prejeli. Z zadovoljstvom ugotavljamo, da so samostojni umetniki, združeni v svojih umetniških društvih, predvsem pa v svoji skupni osnovni organizaciji sindikata, pokazali poleg upravičenega osebnega interesa tudi veliko delovne pripravljenosti, razumevanja širših družbenih interesov in načel naše samoupravne organiziranosti ter volje, da se vanjo vključujejo kot enakovredni izvajalci in soblikovalci kulturne politike. Večji del smo njihove pripombe že upoštevali, nekatere pa so dobile svojo ponovitev v razpravah v skupščinskih odborih.

Pripombe in predloge le-teh bomo — kolikor si med seboj ne bi izrecno nasprotovale — lahko upoštevali pri pripravi predloga zakona.

Predlagamo vam torej, da osnutek zakona sprejmete.

Predsednik Emil Tomazič: Hvala lepa. Želijo poročevalci delovnih teles besedo? (Ne želijo.)

Prehajamo na razpravo. Če sem dobro sledil, je tovariš Humar odgovoril tudi na zastavljeno vprašanje delegata iz Gornje Radgone. Vprašujem delegata, če je odgovorjeno na zastavljeno vprašanje? (Da.) Hvala.

Besedo dajem tovarišici Silviji Mozetič, delegatki Zbora združenega dela za področje prosvete in kulture, 6. okoliš, Koper.

Silvija Mozetič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! V zvezi z zakonom o samostojnih kulturnih delavcih sprašujemo, ali je mogoče razumeti 2. člen osnutka zakona tako, da lahko zajema tudi novinarje, ki samostojno kot poklic opravljajo svoje delo. V Sloveniji imamo namreč dva delavca, ki opravljata dejavnost svobodnega novinarja in jima je to edini poklic. Če je tolmačenje 2. člena drugačno, predlagamo, da se v drugi vrsti prvega odstavka 2. člena osnutka zakona o samostojnih kulturnih delavcih za besedo »filmsko« postavi vejica in doda beseda »novinarsko«.

K osnutku zakona pa še pripominjamo, da je v drugem odstavku na 19. strani pri naštevanju društev izpuščeno Društvo novinarjev Slovenije, ki je leta 1974 s Skupnostjo pokojninskega in invalidskega zavarovanja sklenilo pogodbo o izvajanju pokojninskega in invalidskega zavarovanja novinarjev v Sloveniji.

Predsednik Emil Tomazič: Hvala. Besedo ima tovariš Peter Sirc, delegat Zbora združenega dela za področje gospodarstva, 11. okoliš, Kranj.

Peter Sirc: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Delegati iz občine Kranj imamo k predloženemu osnutku zakona naslednje pripombe, ki so bile oblikovane na osnovi stališč in predlogov Izvršnega odbora Kulturne skupnosti Kranj.

1. Menimo, da je v prvem odstavku 1. člena potrebno natančneje opredeliti, katere so umetniške in kulturne dejavnosti, ki jih kot poklic samostojno opravljajo delovni ljudje.

2. V drugem odstavku 2. člena je potrebno točneje opredeliti, v katerem primeru ni dovoljeno samostojnim kulturnim delavcem posredovati kulturnih prirediteljev. Pri tem se nam pojavlja vprašanje, ali gre tu le za programe, ki niso družbeno verificirani ali na splošno.

3. V tretji alineji 4. člena bi moral zakon določati, kdo daje za posamezne profile umetniške dejavnosti, za katere nimamo institucionalnega izobraževanja, spričevalo o ustrezni strokovni usposobljenosti. Upoštevati je treba tudi tiste umetnike, ki so z delom dokazali umetniško kulturo. Republiški organ, pristojen za kulturo, pa naj daje status na podlagi mnenj strokovnih društev.

4. V prvem odstavku 9. člena naj se črta pogoj »v mejah družbenih možnosti«, ker se za vso kulturno dejavnost v kulturnih skupnostih dogovarjamo le v mejah družbenih možnosti. Brez pomena je torej postavljena omejitev za dogovarjanje s samostojnimi kulturnimi delavci.

Predsednik Emil Tomazič: Hvala. Besedo ima tovariš Jože Rakuša, delegat Zbora združenega dela za področje prosvete in kulture, 7. okoliš, Maribor.

Jože Rakuša: Naša skupina delegatov, ki združuje delegate iz občin Koroške in Podravske regije s sedežem v Mariboru, ocenjuje, da je področje ureditve družbenoekonomskih odnosov samostojnih kulturnih delavcev, ki do sedaj ni bilo ustrezno zakonsko regulirano, nujno potrebno urediti. Zato podpiramo sprejetje tega zakona, vendar bi zakon s tega področja zadovoljivo uredil odnose, če bi samostojne kulturne delavce oziroma njihov status in pravice ter dolžnosti, ki iz statusa izhajajo, konkretno opredelili in jih postavili v enak družbenoekonomski položaj, kot tiste delavce, ki svoje delo združujejo v organizacijah združenega dela. Ta cilj je sicer postavljen v 1. členu, vendar v naslednjih določilih ni razvidno, kako bodo ti delavci na podlagi dela in rezultatov dela dosegali svoje pravice in odgovornosti.

Iz osnutka je razumeti, da so pravice in odgovornosti pogojene predvsem s samim vpisom v razvid. Prav tako ni določen način zadovoljevanja pravic in dolžnosti na vseh področjih družbenih dejavnosti kot na primer za izobraževanje, raziskovanje, telesno kulturo itd.

K 2. in 4. členu: Potrebno bi bilo opredeliti kriterije, po katerih lahko pridobi ali izgubi kulturni delavec status za posamezno obliko dejavnosti. Prav tako bi bilo potrebno opredeliti kriterije ustvarjalnosti in določiti organ, ki bi bil za tako ugotavljanje pristojen.

V 4. členu bi za opredelitev ustrezne strokovne usposobljenosti bilo potrebno opredeliti, kaj je ustrezna strokovna usposobljenost in kdo jo ugo-

tavlja. V skladu s tem pa bi morali tudi proučiti, ali starostna meja sodi v ta člen.

K 7. členu: Potrebno bi bilo natančneje razmejiti pristojnosti med republiški in občinskimi upravnimi organi in kulturnimi skupnostmi in Kulturno skupnostjo Slovenije.

K 9. členu: Samostojne kulturne delavce bi bilo potrebno postaviti v enak položaj, kot ga imajo delavci v združenem delu, tako glede prispevkov kot vloženega dela.

K 16. členu: Glede na pripombo k 9. členu predlagamo, da se sprejme varianta in se ta člen črta.

K 18. členu in zadevnim naslednjim členom: Postavlja se vprašanje statusa take delovne skupnosti in eventualnih drugih delavcev, ki bi za takšno delovno skupnost morali opravljati določena dela, na primer administrativna dela.

Predsednik Emil Tomažič: Kdo še želi razpravljati? (Nihče.) Sprašujem predstavnika predlagatelja, če lahko odgovori na postavljena vprašanja iz današnje razprave, še posebej glede statusa novinarjev?

Jože Humer: Tovariš predsednik! V tem trenutku ne morem dati zadovoljivega odgovora glede statusa novinarjev. Vprašanje je, ali bomo lahko v praksi uvrstili novinarje med samostojne kulturne delavce. Sedanja praksa, kot je tovarišica delegatka omenila, daje dvema novinarkama s področja kulture status samostojnega umetnika pogojno. Domnevam, vendar nisem pooblaščen na to odgovoriti, da bo tako ali podobno tudi v prihodnje.

Predlagatelj ni imel namena skrivati resnične dvomljivosti v mnogih konkretnih primerih, s katerimi bo obremenjen pač tisti organ, ki ga bo ta zakon določil, da mora odločati, ali se nekdo lahko vpiše v razvid ali ne. Ne, da bi vas hotel dražiti, naj vas spomnim samo na to, da je v preteklem letu v Jugoslaviji gostoval moskovski cirkus. Poslalo nam ga je Zvezno kulturno ministrstvo Sovjetske zveze v okviru meddržavne pogodbe o kulturni izmenjavi.

Predsednik Emil Tomažič: Hvala lepa. To pomeni, da iz razprave tovarišice Mozetičeve ostaja aktualen predlog, da se 2. člen osnutka zakona dopolni. Kdo še želi razpravljati? (Nihče.)

Zaključujem razpravo. Zboru predlagam, da sprejme naslednji sklep:

1. Osnutek zakona o samostojnih kulturnih delavcih se sprejme.
2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

3. Pri pripravi predloga zakona naj predlagatelj, skladno z ustavno pravico do svobodnega umetniškega in drugega kulturnega ustvarjanja, opredeli pravico posameznika, da se svobodno odloči za vpis v razvid samostojnih kulturnih delavcev in te pravice ne veže na strogo formalne zakonske pogoje, pač pa presodi, ali niso izpolnjeni pogoji, ki omogočajo samostojnemu kulturnemu delavcu, da bi si s svojim umetniškim delom zagotavljal ustrezen družbenoekonomski položaj.

Glede na takšno možnost pridobitve statusa kulturnega delavca naj upošteva, da je vpis v razvid le ugotovitveni akt in da zgolj na tej podlagi ni mogoče pridobiti posebnih pravic po tem in po posebnih zakonih. Zato naj zakon opredeli možnost pridobivanja posebnih pravic z vidika drugih pogojev, ki jih mora izpolnjevati samostojni kulturni delavec, pri čemer naj upošteva

značilnosti različnih področij kulturnega oziroma umetniškega ustvarjanja v smislu 5., 9. in 11. člena.

Glede na tak način pridobivanja statusa samostojnega kulturnega delavca naj predlagatelj prouči, ali ne bi kazalo vpis v razvid prenesti v Kulturno skupnost, zlasti še zato, ker bodo kulturni delavci v tej skupnosti uveljavljali pretežni del pravic in družbenoekonomskih razmerij.

Zakon naj določi primere, ko morajo glede na obseg in pomen ter vložena sredstva za kulturno ustvarjanje soodločati predstavniki družbene skupnosti z delovno skupnostjo. Poleg tega pa naj opredeli tudi primere, ko bi po presoji Kulturne skupnosti v skladu s samoupravnimi splošnimi akti delovne skupnosti prav tako soodločali predstavniki družbene skupnosti.

Pri pripravi predloga zakona naj predlagatelj upošteva tudi stališča Družbenopolitičnega zbora, pripombe, predloge in mnenja, dana v poročilih delovnih teles zbora in Skupščine in pripombe skupin delegatov ter razpravo delegatov na seji zbora.

Zeli kdo o tako oblikovanem predlogu razpravljati ali ga dopolniti? (Nihče.) Prehajamo na glasovanje.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (139 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep soglasno sprejet.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o Prešernovi nagradi z osnutkom zakona, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil njen Izvršni svet.

Zeli predstavnik Izvršnega sveta besedo? (Da.) Besedo ima tovariš Jože Humer, namestnik predsednika Republiškega komiteja za kulturo in znanost.

Jože Humer: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Z novim zakonom o Prešernovi nagradi želimo nadomestiti 20 let star zakon, ki sedaj ureja podelitev najvišjih priznanj SR Slovenije za dosežke s področja umetnosti in kulture.

Čeprav smo v teh 20 letih sproti prilagajali prakso delovanja Prešernovega sklada in podeljevanja nagrad razvoju samoupravnih družbenih odnosov, so zakonska določila postala sčasoma pretesna in zahtevajo celovito obnovo.

S predlaganim zakonom želimo ohraniti in nadaljevati tradicijo Prešernove nagrade, ki naj bo še naprej najvišje priznanje, ki ga lahko umetnik dobi za dosežke v umetniškem ustvarjanju ali za izredno pomembno življenjsko delo.

Hkrati pa želimo zagotoviti večjo demokratičnost in podružbljenost celotnega postopka, od predlaganja kandidatov za nagrade do izbire nagrajencev. V pripravah zakonskega besedila so bila večkrat izražena tudi mnenja, da bi bilo mogoče podeliti Prešernove nagrade tudi za izjemne dosežke pri organiziranju kulturnih dejavnosti in posredovanju kulturnih vrednot, ali za uveljavljanje dosežkov slovenske kulture v Jugoslaviji in tujini.

Predlagatelj se ne zavzema za tako širitev možnega kroga nagrajencev, vendar pa opozarja na to dilemo in predlaga, da jo tudi vi, tovarišice in tovariši delegati, pri odločanju o tem zakonu obravnavate in upošteвате.

Nagrade Prešernovega sklada naj bi bile v prihodnje predvsem izraz priznanja za pomembne umetniške stvaritve, ki so sad izvornih umetniških prizadevanj in iskanj. Upošteva je dejstvo, da so Prešernove nagrade najvišje pri-

znanje naše republike za dosežke na področju umetnosti, je v predlogu za izdajo zakona predvideno, da Upravni odbor Prešernovega sklada, ki podeljuje nagrade, imenuje Skupščina SR Slovenije. S tako opredelitvijo je seveda zagotovljeno tudi ustrezno sodelovanje Kulturne skupnosti Slovenije, ki bo o imenovanju Upravnega odbora odločala kot enakopravni zbor Skupščine SR Slovenije.

V predlogu za izdajo zakona so nakazane tudi usmeritve, ki naj omogočajo dovolj širok krog predlagateljev za nagrajence, javnost v postopku predlaganja in izbire nagrajencev in demokratičnost pri izbiri nagrajencev.

Naj pri tem posebej opozorim na določilo, da mora biti vsem predlagateljem omogočeno, da se seznanijo z vsemi predlaganimi kandidati in o njih izrečejo svoja mnenja.

V predlogu za izdajo zakona je predvideno tudi omejeno število tako Prešernovih nagrad kot nagrad Prešernovega sklada. Tako usmeritev predlagamo zato, ker je v praksi vsako leto čutiti težnje po povečevanju števila nagrajencev, s tem pa bi nagrade utegnile izgubljati del tehtnosti in družbene veljave. Tudi ta usmeritev je v dosedanjih razpravah dobila podporo.

Končno predlagamo, da se v zakonodajnem postopku odločite za združitev prve in druge faze zakona in da danes sprejmete predlog za izdajo zakona o Prešernovi nagradi skupaj z osnutkom zakona. S tem boste omogočili, da bo celotni zakonodajni postopek končan še v letošnjem letu in da bodo po možnosti lahko Prešernove nagrade za leto 1982 že podeljene v skladu z novim zakonom.

Predsednik Emil Tomažič: Hvala lepa! Želijo poročevalci delovnih teles besedo? (Ne želijo.)

Prehajamo na razpravo. Besedo ima tovarišica Marija Petkovšek, delegatka Zbora združenega dela za gospodarsko področje, 34. okoliš, Logatec-Vrhnika.

Marija Petkovšek: Naša skupina delegatov ima dve pripombi k osnutku zakona. Kot prvo nas zanima, na kakšen način bo Kulturna skupnost Slovenije zagotavljala sredstva za delovanje Prešernovega sklada.

Kot drugo pa v 5. členu osnutka zakona predlagamo, naj se varianta črta.

Predsednik Emil Tomažič: Hvala lepa! Besedo ima tovariš Rok Pavšič, delegat Zbora združenega dela za področje gospodarstva, 39. okoliš, Ljubljana-Vič-Rudnik.

Rok Pavšič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Naša skupina je razpravljala o predlogu za izdajo zakona in o osnutku. V svoji razpravi je ugotovila, da je pet Prešernovih nagrad letno, kar je navedeno v 5. členu, glede na pomen Prešernove nagrade kot priznanje za najvišje umetniške in kulturne storitve, preveč. Zato skupina predlaga manj Prešernovih nagrad, ki naj se podelijo letno oziroma naj bi se taka nagrada dodeljevala vsako drugo leto.

Hkrati delegati v celoti podpiramo poročilo Komisije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve naše skupščine k predloženemu zakonu.

Predsednik Emil Tomažič: Hvala lepa! Besedo ima tovariš Pavel Žunko, delegat Zbora združenega dela za področje prosvete in kulture, 7. okoliš, Maribor.

Pavel Žunko: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Naša skupina delegatov je razpravljala o predlogu za izdajo zakona o Prešernovi nagradi z osnutkom zakona in oblikovala naslednje pripombe:

K 2. členu: V prvi vrstici je potrebno pred besedo: »umetniške« vstaviti besedo: »kulturne«.

Obrazložitev: Določba 2. člena ni v skladu z določilom 1. člena, ki določa, da se nagrade podeljujejo za dosežke v umetnosti in kulturi. Umetnost je le manjši del kulture in ta zvrst je s tem zakonom postavljena v privilegiran položaj. Možnost za pridobitev najvišjega priznanja SR Slovenije naj dobi tudi kulturni delavec za visoko strokovno delo, na primer na področju spomeniškega varstva, na področju revitalizacije starih mestnih jeder, restavriranja kulturnih spomenikov, muzejsko-galerijske dejavnosti, arhivske dejavnosti in podobno. Predlog utemeljujemo tudi s tem, da bo sredstva za delovanje Prešernovega sklada zagotavljala Kulturna skupnost Slovenije, ki s slovenskim programom zajema vso kulturo in ne le umetniško zvrst kulture.

K 3. členu: Pred besedo: »umetniške« je potrebno vstaviti besedo: »kulturno«.

K 5. členu: Predlagamo, da naj se varianta črta.

K 8. členu: Predlagamo, da se zadnji stavek drugega odstavka črta.

Določila sedanjega zakona so določala kot nagrado tudi Prešernove štipendije. Zanima nas, ali so kakšne obveznosti iz tega! Če so, je potrebno v zakonu opredeliti tudi te obveznosti.

Predsednik Emil Tomažič: Hvala lepa! Želi še kdo razpravljati? (Ne.) Želi predstavnik predlagatelja odgovoriti na konkretno zastavljeno vprašanje skupine delegatov iz Vrhnike glede sredstev za delovanje Prešernovega sklada? (Da.) Besedo ima tovariš Jože Humer.

Jože Humer: Glede sredstev velja pojasnilo, ki sem ga dal že pri prejšnji točki dnevnega reda. Prav tako gre za obremenitev, ki jo imamo sedaj v proračunu in ki naj bi bila poslej prenesena v Kulturno skupnost Slovenije.

Glede morebitnih obveznosti za Prešernove štipendije, ki so se nekdaj podeljevale, pa sporočam, da jih sedaj ni več.

Predsednik Emil Tomažič: Sta delegata zadovoljna z odgovorom? (Da.) Ker ne želi nihče več razpravljati, zaključujem razpravo.

Zboru predlagam, da sprejme naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o Prešernovi nagradi z osnutkom zakona se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Pri pripravi predloga zakona naj Izvršni svet Skupščine SR Slovenije prouči in ustrezno upošteva pripombe, mnenja in stališča Odbora za družbeno-politični sistem in predloge ter pripombe, dane na seji zbora.

Želi kdo o tako oblikovanem predlogu sklepa razpravljati? (Ne.) Dajem predlagani sklep na glasovanje.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (140 delegatov glasuje za.)
Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep soglasno sprejet.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o varnosti cestnega prometa, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo njen Izvršni svet.

Osnutek zakona je bil objavljen v Poročevalcu št. 17.

Želi predstavnik Izvršnega sveta besedo? (Da.) Besedo ima tovarišica Doroteja Stipanič, pomočnica republiškega sekretarja za notranje zadeve.

Doroteja Stipanič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Predloženi osnutek zakona o varnosti cestnega prometa je pripravljen na podlagi pripomb, predlogov in mnenj, ki so jih dali delegati ob obravnavi predloga za izdajo tega zakona.

V uvodni obrazložitvi želim nakazati le bistvene spremembe in dopolnitve osnutka zakona glede na teze za osnutek zakona.

V splošnih določbah zakona so zajeti vsi tisti dejavniki, ki neposredno ali posredno lahko vplivajo na varnost v cestnem prometu in na razvijanje humanejših in solidarnnejših odnosov med udeleženci v prometu, tisti, ki lahko vplivajo na čim boljše organiziranje avto-šol in čim boljše izvajanje programov usposabljanja kandidatov za voznike in tisti, ki lahko ukrepajo na področju urejanja prometa.

Tako je v osnutku zakona dodano še posebno določilo o svetih za preventivo in vzgojo v cestnem prometu kot posebnih telesih, ki naj bi skrbela za uveljavljanje družbene samozaščite na področju prometne varnosti, za dvig varnostne in prometne kulture udeležencev v prometu, za razvijanje humanejših odnosov med vozniki in drugimi udeleženci v prometu, kot tudi za ustvarjanje drugih pogojev za varen promet.

V skladu s pripombami so tudi dopolnjene določbe o nalogah, ki naj bi jih po tem zakonu imela Avto-moto zveza Slovenije in Združenje šoferjev in avtomehanikov. Ta zveza in združenje naj bi avto-šolam nudila strokovno pomoč pri izvajanju programov, usposabljanju kandidatov za voznike in skrbela za to, da se bo v avto-šolah izvajalo stalno obnavljanje in dopolnjevanje znanja voznikov-inštruktorjev in učiteljev predpisov.

Določilo, s katerim se občinam daje možnost, da urejajo posamezna vprašanja s področja prometa v naseljih, je usklajeno s pripombami, danimi v razpravi o tezah za osnutek zakona. Zato je to določilo razčlenjeno tako, da je iz njega razvidno, kaj naj bi urejala skupščina občine, kaj njen izvršni svet in kaj njen upravni organ, pristojen za promet. Niso pa upoštewane nekatere pripombe v zvezi s tem, kaj vse naj bi urejale občine same, ker iz systemskega vidika niso sprejemljive, na primer, da naj bi občine določale intenziteto fizičnega usmerjanja prometa, saj to ni v skladu z zakonom o notranjih zadevah, po katerem so za urejanje prometa pooblaščen organi za notranje zadeve, ki so pri organiziranju svojega dela samostojni. Prav tako ni bilo mogoče upoštevati predloga, da bi lahko občinski upravni organi občanom s stalnim bivališčem v ulici ali trgu, na katerem velja prepoved prometa za vsa vozila, dovolili promet in parkiranje na taki ulici. To vprašanje je namreč mogoče urediti z ustreznimi prometnimi režimi oziroma s postavitvijo ustreznih prometnih znakov in označb.

Upoštevati tudi ni bilo mogoče predloga, da se v zakonu določi, da lahko izvršni svet oziroma ustrezní upravni organ odredi posek drevja ob cesti, saj to vprašanje urejata zakon o temeljih varnosti cestnega prometa in zakon o javnih cestah, ki je v pripravi.

V skladu z vrsto pripomb glede usklajenosti določb tega zakona z zakonom o javnih cestah, je s predstavniki Republiškega komiteja za promet in zveze dogovorjeno, katera vprašanja v zvezi s cestami in varnim potekom prometa naj bi urejal zakon o javnih cestah in katera zakon o varnosti cestnega prometa. Zato so določila obeh zakonov medsebojno usklajena. Tako je v osnutku zakona o varnosti cestnega prometa dokaj spremenjeno zlasti poglavje o cestah in poglavje o delu na cestah v odnosu na teze za osnutek zakona.

V skladu s predlogi za razširjanje pristojnosti komunalnih nadzornikov s tem, da so pooblašteni, da opravljajo nadzor nad parkiranimi avtomobili na parkirnih prostorih izven ceste in na mestnih ulicah, je zakon usklajen.

V poglavju »Prometna pravila« so upoštevane pripombe glede določitve omejitve hitrosti za avtomobile, ki vlečejo lahke priklopnike. Poleg tega je predvideno, da se na podlagi posebnega dovoljenja lahko avtobusi z gibne konstrukcije uporabljajo v javnem primestnem prometu, če pogoji ceste in varnost prometa to dovoljujeta. Ni pa bilo mogoče upoštevati vrste pripomb oziroma predlogov, po katerih bi se lahko v avtobusu v javnem linijskem cestnem prometu in v prostem cestnem prometu vozili tudi potniki, ki stojijo.

Prav tako ni bilo mogoče upoštevati predloga, da lahko vlečejo avtobusi v javnem primestnem prometu priklopno vozilo za prevoz potnikov. Iz varnostnih razlogov so predlagane rešitve popolnoma nesprejemljive.

Iz istih razlogov tudi ni bilo mogoče sprejeti predloga, da se omejitev hitrosti avtobusa v javnem mestnem in primestnem prometu zviša od 50 na 60 km/h. Strokovnjaki s področja varnosti prometa namreč zagotavljajo, da je hhitrost avtobusa 50 km/h največja hitrost, pri kateri se stoječi potniki v njem lahko vozijo vsaj še delno varno.

Prav tako ni bilo mogoče upoštevati pripomb, da naj se za prevoz delavcev na delo in z dela določijo v zakonu blažji pogoji, kot veljajo za javni linijski cestni promet. Z vidika varnosti prometa ni razlogov, da bi ti dve vrsti prevoza v zakonu obravnavali različno.

Poglavje o pešcih je dopolnjeno z določilom, da morajo otroci, ki obiskujejo vzgojno-varstveno ustanovo, na poti do ustanove in na poti do doma imeti spremstvo, ter da mora opis najbolj varnih poti za prihod in odhod iz šole določati prometnovarnostni načrt šole.

Določila, ki urejajo prevoz oseb na priklopnem vozilu, traktorju in kolesu z motorjem so v primerjavi s tezami za osnutek zakona dopolnjene z določilom, da se na teh vozilih ne smejo prevažati osebe, ki so očitno pod vplivom alkohola.

Osnutek zakona je dopolnjen tudi z določilom, da tista organizacija, ki naklada tovor, ne sme naložiti vozilo nad njegovo nosilnostjo ali nad dovoljeno osno obremenitvijo. To določilo, ki predstavlja novost v naši zakonodaji, je tudi primerno sankcionirano. V praksi je bilo namreč večkrat ugotovljeno, da je bilo vozilo prekomerno naloženo le zaradi neodgovornega obnašanja organizacije oziroma njene odgovorne osebe, ki je nakladala tovor na vozilo. Pri tem pripominjamo, da zakonodaje nekaterih drugih držav taka določila že imajo.

V osnutku zakona tudi ni upoštevan predlog, naj se črtata določili zakona, po katerih lahko pooblaščen uradna oseba naloži posamezniku, ali da posameznik sam prepelje poškodovano osebo do najbližje zdravstvene ustanove. Taki določili vsebuje že sedaj veljavni zakon in v praksi ni bilo težav, poleg tega pa tudi Republiški komite za zdravstveno in socialno varstvo in Inštitut za sodno medicino Medicinske fakultete, ki sta dala pripombe k tezam za osnutek zakona, nista imela pripomb k tem določbam.

Upoštevan tudi ni predlog, da naj bi bile pooblaščen uradne osebe organa za notranje zadeve dolžne hoditi na kraj vsake prometne nezgode. To vprašanje je, tako kot je predlagano v osnutku zakona, rešeno tudi v sedaj veljavnem zakonu in v praksi tudi ni povzročalo težav. Poleg tega je ta ureditev popolnoma v skladu z mednarodno konvencijo, ki jo je sprejel Evropski komite za zavarovanje. Ker pa pride pri prometnih nezgodah večkrat do nesporazumov med udeleženci v prometni nezgodi, je 68. člen osnutka zakona dopolnjen z določilom, da mora pooblaščen uradna oseba organa za notranje zadeve oditi na kraj prometne nezgode v primeru, če kakšen od udeležencev noče pokazati listine o istovetnosti in potrdila o obveznem zavarovanju, kot tudi na kraj vsake prometne nezgode, v kateri je udeleženo vozilo, ki prevažata nevarne snovi.

Z vidika varnosti so tudi dopolnjene določbe, ki urejajo vprašanja organizacije športnih in drugih prireditelj na cesti in ob njej.

V poglavju, ki ureja izobraževanje ter usposabljanje voznikov, organizacijo in delo avto šol, izobraževanje voznikov-inštruktorjev in izpitov za voznike, je upoštevan predlog iz razprave in zmanjšano število voznikov-inštruktorjev, ki morajo biti v delovnem razmerju v avto šoli. Ni pa bilo mogoče upoštevati predloga, da morajo imeti tudi vozniki delovnega stroja potrdilo o usposobljenosti za delo z delovnimi stroji, saj ta vprašanja sodijo v pristojnost predpisov o varstvu pri delu.

Prav tako ni bilo mogoče sprejeti predloga, da naj bi tudi učitelji predpisov opravljali celoten program izobraževanja za voznike-inštruktorje, saj le-ti ne bodo poučevali kandidate za voznike v praktični vožnji, ampak le predpise o varnosti cestnega prometa in osnove poznavanja delovanja naprav na motornem vozilu. Dodan pa je pogoj, da morajo biti vozniki z B kategorijo.

V skladu s pripombami je v osnutku zakona določeno, da so člani izpitnih komisij v izpitnih centrih tudi iz drugih občin z območja izpitnega centra in ne samo iz občine, kjer je sedež izpitnega centra. Ni pa upoštevana pripomba, da to ne bi bili delavci, zaposleni v občinskih upravnih organih za notranje zadeve, saj je po mnenju predlagatelja zaradi učinkovitejšega dela izpitnih komisij to nujno potrebno.

V skladu s pripombo, da bi morali uzakoniti redno strokovno izpopolnjevanje voznikov-inštruktorjev, je v 95. in 96. členu osnutka zakona določeno, da morajo vozniki-inštruktorji in učitelji predpisov v avto šoli redno obnavljati in dopolnjevati svoje znanje po posebnem programu ter da se dovoljenje za voznika-inštruktorja in učitelja predpisov podaljšuje na podlagi potrdila avto šole o uspešno opravljenem posebnem programu izpopolnjevanja.

Poleg atestiranja lahkih priklopnikov in ponovnega atestiranja vozil, na katerih se po registraciji predelajo naprave, ki so pomembne za varno vožnjo, je v osnutku zakona tudi določeno, da se v vozilo, v katerega se vgradi naprava za pogon na stisnjen ali utekočinjen plin, atestira vgraditev te naprave.

V osnutku zakona se ne spreminjajo določbe, ki urejajo organizacijo v Svetu za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, širi pa se njihova vloga na

področju vzgoje in preventivnega dela ter skrbi za uveljavljanje družbene samozашčite na področju prometne varnosti.

Bistvena novost osnutka zakona glede na teze za osnutek zakona pa je v tem, da so vanj vnesena določila, s katerimi so samoupravne organizacije, skupnosti in organi, ki opravljajo javni prevoz in prevoz za lastne potrebe, zavezani, da organizirajo notranjo kontrolo nad delovnimi, zdravstvenimi in drugimi pogoji, ki jih morajo izpolnjevati vozniki, da bi lahko varno upravljali vozilo, kot tudi kontrolo nad tehnično brezhibnostjo vozil in nad izvajanjem drugih predpisanih ukrepov, ki vplivajo na varnost cestnega prometa.

Poleg tega je predlagatelj v osnutku zakona vnesel novo poglavje, ki ureja zavarovanje uporabnikov oziroma lastnikov traktorjev glede odgovornosti za škodo, povzročeno drugim, podobno kot to velja za motorna vozila.

Sankcije so v predloženem osnutku zakona poostrene, v bistvu pa usklajene z zakonom o temeljih varnosti cestnega prometa in z zakonom o prekrških.

To je povzetek bistvenih novosti, ki jih prinaša osnutek zakona o varnosti cestnega prometa, zlasti še glede na predhodno obravnavane teze za osnutek zakona in v zgoščeni obliki navedeni razlogi, zakaj posamezni predlogi niso mogli biti sprejeti.

Tovarišice in tovariši delegati! Predlagam, da predloženi osnutek zakona sprejmete.

Predsednik Emil Tomažič: Hvala lepa! Želijo poročevalci delovnih teles besedo? (Ne želijo.)

Odrejam 30 minut odmora.

(Seja je bila prekinjena ob 10.45 in se je nadaljevala ob 11.25.)

Predsednik Emil Tomažič: Besedo ima tovariš Stojan Volčanšek, delegat Zbora združenega dela za področje gospodarstva, 28. okoliš, Trbovlje.

Stojan Volčanšek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov 28. okoliša za gospodarsko področje je razpravljala o tem predlogu zakona in zavzela naslednja stališča.

V osnutku zakona so v precejšnji meri upošteevane pripombe, ki so bile dane ob obravnavi predloga za izdajo zakona z dne 27. 5. 1981 v zborih Skupščine SR Slovenije.

Osnutek predstavlja pomembno osnovo v skrbi za varnost prometa pri uresničitvi novih zakonskih določb, katerih cilj je povečati prometno kulturo in prometno varnost. Pri tem bodo imeli pomembno vlogo občinski sveti za vzgojo in preventivo v prometu, AMD in drugi subjekti, ki se bodo morali za svoje naloge skrbno pripraviti.

K posameznim določbam osnutka zakona pa daje skupina naslednje mnenje.

K 34. členu: Zavzemamo se za prvotno besedilo brez variantnega predloga, saj ni mogoče realno pričakovati, da bi vozniki traktorjev uporabljali varnostne pásove, kot jih tudi sedaj ne uporabljajo vozniki osebnih avtomobilov.

Proizvajalce traktorjev bi moral na vgrajevanje varnostnih kabin obvezovati zvezni zakon o temeljih varnosti cestnega prometa, ali drug zvezni predpis, saj naš republiški zakon ne more določati obveznosti za izdelovalce traktorjev iz drugih republik. Če takega predpisa ne bodo imeli tudi v drugih republikah, bodo slovenski kmetovalci prisiljeni kupovati traktorje le pri slovenskem proizvajalcu, ki pa ne nudi zadovoljive izbire. Tako stanje pa bi posredno škodilo tudi enotnosti jugoslovanskega trga, saj bi drugim proizvajalcem zapiralo slovenski trg.

K 49. členu, v zvezi s 181. členom. Zavzemamo se za variantni predlog, da se določba 49. člena uveljavi v dveh letih od uveljavitve zakona, ker je eno leto prekratka doba, da bi vse uporabnike cest, to pa so prav vsi občani, navadili uporabljati odsevna telesa pri hoji ob cesti in v nočnem času.

Kršitev tega predpisa pa ima tudi sankcijo, zato se je potrebno za uveljavitev predpisa dobro pripraviti.

K 59. členu: Menimo, da ta določba sodi v ta zakon in da je nujno potrebna, saj nedosleden in brezbrizen odnos izvajalcev del na cestah pomeni veliko oviro za nemoten potek prometa. To pa hkrati pomeni tudi nevarnost za promet, ker zastoji v prometu povzročajo nevarne situacije in nepravilne reakcije voznikov.

K petemu odstavku 75. člena: Menimo, da naj pred izdajo dovoljenja za prireditev na cesti pristojni občinski upravni organ dobi mnenje postaje milice, ki je bliže terenu in ga bolje pozna kot uprava za notranje zadeve, ki je ustanovljena za širše območje.

K 85. in 86. členu: Zaostritev pogojev za delo avto šol podpiramo, saj so sedaj te šole tako majhne, da nimajo možnosti za nabavo sodobnih pripomočkov za kvalitetno vzgojo voznikov. Večina AMD je sedaj premajhnih in se skoraj izključno ukvarjajo z donosnim šolanjem novih voznikov, premajhno pozornost pa posvečajo svojim drugim dolžnostim kot je vključevanje v preventivne akcije in podobno.

K 103. členu: Imamo pomisleke, ali ne bodo zaostreni pogoji za člane izpitne komisije in pogoj, da so predsednik in najmanj dva člana delavci občinskega upravnega organa za notranje zadeve, v praksi povzročali velikih težav?

Delavci teh organov sedaj nimajo pogojev, da bi postali člani izpitnih komisij, ali ne žele pridobiti teh pogojev. Sedanji člani izpitnih komisij pa tudi ne kažejo želje, da bi se zaposlili v organih za notranje zadeve, ali za to ne izpolnjujejo pogojev.

Novo zaposlovanje pa tudi nasprotuje akciji za zmanjšanje družbene režije in zmanjšanje administracije. Kolikor pa bo to določilo vendarle uveljavljeno, je sedaj predvideni enoletni rok nedvomno prekratek in bi bilo potrebno uveljavitev te določbe odložiti vsaj za dve leti.

K 122. členu: zavzemamo se za variantni predlog, da morajo vozniki motornih vozil po dopolnjenem 65. letu starosti na popoln zdravniški pregled vsaka tri leta, saj se lahko pri tej starosti zdravstveno stanje in vozniške sposobnosti hitro zmanjšajo.

K 124. členu: Podpiramo to določbo, katere dosledna uveljavitev bi lahko preprečila marsikatero hudo nesrečo.

Smo za prvi predlog in ne varianto, ki prenaša odgovornost od zdravnika na voznika, ki pa se bo marsikdaj preverjanju svojih zdravstvenih sposobnosti poskusil izogniti. Dana naj bi bila tudi možnost začasne prepovedi upravljanja

motornega vozila iz zdravstvenih razlogov in ne samo trajna, kot je določena v predlogu zakona. Hvala.

Predsednik Emil Tomažič: Besedo ima tovariš Ivan Košenina, delegat Zbora združenega dela za področje gospodarstva, 7. okoliš, Celje.

Ivan Košenina: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Na seji naše delegacije za delegiranje delegatov v Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije smo obravnavali osnutek zakona o varnosti cestnega prometa. Pri tem smo v prvi vrsti ugotovili, kako so bile upoštewane naše pripombe, ki smo jih dali k samemu predlogu za izdajo zakona. Ugotovili smo, da je večina naših pripomb bila sprejeta, vendar pa nas moti naslednje:

V 16. členu je še vedno določena omejitev na 50 km na uro za avtobuse v primestnem prometu. Namreč, treba je razlikovati mestni promet in primestni promet, na primer relacija primestnega prometa Celje—Velenje, Celje—Laško, Celje—Slovenske Konjice, kjer je omejitev določena s 50 km na uro. To pomeni, da so vsa ta vozila v primestnem prometu velika ovira za vse ostale udeležence v prometu in nemalokrat prihaja zaradi teh omejitev tudi do raznih prometnih nezgod, do tega, da mora primestno vozilo, primestni avtobus na silo zavirati, ker prihaja do izsiljevanja, prehitevanja. To pa so vzroki za razne prometne nezgode. Prav je, da zavarujemo varnost potnikov v avtobusu, vendar je treba zavarovati tudi varnost vseh ostalih udeležencev v prometu. Zato predlagamo, da se naša pripomba še enkrat prouči in zavzame pozitivno stališče, prav zaradi večje varnosti v cestnem prometu. Hvala lepa.

Predsednik Emil Tomažič: Besedo ima tovariš Franc Križnar, delegat Zbora združenega dela za področje gospodarstva, 11. okoliš, Kranj.

Franc Križnar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Delegati iz Kranja imamo k osnutku zakona o varnosti cestnega prometa naslednje pripombe.

K 16. členu: Prva točka prvega odstavka tega člena določa omejitev hitrosti za avtobuse v javnem mestnem in javnem primestnem prometu na 50 km na uro, če potniki stojijo. Navedeno določilo bi bilo treba spremeniti, saj ni jasno, s kakšno hitrostjo smejo voziti avtobusi v javnem in primestnem prometu, kadar nimajo stoječih potnikov oziroma sploh nimajo potnikov. Mogoči sta dve varianti. Prva je omejitev hitrosti na 50 km na uro za avtobuse v javnem mestnem in javnem primestnem prometu. Druga varianta pa je omejitev hitrosti na 50 km na uro samo, kadar potniki stojijo, sicer smejo avtobusi voziti 80 km na uro, tako kot v javnem linijskem prometu.

K 33. členu: Tretji odstavek določa, da izda dovoljenje za vožnjo avtobusa zgibne konstrukcije v javnem primestnem prometu pristojni občinski organ za promet v soglasju s pristojno upravo za notranje zadeve. Večina prog v javnem primestnem prometu pa poteka na območju dveh občin. Zato ni jasno, v kateri občini bo pristojni organ za promet izdal dovoljenje za vožnjo avtobusov zgibne konstrukcije.

K 34. členu: Menimo, da bi med vožnjo v prometu na javni cesti morali tudi vozniki traktorjev uporabiti varnostni pas, zato predlagamo, da se variantni dodatek vključi v ta člen.

K 59. členu: Zakon o varnosti cestnega prometa bi moral vsebovati omejenji člen, saj bistveno pogojuje varnost cestnega prometa.

K 122. členu: Menimo, da za voznike, stare nad 65 let, zadostuje kontrolni pregled vida vsake tri leta, zato predlagamo, da se varianta črta.

K 124. členu: Zdravnik mora tudi brez voznikovega pristanka napotiti voznika na kontrolni zdravstveni pregled ali obvestiti pristojni upravni organ, kadar ugotovi, da zdravstveno stanje voznika ne zagotavlja več varne vožnje. Vozniki se zaradi svojega počutja velikokrat ne zavedajo vpliva bolezni na psihomotorne lastnosti, ki so potrebne vozniku, zato tudi ne upoštevajo dovolj resno opozorilo zdravnika. Zato predlagamo, da se varianta črta.

K 152. členu: Ta člen določa, da se vozniku, ki ne opravi uspešno preverjanja znanja, začasno vzame vozniško dovoljenje. Ukrep izvede pristojni občinski upravni organ za notranje zadeve v upravnem postopku. Zakon o splošnem upravnem postopku pa ne predvideva takšnih ukrepov kot nujnih v javnem interesu, ker pritožba ne zadrži izvršitve. Postopek se zato zavleče in ukrep izgubi svoj namen.

Menimo, da je začasni odvzem vozniškega dovoljenja, ki ga obravnava omenjeni člen, nujen ukrep v javnem interesu in da ga je zato treba izvesti takoj. Predlagamo, da se kot tak ustrezno formulira v zakonu.

K 176. členu: V točki 11. je govor o vozniku traktorja, ki nima vozniškega dovoljenja in pri tem ni jasno, ali se sankcija nanaša na prekršek, ko voznik nima veljavnega vozniškega dovoljenja za traktor ali ko sploh nima vozniškega dovoljenja.

V 177. členu bi bilo potrebno dopolniti 9. točko z določilom, da gre za vozniško dovoljenje za traktor.

K 181. členu: Predlagamo sprejem variantnega predloga. Obenem pa tudi predlagamo, da se določba 85. člena in določbe tretjega odstavka 103. člena začnejo uporabljati dve leti po uveljavitvi zakona. Hvala.

Predsednik Emil Tomažič: Želi še kdo besedo? Besedo ima tovariš Florijan Bergant, delegat Zbora združenega dela za področje prosvete in kulture, 10. okoliš, Novo mesto.

Florijan Bergant: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za gospodarsko, socialno-zdravstveno in prosvetno-kulturno področje za Zbor združenega dela je 17. in 18. septembra obravnavala osnutek zakona o varnosti cestnega prometa in oblikovala naslednje pripombe:

K 49. členu: V tem členu je določeno, da morajo pešci ponoči in ob zmanjšani vidljivosti med hojo po vozišču nositi na vidnem mestu ustrezna odsevna telesa. Menimo, da ta dolžnost pešca v primeru prometne nezgode razbremeni odgovornost voznikov motornih vozil. Predlagamo, da se to določilo iz osnutka zakona črta.

K 53. členu: V drugem odstavku tega člena je določeno, da morajo otroci, ki obiskujejo prvi razred osnovne šole, nositi okoli vratu rumeno rutico. Menimo, da je to določilo odveč. Nošenje rumene rutice naj bo le ena od neobveznih oblik označevanja otrok kot udeležencev v prometu.

K 103. členu: V tem členu je določilo, da morajo biti predsedniki in najmanj dva člana izpitne komisije delavci pristojnega občinskega organa. Predlagamo, da se namesto treh delavcev zahtevata najmanj dva. Predlog uteme-

ljujemo s tem, da se v zadnjem času zmanjšuje število izpitov in bi preveliko število delavcev predstavljalo težavo pri organizaciji in delu komisije.

K 104. členu: Menimo, da bi se moral status inštruktorja pri oceni uspešnosti izenačiti s člani komisije. Samo sodelovanje pri oceni ne daje enakovrednega odločanja. Inštruktor naj ima pravico odločanja kot član komisije.

K 122. členu: V tem členu je variantno določilo, da morajo vozniki, stari nad 65 let, na kontrolni zdravstveni pregled v celoti. Menimo, da je določilo prezahtevno. Vozniki so lahko poslani ne glede na starost na kontrolni zdravstveni pregled, če se med pregledom in zdravljenjem podvomi v voznikove telesne in duševne zmožnosti za vožnjo vozil, kar določa 124. člen zakona.

K 138., 143. in 150. členu: V zakonu naj se pojasni, kdo je pristojni organ za notranje zadeve pri izvajanju določil navedenih členov.

K 151. členu: V prvem odstavku tega člena je potrebno bolj določno navesti, kateri od organov za notranje zadeve predlaga ukrepe zoper voznike; ali tudi občinski upravni organ?

K 9. členu, 2. točka: Za omejitev hitrosti vožnje skozi naselje naj se opredeli kot pristojen Izvršni svet. Med pristojnosti občinskega upravnega organa naj se doda: 4. točka, in sicer »odredi postavitev prometnih znakov na javnih cestah«.

Obrazložitev: 1. Omejitev hitrosti je povezana s stanjem na cesti, na primer neustrezen tehnični element cest, zaradi varnosti prometa. Ukrep omejitve hitrosti ne pomeni diferenciacije oziroma omejitve rabe ceste, pač pa le prispevek k varnosti prometa. Zato smo mnenja, da v tej zadevi ni potrebno obremenjevati skupščine.

2. Prometni znaki se morajo postaviti na podlagi odločbe, ki jo izda pristojni upravni organ, kar zagotavlja enotnost pri postavljanju prometne signalizacije. Hvala lepa.

Predsednik Emil Tomažič: Želi še kdo razpravljati? Besedo ima tovariš Pavel Dimitrov, delegat Zbora združenega dela za področje gospodarstva, 12. okoliš, Jesenice.

Pavel Dimitrov: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Zbor združenega dela Skupščine občine Jesenice je obravnaval tudi to točko dnevnega reda in ima pripombo le k 85. členu tega osnutka zakona. Zato sprašujemo, ali to pomeni dodatno zaposlovanje na področju negospodarstva? Hvala.

Predsednik Emil Tomažič: Besedo ima tovariš Tine Breskvar, delegat Zbora združenega dela za področje kmetijstva, 2. okoliš, Ljubljana-Mostepolje.

Tine Breskvar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Naša skupina je razpravljala zlasti o tistem delu zakona, ki se nanaša na opremljanje traktorjev z varnostnimi kabinami oziroma varnostnimi loki.

Menimo, da je prav, da se proizvajalcem traktorjev naloži obveznost, da nove traktorje opremljajo z varnostnimi kabinami zaradi nesreč, ki so skoraj 100% s smrtnim izidom. Želim pa opozoriti na probleme, ki se bodo pojavili pri opremljanju starejših traktorjev, ki nimajo teh naprav. Pojavili bi se problemi tehnične in materialne narave. Vemo, koliko traktorjev vozi po naših

cestah in poljih. Mnoge od teh tipov tovarne ne izdelujejo več. Zato se postavlja vprašanje, kako zagotoviti testiranje kabine oziroma lokov za vse te traktorje.

Drugo pa je materialno vprašanje, namreč, če je traktor že do polovice ali več iztrošen, je ta naprava draga in dosega tudi milijonske vsote. Postavlja se vprašanje, ali je smiselno in smotrno, da lastnika traktorja — kmeta prisilimo, da bo v traktor, ki omogoča le še nekaj časa vožnje, investiral tako drago napravo. Glede varnostnega pasu pa smo tudi povedali, da se traktorji praviloma prevračajo in ne zaletavajo. To se dogaja pri delu na poljih, kjer je traktorist dostikrat sam. Vprašanje je, če ga varnostni pas ne bo še bolj ogrozil, ker se ne bo mogel odpeti. Bili so primeri, ko je traktorist padel v jarek z vodo in če se ne bi odpel, bi se utopil. Ta mnenja dajem v premislek in proučitev. Hvala.

Predsednik Emil Tomažič: Želi še kdo besedo? (Da.) Besedo ima tovariš Albert Laibacher, delegat Zbora združenega dela za področje gospodarstva, 14. okoliš, Tržič.

Albert Laibacher: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Naše pripombe k osnutku zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o varnosti cestnega prometa so naslednje.

Delegati iz občine Tržič predlagamo, da se s sedaj veljavnim zakonom dane pravice avto moto društvom ne zmanjšajo in da se teza o poklicnih inštruktorjih opusti oziroma prepusti občinam, glede na to, da večje občine odstopajo od manjših, tako po številu kandidatov za voznike motornih vozil kot tudi po interesu inštruktorjev, da se poklicno zaposlijo v društvih.

Utemeljitev: Na osnovi dosedanjih razprav o osnutku zakona o temeljih varnosti v cestnem prometu predlagamo, da predlog zakona opusti vse namepravane spremembe določb, ki se nanašajo na poučevanje kandidatov in da naj to ostane urejeno tako, kot je v veljavnem zakonu.

Utemeljitev v zakonu niso osnovane, saj s profesionalizacijo inštruktorjev ni zagotovljena boljša kvaliteta uspešnosti kandidatov za voznike motornih vozil. Namesto vztrajanja na profesionalizaciji inštruktorjev naj predlagatelj v zakonu zadolži Avto moto zvezo Slovenije, Zvezo šoferjev in avtomehanicov Slovenije in Republiški sekretariat za notranje zadeve, da inštruktorji v obliki seminarjev ali tečajev vsaj enkrat letno izpopolnjujejo svoje znanje. S sedanjo ureditvijo pripravljanja kandidatov za voznike motornih vozil v okviru avto moto društev in Zveze šoferjev in avtomehanicov bi omogočili občanom, da to znanje pridobivajo v neposredni bližini svojega bivališča, ne pa kot določa osnutek zakona, da bi se ti morali voziti v določene centre.

Glede poklicnih inštruktorjev opozarjamo, da je vprašljiva polna zaposlitev in socialna varnost redno zaposlenih inštruktorjev po društvih, prav zaradi vedno večjega upadanja interesa kandidatov za voznike motornih vozil, na kar vplivajo tudi stabilizacijski ukrepi.

Po analizi naših društev smo ugotovili:

1. da aktivno zaposleni v organizacijah združenega dela dobivajo večje osebne dohodke, kot pa bi jih imeli kot profesionalni inštruktorji in že vnaprej odklanjajo zaposlitev za poklicne inštruktorje;

2. inštruktor kot poklic ni statusno priznan. Glede na to, da predlagatelj zakona očitno ne pozna situacije na terenu, predlagamo, da le-to preveri pred pripravo predloga zakona. Hvala lepa.

Predsednik Emil Tomažič: Želi še kdo razpravljati? (Ne.)

Zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Osnutek zakona o varnosti cestnega prometa se sprejme.
2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Pri pripravi predloga zakona naj Izvršni svet Skupščine SR Slovenije prouči in ustrezno upošteva pripombe, mnenja in stališča delovnih teles zboru in Skupščine ter predloge in pripombe, dane na seji zboru.

Želi kdo o tem predlogu sklepa razpravljati? (Ne.) Prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (133 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (En delegat.) Se je kdo vzdržal? (Dva delegata.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep sprejet z večino glasov.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na nadaljevanje obravnave predloga zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o ureditvi določenih vprašanj s področja varnosti železniškega prometa, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije v prečiščenem besedilu.

Predlagani zakon je Zbor združenega dela obravnaval na 53. seji, 25. marca 1981. Takrat je Zbor občin k predlogu zakona sprejel tudi amandma skupine delegatov za Zbor občin iz Sevnice k 3. točki prvega odstavka 42. člena, ki pa v našem zboru ni bil sprejet. Ker v usklajevalnem postopku o tem amandmaju ni bilo doseženo soglasje, je zbor naložil Izvršnemu svetu, da prouči sporno vprašanje v zvezi z amandmajem in predlaga nadaljevanje obravnave zakona na eni prihodnjih sej.

Medtem je predlagala amandma še skupina delegatov iz Slovenske Bistrice k 44. členu.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je v skladu s sklepom zboru proučil sporno vprašanje in predložil k 42. členu predloga zakona svoj amandma. Glede na to je skupina delegatov za Zbor občin iz Sevnice svoj amandma umaknila in tako obravnavamo na današnji seji amandma Izvršnega sveta in ne amandma delegatov iz Sevnice.

Obravnavali pa bomo še dodatno predlagani amandma skupine delegatov iz Slovenske Bistrice k 44. členu, ki ste ga prejeli danes na klopi, v kolikor bo delegat iz Slovenske Bistrice na tem vztrajal.

Prejeli ste tudi stališče te skupine delegatov, v katerem dodatno utemeljujejo predlagani amandma. Prav tako ste prejeli danes stališče sekretariata Sveta za splošni ljudski odpor in družbeno samozaščito Predsedstva Republiške konference SZDL Slovenije.

Želi predstavnik Izvršnega sveta besedo? (Da.) Besedo ima tovariš Franjo Lunder, namestnik predsednika Republiškega komiteja za promet in zveze.

Franjo Lunder: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Dovolite, da v zvezi z amandmajem, ki ga je predložila skupina delegatov za Zbor občin in Zbor združenega dela iz občine Slovenska Bistrica k 1. odstavku 44. člena predloga zakona, dodatno k obrazložitvi Izvršnega sveta, ki ste jo prejeli v gradivu za to sejo, podčrtam razloge, zaradi katerih Izvršni svet predlaganega amandmaja ni mogel sprejeti.

S sprejemom amandmaja v predlaganem besedilu bi izgubili svoj pomen kriteriji, določeni v 21. členu predloga zakona, saj amandma ne določa, s ka-

tero magistralno cesto in v katerem dnevnem času naj se opravi primerjava zastojev na magistralnih in regionalnih cestah.

Ta amandma, tako kot je ugotovila tudi Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije, dopušča povsem arbitrarno presojo o tem, kdaj so izpolnjeni pogoji, ki jih vsebuje amandma in bi zato ob sprejemu tega amandmaja lahko nastali spori, ki jih ne bi bilo mogoče odstraniti na podlagi razlage amandmajske norme.

Takšne konkretne in specifične primere, med katere nedvomno sodi križanje v Pragerskem, je zato primerneje reševati z dogovorom med zainteresiranimi subjekti. Zato so k reševanju problema zastojev v cestnem prometu v Pragerskem že pristopili predstavniki občine Slovenska Bistrica. Železniškega gospodarstva Ljubljana, Republiške skupnosti za ceste in Republiškega komiteja za promet in zveze ter se dogovorili, da bodo k realizaciji izgradnje izvenivojskega križanja pristopili že v tem srednjeročnem obdobju.

V študiji Železniškega gospodarstva Ljubljana po dinamiki graditve izvenivojskih križanj, glede na intenziteto železniškega in cestnega prometa, je namreč izgradnja izvenivojskega križanja v Pragerskem na prvem mestu, pa tudi pristojni organi Republiške skupnosti za ceste uvrščajo ta problem med svoje prioritete naloge.

Zato je Cestno podjetje Maribor, na zahtevo Republiške skupnosti za ceste, že izdelalo programski projekt za preložitev ceste v Pragerskem z izvenivojskim križanjem z železnico.

V zvezi s tem naj navzoče delegate obvestimo, da je železniško gospodarstvo Ljubljana v posebnem dopisu Skupščini občine Slovenska Bistrica zagotovilo, da bo storilo vse, da se še v tem planskem obdobju prične z deli na ustreznem izvenivojskem zavarovanju cestno železniškega križanja v Pragerskem. Podobno pismo zagotovilo je dala tudi Republiška skupnost za ceste.

Med temeljnimi razlogi, zaradi katerih Izvršni svet Skupščine SR Slovenije ni mogel sprejeti amandmaja, je tudi omejenost finančnih sredstev, ki jih v sedanjih situaciji in razmerah našega gospodarstva ni mogoče nameniti za modernizacijo železniških prehodov. V pripravi planskih aktov SR Slovenije za obdobje 1981—1985 ni bilo mogoče nameniti za modernizacijo cestno-železniških križanj toliko sredstev, kot bi jih sodobni razvoj prometa na cesti in železnici zahteval, zato je bilo predvideno, da se zahtevana modernizacija najnujnejših prehodov opravi v daljšem časovnem obdobju.

Cestno železniška križanja na magistralnih cestah, ki bi jih bilo potrebno že po dosedanjih zakonskih določilih urediti izvenivojsko, naj se na osnovi planskih aktov in po tem zakonu uredi v roku petih let, ostala križanja pa v roku 10 let.

Razen tega predlog zakona predvideva v svojem 45. členu izdelavo programa za ureditev cestno železniških križanj. S tem programom, ki ga bosta pripravila Železniška transportna organizacija in upravljalec ceste, bosta oba subjekta sporazumno določila vrstni red reševanja cestno-železniških križanj in tako zagotovila prioriteto tistim križanjem, ki pomenijo največjo oviro za varen in nemoten potek cestnega oziroma železniškega prometa.

Tako ta program omogoča reševanje vprašanja v smislu predloga delegatov iz Slovenske Bistrice, to je, da je prioritetni vrstni red izvenivojskih križanj, ki poleg formalnih pogojev iz 21. člena upošteva tudi ostale elemente varnosti na cestno železniških prehodih, to je tudi zastoje v cestnem prometu.

Napori Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije po hitrejši ureditvi problematike cestno železniških križanj so razvidni tudi iz njegovih siceršnjih stališč. Skupščini SR Slovenije je že predložen predlog zakona, po katerem naj se del prodajne cene bencina in plinskega olja usmeri namensko za gradnjo cestno železniških križanj. Pričakovati je, da bodo dodatna sredstva pospešila modernizacijo cestno železniških križanj in izpolnitev načrtov železniškega gospodarstva Ljubljana iz samoupravnega sporazuma o temeljih plana Samoupravne interesne skupnosti za obdobje 1981—1985 in Republiške skupnosti za ceste, ni pa realno pričakovati presežka sredstev, s katerimi bi lahko razširili že sprejeti program.

Izvršni svet predlaga Skupščini SR Slovenije, da sprejme predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o ureditvi določenih vprašanj s področja varnosti železniškega prometa v besedilu, ki je predložen, skupaj z amandmajem Izvršnega sveta k 3. točki prvega odstavka 42. člena prečiščenega besedila predloga zakona. Hvala lepa!

Predsednik Emil Tomažič: Želijo poročevalci delovnih teles besedo? (Ne.) Ali delegat iz Slovenske Bistrice vztraja pri vložnem amandmaju?

Besedo ima tovariš Pero Todorovič, delegat iz Slovenske Bistrice.

Pero Todorovič: S sprejemljivim odgovorom predstavnika Izvršnega sveta umikamo amandma s pooblastilom naših delegatov.

Predsednik Emil Tomažič: Želi še kdo razpravljati? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Najprej dajem na glasovanje amandma Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije k 42. členu predloga zakona.

S tem amandmajem soglaša Zakonodajno-pravna komisija in Odbor za družbenopolitični sistem, kar je razvidno iz njunih poročil.

Kdor je za predlagani amandma, naj prosim glasuje! (135 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlagani amandma k 42. členu soglasno sprejet.

Sedaj dajem na glasovanje predlog o spremembah in dopolnitvah zakona o ureditvi določenih vprašanj s področja varnosti železniškega prometa v prečiščenem besedilu v celoti! Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (135 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o ureditvi določenih vprašanj s področja varnosti železniškega prometa v prečiščenem besedilu soglasno sprejet.

Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prekrških, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

K predlogu za izdajo zakona ste danes na klop prejeli stališča Družbenopolitičnega zbora, ki zakon obravnava na podlagi 72. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije. Želi predstavnik Izvršnega sveta besedo? (Da.) Besedo ima tovarišica Franja Zakrajšek, svetovalka v Republiškem sekretariatu za pravosodje, upravo in proračun.

Franja Zakrajšek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Predloženi predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prekrških je nastal na podlagi celovite in poglobljene proučitve sedaj veljavnega zakona o prekrških, ki ga je Skupščina SR Slovenije sprejela meseca julija 1977.

Izvršni svet je menil, da je potrebno pravnemu urejanju prekrškov nameniti več pozornosti, saj gre za področje, na katerem se uporabljajo represivni ukrepi in ki po obsegu zajemajo izredno veliko občanov. Samo v letu 1980 je bilo kaznovanih v postopku o prekršku okoli 140 000 fizičnih in pravnih oseb. Zaradi tega je bilo potrebno temeljito proučiti celotno problematiko prekrškov, predvsem s stališča stopnje razvoja našega družbenopolitičnega sistema. To delo je opravila posebna delovna skupina pri Inštitutu za kriminologijo Pravne fakultete, v kateri sodelujejo profesorji Pravne fakultete, sodniki Republiškega senata za prekrške, Vrhovnega sodišča SR Slovenije, Javnega tožilstva SR Slovenije in Republiškega sekretariata za notranje zadeve.

Namen predlaganih sprememb in dopolnitev je predvsem doseči uskladitev prava o prekrških s kazenskim pravom, kateremu se v teoriji in v praksi vedno bolj približuje. Posledice neuskladenosti obeh pravnih področij se kažejo predvsem v dejstvu, da je storilec prekrška, kot družbi manj nevarnega dejanja, obravnavan strožje kot storilec kaznivega dejanja, kar je še zlasti očitno pri obravnavanju mladoletnih storilcev prekrškov. Nakazane rešitve v predlogu za izdajo bi položaj mladoletnikov v postopku o prekršku ustrezneje uredile.

Nadalje je namen predlaganih sprememb in dopolnitev tudi omejitev predpisovanja, kakor tudi izrekanja kazni zapora. Kazen zapora, izrečena v postopku o prekršku, je izrazito represiven ukrep, saj zaradi kratkotrajnosti te kazni ni mogoče v času prestajanja izvajati nobene prevzgoje. Da se še ta represiven ukrep zelo pogosto uporablja in to v večjem obsegu kot v kazenskem pravu, izhaja iz podatka, da v naših kazensko poboljševalnih zavodih letno prestaja kazen zapora zaradi prekrška še vedno okoli 4000 ljudi, kar je 60 % vseh oseb, ki prestajajo kazen zapora v naših kazensko poboljševalnih zavodih. Namen predlaganih sprememb in dopolnitev je, da se uskladi kaznovalna politika na tem področju in doseže namen izrekanja sankcij za prekrške, ki je izključno v preprečevanju prekrškov in v vzgojnem vplivanju na druge osebe, da ne bi prekrškov izvrševale.

Predlagane spremembe in dopolnitve se nanašajo tudi na nekatera druga pomembna vprašanja, tako glede materialnih določb, kakor tudi postopkov o prekrških. Predlagane rešitve so delegati v delovnih telesih Skupščine SR Slovenije obravnavali in jih v celoti podprli. Njihove predloge in mnenja, kakor tudi predloge, dane na današnji obravnavi, bo predlagatelj upošteval in proučil pri pripravi osnutka sprememb in dopolnitev zakona.

Zakon o prekrških opredeljuje organe za postopek o prekrških kot samostojne organe družbenopolitičnih skupnosti in jih v praksi prištevamo med pravosodne organe v širšem smislu. Glede na to, da bomo v skladu z ustavnimi amandmaji morali opredeliti nosilce pravosodnih funkcij, bo potrebno jasno opredeliti tudi status in položaj organov za postopek o prekrških. Tega predlog za izdajo zakona posebej ne zajema, ker bomo šele ob usklajevanju celotnega kompleksa zakonov s področja pravosodja lahko odgovorili na vprašanje, ali naj zahteve ustavnih amandmajev uredimo z enim zakonom ali v

vsakem zakonu posebej in kako. Kolikor bo sprejeto stališče, da je to stvar posameznih zakonov s tega področja, bomo pripravili ustrezne rešitve v osnutku zakona.

Predlagam zboru, da predloženi predlog za izdajo zakona obravnava in tudi sprejme. Hvala lepa.

Predsednik Emil Tomazič: Želijo poročevalci delovnih teles besedo? (Ne.) Pričenjam razpravo. Razpravljal bo tovariš Florijan Bergant, delegat Zbora združenega dela za področje prosvete in kulture, 10. okoliš, Novo mesto.

Florijan Bergant: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov s sedežem v Novem mestu je razpravljala na zadnji seji tudi o predlogu za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prekrških. Sprejeli smo naslednja stališča oziroma pripombe.

1. Težnja po omejitvi represije v sedanjem trenutku, ko osveščenost storilcev v prekršku ne raste v premem sorazmerju z le-to, je preuranjena. Prav tako je tudi razmišljanje o odpravi možnosti predpisovanja denarne kazni in kazni zapora skupaj neumestno. Vsekakor pa je smotno v zakonu določiti natančnejše pogoje za predpisovanje kazni zapora in denarne kazni skupaj.

2. V predlogu sprememb in dopolnitev zakona o prekrških je nakazana izenačitev položaja mladoletnikov v prestopku za prekrške s položajem mladoletnika, ki se znajde pred javnim tožilcem, ki ob spoznanju, da postopek proti mladoletniku ne bi bil smotrni, ne zahteva uvedbe kazenskega postopka, ni v prid namenu za preprečevanje prekrškov in vzgojnemu vplivu na mladoletnike.

3. Menimo, da je odveč razmišljanje o vprašanju izključitve odgovornosti za prekrške mlajših mladoletnikov — od 14 do 16 let. Če je po določbi kazenskega zakona SR Slovenije po 7. členu mladoletniku, ki je ob storitvi prekrška star 14 let, mogoče izrekat i vzgojne ukrepe za kazniva dejanja, potem je povsem na mestu, da bi to veljalo tudi za mladoletne storilce prekrškov še naprej. Vsekakor je za mladoletnika, ki stori prekršek, kot tudi v interesu družbe, prav, da se ga že ob storitvi prekrška opozori na nedovoljenost njegovega ravnanja in se mu ob tem nudi potrebna vzgojna pomoč, da se prepreči njegova morebitna nadaljnja družbena iztirjenost. Ob tem tudi ni prezreti določbe 109. člena osnutka zakona o varnosti v cestnem prometu, iz katerega je razvidno, da bo po sprejetju novega zakona mogoče izdati vozniško dovoljenje za vožnjo traktorja osebi, ki je dopolnila 15 let. Ob tako nakazanih različnih določbah v zakonu o prekrških in zakonu o varnosti v cestnem prometu bi pri odgovornosti mladoletnikov za prometne prekrške, storjene z vožnjo traktorjev, v starosti od 15 do 16 let, nastala vrzel, ki pa ne bi bila v prid niti specialni niti generalni prevenciji.

4. Pri nakazanem dopolnjevanju varnostnih ukrepov bi bilo potrebno razmisliti tudi o smotnosti izrekanja varstvenih ukrepov obveznega zdravljenja oseb, ki bolujejo za nalezljivimi boleznimi, na primer za tuberkulozo.

5. Odgovornost osebja v organih družbenopolitične skupnosti drugemu državnemu organu ali krajevni skupnosti se po sedaj veljavni določbi drugega odstavka 24. člena zakona o prekrških lahko predpiše le z zakonom. Predlagamo, da se novi zakon dopolni s tem, da bi tako odgovornost lahko predpisoval tudi odlok. Hvala lepa!

Predsednik Emil Tomažič: Želi še kdo razpravljati? (Da.) Besedo ima tovariš Marjan Pirc, delegat Zbora združenega dela za področje državnih organov, 4. okoliš, Maribor.

Marjan Pirc: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov je razpravljala o zakonu o spremembah in dopolnitvah zakona o prekrških in poleg predlaganih sprememb, s katerimi se v celoti strinja in jih podpira, predlaga naslednje.

1. Zakon o prekrških, po sprejetih spremembah in dopolnitvah, naj bo sprejet v prečiščenem besedilu in ne kot zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o prekrških, kar bi predstavljalo veliko oviro pri vsakdanjem delu, zlasti z navajanjem obeh zakonov v odločbah o prekrških.

2. Predlagamo, da se v celoti spremeni določilo člena 34/1 zakona o prekrških, ki naj se glasi: »Če kaznovani ne plača denarne kazni v določenem roku, se ta spremeni v nadomestno kazen zapora.« Če ni mogoče izvršiti nadomestne kazni zapora, se izrečena denarna kazen izterja prisilno. To spremembo predlagamo iz razloga, ker postopek izterjave zavleče postopek o prekršku, ki mora v osnovi biti ekonomičen in hiter. Poleg tega je z izterjavami obremenjena občinska služba družbenih prihodkov pri osebah, ki nimajo sredstev za preživljanje. To dejstvo je znano sodniku za prekrške pri odločanju o zadevi, zato je izterjava v celoti nepotrebna in nemogoča. Vsakdanja praksa nujno narekuje spremembe tega zakonskega določila.

3. Dopolni naj se določilo 52. člena, in sicer naj se točneje opredeli, kdaj gre za prekršek, ki ima očitno neznamen pomen oziroma tako, da zakonodajalec točno navede, kdaj ni potrebno mnenje skrbstvenega organa.

4. V IV. poglavju, odgovorost in kaznovanje mladoletnikov, ni določbe, kako postopati v primeru, če mladoletni storilec prekrška med postopkom o prekršku postane polnoleten, taka določba pa je bila v zakonu o prekrških iz leta 1973. Predlagamo, da se v zakon o prekrških vnese določba, ki bo to vprašanje ustrezno uredila.

5. V členu 89/3 predlagamo dopolnitev, in sicer: »če ima občina več sodnikov za prekrške, določi občinska skupščina enega izmed njih, da vodi in organizira delo v organu ter skrbi za pravočasno reševanje zadev in drugih nalog v zvezi z delom sodnikov za prekrške. Občinska skupščina določi tudi namestnika vodje organa.«

6. V členu 104/1 predlagamo dopolnitev, in sicer: »Republiški senat za prekrške ima predsednika senata, namestnika predsednika in potrebno število sodnikov za prekrške.«

7. V členu 104/3 pa predlagamo naslednjo dopolnitev: »Predsednika, njegovega namestnika in sodnika za prekrške Republiškega senata za prekrške voli in razrešuje Skupščina SR Slovenije.«

8. Glede na predlagano spremembo pod točko 2 in glede na določilo člena 212. zakona o prekrških — »takojšnja izvršitev izrečene kazni«, predlagamo, da zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o prekrških v povsem novi določbi določi postopek izvršitve denarne kazni, izrečene tujemu državljanu zaradi storjenega prekrška.

Po dosedanjih določbah je bilo mogoče izrečeno denarno kazen izterjati le prek pristojne službe, kar pa je bilo v obmejnih in turističnih mestih, kjer se tudi tuji državljanji pogosto pojavljajo kot storilci prekrškov, nemogoče, ker

organi za postopek o prekrških nimajo organizirane izterjevalske službe. Hvala lepa.

Predsednik Emil Tomažič: Želi še kdo besedo? (Ne.) Zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep.

1. Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prekrških se sprejme.

2. Osnutek zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Pri pripravi osnutka zakona naj Izvršni svet Skupščine SR Slovenije upošteva stališča Druženopolitičnega zbora ter prouči in ustrezno upošteva mnenja in stališča delovnih teles zbora in Skupščine in predloge ter pripombe, dane na seji zbora.

Želi kdo o tako oblikovanem predlogu sklepa razpravljati? (Ne.)

Prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (133 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep soglasno sprejet.

Prehajamo na 9. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o zagotovitvi sredstev za delež SFR Jugoslavije v I. dopolnitvi sredstev Mednarodnega sklada za razvoj kmetijstva (IFAD) za obdobje 1981—1983, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Zbor republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije.

Z dopisom z dne 16. 9. 1981 ste prejeli mnenje Izvršnega sveta naše Skupščine. Želi predstavnik delegacije besedo? (Ne želi.) Predstavnik Izvršnega sveta? (Ne želi.) Želijo poročevalci delovnih teles besedo? (Ne želijo.)

Prehajamo na razpravo. Prijavljenih razpravljalcev ni. Želi morda kdo razpravljati? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje.

Zboru predlagam, da sprejme naslednji sklep.

1. Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije daje soglasje k osnutku zakona o zagotovitvi sredstev za delež SFR Jugoslavije v I. dopolnitvi sredstev Mednarodnega sklada za razvoj kmetijstva (IFAD) za obdobje 1981—1983.

2. Pooblašča se delegacija Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije, da po opravljenem usklajevanju da v imenu Skupščine SR Slovenije soglasje k predlogu zakona o zagotovitvi sredstev za delež SFR Jugoslavije v I. dopolnitvi sredstev Mednarodnega sklada za razvoj kmetijstva (IFAD) za obdobje 1981—1983.

Je tako oblikovan predlog sprejemljiv? Želi kdo o tem razpravljati? (Ne želi.)

Prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (131 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep sprejet z večino glasov.

Prehajamo na 10. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o pogojih in načinu vračanja kreditov za selektivne namene iz sredstev primarne emisije organizacijam združenega dela, ki so pretrpele škodo zaradi potresa na ozemlju SR Črne gore v letu 1979, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Zbor republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije.

K osnutku zakona ste prejeli mnenje Izvršnega sveta naše Skupščine in danes na klop predlog sklepa, ki je pripravljen na podlagi vseh dosedanjih razprav o tem osnutku zakona.

Želi predstavnik Izvršnega sveta besedo? (Ne želi.) Predstavnik delegacije? (Ne želi.) Poročevalci delovnih teles? (Ne.)

Pričenjam razpravo. Želi kdo razpravljati? (Ne.) Ker ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo.

Dajem na glasovanje predlog sklepa v obliki, kot ste ga dobili na klop. Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (128 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Dva delegata.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep sprejet z večino glasov.

Prehajamo na 11. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o zagotovitvi deviz za plačilo uvoza nafte, naftnih derivatov in premoga za koksanje v letu 1981, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Zbor republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije.

K osnutku zakona ste danes na klop prejeli predlog sklepa, ki je pripravljen na podlagi vseh dosedanjih razprav o tem osnutku zakona. Obveščam zbor, da gre za akt strogo zaupne narave, zato prosim vse, da to upoštevajo, posebno predstavniki sredstev javnega obveščanja in da ravnajo v skladu s 104. členom našega poslovnika.

Želi predstavnik Izvršnega sveta besedo? (Ne želi.) Predstavnik delegacije? (Ne želi.) Poročevalci delovnih teles? (Ne želijo.)

Prehajamo na glasovanje. Na glasovanje dajem predlog sklepa v nespremenjeni obliki, kot ste ga dobili na klop. Kdor je za predlog sklepa, naj prosim glasuje! (126 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (En delegat.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep sprejet z večino glasov.

Prehajamo na 12. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o ratifikaciji konvencije o priznavanju in izvrševanju tujih arbitražnih odločb, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložila Skupščina SFR Jugoslavije.

K predlogu zakona ste prejeli predlog odloka o soglasju k predlogu zakona, o katerem bomo tudi glasovali. Danes ste prejeli stališče Izvršnega sveta k predlogu zakona. Želi predstavnik delegacije besedo? (Ne želi.) Predstavnik Izvršnega sveta? (Da.)

Besedo ima tovarišica Franja Zakrajšek, svetovalka v Republiškem sekretariatu za pravosodje, upravo in proračun.

Franja Zakrajšek: Izvršni svet je obravnaval predlog zakona o ratifikaciji konvencije o priznavanju in izvrševanju tujih arbitražnih odločb in je posebej proučil vprašanje, ali bi pristop Jugoslavije h konvenciji povzročil poslabšanje položaja naših organizacij združenega dela pred arbitražnimi v eventualnih sporih s tujimi partnerji.

Na podlagi mnenj pristojnih organov je bilo ugotovljeno, da pristop Jugoslavije h konvenciji o priznavanju in izvrševanju tujih arbitražnih odločb ne bi pomenil poslabšanja naših pogajalskih pozicij v spornih razmerjih. Zato Izvršni svet predlaga, da Skupščina SR Slovenije da soglasje k predlogu zakona o ratifikaciji konvencije s tem, da ob sprejemu zakona o ratifikaciji konvencije naša država izrabi možnost rezerve, predvidene v tretjem odstavku

1. člena, to je, da naj se priznajo in izvršujejo samo tiste arbitražne odločbe, ki so izdane v državah pogodbenicah in da se uporaba konvencije omeji le na spore, ki izhajajo iz pravnih razmerij na gospodarskem področju. Hvala lepa!

Predsednik Emil Tomazič: To je že upoštevano v predlogu sklepa.

Želijo poročevalci delovnih teles besedo? (Ne.)

Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Nihče.) Če ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje.

Na glasovanje dajem predlog odloka o soglasju k predlogu zakona o ratifikaciji konvencije o priznavanju in izvrševanju tujih arbitražnih odločb. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (124 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (En delegat.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka o soglasju k predlogu zakona o ratifikaciji konvencije o priznavanju in izvrševanju tujih arbitražnih odločb sprejet z večino glasov.

Glede na pripombe Izvršnega sveta naše Skupščine, delovnih teles Skupščine in zbora, predlagam zboru še naslednji sklep:

Zbor nalaga delegatom v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije, da ob sprejemanju predloga zakona o ratifikaciji konvencije o priznavanju in izvrševanju tujih arbitražnih odločb posredujejo še naslednje pripombe.

Da se ob pristopu h konvenciji uporabi možnost rezerve iz tretjega odstavka 1. člena, to je, da se priznavajo in izvršujejo samo tiste arbitražne odločbe, ki so izdane v državah pogodbenicah in da se uporaba konvencije o priznavanju in izvrševanju tujih arbitražnih odločb omeji le na spore, ki izhajajo iz pravnih razmerij na gospodarskem področju.

Želi kdo o tako oblikovanem sklepu razpravljati? (Nihče.)

Prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (118 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Dva delegata.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep sprejet z večino glasov.

Prehajamo na 13. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o ratifikaciji sporazuma med SFR Jugoslavijo in Kraljevino Belgijo o izogibanju dvojnemu obdavčevanju dohodka in premoženja, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložila Skupščina SFR Jugoslavije.

K predlogu zakona ste z dopisom z dne 16. 9. 1981 prejeli stališče Izvršnega sveta naše Skupščine in predlog odloka o soglasju k predlogu zakona, o katerem bomo glasovali. Želi predstavnik delegacije besedo? (Ne želi.) Predstavnik Izvršnega sveta? (Ne želi.) Poročevalci delovnih teles? (Ne želijo.) Želi kdo razpravljati? (Nihče.)

Prehajamo na glasovanje. Na glasovanje dajem predlog odloka o soglasju k predlogu zakona o ratifikaciji sporazuma med SFR Jugoslavijo in Kraljevino Belgijo o izogibanju dvojnemu obdavčevanju dohodka in premoženja.

Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (123 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka o soglasju k predlogu zakona o ratifikaciji sporazuma med SFR Jugoslavijo in Kraljevino Belgijo o izogibanju dvojnemu obdavčevanju dohodka in premoženja soglasno sprejet.

Prehajamo na 14. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o ratifikaciji konvencije o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložila Skupščina SFR Jugoslavije.

K predlogu zakona ste prejeli mnenje Izvršnega sveta in predlog odloka o soglasju k predlogu zakona, o katerem bomo glasovali. Želi predstavnik delegacije besedo? (Ne.) Predstavnik Izvršnega sveta? (Ne.) Poročevalci delovnih teles? (Ne.) Želi kdo razpravljati? (Nihče.)

Prehajamo na glasovanje. Na glasovanje dajem predlog odloka o soglasju k predlogu zakona o ratifikaciji konvencije o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk.

Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (124 delegatov glasuje za.) Je kdo proti (Dva delegata.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Ugotavljam, da je predlog odloka o soglasju k predlogu zakona o ratifikaciji konvencije o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk sprejet z večino glasov.

Prehajamo na 15. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o ratifikaciji sporazuma o ustanovitvi Afriške banke za razvoj z dne 4. avgusta 1963, z amandmaji, in splošnih pravil, ki urejajo sprejemanje neregionalnih držav v članstvo banke, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ.

K predlogu zakona ste prejeli mnenje Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in predlog odloka o soglasju, o katerem bomo glasovali.

Želi predstavnik delegacije besedo? (Ne.) Predstavnik Izvršnega sveta? (Ne.) Poročevalci delovnih teles? (Ne.) Želi kdo razpravljati? (Nihče.)

Prehajamo na glasovanje. Na glasovanje dajem predlog odloka o soglasju k predlogu zakona o ratifikaciji sporazuma o ustanovitvi Afriške banke za razvoj z dne 4. avgusta 1973, z amandmaji, in splošnih pravil, ki urejajo sprejemanje neregionalnih držav v članstvo banke. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (121 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (En delegat.) Se je kdo vzdržal? (Štirje delegati.)

Ugotavljam, da je predlog odloka o soglasju k predlogu zakona o ratifikaciji sporazuma o ustanovitvi Afriške banke za razvoj z dne 4. avgusta 1963, z amandmaji, in splošnih pravil, ki urejajo sprejemanje neregionalnih držav v članstvo banke, sprejet z večino glasov.

Preden preidemo na zadnjo točko dnevnega reda, mi dovolite, da vas seznanim s sprejetimi stališči Družbenopolitičnega zbora k 3., 4. in 8. točki dnevnega reda, ker se deloma, razen pri 8. točki, spreminjajo.

Se delegati strinjate s tem, da preberem spremembe stališč? (Da.)

K 3. točki dnevnega reda:

Družbenopolitični zbor Skupščine SR Slovenije je na seji dne 23. septembra 1981 obravnaval predlog za izdajo zakona o družbenem sistemu informiranja in na podlagi 72. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije ter 19. člena poslovnika Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije sprejel naslednja stališča:

1. Družbenopolitični zbor ugotavlja, da predlog za izdajo zakona o družbenem sistemu informiranja daje načela, na katerih naj temelji zakon, ne opredeljuje pa glavnih rešitev bodočega zakona. To besedilo je nespremenjeno.

2. Predlagatelj naj v osnutku zakona opredeli izhodišča za usklajeno delovanje subjektov družbenega sistema informiranja na enotnih temeljih. Za uresničitev tega je potrebno večje medsebojno sodelovanje, pomoč ter odgovornost vseh glavnih subjektov pri razreševanju vprašanj, ki se pojavljajo pri oblikovanju zakona.

3. Zakon mora dati podlago za oblikovanje takega informacijskega sistema v organizacijah združenega dela in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih, občinah in republiki, ki bo delovnim ljudem in občanom zagotavljal podatke in informacije za odločanje.

4. Pri oblikovanju osnutka zakona je potrebno posebno pozornost posvetiti opredelitvi načina zagotavljanja posebnega družbenega interesa in zagotovitvi osnov za zaščito podatkov, ki jih je potrebno varovati.

5. Upoštevajoč razloge, ki utemeljujejo potrebo po zakonu o družbenem sistemu informiranja in glede na ustreznost načel, na katerih naj temelji zakon, zbor meni, da je zakon potreben in zato predlaga Zboru združenega dela in Zboru občin, da predlog za izdajo zakona sprejmeta v skladu s stališči Družbenopolitičnega zbora.

Ugotavljam, da je naš sklep pri tej, 3. točki dnevnega reda v skladu s stališči Družbenopolitičnega zbora.

K 4. točki dnevnega reda:

Družbenopolitični zbor je na seji dne 23. septembra 1981 obravnaval osnutek zakona o samostojnih kulturnih delavcih in na podlagi 72. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije in 19. člena poslovnika Družbenopolitičnega zbora Skupščine sprejel predlagana stališča z dne 19. 9. 1981 z naslednjimi spremembami in dopolnitvami:

1. točka se preoblikuje tako, da se v celoti glasi: »Družbenopolitični zbor ugotavlja, da predlagani zakon še ne določa dovolj elementov, na katerih bi lahko samostojni kulturni delavci na podlagi svojega dela in rezultatov tega dela uveljavili v načelu enak družbenoekonomski položaj in v osnovi enake pravice kot delavci v združenem delu.«

V 2. točki se črta prvi odstavek, drugi stavek pa se preoblikuje in se v celoti glasi: »Družbenopolitični zbor meni, da sam vpis v razvid samostojnih kulturnih delavcev še ne more konstituirati pravic teh delavcev. Zakon pa naj opredeli, da se pravice, dolžnosti in obveznosti določijo in uresničujejo v samoupravni interesni skupnosti na podlagi samoupravnega splošnega akta.«

V 3. točki se črta prvi stavek, drugi stavek pa se preoblikuje in se v celoti glasi: »Zakon naj naloži samoupravnim subjektom, da s samoupravnimi splošnimi akti uredijo uresničevanje splošnega družbenega interesa, posebej takrat, kadar so bila vložena večja družbena sredstva, ali ko gre za uresničitev zahtevnejšega programa.«

Drugi stavek 3. točke ostane nespremenjen.

4. točka ostane nespremenjena.

V 5. točki se beseda na koncu stavka »zakona« črta in nadomesti z besedo »zbora«.

Tudi pri tej točki lahko ugotovim skladnost našega sklepa s stališči Družbenopolitičnega zbora.

K 8. točki dnevnega reda:

Družbenopolitični zbor Skupščine SR Slovenije je na seji 23. septembra 1981 obravnaval predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prekrških in na podlagi 72. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije in

19. členu poslovnika Družbenopolitičnega zbora Skupščine sprejel stališča v besedilu, kot so bila predlagana dne 16. 9. 1981 in kot jih imate pred seboj.

Tudi pri tej točki smo usklajeni.

Prehajamo na 16. točko dnevnega reda, to je na predloge in vprašanja delegatov.

Na delegatsko vprašanje Skupščine občine Ljubljana-Bežigrad v zvezi z delegiranjem tovariša Levičnika za člana predsedstva Gospodarske zbornice Jugoslavije bo odgovoril tovariš Martin Košir, član Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije.

Martin Košir: Tovarišice in tovariši delegati! Izvršni svet daje odgovor na delegatsko vprašanje skupine delegatov iz občine Ljubljana-Bežigrad, in sicer na vprašanje, kdo in zakaj je tovariša Levičnika delegiral za člana predsedstva Gospodarske zbornice Jugoslavije.

Gospodarska zbornica Jugoslavije je organizirana v skladu z načelom o kolektivnem delu, odločanju in odgovornosti ter je med drugimi spremembami vpeljala predsedstvo zbornice kot kolektivni organ, sestavljen iz 8 članov, ki jih voli skupščina zbornice izmed delavcev organizacij združenega dela, ali izmed družbenih delavcev, ki se ukvarjajo z gospodarskimi vprašanji.

Pri izvolitvi članov predsedstva je kot kriterij upoštevana enakopravna zastopanost gospodarstva republik in avtonomnih pokrajin. V Gospodarski zbornici Slovenije so po postopku, ki je uveljavljen za kadrovanje v organih in organizacijah federacije, kjer gre za paritetno zastopanost, evidentirali za člane predsedstva iz SR Slovenije pet možnih kandidatov, ki sedaj delajo na vodilnih mestih v največjih delovnih organizacijah v naši republici — med njimi seveda tudi Jurija Levičnika, generalnega direktorja IMV Novo mesto.

Glede na to, da mora biti po poslovniku delo Koordinacijskega odbora za kadrovska vprašanja pri Predsedstvu Republiške konference Socialistične zveze Slovenije, ki ga je sprejelo Predsedstvo Republiške konference Slovenije za funkcijo v federaciji, za katero velja paritetno načelo, doseženo tudi soglasje oziroma pridobljeno mnenje vseh članic tega koordinacijskega organa, so bili predlogi za možne kandidate posredovani tudi temu odboru. Člani v Koordinacijskem odboru so Predsedstvo Socialistične republike Slovenije, Skupščina SR Slovenije in Izvršni svet Skupščine SR Slovenije, Gospodarska zbornica Slovenije, Republiška konferenca Socialistične zveze, Centralni komite Zveze komunistov Slovenije, Republiški odbor Zveze združenj borcev NOV Slovenije, Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije in Republiška konferenca Zveze socialistične mladine Slovenije. Koordinacijski odbor je po opravljenem usklajevalnem postopku ugotovil, da je doseženo soglasje v predlaganju Jurija Levičnika za člana predsedstva Gospodarske zbornice Jugoslavije. Na tej podlagi je nato izvolila za to dolžnost skupščina Gospodarske zbornice Jugoslavije 27. februarja 1981.

Jurij Levičnik je bil 25 let direktor delovne organizacije IMV. V tem času se je organizacija združenega dela razvila od agroservisa s 34 zaposlenimi do industrije motornih vozil s 6500 zaposlenimi delavci. Hiter gospodarski razvoj je bistveno vplival na družbeno in gospodarsko preobrazbo celotne regije. Ambiciozno zastavljen program je bil tudi edina možna razvojna pot, po kateri je bilo mogoče osvojiti tako zahtevno proizvodnjo kot je avtomobilska industrija. Brez določene obsega proizvodnje, tehnične, tehnološke, kadrovske in

organizacijske usposobljenosti, povezane z operativno sposobnostjo in smelostjo, spodbuditi in obvladati ta veliki načrt, ni bilo mogoče doseči želenega napredka in mednarodne afirmacije.

IMV je prav na tem področju izpolnila planska predvidevanja tako glede prestrukturiranja proizvodnje, visoke stopnje predelave, ki jo je dosegla, kakor tudi glede široke vključitve v mednarodno delitev dela. Ob tem pa so se pojavile težave, ki niso značilne le za to delovno organizacijo, marveč za vse hitro razvijajoče se delovne organizacije, ki pa objektivno predstavljajo nosilce razvoja na določenem področju ali območju.

Zlasti v tako občutljivi proizvodnji kot je avtomobilska industrija, so občasno te težave še bolj poudarjene. Razvoj industrije motornih vozil je temeljil in bil v skladu z razvojnimi plani, sprejetimi v ustreznih samoupravnih organih in v skladu z usmeritvami razvoja kovinske oziroma avtomobilske industrije, opredeljene v planskih dokumentih občine Novo mesto in SR Slovenije za obdobje 1976—1980.

Na pobudo Jurija Levičnika so leta 1959 v IMV razvili in začeli izdelovati dostavne avtomobile. To je bil prvi avtomobil domače konstrukcije v Jugoslaviji v serijski proizvodnji. Še danes je to najbolj množično dostavno vozilo te kategorije. Že leta 1962 so to vozilo izvažali v nekatere zahodnoevropske dežele. To je bil prvi jugoslovanski avtomobil, izvožen na zahteven svetovni trg. Leta 1965 je bila na Levičnikovo pobudo organizirana proizvodnja avtomobilskih stanovanjskih prikolic. V šestih letih je IMV postala največji evropski proizvajalec avtomobilskih stanovanjskih prikolic, kar je še danes.

Od leta 1965 prodaja pretežni del — 90 do 95 odstotkov proizvodnje avtomobilskih stanovanjskih prikolic — izključno na zahodnoevropsko tržišče. Avtomobilske stanovanjske prikolicice so rezultat dolgotrajnega lastnega razvoja v konstrukciji in tehnologiji dela. To je eden od redkih proizvodov, ki se v svetu prodaja izključno pod lastnim imenom IMV Adria-karavan in izključno v lastni prodajni mreži.

Da bi okrepili svojo aktivnost na zahodnoevropskem trgu, je IMV v času, ko je vodil to delovno organizacijo Jurij Levičnik, ustanovila v vseh pomembnejših deželah uvoznice prikolic lastna podjetja za organizacijo njihove prodaje in za organiziranje učinkovite servisne službe.

IMV Novo mesto je ena redkih organizacij združenega dela, ki ima v zahodnoevropskih deželah devet lastnih podjetij, organiziranih izključno za izvoz lastnih proizvodov in se sploh ne ukvarjajo z uvozom v Jugoslavijo.

IMV ima tudi podpisano kooperacijsko pogodbo s francosko firmo Renault. Proizvodnja na podlagi dopolnjene kooperacijske pogodbe se je razvila tako, da je IMV leta 1980 izvozila francoski firmi Renault 21 000 avtomobilov ter veliko količino različnih avtomobilskih delov. Izrazita izvozna usmerjenost vseh proizvodnih programov je omogočila, da se je IMV v zadnjih letih povzpela med največje slovenske izvoznike, saj je leta 1978 izvozila za 36 milijonov dolarjev izdelkov, leta 1979 za 59 milijonov dolarjev in leta 1980 za 121 milijonov dolarjev, vse na konvertibilno področje.

Kljub temu se je IMV že dalj časa soočala s problemi materialne, tehnične in tudi kadrovske narave. Vse doslej v SFRJ niso usklajeni razvojni programi avtomobilske industrije. Nenadni preobrat z nafto je v svetu in tudi pri nas povzročil še dodatne težave v razvoju avtomobilske industrije in zaostрил pogoje gospodarjenja, postal je eden poglobitvenih omejitvenih dejavnikov in močno vplival na povečanje debalansa v jugoslovanski trgovinski bilanci.

V organizacijah združenega dela so tudi prepočasi reagirali na znake, da prihaja do večje izgube in do resnih motenj v proizvodnji avtomobilov in poslovanju IMV. Hiter gospodarski, tehnološki in kadrovski razvoj v IMV je v vsem tem času in tudi glede na objektivne možnosti in potrebe zapostavil razvoj in uveljavljanje samoupravnih odnosov, v katerih bi delavci imeli celovit vpogled in vpliv na proizvodnjo in poslovne odločitve.

Zato bo tem vprašnjem potrebno posvetiti v prihodnje veliko več pozornosti, kajti brez temeljite samoupravne aktivnosti bodo delavci le težko kos nalogam, ki jih zahteva sedanja stopnja razvoja te velike slovenske in jugoslovanske delovne organizacije.

Prihod nekaterih novih, z dosedanjim načinom dela in poslovanja neobremenjenih ljudi, bo na doseženi ravni razvitosti materialnih proizvodjalnih sil v IMV, ob aktivnem delu družbenopolitičnih organizacij in ob podpori vseh družbenopolitičnih dejavnikov v občini in širši družbeni skupnosti takšnemu razvoju lahko dal novo spodbudo in utrdil zaupanje v kvaliteto dela in poslovanja tega delovnega kolektiva.

V vseh aktivnostih in razvojnih usmeritvah, ki so bile že večkrat ocenjene pozitivno, je aktivno sodeloval in bil za mnoge tudi pobudnik Jure Levičnik, s čimer je potrdil tudi svoje sposobnosti dobrega gospodarstvenika.

Jurij Levičnik je za svoje delo prejel številna odlikovanja in priznanja, od reda hrabrosti in partizanske zvezde, do reda dela. Je tudi nosilec partizanske spomenice 1941. Med priznanji kaže posebej omeniti nagrado Borisa Kraigherja leta 1971, plaketo Gospodarske zbornice Jugoslavije ob 35-letnici njenega delovanja in mednarodno priznanje Zlati merkur iz leta 1977.

Vse fo sta predlagatelja, Gospodarska zbornica Slovenije in Koordinacijski odbor za kadrovska vprašanja pri Republiški konferenci Socialistične zveze Slovenije, skupaj z vsemi člani upoštevala pri usklajevanju in pri oblikovanju mnenja o kandidaturi Jurija Levičnika za člana Predsedstva Gospodarske zbornice Jugoslavije. Hvala lepa!

Predsednik Emil Tomažič: Odgovor na delegatsko vprašanje bo objavljen, kot običajno, v Poročevalcu. Delegati iz Ljubljane-Bežigrada pa ga boste prejeli tudi pisмено.

Na delegatsko vprašanje skupine delegatov za gospodarsko področje 6. okoliša, Velenje-Mozirje glede prenosa obračuna denarnih nadomestil iz naslova zdravstvenega varstva v temeljno organizacijo združenega dela na podlagi sklenjenega samoupravnega sporazuma o postopku in načinu uresničevanja pravic do zdravstvenega varstva bo odgovorila tovarišica Tatjana Kosovel, članica Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in predsednica Republiškega komiteja za zdravstveno in socialno varstvo.

Tatjana Kosovel: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije za gospodarsko področje, 6. okoliš, Velenje-Mozirje je dne 28. 7. 1981 v zvezi s prenosom obračuna denarnih nadomestil iz naslova zdravstvenega varstva v temeljne organizacije združenega dela na podlagi sklenjenega samoupravnega sporazuma o postopku in načinu uresničevanja pravic do zdravstvenega varstva postavila naslednje delegatsko vprašanje:

1. Zakaj predlagatelj sporazuma ni posebej opozoril podpisnike sporazuma na posledice določila o prenosu obračuna nadomestil iz naslova zdravstvenega varstva in zakaj je predlagal prenos obračuna sredi leta?

2. Kakšna je odgovornost predlagatelja v tem primeru zaradi protistabilizacijskega predloga, ali sploh obstaja in kakšna je odgovornost predlagatelja v zakonu o sporazumu in raznih aktov v primerih, kadar se s takšnimi akti rušijo stabilizacijska prizadevanja in ali v takih primerih lahko pade krivda samo na delegate?

3. Na podlagi 71. in 80. člena poslovnika Skupščine Zbor združenega dela in Zbor občin soodločata o načelih za zagotovitev pravice do zdravstvenega varstva in o splošni politiki zdravstvenega varstva ter dajeta soglasje k važnejšim aktom, ki urejajo pravice delavcev.

Menimo, da bi k tako pomembnemu sporazumu morala dati soglasje oba zbora Skupščine. Če je to res, ali je potem utemeljena veljavnost sporazuma, kolikor soglasje ni bilo dano?

Skupina delegatov je hkrati dala pobudo za spremembo sporazuma, in sicer, da se spremeni 118. člen ter da se prenese obračun nadomestil nazaj na strokovne službe zdravstvene skupnosti.

Na tako zastavljeno delegatsko vprašanje odgovarja Izvršni svet takole.

1. Ker zastavljeno delegatsko vprašanje po vsebini ne sodi v pristojnost upravnega organa, odgovarjamo nanj v sodelovanju z Zdravstveno skupnostjo Slovenije.

Na prvi del vprašanja: Osnutek samoupravnega sporazuma o postopku in načinu uresničevanja pravic do zdravstvenega varstva je bil pripravljen na podlagi zakona o skupnih osnovah svobodne menjave dela in zakona o zdravstvenem varstvu. Postopek za sprejem sporazuma je bil pričet 25. julija lanskega leta, ko je bil objavljen osnutek sporazuma. Na podlagi pripomb in usklajenih stališč občinskih zdravstvenih skupnosti je Skupščina zdravstvene skupnosti Slovenije 26. novembra lani dala predlog samoupravnega sporazuma v sprejem občinskim skupnostim zdravstvenega varstva.

Posebej je treba poudariti, da so bile vse delegacije v naši republiki v času razprave posebej opozorjene na vse novosti v postopkih o uresničevanju pravic ter informirane o spremembah na področju izplačevanja nadomestil osebnih dohodkov in drugih denarnih dajatev delavcem.

Delegacije so v zdravstvenih skupnostih soglašale s predlaganimi novostmi in spremembami, vključno z rokom uveljavitve samoupravnega sporazuma.

Odgovor na drugi del vprašanja: Novosti, ki jih prinaša samoupravni sporazum, so v poenostavljanju postopkov pri uresničevanju pravic uporabnikov, kar pa pomeni, da je ta samoupravni sporazum izrazito stabilizacijsko naravnano. To velja tudi za reorganizacijo dela strokovnih služb zdravstvenih skupnosti, ki odslej opravljajo le organizacijska, strokovno-tehnična in administrativna dela za potrebe samoupravnih organov zdravstvenih skupnosti, kar je tudi v skladu s stališči 19. seje Predsedstva Zveze komunistov Slovenije z dne 12. marca 1979. leta, ko je le-to celovito razpravljalo o problematiki na področju zdravstva. Vsa ostala opravila v zvezi z uveljavljanjem pravic uporabnikov do zdravstvenega varstva pa se prenašajo na kvalificirane strokovne službe uporabnikov ali izvajalcev. Sem sodi tudi prenos izplačil nadomestila osebnega dohodka na organizacije združenega dela uporabnikov in to zaenkrat šele v 17. delovnih organizacijah v občini Velenje in v dveh delovnih organizacijah v občini Mozirje.

Delo, ki ga je treba opraviti v zvezi z izplačevanjem nadomestila, je v ugotavljanju osnove osebnega dohodka delavcev, obračunu nadomestila, njegovem izplačevanju oziroma nakazilu in refundaciji.

S tako preusmeritvijo je izvajanje konkretne pravice do zdravstvenega varstva bolj racionalno urejeno in približano neposrednemu uporabniku. Ker pa gre pri tem v celoti v občini Velenje poprečno mesečno le za 1450 enkratnih izplačil nadomestila in za okoli 245 nadomestil v občini Mozirje ter ob upoštevanju, da so že sedaj organizacije združenega dela izplačevale nadomestila za odsotnost z dela do 30 dni, kar pa predstavlja okoli 70 odstotkov vseh opravil, ni razloga, da bi morale organizacije združenega dela v ta namen povečati skupno število zaposlenih delavcev v občini.

In odgovor na tretji del vprašanja: Samoupravni sporazum o postopku in načinu uresničevanja pravic do zdravstvenega varstva prinaša novosti le v postopku in načinu uresničevanja pravic, ne pa tudi novosti v kvaliteti ali v obsegu pravic do zdravstvenega varstva ali do socialne varnosti v zvezi z zdravstvenim varstvom. Zato ni potrebno, da bi tak sporazum obravnavala tudi Zbor združenega dela in Zbor občin Skupščine SR Slovenije, ampak zadošča že uskladitev stališč skupščin vseh občinskih zdravstvenih skupnosti.

Predsednik Emil Tomažič: Ste delegati 6. okoliša zadovoljni z odgovorom? (Da.)

Na delegatsko vprašanje, ki so ga zastavili delegati 6. okoliša, gospodarsko področje, Velenje-Mozirje danes, bo odgovorjeno na prihodnji seji.

Želi še kdo postaviti delegatsko vprašanje? (Da.) Besedo ima tovariš Rok Pavšič.

Rok Pavšič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Ne postavljam delegatskega vprašanja, temveč sem se osebno počutil nelagodno ob razpravi osnutka zakona o prometni varnosti, ko je tovariš iz Novega mesta razpravljal o določilih v zakonu, ki zadevajo splošno varnost prometa, to je o odstranitvi določb iz osnutka zakona, ki zadevajo nadomestitve odbojnih teles, rumenih rutic in tako dalje. Menim, da kot vaš delegat v Odboru za družbenopolitični sistem moram vztrajati na tem, da sta splošna družbena samozaščita in varnost osnova vsakega zakona, ki ga sprejemamo. In če smo pešci, avtomobilisti in vsi drugi udeleženci v prometu, ne smemo reči, da obstaja preziranje avtomobilistov do pešcev, če kdo pešca ne vidi, ampak je dolžnost pešca, da je viden. Pričakoval sem, da bomo morda tudi delegati družbenopolitičnega odbora odpoklicani s svoje dolžnosti, ker smo pač dolgo časa vztrajali, da se ta določila vključijo v zakon. Samo enostranska krivda in nespoštovanje doslej izglasovanih zakonov na zavezujejo, da te zadeve v vseh zakonih dosledno upoštevamo. Menim, da smo kot delegati tega zbora v našem odboru postopali pravilno, da ta določila, ki jih je tovariš omenil kot nepotrebna, ostajajo v osnutku zakona. Menim, da razprave, ki ne temeljijo na zdravih zakonskih podlagah, kot je zakon o družbeni samozaščiti in splošni varnosti, da varno hodimo po cestah v Sloveniji in Jugoslaviji, v bodoče ne bi sodile v ta zbor. Hvala lepa!

Predsednik Emil Tomažič: Tovariš Pavšič, to razpravo bi moral povesti ob obravnavi te točke dnevnega reda. O konkretnem problemu bi morali razviti dialog na zboru in oblikovati neko stališče. Tako pa dostikrat po-

šiljamo stališča, ki so si diametralno nasprotna, in v bistvu prenesemo odgovornost na predlagatelja, ali pa mu damo s tem širok maneverski prostor, da izbere tisto, kar predlagatelju najbolj ustreza. V razpravi k tej točki dnevnega reda bi morali razčistiti, da verjetno delegat iz Novega mesta ni govoril proti svetlobnim telesom in da bi se zaradi tega določila v zakonu odgovornost prenesla na drugega udeleženca v prometni nesreči. Tako sem jaz razumel. Besedo dajem tovarišu Florijanu Bergantu, delegatu iz Novega mesta.

Florijan Bergant: Naša delegacija ni proti določbi v zakonu, da ne bi bilo to obvezno, ker nikjer ni zapisano, da sledijo kakšne sankcije, če kdo nima rumene rutice ali če nima znaka na rokavu ali kjerkoli. Izhajali smo iz določila o sankcijah in ker te v zakonu niso določene za te primere, je bila naša razprava tako usmerjena. Drugič pa tudi zato, ker pešca ne kaznujemo, če izven naselij hodi po desni strani cestišča. Se pa seveda strinjam, sam sem šolnik in zahtevam v šoli, da otroci nosijo rutice v prvem razredu. Vendar je treba v zakonu določiti tudi sankcijo za nespoštovanje tega določila, ker je sicer pravna norma brez sankcije le zapis, ki je neobvezen.

Predsednik Emil Tomažič: S tem zaključujem to točko dnevnega reda.

Obveščam vas, da smo pri točkah dnevnega reda, kjer smo sprejemali končne odločitve, usklajeni z Zborom občin. S tem je dnevni red današnje seje izčrpan. Zahvaljujem se vam za udeležbo in sodelovanje. Hvala lepa!

(Seja zborna je bila zaključena ob 13.10.)

65. seja

(30. septembra 1981)

Predsedoval: Emil Tomažič,
predsednik Zbora združenega dela

Začetek seje ob 9.10.

Predsednik Emil Tomažič: Tovarišice in tovariši delegati!

Pričenjam 65. sejo Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije. Najprej bomo izvolili Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja za današnjo sejo zbora in verificirali pooblastila. Zboru predlagam, da v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja izvoli naslednje delegate: za predsednico Majdo Klobasa, za člana pa Imre Varju in Franca Vertnika. So predlagani delegati navzoči? (Da.)

Želi kdo o tem predlogu razpravljati? (Nihče.) Prosim, da o njem glasujemo. Kdor je za predlog, naj prosim to potrdi z dvigom roke! Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so bili v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja za današnjo sejo Zbora združenega dela izvoljeni delegati v predlaganem sestavu.

Prosim verifikacijsko komisijo, da se sestane in pripravi poročilo za zbor.

Na sejo zbora so vabljeni člani Sveta federacije in člani Sveta republike. Na sejo zbora so k posameznim točkam dnevnega reda vabljeni predstavniki Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije, Gospodarske zbornice Slovenije, Zveze socialistične mladine Slovenije, Samoupravne interesne skupnosti elektrogospodarstva Slovenije, Samoupravne interesne skupnosti za ekonomske odnose s tujino, Zveze skupnosti za zaposlovanje Slovenije, Narodne banke Slovenije, Ljubljanske banke — Združene banke Ljubljana, Raziskovalne skupnosti Slovenije, Sklada skupnih rezerv gospodarstva Slovenije Kmetijskega inštituta Slovenije in Samoupravne interesne skupnosti za nafto in plin SR Slovenije.

Na sejo so vabljeni tudi predstavniki odborov našega zbora, člani delegacije Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije, delegati iz SR Slovenije v Zveznem zboru Skupščine SFR Jugoslavije, poročevalci odborov in komisij, in sicer: Vlado Kralj, poročevalec Odbora za agrarno politiko, Vitomir Dekleva, poročevalec Odbora za družbenoekonomske odnose, Bojan Košak, poročevalec Odbora za družbenoekonomski razvoj, Francka Herga, poročevalka Odbora za finance, Rok Pavšič, poročevalec Odbora za družbenopolitični sistem, Cvetko Gatnik, poročevalec Komisije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve in Breda Kolarič-Lah, poročevalka Zakonodajno-pravne komisije.

Prosim vse tiste delegate, ki nameravajo na današnji seji zbora zastaviti delegatska vprašanja, da jih vložijo čimprej, da jih lahko posredujemo Izvršnemu svetu oziroma pristojnim republiškim funkcionarjem in da dobimo na zastavljena delegatska vprašanja, če bo to seveda mogoče, odgovore že na današnji seji.

Obveščam vas, da ste dobili na klop seznam gradiv k posameznim točkam dnevnega reda in tako teh gradiv ne bom posebej navajal. Prav tako ne bom navajal imen predstavnikov Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije k posameznim točkam dnevnega reda, ker ste seznam le-teh dobili.

Verifikacijska komisija je medtem končala z delom in prosim predsednico, da poroča zboru.

Majda Klobasa: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije za 65. sejo dne 30. 9. 1981 je naslednje:

Zbor združenega dela šteje 150 delegatov. Za današnjo sejo je predložilo delegatska pooblastila 137 delegatov, in sicer: iz gospodarskega področja 83 delegatov, iz prosvetno-kulturnega področja 18 delegatov, iz socialno-zdravstvenega področja 11 delegatov, iz kmetijske dejavnosti 14 delegatov, iz obrtne in podobnih dejavnosti 5 delegatov, iz delovnih skupnosti državnih organov, družbenopolitičnih organizacij in društev ter drugih delovnih skupnosti 5 delegatov, iz delegacij aktivnih vojaških oseb in civilnih oseb v službi v oboroženih silah SFR Jugoslavije en delegat.

Na današnji seji niso navzoči delegati naslednjih področij oziroma okolišev: iz gospodarskega področja, 1. okoliš — en delegat, 6. okoliš — en delegat, 12. okoliš — en delegat, 16. okoliš — en delegat, 21. okoliš — en delegat, 29. okoliš — en delegat in 38. okoliš — en delegat, skupaj sedem delegatov; iz socialno-zdravstvenega področja, 4. okoliš — en delegat, 8. okoliš — en delegat, skupaj dva delegata; iz kmetijske dejavnosti, 3. okoliš — en delegat, 4. okoliš — en delegat, 6. okoliš — en delegat, 8. okoliš — en delegat, skupaj štiri delegati. Na današnji seji torej ni navzočih 13 delegatov.

Komisija je pregledala vsa predložena pooblastila in ugotovila, da so vsa pooblastila v skladu z zakoni in ustavo SR Slovenije, zato predlaga, da Zbor združenega dela vsa predložena pooblastila verificira.

Predsednik Emil Tomazič: Hvala lepa! Želi kdo razpravljati o poročilu komisije? (Nihče.)

Prehajamo na glasovanje. O poročilu bomo glasovali v celoti, ker nobeno pooblastilo ni sporno.

Kdor je za potrditev poročila, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno potrdil poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter s tem verificiral pooblastila delegatov za 65. sejo Zbora združenega dela.

Prav tako ugotavljam, da lahko zbor veljavno odloča, ker je na seji navzoča večina delegatov.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na določitev dnevnega reda 65. seje Zbora združenega dela.

Z dopisom z dne 8. 9. 1981 sem razširil dnevni red seje z osnutkom zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin zato, ker bo osnutek zakona obravnavan na seji Zbora republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije 1. oktobra.

Dva predloga zakona o ratifikaciji sporazuma o garanciji med SFR Jugoslavijo in Mednarodno banko za obnovo in razvoj (YU 1977 in YU 1993), s katerima sem razširil dnevni red današnje seje z dopisom z dne 22. 9. 1981, je po predlogu predsednika Zbora republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije prav tako potrebno obravnavati že na današnji seji, ker zapade operativnost posojil že v mesecu septembru oziroma 15. oktobra 1981. Zato jih bo obravnaval Zbor republik in pokrajin prav tako na svoji seji 1. oktobra.

Glede na to predlagam zboru, da sprejme za današnjo sejo naslednji dnevni red:

1. določitev dnevnega reda 65. seje Zbora združenega dela;
2. poročilo o uresničevanju investicijske politike;
3. poročilo o uresničevanju nekaterih planiranih nalog na področju kmetijstva in gozdarstva v letu 1981;
4. poročilo o aktivnostih na področju oskrbe in varčevanja z energijo;
5. poročilo o uresničevanju politike zaposlovanja;
6. poročilo o uresničevanju sklepov in stališč Skupščine SR Slovenije o obmejnem gospodarskem sodelovanju;
7. poročilo o ukrepih za zagotavljanje socialne varnosti delavcev Rudnika Idrija in nadaljnega razvoja občine Idrija v obdobju 1977—1980;
8. predlog za izdajo zakona o določanju in usmerjanju dela prodajne cene bencina in plinskega olja z osnutkom zakona;
9. predlog odloka o najetju posojila pri temeljnih bankah v znesku 300 000 000 dinarjev;
10. predlog dogovora o usklajevanju temeljev politike posebnega davka od prometa proizvodov v obdobju 1981—1985;
11. predlog zakona o ratifikaciji sporazuma o garanciji med SFR Jugoslavijo in Mednarodno banko za obnovo in razvoj (YU-1977);
12. predlog zakona o ratifikaciji sporazuma o garanciji med SFR Jugoslavijo in Mednarodno banko za obnovo in razvoj (YU-1993);
13. osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin;
14. predlog periodičnega delovnega načrta Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije za IV. trimesečje 1981;
15. volitve in imenovanja;

16. predlogi in vprašanja delegatov.

Želi kdo o tako predlaganem dnevnem redu razpravljati? Predlaga kdo kakšno spremembo ali dopolnitev? (Ne.) Če ne, se moramo o predlaganem dnevnem redu izreči.

Kdor je za predlagani dnevni red, naj prosim glasuje! (Vsi delegati glasujejo za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je dnevni red za današnjo 65. sejo Zbora združenega dela soglasno sprejet.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na poročilo o uresničevanju investicijske politike.

Poročila so predložili: Ljubljanska banka — Združena banka Ljubljana, Beogradska banka — Temeljna banka Ljubljana, Jugobanka — Temeljna banka Ljubljana in Služba družbenega knjigovodstva v SR Sloveniji. Ljubljanska banka — Združena banka je predložila še dodatno poročilo, ki ste ga prav tako prejeli. Vsa navedena poročila so bili dolžni predložiti predlagatelji na podlagi stališč in sklepov, ki jih je zbor sprejel na seji 28. 7. 1981 ob obravnavi poročila Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o uresničevanju družbenega plana ter resolucije za letošnje leto.

Danes ste prejeli mnenje Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije k navedenim poročilom in predlog sklepa, ki je pripravljen na podlagi vseh dosedanjih razprav o teh poročilih.

Poročila je obravnaval Odbor za družbenoekonomski razvoj na skupni seji z dvema Odboroma Zbora občin. Odbori so pooblastili svoje predsednike in poročevalce, da v njihovem imenu oblikujejo predlog sklepa v smislu ugotovitev in mnenj odborov. Na seji sta navzoča predsednik Odbora za družbenoekonomski razvoj Franc Vičar in poročevalec odbora Bojan Košak. Spremljala bosta razpravo in po uskladitvi z delegati Zbora občin poročala o morebitnih spremembah ali dopolnitvah predloženega sklepa.

Želi predstavnik Ljubljanske banke — Združene banke besedo? (Da.) Besedo ima tovariš Boris Mikoš, podpredsednik poslovnega odbora Ljubljanske banke — Združene banke.

Boris Mikoš: Tovarišice in tovariši delegati! Na julijskem zasedanju Skupščine SR Slovenije je bila med drugim tudi Ljubljanski banki — Združeni banki naložena naloga, da vam poroča, kako smo v tej banki v letu 1981 uresničevali družbeno dogovorjeno stabilizacijsko politiko in kako smo uresničevali politiko družbenoekonomskega razvoja na področju investicij, kot smo jo zapisali v planskih dokumentih za novo srednjeročno obdobje. Ker je bilo naše poročilo pripravljeno že v avgustu, ne daje dovolj zaokrožene podobe o problematiki dolgoročnih naložb, s katerimi smo se v letošnjem prvem polletju ter v juliju in avgustu ukvarjali v bankah Ljubljanske banke, prav tako tudi ne daje odgovorov na nekatera druga vprašanja in pripombe, ki so bile zastavljene v razpravah s strani delegatov na skupni seji odborov v tej Skupščini. Zato mi dovolite, da v tem svojem kratkem izvajanju osvetlim nekatere od teh problemov. Predvsem pa bi želel pokazati, kako in po kateri poti bodo banke v tem srednjeročnem obdobju uresničevale dolgoročni program stabilizacije in to v skladu z dogovorjenimi prednostnimi usmeritvami, predvsem na podlagi združevanja dela in sredstev, ob tem pa dosegle večjo učinkovitost naložb.

Ko danes analiziramo izvajanje investicijske politike, mi dovolite, da v to razpravo ne vključujem področje stanovanjsko-komunalne gradnje, ki je prednostna. Ta gradnja je izvzeta in ni predmet naše obravnave. Ko obravnavamo in analiziramo izvajanje investicijske politike v temeljnih bankah, ki so združene v Ljubljansko banko, v prvih osmih mesecih letošnjega leta, kot je bilo zahtevano v sklepu te Skupščine z dne 28. julija, je potrebno ločevati aktivnost bank v procesu oblikovanja in sprejemanja planskih dokumentov in prevzemanja obveznosti iz dogovora o temeljnih družbenega plana za obdobje 1981 do 1985 ter drugih družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov, od nje-nega dejanskega uresničevanja, ki se kaže v dopolnilnih sredstvih za nove naložbe, odobrene v letošnjem letu.

V Ljubljanski banki — Združeni banki sprejeti samoupravni sporazum o temeljnih planov za to srednjeročno obdobje v celoti vključuje družbeno opredeljene prednostne usmeritve dolgoročnih naložb, družbeno dogovorjene razvojne kriterije za investicijske programe, pa tudi konkretne kvantificirane obveznosti, ki so jih banke sprejele s podpisom dogovora o temeljnih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981—1985 in to na področju naložb v gospodarsko infrastrukturo, v primarno kmetijstvo in ribištvo ter v republiške blagovne rezerve. Konkretne naloge za tekoče leto so opredeljene v sprejetem letnem planu za leto 1981. Vse to je v našem planu povzeto na način, kakor to povzema tudi današnje poročilo Izvršnega sveta o uresničevanju investicijske politike.

Če danes odgovarjamo na vprašanje o uresničevanju investicijske politike, mi dovolite, da se ne bi zadrževal na znanih problemih in na značilnostih gospodarske situacije in investicijske politike zadnjih let. Dopolnilna sredstva, ki so bila odobrena za naložbe do konca lanskega leta, so v celoti v vseh naših planih upoštevana kot prenesene obveznosti, ki seveda praktično omejujejo obseg letošnje porabe investicijskih sredstev, pa tudi na njihovo strukturo imajo izredno močan vpliv. Hkrati pa, predvsem glede na višino inflacije, v kateri živimo, vnašajo tudi določene negativne elemente v politiko odobravanja novih dopolnilnih sredstev, zlasti kar zadeva prekoračitve. O tem bom nekaj številik navedel kasneje.

Če želimo odgovoriti na vprašanja o ustreznosti investicijskih odločitev, ki smo jih v bankah sprejeli v letošnjem letu, moramo reči, da ne glede na to, da je bil dosežen velik napredek v primerjavi z odločitvami v lanskem letu glede ustreznosti naložb in odločitev, odločitve, ki so jih sprejeli kreditni odbori oziroma izvršilni odbori bank na predlog svojih strokovnih služb, niso bile vedno v skladu z osnovnimi prednostnimi usmeritvami, za katere so se banke dogovorile v svojih planskih dokumentih. To je po našem mnenju osrednje vprašanje, s katerim se moramo ukvarjati. V naših planskih dokumentih je na primer tudi določilo, da banke ne bodo zagotavljale dopolnilnih sredstev za negospodarske investicije. Kljub temu imamo primere, da so bila taka dopolnilna sredstva tudi odobrena. Vzroki za to so različni in v dokajšnji meri so tudi odraz objektivnih družbenih pogojev gospodarjenja in investiranja, deloma pa so tudi odraz subjektivnih slabosti, med drugim tudi v organiziranosti in v obnašanju posameznih bank. Da ne bi ponavljal splošno znanih težav in problemov, s katerimi se soočamo v procesih investiranja, bi vas rad opozoril samo na dva ali tri momente, ki otežujejo procese prestrukturiranja gospodarstva in povečevanja učinkovitosti investicijskih naložb.

Prvo, na kar želim opozoriti, je, da kljub intenzivnemu dveletnemu dogovarjanju še vedno nismo dosegli novega dogovora o višinah oziroma o politiki obrestnih mer, kar seveda v sedanjih pogojih zelo visoke inflacije še vnaprej spodbuja uporabnike družbenih sredstev k neracionalni in pogosto družbeno neupravičeni porabi njihovih sredstev za reprodukcijo, kar tudi pogojuje nenormalne pritiske na dopolnilna bančna sredstva. Podobno vplivajo na uresničevanje investicijske politike tudi nekateri drugi elementi oziroma kategorije ekonomske politike in družbenoekonomskega sistema.

Opozoril bi rad tudi na problem, ki je po svoji vsebini povsem drugačen. Ugotoviti moramo namreč, da se iz dneva v dan bolj soočamo z dejstvom, da imamo le malo uporabnikov družbenih sredstev, ki bi bili v tem trenutku nosilci prestrukturiranja gospodarstva, ali drugače povedano, da v banke dobivamo relativno zelo malo investicijskih projektov, ki bi zagotavljali doseganje zelenih ciljev družbeno dogovorjene razvojne politike. Res je sicer, da je proces investiranja po svoji vsebini dolgoročen proces in da zato niso mogoče hitre in kratkoročne spremembe, vendar pa so spremembe v razmišljanju o razvoju in pri oblikovanju novih investicijskih programov glede na zastavljene cilje investiranja izrazito prepočasne. Banka je zato povečala svoje napore, da v večjem obsegu kot doslej pomaga investitorjem pri iskanju takšnih projektov in pri njihovi pripravi.

Ob tem bi rad opozoril tudi na to, da v sedanjem sistemu strokovne službe bank nimajo pravice kontrole nad realnostjo in kvaliteto samega projekta, mislim na projekt in ne samo na investicijski program, ki je danes običajno predmet našega ocenjevanja, nimajo pravice kontrole nad realizacijo v investicijskem programu postavljenih rezultatov naložbe, in podobno. Danes nam realno ni mogoča niti kontrola nad namensko porabo investicijskih sredstev, ki smo jih v bankah odobrili. Res pa je, da si banke takih pravic tudi niso zagotovile v pogodbah o kreditih, kar ni bilo nemogoče.

V našem sistemu imamo za izvedbo investicij samo tri organe, in sicer, investitorja, banko in Službo družbenega knjigovodstva. Daleč največja odgovornost za kvaliteto, naravnost in rezultate investicije je pri investitorju, kar je logično in sprejemljivo. V pogojih visoke inflacije, nizkih cen denarja za naložbe, relativno lahkega uvoza tuje akumulacije, v pogojih, ko se dohodek lažje povečuje z zvišanjem cen kakor s produktivnostjo se seveda velikokrat subjekti združenega dela odločajo za investicije na osnovi bolj kratkoročnih kot dolgoročnih interesov. Mislimo, da bi za naše delo in predvsem za odločanje upravljalcev v bankah bila velika pomoč, če bi čimprej sprejeli zakon o graditvi objektov, ki bi uredil finančno stran investiranja in obveznosti, ki izhajajo za subjekte, ki sodelujejo v financiranju investicije.

Še nekaj bi rad poudaril. Ljubljanska banka sodeluje samo v približno tretjini naložb. Glede strukture letos odobrenih naložb obstajata predvsem dve temeljni značilnosti. Osnovna značilnost strukture naložb, ki so bile letos odobrene, je v tem, da gre v glavnem za tri namene, za katere odpadeta kar dve tretjini odobrenih dopolnilnih sredstev. To so naložbe za povečanje izvoza blaga in storitev, naložbe za primarno kmetijstvo in za pokrivanje prekoračitev. Nenormalnost situacije na tem področju se kaže predvsem v tem, da je bilo v prvem polletju — za prvih osem mesecev je položaj enak — za pokrivanje prekoračitev odobrenih le malo manj dopolnilnih sredstev kot na primer za naložbe v kmetijstvu. Mi smo v kmetijstvo naložili 19% vseh bančnih sredstev, za prekoračitve pa 20%. Zato bo potrebno močno zaostri izvajanje

dogovorjene selektivne politike na tem področju in to še posebej v zvezi s prijavami prekoračitev, ki so jih morali investitorji opraviti do 15. septembra. Sedaj se bo začel proces zbiranja sredstev za te prekoračitve.

Za naložbe v kmetijstvo je značilna izredna razdrobljenost vlaganj. Ta je tudi sicer značilna za večino naložb. Za ilustracijo naj povem, da je Inštitut za ekonomiko investicij Ljubljanske banke — Združene banke, ki naj bi po našem notranjem sporazumu med temeljnimi bankami obravnaval vse tiste investicijske programe za naložbe, katerih predračunska vrednost presega 50 milijonov dinarjev, obravnaval samo 12 % od vseh odobrenih investicijskih programov, ki so bili podlaga za odobravanje dopolnilnih sredstev v bankah, pri čemer pa je na verificirane programe odpadlo 40 % odobrenih dopolnilnih sredstev. Pri realizaciji naložb je v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta v prvih osmih mesecih dosežen znaten napredek pri zniževanju deleža dopolnilnih bančnih sredstev za financiranje naložb. Ta delež bank je lani v 8 mesecih znašal 51 %, letos pa samo še 41 % vseh sredstev.

Druga značilnost strukture naložb, ki so bile odobrene v letošnjem letu, pa je v tem, da približno četrtno odobrenih dopolnilnih sredstev odpade na namene, ki jih ni mogoče vključiti v osnovne prednostne usmeritve. Na eni strani gre za naložbe iz sredstev zavarovalnic, ki uresničujejo svoje planske usmeritve predvsem iz sredstev preventive po svojem lastnem programu. Na drugi strani pa gre dejansko za negospodarske naložbe, poleg tega tudi za naložbe v infrastrukturo lokalnega oziroma regionalnega pomena. Glede deleža tovrstnih naložb obstajajo velike razlike med posameznimi temeljnimi bankami, med katerimi je na primer takšna, ki v letošnjem letu ni odobrila niti ene tako opredeljene negospodarske naložbe, do takšnih, ki jih imajo več. Verjetno ni realno pričakovati, da bi naložbe za te namene v celoti odpravili, ker življenje terja nekatere rešitve.

Vsekakor pa je potrebno, da banke v svoji naložbeni politiki občutno znižajo njihov delež, da bi se lahko v sedanjih pogojih izrazitega omejevanja razpoložljivih sredstev za dolgoročne naložbe v večji meri angažirali pri razreševanju ključnih problemov organizacij združenega dela.

Prav to je bil eden od vzrokov, da so banke že v aprilu pričele obširno obravnavati to problematiko, zlasti v zvezi s strukturo in učinkovitostjo naložb, pa tudi glede na ukrepe kreditno-monetarne politike, ki še postopoma močno zožujejo možnost bank za dolgoročne naložbe. Pri tem mislim zlasti na ukrep o zmanjševanju uporabe kratkoročnih sredstev za dolgoročne naložbe in to v pogojih splošnega omejevanja plasmajev. Hkrati pa je treba opozoriti tudi na dejstvo, da je na strani sredstev značilna slabša dinamika rasti, kot je bila v lanskem letu, ob hkratni izredno visoki stopnji inflacije v letošnjem letu, kar seveda realno bistveno zmanjšuje potencial bank.

Po analizi novonastalih pogojev, ki so očitno znatno težji od tistih, s katerimi so banke računale v času priprav samoupravnega sporazuma o temeljnih planov, je postalo v bankah očitno, da bo potrebno strukturi predvidenih naložb v srednjeročnem obdobju posvetiti znatno večjo pozornost. Kmalu zatem so se pojavile še nove obveznosti na področju prednostnih naložb, kot so bile naložbe v premogovništvo, v posebno proizvodnjo, za potrebe sanacije posameznih podjetij, ki pa niso bile predvidene v samoupravnem sporazumu. Vse to je prispevalo k temu, da je tudi zakasnilo dokončno oblikovanje predloga srednjeročnega plana banke. Banke bodo v oktobru in novembru sprejele srednjeročni plan, in sicer temeljne banke in Združena banka.

Široka obravnava problemov pri uresničevanju letnega plana za letošnje leto na podlagi sklepov Predsedstva SFRJ ter poročila Izvršnega sveta Skupščine je pripeljala do sprejema sklepov Izvršilnega odbora Ljubljanske banke — Združene banke z dne 14. julija letos, ki vsebujejo konkretne naloge na področju investicij, na področju ekonomskih odnosov s tujino ter na področju prekorajčitve in sanacij večjih organizacij združenega dela.

V drugem delu pa ti sklepi zavzemajo stališča do nekaterih problemov v zvezi s srednjeročnim planom, med katerimi je tudi to, da se je potrebno v srednjeročnem planu osredotočiti predvsem na najpomembnejše prednosti, to je na proizvodnjo blaga in storitev za izvoz, na primarno kmetijstvo in ribištvo, na gospodarsko infrastrukturo republiškega pomena, s poudarkom na energetiki.

Izvršilni odbor je zelo zožil prednostne naloge oziroma koncentracijo sredstev, ki so še na voljo za dolgoročne naložbe v bankah. Za realizacijo teh prevzetih obveznosti in najbolj pomembnih prednosti v srednjeročnem obdobju je na podlagi samoupravnega sporazuma o temeljnih planov v srednjeročnem planu predviden instrumentarij, ki naj na eni strani zagotovi koncentracijo sredstev, na drugi strani pa pripomore, da bodo pomembne naložbe temeljile predvsem na združevanju sredstev in dela vseh zainteresiranih organizacij združenega dela.

Moramo pa reči, da na iskanje ustreznih oblik usmerjanja sredstev v bankah gotovo vpliva tudi dejstvo, da pri nas še vedno ni razdelan mehanizem samoupravnega združevanja dela in sredstev ter usmerjanja sredstev razširjena reprodukcije za uresničevanje dolgoročnih sprememb v strukturi gospodarstva. Zato so se banke v okviru Ljubljanske banke — Združene banke dogovorile za mehanizem združevanja sredstev vseh temeljnih bank in to za tiste namene, za katere so banke prevzele z dogovorom ali s posebnimi samoupravnimi sporazumi kvantitativno opredeljene obveznosti.

Za ostale prednostne namene je dogovorjen mehanizem tako imenovanega prednostnega usmerjanja sredstev v bankah, kjer so za posamezne namene predvideni odstotki od dejansko razpoložljivih sredstev bank za nove dolgoročne naložbe, ki pa bodo opredeljene z letnimi plani bank.

To naj bi bankam omogočilo, da kontinuirano usklajujejo obseg naložb z realnimi možnostmi. Institut prednostnega usmerjanja pomeni dogovorjeno sprejeto obveznost vseh bank, da določen del svojih razpoložljivih sredstev obvezno usmerijo v naložbe za posamezne prednostne namene. Poleg tega ta način predpostavlja realizacijo naložb na podlagi združevanja dela in sredstev, tako da presega okvire negospodarne razporeditve naložb.

Osrednje mesto med nameni za tako prednostno usmerjanje predstavljajo naložbe v modernizacijo in novogradnje za proizvodnjo blaga in storitev za izvoz, ki odpira bankam najširše možnosti za uveljavljanje združevanja dela in sredstev, za aplikacijo razvojnih kriterijev, za katere smo se dogovorili, ter pušča vse možnosti za panožno diverzifikacijo od industrije do turizma.

Tako je za to srednjeročno obdobje konkretno predvideno, da bodo banke združevale 32 % svojih razpoložljivih sredstev za nove dolgoročne naložbe in to za namene, kjer so obveznosti kvantitativno opredeljene in temeljijo na planu. Banke pa bodo usmerjale 43 % od svojih razpoložljivih sredstev za nove prednostne dolgoročne naložbe. To pomeni, da naj bi bilo približno $\frac{3}{4}$ tako opredeljenih sredstev usmerjenih za glavne prednostne namene, kot so določeni z republiški dokumenti.

Vse to kaže, da banke ne bodo mogle vsaj v prvem obdobju tega srednje-ročnega obdobja sprejemati novih obveznosti, ki bi bile izven dogovorjenih usmeritev. To je potrebno poudariti predvsem zato, ker je položaj v posameznih temeljnih bankah močno različen. Taka je značilnost sedanjega stanja, ki pa se bo po naših pričakovanjih v letu 1982 in deloma tudi v letu 1983 še bolj zaostriilo. To velja zlasti glede nadaljnjega zoževanja možnosti uporabe kratkoročnih sredstev za dolgoročne naložbe. Temeljne banke v Sloveniji imajo namreč v tem pogledu slabo strukturo, ki je v povprečju slabša od strukture temeljnih bank v drugih republikah.

Tako opredeljene glavne prednostne usmeritve in materialni okviri, s katerimi razpolagamo, kažejo, da bo morala vsaka samoupravna enota sprejemati in uveljavljati skupno dogovorjeno politiko. Zato bo potrebno največje neposredno angažiranje organov upravljanja v bankah. Za koordinirano uresničevanje začrtane politike so sedaj opredeljene naloge Združene banke, predviden pa je mehanizem za zagotavljanje realizacije prednostnega usmerjanja sredstev bank na podlagi posebnega samoupravnega sporazuma, s katerim smo določili pogoje in načine prednostnega usmerjanja in združevanja sredstev.

Ne da bi hoteli zmanjševati težo problemov in nekonsistentnosti v uresničevanju dogovorjene politike na področju investicij, se moramo pri tem le zavedati, da gre za področje, kjer urejanje stanja terja daljši čas in razrešitev številnih problemov. Bistveni element za razreševanje teh pa je hitrejšo uveljavljanje združevanja dela in sredstev, ki bo prispevalo k večji učinkovitosti investicij in to predvsem na podlagi premagovanja ovir vsakovrstnih zaprtosti, katerim smo sedaj dan za dnem priča. Ker pa je pomemben pogoj za to vsestransko dobro pripravljena investicijska naložba, bodo banke ob sodelovanju z Gospodarsko zbornico Slovenije dajale pobude in sodelovale pri pripravi zasnov za investicijske naložbe, katerih realizacija bo v tehnološko najbolj pomembnih panogah našega gospodarstva temeljila na povečevanju izvoza in na širšem povezovanju organizacij združenega dela ter prispevala k dogovorjenim ciljem prestrukturiranja gospodarstva.

Ob zaključku lahko ugotovimo, da so v razpravah prisotni številni problemi kvalitativnega vidika investicijske politike in njenega uresničevanja v letu 1981. K temu naj dodamo tudi enega kvantitativnih vidikov. Podatek nam kaže, da je nominalni obseg investicijske porabe v bankah v prvih osmih mesecih letošnjega leta v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta nižji za 10 %, tako da je doseženo znižanje obsega investicijske porabe celo večje kot je bilo predvideno z resolucijo za leto 1981. Pri tem bi rad poudaril, da gre predvsem za izraz kontinuitete na podlagi odobritev dopolnilnih sredstev v preteklih letih. Ne moremo pa se zadovoljiti samo s to ugotovitvijo, če obravnavamo obseg dopolnilnih sredstev, ki so bila v letošnjem letu odobrena investitorjem. Podatki o tem namreč kažejo, da je bil njihov obseg v šestih mesecih nominalno še za 14 % večji kot v istem obdobju lanskega leta, nasprotno pa znaša obseg odobrenih dopolnilnih sredstev za investicijske naložbe v prvih osmih mesecih v naši banki samo še 70 % v istem razdobju lanskega leta odobrenih sredstev.

Lahko rečemo, da to pomeni, da se je obseg odobrenih dopolnilnih sredstev za investicije realno več kakor prepolovil v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta, kar bo gotovo imelo določene posledice na gospodarsko rast v prihodnjih letih.

Svojo nalogo vidimo predvsem v tem, da pomagamo gospodarstvu pri pripravi tistih investicijskih programov, ki zadovoljujejo naše zahteve glede prestrukturiranja gospodarstva in ki bi jih lahko hitro odobrili.

O večini teh vidikov obravnavane problematike je razpravljala tudi Izvršilni odbor Ljubljanske banke — Združene banke sredi septembra. Aktualni problemi uresničevanja načrtane investicijske politike v letu 1980, še posebej pa stališča Skupščine SR Slovenije o tej problematiki iz julijske in današnje razprave, kakor tudi nekatera izhodišča za leto 1982 bodo podrobno obravnavani na zborih temeljnih bank in na zboru Ljubljanske banke — Združene banke v oktobru in v prvi polovici novembra, na teh zborih pa bo sprejet tudi srednjeročni plan Ljubljanske banke.

Predsednik Emil Tomazič: Hvala lepa! Želi predstavnik Jugobanke besedo? (Ne želi.) Sprašujem tudi predstavnika Beogradske banke, če želi besedo? (Da.) Besedo ima tovariš Jože Tepina, glavni direktor Beogradske banke — Temeljne banke Ljubljana.

Jože Tepina: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Pri oceni investicijske dejavnosti združenega dela v SR Sloveniji je Beogradska banka v preteklih obdobjih sledila živahnim investicijskim naložbam. Glede na delež investicijskega potenciala v Sloveniji Beogradska banka ne predstavlja odločujočega deleža, saj predstavlja le 1,78 odstotka celotnega kreditnega potenciala v SR Sloveniji, na Ljubljansko banko — Združeno banko odpade 91,37 odstotka ter na Jugobanko 6,85 odstotka. Ti podatki prav gotovo govorijo v prid veliki odprtosti našega gospodarstva. Investicijska zagnanost, ki smo ji bili priča v preteklih letih, je že povzročala deformacijo nekaterih ekonomskih odnosov, zaradi česar je bilo potrebno skržiti obseg investiranja v okviru, ki jih Beogradska banka glede na razpoložljiva sredstva dejansko zmora.

Razkorak med razpoložljivimi sredstvi in naložbami je povzročil že znane težave v tekočem poslovanju in delu. Prihajamo pa v obdobje, ko se likvidnost bank izboljšuje in ko se več vlaga v ekonomske ocene posameznih investicijskih naložb. Konsolidacija banke je še vedno v teku, pri čemer je le treba upoštevati, da je na že povsem razdeljenem trgu težko najti prostor za nadaljnji razvoj. Možnosti za pridobivanje novih članov in s tem tudi sredstev na vpogled so omejene. Ostane predvsem namensko zbiranje sredstev za pridobitev zlasti investicijskih kreditov. Zato so takšna sredstva praviloma že vnaprej razdeljena in predstavljajo resno oviro za zbiranje sredstev za prednostne naložbe.

Že samo načelo, da se v regiji zbrana sredstva uporabijo že v samih občinah in celo v krajevnih skupnostih, povzroča tudi pritisk na investicijska sredstva za negospodarske naložbe, zlasti v komunalno infrastrukturo. Razumljivo je, da se od banke pričakuje, da sodeluje v vseh družbeno dogovorjenih investicijah, zato pa bi banka želela in morala imeti tudi svoj prostor vsaj v družbeno dogovorjenih sredstvih. Na zmanjšanje obsega investicijskih naložb v Sloveniji s strani Beogradske banke so vplivali predvsem naslednji elementi:

1. Zmanjšanje pritiska organizacij združenega dela za investicijska vlaganja, kar je pravzaprav posledica znanih sistemskih ukrepov, ki omejujejo prejšnjo živahno dejavnost na tem področju. Organizacije združenega dela morajo več pozornosti kot doslej posvetiti izvozno usmerjeni dejavnosti in

dejavnostim, katerih proizvodnja temelji na domačih reprodukcijskih materialih. Zahtevnim kriterijem, ki so opredeljeni v posameznih dokumentih, pa očitno ustreza vse manj kandidatov za investicijske naložbe.

2. K zoževanju investicijskih vlaganj v tekočem letu so očitno prispevali elementi družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981—1985 in splošna družbena klima, ki ni naklonjena velikim investicijskim zamahom. Tu je potrebno omeniti zmanjševanje investicijskega apetita po obsegu, pa tudi po kakovosti. Bodoči investitorji prihajajo z neustreznimi predlogi, opazno pa je pomanjkanje kvalitetnih investicijskih programov.

3. Tudi pri prednostnih investicijah je včasih vprašljiva komponenta optimalnih kapacitet, kar bi imelo lahko negativne posledice na bodoče gospodarjenje z zgrajenimi zmogljivostmi. Vprašanje izvozno usmerjenega gospodarstva oziroma izvozno usmerjene industrije je primarnega pomena, kar se potrjuje s stihijskim prodorom v izvozu v preteklem in v prvi polovici letošnjega leta. Znatno pa je izvozna aktivnost zamrla v zadnjih mesecih letos. To potrjuje, da je gospodarstvo dolgoročno vendarle usmerjeno na domači trg, ni pa sposobno količinsko, pa četudi morda kvalitetneje, dolgoročno zadovoljevati potrebe zahtevnega tujega trga. Dejstvo ostaja, da odločno sledimo družbeno opredeljenim prednostnim industrijskim panogam, da bi v največji meri zagotovili izvozno naravnost in dolgoročno zagotovili sposobnost organizacij združenega dela za konkurenčnost na svetovnem trgu, doma pa investirali tja, kamor je to z družbenimi plani opredeljeno kot prednostno.

Na vprašanja, ki jih je Skupščina SR Slovenije postavila pred banke, in sicer zakaj se ne uresničuje dogovorjena investicijska politika, zakaj letos sprejete investicijske odločitve niso v skladu s kriteriji, opredeljenimi v dogovoru o temeljih družbenega plana SR Slovenije in katere ukrepe so banke sprejele za realizacijo te politike in za spodbujanje združevanja sredstev, lahko odgovorim, da je o izvajanju ukrepov in stališč Skupščine SR Slovenije razpravljajal Izvršilni odbor naše banke ter med drugim ugotovil, da so v aktih poslovne politike za leto 1981 in v osnutku srednjeročnega plana banke za obdobje 1981—1985 upoštevane usmeritve, priporočila in sklepi Skupščine SR Slovenije v zvezi z uresničevanjem družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981—1985 ter resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije v letu 1981. Banka z vso odgovornostjo prevzema naloge, ki so povezane z uresničevanjem planskih dokumentov SR Slovenije.

Predlog srednjeročnega plana naše temeljne banke za obdobje 1981—1985 vsebuje okvirne opredelitve in kvantifikacije za tekoče poslovanje ter osnovne smeri razvoja združenega dela v delu, ki se izvaja prek banke, kakor tudi druga količinsko izražena razmerja, ki so dogovorjena v samoupravnem sporazumu o temeljih srednjeročnega plana naše temeljne banke v obdobju 1981 do 1985, ki so ga sprejele članice banke in katerega ugotovitveni sklep o sprejetju so delegati potrdili. Določene naloge in usmeritve naše temeljne banke v srednjeročnem obdobju 1981—1985, ki se nanašajo predvsem na financiranje razširjene in tekoče reprodukcije, na prioritarno usmerjanje sredstev in na tesnejše ter intenzivnejše dogovarjanje med temeljnimi bankami in organizacijami združenega dela v okviru Udružene beogradske banke v zvezi z realizacijo razvojnih programov članic, izhajajo iz določil srednjeročnega plana razvoja Udružene beogradske banke — Beograd za obdobje 1981—1985 v sistemu, v katerem deluje naša temeljna banka, ki je podpisnica tega sporazuma. Priprave za izdelavo

srednjeročnega plana potekajo že od sprejetja samoupravnega sporazuma o temeljnih srednjeročnega plana naše banke za obdobje 1981—1985.

Glede na sanacijski program v zvezi s prekoračitvijo plasmajev v letu 1979, ki ga je sprejel zbor delegatov banke v marcu 1980, banka letos ne prevzema večjih obveznosti za naložbe, katerih tranše bi zapadle v letošnjem letu. V obdelavi so le prioritete naložbe in to s področja agroindustrijskega kompleksa, s čimer se zagotavlja preskrba prebivalstva z osnovnimi prehrambenimi artikli in s področja pretoka blaga na širšem jugoslovanskem trgu. Hkrati je tu tudi velika substitucija uvoza in možnost izvoza. Povezovanje in pospeševanje pretoka blaga na širšem jugoslovanskem trgu bo postala ena izmed temeljnih nalog naše banke.

Banka je letos v celoti izpolnila svoje obveznosti iz preteklih let iz naslova pokrivanja obveznosti za skupne naložbe, pomembne za SR Slovenijo. S tem je zaključena razprava in problematika o načinu izpolnjevanja obveznosti Beogradske banke za financiranje skupnih naložb v SR Sloveniji. Sicer pa bo banka usmerjala sredstva izključno le za naložbe, kjer so izpolnjeni pogoji za izvajanje del. Prekoračitve pa bo krila le, če bodo predhodno izkoriščeni vsi drugi viri financiranja, in sicer lastna sredstva in sredstva sovlagateljev, izvajalcev del in dobaviteljev domače opreme ter drugih udeležencev, ki so zainteresirani za izgradnjo oziroma dokončanje posameznih objektov.

Predsednik Emil Tomazič: Hvala. Besedo ima tovariš Andrej Levičnik, direktor Službe družbenega knjigovodstva.

Andrej Levičnik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Na današnji seji bi vas rad informiral samo o delovanju SDK pri uresničevanju dogovorjene investicijske politike in ukrepov za prestrukturiranje in omejevanje naložb, kot je bilo to dogovorjeno na skupni seji Odbora za družbenoekonomski razvoj Zbora združenega dela, Odbora za družbenoekonomske odnose in razvoj in Odbora za finance Zbora občin.

Na področju spremljanja uresničevanja investicijske politike je Služba že pred sprejemom zakona o začasni prepovedi razpolaganja z delom družbenih sredstev za gradnjo in nakup določenih objektov in opreme v letu 1981 in julijskih sklepov Skupščine SR Slovenije opravila več obsežnih nalog. Po julijskih sklepih pa je svojo aktivnost še okrepila in na ta način na ravni republike in občin poskušala čimveč prispevati k doslednejšemu izvrševanju sprejetih ukrepov. Pomembnejše so naslednje njene aktivnosti:

1. Po stanju 31. marca 1981 in tudi v preteklih letih je Služba izdelala informacijo o investicijskih objektih, s podrobnejšim prikazom investicijskih objektov, ki so se gradili v prednostnih dejavnostih in o zagotovitvi sredstev. V tej informaciji je Služba opozorila predvsem na zelo razdrobljeno in obsežno investicijsko aktivnost, na neustrezno strukturo investicij in na vire zagotovljenih sredstev. Razen tega je Služba v mesecu aprilu in maju opravila pregled pri uporabnikih družbenih sredstev, ki so imeli v gradnji objekte, vredne več kot 50 milijonov dinarjev in za katere niso pravočasno prijavili prekoračitev. Ob teh pregledih je Služba ugotovila, da do prekoračitev predračunskih vrednosti prihaja skoraj pri vsaki investiciji, ki traja dalj kot eno leto in to predvsem zaradi povečanja cen, sprememb prvotno načrtovanih del, namerne prijave nižjih predračunskih vrednosti in zaradi prijavljanja investicij v več fazah, vse z namenom, da se pridobijo zadostna finančna sredstva

za začetek investicij. Prekoračitve pri posameznih objektih znašajo zato celo več kot 50 %.

Nadalje je bilo ugotovljeno, da izvajalci del in dobavitelji opreme izvajajo investicijska dela in dobavljajo opremo brez zavarovanih plačil. Informacija je bila izdelana v mesecu juniju in je bila poslana vsem funkcionarjem Skupščine SR Slovenije, Izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije, pristojnim republiškim upravnim organom, Gospodarski zbornici Slovenije in vsem vodstvom družbenopolitičnih organizacij in bank. Podobne informacije o investicijskih objektih delajo tudi podružnice Službe za svoja območja.

2. Služba redno mesečno informira o gibanju investicijske porabe, vsakih šest mesecev pa izdela širšo informacijo, ki podrobneje razčlenjuje investicijske naložbe v posamezne dejavnosti. Tudi te informacije pošiljamo vsem organom in organizacijam, ki sem jih prej navedel.

3. V mesecu juniju je Služba pripravila poimenski seznam vseh investicij po objektih in po občinah, ki so se začeli graditi v obdobju med 30. 9. 1980 in 31. 3. 1981 in poimenski seznam investicijskih objektov, ki so bili v gradnji 31. 3. 1981 in pri katerih so se pojavili problemi pri financiranju zaradi premajhnega deleža lastnih sredstev. Ti sezname so bili poslani Izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije in Komisiji za oceno investicij v SR Sloveniji.

4. Služba je s posebno pozornostjo spremljala prijavljanje investicij po 1. aprilu 1981 in izdelala poimenski seznam investicijskih objektov po posameznih občinah, ki so bile na novo prijavljene v aprilu, maju in juniju. Služba je opozorila Komisijo za oceno investicij v SR Sloveniji tudi na tiste objekte, ki so imeli po njenem mnenju dvomljivo finančno konstrukcijo.

5. V mesecu juliju Služba ni izdajala potrdil o zagotovljenih sredstvih za investicije in ni dovoljevala izplačil za investicije, ki so bile sicer že prijavljene, vendar z deli investitorji še niso pričeli. S tem je Služba preprečila morebitno vnaprejšnje izigravanje zakona, ki je bil tedaj že predložen v odločitev Skupščini SR Slovenije.

6. Služba je v letu 1981 pri 324 največjih investitorjih pregledala vlaganja in ugotovila, da kar 72 investitorjev ni financiralo investicij v skladu s predpisi. Zato je prijavila 31 investitorjev, ki niso prijavili oziroma zagotovili sredstev za prekoračitve, 41 investitorjev pa je prijavila, ker niso zavarovali plačil za investicije.

7. Služba dosledno uresničuje predpise o omejevanju investicijskih naložb, zato je od 1. avgusta do 25. septembra izdala le 27 investitorjem potrdila o zagotovljenih sredstvih za 27 investicijskih objektov v skupni predračunski vrednosti okoli 2 milijardi dinarjev. Potrdila je izdala samo tistim investitorjem, ki so imeli pozitivno mnenje pristojne republiške ali regionalne komisije. Razen tega je Služba do 25. septembra 1981 prejela od 410 investitorjev prijave o prekoračitvah za 583 investicijskih objektov. Skupna predračunska vrednost teh investicij je znašala 46 milijard dinarjev, prijavljene prekoračitve pa znašajo 10 milijard. Realnost prijavljenih prekoračitev bo Služba preverila še naknadno v naslednjih mesecih in o svojih ugotovitvah obvestila pristojne organe.

8. Predstavniki Službe sodelujejo v vseh komisijah za oceno investicij na regionalni in republiški ravni in dajejo ustrezne podatke.

Z vsemi navedenimi akcijami je Služba omogočila vpogled v stanje, ki je potrebno za vsebinsko ukrepanje družbenopolitičnih skupnosti, Gospodarske zbornice, bank in drugih organov oziroma organizacij. Njihova odločitev pa

bo, v kolikšni meri se bodo posluževali teh podatkov in ugotovitev Službe. Pri tem moram ponovno spomniti na znano dejstvo, da Služba ni pristojna sama spreminjati odločitev o namembnosti investicij ali o njihovem preprečevanju, če so zagotovljena ustrezna sredstva. Zato je večasih izgovarjanje na Službo tudi posledica premajhne učinkovitosti pristojnih samoupravnih organov, organov družbenopolitičnih skupnosti, zbornice in bank, ki niso vedno pravočasno ukrepali v smislu sprejete investicijske politike.

Dovolite mi, da vas ob tej priložnosti seznanim z nekaterimi najnovejšimi podatki o gibanju investicijske porabe. Najnovejši podatki o plačilih za investicije pričajo o dokajšnjem znižanju obsega plačil. Medtem ko so bila junijska in julijska plačila za investicije še skoraj za 40 % nad lansko povprečno ravniyo, pa se je v avgustu obseg plačil močno znižal, celo pod lansko povprečno raven.

Plačila za investicije v osmih mesecih letošnjega leta znašajo 46 milijard in so za 12,5 % višja od plačil v enakem obdobju lani. Od tega znaša rast plačil za gospodarske investicije 8 %, rast plačil za negospodarske investicije pa 22 %. Tako visoka rast negospodarskih investicij gre v celoti na račun rasti plačil za investicije v stanovanjsko graditev, saj rast le-teh znaša kar 43 %, medtem ko je obseg drugih negospodarskih investicij za 5 % nižji od lanskega obsega. Če primerjamo ta gibanja z načrtanimi gibanji v resoluciji, ugotovimo, da je realni obseg investicijske porabe še nekoliko nižji od predvidenega v resoluciji. Še posebej velja to za gospodarske naložbe. Po določilih resolucije naj bi se obseg gospodarskih investicij realno znižal le za 3 %, celotni obseg investicij za 6 %, dejansko realno znižanje gospodarskih investicij pa po grobi oceni presega 15 %.

Ob takem obsegu investicijskih naložb je tudi delež naložb v družbenem proizvodu nižji kot je bil načrtovan v resoluciji. V letošnjem letu naj bi delež naložb v družbenem proizvodu znašal 27,5 %, ob polletju pa znaša le 26,2 %.

Ob dosedanjih gibanjih investicijskih plačil pa je do konca leta pričakovati prej nadaljnje zmanjšanje tega deleža kot pa povečanje.

Usmeritev investicijskih naložb v skladu z dogovorjenimi kriteriji ni zadovoljivo. Iz podatkov, ki jih evidentira Služba družbenega knjigovodstva, je mogoče ugotoviti le naložbe, ki so usmerjene v prednostne dejavnosti. Ni pa mogoče ugotoviti tistih naložb, ki bodo zagotavljale večji izvoz. V prednostne dejavnosti, opredeljene v dogovoru o temeljih družbenega plana SR Slovenije, je bilo v prvem polletju letošnjega leta usmerjenih le 43 % gospodarskih naložb, v primerjavi z naložbami lani pa so letošnje naložbe v prednostne dejavnosti le za 14 % višje.

Vključitev podatka o obsegu naložb, usmerjenih v pospeševanje izvoza, bi vsekakor ta odstotek naložb nekoliko povečal. Ker je tovrstna evidenca za realno oceno usmeritve investicijskih naložb nujna, bi jo bilo treba zagotoviti, najlaže pa bi jo zagotovili Gospodarska zbornica ali SISEOT in banke.

Omenim naj še vire financiranja naložb. Za letošnje leto je značilen premik med deležem investicijskih naložb iz lastnih sredstev investitorja iz gospodarstva in deležem bančnih sredstev. Lani v enakem obdobju je bilo financiranih z lastnimi sredstvi investitorjev iz gospodarstva 39 % vseh investicijskih naložb, letos v osmih mesecih pa že 43 %, iz bančnih sredstev lani 40 %, letos pa samo 35 %.

V Službi družbenega knjigovodstva ugotavljamo, da gre pri investicijski politiki za bistvena vprašanja uresničevanja stabilizacijske politike. Zato se

že sedaj jasno kaže potreba po tem, da bi zakon o začasni prepovedi razpologanja z delom družbenih sredstev za gradnjo in nakup določenih objektov in opreme v letu 1981, ki velja do konca letošnjega leta, podaljšali do konca prihodnjega leta. Tako bi omogočili, da bi bili cilji tega zakona bolj dosledno in vsestransko uresničeni, ker je pol leta prekratka doba za tako zahtevne naloge.

Prav tako se je v sedanji investicijski akciji ponovno zelo neposredno pokazalo, da bi bilo nujno potrebno dopolniti zakon o graditvi objektov, ki z nekaterimi popravki velja že od leta 1973. Z dopolnitvami zakona bi bilo nujno določiti, da naj bi investitorji najmanj dvakrat letno ugotovili prekoračitve in zagotovili dodatna sredstva. Če investitor ne bi zagotovil sredstev za prekoračitve, bi bilo potrebno bistveno omejiti ali celo prepovedati garancije na bodoči priliv sredstev za naložbe, ker te garancije pomenijo svojevrstno izsiljevanje bančnih kreditov.

Nadaljnja nujna izpopolnitev zakona o graditvi objektov naj bi zadevala obvezno zagotavljanje trajnih obratnih sredstev v višini poprečne vrednosti zalog. Šele ko bi bila zagotovljena obratna sredstva do ustreznih višine, bi lahko namenili določena sredstva tudi za investicije. S tem bi preprečili pretirane investicije na račun obratnih sredstev, ki jih nikakor ne bi smeli uporabljati za naložbe. Take in podobne dopolnitve zakona o graditvi objektov bi vsekakor povečale učinkovitost omejitvenih ukrepov na področju investicije in olajšale uresničevanje stabilizacijske politike.

Iz teh nekaj informacij ste lahko razbrali prizadevanja Službe družbenega knjigovodstva na področju uresničevanja sprejete investicijske politike. V Službi bomo v naslednjem obdobju še povečali prizadevanja za pravočasno in objektivno informiranje pristojnih organov, o naših nadaljnjih ugotovitvah pa bomo sprti obveščali Skupščino SR Slovenije in njen Izvršni svet.

Predsednik Emil Tomažič: Hvala lepa! Želi poročevalec odbora besedo? (Ne želi.) Vprašujem predstavnika Izvršnega sveta, če želi besedo? (Ne želi.)

Preden preidemo na razpravo, bi vas želel informirati, da je o teh problemih, skladno s sklepom, ki je bil sprejet na zadnji julijski seji, tekla zelo poglobljena razprava na skupni seji odborov našega zbora in Zbora občin. Ta razprava je našla svoj odraz v poročilu, ki ste ga dobili za današnjo sejo zbora in upam, da ste ga uspeli prebrati. Zato ne bi bil za to, da o teh stvareh ponovno govorimo, vendar bi nekaj le rad povedal.

Vprašujem vse delegate, ali bomo na osnovi poročil, ki smo jih dobili o izvajanju investicijske politike in glede na to, kar smo danes slišali, lahko uresničili naš cilj, ki smo ga zasledovali takrat, ko smo sprejemali stališča in sklepe. Mislim, da so informacije, ki so nam jih danes posredovali predstavniki predlagateljev, sicer zelo zanimive, da opozarjajo na probleme in gotovo ni nikogar, ki ne bi računal s tem, da se na tem izredno pomembnem področju srečujemo z velikimi problemi in težavami.

Iz vsega tega sledi, da je večina teh problemov, ki so izhajali iz poročila Izvršnega sveta o polletnih gibanjih, objektivnih in neodvisnih od aktivnosti posameznikov. Če se dobro spomnim, smo takrat govorili tudi o tem, da bi morali imeti na današnji seji stvari tako pripravljene, da bi lahko v naši razpravi in tudi v naših sklepih prišli do vprašanja odgovornosti za neuresniče-

vanje dogovorjene in sprejete politike. Mislim, da nam to, kar imamo sedaj pred seboj, ne omogoča, da bi lahko tako razpravljali in šli po tej poti.

Mislim celo, da nam poročila niso omogočila takšnega pristopa, da bi se lahko delegati v smislu našega sklepa seznanili s sedanjo situacijo oziroma s problemi, ki so bili takrat ob poročilu ugotovljeni. Govorim tudi o tem, da smo poročila dobivali zelo pozno in ne v skladu s sklepom, ki smo ga sprejeli in da smo naknadno dobivali dodatna poročila. Povem naj še, da smo dobili eno dodatno poročilo še včeraj in eno še danes, zato obeh nismo uspeli niti razmnožiti, ker smo menili, da nima smisla, da vas s tem obremenjujemo, ker enostavno tega ne bi uspeli prebrati.

Upam, da ste pregledali predlog sklepa za današnjo sejo. Prav tako upam, da bo to, kar nam danes po vsej verjetnosti ne bo uspelo, uspelo upravljalcem bank, ki naj bi po predlogu našega sklepa o tej problematiki tudi razpravljali, kar je tovariš Mikoš v svoji uvodni informaciji tudi nakazal. Razen tega mislim, da bi takrat bilo prav, če bo poročilo o teh ugotovitvah prišlo pravočasno k delegatom in da bo tako tudi pripravljeno, da bodo lahko delegati aktivno razpravljali o tem poročilu.

S tem ne bi želel vplivati na današnjo razpravo. Želel sem le poudariti, da smo v mesecu juliju prišli do tega, da je treba ta poročila pripraviti na temelju ugotovitev v poročilu Izvršnega sveta, da v globalu ni problemov na področju politike investiranja, da pa so veliki problemi in odstopanja od dogovorjene politike glede strukture investicij in glede virov. Vprašanje pa je, koliko smo na zastavljena vprašanja dobili tudi odgovore.

Besedo dajem tovarišu Vladimirju Petraviču, delegatu Zbora združenega dela za področje gospodarstva, 29. okoliš, Koper.

Vladimir Petravič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za Zbor združenega dela s sedežem v občini Koper je na seji 21. 9. 1981 obravnavala poročilo o uresničevanju investicijske politike. Pri tem je prišla do določenih ugotovitev.

Glede uresničevanja družbeno dogovorjene investicijske politike v družbenopolitičnih skupnostih, ki jih pokriva Ljubljanska banka — Splošna banka Koper, je potrebno odobrene investicijske naložbe obravnavati, predočiti in utemeljiti nekoliko podrobneje. Skupaj gre za osem investicijskih naložb v skupni predračunski vrednosti 748 milijonov dinarjev, od česar odpade 394 milijonov na izgradnjo PTT centra in 291 milijonov na izgradnjo vodovoda Brestovica—Lipica, medtem ko so ostale investicije po obsegu obrobnege pomena.

V prvi vrsti je potrebno poudariti, da kljub temu, da objektov telekomunikacijskih povezav in primarne vodooskrbe po določenih republiških planskih dokumentov ni mogoče opredeliti kot prioritete naložbe, ki v celoti ustrezajo razvojnim kriterijem za prestrukturiranje slovenskega gospodarstva, pa sta zadevni investiciji usklajeni s planskimi dokumenti pristojnih družbenopolitičnih skupnosti, saj sta vitalnega pomena za življenje ter za razvoj na vseh področjih gospodarstva in družbenih dejavnosti.

Investicija v izgradnjo PTT centra predstavlja vzpostavitev telekomunikacijskega ATP centra, brez kakršnihkoli administrativnih prostorov za PTT in je regionalnega pomena. Poleg tega, da predstavlja infrastrukturni objekt, je pomemben tudi kot objekt SLO, indirektno pa je od njegove realizacije odvisen tudi razvoj turističnega gospodarstva.

Objekti v okviru izgradnje kraškega in primorskega vodovoda predstavljajo specifikum za to območje, ki mu primanjkuje vode. Investicija je širšega pomena in zanjo združujejo sredstva tudi vse vodne skupnosti v Sloveniji, pomemben delež pa prispevajo tudi občani na podlagi krajevnih samoprispevkov. Razvoj kmetijstva, turizma in drugih dejavnosti je neposredno odvisen od realizacije programov oskrbe z vodo, ki je za to področje tudi strateškega pomena. Verjetno pa ni potrebno ponovno poudarjati, da je pitna voda temeljni pogoj za življenje občanov na obalno-kraškem območju.

Predsednik Emil Tomazič: Hvala lepa! Besedo ima tovariš Janko Muraus, delegat Zbora združenega dela za področje gospodarstva, 16. okoliš, Maribor.

Janko Muraus: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Na osnovi poročil bank in Službe družbenega knjigovodstva, ki smo jih dobili po pošti, delegati nismo mogli dovolj kvalitetno razpravljati o uresničevanju investicijske politike. Menimo pa, da vzrok za to niso samo neustrezna poročila, saj so ta več ali manj odraz stanja na tem področju.

V razpravi smo delegati izpostavili naslednje probleme pri izvajanju investicijske politike, sprejete s srednjeročnimi dokumenti:

— nejasnost dogovorjenih kriterijev investiranja ter prepozno izdelana metodologija za kompleksno vrednotenje investicijskih naložb; še vedno obstajajo problemi in nejasnost glede naložb, ki so potrebne za nadomeščanje starih in iztrošenih sredstev v tisti proizvodnji, ki sicer ne ustreza kriterijem, je pa v družbi potrebna in je ni mogoče preusmeriti ali opustiti, niti v sedanjem stanju nadaljevati;

— nadaljnji problem je pomanjkanje ustreznih strokovnih kadrov v organizacijah združenega dela na področju razvoja in zaradi tega tudi pomanjkanje kvalitetnih razvojnih programov; takšnemu stanju pa botruje dejstvo, da smo v politiki nagrajevanja povsem zašli v uravnilovko, ko nagrajujemo več ali manj izobrazbo, kakor tudi dejstvo, da se učinkov dela na razvoju ne more pričakovati takoj in da je v številčno močnejši razvojni službi realneje pričakovati neko kvaliteto, za kar pa dostikrat ni razumevanja v organizacijah združenega dela. Zato je nujno potrebno dati večjo podporo razvojno-raziskovalnemu delu;

— nadalje je neustrezen odnos do finančnega načrtovanja v organizacijah združenega dela ter do krepitve finančne stabilnosti organizacij združenega dela, kar pa je pogojeno z veliko inflacijo;

— neustrezen je odnos do združevanja finančne funkcije v okviru posebnih finančnih služb in internih bank;

— neuveljavljanje naložb na principu skupnega dohodka zaradi premalo strokovnega poznavanja takšnega pristopa, pa tudi zaradi nepripravljenosti za združevanje sredstev v okviru delovne organizacije, sestavljene organizacije združenega dela ali širše;

— restriktivni ukrepi na področju investiranja, ki marsikje dušijo razmišljanja o naložbah, vodijo v lagodno obnašanje in se tako odgovornost za vlaganja v razširitev materialne osnove dela prenaša na organe izven združenega dela, in sicer na razne komisije, izvršne organe in podobno;

— v zvezi z investiranjem v kmetijstvu bi kazalo ponovno proučiti možnosti kreditiranja obnove sadovnjakov glede na ekonomske učinke, ki jih s tem lahko dosežemo.

Vsi naštetih problemi pa prav gotovo kažejo na potrebo po uveljavljanju takšnih družbenoekonomskih odnosov, da bodo delavci res nosilci investicijskih odločitev in da bodo zanje tudi polno odgovorni. Delavci v temeljnih organizacijah odločamo o posameznih investicijah, vendar dostikrat šele potem, ko so te dogovorjene na drugih ravneh. Pri tem mislimo predvsem na tiste nove naložbe, za katere se združujejo sredstva.

Delegati ugotavljamo, da v Zboru združenega dela sicer sprejemamo usmeritve s srednjeročnimi plani in letnimi resolucijami, da pa se konkretne odločitve o usmerjanju sredstev sprejemajo v upravljalških organih bank. Tudi v teh organih so delegati združenega dela, vendar ti delegati niso povezani z delegati v skupščinah družbenopolitičnih skupnosti in samoupravnih interesnih skupnosti, dostikrat pa tudi nimajo stališč delavcev ali samoupravnih organov organizacije združenega dela, iz katere prihajajo. Tako stanje je posledica nedoslednega izvajanja oziroma delovanja delegatskega sistema.

Ob koncu razprave smo delegati ob sedaj veljavnih restriktivnih ukrepih na področju investiranja ponovno poudarili, da ti ukrepi ne smejo dolgo veljati, ampak je potrebno na osnovi delovanja ekonomskih ukrepov uveljaviti odgovornost delavcev v organizacijah združenega dela za sprejete investicijske odločitve in njihovo učinkovitost. Ob delovanju ekonomskih zakonitosti in ko bodo nosili posledice za zgrešene investicijske odločitve predvsem predlagatelji takšnih odločitev, kakor tudi vsi, ki so nekritično sprejemali vsakršne predloge, ne bo potrebno sprejemati restriktivnih ukrepov.

Glede nekaterih navedb v poročilu Ljubljanske banke, kot na primer: »različno regionalno diferencirane prednosti, lokalizmi« in podobno, pa menimo, da morajo biti konkretno navedene. Delegati se tudi strinjamo s predlogom, da se v zborih združenega dela občinskih skupščin razpravlja o izvajanju investicijskih odločitev. Zaključke iz teh razprav pa bi kazalo strniti v poročilo, ki se bo ponovno pripravilo za zbere republiške Skupščine v novembru 1981. leta.

Pregledal sem tudi sklepe in menim, da so sprejemljivi.

Predsednik Emil Tomažič: Hvala lepa. Želi še kdo razpravljati? (Ne.) Ugotavljam, da je nenavadno malo razpravljalcev, glede na pomembnost problematike, ki je s temi poročili uvrščena na dnevni red današnje seje. Prav gotovo so kakšni vzroki, da ni razpravljalcev o tako pomembnem vprašanju, kot je to investicijska politika. Najbrž je bilo premalo časa, morda pa so tudi drugi vzroki. Ponovno sprašujem, če želi še kdo razpravljati? (Ne.)

Zaključujem razpravo in predlagam, da prekinemo to točko dnevnega reda. Mislim, da je prav, da počakamo na razpravo v Zboru občin in da se potem naša dva delegata sestaneta z delegati Zbora občin, da potem po potrebi skupaj dopolnijo predloženi dokument, kolikor bo prišlo v Zboru občin do kakšnih predlogov za spremembo. Iz razprave v našem zboru ne sledi, da bi bilo potrebno sklep spremeniti ali dopolniti.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na poročilo o uresničevanju nekaterih planiranih nalog na področju kmetijstva in gozdarstva v

letu 1981, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Republiški komite za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Danes ste prejeli mnenje Izvršnega sveta k poročilu in predlog sklepa, ki je pripravljen na podlagi vseh dosedanjih razprav o tem poročilu. Prav tako ste danes prejeli stališča Sveta za družbenoekonomske odnose v kmetijstvu, gozdarstvu in na vasi pri Predsedstvu Republiške konference SZDL Slovenije.

Želi predstavnik komiteja besedo? (Da.) Besedo ima tovariš Ivo Marenk, član Izvršnega sveta in predsednik Republiškega komiteja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Ivo Marenk: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! V poročilu o uresničevanju nekaterih planiranih nalog na področju kmetijstva in gozdarstva v letu 1981 smo, ob upoštevanju resolucije za leto 1981 in planskih dokumentov ter seveda še posebej na osnovi sklepov te Skupščine z dne 28. julija skušali odgovoriti na nekatera temeljna vprašanja, ki so vezana na uresničevanje tekoče politike in plana v kmetijstvu in gozdarstvu v letošnjem letu, s tem pa družbenega plana v celoti.

Proizvodnja hrane je namreč v tem srednjeročnem obdobju uvrščena med tiste naloge, ki zagotavljajo zadostne količine hrane in s tem prispeva k redni oskrbi prebivalstva, živilske industrije s surovinami in k povečevanju izvoza ter zmanjševanju uvoza.

Za realizacijo teh nalog, ki nedvomno bistveno prispevajo k stabilizaciji gospodarstva, je zato potrebno dosledno uresničevati na vseh ravneh in usklajevati med vsemi podpisniki dogovora o temeljih plana celo vrsto aktivnosti, ki so bile dogovorjene. Na osnovi nalog, ki izhajajo iz dogovora o temeljih družbenega plana za obdobje 1981—1985, je bil sprejet samoupravni sporazum o temeljih skupnega plana kmetijskih in živilskih organizacij v Sloveniji. Enako velja tudi za gozdarstvo.

V zaključni fazi dogovarjanja in razprave so družbeni dogovori o skupnih nalogah in medsebojnih obveznostih za uresničevanje planskih nalog v obdobju 1981—1985, o organizaciji in delovanju kmetijske pospeševalne službe ter o razvoju živinoreje kot dohodkovno najbolj pomembne panoge kmetijstva v Sloveniji na tem področju.

Omenjeni dokumenti pomenijo konkretizacijo neposrednih obveznosti in nalog vseh nosilcev planiranja, hkrati pa predstavljajo osnovo usklajenega delovanja, ker je pač kmetijstvo dejavnost, ki se odvija praktično v vseh občinah v SR Sloveniji.

Za realizacijo in usklajevanje planskih obveznosti na področju investicij v kmetijstvu je bil ustanovljen konzorcij za zagotavljanje sredstev za proizvodnjo hrane.

K poročilom, ki so bila dana k prejšnji točki, bi morda dodal še to, da bodo temeljne banke, članice konzorcija v letošnjem letu tudi ob zaostrenih razmerah investiranja namenile za investicije v kmetijstvo 1290 milijonov dinarjev, kar je nominalno blizu ravni sprejetih obveznosti. S takim obsegom investicij pa glede na planske obveznosti ne moremo biti zadovoljni. Pripravljeni so tudi investicijski projekti in programi s področja agroživilstva, ki kažejo na to, da je usmeritev kmetijskih organizacij v prioriteten vlaganja v primarno kmetijsko proizvodnjo podana, kar je v skladu s sprejetimi kriteriji razvoja v dogovoru o temeljih plana.

Zaradi uresničitve predvidenih planskih obveznosti pa bo investicije treba intenzivirati in povečati v letu 1982, tako da bo realizirani obseg investicij v kmetijsko proizvodnjo skladen s tekočimi gospodarskimi gibanji. Ob tem kaže dodati, da kljub omejitvam, ki v investicijski porabi bodo, ne smemo dopustiti, da ne bodo realizirane investicije v melioracije in nakup zemlje, kjer bomo v okviru Izvršnega sveta poskušali sprejeti nekatere ukrepe, še v teku letošnjega leta.

Realizacija investicijskih nalog je v celoti vezana na izpolnitev obveznosti temeljnih bank, upoštevajoč sprejete razvojne kriterije, sprejete prioritete proizvodne usmeritve in pa nujnost regionalnega premika investicij v območja, kjer so podani primerni prirodni pogoji, prav tako pa tudi od združevanja sredstev porabnikov v porabniških centrih.

Potrebno je tudi, da temeljne banke, ki so izven sistema Ljubljanske banke — Združene banke in podpisnice konzorcija za zagotavljanje sredstev za proizvodnjo hrane, zagotovijo ustrezen in planiran delež sredstev za realizacijo prioriteten programov, kar v preteklem srednjeročnem obdobju ni bilo uresničeno.

Bistven premik v kvaliteti prestrukturiranja kmetijstva v Sloveniji se kaže v kompleksnem pristopu k urejanju kmetijske proizvodnje, ki ga ponujajo skupni projekti za ureditev Pomurja, Poljskavske in Vipavske doline. Omenjeni projekti pomenijo bistveni premik k povečanju tržne poljedelske proizvodnje pri strateških proizvodih jugoslovanskega trga, kot so pšenica, koruza in sladkor. To bo omogočilo okrepitev tržne vloge kmetijske proizvodnje v družbenem sektorju in v družbeno organizirani zadružni proizvodnji na združenih zemljiščih. Omenjeni projekti s predvidenim nakupom zemlje in z agrarno-prostorskimi ureditvenimi operacijami v temelju posegajo v odpravljanje razdrobljene zemljiške strukture in morajo dati osnovo za masovno in produktivnejšo tržno poljedelsko proizvodnjo, ob uvajanju sodobnih tehnologij pridelovanja. Uresničitev teh programov pa je tudi naš prispevek k uresničevanju celotne jugoslovanske prehranske bilance.

Članice konzorcija in drugi podpisniki dogovora o temeljih plana morajo za hitrejšo realizacijo prioriteten investicijskih programov pospešiti akcijo za združevanje sredstev s strani velikih porabnikov hrane, neposredno in prek sestavljenih organizacij združenega dela s področja agroživilstva, ker bo le tako mogoče realizirati ključne programe v primarni kmetijski proizvodnji.

Realizacija investicijskih programov je odvisna poleg sredstev, o katerih sem govoril, še posebej pa sredstev Kmetijsko-živilske razvojne skupnosti, Zveze vodnih skupnosti, sredstev hranilno-kreditnih služb in lastnih sredstev kmetijskih organizacij ter kmetov, še od tistih sredstev za izgradnjo infrastrukture, ki naj jih zagotavlja Sklad za intervencije v kmetijstvu. Izvršni svet bo za zagotovitev interventnih sredstev v višini 5,6 milijarde dinarjev po cenah iz leta 1980 za realizacijo predvidenih sprememb v kmetijstvu v letih 1981—1985 predložil Skupščini v kratkem zakonsko ureditev zagotavljanja sredstev za intervencije v kmetijstvu ter v skladu s sklepi Skupščine z dne 28. julija predlagal, da se nekatere naloge v kmetijstvu opredelijo kot naloge posebnega družbenega pomena.

Trajna sistemska ureditev na tem področju je pogoj za uresničenje s planom sprejetih nalog glede obsega strukture in zlasti stabilnosti proizvodnje, tržnosti kmetijske proizvodnje ter seveda pogoj za hitrejšo podružbljanje proizvodnih sredstev in odnosov v kmetijstvu in na vasi. Hkrati pa je pogoj za pre-

nos stimulacij iz potrošnje v kmetijsko proizvodnjo na način, ki je bil opredeljen v tej Skupščini, in bo vplival na hitrejše uresničevanje socialističnih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov v kmetijstvu.

Odkup letine predstavlja pomembno nalogo za nemoteno preskrbo prebivalstva in živilsko-predelovalne industrije. Zaradi znanih neugodnih vremenskih razmer v času jesenske setve v letu 1980 in nezadostne priprave za odkup v združnih organizacijah je bil pridelek in odkup pšenice bistveno manjši od planiranega. Na splošno pa letos v kmetijski proizvodnji beležimo sorazmerno ugodno letino in rast proizvodnje.

To nesporno izhaja iz dobre oskrbe s kmetijskimi reprodukcijskimi materiali, kjer je dogovarjanje celotnega gospodarstva v samoupravni interesni skupnosti za ekonomske odnose s tujino, na podlagi skupščinske usmeritve iz letošnjega aprila, dokazalo utemeljenost samoupravnega sistema na tem področju.

Pri živinorejski proizvodnji se situacija iz prvih šestih mesecev letošnjega leta popravlja in kaže na dvig proizvodnje v drugem polletju, kar bo učinkovalo na primerno preskrbljenost in izpolnitev večine izvoznih obveznosti.

Pomembno je, da ob naporih za maksimalni odkup kmetijskih pridelkov temeljne banke pravočasno zagotovijo potreben obseg sredstev za odkup letne proizvodnje v Sloveniji in za manjkajoče količine temeljnih strateških živil iz drugih republik in pokrajin. Dosedanje sporazumevanje o združevanju sredstev med temeljnimi bankami je uspelo, z izjemo ene temeljne banke, kar je spričo naporov za pokritje prehranske bilance za leto 1981—1982 nerazumljivo, saj je od redne oskrbe delovnih ljudi odvisno, ali bomo uspeli realizirati tudi druge, še težje in pomembnejše stabilizacijske naloge.

Gozdno-gospodarske organizacije so sprejele dopolnitev letošnjega plana za povečan obseg sečnje lesa in povečan obseg spravila lesa pred nastopom zime, da bi se na ta način zmanjšala nihanja v proizvodnji lesne industrije ob nastopu snega.

Asociacije v lesni industriji pa morajo vložiti večje napore za nadaljnji razvoj takih tehnologij predelave lesa, ki bo omogočil višjo stopnjo ovrednotenja vseh vrst lesa in na podlagi takšne dolgoročne usmeritve postopno prestrukturiranje industrije, dolgoročno uskladitev bilance lesa z razpoložljivimi možnostmi in večji izvoz.

Doseženo usmeritev pa bodo gozdno-gospodarske organizacije in porabniki lesnih sortimentov lahko dosegli s poglobitvijo doslej doseženih dohodkovnih odnosov, s ciljem dolgoročnega razreševanja problematike preskrbe z lesom, s skupnimi vlaganji v osnovno gozdno proizvodnjo in prek skupne tehnološke skrbi za dvig predelave lesa in s tem njegovo racionalnejšo uporabo.

Uresničitev smelih, toda po naši oceni realno postavljenih nalog pri intenziviranju kmetijske in gozdarske proizvodnje, je vezana na večje angažiranje strokovnega kadra, boljše kadrovske zasedbo v združnih organizacijah kmetijstva in gozdarstva in od popolnejše zasedbe ustreznih strokovnih in inšpekcijskih služb v občinskih upravnih organih, ker bo le tako mogoče prevzeti vso odgovornost za izvajanje planskih nalog na vseh nivojih.

V izvajanje programa intenzivne, zlasti tržne poljedelske proizvodnje, in sicer ob letošnji jesenski in spomladanski setvi v prihodnjem letu, se morajo v skladu s svojimi pristojnostmi in odgovornostmi vključevati najprej vsi nosilci planiranja v družbenem sektorju in v združnih organizacijah. Poleg kmetijskih organizacij pa je po naši oceni potrebno tudi angažiranje izvršnih

svetov občinskih skupščin, ki so kot temeljne družbenopolitične skupnosti najprej odgovorne za hitrejši razvoj kmetijstva in gozdarstva na svojem območju. Tako usklajena aktivnost je potrebna spričo neposrednosti in smelosti zastavljenih proizvodnih ciljev, ki morajo v stabilizacijsko postavljeni politiki dati rezultate neposredno tudi že v letu 1982.

Program letošnje jesenske setve je zato sestavni del neposrednih planskih nalog za intenziviranje poljedelske proizvodnje, s tem pa racionalizacijo celotne kmetijske proizvodnje in zajema glavne kulture kot so pšenica, sladkorna pesa, koruza, krompir in krmne rastline. Večjo tržnost v poljedelski proizvodnji je mogoče doseči s spoštovanjem sodobne agrotehnike in na ta način na obstoječih površinah pridelati v celoti več, še zlasti za trg. Sem sodi tudi vključevanje slabo obdelane zemlje v intenzivno obdelavo in smotrno zastavljena akcija za uresničevanje setvenih načrtov v vseh občinah.

Kmetijske organizacije so na osnovi zadolžitve na julijskem zasedanju Skupščine sprejele konkretne planske obveznosti glede setve pšenice in sladkorne pese za trg. Rezultat široke aktivnosti, ki je zajel kmetijske organizacije v sleherni občini, je podpisani samoupravni sporazum o setvenih površinah in tržnih presežkih pšenice in sladkorne pese, ki je rezultat organiziranih naporov celotne družbeno organizirane kmetijske proizvodnje, da prispeva pravčasno k stabilizacijskim naporom vseh delovnih ljudi v Sloveniji in k naporom vseh kmetijskih družbenih in zadržnih organizacij v Jugoslaviji, da se v letošnjem letu zagotovi takšna jesenska in spomladanska setev, ki bo omogočila, da ne bo potrebno uvažati hrane.

Na koncu mi dovolite samo še to, da vam sporočim, da Izvršni svet sprejema pripombe, stališča in sugestijo odborov in jih bo upošteval, kolikor jih že ni v tem uvodnem poročilu, tudi pri pripravi resolucije za leto 1982.

Predsednik Emil Tomazič: Hvala lepa! Želi poročevalec Odbora za agrarno politiko besedo? (Da.) Besedo ima tovariš Vlado Kralj.

Vlado Kralj: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Ko je Odbor za agrarno politiko obravnaval poročilo o uresničevanju nekaterih planiranih nalog na področju kmetijstva in gozdarstva v letu 1981, je med drugim obravnaval tudi nekatera vprašanja, ki se nanašajo na status kmeta in zemljiški maksimum. Ker v poročilu ni dovolj jasno izraženo stališče odbora, je potrebno glede tega dati še dodatno obrazložitev.

V razpravi je bilo namreč poudarjeno, da se v praksi pogosto dogaja, da pridobijo status kmeta tudi občani, ki zemlje niso nikdar obdelovali in ki je niti ne nameravajo intenzivno obdelovati. Glede na takšne ugotovitve je bilo na odboru zavzeto stališče, da je treba dosledno izhajati iz določbe zakona o kmetijskih zemljiščih, ki določa, da imajo kmetijska zemljišča tisti obdelovalci, ki jih dejansko obdelujejo in katerim predstavlja sredstvo za pridobivanje dohodka na podlagi dela.

V zvezi z intenzifikacijo tržne poljedelske proizvodnje je prišlo do izraza stališče, da je potrebno ob širši angažiranosti nosilcev kmetijske proizvodnje in družbenopolitičnih dejavnikov v občinah hitreje realizirati načelo združevanja zemlje v večje obdelovane komplekse. Pri dosegu tega cilja pa je bilo poudarjeno, da zemljiški maksimum ne predstavlja nobene ovire za uveljavljanje novih družbenoekonomskih odnosov v procesu združevanja dela in sredstev.

V skladu z razpravo na seji Odbora za agrarno politiko je bil pripravljen tudi predlog sklepa, ki ste ga delegati prejeli na klop. Zato v imenu odbora predlagam, da zbor sprejme predlagani sklep.

Predsednik Emil Tomažič: Hvala lepa. Odrejam 30 minut odmora.

(Seja zбора je bila prekinjena ob 10.45 in se je nadaljevala ob 11.35.)

Predsednik Emil Tomažič: Nadaljujemo z delom zбора. Smo pri 3. točki dnevnega reda, to je pri obravnavi poročila o uresničevanju nekaterih planiranih nalog na področju kmetijstva in gozdarstva v letu 1981.

Besedo ima tovariš Ernest Kovačec, delegat Zбора združenega dela za področje kmetijstva, 7. okoliš, Murska Sobota.

Ernest Kovačec: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za področje kmetijstva, 7. okoliš, Murska Sobota je na razširjeni seji dne 24. 9. 1981 obravnavala poročilo o uresničevanju nekaterih planiranih nalog s področja kmetijstva in gozdarstva v letu 1981 in poleg nekaterih pozitivnih premikov v izvajanju planskih nalog na področju kmetijstva ugotovila tudi nekatere pomanjkljivosti, ki bi jih bilo treba čimprej odpraviti, če hočemo doseči realizacijo zastavljenih nalog s področja kmetijstva. Skupina daje nsalednje predloge oziroma pripombe k posameznim točkam poročila.

Točka 1.2. Družbeni dogovori ne urejajo nekaterih vprašanj zadovoljivo. Predvsem se ne strinjamo, da se osnovna služba za pospeševanje, ki je v organizacijah združenega dela, prepušča samofinanciranju oziroma, da se za financiranje te službe zagotavljajo sredstva iz dohodka organizacij in občinskih skladov za intervencije v kmetijstvu in to v višini približno 20 odstotkov. Regionalni in centralni službi pa se zagotavljajo sredstva iz republiškega intervencijskega sklada. Poleg tega menimo, da je vprašljiva realizacija nekaterih programov, predvsem s področja živinoreje, saj so nekateri družbeni dogovori še vedno v razpravi.

Točka 1.3. Konzorcij za zagotavljanje sredstev za proizvodnjo in preskrbo s hrano in za izvoz je formalno-pravno ustanovljen, vendar svojega dela zaradi pomanjkanja sredstev ne opravlja. Skupina postavlja vprašanje, ali je potem njegova ustanovitev upravičena oziroma predlaga, da se v skladu s cilji njegove ustanovitve čimprej zagotovijo potrebna finančna sredstva; primer: pomurska banka je doslej reševala nujne investicije v kmetijstvu in s tem že izpolnila svojo petletno obveznost. Banki zato grozi, da bo morala ustaviti nadaljnje kreditiranje.

Točka 1.4. Menimo, da se problem negativnih finančnih razlik, ki nastajajo v hranilno-kreditnih službah na podlagi uporabe hranilnih vlog, ki se zbirajo v teh službah za intervencije v kmetijstvo predolgo rešuje. Zaradi tega bo nastala znatna škoda v razvoju zasebnega kmetijstva, ker drugih sredstev za intervencije v zasebno kmetijstvo skoraj ni. Ta problem je naša delegacija izpostavila v Skupščini kot delegatsko vprašanje že v letu 1980. Takrat smo dobili odgovor, da bo sklenjen družbeni dogovor, ki bo urejal vprašanja nadomestila za negativne obresti pri hranilno-kreditnih službah. Ker pa tega dogovora še ni in tudi ni videti, da bi bil v kratkem sklenjen, je nujno, da se to

vprašanje čimprej reši, ker so hranilno-kreditne službe zaradi tega v zelo težkem položaju.

Točka 2.4. Podpiramo usmeritev v tej točki in menimo, da je nujno združevanje sredstev na širšem področju za realizacijo nekaterih kmetijskih programov v Polskavi, Pomurju in Vipavski dolini, če hočemo doseči planske naloge v obdobju 1981—1985.

Točka 3.2. S komasacijami smo šele na začetku, vendar se pri tem srečujemo z veliko večjimi težavami, kakor smo pričakovali. Strokovne službe še niso dovolj usposobljene za delo, ki je ne samo zelo zahtevno, temveč glede na zakonodajo tudi zelo zapleteno. Republiški organi ne bi smeli le spodbujati komasacij, temveč tudi strokovno usposablјati organe, ki v postopku neposredno sodelujejo. Zelo težko se je opreti na tiste komasacijske udeležence, ki nasprotujejo komasacijam in iščejo vsa pravna sredstva, da jih onemogočijo.

Točka 3.7. Status kmeta si lahko pridobi vsakdo. Ob taki možnosti ta pogoj ne more resno vplivati na lastninsko sestavo, še manj pa na produktivnost in tržnost kmetijstva, kot to zatrjuje poročilo. Točno je, da je nezadostna in neustrezna zasedenost občinskih upravnih organov tudi eden od razlogov za tako stanje. To pa pomeni, da bi jih morali za obvladovanje tega vprašanja občutno povečati, pri čemer se postavlja vprašanje, ali bi s tako močnim aparatom dosegli zaželeni cilj. Potrebno bi bilo iskati tudi primernejše sistemske rešitve in ustrežnejša zakonska določila, ki bi s skromnejšimi administrativnimi posegi dosegla zaželeno cilje.

Točka 4. Ocenjujemo, da je Slovenija oskrbo z gnojili rešila v dani situaciji zadovoljivo. Žal so spomladi ukrepi zamujali in je zato prihajalo gnojilo prepozno. Pripombe s strani sozd ABC Pomurke so bile tudi v tem, da je bila za nosilca naloge distribucije določena Agrotehnika. Pri tem je bilo razvrednoteno samoupravno povezovanje z ABC Pomurko in z Ino. Koordinacija dela pri oskrbi je upravičena, vendar se ne bi smela spremeniti v administrativno distribucijo, z vsemi negativnimi posledicami in na škodo utečenega poslovanja, dohodkovnega in drugega povezovanja med proizvajalci in porabniki. Predvsem pa je pomembno, da porabniki reprodukcijskega materiala planirajo svoje potrebe pravočasno.

Točka 5.5. Težave bodo tudi v tem, da se planira tržno pridelovanje pšenice in rži na takih površinah, ki naj bi prihodnje leto zagotovile kar 3 do 4-krat večji odkup, kot pa je bil dosežen v letu 1980—1981. Ta plan je sicer dosegljiv, vendar je vprašljivo, ali je to mogoče doseči že v enem letu in ob nekaterih drugih problemih, kot na primer pomanjkanje uvoženih komponent in krme, ki jih kmetijstvo, zlasti pa zasebni sektor nadomešča s pšenico.

Točka 6.1. Cena krompirja 5,20 dinarja za kilogram je primerna, vendar pridelek v drugih predelih Jugoslavije ni tako dober in je zato povpraševanje precejšnje. Po njem povprašujejo tudi proizvajalci škroba, ker je odpadel uvoz. Tako stanje lahko poruši dogovorjeno ceno, zato je treba na enotnem jugoslovanskem trgu zagotoviti spoštovanje dogovorjene cene.

Točka 6.2. Med drugim ugotavljamo, da je živinorejska proizvodnja padla zaradi podražitve koruze. Na padec proizvodnje je prav gotovo vplivalo tudi pomanjkanje beljakovinskih komponent. Skupina predlaga, da se v samoupravnem sporazumu o merilih, pogojih, načinih in postopkih za doseg dogovorjenega obsega uvoza blaga in storitev ter odliva deviz za obdobje 1981 do 1985 v 13. členu pod točko a) upošteva tudi minimalen realen uvoz beljako-

vinskih komponent, ker jih v SFRJ ni mogoče zagotoviti, to pa je nujno za realizacijo nekaterih večjih živinorejskih programov.

Ob koncu še splošno mnenje skupine o problematiki v kmetijstvu. Zavedamo se, da mora tudi kmetijstvo in sploh proizvodnja hrane prav tako nositi del bremena stabilizacije, ki se odraža zlasti v zmanjšanju sredstev za naložbe. Zavedamo se tudi dejstva, da je naša proizvodnja hrane draga, na kar vplivajo različne okoliščine, vendar menimo, da bi slovenska družba v svoji dolgoročni strateški usmeritvi tudi v proizvodnji hrane morala smejeje krepiti zlasti družbeni sektor. Le z njegovo konkurenčno proizvodnjo, za katero pa potrebuje več površin, bomo na ekonomskih osnovah laže brzdali kratkoročne individualne interese zasebnih kmečkih proizvajalcev in spodbujali k medsebojnemu povezovanju v okviru zadrug in k združevanju dela in sredstev in s tem k racionalnejšemu izkoriščanju zemlje in kmetijske mehanizacije, skratka k cenejši proizvodnji hrane.

Predsednik Emil Tomažič: Hvala lepa. Razpravljal bo tovariš Jure Zidanšek, delegat Zbora združenega dela za področje kmetijstva, 8. okoliš, Žalec.

Jure Zidanšek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Delegacija s področja kmetijske dejavnosti, 8. okoliš, s sedežem v Žalcu je obravnavala poročila o uresničevanju nekaterih planiranih nalog na področju kmetijstva in gozdarstva v letu 1981 in daje k temu naslednje mnenje.

Delegacija podpira ukrepe za spodbujanje kmetijske proizvodnje, vendar pri tem poudarja, da so potrebna večja vlaganja v primarno kmetijsko proizvodnjo, zlasti pa še v družbeno organizirano proizvodnjo na družbenih posestvih ter z združenimi kmeti, če želimo, da bo Slovenija do leta 1985 dosegla 85 % samopreskrbe s hrano.

Iz poročila je tudi razvidno, da tudi investicije na področju kmetijstva v letošnjem letu bistveno zaostajajo za planom. Delegacija vprašuje, zakaj se ne uresničuje dogovorjena investicijska politika v primarni kmetijski proizvodnji, še zlasti pri urejanju kmetijskih zemljišč za večjo proizvodnjo, zakaj letos sprejete investicijske odločitve niso skladne z dogovorom o temeljnih družbenega plana, še vedno pa so premalo vidni vplivi na podlagi teritorialnega organiziranja ter s tem še nadaljnega obstoja lokalizmov.

Nadalje ugotavljamo, da za razvoj primarne kmetijske proizvodnje primanjkuje investicijskih sredstev, ker banke nimajo za to namenjenih dovolj sredstev. Menimo, da bi se tudi banke morale bolj resno zavedati naloge, kaj bo z našo prehrabeno bilanco, če se ne bomo odgovorneje obnašali do razvoja primarne kmetijske proizvodnje.

Za primer bi navedel izgradnjo mlekarne v celjski regiji, ki je za to področje velikega pomena; zlasti za razvoj živinoreje in kmetijstva, načrtovana pa je tudi v republiških dokumentih kot prioriteta investicija, vendar pa izgradnja poteka prepočasi. Ta investicija je obravnavana pod slabšimi pogoji, podobno kot nekatere investicije v dejavnostih, ki nimajo prioriteta značaja v srednjeročnem planu.

Poročilo obravnava tudi uporabo in intenzivnost obdelave kmetijskih zemljišč ter njihovo pridobivanje. Ugotavljamo, da so prepočasni premiki pri izkoriščenosti zemlje, premajhna je tudi doslednost ustreznih služb pri razčiščenju in določanju statusa kmeta. Brez doslednega izvajanja tega pa ni

mogoče pričakovati večje tržne proizvodnje in večje usmerjenosti v tržno organizirani proizvodnji. Menimo, da naj bi status kmeta dobil tisti lastnik zemlje, ki se vključuje v organizirano tržno proizvodnjo. V sedanji zakonodaji je preslabo in prešibko definiran. Ravno tako bi bilo treba tudi za nakup zemljišč nuditi ustrezna sredstva pod ugodnejšimi pogoji, morda tudi nepovratna sredstva, če želimo razvijati družbeno organizirano proizvodnjo.

Delegacija nadalje meni, da je treba trajno sistemsko urediti intervencijska sredstva na področju kmetijstva, hkrati pa zagotoviti sredstva, ki se kratkoročno vlagajo v kmetijstvo. Razčistiti moramo tudi, ali bomo v določenih pogojih pospeševali proizvodnjo ali porabo. Ravnanje z nekaterimi vrstami živil in odnos do njih, predvsem s cenejšimi vrstami kruha, ki so dostikrat cenejše od močnatih krmil, načjenja tudi določena vprašanja, ki so lahko tudi odgovor, zakaj na področju kmetijstva ni vedno tako vse urejeno, kot bi lahko bilo.

Na drugi strani pa se prepočasi rešujejo pogoji za uvoz nekaterih beljakovinskih komponent za proizvodnjo močnatih krmil. Kmetijstvo si želi realne paritetne odnose v cenah, saj se zavedamo, da moramo hrano proizvajati po takih cenah, ki bodo našemu potrošniku in kupcu dostopne, da hrana ne bo predraga. Zato nam ni vseeno, kakšne so vhodne cene naših reprodukcijskih materialov in kakšne so cene investicij, saj vemo, da so se, na primer, stroški melioracij v dveh letih skoraj podvojili. To bo vse skupaj vplivalo na dražjo hrano, ki jo bomo potem zopet težje realizirali.

Imamo tudi pogoje za izvoz različnih kmetijskih pridelkov, toda realizirali jih bomo le, če bomo organizirano in sistematično reševali nekatere obravnavane naloge. Zato se bomo morali pri našem delu maksimalno organizirati, da bomo proizvedli več in odkupili tudi čimveč teh tržnih presežkov, da se bodo združeni kmetje vključevali v organizirano družbeno proizvodnjo in da bodo lahko sprejemali in spoštovali sprejete družbene obveznosti, ki bodo urejale njihov odnos v širši družbeni skupnosti.

Predsednik Emil Tomažič: Hvala lepa. Del te razprave se nanaša tudi na probleme, ki smo jih obravnavali pri 2. točki dnevnega reda, predvsem ugotovitve glede naložbenih odločitev v kmetijstvu, tako da ta razprava potrjuje predloženi sklep v zvezi s to točko.

Besedo ima tovariš Martin Žuran, delegat za Zbor združenega dela za področje kmetijstva, 5. okoliš, Ptuj. Prosim!

Martin Žuran: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupini delegatov 5. okoliša za področje kmetijstva in 17. okoliša, gospodarsko področje za Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije sta na sestanku dne 28. septembra 1981 razpravljali o poročilu o uresničevanju nekaterih planiranih nalog na področju kmetijstva in gozdarstva v letu 1981.

Skupini delegatov ocenjujeta, da predloženo poročilo predsednika Republiškega komiteja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano objektivno prikazuje prizadevanja in napore vse družbe, hkrati pa tudi izpostavlja problematiko, ki se poraja ob aktivnostih za povečanje pridelovanja hrane.

Skupini delegatov sta v razpravi o poročilu ugotavljali, da se ukrepi za spodbujanje kmetijske proizvodnje in združevanje sredstev prepočasi sprejemajo, njihova izvedba pa kasni. Zato pozitivni učinki za doslednejše dose-

ganje planskih nalog izostajajo ali so slabi. V razpravi so bili posebej izpostavljeni naslednji problemi.

Akumulativna sposobnost kmetijskih organizacij je nizka in ne daje kmetijskim organizacijam možnosti za večje najemanje kreditov, še posebej ob sedanjih pogojih, ko je za naložbe potrebno zagotoviti večje deleže lastnih sredstev za te namene. Skupini delegatov predlagata, da v bodoče omogočimo kmetijstvu oziroma kmetijskim organizacijam sanacijo naložbene nesposobnosti s tem, da zagotovimo dovolj velika nepovratna sredstva za prioritete naložbe.

Delež kreditnih sredstev za kmetijske naložbe je glede na celoto vedno manjši, glede na fizični obseg lastne udeležbe kmetijskih organizacij za te naložbe pa narašča. Sofinancerjev kmetijskih naložb je vedno več, žal pa tudi njihova sredstva za primarno proizvodnjo v kmetijstvu zmanjkujejo. Pozdravljamo ustanovitev konzorcija za financiranje prioriteten naložb na področju zelenega plana, hkrati pa ugotavljamo, da brez zagotovljenega združevanja sredstev za intervencije pri nalogah za zagotavljanje večjih količin hrane naš petletni plan ne bo dosežen.

Zavedamo se, da zakon o zagotavljanju intervencijskih sredstev ni bil sprejet zaradi težkega gospodarskega stanja v SR Sloveniji, vendar predlagamo, da ga sprejmemo še letos, če želimo zagotoviti uresničenje sprejetih nalog.

Ocenjujemo, da ukrep intervencije za meso ni dosegel zelenih rezultatov. Ob veliki porabi sredstev za potrošnjo nismo zagotovili socialne varnosti delavcem in občanom z najnižjimi prejemki, ampak spodbujali neporabo.

Skupini delegatov odločno podpirata stališče Republiškega komiteja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, da se združena sredstva v bodoče usmerjajo v primarno proizvodnjo in se z njimi zagotovijo večje tržne količine hrane.

Vinogradništvo je v vseh petih občinah kot so Lenart, Ptuj, Ormož, Maribor in Slovenska Bistrica razvito na vinogradniških tleh in daje pomemben prihodek ljudem, ki v teh manj razvitih predelih še živijo. Podpiramo stališče Odbora za agrarno politiko zbora, da je potrebno zagotoviti finančna sredstva tem vinogradniškim predelom za obnovo in razvoj vinogradništva.

Oskrba z najnujnejšimi osnovnimi materiali za reprodukcijo v kmetijstvu na našem območju v preteklem letu ni bila zadovoljiva kljub angažiranju vseh kmetijskih organizacij in organov družbenopolitičnih skupnosti v vseh petih občinah. V mislih imamo reprodukcijska sredstva ne glede na to, ali je šlo za domače ali uvožene materiale. V bodoče je nujno potrebno usklajeno delovanje vseh, ki so za kmetijsko proizvodnjo zainteresirani, to je kmetijskih organizacij, denarnih institucij, zbornice, poslovne skupnosti in kmetijsko-predelovalne industrije, da se doseže sporazum oziroma dogovor za pravočasne in celovite ukrepe. Pozitivno ocenjujemo ugotovitev v poročilu, da je prehajanje kmetijskih zemljišč v druge namene v upadanju, vendar ugotavljamo, da so pri razvoju nekaterih dejavnosti v občinah še vedno preveč prisotni trenutni ugodni ekonomski učinki.

V razpravi je bil najbolj izpostavljen primer območja tržno usmerjenih kmetij v Bohovi v občini Maribor, kar se nam zdi s stališča načrtovane politike razvoja kmetijstva nesprejemljivo. Posestna in parcelna razdrobljenost zasebne posesti ne zagotavljata sodobne tržne kmetijske proizvodnje. Predlagamo,

da se v naslednjih mesecih da večji poudarek kmetijskim zemljiško-ureditvenim operacijam in statusu kmetijskih tržnih proizvajalcev. Hvala lepa.

Predsednik Emil Tomažič: Hvala lepa. Želi še kdo razpravljati? (Da.) Besedo ima tovarišica Neva Guček, delegatka Zbora združenega dela za področje gospodarstva, 16. okoliš, Maribor.

Neva Guček: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Pri obravnavi poročila o uresničevanju nekaterih planiranih nalog na področju kmetijstva in gozdarstva v letu 1981 je skupina delegatov za področje gospodarstva, 16. okoliš menila, da bi bilo primerneje obravnavati to poročilo skupaj z analizo uresničevanja kmetijske zakonodaje. Med drugim poročilo navaja nekatere neizvršene naloge in sklepe, pri čemer pa ne ugotavlja, kdo in zakaj tega ni napravil oziroma niso navedeni razlogi, zakaj planirane naloge niso bile izpolnjene, na primer, zakaj so nerešene negativne finančne razlike v hranilno-kreditnih službah, pri čemer je prisoten še problem ustanavljanja intervencijskih skladov in tako dalje.

V zvezi s problematiko proizvodnje hrane menimo, da to ni le problematika neposrednih pridelovalcev hrane, temveč je to problem vseh nas in prav zato bi morali biti delavci izven kmetijstva mnogo bolj seznanjeni s težavami na področju proizvodnje hrane.

Delegati smo ponovno opozorili na problem v zvezi s kompenzacijami, predvsem glede na premajhno informiranost delovnih ljudi o realnih cenah kmetijskih proizvodov in s tem v zvezi o višini sredstev, ki so namenjena za kompenzacije.

Vprašanje je, kako dolgo naj še kompenziramo porabo hrane in kdo je upravičen do kompenzacij. Ugotavljamo tudi, da bi bilo nujno potrebno analizirati strokovno in dohodkovno kmetijsko proizvodnjo, in sicer od začetka do konca reprodukcijske verige, ter na ta način odkriti in preprečiti nepravilnosti na področju cen, odkriti razne posrednike, ki vplivajo na zidanje cen ter nespremenljive disparitete v cenah: krompir—koruza, kuruza—pšenica. Hvala lepa.

Predsednik Emil Tomažič: Hvala lepa! Ko smo načrtovali delo v zboru, smo razmišljali tudi o tem, da bi to poročilo obravnavali takrat, ko bomo obravnavali uresničevanje zakonov s področja kmetijstva. Pozneje smo se vendarle odločili za delitev teme zato, ker gre vendarle za dve različni zadevi.

Uresničevanje zakonov s področja kmetijstva je tema iz letnega programa, obravnava poročila, ki je danes pred nami, pa pravzaprav izhaja iz našega sklepa ob obravnavi polletnega poročila Izvršnega sveta, kjer smo še posebej zavezali predlagatelje, da v poročilu povedo, kakšni konkretni ukrepi so bili sprejeti za spodbujanje proizvodnje hrane, zlasti glede združevanja sredstev za uresničitev z dogovorom opredeljenih razvojnih nalog, racionalnejše izrabe kmetijskih zemljišč, pridobivanja novih zemljišč, pravočasnega zagotavljanja mineralnih gnojil in zaščitnih sredstev, uresničevanja načrtovanega odkupa kmetijskih pridelkov, vzrokov, zakaj posek lesa ni v skladu s planiranim in v predvidenih ukrepih za pravočasno jesensko setev. To je bilo jedro tedaj opredeljene naloge in mislim, da je v tem smislu bilo poročilo tudi pripravljeno. V tem je vzrok, da obravnavamo dve temi.

Želi še kdo razpravljati? Besedo ima tovariš Jože Punčuh, delegat Zbora združenega dela za področje gospodarstva, 6. okoliš, Velenje — Mozirje.

Jože Punčuh: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! V današnji razpravi pa tudi v poročilu je bila predvsem obravnavana hrana z vidika tržne proizvodnje. Obravnavali smo predvsem tiste proizvajalce, ki ustvarjajo tržne presežke in jih posredujejo prek trgovske mreže potrošnikom.

Zdi se mi pa, da bi bilo treba tudi statistično ugotoviti, koliko hrane gre mimo trgovske mreže, to se pravi, da jo pridelal kmet ali pa polkmet, če ne že v celoti, pa vsaj deloma zase. Mislim, da bi bila taka statistična ocena zelo zanimiva. Tako pridelovanje hrane zase ali pa vsaj deloma zase, kot jo pridelujejo polproletarci ali pa višinski, gorski kmetje je pri proizvodnji hrane zelo pomembno, zlasti zaradi tega, ker je ta proizvodnja hrane strateškega pomena. Spomnimo se, da so med NOB bili višinski kmetje velikokrat edini vir hrane našim borcem in tudi sicer edino zatočišče, kjer so se lahko odpočili, naspali in posušili. Mislim, da je žalostno, da je bil v preteklosti — danes smo odliv iz višinskih kmetijskih predelov verjetno zajezili — vsakodnevni pojav, da so kmetije odmirale, ker so ljudje iskali lažji in boljši kos kruha v industriji.

Še enkrat poudarjam, da je s strateškega in obrambnega vidika zelo pomembno, da ohranimo tudi višinskega kmeta, da ga zainteresiramo in da mu zdaj, ko obravnavamo pridelovanje hrane, posvetimo več pozornosti. Mislim, da si to zasluži.

Ne nazadnje so za našo deželo že odnekaj značilni višinski zaselki, torej lepo, skrbno obdelane jase, na robu katerih stojijo idilične kmečke hiše s poslopji in mislim, da moramo nekaj take idilike ohraniti. Hvala lepa.

Predsednik Emil Tomažič: Hvala lepa. Želi še kdo razpravljati? (Nihče.) Če ne želi nihče več razpravljati, dajem besedo tovarišu Ivu Marenku. Prosim!

Ivo Marenk: Tovariš predsednik, spoštovane tovarišice in tovariši delegati! Razprava je v marsičem koristno dopolnila gradivo, razprave v odborih in stališča, ki smo jih navedli v uvodni besedi h gradivu, ki je obravnavano pri tej točki. Vendar pa nekatera vprašanja zahtevajo pojasnila, dopolnila, najbrž pa tudi opredelitve tako Izvršnega sveta kot zborov. Poleg tega, kar je tovariš predsednik že dejal v zvezi s predvideno razpravo o izvajanju kmetijskih zakonov, pa bi kazalo spregovoriti o naslednjih vprašanjih.

1. Nedvomno smo v uvodni besedi jasno poudarili, da so po obsegu in strukturi naložb letošnja gibanja na področju kmetijstva v glavnem v skladu s planom. Pri tem pa se strinjamo z delegati, ki so razpravljali, da je področna razmestitev teh naložb v neskladju s prirodnimi možnostmi in programi, ki so postavljeni. Pri tem vendarle ugotavljamo, da v dosedanji razpravi o investicijskih programih iz prirodno ugodnejših območij za kmetijsko proizvodnjo v Sloveniji niso bili predloženi programi v soinvestiranje organizacijam združenega dela s porabniških območij. Osebnostno menim, da bo v trenutku, ko bo prvi program v nasprotju z ustavno in zakonsko ter plansko opredeljeno politiko na področju kmetijskih investicij zavržen v porabniških območjih, potrebna intervencija Skupščine oziroma Izvršnega sveta. V tem trenutku moramo tudi ugotoviti, da se proizvajalci na tako imenovanih proizvodno ugod-

nejših območjih usmerjajo predvsem v zapiranje naložbenih krogov znotraj svojih območij. Zato smo v uvodni besedi opozorili, da je potrebno zagotoviti skupna vlaganja in se prek združenja v porabniških območjih vključevati v programe za povečevanje proizvodnje hrane tudi izven regije, v kateri bi bila investicija lahko neracionalna. V tem smislu ocenjujemo, da je tudi na področju naložb v kmetijstvu prisotno zapiranje.

2. Nedvomno so opozorila delegatov v zvezi s statusom hranilno-kreditnih služb in razlike v obrestih utemeljena. Opozoril pa bi na stališče tega zbora, da so Zveza hranilno-kreditnih služb in temeljne banke na območju Slovenije dolžne poročati zboru, kako so se dogovorile glede na opredelitev, ki je bila sprejeta v zakonu, da se razlike v obrestih nadomeščajo z dogovarjanjem v planih med temeljnimi bankami in Zvezo hranilno-kreditnih služb oziroma posameznimi kreditno-hranilnimi službami na posameznih območjih. V tem smislu bi kazalo opozoriti, da ta obveznost teh dveh subjektov še obstaja in da dokler ne bo Izvršni svet obveščen, da ni bil sprejet ustrezní sporazum med njimi, nima razloga za intervencijo, ki smo jo opredelili in predvideli s planom.

3. Res je, da so pri izvajanju komasacij še prisotne začetne težave. Opozoril bi, da imajo v skladu z dopolnitvijo zakona o kmetijskih zemljiščih občine in drugi, ki se ukvarjajo s temi vprašanji, predvsem pa kmetijske organizacije združenega dela po zakonu možnost, da pospešujejo komasacije po skladnejšem, hitrejšem in olajšanem postopku. Na območjih, o katerih smo danes govorili, smo nekajkrat opozarjali, da kaže v tem smislu dopolniti dogovore o temeljih plana na teh območjih občin. Ob tem moramo upoštevati ljudi in demokratični postopek, bolj neposredno in intenzivno pa bi se morale v ta proces vključiti tudi strokovne službe na območju vsake občine in z zakonom predvidene komasacijske komisije, da bi potekale te agrarne operacije brez težav. Kjer so se težave pojavile, so se pojavile predvsem zato, ker niso bile izkoriščene dane zakonske možnosti in so se neposredni nosilci premalo vključevali. Posebej opozarjam na tisti del svojega uvodnega govora, kjer sem dejal, da so predvsem občine na svojem območju soodgovorne za izvajanje sprejetih programov.

4. V dosedanjih razpravah in tudi danes na tej seji je bila omenjena teza o nujnosti spoštovanja dogovorjenih cen ali oblikovanja enotnih dogovorjenih cen na jugoslovanskem trgu. Nedvomo se zavzemamo, da bi dosegli večje potentenje tržnih odnosov na dolgoročnejših osnovah na jugoslovanskem trgu, ne more pa biti neveljavljanje takših odnosov na jugoslovanskem trgu izgovor za to, da znotraj temeljnih organizacij združenega dela, bodisi združnih bodisi družbenih ter v reprodukcijskih celotah, kar predlog sklepa še posebej opozarja, teh odnosov ne bi samoupravno uredili in izpeljali prek ustrezne samoupravne družbene kontrole. Red na trgu in v medsebojnih odnosih, kar seveda potrošnik in proizvajalec zahtevata, mora biti temelj poslovne politike in samoupravnega obnašanja organizacij združenega dela na tem področju.

5. V samoupravnem sporazumu v okviru samoupravne interesne skupnosti za ekonomske odnose s tujino za srednjeročno obdobje je zelo jasno dogovorjeno, kateri so temeljni elementi združevanja deviznega priliva za skupne potrebe. V tem kontekstu ponovno ponavljamo, da si bomo zlasti glede na napore, ki so bili storjeni v kmetijskih organizacijah in občinah v pripravi na letošnje jesensko setev in s katerimi je bila zagotovljena primerna pripravljenost in predvideni planirani delež tržne kmetijske proizvodnje pšenice in

sladkorne pese, v samoupravni interesni skupnosti prizadevali, da bodo interesi in opravljene naloge ustrezno upoštevani. Vendar pa je nemogoče, da bi vse kmetijske potrebe po uvozu pokrivali z združevanjem deviz celotnega gospodarstva. Tudi kmetijsko živilsko gospodarstvo se je dolžno tako kot celotno gospodarstvo neposredno vključevati v izvozna prizadevanja Slovenije kot celote in v tem smislu mora biti zlasti v živinorejskih združnih organizacijah — mislim na govedo in piščance — prisoten bistveno večji napor, da se ob ustreznih notranjih pogojih zagotovi blago za izvoz in s tem potrebne devize za pokrivanje najnujnejših reprodukcijskih potreb. Nedvomno je to eden od elementov stabilizacijske politike na tem področju.

6. V razpravi je bilo rečeno, da smo skupaj z zbornico v koordinacijski komisiji, ki se je ukvarjala z zagotavljanjem reprodukcijskih sredstev za kmetijstvo v letošnjem letu, razvrednotili samoupravna prizadevanja in organiziranost ter dogovore med INO in sozd ABC Pomurka, zato moram povedati, da bi v tistem trenutku, ko se je to dogajalo, morale vse druge kmetijske organizacije združenega dela v Sloveniji plačati gnojila bistveno dražje glede na uvozne kontingente kot v primeru, da je devize združevalo gospodarstvo iz celotne Slovenije. Če smo želeli zagotoviti spoštovanje samoupravno dogovorjenih obveznosti, ki so bile sprejete v zvezi s setvijo, in če smo želeli zagotoviti enakomerno obremenitev vseh kupcev tudi z dinarskimi sredstvi, glede na to, da se je celotno gospodarstvo dogovorilo za združevanje deviz, je bil to nujen ukrep, saj smo morali najnujnejše potrebe spomladi zadovoljiti. V tem smislu moramo tudi v prihodnje zagotoviti, da dogovarjanje na račun drugega ali drugih ne more biti tisti element, s katerim bi se Izvršni svet lahko strinjal kot z dolgoročno usmeritvijo. Zadeve na jugoslovanskem trgu so se tako spremenile, da je moralo celotno gospodarstvo v Sloveniji zagotavljati devize tako za Ruše kot za INO in v tem smislu je odgovornost na tem področju skupna.

In končno, mislim, da moramo na koncu te razprave poudariti, da je potreben tudi znotraj kmetijskih organizacij združenega dela in sestavljenih organizacij združenega dela odločnejši spopad s slabostmi, ki na tem področju so, pri čemer mislim, da je nujno racionalnejše poslovanje in organiziranje znotraj teh sistemov. Kot primer bi navedel, da se danes vsi ti sistemi organizirajo za izvozno-uvozne posle, ob tem pa je stopnja medsebojnega dogovarjanja za enotno nastopanje na zunanem trgu bistveno premajhna. Gre tudi za nujnost spoštovanja tistih sredstev, ki jih dajejo delavci in drugi delovni ljudje v Sloveniji za razvoj kmetijstva, kar pomeni, da je potrebno okrepiti bitko za večjo produktivnost v tej panogi.

Mislim, da je treba poudariti, da je poslovno letno planiranje v okviru sprejetih srednjeročnih planov tista slabost, ki jo je treba odpraviti, večina težav v zvezi z oskrbo z reprodukcijskim materialom pa je v letošnjem letu bila posledica dejstva, da se je nabava reprodukcijskih materialov planirala 3 dni po tistem, ko bi materiali morali biti v Jugoslaviji. Kjer so planirali pravočasno in skladno s potrebami, tam težav ni bilo in to ponovno ponavljam, ker mislim, da je zdaj ob planiranju poslovne politike za prihodnje leto potrebno te slabosti odpraviti. Menim tudi, da bi bilo ustrezno, da skupščina priporoči kmetijskim organizacijam združenega dela, da medsebojne odnose v reprodukciji urejajo tako, da bo trg oskrbljen, da bo proizvodnja večja ter da se bodo obveznosti, ki letos v prvi polovici leta v marsičem niso bile spoštovane, spoštovale bolj dosledno in stalno. Hvala lepa.

Predsednik Emil Tomazič: Hvala lepa. Želi še kdo besedo? (Ne želi.) Zaključujem razpravo.

Mislím, da posameznih točk v predlogu sklepa ne bi bilo treba bistveno spreminjati. Glede na razpravo predlagam, da bi za 5. točko dodali še 6. točko, ki naj se glasi: »Izvršni svet Skupščine SR Slovenije naj v nadaljnji aktivnosti pri izvajanju nalog na področju kmetijstva upošteva ugotovitve, mnenja in predloge, izražene v razpravah delovnih teles in v razpravi na seji zбора.«

Želi še kdo o tem razpravljati? (Ne želi.)

Prehajamo na glasovanje. Na glasovanje dajem sklep z dodatno 6. točko. Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (133 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (En delegat.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep sprejet z večino glasov.

Naj vas obvestim, da sta se nam med tem pridružila še dva delegata, in sicer delegat 38. okoliša Ljubljana-Siška in delegat 16. okoliša, Maribor. Danes je torej na seji zбора navzočih 139 delegatov.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na obravnavo poročila o aktivnostih na področju oskrbe in varčevanja z energijo, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil njen Izvršni svet.

Poročilo je bilo objavljeno v Poročevalcu št. 17. Želi predstavnik Izvršnega sveta besedo? (Da.) Besedo ima tovariš dr. Vladimir Fatur, namestnik predsednika Republiškega komiteja za energetiko, industrijo in gradbeništvo! Prosim.

Dr. Vladimir Fatur: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Dovolite mi, da predloženo poročilo o aktivnostih na področju oskrbe in varčevanja z energijo, ki je bilo pripravljeno že v mesecu juliju in torej ne daje popolnega pregleda sedanjega stanja na obravnavanem področju, najprej nekoliko dopolnim.

Poraba električne energije se je v zadnjih mesecih nekoliko povečala, kar je posledica povečane dejavnosti industrije. Tako je poraba električne energije do konca avgusta dosegla 62,3 odstotka letne planirane porabe; pri tem so direktni odjemalci prevzeli 64 odstotkov, distribucija na prenosni mreži pa 61,5 odstotka. Proizvodnja električne energije je bila do konca avgusta sicer za okoli 4 odstotke nižja od enakega obdobja lani, je pa za 6 odstotkov nižja od predvidevanj elektroenergetske bilance.

Proizvodnja v hidroelektrarnah je pod bilančnimi predvidevanji za 1 odstotek, kar je posledica nekoliko slabših vodnih razmer. Proizvodnja v termoelektrarnah pa je bila nižja za 10 odstotkov, ker smo zaradi varčevanja z domačim premogom od drugih republik in pokrajin prevzeli večjo količino električne energije, kot je bilo predvideno.

Sinhronizacija Nuklearne elektrarne Krško je predvidena v tem tednu. Zato lahko pričakujemo, da bo ta objekt do konca leta proizvedel okoli 200 MWh električne energije za potrebe naše republike, kar je nekoliko manj, kot je bilo planirano na začetku leta. Kljub temu menimo, da večjih težav v oskrbi porabnikov z električno energijo v letošnjem letu ne bo, če ne bo daljših okvar v naših večjih proizvodnih objektih oziroma občutno povečanega pritiska predvsem široke porabe na ta vir energije ter občutnejšega vključevanja elektroenergetskega sistema v reševanje oskrbe drugih republik in pokrajin.

Proizvodnja premoga v slovenskih premogovnikih poteka v glavnem v skladu s planom. Proizvodnja lignita je do konca avgusta dosegla 69 odstotkov letno predvidene proizvodnje, proizvodnja rjavega premoga pa le 58 odstotkov. Nezadovoljiv odstotek realizirane proizvodnje rjavega premoga je med drugim posledica premajhnih vlaganj v modernizacijo odkopnih metod v premogovnikih ter seveda zalitja jame Kotredež. Vsi slovenski premogovniki so že sprejeli akcijske programe za doseg oziroma celo prekoračitev planskih obveznosti v izkopu premoga.

Dobava premoga iz drugih republik in pokrajin pa ne poteka v skladu s predvideno dinamiko. Iz Kolubare je do konca avgusta prispelo 236 000 ton lignita, kar je močno pod predvideno dinamiko dobav. Kljub temu, da smo za prevoz tega lignita dodatno najeli 240 vagonov, ocenjujemo, da bomo do konca leta lahko dobili le 500 000 namesto predvidenih 600 000 ton.

Prav tako so pod lansko dinamiko dobave komercialnega rjavega premoga, ki so do konca avgusta znašale 102 000 ton; tudi tu ne bo mogoče doseči dobave predvidenih 310 000 ton. Ocenjujemo, da bomo do konca leta lahko pripeljali okoli 220 000 ton premoga iz SR Bosne in Hercegovine.

Od predvidenih 131 000 ton uvoza kvalitetnejšega rjavega premoga oziroma briketov bo realiziran uvoz 70 000 ton. Proučujemo pa še možnosti uvoza preostalih manjkajočih količin.

Izpad dobav premoga bo nadomeščen s povečano proizvodnjo lignita v Velenju, z dobavami energetskega premoga iz bosanskih premogovnikov, kar bo sprostito določeno količino domačega premoga za oskrbo široke porabe. Na področju naftnih derivatov bo prišlo zaradi uskladitve plačilne in energetske bilance do rebalansa energetske bilance v delu naftnih derivatov, ki bo opravljen linearno po vseh republikah in pokrajinah.

Tako se bodo za Slovenijo razpoložljive količine naftnih derivatov znižale od 1 945 000 ton na 1 835 000 ton. Pri pripravi predloga zmanjšane porabe v zadnjih mesecih letošnjega leta smo zastopali stališče, da je potrebno prioriteto zagotoviti oskrbo industrije, da proizvodnja ne bo motena. Pričakujemo, da bodo razpoložljive količine mazuta zadoščale za sprotno oskrbo industrije ob doslednem izvajanju že sprejetih varčevalnih načrtov po vseh republikah. Prav tako bodo morali porabniki, ki so priključeni na plinovodno omrežje, uporabljati izključno zemeljski plin na vseh trošilih, ki so za to usposobljena. Slovenija se dogovarja tudi za dobavo dodatnih 20 milijonov normnih kubičnih metrov zemeljskega plina, kar bo nadomestilo okoli 16 000 ton mazuta. Prav sedaj potekajo dogovori z nekaterimi organizacijami združenega dela za porabo navedenih dodatnih količin plina.

Pri srednjih destilatih, to je diesel gorivu in ekstra lahkem kurilnem olju bo imela prednost oskrba družbenega sektorja, ker je široka poraba po dosedanjih ocenah že primerno založena. Če razpoložljive količine ne bi zadoščale za normalno oskrbo, bo uveljavljen prioritetni vrstni red oskrbe.

Glede na iztek turistične sezone pričakujemo v zadnjih mesecih padeč porabe bencina, tako da bodo razpoložljive količine zadostovale za predvideno porabo.

Po predlogu rebalansa energetske bilance bodo razpoložljive količine tekočega naftnega plina v celoti zadoščale za kritje vseh potreb, vendar je nemogoče pričakovati dobavo teh količin iz domačih rafinerij in bo poleg okoli 60 000 ton kurilnega olja potrebno v breme energetskih sredstev do konca leta uvoziti tudi okoli 8000 ton tekočega naftnega plina.

Posebej bi poudaril, da bomo še nadalje podpirali začete raziskave na domačih tleh. Lahko vas obvestim, da so rezultati raziskave v Petišovcih ugodni, ravno tako pa bomo tekoče spremljali vse ukrepe, ki so bili sestavni del bilance, od zmanjševanja jalove energije do drugih ukrepov.

Tovarišice in tovariši! Dovolite mi, da ob tej priložnosti opozorim na problematiko izgradnje nekaterih energetskih objektov. Zaradi slabšega dotoka finančnih sredstev je že prišlo do upočasnjene gradnje energetskih objektov. To sicer ne bo vplivalo na kvalitetno oskrbo porabnikov v letošnjem in prihodnjem letu, če pa se bo ta trend še nadaljeval, v letu 1984 ne bomo mogli več zadostiti potrebam porabnikov po električni energiji. V zvezi s tem menimo, da bo potrebno sprejeti dolgoročni načrt gradnje hidroelektrarn in preskrbeti potrebno dokumentacijo, pri pripravi katere bo treba gradnje opredeliti iz vseh možnih vidikov.

Za zagotovitev predvidenih količin naftnih derivatov, zemeljskega plina kot tudi premoga bo nujno pospešiti geološke raziskave. Ugotavljamo, da v zadnjih letih praktično nismo raziskali nahajališč nafte in plina v Sloveniji in da geološke raziskave v premogovnikih niso bile izvedene tako, da bi omogočile varen in zanesljiv odkop premoga. Na tem področju smo že v letošnjem letu uporabili za te namene del tako imenovanega bencinskega dinarja, s tem pa bomo nadaljevali v večji meri tudi v prihodnjem letu. Na področju premogovništva bo nujno pospeševati vlaganja v modernizacijo, saj le tako lahko pričakujemo, da bodo premogovniki mogli uresničiti vse zahteve glede proizvodnje premoga v bodoče. Te naloge opredeljuje tudi dogovor republik in pokrajin o ukrepih za pospešitev modernizacije in odpiranje novih nahajališč.

Ob koncu želim poudariti, da bo mogoče zadovoljivo uskladiti potrebe po energiji z razpoložljivo energijo tako sedaj kot tudi v bodoče le z izredno skrbjo in varčno porabo v vseh sektorjih potrošnje.

Na tem področju so zaenkrat še največje rezerve glede na to, da je do določenih premikov po letu 1978 v Sloveniji že prišlo. Pri tem mislimo na zmanjšanje udeležbe porabe tekočih goriv v porabi energije, s tem povezane zmanjšane uvozne odvisnosti, zmanjševanja trenda porabe celotne energije in podobno. Neizkoriščene možnosti pa vidimo med drugim še v industriji, kjer pogosto trošimo na enoto proizvoda več energije kot v drugih razvitih državah, pri gradnji stanovanj in poslovnih stavb, kjer bo pazljivejša gradnja in uporaba izolacijskih materialov prispevala k racionalnejši porabi energije. Hvala lepa.

Predsednik Emil Tomažič: Hvala lepa. Želi poročevalec Odbora za družbenoekonomski razvoj besedo? (Ne želi.)

Pričenjam razpravo. Besedo ima tovariš Jože Mavrič, delegat Zbora združenega dela za področje gospodarstva, 16. okoliš, Maribor.

Jože Mavrič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov s področja gospodarstva za Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije, 16. okoliš je obravnavala poročilo o aktivnostih na področju oskrbe in varčevanja z energijo predvsem z vidika dejanske situacije na področju racionalizacije porabe energije in izvajanja varčevalnih ukrepov.

Ugotavljamo, da se družbeni dogovor o varčevanju z energijo kljub sprejetim ukrepom ne izvaja in ne daje ustreznih učinkov, zato opozarjamo, da je potrebno čimprej sprejeti zakon o varčevanju z energijo in zagotoviti, da se

bodo varčevalni ukrepi tudi izvajali. Več poudarka je treba dati kontroli izvajanja ukrepov. V razpravi je bilo izpostavljeno, da še vedno nimamo kvalitetnega sistema dolgoročnih ukrepov varčevanja z energijo, kot je na primer problem izolacijskih materialov.

Predlagamo tudi, da bi mladina organizirala delovne akcije za očiščenje gozdov in zbiranje sekundarnega lesa. Opozarjamo tudi na neodgovorno obnašanje rafinerij, ki bi morale vnaprej opozoriti odjemalce, da oskrbe s srednje lahki destilati ne bo.

Nujno moramo zagotoviti usklajeno oblikovanje oziroma rast cen različnih virov energije, da bi preprečili uporabo le cenejšega vira energije — gre za vprašanje disparitete cen.

In nazadnje opozarjamo tudi na potrebo po stalnem strokovem izobraževanju in obveščanju ljudi na področju varčevanja z energijo. Hvala lepa!

Predsednik Emil Tomažič: Hvala lepa! Besedo ima Oskar Čas, delegat Zbora združenega dela za področje gospodarstva, 22. okoliš, Črnomelj.

Oskar Čas: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Poročilo o dejavnostih na področju oskrbe in varčevanja z energijo smo obravnavali v Črnomlju na seji delegacije dne 28. 9. 1981 in se vključujemo v razpravo s konkretnimi predlogi.

Že pri obravnavi osnutka zakona o energetskem gospodarstvu dne 24. 9. 1979. leta smo zakon z nekaterimi dopolnitvami v celoti podprli. Dopolnitve so se nanašale na racionalno porabo električne energije, namreč, da je potrebno jalovo energijo kompenzirati s kompenzacijskimi napravami, ki jih proizvaja Iskra in s tem razbremeniti transportne objekte, kakor tudi proizvodne objekte, ki bodo lahko proizvedli več delovne električne energije. Trenutno stanje v proizvodnji električne energije je takšno, da še vedno uvažamo električno energijo, čeprav le občasno. Tudi faktor $\cos \varphi$, ki je predpisan 0,95, je takšen, da zahteva zmanjšano porabo jalove energije, vendar je v Sloveniji ta faktor še vedno le 0,9. Da bi dosegli predpisani faktor $\cos \varphi$ 0,95, bi potrebovali 122 MVar kompenzacijskih naprav, seveda ob upoštevanju, da poraba ne bi naraščala. Za to kompenzacijo jalove energije bi dosegli dodatnih 49 MW delovne moči, kolikor znaša moč hidroelektrarne Doblar in hidroelektrarne Plave. Če upoštevamo, da bi to energijo proizvedli v termoelektrarni Brestanica s težkim kurilnim oljem, bi to stalo 7,9 milijona dolarjev. Enak učinek pa bi dosegli, kot sem že rekel, s postavitvijo 122 MVar kompenzacijskih naprav, za katere pa bi potrebovali približno 560 tisoč dolarjev uvoznega materiala. Vendar pa moramo povedati, da je proizvodnja kompenzacijskih naprav popolnoma ustavljena zaradi pomanjkanja deviznih sredstev za uvoz reprodukcijskega materiala, ki ga Iskra uvažuje izključno iz zahodnega trga, ker na Vzhodu in v Jugoslaviji ni proizvajalcev. Zato je zelo logičen zaključek, da je proizvodnja naprav za kompenzacijo nujna tako s stališča Slovenije kot tudi Jugoslavije in da je potrebno na kakršenkoli način pridobiti devize za uvoz materiala za normalno Iskrino proizvodnjo v višini 380 MVar letno, kar bi pomenilo 1,1 milijona dolarjev. Zato predlagamo, da Skupščina SR Slovenije zadolži ustrezne organe, da podrobno prouče to problematiko in predlagajo ukrepe. Menimo tudi, da je v interesu celotnega gospodarstva, da s tem ne odlašamo in da to nalogo uresničimo do zasedanja naslednje skupščine, kajti prihranki so tolikšni, da je škoda slehernega zamujenega dne. Hvala!

Predsednik Emil Tomažič: Hvala lepa! Besedo ima tovariš Franc Sikošek, delegat Zbora združenega dela za področje gospodarstva, 30. okoliš, Kamnik.

Franc Sikošek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupini delegatov za Zbor občin in Zbor združenega dela s področja gospodarstva občine Kamnik, sta na svoji seji 24. 9. 1981 obravnavali poročilo o aktivnostih na področju oskrbe in varčevanja z energijo in sprejeli naslednje predloge in pripombe.

Gradnja plinovoda je bila ogromna investicija. Sedaj pa imamo po podatkih, ki so nam na razpolago, le 44-odstotni možni izkoristek pogodbenih količin. Sklenjena je tudi pogodba z Avstrijo, tako da bi dobili polne količine plina. Sprašujemo, kakšna je perspektiva na tem področju glede na velika vložena sredstva. Zelo težko je dobiti premog. Nekateri si preskrbijo dvojne zaloge tako olja kot premoga za centralno ogrevanje, drugi pa ne dobijo ničesar. Zaradi tega vlada pri ljudeh velika negotovost. Premog, ki ga dobimo iz Bosne, pa je zelo nekvaliteten, saj je v njem precej odpadnega kamna.

Veliko govorimo o izkoriščanju sončne energije, nikogar pa ni, ki bi začel ustrezne naprave razvijati za široko porabo, saj so ljudje za to zelo zainteresirani. Bolj organizirano bi bilo potrebno pristopiti k izkoriščanju sončne energije za ogrevanje stanovanj in poslovnih prostorov ter tistim, ki žele investirati v izkoriščanje sončne energije, pomagati z davčnimi olajšavami na podoben način, kot to delajo zahodnoevropske države. Imamo, na primer, podatek, da porabijo za ogrevanje prostorov skoraj dvakrat manj energije kot mi.

Prav tako naj bi zniževali višino prometnega davka za naprave in opremo, ki je potrebna za izkoriščanje sončne energije, tako kot predvidevamo za izolacijske materiale. Menimo, da je to pravilno in potrebno, Hvala lepa!

Predsednik Emil Tomažič: Hvala lepa! Besedo ima tovariš Oto Majerič, delegat Zbora združenega dela za področje gospodarstva, 19. okoliš, Lendava. Prosim!

Oto Majerič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov je na svoji seji dne 28. 9. 1981 obravnavala poročilo o aktivnostih na področju oskrbe in varčevanja z energijo, ki je bilo objavljeno v Poročevalcu št. 17/81 z dne 24. 8. 1981 ter sprejela naslednje pripombe in predloge.

1. Poročilo posveča premalo pozornosti analizi ukrepov, ki so jih v organizacijah združenega dela izvedli za racionalnejšo porabo energije. Organizacije združenega dela imajo sicer sprejete varčevalne programe, vendar je akcija s strokovnega vidika, zlasti s strani Gospodarske zbornice pre malo načrtno zastavljena, zato rezultatov pri varčevanju z energijo ni oziroma je manjša poraba energije posledica pomanjkanja, ne pa načrtnega dela v organizacijah združenega dela. Menimo, da bi zlasti Gospodarska zbornica in ustrezne republiške institucije morale nuditi več strokovne pomoči organizacijam združenega dela ter vpeljati nekaj spodbujevalnih ukrepov za širšo izvedbo akcije varčevanja z energijo. Določeno oviro predstavljajo pri tem tudi omejitve pri uvozu opreme in investicijah, zato tega področja ne bi smeli z omejevalnimi ukrepi zajeziti.

2. Ugotavljamo, da dela na raziskovalni vrtini PG 6 v Petišovcih dobro napredujejo in bo vrtina dala ugodne rezultate. V smislu kontinuiranega raziskovanja novih nahajališč nafte in plina bi bilo potrebno čimprej začeti s pripravami in zagotavljanjem sredstev za drugo vrtino prek 4000 m v Petišovcih in na drugih področjih. Hvala lepa!

Predsednik Emil Tomažič: Hvala! Prijavljenih razpravljalcev ni več. Želi še kdo besedo? (Ne.) Če ne želi nihče več razpravljati, zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije ugotavlja, da so bili v zadnjih obdobjih na področju varčevanja z energijo doseženi v SR Sloveniji kvalitetni premiki, tako glede obsega porabljene energije kot tudi njene strukture po virih. Zato zbor podpira aktivnosti Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije na področju varčevanja in racionalnega ravnanja z energijo.

2. Zbor združenega dela poudarja, da je potrebno tudi v prihodnje nadaljevati z racionalnim koriščenjem energetskih virov, pri čemer zbor posebej priporoča vsem samoupravnim organizacijam in skupnostim, prav tako pa tudi vsem individualnim potrošnikom, da varčujejo z energetskimi viri in svoje potrebe po energiji zadovoljujejo predvsem iz domačih virov. V ta namen je potrebno pospešiti modernizacijo premogovnikov in izvajanje geoloških raziskav novih nahajališč energetskih virov.

3. Zbor poudarja, da je potrebno sprožiti najširšo akcijo za večjo uporabo termoizolacijskih materialov.

4. Zbor nalaga Izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije, da nadaljuje s svojo aktivnostjo glede oskrbe z energijo, zlasti zagotovitve potrebnih dodatnih količin rjavega premoga za industrijo in široko porabo.

5. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije naj Zboru združenega dela Skupščine SR Slovenije sproti poroča o nadaljnjih ukrepih na področju oskrbe in varčevanja z energijo, pri čemer naj upošteva predloge, pripombe in stališča Odbora za družbenoekonomski razvoj in delegatov v razpravi na seji zbora.

Želi kdo o tako oblikovanem predlogu sklepa razpravljati? (Ne.) Če ne želi nihče razpravljati, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (132 delgatov glasuje za.) Je kdo proti? (Dva delegata.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep sprejet z večino glasov.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na poročilo o uresničevanju politike zaposlovanja, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil njen Izvršni svet.

Pri tej točki obravnavamo tudi poročilo o izvajanju družbenega dogovora in samoupravnih sporazumov o minimalnih standardih za življenjske in kulturne razmere pri zaposlovanju delavcev.

Poročili sta bili objavljeni v Poročevalcu.

Z dopisom z dne 2. 9. 1981 so vodje skupin prejeli tudi poročilo o izvajanju sklepov in priporočil za reševanje problematike zaposlovanja naših delavcev v tujini, za postopno vračanje naših delavcev iz tujine in njihovo vključevanje v zaposlitev v SR Sloveniji za leto 1980, ki ga prav tako danes obravnavamo.

Danes ste na klop prejeli ugotovitve in predloge Izvršnega odbora Predsedstva Republiške konference SZDL Slovenije in predlog sklepa, ki je pripravljen na podlagi vseh dosedanjih razprav.

Želi predstavnik Izvršnega sveta besedo? (Da.) Besedo ima tovariš Edo Gaspari, republiški svetovalec v Izvršnem svetu. Prosim!

E d o G a s p a r i : Tovarišice in tovariši delegati! Razvoj samoupravnih družbenoekonomskih odnosov in z njimi usklajena organiziranost ter gibanje na področju zaposlovanja imajo v težjih pogojih gospodarjenja nedvomno poseben družbeni pomen.

Od vseh za to področje odgovornih družbenih dejavnikov zahtevajo stalno presojanje in enotno ter učinkovito aktivnost. To spoznanje ima za posledico, da je v zadnjem obdobju problematika zaposlovanja vse bolj prisotna pri oblikovanju in sprejemanju planskih dokumentov v združenem delu, v programih organizirane akcije subjektivnih sil, v delegatskih, izvršilnih in upravnih organih. Zato tudi ni slučajno, da je obravnava uresničevanja politike zaposlovanja uvrščena na dnevni red vseh zborov slovenske Skupščine.

Poročilo, ki ga je za današnjo razpravo predložil Izvršni svet, ne daje le številčnih podatkov o gibanjih na področju zaposlovanja, ampak poskuša poiskati prave družbenoekonomske in druge razloge, ki so v preteklosti pogojevali stanje in posamezne slabosti na tem področju ter opredeliti spremembe in ukrepe, ki jih je po mnenju Izvršnega sveta potrebno sprejeti, da bi ugotovljene slabosti odpravili.

Ob tem moramo poudariti, da lahko v našem družbenoekonomskem sistemu in gospodarskem prostoru opredelimo dejavnost in politiko zaposlovanja in zaposlenosti le kot aktivno politiko zaposlovanja, torej kot neločljivi del ekonomske in socialne politike. Prilastek aktivno pri tem pomeni, da taka politika ne sme biti naravnana na že nastale dogodke in iz njih izhajajoče posledice, temveč mora upoštevati cilje dolgoročnega razvoja ter rezultate stalnega proučevanja tekočih ekonomskih gibanj in drugih pojavov, dogodke predvidevati in na teh izhodiščih sprejemati ukrepe za doseganje planiranih ciljev ter za preprečevanje nezaželenih in škodljivih posledic.

Ob tem pa je potrebno poudariti, da so nekateri problemi na področju zaposlovanja ne le ena od posledic preteklega družbenoekonomskega razvoja, za katerega je značilna preširoka investicijska in zaposlovalna praksa v organizacijah združenega dela, ampak zlasti posledica zaostajanja v razvoju samoupravnih odnosov na tem področju. Nerazviti odnosi na področju zaposlovanja so slabili položaj in vpliv delavcev v organizacijah združenega dela pri načrtovanju in uresničevanju take politike zaposlovanja, ki bi ob upoštevanju družbenoekonomskega, tehničnega in tehnološkega razvoja zagotavljala skladden kadrovski razvoj. Na podlagi takih izhodišč poročilo opozarja zlasti na dva razvojna problema: prvič, na neizkoriščene kadrovske možnosti za hitrejši dvig produktivnosti dela, za ustvarjanje kadrovskih pogojev, za hitrejšo doseganje sprememb v strukturi slovenskega gospodarstva ter za hitrejši razvoj samoupravnih družbenoekonomskih odnosov na vseh področjih, in drugič, na zaostajanje v razvoju samoupravnih odnosov na področju zaposlovanja in zavarovanja za primer brezposelnosti, posledica tega pa je, da planiranje kadrovskega potreb v sistemu samoupravnega družbenega planiranja še ni zaživelo, da je kadrovska politika v organizacijah združenega dela še vse preveč zadeva slabo razvitih kadrovske službe, odnosi v skupnostih za zaposlovanje pa še niso postali vodilo za vse bolj trdno zagotavljanje pravice dela z družbenimi sredstvi in za oblikovanje in dosledno izvajanje take politike zaposlovanja, ki

bi celotni mladi generaciji zagotavljala vključevanje v združeno delo na produktivnih osnovah.

Kljub tem temeljnim razvojnim problemom pa smo na področju kadrovske politike in zaposlovanja v lanskem letu in prvem polletju letošnjega leta dosegli nekatere pomembne pozitivne premike.

Izjemno obsežno zaposlovanje novih delavcev v preteklih letih se je v letu 1980 in v prvi polovici letošnjega leta umirilo celo pod stopnjo planirane rasti zaposlenosti, kar je ob upoštevanju visoke stopnje zaposlenosti in še posebej visoke stopnje zaposlenosti žensk v naši republici nedvomno pomemben rezultat družbenih prizadevanj.

Zaustavljena rast zaposlovanja kaže na to, da so v organizacijah združenega dela spoznali, da je v zaostrenih pogojih gospodarjenja potrebno nameiniti kar največjo pozornost dvigu produktivnosti dela, novim možnostim za izrabo domačega znanja, hitrejšemu razvoju samoupravnega združevanja, organizaciji dela, skratka, večji uporabi vseh materialnih, kadrovskih in sistemskih prednosti, ki jih ima sleherna organizacija združenega dela v borbi za večjo produktivnost in večji dohodek.

Med uspehe na tem področju je potrebno uvrstiti tudi začetek uresničevanja usmerjenega izobraževanja, ki odpira kvalitetno nove možnosti za celotni nadaljnji razvoj kadrovske politike in bodočega zaposlovanja, izobraževanje pa postavlja v funkcijo dela in načrtovanega razvoja.

Iz poročila je razvidno, da v letošnjem letu ne bomo dosegli planirane rasti zaposlenosti, saj so možnosti za zaposlovanje še naprej zaostrene. Tako ocenjujemo, da se bo zaposlenost povečala le za okoli 0,5 odstotka in še to zaradi povečanega zaposlovanja v dejavnostih izven materialne proizvodnje.

Zaostrene možnosti zaposlovanja tudi še ne vplivajo na hitrejšo spreminjanje izobrazbene ravni delavcev. Med novo zaposlenimi delavci je še vedno največ delavcev ozkega profila. Zaradi ohranjanja manj razvite strukture dela se izobrazbena sestava zaposlenih počasi spreminja in pogosto ni v skladu z zahtevnostjo del in nalog. Niso redki primeri, ko zahtevana šolska izobrazba služi zgolj za doseganje višjih osebnih dohodkov, skrb za strokovno rast zaposlenih pa zanemarjamo. Na to opozarjajo tudi podatki o pripravništvu, ki ne kažejo le na odnos do praktičnega usposabljanja mlade generacije za delo, ampak tudi na odnos do lastnega razvoja. V letu 1980 se je število pripravnikov zmanjšalo v družbenih dejavnostih za 14 odstotkov, v gospodarstvu pa za 10 odstotkov glede na leto 1979. Zmanjševanje zaposlovanja pripravnikov se v letu 1981 še nadaljuje, saj je bilo v juliju tega leta zaposlenih le približno 500 pripravnikov.

Za hitrejšo doseganje ciljev spreminjanja strukture slovenskega gospodarstva je pomembna tudi prostorska in poklicna mobilnost delavcev. Raven objektivnih pogojev za njeno pospeševanje se izboljšuje. Pogosto pa temu nasprotuje prepričanje, da je pravica slehernega, da dobi delo v domačem kraju. Oboje pogojuje še zelo veliko zaprtost zaposlovanja znotraj občin in regij, kar zaostruje vprašanje pomanjkanja kadrov v mnogih organizacijah združenega dela ob sočasni neizkoriščenosti delovnih potencialov. Tako je na primer med diplomiranimi ekonomisti 19 iskalcev zaposlitve, na drugi strani pa 206 razpisanih potreb po diplomiranih ekonomistih.

Slaba prostorska in poklicna mobilnost še bolj zaostruje že prisotno strukturno neskladje, ki bo nekaj prihodnjih let še obstajalo in se povečevalo. Zato je nujno, da čim hitreje presežemo še prisotna odstopanja v izobraževanju iz

dela in ob delu in zagotovimo kar najbolj skladno kadrovsko rast zaposlenih in mlade generacije z dolgoročnimi načrti družbenega razvoja.

Zaradi teh in drugih vzrokov, ki jih razčlenjuje poročilo, je število začasno nezaposlenih oseb v preteklem letu in v prvi polovici letošnjega leta nekoliko naraslo glede na leto 1979. Ob koncu avgusta tega leta je bilo 12 466 iskalcev zaposlitve, kar je 11,8 odstotka oziroma za 1320 oseb več kot v enakem obdobju lani. Tudi v letu 1981 se nadaljuje povečevanje števila začasno nezaposlenih s srednjo, višjo in visoko izobrazbo. Tako jih je ob koncu avgusta bilo okoli 54 odstotkov. Povečuje se tudi število iskalcev prve zaposlitve, ob koncu avgusta jih je bilo okoli 40 odstotkov, med njimi pa raste število mladih.

V razmerju do približno 800 000 zaposlenih delavcev v naši republiki je število iskalcev zaposlitve najnižje ne le v primerjavi z drugimi socialističnimi republikami in avtonomnimi pokrajinama, ampak tudi z mnogimi razvitimi državami v svetu. Ta ugotovitev pa ne zmanjšuje naše odgovornosti, da število iskalcev zaposlitve z ustreznimi ukrepi in njihovim doslednim izvrševanjem čim hitreje zmanjšamo, zlasti pa da sprejmemo ukrepe, s katerimi bo mogoče zagotoviti produktivno zaposlitev celotne mlade generacije. Ta odgovornost bo jutri še večja, saj se bo število mladih iskalcev prve zaposlitve do konca leta še nekoliko povečalo. Pripravljenost mladih za delo v drugem kraju in za poklicno preusmeritev je še zelo majhna, kar njihovo zaposlovanje še bolj otežuje.

Zavzemati se moramo za hitrejšo prodiranje zavesti, da ustavne pravice do dela nikoli in še posebej v današnjih pogojih ni mogoče uresničevati mimo potreb združenega dela. Te pa pogosto niso skladne niti s krajem bivanja niti z usmeritvijo strokovne izobrazbe iskalcev, kar danes še zlasti velja za iskalce z administrativnimi in družboslovnimi poklici.

V skupnostih za zaposlovanje in v Izvršnem svetu pripravljamo posebne programe aktivnosti, da bi ta vprašanja v prihodnje učinkoviteje reševali.

V razmerah, ko se zmanjšujejo nove zaposlitvene možnosti, je tako za socialno varnost mlade generacije kot za hitrejšo ustvarjanje kadrovskih pogojev za prestrukturiranje gospodarstva in večjo produktivnost dela potrebno pregledati stanje zaposlenosti v sleherni organizaciji združenega dela in ukiniti še vedno velik obseg nadurnega dela, dežurstev ter dela po pogodbi.

V lanskem letu je delalo po pogodbi o delu od deset do enajst tisoč upokojujencev, ki so opravljali predvsem različna administrativna in strokovna dela, za katera je na razpolago vedno večje število ustrezno usposobljenih mladih iskalcev zaposlitev. Spremenjene družbenoekonomske razmere zahtevajo, da se takšno delo v določenem smislu obravnava kot ovira za zaposlovanje mladih. Zato bo Izvršni svet predlagal spremembo določb zakona o delovnih razmerjih tako, da bo delo po pogodbi omogočeno samo za dela in opravila v materialni proizvodnji, za katera ni iskalcev zaposlitve in za dela, ki imajo izrazito sezonski značaj.

Ob povečanju števila iskalcev prve zaposlitve je po predlogu Izvršnega sveta potrebno povečati možnosti za zaposlovanje mladih strokovnih kadrov na delih in opravilih, ki jih opravljajo delavci, ki so že izpolnili pogoje za polno osebno pokojnino. Tudi v tej smeri v Izvršnem svetu pripravljamo predloge za dopolnitve zakona o delovnih razmerjih. Dopolnitve zakonov so po oceni Izvršnega sveta potrebne tudi glede zaposlovanja pripravnikov, zmanjševanja nadurnega dela ter dežurstev, urejanja razmerij med udeleženci usmerjenega izobraževanja in delavci v organizacijah združenega dela, proučitve možnosti

za družbenoekonomsko upravičenost zaposlovanja v obrti, glede produktivnejše izrabe obratovalnega in delovnega časa, razporejanja in prerazporejanja delavcev na dela in naloge ter širšega uvajanja večizmenskega dela in tako dalje.

Koordinirana akcija družbenih pravobranilcev samoupravljanja, inšpektorjev dela, organov za notranje zadeve in javnih tožilcev v lanskem letu je pripomogla, da smo zmanjšali število primerov nezakonitega zaposlovanja in preprečili sklepanje nezakonitih kooperantskih pogodb. Tekoči podatki pa kažejo, da se najmanjše delavcev ponekod še vedno ohranja. Formalno ustrezne kooperantske pogodbe se pogosto ne izvajajo. V ta pogodbeni razmerja se vključujejo tudi obrtne zadrage, ki ne preverjajo in ne skrbijo za razvoj družbenoekonomskega položaja delavcev, zaposlenih pri obrtnikih. Tudi v letošnjem letu poteka široka aktivnost za odpravo teh pojavov. Družbeni pravobranilci samoupravljanja so v najbolj kritičnih primerih v Ljubljani, v občini Bežigrad in v Kopru predlagali celo predčasno razrešitev individualnega poslovnega organa. Kljub manjšemu številu primerov je še vedno očitno, da brez širše družbene in samoupravne aktivnosti v organizacijah združenega dela in družbenopolitičnih skupnosti ne bo mogoče izkoreniniti takega družbeno nesprejemljivega izkoriščanja delavcev.

V naštetih oblikah dela imamo še vedno velike možnosti za nove zaposlitve. To nam potrjuje tudi visok odstotek osebnih prejemkov izven rednega delovnega razmerja, ki prav tako kaže na velik obseg novih zaposlitvenih možnosti v združenem delu. Z ustreznimi ukrepi, ki jih navajamo v poročilu, ter z doslednim uresničevanjem načrtov družbenega in gospodarskega razvoja, bodo po oceni Izvršnega sveta že v prihodnjem letu bistveno izboljšani pogoji za zaposlovanje mlade generacije.

Podatki o usposabljanju in zaposlovanju invalidov kažejo, še posebno če jih obravnavamo v okviru naših aktivnosti v mednarodnem letu invalidov, da ne dosegamo načrtovanih rezultatov. Naraščajoče število invalidov nas opozarja na nezadostno odpravljanje vzrokov za nastajanje invalidnosti, po drugi strani pa še nismo v celoti uresničili temeljnih strokovnih in organizacijskih pogojev za učinkovito medicinsko, profesionalno in socialno rehabilitacijo ter zaposlovanje invalidov.

O uresničevanju družbenodogovorjenih in samoupravno sprejetih minimalnih standardov za življenjske in kulturne razmere pri zaposlovanju delavcev je pripravljena podrobnejša informacija, ki kaže, da so bili doseženi nekateri dobri rezultati. V celoti pa stanje, kakršno je, ni zadovoljivo. Še vedno velik del delavcev v organizacijah združenega dela ni vključen v občinske samoupravne sporazume. Organizacije združenega dela, ki so k njim pristopile, pa pogosto ne izpolnjujejo svojih obveznosti. Zato je tudi na tem področju potrebno povečati družbeno aktivnost, saj odstopanja od družbeno dogovorjenih minimalnih standardov pri zaposlovanju ne pomenijo le neustrezno raven za življenjske in kulturne razmere delavcev, ampak nadaljevanje politike zaposlovanja, ki zanemarja dejansko družbeno ceno sleherne nove zaposlitve.

Informacijo je obravnaval tudi Odbor udeležencev družbenega dogovora, jo sprejel in izoblikoval program aktivnosti za uresničevanje predlaganih usmeritev in predlogov.

Tudi o razreševanju problematike življenja in dela naših delavcev na začasnem delu v tujini je glede na sklepe in priporočila Skupščine SR Slovenije pripravljena posebna informacija, ki obravnava problematiko zaposlovanja naših delavcev v tujini in njihovega vračanja kot del uresničevanja oprede-

ljene zaposlovalne politike in seveda naše delavce na začasnem delu v tujini kot del našega delavskega razreda, kar se mora potrjevati tudi v vsakodnevni praksi, zlasti pa v bolj izdelani in konkretizirani politiki vračanja teh delavcev v domovino.

Osnovna značilnost te problematike se zrcali v intenzivnejši integracijski in asimilacijski politiki dežel, v katere se delavci izseljujejo in, v sorazmeroma uspešnih aktivnostih naših delavcev samih ter organov organizacij za ohranjanje nacionalne pripadnosti, osveščanja in izobraževanja delavcev ter njihovih družin. V preteklem letu se je nadaljevala tendenca zmanjševanja števila vračajočih se delavcev. Vrnilo se jih je 818 ali za približno petino manj kot v prejšnjem letu. V tej zvezi je potrebno opozoriti na posvet v maju 1981. leta, ki ga je ob sodelovanju Izvršnega sveta, Gospodarske zbornice, Zveze skupnosti za zaposlovanje in Ljubljanske banke organiziral Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije, na katerem so bile ocenjene dosedanje aktivnosti in neizkoriščene možnosti ter sprejeti dogovori za nadaljnjo usmeritev glede vračanja zdomcev. Naša skupna ocena je, da so še nadalje odprte številne možnosti za zaposlovanje teh delavcev, da pa se je potrebno bolje organizirati, konkretnije planirati in hitreje odpravljati vzroke, ki so ovirali njihovo vračanje. Zdomce pa je potrebno neposredneje pritegniti k pripravam za vrnitev in zaposlitev. Izvršni svet in republiški upravni organi so svoj del nalog, dogovorjenih na tem posvetu, opredelili v svojih programih aktivnosti.

Ustavno pravico do dela ter neodtujljivo pravico dela z družbenimi sredstvi lahko delavci in delovni ljudje uspešno uresničujejo le ob razvitih samoupravnih družbenoekonomskih odnosih, katerih pomembna sestavina so tudi odnosi na področju zaposlovanja. Prav zato sta Izvršni svet v svojem poročilu in tudi vsa dosedanja razprava poglobljeno ocenila stanje in se zavzela za hitrejši razvoj odnosov na tem področju. Zaostajanje v razvoju samoupravnih odnosov na področju zaposlovanja ni le slabost uresničevanja sistema družbenega planiranja razvoja, ampak tudi slabost še vedno prisotnega neskladja med planiranjem izobraževanja in kadrovskimi potrebami združenega dela, slabost, ki vse resneje ovira prizadevanja za ustrežnejšo strukturo slovenskega gospodarstva ter za hitrejšo graditev pogojev za višjo produktivnost dela. Delavci, ki ne vidijo svoje jutrišnje socialne varnosti, težijo k ohranjanju sedanjih razmerij in pogojev tudi tedaj, ko njihova organizacija združenega dela posluje na robu družbene rentabilnosti.

S hitrejšim razvojem odnosov med delavci v temeljni organizaciji združenega dela in v vseh odnosih njihovega združevanja, še posebej pa v odnosih združevanja v skupnosti za zaposlovanje, skupnosti socialnega varstva ter izobraževalni skupnosti za hitrejši razvoj usmerjenega izobraževanja, moramo zagotoviti, da bodo delavci ne le aktiven dejavnik izvajanja ukrepov politike zaposlovanja, ampak tudi njen oblikovalec in subjekt odločanja. S hitrejšim razvojem odnosov na področju zaposlovanja bo še bolj poudarjena potreba po višji ravni razvitosti kadrovskih služb ter služb v skupnostih za zaposlovanje in potreba po dograditvi delegatskih odnosov ter organizacije uresničevanja samoupravljanja v skupnostih za zaposlovanje. Te in druge naloge je po oceni Izvršnega sveta in Republiškega sveta za vprašanja družbene ureditve potrebno začeti takoj uresničevati. Ob dosedanjih in novih izkušnjah ter na podlagi v poročilu vsebovane analize pa je potrebno začeti s pripravo novega zakona o zaposlovanju.

Izvršni svet meni, da so potrebne tudi dopolnitve in spremembe sklenjenih družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov na tem področju, zlasti pa učinkovita družbena akcija za bolj dosledno uresničevanje sprejetih dolžnosti in obveznosti.

Široka in poglobljena predhodna razprava o tem poročilu ter o drugih dveh predloženih gradivih v delovnih telesih republiške Skupščine, Republiške konference SZDL Slovenije, Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, Predsedstva Zveze socialistične mladine Slovenije in v nekaterih interesnih skupnostih je pomembno poglobila posamezne v poročilu vsebovane ocene in opozorila tudi na druge vidike, ki jih moramo pri obravnavanju zaposlovanja v prihodnje bolj upoštevati. Ob tem je bila izoblikovana zahteva, da Izvršni svet tudi te vidike celoviteje prouči ob pripravah resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije za leto 1982. Bili pa so dani tudi predlogi, da se razprava o poročilu organizira v vseh občinskih skupščinah in interesnih skupnostih za zaposlovanje z namenom, da čim hitreje in v vseh okoljih oblikujemo ustrezne delovne programe za doseganje večjih uspehov na tem področju.

V imenu Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije predlagam, da po razpravi predloženo poročilo, usmeritve in predloge ukrepov sprejmete. Hvala za pozornost!

Predsednik Emil Tomazič: Ali je predlagani sklep za predlagatelja sprejemljiv? (Da.) Želijo poročevalci delovnih teles besedo? (Ne želijo.)

Prehajamo na razpravo. Besedo ima tovariš Lado Škrjanec, delegat Zbora združenega dela za področje gospodarstva, 31. okoliš, Domžale. Prosim!

Lado Škrjanec: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov je razpravljala o poročilu o uresničevanju politike zaposlovanja ter sprejela sklep, da je treba nekatere probleme bolj poudariti. V celoti problematika na področju zaposlovanja bistveno ne odstopa od zaposlovanja v republiki. Vseeno pa želimo poudariti nekatere značilnosti.

Združeno delo premalo upošteva zaposlovanje kot ekonomsko kategorijo gospodarjenja. To se kaže v nerealno visokem planu rasti zaposlovanja, ki se ne realizira v racionalnem razporejanju in izobraževanju že zaposlenih kadrov. Nadaljuje se negativna tendenca zaposlovanja nekvalificiranih delavcev, medtem ko strokovni kadri ne najdejo zaposlitve in se zaposlujejo izven občine. S tem pa se izobrazbena struktura zaposlenih v občini še nadalje niža. Zaposlovanje pripravnikov je močno upadlo in se tako mladim strokovnim delavcem še zmanjšujejo možnosti za zaposlitev. Kadrovske štipendije že več let premalo podeljujemo. Posebno zmanjšanje pa je opazno letos ob prehodu na usmerjeno izobraževanje, ko obrtniki skoraj niso razpisali štipendij.

Izvajanje sporazuma o minimalnih standardih pri zaposlovanju delavcev ni več vprašljivo, ker se je deloma ustavil dotok delavcev iz drugih republik in območij SR Slovenije, v večji meri pa združeno delo tudi izvaja določila sporazuma. Zaposlovanje tuje delovne sile v gradbeništvu na področju občine ni več problematično.

Na področju usposabljanja in zaposlovanja invalidnih oseb smo na podlagi zakona o usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb s pomočjo centra za varstvo in usposabljanje invalidov dosegli nekaj uspehov, vendar še vedno

nismo uresničili s planom določenih nalog, ker organizacije združenega dela zaradi svojih invalidov zunanjih delavcev praviloma ne zaposlujejo.

Skupnost za zaposlovanje Domžale s svojo strokovno službo še ni zaživela kot planska skupnost, ker spoznanje o novi vlogi skupnosti za zaposlovanje prepočasi prodira v zavest nosilcev kadrovskega planiranja.

Skupina delegatov predlaga naslednje konkretne pripombe, ki naj bi jih predlagatelj poročila upošteval in bi jih vnesli v stališča oziroma sklepe, sprejete ob tej razpravi.

1. Prek aktiva gospodarstvenikov ali družbenopolitičnih organizacij naj se doseže, da bi združeno delo sprejelo večje število pripravnikov. Morda bi bilo umestno vplivati tudi na spremembo tovrstne zakonodaje.

2. Invalidne osebe, ki se zaposlujejo s pomočjo skupnosti za zaposlovanje v organizacijah združenega dela ali v posebnih invalidskih delavnicah, naj bi bile oproščene prispevkov iz osebnega dohodka za samoupravne interesne skupnosti, ker bi s tem dosegli večjo pripravljenost za zaposlovanje invalidnih oseb.

3. Ugotavljamo, da v organizacijah združenega dela še niso pripravljene na organizacijo proizvodnega dela v usmerjenem izobraževanju, zato je potrebno prek Gospodarske zbornice in posebnih izobraževalnih skupnosti zagotoviti takojšnjo pomoč organizacijam združenega dela pri reševanju tega problema. Hvala lepa!

Predsednik Emil Tomažič: Hvala lepa! Besedo ima tovariš Robert Černe, predstavnik Republiške konference Zveze socialistične mladine Slovenije.

Robert Černe: Tovarišice in tovariši! Po priporočilu tovariša predsednika bom razpravo skrajšal. Skušal bom svojo razpravo racionalno strniti. Menim, da je problematika, ki jo danes obravnavamo, izredno pomembna za mladega človeka. Zato smo se na razpravo v tem zboru kot tudi v Družbenopolitičnem zboru dobro pripravili.

Vprašanju zaposlovanja v preteklosti nismo posvečali posebne pozornosti, predvsem z vidika pomena, ki ga ima v družbenem razvoju, seveda, če ne izvzamemo bolj kampanjske obravnave zaposlovanja in uresničevanja politike zaposlovanja v primeru, ko so gospodarske in širše družbene razmere od nas to tudi nujno zahtevale. Predvsem mislim na nujno ukrepanje zaradi naglega zaostajanja in povečevanja brezposelnosti po gospodarski reformi. Danes se srečujemo zopet s podobno situacijo.

Vsekakor pa mladi pozitivno ocenjujemo, da je vprašanje uresničevanja politike zaposlovanja dobilo svoje mesto tudi na sejah zborov Skupščine SR Slovenije, pa čeprav menimo, da je to bolj posledica ponovne zaostritve pogojev zaposlovanja in ob tem povečanja brezposelnosti, kot pa izraz zavestnega spoznanja o potrebnosti analiziranja zaposlovanja v celotni dolgoročno zastavljeni ekonomski politiki, zlasti pa v sedanjih družbenih prizadevanjih za stabilnejši gospodarski in družbeni razvoj.

Naraščanje števila brezposelnih v zadnjem času vsekakor terja, da se te tendence na področju zaposlovanja analizirajo in da se sprejmejo ustrezni ukrepi za preprečitev nadaljevanja le-teh. Napak bi bilo, ko bi pristopili k razreševanju nastale problematike ponovno kampanjsko, sprejeli neke kratko-

ročne ukrepe, ločene od dolgoročnih ciljev, ki jih skušamo doseči s politiko zaposlovanja skladno z načrtovanim družbenim razvojem.

Zveza socialistične mladine Slovenije je v zadnjem obdobju intenzivno obravnavala področje zaposlovanja, seveda s posebnim poudarkom na dinamiki, obsegu in tudi strukturi brezposelnih. To ni presenetljivo, saj je vprašanje zaposlitve eno najpomembnejših življenjskih vprašanj mladih, še zlasti v naši socialistični samoupravni družbi, ko samo delo in doseženi delovni rezultati določajo materialni in družbeni položaj človeka.

Borba proti brezposelnosti je tudi v naši socialistični družbi ena od osnovnih bojev za doseg socialističnih ciljev, kajti brezposelnost je za vsako družbo zlo, za socialistično pa še posebej, zlasti, če se povečuje brezposelnost mladih tako v absolutnem smislu kot tudi relativnem. Borba proti brezposelnosti je že iz socialno-psiholoških kot tudi idejno političnih razlogov ena od osnovnih aktivnosti socialistične družbe, zato v Zvezi socialistične mladine Slovenije ostro nasprotujemo podcenjevanju sedanjega gibanja zaposlenosti oziroma brezposelnosti, ki se izraža v stališču, da sedanje stanje nikakor ni zaskrbljujoče, da je odstotek brezposelnih normalen, značilen za vse ekonomije, pri tem pa se prevečkrat uporabljajo kriteriji kapitalističnega sveta, ki opredeljujejo, kaj je in kaj ni pereče, in se jih nekritično, brez temeljite analize in brez upoštevanja socialističnih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov presaja v naše razmere. Predvsem pa se moramo pri analiziranju brezposelnosti v določeni družbi ureditvi in na določeni stopnji družbenega razvoja izogniti takim poenostavljenim kriterijem kot je na primer odstotek brezposelnosti v celotnem delovnem potencialu, ali primerjava med številom prostih delovnih mest in številom iskalcev zaposlitve, neupoštevajoč pri tem strukturne vidike.

Da bi dosegli polno zaposlitev, je potrebno doseči uskladitev ponudbe in povpraševanja po delu tako kvantitativno kot kvalitativno. Izhajajoč iz teh postavk Zveza socialistične mladine Slovenije ocenjuje sedanje stanje v zvezi z zaposlovanjem, za katerega je značilna počasna rast zaposlenih ob sočasnem trendu naraščanja števila brezposelnih, nadalje povečevanje števila mladih do 26. leta, ki jih je več kot 50 % in iskalcev prve zaposlitve, kot izredno zaskrbljujoče, čeprav ne kritično.

Menimo, da se je potrebno z vso resnostjo soočiti s problemom brezposelnosti, ne samo v Sloveniji, temveč v vsej Jugoslaviji. Največkrat namreč obravnavamo to problematiko ločeno od dogajanj v jugoslovanski družbi, kot da je to v Sloveniji neka samostojna kategorija. Zato menimo, da se je potrebno z vso resnostjo soočiti s problemom brezposelnosti v Jugoslaviji, kar se na specifičen način kaže tudi v slovenskem gospodarstvu in pomembno vpliva na uveljavljanje in uresničevanje socialističnega samoupravljanja v celotni Jugoslaviji. Zato je potrebno problem brezposelnosti reševati že danes, kajti jutri bo lahko to že prepozno.

Navedel bom še nekaj dilem, ki so se pojavile pri obravnavi poročila o uresničevanju politike zaposlovanja in pri sprejemanju te politike v Zvezi socialistične mladine Slovenije.

V Zvezi socialistične mladine Slovenije menimo, da je potrebno nekatera stališča, ki so v zadnjem času v naši družbi pogosto prisotna, to je, da je potrebno vzroke neuskklajenosti med ponudbo in povpraševanjem reševati predvsem tako, da se izobraževanje tako po obsegu, strukturi in kvaliteti prilagodi kadrovskim potrebam združenega dela, izredno pazljivo obravnavati. Pri tem bi rad poudaril, da ne smemo pristopiti k tej obravnavi dogmatsko s stališča,

da je potrebno v smislu načela kontinuiranega planiranja revidirati samoupravne sporazume o temeljih planov posebnih izobraževalnih skupnosti, kajti vprašanje je, ali je res v interesu družbe, da se izobraževanje prilagodi današnjim trenutnim potrebam združenega dela, ko pa vemo, da organizacije združenega dela še vedno izkazujejo potrebe po zaposlitvi prek 50 % kadrov ozkega profila. Hkrati pa vemo, da gredo težnje v razvitih državah v nasprotno smer, to je v povečevanje deleža strokovnega kadra v celotni strukturi zaposlenih.

V Zvezi socialistične mladine Slovenije zavračamo tudi neutemeljeno stališče, ki se v zadnjem času vse bolj pojavlja, da naj mladi iskalci zaposlitve, ki so se izobraževali za trenutno suficitarne poklice, sami nosijo odgovornost za to. Mislimo, da je tako stališče posledica stihijnosti in rutinskega kadrovskega planiranja v organizacijah združenega dela ter posledica slabega poklicnega usmerjanja in kolikor naj bi mladi sami nosili te posledice, je to nedopustno in škodljivo, kajti tako individualiziranje tega družbenega pojava zanemarja njegove resnične družbene vzroke.

Načel bi še neko dilemo. Podpiramo predlog Izvršnega sveta, da zaostri politiko zaposlovanja upokojujencev, v zvezi s tem pa večkrat slišimo očitke, da je stališče Zveze socialistične mladine Slovenije do tega vprašanja nehumano, kajti najtežje je človeku odvzeti pravico do zaposlitve. Toda tovariši delegati, sprašujem, ali je bolj humano, bolj naravno, bolj racionalno in bolj produktivno, če uporabim jezik ekonomske znanosti, da mladi čakajo na zaposlitev, njihovi starši, ki so že dosegli pogoje za upokožitev, pa opravljajo dela in opravila, za katera imamo usposobljene mlade kadre, ki pa so danes brez zaposlitve! Tu ne gre za generacijski konflikt, marveč za dosledno uresničevanje zakonskih določil, gre za dosledno izpeljavo socialističnega, humanega obravnavanja človeka in njegovega dela in ne nazadnje za zagotavljanje ustreznega in materialnega družbenega statusa mladega človeka, saj v našem socialističnem samoupravnem sistemu izvirajo temeljne pravice iz dela.

Na koncu bi rekel samo še tole. Poročilo o uresničevanju politike zaposlovanja je kljub določenim pomanjkljivostim ustrezna osnova za široko razpravo o sedanjem stanju na področju zaposlovanja in ustrezno ukrepanje. Poročilo je tudi primerna podlaga za pripravo načrta zaposlovanja za leto 1982. Zato mora najti ta problematika svoje mesto v vseh temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih, kakor tudi v občinskih skupnostih, kjer bi morali ugotoviti, koliko je današnja zaskrbljujoča situacija rezultat sedanjih normativnih ureditev, koliko pa rezultat neizvajanja že sprejetih resolucij. Zato je potrebno točno opredeliti in tudi zaostri odgovornost vseh dejavnikov, ki izvajajo kadrovsko politiko in politiko zaposlovanja. Iz predloženega gradiva se namreč vsiljuje domneva, da so si upravni organi naložili le prevelik zalogaj nalog in tudi tiste naloge, ki bi jih morali opraviti samoupravni dejavniki. To daje konec koncev tudi realno osnovo ponovni krepitvi etastičnih tendenc na tem področju. Hvala lepa!

Predsednik Emil Tomažič: Besedo ima Aleksander Furlan, delegat Zbora združenega dela za področje gospodarstva, 29. okoliš, Koper.

Aleksander Furlan: Tovarišice in tovariši delegati! O poročilu o uresničevanju politike zaposlovanja je tekla široka razprava v medobčinskem svetu SZDL in v vseh skupinah delegatov obalno-kraške regije. Razpravljali

smo predvsem o oceni zaposlovanja in problematiki brezposelnosti v obalno-kraški regiji v tekočem letu.

Značilno za zaposlovanje na obali je, da se je v preteklem letu umirilo, medtem ko v letu 1981 v poprečju stagnira. Porast beležimo v terciarnem sektorju, kot so gostinstvo, zasebni sektor obrti in osebne storitve, stanovanjska in komunalna dejavnost. Trgovina in druge gospodarske panoge, z izjemo kmetijske, pa izkazujejo zmanjšanje zaposlenih ali samo minimalen porast. Trend zaposlovanja v letu 1981 je še vedno v poklicih ozkega profila, in to kar 49 %, in poklicnih delavcev 33,8 % od skupnega števila zaposlenih na novih prostih delovnih mestih v letu 1981. To opozarja na prepočasno uresničevanje izboljševanja kadrovske strukture glede na plansko opredeljeno nalogo o prestrukturiranju gospodarstva v obalno-kraški regiji.

Nezaposlenost v obalno-kraški regiji predstavlja v 1981. letu 1,7% delež glede na celotno število vseh zaposlenih delavcev v tej regiji. Nezaposlenost se bo v naslednjih mesecih povečala predvsem zaradi vrnitve mladine iz vojske, ki nima zagotovljenega dela in ne namerava nadaljevati študija.

V skupnem številu iskalcev zaposlitve se je v letu 1981 močno povečalo število iskalcev prve zaposlitve, s tem pa tudi število mladih nezaposlenih delavcev, ki jih je kar 61,5 % v skupnem številu iskalcev zaposlitve.

Naslednja značilnost nezaposlenosti v zadnjih dveh letih je močan porast brezposelnosti poklicnih profilov s srednjo, višjo in visoko strokovno izobrazbo, ob tem pa še vedno primanjkuje iz naravnega priliva delavcev ozkega profila. Ta pojav opozarja, da bo potrebno ob obravnavi problematike zaposlovanja posvetiti še posebno pozornost prav vprašanjem strukture zaposlovanja delavcev.

Iz vseh razprav v obalno-kraški regiji so predlagani tudi določeni ukrepi, ki pa jih ne bi posebej navajal, ker so vsebovani v predlogu skleпов.

Predsednik Emil Tomažič: Hvala lepa! Besedo ima tovariš Jože Lesar, delegat Zbora združenega dela za področje gospodarstva, 11. okoliš, Kranj.

Jože Lesar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skušal bom naše pripombe oziroma stališča, ki smo jih sprejeli v Kranju, strniti v obsegu, da boste lahko ocenili, kaj smo želeli poudariti. Predlagam pa, da se dejansko upošteva zadnja točka v predlogu sklepa.

Pri obravnavi smo upoštevali tudi stališča in predloge, ki jih je pripravila strokovna služba občinske skupnosti za zaposlovanje za Gorenjsko in tudi delegatska skupščina za zaposlovanje. Ob tej priložnosti moram tudi povedati, da bom skušal posredovati stališča, ki imajo podporo tudi v ostalih sredinah na Gorenjskem.

Pripombe oziroma dopolnitve so naslednje.

K poglavju o glavnih značilnostih zaposlovanja: Kadrovske štipendiranje. Glede predloga naj zakon o delovnih razmerjih ureja tudi razmerja med učenem in študentom ter organizacijo združenega dela in njihov prehod v delovno razmerje se odpira več dilem, zlasti če bi zakon urejal obveznost zaposlitve kadrovskega štipendista. Te dileme so: Prvič, ali ne bodo organizacije združenega dela pri planiranju virov novih zaposlitev bistveno zmanjšale pridobivanje kadrov prek lastnega štipendiranja? S takim načinom štipendiranja bi prišli v privilegirano položaj le tisti učenci in študentje, ki imajo kadrovske

štipendijo, ob strani pa bi ostali štipendisti iz združenih sredstev, torej učenci in študentje, ki štipendij sploh ne prejemajo. Zato predlagamo, da bi se občinski izvršni svet in družbenopolitične organizacije v občinah povezovali oziroma bi priporočili, da vsako leto po končanih razpisih kadrovskih štipendij temeljito proučijo stanje na tem področju.

Drugič: Podpisniki družbenega dogovora naj proučijo idejo o diferencirani stopnji prispevka, ki ga podpisniki vplačujejo za solidarnostne štipendije. Veliko organizacij združenega dela namreč ne skrbi za lastne kadrovske potrebe oziroma za obnovo in razširjanje prek kadrovskega štipendiranja, ampak enostavno čaka na štipendiste iz združenih sredstev ali na proste kadrovske vire. S tem so prizadeti vsi tisti, ki dobro delajo na področju kadrovskega štipendiranja, njihov prispevek pa je enak drugim.

K točki 2., ki govori o vključevanju delavcev z drugih območij SFRJ Jugoslavije predlagamo, da bi bilo zaposlovanje z drugih območij organizirano. Organizacije združenega dela naj bi pri zaposlovanju delavcev iz drugih območij SFRJ spoštovale sprejete obveznosti na medrepubliški ravni, kar pomeni, da naj bi to zaposlovanje potekalo organizirano ob aktivnem sodelovanju občinskih skupnosti za zaposlovanje.

K drugemu poglavju, ki govori o razdrobljenosti kadrovske politike: Na podlagi izkušenj in dejanskega stanja v Kranju, na Gorenjskem in v 55 občinah v Sloveniji že odločajo delegatske skupščine za zaposlovanje o politiki štipendiranja in zaposlovanja, 44 občin, med njimi tudi 5 gorenjskih, pa je že predlagalo, da bi naj tudi na ravni republike o zaposlovanju in štipendiranju odločala skupščina Zveze skupnosti za zaposlovanje SR Slovenije. Ponovno predlagam, da se upošteva naš predlog, ker dosedanji predlogi niso bili upoštevani.

Glede poročila, ki govori o zaposlovanju in vračanju naših zdomcev, pa opozarjamo na tole. Glede na podatke, navedene v tem gradivu, da je poprečna delovna doba tistih Slovencev, ki so še v tujini, 11 do 12 let, da praktično ne gre več za odsotnost oziroma za kategorijo zdomcev, ampak za kategorijo izseljencev, bi morali glede na razlike med tema dvema pojmom dejansko prilagoditi svojo strategijo in taktiko temu pojmu, ki že nastaja. Glede na to bi bilo potrebno, da se za vračanje naših izseljencev oziroma zdomcev, kakor pač vzamemo, v tem primeru pripravijo še bolj poglobljeni, informativni, strokovni in tudi družbenopolitični postopki.

Pa še nekaj v zvezi s tem! Podatki kažejo, da je odhod strokovnjakov tudi zelo pereč problem. Ugotavlja se, da poteka ta odhod mimo vseh dogovorov, bilateralnih in multilateralnih, enostavno prek konzularnih predstavnikov v naši državi. Menimo, da to ni v redu in predlagamo, da Izvršni svet zadolži Komite za mednarodno sodelovanje in da opozori zvezne organe na problem odhajanja naših strokovnjakov v tujino.

Vrnil se bom še na sklepe v prvem poročilu. Predlagamo, da se v tretji vrsti na 9. strani črta besedilo: »po eni strani«, v peti vrsti pa naj se za besedami: »za tujim delavcem« postavi pika. Ne strinjamo se s tem, da bi se možnosti za zaposlovanje doma toliko uredile, da bi bil tudi ta problem drugačen, kot je bil še pred kratkim.

Na koncu posredujem še predlog, naj se tudi sklepi oziroma stališča opredelijo bolj konkretno, vzroki in predlogi pa naj bodo bolj konkretni. Težko je namreč že sedaj vedeti, kako se bo reševala oziroma odpravila neusklajenost kadrovskega potreb združenega dela in strokovna usposobljenost iskalcev oziroma, kaj bi sploh lahko naredili, če bi z lokacijskimi premiki skušali to

reševati, ko pa vemo, da je vsesplošno pomanjkanje stanovanj in drugih infrastrukturnih objektov. Hvala lepa!

Predsednik Emil Tomažič: Hvala lepa! Besedo ima Igor Ponikvar, predsednik Zveze skupnosti za zaposlovanje Slovenije.

Igor Ponikvar: Tovarišice in tovariši! V skupščini Zveze skupnosti za zaposlovanje Slovenije smo že 24. junija letos namenili veliko pozornost področju zaposlovanja, zaposlenosti in uresničevanju politike zaposlovanja. Ugotovitve so bile zelo podobne kot so v tretjem poglavju poročila, ki ga danes obravnavamo. V sklepah, ki jih je skupščina Zveze skupnosti za zaposlovanje Slovenije sprejela, smo zelo konkretni in smo se opredelili za to, da hitreje premagamo nekatere težave, s katerimi se ta trenutek srečujemo. Menimo, da bodo razprave z današnje seje in vsi prispevki prav gotovo bistveno pripomogli, da se bo družbena usmeritev na tem izjemno pomembnem področju hitreje, predvsem pa učinkoviteje uresničevala. Predvsem bi bilo treba podpreti tisti del predloga sklepa, ki se je izoblikoval v nekaterih družbenopolitičnih organizacijah in ki teži k temu, da bi bilo treba prenesti današnjo razpravo v občine, v organizacije združenega dela in tako pritegniti širši krog zainteresiranih k reševanju te problematike. Ni pa odveč opozoriti na to, da bomo imeli v združenem delu in v delegatskih skupščinah, zlasti tistih s področja socialne politike možnost, da se aktivno vključimo v priprave na III. konferenco Zveze sindikatov Slovenije, ki bo med drugim obravnavala tudi področje zaposlovanja. In ne nazadnje kaže omeniti zelo pomembno aktivnost, pred katero smo, to je na priprave za oblikovanje in sprejemanje planov zaposlovanja za leto 1982.

Če vse to strnemo in če smo prepričani v moč naše akcije v združenem delu, med delavci, potem bomo sklepe današnje seje, prav gotovo laže in učinkoviteje uresničevali.

Ko iščemo odgovor na vprašanje, kako odpravljati spoznane probleme in uresničevati stališča, ki usmerjajo aktivnosti v prihodnje, bi izpostavil dve nalogi:

Prvič. Nedvomno je, da je najbolj pomembno kolikšen je vpliv delavcev na oblikovanje in uresničevanje samoupravne politike zaposlovanja. Poudariti je treba samoupravne delegatske odnose v temeljnih organizacijah združenega dela, prek katerih moramo vse te usmeritve uresničevati. Tu se začenja prvi zaplet. Temeljne delegacije, ki se ukvarjajo s problemom zaposlovanja, so še vedno preveč osamljene. Poudarjena je vloga kadrovskih in strokovnih služb, ki je sicer ne zanemarjam, ker je zelo pomembna, premalo pa izrabljena moč temeljne delegacije in vpliv delegatov na oblikovanje zaposlitvene politike skupaj z drugimi udeleženci v TOZD in v občini, kjer je seveda to vprašanje s stališča socialno-družbenih in razvojnih komponent še posebno pomembno. Zavzeti se torej moramo za okrepitev vpliva delegatov na vsebino dela samoupravnih organov in delegatskih skupščin, ki obsega številna pomembna področja — od planiranja, minimalnih standardov, prekvalifikacije, dokvalifikacije, zaposlovanja invalidov, štipendiranja, usmerjanja v poklice, zaposlovanja mladih strokovnih delavcev, zagotavljanja socialne varnosti v času brezposelnosti, hitrega vključevanja v delo delavcev, ki so ostali brez zaposlitve in tako dalje. Nekatera od teh vprašanj dajemo po naravi stvari na prioriteto listo odprtih vprašanj s ciljem, da jih hitreje tudi rešujemo. Na tem temelji predlog Izvršnega sveta, na tem temeljijo tudi sprejeti sklepi v delegatskih skupščinah Zveze skup-

nosti za zaposlovanje, pri čemer moramo posebno naglasiti, da je zaposlovanje predvsem v funkciji krepitve materialnega družbenega bogastva in ne zgolj socialna kategorija. Tu gre za vprašanje vplivanja na rast produktivnosti dela, na spreminjanje kvalifikacijske strukture in na povečano akumulacijo. Samo z večjo akumulacijo bomo lahko odpirali nova produktivna delovna mesta in na ta način reševali zapletena vprašanja zaposlovanja mladih, s čimer se po prvi reformi prvič srečujemo v nekoliko bolj zaostreni obliki. Prekiniti zvezo med temi cilji, ki so poudarjeni v tem gradivu, in našo akcijo v kolektivih, pomeni preprosto pristajati na to, da bomo prenašali še naprej na družbo številne odprte probleme, ki jih morajo razreševati sami delavci znotraj organizacije združenega dela.

Drugič. V nekaterih kolektivih se še srečujemo z zaprtostjo. Zlasti takrat, kadar je resnejša situacija, se kolektiv zapre vase in ne pusti nikogar blizu, kar je seveda zelo nevarno. Nevarno je v tem smislu, da ne prispeva k odpravljanju tistih pomanjkljivosti, ki jih ponovno in ponovno ugotavljamo — od slabe kvalifikacijske strukture perk nizke produktivnosti dela, do ohranjanja enoizemskega dela. Razmišljati torej noče o širših možnostih izkoriščanja sedanjih kapacitet zato, ker se je zaprl v svoje navade, ob tem pa pozablja na možnosti za produktivno zaposlovanje, zlasti iz vrst mladih — ne nazadnje svojih lastnih otrok.

Pri pojavu zaprtosti gre za vrsto vprašanj, mimo katerih ne moremo in ne smemo brez ostrejših razprav in brez ostrejših konsekvenc. Ta vprašanja so vezana na nespoštovanje družbenega dogovora o kadrovski politiki, ki veleva kadrovsko prestrukturiranje in ne izobiganju zaposlovanja pripravnikov in celo lastnih štipendistov, zoževanje števila razpisanih kadrovskih štipendij, prepočasno nadomeščanje honorarnih zaposlitev z rednimi itd. To so v bistvu družbene usmeritve, ki bi jih morali uresničevati povsod, v vsakem kolektivu takoj, ko so bile dogovorjene.

Prepričan sem, da bo tudi s povečanim vplivom delegatov in delegacij premagana določena zaprtost v organizacijah združenega dela. Pri tem delegati nismo sami. Tu so družbenopolitične organizacije, zlasti Zveza socialistične mladine in Zveza sindikatov. V skupni akciji bomo lažje premagovali odprta vprašanja. Vse pa bo imelo značaj pavšalnega ocenjevanja stanja in seveda enako pavšalnega ponujanja rešitev, ki so naslovljene na neke »anonimne« in »v prazno«, vse dotlej, dokler ne bomo uveljavili načela, da se ob sleherni družbeni oceni in usmeritvi obrnemo predvsem k sebi, da ocenimo in primerjamo lastno stanje in si seveda to lastno stanje skušamo izboljšati z odpravo tistega, kar moti naše odnose in kar zavira naš razvoj. To pa je seveda primarna vloga in naloga vseh organiziranih sil, tudi temeljnih delegacij za zaposlovanje in delegatskih skupščin skupnosti za zaposlovanje. Hvala.

Predsednik E m i l T o m a ž i č : Hvala lepa! Kdo še želi besedo? Besedo ima tovariš Janko Buh, delegat Zbora združenega dela, področje gospodarstva, 1. okoliš, Celje.

J a n k o B u h : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije s področja gospodarstva, s sedežem v občini Celje ima naslednje pripombe k uresničevanju politike zaposlovanja.

Poročilo o uresničevanju politike zaposlovanja je kvalitetno in celovito. Ustrezen je tudi predlog stališč in usmeritev. Ker tudi v naši občini vodimo aktivnosti na področju usmerjene politike zaposlovanja, menimo, da bi bilo potrebno poudariti čim prejšnjo ureditev naslednjih vprašanj.

Zakon o delovnih razmerjih je potrebno spremeniti in dopolniti tako, da bo določal obvezno, avtomatsko prenehanje delovnega razmerja delavca, ki izpolni pogoje za pridobitev polne pokojnine. Glede reaktiviranja upokojencev za delo do 20 ur tedensko je potrebno opredeliti, da se taka pogodba lahko sklene največ za eno leto in da jo je treba vsako leto registrirati pri pristojni skupnosti za zaposlovanje oziroma, da bi za podaljšanje bilo potrebno zaprositi pristojno delovno skupnost najmanj 30 dni pred iztekom take enoletne pogodbe.

Glede prenehanja dela delavca, ki bo izpolnil pogoje za polno upokojitev, organizacija združenega dela oziroma delovna skupnost pa bo za opravljanje teh del in nalog tudi v bodoče potrebovala delavca, bi zakon moral določiti obvezno objavo takih del in nalog 60 dni pred izpolnitvijo pogojev za polno pokojnino.

Kolikor na tako objavo ne bi bilo ustreznih kandidatov, bi lahko delavec, ki je sicer izpolnil pogoje za upokojitev, nadaljeval z delom največ še eno leto, ko bi se ta postopek ponovil.

V naši občini je bilo v letu 1981 zaposlenih 135 upokojencev in 371 drugih delavcev, ki trajno ali občasno delajo honorarno po pogodbah o delu. V tem času je bilo zaposlenih tudi 94 delavcev, ki izpolnjujejo pogoje za pridobitev polne pokojnine. Ker se povečuje število brezposelnih strokovnih kadrov, ki so zaključili srednje, višje in visoke šole, že od lanskega leta vodimo družbenopolitično akcijo za zmanjšanje in omejevanje dela upokojencev, pogodbenega dela in dela delavcev, ki izpolnjujejo pogoje za pridobitev polne pokojnine.

Zakon o zaposlovanju mora zaposlovanje opredeliti tudi kot ekonomsko kategorijo. V tej zvezi mora zavezati samoupravne skupnosti za zaposlovanje kot asociacije, odgovorne za sprejemanje planov zaposlovanja in kot mesto dogovarjanja in sporazumevanja v politiki in ukrepih na področju zaposlovanja. Ta politika in ukrepi morajo izhajati iz ciljev ekonomske in socialne politike in aktualnih razmer na področju zaposlovanja in kadrovske problematike.

V tej zvezi mora že zakon opredeliti obvezno sodelovanje skupnosti za zaposlovanje z izobraževalnimi skupnostmi, prevsem na področju planiranja obsega in kvalifikacijske strukture zaposlovanja, koncipiranju mreže in števila oddelkov posameznih usmeritev in usmerjanje mladine v te usmeritve izobraževanja in usposabljanja.

Zakon o zaposlovanju naj omogoči večji vpliv samouprave na oblikovanje kriterijev za razporejanje in prerazporejanje iskalcev zaposlitve znotraj občine in regije, ker so sedanja določila o pravicah iskalcev zaposlitev pretoga, preveč vezana na formalno kvalifikacijo oziroma izobrazbo. Hvala lepa.

Predsednik Emil Tomažič: Kdo še želi besedo? Besedo ima tovariš Boštjan Pirc, predstavnik Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije.

Boštjan Pirc: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši! Ne glede na to, da že precej časa razpravljamo o zaposlovanju, je to tako pomembna

sestavina družbenega položaja delavcev in njihove socialne varnosti, da je potrebno o tem reči nekaj več.

Že lani smo na seji Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije celovito obravnavali tematiko, ki je danes na dnevnem redu zbora. Ugotavljamo, da je veliko naših stališč že vgrajenih v gradivo, ki je predloženo.

Današnja razprava bo skupaj z gradivom dobro izhodišče za III. konferenco o socialni varnosti delavcev, ki jo pripravljamo. Omenjena tema bo vsebovala tudi zaposlovanje kot zelo pomembno sestavino socialne varnosti delavcev. Že v izhodiščih za konferenco smo zapisali, da se zavzemamo za načrtno in produktivno zaposlovanje, ki bo zagotavljalo zadosten dohodek za materialno in socialno varnost slehernega delavca. Zavaljo tega se zavzemamo tudi za nujno potrebne preusmeritve produkcije tam, kjer je ogrožena varnost delavcev. Podobno in širše gledanje pa bo očitno treba doseči v pripravah in seveda v stališčih in v sami praksi tudi na področju mobilnosti v zaposlovanju, tako v področnem kot v geografskem smislu.

Zaostrene gospodarske razmere — o tem smo slišali že tudi danes v razpravi — ki se kažejo zlasti v zaposlovanju mladih, zahtevajo našo skupno odgovornost. Gotovo pa bo ob vsem, kar danes vsi skupaj delamo in za kar se vsi skupaj zavzemamo, potrebno še več. Ob statističnih številkah bo potrebno več celovitih in strokovno opredeljenih projekcij. Te projekcije naj bodo osnova za preusmerjanje, dodatno usposabljanje ali prešolanje kadrov tam, kjer je jasno, da dalj časa na področju, za katerega so kadri usposobljeni, ni možnosti za njihovo ustrezno zaposlovanje.

To je le ena od tez, ki jih v predkongresnih pripravah preverjamo v praksi in na katero želimo dobiti odgovor. Zato pozivam tudi vas k sodelovanju v teh pripravah! Hvala lepa.

Predsednik Emil Tomažič: Besedo ima tovariš Gabrijel Babnik, delegat Zbora združenega dela za področje gospodarstva, 38. okoliš, Ljubljana-Siška.

Gabrijel Babnik: Naša delegacija podpira predlog delegatov iz Kranja, obenem pa predlaga, da se dopolnijo sklepi z naslednjim:

1. Štipendijsko politiko in odločanje je treba enotno urejati v občinah in v republiki.
2. Zaostriti je potrebno odgovornost vseh, ki planirajo in izvajajo kadrovske politiko, ne samo samoupravne skupnosti za zaposlovanje.
3. Rokovno je potrebno opredeliti vse sklepe, ki so predlagani v današnjem gradivu.

Zanima nas, v kateri fazi je priprava družbenega dogovora o obratovalnem in delovnem času, ki ga pripravlja Izvršni svet Skupščine SR Slovenije?

Predsednik Emil Tomažič: Ali lahko na zastavljeno vprašanje odgovori predstavnik Izvršnega sveta? (Da.) Besedo ima tovariš Peter Toš, član Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in predsednik Republiškega komiteja za delo.

Peter Toš: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Najprej se zahvaljujem vsem delegatom, ki so s svojimi razpravami poglobili ocene, pa tudi predloge za nadaljnje usmeritve in ukrepe, ki so potrebni, da bi v

prihodnje uspešneje uresničevali zastavljeno politiko zaposlovanja v naši republici.

Ob tem, ko sprejemam tudi tiste posamične ocene, da poročilo še ni dovolj celovito, da so še določeni vidiki, ki jih ne analizira, pa seveda ne morem sprejeti nekaterih ocen, ki jih je izrekel predstavnik Zveze socialistične mladine Slovenije. Ocenjeno je namreč bilo, da je poročilo bolj izraz zaostritve odnosov in razmer na tem področju kot pa izraz dolgoročno zastavljene politike. Poudaril bi, da je republiška Skupščina svojemu Izvršnemu svetu že konec lanskega leta naročila, da pripravi to poročilo, da je to redna metoda obravnave te problematike in da to ni izraz aktivnosti, ki bi izhajala iz kritičnih številk zadnjega obdobja, ampak je predvsem izraz kontinuirane aktivnosti, tako te Skupščine kot seveda tudi njenega izvršnega sveta, republiških upravnih organov, Zveze skupnosti za zaposlovanje in odgovarjajočih dejavnikov na občinski ravni in v organizacijah združenega dela.

Nadalje, menim, da tudi ni mogoče sprejeti ocene, da v poročilu in v razpravah pred poročilom poteka neka organizirana aktivnost v tej smeri, da se podcenjujejo gibanja na področju nezaposlenosti. Mislim, da ne gre za podcenjevanje gibanj, ki jih zgovorno prikazuje poročilo, pač pa nasprotno, da gre za zelo odgovoren pristop v zvezi z razreševanjem teh gibanj, ki jih beleži proces uresničevanja politike zaposlovanja deloma že v lanskem letu, še nekoliko bolj pa v letošnjem letu.

In prav zaradi tega je široka razprava o vsebini tega poročila pred zasedanji te Skupščine in tudi danes na vseh treh zborih pokazala, da gre za družbeno zelo angažiran pristop k razreševanju problemov na tem področju. Pri tem pa seveda ne gre zgolj za problem manjšega povečevanja števila iskalcev zaposlitve, ki nesporno močno prizadeva mlade, skratka tiste, ki niso še uspeli dobiti svoje prve zaposlitve, pač pa tudi za druga vprašanja, ki so prav tako ključnega pomena za uresničevanje celotne politike zaposlovanja. Nesporno je največji problem, da se nam v praksi v izvajanju politike zaposlovanja v organizacijah združenega dela ne spreminja planirana izobrazbena raven že zaposlenih delavcev, kar pomeni, da ne posvečamo dovolj pozornosti usmerjanju delavcev k izobraževanju iz dela, da ne posvečamo dovolj pozornosti strokovno bolj ustrezni zasedbi mest z delavci, ki so tudi strokovno ustrezno izobraženi.

Tudi problemi na nekaterih drugih področjih so znani. V zvezi z resnostjo problema brezposelnosti naj povem, da se z njim poročilo sooča, ko ga analizira in zlasti ko predlaga vrsto ukrepov. V sedanjih zaostrenih gospodarskih razmerah ni mogoče pričakovati, da bomo že jutri mlade ljudi, ki trenutno nimajo zaposlitve, lahko zaposlili s tem, da bi kar čez noč odprli nova delovna mesta. Analiza ugotavlja mnoge rezerve, ki se kažejo v neustreznem naraščanju dela po pogodbi, še posebej dela upokojenecv in ki se kažejo v tem, da dobijo delovni ljudje blizu 50 % prejemkov izven rednega delovnega razmerja, kar nesporno kaže na to, da imamo v celotnem gospodarskem prostoru še zelo veliko prostora za nove zaposlitve, vsekakor več od današnjih in jutrišnjih potreb. Učinki bodo doseženi seveda le kolikor bomo vsi skupaj in vsakdo v okviru svoje odgovornosti dovolj učinkoviti pri uresničevanju zastavljene politike in seveda tudi dovolj konsekventni, da bomo iz prakse posameznih organizacij združenega dela zelo odločno pregnali vse tisto, s čimer se že dalj časa spopadamo. Vzemimo samo pojav nezakonitega zaposlovanja in nezakonitih razmerij, ki jih sklepajo nekatere gradbene organizacije. Kljub široki družbeni akciji v

lanskem letu in zelo intenzivnem angažiranju inšpekcijskih služb in tako dalje teh pojavov ne bomo mogli preseči, če ne bomo ustvarili ustreznih pogojev in to predvsem samoupravnih pogojev v teh sredinah prek ustreznega pritiska delavskih svetov in delavcev prek družbenopolitičnih organizacij. Takšno nezakonito razmerje namreč lahko vidi le delavec, ki dela z delavcem, ki ga najame obrtnik-kooperant. Inšpektor dela lahko odkrije takšno nezakonito razmerje samo tedaj, če se povsem nepričakovano pojavi na delovišču in če ta delavec, opozorjen od svojega delodajalca, ne zbeži prek ograje, kar se je tudi dogajalo v letošnjem polletju, ko je potekala intenzivna akcija nadzora nad izvajanjem skupščinskega sklepa glede odpravljanja nezakonitih delovnih razmerij.

Nadalje ni mogoče sprejeti ocene — opravičujem se, če te ocene nisem dobro razumel — da je ponovno prisotna krepitev etatističnih tendenc na tem področju. Ali je to mišljeno s tem, ko se v poročilu zavzemamo za nadaljnji razvoj samoupravnih družbenoekonomskih odnosov na tem področju, ki ga poročilo ocenjuje kot zanemarjen segment v celotnem sistemu samoupravnih družbenoekonomskih odnosov in to kot bolj zanemarjen segment v primerjavi z drugimi področji sistema družbenoekonomskih odnosov in njihovo uresničevanje v družbeni praksi? Ali pomenijo opredelitve Izvršnega sveta in predlagane usmeritve, da se z ustreznimi posegi v zakon o delovnih razmerjih in tako dalje v samem sistemu postavijo ostrejšje pregrade, ki naj organizacije združenega dela dejansko vodijo v smer, da bodo hitreje odpirale redna dela in naloge ter možnosti za nove zaposlitve zlasti za mlade kadre tam, kjer so danes ta dela in naloge opravljali po pogodbi, z nadurnim delom, v obliki dežurstva in podobno? Mislim, da te ocene tudi iz tega zornega kota ni mogoče sprejeti.

Prav je, da kritično — ne le mladi, temveč vsi skupaj, kajti to je naš skupni družbeni problem — obravnavamo razmere na tem, pa tudi na drugih področjih. Prav pa je seveda tudi, da smo v tej kritičnosti konstruktivni, da uporabljamo prave argumente v okviru družbenoekonomskih pogojev, v katerih se nahajamo. Prav je seveda tudi, da poznamo podatke, če dajemo kritično oceno glede ravnanja posameznih dejavnikov ali samoupravnih subjektov, kot na primer, da je problem brezposelnosti treba reševati takoj. Povem naj, da se problem brezposelnosti tekoče rešuje. V avgustu je bilo na novo prijavljenih 2100 mladih iskalcev zaposlitve. S posredovanjem skupnosti za zaposlovanje je bilo v tem istem mesecu zaposlenih 1471 teh istih iskalcev zaposlitve. Problem se tekoče rešuje tudi z večjo mobilizacijo delavcev v delovni skupnosti znotraj skupnosti za zaposlovanje, kot je bila značilna za pretekla obdobja, ko tega problema v naši družbi ni bilo v takšni razsežnosti kot je danes. Seveda pa bi se morali o tem vsi skupaj dogovoriti, mislim, da je Družbenopolitični zbor danes to po obširni razpravi tudi storil.

Politike zaposlovanja ni mogoče uresničiti zgolj s tem, da naložimo Izvršnemu svetu, da opravi neke naloge in da sprejme neke ukrepe in spremembe sistemskih predpisov, pač pa je politika zaposlovanja del skupne politike, ki jo oblikujemo in vodimo znotraj svojih organizacij združenega dela, del odgovornosti vseh organiziranih subjektivnih sil, da tudi v svoje akcijske programe in v programe samoupravne aktivnosti vključimo vse tisto, kar je potrebno storiti, da bomo jutri na tem področju dosegali večje učinke, kot smo jih dosegali doslej.

V zvezi s tem bi bilo dobro, da bi se tudi Zveza socialistične mladine Slovenije aktivno opredelila do tega problema, da bi opredelila tudi svoj del odgovornosti, da bi mladi delavci znotraj organizacij združenega dela s svojo večjo angažiranostjo presegli težnje zapiranja organizacij združenega dela v sedanja kadrovska izobrazbeno strukturo, ki jo je posamezen delovni kolektiv dosegel. Nadalje bi se mladina morala zavzemati tudi za večjo prostorsko in poklicno mobilnost. Tudi v tej smeri maramo storiti določen napor, da bi bili mladi in tudi drugi iskalci zaposlitve bolj pripravljeni k določeni preusmeritvi glede na svoj poklic in da bi bili hitreje pripravljeni sprejeti delo izven kraja svojega bivanja in tako dalje. Ta mobilnost je izredno majhna in tudi zato je ta problem toliko bolj zaostren.

V programu dela Izvršnega sveta je tudi naloga, da še v letošnjem zadnjem četrletju pripravimo osnutek družbenega dogovora o urejanju obratovalnega in delovnega časa. Ta dogovor naj bi zasledoval kot temeljni cilj, da dosežemo na eni strani večjo, bolj produktivno izrabo delovnega časa, kar pomeni, da dosežemo ne le večjo produktivnost dela v združenem delu, pač pa da dosežemo tudi daljši obratovalni čas povsod tam, kjer je to glede na racionalno uporabo družbenih sredstev za proizvodnjo potrebno in koristno, in da napravimo tudi določene časovne zamike, seveda v skladu z določenim operativno postavljenim programom, ki bo vseboval vse relevantne komponente takih sprememb, določene časovne zamike glede začetka in konca delovnega časa povsod tam, kjer so za to dani pogoji, da bi slovenski delavec več delal podnevi kot ponoči in da bi na ta način ne le uskladili delovni ritem z bioritmom človeka in z ugotovitvami medicine dela, pač pa tudi s potrebami energije in tako dalje. Predlog o tem bo pripravljen za razpravo v Izvršnem svetu in v drugih telesih v mesecu dni in pričakujemo, da bo v letošnjem letu podpisan, da bi se prve aktivnosti v zvezi z njim lahko začele izvajati v prihodnjem letu. Hvala lepa!

Predsednik Emil Tomažič: Želi še kdo razpravljati? (Ne.) Če ne, potem predlagam zboru, da glede na predlog skupine delegatov iz Ljubljana-Šiške za dopolnitev sklepa oblikujemo delegatsko skupino, ki naj pregleda predlog sklepa k tej točki in pripravi morebitne dopolnitve.

V skupino delegatov predlagam naslednje delegate: tovarišico Marijo Marnec, delegatko 5. okoliša, Žalec, Janka Murausa, delegata 16. okoliša, Maribor in Gabrijela Babnika, delegata 38. okoliša, Ljubljana-Šiška.

Prosim, da se skupina sestane in pripravi predlog sprememb oziroma dopolnitev. Prosim tudi predstavnika Izvršnega sveta in predstavnike Zveze skupnosti za zaposlovanje, da sodelujejo pri delur skupine delegatov.

Prekinjam to točko dnevnega reda in odrejam 15 minut odmora.

(Seja zбора je bila prekinjena ob 14.15 in se je nadaljevala ob 14.30.)

Predsednik Emil Tomažič: Vračamo se na 2. točko dnevnega reda, to je na poročilo o uresničevanju investicijske politike.

Prosim predstavnika skupine delegatov, da seznanj zbor z delom skupine in z morebitnimi predlogi za spremembe in dopolnitve predloženega sklepa. Besedo ima tovariš Franc Vičar.

Franc Vičar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov, ki je bila oblikovana za proučitev razprave o poročilu o uresničevanju investicijske politike, je razpravo temeljito proučila. Na osnovi tega predlaga zboru, da sprejme predlagani sklep z naslednjimi dopolnitvami:

V prvi vrsti drugega odstavka 1. točke se za besedo »obseg« doda beseda »vseh«, v isti vrsti pa se za besedo »sredstev« doda »v SR Sloveniji«. To dopolnitev skupina predlaga zaradi večje jasnosti sklepa. S tem so zajete vse investicije, torej tudi tiste, ki se izvajajo brez pomoči kreditov bank.

Na koncu drugega odstavka 4. točke se doda naslednji stavek: »Enako predlaga tudi upravljalcem Jugobanke — Temeljne banke Ljubljana in Beogradske banke — Temeljne banke Ljubljana.« S tem sta zajeti tudi ostali dve banki.

V 8. vrsti 5. točke skupina predlaga, da se pika nadomesti z vejico in se doda naslednje besedilo: »o katerih je predstavnik te službe ustno poročal na sejah zborov.«

Hkrati obveščam delegate, da so predstavniki bank skupino obvestili, da so iz dopolnilnih poročil, s katerimi pa žal delegati zaradi prepozne predložitve niso mogli biti seznanjeni, razvidni določeni pozitivni premiki, o katerih bo Skupščina SR Slovenije razpravljala v delovnih telesih in zborih pred obravnavo predloga resolucije za prihodnje leto.

Predsednik Emil Tomazič: Hvala lepa. Upam, da ste uspeli slediti predlogom za dopolnitev. Želi kdo o predlogih razpravljati? (Ne.)

Predlagam, da o predlogu sklepa z dopolnitvami glasujete. Kdor je za sklep z dopolnitvami, naj prosim glasuje! (99 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog sklepa soglasno sprejet.

S tem je ta točka dnevnega reda zaključena.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na poročilo o uresničevanju sklepov in stališč Skupščine SR Slovenije o obmejnem gospodarskem sodelovanju, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Poročilo je bilo objavljeno v Poročevalcu. Danes pa je Izvršni svet predložil novo besedilo smernic in aktivnosti za pospeševanje obmejnega gospodarskega sodelovanja (VI. poglavje poročila).

Na klop ste prejeli ocene in stališča o obmejnem gospodarskem sodelovanju, ki jih je predložila Komisija za manjšinska in izseljeniška vprašanja Predsedstva Republiške konference SZDL Slovenije.

Želi predstavnik Izvršnega sveta besedo? (Da.) Besedo ima Jernej Jan, član Izvršnega sveta in predsednik Republiškega komiteja za mednarodno sodelovanje.

Jernej Jan: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! V obmejnem gospodarskem sodelovanju je po letu 1978 prišlo do vidnih rezultatov. Od začetnih oblik pretežno blagovne menjave, v katero so bile vključene le za to delovanje posebej pooblaščenе trgovske organizacije, je začelo preraščati v razvitejše in trajnejše oblike gospodarskega sodelovanja, v katero se vključuje vse večje število temeljnih organizacij združenega dela.

V obdobju po letu 1978 se kaže premik v večji zainteresiranosti organizacij združenega dela za uveljavljanje višjih oblik gospodarskega sodelovanja s sosednjimi državami. Povečala se je blagovna menjava in stopnja organiziranosti gospodarskega sodelovanja, storjen pa je tudi napredek v samoupravni organiziranosti obmejnega gospodarskega sodelovanja.

V obmejno gospodarsko sodelovanje in razvoj dobrososedskih odnosov se vključujejo številni družbeni in gospodarski dejavniki v Sloveniji, zlasti obmeje občine, društva, zbornice in druge asociacije gospodarstva, znanstvene institucije ter družbenopolitični in drugi organi in organizacije.

Hkrati so bili spodbujeni stiki tudi na področju kulturnega, prosvetnega, znanstveno-tehničnega in drugega sodelovanja. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je imel v zadnjem obdobju številne delovne stike z vladnimi in drugimi ustreznimi organi v sosednjih deželah, na katerih so bila obravnavana tudi vprašanja pospeševanja obmejnega gospodarskega sodelovanja.

Z razvojem obmejnega gospodarskega sodelovanja uresničujemo politiko dobrososedskih odnosov ter ustvarjamo pogoje za hitrejšo reševanje odprtih vprašanj, tudi tistih, ki zadevajo položaj in uveljavljanje pravic slovenske narodnostne skupnosti v zamejstvu.

V obmejnem gospodarskem sodelovanju so doseženi največji uspehi v odnosih z Italijo. Menjava blaga po tržaškem in goriškem sporazumu stalno narašča, zlasti v zadnjem obdobju. Indeks izvoza znaša po tržaškem sporazumu v prvih 8 mesecih letos v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta 141, po goriškem sporazumu pa 138. Medtem pa je bistveno večji uvoz, kjer je indeks rasti po tržaškem sporazumu 259, po goriškem pa celo 478. V letošnjih prvih 8 mesecih je v interesni skupnosti za obmejno gospodarsko sodelovanje z Italijo že presežen letošnji plan izvoza za 4,5 %, letošnji letni plan uvoza pa za 25,9 odstotka.

Na obmejnem območju Italije je ustanovljenih več mešanih podjetij. Nekatere organizacije združenega dela so vzpostavile dolgoročne kooperacije in poslovno tehnično sodelovanje. Ob tem pa na italijanski strani ni kakega večjega interesa za skupne naložbe pri nas.

Pomemben dejavnik obmejnega gospodarskega sodelovanja je tudi videmski sporazum, to je sporazum o osebnem prometu ter suhozemnem in obmorskem prometu in prevozu med obmejnimi območji. Usklajeno je besedilo novelacije tega sporazuma.

Hitrejši razvoj obmejnega gospodarskega sodelovanja nalagajo tudi osimski sporazumi, ki predvidevajo izdelavo skupnih študij za izboljšanje sodelovanja po obmejnih sporazumih, zlasti pa višjih oblik gospodarskega sodelovanja. Te naloge iz osimskih sporazumov do sedaj še niso v celoti opravljene, dosežen pa je načelen dogovor o ustanovitvi posebne mešane meddržavne komisije za obmejno gospodarsko sodelovanje, ki bo lahko prispevala k razvijanju sedanjih in novih oblik v obmejnem gospodarskem sodelovanju.

Slovenija in Avtonomna dežela Furlanija-Julijska Krajina sta pripravili predlog, da se z dopolnitvijo tržaškega sporazuma uredi tudi sodelovanje na področju ribiškega gospodarstva v tržaškem zalivu.

Obmejno gospodarsko sodelovanje z Avstrijo poteka v okviru redne blagovne menjave med obema državama in po sklenjenih sejemskih sporazumih, ki so dali doslej pozitivne rezultate. Kakor je znano, si prizadevamo, da bi z Avstrijo sklenili sporazum o obmejnem gospodarskem sodelovanju, do česar pa doslej še ni prišlo. Ker bi tak sporazum lahko omogočil razmah obmejnega

gospodarskega sodelovanja z Avstrijo, se bomo zanj še v naprej odločno zavzemali. V zadnjih stikih Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije z deželnicima vladama Koroške in Štajerske so bila dogovorjena in oblikovana tudi nekatera delovna telesa, ki naj bi posvetila ustrezno pozornost razvijanju gospodarskega in drugega sodelovanja z obeh strani meje.

Tudi z Ljudsko republiko Madžarsko uspešno razvijamo gospodarsko sodelovanje. To je še posebej razvidno med pomurskimi občinami in obmejnimi županijami. Obseg blagovne menjave vsako leto narašča, vendar menimo, da še niso izkoriščene vse možnosti, ki jih daje meddržavni sporazum o obmejnem gospodarskem sodelovanju.

Dosežen je napredek v industrijski kooperaciji, saj bo v kratkem podpisanih na tem področju več pogodb. K pozitivnemu razvoju obmejnega gospodarskega sodelovanja je pripomogla tudi ustanovitev interesnih skupnosti za razvoj obmejnega gospodarskega sodelovanja z Italijo, Avstrijo in Madžarsko, ki pomeni bistveno kvalitetni premik v organiziranju združenega dela za naloge na področju pospeševanja obmejnega gospodarskega sodelovanja. V tej skupnosti je včlanjenih že več kot 200 članic. Te skupnosti so vse bolj mesto usklajevanja interesov organizacij združenega dela, ki so vanje vključene.

V obdobju po letu 1978 so bili za razvoj obmejnega gospodarskega sodelovanja uveljavljeni v zunanjetrgovinskem in deviznem režimu pomembni stimulatívni ukrepi. Organizacije združenega dela v okviru dogovorjenih planov pri izvozu v obmejnem gospodarskem sodelovanju v celoti razpolagajo z ustvarjenimi devizami v razmerju 1 : 1 in ne združujejo dela deviznega priliva za plačilo uvoza nafte, za potrebe šolstva, zdravstva in drugih dejavnosti posebnega pomena.

V okviru Samoupravne interesne skupnosti Slovenije za ekonomske odnose s tujino vse organizacije združenega dela združujejo del celotnega deviznega priliva za plačilo uvoza in transfer kapitala v obmejnem gospodarskem sodelovanju.

Dohodek, ki ga organizacije združenega dela vlagajo v obmejno gospodarsko sodelovanje, ni podvržen davku na dohodek temeljnih organizacij združenega dela. Uvedene so olajšave pri najemanju oziroma dajanju kreditov v tujino in poenostavljen je postopek pridobivanja blagovnih in deviznih kontingentov. Vse te olajšave v režimu imajo svoj odraz v vidnem napredku v zadnjih letih, saj se je delež izvoza po obmejnem gospodarskem sodelovanju v vsem slovenskem izvozu na konvertibilno območje od leta 1978, ko je znašal 2,6 %, povzpел na 5,3 % v letošnjem letu, pri uvozu pa od 1,8 % na 4,3 % v istem obdobju lani. Bistveno je izboljšana struktura menjave, saj se delež uvoza blaga široke porabe vsako leto zmanjšuje, povečuje pa se delež reprodukcijskega materiala in tudi opreme.

V obmejnem gospodarskem sodelovanju pa so kljub doseženemu napredku še vedno prisotne nekatere pomanjkljivosti. Interesne skupnosti za obmejno gospodarsko sodelovanje so zaživele šele formalno. Vanje so vključene pretežno organizacije združenega dela z obmejnih območij. V skupnostih se zaenkrat uveljavlja le postopek planiranja in usklajevanja planov, ne pa tudi združevanje sredstev za realizacijo usklajenih planov. Zato bo treba delovanje interesnih skupnosti izboljšati predvsem v tej smeri.

Zaostaja še planiranje v občinah. Ni še dovolj uveljavljena vloga občin v mednarodnih odnosih, kot je bila opredeljena na posvetovanju leta 1979 v Škofji Loki. Slovenske organizacije združenega dela v obmejnem gospodarskem

sodelovanju še vedno nastopajo v premajhni povezavi z organizacijami združenega dela iz drugih socialističnih republik in avtonomnih pokrajin. V obmejnem gospodarskem sodelovanju se je doslej poleg blagovne menjave razvijalo še proizvodno sodelovanje, premajhna pa je aktivnost na področju kmetijstva, združništva, bančništva, obrti, turizma, prostorskega planiranja in dnevnega gibanja sile ter pri pripravi skupnih programov za pospeševanje manj razvitih območij z obeh strani meje.

Ni še dovolj razvito povezovanje znanstveno-raziskovalnih institucij z obeh strani meje in širše, pa tudi znanstvene raziskave niso še zadosti usmerjene v razvoj in napredek obmejnega gospodarskega sodelovanja. Ni še dovolj uveljavljena dolgoročnost in stabilnost režima zunanjetrgovinskega poslovanja, tako da obmejno gospodarsko sodelovanje še ni v celoti zaživelo kot specifična oblika gospodarskega sodelovanja s sosednjimi državami. V obmejnem gospodarskem sodelovanju z Italijo so še vedno prisotni nekateri problemi, kot so dolgotrajen postopek v Italiji pri sprejemanju in prilagajanju blagovnih list, še ne dovolj ustrezna struktura menjave in občasni pozitivni saldi na avtonomnih računih.

Tovarišice in tovariši delegati! V prvih osmih mesecih letos je v ekonomskih odnosih s tujino prišlo do znatnih odmikov pri uresničevanju planov uvoza in izvoza organizacij združenega dela. Do konca leta je potrebno v naši republici in v vsej Jugoslaviji nadoknaditi pomemben zaostanek pri izvozu in bistveno zmanjšati presežek pri uvozu. Le z uskladitvijo tekočih gibanj s plani v vsaki organizaciji združenega dela bo mogoče uresničiti predviden potek procesa proizvodnje ter ustrezno založenost tržišča.

To pa narekuje maksimalne napore za povečanje izvoza ter skrajno selektivnost in racionalnost pri uvozu v vseh oblikah ekonomskih odnosov s tujino. Zato moramo tudi v okviru obmejnega gospodarskega sodelovanja izkoristiti vse možnosti izvoza, uvoz do konca leta pa zožiti samo na tiste proizvode, ki jih v tem trenutku slovensko gospodarstvo najbolj potrebuje. Pri tem ne gre za linearne ukrepe zmanjšanja uvoza ali zaporo uvoza, temveč za njegovo selektivno usmerjanje, upoštevanje specifičnosti in možnosti obmejnega gospodarskega sodelovanja.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije bo v dogovoru s Samoupravno interesno skupnostjo Slovenije za ekonomske odnose s tujino in Gospodarsko zbornico Slovenije podvzel ustrezne ukrepe, da se del uvoza preusmeri v obmejno gospodarsko sodelovanje ter na ta način zagotovi maksimalno možen nivo menjave po obmejnih sporazumih do konca letošnjega leta.

V tem smislu je potrebno, da Gospodarska zbornica Slovenije pripravi konkretne predloge. V letu 1982 bodo ostali v veljavi vsi dosedanja stimulatívni sistemski ukrepi za pospeševanje obmejnega gospodarskega sodelovanja. Poleg tega bo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije v sodelovanju z Gospodarsko zbornico Slovenije in Samoupravno interesno skupnostjo za ekonomske odnose s tujino storil vse, da se obmejnemu gospodarskemu sodelovanju kot specifični obliki ekonomskih odnosov Jugoslavije s tujino, tudi nadalje zagotovi hitra in trajna rast v medsebojno uravnoteženih razmerjih, kot to predvidevajo naše politične in razvojne usmeritve ter sklenjeni meddržavni sporazumi, upošteva je razvitost našega in sosednjih gospodarstev ter siceršnje napore za uravnoteženje ekonomskih odnosov s tujino.

Tovarišice in tovariši delegati! Po obravnavi v delovnih telesih Skupščine je Izvršni svet pripravil novo besedilo predloga smernic in aktivnosti za po-

speševanje obmejnega gospodarskega sodelovanja, kjer je upošteval vse v razpravah izrečene pripombe in sugestije. Predlagam, da ta novi predlog sprejmete, skupno s poročilom o uresničevanju sklepov in stališč o obmejnem gospodarskem sodelovanju Slovenije s sosednjimi državami. Hvala lepa!

Predsednik Emil Tomazič: Želijo poročevalci delovnih teles besedo? (Da.) Besedo ima Vitomir Dekleva, poročevalec Odbora za družbenoekonomske odnose.

Vitomir Dekleva: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Odbora za družbenoekonomske odnose in družbenoekonomski razvoj sta obravnavala poročilo Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o uresničevanju sklepov in stališč Skupščine SR Slovenije o obmejnem gospodarskem sodelovanju.

Pri obravnavi predloženega gradiva sta odbora pozorno obravnavala dosežene rezultate obmejnega gospodarskega sodelovanja. Člane odborov je predvsem zanimalo, kako se na tem področju mednarodne menjave poleg ekonomske obmejne blagovne menjave uresničujejo širši družbenopolitični interesi, predvsem politika dobrososedskih odnosov in politika odprte meje, kakor tudi povezovanje obmejnega gospodarstva in prek tega krepitev materialne osnove slovske narodne skupnosti v zamejstvu.

Odbora sta tudi ugotovila, v kolikšni meri so sklepi in stališča Skupščine SR Slovenije o obmejnem gospodarskem sodelovanju s sosednjimi državami iz leta 1975 in 1978 uresničeni in kje zaostajamo.

Ugotovljeni so pozitivni premiki, zlasti na področju blagovne in sejemske kompenzacijske menjave tako po kvantiteti kakor tudi kvaliteti. Pomemben premik je dosežen v boljši organiziranosti in samoupravnem povezovanju organizacij združenega dela, ustanovljene so interesne skupnosti, v katerih imajo odločilen vpliv proizvodne organizacije. Pomembni so tudi premiki pri uresničevanju višjih oblik obmejnega gospodarskega sodelovanja. V obmejno blagovno menjavo se enakopravno vključuje gospodarstvo slovske narodne skupnosti. Člani odborov menijo, da so v bilateralnih odnosih s sosednjimi državami v obmejnem gospodarskem sodelovanju doseženi sicer določeni premiki, zlasti v odnosih z Italijo in Madžarsko, menijo pa, da se je zlasti potrebno tudi v bodoče prizadevati, da podobne sporazume o obmejnem gospodarskem sodelovanju sklenemo tudi z Avstrijo.

Sprejet je bil predlog predlagatelja, da bo Skupščini SR Slovenije predloženo v obravnavo posebno gradivo o gospodarskem položaju slovske narodne skupnosti. Kritične pripombe in mnenja članov odborov pa so bile dane predvsem k naslednjim področjem obmejnega gospodarskega sodelovanja:

— planiranje je nezadovoljivo, predvsem je pomanjkljivo obravnavano obmejno gospodarsko sodelovanje v planih občin in organizacij združenega dela. Izražen je predvsem interes za izvoz reprodukcijskega materiala, manj pa se programirajo višje oblike obmejnega gospodarskega sodelovanja;

— v okviru interesnih skupnosti za obmejno gospodarsko sodelovanje se je v naslednjem obdobju potrebno zavzemati, da te v celoti uveljavijo zastavljene naloge v procesu združevanja dela in sredstev za pospeševanje obmejnega gospodarskega sodelovanja;

— spričo trenutnih ukrepov v sistemu ekonomskih odnosov s tujino se člani odborov zavzemajo, da se obmejno gospodarsko sodelovanje tudi v bodoče

obravnava kot prednostna naloga, ki ji je potrebno zagotoviti nemoten potek ter dolgoročneje rešitve za to dejavnost v zunanjetrgovinskem in deviznem režimu.

Odbora predlagata Zboru združenega dela, da sprejme poročilo o uresničevanju sklepov in stališč Skupščine SR Slovenije o obmejnem gospodarskem sodelovanju, skupaj s pripombami, ki so že vsebovane v predloženem, dopolnjenem predlogu smernic in aktivnosti za pospeševanje obmejnega gospodarskega sodelovanja. Hvala lepa!

Predsednik Emil Tomazič: Pričenjam razpravo. Besedo ima tovariš Jure Mlinar, delegat Zbora združenega dela za področje gospodarstva, 7. okoliš, Nova Gorica.

Jure Mlinar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Naša delegacija je skupaj z organi družbenopolitičnih organizacij in organi skupščine obravnavala to poročilo in daje Zboru združenega dela naslednje mnenje.

Nova Gorica leži ob najbolj odprti meji v Evropi in to ime tudi zasluži, saj so vsakodnevni stiki tako na kulturnem področju kot tudi na drugih področjih zelo tesni in prisrčni. Ne moremo pa trditi, da je ta meja najbolj odprta meja na področju gospodarskega sodelovanja. Naša delegacija se ne strinja z ugotovitvami, da smo lahko s tem stanjem zadovoljni. Iz naše občine na primer sodelujejo pri teh kooperacijskih poslih tri organizacije združenega dela, kar je po naši oceni odločno premalo. Zadovoljni bi lahko bili takrat ko bi vsaka organizacija združenega dela sodelovala s tremi organizacijami na drugi strani meje. Za tako stanje, kot je bilo danes že povedano, pa je več vzrokov, veliko objektivnih na italijanski strani, na naši pa v organizacijah združenega dela, v mišljenju ljudi, v nepoznavanju predpisov in nepoznavanju olajšav, ki jih imajo organizacije združenega dela iz tega naslova. Vendar je olajšav premalo. Tiste, ki so, pa ne spodbujajo interesa v organizacijah združenega dela oziroma so te spodbude še vedno manjše kot pa ovire, ki preprečujejo tesnejše sodelovanje.

V poročilu je nekaj besed tudi o videmskem sporazumu. Razumljivo, videmski sporazum ne ureja gospodarske odnose, vendar je kljub temu osnova za določene gospodarske učinke, saj je prav videmski sporazum v preteklosti doprinesel k večji izmenjavi turistov in potnikov na obeh straneh meje in omogočil precejšen priliv deviznih sredstev v našo državo. Leta 1977, ko je verjetno bila ta izmenjava na višku, je samo v naši občini bilo zamenjanih prek 50 milijard lir. Ta sredstva pa predstavljajo določen gospodarski potencial, saj so s temi sredstvi bili opravljeni nekateri nakupi na našem ozemlju. V zadnjih letih je ta izmenjava po sporazumu nekoliko v upadanju, predvsem zaradi razmer in odnosov, ki se pojavljajo na področju cen v Jugoslaviji oziroma Sloveniji in tudi v Italiji. Delegacija je bila mnenja, da bi bilo potrebno z določenimi ukrepi spodbuditi prihajanje italijanskih državljanov v našo državo in spodbuditi tudi nakupovanje teh v naši trgovini. Nekoliko je k temu doprinesel ukrep, sprejet v zadnjem času, o tem, da so nakupi z devizami oproščeni določenega dela temeljnega prometnega davka. Tako kot v Sloveniji smo tudi v Jugoslaviji skrivnostno, nekako boječe uvedli ta ukrep v prakso, namesto da bi ga široko popularizirali. Tudi trgovine niso obveščene

o tem, da je mogoče kupiti s prodajo deviz določeno blago cenejše za znesek prometnega davka.

V razpravi v naši delegaciji smo menili enako kot v Komisiji za mednarodne odnose in v Odboru Družbenopolitičnega zbora za družbenoekonomske odnose, ki v gradivu pod točko 3 govori o tem, da ukrepi, ki jih sprejema Zvezni izvršni svet, ne bi smeli veljati za tržaški, goriški in videmski sporazum. V tej Skupščini je bil pred kratkim dan predlog, da se uvede taksa za prehod prek meje tudi za imetnike propustnic po videmskem sporazumu. Mi se pridružujemo tem stališčem, vendar iz sklepov Izvršnega sveta ni razvidno, da bi bila ta stališča upoštevana. Po našem mnenju pa bi bilo nujno, da se dogovorimo, da bi bili ti sporazumi izvzeti iz restriktivnih ukrepov, ki jih sprejema Zvezni izvršni svet. Hvala lepa!

Predsednik Emil Tomažič: Besedo ima tovariš Giorgio Miani, delegat Zbora združenega dela za področje gospodarstva, 29. okoliš, Koper.

Giorgio Miani: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Ker je večji del naše razprave že vsebovan v dosedanjih razpravah in delno tudi v dopolnilnem predlogu Izvršnega sveta, bom na kratko prebral tisto, kar še ni bilo rečeno.

Ob obravnavi obmejnega gospodarskega sodelovanja se ugotovitve in razprave niso mogle izogniti dejstvu, da se ekonomski del osimskih sporazumov zelo počasi realizira. Izražene so bile odločne zahteve po večji zavzetosti in aktivnosti naše diplomacije v tej smeri, kajti, imamo občutek, da se v tem primeru s premajhno odločnostjo uveljavljajo naši interesi, zlasti če upoštevamo, da je osimske sporazume sankcionirala tudi Evropska gospodarska skupnost.

Ne morem mimo ugotovitve, da obmejna blagovna menjava nikakor ne deluje destabilizacijsko in se ne bi smelo dogajati, da se to področje menjave, urejeno z bilateralnimi dogovori, prizadene z interventnimi ukrepi, ki jih sprejemamo ob težki plačilno-bilančni situaciji. Zato odločno podpiramo ugotovitve in predloge, ki jih v 2. točki vsebuje poročilo Komisije za mednarodne odnose in ugotovitve Odbora za družbenoekonomske odnose Družbenopolitičnega zbora.

Strinjamo se, da mora veljati tudi za področje obmejnega gospodarskega sodelovanja določena selektivnost do pobud in do delovnih organizacij, ki želijo sodelovati v tem okviru. Podpirati je treba pobude, ki resnično temeljijo na dolgoročnem interesu, ki so v skladu s cilji in smernicami tega sodelovanja, ne pa tistih, ki temeljijo na kratkoročnih interesih in pomenijo zgolj špekulativno izkoriščanje posameznih olajšav, ki jih nudi blagovna menjava v okviru obmejnih sporazumov v odnosu na generalno zunanjetrgovinsko menjavo.

Predsednik Emil Tomažič: Besedo ima Oto Majerič, delegat Zbora združenega dela za področje gospodarstva, 19. okoliš, Lendava.

Oto Majerič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupščina občine Lendava je dne 28. in 29. 9. 1981 obravnavala poročilo o ureničevanju sklepov in stališč Skupščine SR Slovenije in zavzela enako mnenje, kot ga vsebuje dopolnjen predlog smernic in aktivnosti Izvršnega sveta Skup-

ščine SR Slovenije, ki smo ga danes dobili na klop. Razpravo bom zato oddal v pisni obliki.

Predsednik Emil Tomažič: Želi še kdo besedo? (Ne.) Zaključujem razpravo.

Zboru predlagam, da sprejme naslednji sklep:

1. Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije sprejema poročilo o uresničevanju sklepov in stališč Skupščine SR Slovenije o obmejnem gospodarskem sodelovanju skupaj z dopolnilnimi predlogi smernic in aktivnosti Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije za pospeševanje obmejnega gospodarskega sodelovanja.

2. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije naj pripravi program obmejnega gospodarskega sodelovanja za obdobje 1981—1985, s konkretno usmeritvijo nadaljnega razvoja in s predlogom aktivnosti, ki bodo potrebne za uresničitev. Ta program naj Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predloži Komisiji za mednarodne odnose in Odboru Zbora združenega dela za družbenoekonomski razvoj.

3. Temeljne organizacije združenega dela naj preverijo ali so v svojih planskih aktih dovolj konkretno opredelile naloge in aktivnosti za pospeševanje obmejnega gospodarskega sodelovanja.

4. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije naj poišče ustrezne rešitve za neovirano obmejno gospodarsko sodelovanje in vključi v politiko ekonomskih odnosov s tujino obmejno gospodarsko sodelovanje kot specifično obliko gospodarskega sodelovanja s sosednjimi državami.

Pri tem naj ustrezno upošteva predloge, pripombe in stališča delovnih teles Skupščine in zbora in razpravo delegatov na seji zbora.

Želi kdo o tako oblikovanem predlogu sklepa razpravljati? (Ne želi.)

Prosim, da o njem glasujemo. Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje. (118 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep soglasno sprejet.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na poročilo o ukrepih za zagotavljanje socialne varnosti delavcev Rudnika Idrija in nadaljnega razvoja občine Idrija v obdobju 1977—1980, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil njen Izvršni svet.

Poročilo je bilo objavljeno v Poročevalcu št. 17. K poročilu ste prejeli tudi stališča o aktivnostih za zagotavljanje socialne varnosti delavcev Rudnika Idrija in razvoja občine Idrija ter o ukrepih za prihodnost Rudnika živega srebra Idrija, ki so bila prav tako objavljena v Poročevalcu št. 17.

Želi predstavnik Izvršnega sveta besedo? (Da.) Besedo ima tovariš Andrej Miklavčič, namestnik predsednika Republiškega komiteja za energetiko, industrijo in gradbeništvo.

Andrej Miklavčič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Odbor podpisnikov družbenega dogovora o ukrepih za zagotavljanje socialne varnosti delavcev rudnika Idrija in nadaljnega razvoja občine Idrija je Skupščini SR Slovenije predložil zaključno poročilo o izvedbi omenjenih ukrepov, ki temelje na usmeritvah posebnega zakona, sprejetega v tej Skupščini meseca marca 1977. leta. Iz poročila izhaja, da so podpisniki družbenega dogovora,

ki jih je po številu 18, v celoti in v dogovorjenih rokih uresničili vse obveznosti, ki so jih sprejeli v letu 1977, ko je bilo potrebno proizvodnjo živega srebra v Idriji zaradi kritičnih razmer na svetovnem trgu te kovine prekiniti.

Podpisniki družbenega dogovora so na eni strani s solidarnostnimi ukrepi pomagali zagotoviti socialno varnost rudniških delavcev, ki jih je bilo v trenutku prekinitve proizvodnje nad 900. Z organiziranim pre zaposlovanjem in upokojevanjem se je številčnost tega kolektiva zmanjšala do danes na 201 delavca. Ta kolektiv vzdržuje rudnik in njegove naprave, hkrati pa predstavlja jedro za obnovitev proizvodnje. Da bi nadomestili velik izpad dohodka zaradi prekinitve proizvodnje živega srebra, so podpisniki družbenega dogovora na drugi strani s pospešeno naložbeno dejavnostjo zgradili v občini Idrija 14 novih industrijskih in drugih gospodarskih objektov, ki danes že dajejo dobre poslovne rezultate. Vrednost naložb je po cenah iz leta 1979 znašala nekaj nad milijardo dinarjev. Z naložbami pa so odprli tudi 565 novih delovnih mest, ki so jih zasedli večinoma delavci rudnika.

Skratka, široka solidarnostna akcija, ki je imela vseslovensko razsežnost, je uspešno zaključena. Naloge, ki sta jih podpisnikom naložila zakon in družbeni dogovor, so v celoti opravljene, s tem pa je prenehala tudi funkcija samega odbora podpisnikov družbenega dogovora, ki je vse te aktivnosti koordiniral in usmerjal.

Ko predlaga, da se poročilo o omenjenih aktivnostih in rezultatih v občini Idrija sprejme, Izvršni svet Skupščine SR Slovenije hkrati meni, da je treba zagotoviti učinkovite aktivnosti pri vsestranski pripravi Rudnika živega srebra za obnovitev proizvodnje v trenutku, ko bo ta rentabilna in racionalna. Pri vsem tem ne gre v ničemer zapostavljati interesov po deviznih sredstvih, saj rudnik lahko izvažajo izključno na konvertibilno tržišče kar 90 % svoje proizvodnje in s tem močno pripomore h krepitvi plačilno-bilančne pozicije naše republike.

Zaradi vseh teh okoliščin in ker se je tudi cena živemu srebru po jeklenki že dvignila od 92 USA \$ pred štirimi leti na 430 USA \$, se mora rudnik pospešeno oskrbeti z vsemi potrebnimi načrti za obnovitev proizvodnje na višjem tehničnem in tehnološkem nivoju, kar bo tudi nadomestilo potrebo po nekdanjem visokem številu rudarjev.

Do trenutka, ko se bo proizvodnja obnovila, pa je treba zagotoviti stalna sredstva za vzdrževanje in navodnjavanje rudnika, kot tudi za nadaljevanje rudniških raziskav, zaradi česar je Izvršni svet pripravil v Poročevalcu objavljene predloge.

Obnovitev proizvodnje živega srebra je torej, kot kaže položaj, zelo blizu, omogočajo pa jo zlasti:

1. postopna rast svetovnih cen te kovine,
2. vse večje potrebe po konvertibilnih deviznih sredstvih in
3. sprememba paritete med našo in dolarsko valuto.

Razumljivo je, da mora biti obnovitev proizvodnje izključno v domeni ekonomskih odločitev, saj bi kakršnakoli umetna ali socialno podpirana proizvodnja ne prišla v poštev.

Pri odločitvi o obnovitvi proizvodnje bodo imeli ključno vlogo zlasti domači porabniki živega srebra in porabniki deviz, ki bi jih pridobivali z izvozom te kovine, banke ter, razumljivo, delovni kolektiv rudnika samega.

Med temi dejavniki tečejo intenzivni razgovori o združevanju dela in sredstev za modernizacijo rudnika ter o ureditvi drugih medsebojnih razmerij.

Tovarišice in tovariši delegati! Ko Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predlaga zboru, kot sta to storila tudi odbora obeh zborov za družbenoekonomske odnose, da sprejme tudi predlagane usmeritve za prihodnost tega rudnika. Hvala.

Predsednik Emil Tomažič: Želi poročevalec Odbora za družbenoekonomske odnose besedo? (Ne želi.)

Pričenjam razpravo. Besedo ima tovariš Miloš Šturm, delegat Zbora združenega dela za področje gospodarstva, 9. okoliš, Idrija.

Miloš Šturm: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Glede na to, da je že tovariš Miklavčič pojasnil zadevo, bom dodal samo to, da sta obe delegaciji za Zbor združenega dela, skupaj s predstavniki rudnika in Izvršnega sveta Skupščine občine Idrija o teh zadevah razpravljali in se v celoti strinjata s predlogom Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije. Hkrati pa se za uspešno izpeljavo solidarnostne akcije zahvaljujem v imenu družbenopolitične skupnosti in vseh, ki so kot podpisniki dogovora sodelovali pri saniranju stanja v občini Idrija prek delegatov republiške Skupščine, pa tudi združenemu delu Slovenije, ki se je vključevalo v reševanje nastale situacije. Hvala lepa!

Predsednik Emil Tomažič: Želi še kdo besedo: (Nihče.)

Zaključujem razpravo. Zboru predlagam, da sprejme naslednji sklep:

1. Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije sprejema na znanje poročilo Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o ukrepih za zagotavljanje socialne varnosti delavcev rudnika Idrija in nadaljnjega razvoja občine Idrija v obdobju 1977—1980.

2. Zbor podpira stališče Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o aktivnostih za zagotavljanje socialne varnosti delavcev Rudnika Idrija in razvoja občine Idrija ter o ukrepih za prihodnost Rudnika živega konca srebra Idrija.

3. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije naj do konca prvega trimesečja 1982 pripravi ustrezne trajne rešitve za financiranje rudnika Idrija in o tem poroča Zboru združenega dela naše Skupščine.

Želi kdo o tako oblikovanem predlogu sklepa razpravljati? (Nihče.) Prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (120 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep soglasno sprejet.

Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o določanju in usmerjanju dela prodajne cene bencina in plinskega olja, z osnutkom zakona, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predlaga Skupščini, da obravnava zakon v smislu drugega odstavka 250. člena poslovnika Skupščine, in sicer, da se združita prva in druga faza tako, da se hkrati obravnava in sprejema predlog za izdajo in osnutek zakona.

Želi kdo o predlogu za združitev faz razpravljati? (Nihče.) Če ne, bomo o predlogu glasovali. Kdor je za predlog Izvršnega sveta o združitvi faz, naj prosim glasuje! (117 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (En delegat.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta sprejet z večino glasov.

Tako bomo obravnavali in sprejemali hkrati predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona. Želi predstavnik Izvršnega sveta besedo? (Da.) Besedo ima tovariš Stanko Debeljak, namestnik republiškega sekretarja za finance.

Stanko Debeljak: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! S tem predlogom za izdajo zakona se predlaga usmerjanje dela prodajne cene bencina in plinskega olja, ki izvira iz povečanja cen z dne 22. januarja 1981. Ta zakon torej ne posega v usmerjanje tako imenovanega bencinskega dinarja od prejšnjih podražitev in se v skladu s posebnimi predpisi v celoti usmerja za ceste.

Ob zadnjem povečanju cen bencina in plinskega olja z dne 22. 1. 1981 je bilo med Zveznim izvršnim svetom in republiški in pokrajinski izvršni sveti dogovorjeno, da naj bi se del cene usmerjal tudi za druge namene, ki bodo določeni s pokrajinskimi in republiški zakoni. Predlagamo, da se del prodajne cene bencina in plinskega olja, ki pomeni povečano nadomestilo za čas po 22. januarju 1981, usmerja za naslednje namene in v naslednji višini:

1. Za ceste v skladu z določbami zakona o javnih cestah, to pomeni delitev 85 : 15, 66,67 %.

2. Za raziskovanje in odkrivanje nahajališč energetskih surovin Samoupravni interesni skupnosti elektrogospodarstva Slovenije 13,33 %, Interesni skupnosti za nafto in plin 13,33 %.

3. Za gradnjo cestnih prehodov na železniških progah Samoupravni interesni skupnosti za železniški in luški promet 6,67 %.

Da navedena sredstva — razlika v ceni, do sprejetja dokončne odločitve o njihovi uporabi — ne bi ostala neizkoriščena, je Izvršni svet v marcu sprejel sklep o njihovi začasni usmeritvi. Po navedenem sklepu se ta sredstva začasno usmerjajo Republiški skupnosti za ceste, Samoupravni interesni skupnosti elektrogospodarstva Slovenije ter Samoupravni interesni skupnosti za železniški in luški promet, ki jih lahko začasno uporabijo le za obratne namene.

Dokončen poračun bo opravljen po sprejetju predloga tega zakona.

Predsednik Emil Tomažič: Želijo poročevalci delovnih teles besedo? (Ne želijo.) Pričenjam razpravo. Besedo ima tovariš Stane Šeško, delegat Zbora združenega dela za področje gospodarstva, 23. okoliš, Krško.

Stane Šeško: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov 23. okoliša s področja gospodarstva, za delegiranje delegatov v Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije je v pripravi na 65. sejo Zbora združenega dela posvetila precejšnjo pozornost obravnavi osnutka zakona o določanju in usmerjanju dela prodajne cene bencina in plinskega olja, ker meni, da gre za pomembno vprašanje delitve sredstev, ki naj bi bila namenjena predvsem za gradnjo in vzdrževanje cest.

Že več let govorimo o urejanju sistema financiranja izgradnje in vzdrževanja cest, ki naj bi ga uredili s tako imenovano prerazdelitvijo bencinskega dinarja. Danes pa ugotavljamo, da tega vprašanja nismo uspešno rešili; predvsem pa se prometna situacija na naših cestah iz leta v leto poslabšuje s povečanjem cestnega prometa, ki se je v zadnjih desetih letih povečal za trikrat.

Vzporedno z naraščanjem prometa pa nismo ustrezno gradili, posodabljali in vzdrževali cest. Zaradi tega plačujemo v zadnjih letih prevelik krvni davek na naših cestah, česar pa kot socialistična samoupravna družba ne smemo do-

pustiti. Iz navedenih razlogov naša skupina delegatov ocenjuje, da predlagana delitev bencinskega dinarja ne ustreza dejanskim potrebam, saj se s predlogom tretjina tega denarja namenja za druge namene, ker ne ustreza dejanskim potrebam glede na izredno težko situacijo financiranja, gradnje in vzdrževanja cest.

Menimo, da bi morali sredstva za raziskavo energetskih virov zbirati na drug način, namensko, in sicer iz prodaje kurilnega olja, mazuta, premoga in drugih goriv, s čimer bi za raziskave prispevali vsi porabniki energije oziroma goriv. Zato predlagamo, da se tudi ta sredstva namenijo za financiranje gradnje in vzdrževanja cest, ker bomo v nasprotnem primeru še bolj zaostali za potrebami cestnega omrežja, kar bo negativno vplivalo na razvoj turizma in tudi gospodarstva v celoti.

Znano nam je, da s sredstvi, ki jih zbiramo za gradnjo in vzdrževanje cest, pokrivamo komaj polovico potreb v tem srednjeročnem obdobju. Zato je bil tudi prvotno predvideni srednjeročni plan gradnje in vzdrževanja cest skrčen za 30 % in je tako sedanji srednjeročni program gradnje in vzdrževanja cest manjši kot v preteklem srednjeročnem obdobju.

Zaradi takšnih finančnih težav zelo počasi gradimo nekatere odseke pomembnih prometnic, ki bi s pravočasno graditvijo tudi pomembno vplivale k zmanjšanju porabe goriva, kar ne bi smeli zanemariti. Prav tako ne smemo prezreti naporov občanov, združenega dela in tudi družbenopolitičnih skupnosti, ki s samoprispevkom in združevanjem sredstev želijo preseči sedanje stanje na naših cestah. O njihovih interesih in pripravljenosti pa najbolj priča znani rezultat vpisa posojila za ceste, česar tudi predlagatelj ne sme prezreti.

Predlagamo, da predlagatelj ponovno prouči ustreznost predlagane delitve, upoštevajoč naša stališča in pripombe, ki izhajajo iz širših interesov delavcev in delovnih ljudi našega okoliša in jih upošteva pri pripravi predloga navedene zakona. Hvala lepa!

Predsednik Emil Tomažič: Iz razprave delegata lahko povzamem, da gre v bistvu za popolnoma drugačen pristop ureditve tega vprašanja. Delegati iz Krškega se torej zavzemajo za to, da bi do faze oblikovanja predloga zakona to vprašanje razčistili. Je to točno? (Da.)

Želi še kdo razpravljati? (Nihče.) Zboru predlagam, da sprejme naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o določanju in usmerjanju dela prodajne cene bencina in plinskega olja z osnutkom zakona se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije,

Pri pripravi predloga zakona naj Izvršni svet Skupščine SR Slovenije prouči in ustrezno upošteva pripombe Odbora za finance in razpravo na seji zbora.

Želi kdo o tako oblikovanem predlogu sklepa razpravljati? (Ne.) Če ne, prosim, da o njem glasujete. Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (119 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep soglasno sprejet.

Predlagam, da se vrnemo na 5. točko dnevnega reda, to je na poročilo o uresničevanju politike zaposlovanja.

Prosim predstavnico skupine delegatov, da nas seznanj z ugotovitvami skupine in predloga morebitne spremembe in dopolnitve sklepa, ki ga imamo pred seboj. Besedo ima tovarišica Marija Masnec.

Marija Masnec: Skupina delegatov Zbora združenega dela, ki je bila oblikovana za proučitev razprave o poročilu uresničevanja politike zaposlovanja, je vso razpravo temeljito proučila. Na podlagi tega predlaga zboru dopolnitev 9. točke predloga sklepa, ki naj se glasi: »Izvršni svet Skupščine SR Slovenije naj v svojem poročilu dane predloge ukrepov rokovno opredeli že pri oblikovanju nalog in usmeritev na področju zaposlovanja v resoluciji o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije za leto 1982. Pri tem naj upošteva ugotovitve, mnenja in pripombe, izražene v razpravah v delovnih telesih in na seji zbora.«

Predsednik Emil Tomazič: Želi kdo razpravljati o tem predlogu? (Ne.) Če ne, predlagam, da o njem glasujete. Na glasovanje dajem predlog sklepa z dopolnitvijo 9. točke. Kdor je za tako oblikovan predlog, naj prosim glasuje! (120 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep soglasno sprejet.

Prehajamo na 9. točko dnevnega reda, to je na predlog odloka o najetju posojila pri temeljnih bankah v znesku 300 000 000 dinarjev, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

K predlogu odloka ste z dopisom z dne 22. 9. 1981 prejeli amandmaja Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije k 2. in 3. členu predloga odloka. Želi predstavnik Izvršnega sveta besedo? (Ne želi.) Poročevalci delovnih teles? (Ne želijo.)

Želi kdo razpravljati? (Da.) Besedo ima tovariš Jože Gabrovšek, delegat Zbora združenega dela za področje gospodarstva, 38. okoliš, Ljubljana-Siška.

Jože Gabrovšek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Ob obravnavi predloga odloka o najetju posojila pri temeljnih bankah v znesku 300 milijonov dinarjev smo delegati gospodarskega in kulturno-prosvetnega področja 38. okoliša, Ljubljana-Siška, na skupni seji dne 25. 9. 1981, za to točko dnevnega reda dobili gibljev mandat. Iz predloženega gradiva delegati nismo našli odgovorov na nekatera vprašanja. Želeli bi odgovor prej, preden se bomo o tem odločali. Ta vprašanja so naslednja.

Ob sprejemanju zakona o sredstvih za odpravo posledic katastrofalnega potresa, ki je prizadel SR Črno goro v letu 1979 in participacije SR Slovenije po odloku o obveznostih republik in avtonomnih pokrajin za leto 1981, je določena obveznost SR Slovenije v znesku 460 milijonov dinarjev. Menimo, da bi se morali že tedaj odločiti o viru sredstev za poravnavo naših obveznosti. Zato sprašujemo, ali prvotno določena sredstva iz solidarnosti ne zadoščajo oziroma, kaj nas vodi k sprejemu tega odloka? Menimo, da smo za našo obveznost v letu 1981 vedeli že ob sprejemanju plana za letošnje leto.

Sprašujemo tudi, ali je mogoče, da v zadnjih treh mesecih tega leta v taki meri in tako obremenjujemo banke, razen seveda, da banke že v svojih planih imajo predvidena sredstva za leto 1981?

Zanima nas tudi, iz katerih virov bodo banke črpale potrebna sredstva, saj v delovnih organizacijah ugotavljamo, da do konca tega leta ne moremo pridobiti nobenih sredstev za obratne namene, kaj šele za dolgoročne kredite. Banke tudi ne izpolnjujejo že sprejetih obveznosti, predvsem za kreditiranje

priprave blaga za izvoz. Zato nas zanima vir sredstev in posledice izvajanja tega odloka.

Tudi v primeru, da predlog odloka sprejmemo, postavljamo vprašanje, kako se bo to odražalo na strukturi naložb bank, saj nam je iz izjave tovariša Mikoša pri 2. točki dnevnega reda znano, da nobena banka ne izpolnjuje zakonske zahteve razmerja strukture dolgoročnih naložb iz kratkoročnih virov, ki jih banke imajo. Hvala lepa!

Predsednik Emil Tomažič: Želi še kdo besedo? (Da.) Besedo ima ponovno tovariš Stanko Debeljak.

Stanko Debeljak: V tem primeru gre za obveznost republike Slovenije za sredstva, ki jih kot solidarnostni prispevek plačuje SR Črni gori v obliki posojila. V preteklem letu je republika Slovenija zagotovila sredstva za poravnavo obveznosti iz sredstev solidarnosti. Ker ta sredstva ne zadoščajo, kot je razvidno iz obrazložitve odloka, bo iz sredstev solidarnosti mogoče zagotoviti le 160 milijonov, za poravnavo obveznosti pa je potrebno v republiki Sloveniji zbrati dodatnih 300 milijonov dinarjev.

Razgovori o zagotovitvi teh sredstev med Izvršnim svetom in banko so potekali že več mesecev. Točna je ugotovitev, da smo zaradi pomanjkanja sredstev v bankah tako glede investicijske sposobnosti kot omejitev ročnosti plasmajev imeli vrsto težav za doseg dogovora z bankami. Razmišljali smo celo o tem, da bi se združila sredstva za stanovanjsko izgradnjo, kar bi pomenilo znižanje sredstev za ta namen.

Končno smo z bankami in združenji bank dosegli kompromis, ki ima za posledico, da bo na razpolago dejansko manj sredstev za druge investicije, ker gre za dolgoročne plasmaje bank. Res je, da bo to otežilo položaj bank v zadnjih treh mesecih, vendar mora SR Slovenija to obveznost izpolniti. Z združenjem bank smo se dogovorili, da bi obveznost med bankami prerazporedili po ključu sredstev družbenopolitičnih skupnosti za leto 1981, to pomeni zagotovitev sredstev bank. Vsaka temeljna banka pa bo morala zagotoviti kvalitetna sredstva, to je sredstva družbenopolitičnih skupnosti, ki imajo značaj kratkoročnih virov za dolgoročni plasma.

Predsednik Emil Tomažič: Obveznost SR Slovenije ni sporna. Delegata pa zanimajo nekatera vprašanja in odgovori, ki jih moramo razčistiti. Besedo ima Jože Gabrovšek.

Jože Gabrovšek: Ali sprejemamo ta odlok le v eni fazi oziroma so faze zakonodajnega postopka združene?

Predsednik Emil Tomažič: Odlok vedno sprejemamo v eni fazi zakonodajnega postopka. Ste z odgovorom predstavnika Izvršnega sveta zadovoljni? (Da.)

Če ne želi nihče več razpravljati, dajem na glasovanje predlagani odlok.

Najprej dajem na glasovanje amandmaje Izvršnega sveta k 2. in 3. členu predloga odloka. Z amandmajem soglašata naš Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija.

Glasovali bomo najprej o amandmaju Izvršnega sveta k 2. členu predloga odloka. Kdor je za predlagani amandma, naj prosim glasuje! (100 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (16 delegatov.)

Ugotavljam, da je amandma Izvršnega sveta k 2. členu predloga zakona sprejet z večino glasov.

Sedaj dajem na glasovanje redakcijski amandma Izvršnega sveta k 3. členu predloga zakona. Kdor je za predlagani amandma, naj prosim glasuje! (103 delegati glasujejo za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (13 delegatov.)

Ugotavljam, da je predlagani amandma Izvršnega sveta k 3. členu predloga sprejet z večino glasov.

Dajem na glasovanje predlog odloka o najetju posojila pri temeljnih bankah v znesku 300 milijonov dinarjev v celoti. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (96 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (8 delegatov.) Se je kdo vzdržal? (12 delegatov.)

Ugotavljam, da je predlog o najetju posojila pri temeljnih bankah v znesku 300 milijonov dinarjev sprejet z večino glasov.

Menim, da bi predlagatelj takih in podobnih odlokov moral vendarle razmisliti, če ne bi bila potrebna obravnava v Skupščini v dveh fazah zakonodajnega postopka, čeprav je za sprejem odlokov po 301. členu poslovnika predvidena izjema, da se odloki sprejemajo vedno le v fazi predloga in ne osnutka odloka.

Prehajamo na 10. točko dnevnega reda, to je na predlog dogovora o usklajevanju temeljev politike posebnega davka od prometa proizvodov v obdobju 1981—1985, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo njen Izvršni svet.

K predlogu dogovora ste z dopisom z dne 16. 9. 1981 prejeli predlog odloka o soglasju k predlogu dogovora o usklajevanju temeljev politike posebnega davka od prometa proizvodov v obdobju 1981—1985, o katerem bomo glasovali.

Želi predstavnik Izvršnega sveta besedo? (Ne želi.) Poročevalci delovnih teles? (Ne.) Želi kdo razpravljati? (Ne.)

Zaključujem razpravo. Prehajamo na glasovanje. Na glasovanje dajem predlog odloka o soglasju k predlogu dogovora o usklajevanju temeljev politike posebnega davka od prometa proizvodov v obdobju 1981—1985. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (122 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Ugotavljam, da je predlog odloka o soglasju k predlogu dogovora o usklajevanju temeljev politike posebnega davka od prometa proizvodov v obdobju 1981—1985 sprejet z večino glasov.

Glede na to, da je Skupščina SR Slovenije podpisnica tega dogovora, predlagam, da sprejmemo še naslednji sklep:

Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije pooblašča Zdenka Malija, direktorja Republiške uprave za družbene prihodke, da v imenu Skupščine SR Slovenije podpiše dogovor o usklajevanju temeljev politike posebnega davka od prometa proizvodov v obdobju 1981—1985. Želi kdo o tem sklepu razpravljati. (Nihče.) Prosim, da o njem glasujemo. Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (123 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep soglasno sprejet.

Prehajamo na 11. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o ratifikaciji sporazuma o garanciji med SFR Jugoslavijo in Mednarodno banko za obnovo in razvoj (YU-1977), ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ.

K predlogu zakona ste prejeli predlog odloka o soglasju k predlogu zakona, o katerem bomo glasovali. K tej in k naslednji točki dnevnega reda ste danes prejeli mnenje Izvršnega sveta naše Skupščine, poročilo Komisije za mednarodne odnose in poročilo Zakonodajno-pravne komisije.

Želi predstavnik delegacije besedo? (Ne želi.) Predstavnik Izvršnega sveta? (Ne želi.) Želi kdo razpravljati? (Nihče.)

Če ne, prehajamo na glasovanje. Na glasovanje dajem predlog odloka o soglasju k predlogu zakona o ratifikaciji sporazuma o garanciji med SFR Jugoslavijo in Mednarodno banko za obnovo in razvoj (YU-1977). Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (120 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Ugotavljam, da je predlog odloka o soglasju k predlogu zakona o ratifikaciji sporazuma o garanciji med SFR Jugoslavijo in Mednarodno banko za obnovo in razvoj (YU-1977) sprejet z večino glasov.

Prehajamo na 12. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o ratifikaciji sporazuma o garanciji med SFR Jugoslavijo in Mednarodno banko za obnovo in razvoj (YU-1993), ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Zbor republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije.

K predlogu zakona ste prejeli predlog odloka o soglasju. Želi predstavnik delegacije besedo? (Ne želi.) Predstavnik Izvršnega sveta? (Ne.) Poročevalci delovnih teles? (Ne.) Želi kdo razpravljati? (Nihče.)

Prehajamo na glasovanje. Na glasovanje dajem predlog odloka o soglasju k predlogu zakona o ratifikaciji sporazuma o garanciji med SFR Jugoslavijo in Mednarodno banko za obnovo in razvoj (YU-1993). Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (122 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka o soglasju k predlogu zakona o ratifikaciji sporazuma o garanciji med SFR Jugoslavijo in Mednarodno banko za obnovo in razvoj (YU-1993) soglasno sprejet.

Prehajamo na 13. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Zbor republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije.

K osnutku zakona ste prejeli mnenje Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in predlog sklepa, ki je bil pripravljen na podlagi vseh dosedanjih razprav o tem osnutku zakona.

Poročevalce delovnih teles prosim, da spremljajo razpravo, da bi kasneje lahko oblikovali spremembe predloga sklepa. Želi predstavnik Izvršnega sveta besedo? (Da.) Besedo ima tovariš Milivoj Samar, član Izvršnega sveta in predsednik Republiškega komiteja za družbeno planiranje.

Milivoj Samar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Glede na to, da je danes Gospodarska zbornica Slovenije dala pripombe in

stališča k osnutku zakona, menim, da se te lahko vključijo v pripombe Izvršnega sveta oziroma v predložene sklepe, razen pripomb k 5. členu, ki jih predlaga zbornica.

Menim, da ta predlog ni ustrezen, glede na to, da sam zakon o oblikovanju teh sredstev predvideva stalna sredstva iz dveh virov, to je stalna sredstva iz obveznega posojila in druga sredstva, ki se združujejo neposredno med posameznimi organizacijami združenega dela. Zato mora besedilo ostati takšno, kot je določeno v zakonu, to je: »stalna sredstva sklada, ki se oblikujejo iz obveznega posojila«, ne pa besedilo, ki ga predlaga zbornica.

Ostale pripombe so smiselno skladne z našimi predlogi. K 15. členu še pripomba k predlogu, da se črtajo lastna sredstva. V pojasnilo le to, da gre pri teh lastnih sredstvih le za primer, ko se posamezna organizacija pojavlja ob lastnih sredstvih še z zahtevo, da pridobi kreditna sredstva iz samega sklada. Ne gre pa tu za primer, kot ga navaja Gospodarska zbornica, to je, da bi se z navedbo lastnih sredstev lahko pojavila zahteva po kreditnih sredstvih, da se ta možnost lahko izkoristi samo, če se pojavlja organizacija tudi z dodatnimi lastnimi sredstvi.

Menim, da bi sklep lahko dopolnili tako, da delegacija pri nadaljnji razpravi upošteva smiselno tudi pripombe Gospodarske zbornice Slovenije, razen pripombe k 5. členu.

Predsednik Emil Tomažič: V Zboru občin so sprejeli sklep, ki ga imamo tudi mi, s tem da je obveznost izhajala iz te ugotovitve, da so predlogi in stališča Gospodarske zbornice smiselno vključeni v predlog sklepa. Predlagam, da tudi mi tako zaključimo. Se strinjate? (Da.)

Želi kdo razpravljati? (Nihče.) Prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (121 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (En delegat.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep sprejet z večino glasov.

Prehajamo na 14. točko dnevnega reda, to je na predlog periodičnega delovnega načrta Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije za IV. trimesečje 1981.

Predlog periodičnega delovnega načrta, ki ga danes obravnavamo, temelji za razliko od prejšnjih delovnih načrtov na deloma drugačnih osnovah. Ne izhaja namreč v celoti iz letnega programa, pač pa so vanj kot prednostne vključene aktualne naloge s področja uresničevanja letošnjih planskih nalog in stabilizacijske politike. Družbenopolitične in gospodarske razmere namreč zahtevajo, da se Skupščina SR Slovenije na te razmere veliko bolj odziva kot doslej. Zato so v uvodnem delu na prvem mestu navedene prioritete naloge, ki si jih je Skupščina SR Slovenije začetala s stališči in sklepi, sprejetimi ob obravnavi poročila Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o uresničevanju družbenega plana Slovenije za obdobje 1981—1985 ob polletju ter resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije v letu 1981.

Predlog periodičnega delovnega načrta so obravnavala vsa delovna telesa zbora in Skupščine. Nekateri predlogi delovnih teles so bili v fazi nastajanja predloga delovnega načrta že upoštevani, zato s te strani ni odprtih vprašanj. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije se bo opredelil še do predloga Komisije za mednarodne odnose in kolikor je njen predlog sprejemljiv, bi v periodični delovni načrt v mesecu decembru vključili še poročilo o uresniče-

vanju sklepov Skupščine SR Slovenije o politiki krepitve materialne osnove slovenske narodne skupnosti v zamejstvu.

Sicer pa je, tako kot letni program, tudi periodični delovni načrt odprt in če bo mogoče to pripraviti, bomo to vključili.

V zvezi z obravnavanimi temami na oktobrskih sejah, ki izhajajo iz že omenjenega sklepa zborov z dne 18. 7. 1981, naj poudarim, da gre za specifičen pristop obravnave. Predlagatelji teh poročil so večinoma tisti subjekti našega družbenega življenja, ki morajo predvsem odgovoriti, zakaj se nekatere naloge iz letošnje resolucije ne uresničujejo skladno z dogovorjeno politiko in kdo je odgovoren za takšno neizvajanje. Dve takšni temi oziroma poročili smo danes že obravnavali. Temu ustrezno je bilo potrebno oblikovati posebne skupine delegatov, ki bodo proučile in ocenile ta poročila in zborom predlagale predloge zaključkov. Stalna delovna telesa zbora se bodo lahko vključila v te obravnave, kolikor bodo za to posebej zainteresirana, zlasti za posamezne probleme. Tako bomo na današnji seji izvolili delegate za omenjene skupine, katerih funkcija bo, da v posamezni zadevi opravijo funkcijo delovnega telesa in potem bo njihova naloga oziroma funkcija ugasnila.

Predlagam, da k seji 28. oktobra 1981 priključimo še osnutek zakona o dopolnitvah zakona o kritju tečajnih razlik, ki so nastale pri bankah v letu 1980 na podlagi spremembe tečaja dinarja in na podlagi tekočega deviznega poslovanja bank, ki nam ga je Zbor republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije predložil te dni.

Zboru predlagam, da sprejme predlog periodičnega delovnega načrta, čeprav je res, da je to zelo obsežen delovni načrt, da bo zahteval od vseh nas izredno velike napore, v bistvu pa smo to na nek način vendarle sprejeli z letnim programom, zlasti pa z obveznostmi, ki izhajajo iz našega sklepa z dne 28. 7. 1981. Menim, da je treba čimveč stvari ne glede na težave vendarle rešiti.

Želi kdo o predlogu periodičnega delovnega načrta razpravljati? (Da.) Besedo ima tovariš Marjan Korun, delegat Zbora združenega dela za področje gospodarstva, 6. okoliš, Velenje-Mozirje.

Marjan Korun: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Naša skupina delegatov je za Zbor združenega dela k tej točki pripravila naslednje pripombe:

1. Da se v delovni načrt Zbora združenega dela za seje dne 28. 10. 1981 ali na eno izmed sej v novembru vključi točka dnevnega reda »Poročilo o realizaciji stališč in sklepov Zbora združenega dela v letu 1981«. K tej točki naj Izvršni svet v zgoščeni obliki poda poročilo o tem, kako so se realizirali oziroma, kako se realizirajo posamezni sklepi, ki jih Zbor združenega dela sprejema. Gre za realizacijo sklepov, ki jih je zbor sprejel letos ali že prej z zadolžitvijo, da se realizirajo v letu 1981.

2. Nadalje menimo, da bi morala postati kontrola izvajanja sklepov stalna oblika delovanja Zbora združenega dela. Tako kot redno obravnavamo pod posebno točko zapisnike prejšnjih sej, bi morali obenem pregledati izvajanje sklepov, sprejetih na teh sejah. Zato predlagamo, da se v bodoče v drugo stalno točko dnevnega reda vključi poleg odobritve zapisnika tudi pregled realizacije sklepov. Ugotavljamo namreč, da sprejemamo v Zboru združenega dela dobre sklepe in stališča, vendar na njihovo realizacijo, razen v nekaterih primerih, nismo dovolj pozorni. Obenem pripominjamo, da se je takšen princip

kontrole izvajanja sklepov glede na izkušnje v mnogih samoupravnih organih že dobro obnesel.

Predsednik Emil Tomažič: Želi še kdo besedo? (Nihče.) Menim, da je predlog dober. Škoda le, da smo se tega relativno pozno spomnili, čeprav je bil podoben predlog že dan v razpravi. Težko je po mojem mnenju uvesti na vsaki seji tako točko dnevnega reda, ker izvrševanje sklepov časovno različno poteka. Nekateri sklepi se lahko realizirajo leto in več. Ne glede na to menimo, da se lahko dogovorimo, da bi ob sprejemanju periodičnega delovnega načrta predlagano obveznost za tekoče leto izpolnjevali. Četudi nam mandat preneha, pa menim, da bi bilo prav, da v tem času vendarle to opravimo in pripravimo predlog za naslednji mandat.

Ob tem se postavlja vprašanje, ali Izvršni svet lahko pripravi pregled realizacije sklepov in stališč do 28. 10. 1981. Tovariš Marenk, ali bi se lahko o tem izrekli? Morda bi se povezali z Izvršnim svetom in skupaj pripravili še v tem letu tak pregled. Če pa to ni mogoče, je treba zboru predložiti informacijo takrat, ko bomo sprejemali program dela za leto 1982. Je ta predlog sprejemljiv? (Da.)

Želi še kdo razpravljati? (Ne.) Predlagam, da sprejmemo naslednji sklep.

1. Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije sprejema predlog periodičnega delovnega načrta Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije za IV. trimesečje 1981.

2. Periodični delovni načrt za IV. trimesečje 1981 se objavi v Poročevalcu.

3. Pri nadaljnjem programiranju dela naj se ustrezno uporabijo predlogi, dani v razpravi.

Želi kdo o tem razpravljati? (Nihče.) Kdor je za tako oblikovan sklep, naj prosim glasuje! (119 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep soglasno sprejet.

Ob sprejemanju periodičnega delovnega načrta vas obveščam še o tem, da smo glede na poslovniško določen 30-dnevni rok za sklic sej že sklicali seji zbora, in sicer za 21. in 28. oktober.

Prehajamo na 15. točko dnevnega reda, to je na volitve in imenovanja.

1. Predlog odloka o izvolitvi predsednice Višjega sodišča v Ljubljani in razrešitvi namestnice javnega pravobranilca SR Slovenije je Skupščini SR Slovenije predložila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve.

Predlog odloka ste prejeli. Izvršni svet je dal k predlogu odloka pozitivno mnenje.

Želi kdo razpravljati o odloku? (Ne želi.) Prehajamo na glasovanje. Na glasovanje dajem predlog odloka o izvolitvi predsednice Višjega sodišča v Ljubljani in o razrešitvi namestnice javnega pravobranilca SR Slovenije.

Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (117 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (En delegat.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka o izvolitvi predsednice Višjega sodišča v Ljubljani in razrešitvi namestnice javnega pravobranilca SR Slovenije sprejet z večino glasov.

S tem je Breda Lokar-Gaspari izvoljena za predsednico Višjega sodišča v Ljubljani in razrešena dolžnosti namestnice javnega pravobranilca SR Slovenije.

2. Predlog odloka o izvolitvi sodnikov Višjega sodišča v Mariboru je Skupščini SR Slovenije predložila v obravnavo Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve.

Predlog odloka ste prav tako prejeli. Izvršni svet naše Skupščine je k predlogu odloka dal pozitivno mnenje.

Želi kdo o predlogu odloka razpravljati? (Ne želi.) Prehajamo na glasovanje. Na glasovanje dajem predlog odloka o izvolitvi sodnikov Višjega sodišča v Mariboru. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (115 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Dva delegata.)

Ugotavljam, da je predlog odloka o izvolitvi sodnikov Višjega sodišča v Mariboru sprejet z večino glasov.

S tem so za sodnike Višjega sodišča v Mariboru izvoljeni Adela Bombek, Peter Hauptman in Tatjana Planinšek-Nič.

3. Predlog odloka o razrešitvi sodnice Višjega sodišča v Ljubljani je prav tako predložila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve.

Predlog odloka ste prejeli. Izvršni svet naše Skupščine je dal k predlogu odloka pozitivno mnenje. Želi kdo o njem razpravljati? (Ne želi.)

Dajem predlog odloka na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (119 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Ugotavljam, da je predlog odloka o razrešitvi sodnice Višjega sodišča v Ljubljani sprejet z večino glasov.

S tem je Mira Cepuder s 30. septembrom 1981 razrešena dolžnosti sodnice Višjega sodišča v Ljubljani.

Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve naše Skupščine je predložila v obravnavo predlog sklepa o imenovanju skupine delegatov za proučitev poročila o uresničevanju nalog na področju ekonomskih odnosov s tujino, ki ste ga prejeli. To so obveznosti, o katerih sem prej govoril v zvezi s periodičnim načrtom.

Danes na klop pa ste prejeli dopolnitev k predlogu sklepa. Želi kdo o predlogu sklepa razpravljati ali ga dopolniti? (Ne.) Če ne, predlagam, da o njem glasujemo.

Kdor je za predlog sklepa z dopolnitvijo, naj prosim glasuje! (118 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog sklepa o imenovanju skupine delegatov za proučitev poročila o uresničevanju nalog na področju ekonomskih odnosov s tujino, z dopolnitvijo soglasno sprejet.

Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve je predložila predlog sklepov o imenovanju skupine delegatov za proučitev poročila o uresničevanju zakona o družbeni kontroli cen in politike cen, ki ste ga prejeli.

Danes na klop pa ste prejeli dopolnitev k predlogu sklepa. Želi kdo o predlogu sklepa z dopolnitvijo razpravljati? (Ne želi.)

Dajem predlog sklepa z dopolnitvijo na glasovanje. Kdor je za ta predlog sklepa z dopolnitvijo, naj prosim glasuje! (117 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog sklepa o imenovanju skupine delegatov za proučitev poročila o uresničevanju zakona o družbeni kontroli cen in politike cen z dopolnitvijo soglasno sprejet.

Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve je predložila tudi predlog sklepa o imenovanju skupine delegatov za proučitev poročila o uresničevanju socialne politike, ki ste ga prav tako sprejeli.

Želi kdo o njem razpravljati? (Ne.) Če ne, dajem predlog sklepa na glasovanje. Kdor je za predlog sklepa, naj prosim glasuje! (114 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog sklepa o imenovanju skupine delegatov za proučitev poročila o uresničevanju socialne politike soglasno sprejet.

Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve je predložila predlog sklepa o imenovanju skupine delegatov za proučitev poročila o uresničevanju politike delitve sredstev za osebne dohodke in politike skupne ter splošne porabe, ki ste ga prav tako prejeli.

Danes na klop pa ste prejeli dopolnitev k predlogu sklepa. Želi kdo razpravljati o predlogu sklepa z dopolnitvijo? (Ne.) Če ne, prosim da o njem glasujete. Kdor je za predlog sklepa z dopolnitvijo, naj prosim glasuje! (109 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (En delegat.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Ugotavljam, da je predlog sklepa o imenovanju skupine delegatov za proučitev poročila o uresničevanju politike delitve sredstev za osebne dohodke in politike skupne ter splošne porabe z dopolnitvijo sprejet z večino glasov.

Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve je predložila še predlog sklepa v okviru sestave posebnega delovnega telesa Skupščine SR Slovenije in Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije za proučitev vprašanj v pripravah osnutka zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o upravljanju in razpolaganju s stavbnim zemljiščem, ki so ga zbori Skupščine že sprejeli na sejah 28. 7. 1981.

Želi kdo o tako predlaganem sklepu razpravljati? (Ne.) Prosim, da o njem glasujete. Kdor je za predlog sklepa, naj prosim glasuje! (111 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (En delegat.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Ugotavljam, da je predlog sklepa sprejet z večino glasov.

Prehajamo na 16. točko dnevnega reda, to je na predloge in vprašanja delegatov.

Preden preidemo na obravnavo delegatskih vprašanj, mi dovolite še tole. Zbor združenega dela je po sprejemu zakona o začasni prepovedi razpolaganja z delom družbenih sredstev za gradnjo in nakup določenih objektov in opreme v letu 1981 na seji 28. julija 1981 s sklepom naložil delovnemu telesu Skupščine, ustanovljenem po 11. členu tega zakona, da v mesecu septembru poroča zboru o svojem delu.

Glede na navedeni sklep in ker je delo tega telesa potekalo do včeraj, je delovno telo pripravilo poročilo za zadnjo sejo v septembru; danes ste ga v pisni obliki dobili na klop. To poročilo bomo objavili tudi v Poročevalcu, da bo s tem omogočeno čim širšemu krogu delovnih ljudi seznaniti se z delom tega delovnega telesa, razen tega pa lahko tudi v svoji delegatski bazi razpravljate o tem poročilu in zastavite tudi kakšno vprašanje temu delovnemu telesu.

Prehajamo na predloge in vprašanja delegatov.

Na delegatsko vprašanje skupine delegatov za gospodarsko področje, 6. okoliš, Velenje-Mozirje v zvezi s stanovanjsko gradnjo za trg bo odgovorila Erika Peterca, pomočnica predsednice Republiškega komiteja za varstvo okolja in urejanje prostora.

Erika Peterca: Tovarišice in tovariši delegati! Na navedeno delegatsko vprašanje dajemo naslednji odgovor.

Uveljavljanje delavcev kot nosilcev stanovanjske politike ter celovitega odločanja o delu dohodka, ki ga združujejo za stanovanjske namene, zahteva njihov odločilen vpliv pri snovanju stanovanjske politike v celoti in še posebej stanovanjske gradnje.

Pogoje za tako uveljavitev delavcev omogoča družbeno usmerjena stanovanjska gradnja s tem, da pri oblikovanju in gradnji stanovanj v stanovanjskih soseskah sodelujejo vsi zainteresirani dejavniki in da neposredno vplivajo na racionalno rabo prostora in na programsko in prostorsko zasnovane soseske, na raven in vrsto komunalne opreme ter na strukturo, kvaliteto in ceno stanovanjskih in spremljajočih objektov.

Družbeno usmerjena stanovanjska graditev naj omogoči tudi racionalno stanovanjsko gradnjo in nenehno izboljšanje tehnologije graditve ter uvajanje industrijskega načina gradnje stanovanj. Gradnja za trg je le delno ustrezala vsem tem zahtevam in ni omogočala oziroma ne omogoča, da bi delavci, delovni ljudje in občani lahko navedena načela pri graditvi stanovanj in stanovanjskih naselij tudi uresničevali.

Prav izkušnje iz preteklega obdobja kažejo, da je kljub nekaterim prednostim take gradnje, kot na primer začasno kreditiranje kupcev v času gradnje, ta način gradnje spremljala večina slabosti. Med tem najbolj izstopajo naslednje.

Vrsta in kvaliteta stanovanj ter opremljenost stanovanj in stanovanjskih sosesk se je prilagajala zgolj operativno-finančnim in drugim usposobljenostim in nanje pričakovalci oziroma kupci niso imeli nikakršnega vpliva.

Velika razdrobljenost gradbišč je terjala ogromna vlaganja v primarno infrastrukturo in marsikdaj dolga leta ni bila izkoriščena v kapacitetah, za katere je bila grajena.

Gradnja stanovanjskih objektov brez potrebne opreme sosesk z objekti družbenega standarda je pripeljala do izgradnje vrste neopremljenih spalnih naselij. Cene za kvadratni meter stanovanja so oblikovali predvsem izvajalci, vpliv uporabnikov pa je bil minimalen.

Kratkoročno kreditiranje kupcev je močno obremenjevalo ceno kvadratnega metra stanovanja. Z dnem uveljavitve zakona o stanovanjskem gospodarstvu ni prenehal veljati zakon o graditvi objektov, prav tako se še vedno uporablja določba 68. člena temeljnega zakona o graditvi investicijskih objektov, na katerega opozarjajo delegati v svojem vprašanju. In ta določba določa za organizacije združenega dela pogoje za gradnjo stanovanj in spremljajočih objektov za trg.

Zakon o stanovanjskem gospodarstvu je v 11. členu določil nov pojem »družbeno usmerjena stanovanjska gradnja«, to je tista gradnja, ki je opredeljena s planskimi akti družbenopolitičnih skupnosti. V zvezi s pojmom družbeno usmerjene stanovanjske gradnje je z zakonom določen tudi investitor. Kot investitor družbeno usmerjene stanovanjske gradnje lahko nastopa samo-

upravna stanovanjska skupnost, organizacija združenega dela ali stanovanjska zadruga. V primeru, če jo za to pooblasti samoupravna stanovanjska skupnost, pa tudi poslovna skupnost.

Samoupravna stanovanjska skupnost praviloma lahko nastopa kot investitor družbeno usmerjene stanovanjske gradnje le pod pogojem, da za izvrševanje investitorskih del določi ustrezno organizacijo združenega dela, ki je usposobljena za opravljanje takih del in opravil ali poslovna skupnost. Praviloma naj ne bi bilo naloženo izvrševanje del in nalog v zvezi z opravljanjem investitorskih poslov delavcem delovne skupnosti samoupravne stanovanjske skupnosti.

Nadalje zakon o stanovanjskem gospodarstvu določa, da samoupravna stanovanjska skupnost lahko poveri investicijska dela organizaciji združenega dela le pod pogojem, da ta organizacija ni izvajalec stanovanjske graditve za objekte in komplekse stanovanjskega naselja, ki se gradi v okviru družbeno usmerjene stanovanjske gradnje.

Enako načelo velja za poslovno skupnost, v kateri se povezujejo le izvajalci teh operativnih izvajalskih del na stanovanjskih objektih.

Podlaga za tako odločitev je dana v zveznem in republiškem zakonu o sistemu družbenega planiranja, ki zavezujeta občino, da v dogovoru o temeljih plana in planu občine, skladno s sprejetim samoupravnim sporazumom o temeljih plana samoupravne stanovanjske skupnosti in drugih interesnih skupnostih, določi obseg in prostorsko razmestitev stanovanjske gradnje.

V 141. členu zakona o stanovanjskem gospodarstvu je določeno: organizacije združenega dela, ki nastopajo kot izvajalci in investitorji v družbeno usmerjeni stanovanjski gradnji, morajo svoje poslovanje v zvezi z družbeno usmerjeno stanovanjsko gradnjo uskladiti s tem zakonom v roku enega leta. Organizacije združenega dela iz tega odstavka gradijo stanovanjske objekte, za katere so si pridobile gradbeno dovoljenje, do uveljavitve tega zakona po dosedanjih predpisih. To pomeni, da organizacije združenega dela, ki so doslej nastopale kot izvajalec in investitor družbeno usmerjene stanovanjske gradnje, in nameravajo še naprej opravljati ta dela in opravila, morajo svoje poslovanje uskladiti s tem zakonom v roku enega leta, to je do 27. januarja 1982.

Stanovanjska gradnja predvsem na večjih kompleksih poteka v daljših časovnih obdobjih — običajno se tudi investicijsko-tehnična dokumentacija pridobi za celotne komplekse — prav tako pa tudi gradbeno dovoljenje, zato je v zakonu o stanovanjskem gospodarstvu določeno, da organizacije združenega dela gradijo stanovanjske objekte, za katere so si že pridobile gradbeno dovoljenje do uveljavitve tega zakona po dosedanjih predpisih. Po zaključku teh del oziroma po preteku veljavnosti pridobitve dovoljenj, pa morajo svoje poslovanje uskladiti s 141. členom zakona o stanovanjskem gospodarstvu, če nameravajo nastopati kot izvajalci oziroma investitorji družbeno usmerjene stanovanjske gradnje.

Delovni osnutek o graditvi objektov upošteva navedene določbe zakona o stanovanjskem gospodarstvu in v prehodnih določbah ne omenja več uporabe 68. člena temeljnega zakona o graditvi investicijskih objektov. Hvala lepa!

Predsednik Emil Tomažič: So delegati zadovoljni z odgovorom? (Da.)

Na delegatska vprašanja delegatov iz Raven na Koroškem, Idrije in Ljubljana-Šiška bo odgovorjeno na prihodnji seji zбора.

Obveščam vas, da smo pri točkah dnevnega reda, kjer smo sprejemali končne odločitve, usklajeni z Zborom občin. Dnevni red je s tem izčrpan. Zahvaljujem se vam za udeležbo.

(Seja zбора je bila zaključena ob 16.10.)

66. seja

(21. oktobra 1981)

Predsedoval: Emil Tomazič,
predsednik Zbora združenega dela

Začetek seje ob 9. uri.

Predsednik Emil Tomazič: Tovarišice in tovariši delegati! Pričejam 66. sejo Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije.

Najprej bomo izvolili Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja za današnjo sejo zbora in verificirali pooblastila. V komisijo predlagam naslednje delegate: za predsednika Milana Žnidariča, za člana pa Emilijo Kaljun in Štefana Petkoviča.

Želi kdo o predlogu razpravljati (Ne.) Kdor je za predlog, naj to potrdi z dvigom roke! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so bili v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja izvoljeni delegati v predlaganem sestavu.

Komisijo prosim, da se sestane in pripravi poročilo za zbor.

Na današnjo sejo zbora so k posameznim točkam dnevnega reda vabljeni predstavniki Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, Gospodarske zbornice Slovenije in Samoupravne interesne skupnosti za ekonomske odnose s tujino.

Na sejo zbora so bili vabljeni tudi predsedniki odborov Zbora združenega dela, člani delegacije Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, delegati iz SR Slovenije v Zveznem zboru Skupščine SFRJ Jugoslavije ter poročevalci odborov in komisij, in sicer: Franc Odlazek, poročevalec Odbora za finance, Ivan Zelenšek, poročevalec Odbora za družbenoekonomske odnose, Stanko Jaki, poročevalec Komisije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve, Karlo Marsel, poročevalec Komisije za pravosodje, in Majda Lindič, poročevalka Zakonodajno-pravne komisije.

Prosim vse delegate, ki imajo namen na današnji seji postaviti delegatska vprašanja, da le-te čimprej oddajo, da bi lahko z njimi seznanili Izvršni svet oziroma pristojne republiške funkcionarje. Na ta način bi jim omogočili, da odgovorijo na delegatska vprašanja, če bo to mogoče, že na današnji seji.

Obveščam vas, da ste prejeli na klop seznam gradiv k posameznim točkam dnevnega reda, zato teh ne bom posebej navajal. Prav tako ste za današnjo sejo prejeli na klop listo predstavnikov Izvršnega sveta k posameznim točkam dnevnega reda, zato tudi teh ne bom posebej navajal pri obravnavi posameznih zadev.

Ko ste prejeli dodatna gradiva za današnjo sejo, ste bili obveščeni, da zaradi pomanjkanja tiskarskega materiala ni bilo mogoče poslati nekaterih gradiv vsem delegatom, pač pa le vodjem skupin za delegate, ki ste danes na seji. Upam, da vam to ni povzročilo večjih ovir pri vašem delu. Prav tako so vam zaradi teh razlogov nekatera gradiva predložena šele danes. Predvsem so to poročila, mnenja in stališča, v katerih ni večjih vsebinskih pripomb. Prosim vas, da z razumevanjem sprejmete te okoliščine na znanje.

Ugotavljam, da je Komisija za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja končala z delom. Prosim predsednika komisije, da poroča zboru.

Milan Žnidarič: Spoštovani predsednik, spoštovane tovarišice in tovariši delegati! Dajem naslednje poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije za 66. sejo, z dne 21. 10. 1981

Zbor združenega dela šteje 150 delegatov. Za današnjo sejo je predložilo delegatska pooblastila 139 delegatov, in sicer: z gospodarskega področja 84 delegatov, s prosvetno-kulturnega področja 17 delegatov, s socialno-zdravstvenega področja 12 delegatov, iz kmetijske dejavnosti 15 delegatov, iz obrtne in podobnih dejavnosti 5 delegatov, iz delovnih skupnosti državnih organov, družbenopolitičnih organizacij in društev ter drugih delovnih skupnosti 5 delegatov in iz delegacij aktivnih vojaških oseb in civilnih oseb v službi v oboroženih silah SFRJ 1 delegat.

Na današnji seji niso navzoči delegati z naslednjih področij oziroma okolišev: gospodarsko področje, 8. okoliš — 1 delegat, 10. okoliš — 1 delegat, 22. okoliš — 1 delegat, 24. okoliš — 1 delegat, 28. okoliš — 1 delegat in 36. okoliš — 1 delegat; prosvetno-kulturno področje, 5. okoliš — 1 delegat, socialno-zdravstveno področje, 4. okoliš — 1 delegat, kmetijske dejavnosti, 4. okoliš — 1 delegat, 5. okoliš — 1 delegat, 9. okoliš — 1 delegat. Skupaj je torej odsotnih 11 delegatov.

Komisija je pregledala predložena pooblastila in ugotovila, da so vsa pooblastila v skladu z zakoni in ustavo SR Slovenije, zato predlaga, da Zbor združenega dela vsa predložena pooblastila verificira.

Predsednik Emil Tomazič: Hvala lepa. Želi kdo razpravljati o poročilu komisije? (Nihče.)

Če ne želi nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za poročilo, naj prosim glasuje! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno potrdil poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter s tem verificiral pooblastila delegatov

za 66. sejo Zbora združenega dela. Prav tako ugotavljam, da zbor lahko veljavno odloča, ker je na seji navzoča večina delegatov.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na določitev dnevnega reda 66. seje Zbora združenega dela.

Ker zaradi tehničnih razlogov ni bilo mogoče pripraviti zapisnika 65. seje Zbora združenega dela, ga umikam z dnevnega reda današnje seje. Tako bomo obravnavali samo zapisnik 64. seje Zbora združenega dela.

Glede na to predlagam zboru, da sprejme ta-le dnevni red:

1. določitev dnevnega reda 6. seje Zbora združenega dela,
2. odobritev zapisnika 64. seje Zbora združenega dela,
3. predlog zakona o dodatnem prispevku solidarnosti v letih 1982 do 1985,
4. predlog odloka o financiranju graditve stanovanj za nosilce družbenih funkcij v SR Sloveniji v letih 1982 do 1985,
5. predlog odloka o sofinanciranju programa gradnje družbenih najemnih stanovanj za delavce republiških organov v obdobju 1982—1985 in zagotovitvi sredstev za odplačilo posojil, najetih za stanovanja, zgrajena v obdobju 1975 do 1981,
6. predlog odloka o sofinanciranju programa zagotavljanja stanovanj delavcem organov za notranje zadeve v obdobju 1982—1985,
7. statut Odvetniške zbornice Slovenije,
8. predlog zakona o ratifikaciji sporazuma o postopku za izdajanje uvoznih dovoljenj,
9. predlog zakona o ratifikaciji sporazuma med SFR Jugoslavijo in Kraljevino Dansko o izogibanju dvojnemu obdavčevanju dohodka in premoženja,
10. predlog zakona o ratifikaciji sporazuma o uporabi VI. člena splošnega sporazuma o carinah in trgovini,
11. predlog zakona o ratifikaciji sporazuma o gospodarskem in tehničnem sodelovanju pri graditvi in rekonstrukciji industrijskih in drugih objektov v SFR Jugoslaviji, sklenjenega med Zveznim izvršnim svetom Skupščine SFRJ in Vlado Zveze Sovjetskih socialističnih republik,
12. osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o opravljanju gospodarskih dejavnosti v tujini,
13. osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prometu blaga in storitev s tujino,
14. osnutek zakona o dopolnitvi zakona o dovolitvi začasnega kredita SR Bosni in Hercegovini za obnovo objektov, ki jih je poškodoval potres v dneh 26. in 27. oktobra 1969,
15. osnutek zakona o zagotovitvi sredstev za odpravo posledic potresa v letu 1979 na območju posameznih občin v SR Bosni in Hercegovini in SR Hrvatski,
16. osnutek zakona o zagotovitvi sredstev železniškim transportnim organizacijam združenega dela za nakup tirnih vozil domače proizvodnje,
17. volitve in imenovanja,
18. predlogi in vprašanja delegatov.

Predlaga kdo kakšno spremembo ali dopolnitev dnevnega reda? (Nihče.)

Kdor je za predlagani dnevni red, naj prosim glasuje! (Vsi delegati glasujejo za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je dnevni red 66. seje Zbora združenega dela soglasno sprejet.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnika 64. seje Zbora združenega dela.

Ima kdo kakšno pripombo ali predlog za spremembo ali dopolnitev zapisnika? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zapisnik 64. seje Zbora združenega dela odobren.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o dodatnem prispevku solidarnosti v letih 1982—1985, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Danes ste prejeli stališča Koordinacijskega odbora za razvijanje in uveljavljanje socialistične solidarnosti pri Predsedstvu Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije.

Želi predstavnik Izvršnega sveta besedo? (Ne želi.) Želijo poročevalci delovnih teles besedo? (Ne želijo.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima Zorka Mikuš, delegatka Zbora združenega dela, gospodarsko področje, 11. okoliš, Kranj.

Zorka Mikuš: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov iz Kranja postavlja naslednje vprašanje: predlagatelj zakona naj pojasni, ali bodo zbrana sredstva na predlagani ravni zadoščala tudi za izpolnjevanje kreditnih obveznosti naše republike do Črne gore? Vprašujemo tudi, ali bo mogoče iz teh virov zagotavljati sredstva za valorizacijo teh sredstev, ki so z zakonom o sredstvih za odpravo posledic potresa predvidena v Socialistični republiki Črni gori?

Predsednik Emil Tomažič: Hvala lepa. Želi še kdo razpravljati? (Ne.) Če ne, potem prosim predstavnika Izvršnega sveta, da na zastavljeni vprašanji odgovori. Besedo ima tovariš Anton Slapernik, član Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in republiški sekretar za finance.

Anton Slapernik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Postavljeno je bilo vprašanje ali je predvidena možnost, da se s temi sredstvi pokrije tudi obveznost, ki bo nastala iz naslova valorizacije obveznosti.

To je predvideno in tudi v obrazložitvi zakona računsko prikazano. Izhaja pa to predvidevanje iz naslednjega.

Osnova oziroma viri, iz katerih se dodatni prispevek solidarnosti plačuje, so osebni dohodki in prejemki, pri katerih velja zakonitost naraščanja v skladu z rastjo družbenega proizvoda, valorizacija obveznosti pa temelji tudi na določenih indeksih. Predvidevamo, da bo mogoče s temi sredstvi sproti pokrивati obveznosti, ki nastajajo iz naslova valorizacije. Za leto 1981 še nimamo odloka o valorizaciji. Ta odlok je namreč v postopku v Zvezni skupščini. Ugotavljamo pa, da se bo že iz sredstev, ki se zbirajo po sedanjem zakonu in ki velja do konca letošnjega leta, nateklo nekaj sredstev, ki bodo presegala nominalno obveznost republike za to leto in bo mogoče z njimi pokriti del valorizacije. Sredstva, ki jih moramo plačati iz naslova valorizacije, bomo vplačali v letu 1982, ker navedeni odlok verjetno ne bo sprejet pred koncem leta.

Glede nepovratnih sredstev pojasnujem, da s temi viri ne predvidevamo pokrivanje kreditnega dela obveznosti. Na osnovi razprave ob osnutku tega zakona smo sicer dodali 12. člen, v katerem je dana možnost, da, kolikor se zbere več sredstev, kot je potrebno za pokrivanje obveznosti, skupaj z valorizacijo, se

ta razlika uporabi kot kredit SR Črni gori. Sredstva, dosežena z vračilom kredita, pa so, potem ko se vrnejo, prihodek sredstev solidarnosti za odpravljanje elementarnih nesreč v SR Sloveniji. Predvidevamo, da bo s tem mogoče zagotoviti le del kreditne obveznosti, medtem ko moramo za ostali del kreditne obveznosti zagotavljati druga sredstva. Ta sredstva smo zagotavljali iz sredstev republiške solidarnosti kot kredit. Za letošnje leto je Skupščina SR Slovenije sprejela odlok o najetju posojila pri poslovnih bankah v višini 300 milijonov dinarjev, s katerimi bi poravnali letošnjo obveznost. Kolikor ne bo prišlo do večjih elementarnih nesreč na območju SR Slovenije, bi lahko v skladu s predvideno dinamiko pritoka sredstev solidarnosti, v prihodnjem letu ponovno pokrili obveznost iz teh virov.

Predsednik Emil Tomažič: Hvala lepa. Ste zadovoljni z odgovorom? (Da.)

Želi še kdo razpravljati? (Ne.) Če ne želi nihče več, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje.

Na glasovanje dajem predlog zakona o dodatnem prispevku solidarnosti v letih 1982—1985. Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (128 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Dva delegata.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o dodatnem prispevku solidarnosti v letih 1982 do 1985 sprejet z večino glasov.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na predlog odloka o financiranju graditve stanovanj za nosilce družbenih funkcij v SR Sloveniji v letih 1982 do 1985, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

K predlogu odloka ste prejeli amandmaje Izvršnega sveta, ki jih predlaga na podlagi četrtega odstavka 277. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije kot sestavni del predloga odloka. Zato o teh amandmajih ne bomo posebej glasovali. Izvršni svet je predložil tudi prečiščeno besedilo odloka. Danes ste prejeli še amandmaje Izvršnega sveta k 1., 2., 4. in 5. členu. Želi predstavnik Izvršnega sveta besedo? (Da.) Besedo ima tovariš Jože Pacek, član Izvršnega sveta in republiški sekretar za pravosodje, upravo in proračun.

Jože Pacek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Dovolite mi, da hkrati podam uvodno besedo k 4., 5. in 6. točki dnevnega reda.

Predlogi odlokov z amandmaji, ki jih je predlagal Izvršni svet Skupščine SR Slovenije, pomenijo v primerjavi z osnutki teh odlokov bistven premik glede reševanja stanovanjskih vprašanj delavcev v republiških upravnih organih za nosilce družbenih funkcij in za delavce organov za notranje zadeve, skladno s sistemskimi zakoni s tega področja. Pri tem imam v mislih zakon o stanovanjskem gospodarstvu in koncept zakona o stanovanjskih razmerjih. Z uskladitvijo odlokov z navedenim zakonom se tudi nosilci družbenih funkcij in delavci delovnih skupnosti republiških upravnih organov na področju stanovanjske problematike izenačujejo z delavci v združenem delu.

Pri pripravi predlogov odlokov so bile proučene vse pripombe iz razprave ob osnutkih in realne možnosti v prihodnjem srednjeročnem razdobju. Te možnosti ne omogočajo bogatih rešitev, saj so znane zaostrene družbenoekonomske razmere. Naj ob tej priložnosti povem tudi to, da je po podatkih Zavoda za statistiko SR Slovenije 12 400 dinarjev, ki jih posebej izločajo v organizacijah

združenega dela, več, kot pa je predlagano v odlokih, kar z drugimi besedami pomeni, da je Izvršni svet vsote, ki so bile prvotno predlagane na podlagi petletnih programov, razpolovil. Takšno ravnanje je v skladu z realnimi možnostmi.

Temeljna usmeritev v vseh teh odlokih je zagotavljanje sredstev le za najnujnejše reševanje stanovanjskih vprašanj, ob upoštevanju vloge, položaja in nalog organov in organizacij, načel kadrovske politike, značaja posamezne funkcije oziroma del in nalog, ki se opravljajo v okviru dejavnosti upravnih organov in organov za notranje zadeve.

Ta usmeritev je izražena v odloku za financiranje graditve stanovanj za nosilce družbenih funkcij, ki jih v skladu z razvojem političnega sistema opravlja vedno večji krog ljudi. To bo še posebej prišlo do izraza v letu 1982 ob volitvah in ob kadrovskih spremembah, ki bodo posledica teh volitev. Gre v bistvu za zagotavljanje normalnih delovnih pogojev tistim, ki bodo morali opravljati družbeno funkcijo tudi na ravni republike. To je tudi kadrovska poanta, poudarjena v predlaganem odloku.

Sredstva, ki bodo zagotovljena po tem odloku, bodo predvsem namenjena za pridobitev stanovanj, ki se bodo nosilec družbenih funkcij dodeljevala za čas opravljanja funkcij. To pomeni tedaj, ko bodo delali v republiki na skupnih nalogah in se potem vračali nazaj v združeno delo. V odloku je navedeno, da se samo v izjemnih primerih ter ob pogojih, določenih v zakonu o stanovanjskem gospodarstvu, lahko ta sredstva uporabljajo tudi za trajno reševanje stanovanjskih vprašanj nosilcem družbenih funkcij, in sicer v obliki stanovanjskih posojil ali izjemoma tudi za pridobitev družbenega najemnega stanovanja. Stanovanja in stanovanjska posojila se bodo dodeljevala nosilec družbenih funkcij po pravilniku o pogojih in načinu urejanja stanovanjskih zadev za nosilce družbenih funkcij, ki ga je v skladu z zakoni, ki sem jih navedel, Izvršni svet že sprejel. Pomeni, da je v celoti zajamčeno osnovno vodilo, ki sem ga omenil, to je, da so tudi nosilci družbenih funkcij v enakem položaju kot delavci v združenem delu.

Pri obravnavi predlogov odlokov sta Odbora za finance Zbora občin in Zbora združenega dela menila, da bi bilo potrebno predlagani dveletni rok za določitev osnovnih meril za dodelitev stanovanj in stanovanjskih posojil bistveno skrajšati. V pravilnik so vnesene vse ideje, ki so bile izražene na odborih. Tako so skupni elementi za urejevanje vprašanj skupnega pomena nosilcev družbenih funkcij tudi v tem smislu popolnoma izenačeni s položajem delavcev v združenem delu. Tu mislim predvsem lastno udeležbo, pogoje in usklajenost z družbenim dogovorom, ki je bil sprejet julija meseca.

Izvršni svet je v največji možni meri sledil vsem dosedanjim razpravam in je tako odlok o financiranju graditve stanovanj za nosilce družbenih funkcij v celoti usklajen z razpravami. Izvršni svet tudi sprejema amandma odbora za finance, ki dooloča, da je treba vsako leto ob predložitvi zakona o proračunu, posebej dati obrazložitev, navesti sredstva in cilje s tega področja.

Odlok za sofinanciranje programa gradnje družbenih najemnih stanovanj za delavce republiških organov v obdobju od leta 1982 do 1985 in zagotoviti sredstev za odplačilo posojil, najetih za stanovanja, zgrajena v obdobju 1975 do 1981, pomeni v osnovi enak način reševanja stanovanjskih vprašanj kot v organizacijah združenega dela, ker se za sredstva za stanovanjsko gradnjo lahko nameni ostanek čistega dohodka. Številke, ki sem jih navajal pri prejšnjem odloku, veljajo tudi v tem primeru, saj so prav tako nižje in razpolovljene od tistega,

kar bo po podatkih Zavoda za statistiko in Službe družbenega knjigovodstva na razpolago. Tako, da to pomeni samo 22 oziroma 22,4 odstotka sredstev mimo namenskega prispevka, ki ga vsi poznamo v okviru bruto osebnega dohodka.

Delovne skupnosti republiških upravnih organov pridobivajo v skladu s sistemom sredstva za osebne dohodke in skupno porabo in ne ustvarjajo svojega osebnega dohodka. Zaradi tega je razumljivo, da je potrebno prek odloka urejati stanovanjske zadeve tako kot v organizacijah združenega dela.

V odloku se s prehodno določbo za leto 1982 in 1983 zagotavlja enak način pridobivanja sredstev kot doslej, to se pravi v absolutnih zneskih. Po letu 1983 pa bo potrebno sredstva za razreševanje stanovanjskih vprašanj predvideti v skladu s programi dela teh organov že v republiškem proračunu.

Želim vas obvestiti še o tem, da je samoupravna organiziranost delavcev v delovnih skupnostih republiških organov na področju reševanja stanovanjskih vprašanj določena s samoupravnim sporazumom o združevanju in uporabi sredstev republiških organov za stanovanjsko gradnjo. To pomeni, da se vse tisto, kar pridobivajo v okviru bruto osebnega dohodka delovnih ljudi v delovnih skupnostih upravnih organov, združuje v celoti in se potem razdeljuje na podlagi skupnih kriterijev in meril, ki so postavljena v statutu skupnega sklada.

Glede odloka, ki bo obravnavan pri 6. točki, naj povem, da so delavci organov za notranje zadeve v skladu z določili zakona o stanovanjskem gospodarstvu in družbenega dogovora na referendumu, dne 30. 6. letos, sprejeli pravilnik o reševanju stanovanjskih vprašanj, v katerem so uvedli med drugim stanovanjske standarde ter plačilo lastne udeležbe pri pridobivanju stanovanjske pravice na družbeno najemnem stanovanju tako, kot velja za delavce v združenem delu.

Glede zagotavljanja stanovanj delavcem za notranje zadeve v skladu z določili zakona o notranjih zadevah gre za določene specifičnosti, ko je treba nujno opraviti naloge, kar je pri njih posebej ocenjeno in le v tem primeru ne velja določilo o 20% lastni udeležbi, sicer pa generalno velja tako kot za vse ostale. Odlok je po vsebinskem pristopu v celoti usklajen z zakonom o stanovanjskem gospodarstvu in velja tudi za delavce organov za notranje zadeve enako kot za delavce v združenem delu.

Na koncu v imenu Izvršnega sveta izjavljam, da so vsi trije odloki usklajeni s sistemom, ki velja za združeno delo, in da je pravilnik v celoti sprejel kriterije na podlagi zakona o stanovanjskem gospodarstvu.

Predsednik Emil Tomazič: Hvala lepa! Želijo poročevalci delovnih teles besedo? (Ne želijo.) Pričenjam razpravo. Kdo želi razpravljati? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Najprej bomo glasovali o amandmajih Izvršnega sveta k 1., 2., 4. in 5. členu predloga odloka. Zato prosim, če vzamete v roke prečiščeno besedilo, v katerega so vključeni amandmaji, ki so sestavni del predloga odloka, in amandmaje Izvršnega sveta, ki ste jih prejeli danes.

Zakonodajno-pravna komisija in Odbor za finance se z amandmaji strinjata.

Na glasovanje dajem amandma Izvršnega sveta k 1. členu predloga odloka. Kdor je za predlagani amandma, naj prosim glasuje! (135 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (En delegat.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Ugotavljam, da je amandma Izvršnega sveta k 1. členu predloga odloka sprejet z večino glasov.

Na glasovanje dajem amandma Izvršnega sveta k 2. členu predloga odloka. Kdor je za predlagani amandma, naj prosim glasuje! (138 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (En delegat.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Ugotavljam, da je amandma Izvršnega sveta k 2. členu sprejet z večino glasov.

Ker so amandmaji Izvršnega sveta postali sestavni del predloga odloka, je potrebno glasovati tudi o amandmaju k 4. členu, s katerim Izvršni svet umika svoj prvotni amandma k temu členu.

Dajem na glasovanje amandma Izvršnega sveta k 4. členu predloga odloka. Kdor je za predlagani amandma, naj prosim glasuje! (139 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Ugotavljam, da je amandma Izvršnega sveta k 4. členu sprejet z večino glasov.

Na glasovanje dajem še amandma Izvršnega sveta k 5. členu predloga odloka. Kdor je za predlagani amandma, naj prosim glasuje! (137 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Dva delegata.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Ugotavljam, da je amandma Izvršnega sveta k 5. členu predloga odloka sprejet z večino glasov.

Na glasovanje dajem še amandma Odbora za finance našega zbora k 6. členu predloga odloka, ki je razviden iz njegovega poročila. Z amandmajem se strinja Izvršni svet in Zakonodajno-pravna komisija. Kdor je za predlagani amandma, naj prosim glasuje! (133 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (En delegat.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Ugotavljam, da je amandma Odbora za finance k 6. členu predloga odloka sprejet z večino glasov.

Dajem na glasovanje predlog odloka o financiranju graditve stanovanj za nosilce družbenih funkcij v SR Sloveniji v letih 1982–1985 v celoti. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (137 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (En delegat.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Ugotavljam, da je predlog odloka o financiranju graditve stanovanj za nosilce družbenih funkcij v SR Sloveniji v letih 1982–1985 sprejet z večino glasov.

Obveščam vas, da se nam je medtem pridružila še delegatka 36. okoliša, tako je na seji zbora navzočih 140 delegatov.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na predlog odloka o sofinanciranju programa gradnje družbenih najemnih stanovanj za delavce republiških organov v obdobju 1982–1985 in zagotovitvi sredstev za odplačilo posojil, najetih za stanovanja, zgrajena v obdobju 1975–1981, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil njen Izvršni svet.

K predlogu odloka ste prejeli amandmaje Izvršnega sveta, ki jih predlaga na podlagi četrtega odstavka 277. člena poslovnika Skupščine kot sestavni del predloga odloka, zato o teh amandmajih ne bomo posebej glasovali.

Izvršni svet je predložil prečiščeno besedilo predloga odloka. Želijo poročevalci delovnih teles besedo? (Ne.)

Pričenjam razpravo. Besedo ima Ivan Kastrevc; delegat Zbora združenega dela, gospodarsko področje, 16. okoliš, Maribor.

Ivan Kastrevc: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov s področja gospodarstva za Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije, 16. okoliš je obravnavala predlog odloka o sofinanciranju progra-

ma gradnje družbenih najemnih stanovanj za delavce republiških organov in se opredelila, da načelno podpre sprejem odloka.

Vendar pa je razprava pokazala, da gradivo ne vsebuje vseh potrebnih informacij, ki bi dala jasnejšo sliko o politiki reševanja stanovanjske problematike za delavce republiških organov. Delegati predvsem pogrešamo analizo dejanskih stanovanjskih potreb in razreševanje le-teh. Ob tej analizi pa bi bila dobrodošla tudi informacija o dosedanjem gospodarjenju s sedanjim stanovanjskim fondom.

Predsednik Emil Tomazič: Sledi kakšen predlog iz tega? Opozorim naj, do odbor za finance predlaga Izvršnemu svetu, da pripravi analizo, v kateri naj prikaže v skladu z obravnavo na odboru ob osnutku in predlogu odloka o financiranju graditve stanovanj za nosilce družbenih funkcij v SR Sloveniji, kako se je od leta 1970 dalje razpolagalo s stanovanji. Odbor nalaga pripravo te analize do konca februarja 1982. V okviru naloge pa naj pripravi tudi to, kar predlagajo delegati iz Maribora. Se strinjate s tem? Tovariš Pacek, je to sprejemljivo? (Da.) To pomeni, da naj se analiza pripravi za naš Odbor za finance. Če bo Odbor za finance ocenil za potrebno, bo analiza obravnavana tudi na seji zбора. Naj torej ponovim, da odbor glede prvega odloka postavlja navedeno zahtevo, kar pa smo na osnovi razprave razširili še na področje, obravnavano pri tem odloku.

Kdo še želi besedo? (Nihče.) Če ne želi nihče več razpravljati, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje.

Najprej bomo glasovali o amandmaju odbora za finance k 7. členu predloga odloka v prečiščenem besedilu. Z amandmajem se strinjata Izvršni svet in Zakonodajno-pravna komisija. Kdor je za predlagani amandma, naj prosim glasuje! (139 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Ugotavljam, da je predlagani amandma Odbora za finance k 7. členu predloga odloka sprejet z večino glasov.

Na glasovanje dajem predlog odloka o sofinanciranju programa gradnje družbenih najemnih stanovanj za delavce republiških organov v obdobju 1982 do 1985 in zagotovitvi sredstev za odplačilo posojil, najetih za stanovanja, zgrajena v obdobju 1975–1981 v celoti. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (136 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Dva delegata.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Ugotavljam, da je predlog odloka o sofinanciranju programa gradnje družbenih najemnih stanovanj za delavce republiških organov v obdobju 1982–1985 in zagotovitvi sredstev za odplačilo posojil, najetih za stanovanja, zgrajena v obdobju 1975–1981, sprejet z večino glasov.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na predlog odloka o sofinanciranju programa zagotavljanja stanovanj delavcem organov za notranje zadeve v obdobju 1982–1985, ki ga je Skupčini SR Slovenije predložil Izvršni svet.

K predlogu odloka ste prejeli amandmaje Izvršnega sveta, ki jih predlaga na podlagi četrtega odstavka 277. člena poslovnika Skupčine kot sestavni del predloga odloka, zato o teh amandmajih ne bomo posebej glasovali. Izvršni svet je predložil prečiščeno besedilo predloga odloka.

Tovariš Jože Pacek je dal uvodno besedo že pri 4. točki dnevnega reda. Želijo besedo poročevalci delovnih teles? (Ne želijo.)

Pričenjam razpravo. Želi kdo razpravljati? (Ne.) Če ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje.

Najprej bomo glasovali o amandmaju Odbora za finance k točki VI. predloga odloka v prečiščenem besedilu. Z amandmajem se strinjata Izvršni svet in Zakonodajno-pravna komisija.

Na glasovanje dajem amandma Odbora za finance k točki VI. predloga odloka. Kdor je za predlagani amandma, naj prosim glasuje! (138 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Ugotavljam, da je amandma Odbora za finance k VI. točki predloga odloka sprejet z večino glasov.

Na glasovanje dajem predlog odloka o sofinanciranju programa zagotavljanja stanovanj delavcem organov za notranje zadeve v obdobju 1982–1985 v celoti. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (136 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Ugotavljam, da je predlog odloka o sofinanciranju programa zagotavljanja stanovanj delavcem organov za notranje zadeve v obdobju 1982–1985 sprejet z večino glasov.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na statut Odvetniške zbornice Slovenije, ki ga je predložila Odvetniška zbornica Slovenije.

K statutu ste prejeli mnenje Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in danes poročilo Zakonodajno-pravne komisije ter predlog odloka o soglasju k statutu.

Želi predstavnik predlagatelja besedo? (Ne.) Želi besedo predstavnik Izvršnega sveta? (Ne.) Želijo poročevalci delovnih teles besedo? (Ne želijo.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Ker ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje.

Na glasovanje dajem predlog odloka o soglasju k statutu Odvetniške zbornice Slovenije. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (141 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka o soglasju k statutu Odvetniške zbornice SR Slovenije soglasno sprejet.

Ker so delovna telesa Skupščine in Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predlagali k statutu pripombe, ki se nanašajo na izpopolnitev in izboljšavo določb, predlagam, da v zvezi s tem zbor sprejme še tale sklep:

Odvetniška zbornica Slovenije naj v skladu s pripombami in predlogi Komisije za pravosodje, Zakonodajno-pravne komisije in Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije spremeni in dopolni statut Odvetniške zbornice Slovenije ter o tem poroča Skupščini SR Slovenije.

Želi kdo o predlogu sklepa razpravljati? (Nihče.) Prosim, da se o njem izrečete. Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (141 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep soglasno sprejet.

Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o ratifikaciji sporazuma o postopkih za izdajanje uvoznih dovoljenj, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Zbor republik in pokrajn Skupščine SFR Jugoslavije.

K predlogu zakona ste k tej in k 9., 10. ter k 11. točki dnevnega reda danes prejeli skupno poročilo Zakonodajno-pravne komisije in mnenja Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije. Z dopisom z dne 8. 10. 1981 ste prejeli predlog odloka o soglasju k predlogu zakona, o katerem bomo glasovali.

Želi predstavnik delegacije besedo? (Ne želi.) Želi predstavnik Izvršnega sveta besedo? (Ne želi.) Vprašujem tudi poročevalce delovnih teles, če želijo besedo? (Ne želijo.)

Pričenjam razpravo. Želi kdo razpravljati? (Nihče.) Ker ne želi nihče razpravljati, prehajamo na glasovanje. Na glasovanje dajem predlog odloka o soglasju k predlogu zakona o ratifikaciji sporazuma o postopkih za izdajanje uvoznih dovoljenj. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (142 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (En delegat.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka o soglasju k predlogu zakona o ratifikaciji sporazuma o postopkih za izdajanje uvoznih dovoljenj sprejet z večino glasov.

Obveščam vas, da sta medtem oddala delegatska pooblastila še dva delegata, in sicer delegata 1. okoliša, Ajdovščina, in 2. okoliša, Nova Gorica.

Prehajamo na 9. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o ratifikaciji sporazuma med SFR Jugoslavijo in Kraljevino Dansko o izogibanju dvojnemu obdavčevanju dohodka in premoženja, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Zbor republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije.

K predlogu zakona ste prejeli predlog odloka o soglasju k predlogu zakona in mnenje Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije.

Želi predstavnik delegacije besedo? (Ne želi.) Želi predstavnik Izvršnega sveta besedo? (Ne želi.) Želijo poročevalci delovnih teles besedo? (Ne želijo.)

Pričenjam razpravo. Želi kdo razpravljati? (Nihče.) Prehajamo na glasovanje. Na glasovanje dajem predlog odloka o soglasju k predlogu zakona o ratifikaciji sporazuma med SFR Jugoslavijo in Kraljevino Dansko o izogibanju dvojnemu obdavčenju dohodka in premoženja. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (142 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka o soglasju k predlogu zakona o ratifikaciji sporazuma med SFR Jugoslavijo in Kraljevino Dansko o izogibanju dvojnemu obdavčevanju dohodka in premoženja soglasno sprejet.

Prehajamo na 10. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o ratifikaciji sporazuma o uporabi VI. člena splošnega sporazuma o carinah in trgovini, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Zbor republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije.

K predlogu zakona ste prejeli predlog odloga o soglasju k predlogu zakona, o katerem bomo glasovali, in mnenje Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije.

Vprašujem predstavnika delegacije, če želi besedo? (Ne želi.) Želi besedo predstavnik Izvršnega sveta? (Ne želi.) Želijo besedo poročevalci delovnih teles? (Ne želijo.)

Želi kdo razpravljati? (Nihče.) Ker ne želi nihče razpravljati, prehajamo na glasovanje.

Na glasovanje dajem predlog odloka o soglasju k predlogu zakona o ratifikaciji sporazuma o uporabi VI. člena splošnega sporazuma o carinah in trgo-

vini. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (143 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka o soglasju k predlogu zakona o ratifikaciji sporazuma o uporabi VI. člena splošnega sporazuma o carinah in trgovini soglasno sprejet.

Obvestim naj vas, da bomo pripombo Komisije za mednarodne odnose posredovali delegatom Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ.

Prehajamo na 11. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o ratifikaciji sporazuma o gospodarskem in tehničnem sodelovanju pri graditvi in rekonstrukciji industrijskih in drugih objektov v SFR Jugoslaviji, sklenjenega med Zveznim izvršnim svetom Skupščine SFR Jugoslavije in vlado Zveze Sovjetskih socialističnih republik, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Zbor republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije.

K predlogu zakona ste prejeli predlog odloka o soglasju k predlogu zakona, o katerem bomo glasovali, in danes mnenje Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije.

Želi predstavnik delegacije besedo? (Ne želi.) Želi predstavnik Izvršnega sveta? (Ne želi.) Želijo poročevalci delovnih teles besedo? (Ne želijo.) Želi kdo razpravljati? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Na glasovanje dajem predlog odloka o soglasju k predlogu zakona o ratifikaciji sporazuma o gospodarskem in tehničnem sodelovanju pri graditvi in rekonstrukciji industrijskih in drugih objektov v SFR Jugoslaviji, sklenjenega med Zveznim izvršnim svetom Skupščine SFR Jugoslavije in vlado Zveze sovjetskih socialističnih republik. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (141 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Ugotavljam, da je predlog odloka o soglasju k predlogu zakona sprejet z večino glasov.

Glede na predlog Komisije za mednarodne odnose Skupščine SR Slovenije predlagam zboru, da sprejme še ta-le sklep:

Delegacija Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije naj ob razpravi o predlogu zakona o ratifikaciji sporazuma o gospodarskem in tehničnem sodelovanju pri graditvi in rekonstrukciji industrijskih in drugih objektov v SFR Jugoslaviji, sklenjenega med Zveznim izvršnim svetom Skupščine SFR Jugoslavije in vlado Zveze Sovjetskih socialističnih republik, v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije zahteva v bodoče takšno oblikovanje ratifikacije zakonov, da bo v njih podrobneje opredeljeno, kdo so neposredni izvrševalci pogodbe, kakšni so roki za njeno izvršitev, kakor tudi morebitne druge modalitete, ki so potrebne za konkretno uresničevanje obveznosti iz mednarodne pogodbe.

Želi kdo o predlogu sklepa razpravljati? (Nihče.) Če ne, prosim, da se o njem izrečete. Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (140 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (En delegat.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep sprejet z večino glasov.

Prehajamo na 12. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o opravljanju gospodarskih dejavnosti

v tujini, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Zbor republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije.

K tej točki dnevnega reda, kot tudi k 13., 14., 15. in 16. ste prejeli mnenje Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in danes poročila Zakonodajno-pravne komisije in predloge sklepov, ki so pripravljani na podlagi vseh dosedanjih razprav o teh zakonih.

Izvršni svet je danes predložil še dopolnitev svojih stališč. Predlagam, da predstavnik delegacije, predstavnik Izvršnega sveta in poročevalca Zakonodajno-pravne komisije ter pristojnega odbora zbora spremljajo morebitno razpravo o tem osnutku zakona, prav tako pa tudi o zakonih, ki jih bomo obravnavali pri 13., 14., 15. in 16. točki, ter kolikor bi bilo potrebno na podlagi razprave spremeniti ali dopolniti predloge teh sklepov, naj to opravijo.

Želi predstavnik delegacije besedo? (Ne želi.) Želi predstavnik Izvršnega sveta besedo? (Ne želi.) Želijo besedo poročevalci delovnih teles? (Ne želijo.)

Pričenjam razpravo. Želi kdo razpravljati? (Nihče.) Prehajamo na glasovanje. Na glasovanje dajem predlog sklepa, ki ste ga prejeli danes na klop. Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (138 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Dva delegata.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep sprejet z večino glasov.

Prehajamo na 13. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prometu blaga in storitev s tujino, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ.

Predlog sklepa k osnutku zakona ste prejeli. Tudi k temu zakonu je Izvršni svet predložil dopolnjena stališča. Želi predstavnik delegacije besedo? (Ne želi.) Želi predstavnik Izvršnega sveta besedo? (Ne želi.) Želijo poročevalci delovnih teles besedo? (Ne želijo.) Želi kdo razpravljati? (Nihče.)

Prehajamo na glasovanje. Na glasovanje dajem predlog sklepa, ki ste ga prejeli na klop. Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (132 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep soglasno sprejet.

Odrejam pol ure odmora.

(Seja zbora je bila prekinjena ob 10.15 in se je nadaljevala ob 10.55.)

Predsednik Emil Tomašič: Nadaljujemo sejo zbora.

Prehajamo na 14. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o dopolnitvi zakona o dovolitvi začasnega kredita SR Bosni in Hercegovini za obnovo objektov, ki jih je poškodoval potres v dneh 26. in 27. oktobra 1969, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ.

Predlog sklepa k osnutku zakona ste prejeli.

Želi predstavnik delegacije besedo? (Ne želi.) Želi predstavnik Izvršnega sveta besedo? (Ne.) Želijo poročevalci delovnih teles besedo? (Ne želijo.)

Želi kdo razpravljati? (Da.) Besedo ima tovariš Emil Tomašič, delegat Zbora združenega dela za področje gospodarstva, 17. okoliš, Ptuj.

Emil Tomašič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Moja razprava se bo nanašala na zakon, ki ga obravnavamo pri tej točki in na zakon, ki bo obravnavan pri naslednji točki dnevnega reda. Skupina delegatov 17. okoliša iz Ptuja daje naslednje pripombe k osnutku zakona:

V občini Ptuj sicer podpiramo zakon o dodatnem prispevku solidarnosti v letih 1982—1985, vendar opozarjamo, da v sedanjih težkih gospodarskih razmerah in ob padanju realnih osebnih dohodkov kaže ponovno proučiti višino potrebnih sredstev za odpravo posledic potresa v Črni gori, delu Bosne in Hercegovine ter Hrvatske, ki je bil 15. aprila 1979. Pri tem tudi močno dvomimo v upravičenost uvedbe posebnega zveznega zakona o zagotovitvi sredstev za odpravo posledic potresa na območju Bosne in Hercegovine in Hrvatske, saj škode niso dosegle obsega za širšo medrepubliško solidarnost.

Ob tej priložnosti želimo delegati iz občine Ptuj seznaniti delegate iz ostalih občin oziroma območij na pobudo za dopolnitev družbenega dogovora o načinu uporabe in upravljanja s sredstvi solidarnosti za odpravljanje posledic naravnih nesreč v Socialistični republiki Sloveniji, ki jo je že sprožil Izvršni svet Skupščine občine Ptuj v aprilu letošnjega leta v smeri, da občinam ostane 20 % oblikovanih sredstev solidarnosti za odpravo tistih elementarnih nesreč oziroma škod, ki se vsako leto pojavljajo v naših občinah, na primer poplave, pozebe, toča itd., ki pa ne presegajo višine določene za širšo družbeno solidarnost. To pobudo so dosedaj podprle vse podravske občine, zato pozivamo odbor podpisnikov navedenega dogovora, da pobudo prouči oziroma pristopi k njeni realizaciji. Hvala lepa.

Predsednik Emil Tomašič: Hvala lepa. Pobudo za dopolnitev omenjenega družbenega dogovora bomo posredovali Izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije.

Želi še kdo razpravljati? (Nihče.) Če ne želi nihče več razpravljati, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje.

Na glasovanje dajem predlog sklepa. Kdor je za predlog sklepa, naj prosim glasuje! (133 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog sklepa soglasno sprejet.

Prehajamo na 15. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o zagotovitvi sredstev za odpravo posledic potresa v letu 1979 na območju posameznih občin v SR Bosni in Hercegovini in SR Hrvatski, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Zbor republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije.

Predlog sklepa k osnutku zakona ste prejeli. Želi predstavnik delegacije besedo? (Ne želi.) Želi predstavnik Izvršnega sveta besedo? (Ne želi.) Želijo poročevalci delovnih teles besedo? (Ne želijo.) Želí kdo razpravljati? (Ne.)

Zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Na glasovanje dajem predlog sklepa. Kdor je za predlog sklepa, naj prosim glasuje! (135 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog sklepa soglasno sprejet.

Prehajamo na 16. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o zagotovitvi sredstev železniškim transportnim organizacijam združenega dela za nakup tirnih vozil domače proizvodnje, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Zbor republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije.

Predlog sklepa k osnutku zakona ste prejeli. Sklep je pripravljen v skladu s stališči Izvršnega sveta, ki ste jih danes prejeli. Usklajen je tudi z novimi stališči odbora za finance, ki so navedene v dodatnem poročilu. To poročilo ste prejeli danes.

Vprašujem predstavnika delegacije, če želi besedo? (Ne želi.) Želi besedo predstavnik Izvršnega sveta? (Da.) Besedo ima Anton Slapernik, član Izvršnega sveta in republiški sekretar za finance.

Anton Slapernik: Izvršni svet predlaga, da naj Skupščina odloži odločanje o tem osnutku zakona in zadalži delegacijo, naj v razpravi v Zboru republik in pokrajin postavi vprašanje, zakaj Zvezni izvršni svet ne uporabi tistih možnosti in instrumentov, ki so sistemski in ki zagotavljajo možnost kreditiranja in nakupa transportnih sredstev jugoslovanskim železnicam, memimo, da celo v obsegu, kakršen je s tem zakonom predviden.

Ob tem želim zbor seznaniti, da Izvršni svet razume in upošteva težave, s katerimi se srečujejo naše železnice. Znano je, da je dohodkovni položaj železnic zelo neugoden, da modernizacija na železnicah še zdaleč ne poteka tako, kakor smo načrtali. Zavzemamo se zato, da se železnica modernizira, da se njen dohodkovni položaj izboljša, vendar menimo, da je za to treba uporabiti sredstva in instrumente, ki so v skladu s sistemom. Konkretno v tem primeru bi s predloženim zakonom uredili stvari, ki so že urejene. Odlok o temeljih skupne kreditne politike namreč daje možnost, da se sredstva za selektivne namene uporabijo za kreditiranje prodaje opreme doma, kar velja tudi za transportna sredstva na železnici. Zvezni izvršni svet ima pravkar v postopku spremembo odloka o uresničevanju ciljev, s katerim bo dana možnost, da se poveča postavka pri selektivnih namenih, konkretno za prodajo opreme in s tem razreši tudi vprašanje železnice.

Menimo, da je treba probleme železnice razrešiti, toda ne na način, ki je predlagan v tem zakonu. Hvala lepa!

Predsednik Emil Tomažič: Hvala lepa! Vprašujem poročevalce delovnih teles, če želijo besedo? (Ne želijo.)

Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. V predlogu sklepa, ki ste ga danes prejeli, predlagam, da se v 2. točki, predzadnja vrsta prvega odstavka besedilo »iz sredstev primarne emisije« nadomesti z besedilom »iz sredstev za selektivne namene«. S to spremembo se ustrezneje poimenujejo ta sredstva.

Na glasovanje dajem predlog sklepa s predlagano spremembo. Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (141 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep soglasno sprejet.

Prehajamo na 17. točko dnevnega reda, to je na volitve in imenovanja.

1. Predlog odloka o imenovanju viceguvernerja Narodne banke Slovenije je Skupščini SR Slovenije predložila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve.

Predlog odloka ste prejeli. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je dal k predlogu odloka pozitivno mnenje. Želi kdo o odloku razpravljati? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Na glasovanje dajem predlog odloka o imenovanju viceguvernerja Narodne banke Slovenije. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (134 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (6 delegatov.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka o imenovanju viceguvernerja Narodne banke Slovenije sprejet z večino glasov.

S tem je Slavko Štante imenovan za viceguvernerja Narodne banke Slovenije.

2. Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve je predložila predlog sklepa o razrešitvi in imenovanju člana skupine delegatov za proučitev poročila Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o izvajanju resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije v letu 1981 in resolucije o izvajanju družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981—1985 v letu 1982 izmed delegatov v Zboru združenega dela Skupščine SR Slovenije, ki je bila ustanovljena s sklepom zborov Skupščine SR Slovenije na sejah zborov dne 27. maja letos.

Predlog sklepa ste prejeli na klop. Želi kdo o predlogu sklepa razpravljati? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (140 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Dva delegata.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep sprejet z večino glasov.

Prehajamo na 18. točko dnevnega reda, to je na predloge in vprašanja delegatov.

Na delegatsko vprašanje Skupščine občine Ravne na Koroškem v zvezi s pokrivanjem izgub v Temeljni organizaciji združenega dela Rudarski obrati — Rudnik svinca in topilnica Mežica bo odgovoril Ivan Kogovšek, republiški svetovalec v Izvršnem svetu Skupščine SR Slovenije.

Ivan Kogovšek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za delegiranje delegatov v Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije iz občine Ravne na Koroškem je postavila delegatsko vprašanje, kako so zagotovljene realne možnosti za realizacijo dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981—1985, ki se nanaša na zagotavljanje sredstev za geološko-rudarske raziskave zalog rud svinca in cinka in modernizacijo pridobivanja svinca in cinka?

Pri tem skupina delegatov posebej vprašuje, kaj bo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije ukrenil v zvezi z nastalim položajem pri pokrivanju izgube Rudnika svinca in Topilnice Mežica in zagotovitvi ustreznih sredstev za geološko-rudarske raziskave zalog rud svinca in cinka v SR Sloveniji?

V zvezi s tem daje Izvršni svet naslednji odgovor.

V preteklosti nismo posvečali dovolj pozornosti rudarsko geološkim raziskavam primarnih surovin. Zato so tudi mežiški rudniki prišli v položaj, da niso imeli dovolj raziskanih rudišč in tudi sami niso pridobivali v ta namen sredstva iz drugih virov. V zadnjem času smo v Sloveniji prišli do zaključkov, da je treba sredstva za raziskave bistveno povečati, in sicer zaradi kvalitetnejše surovinske oskrbljenosti, kot tudi zato, ker bi nizek nivo raziskav imel lahko z dolgoročnega vidika težke posledice za razvoj gospodarstva. V ta namen je bil sprejet novi zakon o raziskovalni dejavnosti in raziskovalnih skupnostih. V Raziskovalni skupnosti Slovenije je bil oblikovan posebej program odkrivanja

in raziskovanja surovin splošnega pomena ter zagotovljena sredstva za uresničevanje tega programa. Ustanovljena je bila tudi enota Raziskovalne skupnosti Slovenije za odkrivanje in raziskovanje surovin splošnega pomena, v kateri se uporabniki in izvajalci dogovarjajo o tem programu. Pri tem pa moramo opozoriti, da v kratkem času zaradi omejenih materialnih sredstev za raziskave ni mogoče nadomestiti vsega zamujenega na področju raziskav, ker bo za to potreben daljši čas.

V Raziskovalni skupnosti Slovenije je s samoupravnim sporazumom o temeljih njenega plana zagotovljeno raziskovanje in odkrivanje surovin splošnega pomena v obdobju 1981—1985 skupno 811,3 milijona dinarjev po cenah iz leta 1980. Ta sredstva so namenjena za uresničitev programa odkrivanja in raziskovanja energetskih kovinskih in nekovinskih mineralnih surovin in podzemnih voda. Navedena sredstva pa so le del celotnih sredstev za geološko-rudarske raziskave v Sloveniji, kajti del teh sredstev zagotavljajo organizacije združenega dela neposredno, del sredstev pa prek samoupravnih interesnih skupnosti materialne proizvodnje. Dogovorjeno je tudi, da se bo v prihodnje celotni program raziskav ne glede na vires sredstev usklajeval v enoti Republiške raziskovalne skupnosti za odkrivanje in raziskovanje surovin.

Za geološko-rudarske raziskave v Rudniku svinca v Mežici so bila iz združenih sredstev Raziskovalne skupnosti Slovenije zagotovljena v zadnjih letih naslednja sredstva: v 1978. letu 18 milijonov dinarjev, v 1979. letu 37,5 milijona dinarjev, v 1980. letu 22,6 milijona dinarjev in v 1981. letu 43,1 milijona dinarjev.

Navedeni podatki kažejo, da je v okviru združenih sredstev Raziskovalne skupnosti Slovenije dana geološko rudarskim raziskavam svinca in cinka v Rudniku Mežica velika pozornost. Sredstva za raziskave v Mežici tako predstavljajo v 1981. letu 25 % vseh sredstev Raziskovalne skupnosti Slovenije za geološko-rudarske raziskave.

Za raziskave v Rudniku Mežica je bilo v letih 1978—1980 porabljen skupno 141,9 milijona dinarjev, od tega 57 % iz sredstev uporabnikov v Raziskovalni skupnosti Slovenije. Rezultati raziskav so ugodni in so zagotovljena bogatejša rudišča za 30 let pri povečani letni proizvodnji na 310 000 ton rude letno, namesto dosedanje proizvodnje 240 000 ton. Vendar je treba pri tem opozoriti, da najdena ruda zajema vse kategorije zalog in je potrebno rudišča do začetka odkopavanja še podrobneje raziskati.

Program nadaljnjih raziskav se v Raziskovalni skupnosti Slovenije določi z vsakoletnim programom ukrepov za izvršitev sporazuma o temeljih plana, kjer se tudi določajo prioritete za posamezne raziskave. Rudnik Mežica se mora vključiti v ta postopek, ker bodo glede na doseženi prioritetni red razporejena tudi sredstva za izvajanje raziskav. Ta postopek je v teku in bo predlog plana predvidoma znan do konca novembra.

Iz vsega navedena je razvidno, da je financiranje geološko-rudarskih raziskav v SR Sloveniji sistemsko urejeno. Ker pa sredstva za raziskave ne zadoščajo, bo treba znotraj Raziskovalne skupnosti Slovenije in v sodelovanju z uporabniki in predelovalci svinca storiti vse, da bi zagotovili več sredstev za raziskave, ker bi sicer lahko zaostajanja na tem področju imela dolgoročne negativne posledice. Pri tem pa bo treba upoštevati, da iz sredstev Raziskovalne skupnosti Slovenije ne moremo pokriti potreb po vseh vrstah raziskav, ker podrobnejše raziskave ne sodijo v njen program.

Izguba Tozd Rudarski obrati in Tozd Separacija rudnikov in Topilnice Mežica je posledica položaja, v katerega je prišel rudnik zaradi premajhnih raziskav rudišč v preteklosti. Pospešene raziskave v zadnjih letih so dale ugodne rezultate in so zagotovljena bogatejša najdišča rud za 30 let. Zaradi tega bo treba čimprej pričeti z odpiranjem novih odkopov ter rekonstruirati in zvišati kapacitete separacije. V rudniku je treba torej dati tem naložbam večjo prioriteto, kajti samo to bi, ob hkratnem sprejetju ostalih potrebnih ukrepov, zagotovilo trajno in dolgoročno sanacijo obeh tozdov, ki sedaj poslujeta z izgubo. Sanacijo položaja vidimo torej predvsem v odpiranju novih, bogatejših rudišč ob vzporedni modernizaciji naprav za eksploatacijo in separacijo. Glede na stališča in sklepe Izvršnega odbora Sklada skupnih rezerv gospodarstva Slovenije, da izgube za leto 1980 v višini 22 milijonov dinarjev ne pokrije, je potrebno zagotoviti potrebna sredstva iz lastnih virov v obliki solidarnosti znotraj delovne organizacije Rudniki in Topilnica Mežica ter iz lokalnih virov.

Predvidena izguba v poslovanju v letu 1981 pa naj se pokrije iz sredstev, ki so v okviru sistema določena za te namene v samem združenem delu in v sredstvih rezerv. Pri tem pa bo seveda pokrivanje izgube za leto 1981 pogojeno z dokazili o učinkovitosti pristopa k vsestranski dolgoročni sanaciji položaja, vključno z odločno pospešeno pripravo za eksploatacijo bogatejših rudišč.

Glede zagotovitve sredstev za modernizacijo proizvodnje in poslovanja v rudnikih in Topilnici Mežica meni Izvršni svet Skupščine SR Slovenije, da je nujno potrebno pospešiti združevanje dela in sredstev s porabniki in predelovalci izdelkov tozd tega rudnika. Ta proces je bil sicer že začel pred tremi leti, vendar iz različnih razlogov ni pripeljal do konkretnih rezultatov. Z organiziranimi aktivnostmi bi morali ponovno preveriti avtentične interese uporabnikov svinca in cinka ter izdelkov iz svinca in jih maksimalno vključiti v reševanje kompleksne razvojne problematike na surovinskem področju. Pridobljenim sredstvom iz tega naslova bo potrebno dodati še sredstva iz drugih virov kot so kreditna, za namensko proizvodnjo, lastna in druga. Tak pristop bi omogočil uresničevanje zastavljene in družbeno verificirane koncepte razvoja v rudniku.

Predsednik Emil Tomažič: Hvala lepa! Ste zadovoljni z odgovorom? (Da.)

Na delegatsko vprašanje skupine delegatov za gospodarsko področje 38. okoliša, Ljubljana Šiška glede reševanja situacije na terenu, nastale ob izvajanju odloka o prepovedi klanja telet, bo odgovoril Dušan Egelman, svetovalec predsednika Republiškega komiteja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Dušan Egelman: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za področje gospodarstva in prosvetno-kulturno področje za delegiranje delegatov v Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije, Ljubljana Šiška, je postavila naslednje vprašanje:

Kako pristopiti k učinkovitejšemu reševanju situacije na terenu ob izvajanju odloka o prepovedi klanja telet?

Ob izvajanju sprejetega odloka o prepovedi klanja telet do 200 kg se je v občini Ljubljana Šiška pojavil problem 300 telet, ki jih kmetovalci ne želijo nadalje pitati. To so predvsem teleta črno-bele in limuzin pasme, ki genetsko oziroma konstitucijsko ne ustrezajo zahtevam pitanja, temveč so namenjena

vzgoji kvalitetnega ženskega materiala za mlečne proizvode in lažjih porodov prvesnic.

Pitanje do 200 kg pa je ekonomsko neopravičljivo, saj po izračunu prinaša 5000 dinarjev nepokrite razlike v stroških pitanja na eno tele. Menijo, da je potrebno umestnost sprejetega odloka za omenjene problematične pasme, ki niso sposobne nadaljnjega pitanja, ponovno proučiti oziroma ga dopolniti, saj v praksi mnogokrat povečuje število zakolov in zakolov v sili.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije daje naslednji odgovor: Znano je, da smo v SR Sloveniji pred sprejetjem odloka o prepovedi klanja telet letno zaklali v teži do 100 kg približno 22 000 do 24 000 takih telet, ki so bila primerna glede na zdravstveno stanje in konstitucijo, da se vzrejajo na večjo težo. Na podlagi temeljev plana srednjeročnega razvoja kmetijstva za čas 1981—1985, po katerem naj bi se stalež črede povečal za 15 % oziroma tržna proizvodnja govedine od 48 000 ton v letu 1981 na 56 000 ton v letu 1985, je bil nujen ukrep, ki naj omogoči, da se ne koljejo primerne živali za rejo. Organizatorji proizvodnje so zato dolžni organizirati rejo živali v svoji organizaciji oziroma zagotoviti, da se živali odkupujejo ter oddajo ustreznim organizacijam oziroma rejcem v nadaljnjo rejo.

Odlok, ki je bil izdan v ta namen, prepoveduje klanje telet vseh plemenitih pasem in njihovih križancev do 200 kg žive teže, to je do teže, pri kateri rejci običajno živali ne koljejo več in se takšne živali pitajo do komercialne teže.

V SR Sloveniji vzrejamo plemenite pasme goveda, ki so primerne za pridobivanje mesa. Od približno 260 000 krav se pretežno vzreja kakovostno kombinirano lisasto in rjavo govedo. V družbenem sektorju in specializiranih kmetijah za proizvodnjo mleka pa se vzreja tudi približno 16 000 krav črno-bele pasme. Te živali so znane po vrhunskih dosežkih v pridobivanju mleka, vendar se živali moškega spola zelo uspešno vzrejajo tudi za meso. Izkušnje pri nas in v svetu so pokazale, da se moške živali črno-bele pasme zelo uspešno pitajo na velike teže s pogojem, da je v obroku kvalitetna doma predelana voluminozna krma in da se pitajo živali na težo, ki ni manjša od 600 kg. Ob tej teži dosežajo klavnost 56 % mesa. Po podatkih naših kombinatov so dnevni prirasti prek 1 kg, zato ekonomski uspeh pitanja teh živali ni bistveno drugačen kot je pri drugih živalih.

V SR Sloveniji vzrejamo tudi manjše število križancev z limuzin pasmo. Manjše število krav je bilo osemenjenih z biki limuzin pasme, ki smo jo uvajali predvsem zaradi kvalitetnega mesa in lahkih telitev. Glede na to, da so izkušnje pokazale, da živali ne ustrezajo za pitanje na velike teže in da intenzivno rast že zaključijo pri 450 kg — kar ni gospodarno — se reja teh živali opušča. Osemenjevanje krav s semenom bikov limuzin pasme smo zato prenehali.

Glede na to, da bi učinkovitejše reševali vprašanja, ki nastajajo ob izva-
janju odloka o prepovedi klanja telet, so potrebni predvsem naslednji ukrepi.

1. Pospeševalna služba temeljnih združenih organizacij in organizacij kooperantov mora rejcem posredovati ustrezno tehnologijo, ki bo omogočila uspešno pitanje tistih pasem živali, ki jih rejci doslej niso bili vajeni vzrejati.

2. Organizatorji pitanja živali so dolžni na svojem terenu zagotoviti rejo za pitanje sposobnih živali. V ta namen je treba organizirati rejce, ki bi lahko prevzemali večje število živali v pitanje.

3. Organizatorji pitanja naj se povezujejo s pitališči družbenega sektorja. Temeljne zadružne organizacije in temeljne organizacije kooperantov naj bi

dolgoročno sklenile dogovore z družbenimi pitališči ali klavnično predelovalno industrijo, ki bodo prevzemali teleta v nadajnje rejo.

4. V primeru, da kmetijske organizacije ne bi mogle same organizirati nadaljnje reje telet, bo v takih primerih koordinator Živinorejska skupnost Slovenije.

Živinorejska poslovna skupnost Slovenije je že posredovala plasiranje presežka telet iz območja kmetijski organizaciji Agraria Brežice, Kmetijske zadruge Stična, Kmetijske zadruge Krka iz Novega mesta in Hmezad — Kmetijske zadruge Ilirska Bistrica in se dogovorila z mesno industrijo Primorske, Emo in Grudo, da prevzamejo živali in organizirajo nadaljnjo rejo.

Predsednik E m i l T o m a ž i č: Hvala lepa. So delegati 38. okoliša zadovoljni z odgovorom? (Da.)

Na delegatsko vprašanje Skupščine občine Idrija glede ukrepov na področju omejevanja uvoza — Iskra, Tozd Tovarna za montažo elektromotorjev, Spodnja Idrija bo odgovoril Dušan Brglez, namestnik predsednika Republiškega komiteja za mednarodno sodelovanje.

D u š a n B r g l e z: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Delegati iz Skupščine občine Idrija so v Zboru združenega dela Skupščine SR Slovenije postavili delegatsko vprašanje v zvezi z najnovejšimi ukrepi na področju omejevanja uvoza, in sicer konkretno za realizacijo pogodbe o dolgoročni proizvodni kooperaciji med firmo Danfoss in Iskro — Tozd Tovarna za montažo elektromotorjev, Spodnja Idrija.

Na vprašanje daje Izvršni svet Skupščine SR Slovenije naslednji odgovor:

V Socialistični republiki Sloveniji so bili v avgustu in septembru sprejeti dodatni ukrepi na področju omejevanja uvoza in pospeševanja izvoza, ker so gibanja v zunanjetrgovinski menjavi bistveno odstopala od usklajenih planov ekonomskih odnosov s tujino v Samoupravni interesni skupnosti SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino. Možnosti uvoza organizacij združenega dela po posameznih mesecih do konca leta so neposredno odvisne od realizacije izvoza te organizacije združenega dela v istem obdobju. Pri realizaciji uvoznih možnosti ima prednost proizvodnja za izvoz, zagotovljen pa je tudi skrajno nujen uvoz za potrebe zdravstva in oskrbe občanov.

Delegacija Skupščine občine Idrija v svojem vprašanju ugotavlja, da je kvota možnega uvoza pogojena z izvršenim direktnim izvozom po 1. 9. 1981.

Usklajeni plani ekonomskih odnosov s tujino organizacij združenega dela vsebujejo vse oblike uvoza in izvoza, torej redni uvoz in izvoz, uvoz in izvoz po pogodbah o dolgoročni proizvodni kooperaciji, uvoz in izvoz v okviru obmejnega gospodarskega sodelovanja in vse ostale vrste uvoza ali izvoza, ki jih organizacije združenega dela opravljajo. Startna osnova torej ni zmanjšana za uvoz in izvoz po pogodbah o dolgoročni proizvodni kooperaciji, ampak jih vsebuje na uvozni in izvozni strani in zajema leto 1981.

Takšen ukrep je bil potreben zaradi bistvenih prekoračevanj planov uvoza organizacij združenega dela ter zaradi še večjega zaostanka pri izvrševanju izvoznih obveznosti, med katerimi je tudi izvoz po pogodbah o dolgoročni proizvodni kooperaciji. Organizacija združenega dela sama odloči, kaj bo v okviru danega zneska uvažala, torej se sama opredeli, ali za reden izvoz in uvoz ali za izvoz po pogodbi o dolgoročni proizvodni kooperaciji, odvisno od značaja in pomena, ki ga posameznim vrstam proizvodna organizacija združenega dela

pripisuje. Seveda pa tudi v tem okviru organizacija združenega dela po pogodbi o dolgoročni proizvodni kooperaciji ne more uvažati, če ima na kontokorentnem računu negativni saldo, vse dotlej, dokler ga z izvršenim izvozom ne izravna oziroma ne preseže.

Iskra — tozd Tovarna za montažo elektromotorjev, Spodnja Idrija, je imela konec septembra v menjavi po pogodbi o dolgoročni proizvodni kooperaciji s firmo Danfoss pozitivni saldo. Do napačnega razumevanja je prišlo zaradi nesporazuma s SOZD Iskra, kateri je bil kot avans za uvoz v oktobru 28. 9. 1981 v okviru Samoupravne interesne skupnosti SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino odobrena možnost uvoza v višini 80 milijonov dinarjev, dokler ne bodo znani podatki o izvozu za mesec september. Ta nesporazum smo na sestanku dne 1. 10. 1981 razčistili. Dogovorjeno je bilo, da bo SOZD Iskra v letu 1981 izvršila izvoz v višini 125,4 milijona dinarjev. Na tej podlagi pa bo imela možnost uvoza v višini 93,33 milijona dolarjev. V okviru teh možnosti pa se bodo temeljne organizacije združenega dela SOZD Iskra same dogovorile o razporeditvi uvoza po posameznih vrstah proizvodnje. Hvala lepa!

Predsednik E m i l T o m a ž i č : Hvala lepa! So delavci iz Idrije zadovoljni z odgovorom? (Da.)

Obvestim naj vas še, da smo zastavljeno delegatsko vprašanje poslali tudi naši delegaciji v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ. Sekretar te delegacije nas je obvestil, da sodi to vprašanje v pristojnost Republiškega komiteja za mednarodno sodelovanje in Samoupravne interesne skupnosti za ekonomske odnose s tujino.

Na danes zastavljena delegatska vprašanja iz Slovenskih Konjic bo odgovorjeno 12. novembra. Tudi na delegatsko vprašanje delegatov iz Novega mesta in Trebnjega, zakaj se izvoz storitev ne upošteva kot redni izvoz, bo odgovorjeno 12. novembra. Pobudo Skupščine občine Ljubljana Šiška glede spremembe zveznega odloka o začasnem omejevanju uvoza blaga bomo posredovali tako Izvršnemu svetu kot delegatom v Zvezni skupščini. Pobudo Skupščine občine Ljubljana Šiška v zvezi z zakonom o temeljnih pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja bomo posredovali delegatom iz SR Slovenije v Zveznem zboru. Ob tem vas želim opozoriti, da bo navedeni zakon predvidoma obravnavan v naši Skupščini v januarju 1982.

Želi še kdo postaviti delegatsko vprašanje? (Da.) Besedo ima tovariš Boris Kralj, delegat Zbora združenega dela, 16. okoliš, Maribor.

B o r i s K r a l j : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! V preteklih dneh smo bili znova priča množičnemu in paničnemu navalu naših občanov v zamejske nakupovalne centre v Trst, Gorico, Lipnico in še kam. Temu je nedvomno botrovala lansirana dezinformacija o še vedno prisotni aktualnosti uvedbe carinske takse. Ker smo se delegati slovenske Skupščine, pa tudi hrvaškega Sabora v zvezi s carinsko takso jasno in odločno opredelili na naših sejah dne 28. julija 1981, nas preseneča in čudi, da je ideja o uvedbi carinske takse še vedno živa, da se z njo skrajno neodgovorno manipulira in povzroča med občani paniko, ko smo že dovolj zbegani ob nenehni dejanski in napovedani rasti cen.

Ob vsem tem pa pogrēšamo izčrpno in kakovostno informacijo o dosedanjih učinkih omejitve iznosa in vnosa dinarjev prek meja, o rezultatih poostrene carinske kontrole, nadalje, katere strukture naših državljanov so potencialni in

permanentni tihotapci, ki jim je njihova nezakonita dejavnost vir prežvljanja in bogatenja in katerih žrtve naj bi bili vsi pošteni občani. Zanima nas tudi, kaj je bilo storjenega za boljše založenost naših trgovin z blagom, ki ga sicer občani kupujejo v zamejstvu (trenutno v Mariboru primanjkuje kave). Delegati ugotavljamo, da takšne in podobne preuranjene in pomanjkljive informacije povzročajo vznemirjenost občanov in s tem veliko politično škodo.

Od slovenske delegacije v Zvezni skupščini zahtevamo, da postavi na dnevni red odgovornost za pojave takih dezinformacij in kakšne so dejanske ekonomske in politične posledice nedavnih množičnih prehodov prek naših meja. Hvala lepa!

Predsednik Emil Tomazič: Hvala lepa! Glede preskrbljenosti bomo posredovali delegatsko vprašanje Izvršnemu svetu, celotno vprašanje pa delegatom v Zvezni skupščini.

Želi še kdo postaviti delegatsko vprašanje? (Da.) Besedo ima tovariš Ivan Zelenšek, delegat iz Celja.

Ivan Zelenšek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Menim, da je delegatsko vprašanje iz Maribora spodbudilo vse delegate zbora in da ga lahko podpremo. Želel bi poudariti, da naj naša delegacija v Zboru republik in pokrajin zahteva, da v primerih, ko katerikoli predstavnik Zveznega izvršnega sveta ali drugega organa poda neko izjavo, naj bo ta preiščljena in ne dezinformacijska. Zadnje čase je bilo danih več takih informacij, ki negativno vplivajo na ravnanja občanov. To je imelo za posledico kampanjske nakupe, na primer sladkorja, olja, kave, pralnih praškov in podobno. Temu je sledil v teh dneh tudi kampanjski odhod prek naših meja. Verjetno bi bilo dobro pripraviti analizo o tem, kakšni so bili ekonomski učinki oziroma, kakšna je ekonomska škoda, ki je posledica teh odhodov preko meja, pa tudi kakšna je bila politična škoda.

Nadalje zahtevamo, da naj se dajanje takih informacij, ki so praktično dezinformacije, prepove na vseh ravneh, tako v federaciji kot v republiki in občini. Odgovorni za takšne informacije naj se pokličejo na odgovornost. Res je, da je tovariš Dolanc v ponedeljek rekel, da so take dezinformacije škodljive, da pa smo tudi sami krivi za marsikaj. Verjetno smo krivi zaradi tega, ker vsak želi, potem ko dobi informacijo, da se bo nekaj podražilo, to kupiti, pa čeprav tega ne potrebuje.

Mislim, da izražam mnenje nas vseh, da podpiramo to vprašanje in da striktno zahtevamo odgovornost tistih, ki nas dezinformirajo. Hvala lepa!

Predsednik Emil Tomazič: Hvala lepa! Želi še kdo postaviti delegatsko vprašanje? (Ne.) Če ne, zaključujem to točko dnevnega reda.

Obveščam vas, da smo pri vseh točkah dnevnega reda, kjer smo sprejemali končne odločitve, usklajeni z Zborom občin.

Želim vas obvestiti še o naslednjem. Seja zbora, ki je bila predvidena v periodičnem delovnem načrtu za 18. november, bo 25. novembra. Ob sprejemanju periodičnega delovnega načrta je bilo zavzeto stališče, da je treba planske akte, zlasti republiško in zvezno resolucijo hkrati obravnavati, saj je nemogoče obravnavati osnutek republiške resolucije, ne da bi poznali glavne poudarke iz zvezne resolucije. Ker bo osnutek zvezne resolucije predložen nekoliko kasneje, kot smo predvidevali, je bilo predlagano, da naj bi bila seja preložena

od 18. novembra na 25. november. Prosim, da o tem obvestite občinske skupščine in skupine delegatov. Obveščam vas, da je bila slovenska resolucija objavljena v dnevnem časopisju in skupščinskem Poročevalcu.

S tem je dnevni red današnje seje izčrpan. Zahvaljujem se vam za sodelovanje in zaključujem sejo.

(Seja zбора je bila končana ob 11.40.)

67. seja

(28. oktobra 1981)

Predsedoval: **Emil Tomazič**,
predsednik Zbora združenega dela

Pričetek seje ob 9.10.

Predsednik **Emil Tomazič**: Tovarišice in tovariši delegati! Pričenjam 67. sejo Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije.

Najprej bomo izvolili Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja za današnjo sejo zbora in verificirali pooblastila. V to komisijo predlagam za predsednika Alojza Završnika, za člana pa Jožeta Turka in Franca Urbasa.

So predlagani delegati navzoči? (Da.) Želi kdo o tem predlogu razpravljati? (Nihče.) Kdor je za predlog, naj to prosim potrdi z dvigom roke! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da so bili v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja za današnjo 67. sejo Zbora združenega dela izvoljeni delegati v predlaganem sestavu.

Prosim verifikacijsko komisijo, da se sestane, pregleda pooblastila delegatov in pripravi poročilo za zbor.

Na današnjo sejo zbora so k posameznim točkam dnevnega reda vabljeni predstavniki Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, Gospodarske zbornice Slovenije, Samoupravne interesne skupnosti za ekonomske odnose s tujino, Zadružne zveze Slovenije, Kmetijsko-zemljiške skupnosti Slovenije, družbeni pravobranilec samoupravljanja SR Slovenije, Služba družbenega knjigovodstva v SR Sloveniji, Ljubljanske banke — Združene banke, Narodne banke Slovenije, Jugobanke — Temeljne banke Ljubljana, Beograjske banke — Temeljne banke Ljubljana in Skupnosti za cene SR Slovenije.

Na sejo zbora so vabljeni še predsedniki odborov našega zbora, člani delegacije Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFR Ju-

goslavije, delegati iz SR Slovenije v Zveznem zboru Skupščine SFR Jugoslavije ter poročevalci odborov in komisij, in sicer: Jože Majcen, poročevalec Odbora za finance; Franc Krabonja, poročevalec Odbora za agrarno politiko; Tone Kugonič, poročevalec Zakonodajno-pravne komisije; Jelka Žekar, poročevalka skupine delegatov za proučitev poročila o uresničevanju dogovorjene politike cen in o sprejetih ukrepih v SR Sloveniji v letu 1981; Karlo Marsel, poročevalec Komisije za pravosodje, in Franc Kokot, poročevalec skupine delegatov za proučitev poročila o uresničevanju nalog na področju ekonomskih odnosov s tujino.

Obveščam vas, da bomo na skupnem zasedanju z Zborom občin in Družbenopolitičnim zborom poslušali uvodno besedo k poročilu o izvajanju zakonov s področja kmetijstva, ki jo bo imel tovariš Vladimir Klemenčič, podpredsednik Izvršnega sveta naše Skupščine, Silvo Gorenc, ki je vodil konferenco delegatov, bo poročal o ugotovitvah in stališčih konference delegatov ob obravnavi poročil o nekaterih vzrokih za izgube v gospodarstvu v SR Sloveniji. Na skupnem zasedanju bomo poslušali tudi uvodno obrazložitev k poročilu o uresničevanju nalog na področju ekonomskih odnosov s tujino, ki jo bo dal tovariš Janez Bedina, predsednik Samoupravne interesne skupnosti za ekonomske odnose s tujino.

Kot običajno prosim tudi tokrat vse tiste delegate, ki nameravajo zastaviti na današnji seji delegatska vprašanja, da posredujejo ta vprašanja v pisni obliki že sedaj, na začetku seje. Z njimi bomo seznanili izvršni svet oziroma ustrezne republiške funkcionarje in jim na ta način omogočili, da na zastavljena delegatska vprašanja odgovorijo že na današnji seji zбора.

Prav tako bi prosil delegate, ki imajo namen predložiti amandmaje k predlogu zakona o energetske gospodarstvu, da to opravijo čimprej.

Naj vas obvestim še o tem, da ste tudi za današnjo sejo prejeli nekatera dodatna gradiva v zmanjšanem številu, in sicer so jih prejeli le vodje skupin za delegate, ki so na današnji seji zбора. Razlog za to je še vedno pomanjkanje tiskarskih potrebščin pri nas.

Za današnjo sejo ste prejeli na klop tudi listo predstavnikov Izvršnega sveta naše Skupščine in drugih predstavnikov predlagateljev k posameznim točkam dnevnega reda. Zato jih pri obravnavi posameznih zadev ne bom posebej navajal. Prosim tudi, da sedaj, ko čakamo na poročilo in tudi kasneje, pregledate gradiva, ki ste jih dobili na klop. Ker so gradiva zelo pomembna, bomo, če bo potrebno, za določen čas prekinili sejo, da bi se z njimi še bolj temeljito seznanili.

Verifikacijska komisija je končala z delom in prosim predsednika, da zboru poroča.

A l o j z Z a v r š n i k : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Poročilo komisije za verifikacijo pooblastila in imunitetna vprašanja za današnjo, 67. sejo Zbora združenega dela se glasi:

Zbor združenega dela šteje 150 delegatov. Za današnjo sejo je predložilo delegatska pooblastila 143 delegatov, in sicer: z gospodarskega področja 86 delegatov; s prosvetno-kulturnega področja 17 delegatov; s socialno-zdravstvenega področja 13 delegatov; iz kmetijske dejavnosti 16 delegatov, iz obrtnih in podobnih dejavnosti 5 delegatov, iz delovnih skupnosti državnih organov, družbenopolitičnih organizacij in društev ter drugih delovnih skupnosti 5 delegatov, iz delegacij aktivnih vojaških oseb in civilnih oseb v službi v oboroženih silah SFRJ en delegat.

Na današnji seji niso navzoči delegati z naslednjih področij oziroma okolišev: gospodarsko področje, 13., 19., 22. in 29. okoliš po en delegat, torej skupaj štiri delegati; s prosvetno-kulturnega področja, 1. okoliš 1 delegat; kmetijsko področje 4. in 9. okoliš 2 delegata; skupno torej ni navzočih sedem delegatov.

Komisija je pregledala vsa predložena pooblastila in ugotovila, da so vsa pooblastila v skladu z zakonom in ustavo SR Slovenije, zato predlaga, da zbor vsa predložena pooblastila verificira.

Predsednik Emil Tomazič: Želi kdo razpravljati o poročilu komisije? (Nihče.)

O poročilu bomo glasovali v celoti, ker, kot smo slišali, ni nobeno pooblastilo sporno.

Kdor je torej za potrditev poročila, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno potrdil poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter s tem verificiral pooblastila delegatov za 67. sejo Zbora združenega dela.

Ugotavljam tudi, da zbor lahko veljavno odloča, ker je na seji navzoča večina delegatov.

Glede na to, da smo obveščeni, da bo Izvršni svet naše Skupščine danes med sejo predložil nova stališča k osnutku odloka o dopolnitvi odloka o enotni projekciji plačilne bilance Jugoslavije za leto 1981 in k osnutku odloka o dopolnitvi odloka o enotni projekciji plačilne bilance Jugoslavije za leto 1981 in ker se ni mogel več sestati Odbor za finance našega zbora, je potrebno v skladu s poslovnikom Skupščine imenovati skupino delegatov, ki naj na podlagi vseh dosedanjih razprav in stališč Izvršnega sveta pripravi predlog sklepa za zbor. Če dovolite, bi v skupino delegatov predlagal naslednje delegate: tovarišico Francko Herga, tovarišico Stanko Pospiš in tovariša Jožeta Majcna. So predlagani delegati navzoči? (Da.) Želi kdo o tem predlogu razpravljati? (Nihče.) Če ne, prosim, da o njem glasujete. Kdor je za takšen sestav skupine delegatov, naj to potrdi z dvigom roke! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je skupina delegatov v predlaganem sestavu soglasno potrjena.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na določitev dnevnega reda 67. seje Zbora združenega dela.

Z dopisom z dne 9. 10. 1981 sem razširil dnevni red seje z osnutkom odloka o dopolnitvi odloka o enotni projekciji plačilne bilance Jugoslavije za leto 1981 in z osnutkom odloka o dopolnitvi odloka o enotni projekciji devizne bilance Jugoslavije za leto 1981, ker bo Zbor republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije omenjena osnutka odlokov obravnaval že na seji konec oktobra 1981.

Dnevni red današnje seje razširjam še z odobritvijo zapisnika 65. seje Zbora združenega dela, ker zaradi tehničnih razlogov ni bil pripravljen za prejšnjo sejo našega zbora, kot je bilo prvotno predvideno.

Glede na vse to predlagam zboru, da sprejme za današnjo sejo naslednji dnevni red:

1. določitev dnevnega reda 67. seje Zbora združenega dela,
2. odobritev zapisnika 65. seje Zbora združenega dela,
3. predlog zakona o energetskega gospodarstvu,

4. poročilo o izvajanju zakonov s področja kmetijstva,
5. poročila o uresničevanju nalog na področju ekonomskih odnosov s tujino,
6. poročila o nekaterih vzrokih za izgube v gospodarstvu SR Slovenije,
7. poročilo o uresničevanju dogovorjene politike cen in o sprejetih ukrepih v SR Sloveniji v letu 1981,
8. osnutek zakona o dopolnitvah zakona o kritju tečajnih razlik, ki so nastale pri bankah v letu 1980 na podlagi spremembe tečaja dinarja in na podlagi tekočega deviznega poslovanja bank.
9. osnutek odloka o dopolnitvi odloka o enotni projekciji plačilne bilance Jugoslavije za leto 1981,
10. osnutek odloka o dopolnitvi odloka o enotni projekciji devizne bilance Jugoslavije za leto 1981,
11. predlogi in vprašanja delegatov.

Predlaga kdo kakšno spremembo ali dopolnitev predlaganega dnevnega reda za današnjo sejo? (Ne.) Prehajamo na glasovanje! Kdor je za predlagani dnevni red, naj prosim glasuje! (Vsi delegati glasujejo za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je dnevni red za današnjo sejo soglasno sprejet.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnika 65. seje Zbora združenega dela.

Zapisnik ste prejeli. Ima kdo kakšno pripombo ali predlog za spremembo oziroma dopolnitev zapisnika? (Ne.)

Ugotavljam, da je zapisnik 65. seje Zbora združenega dela soglasno sprejet.

Sedaj bomo počakali na delegate obeh ostalih zborov, da opravimo skupno zasedanje.

(Seja zbora je bila prekinjena ob 9.25 in se je nadaljevala ob 10.30.)

Predsednik Emil Tomažič: Nadaljujemo delo! Glede na pomembnost zadev, ki jih bomo obravnavali, predlagam, da imenujemo delegata, ki mi bo pomagal voditi današnjo sejo. Predlagam tovariša Jureta Mlinarja iz Nove Gorice. Se zbor s tem predlogom strinja? Podpredsednika namreč nimamo. Se zbor strinja s tem? (Da.)

Ker je predstavnik Izvršnega sveta k 3. točki dnevnega reda nujno zadržan, predlagam, da nadaljujemo sejo s 4. točko dnevnega reda, to je poročilo o izvajanju zakonov s področja kmetijstva, ki ga je Skupščini predložil Izvršni svet.

Poročilo je bilo objavljeno v prilogi 6 Poročevalca. K poročilu ste prejeli poročilo Odbora za agrarno politiko, stališče Sveta za družbenoekonomske odnose v kmetijstvu, gozdarstvu in na vasi pri Predsedstvu Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije in danes poročilo Zakonodajno-pravne komisije naše Skupščine. Prejeli ste tudi poročilo Komisije za pravosodje, ki je obravnavala informacijo o družbeno pravni problematiki vrednotenja kmetijskih zemljišč. Predložilo jo je Javno pravobranilstvo SR Slovenije.

Uvodno besedo podpredsednika Izvršnega sveta smo poslušali na skupnem zasedanju. Želijo poročevalci delovnih teles besedo? (Ne želiyo.)

Prehajamo na razpravo! Besedo ima tovarišica Marjeta Kač, delegatka za Zbor združenega dela, področje gospodarstva, 30. okoliš, Kamnik. Prosim!

Marjeta Kač: Spoštovane tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov ima naslednje pripombe in predloge k uresničevanju zakonov s področja kmetijstva.

1. S prostorskim delom družbenega plana občine Kamnik bodo vsa kmetijska zemljišča do 600 m nadmorske višine razvrščena v skladu s 1. členom navodila o razvrstitvi kmetijskih zemljišč v družbenem planu občine v prvo območje kmetijskih zemljišč, v katerem občani, ki po zakonu o kmetijskih zemljiščih nimajo statusa kmeta, ne morejo imeti kmetijskega zemljišča; to je 21. in 58. člen zakona o kmetijskih zemljiščih. Ti občani morajo v 5. letih od uveljavitve zakona prilagoditi lastnino zemljišč določbam 143. člena zakona. Tako bodo kmetijska zemljišča izgubili tudi občani, ki se sicer z osebnim delom ukvarjajo s kmetijstvom kot z dopolnilno dejavnostjo, vendar zaradi naravnih pogojev ne dosegajo dohodka, predpisanega v 5. odstavku 5. člena zakona o kmetijstvu. Ta določa, da se kot glavna oziroma dopolnilna dejavnost v prvem območju zemljišč šteje tista dejavnost, ki dosega najmanj 1/3 povprečnega osebnega dohodka v občini. To pa lahko ogrozi socialno varnost prizadetih občanov.

Vprašanje pa je tudi, kako gospodariti z odvzetimi zemljišči, ker bi v večini primerov bile odvzete manjše površine.

Skupina delegatov predlaga, naj se ob morebitni spremembi zakona o kmetijskih zemljiščih preveri ustreznost določb petega odstavka 4. člena zakona. Meni, da bi bilo to vprašanje rešeno, če bi občinske skupščine lahko tudi v prvem območju kmetijskih zemljišč same določale merila za vrednotenje proizvodnje, storitev in vlaganj, saj je možnost pridobivanja dohodka lahko tudi znotraj prvega območja različna.

2. Izvajanje zakona o kmetijskih zemljiščih. Podpiramo stališče, da je poleg že uveljavljenih ukrepov za zagotovitev obdelave kmetijskih zemljišč potrebno proučiti tudi možnost uvedbe davka na premoženje za neobdelana kmetijska zemljišča.

3. Izvajanje zakona o dedovanju kmetijskih zemljišč in zasebnih kmetijskih gospodarstev. Podpiramo stališče, naj bi imeli pri oporečnem dedovanju možnost prevzema zaščite kmetije predvsem tisti, ki so to zemljišče obdelovali in ga še nameravajo obdelovati; torej ne le zapustnikov sorodniki, predvsem še v primeru, če zapustnik z njimi ni imel nobenih vezi.

Predsednik Emil Tomažič: Besedo ima Alojz Tisnikar, delegat za Zbor združenega dela, področje kmetijstva, 8. okoliš, Žalec.

Alojz Tisnikar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Naše pripombe in stališča k predloženim gradivom so naslednja.

K zakonu o kmetijskih zemljiščih: Ugotovitve in ocene izvajanja zakonskih določb so realne. K posameznim poglavjem imajo strokovne službe v Mozirju naslednje pripombe oziroma dopolnitve.

Poglavje II: Izenačevanje kakovosti zemlje, rodovitnosti, osuševanja in melioracije so nujen predpogoj za uspešnejše izvajanje zemljiških operacij. Arondacije in komasacije so pomembne tudi na manjših kompleksih ter v industrijskih in manj razvitih občinah, krajevnih skupnostih in kmetijsko zemljiških

skupnostih. Ob sedanjem nesolidarnostnem sistemu financiranja in pomanjkanju sredstev za izboljševanje rodovitnosti obstoječih in pridobivanje novih zemljišč ter izboljševanja agrarne strukture in ob pogojih natečajev za pridobitev nepovratnih sredstev po veljavnih predpisih in kriterijih ni mogoče na tem področju doseči otipljivejših rezultatov.

Predlog: Nujno je potrebno zagotoviti solidarno združevanje sredstev za izvajanje programa melioracij in agrarnih operacij tudi za manjše komplekse do 50 ha in sicer prek Zveze kmetijsko zemljiške skupnosti Slovenije, Zveze vodnih skupnosti Slovenije in Republiškega sklada za intervencije v kmetijstvu. Ta sredstva naj dobe finančno šibkejše kmetijske skupnosti, kakršna je tudi naša. Fizično združevanje zemlje v pretežno hribovitih občinah niti ni izvedljivo niti ne daje bistvenih ekonomskih prednosti glede produktivnosti dela, zlasti ker je glavna usmeritev v živinorejo, ki temelji na pašno kosnem izkoriščanju travnatnega sveta.

Predlog: Kmetijska zakonodaja in ukrepi družbenoekonomske politike za pospeševanje skupne obdelave zemlje morajo diferencirano obravnavati ravninska in hribovita območja, ker so pogoji za pridobivanje dohodka bistveno različni.

Zaščita kmetij samo v primerih dedovanja ni zadostna. Več je primerov drobitve zaščitene kmetij v času, ko je gospodar še živ, sodni postopki pa se zavlačujejo več let.

Predlog: Z zakonom je treba zavarovati perspektivnejše kmetije pred drobitvijo tudi v primerih, ko gre za nameravani promet s kmetijskimi zemljišči (darilne pogodbe) med še živečimi lastniki in dediči.

Poglavje III: Samo razvrstitev kmetijskih zemljišč v prostorskih planih — agro karta — ne bo dala učinkovitih rezultatov. Ta instrument za obrambo kvalitetnih zemljišč pred urbanizacijo mora biti podprt z realnejšim vrednotenjem osnovne cene tistega zemljišča, ki naj bi trajno spremenilo svojo namembnost. Primer: 1 m² zemlje IV. kategorije je po ocenah sodnih cenilcev vreden toliko kot 2 del vina, kar je popolni absurd.

Četrto poglavje: Začasna prisilna uprava kot sanacijski ukrep za tiste, ki zemlje ne obdelujejo v skladu z določbami zakona, je po naših izkušnjah v praksi neizvedljiva.

Če lastnik zemljišča ne more s primerno intenzivnostjo obdelovati zemljišča zaradi bolezni, tak ukrep ni primeren. Če pa ga ne obdeluje zaradi drugih vzrokov, na primer, zaradi kroničnega alkoholizma, ni mogoče najti začasnega prisilnega upravitelja, ki bi se bil pripravljen izpostavljeti celo življenjski ogroženosti od lastnika.

Predlog: Namesto začasne prisilne uprave naj se predvidi le strogi opomin pristojnega kmetijskega inšpektorja in še ta zaradi subjektivnih okoliščin ni zaželen. Po izteku enoletne dobe naj se izvede postopek za razlastitev.

12. poglavje: Tradicionalna zakoreninjena navada mnogih starejših gospodarjev, da puščajo nasledstvu kmetovanje šele po pravilu — meni luč, tebi ključ — ima za posledico, da se potencialni nasledniki naveličajo čakati in se raje odločajo za trajno zaposlitev nekje drugje. Število hribovskih kmetij z ostarelimi gospodarji brez naslednika se povečuje tudi zaradi tega vzroka, družbena škoda pa je velika.

Predlog: Doda naj se nova zakonska odločba, ki bi spodbujala zgodnejše izročanje posestev mladim naslednikom.

Uresničevanje samoupravnih aktov v kmetijskem združenstvu: Odločilnega pomena za rast družbene tržne proizvodnje niso bolj in manj urejeni samoupravni odnosi v kmetijstvu in združenstvu, ampak predvsem dolgoročnejši in stabilnejši ekonomski pogoji pridelovanja in redna oskrba s potrebnim reprodukcijskim materialom za proizvodnjo, katerih cene morajo biti v stalnem in spremenljivem razmerju s prodajnimi cenami kmetijskih proizvodov.

Povečanje produktivnosti dela in s tem zniževanje proizvodnih stroškov z združevanjem dela, sredstev in zemlje je praktično izvedljivo le na ravninskih območjih; za hriboviti svet, tega je v Sloveniji kar 2/3, pa ta splošni model ne pomeni rešitve in večje socialne varnosti.

Menimo, da bi zaradi težjih naravnih pogojev proizvodnje in strojne funkcije, ki jo hribovske kmetije opravljajo, pridelovanje hrane, negovanje kulturne podobe krajine in krepitev obrambne sposobnosti in turistične aktivnosti prostora morale biti deležne enakih materialnih spodbud kot proizvodne skupnosti kmetov v ravnini, seveda le tiste, ki združujejo delo in sredstva v edino možno obliko medsebojnega povezovanja (strojno-pašne skupnosti in tako dalje).

Odprava kupoprodajnih odnosov v kmetijskem združenstvu in razvijanje novih pravih dohodkovnih odnosov na osnovi pravične delitve skupno ustvarjenega dohodka in rizika je zagotovo prava osnova razvitejših samoupravnih odnosov, vendar je prehod iz teorije v prakso zelo težaven. Zahteva znatno večja obratna sredstva, mnogo več že tako nadležne administracije, mnogo večjo stopnjo družbene osveščenosti in stabilnejše ekonomske pogoje proizvodnje. Hvala lepa!

Predsedujoči Jure Mlinar: Hvala lepa! K razpravi vabim tovarišico Nedo De Lorenzi, delegatko iz Nove Gorice.

Neda De Lorenzi: Tovarišice in tovariši delegati! Skupščina občine Nova Gorica je na seji Zbora združenega dela dne 26. oktobra 1981 obravnavala poročilo o izvajanju zakonov s področja kmetijstva s posebnim poudarkom na izvajanju najvažnejših predpisov s področja kmetijstva v občini Nova Gorica.

1. Zbor je po temeljiti razpravi ugotovil, da je na območju občine Nova Gorica velika razdrobljenost kmetijskih zemljišč — posestna in parcelna, kar zavira uspešno organizirano sodobno kmetijsko proizvodnjo.

Nadalje je bilo ugotovljeno, da je vzrok za tako stanje tudi neustreznost nekaterih določb zakonov, zlasti zakona o kmetijskih zemljiščih, zato daje zbor pobudo za proučitev nekaterih določb tega zakona.

Ugotavlja se, da se drobitev kmetijskih zemljišč nadaljuje predvsem na podlagi kupoprodajnih pogodb. Menimo, da bi na zemljiščih, ki so s prostorskim planom trajno namenjena za kmetijsko proizvodnjo, lahko zemljo pridobil s kupoprodajno pogodbo le kmet v smislu 1. odstavka 4. člena zakona, to je občan, ki z osebnim delom obdeluje kmetijsko zemljišče in je za to obdelovanje ustrezno usposobljen ter mu kmetijska dejavnost pomeni glavno dejavnost in ne kmet iz drugega in naslednjih odstavkov 4. člena zakona.

Slednjemu naj se omogoči pridobivanje kmetijskega zemljišča zunaj omejenih območij. Iz tega sledi, da je potrebno ponovno proučiti tudi definicijo kmeta.

2. 29. člen zakona o kmetijskih zemljiščih določa, kdaj sme kmet podariti kmetijsko zemljišče in mu omejuje krog obdarjencev. Vprašanje je, zakaj nima

zakon ustrezne določbe tudi za nekmete. Zato menimo, da je potrebno zakon v tem smislu proučiti in ustrezno dopolniti.

3. Na območjih, ki sō s prostorskimi plani predvidena za kasnejšo pozidavo, vendar še niso obdelana z zazidalnimi načrti oziroma še ni izvedena sprememba namembnosti kmetijskega zemljišča, naj se uvede institut prednostne pravice, ki naj jo ima stavbno-zemljiška skupnost, ker bi se na ta način preprečilo drobljenje kmetijskih zemljišč in preprodaja teh zemljišč za kasnejše gradbene namene.

3. 18. in 33. člen zakona o kmetijskih zemljiščih naj se ponovno proučita, ker menimo, da so določbe preohlapne in težko izvedljive. Poseben problem nastaja pri veliki razparceliranosti, pri množici tujih državljanov, ki živijo v tujini, v Italiji, v Ameriki in drugod.

V zvezi s tem je treba opozoriti tudi na praktične probleme, ki v takih primerih nastanejo pri izvedbi agrarnih operacij.

5. Vprašljiva je obvezna zložba zemljišč, (komasacije) s ponovno parcelno razdelitvijo med komasacijske udeležence, ker ostajajo parcele še vedno majhne, pa čeprav ustrežnejših oblik ni. (88. člen zakona.)

6. Po zakonu o dedovanju kmetijskih zemljišč in zasebnih kmetijskih gospodarstev — kmetij lahko zaščiteno kmetijo deduje en dedič, ki to zemljo lahko proda, s čimer se zaščitene kmetije ponovno drobijo.

Predlagamo, da se ti predlogi proučijo s ciljem, da tudi zakonodaja v največji možni meri prispeva k smotrni uporabi kmetijskih zemljišč in z ustrezno ureditvijo ustvari vse pogoje za sodobno organizirano kmetijsko proizvodnjo. Hvala lepa!

Predsedujoči J u r e M l i n a r : Besedo dajem tovarišu Dragu Kocjančiču, predstavniku Zveze kmetijske zemljiške skupnosti Slovenije.

Drago Kocjančič: Spoštovane tovarišice in tovariši delegati! Ker je Zveza kmetijskih zemljiških skupnosti svoje pripombe k poročilu o izvajanju zakonov s področja kmetijstva dala pismeno, bom iz tega poročila navedel samo nekatere ugotovitve.

Zveza ugotavlja, da je poročilo sestavljeno celovito. Analiza uresničevanja zakonov s področja kmetijstva je pokazala, da niso potrebne večje spremembe teh predpisov, kolikor pa so potrebne, pa gre le za spremembe take narave, ki ne spreminjajo sedanje zemljiške politike.

Ob tem pa zveza opozarja, da je poročilo v nekaterih delih morda preveč splošno, nekatere ugotovitve pa ne temeljijo na podatkih, ki bi stanje lahko še bolj objektivizirali. Tako zveza meni, da bi ob splošni usmeritvi podružbljanja kmetijske proizvodnje vendarle bilo potrebno posvetiti več pozornosti kmetu na hribovitih predelih, zlasti ob meji.

Evidentirati bi bilo potrebno tudi vsa pomembnejša vprašanja v zvezi s kmetijskimi zemljišči, kot na primer vrednotenje kmetijskih zemljišč v prostem pogodbenem prometu in tudi v restriktivnem prometu, nekatera vprašanja v zvezi s komasacijo in druga. Na posamezne probleme opozarja tudi poročilo.

Varstvo kmetijskih zemljišč. Zveza ob spremljanju problematike sprejemanja prostorskih delov družbenih planov ugotavlja, da prav pomanjkanje teh planov, s katerimi se namenjajo zemljišča za kmetijsko proizvodnjo, in razvrstitve v dve območji, onemogoča uspešno in hitro izvajanje zakona o kmetijskih zemljiščih in usmeritve v družbeno organizirano proizvodnjo.

Kjer ti plani niso bili sprejeti, ima to več posledic in se tudi več določb zakona o kmetijskih zemljiščih ni moglo izvajati, zlasti ne:

— glede določbe o izvajanju statusa kmeta, ker se vrednost kmetijske proizvodnje, pomembne za priznanje statusa kmeta, lahko vrednoti na najboljših kmetijskih zemljiščih drugače, kot pa na drugih kmetijskih zemljiščih;

— glede obdelovanja zemljišč, ker so predpisani različni režimi za tako imenovano I. in II. območje in v zvezi s tem ni bila mogoča uporaba inštitutov začasnega upravljanja v smislu 18. in 19. člena zakona o kmetijskih zemljiščih;

— glede prometa kmetijskih zemljišč, ker ni bilo mogoče izvajati določb o tem, da nekmet ne more pridobivati najboljših kmetijskih zemljišč oziroma

— glede dedovanja, ker so lahko najboljša kmetijska zemljišča prehajala tudi v lastništvo nekmetov.

Neizvajanje zakona o kmetijskih zemljiščih zaradi pomanjkanja omenjenih prostorskih delov družbenih planov v občinah je tako omogočalo stihijsko rabo prostora in prehajanje najboljših kmetijskih zemljišč na nekmete in celo v nekmetijske namene, kar je znan in žgoč družbeni problem.

Za smotrno rabo prostora si prizadevajo tudi inšpekcijski upravni organi, vendar tudi ti niso mogli ukrepati, ker navedeni plani niso bili sprejeti.

Veljalo bi omeniti tudi pomanjkljivo evidentiranje kmetijskih zemljišč, kar onemogoča ustrezno ukrepanje, zlasti tudi glede najbolj primerne družbene funkcije, ki naj bi jo zemljišče imelo. V zvezi s pripravo agrokarte, to je karte razvojnih usmeritev kmetijstva v občinah, ki bodo sestavni del izvedbe dolgoročnega plana, opazamo, da se te karte, če sploh že obstajajo, ne sprejemajo na podlagi neke enotne metodologije, ker te metodologije ni. Agrokarta bi bila vsekakor potrebna kot strokovna osnova za sklepanje dogovorov o prostorskem delu družbenega plana in kot izvedbeni akt družbenega plana. Enotno metodologijo bi lahko izdal Izvršni svet Skupščine SR Slovenije v okviru svojih ustavnih pooblastil kot predpis, v katerem bi določil tudi mesto agrokarte v sistemu družbenega planiranja, ker le-to ni dovolj jasno opredeljeno, oziroma Republiški komite za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano kot navodilo ali pa Zveza kmetijskih zemljiških skupnosti Slovenije v obliki samoupravnega splošnega akta.

Zveza kmetijskih zemljiških skupnosti: K besedilu poročila, objavljenega v Poročevalcu (točka 9 na strani 8) pripominjamo, da je funkcija Zveze predvsem v dogovarjanju in samoupravnem sporazumevanju med občinskimi kmetijskimi zemljiškimi skupnostmi o izvajanju skupnih nalog kmetijskih zemljiških skupnosti iz 6. člena zakona o kmetijskih zemljiščih. Zveza ni hierarhični organ teh skupnosti! V taki funkciji je zveza nudila strokovno pomoč pri organiziranju kmetijskih zemljiških skupnosti v smislu novega zakona ter zlasti s pravnimi mnenji pomagala reševati naloge teh skupnosti. Poleg tega pa je zveza dala pobudo in sodelovala pri sprejemanju naslednjih samoupravnih splošnih aktov: samoupravnih in družbeno planskih aktov kmetijskih zemljiških skupnosti v občinah, samoupravnega sporazuma o temeljnih skupnega plana kmetijske zemljiške skupnosti v SR Sloveniji za obdobje 1981—1985, katerega vsebina je združevanje sredstev za agromelioracije, nadalje družbenega dogovora o skupnih osnovah in merilih za določanje odškodnine zaradi spremembe namembnosti kmetijskega zemljišča, ki naj ga do konca meseca novembra sprejmejo vse skupščine občin v Sloveniji in dodatnega samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev kmetijskih zemljiških skupnosti za kreditiranje izvajanja melioracij v letu 1981 glede na znani izpad teh sredstev v tem letu.

Zveza kmetijskih zemljiških skupnosti je prevzela pobudo za enoten pristop ter sprejem navodila za izdelavo agrokarte, da bi tako preprečila ponovno nastajanje neseštevanih in neprimerljivih kmetijskih prostorskih dokumentov v republiki ter nekoordinirano porabo velikih družbenih sredstev.

Prav tako daje pobudo za postopno pripravo vseh potrebnih evidenc in bilanc kmetijskih zemljišč ter spremljanje njihovega gibanja, zlasti pa evidence neobdelanih kmetijskih zemljišč, za kar je potrebno ustvariti pogoje, seveda najprej v občinah.

Kljub strokovni in kadrovski usposobljenosti Zveza kmetijskih zemljiških skupnosti Slovenije ugotavlja, da po zakonu ne združuje sredstev za izvajanje melioracij v SR Sloveniji, kar bi morala biti materialna osnova za dogovarjanje, sprejemanje in izvajanje racionalnih programov urejanja kmetijskih zemljišč v SR Sloveniji.

Na koncu ugotavljamo tudi organizacijsko dejstvo, da Zveza ta čas združuje 59 kmetijskih zemljiških skupnosti. To v praksi povzroča težave pri komuniciranju, dogovarjanju in sporazumevanju, saj je število subjektov res zelo veliko. Potrebno pa bo, da Zveza kmetijskih zemljiških skupnosti Slovenije še poveča svoje napore pri strokovni in drugi pomoči za izboljševanje kmetijskih zemljišč, to je za izvajanje agrarnih operacij. V skladu s svojimi pristojnostmi bo morala Zveza posvetiti tudi več pozornosti vsem oblikam združevanja kmetijskih zemljišč ter zmanjševanju razdrobljene parcelne in lastniške zemljiške strukture, spodbujanju ukrepov za boljšo obdelanost kmetijskih zemljišč ter za zmanjševanje njihovega zaraščanja ter združevanju vseh razpoložljivih sredstev za izvajanje racionalnih agrarno prostorskih operacij.

Delo kmetijskih zemljiških skupnosti bo moralo biti bolj usmerjeno v to, da bodo vse članice prevzemale naloge v zvezi z izvajanjem kmetijske zemljiške politike v občinah. Zato je potrebno doseči bolj operativno delo skupščin kmetijskih zemljiških skupnosti, ki naj bi tako prenehale biti samo reprezentativni organ, ki v glavnem potrjuje finančne dokumente.

K tem pripombam bi dodal samo še eno pripombo, ki zadeva pristojnost samoupravnih strokovnih služb samoupravnih interesnih skupnosti v občinah. Pobudo za to nam je dal samoupravni sporazum, ki nam je bil predložen v mnenje. Žal smo ga dobili šele danes zjutraj, vendar tudi samoupravni sporazum o medsebojnih pravicah in obveznostih in samoupravni sporazum o notranji organiziranosti ene izmed takih skupnih služb kažeta nekatere skupne značilnosti, o katerih bi želel povsem na kratko razpravljati.

Da bi stvar bila bolj razumljiva, bom iz tega sporazuma navedel samo nekatere pristojnosti direktorja takih skupnih služb, ki združujejo v svojem okrilju strokovno delo za vse samoupravne interesne skupnosti v občinah. Tako direktor predstavlja v občini kmetijsko zemljiško skupnost na sejah skupščine; obvešča samoupravne organe kmetijske zemljiške skupnosti in delegatsko bazo o pomembnejših akcijah; sodeluje pri oblikovanju vsebine in dnevnih redov skupščin kmetijskih zemljiških skupnosti; daje smernice za vsebinsko oblikovanje gradiva za skupščine in organe kmetijskih zemljiških skupnosti; sodeluje pri izdelavi sklepov in pri oblikovanju stališč skupščine kmetijske zemljiške skupnosti; sodeluje pri pripravah osnutkov splošnih aktov in sklepov organov kmetijske zemljiške skupnosti; skrbi za izvrševanje sklepov skupščine kmetijsko zemljiške skupnosti in pripravlja informacije za javnost o sklepih in stališčih samoupravnih organov kmetijskih zemljiških skupnosti.

Menim, da takšen direktor lahko reče: »samoupravljanje — to sem jaz!« Bistvena napaka tega in podobnih samoupravnih sporazumov je v tem, da pravice, obveznosti in pristojnosti kmetijskih zemljiških skupnosti, ki jih opredeljuje zakon o kmetijskih zemljiščih, enostavno prevzemajo kot dela in naloge skupne strokovne službe. To seveda ni točno, saj skupne strokovne službe in delovna skupnost ne predstavljajo kmetijske zemljiške skupnosti in ne morejo imeti nobenih pooblastil, ki jih navedeni zakon nalaga kmetijskim zemljiškim skupnostim kot samoupravnim skupnostim s posebnimi pravicami in obveznostmi. S položajem skupnih strokovnih služb ni v skladu pooblastilo, ki naj bi ga imel vodja skupnih strokovnih služb glede zastopanja posameznih interesnih skupnosti nasproti tretjim osebam. Takega pooblastila s samoupravnim splošnim aktom delovna skupnost ne more določiti. Kmetijska zemljiška skupnost opredeljuje predstavljanje in zastopanje s svojim statutom, ne pa s sporazumom o svobodni menjavi dela ali s pogodbo ali s kakšnim drugim podobnim aktom. Prehajanje nalog in pristojnosti od kmetijske zemljiških skupnosti na skupne strokovne službe je seveda v grobem nasprotju z uvedenim samoupravnim načinom vodenja in izvajanja kmetijsko zemljiške politike.

Nadalje, to vsaj v tej obliki lahko pomeni tudi oblikovanje nove vzporedne upravne nadgradnje v občini. Končno moramo upoštevati tudi to, da tako oblikovane skupne strokovne službe zastopajo različne samoupravne interesne skupnosti, ki imajo glede rabe in ohranjanja kmetijskih zemljišč lahko nasprotujoče si interese. Te je potrebno uskladiti izključno s samoupravnimi mehanizmi, z dogovarjanjem in sporazumevanjem, ne pa s koncentriranjem pooblastil in oblasti v rokah nadrejenih individualnih poslovodnih organov.

Nezdružljivost samoupravnih in upravnih funkcij bi ilustriral še na drugem primeru. Ugotavljamo namreč, da upravni delavci kot tudi kmetijski inšpektorji v nekaterih primerih opravljajo delo tajnikov kmetijskih zemljiških skupnosti, kar ni v skladu s predpisi o državni upravi.

Zato predlagamo, da skupščina v ugotovitvah in sklepih takšne primere oceni in se zavzame za nadaljnjo krepitev samoupravnih oblik organiziranosti in dela kmetijsko zemljiških skupnosti oziroma za samoupravno vsebino izvajanja kmetijsko zemljiške politike.

Predsednik **Emil Tomažič**: Predlagam 30 minut odmora.

(Seja je bila prekinjena ob 11. uri in se je nadaljevala ob 11.45.)

Predsednik **Emil Tomažič**: Naj vas obvestim, da se nam je že pred odmorom pridružil še delegat 19. okoliša iz Lendave, tako da je na seji navzočih 144 delegatov.

Nadaljujemo delo! Razpravljaj bo Franc Fašalek, delegat za Zbor združenega dela, področje kmetijstva, 7. okoliš — Murska Sobota. Prosim!

Franc Fašalek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Ugotovitve kmetijske delegacije 7. okoliš, s sedežem v Murski Soboti glede izvajanja zakonov s področja kmetijstva so naslednja.

Poročilo prikazuje prizadevanje naše družbe za uresničevanje zakonov s področja kmetijstva. Prikazani so dosežki pa tudi določene težave in problemi,

odstopanja in zaostajanje pri uresničevanju zakonskih določil v posameznih sredinah.

Poročilo kompleksno zajema problematiko vse Slovenije. Ob ocenjevanju realizacije nalog, ki jih nalagajo zakoni s področja kmetijstva, je nujno oceniti tudi našo politično akcijo na tem področju, predvsem prek aktivnosti zadrug, Socialistične zveze, krajevnih skupnosti in ostalih, v smeri zagotavljanja pogojev, da bi kmet postal resničen nosilec uresničevanja kmetijske politike in s tem tudi zakonov. Prav na tem področju nas čaka ogromno nalog, ker zakoni sami ne bodo rešili nakopičenih problemov na področju proizvodnje hrane in celoviteje agroživilskega kompleksa. Zakoni naj bodo le orožje, vse bitke pa moramo voditi po samoupravni poti. Čeprav je to na videz daljša pot, pa je prav gotovo uspešnejša. Pri teh oblikah dela so ljudje bolj prisotni, sodelovanje je večje, dograjuje se zavest, ki pri marsikateremu kmētu še vedno ni dovolj prisotna. Zato je potrebno tudi kmete obravnavati selektivno. Napredni kmetje morajo biti nosilci in morajo vplivati tudi na kmete, ki še vedno nimajo pravega čuta odgovornosti za boljšo obdelavo zemlje.

Zaostajamo tudi pri načrtovanih melioracijah, čeprav smo v zadnjih letih meliorirali 1200 ha kmetijskih zemljišč. To je predvsem posledica neodgovornega obnašanja bodisi izvajalcev bodisi lastnikov. Tudi višina cene storitev izvajalcev ni več družbeno sprejemljiva. Ta namreč že znaša od 15 do 17 starih milijonov, nekateri pa zaračunavajo še celo več. V ta namen bi bilo treba proučiti možnosti organiziranja agroinženiringa v okviru ABC Pomurke ali v okviru VGP.

Službo za izvajanje in vzdrževanje melioriranih zemljišč je nujno potrebno rešiti. Da bi meliorirana zemljišča bolje izkoristili, bi morali uporabljati boljše agrotehnične ukrepe. Za načrtnejše delo je potrebno v prihodnje na področju komasacij izdelati enotno usmeritev za celotno Pomurje. Prav tako bi kazalo opozoriti na tisto, kar je treba spremeniti, da bodo postopki krajši in lažji.

Ko pa kot kmet-delegat prelistavam to poročilo naprej, me stisne pri srcu in na koncu ugotovim, da je prevelik poudarek na družbenem sektorju in nehote pomislim, ali bom potem kot kmet sploh potreben tej družbi? To kmetje čutimo tudi v praksi, saj vidimo, da se v ravninskem predelu širi družbeni sektor, nas pa tiščijo v bregove in bolj hriboviti svet.

Menim namreč, da bi morali vse proizvajalce hrane obravnavati in jih ceniti enako, predvsem tiste, ki pridelajo dovolj hrane za sebe in še za slovensko družbo. Večina Slovencev namreč ve, da 90 % mleka v Sloveniji pridobijo slovenski kmetje in da imajo nekateri kmetijski kombinati krave samo še za vzorec oziroma da ne pozabijo, kakšne pač so. To zato, ker ta proizvodnja za njih ni rentabilna! Pravijo, da jim prinaša izgube, čeprav imajo zemljo v kompleksih in na enoto proizvoda vložijo dosti manj živega dela. Za njih pa kljub temu ta proizvodnja ni rentabilna.

In če se samo spomnimo letošnje jesenske akcije zasejati čim več površin s pšenico, za katero lahko rečemo, da smo z njo lahko zadovoljni, se hkrati lahko vprašamo, kdaj pa so doslej vodili takšno akcijo res načrtno, da so o njej razpravljale vse družbenopolitične organizacije, občine in zadruge. Doslej je bilo to bolj stihijsko in kar nam je manjkalo, smo uvozili. Druga resnica pa je, da imamo kmetje v Pomurju 80 % ali celo več površin posejanih s koruzo in s sladkorno peso. S tistim dnem, ko bomo svoje pašnike zasejali samo s pšenico, se lahko tudi takoj zaposlimo, ker to ni takšna proizvodnja, ki bi terjala celega človeka, zlasti če vemo, da je povprečna kmetija velika od 4 do 5 ha.

Po podatkih, ki smo jih dobili, je Kmetijsko gospodarstvo Rakičan v zadnjih nekaj letih odkupilo približno 800 ha zemlje in to predvsem v ravninskem svetu. Na goriškem in v Pomurju pa je trenutno po podatkih o prodaji na prosto ali po zakonu o preživninskem varstvu prek 100 ha kmetijske zemlje, za katero pa v večini primerov ni interesentov za nakup niti za obdelavo. Če se sedaj na takem območju najmeta dva, ki sta pač vztrajala in sta tam ostala in sta se pripravljena tudi poročiti, skupaj pa bi jima seštevek pokazal več kot 10 ha obdelovalne zemlje, kako jo naj odprodajo, če pa za zemljo ni zanimanja. Ali bomo potem ostali gluhi v parolah, »vzemi tistemu, ki jo obdeluje«, in ob akcijah zasejati čim več pšenice in sladkorne pese. Videti je, da se teh občutljivih stvari tudi občine izogibajo, saj je iz poročila razvidno, da so se prilaganju zakona o maksimumu od 60 slovenskih občin teh primerov lotile le dve občini, o ostalih pa navaja, da k temu še niso resno pristopile.

To isto vprašanje se potem nanaša tudi na socialno varnost našega kmeta in prehod iz starostnega zavarovanja v invalidsko pokojninsko zavarovanje, seveda vzporedno z vsemi dajatvami, ki ob tem nastopijo.

Če hočemo imeti sodobno plansko proizvodnjo, živinorejsko in posebej poljedelsko, ob ekonomski in socialni izenačitvi kmeta z delavcem v združenem delu, menim, da je 8 ali pa tudi do 10 ha zemlje premalo za res ekonomsko proizvodnjo.

S to svojo razpravo nikakor nočem zaostrovati stvari, vendar pa menim, da bi z zakonom lahko bile določene tudi nekatere izjeme, ker gre tu predvsem za ekonomski interes in za proizvodnjo hrane.

Na kaoncu bi še rad opozoril na ugotovitve, ki so prizadele, lahko rečem, vse slovenske kmete, ne samo pomurske. Namreč, pred dobrim mesecem je bila na TV oddaja z naslovom »Bobu bob«. Prikazovala je nekega kmeta, ki obdeluje 116 ali 118 ha kmetijske zemlje. Mislim, da primer ni odraz dejanskega stanja in si TV kot najširši medij kaj takega ne bi smela dovoliti. Šla je v neko skrajnost in lahko rečemo, da je edini primer v Sloveniji. In, če bi že šla v drugo skrajnost, bi potem morala poiskati kmeta, ki živi le od borih 3 ha svoje zemlje, ne da bi bil zaposlen. Po drugi strani pa mislim, če bi vzela sredino in realno ocenjevala dosežke kmeta in kmetijske proizvodnje na deželi, bi morala za povprečje vzeti kmetijo s 5 ha zemlje in realno prikazati, koliko truda vlagajo zadruga in združeni kmetje za čim večjo pridelavo pšenice in sladkorne pese, ki jima dajemo v zadnjem času zelo velik poudarek. Hvala lepa.

Predsednik Emil Tomazič: Hvala lepa! Besedo ima tovariš Branko Bajc, delegat za Zbor združenega dela, področje gospodarstva, 23. okoliš, Krško.

Branko Bajc: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov 23. okoliša, področje gospodarstva, in delegati v zborih Skupščine občine Krško so na svojih sejah obravnavali poročilo o izvajanju zakonov s področja kmetijstva in ga v celoti podpirajo.

Posebej podpirajo pobudo in namen, da zbori republiške Skupščine preverjajo izvajanje zakonov, tokrat na področju kmetijstva, in predlagajo, naj bi bil ta primer praksa za naše bodoče skupščinsko delo. Na ta način bomo lahko ugotavljali vpliv zakonodaje na razvoj posameznih dejavnosti oziroma področij in preprečevali, da bi zakonodaja ovirala izvajanje nalog in razvoj.

V okviru razprav v zgoraj omenjenih organih pa so delegati opozorili na naslednja vprašanja.

1. Nujno je treba izvesti zakonsko verifikacijo statusa samoupravnih interesnih skupnosti za pospeševanje kmetijstva, za kar je ta zbor že pred meseci dal pobudo in postavil zahtevo, vendar to vprašanje še vedno ni urejeno. V okviru teh priprav pa bi bilo treba upoštevati pomembno vlogo pospeševalne službe in jo opredeliti kot organizacijo posebnega družbenega pomena. Razlog za to pobudo je v tem, da financiranje te dejavnosti ne more biti breme zgolj kmetijske delovne organizacije, temveč vse družbe, ki bo na ta način lahko neposredno vplivala na kvaliteto dela strokovne službe.

S to problematiko pa je ozko povezano vprašanje vloge in namena kompenzacij, za katere je bilo doslej nesporno ugotovljeno, da so predvsem pospeševalne ali vsaj zadrževalne na isti ravni potrošnje, za kar smo morali v naši republici zbrati ogromna sredstva, medtem ko kmetijska proizvodnja od teh sredstev ni dobila skoraj ničesar. Zato smo še vedno v začaranem krogu in pred nevarnostjo nadaljnjega zmanjševanja prehrambenih skladov, ki pa jih na področju živinoreje ni mogoče povečati v nekaj mesecih.

2. Nujno je treba zagotoviti sredstva za odkup presežkov kmetijskih in gozdnih zemljišč, ker se dogaja, da se preprodajajo zemljišča blizu ali celo sredi strnjjenih nasadov, pa jih kmetijske delovne organizacije zaradi pomanjkanja sredstev ne morejo odkupiti. Takšno finančno neurejeno stanje povzroča nadaljnje drobljenje kmetijskih površin in obenem zavira organizirano oziroma blagovno-tržno proizvodnjo na širšem kompleksu.

3. Dosedanja praksa in posamezni primeri so ponovno potrdili, da je doba začasnega upravljanja s kmetijskimi zemljišči za tiste, ki zemlje ne obdelujejo, to je dva krat pet let, občutno predolga in dodatno povečuje površino neobdelane zemlje.

4. Delegati so posebej obravnavali vprašanje socialne varnosti kmetov in dajejo pobudo, da se pravice iz pokojninskega zavarovanja kmetov izenačijo s tovrstnimi pravicami delavcev, ker že doslej plačujejo prispevek, ki zanje predstavlja občutno težje breme od drugih dajatev, medtem ko so v pravicah v mnogočem prikrajšani. To enako zadeva družbeni in socialni položaj kmečke žene, zlasti pravice mater, ker so v primerjavi z zaposlenimi materami zapostavljene zlasti pri porodniškem dopustu.

5. V naši občini — verjetno pa je tako tudi drugje — se je pokazalo kot neprimerno, da se sredstva iz naslova vodnega prispevka zbirajo pri vodnih skupnostih in da so te skupnosti hkrati tudi izvajalci melioracijskih del in s tem tudi uporabniki združenih sredstev. Rezultat takih odnosov je, da cena tako pridobljenih zemljišč dosega tudi 50 starih milijonov dinarjev po hektarju, tisti pa, ki ta sredstva združujejo, praktično nimajo nobenega vpliva na uporabo sredstev. Hvala lepa.

Predsedujoči Jure Mlinar: Hvala lepa! Besedo ima tovariš Ivan Stibilj, delegat za Zbor združenega dela, področje kmetijstva, 3. okoliš, Ajdovščina.

Ivan Stibilj: Skupina delegatov s področja kmetijstva, 3. okoliš s sedežem v Ajdovščini je na svoji seji dne 26. oktobra 1981 obravnavala poročilo o izvajanju zakonov s področja kmetijstva. Delegati ugotavljajo naslednje.

Splošna pripomba je, da so obravnavani predpisi prispevali k velikim spremembam na področju kmetijstva in proizvodnje hrane, da pa je bilo do sedaj premalo storjenega, da bi jih dosledneje izvajali. Pogrešamo širšo družbeno aktivnost.

Druga ugotovitev skupine delegatov je bila, da moramo več pozornosti posvetiti socialni varnosti kmetijskih proizvajalcev in s sprotnimi ukrepi ter predpisi zagotavljati vsaj minimalne ekonomske pogoje za posamezne vrste proizvodnje, sicer se bo kmet težko odločal za povečevanje proizvodnje.

Negotovost se zadnje čase širi in stopnjuje pri živinoreji, še posebej pa pri proizvodnji mleka. Problem, ki ga želimo izpostaviti, gotovo sodi k tej točki dnevnega reda, obravnava pa naj se tudi kot delegatsko vprašanje.

Reja krav in s tem proizvodnja mleka je osnova vsake govedorejske proizvodnje. Zato so urejene pridelovalne razmere in urejeni ekonomski odnosi v prireji mleka pogoj za normalen razvoj govedoreje. Velja poudariti, da je prireja mleka zahtevna proizvodnja. Investicije v hleve in opremo so drage; zahteva se več strokovnega znanja, obstaja večji rizik zaradi obolenj, več je fizičnega dela, potreben je stalen nadzor, več je skrbi in odgovornosti za čistočo in red. Zato so tudi posledice daljših anomalij v primerjavi s pogoji dela dosti hujše in težje odpravljive.

Govedoreja v Sloveniji in tudi na Primorskem je imela v povojnem času različne pogoje razvoja, posebno stimulatívna pa ni bila nikdar. Po letu 1953 se je število krav znatno zmanjšalo na račun opuščeni malih kmetij. Z intenzivnim in pospešenim delom in vlaganjem znatnih sredstev v večjo proizvodnjo nam je zadnja leta uspelo zadržati stalež in s tem količino odkupljenega mleka in mesa. Količina odkupljenega mleka je zadnje čase povsem odvisna od trenutnih tržnih razmer. Razmere v prireji mleka so se letos izredno poslabšale in postajajo nevdružne. Vzrok je prav gotovo nizka cena mleka, ob izrednem povečanju cen repromaterialov. Verjetno ni potrebno, da bi na tem mestu primerjali cene po letih. Že podatek, da je v letu 1979, ki je bilo najugodnejše, kmet za 100 litrov mleka kupil nad 110 kg krmila za krave in da lahko danes kupi za 100 l mleka le 70 kg krmil, pove dovolj.

Podobne primerjave pokažejo tudi cene drugih krmil, goriva ter drugih repromaterialov. Zadnje čase pa krmil sploh ni bilo v prodaji.

Na številnih mestih so bile že dane pobude in opozorila, da je stanje absolutno nevdružno, toda rezultatov ni! Zagotovila, ki so jih proizvajalci dobivali, da bodo ekonomski pogoji pri reji mleka urejeni v mesecu oktobru, niso bili realizirani. Sedanja začasna rešitev — dinar za liter mleka — ob taki situaciji ni rešitev. Stimulacija v občinskih merilih je mogoča le tam, kjer proračunska situacija to omogoča oziroma kjer so uspeli zbrati v sklad za pospeševanje kmetijstva vsaj nekaj sredstev. Tudi stimulacija pridelovalcem mleka ne pomeni rešitve problema. Zaradi takega stanja je pričakovati, da bo prišlo do večjega zakola krav in do opuščanja proizvodnje. Glede na navedeno delegati predlagamo:

1. Z medrepubliškimi dogovori je potrebno zagotoviti, da se cena koruze ohrani v višini 8,50 dinarjev za kg in zagotovi normalna preskrba.
2. Sprememba ustreznih zakonskih določil naj omogoči, da se sredstva za pospeševanje kmetijstva lahko zbirajo iz dohodka združenega dela.
3. Na ravni republike naj se uredi enotno regresiranje oziroma stimuliranje proizvodnje hrane.
4. Stalno je potrebno usklajevati ceno mleka in mesa z rastjo cen repromaterialov.
5. Nujno je urediti vsa vprašanja financiranja nadaljnjega razvoja kmetijstva.

Izvršni svet in drugi organi v republiki so že seznanjeni s to problematiko. Še enkrat poudarjamo, da je poleg rešitev, ki jih predvidevajo obravnavani zakoni, predpogoj za razvoj kmetijstva sprotno urejanje takih problemov, drugače kmetijski proizvajalec ne bo videl niti minimalne perspektive in ne bo imel interesa za obdelavo zemlje.

S temi pripombami soglašajo tudi delegati za Zbor občin ter za področje gospodarstva iz občine Ajdovščina.

Zbor združenega dela in Izvršni svet prosimo za ustrezen odgovor oziroma za zagotovilo za ureditev stanja. Proizvajalci mleka so na sestanku v občini Ajdovščina ugotovili, da tako stanje lahko traja le še nekaj dni, sicer bodo primorani za vsako ceno odtujiti krave, ker je dnevna izguba taka, da je absolutno ne morejo kriti z drugo dejavnostjo, če jo imajo.

Prosimo delegate, kmete drugih okolišev, da se vključijo v razpravo, čeravno je mogoče v nekaterih sredinah Slovenije problem manj pereč. Hvala lepa!

Predsedujoči Jure Mlinar: Hvala lepa! K besedi pozivam tovariša Franca Nelca, delegata za Zbor združenega dela, področje kmetijstva, 1. okoliš, Škofja Loka.

Franc Nelec: Tovariš predsedujoči, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov kmetijske dejavnosti 1. okoliša s sedežem v Škofji Loki in medzadružni svet Gorenjske dajeta k poročilu o izvajanju zakonov s področja kmetijstva naslednja mnenja in predloge.

Podatek, da je le šest občin v osmih letih v Sloveniji sprejelo prostorske plane, kaže, da na ta način še dolgo ne bomo zavarovali najboljše kmetijske zemlje. Usklajevanje interesov z ostalimi porabniki prostora poteka počasi in največkrat na škodo najboljših kmetijskih zemljišč. Nekmetijski porabniki prostora niso zainteresirani za sprejem prostorskih planov, ker bi jih le-ta omejeval v porabi prostora. Tudi kmetijsko-zemljiške skupnosti kot zaščitnice kmetijske zemlje so premalo storile. Vendar moramo povedati, da se kmetijsko-zemljiške skupnosti včasih znajdejo pod velikim pritiskom posameznih porabnikov prostora in družbenopolitičnih skupnosti.

Interesi kmetijskih in nekmetijskih porabnikov prostora so tako različni, da prostorski plani, kakor kaže praksa, ne bodo sprejeti nikdar. Zato predlagamo, če hočemo resnično zavarovati kmetijsko zemljo, da Republiški komite za kmetijstvo in gozdarstvo pripravi ustrezen zakon o zaščiti kmetijskih zemljišč. Zakon bi preprečeval tudi preglasovanje kmetijcev, ki so v manjšini v občinskih skupščinah, kadar je treba ugotoviti splošen družbeni interes za spremembo namembnosti kmetijskega zemljišča. Če je v Sloveniji 5000 ha neobdelanih njivskih površin, je treba povedati, kje je to in zakaj so neobdelana. Potrebna je konkretnost! V to nas sili resnost položaja. V kmetijstvu, pa tudi sicer, rabimo bolj konkretno in realno kmetijsko politiko, da ne bi govorili eno, delali pa drugo. Sploh pa v poročilu manjkajo številke, ki bi prikazale obseg realizacije posameznih zakonov v praksi.

Problem zaraščanja in opuščanja zemljišč v hribovitih območjih je star že 20 let. Vsak praktik ve, katero zemljišče lahko brez škode pogozdimo oziroma ga lahko predvidimo za kasnejšo kmetijsko rabo. Podatek, koliko od 240 000 ha opuščanih zemljišč je že načrtno pogozdenih, bi nam dejansko pokazal, kako in v kakšni meri se ta problem rešuje v praksi. Neobdelana ali slabo

obdelana zemljišča so rezultat našega hitrega razvoja, radikalne kmetijske politike v letih nazaj, naravnih pogojev, predvsem pa razdrobljenosti.

Ugotavljanje, če obdelovalec ravna kot dober gospodar, je po našem mnenju smiselno le, če mu nudimo tudi take pogoje kmetovanja, kot jih dobro gospodarjenje zahteva: izvedba komasacij, gradnja objektov, komunikacij, pravilno razmerje cen, nabava strojev in tako naprej, kajti na območjih, kjer je slabo obdelna zemlja, to so višinska pa tudi deagrarizirana območja, so naložbe v kmetijstvo večje in zahtevnejše kot v ravnini, kjer je gospodarski potencial boljši. Sama strokovna pomoč kmetijske zemljiške skupnosti je premalo, če ni podprta z občutnimi finančnimi sredstvi. Prenos lastninske pravice nad zemljišči je brez pomena, če ni obenem zagotovljeno tudi za obdelovanje. Brez materialnih spodbud opuščeni zemljišč ne bomo aktivirali. Zato apeliramo, da se zakon o intervencijah in porabi hrane začne izvajati in da se vključijo sredstva za reševanje omenjene problematike.

V poročilu je poudarjeno, da bo v občinah glede neobdelanih zemljišč potrebno sprejeti učinkovite ukrepe, ni pa navedeno, kakšne. Ugotavljamo tudi, da je status kmeta preširok, saj je pogosto cilj pridobitve statusa zgolj obdržati lastništvo in druge ugodnosti nad zemljišči, ki jih imajo kmetje.

Škodljive posledice priznavanja statusa kmeta tistim občanom, ki nimajo interesa obdelovati zemljo, obravnava tudi poročilo. Zato predlagamo, da se pridobivanje statusa kmeta in odnos do neobdelane zemlje maksimalno zaostri na tistih področjih, kjer je močan interes za prevzem in obdelavo zemljišč družbenega sektorja ali združenih kmetov.

Pri tem pa je treba tudi zakonsko določiti, da se najemne pogodbe sklepajo vsaj za 10 let. Če se najde neobdelana ali slabo obdelana zemlja, pa so interesi za obdelovanje, naj se zemljišče v skrajnem primeru tudi vzame. Cilj nam mora biti pridobivanje cenene hrane in temu cilju se morajo podrediti vsi oportunistični in malomeščanski interesi posameznikov. Pravilno bi bilo, da status kmeta dobi tisti, ki se preživlja in si zagotavlja socialno varnost zgolj s kmetijsko in gozdarsko dejavnostjo. Tako bi marsikateri problem lažje reševali. Seveda se pri tem ne omejuje obdelovanje zemljišč tudi drugim občanom, posebno v hribovitem svetu na deagrariziranih območjih.

Zakon o prežिवninskem varstvu kmetov se na Gorenjskem počasi uveljavlja, ker se interesi za preživninsko varstvo pojavljajo le iz tistih področij, kjer družbeni sektor nima interesa za zemljo. Denarja v skladih za te namene pa ni.

Zakon o dedovanju zemljišč in kmetij le deloma preprečuje drobljenje. Primer! Če med dediči ni interesenta, ki bi bil pripravljen prevzeti kmetijo, jo s prometom med živimi razdelijo. Tako drobljenje bi morali preprečiti, če je v okolici interes za prevzem kmetije in obdelovanje zemljišč. Prevzemniki kmetij, posebno tisti, ki jim je kmetovanje edini vir preživljanja, so z dednimi deleži še vedno preveč obremenjeni.

Menimo, da razprave o izvajanju zakonov s področja kmetijstva ne bi smeli danes zaključiti. Predlagamo, da se da poročilo v javno razpravo in naj ga Skupščina dopolnjenega s predlogi iz današnje razprave sprejme na eni izmed prihodnjih sej. Hvala lepa.

Predsednik Emil Tomazič: Hvala lepa. Besedo ima Janez Čahuk, delegat za Zbor združenega dela, področje gospodarstva, 20. okoliš, Gornja Radgona. Prosim!

J a n e z Č a h u k : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Stališče skupine delegatov za Zbor občin in za Zbor združenega dela, področje gospodarstva, Gornja Radgona je naslednje. Delegati so obravnavali poročila o izvajanju zakonov s področja kmetijstva in menijo, da so v poročilu zajeti vsi problemi, ki izhajajo iz samih zakonov.

Stališča delegatov za rešitev določenih problemov so naslednja:

1. Financiranje prostorske ureditve operacij ter nakup zemlje. V zvezi z nakazano problematiko financiranja menimo, da je potrebno zagotoviti večja finančna sredstva tistim območjem, ki so po družbenem planu SR Slovenije predvidena za proizvodnjo hrane. Prav tako opozarjamo, da kmetijske delovne organizacije nimajo sredstev in jih ne morejo zagotoviti za nakup kmetijskih zemljišč. Predlagamo, da se za nakup kmetijskih zemljišč zagotovijo nepovratna sredstva.

2. Predlog spremembe 18. člena zakona o kmetijskih zemljiščih. V 4. odstavku tega člena je navedeno, da se lastniku kmetijskega zemljišča, ki v enem letu ne upošteva predloga kmetijske zemljiške skupnosti, da je dolžan zemljišče obdelovati kot dober gospodar, zemljišče začasno odvzame.

Delegati predlagamo, da se rok enega leta zniža na 6 mesecev. V praksi ugotavljamo, da lastniki zemljišč to določbo zakona izigravajo. Zemljišče obdelajo šele tik pred iztekom roka, kar pa povzroči izpad enoletne proizvodnje. Prav tako je pomembno, da se zakon dopolni v tem smislu, da se mora lastnik neobdelanega zemljišča pogodbeno vezati glede nadaljnje proizvodnje in obdelave, sicer bo zemljišče naslednje leto spet neobdelano.

3. Predlog spremembe 4. člena navodila o tem, kdaj s šteje, da obdelovalec ravna kot dober gospodar! Delegati podpiramo težnje, da se v kmetijskih občinah okrepijo inšpekcijske službe. Kmetijske občine bi morale obvezno imeti referente za kmetijstvo, kajti šele tako bo mogoče dosledno izvajati kmetijske zakone.

Glede 4. člena navedenega navodila menimo, da je potrebno spremeniti zakonsko določilo, ki pravi, da so občinski upravni organi, ki so pristojni za kmetijsko inšpekcijo, dolžni do 1. septembra ugotoviti, katera zemljišča niso obdelana. Menimo, da bi namesto tega, da rečemo do 1. septembra, bilo boljše reči »vsakih 6 mesecev«.

Delegati menimo, da bi na podlagi takih ugotovitev lahko zemljiška skupnost sproti ukrepala in bi bilo neobdelanih zemljišč manj. Prav tako menimo, da bi bilo potrebno z zakonskim določilom pritegniti v akcijo za obdelavo neobdelanih zemljišč tudi krajevne skupnosti. Te naj bi kmetijsko inšpekcijo sproti obveščale o stanju na terenu.

4. Predlog spremembe 4. člena zakona o kmetijskih zemljiščih: Delegati predlagamo, da se sedmi odstavek navedenega člena spremeni tako, da se ob ugotavljanju statusa kmeta obvezno zahteva mnenje kmetijsko zemljiške skupnosti, ne pa samo takrat, če nastane dvom, kot to določa zakon sedaj. Kmetijsko zemljiško skupnost je potrebno pooblastiti, da za vsak primer uveljavitve statusa kmeta ugotavlja dejansko stanje na terenu samem, občinski organ pa bi bil v upravnem postopku dolžan mnenje upoštevati. Hvala lepa.

Predsednik E m i l T o m a ž i č : Hvala lepa. Besedo ima Drago Sila, delegat za Zbor združenega dela, področje kmetijstva, 9. okoliš, Trebnje. Prosim!

Drago Sila: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Preiden preidem na stališča osnovne delegacije in Skupščine občine Trebnje, bi rad dopolnil in osvetlil uvodno poročilo tovariša podpredsednika Izvršnega sveta Vladimirja Klemenčiča, o stanju združništva in individualnih kmetijskih proizvajalcev.

1. V poročilu je bilo izpostavljeno, da imajo kmetijske družbene organizacije le 15 % zemlje in da na tej zemlji pridelajo 50 % tržnih presežkov. V opravičilo ali v pojasnitev bi rad povedal, da je ta zemlja I. in II. kategorije, katere pa imajo kmetje le 5 %. Vsa druga so slabša zemljišča, to je III., IV., V. in nadaljnjih kategorij, na katerih pa je otežkočena uporaba mehanizacije in intenzivna proizvodnja hrane.

2. Pri pridobivanju dohodka združenih kmetov so že več let motnje, saj cene ne pokrivajo stroškov in so nižje od cen na prostem trgu in od cen v drugih republikah. Tako je na primer mleko že vse leto za 2 dinarja cenejše kot je v vseh drugih republikah, živina pa za 10 do 20 dinarjev pri kilogramu žive teže, da ne omenjam krompirja, ki je trenutno pri nas cenejši od 50 pa do 100 %. To so vzroki za nezadovoljstvo. Upoštevani pa tudi niso tržni presežki, ki se ustvarijo in porabijo za samopreskrbo ali oskrbo slabše organiziranih potrošnikov.

Skupina delegatov za delegiranje delegatov v Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije za področje kmetijske dejavnosti občin Črnomelj, Novo mesto, Metlika in Trebnje je obravnavala poročilo o uresničevanju zakonov s področja kmetijstva in oblikovala naslednje pripombe.

1. Zakon o kmetijskih zemljiščih: Menimo, da so kriteriji za pridobitev statusa kmeta preohlapni in omogočajo neupravičeno izogibanje davščinam in povzročajo še druge nepravilnosti. Zato menimo, da bi občan, ki ima zemljo, moral ustvariti več kot $\frac{1}{3}$ povprečnega osebnega dohodka na zaposlenega v občini, da bi moral proizvajati tržne presežke in ta merila v praksi tudi spoštovati bolj kot do sedaj. Postopek za ugotavljanje neobdelanih zemljišč je predolg, tog in kompliciran, kar je po našem mnenju poglavitni razlog za to, da kljub zakonu ostajajo zemljišča neobdelana. Prav tako bi bilo treba zakupno dobo 10 let dopustiti brez dodatnih pogojev, kot je to sprememba razmer na strani lastnika. Zakupnik sedaj tvega, da bo lahko že po nekaj letih izgubil, kar je vložil v opuščena tuja zemljišča.

2. Zakon o dedovanju kmetijskih zemljišč: Zaščitene kmetije v resnici niso zaščitene z omejitvami pri dedovanju, saj se izigravajo s kupoprodajnimi pogodbami med sorodniki. S tem se namen zakona v praksi izničuje.

Predlagmo, da se z ustreznim predpisom proglasijo takšne pogodbe za nične ali pa da se promet z zemljišči dovoljuje po vnaprej določenih pogojih, na primer zamenjave.

Zakon zastopa stališče, da kmetija ostane v rodu. To stališče pa je, kot je tovariš Klemenčič že poudaril, v nasprotju s prakso. Primernejše bi bilo, da bi kmetijo prevzel tisti, ki že dela na tej kmetiji, ne pa sorodnik, ki morda nima nikakršne zveze z obdelovanjem.

3. V gradivu so naštetih nekateri razlogi, zakaj se v praksi prepočasi uveljavljajo določbe zakona o preživninskem varstvu. Sam predpis ne bi smel biti ovira za to, ker dovolj dobro ureja preživninsko varstvo. Hitrejše izvajanje tega zakona bo omogočil skupen program aktivnosti, kot je opredeljeno v povzetku gradiva.

Ker niti kmetijsko zemljiške skupnosti niti skupnosti socialnega skrbstva nimajo izkušenj na tem področju, delegati predlagamo, da Republiški komite za delo in Republiški komite za kmetijstvo pripravita ustrezna navodila in osnutek pošljeta kmetijski zemljiški skupnosti. S tem bi se izognili nejasnostim pri izvajanju določb 7. člena tega zakona.

Dosedanji drugi odstavek 13. člena zakona o preživninskem varstvu kmetov opredeljuje, da pripada po smrti upravičenca do preživnine njegovemu zakoncu oziroma osebi, izenačeni z zakoncem, preživnina v deležu, ki je v skladu s predpisi o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. To določbo je potrebno v praksi le izvajati, če je potrebno, pa naj se izdajo ustrezna navodila. Preživninsko varstvo tet in stricev, članov kmetijskega gospodarstva še ni urejeno. Glede na to, da vse življenje aktivno sodelujejo in delajo na kmetiji, ni prav, da na stara leta postanejo preužitkarji, še posebno, ker vemo, kako skromna je vsebina preužitka in da je treba z delom zasluženico pravico do dostojnega preživetja velikokrat uveljavljati prek sodišča.

Zato bi kazalo predpisati vsebino preužitka, ki bi moral vsebovati tudi minimalne denarne prejemke ali pa vgraditi preživninsko varstvo v sistem socialnega varstva kmetov in članov njihovega gospodarstva.

Nasprotno pa je utemeljeno, da se da pobuda za drugačno preureditev valorizacije preživnin in se le-te veže na uskladitev po predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, to je z gibanjem nominalnih osebnih dohodkov v republiki v preteklem letu.

4. Glede starostnega zavarovanja kmetov skupina delegatov podpira zahtevo, naj se pospeši delo pri pripravi novega sistema starostnega zavarovanja, ker bo 27. 11. 1981 poteklo že leto dni, odkar je Ustavno sodišče SRS s svojo odločbo ugotovilo, da 2. in 3. odstavek 17. člena zakona o starostnem zavarovanju kmetov nista v skladu z ustavo, hkrati pa opozorilo tudi na druge sporne določbe v tem zakonu.

5. In še o intervencijah. Predlagamo dopolnitev 4. člena o intervencijah v kmetijstvu tako, da bi za pospeševanje kmetijstva prispevali sredstva vsi porabniki hrane, in sicer po stopnji 0,5% dohodka. Hvala lepa.

Predsednik Emil Tomazič: Hvala lepa. Kdo še želi razpravljati? Prijavljenih razpravljalcev ni več. Besedo želi tovariš Ivo Marenk, član Izvršnega sveta in predsednik Republiškega komiteja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Ivo Marenk: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Današnja razprava v zvezi s poročilom o izvajanju kmetijske zakonodaje je, po naši oceni, pokazala, kje smo na tem področju. Očitno je, da je potrebno izluščiti iz razprave in iz poročila nekatera vprašanja, ki bi jim kazalo nameniti posebno pozornost. Ta vprašanja bi morala biti prisotna pri oblikovanju stališč in pri načrtovanju in izvajanju aktivnosti delegatskih sredin, izvršnih organov, zlasti pa združenega dela v kmetijskih organizacijah in kmetijskih zemljiških skupnostih.

Gre za tri sklope vprašanj, za katera menim, da so bila premalo poudarjena v razpravah, morali pa bi jim v prihodnje posvetiti vso pozornost.

1. Gre za vprašanje, kako zagotoviti bistveno hitrejšo rast kmetijske proizvodnje, kako zagotoviti kompletnejšo, v skladu s sodobnimi strokovnimi dognanji, skladno obdelavo kmetijskih zemljišč, da bi izkoristili skromne možnosti,

s katerimi v Sloveniji razpolagamo. V zvezi s tem gre za vprašanje produktivnosti, kar je vezano na celovito vprašanje zemljiške, kmetijske in posestne strukture.

2. Menim, da se v razpravi podcenjuje vprašanje realizacije z zakonom o združenem delu in z zakonom o združevanju kmetov določeni družbenoekonomski odnosi. Nesporno je, kar je v uvodni besedi poudaril tudi podpredsednik tovariš Klemenčič, da dokler ne bomo na najpomembnejšem področju slovenskega kmetijstva — kolikor se tiče obsega proizvodnje in dohodka — to je na področju živinoreje, dosegli drugačnih družbenoekonomskih odnosov, toliko časa bodo nekateri segmenti reprodukcijskih verig bodisi oddaljeni in ne bodo spoštovali ne sprejete planske in samoupravne obveznosti ali pa bo prihajalo do prelivanja dohodka. Menim, da je v tem smislu nesprejemljivo, da se zavzemamo bodisi za stroškovno zidanje cen, bodisi, da še vedno vztrajamo na tem, da delitvena razmerja razporejanja v verigi ustvarjanega dohodka potekajo po tako imenovanih administrativnih cenah kot so proizvajalčeve prodajne cene. Dokler ne bo bistveno večje stabilnosti v tej verigi, toliko časa ne bomo mogli dosežati bistveno večjih rezultatov.

3. Nesporno je, da marsikatera slabost, ki se danes pojavlja pri izvajanju tega zakona, izhaja iz dejstva, da ni povsem definirana prostorska politika v občinah. Ponekod so tej prostorski politiki na podlagi zakona o planiranju zadržali v bistvu le formalno.

Izhajajoč iz tega, bi morali v nadaljnji razpravi, ki bo v občinah in v združenem delu, na teh področjih iskati mobilizacijo družbenih sil, da bi iz popačene projekcije izvajanja zakonov, ki je nastala v praksi, prišli do intenzivnejše mobilizacije vseh teh subjektov. S tem bi le-ti začeli razpravljati o oblikovanju konkretnih načrtov v vseh sredinah in bi tako povezali zakonske intence in zakonske norme v kompleksen program, ki bi dal hitrejši razvoj na teh treh ključnih vprašanjih.

Zato sem dolžan v imenu Izvršnega sveta jasno poudariti, da se zavzemamo v prvi vrsti za izvajanje veljavnih zakonov. Marsikaj, kar je bilo v zadnjih tednih v razpravi rečeno tudi v tej Skupščini, kaže, da je s smotrno uporabo zakona mogoče marsikaj razrešiti. Seveda pa zakon ne more za 300 000 ljudi v Sloveniji, ki od tega področja živijo, dajati receptov. Vsekakor pa je dana usmeritev in z uporabo različnih poglavij in seveda kompleksnosti namenov zakona bo namen dosežen.

To seveda pomeni, da se tudi na tem tiru usmerimo na temeljne elemente stabilizacijske politike na področju kmetijstva. V tem smislu bi nam morala služiti kot dopolnitev aktivnosti v nadaljnji razpravi tudi uvodna beseda tovariša podpredsednika. Mislim, da bi morali ustvariti takšno vzdušje v organizacijah združenega dela, skupnostih in občinah, da bo represija potrebna le izjemoma in da bodo programi in nosilci v ospredju. V tem smislu se je Izvršni svet dovolj jasno izrekel, tako v poročilu kot tudi v današnji uvodni besedi. Potrebne so vsekakor nekatere spremembe v sedanji zakonodaji, treba pa je v nadaljevanju razprave v prvi vrsti doseči akcijski dogovor in nato poenotenje za temeljitejšo akcijo v sami Skupščini. Pri tem naj omenim, da bomo vse pobude, ki so bile danes predlagane, proučili in v nadaljnji fazi dali ustrezne odgovore.

4. Menim, da so predimenzionirana materialna vprašanja izvajanja politike. Nesporno je, da bi se zlasti prek zemljiške skupnosti, prek dogovorov krajevnih skupnosti, v občinah in z večjo mobilizacijo ljudi naredilo to, kar se do danes

ni. Materialna sredstva v omenjenih materialnih okvirih predstavljajo oviro. Vendar pa to ni nepremostljiva ovira, ki bi onemogočala izvajanje zakonov oziroma izvajanje planskih obveznosti, ki so bile na tem področju sprejete. V tem smislu se mi zdi prav, da bi zlasti v zemljiških skupnostih poživili delo in storili nekatere korake.

Na koncu mi dovolite, da se dotaknem še enega vprašanja, ki ga je v svoji razpravi omenil tovariš Stibilj, pa tudi večina drugih razpravljalcev, nanaša pa se na ekonomsko politiko. Najprej moram ponoviti že izraženo stališče Izvršnega sveta, da bomo upoštevali vsak predlog za spremembo predpisov, ki se nanašajo na intervencijo oziroma kompenzacije, ki bodo konkretne in ki se bodo zavzemale za zmanjšanje administriranja. Opozoril bi, da so bili konkretni predlogi, ki jih je dal Izvršni svet Skupščine občine Ptuj v zvezi s komasacijami, upoštewane. Velikokrat prehitro govorimo o administriranju, namesto da bi se konkretno dogovarjali. Zato predlagam, da tudi v tej razpravi skušate oblikovati konkretne predloge.

Ekonomsko politika, kot smo zapisali v dokumentu, je dolgoročno usmerjena in je že doslej stimulirala družbeno organizirano proizvodnjo. Slovenija mora zaradi svojih ekoloških značilnosti računati na družbeno organizirano kmečko proizvodnjo. V skladu z deagrarizacijo moramo prevzeti tudi družbena zemljišča, ker ostajajo marsikje nedodelana zaradi nedoslednosti pri prevzemanju teh zemljišč. Menim, da ni nasprotje med težnjo po rasti družbenega sektorja, ker vedno hkrati tudi rečemo, v skladu z agrarizacijo in prizadevanji za boljše družbeno organiziranje kmečke proizvodnje. Gre za identiteto v tem smislu, da nam v specifičnih razmerah združena kmečka proizvodnja predstavlja paralelo z družbenim sektorjem, kjer seveda naravnih možnosti nimamo veliko, zlasti seveda v hribovitih območjih.

Do sprejemanja ustreznih resolucijskih okvirov bomo predložili ustrezne rešitve, pri čemer bomo Skupščini predlagali, da se dokončno odloči o virih za napajanje intervencij, ker je to ključno vprašanje.

V zvezi s konkretnimi vprašanji pa dajem naslednje odgovore:

1. Glede cene za koruzo vas obveščam, da je bil podpisan ustrezen med-republiški dogovor izvršnih svetov in gospodarskih zborskih glede cene koruze na ravni 8,50 dinarjev. Trenutno tečejo v vseh republikah in pokrajinah prizadevanja za umirjanje tržišča in za napolnitev sklenjenih in usklajenih med-republiških bilanc z ustreznimi pogodbami in samoupravnimi sporazumi.

2. Glede vprašanja usklajevanja cen z rastjo cen repromaterialov moram reči dvoje. Prvič, Slovenija je že v preteklosti zelo jasno stimulirala proizvodnjo mleka in mesa, kar nam kažejo srednjeročno doseženi rezultati v preteklem obdobju, ko je rasla živinoreja po stopnji 3,8, tržna proizvodnja mleka pa med 7 in 10 odstotki letno. Nesprejemljivo pa je v družbenoekonomskem sistemu graditi politiko na stroškovnih principih. Zavedati se je treba, da se bistveno večja stopnja medsebojne povezanosti nanaša tudi na to področje.

Drugič, vprašanje financiranja in vprašanje regresiranja in stimulacij iz sredstev za intervencije so vprašanja, ki bodo v razpravi še pred resolucijo za prihodnje leto. Hvala lepa.

Predsednik Emil Tomažič: Hvala lepa. Želi še kdo besedo? (Da.) Besedo ima tovariš Franc Urbas, delegat Zbora združenega dela, področje gošpodarstva, Cerknica.

F r a n c U r b a s : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije je na seji dne 19. 10. 1981 razpravljala o poročilu o izvajanju zakonov s področja kmetijstva. Ob sodelovanju predstavnika upravnega organa občine in člana izvršnega sveta so se izoblikovale pripombe, ki jih je skupina delegatov predložila še v razpravo in verifikacijo izvršnemu svetu Skupščine občine Cerknica. O pripombah je razpravljal izvršni svet na seji 27. 10. 1981 in sprejel stališče, da podpira pripombe delegatov. Predlagal je, da se le-te posredujejo na seji Skupščine SR Slovenije. Na splošno je bila izrečena ocena, da je problematika izvajanja kmetijske zakonodaje v poročilu ustrezno prikazana s tem, da se pojavljajo še dodatni, specifični problemi. Ker je bilo danes o tem že veliko povedanega, se bom v svoji razpravi omejil le na dve pripombi.

1. Določbe v zvezi z določitvijo statusa kmeta so še vedno nedorečene in problematične ter se v nekaterih primerih zaradi pomanjkljivosti zakonodaje zavlačujejo postopki in rešitve. Dobili smo novo navodilo o tem, kdaj se šteje, da je občan ustrezno usposobljen za obdelovanje kmetijskega zemljišča, ki pri izvajanju 4. člena ne pomaga veliko. V 4. členu bi moral zakonodajalec črtati drugo alineo drugega odstavka, ki določa, da je kmet tudi tisti občan, ki da izjavo na zapisnik, da bo z osebnim delom obdeloval kmetijsko zemljišče, ki ga namerava pridobiti, da mu bo kmetijska dejavnost glavna in dopolnilna dejavnost ter dokaže za to dejavnost primerno usposobljenost.

Ugotavlja se namreč, da na podlagi izjave žele pridobiti status kmeta le tisti občani, ki s tem uveljavljajo določene pravice: dedovanje kmetije, oprostitve glede davščin na promet nepremičnin in oprostitve glede poseka lesa. Tako pridobljenega statusa kmeta nihče ne kontrolira, po drugi strani pa tudi sama kontrola ne bo odpravila občanu bonitet, ki jih je s statusom kmeta uveljavljal in pridobil.

V praksi prihaja do večje problematike, zlasti v primeru dedovanja zaščitnih kmetij, kjer so postopki vezani na odločitev sodišča. Omeniti je potrebno, da tudi status drugega poklica ne moreš pridobiti na podlagi izjave ter da lahko občan dokaže svoj resen namen postati kmet brez navedenega določila. Določilo druge alinee, drugega odstavka 4. člena zakona o kmetijskih zemljiščih v praksi kvečjemu omogoča izigravanja, ki se jih po upravni poti ne da regulirati.

To kar imam v svojem prispevku pod točko 2. dajem v pismeni obliki.

2. Proces opuščanja, rabe in zaraščanja zemljišč v hribovitih območjih je čedalje večji. Novi zakon o kmetijskih zemljiščih v 12. členu nalaga, da območna samoupravna interesna skupnost za gozdarstvo, kmetijsko-zemljiška skupnost ter druge zainteresirane organizacije in skupnosti sklenejo za taka zemljišča samoupravni sporazum o ukrepih za zmanjševanje zaraščanja oziroma ukrepih za ohranitev prvotnih ali uvajanje novih družbeno dogovorjenih funkcij tega zemljišča. Prav gotovo do tega sporazuma v občinah še dolgo ne bo prišlo, saj je čutiti nezainteresanost za urejanje teh razmerij. Mnenje poročevalca, da bi bilo mogoče učinkovito ukrepati v smislu zahtev po ustrezni obdelavi kmetijskih zemljišč, to je s prenosom teh zemljišč v družbeno lastnino, je sicer umestno, vendar je potrebno v zakonu določiti rok, do kdaj morajo biti ta razmerja urejena.

3. Poročilo o izvajanju kmetijske zakonodaje bi se moralo razširiti še na vpliv izvajanja zakona o varstvu, gojitvi ter lovu divjadi ter upravljanju lovišč, saj so negativni vplivi lovstva, kot je škoda po divjadi prevladujoči. Glede na opredelitev Slovenije, da izvede 85 % samooskrbe s prehrano, so nastala raz-

merja v lovski in kmetijski zakonodaji toliko bolj nesprejemljiva. Poglavje zakona o lovstvu glede preprečevanja in povračila škode po divjadi se kaže v praksi kot nesprejemljivo. Pri urejanju teh razmerij se kaže interes le na strani kmeta samega, razmerje pa gre v škodo kmeta, ki je zaradi negativnih vplivov moten pri obdelavi zemljišč. Negativni vplivi škode po divjadi na zemljiščih v obrobjih gozdov so veliki in prav gotovo vplivajo na opuščanje obdelave zemljišč. Da so interesi le na strani kmeta, kaže dejstvo, da v tem času ni nikjer sprejet samoupravni sporazum o urejanju medsebojnih razmerij glede preprečevanja škod po divjadi.

Kmetijstvo je postavljeno kot prioriteta panoga in mu je poverjena pomembna naloga glede samooskrbe, zato je tembolj nesprejemljivo, da se interesi preprečevanja škode po divjadi prepuste kmetu, s čimer je mišljena določba drugega odstavka 69. člena zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter upravljanju lovišč, zlasti ne na zemljiščih, ki so namenjena za intenzivno obdelavo. Da bi preprečili škodo na omenjenih kmetijskih zemljiščih in s tem povečali interes obdelave zemljišč in izvajanje družbeno dogovorjenih nalog, bi morale lovske organizacije prevzeti vse preventivne ukrepe. Krajevno običajen način zaščite pred divjadjo se ves čas kaže kot neučinkovit, v večini primerov pa predstavlja le jedro sporov in neprincipialnosti tako na eni kot na drugi strani.

Iz navedenih razlogov je potrebno vključiti v to poročilo tudi problematiko škode po divjadi in čim prej pristopiti k spremembi navedenega zakona. Hvala lepa.

Predsednik E m i l T o m a ž i č : Hvala lepa. Še kdo želi razpravljati? (Ne.) Če ne želi nihče več razpravljati, zaključujem razpravo.

Na osnovi poročil delovnih teles je pripravljen predlog sklepa v tej smeri, da razprave o teh vprašanjih danes ne bi zaključili. Razpravo o izvajanju zakonov s področja kmetijstva bi podaljšali, da se do teh vprašanj v večji meri kot doslej opredelijo delegati v delegatski bazi. Sklep opredeljuje razloge za podaljšano razpravo, daje tudi usmeritve in okvire za razpravo in določa mesta, kjer naj bi ta razprava poglobljeno potekala. S konkretnimi predlogi in pobudami, ki so bile danes dane v razpravi, bomo seznanili Izvršni svet, da bo, kot je to zagotovil tudi tovariš Marenk, pri svojem ravnanju in aktivnosti le-te upošteval, na nekatera vprašanja pa je tovariš Marenk v svoji razpravi že odgovoril. Menim, da glede tega ni potrebno sprejemati posebnega sklepa. Zato predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

»1. Zbor ugotavlja, da poročilo o izvajanju zakonov s področja kmetijstva celovito in objektivno prikazuje stanje na tem področju. Iz poročila izhaja, da so nekatera pomembna določila zakona neuresničljiva oziroma se neustrezno uresničujejo, kar zlasti velja za družbenoekonomske odnose v kmetijstvu, za prostorski vidik, gospodarjenje z zemljo, za družbeno planiranje ter s tem povezano gospodarjenje s prostorom in še posebej s kmetijskimi zemljišči.

2. Glede na takšne ugotovitve naj se razprava o problematiki izvajanja zakonov s področja kmetijstva podaljša do 15. januarja 1982, da bi bilo mogoče ugotoviti, ali so vzroki za tako stanje nekatere pomanjkljive oziroma neustrezne zakonske rešitve ali pa neustrezna in nedosledna praksa pri uporabljanju in izvajanju predpisov. V nadaljnjih razpravah naj bi ugotovili tudi vzroke za odstopanja od začrtane kmetijske politike. Zbor združenega dela zato predlaga zborom združenega dela občinskih skupščin, kmetijskim organizacijam združenega dela, gospodarskim zbornicam, Zadržni zvezi Slovenije in drugim za-

interesiranim organizacijam in skupnostim, da v okviru svojih obveznosti in odgovornosti to ocenijo in predlagajo ustrezne usmeritve oziroma ukrepe.

3. Na podlagi vseh razprav o uresničevanju zakona s področja kmetijstva naj skupina delegatov vseh zborov Skupščine SR Slovenije pripravi predlog stališč in sklepov, ki bodo usmerjali nadaljnje aktivnosti za izvajanje zakonov in politike na področju kmetijstva. Pri tem naj upošteva povzetek in temeljne ugotovitve iz poročila Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije.

4. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije naj oceni, ali so potrebne spremembe in dopolnitve posameznih zakonov in drugih predpisov s področja kmetijstva in o tem poroča zborom.

5. V skupino delegatov vseh zborov Skupščine SR Slovenije se iz Zbora združenega dela imenujejo: Franc Krabonja, predsednik Odbora za agrarno politiko, Vlado Kralj, član Odbora za agrarno politiko, Ana Šetinc, delegatka skupine delegatov za kmetijsko dejavnost, 10. okoliš, Brežice, Janko Maraus, delegat skupine delegatov za gospodarsko področje, 16. okoliš Maribor, in Alfonz Eferl, član Odbora za družbeoekonomske odnose Zbora združenega dela.«

Takšen je predlog sklepa. Dovolite mi, da povem še nekaj besed o roku, ki ga predlagamo. 15. januar 1982 je dolg rok. Zanj smo se odločili zato, ker v decembru glede na naloge, ki jih imamo v periodičnem načrtu, najbrž ne bo dovolj časa, da bi lahko poglobljeno razpravljali o teh problemih. To pa seveda ne pomeni, da bomo začeli pripravljati sejo zbora šele 15. januarja 1982, temveč da naj bi bile do tega datuma vse razprave in vsi postopki opravljeni. Tako bo omogočeno o tej problematiki dokončno razpravljati in sprejeti ustrezen dokument že v drugi polovici januarja.

Želi kdo o predlogu sklepa razpravljati? Prosim, besedo ima tovariš Franc Fašalek.

Franc Fašalek: Delegati iz Pomurja menimo, da če Pomurje predstavlja tretjino kmetijske proizvodnje v Sloveniji, bi tudi naš delegat moral biti član skupine delegatov. Zato predlagamo, da je v skupini delegatov vodja delegacije tovariš Ludvik Merklin.

Predsednik Emil Tomažič: Menim, da je predlog sprejemljiv. Želi kdo o tem predlogu razpravljati? (Ne.) Torej je predlog sprejemljiv? (Da.)

5. točka predlaganega sklepa se dopolni tako, da se glasi: Franc Krabonja, Vlado Kralj, Ana Šetinc, Janko Muraus, Alfonz Eferl in Ludvik Merklin.

Želi še kdo razpravljati o predlogu sklepa? (Nihče.) Če ne, potem prosim, da o njem glasujete! Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (141 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep soglasno sprejet.

Vračamo se na 3. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o energetskega gospodarstvu, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Predlog zakona je bil objavljen v Poročevalcu št. 18. K predlogu zakona je Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predložil amandmaje na podlagi četrtega odstavka 277. člena poslovnika Skupščine kot sestavni del zakonskega predloga, zato o teh amandmajih ne bomo posebej glasovali.

Amandmaje sta predložili še Zakonodajno-pravna komisija in Skupščina občine Velenje. Te amandmaje ste sprejeli. Danes ste prejeli dodatno poročilo

Zakonodajno-pravne komisije, s katerim umika vse amandmaje, ker so zajeti v amandmajih Izvršnega sveta. Predlaga pa nov amandma k 53. členu predloga zakona.

Danes smo prejeli še amandmaja skupine delegatov za gospodarsko področje 38. okoliša, Ljubljana Šiška k 62. in 64. členu predloga zakona. Med sejo sem bil obveščen, da bo ta skupina delegatov predlagala amandmaja v modificirani obliki in nas bo delegat o tem obvestil ob razpravi.

K predlogu zakona ste prejeli tudi poročilo skupine delegatov za proučitev družbenoekonomskih odnosov v samoupravnih interesnih skupnostih materialne proizvodnje in zakonskih aktov s tega področja in danes njeno dodatno poročilo, v katerem predlaga amandma k 19. členu.

Želi predstavnik Izvršnega sveta besedo? (Da.) Besedo ima tovariš Marko Vraničar, član Izvršnega sveta in predsednik Republiškega komiteja za energetiko, industrijo in gradbeništvo.

M a r k o V r a n i č a r : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Dosedanja praksa v razvoju družbenoekonomskih odnosov v proizvodnji energije in samoupravnih odnosov med uporabniki in izvajalci predstavlja bogato izkušnjo. Zato ni naključje, da se je naša republika prva v Jugoslaviji odločila, da organizira energetske gospodarstvo kot celoto. Na eni strani nas v to silo spoznanje o medsebojni odvisnosti različnih vrst energije, o različnosti primarnih virov in o omejenosti lastnih virov energije. Po drugi strani se izostruje vloga in položaj uporabnika, ki ob dejstvu, da želi pokrivati svoje energetske potrebe danes in v prihodnje, spoznava, da bo moral s trajno in učinkovito povezanostjo s proizvajalci energije bolj kot doslej prerasti iz običajnega potrošnika energije v organiziranega in osveščena soupravljalca v vseh tistih procesih, ki določajo naš skupni položaj v sistemu in zagotavljajo trajen, učinkovit in usklajen razvoj.

Rešitvi teh pa tudi drugih vprašanj je v osnovi namenjen zakon o energetskem gospodarstvu, ki pomeni razvojno sistemsko podlago za oblikovanje in izpeljavo takšnega energetskega gospodarstva, kakršnega naša republika potrebuje. Hkrati pomeni ta zakon tudi osnovo za takšno povezovanje uporabnikov med seboj in z izvajalci, da bo zagotovljena enakopravnost udeležencev v procesu usklajevanja s ciljem, da se v okviru potreb čim racionalneje in pravočasno organiziramo.

Prav zagotavljanje enakopravnosti uporabnikov in izvajalcev je zelo važen element v bodočem razvoju samoupravnih odnosov, ker je od njihovega uresničevanja odvisno, kdaj in v kakšni meri bomo uveljavili zakon v vsakodnevem življenju. Samoupravne interesne skupnosti energetike so mesto za usklajevanje interesov, začeniši z občinsko energetske skupnostjo kot osnovno samoupravno celico družbenopolitičnega sistema, v kateri se usklajujejo potrebe po energiji, do posebne energetske skupnosti, ki je odraz specifičnosti določene energetske dejavnosti in republiška energetska skupnost, v kateri uporabniki in izvajalci obravnavajo zadeve, ki se nanašajo na oblikovanje in izvajanje kompleksne energetske politike.

Pri tem nas mora predvsem voditi nesporno dejstvo, da mora energetske sistem delovati kot gospodarsko, tehnično in tehnološko zaokrožena celota, ki je v mnogočem povezan in odvisen od jugoslovanskega sistema. Drugo osnovno načelo je, da moramo ob enakopravnem položaju vseh delov energetskega

sistema zagotoviti največjo možno učinkovitost in s tem zanesljivost dobave vseh vrst energije, ob najmanjših možnih stroških.

Vsi se zavedamo, da to ne bo lahka naloga. Trenutni politični in ekonomski odnosi v svetovnem gospodarskem sistemu kot tudi nakopičene gospodarske težave, s katerimi se odločneje spopadamo, otežujejo zagotavljanje oskrbe z energijo na zanesljivih in stabilnih dolgoročnih osnovah. Zato smo pred nalogo, da si v čim večjem možnem obsegu in na ekonomsko racionalen način zagotovimo izkoriščanje lastne energetske osnove.

Tovarišice in tovariši delegati! Pred vami je zakon, ki sam po sebi še ne pomeni rešitve vseh energetske težav, s katerimi se srečujemo v vsakdanjem življenju. Vsekakor je zakon solidna osnova, da ob pripravljenosti nas vseh, z učinkovito organiziranostjo, pa tudi z racionalnim odnosom do uporabe energije izpeljemo z zakonom zastavljene cilje. Prav racionalen odnos do energije pomeni že začetni proces, ki terja veliko odgovornosti in znanja, sredstev in časa. Zato je nujno, da začetne težave premostimo z visoko stopnjo varčevanja v gospodarstvu, negospodarstvu in gospodinjtvih. Z vsjo pravico tudi pričakujemo, da se bodo delovni ljudje in občani pridružili prizadevanjem za varčevanje z energijo in tudi tako prispevali k začetku uresničevanja zakona. Zato v imenu Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije predlagam, da sprejmete zakon z vsemi amandmaji, ki jih je sprejel Izvršni svet, podprla pa delovna telesa Skupščine SR Slovenije. Hvala lepa!

Predsednik Emil Tomažič: Hvala lepa. Želi poročevalka skupine delegatov besedo? (Da.) Besedo ima tovarišica Francka Herga.

F r a n c k a H e r g a : Tovarišice in tovariši! Skupina delegatov za proučitev družbenoekonomskih odnosov v samoupravnih interesnih skupnostih materialne proizvodnje in zakonskih aktov s tega področja je na svoji seji dne 8. 10. obravnavala predlog zahona o energetskem gospodarstvu, dne 28. 10. pa amandmaja Izvršnega sveta in Zakonodajno-pravne komisije.

Ob obravnavi predloga zakona na seji 8. 10. je skupina delegatov zavzela načelna stališča v zvezi z odprtimi dilemami, ki so se nanašale predvsem na določanje cen posameznih vrst energije, na pridobivanje dohodka v temeljnih organizacijah združenega dela, ki ustvarjajo skupen proizvod po načelih skupnega prihodka ter zbiranje sredstev za razširjeno reprodukcijo na podlagi prispevka v skladu s 70. členom ustave SR Slovenije.

V zvezi z določanjem cen posameznim vrstam energij je skupina zavzela stališče, da se o teh cenah sporazumevajo uporabniki in izvajalci v energetskih skupnostih. Tako stališče je skupini narekovalo predvsem dejstvo, da je dejavnost energetskih skupnosti dejavnost posebnega družbenega pomena ter da se cene proizvodov energetskih dejavnosti ne morejo oblikovati na podlagi tržnih mehanizmov.

V občinskih energetskih skupnostih se uporabniki in izvajalci sporazumevajo o cenah pri daljinskem oskrbovanju s toploto in cenah energetskih virov lokalnih omrežij, kot govori 17. člen.

O cenah posameznih vrst energije se sporazumevajo uporabniki in izvajalci v posebnih energetskih skupnostih, kot je navedeno v 19. členu, medtem ko urejajo medsebojna razmerja cen energije in kriterije ter merila za oblikovanje cen posameznih vrst energije uporabniki in izvajalci v republiški energetski skupnosti, kar je navedeno v 21. členu predloženega zakona.

V izvajalskih organizacijah pa izvajalci skupaj z delegati uporabnikov sprejemajo strukturne elemente cene. S tako opredelitvijo naj bi se zagotavljala enotna politika cen energije ter enakopravnost uporabnikov in izvajalcev pri tem. V zvezi z vprašanjem skupnega prihodka je bila skupina delegatov mnenja, da temeljne organizacije združenega dela, ki ustvarjajo skupen proizvod, pridobivajo dohodek po načelih skupnega prihodka in naj se zato v zakonu določijo samo temeljna načela pridobivanja čistega skupnega prihodka in udeležba temeljnih organizacij združenega dela v tem skupnem prihodku. Osnova za določitev udeležbe temeljne organizacije v skupnem prihodku naj bo njen dejanski prispevek k temu ustvarjenemu prihodku, v odnosu do planiranega, ovrednoten na podlagi normativov in standardov, potrjenih v energetskih skupnostih. Vsa ostala medsebojna razmerja pri ustvarjanju skupnega prihodka pa naj delavci v teh temeljnih organizacijah združenega dela uredijo s samoupravnim sporazumom v skladu z 68. členom zakona o združenem delu.

Skupina delegatov je bila tudi mnenja, da je treba določbo predloga zakona, ki govori o rizičnem skladu za pokrivanje izpada dohodka posamezne temeljne organizacije, uskladiti z določbami zakona o združenem delu.

V zvezi s problematiko združevanja sredstev za razširjeno reprodukcijo je skupina delegatov zavzela stališče, da je potrebno v zakonu določneje opredeliti, da se v primerih, ko se uporabniki odpovedo udeležbi na skupnem dohodku oziroma vrnitvi sredstev, ki so jih združili, lahko udeleženci s samoupravnim sporazumom dogovorijo o drugih pravicah in obveznostih, ki jih bodo imeli iz naslova združenih sredstev. Prav tako pa naj bi zakon v skladu s sklepi Skupščine SR Slovenije v analizi o nadaljnjem razvoju družbenoekonomskih odnosov v samoupravnih interesnih skupnostih materialne proizvodnje predvidel tudi zbiranje sredstev za razširjeno reprodukcijo na podlagi prispevka v skladu s 70. členom ustave SR Slovenije.

Predlagatelj zakona je vse navedene pripombe in stališča skupine delegatov vgradil v zakon, in sicer s spremembami in dopolnitvami k 1., 14., 17., 19., 21., 37., 44., 54. in 57. členu predloga zakona. Poleg navedenih vprašanj, ki opredeljujejo družbenoekonomske odnose in samoupravno organiziranost na področju energetskega gospodarstva, je predlagatelj zakona povzel tudi redakcijske amandmaje. Zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije k predlogu zakona in jih predlaga kot svoje amandmaje.

V predlogu zakona je spremenjena tudi določba drugega odstavka 9. člena, in sicer v tem smislu, da je daña dopolnitev z besedilom »iz lokalnih omrežij«. Zveza komunalnih skupnosti je sicer predlagala amandma v širšem besedilu. Stališče je, da bi bila takšna opredelitev v zakonu prepodrobna in je torej ne kaže sprejeti.

Skupina delegatov podpira amandma k 53. členu, ki je naveden v poročilu Zakonodajno-pravne komisije z obrazložitvijo in ga zato ne bi brala.

Medzborovska komisija je prav tako obravnavala amandmaje delegatov iz Titovega Velenja k 14. in 61. členu in jih ne podpira iz razlogov, ki so navedeni v obrazložitvi poročila Zakonodajno-pravne komisije.

Skupina je tudi danes obravnavala amandma delegatov iz Ptuja in v soglasju s predlagateljem sprejema ta amandma.

Skupina je danes obravnavala še amandma republiških sindikatov, da naj bi zakon o 92. členu določil končin rok za sklenitev družbenega dogovora o organiziranju izvajalskih organizacij na tem področju. Skupina je skupno z Zakonodajno-pravno komisijo menila, da tega amandmaja ne sprejme. Aktivnost za

sklenitev tega družbenega dogovora teče že od januarja letošnjega leta. Očitno so pri tem dogovarjanju težave, vendar skupina meni, da je prav s pomočjo subjektivnih sil potrebno doseči dogovor.

Skupina delegatov se strinja s predloženimi sicer modificiranimi amandmaji delegatov iz občine Ljubljana-Šiška.

Na osnovi vsega navedenega in glede na to, da je s predloženimi amandmaji Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije na ustrezen način urejena vsa problematika, ki bi jo bilo po mnenju skupine delegatov potrebno natančno urediti, skupina delegatov predlaga, da zbor sprejme predlog zakona o energetskega gospodarstvu, skupaj z amandmaji Zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije in z amandmaji skupine, ki so bili dani v tem poročilu. Hvala lepa.

Predsednik Emil Tomazič: Hvala lepa. Želi poročevalec Zakonodajno-pravne komisije besedo? (Da.) Besedo ima tovariš Tone Kugonič, poročevalec Zakonodajno-pravne komisije.

Tone Kugonič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Zakonodajno-pravna komisija je ob prvi obravnavi predloga zakona ugotovila, da je predlagatelj pri pripravi zakona upošteval stališča, oblikovana v tej Skupščini v predhodnih fazah obravnave zakona oziroma ob obravnavi razvoja družbenoekonomskih odnosov v samoupravnih interesnih skupnostih materialne proizvodnje.

Koncept zakona sloni na samoupravnem urejanju družbenoekonomskih in drugih samoupravnih odnosov, in sicer predvsem v dveh smereh. Glede samoupravne interesne organiziranosti in odločanja v energetskih skupnostih oziroma usklajevanju interesov med izvajalci energetske dejavnosti in uporabniki, kakor tudi glede samoupravnega urejanja dohodkovnih povezav in dohodkovnih odnosov med samimi izvajalci pri ustvarjanju skupnega prihodka, na podlagi načel in določb zakona o združenem delu, pri čemer določa samo nekatere potrebne osnovne norme.

Komisija je bila tudi mnjenja, da zakon na tem, za naš nadaljnji razvoj izredno pomembnem področju ustrezno vgrajuje oblike družbenega vpliva pri opravljanju zadev posebnega družbenega pomena oziroma dopušča v okviru sistema možne načine družbene intervencije. Pri tem je komisija tudi podprla pripombe skupine delegatov za proučitev družbenoekonomskih odnosov v samoupravnih interesnih skupnostih materialne proizvodnje in zakonskih aktov s tega področja, saj dograjujejo samoupravni koncept tega zakona in ga v nekaterih posameznih nedorečenostih izboljšujejo. Zato komisija tudi podpira amandmaje predlagatelja, ki izhajajo iz pripomb skupine delegatov.

Komisija je na seji 14. 10. 1981 sprejela več amandmajev pretežno redakcijske narave, ki jih je predlagatelj povzel v skupen amandmajski predlog, ki daje enoten pregled nad predvidenimi dopolnitvami zakona. Komisija je zato na seji 26. 10. 1981 umaknila svoje amandmaje in predlaga zboru, da sprejme amandmaje predlagatelja v celoti.

Komisija predlaga še amandma k 53. členu predloga zakona, katerega bistvo je v tem, da naj skupščine družbenopolitičnih skupnosti in ne njihovi izvršni sveti dajejo soglasje k temeljnim konstitutivnim aktom energetskih skupnosti. Svoj predlog opiramo na to, da je na podlagi koncepta predlaganega zakona evidentna posebna družbena pomembnost teh aktov za razvoj samoupravnih

odnosov na tem področju in je zaradi tega predlagana sprememba tudi sistemsko ustrežnejša.

Ob obravnavi dveh amandmajev Skupščine občine Velenje k 14. in 61. členu je komisija menila, da predlagani dopolnitvi nista potrebni iz razlogov, ki so navedeni v poročilu komisije z dne 14. 10. 1981.

Komisija je obravnavala tudi pripombo izvršilnega odbora Zveze komunalnih skupnosti Slovenije k določbi 9. člena predloga zakona. Pripomba glede na določbe drugega odstavka 273. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije ni mogoče obravnavati kot amandma. Po mnenju komisije eventualni amandma z vsebino, ki jo predlaga Zveza komunalnih skupnosti, ni sprejemljiv, ker bi bila njegova vsebina enaka dopolnjeni določbi drugega odstavka 9. člena predloga zakona. Po mnenju komisije je dikcija, ki jo vsebuje z amandmajem dopolnjeni predlog zakona, ustrežnejša, ker je skladna z veljavnim zakonom, ki ureja komunalne dejavnosti posebnega družbenega pomena.

Komisija je danes obravnavala tudi amandma skupine delegatov k 19. členu predloga zakona in se s tem amandmajem strinja.

Komisija je obravnavala tudi modificirani amandma Skupščine občine Ljubljana Šiška k 62. in 64. členu in z njima soglaša.

Predsednik Emil Tomažič: Hvala lepa. Pričenjam razpravo. Besedo ima tovariš Jože Gabrovšek, delegat 38. okoliša, Ljubljana Šiška.

Jože Gabrovšek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Dovolite mi, da predložena amandmaja k 62. in 64. členu predloga zakona o energetskem gospodarstvu, ki ste ju prejeli na klop, preoblikujem tako, da se pravilneje glasita:

Amandma k 62. členu: V 62. členu se v deveti vrsti za besedo »toploto« do-
dajo besede: »in plinom iz lokalnega omrežja.«

Amandma k 64. členu: Doda se nov odstavek, ki se glasi: »Skupščine občin lahko sprejmejo odlok, s katerim določijo v okviru sprejetih programov in ukrepov način racionalnega ravnanja in varčevanja z energijo na svojem območju.«

Predlaganje preoblikovanja amandmajev je v skladu s cilji, ki smo jih hoteli doseči ob predložitvi amandmajev, ter pomeni redakcijsko uskladitev s celotnim besedilom zakona. Zato predlagam zboru združenega dela, da amandma sprejme. Hvala.

Predsednik Emil Tomažič: Hvala lepa. Besedo ima Imre Varju, delegat Zbora združenega dela, področje gospodarstva, 17. okoliš, Ptuj.

Imre Varju: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati Občina Ptuj je po sprejemu osnutka zakona o energetiki prek izvršnega sveta skupščine občine sprožila aktivnosti, da se v predlogu tega zakona uveljavi določilo, ki bi urejalo odpravo trajno povzročenih škod in nadomestilo za trajno izgubljeni dohodek na kmetijskih zemljiščih oziroma površinah, ki so uničene z izgradnjo hidroenergetskih objektov. Skušali smo oblikovati konkreten predlog, ki naj bi ga vgradili v predlog zakona, vendar nam to ni uspelo. Opazili smo, da je predlagatelj zakona skušal to problematiko rešiti s sedanjim 42. členom, ki po naši presoji ni dovolj popoln, ker govori le o stroških naložbe in ne o odpravljanju posledic po končani naložbi. Zato vprašujemo:

1. Iz katerih virov se bo financirala odprava posledic naložb oziroma škode, ki se pojavljajo šele po končani naložbi, ko elektroenergetski objekt že obratuje?

2. Smo s tem členom dokončno rešili problem odškodnin tistim družbenopolitičnim skupnostim, v katerih so locirani hidroenergetski objekti, ki pridobivajo svoj dohodek na osnovi izjemnih naravnih danosti? Ali bo v zvezi s tem sprejet posebni zvezni zakon, kot je bilo to obljubljeno občini Radlje ob Dravi, ki je bila pobudnica za izdajo posebnega zakona v naši republiki?

Predsednik Emil Tomazič: Hvala lepa. Besedo ima tovariš Jože Hohkraut, delegat 6. okoliša, Velenje Mozirje.

Jože Hohkraut: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov 6. okoliša je na svoji seji 26. 10. 1981 obravnavala predlog zakona o energetskega gospodarstvu in v okviru tega amandmaja Skupščine občine Velenje ter sprejela naslednja stališča:

Z mnenji in razlogi za neupoštevanje obeh amandmajev, ki jih je predlagala Zakonodajno-pravna komisija, se ne strinjamo. Podrobnejša utemeljitev v zvezi s tem je bila že podana pisмено dne 22. 10. 1981 v odgovoru na mnenje Zakonodajno-pravne komisije. Na osnovi izkušenj, pridobljenih v REK Velenje, menimo, da bi bile dopolnitve zakona z obema amandmajema primerne in bi pripomogle k čim boljši in hitrejši realizaciji zakona o energetskega gospodarstvu.

Glede na navedeno ne odstopamo od predloženih amandmajev in predlagamo sprejem obeh. Če zbor želi, lahko preberemo odgovor na mnenje Zakonodajno-pravne komisije.

Predsednik Emil Tomazič: Kdo še želi razpravljati? Besedo ima Marko Vraničar, član Izvršnega sveta in predsednik Republiškega komiteja za energetiko, industrijo in gradbeništvo.

Marko Vraničar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Najprej bom odgovoril na tri vprašanja, ki jih je zastavil delegat iz občine Ptuj.

Opozori bi vas, da je poleg 42. člena, v katerem so predvidene posledice škod, ki jih energetski objekt v prostoru povzroča, treba smiselno uporabiti tudi tretjo alineo 46. člena, ki določa, da so kalkulatívna postavka cene na pragu energetskega objekta take posledice škod, ki jih ni bilo mogoče predvideti ob odločitvi za naložbo. Kadar vemo za škodo vnaprej, jo vključujemo v strošek naložbe, kadar zanjo ne vemo, pa le-ta nastopi, takrat ob oblikovanju specifične cene na pragu energetskega objekta upošteva tudi to v delu cene na enoto proizvoda.

Drugo vprašanje: Ali smo s tem členom dokončno rešili problem odškodnin tistim družbenopolitičnim skupnostim, kjer so locirani hidroenergetski objekti, ki pridobivajo svoj dohodek na osnovi izjemnih naravnih danosti?

Menim, da moramo vendarle razmejiti vprašanje odškodnine, o čemer ne bi ponovno govoril, ker 42. in 46. člen dajeta odgovor. Drugo je vprašanje dela dohodka, ki ni rezultat dela, ampak je rezultat posebno ugodnih okoliščin. Po ustavi in zakonu o združenem delu bi morali tak dohodek uporabljati za družbenoekonomski razvoj, za materialni razvoj tistega sistema, v katerem ta ekstra dohodek nastaja.

Rad bi vas opozoril, da je konstrukcija oblikovanja in delitve skupnega prihodka v poglavju od 54. do 57. člena namenjena temu, da se vsakemu proizvajalcu v energetskega gospodarstvu oblikuje cena na enoto njegovega proizvoda, na osnovi v interesnih skupnostih verificiranih normativov in standardov. To pomeni, da ne gre za poprečno ceno na pragu, ampak je za vsak subjekt v energetskega gospodarstvu posebej določljiva. V energetskega sistemu v smislu zakona in po delovnih usmeritvah samoupravnega sporazuma, ki je že v pripravi, ne gre za izkazovanje ekstra dohodka. Tega denarja nikjer ne oblikujemo in ga tudi po nekih kriterijih ne moremo deliti.

Tretje vprašanje se nanaša na zvezni zakon. Na pobudo zveznih družbenih svetov je nek zvezni institut — ne vem njegovega imena — začel obdelovati vprašanje tako imenovane naravne rente v različnih pojavnih oblikah. Pred dvema mesecema smo kot delovno gradivo dobili prvi del študije, ki samo registrira pojavne oblike v premogovništvu, v hidroakumulacijah, cestah in tako dalje, vendar pa še ne daje praktičnih rešitev, kako bi se od primera do primera te zadeve sistemsko urejale. Proces se je vendarle začel in upam, da bo tudi z ustvarjalnim sodelovanjem predstavnikov naše republike to vprašanje rešeno.

Glede amandmajev bi želel pojasniti tole. Amandma delegata iz Titovega Velenja k 4. točki 14. člena predlagatelj ocenjuje, da ni potreben. Že samo besedilo 4. točke usmerja tehnično in tehnološko povezane proizvajalce, ki so kakorkoli organizirani, proizvajajo pa skupen proizvod, da se oblikuje samoupravni sporazum o oblikovanju in delitvi skupnega prihodka. Menimo, da ni potrebno besedilo dopolnjevati s poudarjeno dohodkovno povezanostjo, ker iz vsebine to že izhaja.

Amandma k 19. členu, ki povzema amandma občine Ptuj, predlagatelj sprejema.

Glede amandmaja Zakonodajno-pravne komisije k 53. členu vas želim obvestiti, da se je Izvršni svet oprl na drugi odstavek 68. člena zakona o skupnih osnovah svobodne menjave dela. Zbor združenega dela in Zbor občin pa naj odločita, ali je amandma Zakonodajno-pravne komisije sprejemljiv ali ne. Izvršni svet je zaradi te pravne povezave ostal pri svojem stališču o tem, ne vztraja pa pri predlagani rešitvi.

Amandmaja občine Velenje k 61. členu ne moremo sprejeti, ker bi pomenilo, da energetskega zakon določa več kot zakon o združenem delu. V zakonu o združenem delu so v 327. in 348. členu opredeljene temeljne rešitve, ki jih povzemamo.

Amandmaje občine Ljubljana Šiška predlagatelj sprejema. Strinjamo se s stališčem Zakonodajno-pravne komisije glede amandmaja k 92. členu, ki ga je predlagal Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije.

Predsednik Emil Tomazič: Hvala lepa. Kdo še želi razpravljati? (Nihče.) Če ne želi nihče več razpravljati, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje.

Amandmaji Izvršnega sveta so sestavni del besedila zakona, zato o njih ne glasujemo posebej.

Zakonodajno-pravna komisija je umaknila amandmaje, navedene v poročilu z dne 14. 10., predlaga pa amandma k 53. členu predloga zakona, ki je razviden iz današnjega poročila.

Dajem na glasovanje amandma Zakonodajno-pravne komisije k 53. členu predloga zakona. Kdor je za predlagani amandma, naj prosim glasuje! (132 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Dva delegata.)

Ugotavljam, da je amandma Zakonodajno-pravne komisije k 53. členu predloga zakona sprejet z večino glasov.

Skupina delegatov za proučitev družbenoekonomskih odnosov v samoupravnih interesnih skupnostih materialne proizvodnje in zakonskih aktov s tega področja v svojem dodatnem poročilu predlaga amandma k 19. členu predloga zakona.

Izvršni svet se s tem amandmajem strinja, prav tako tudi zakonodajno-pravna komisija.

Dajem na glasovanje amandma skupine delegatov k 19. členu predloga zakona. Kdor je za predlagani amandma, naj prosim glasuje! (132 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (En delegat.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Ugotavljam, da je amandma skupine delegatov za proučitev družbenoekonomskih odnosov SIS materialne proizvodnje in zakonskih aktov s tega področja sprejet z večino glasov.

Opredeliti se je potrebno še do amandmaja skupine delegatov za gospodarsko področje, 38. okoliš, občine Ljubljana Šiška, in sicer o modificiranih amandmajih k 62. in k 64. členu. Izvršni svet se z amandmajema strinja, prav tako Zakonodajno-pravna komisija in tudi skupina delegatov. Kdor je za amandma skupine delegatov k 62. členu predloga zakona, naj prosim glasuje! (136 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (En delegat.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je amandma skupine delegatov k 62. členu sprejet z večino glasov.

Na glasovanje dajem amandma skupine delegatov k 64. členu predloga zakona. Kdor je za amandma skupine delegatov k 64. členu, naj prosim glasuje! (139 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je amandma skupine delegatov k 64. členu predloga zakona soglasno sprejet.

Glasovati moramo še o amandmajih Skupščine občine Titovo Velenje k 4. točki 14. člena in k 61. členu. Slišali smo stališče Izvršnega sveta, Zakonodajno-pravne komisije in skupine delegatov, ki z amandmaji iz Titovega Velenja ne soglašajo. Prav tako pa smo slišali delegata iz Titovega Velenja, da vztraja pri vloženi amandmaji. Prehajamo na glasovanje.

Najprej dajem na glasovanje amandma k 4. točki 14. člena. Kdor je za predlagani amandma, naj prosim glasuje! (30 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (55 delegatov.) Se je kdo vzdržal? (42 delegatov.)

Ugotavljam, da amandma Skupščine občine Titovo Velenje k 4. točki 14. člena predloga zakona ni sprejet.

Dajem na glasovanje amandma Skupščine občine Titovo Velenje k 61. členu predloga zakona. Kdor je za predlagani amandma, naj prosim glasuje! (18 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (53 delegatov.) Se je kdo vzdržal? (59 delegatov.)

Ugotavljam, da amandma Skupščine občine Titovo Velenje k 61. členu predloga zakona ni sprejet.

Glasujemo o predlogu zakona o energetskega gospodarstvu v celoti. Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (134 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Štirje delegati.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o energetskega gospodarstvu sprejet z večino glasov.

Dobili smo tudi obvestilo Družbenopolitičnega zbora, da je na današnji seji obravnaval predlog zakona in da je na podlagi 88. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije sprejel stališča in predloge v besedilu, ki ste ga dobili na klop.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na poročilo o uresničevanju nalog na področju ekonomskih odnosov s tujino.

K tej točki ste prejeli informacijo o izvajanju ekonomskih odnosov s tujino v letu 1981, ki jo je predložila Samoupravna interesna skupnost za ekonomske odnose s tujino SR Slovenije in poročilo o uresničevanju nalog banke na področju ekonomskih odnosov s tujino in deviznem poslovanju, kar je predložila Jugobanka Temeljna banka Ljubljana. Vsa navedena gradiva so pripravljena na podlagi stališč in sklepov Skupščine z dne 28. julija letos ob obravnavi poročila Izvršnega sveta naše Skupščine o uresničevanju družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981—1985 ter resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije v letu 1981. Za obravnavo te problematike je bila na istih sejah zborov imenovana skupina delegatov. Poročilo skupine ste prejeli.

V zvezi z obravnavano problematiko pa so bila predložena vodjem skupin še tale gradiva: poročilo o uresničevanju sklepov in stališč Skupščine SR Slovenije na področju ekonomskih odnosov s tujino, sprejetih ob obravnavi poročila Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o uresničevanju družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981—1985 ter resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije v letu 1981 in poročilo o podjetjih v tujini, ki so v letu 1980 poslovala z izgubo. Ker so v teh gradivih nekateri podatki strogo zaupne narave, prosim, da ravnate v skladu s to ugotovitvijo. Prav tako prosim predstavnike sredstev javnega obveščanja, da ravnajo v skladu z določbo 400. člena poslovnika Skupščine in o teh gradivih podrobneje ne poročajo. Hkrati prosim vse delegate, da po končani obravnavi gradiva vrnejo.

K tej točki ste prejeli tudi stališče in predloge Zbora združenega dela Skupščine občine Škofja Loka, ki se navezujejo na obravnavo problematike in mnenje Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije k informaciji o izvajanju ekonomskih odnosov s tujino v letu 1981. Danes ste prejeli še stališča in pripombe Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije k poročilu o uresničevanju nalog Jugobanke — Temeljne banke Ljubljana na področju ekonomskih odnosov s tujino.

Vsa navedena gradiva so predmet današnje razprave. Ob tem naj vas posebej opozorim, da ste prejeli tudi predlog ugotovitev in stališč, ki jih je pripravila skupina delegatov na podlagi dosedanjih razprav o tej problematiki. Ker je to osnova za zaključek obravnave v zborih, prosim, da to v razpravi upoštevate in če je potrebno tudi predlagate konkretne pripombe oziroma spremembe in dopolnitve tega akta. Za spremljanje razprave in usklajevanje z ostalima zboroma sta navzoča na seji člana skupine delegatov, ki sem jo že preje omenil, in sicer Franc Kokot kot vodja skupine delegatov, in tovariš Ivan Zelenšek.

Problematiko uresničevanja nalog na področju ekonomskih odnosov s tujino obravnava na današnji seji tudi Družbenopolitični zbor kot zainteresirani zbor. O njegovih predlogih in stališčih bomo obveščeni.

Uvodno besedo predstavnika predlagatelja smo poslušali na skupnem zasedanju. Želi besedo poročevalec skupine delegatov? (Da.) Besedo ima tovariš Franc Kokot, vodja skupine delegatov. Prosim!

Franc Kokot: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za proučitev uresničevanja ekonomskih odnosov s tujino je na svojih sejah dne 16., 22. in 27. oktobra obravnavala informacijo Samoupravne interesne skupnosti za ekonomske odnose s tujino Skupščine SR Slovenije o izvajanju ekonomskih odnosov s tujino v letu 1981 ter poročilo Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o uresničevanju sklepov in stališč Skupščine SR Slovenije na področju ekonomskih odnosov s tujino, sprejetih ob obravnavi poročila Izvršnega sveta Skupščini SR Slovenije o uresničevanju družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981—1985 ter resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije v letu 1981 ter ocenila obe poročili kot realni.

Pri delu skupine so stalno sodelovali predstavniki Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, Republiškega komiteja za mednarodno sodelovanje, Narodne banke Slovenije ter Samoupravne interesne skupnosti za ekonomske odnose s tujino.

Skupina delegatov je v svojem poročilu upoštevala tudi stališča, ki jih je sprejela Komisija za mednarodne odnose na svoji seji dne 20. oktobra letos in ki so razvidna iz poročila komisije, ki ste ga danes prejeli.

Tovarišice in tovariši! Prejeli ste poročilo skupine delegatov za proučitev poročila o uresničevanju nalog na področju ekonomskih odnosov s tujino, danes pa tudi predlog ugotovitev in stališč, ki jih je oblikovala skupina na podlagi vseh razprav o problematiki ekonomskih odnosov s tujino. Medtem ste verjetno uspeli pregledati ta akt, zato menim, da njegove vsebine ni potrebno posebej razlagati.

Skupina delegatov predlaga zborom Skupščine, da podprejo ugotovitve in stališča ter zadolžijo Izvršni svet in delegacijo v Skupščini SFR Jugoslavije, da le-te vgradijo v politiko ekonomskih odnosov s tujino v letu 1982.

Ker je pri prepisovanju izpadlo besedilo, predlaga skupina delegatov dopolnitev besedila ugotovitev in stališč na 3. strani, poglavje III., v tretji vrsti, in sicer da se za besedo »se morata« doda besedilo: »ustrezno organizirati ali usposobiti v obstoječih organizacijskih oblikah.«

Skupina delegatov nadalje predlaga, da se dosedanje poglavje V. preštevilči v poglavje VI., doda pa se novo V. poglavje, ki se glasi: »Obmejno gospodarsko sodelovanje doslej ni bilo dovolj dosledno vgrajeno v politiko ekonomskih odnosov s tujino kot specifična oblika gospodarskega sodelovanja s sosednimi državami, zato je potrebno uveljavljati obmejno gospodarsko sodelovanje kot sestavni del teh odnosov s tem, da organizacije združenega dela vgrajujejo to sodelovanje v svoje plane.« Hvala lepa.

Predsednik Emil Tomazič: Hvala lepa. Želi predstavnik Izvršnega sveta besedo? (Ne želi.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi razpravljati? Razpravljal bo Bojan Sever, delegat Zbora združenega dela, področje gospodarstva, 9. okoliš, Idrija.

Bojan Sever: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov občine Idrija za Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije je na seji dne 19. 10. 1981 obravnavala tudi poročilo o uresničevanju sklepov in stališč Skupščine SR Slovenije na področju ekonomskih odnosov s tujino.

Obravnava je bila dokaj široka in podrobna, saj se tudi gospodarstvo občine Idrija, ki je sicer dokaj izvozno usmerjeno, v tem obdobju srečuje s težkimi problemi. O vseh naštetih vprašanih in odprtih problemih, ki jih nakazujejo

gradiva, pa so se oblikovala še nekatera vprašanja, za katera menimo, da bi jih morali na nek način vgraditi v način dela pri planiranju in obravnavi zunanjetrgovinske menjave v naslednjem obdobju.

Zunanjetrgovinska menjava naj se spremlja tako, da bodo vsi udeleženci v enakem odnosu. Letos se nam je zgodilo, da smo do meseca septembra delali in se obnašali mimo dogovorjenega in mimo planov, pa čeprav imamo celo vrsto inštitucij, ki so zadolžene za spremljanje izvozno uvoznih tokov in čeprav so morali udeleženci v zunanjetrgovinski menjavi skozi številne administrativne mline, če so hoteli uvažati ali izvažati.

Menimo, da bi še bolj kot v letu 1981 morali k uvoznim omejitvam pristopiti selektivno in v okviru reprodukcijskih verig, prav tako pa bi morali na selektiven način pristopiti k ocenam kooperacij in klirinškega izvoza kljub prioritetam, ki jih ima direktni izvoz na konvertibilno področje.

Želimo tudi opozoriti, da ob izrazito kratkoročnih in še vedno neekonomskih ukrepih pogrešamo dolgoročne sistemske rešitve, ki bi pospeševalno delovale na naše zunanjetrgovinske odnose. Hvala.

Predsedujoči Jure Mlinar: Hvala lepa. K besedi se je prijavil tovariš Mirko Horvat, delegat Zbora združenega dela za področje gospodarstva, 19, okoliš — Lendava.

Mirko Horvat: Tovarišice in tovariši delegati! Skupina za delegiranje delegatov z Zbor združenega dela za področje gospodarstva ima pripombo k omejevanju razpolaganja z deviznimi sredstvi, ustvarjenimi z dodelavnimi posli.

Glede na izredne ukrepe Zveznega izvršnega sveta, ki zasledujejo, spremljajo in omejujejo tokove blaga neodvisno od ustvarjenih deviznih prilivov, zlasti pa zanemarjajo oziroma sploh ne upoštevajo deviznih sredstev od izvoza storitev, predlagamo, da se devizna sredstva, ustvarjena z izvozom storitev (lohn-posli), obravnavajo enakovredno kot devize, pridobljene s klasičnim izvozom, saj so ta enako kvalitetna. Organizacije združenega dela, ki ustvarjajo devize z izvozom storitev, naj imajo enake pravice kot pri klasičnem izvozu.

Predlog utemeljujemo z naslednjim. V občini Murska Sobota je največji izvoznik delovna organizacija Mura, ki v letu 1981 planira izvoz z vrednosti 600 milijonov dinarjev, od tega odpade na izvoz storitev 71 % načrtovanih sredstev. Po podatkih o realizaciji izvoza v 9 mesecih se ocenjuje, da bo načrtovani obseg izvoza presežen za okoli 30 %. V skladu s sedanjimi kriteriji razpolaganja z deviznimi sredstvi je delovna organizacija MURA neopravičeno v težavah zaradi omejenih možnosti razpolaganja z ustvarjenimi devizami, potrebnimi za nujen uvoz opreme in reprodukcijskega materiala, kar negativno vpliva na sedanji obseg izvoza in težnje po njegovem povečanju.

Menimo, da je izvoz storitev (lohn-posli) v sedanji gospodarski situaciji ravno tako nujno potreben kot klasičen izvoz. Tudi prek dodelavnih poslov se ustvarjajo devizna sredstva, dohodek in akumulacija, pri tem pa ni potrebno angažiranje obratnih sredstev. Tak način poslovnega sodelovanja je tudi osnova za kasnejši prehod na posle klasičnega izvoza. Prednost lohn-poslov ni le angažiranje izredno velikih kapacitet konfekcijske industrije v Jugoslaviji, temveč se prek njih organizacije seznanjajo tudi z načinom in pogoji prodaje goto-

vih izdelkov na tuja tržišča, moderno tehnologijo, dobijo stalne in pravočasne informacije o modnih trendih v svetu ipd.

Izvoz storitev je zahteven proizvodni proces, pri katerem morajo biti prisotni vsi kvalitetni dejavniki gospodarjenja kot so visoka produktivnost dela, kvaliteta izdelave, izpolnjevanje dogovorjenih dobavnih rokov, dobra organizacija proizvodnje in drugi dejavniki, ki pa so po tem prav tako prisotni pri proizvodnji za domače tržišče. Prek te oblike izvoza se delovna organizacija MURA že 20 let uspešno uveljavlja na zahodnem tržišču in na ta način ustvarja nepotrebna devizna sredstva v naši plačilni bilanci. Hvala.

Predsedujoči Jure Mlinar: Hvala lepa. Besedo ima tovariš Janko Muraus, delegat s področja gospodarstva, 16. okoliš, Maribor.

Janko Muraus: Tovariš predsedujoči, tovarišice in tovariši delegati! V razpravi o predloženi informaciji o izvajanju ekonomskih odnosov s tujino v letu 1981, s priloženim mnenjem in poročilom Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, smo v skupini delegatov izhajali predvsem iz razprav delegatov Zbora združenega dela Skupščine občine Maribor ob obravnavi rezultatov gospodarjenja. Iz razprav delegatov izhajajo nedvomno prepričanje, da je izvoz in povečanje izvoza ena izmed najpomembnejših nalog, vendar je za realizacijo te naloge potrebno zagotoviti stabilnejše oziroma prej poznane pogoje gospodarjenja.

V svojih razpravah so delegati opozorili na vrsto pomanjkljivosti, ki so navedene v poročilu skupine delegatov za proučitev poročila o uresničevanju nalog na področju ekonomskih odnosov s tujino in jih zato ne bi ponavljali. Izpostavili bi le nekaj odprtih vprašanj, ki izhajajo iz poročil, in na katera bi morali dobiti odgovor, da bi mogli opredeliti odgovornost za neizvajanje obveznosti iz projekcije plačilno-bilančnega položaja SR Slovenije na konvertibilno področje, in sicer:

1. V katerih poslovnih bankah so bile prekoračene možnosti terminskih nakupov in katere organizacije združenega dela ne vračajo pravočasno deviz poslovnim bankam?

2. Katere organizacije združenega dela so pri realizaciji dolgoročne proizvodne kooperacije presegle možnosti uvoza?

3. Ne glede na pojasnilo — ki ga tudi ne sprejemamo —, da v poslovnih bankah do septembra 1981 ni bil zagotovljen ustrezen mehanizem, ki bi določal evidenco med dejansko porabljenimi sredstvi po 13. členu samoupravnega sporazuma, je potrebno dati pregled namena porabe združenih deviz za posebej dogovorjene naloge.

Ob tem pa moramo povedati, da Pinus Rače zaradi nezagotovljenih deviz za uvoz aktivnih substanc ne more proizvajati sredstev za varstvo rastlin, ki so potrebna za jesensko setev, kakor tudi za spomladansko setev in se bo zato kmetijstvo ponovno srečalo s problemom pomanjkanja sredstev za varstvo rastlin.

4. Pridružujemo se mnenju Izvršnega sveta, da je potrebno prikazati podatke o uvozu opreme oziroma za katere dejavnosti in za katere namene se je uvažala oprema. Ob tem moramo povedati, da kroži v organizacijah združenega dela vrsta informacij o porabi deviz za uvoz opreme v negospodarske dejavnosti oziroma v dejavnosti, ki nimajo zveze z izvozno usmerjeno proizvodnjo.

Glede aktivnosti za uresničevanje planov izvoza in uvoza blaga moramo povedati, da — kolikor je po eni strani razumljivo interventno ukrepanje Izvršnega sveta z ustanovitvijo posebnega koordinacijskega odbora — pa je v času, ko se iz dneva v dan spreminjajo pogoji glede možnosti uvoza in ko deluje predvsem sistem osebnega interveniranja pri zagotavljanju surovin, materiala in opreme iz uvoza, po drugi strani nesprejemljivo in v veliki meri onemogoča, da bi temeljne organizacije lahko realizirale sprejete dodatne izvozne obveznosti.

Sistem tekočega deviznega režima se tako spreminja v popolno administriranje, ker koordinacijski odbor nima izdelanih meril za selektivno ukrepanje in se tako dogaja, da proizvodnja, ki je namenjena izvozu, stoji. Menimo, da bi se morali v trenutku, ko se je ugotovilo, da ne dosegamo planiranih rezultatov na področju izvoza in uvoza, poslužiti določbe v samoupravnem sporazumu SISEOT-a, da se v primeru neizpolnjevanja planov spremeni razmerje delitve deviz oziroma da se zmanjša delež, ki ostaja izvoznikom s tem, da bi morale to veljati predvsem za tiste, ki ne izpolnjujejo planov. Na tak način bi bile kljub zaostrenim pogojem dane le stabilnejše osnove za planiranje v organizacijah združenega dela.

Nadalje smo bili delegati enotnega mnenja, da je nesprejemljivo in povzroča gospodarsko škodo stanje, ko leže tone in tone materiala, surovin in opreme v carinskih skladiščih, kljub temu da je bila ta oprema oziroma material uvožen na podlagi danih soglasij in da je plačan in da so devize torej že odtekle. Če bi razpolagali s podatkom o vrednosti tega blaga, o povečanju špediterskih stroškov, o povečanih stroških obresti zaradi zavlačevanja uvoza, bi nas verjetno presenetile številke, ki bi pokazale, koliko sredstev oziroma deviz odteče v nič.

Kolikor imamo vsi skupaj resen namen, da se v prihodnjem letu ne bomo srečevali s takšno situacijo kot letos, je potrebno:

1. Čimprej oziroma takoj opredeliti pogoje na področju ekonomskih odnosov s tujino za prihodnje leto, ki morajo veljati za vse leto. Na ta način se bo vedelo, s kakšnim deležem deviz lahko razpolagajo delavci v temeljnih organizacijah združenega dela.

2. V okviru SISEOT-a je treba izdelati enotno blagovno listo izvoza (ekonomsko-upravičenega izvoza) in nato prilagoditi politiko pospeševanja izvoza. S tem bi dosegli kontroliran izvoz tistega blaga, ki ima z vidika narodnega gospodarstva ekonomsko osnovo in tako preprečili izvoz surovin in reprodukcijskega materiala, ki je potreben proizvodnji za izdelke višje stopnje obdelave, namenjene izvozu.

3. S pomočjo politične podpore je treba doseči spremembo veljavne metodologije spreminjanja plačilno-bilančnih in devizno-bilančnih položajev republik, ki predstavljajo resno oviro za združevanje deviz med organizacijami združenega dela različnih republik in pokrajin, kakor tudi odpravo ukrepov Zveznega izvršnega sveta, ki spremlja le blagovne tokove, ne pa deviznih. Vztrajati je potrebno pri zahtevi, da je le devizni priliv osnova za pravice pri uvozu, ne pa blagovno-fizične pravice.

4. odpraviti je treba nesmiselno administriranje pri poslih uvoza in izvoza in pustiti, da bodo delavci nosilci politike na področju ekonomskih odnosov s tujino ter da bodo nosili tudi posledice za neizvajanje dogovorjene politike in sprejetih planov.

Ob koncu naj še rečemo, da delovanje delegatskega sistema v SISEOT ni takšno, da bi zagotavljalo vpliv delavcev v organizacijah združenega dela in zato podpiramo predlog za spremembo organiziranosti. Tudi v tej samoupravni interesni skupnosti je potrebno doseči, da bodo delegati imeli možnost na osnovi predloženih predlogov voditi razpravo v svojih sredinah in šele nato odločati. Hvala lepa!

Predsedujoči Jure Mlinar: Besedo ima delegat Emil Sirnik, delegat s področja gospodarstva, 38. okoliš, občina Ljubljana-Šiška.

Emil Sirnik: Tovariš predsedujoči, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za Zbor združenega dela za prosvetno-kulturno področje občine Ljubljana-Šiška ter zbori Skupščine občine Ljubljana-Šiška imajo naslednje pripombe:

V informaciji bi morali bolj kritično opredeliti devizno porabo raznih gospodarskih in negospodarskih subjektov, ki ne ustvarjajo deviz z izvozom ali pa v neustrezni višini. Problemsko bi bilo potrebno razdelati vprašanje izvoznikov, ki imajo nekajletni proizvodni cikel predno fizično realizirajo izvoz, potrebujejo pa kontinuirani uvoz.

Nadalje bi morala informacija predstaviti vprašanje kooperacijskih poslov s tujimi partnerji, kjer se z živim delom dodana nova vrednost obravnava le kot usluga in se ne upošteva v izvoznem deležu.

Stališča, ki se nanašajo na urejanje razmer v jugoslovanskem prostoru v smislu izpolnjevanja določil družbenega plana SFRJ, v celoti podpiramo.

Glede delitve organizacij združenega dela na štiri skupine (stran 2. informacije), pa predlagamo, da se določi še ena skupina, ki naj sodi med prvo in drugo skupino, in sicer za tiste organizacije združenega dela, ki so članice skupnosti, združene na najširšem nivoju združevanja, ki izpolnjujejo ali presegajo saldo blaga ter izpolnjujejo ali presegajo saldo prilivov, vendar s tem zamujajo iz določenih opravičljivih razlogov. Ta skupina naj bi še nadalje opravljala zunanje-trgovinski promet v obsegu, ki se določi na podlagi opravljene skupne analize med prizadetimi organizacijami združenega dela in samoupravno interesno skupnostjo za ekonomske odnose s tujino.

Predlagamo, da naj se ta predlog ustrezno vključi v končni sklep.

Predsednik Emil Tomažič: Besedo ima tovariš Imre Varju, delegat Zbora združenega dela za področje gospodarstva, 17. okoliš, Ptuj.

Imre Varju: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupini delegatov za Zbor združenega dela 5. okoliša kmetijske dejavnosti in 17. okoliša za področje gospodarstva sta bili seznanjeni s problematiko zagotavljanja deviznih sredstev iz združenih sredstev deviz SR Slovenije, ki jo je skupinam posredovala delegacija TGA Kidričevo, zato sta sklenili zastaviti v tej zvezi vprašanje.

V delitvi združevanja deviz za posebej dogovorjene naloge za bazno industrijo na področju metalurgije se zagotavljajo devize samo za potrebe črne metalurgije in kositra, medtem ko je bila proizvodnja primarnega aluminija povsem izključena pri zagotavljanju deviz iz združevanja deviz SR Slovenije, kljub izključni usmeritvi na domače tržišče. Menimo, da zlasti sedanji položaj v proizvodnji primarnega aluminija nujno narekuje enakopravno obravnavo

v celotni metalurgiji, zato zastavljamo vprašanje: »Kako namerava Samoupravna interesna skupnost za ekonomske odnose s tujino zastaviti politiko zagotavljanja dela deviz iz združenih sredstev deviz SR Slovenije za bazno industrijo, da bo ta v stanju oskrbovati domače predelovalce zlasti v primerih, kjer proizvajalci primarnih kovin svojo proizvodnjo v celoti usmerjajo domačim predelovalcem, kot je to primer pri aluminiju?

Predsednik E m i l T o m a ž i č: Hvala lepa! Informativno sprašujem predstavnika Samoupravne interesne skupnosti za ekonomske odnose s tujino, če lahko na konkretno zastavljena vprašanja odgovori že danes? (Ne.) Potem bomo to prekvalificirali v delegatsko vprašanje.

Razpravljal bo tovariš Alojz Čede, delegat Zbora združenega dela za področje gospodarstva, 5. okoliš, Žalec.

A l o j z Č e d e: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Kot delegat iz občine Žalec in konkretno iz Industrije kmetijskih strojev SIP Šempeter sem bil v dilemi, ali naj razpravljam pri prejšnji točki o kmetijstvu, ali pri tej točki.

Ne moremo namreč mimo problema, ki je z neselektivno politiko ekonomskih odnosov s tujino naredil določenim organizacijam veliko škodo. Konkretno ima tovarna SIP Šempeter na carini že plačanih uvoznih reprodukcijskih materialov v vrednosti približno 40 tisoč dolarjev, namenjenih za dokončanje 380 kombajnov za obiranje koruze. Ker kljub najmanj enomesečnim intervencijam ni bilo soglasja, tovarna stoji. Kmetje pa z obiranjem koruze tudi. Ne vemo, kako bo s škodo, ki jo je to ravnanje povzročilo, saj na eni strani tovrstna industrija, pomeni tisto prestrukturiranje gospodarstva, ki ga izvajamo, na drugi strani pa slabo opremljeno kmetijstvo sega nazaj po uvozu. Ker pa je ta industrija tudi izvoznik in v glavnem pokriva svoje potrebe po uvozu z lastnim izvozom, delno pa tudi z združevanjem deviznih sredstev z zelo zainteresiranim kmetijstvom, tudi s področja ekonomskih odnosov s tujino ne more biti zapostavljena. Razumeti pa moramo, da bomo izvažali le najnujnejše, saj moramo proizvodnjo usmeriti predvsem v domače kmetijstvo, ne v široko potrošnjo, ampak v tisto, kar smo povesod zapisali, to je v visoko produktivno proizvodnjo hrane.

Predsednik E m i l T o m a ž i č: Hvala lepa! Besedo ima tovarišica Marjeta Kač, delegatka Zbora združenega dela za področje gospodarstva, 30. okoliš, Kamnik.

M a r j e t a K a č: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov iz občine Kamnik ima naslednje pripombe k uresničevanju naloga na področju ekonomskih odnosov s tujino.

Ugotovljeno je, da planiranih izvoznih rezultatov ne dosegamo predvsem na področju izvoza na konvertibilno tržišče. V informaciji Samoupravne interesne skupnosti za ekonomske odnose s tujino Skupščine SR Slovenije je v 5. točki navedeno, da je uvoz opreme za letošnje leto že dosežen, prav tako pa tudi za drugo leto, razen za nekaj večjih porabnikov ni predvidenega uvoza opreme miti za enostavno reprodukcijo. Olajševalne okoliščine so le za tiste organizacije združenega dela, ki so sprejele obveznost nadplanskega konvertibilnega izvoza. Tiste delovne organizacije, ki so že sedaj imele visoke planske obvez-

nosti ter so se v pretežni meri vključevale v izvoz, težko dosegajo nadplanski izvoz, saj povečini proizvodnjo pogojuje uvoz surovin in reprodukcijskega materiala. Izhajati bi morali iz ugotovitve, da bi moral imeti tisti, ki več izvažajo, tudi večje pravice in možnosti za uvoz opreme in reprodukcijskega materiala. Vsak zase bi se moral resnično zavedati svojih planskih nalog ter jih v celoti izvrševati. Zato se postavlja vprašanje, kako te naše izvozne tendence realno uresničiti, če vemo, da smo pri večini industrijskih dejavnosti vezani na uvoz tako opreme kot reprodukcijskega materiala. Zato bi morali tistim delovnim organizacijam, ki izpolnjujejo svoje obveznosti glede izvoza in jih celo presejajo, dati možnost, da se tehnološko modernizirajo, se s tem lažje prilagodijo zahtevam mednarodnega tržišča ter tako uspešneje izpolnijo svoje izvozne obveznosti.

Eden od osnovnih pogojev za povečanje izvoza na konvertibilno tržišče je, da so ukrepi za pospeševanje izvoza kot na primer stimulacije, davčne olajšave in podobno, dovolj zgodaj pripravljene in znani. Prav tako se le-ti med letom ne bi smeli spreminjati. Vključevanje v mednarodno delitev dela in še posebej na konvertibilno področje ni enkratno dejanje, temveč so potrebni dolgoletni napor, da se osvoji tržišče in doseže ustrezen poslovni rezultat. Zato je potrebno, da so pogoji izvoza stabilni, saj le-ti lahko zagotovijo kvalitetno in pravočasno programiranje izvozne proizvodnje, s tem pa tudi zadovoljitev kupcev glede kvalitete izdelkov in pravočasne dobave.

Ukrepi za pospeševanje izvoza bi morali biti taki, da bi izvoznikom zagotovili ustvarjanje približno enakega dohodka, kot se ustvarja pri poslovanju na domačem trgu, ob upoštevanju približno enake produktivnosti dela. Pospeševati bi morali izvoz višje stopnje obdelave, ne pa izvoz surovin in reprodukcijskih materialov.

Naša skupina delegatov podpira tudi stališča občine Škofja Loka glede enakopravnega obravnavanja kooperacijskih pogodb.

Predsednik Emil Tomažič: Hvala! Besedo ima tovariš Jože Ratej, delegat Zbora združenega dela, področje gospodarstva, 1. okoliš, Celje.

Jože Ratej: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Vsa dosedanja razprava se dotika problemov, o katerih smo tudi mi želeli razpravljati, zato jih ne bi ponavljal. Lahko rečem samo to, da v celoti podpiramo izvajanje delegatov iz Maribora, prav tako pa tudi vse ostale delegate.

Predsednik Emil Tomažič: Hvala lepa. Želi še kdo razpravljati? (Ne.) Zaključujem razpravo in predlagam, da prekinemo to točko dnevnega reda. Z njo bi nadaljevali potem, ko se bo naš del medzborovske skupine delegatov sestel z delegati ostalih dveh zborov, da bodo proučili razpravo, kolikor jo je bilo tako pri nas kot na ostalih dveh zbora in da potem pripravijo poročilo oziroma dokončni predlog dokumenta, ki naj bi ga zbor sprejel.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na poročila o nekaterih vzrokih za izgube v gospodarstvu SR Slovenije.

Poročila so na podlagi stališč in sklepov Skupščine SR Slovenije z dne 28. julija letos, kot sem to navedel že v prejšnji točki, predložili Sklad skupnih rezerv gospodarstva Slovenije, Gospodarska zbornica Slovenije in Služba družbenega knjigovodstva v SR Sloveniji.

Poročilo o podjetjih v tujini, ki so v letu 1980 izkazovala izgubo, se naša tudi na obravnavano problematiko pri tej točki in prosim, da glede na strogo zaupnost gradiva upoštevate navodila, ki sem jih dal že pri prejšnji točki.

Prejeli ste stališča Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije do problematike motenj in izgub v organizacijah združenega dela in danes na klop mnenje Izvršnega sveta naše Skupščine k poročilom o izgubah v združenem delu.

Problematika izgub v gospodarstvu SR Slovenije je bila obravnavana na konferenci delegatov. O delu konference in njenih stališčih smo bili seznanjeni v uvodni besedi, ki jo je dal na skupnem zasedanju tovariš Silvo Gorenc. Na konferenci imenovana skupina delegatov je pripravila predlog ugotovitev, predlogov in sklepov, ki je prav tako predmet današnje obravnave.

Ta predlog akta ste prejeli danes na klop, z njegovo vsebino pa nas je na skupnem zasedanju seznanil tovariš Silvo Gorenc.

Na današnji seji je navzoča skupina delegatov, ki naj spremlja razpravo in po končani razpravi uskladi predlog ugotovitev, predlogov in sklepov z ostalima zboroma. V skupini sta iz našega zbora tovarišica Francka Herga, predsednica Odbora za finance in tovariš Franc Vičar, predsednik Odbora za družbenoekonomski razvoj.

Želi predstavnik Sklada skupnih rezerv besedo? (Ne želi.) Želi predstavnik Gospodarske zbornice besedo? (Ne želi.) Želi predstavnik Službe družbenega knjigovodstva besedo? (Da.) Besedo ima tovariš Andrej Levičnik, direktor SDK Slovenije.

Andrej Levičnik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Želel bi dati nekatera dodatna pojasnila in nekatere dodatne podatke k poročilu, ki smo ga predložili tej Skupščini.

1. Predvsem bi želel omenjeno informacijo dopolniti s prikazom aktivnosti naše službe ne le pri informiranju o obsegu izgub in problemih organizacij z izgubami, ampak tudi pri seznanjanju ustreznih organov s pojavi nesmotrnega gospodarjenja z družbenimi sredstvi in z aktivnostjo, ki jo SDK izvaja v zvezi z določili zakona o sanaciji in prenehanju organizacij združenega dela. Ugotavljamo namreč, da so aktivnost službe, njene informacije in njena opozorila premalo odmevna pri ustreznih organih, ki bi na njihovi podlagi lahko mnogo bolj učinkovito, predvsem pa včasih bolj pravočasno ukrepali.

Naša centrala za raven republike, podružnice pa za raven posameznih občin oziroma regij izdelujejo redne informacije o poslovnih rezultatih uporabnikov družbenih sredstev in to po periodičnih obračunih med letom in po zaključnem računu ob koncu leta. V večini informacij oziroma v posebnih informacijah, ki obravnavajo posebej samo organizacije združenega dela, ki so poslovanje zaključile z izgubo, so obravnavane tudi organizacije s tako imenovanimi motnjami v poslovanju. Čeprav ni uveljavljenega nekega enotnega kriterija, kar je tudi pomanjkljivost sedanjih predpisov, predvsem o sanaciji, za ugotavljanje tistih organizacij, ki imajo motnje, pa je mogoče glede na obsežno dokumentacijo, ki jo ima SDK na voljo, približno ugotoviti tovrstne organizacije združenega dela. Če na primer upoštevamo enega izmed kriterijev, da imajo na primer motnje v poslovanju vse tiste organizacije, ki poslujejo s stopnjo akumulacije do 2%, potem je takih organizacij po zaključnem računu za lansko leto ena petina od vseh organizacij združenega dela s področja gospodarstva, in sicer iz industrije 281, iz kmetijstva 25, gozdarstva 10, gradbeništva 23, prometa 54, trgovine 78, gostinstva in turizma 75, obrti 30, stanovanjsko-komunalne

dejavnosti 30 in iz tehničnih in poslovnih storitev 17 organizacij združenega dela.

SDK ugotavlja organizacije z motnjami v poslovanju tudi na podlagi drugih podatkov, na primer podatkov o likvidnosti organizacij združenega dela, podatkov o neizpolnjevanju družbenih obveznosti, podatkov o vnovčevanju me-nic v breme sredstev in podobno. O vseh teh pojavih in problemih posameznih organizacij SDK sproti obvešča pristojne občinske skupščine. Na tem mestu velja omeniti še redne kontrolne preglede finančno-materialnega poslovanja uporabnikov družbenih sredstev. Čeprav so ti pregledi namenjeni predvsem ugotavljanju pravilnosti in zakonitosti uporabe družbenih sredstev, se ob kontroli, ki jo SDK opravlja pri uporabnikih družbenih sredstev, ugotovi tudi finančni položaj in problemi poslovanja. Na leto opravi SDK več kot 1000 pregledov poslovanja uporabnikov družbenih sredstev. Izbor uporabnikov, katerih poslovanje SDK v določenem obdobju kontrolira, je opravljen po naši lastni presoji ali na zahtevo družbenopolitičnih skupnosti — teh zahtevkov je bilo v letošnjem in v lanskem letu veliko — družbenega pravobranilca samoupravljanja in uprave javne varnosti, v vsakem primeru pa je pregledano poslovanje vseh tistih uporabnikov družbenih sredstev, ki so v zaključnem računu ugotovili izgubo. Ta informacija je poslana družbenopolitičnim skupnostim in družbenopolitičnim organizacijam.

2. Med informacijami o poslovanju posameznih organizacij združenega dela — SDK pripravi tovrstnih informacij letno okoli 60 — so posebne pozornosti deležne prav tiste organizacije združenega dela, ki so poslovanje zaključile z izgubo oziroma poslujejo na robu rentabilnosti. Naj omenim samo informacije, ki so bile v letošnjem letu izdelane v naši službi: informacija o poslovanju tovarne avtomobilov CIMOS Koper, informacija o poslovnih rezultatih organizacij združenega dela iz sozd Elektrogospodarstva Slovenije, informacija o poslovanju in ugotovitvah inšpekcijskih pregledov v Industriji motornih vozil Novo mesto, podobna informacija je bila narejena tudi za INA Nafto Lendava, podrobneje so bili prikazani problemi poslovanja tudi za Salonit Anhovo, tozd Cement Skale in za Tovarno gospodinjske opreme Gorenje-Velenje. Moram povedati, da za te večje organizacije naše informacije niso samo iz letošnjega leta, ampak že vrsto let spremljamo njihovo poslovanje in tudi že vrsto let informiramo ustrezne organe o situaciji, v kateri se te organizacije nahajajo.

V vseh teh informacijah niso samo prikazani poslovni rezultati oziroma ugotovljena izguba, ampak so širše obravnavani problemi poslovanja, v primeru izgube so razčlenjeni vzroki za izgube, v primeru s kontrolo finančno-materialnega poslovanja ugotovljenih nezakonitosti oziroma nepravilnosti pa so prikazani pravilni rezultati obračunskega obdobja.

Naj še na kratko omenim aktivnost, ki jo SDK izvaja v zvezi z določili zakona o sanaciji in prenehanju organizacij združenega dela. Kakor veste, mora SDK po tem zakonu obvestiti družbenopolitične skupnosti oziroma prijaviti organom za pregon vse tiste organizacije združenega dela, ki so ugotovile izgubo oziroma imajo motnje v poslovanju, pa niso sprejele ustreznih ukrepov, ki jih za te primere določa zakon.

Po zaključnem računu za leto 1980 je SDK ugotovila, da od 63 organizacij združenega dela z nekrito izgubo, 11 organizacij združenega dela ni ravnalo v skladu z zakonom. Zato je SDK vložila sedem prijav za gospodarski prekršek oziroma prestop, tri predloge za uvedbo družbenega varstva in en predlog za uvedbo stečajnega postopka. Ob tem velja omeniti, da SDK sanacijski pro-

gram lahko oceni le z vidika kvalitete finančnega kritja izgub, se pravi s finančnega vidika, nikakor pa ne z organizacijskih, tehnoloških in drugih virov.

Ob polletnih obračunih poslovanja so vse organizacije združenega dela, ki so ugotavljale izgubo, sprejele programe ukrepov za odpravo izgub, delno tudi kot rezultat širše družbene akcije, ki je bila opravljena ob obračunih poslovanja za prvo trimesečje letošnjega leta.

V to širšo družbeno akcijo se je zelo aktivno vključila tudi naša organizacija, saj je SDK skupaj s pristojnimi družbenopolitičnimi skupnostmi ugotovila, katere so organizacije združenega dela, ki so imele ob prvem trimesečju letošnjega leta izgubo oziroma motnje v poslovanju. Bilo jih je 614, od tega je 327 organizacij združenega dela sprejelo ukrepe v skladu z zakonom, ostale pa so bile opozorjene na določila zakona. Ob tem je bilo ugotovljeno, kar sem že prej poudaril, da sta pojma motnje v poslovanju oziroma poslovanje na meji rentabilnosti v sedANJI zakonodaji premalo dorečena ter bi jih bilo treba po našem mnenju prav za te potrebe nekoliko širše definirati. Ob polletju je bila zato tudi naša aktivnost omejena predvsem na tiste organizacije združenega dela, ki so take motnje same ugotovile.

Ob koncu moram povedati še to, da SDK dosledno izvaja sklepe odbora udeležencev dogovora o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka glede izplačil osebnih dohodkov pri organizacijah združenega dela z izgubo. Tako so bili izplačani nižji osebni dohodki od osebnih dohodkov po samoupravnem splošnem aktu na primer za avgust po sklepu odbora udeležencev pri štirih organizacijah združenega dela. Ta številka je relativno majhna, saj so vsi ostali tozdi izpolnili formalne pogoje, ki jih predvideva zakon.

Na koncu bi rad dodal kratko informacijo glede problematike izgub v organizacijah združenega dela družbenih dejavnosti, ki ni nikjer do sedaj omenjena. Leta 1979 smo ugotovili, da ta problem ni bil tako pereč, v letu 1980 pa smo ugotovili, da je zaključilo z izgubo v znesku 57 milijonov dinarjev 28 organizacij s področja družbenih dejavnosti, prvo polletje letos pa 51 organizacij združenega dela. Znesek izgube pa znaša že 130 milijonov dinarjev. Več kot polovica tega zneska izgube ima le pet organizacij združenega dela, med katerimi so Časopisno grafično podjetje Delo, Večer, Rudnik živega srebra Idrija, med izgubaši pa se pojavlja tudi vse več organizacij združenega dela s področja zdravstvenega varstva. Ob polletju letos je ugotovilo izgubo v znesku 47 milijonov dinarjev 25 organizacij združenega dela s področja zdravstvenega varstva. Za vse te organizacije veljajo po zakonu o sanaciji popolnoma enaki postopki kot za organizacije združenega dela s področja gospodarstva.

Ob koncu mi dovolite, da zagotovim Skupščini, da bo naša služba tako kot doslej tudi v letošnjem letu in v prihodnjem s še večjo prizadevnostjo zagotavljala, da se bodo predpisi in zakoni s tega področja dosledno spoštovali, ne oziraje se na probleme, ki bodo na tem področju v tej zvezi lahko nastopili.

Po podatkih, ki jih ima naša služba, vam lahko zagotovim, da sanacijski postopki v večini teh večjih organizacij združenega dela tečejo zelo dobro, da se iščejo realne rešitve, za razliko od prejšnjih let, ko so se iskale bolj papirnate in finančne konstrukcije, da se stvari formalno v skladu z zakonom uredijo in da računamo — SDK pa pri tem aktivno sodeluje — da bodo do konca leta vsaj v teh največjih organizacijah združenega dela našli rešitve za trajnejšo odpravljanje izgub, ki nastajajo v teh organizacijah.

Na koncu mi dovolite še tole misel. Glede na nekatera stališča, ki jih je tovariš Silvo Gorenc povedal in ki so bila izrečena na konferenci delegatov, je videti, da naše informacije, ki jih posebej pripravljamo za delegate skupščine, včasih ne vsebujejo vseh odgovorov na vprašanja, ki jih delegati pričakujejo. Zato predlagam, da bi pri pripravljanju bodočih tovrstnih informacij, ki naj bi imele pričakovano vsebino, tesneje sodelovali predvsem s pristojnimi odbori, zlasti pa s strokovnimi službami Skupščine SR Slovenije že pri zasnovi teh poročil.

Zagotavljam vam, da ni nobenega razloga, da bi se katerokoli poročilo SDK kritično obravnavalo, zato ker ne zajema tega ali drugega področja in da gre v glavnem bolj za neke nesporazume in slabo sodelovanje predvsem strokovnih služb, tako da se ni točno definiral obseg področja, ki naj bi ga poročilo obravnavalo.

Predsednik Emil Tomazič: Zahvaljujem se tudi za predlog na koncu obrazložitve in menim, da ga bodo naši odbori sprejeli kot prakso. Vprašujem predstavnika Izvršnega sveta, če želi besedo? (Ne želi.)

Prehajamo na razpravo. Besedo ima tovariš Jure Mlinar, delegat Zbora združenega dela, področje gospodarstva, 7. okoliš, Nova Gorica.

Jure Mlinar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Naša delegacija je na seji dne 26. 10. 1981 obravnavala problematiko izgub v združenem delu. Prav tako je to problematiko obravnaval tudi zbor združenega dela občinske skupščine. V tej razpravi je bil dan poseben pomen razreševanju težkega ekonomskega položaja tovarne Salonit Anhovo, tozd Cement Skale.

Iz teh razprav želim posredovati delegatom Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije naslednje ugotovitve in stališča.

1. Po našem mnenju je obravnava o izgubah v združenem delu v zborih Skupščine SR Slovenije nujno potrebna. Izgube so tako po številu kot po samem obsegu dosegle tako raven, ki nujno zahteva obravnavo v delegatski skupščini naše republike. Od te obravnave ne pričakujemo, da bo neposredno vplivala na odpravo izgub, bo pa v razpravah v delegacijah in v tem zboru ter v sklepih in stališjih marsikatera stvar postavljena na pravo mesto. S tem se bo uresničila tudi naša želja, ki je bila izražena pred nekaj leti prav v tem zboru, ko smo se začeli ukvarjati s problemi izgub v večjem obsegu tudi v občini Nova Gorica.

Te izgube so imele in imajo podobne značilnosti, kot jih imajo izgube v drugih organizacijah združenega dela v Sloveniji. Tako se izgube pojavljajo že več let v istih organizacijah združenega dela. Izgube so posledica slabosti v samih organizacijah združenega dela in vzrokov izven njih, so posledica neustreznih proizvodnih programov, slabe organizacije dela in tako dalje. Tako smo se tudi lotili razreševati to problematiko. V eni temeljni organizaciji smo uvedli ukrepe družbenega varstva, v drugi stečajni postopek, v naslednjih z več ali manj uspeha odpravljamo vzroke, ki so jih pripeljali v težak ekonomski položaj.

2. Z rezultati, ki jih dosegamo pri odpravljanju vzrokov velikih izgub v novi cementarni Salonit Anhovo, nismo zadovoljni. Iz sanacijskega programa, ki so ga sprejeli samoupravni organi te organizacije združenega dela, izhaja, da so osnovni vzroki za stalno pojavljanje izgub predvsem naslednji:

— evropska norma za vtekanje cementarne takšnih kapacitet znaša tri do štiri leta, kar pomeni, da zaradi tega ni bil v celoti izpolnjen plan proizvodnje cementa;

— še vedno so odprta sistemska vprašanja, zlasti na področju cenovnih odnosov, fiskalne politike in tako dalje;

— velike obveznosti, ki izhajajo iz investicijskih vlaganj v novo cementarno, med katerimi posebej izstopajo visoke anuitete, ki se še povečujejo zaradi negativnih tečajnih razlik.

Za odpravljanje vzrokov za nastale izgube v preteklih letih so vsi delavci Salonit Anhovo vložili velike napore. Tako stalno zmanjšujejo izpade proizvodnje zaradi strojelomov, izboljšujejo delovno in tehnološko disciplino in povečujejo produktivnost.

Bistvo sporazumne sanacije je v naslednjem: doseganje plana proizvodnje, uveljavitev pravih dohodkovnih odnosov s sovlagatelji v smislu zakona o združenem delu, razrešitev cenovnih odnosov, ostali sanacijski ukrepi na področju fiskalne politike in določitev kroga sogovornikov v tem samoupravnem sporazumevanju z opredelitvijo njihovih nalog oziroma obveznosti.

Sanacijski program je rezultat dela strokovnih služb, želja in volje družbenopolitičnih organizacij, samoupravnih organov in vseh delovnih ljudi Salonita in predstavlja osnovo za dodatno mobilizacijo delavcev pri uresničevanju sprejetih obveznosti. To bodo dosegli tudi s primernimi osebnimi dohodki, ki v nobenem primeru niso pretirano visoki glede na težke pogoje dela.

Z uspešno sanacijo te temeljne organizacije bo preprečena tudi stagnacija ostalih temeljnih organizacij v okviru delovne organizacije Salonit Anhovo.

3. Na Zboru združenega dela Skupščine občine Nova Gorica je bila obravnavana večletna izguba v tem kolektivu. Delegati so se zedinili za naslednja stališča in sklepe, ki smo jih dolžni posredovati Zboru združenega dela republiške Skupščine. Sklepi zborov republiške Skupščine in ukrepi, ki bodo izhajali iz teh sklepov, morajo težiti k odpravljanju vzrokov za izgube, ne pa k finančnemu pokrivanju izgub in s tem odlašanjem razreševanja teh problemov. Od delavcev delovne organizacije Salonit Anhovo se zahteva, da vložijo vse napore, da izpolnijo proizvodne plane, ki so jih sprejeli v sanacijskih programih in s tem prispevajo k zmanjševanju izgub. Sanacijski program Salonit Anhovo tozid Cement Skale se mora realizirati v celoti, kar pomeni, da morajo vsi udeleženci sanacije opraviti svoj del nalog, ki so jih v postopku sprejema sanacijskega programa tudi prevzeli nase.

Zbor združenega dela predlaga, da se v sanacijo te temeljne organizacije vključijo samoupravne interesne skupnosti v skladu z zakonskimi določili. Pri obravnavi izgub poslovne banke ne smejo stati ob strani kot neprizadeti opazovalci, temveč se morajo vključiti v sanacijo izgubašev in prevzeti nase tisti del odgovornosti, ki jim gre kot soudeležencem pri sprejemanju investicijskih odločitev.

4. Na eni izmed prihodnjih sej Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije v prihodnjem letu moramo obravnavati uresničevanje danes sprejetih stališč in ukrepov.

5. Ugotavljamo, da bi bilo smotrnejše obravnavati težave organizacij združenega dela že pred pojavljanjem izgub, in sicer v času motenj v poslovanju, kot jih imenuje 152. člen zakona o združenem delu. Vendar merila za ugotavljanje motenj niso dovolj dorečena, kar vodi k temu, da v malokateri organizaciji delavci dajo pobudo oziroma predlog za sprejem ukrepov za odpravo motenj.

Predsednik E m i l T o m a ž i č : Hvala lepa! Besedo ima tovariš Jože Turk, delegat s področja gospodarstva, 21. okoliš, Novo mesto. Prosim!

J o ž e T u r k : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Naša delegacija meni, da je prav, da se oglašim na današnji seji, kljub temu da je bil del orisa Industrije motornih vozil kot največje delovne organizacije v novomeški občini in regiji že podan na konferenci delegatov, del informacij pa je bil posredovan na julijski seji. Glede na to, da je IMV na seznamu Službe družbenega knjigovodstva pravzaprav na prvem mestu, smo menili, da bi se vendarle tudi danes oglasili z nekaterimi podatki.

V tem času so različni organi družbenopolitičnih skupnosti in družbenopolitičnih organizacijah tako na občinski, regionalni in republiški ravni z zaskrbljenostjo ugotavljali čedalje težji gospodarski položaj Industrije motornih vozil, saj le-ta prav gotovo zahteva skrajno učinkovito ukrepanje brez odlašanja. Moram reči, da se sanacijska prizadevanja kljub določenim premikom še vedno prepočasno materializirajo, kar se najbolj neposredno manifestira v rastoči izgubi, ki bo, po še neuradnih ocenah, dosegla še večji razmah.

Razmere v IMV-ju, o katerih so 19. oktobra na seji konference delegacij spregovorili sami predstavniki kolektiva, so takšne, da jih moramo vsaj delno ponoviti tudi danes. Vsi se zavedamo, da bo najbrž težko pričakovati hitro razrešitev in učinkovite ukrepe. Evidentno je, da v Industriji motornih vozil ob rezreševanju vrste notranjih, povsem subjektivnih problemov v celotnem obdobju od začetka leta ne uspejo vzpostaviti kolikor toliko redne proizvodnje. Temeljni razlog za to so problemi na področju oskrbe z reprodukcijskim materialom, ki jih močno potencira globoka kontinuirana nelikvidnost. Neskladja med cenami reprodukcijskih materialov in končnih proizvodov razdirajo celotno ekonomsko konstrukcijo že sicer neučinkovite proizvodnje, saj gre zaradi motenj v oskrbi z reprodukcijskim materialom kar 70 odstotov proizvodov najprej v skladišče nedovršenih proizvodov in šele kasneje ob dodatnih velikih stroških in drugih rizikih v finalizacijo.

V IMV upravičeno opozarjajo, da pred kratkim doseženi sporazum med finalisti in dobavitelji delov v avtomobilski industriji še ne bo odpravil katastrofalnih razmerij na tem področju, ki jih bo sporazum le zamrznil ne pa uskladil. O absurdnosti dosedanje politike cen govorijo tudi podatki o porastu cen reprodukcijskega materiala in delov v času od zadnjega povečanja cen avtomobilov novembra lani. Z indeksi bom navedel le nekaj najbolj kričečih primerov: karoserijska jeklena pločevina 170, jeklene cevi 184, lesanit-melonit za prikolice 230, vezane plošče 210, puhini 190, avtoplašči 221, vetrobransko steklo 300, kurilno olje 195, mazut 176. Teh podatkov je seveda še več. Še vedno je prisotno z različnimi motivi obarvano izsiljevanje podražitev, ki mu v IMV-ju spričo vseh okoliščin niso kos. Z drugimi besedami, objektivno ni mogoče pričakovati, da bo v IMV problem oskrbe oziroma neskladja reprodukcijskega materiala in končnih izdelkov saniran, saj se oskrba v celoti zaradi splošnega zaostrovanja gospodarjenja poslabšuje.

Glede oskrbe je prisoten problem kvalitete domačih materialov, kar je zlasti drastično, če gre za izdelke za izvoz. Proizvodni program IMV-ja je močno izvozno usmerjen, saj izvažajo 90 odstotkov proizvodnje avtomobilskih prikolic in 50 odstotkov proizvodnje osebnih avtomobilov na zahodnoevropsko tržišče. Veliko teh materialov, ki morajo biti visoko kvalitetni, žal na jugoslovanskem

tržišču ni. Sem sodijo karoserijska pločevina, kemikalije, nekatere tiskane vezane plošče, aluminijska pločevina večjih formatov in tako naprej.

Kljub naporom pa osvajanje le-teh poteka zelo počasi, zato smo jih prisiljeni uvažati. So tudi pomembni materiali oziroma deli, kot so hladilnik, centralna kurjava v prikolicah, ki jih moramo uvažati in vgrajevati zaradi specifičnosti zahtev tujega trga in v interesu ohranitve konkurenčnosti.

Poseben sklop tovrstnih problemov se pojavlja v kooperaciji Renault, v okviru katere izvažajo tudi osebne avtomobile Renault 4. Treba je vedeti, da mora biti IMV-jeva »katrea« v vsakem smislu povsem enakovredna vozilu francoske proizvodnje, zaradi česar morajo biti vsi domači deli homologirani.

V zadnjih mesecih so imeli v IMV-ju veliko težav z vzpostavljanjem kontinuiranega dela v obeh izmenah. Bolj kot vsa prejšnja leta so prisotne daljše ali krajše prekinitve in tudi kolektivni dopust v tovarni avtomobilov je bil direktna posledica zelo težkega stanja na področju tekočega planiranja in oskrbovanja proizvodnje. Žal ugotavljamo, da kljub maksimalnim naporom planskih in nabavnih služb, da bi kolektivni dopust izkoristili za kar najboljše priprave za redno proizvodnjo, ni bilo bistvenih premikov.

Že ob restriktivnih ukrepih na področju uvoza ob koncu preteklega leta, zlasti pa nekaj mesecev nazaj, se je začel v ostrejših oblikah izkazovati že omejen problem izkoriščanja razpoložljivih kapacitet. To direktno vpliva na uresničevanje planov, pri čemer bi imel lahko še najbolj boleče posledice izpad plana izvoza, kateremu je IMV dejansko podredil vse druge interese, vključno s preskrbo domačega trga. Zanemarjanje domačih kupcev pa ne glede na vso pozitivnost izvozne usmerjenosti za Industrijo motornih vozil ni tako neboleče, saj še vedno niso uspeli sanirati vseh obveznosti do kupcev iz leta 1979 in kasnejših — gre predvsem za vračila kupnin Renault 4, za Renault 18 in za gospodarska vozila.

Ko že govorimo o izvozni naravnosti Industrije motornih vozil in nujnosti zagotavljanja vseh pogojev za uresničitev izvoznega plana, se moramo pravzaprav vsi zavedati, da je IMV avtomobilska prikolica osvojila 12 % evropskega trga in da verjetno težko najdemo domač tehnološko tako zahteven izdelek, ki bi tako visoko kotiral na zahodnoevropskem trgu. V IMV so upravičeno ponosni na ta podatek, ki je rezultat dolgoročne izvozne usmerjenosti. Čeprav je izvoz skokovito porastel leta 1978 — 36 milijonov dolarjev, 1979 leta — 59 milijonov dolarjev, leta 1980 — 121 milijonov dolarjev, pa je vendarle treba prisluhniti kritiki IMV glede stimuliranja izvoza, ki jo več let karakterizira padanje procentualnih vrednosti in le od maja letos beležimo pri prikolicah porast od 12,5 na 18 %

Zaradi vseh opisanih težav, zaradi divjanja cen reprodukcijskih materialov in pri dejstvu, da IMV ustvarja 60 % prihodka na konvertibilnem področju, je laže razumeti, koliko naporov v IMV vlagajo in jih bodo morali še vložiti, da bi ohranili pridobljene pozicije. Pri tem so izgube v izvozu že tolikšne, da jih sedanje stopnje izvoznih stimulacij ne pokrivajo.

Na veliko nelikvidnost, ob vseh doslej omenjenih problemih proizvodnega značaja, neposredno in v največji meri vpliva upad prodaje, ki je delno posledica zmanjšanja življenjskega standarda občanov, v veliko večji meri pa doseданjega omejevanja kreditiranja.

Iz razumljivih razlogov časovno omejena akcija prodaje na obročna odplačila, ki so jo v IMV izpeljali v avgustu in septembru, je potrdila, da povpraševanje in zanimanje za avtomobil nista bistveno pojenjala in da niso uteme-

ljene alarmantne ocene o brezperspektivnosti domače avtomobilske proizvodnje. V IMV tudi omenjajo, da napovedani pogoji bančnega kreditiranja, ki so zdaj pravzaprav že aktualni, niso dovolj spodbudni, nič manj destimulativno pa ne delujejo na kupca kot tudi na proizvajalca davčni sistem, na katerega je IMV že opozarjal, saj je zaenkrat popolnoma izločil iz prodajne konkurence njihov avto srednje kategorije, ker imamo davčne stopnje na prodajno ceno.

S sanacijskim programom in ukrepi za opravljanje vzrokov za izgube in zagotovitev uspešnega poslovanja — oba dokumenta sta deležna podpore pristojnih družbenih organov in bosta v kratkem že dopolnjena — so opredelili potrebna sredstva za dokončanje investicij, ki so sicer za polovico nižja, kot bi bila potrebna po investicijskem programu. Posebna medbančna strokovna komisija je potrdila realnost zahtevkov po sanacijskem programu, katerih izključni namen je bil aktiviranje že nabavljene opreme oziroma izpostavljanje s sanacijskim programom definiranih proizvodnih zmogljivosti.

Struktura investicije je naravnavna k nadaljnjemu zmanjševanju uvoza v avtomobilski proizvodnji, tako da bi ob zaključku zmanjšali uvoz kar za polovico. Žal ugotavljamo, da še vedno ni ustreznih odločitev zaradi tega, ker še ni doseženo soglasje med bankami in drugimi predvidenimi institucijami o zagotavljanju potrebnih sredstev, kar zaostrojuje pogoje uresničevanja sanacijskega programa z vsemi negativnimi posledicami.

Analize subjektivnih vzrokov lanske izgube in slabosti v poslovanju so izkazale vrsto pomanjkljivosti in nedorečenosti znotraj kolektiva. Na podlagi teh ugotovitev so oblikovali omenjene ukrepe za odpravljanje izgube, v katerih je opredeljena vsebina, odgovornost in roki za uresničitev nalog na vseh področjih notranje organiziranosti v proizvodno-tehnološkem in družbenoekonomskem smislu. Ne da bi se poglobljali v ta dokument, moramo poudariti, da je v njem izpričana splošna pripravljenost kolektiva, da v kar najkrajšem času obračuna tudi z notranjimi slabostmi.

V teh dneh potekajo intenzivne priprave za analizo devetmesečnega poslovanja, ki bo tudi primeren trenutek za ugotovitev vzrokov in odgovornost za negativne trende v času od ugotovljene izgube za lansko leto. Razmere so skrajno resne, zato v občinskem prostoru ocenjujemo, da ne gre niti za trenutek odlašati niti z notranjimi ukrepi niti s širšo družbeno akcijo, o kateri smo se dogovarjali v občini in republiki.

Težko je v tem trenutku opredeliti prioriteto raznih oblik zunanje pomoči, ki so sicer načrtovane v sanacijskem programu, saj gre za spekter od finančnih sredstev do nekaterih potrebnih kadrovskih sprememb, vendar je nujno v prvi vrsti to, da ob angažiranju notranjih sil sočasno izpeljemo celovit program aktivnosti družbenih organov in institucij. Le tako lahko računamo, da bo kočljiv položaj tega kolektiva premagan in da se bo lahko učinkovito vključeval v domačo in mednarodno delitev dela kot eden glavnih nosilcev slovenske avtomobilske industrije. V nasprotnem se bo širša skupnost lahko soočila s hudimi dilemami perspektive te dejavnosti, česar si v tem gospodarskem in družbenopolitičnem trenutku ne moremo dovoliti.

Naj ob koncu še povem, da delegacija podpira mnenja, predloge in sklepe, ki smo jih danes dobili na klop.

Predsednik Emil Tomazič: Hvala lepa. Prijavljenih razpravljalcev ni več. Do sedaj sta govorila tovariš Mlinar in tovariš Turk iz Novega mesta, se pravi iz delegatskih okolišev, kjer se s tem problemom v največji meri srečujejo

in ukvarjajo. Ker ni drugih razpravljalcev, predlagam, da se k besedi javijo tudi delegati iz ostalih delov združenega dela, se pravi tudi tisti, ki bodo tako ali drugače morali prevzemati del finančne sanacije. Želi še kdo besedo? (Da.)

Besedo ima tovariš Rudolf Leiner, delegat Zbora združenega dela, za področje gospodarstva, 19. okoliš, Lendava. Prosim!

Rudolf Leiner: Delegati iz Lendave smo že na konferenci delegatov, ki je bila pred dnevi, široko razčlenjevali vzroke in težave, ki jih ima delovna organizacija INA Nafta Lendava s svojima dvema temeljnima organizacijama. V svoji razpravi bom skušal v krajši obliki povzeti in spomniti na problematiko, ki je bila tudi v republiški Skupščini že nekajkrat omenjena.

Zbor združenega dela Skupščine občine Lendava je na svoji seji dne 27. 10. 1981 obravnaval poročilo o izgubah v združenem delu SR Slovenije, in sicer: poročilo SDK, poročilo Gospodarske zbornice Slovenije ter poročilo Sklada skupnih rezerv gospodarstva Slovenije. Prav tako je zbor obravnaval problematiko izgub gospodarstva v občini Lendava.

Zbor združenega dela naše Skupščine je v zvezi z navedenim sprejel naslednja stališča, ugotovitve in predloge:

1. Na osnovi primerjave z republiškim gradivom smo ugotovili, da se obseg izgub gospodarstva občine povečuje in zavzema vedno večji delež v celotnih izgubah gospodarstva v republiki. Največji delež izgub gospodarstva občine v vseh izgubah gospodarstva Slovenije ustvarja delovna organizacija INA Nafta Lendava oziroma njena temeljna organizacija združenega dela Rafinerija in temeljna organizacija Petrokemija. Skupna izguba v obeh temeljnih organizacijah znaša že čez 262 milijonov din. V mesecu marcu smo sporazumno sprejeli sklep o ustanovitvi gradnje II. faze rafinerije, kar je povzročilo velike težave v poslovanju delovne organizacije INA Nafta Lendava.

2. Delegati iz občine Lendava smo v republiški Skupščini že večkrat opozarjali na težko situacijo v delovni organizaciji INA Nafta Lendava, ki jo je povzročila ustavitev izgradnje rafinerije. Glede na to, da se problematika poslovanja INA Nafta Lendava še naprej močno zastruje, želimo republiško Skupščino ponovno opozoriti na nastalo težko situacijo, čeprav določene aktivnosti, ki so bile ob zaustavitvi gradnje rafinerije dogovorjene, sicer potekajo.

Pri tem pa ugotavljamo, da obveznosti, ki jih je ob sklepu za zaustavitev izgradnje rafinerije v Lendavi prevzel Izvršni svet Skupščine SR Slovenije, niso realizirane. Posledice neizvršitve obveznosti občutijo le delavci INA Nafta Lendava, ki v sedanji situaciji ne vidijo svoje nadaljnje perspektive zaradi prepočasnega reševanja zadev.

Tako je INA Nafta Lendava — tozd Rafinerija v celoti izčrpala finančna sredstva za pokritje materialnih stroškov vskladiščenja opreme za novo rafinerijo ter plačevanje obveznosti naftovoda »prazno za polno«, tako da grozi celo ustavitev proizvodnje.

Sedanja proizvodnja in predelava nafte je zaradi neizkoriščenih kapacitet preobremenjena s stroški za naftovod in za opremo za novo rafinerijo. Ocene namreč kažejo, da bi brez teh obveznosti kljub tečajnim razlikam tozd Rafinerija poslovala z določenim ostankom čistega dohodka.

Na osnovi omenjene problematike v zvezi z rafinerijo zahtevamo, da morajo vsi odgovorni dejavniki čimprej pristopiti k realizaciji sprejetega amandmaja k predlogu družbenega plana SR Slovenije. To je bil amandma, ki ga je predložil Izvršni svet, nanaša pa se na sozd Ina Zagreb, na Privredno banko Zagreb,

na Izvršni svet Skupščine SR Slovenije in ne nazadnje na Ljubljansko banko — Združeno banko.

V Zboru združenega dela je bilo posebej izpostavljeno nesorazmerje med cenami petrokemičnih izdelkov, kar povzroča visoko izgubo v temeljni organizaciji Petrokemija. Tako je na primer cena osnovne surovine za proizvodnjo metanola — zemeljskega plina — skoraj dvakrat večja, kakor je priznana cena metanola. Opozarjamo tudi na cene petrokemičnih izdelkov, ki so v republiški pristojnosti. Ostale uskladitve v Sloveniji pa se kljub težkemu stanju na področju petrokemije ne urejajo in prihaja med republikami do razlik v cenah za enake oziroma iste proizvode.

Predsednik Emil Tomažič: Hvala lepa! Besedo ima tovariš Jože Janžekovič, delegat Zbora združenega dela, področje gospodarstva, 38. okoliš, Ljubljana-Šiška.

Jože Janžekovič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupini delegatov za Zbor združenega dela s področja gospodarstva in prosvetno-kulturnega področja je skupaj z vsemi zbori Skupščine občine Ljubljana-Šiška dne 27. 10. 1981 ob obravnavi poročila o izgubah v gospodarstvu v SR Sloveniji ugotovila, da s sredstvi sklada skupnih rezerv razpolaga združeno delo. Zato je s temi sredstvi potrebno v večji meri gospodarno ravnati in sprotno ugotavljati, kako se ta sredstva trošijo ter o rezultatih sprotno obveščati združeno delo. Skupina delegatov postavlja v zvezi s tem tudi naslednje vprašanje: Kako poteka realizacija sanacijskih programov večjih izgubašev kot na primer IMV, Cimos in drugih?

Predsednik Emil Tomažič: Hvala lepa! Besedo ima tovariš Ivan Zelenšek, delegat Zbora združenega dela, področje gospodarstva, 1. okoliš, Celje.

Ivan Zelenšek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Ko smo na prvi konferenci delegatov 19. oktobra razpravljali o problematiki izgub v organizacijah združenega dela v SR Sloveniji, se mi je zdelo potrebno, da iz predloženih poročil le povzamemo, kaj je pozitivnega in kaj negativnega. Prišel sem do ugotovitve, da so nekatera poročila kvalitetna, medtem ko bi morali druga poročila bolj kvalitetno pripraviti.

Menim, da je poročilo Službe družbenega knjigovodstva zelo konkretno in kvalitetno, ravno tako poročilo Sklada skupnih rezerv gospodarstva Slovenije. Poročilo Gospodarske zbornice bi moralo biti bolj konkretno na nekaterih področjih, ker je Gospodarska zbornica kot asociacija tega področja tudi delno soodgovorna za nekatere stvari, ki se v gospodarstvu dogajajo, zato ker so organizacije združenega dela ustanoviteljice zbornice.

Ponovil bom nekatere stvari, ki sem jih omenil že na konferenci delegatov in nekatera nova spoznanja, ki so se mi porajala v dnevih pred današnjo sejo. Menim, da bi morali skrajno zaostri odgovornost za izvrševanje sanacijskih opravil, ki jih terja zakon o sanaciji in prenehanju organizacij združenega dela. V zvezi s tem menim, da bi morali še posebej zaostri ne samo odgovornost za poslovanje z izgubo, pač pa tudi odgovornost za uresničevanje sanacijskih opravil. Iz poročila sklada in Službe družbenega knjigovodstva, ki ima širši vpogled v izvajanju zakona o sanaciji, lahko vidimo, da je veliko število takih organizacij, ki določb zakona o sanaciji ne izvajajo, zato pa toliko bolj izva-

jajo neposredno in prek organizacij, institucij, občine, regije, celo prek republike in republiških organov pritisk za odobravanje kreditov oziroma sredstev za pokritje izgub in za izplačilo osebnih dohodkov.

Znan vam je primer, da je bilo na TV postavljeno vprašanje, v Ljubljanskem dnevniku pa je pisalo glede reševanja problemov Rudnika Mežica. Naveden je bil celo datum, kdaj in na kakšen način naj bi se pokrivala izguba v Mežici. O tem bom nekoliko spregovoril pozneje. Menim, da do stečaja te organizacije ne more priti, saj ta organizacija združenega dela še ni napravila sanacijskega programa. Škoda je, da delegat s tega področja ni danes razpravljal, ker sem po nekaterih virih ugotovil, da bi to izgubo lahko pokrili tisti, ki je izgubo pravzaprav povzročil.

Nadalje gre za problem pretoka informacij, ki krožijo o teh izgubah. Mislim, da je treba na tem področju tudi zaostriti odgovornost, in sicer tako, da se dajejo točne informacije ne pa pavšalne. Skrajno je potrebno zaostriti ne samo izvajanje sanacijskih opravil, pač pa tudi dajanje informacij, kot sem omenil.

Kot nadaljnjo, včasih še težjo obliko odgovornosti moramo izpostaviti odgovornost za izvajanje raznih sklepov in stališč ter poslovnih odločitev, do katerih pride v določenih sredinah, ki nikdar ne dobijo delegatske in samoupravne oblike, marsikatera pa so tudi usodne.

Ker želim, da bom v svoji razpravi konkreten, naj navedem nekatere aktualne primere. Prepričan sem, da ni nikogar med nami, ki prek sredstev javnega obveščanja ni bil informiran o problematiki in o stečaju Cimosovega tozda v Šentpetru pri Novi Gorici. V tej Skupščini smo 28. julija sprejeli dopolnitev zakona o skladih skupnih rezerv, in sicer nov 17. a člen. O tem bom pozneje govoril več. Po rešitvi 17. a člena se smejo sredstva sklada skupnih rezerv uporabiti za osnovna sredstva tudi v primerih investicij, ki pomenijo nova delovna mesta za delavce, ki so izgubili delo zaradi stečaja. To so dejstva preteklega obdobja.

Naj vam ob tej priložnosti nekoliko osvetlim še ozadje tega težkega problema iz leta 1979 in iz začetka leta 1980. Takrat je bila oblikovana komisija na ravni republike za oblikovanje koncepta razvoja industrije cestnih vozil v Sloveniji. Ne vem, kdo jo je imenoval, ali Izvršni svet ali Gospodarska zbornica ali pa kdo drug, ali pa so se člani komisije sami ponudili, kar je tudi mogoče in sicer na lastno pobudo. Ta komisija naj bi pripravila koncept razvoja avtomobilske industrije v SR Sloveniji. Večkrat je bilo o tej komisiji tudi slišati, vendar zaenkrat ni nobenih konkretnih in dokončnih rezultatov.

To komisijo so sestavljali trije direktorji, in sicer: direktor TAM Maribor, IMV Novo mesto in Tomos Koper, torej brez direktorja Cimos. Zadnji njihov pismen izdelek je z dne 20. 11. 1980, torej še v letu 1980. Ima devet strani, vendar pa ni mogoče razbrati, ali je to napisala komisija ali Gospodarska zbornica ali Izvršni svet. Na koncu tudi niso nikjer navedeni avtorji, naslov tega izdelka pa je »Skupni koncept razvoja industrije cestnih vozil v Sloveniji«.

Naj vam preberem nekaj stavkov iz tega skupnega koncepta. Mislim, da sem prej dobro slišal delegata iz Novega mesta, ko je navedel, da kapacitete omogočajo IMV proizvodnjo 112 000 avtomobilov letno, s tem da se lahko zmogljivosti za proizvodnjo šasijskih, mehanskih in karoserijskih delov povečajo za 50 do 200 %. Po vsem tem je imel IMV že v novembru lani kapaciteto proizvodnje 112 000 avtomobilov letno, v letošnjem juliju izdelanem sanacijskem

programu pa IMV navaja, da potrebuje približno 113 milijard dinarjev za investicije, da bo lahko izdelal 73 000 avtomobilov. O tem malo več v drugem delu.

To je popolno zavajanje ali pa je letošnji sanacijski program Industrije motornih vozil neresničen! Mislim, da je to preteklost, zato naj mi delegat ne zameri. Nadalje, glede tega skupnega koncepta ugotovitev v besedilu na 5. strani narekuje potrebo po čimprejšnji ukinitvi Cimosove montaže avtomobilov v Šempetru. Avtorji tega koncepta so torej že lani zapečatili usodo Cimosovega tozda v Šempetru pri Novi Gorici. Vendar avtorji niso ostali le pri tem, saj so šli naprej, in predlagajo, da se z vidika ekonomičnejšega poslovanja in racionalne uporabe družbenih sredstev Cimos, ki je nastal z vlaganjem Tomosa, Citroena in Iskre, z izjemo tozda v Šempetru priključi nazaj k Tomosu. Na ta način prenešana dejavnost bi služila Tomosu kot dopolnitev poslovne aktivnosti. Ta povezava ali vrnitev vložene deleža Tomosa pa prispeva k večji in hitrejši sanaciji samega Tomosa.

In še tretji primer, ki je tudi aktualen v zadnjem obdobju. Cimos po pogodbi o kooperaciji s Citroenom izvažata razne dele za vgrajevanje v Citroenova vozila v Franciji. Po podatkih Cimos dela v neposredni proizvodnji za ta izvoz okoli 1570 delavcev. Če bi prišteli še režijske delavce, na primer delavce tozda Blagovni promet iz Kopra, bi se število povzpelo na več kot 2000 delavcev, ki živijo in delajo za kooperacijo. Neurejeni medsebojni odnosi v samem Cimosu so povzročili zastoj v izvozu. V septembru letos je bilo izvoženih delov za vsega 3 milijone francoskih frankov, po pogodbi pa bi moral Cimos izvoziti za 15 milijonov frankov delov. Kooperanti so imeli in še imajo dele v skladiščih in so pripravljeni za pakiranje za izvoz, vendar ekspedita ni, ker Cimos tega ne more plačati. Poleg tega pa je znano, da je bila delegacija iz Kopra v Ljubljani in je predlagala stečaj za Cimos.

Navedel sem nekaj aktualnih primerov iz našega vsakdanjega življenja. Menim, da je povsem utemeljeno vprašanje, kdo je odgovoren za vse te stvari in kdaj bo kdo odgovarjal ter ali bodo morda samo nekateri šli na nova delovna mesta.

Ko sem poročila še enkrat temeljito proučil, sem ugotovil še nekaj. Delno mi je že tovariš Levičnik odgovoril, vendar mislim, da se je potrebno dokončno dogovoriti, kaj storiti v primeru neizvajanja zakonov in predpisov s področja sanacije. Menim, da bi morali po končani razpravi o tej problematiki vsaj v decembru mesecu dobiti naslednje odgovore.

Ali se predpisi o sanaciji ne izvajajo, ker niso življenjski? Če je to res, je to krivda nas delegatov v tej Skupščini oziroma v Zvezni skupščini. Strojne službe bi morale narediti seznam določb, ki se v praksi ne izvajajo in kdo jih ne izvaja in zakaj. Če je kriva zakonodajna plat, potem moramo do konca našega mandata to še popraviti. Če zakon o sanacijah in o stečaju ter drugi zakoni ne gredo skupaj, potem bi morali to urediti. Če pa se predpisi ne izvajajo, ker jih prizadeti subjekti nočejo izvajati ali ne vedo za te predpise, potem moramo nastopiti odločneje. Osebnostno menim, da skladi skupnih rezerv, tako občinski kot republiški v bodoče ne smejo odobriti niti dinarja sredstev za tiste organizacije, ki ne izvajajo določb zakona o sanaciji.

Zakon o sanaciji ne pozna izjem. Ni dejavnosti posebnega družbenega pomena, ni velikih, srednjih in majhnih organizacij in ni razlik med direktorji oziroma predsedniki poslovnih odborov. Zakon tudi ne pozna razlik, v katerih republikah, regiji ali občini je sedež organizacij, ki imajo izgubo. Menim, da so

tudi skladi skupnih rezerv krivi za neizvajanje zakona o sanaciji, ker so kljub temu dejstvu odobraval kredite.

V zadnjem času veliko razpravljamo o odgovornosti in vsi se zavedamo, da bomo tudi mi tisti, ki jo moramo prvi prevzeti. Žal ostaja razprava o odgovornosti preveč načelna in premalo akcijska. Prenehati moramo z dosedanjo prakso. V isti sapi, ko ugotavljamo, kakšni bi morali biti in kakšni ne, pravzaprav ostajamo pri starem, in sicer nekonkretni, saj skoraj ne znamo oziroma ne moremo postati konkretni. In prav zaradi tega dobršen del naših akcij, ki so bile načelno zastavljene, ni izvajanih ali pa se celo sprevržejo v nasprotja, ker z načelno razpravo ali zgolj z načelnim postavljanjem stvari opozorimo tisoče in milijone dejavnikov na nekaj, kar morda niti ni povsem točno ali bistveno.

Sedaj pa nekaj konkretnega! Vsi poznamo že prej naštete organizacije in problematiko Cimosovega tozda v Šempetru pri Novi Gorici. Vemo tudi, da smo na sejah zborov Skupščine 28. 7. letos sprejeli dopolnitev republiškega zakona o skladih skupnih rezerv, po katerem se smejo sredstva skladov skupnih rezerv uporabiti tudi za sofinanciranje novih delovnih mest za delavce, ki so izgubili delo zaradi stečaja. Iz dnevnega časopisja pa vsi poznamo določene informacije o izgubah v IMV Novo mesto. Postavljam vprašanje delavcem IMV in Cimos, pa tudi Gospodarski zbornici in morda še komu, kako se lahko dogaja naslednje. Cimosova montaža v Šempetru pri Novi Gorici je ukinjena. Delno se je že našlo, delno pa se še išče delo za okoli 600 delavcev. V Cimosovem tozdu v Buzetu je prazno okoli 5000 m² hale, ki ga oddajajo v najem za skladišče. Cimosov tozd v Senožečah tudi išče delo za polno zaposlitev svojih delavcev, ker kooperacija s Citroenom ne poteka tako, kot bi morala. Nekaj proizvodnje so izgubili z ukinitvijo montaže v Šempetru pri Novi Gorici. Tako kar na treh krajih iščejo delo, na drugi strani pa v isti panogi ponujajo delo. Primer: tovarna avtomobilov iz Maribora išče kooperante, pri tem pa je pripravljena preseliti tudi del svojih strojev. Kooperante iščejo v Sloveniji in izven nje in, kolikor mi je znano, zaenkrat še brez uspeha. Cimosov tozd v Buzetu je močno zainteresiran, vendar do konkretnega sodelovanja še ni prišlo. Še bolj drastično pa je to, da sanacijski program IMV iz Novega mesta predvideva potrebo po dodatnih 1600 delavcih v samem Novem mestu in to ob dejstvu, da se že sedaj dnevno vozi v tovarno iz sosednje Hrvaške 400 delavcev. Ali v Sloveniji tega res ne moremo ali nočemo uskladiti in kdo naj bi to usklajeval, če se drugi ne uskladijo med seboj? Po mojem mnenju bi morda lahko uredila Gospodarska zbornica, če pa ne ta, pa morda kak drug dejavnik.

Dovolite mi še nekaj besed o solidarnosti. Vse več organizacij združenega dela v Sloveniji, ki poslujejo z izgubo, postavlja ob intenzivni pomoči lokalnih organov zahtevo po širši solidarnosti, vendar gredo pri tem molče prek določb 32. člena zakona o sanaciji in 153. člena zakona o združenem delu. Terjajo solidarnost samo od gospodarstva, ne pa tudi od samoupravnih interesnih skupnosti in družbenopolitičnih skupnosti, katerim so organizacije z izgubo kljub temu polno plačevale svoje prispevke. Tudi o tem bi morali spregovoriti in se začeti obnašati drugače. Ko so se te zadeve reševale v občinah, so le redke pristale na določilo 32. člena zakona o sanacijah in 153. člena zakona o združenem delu.

Naj ob tem navedem še konkreten primer, in sicer Rudnika Mežica. V svojem programu navajajo, da je 34 milijonov 996 tisoč dinarjev nekrite izgube v letu 1980 nastalo zaradi nekritih stroškov geološko-raziskovalnih del. V publikaciji Službe družbenega knjigovodstva o poslovnih rezultatih samoupravnih

interesnih skupnosti družbenih dejavnosti in organov družbenopolitičnih skupnosti v letu 1980 iz maja letos pa zasledimo podatek, da so znašali presežki prihodkov nad odhodki samoupravnih interesnih skupnosti za znanost in raziskave kar 169 milijonov dinarjev, to je skoraj petkratni znesek izgub v Mežici. Te izgube pa nastajajo zaradi nekritičnih stroškov geološko-raziskovalnih del. Menim, da je vsak nadaljnji komentar odveč! Upravičeno torej pričakujemo konkretno akcijo.

Ob koncu naj povem, da v celoti podpiramo stališča prve konference delegatov. Žal pa se pri 5. točki današnjega dnevnega reda nismo dotaknili enega zelo aktualnega problema, in sicer izgub naših organizacij v tujini.

Predsednik Emil Tomažič: Hvala lepa! Besedo ima tovariš Franci Gerbec, predstavnik Gospodarske zbornice Slovenije. Predlagam, da ne bi preveč polemizirali, ampak da slišimo, kakšne ukrepe bo Gospodarska zbornica sprejela v zvezi s tem in kakšno aktivnost bo razvila.

Franci Gerbec: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Kritične pripombe, ki so bile izrečene že na konferenci delegatov in ki so oblikovane v predlogu sklepov in stališč za današnje seje zborov, razumemo v zbornici predvsem tudi kot oporo za to, da bi zbornica in splošna združenja v večji meri lahko opravljala tisto, za kar so bila z zakonom in statuti ustanovljena. To je, da bodo predvsem kraj za samoupravno sporazumevanje organizacij združenega dela.

Mislím, da problematika izgub in tudi vrsta drugih tem, ki bo v naslednjem obdobju v razpravi v teh zborih, kamor sodijo poročilo o vzrokih za stagnacijo proizvodnje, nadalje poročilo o tem, zakaj ne poteka na nekaterih ključnih področjih družbene reprodukcije samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovarjanje oziroma dohodkovno povezovanje, nujno izziva tudi diskusijo o tem, kje so temeljni vzroki za to, da tako počasi potekajo procesi sprazumnega skupnega reševanja ključnih problemov tekoče in razširjene reprodukcije. Mislím, da so izgubaši oziroma problematika organizacij združenega dela z izgubo tesno povezani z reševanjem problemov oziroma odnosov v tekoči in razširjeni reprodukciji.

Žal v zbornici nismo razumeli nalogo tako kot je sedaj natančno zapisana v predloženih stališčih, in sicer, da je potrebno za vsako organizacijo združenega dela, zlasti z večjimi izgubami v celoti predložiti podrobne ocene vzrokov in smeri za njihovo razreševanje. Mnenja sem, da se bo, upošteva je današnje sklepe, razprava nadaljevala, ko bomo ob zaključnih računih prišli z novimi poročili.

V tej razpravi bi rad opozoril na to, ne da bi seveda zmanjševal pomen kritičnih ugotovitev in ocen v stališčih, ki so bila izrečena na konferenci delegatov in tudi v današnji razpravi, da smo vendarle v zadnjih letih v Sloveniji izpeljali nekaj uspešnih sanacij organizacij združenega dela, ki so bile tudi dolgotrajni izgubaši in to v vseh tistih primerih, kjer smo stvarne vzroke ugotovili in te vzroke tudi odpravili. Pri tem smo iskali tudi primerne kadre, ki so bili sposobni dosledno izpeljati sanacijski program, zlasti tudi z vključevanjem drugih organizacij združenega dela.

Mislím, da iz današnje razprave izhaja, da je nujno v predloženih sklepih zaostri ti odgovornost reprodukcijsko povezanih organizacij združenega dela za skupno reševanje problematike poslovanja organizacij združenega dela z izgu-

bami, vključno s stališčem, da zbornica in drugi organi po potrebi predlagajo skupščini, da predpiše obvezen začetek postopka samoupravnega sporazumevanja v tistih primerih, ko se organizacije združenega dela, ki so v velikem obsegu trajno povezane z organizacijami združenega dela, ki imajo izgube, preprosto izogibajo skupnemu reševanju teh problemov. Trdimo, da brez tega ni mogoče izpeljati učinkovitih sanacij organizacij združenega dela, vključno s tistimi ugotovitvami, ki so bile danes v razpravah posameznih delegatov že izpostavljene, da se pri tem ne spuščam v polemiko. Žal smo tudi v današnji razpravi slišali s strani nekaterih bolj pozive, naslovljene na družbenopolitične institucije in organe, ne pa na reprodukcijsko povezavo organizacij združenega dela, ki bodo gotovo v največji možni meri znale oceniti tržno, tehnološko, kadrovsko in vsakršno drugo upravičenost sedanjih in bodočih sanacijskih programov.

Naštel bom nekatere primere, za katere sem rekel, da so bili uspešno izpeljani, ker so nam lahko napotek za bodoče; sem sodijo Luka Koper, Rudnik Idrija, Volna Laško, Železniško gospodarstvo, Splošna plovba Piran, UTOK Kamnik, v zadnjem času Jugotanin iz Sevnice in še nekateri drugi. V vseh teh organizacijah so bile praviloma v večji meri vključene tudi druge ali reprodukcijsko povezane organizacije ali pa organizacije iz istovrstne dejavnosti.

Ob tem bi še rad opozoril, da so v nekaterih organizacijah imeli zelo koristno vlogo družbeni sveti oziroma sveti v organizacijah, čeprav so jih v mnogih organizacijah z izgubami razumeli spet izrazito kot vzvod za pritisk na zunanje dejavnike za finančno reševanje problemov. Zato mislim, da bi bila druga stvar, ki bi jo veljalo v sklepih in stališčih morda še zapisati, vprašanje oblikovanja svetov v organizacijah združenega dela s trajnejšimi slabostmi v poslovanju ali z izgubami, ki lahko v veliki meri pomenijo način za ugotavljanje dejanskih vzrokov izgub in za ugotavljanje pravih smeri njihovega reševanja. Mislim, da bi vprašanje svetov v organizacijah združenega dela zaslužilo ustrezno pozornost.

Na kratko še nekaj besed o nekaterih vprašanih glede na pripombe, da v zborničnem poročilu nismo dovolj analitično razčlenili vzroke po posameznih največjih kompleksih.

Problematika klavnic mislim, da je več ali manj znana, saj so eden od temeljnih razlogov za to neusklajene kapacitete. Naporji za usklajevanje v tej smeri so precejšnji, vendar pa zbornica v poročilu, ki je bilo objavljeno v Poročevalcu, opozarja na trenutno stanje glede sporazuma o bodočem razvoju. To je eno od področij, za katero predlagamo, da se, če do določenega roka ne bo sporazuma o skupnem konceptu razvoja, uvede obvezni postopek sporazumevanja z odločitvijo te Skupščine.

Drugi vzrok so neurejeni dohodkovni odnosi v reprodukcijski verigi na tem področju. Tretji vzrok, ki sem ga že prej omenil, pa je, da tiste organizacije združenega dela, ki so v delovnih in sestavljenih organizacijah, v katerih poslujejo klavnice, niso pripravljene skupno in dolgoročno reševati probleme poslovanja, zlasti z ureditvijo odnosov na skupnem prihodku.

Del razlogov pa gre tudi na račun premajhne izkoriščenosti kapacitet v klavnicah zaradi neustreznega in neusklajenega razvoja ali pa zaradi nezagotavljenih surovin.

Glede avtomobilske industrije je težko samo na osnovi ustnih informacij podrobneje razpravljati o celotnem kompleksu dosedanjega usklajevanja na tem področju. Dejstvo pa je, da smo v lanskem letu v zbornici — te dni je že

več kot eno leto — predlagali koncept usklajevanja avtomobilske industrije. Koncept je dovolj konkreten — o tem je govoril tudi tovariš Zelenšek — vendar pa rezultati niso takšni, kot bi morali biti, na osnovi neposrednega usklajevanja prizadetih organizacij.

V zbornici ocenjujemo, da gre na tem področju še vedno za neupoštevanje sprememb na področju domačega in svetovnega trga v zvezi z energetske krizo in potemtakem tudi za zmanjšano povpraševanje na tem področju. Nadalje gre za neoptimalne kapacitete na tem področju; značilen primer za to je bil tudi Cimos in njegov obrat v Šempetru. Gre tudi za neurejene dohodkovne odnose v reprodukcijski verigi. Mislim, da je dovolj znano, da v lanskem letu nekateri ključni partnerji naših avtomobilskih tovarn niso imeli glede dobave sklenjenih niti letnih pogodb in niso imeli urejenih odnosov glede realizacije 67. člena deviznega zakona o udeležbi na skupnem deviznem prilivu in podobno. Tudi to so bili pomembni razlogi za prekinjanje dobav. Če bi realizirali predloge, ki jih je zbornica dala pred tremi leti, ko so se začeli nekateri novi investicijski programi na tem področju, in sicer, da so nosilci tega vsi ključni reprodukcijsko povezani partnerji oziroma organizacije združenega dela — kooperanti, bi bila selektivnost teh programov v avtomobilski industriji bistveno večja. Zato mislim, da je na področju avtomobilske industrije, — ki po obsegu izgub, poleg nekaterih drugih trenutno predstavlja daleč največje izgube — izrednega pomena vprašanje odločilnega vpliva drugih organizacij združenega dela in njihovega sodelovanja pri sanaciji.

Ob tem bi rad rekel, da je avtomobilska industrija eno od področij, za katero v zbornici včasih niti ne dobimo v obravnavo sanacijskih programov. Dejstvo je, da smo tudi na tem področju v slabem pomenu besede pogosto stvari tako spolitizirali, da je vsaka razprava v združenjih in v zbornici že vnaprej obsojena na neuspeh v tem smislu, da so stvari že dogovorjene. To je opozorjeno v poročilu Sklada skupnih rezerv.

Mislim, da je to tisto vprašanje, o katerem bomo morali še govoriti tudi v drugih gradivih, ki jih je zbornica te dni posredovala Skupščini. Te stvari je težko reševati. Avtomobilska industrija je značilen primer. Z vso odgovornostjo trdim, da nekaterih programov teh organizacij enostavno nismo dobili, kljub temu, kar piše v zakonu o sanaciji in o stečaju.

Glede Cementarne Anhovo lahko rečemo, da gre za tržno nesporen proizvod in da je treba realizirati ukrepe za to, da se bo v Anhovem dosegla planirana proizvodnja, ki do sedaj še ni dosegla planiranega obsega. Poleg tega mislimo, da gre na tem področju za nujno uskladitev virov financiranja kot enega temeljnih razlogov za velikansko izgubo v Anhovem na bazi dejanske urejenih dohodkovnih odnosov ne le na osnovi skupnih vlaganj, ko gre za ureditev virov financiranja za nazaj s strani sovlagateljev, ampak tudi ko gre za vprašanje pokrivanja tekoče izgube. Dejstvo je, da so sovlagatelji Cementarne Anhovo pokrivali izgubo z vračljivimi krediti ne pa kot rizična sredstva.

Menimo, da so cene samo eden od manjših razlogov za izgubo. Dejstvo je, da ne moremo neustrezne virov financiranja nekaterih največjih slovenskih naložb iz zadnjega obdobja vključevati v cene. Potem bi morala biti cenovna inflacija seveda še večja, kot je sedaj. To velja za Cementarno Anhovo, za plinovod ter še za nekatere druge, kjer smo z relativno kratkoročnimi tujimi krediti zgradili mnoge ključne naložbe v slovenskem gospodarstvu. Izvršni svet je že ob polletju v oceni izvajanja plana opozoril na to, kot na enega velikih

problemov. Te ocene obstajajo, neustrezna struktura virov sredstev za naložbe pa v Sloveniji obsega približno 2000 milijard din.

Probleme reševanja kvalitete virov sredstev kot enega ključnih razlogov za velikanske izgube v nekaterih največjih slovenskih naložbah zadnjega obdobja je zanesljivo problem, s katerimi se bo treba spopasti ne samo v teh organizacijah, ampak tudi v njihovih reprodukcijsko povezanih organizacijah, bankah in zbornicah, pa tudi verjetno v delegatski skupščini.

Značilen primer, da ne navajam še drugih, so tudi iverke. Znano je, da proizvodnja v Sloveniji kljub evropski produktivnosti prinaša izgube. Tudi tu se bo treba spopasti z vprašanjem dohodkovnih odnosov na skupnem prihodku, saj lesna industrija vendarle ne dela z izgubo, razrešiti pa bo treba tudi vprašanje neustreznih virov financiranja.

Glede Rudnika Mežica ni kaj dodati k temu, kar smo že slišali.

Glede INA Nafta Lendava pa mislim, da je še vedno odprto temeljno vprašanje nadomestnih programov.

Na koncu bi rad ob nekaterih ilustracijah konkretnih situacij, ki pa ne morejo biti tako celovite kot jih Skupščina upravičeno zahteva, opozoril še na dva pojava. Zadnje mesece se znatno povečujejo zahteve za pokrivanje izgub organizacij združenega dela iz drugih republik po naših reprodukcijskih povezavah. Zorka Šabac zahteva dve milijardi din od Tovarne dušika Ruše, sicer ne bo dobavljala komponent za proizvodnjo umetnih gnojil. Teh primerov je vedno več, tako da se bodo problemi še množili in se ne bomo več srečevali samo z vprašanjem pokrivanja domačih izgub in s podobnimi stvarmi. V primerih Zorke Šabac in še nekaterih drugih preprosto dobimo pismo z zneskom, ne pa sanacijskega programa skupnega ugotavljanja vzrokov izgub. Prav tako se ne upošteva že sklenjeni sporazumi o skupnem prihodku. Mislim, da se bo ta problem v naslednjem obdobju še zaostroval, zato se bo treba soočiti tudi s problematiko pokrivanja izgub v drugih organizacijah združenega dela v Jugoslaviji.

Glede izgub naših organizacij združenega dela v tujini, za katere je bilo rečeno, da žal niso dobile ustreznega mesta, bi rad opozoril samo na dve stvari:

1. Dobršen del izgub naših podjetij v tujini ali mešanih podjetij je v bistvu samo premeščanje dela domačih izgub v tujino. Če bi pogledali poslovanje po kontokorentnih računih, bi ugotovili, da se zaloge nekaterih naših znanih organizacij selijo v njihova podjetja v tujino. Stanje na kontokorentih bi to seveda jasno pokazalo.

2. Mislim, da je treba ob kritični oceni poslovanja naših in mešanih podjetij v tujini reči, da dobršen del teh podjetij posluje dobro in da dobršen del teh podjetij še kako opravičuje svojo vlogo, zlasti v času recesije. Dejstvo je, da če ne bi imeli podjetij lesne industrije v Ameriki, bi recesija zanesljivo pomenila težji udarec za izvozna prizadevanja naše lesne industrije.

Mislim, da lahko še nekatere delovne organizacije oziroma podjetja v tujini označimo kot dovolj uspešna, zato tudi menim, da ne more biti načelnega vprašanja o obstoju mešanih ali lastnih podjetij v tujini, ampak se moramo usmerjati na tista tržišča in tisto proizvodnjo, za katero ocenjujemo, da je dolgoročno perspektivna za izvoz. Zato je ob tem potrebno tudi drugačno povezovanje doma. Dejstvo je, da so nekatere največje izgube v tujini, ki vzbujajo pozornost naše javnosti, do določene mere tudi rezultat neustreznega usklajevanja znotraj delovnih in sestavljenih organizacij, pa tudi zaprtega reševanja oziroma odločanja v poslovanju teh organizacij v teh istih organizacijah.

Mislím, da je vprašanje odločanja o njihovem poslovanju, določanja proizvodnih programov in njihove politike s strani proizvodnih organizacij, katerih proizvodi se plasirajo prek teh podjetij, eno ključnih vprašanj, ki ni ustrezno razrešeno v samih organizacijah, zlasti v določenih sestavljenih organizacijah.

Končno bi rad k predlogu stališč in sklepov, poleg tistih, o katerih sem že govoril, dodal še nekaj. Mislím, da bi morali v sklepih dejansko posebej opozoriti na nujnost priprave predlogov za zagotovitev ustreznih virov sredstev za tiste investicije v zadnjem obdobju, ki so ključni vzrok za velike izgube v nekaterih organizacijah in bolj konkretno zapisati naloge, ki jih morajo pri tem opraviti reprodukcijsko povezane organizacije združenega dela.

Konkretno glede Cementarne Anhovo bomo v zbornici v roku 10 dni sklicali sestanek z vsemi sovlagatelji in bankami, na katerem se bomo pogovorili o konkretnih predlogih za prevzem odplačevanja kreditov s strani dosedanjih sovlagateljev Cementarne Anhovo.

Mislím, da nas nekatere podobne akcije še čakajo, zato bi bila ustrezna podpora v sklepih in stališčih v tej smeri nujno potrebna.

Glede sanacijskih programov ali pa glede delovnih organizacij, za katere je v sklepih rečeno, da niso v skladu z razvojnimi kriteriji, mislím, da bi bilo nujno treba reči, da je nekatere organizacije treba spraviti v organizirani stečaj. Beseda »stečaj« je, ne vem zakaj, izpuščena iz predloga sklepov in stališč. Kot rečeno, zavzemamo se za organiziran stečaj tudi v povezavi s predlogi, ki jih je Izvršni svet posredoval na julijskem zasedanju Skupščine, ko gre za združevanje sredstev rezerv.

Prav tako ni v predlogu sklepov in stališč ničesar omenjenega glede združevanja sredstev občinskih skladov rezerv na nivoju republike za reševanje nekaterih nujnih problemov. Zavzeti bi morali tudi stališče do podatkov, vsebovanih v poročilu Sklada skupnih rezerv gospodarstva Slovenije in v stališčih Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, o tem, da so marsikje sredstva skladov skupnih rezerv, ki bi jih morali imeti sedaj na razpolago, uporabljali za investicije. Mislím, da je namenska uporaba sredstev občinskih skladov skupnih rezerv eno od vprašanj, ki bi mu morali v sklepih posvetiti ustrezno pozornost. V tistih primerih, ko gre za cenovne razloge kot ključne razloge za izgube, je treba jasno povedati, da bo treba zastaviti vprašanje kompenzacijskih postopkov ali v republiki ali v federaciji, in to tisti trenutek, ko odločitev organa družbenopolitične skupnosti ali pa drugega organa pripelje do izgub.

Tu se postavlja odprto vprašanje, ki je bilo v zbornici zadnje čase večkrat postavljeno, in sicer, kaj je z odločitvami skupnosti za cene, zvezne ali republiške, ki pripeljejo organizacije združenega dela v nemogoč položaj. Po sedanji zakonodaji je mogoče zahtevati kompenzacijo takrat, kadar o tem odloči organ družbenopolitične skupnosti.

Predsednik Emil Tomazič: Tovariš Gerbec, najbolje bo, če se priključiš skupini delegatov, ki bo pripravila dokončno besedilo sklepov in stališč. Kdo še želi razpravljati? (Nihče.)

Zaključujem razpravo. Prekinjam to točko dnevnega reda in pozivam skupino delegatov, da se sestane ter prouči razpravo in skupno z delegati ostalih dveh zborov tudi razpravo na ostalih dveh zborih in pripravi poročilo ter morebitne spremembe in dopolnitve predloženega dokumenta.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na poročilo o uresničevanju dogovorjene politike cen in o sprejetih ukrepih v SR Sloveniji v letu 1981, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Republiški komite za tržišče in splošne gospodarske zadeve.

Poročilo ste prejeli. Vodje skupin delegatov pa so kot informacijo h gradivu prejeli prilogo »Dokumentacija«.

K poročilu ste prejeli poročilo skupine delegatov za proučitev poročila o uresničevanju zakona o družbeni kontroli cen in politike cen ter danes ugotovitve in stališča Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije k poročilu.

Prav tako ste danes prejeli seznam kršiteljev predpisov s področja cen v letu 1981, ki ga je predložil predlagatelj poročila na podlagi zahteve skupine delegatov. Prejeli ste tudi predlog ugotovitev, predlogov in sklepov, ki ga je pripravila skupina delegatov na podlagi vseh dosedanjih razprav. Na seji sta navzoči članici skupine delegatov tovarišici Jelka Žekar in Stanka Pospiš, ki bosta spremljali razpravo in se po končani razpravi sestali z delegati ostalih dveh zborov in pripravili poročilo za zbor.

Želi predstavnik predlagatelja besedo? (Da.) Besedo ima tovariš Alojz Klemenčič, član Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in predsednik Republiškega komiteja za tržišče in splošne gospodarske zadeve.

Alojz Klemenčič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupščina SR Slovenije je na seji zborov dne 28. 7. 1981 zadolžila Republiški komite za tržišče in splošne gospodarske zadeve, da v sodelovanju z Republiško skupnostjo za cene in Gospodarsko zbornico Slovenije poda Skupščini do 5. oktobra poročilo o uresničevanju dogovorjene politike cen in sprejetih ukrepih.

Sestavljalci poročila smo izhajali iz danih skupščinskih opredelitev, pri čemer pa smo nekatere probleme obdelali nekoliko širše. Iz ugotovitev skupine delegatov, ki je to poročilo obravnavalo, pa izhajajo, da nekatera vprašanja v poročilu niso povsem dorečena, zato želimo v tem uvodu dati nekatere dopolnilne obrazložitve, da bi bile dileme odpravljene, pogledi pa bolj poenoteni. Ker poročilo vsebuje le podatke za 8 mesecev, se kaže najprej zadržati na gibanju cen v mesecu septembru, predvsem zaradi nekaterih značilnih vidikov.

Po umiritvi stopnje rasti cen na drobno in življenjskih stroškov v juliju in avgustu je v septembru ponovno prišlo do nekoliko višje rasti cen, tako da so se cene na drobno v Sloveniji v septembru, v primerjavi z avgustom, povečale za 1,6 odstotka in v Jugoslaviji za 2,4 odstotka. Cene življenjskih potrebščin so bile v Sloveniji višje za 1,5 odstotka, v Jugoslaviji za 2,8 odstotka. Porasle so tudi cene storitev in to v Sloveniji za 0,8 odstotka, v Jugoslaviji pa za 0,3 odstotka ter proizvajalčeve cene industrijskih izdelkov, ki so se v septembru v Sloveniji povečale za 0,4 odstotka, v Jugoslaviji za 1,3 odstotka. Zaradi nižje rasti cen v Sloveniji v primerjavi z Jugoslavijo v nekaterih mesecih, posebno pa še v septembru, je dosežena rast cen v devetih mesecih pri cenah proizvajalcev in cenah storitev usklajena z rastjo na zvezni ravni, pri cenah na drobno in cenah življenjskih potrebščin pa je celo nižja, kar že nekaj let ni bila.

Kljub temu pa je skupno dogovorjena rast proizvajalčevih cen industrijskih izdelkov za letošnje leto tako na zvezni kot na republiški ravni po devetih mesecih že dosežena, pri cenah storitev pa presežena. Proizvajalčeve cene industrijskih izdelkov so namreč v Sloveniji v prvih devetih mesecih porasle

za 30,8 odstotka, cene storitev za 24,2 odstotka, cene na drobno za 29,5, cene življenjskih potrebščin pa za 24,7 odstotka. Tako obstaja možnost premikov cen do konca leta glede na dogovorjeno rast cen le še pri cenah na drobno in cenah življenjskih potrebščin. Toda pri tem je treba računati, da so bile s 1. oktobrom 1981 odpravljene kompenzacije pri kruhu in svinjskem mesu in zmanjšane kompenzacije pri mleku in piščančjem mesu, zaradi česar bodo cene na drobno porasle na tej osnovi za okoli 0,7 odstotka, cene življenjskih potrebščin pa za okoli 1,3 odstotka. V mesecu oktobru so se poleg tega podražili še naftni derivati, sladkor in olje. Računati pa je treba tudi s sezonsko podražitvijo sadja, vrtnin in zelenjave. Jutri pa bo v Svetu Republiške skupnosti za cene razprava o povečanju cen električne energije. Zato bo torej treba področju cen tudi v naslednjih dveh mesecih posvetiti veliko pozornosti; predloge oziroma zahteve po podražitvah pa izredno podrobno pretehtati ter soglašati s povečanjem cen le izjemoma, da dosežena rast cen ob koncu ne bi pomembneje odstopila od predvidene.

V nadaljevanju se bomo omejili predvsem na vprašanja, ki jih je skupina delegatov izpostavila, in za katera ocenjujemo, da terjajo dopolnilno obrazložitev. Razvrstili smo jih v naslednje skupine:

1. nekatera vprašanja v zvezi z uveljavljanjem sistema cen in družbene kontrole cen;
2. razmerja v primarni delitvi in možnosti uporabe teh rezultatov pri oblikovanju cen,
3. negativni pojavi pri oblikovanju cen,
4. uveljavljanje odloka o vračanju cen na nižjo raven.

Za vse štiri skupine vprašanj je skupina delegatov zahtevala, da damo odgovor v tej uvodni besedi.

O uveljavljanju novega sistema cen: iz poročila izhaja, da smo uspeli v Sloveniji sorazmerno hitro vzpostaviti institucionalne in organizacijske okvire za uveljavitev novega sistema cen, s čimer so bili ustvarjeni temeljni pogoji za uveljavljanje zakona. Ugotoviti pa je treba, da se zakon z vsebinskega vidika tudi v Sloveniji počasi uveljavlja, saj je v združenem delu, kjer se mora novi sistem cen neposredno uveljaviti pri konkretnem oblikovanju cen, ta proces še povsem na začetku. Pri tem ugotavljamo:

1. Da je bilo prisotno oziroma je ponekod še prisotno napačno razumevanje samostojnega oblikovanja cen. Večina temeljnih organizacij združenega dela namreč samostojno oblikovanje cen enači s prostim oblikovanjem cen. Pri tem pa ne upošteva, da smejo cene svojih izdelkov in storitev sicer oblikovati samostojno, vendar pa v odnosih medsebojne odvisnosti, povezanosti in odgovornosti ter ob upoštevanju sprejete politike cen.

2. Da se je kasnilo z razčlenjevanjem meril za oblikovanje cen; da so ta formalistično razčlenjena in nezadostno prilagojena konkretnim razmeram; da se pri oblikovanju cen merila sploh ne uporabljajo, ali pa se ne uporabljajo v njihovi celovitosti oziroma se uporabljajo le tista, ki v konkretnem primeru trenutno dajejo osnovo za povečanje cen; da je bilo merilo svetovne cene premalo upoštevano.

3. Da veliko temeljnih organizacij združenega dela pri oblikovanju cen svojih izdelkov in storitev ne upošteva dogovorjene politike cen, ki je opredeljena v aktih družbenopolitičnih skupnosti.

4. Da je še vedno večji del odločitev o povečanju cen zasnovanih na stroškovnem principu oziroma na načelu zidanja cen, kar kaže na to, da se želijo

problemi gospodarjenja še nadalje razreševati izključno s povečevanjem cen in ne s kriteriji in krepitvijo kvalitativnih dejavnikov gospodarjenja.

5. Da so nosilci oblikovanja cen in odločitev o spremembah cen še vedno v pretežni meri poslovodni organi, ne pa delavci, ki bi morali ob obravnavi cen svojih proizvodov in storitev vsakokrat izhajati iz dvojnega interesa, to je delavca — proizvajalca in delavca kot občana in potrošnika. Prepričani smo, da bo dvojnost interesa presežena šele takrat, ko bo delavec dejansko in ne le formalno vključen v proces oblikovanja cen.

Iz navedenega izhaja, da se zakon iz vsebinskega vidika še ni v zadostni meri uveljavil ne zato, ker ga v praksi ni mogoče uporabljati, kot mislijo nekateri, temveč predvsem zato, ker ga subjekti na ključnih točkah družbene reprodukcije niso začeli uporabljati v njegovem bistvu in celovitosti in ker pogosto trditve o neuporabnosti zakona temeljijo na prevelikem poudarku uporabe meril pri raznih izdelkih in storitvah, nepomembnih za celoten tok družbene reprodukcije. Pri tem velja poudariti, da je uveljavljanje novega sistema cen neločljivo povezano z razvijanjem in krepitvijo dohodkovnih odnosov med reprodukcijsko in drugače povezanimi subjekti. S pospeševanjem teh odnosov bomo ustvarili pogoje za hitrejšo in celovitejšo uveljavljanje novega sistema cen in obratno, s hitrejšo uveljavlitvijo novega sistema cen bomo tudi hitreje razvijali dohodkovne odnose.

Druga skupina vprašanj se nanaša na vprašanje disparitet v primarni delitvi in možnosti uporabe teh rezultatov pri oblikovanju cen. Poročilo skupine delegatov med drugim ugotavlja, da naše poročilo o uresničevanju politike cen in sprejetih ukrepov ne vsebuje programa odpravljanja disparitet v cenah. Poročilo sicer tega programa ne vsebuje. Daje pa prikaz razmerij v primarni delitvi v industrijskih panogah. V tem okviru so dani tudi razlogi, zakaj se rezultati razmerij v primarni delitvi ne morejo neposredno in mehanično uporabljati pri izvajanju politike cen, temveč so lahko le pripomoček in dodaten element pri oceni upravičenosti povečanja cen. Upoštevat namreč moramo, da so sedanje razmere v cenah in položaj posameznega subjekta v primarni delitvi le prerez v določenem časovnem razdobju in da se ta položaj in razmere nenehno spreminjajo, saj vsaka sprememba cen na kateremkoli segmentu ali pri kateremkoli subjektu vpliva tudi na spremembo sedanjih razmer v cenah in položaj v primarni delitvi posameznega subjekta. Če pri tem še upoštevamo, da so rezultati položaja v primarni delitvi zasnovani na zaključnih računih, ki pogosto ne vsebujejo dohodka, ustvarjenega na osnovi raznih samoupravnih sporazumov in z združevanjem sredstev za razširjeno reprodukcijo, ter na cenah, ki jih ugotavlja in spremlja statistika, ki so različne od dejanskih, potem je povsem jasno, da se rezultati takih analiz ne morejo mehanično in neposredno uporabljati za izdelavo programov za odpravljanje nesorazmerij v cenah. Zato bo treba pri pripravi takšnih programov izhajati iz dejanskih cenovnih in dohodkovnih položajev v reprodukcijski verigi povezanih subjektov. Nesorazmerja pa je treba odpravljati ne z administrativnimi posegi in prijemi, temveč na samoupravni osnovi z dosledno uporabo določb zakona o sistemu cen in družbeni kontroli cen. Pri tem mislimo predvsem na razčlenitev in uporabo meril za oblikovanje cen in oblikovanje cen v medseboj povezanih in odvisnih subjektih v verigi reprodukcijskih celot. Z doslednim upoštevanjem teh določb se bo namreč hkrati upošteval in utrjeval razvoj dohodkovnih odnosov med seboj povezanih subjektov in ustrežneje urejala tudi cenovna problematika in medsebojna razmerja v cenah ter drugi odnosi, vezani na cene.

Zato se bodo morala v razreševanje tega vprašanja aktivno vključiti ustrezna splošna združenja in druge asociacije združenega dela in skupaj z organizacijami združenega dela pripraviti osnove za odpravo najbolj izrazitih nesorazmerij v cenah za leto 1982, ki bodo skupnostim za cene hkrati orientacija za selektivno in diferencirano izvajanje politike cen.

Tretja skupina vprašanj se nanaša na negativne pojave na področju cen in kršitelje. Izvajanje funkcij družbene kontrole cen prek inšpekcijskih organov predstavlja samo del celovite družbene kontrole cen. V tem trenutku, ko še niso aktivirani vsi mehanizmi za takšno družbeno kontrolo cen, je, žal, kontrola cen, ki jo izvajajo inšpekcijski organi, zelo pomembna. Pri tem velja ugotoviti, da organi tržne inšpekcije ugotavljajo odklone od uveljavljenih predpisov, ne ugotavljajo pa vzrokov, ki so pogosto globoko povezani z nekaterimi drugimi procesi uveljavljanja ekonomskega sistema v celoti. Tako so na primer nekateri odkloni na področju cen tudi posledica spodkopavanja enotnosti jugoslovskega trga in zapiranja posameznih trgov ter posledica negativnih pojavov na nekaterih drugih segmentih ekonomske politike in ekonomskega sistema.

Glede na to, da je skupina delegatov, ki je obravnavala naše poročilo, poudarila potrebo po konkretni obravnavi kršiteljev na področju cen, so tržni inšpektorji pripravili poseben seznam. Na to temo smo kršitelje razvrstili v naslednje skupine.

Na področju proizvodnje:

1. Samovoljno oblikovanje proizvajalčevih cen: Nekatero organizacije združenega dela so povsem samovoljno povečale cene, ne da bi o tem obvestile pristojne organe za cene. Do sedaj je ugotovljenih 25 takih primerov.

2. Uporaba višjih cen od odobrenih: V teh primerih je 11 temeljnih organizacij združenega dela povečalo cene iznad ravni, s katerimi je pristojni organ za cene soglašal.

3. Nespoštovanje odločb Republiške skupnosti za cene o začasni prepovedi uporabe cen: Nekatero organizacije združenega dela so kljub odločbam še naprej uporabljale cene, ki so jih prijavile Republiški skupnosti za cene; takšnih primerov je 14.

4. Nespoštovanje predpisa o neposredni kontroli cen: Nekatero temeljne organizacije združenega dela se izogibajo temu predpisu tako, da namesto da bi poslale cenik v potrditev Republiški skupnosti za cene, oblikujejo cene dogovorno s pogodbami, ali pa v obliki akontacij v višini, ki so jo s cenikom poslale Republiški skupnosti za cene.

5. Oblikovanje cen s kvazi samoupravnimi sporazumi: Vse pogostejša je praksa, da temeljne organizacije združenega dela oblikujejo cene na temelju raznih samoupravnih sporazumov, ki nosijo naziv o dohodkovnih oziroma prihodkovnih odnosih, o združevanju dela in sredstev in podobno, po svoji vsebini pa nimajo tega značaja. S tem so po eni strani razvrednoti mehanizem samoupravnega sporazumevanja kot osnovnega instrumenta urejanja socialističnih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov, po drugi strani pa se na ta način izigravajo predpisi o cenah in zaobide družbena kontrola cen. Za odpravo takih pojavov je nesporno potrebna široka družbena akcija v vsej državi, posebno še, ker so ti pojavi vedno pogostejši in se neposredno uporabljajo kot sredstvo za izsiljevanje in pogojevanje dobav blaga.

6. Navedba nepravilnih osnov za povečanje cen: Nekatero temeljne organizacije združenega dela so ob prehodu iz zvezne v republiško pristojnost in

obveznost prijavljanja cen, prijavile Republiški skupnosti za cene višje cene od veljavnih, da bi si tako zagotovile višjo osnovo za povečanje cen.

7. Uveljavljanje neupravičenih zahtevkov za iplačevanje nadomestil pri določenih vrstah svežega mesa: Doslej so organi tržne inšpekcije prijavili 10 organizacij združenega dela in 13 zasebnikov. Nekoliko drugačne pa so pojavne oblike kršitev na nekaterih drugih gospodarskih področjih. Na področju trgovine so najpogostejše kršitve zaradi verižne trgovine, vezanih poslov, večkratnega zaračunavanja predpisane stopnje za pokrivanje stroškov prometa ter zaračunavanje učinkovitih odvisnih stroškov. Tržni inšpektorji so ugotovili 114 takih primerov.

Na področju gostinstva in turizma so najbolj pogosti primeri oblikovanja cen mimo organov za cene, neoznačevanje cen in zaračunavanje drugačnih cen, kot so navedene v ceniku; ugotovljenih je 23 takih primerov v družbenem sektorju in 83 v zasebnem sektorju. V obrtni in servisni dejavnosti se kršitve največkrat pojavljajo v oblikovanju cen mimo pristojnega organa za cene in v zaračunavanju večjega števila režijskih ur kot je dejansko opravljenih; v družbenem sektorju je ugotovljenih 14, v zasebnem sektorju pa 184 primerov. V komunalni dejavnosti pa so najpogostejši pojavi, da temeljne organizacije združenega dela zaračunavajo višje cene, kot so bile odobrene s strani organov družbenopolitičnih skupnosti; takšnih primerov je 38.

Ugotovljene primere kršitev pri cenah so organi tržne inšpekcije predali v nadaljnji postopek pristojnim organom. S tem pa se aktivnost vseh odgovornih dejavnikov ne zaključuje, ker je potrebno v primeru kršitev uporabiti kot osnovo za spremljanje in analizo vzrokov odklonov, povečanje odgovornosti do veljavnih predpisov in utrjevanje družbene in osebne discipline. To pa je vsekakor proces, ki mora biti usmerjen v večjo preventivno dejavnost organov tržne inšpekcije in v večjo aktivnost subjektivnih sil pri odpravi deformacij in odklonov na tem področju.

Zaradi pogostih pojavov kršitev predpisov o cenah je v pripravi dopolnitev kazenskih določb zakona o sistemu cen in družbeni kontroli cen, v katerem so predvidene mnogo ostrejša kazni kot doslej, med drugim tudi zaporna kazen.

Naslednja skupina vprašanj, ki so jih delegati izpostavili, se nanaša na odlok o vračanju cen na nižjo raven. Izredno visoka povečanja cen v prvih dveh mesecih letošnjega leta so terjala sprejetje nekaterih posebnih ukrepov na področju cen. Tako je že spomladi bila poudarjena družbena zahteva, da se neupravičeno povečane cene v začetku leta vrnejo na raven 11. 12. 1980. Razprava o konkretizaciji te obveznosti je potekala vse do srede septembra, ko je bil sprejet tako na ravni federacije kot na ravni republik in občin odlok o obvezni uskladitvi cen za posamezne proizvode z določeno politiko cen v letu 1981. S tem odlokom so izvršni sveti družbenopolitičnih skupnosti na vseh ravneh zadolžili organizacije združenega dela, da uskladijo cene svojih proizvodov — ki so jih povečale v času od 1. 1. do 19. 6. 1981 za več kot 25 % — na raven 25 %, razen v primerih, ko so dobile soglasje za povečanje cen s strani pristojnih organov za cene.

Na temelju tega odloka je doslej Zvezni skupnosti za cene prijavilo znižanje cen 16 organizacij združenega dela, Republiški skupnosti za cene pa 15 organizacij združenega dela, in sicer Ellux — IST Ljubljana za svetila, Kmetijsko živilski kombinat Kranj in Alpetour Kranj za kmetijsko mehanizacijo, Embalaža Maribor za embalažo, Tovarna meril Slovenj Gradec za ročaje Svea, Slovenija-les — Savinja Celje za lesne obloge, Lesna industrija Bohor, Šentjur pri Celju

za lesene elemente za vozila TAM, Alples Železniki za pohištvene elemente, ABC Pomurka — Lovrenc na Pohorju za lesene ročaje, Ljubečna iz Celja in Križevske opekarne za opečne izdelke, Opum Maribor za PVC folijo, Ingrad Celje za betonska okna, TIM Laško za embalažo iz stiropora in Veplas Velenje za pergament papir, čelade, gumbe in obešalnike.

Ocenjujemo, da je odlok obvezoval več organizacij združenega dela, kot se jih je do sedaj prijavilo. Zato bodo morali organi tržne inšpekcije v naslednjem obdobju s širšo akcijo preverjati, v kolikšni meri so organizacije združenega dela spoštovale ta odlok.

Poudariti je treba, da v Sloveniji ni pričakovati kršitev v večjem obsegu, kajti in Sloveniji so bile po 15. 3. 1981 vse cene industrijskih izdelkov pod družbeno kontrolo cen, Republiška skupnost za cene pa je zavračala zahteve, ki so se nanašale na več kot 25% povečanje cen. Zato Republiška skupnost za cene ocenjuje, da bodo organi tržne inšpekcije odkrili predvsem tiste organizacije združenega dela, ki niso spoštovale odločitev Republiške skupnosti za cene, ali pa so cene zvišale, ne da bi o tem obvestile Republiško skupnost za cene.

Tovarišice in tovariši delegati! Mnenja smo, da je ob zaključku potrebno posebej opozoriti tudi na nekatere medsebojne povezave obravnavanih skupin vprašanj. Če smo v poročilu in v uvodni besedi ugotovili, da je za gibanje cen v letošnjem letu značilen visok porast cen v prvem polletju in na to umiritev cen v tretjem četrtletju čeprav na višji ravni, je treba opozoriti na nekatere, po našem mnenju, napačne sklepe.

Pogosto se namreč zasluge za umirjanje cen v tretjem četrtletju pripisujejo izključno vplivu administrativnih ukrepov, pri čemer se pozablja na pozitiven vpliv že v prvem polletju razvite široke aktivnosti za samoupravno urejanje cen in večje vključitve splošnih združenj in drugih asociacij združenega dela v te procese ter vpliv večje aktivnosti svetov skupnosti za cene na razreševanje problema cen.

Izhoda za trajnejše urejanje cen prav gotovo ne moremo in ne smemo iskati v administrativnem urejanju cen, ki sicer lahko da nekatere trenutne, kratkoročne učinke, temveč v urejanju ustrežnejših odnosov v družbeni reprodukciji in na tržišču ter v krepitvi samoupravnih socialističnih družbenoekonomskih odnosov, ki edino lahko na trajnejši osnovi urejajo te probleme.

Na gibanje cen se večkrat gleda tudi preveč izolirano, pri čemer se ne upošteva dovolj dejstvo, da je večji del proizvodov predmet medrepubliških tokov in da so tako tudi cene, gibanje cen, vzroki za rast cen, pojavi in odkloni na trgu v posamezni republiki in pokrajini v močni medsebojni odvisnosti in povezanosti. Zato so rast cen in drugi pojavi na trgu v Sloveniji posledica odločitev o povečanju cen tudi v drugih republikah in pokrajinah, posebno pri proizvodih, ki so predmet nadaljnjega procesa proizvodnje, in ki se medsebojno prepletajo na jugoslovanskem trgu. To je tudi razlog, da so problemi pri uresničevanju politike cen in uveljavljanju novega sistema cen po posameznih republikah in pokrajinah zelo podobni.

Ne glede na to, da poročilo pretežno obravnava probleme in odklone pri uresničevanju politike cen in uveljavitev novega sistema cen, je vendarle treba ugotoviti, da so na tem področju bili doseženi tudi nekateri pozitivni premiki. Ustvarjeni so bili temeljni pogoji za hitrejši razvoj samoupravnih socialističnih družbenoekonomskih odnosov na področju cen. Z ustanovitvijo skupnosti za cene in vseh ravnih pa so bili tudi dani pogoji za večje podružbljanje procesa oblikovanja cen in za samoupravno razreševanje problemov v zvezi s cenami.

Razvoj pozitivnih procesov se je med drugim izražal tudi v tem, da so skupnosti za cene in splošna združenja v pogojih, ko so bile izčrpane kvantitativne možnosti povečanja cen, svojo dejavnost in aktivnost usmerile v iskanje rešitev najizrazitejših problemov cen znotraj sedanje ravni cen. S tem pa se hkrati utrjuje tudi spoznanje, da bo uresničevanje izredno zahtevnih nalog na področju cen v prihodnjem letu v veliki meri odvisno tudi od tega, koliko smo že doslej in koliko bomo še do konca leta uspeli na področju obvladovanja cen in utrjevanja novega sistema cen.

Dosedanja izhodišča politike cen za prihodnje leto temeljijo na možnostih in ne na potrebah za razreševanje mnogih nakopičenih problemov. Zato v prihodnjem letu tudi upravičenih primerov ne bo mogoče razreševati izključno s cenami. Pri subjektih, ki odločajo o cenah, bo zato moralo dokončno prevladati spoznanje, da bo treba probleme povečanih stroškov razreševati predvsem z ukrepi in aktivnostmi znotraj organizacij združenega dela. Hvala lepa!

Predsednik Emil Tomažič: Želi predstavnik skupine delegatov besedo? (Da.) Besedo ima tovarišica Jelka Žekar.

Jelka Žekar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Dovolite, da v imenu skupine delegatov za proučitev poročila o uresničevanju zakona o družbeni kontroli cen in politiki cen, ki so jo imenovali zbori te Skupščine, opozorim na nekatere temeljne ugotovitve skupine, ki se je sestala 20. tega meseca.

Poročilo skupine s te seje ste prejeli. Danes pa ste prejeli na klopi tudi predlog ugotovitev, predlogov in sklepov, ki naj bi jih zbori sprejeli na današnjih sejah.

Opredelitev skupine ne bi ponavljala, poudariti želim le, da je v predloženem aktu zajeta vsebina razprave na seji skupine in zato v njenem imenu predlagam, da ga sprejmete.

Ob tem pa moram tudi poudariti, da smo v skupini največ pozornosti namenili trem skupinam vprašanj.

Prvič, kršitvam dogovorjene politike cen in odgovornosti, drugič, oceni predlaganih usmeritev izvajanja politike cen do konca leta 1981, in tretjič, smerem delovanja, ki naj čimprej zagotovijo dosledno izvajanje novega sistema cen in družbene kontrole cen.

V zvezi s kršitvami dogovorjene politike cen smo opozorili na vrsto nepravilnosti kot so oblikovanje cen mimo veljavnih predpisov, zidanje cen, pojavi izsiljevanja, nespoštovanje sklepov Skupnosti za cene, ustavitve naraščanja cen, netočne prijave cen in njihovih osnov za spremembo in podobno.

Še posebej pa smo opozorili na razne negativne pojave oblike samoupravnega sporazumevanja, ki ureja tudi področje cen. Gre za samoupravne sporazume o skupnem prihodku, o skupnem dohodku, poslovno-tehničnem sodelovanju in podobno, s katerimi udeleženci sporazuma povečujejo cene svojih proizvodov mimo družbene kontrole cen, saj se tovrstni sporazumi ne registrirajo, da bi tako bila mogoča njihova kontrola.

Zato predlagamo, da splošna združenja skupaj z Gospodarsko zbornico Slovenije zagotovijo njihovo evidentiranje in spremljanje. Predstavniki predlagateljev so skupino delegatov ob razpravi o poročilu obvestili, da razpolagajo s celotnim pregledom kršiteljev letošnje politike cen. Dogovorili smo se, da pregled kršiteljev predlagatelj predloži danes na vpogled.

Pri tem smo ugotovili, da so postopki v zvezi s kršitvami predpisov o cenah pogosto zelo dolgotrajni, trajajo lahko tudi leto in več, tako da zastarajo, ali pa je učinkovitost ukrepanja simbolična.

Ker pa kršitve pomenijo še dodatne težave pri že tako velikih naporih za uveljavitev novega sistema cen in so tudi eden od razlogov za administrativno poseganje, predlagamo, da organi tržne inšpekcije in pravosodni organi končajo postopke usklajevanja cen z dogovorjeno politiko cen v letu 1981, najkasneje do konca tega leta.

Glede ocene predlaganih usmeritev izvajanja politike cen do konca leta želim poudariti, da smo v skupini usmeritve in ukrepe predlagateljev v načelu podprli in so v tem smislu navedeni tudi v 2. točki predloga ugotovitev in sklepov.

Naloge v 2. točki pa niso samo trenutnega ali kratkotrajnega pomena, zato menimo, da bi moral predlagatelj oceniti, katere od njih se morajo prenesti tudi v resolucijo za leto 1982. To vprašanje pa je vezano na tretjo skupino vprašanj, in sicer, kako delovati, da bi se zagotovilo čim hitrejše in doslednejše izvajanje novega sistema cen in družbene kontrole cen, pri čemer pa bi bilo potrebno izhajati predvsem iz ugotovitve, da se administriranje na področju cen ne more podaljševati neskončno dolgo.

V zvezi s tem je potrebno v medrepubliškem sodelovanju in v Zvezni skupnosti za cene razrešiti in dogovoriti še vrsto vprašanj pred sprejetjem dokumenta ekonomske politike za leto 1982. V razpravi so bila izpostavljena tudi nekatera druga, prav tako pomembna vprašanja za uresničevanje dogovorjene politike cen, na primer, vprašanje zagotavljanja sredstev za skladiščenje rezerv, saj imajo rezerve, ki jih je mogoče vselej aktivirati, poseben pomen pri zagotavljanju nemotene oskrbe, hkrati pa so tudi pomemben regulator rasti cen.

Skupina delegatov pričakuje, da bo razprava na sejah zborov sledila osnovnemu namenu in cilju obravnavanega poročila o uresničevanju dogovorjene politike cen in o sprejetih ukrepih v SR Sloveniji v letu 1981 in da bo z dodatnimi in konkretnimi predlogi prispevala k izboljšanju dokumenta, o katerem bomo ob zaključku te točke dnevnega reda tudi glasovali. Zato smo poročevalci skupine, kot je povedal že tovariš predsednik, navzoči na sejah. Spremljali bomo razpravo in po potrebi v medzborovski skupini delegatov tudi predlagali ustrezno spremembo dokumenta. Hvala lepa.

Predsednik Emil Tomazič: Želi predstavnik Izvršnega sveta besedo? (Ne.)

Pričenjam razpravo. Besedo ima tovariš Franci Zupančič, delegat Zbora združenega dela za področje gospodarstva, 38. okoliš, Ljubljana-Šiška.

Franci Zupančič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov 38. okoliša in vsi zbori Skupščine občine Ljubljana-Šiška sprejemamo poročilo o uresničevanju dogovorjene politike cen in o sprejetih ukrepih v SR Sloveniji v letu 1981, poleg tega pa predlagamo, naj se ugotovljene neskladnosti oziroma ovire na področju politike cen posebej ovrednotijo ter določi odgovornost za njihovo odpravljanje, poročilo pa dopolni z roki, do kdaj morajo biti te neskladnosti oziroma ovire odpravljene.

Predsednik Emil Tomazič: Opozarjam na naslednje. V III. poglavju tega dokumenta sta zapisana dva roka, ko gre za splošne usmeritve, da je

treba vse to upoštevati pri pripravi planskih aktov za 1982. leto in v zadnjem odstavku, ki se nanaša na organe tržne inšpekcije in pravosodne organe, da je treba vse te postopke končati do konca leta. Gre morda še za kakšne dodatne roke poleg teh dveh osnovnih? Če gre še za kakšne druge roke, naj jih predlaga skupina delegatov, ki se ji lahko pridružite.

Besedo ima tovarišica Irena Strajnar, delegatka Zbora združenega dela za področje gospodarstva, 12. okoliš, Jesenice.

Irena Strajnar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov Skupščine občine Jesenice za Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije je skupaj s Skupnostjo za cene občine Jesenice obravnavala poročilo o uresničevanju zakona o družbeni kontroli cen in politiki cen ter v razpravi potrdila poročilo in predloge, ki jih je zboru predložila posebna skupina delegatov za proučitev navedenega poročila o uresničevanju dogovorjene politike cen. Poleg tega pa smo na seji skupine delegatov in Skupnosti za cene obravnavali izvajanje zakona in dogovor s tega področja v občini Jesenice.

Problematika in podatki kažejo, da je bilo na področju oblikovanja cen do ustanovitve skupnosti vrsta problemov in vprašanj, ki jih sedaj Skupnost za cene že precej uspešno rešuje. Temu pripomore tudi sodelovanje občinske skupnosti z republiško skupnostjo, zato bo tako sodelovanje potrebno tudi vnaprej razvijati. Prav v zvezi s tem pa smo v razpravi tudi ugotavljali umestnost dogovorjene opredelitve, da v občinah sprejemamo ukrepe neposredne kontrole cen za kruh. Menimo, da bo to opredelitev pristojnosti potrebno ponovno proučiti in verjetno prepustiti republiki, saj ni umestno, da bi se te cene različno obravnavale v posameznih občinah.

Kot poseben problem pa je bilo v razpravi poudarjeno vprašanje določanja cen v gradbeništvu. Na tem področju se v občini srečujemo z vrsto problemov. Namreč, razprave o predloženih cenah v skupnosti je težko voditi zaradi posameznih specifičnih vprašanj, ki hkrati tudi zahtevajo odgovorno strokovno proučitev, za kar pa v občinah ni ustreznega kadra. Menimo, da bo prav temu področju, to je gradbeništvu, potrebno nameniti posebno vlogo Republiške skupnosti za cene.

Vse te naše razprave seveda ne pomenijo odstopanja od zakona in niso predlogi za njegovo spremembo, ampak želja po uspešnem izvajanju dogovorjene politike s poudarkom, naj to dogovarjanje poteka tudi naprej in naj se predvsem na teh dveh področjih najdejo boljše rešitve. Hvala!

Predsednik **Emil Tomazič:** Besedo ima tovariš Giorgio Miani, delegat Zbora združenega dela za področje gospodarstva, 29. okoliš, Koper.

Giorgio Miani: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupine delegatov 29. okoliša gospodarskega področja, 6. okoliša prosvetno-kulturnega področja in 6. okoliša socialno-zdravstvenega področja, ki imajo sedež v občini Koper navajamo naslednje ugotovitve in predloge k poročilu.

1. Glede na ugotovitev, da položaj posamezne dejavnosti v primarni delitvi ni odvisen samo od politike cen, temveč je sprememba položaja v primarni delitvi posledica delovanja številnih dejavnikov, bi bilo nujno potrebno posredovati skupnostim za cene tudi podatke o teh dejavnostih, kot so na primer produktivnost dela ali osebni dohodki. Ti podatki bi skupnostim za cene omo-

gočili, da bi objektivneje presojali ali je potrebno položaj v neki panogi reševati s povečevanjem cen ali pa obstajajo tudi druge možnosti.

2. Nadalje ugotavljamo, da statistika spremlja cene tudi tistih storitev, ki na današnji stopnji razvoja in doseženega standarda niso življenjskega pomena. Kot primer navajamo čevljarke in krojaške storitve, pranje srajc, rjuh, žaganje drv in drugo, ki se kljub pripombam služb za cene v prejšnjih letih še vedno pojavljajo v ponderacijski listi cen na drobno in življenjskih stroškov. Mnenja smo, da bi namesto takih storitev uvrstili v spremljanje tiste storitve, ki postajajo za današnji način življenja vedno bolj pomembne.

3. Glede na to, da so bili predpisi o izvajanju politike cen sprejeti z zamudo, kar je v letu 1981 povzročilo resne težave, je nujno potrebno pravočasno sprejeti akte za izvajanje politike cen v letu 1982; pravočasno pomeni, najpozneje do konca leta 1981. Na ta način bo skupnostim za cene omogočeno, da že konec letošnjega leta pripravijo program izvajanja politike cen proizvodov in storitev iz svoje pristojnosti, brez katerega je normalno delovanje skupnosti nemogoče.

4. V občinskih skupnostih za cene, ki so skladno z zakonom prevzele nove pravice in dolžnosti na področju družbene kontrole cen, je osnovni problem, kako izvajati naloge spričo majhnega števila strokovnih delavcev — največkrat je to samo en delavec. Zato je nujno potrebno tesnejše sodelovanje med skupnostmi za cene in ostalimi dejavniki, na primer z Gospodarsko zbornico, obrtnimi združenji, izvršnimi sveti ter tesnejše organizirano sodelovanje občinskih skupnosti za cene v Sloveniji. Hvala lepa!

Predsednik Emil Tomažič: Želi še kdo besedo? (Nihče.) Prijavljenih razpravljalcev ni več. Če ne želi nihče več razpravljati, zaključujem razpravo. Z razpravo bomo nadaljevali, ko bo skupina delegatov z delegati ostalih dveh zborov proučila razprave in poročala zborom.

Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o dopolnitvah zakona o kritju tečajnih razlik, ki so nastale pri bankah v letu 1980 na podlagi spremembe tečaja dinarja in na podlagi deviznega poslovanja bank, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Zbor republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije.

Osnutek zakona ste prejeli. K osnutku zakona ste prejeli poročilo Odbora za finance in poročilo Zakonodajno-pravne komisije. Danes pa ste na klop prejeli mnenje Izvršnega sveta naše Skupščine in predlog sklepa, ki je bil pripravljen na podlagi vseh dosedanjih razprav o tem osnutku zakona.

Želi predstavnik delegacije besedo? (Ne želi.) Želi besedo predstavnik Izvršnega sveta? (Ne želi.) Želijo besedo poročevalci delovnih teles? (Ne želijo.)

Pričenjam razpravo. Želi kdo razpravljati? (Nihče.) Ker ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje.

Na glasovanje dajem predlog sklepa, ki ste ga danes prejeli. Kdor je za predlog sklepa, naj prosim glasuje! (96 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (6 delegatov.) Se je kdo vzdržal? (Trije delegati.)

Ugotavljam, da je predlog sklepa sprejet z večino glasov.

Ker gre pri naslednjih dveh točkah dnevnega reda za med seboj povezano problematiko obeh odlokov, in sicer za osnutek odloka o dopolnitvi odloka o enotni projekciji plačilne bilance Jugoslavije za 1981 in osnutek odloka o dopolnitvi odloka o enotni projekciji devizne bilance Jugoslavije za leto 1981, predlagam, da bi te dve točki združili. Se strinjate s tem predlogom? (Da.)

Prehajamo torej na 9. in 10. točko dnevnega reda.

Osnutka odlokov so prejeli vodje skupin delegatov. Preden začnemo z obravnavo obeh osnutkov odlokov, vas obveščam, da gre za akta strogo zaupne narave. Zato prosim, da to upoštevate in da se predstavniki sredstev javnega obveščanja ravnaajo v skladu z določbo 400. člena poslovnika Skupščine.

Na začetku današnje seje je zbor določil skupino delegatov, ki se je medtem sestala in pripravila za zbor predlog sklepa, ki ste ga med tem že dobili na klop. Predstavnico skupine delegatov tovarišico Francko Herga prosim, da poda poročilo o delu skupine.

Francka Herga: Tovarišice in tovariši delegati! Iz poročila Odbora za finance ob obravnavi osnutkov odlokov o dopolnitvi odlokov o enotni projekciji plačilne bilance in devizne bilance lahko vidite, da Odbor v svoji razpravi ni razpolagal z ustreznimi informacijami, prav tako tudi ne s stališčem Izvršnega sveta, da bi se dokončno lahko opredelil do predlaganih osnutkov odlokov. Zato je bila danes tudi imenovana skupina delegatov, ki je ponovno obravnavala predložena osnutka odlokov, in sicer skupaj s predstavniki Izvršnega sveta in z delegati Zbora republik in pokrajin Skupščine SFRJ. Na osnovi te razprave smo oblikovali predlog sklepa, ki ste ga prejeli in zato menim, da ga ni potrebno brati. Zboru predlagamo, da ta sklep sprejme.

Predsednik Emil Tomazič: Želi predstavnik Izvršnega sveta besedo? (Ne.) Predstavnik delegacije? (Ne.)

Prehajamo na razpravo. Želi kdo razpravljati? (Ne.) Če ne želi nihče razpravljati, prehajamo na glasovanje.

Na glasovanje dajem predlog sklepa k odlokoma, ki ga je pripravila skupina delegatov in ga imate pred seboj na klopi. Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (119 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep k osnutkoma odlokov sprejet z večino glasov.

Predlagam, da se vrnemo na 5. točko dnevnega reda, to je na poročilo o uresničevanju nalog na področju ekonomskih odnosov s tujino.

Prosim predstavnika skupine delegatov tovariša Kokota, da poroča zboru.

Franck Kokot: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov je pregledala pripombe razpravljalcev na vseh zbiorih Skupščine SR Slovenije in ocenjuje, da večina razprav v vseh treh zbiorih podpira predlog ugotovitev in stališč, ki ga je predložila skupina delegatov za proučitev poročila o uresničevanju nalog na področju ekonomskih odnosov s tujino. V vseh treh zbiorih sta se oblikovala dva konkretna predloga za dopolnitev oziroma spremembo predloga ugotovitev in stališč.

1. Na drugi strani se za tretjim odstavkom doda nov odstavek, ki se glasi: »Obmejno gospodarsko sodelovanje doslej ni bilo dovolj dosledno vključeno v politiko ekonomskih odnosov s tujino kot specifična oblika gospodarskega sodelovanja s sosednjimi državami, zato je potrebno uveljavljati obmejno gospodarsko sodelovanje kot sestavni del teh odnosov s tem, da organizacije združenega dela vgrajujejo to sodelovanje v svoje plane«.

S tem se prvotni tekst, vključen kot posebno poglavje pod V., na predlog Družbenopolitičnega zbora vključuje kot četrti odstavek II. poglavja.

2. Na drugi strani, drugi odstavek, 24. vrsta, se za besedo »prebivalstva«, besedilo spremeni tako, da se glasi: »omogoči uvoz opreme izvozno usmerjeni proizvodnji in nujnih rezervnih delov«.

V razpravi so bila izražena tudi mnenja in predlogi, ki presegajo okvir poročila, ki sta ga bila Samoupravna interesna skupnost za ekonomske odnose s tujino in Izvršni svet Skupščine SR Slovenije dolžna podati po sklepu zborov Skupščine SR Slovenije z dne 28. 7. 1981. Skupina delegatov zato predlaga, da jih Izvršni svet in Samoupravna interesna skupnost za ekonomske odnose s tujino upoštevata pri oblikovanju tekoče ekonomske politike, še posebej pa pri pripravi resolucije o politiki izvajanja družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981—1985 v letu 1982.

Skupina delegatov meni, da je s tem odgovorjeno tudi predlogu skupine delegatov Skupščine občine Ljubljana-Šiška na Zboru združenega dela Skupščine SR Slovenije.

Delegati so opozorili tudi na številna konkretna odprta vprašanja in probleme, s katerimi se dnevno soočajo organizacije združenega dela. Skupina delegatov predlaga, da zbori opredelijo ta vprašanja kot delegatska, na katera naj Samoupravna interesna skupnost za ekonomske odnose s tujino in Izvršni svet Skupščine SR Slovenije odgovorita na eni izmed prihodnjih sej zborov Skupščine SR Slovenije. Hvala.

Predsednik Emil Tomžič: Pričenjam razpravo. Želi kdo o tem poročilu in predlogu skupine delegatov razpravljati? (Ne.) Če ne želi, potem prehajamo na glasovanje.

Na glasovanje dajem predlog ugotovitev in stališč z dopolnitvami v predlagani obliki. Kdor je za predlog, naj prosim glasuje! (122 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (En delegat.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog ugotovitev in stališč sprejet z večino glasov.

Prehajamo na 11. točko dnevnega reda, to je na predlog in vprašanja delegatov.

Na delegatsko vprašanje skupine delegatov s področja gospodarstva, Novo mesto in Trebnje ter Skupščine občine Šiška v zvezi z izvozom bo odgovorila tovarišica Cvetka Selšek, pomočnica predsednika Republiškega komiteja za mednarodno sodelovanje.

Cvetka Selšek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Ker sta delegatski vprašanja skupine delegatov za področje gospodarstva iz občine Novo mesto in Trebnje ter delegatska pobuda Skupščine občine Ljubljana-Šiška za Zbor združenega dela glede odloka o začasnem omejevanju uvoza blaga v letu 1981, ki se plačuje s konvertibilnimi devizami, podobne vsebine in govorita o možnostih uvoza na podlagi izvoza storitev, daje Izvršni svet Skupščine SR Slovenije nanju naslednji skupen odgovor:

V samoupravnem sporazumu o tekočem deviznem režimu za obdobje 1981 do 1985, sklenjenem v okviru Samoupravne interesne skupnosti Slovenije za ekonomske odnose s tujino, se devizni priliv od izvoza blaga v celoti izenačuje z deviznim prilivom od izvoza storitev. V okviru Samoupravne interesne skup-

nosti Slovenije za ekonomske odnose s tujino so bili 31. 3. 1981 usklajeni plani izvoza in uvoza blaga in storitev posameznih organizacij združenega dela.

V teh svojih planih so organizacije združenega dela opredelile posebej tudi izvoz in uvoz blaga. Z uskladitvijo planov je tako bila prevzeta odgovornost organizacij združenega dela za uresničevanje projekcije plačilno-bilančnega in devizno-bilančnega položaja SR Slovenije za leto 1981.

Ker so gibanja izvoza in uvoza blaga v tretjem trimesečju 1981 bistveno odstopala od usklajenih planov organizacij združenega dela, so bili v merilu vse Jugoslavije sprejeti ukrepi za uskladitev uvoza blaga v organizacijah združenega dela z njihovim planom in doseženim izvozom.

Po teh ukrepih dajejo pri vseh organizacijah združenega dela, ki so svoje plane izvoza blaga realizirale, tudi devize, pridobljene z opravljanjem poslov oplemenitenja ter z izvozom drugih storitev, možnost uvoza blaga v okviru usklajenih planov v odvisnosti od izvrševanja planiranega izvoza blaga.

V slabšem položaju pa so tiste organizacije združenega dela, ki sicer dosegajo predvideni devizni priliv, ta priliv pa so namesto s planiranim izvozom blaga dosegle z opravljanjem poslov dodelave ali z izvozom drugih storitev, kot na primer izvajanje investicijskih del v tujini, transportne storitve in tako dalje, ali pa so celo izključni izvozniki storitev.

SR Slovenija je bila vseskozi mnenja, da je tudi v primeru izrednega ukrepanja potrebno upoštevati poleg gibanj na področju blagovne menjave še uvoz in izvoz storitev. Zato je doslej že večkrat predlagala, da se tudi izvoz storitev upošteva pri opredeljevanju možnega uvoza v zaostrenih pogojih. Ta konkretni predlog, ki ga je dala SR Slovenija, je sedaj v proučevanju v zveznih upravnih organih.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije si bo zato prizadeval, da bi bil ta predlog čim hitreje sprejet.

Predsednik Emil Tomazič: So delegati zadovoljni z odgovorom? (Da.)

Na delegatsko vprašanje skupine delegatov za gospodarsko področje, 4. okoliš, Slovenske Konjice v zvezi s problematiko ukrepov za povečanje izvoza na konvertibilno tržišče in zmanjšanje uvoza s tega tržišča bo odgovoril Andrej Miklavčič, namestnik predsednika Republiškega komiteja za energetiko, industrijo in gradbeništvo.

Andrej Miklavčič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Delegacija za Zbor združenega dela in delegacija za Zbor občin Skupščine SR Slovenije iz občine Slovenske Konjice sta 19. oktobra postavili delegatsko vprašanje v zvezi z oskrbo organizacije združenega dela Unior-Zreče s plemenitimi jekli iz slovenskih železarn, določneje iz Železarne Ravne.

Delegaciji opozarjata na nezadostne dobave jekel ozd Unior-Zreče, kar hromi njegovo proizvodnjo in onemogoča doseganje planskih ciljev na področju izvoza, ki je močno usmerjen na konvertibilno področje.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije daje na to vprašanje naslednji odgovor:

Sozd Slovenske železarne in Unior-Zreče sta letos sklenili samoupravni sporazum o njunem deležu v ustvarjenih devizah po 67. členu zakona o deviznem poslovanju in kreditnih odnosih s tujino. Tako sta se oba partnerja dogovorila, da Slovenske železarne Unioru-Zreče dobavijo 22 300 ton valjanih profilov za prekovanje. Te profile Unior-Zreče uporablja pri proizvodnji za

izvoz na konvertibilno področje, Slovenske železarne pa na tej podlagi prejmejo delež ustvarjenega deviznega priliva v vrednosti 1 450 000 ameriških dolarjev.

V devetih mesecih letos so tako Slovenske železarne dobavile Unioru 17 683 ton ali 79 % letne dogovorjene količine jekel, medtem ko je Unior-Zreče izpolnil svojo obveznost le v višini 711 000 ameriških dolarjev ali 49 %.

Po informacijah predstavnikov Slovenskih železarn je to tudi razlog za ustavitev dobav s strani Železarne Ravne. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je že večkrat v svojih odgovorih na delegatska vprašanja odločno podprl orientacijo za izvoz izdelkov višje in visoke stopnje predelave, za kar se v delegatskem vprašanju zavzemata tudi delegaciji iz Slovenskih Konjic.

Strinja se tudi, da ni sprejemljivo, da izvažamo surovine namesto predelanih izdelkov. Seveda pa je nujno, da se o tem, kakšno blago bo izvoženo, dogovorijo organizacije združenega dela same, ki pri njegovi proizvodnji sodelujejo in svoje odnose opredelijo s samoupravnimi sporazumi o razporeditvi skupno ustvarjenega deviznega priliva.

V navedenem primeru pomanjkanja reprodukcijskega materiala v Unior-Zreče, gre torej za neizpolnjevanje samoupravno dogovorjenih odnosov s strani te organizacije in je zato za nemoteno proizvodnjo potrebno te adnose urediti. Po zagotovitvi predstavnika Slovenskih železarn njihov povečan izvoz, ki so ga zaradi zaostanka dolžne realizirati, ne bi vplival na realizacijo samoupravnega sporazuma med obema organizacijama pod pogojem, da oba partnerja izpolnjujeta dogovorjene obveznosti. Ključ za rešitev problema, na katerega opozarjata obe delegaciji, je torej predvsem v rokah dveh znanih subjektov, to je Slovenskih železarn in Uniora.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije tudi sicer meni, da do takšnih ali podobnih težav znotraj reprodukcijskega kompleksa ne bi moglo prihajati, če bi poleg spoštovanja medsebojno sprejetih samoupravnih sporazumov vsebinsko uveljavil tudi tesnejše medsebojne integracijske vezi vsaj na področjih, kjer so medsebojni interesi več kot očitni. Hvala lepa.

Predsednik Emil Tomazič: Delegati iz Slovenskih Konjic, ste zadovoljni z odgovorom? (Da.)

Delegatsko vprašanje bo zastavila delegatka iz Kranja, 11. okoliš, gospodarsko področje, tovarišica Francka Ovsenik.

Francka Ovsenik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Delegati, člani skupin delegatov iz občine Kranj za zборе Skupščine SR Slovenije, opažamo, da ob sklicu sej zborov Skupščine dobivamo vedno manj osnovnih gradiv s pojasnilom, da bo gradivo dostavljeno kasneje. Zaradi tega se skrajšuje možnost pravočasnega organiziranja razprav in temeljita proučitev gradiva; primer: poročila o investicijskih dejavnostih ni bilo mogoče temeljito proučiti in na tej osnovi pripraviti razprave, kar se je ugotovilo tudi na sejah zborov, kjer razprave skoraj ni bilo. Tak primer je tudi ob sklicu sej za 28. 10. in 12. 11. 1981.

Skupina delegatov iz občine Kranj predlaga Skupščini SR Slovenije, da zagotovi pravočasno dostavo gradiv za seje, da bi omogočili organizirati razprave v zborih občinskih skupščin in drugih samoupravnih organih in skupnostih, še posebej pa v organizacijah združenega dela.

Predsednik Emil Tomazič: Dovolite mi, da odgovorim na zastavljeno delegatsko vprašanje in za uvod povem, da se v vodstvu zbora nenehno prizadevamo, da bi se v vseh primerih, če je to le mogoče, držali poslovnih rokov. Menim, da smo dosegli določene premike, res pa je, da se poslovnih rokov včasih, kljub dobri volji in naporom, ne moremo držati. Nastopijo razlogi, ki nam to otežujejo. Roki, ki so določeni s poslovnikom Skupščine in njegovih odborov in o katerih je bilo veliko razprav tudi v sedanji fazi priprav, sprememb in dopolnitev teh dokumentov, imajo namen, da omogočijo delegacijam temeljito pripravo, posvetovanja in usklajevanja mnenj in pogledov, ki so potrebni, da bi lahko predlagane rešitve soočili s svojimi družbenoekonomskimi razmerami in se do njih opredelili, skladno s svojimi interesi in potrebami. To še posebno v tistih primerih, kadar se s predlogom akta, ki naj bi bil sprejet v Skupščini, določajo pravice, odgovornosti in obveznosti delavcev, delovnih ljudi in občanov ter njihovih samoupravnih organizacij in skupnosti ali pa se z njimi ureja način uresničevanja teh pravic in odgovornosti. Za vse take primere je v poslovniku določen najmanj 30 dnevni rok, predlagan pa je, kot že veste, tudi 45 dnevni rok, kadar gre za urejanje nekaterih bistvenih sistemskih vprašanj.

V vsej dosednji praksi, razen v primerih, ko je šlo za odločanje po hitrem postopku, teh rokov nismo kršili. Kolikor pa je bil rok za kak dan vendarle krajši, ali če je šlo za združitev več faz zakonodajnega postopka, so delegati v zborih o utemeljenosti, s katero je predlagatelj to predlagal, najprej razpravljali in o tem tudi odločali.

O vseh teh vprašanjih bo mogoče širše in temeljiteje razpravljati na sejah naših odborov 16. decembra, ko naj bi zbori razpravljali o spremembah in dopolnitvah poslovnika Skupščine.

Vprašanje, ki ga postavljajo delegati iz občine Kranj, se nanaša predvsem na poročila o tem, kako se na posameznih področjih uresničujejo naloge, določene z resolucijo o ekonomski politiki za letošnje leto oziroma za poročila, ki so pripravljena na podlagi sklepov in stališč, ki so jih zbori sprejeli na sejah 28. julija 1981 in ki v bistvu izhajajo iz same razprave o teh problemih na zborih.

Na podlagi teh sklepov in stališč so bila posamezna vprašanja uvrščena na dnevne rede sej odborov s periodičnim programom za zadnje trimesečje 1981. Ob tej priložnosti so zbori sprejeli tudi stališče, da zaradi aktualnosti teh vprašanj in zaradi njihove pravočasne vključitve v razpravo o resoluciji o ekonomski politiki za leto 1982, ne bo mogoče dosledno spoštovati poslovnih rokov, ki sicer veljajo za zakonodajni postopek in se jih tudi držimo. Vse to sicer ne pomeni, da so poročila o teh zelo pomembnih vprašanjih našega gospodarskega in družbenega življenja lahko na razpolago delegacijam v rokih, ki ne omogočajo dovolj temeljite razprave in priprave. To je upoštevalo tudi vodstvo zbora ob dogovarjanju s posameznimi družbenimi dejavniki, ki so pripravljali poročila za posamezna področja. Tak sklep pa predvsem tudi pomeni, da delegacija in delegati na podlagi periodičnega programa dela odborov Skupščine sami intenzivno spremljajo dogajanja v našem družbenem in gospodarskem življenju, da preverjajo uresničevanje ekonomske politike v svojih samoupravnih organizacijah in skupnostih, da do teh vprašanj sproti opredeljujejo svoja stališča skupaj z delavskimi sveti in poslovodnimi organi ter družbenopolitičnimi organizacijami. Tako organizirano delo delegacij pa mora omogočiti pripravo in opredelitev delegacij do sicer razmeroma krajših rokov.

Ker je v delegatskem vprašanju kot primer navedeno poročilo o investicijski politiki, naj spomnim, da smo razpravo o tem predvideli v periodičnem načrtu za III. trimesečje na seji 30. 9. 1981. To velja tudi za takrat obravnavano temo na osnovi sklepa seje 28. 7. 1981 o problemih na področju uresničevanja kmetijske politike. S posebnim sklepom pa smo ob obravnavi polletnega poročila Izvršnega sveta obenem zavezali predlagatelje v primeru investicijske politike, banke in Službo družbenega knjigovodstva, da dostavijo poročila do 5. 9. 1981. Že s tem sklepom, ki je bil delegatsko sprejet, smo določili krajši rok, kot ga sicer uporabljamo v takšnih primerih. Dodam naj še, da je v tem konkretnem primeru datum 5. 9. 1981 padel na soboto in smo gradivo dobili v Skupščino šele v ponedeljek 7. 9. 1981.

Prva poročila so bila pripravljena precej splošno in je bilo potrebno pozneje ta poročila dopolnjevati, kar je imelo za posledico, da so se roki, ki so ostali na razpolago, dejansko bistveno skrajšali. Vendar pa je skrajšanje rokov glede dodatnih poročil bilo tudi v prid kvaliteti predlaganih poročil. To velja tudi za zadeve, ki smo jih obravnavali, ali jih še bomo obravnavali. Tudi za te zadeve smo predlagatelje zavezali, da pošljejo gradiva Skupščini do 5. 10. 1981.

Menim, da sem s tem odgovoril na delegatsko vprašanje. Vaša ocena pa je, če ste z odgovorom zadovoljni ali ne.

Želi še kdo postaviti delegatsko vprašanje? (Ne.) Če ne, potem ponovno odrejam 10 minut odmora, ker obe skupini delegatov še nista končali z delom.

(Seja zbora je bila prekinjena ob 16.40 in se je nadaljevala ob 16.55.)

Predsednik Emil Tomazič: Nadaljujemo z delom.

Vračamo se na 6. točko dnevnega reda, to je na poročilo o nekaterih vzrokih za izgube v gospodarstvu SR Slovenije.

Besedo ima tovarišica Francka Herga.

Francka Herga: Medzborovska skupina delegatov je na osnovi razprav, ki so bile v vseh treh zborih, ponovno obravnavala predlog ugotovitev, predlogov in sklepov. V tej razpravi smo si bili edini, da so vse pripombe, ki so izhajale iz posameznih razprav, več ali manj vsebovane v teh predlogih ugotovitev, predlogov in sklepov. Imamo le eno dopolnitev, in sicer v drugem poglavju na drugi strani. Predlagamo, da v II. poglavju za prvim odstavkom v točki 1. dodamo stavek: »odgovorni nosilci oblikovanja in izvajanja sanacijskih ukrepov so delavci v temeljnih organizacijah združenega dela, delovnih organizacijah in sestavljenih organizacijah združenega dela«.

Za to dopolnitev smo se v skupini zedinili iz razlogov, ker je bilo tako iz razprav kakor tudi iz že prejšnjih obravnav ugotovljeno, da se večkrat za stanje izgub v temeljnih organizacijah v okviru povezav delovnih organizacij in sestavljenih organizacij ne čuti odgovornost pri pripravah sanacijskih ukrepov.

Predlagamo še redakcijski popravek v tretjem poglavju, kjer se v drugi vrsti besedilo pravilno glasi: »skupaj z Gospodarsko zbornico Slovenije in splošnimi združenji«.

Predsednik Emil Tomažič: Slišali smo poročilo in stališče skupine delegatov in predlog dopolnitve dokumenta. Želi kdo o tem poročilu, stališču in predlogu skupine delegatov razpravljati? (Nihče.)

Prehajamo na glasovanje. Na glasovanje dajem predlog ugotovitev, predlogov in sklepov z dopolnitvijo in predlogom za redakcijski popravek. Kdor je za, naj prosim glasuje! (123 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Dva delegata.)

Ugotavljam, da je predlog ugotovitev, predlogov in sklepov z dopolnitvijo in redakcijskim popravkom sprejet z večino glasov.

Vračamo se na 7. točko dnevnega reda, to je na poročilo o uresničevanju dogovorjene politike cen in o sprejetih ukrepih v SR Sloveniji v letu 1981.

Besedo ima poročevalka skupine delegatov tovarišica Jelka Žekar.

Jelka Žekar: Tovarišice in tovariši delegati! Medzborovska skupina delegatov, ki ste jo imenovali na današnji seji zбора, je pozorno spremljala razpravo in skupaj z delegati Zbora občin ponovno celotno razpravo proučila ter ugotovila, s katerimi predlogi bi bilo potrebno konkretno dopolniti predlog ugotovitev, predlogov in stališč za današnjo sejo.

Skupina delegatov meni, da so glavni poudarki iz razprave na današnji seji že navedeni v ugotovitvah, predlogih in sklepih. Predlagamo pa, da v skladu s stališči in predlogi Družbenopolitičnega zborа Zbor sprejme naslednjo spremembo besedila.

Na strani 2. predloženih ugotovitev, predlogov in sklepov naj se besedilo predzadnjega stavka prvega odstavka, prve alineje pod II. točko, nadomesti z naslednjim besedilom: »povečanje cen, zlasti neupravičeno, tudi znatno zmanjšuje uspehe prizadevanj za doslednejše uveljavljanje delitve po delu in rezultatih dela, zlasti še takrat, kadar se višina osebnih dohodkov prilagaja le rasti življenjskih stroškov.«

Glede pobud, ki so bile izrečene v današnji razpravi, kot so na primer pobude glede tesnejšega sodelovanja med skupnostmi za cene v republiki, potem glede pobud o tem, da se naj planski dokumenti za leto 1982 pravočasno sprejmejo, pa skupina zagotavlja, da je v tretji točki Izvršnemu svetu naloženo, da pri pripravi planskih dokumentov za leto 1982 v celoti upošteva tudi razpravo na današnjih sejah zborov.

Predsednik Emil Tomažič: Slišali smo stališče skupine delegatov in predlog za dopolnitev. Želi kdo o tem razpravljati? (Nihče.)

Prehajamo na glasovanje. Na glasovanje dajem predlog ugotovitev, predlogov in sklepov z dopolnitvijo. Kdor je za, naj prosim glasuje! (125 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog ugotovitev, predlogov in sklepov soglasno sprejet.

Delegat iz 38. okoliša je pri obravnavi izgub v gospodarstvu postavil konkretno vprašanje, in sicer, kaj je s sanacijskimi programi večjih zgubašev; navedel je tudi primer. Odgovora nismo dobili, razen splošnega, ki ga je dal direktor SDK tovariš Levičnik in tovariš Gerbec iz Gospodarske zbornice Slovenije. Vaše vprašanje bomo poslali Skladu skupnih rezerv, ki sicer ni dolžan

dajati odgovorov na delegatska vprašanja, menim pa, da bo to storil, ker je tudi najbolj seznanjen s situacijo sanacijskih programov.

Obveščam vas še, da smo na današnji seji, kjer smo sprejemali končne odločitve, usklajeni z Zborom občin in Družbenopolitičnim zborom. S tem je dnevni red današnje seje izčrpan. Zahvaljujem se vam za udeležbo in za razpravo ter zaključujem 67. sejo zбора. Hvala lepa!

(Seja zбора je bila končana ob 17.05.)

zbor občin

60. seja

(23. septembra 1981)

Predsedovala Silva Jereb,
predsednica Zbora občin

Začetek seje ob 9. uri.

Predsednica Silva Jereb: Tovarišice in tovariši delegati! Začenjam 60. sejo Zbora občin Skupščine SR Slovenije.

V smislu 15. člena poslovnika našega zbora moramo na začetku vsake seje, preden določimo dnevni red, izvoliti Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja, ki pregleda pooblastila delegatov in pripravi poročilo za zbor.

V komisijo predlagam po abecednem redu občin naslednje delegate: tovarišico Marijo Brecelj, delegatko iz Ajdovščine, za predsednico in tovariša Ivana Germovška, delegata iz občine Brežice ter Miho Petana, delegata iz občine Celje, za člana.

Če se s predlagano sestavo komisije strinjate, prosim, da to potrdite z dvigom rok! Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so bili v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja za 60. sejo Zbora občin izvoljeni: za predsednico Marija Brecelj, za člana pa Ivan Germovšek in Miha Petan.

Prosim komisijo, da se takoj sestane, pregleda pooblastila delegatov in pripravi poročilo za zbor. Vas delegate pa prosim, da ostanete na svojih mestih, ker bo komisija hitro opravila svoje delo.

Ker bi radi, da bi Izvršni svet, če bo to seveda mogoče, na vašo delegatska vprašanja odgovoril že na koncu današnje seje, prosim tiste, ki imate pripravljena delegatska vprašanja, da jih oddaste sekretarju zbora. Poleg tega prosim vse, ki imate namen razpravljati, da se v tem času prijavite za razpravo.

Precej pripomb je k zakonu o varnosti cestnega prometa, kot vidim iz oddanih pismenih pripomb. Kot običajno vas prosim, da se prijavite za raz-

pravo in se skušate, kot vedno, prilagoditi predhodnim razpravljalcem; se pravi, če so bistvo vaših pripomb že povedali, da se jim preprosto pridružite. Že nekajkrat smo sklenili na seji zбора, da pisemenih prispevkov ne bi sprejemali, ker je dobro, da se zbor in tudi predlagatelji seznanijo z vašimi pripombami k posameznim dokumentom.

Obveščam vas, da so bili na sejo zбора poleg predstavnikov Izvršnega sveta povabljeni še: Republiška konferenca SZDL Slovenije, Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije in Skupnost slovenskih občin k vsem točkam dnevnega reda; Svet za kulturo pri Predsedstvu Republiške konference SZDL, Republiški odbor Sindikata delavcev kulture in Osnovna organizacija Zveze sindikatov samostojnih umetnikov in delavcev v kulturi k 4. točki dnevnega reda in Odbor za podeljevanje Prešernove nagrade k 5. točki dnevnega reda.

Seje zбора se udeležujejo poleg predstavnikov Izvršnega sveta pri posameznih točkah naslednji tovariši: Franček Kavčič, član Izvršnega odbora Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, Sašo Schrott, sekretar Sveta za kulturo pri Predsedstvu Republiške konference SZDL, Rudi Veselič, predstavnik Skupnosti slovenskih občin, Milan Marinčič, sekretar Republiškega odbora sindikata delavcev kulture, Aleksander Marodič, predsednik osnovne organizacije Zveze sindikatov samostojnih umetnikov in delavcev v kulturi in Andrej Ujčič, predstavnik Odbora za podeljevanje Prešernove nagrade.

Zbor hkrati obveščam, da so kot poročevalci delovnih teles zбора in Skupščine navzoči tovarišice in tovariši: Karel Sukič, član Odbora za družbeno-ekonomske odnose in razvoj; Marija Breclj, članica Odbora za finance; Jožica Jarc, članica Odbora za družbenopolitični in komunalni sistem; Milan Gaspari, predsednik Zakonodajno-pravne komisije; Franjo Turk, predsednik Komisije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve; Apollinio Abram, podpredsednik Komisije za narodnosti in Nataša Hiršman, članica Komisije za informiranje.

Vsi, ki se kot delegati in gostje udeležujete današnje seje, lepo pozdravljeni!

Kot vidim, je komisija že opravila svoje delo, zato prosim predsednico komisije, da poroča zboru.

Marija Breclj: Komisija za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja Zбора občin je na podlagi 16. člena poslovnika Zбора občin pregledala pooblastila delegatov za sejo zбора in iz teh pooblastil ter napravljenega seznama delegatov ugotovila, da se udeležujejo današnjega zasedanja delegati vseh občin v SR Sloveniji in delegata mesta Ljubljane in Obalne skupnosti občin Koper, razen delegatov občin Koper, Sežana in Slovenske Konjice.

Ob pregledu dokumentacije je komisija ugotovila, da so vsa pooblastila, ki so jih delegati predložili, neoporečna, zato v smislu prvega odstavka 17. člena poslovnika Zбора občin predlaga, da zbor poročilo sprejme in s tem verificira pooblastila delegatov za današnjo 60. sejo Zбора občin.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa! Želi kdo razpravljati o tem poročilu? (Ne.) Potem prosim, da ga z dvigom rok potrdimo. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno potrdil poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja in s tem verificiral pooblastila delegatov za 60. sejo Zбора občin.

Obenem ugotavljam, da je zbor sklepčen in da lahko pravnoveljavno razpravlja in sklepa.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na določitev dnevnega reda 60. seje Zbora občin.

Za današnjo sejo zbora predlagam naslednji dnevni red:

1. določitev dnevnega reda 60. seje Zbora občin;
2. odobritev zapisnika 59. seje Zbora občin;
3. predlog za izdajo zakona o družbenem sistemu informiranja;
4. osnutek zakona o samostojnih kulturnih delavcih;
5. predlog za izdajo zakona o Prešernovi nagradi, z osnutkom zakona;
6. predlog zakona o dopolnitvi zakona o osebnem imenu;
7. predlog zakona o dopolnitvah zakona o matičnih knjigah;
8. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o ureditvi določenih vprašanj s področja varnosti železniškega prometa (nadaljevanje obravnave);
9. osnutek zakona o varnosti cestnega prometa;
10. predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prekrških;
11. osnutek zakona o zagotovitvi sredstev za delež SFRJ v I. dopolnitvi sredstev Mednarodnega sklada za razvoj kmetijstva (IFAD) za obdobje 1981 do 1983;
12. osnutek zakona o pogojih in načinu vračanja kreditov za selektivne namene iz sredstev primarne emisije organizacijam združenega dela, ki so pretrpele škodo zaradi potresa na ozemlju SR Črne gore v letu 1979;
13. predlog zakona o ratifikaciji konvencije o priznavanju in izvrševanju tujih arbitražnih odločb;
14. predlog zakona o ratifikaciji sporazuma med SFRJ in Kraljevino Belgijo o izogibanju dvojnemu obdavčevanju dohodka in premoženja;
15. predlog zakona o ratifikaciji konvencije o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk;
16. predlog zakona o ratifikaciji sporazuma o ustanovitvi Afriške banke za razvoj z dne 4. avgusta 1963, z amandmaji, in splošnih pravil, ki urejajo sprejem neregionalnih držav v članstvo banke;
17. predlogi in vprašanja delegatov.

Želi o predlaganem dnevnem redu kdo razpravljati? (Ne.) Potem prosim, da glasujete. Kdor je za tak dnevni red, naj prosim glasuje! (58 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel tak dnevni red, kot sem ga predlagala.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnika 59. seje Zbora občin.

Osnutek zakona ste prejeli. Ima morda kdo k zapisniku kak popravek ali pripombo? (Ne.) Potem prosim, da tudi o tem glasujemo. Kdor je za odobritev zapisnika, naj prosim glasuje! (58 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zapisnik 59. seje Zbora občin soglasno odobren.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o družbenem sistemu informiranja.

Predlog za izdajo zakona je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet in za svojega predstavnika določil tovariša Andreja Jermana-Blažiča, republiškega podsekretarja v Republiškem komiteju za informiranje. Želite besedo? (Da.)

Andrej Jerman-Blažič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Temeljna izhodišča predloga za izdajo zakona o družbenem sistemu informiranja izhajajo iz predloga zakona o temeljnih družbenega sistema informiranja in informacijskem sistemu federacije, ki je prav sedaj v javni razpravi in bo predvidoma sprejet konec prihodnjega meseca.

Ta sistemski dokument postavlja temeljno raven organiziranja in izvajanja vseh procesov in dejavnosti družbenega sistema informiranja in temeljnih organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih oziroma občinah, ki so kot subjekti družbenega sistema informiranja zadolženi za njegovo učinkovito delovanje. To pa pomeni, da ga samostojno načrtujejo, organizirajo in kar najbolj neposredno tudi upravljajo.

Informacijski sistemi v organizacijah združenega dela in občinah pa ne morejo zadovoljiti svojih neposrednih uporabnikov, to je delavcev in občanov, če med seboj niso ustrezno povezani. V sistemu, v katerem temeljijo družbeno-ekonomski odnosi na združevanju dela in sredstev, je nesprejemljivo graditi informacijske sisteme, ki naj bi vsak zase opravljali svojo družbeno vlogo. To velja tako za občino kot republiko, kjer se je v dosedanji družbeni praksi izoblikovala vrsta specializiranih služb — nosilk informacijskih sistemov z vertikalno organiziranostjo kot so statistika, Služba družbenega knjigovodstva, Narodna banka in druge, ki pa so se doslej razvijale vsaka zase.

Zaradi neusklajenega in nepovezanega izvajanja posameznih nalog, zaradi neenotnosti v metodologiji in velike različnosti standardov in strokovnih osnov so njihovi podatki med seboj težko ali povsem neprimerljivi. To pa hromi njihovo uporabnost, povzroča podvajanje zajemanja in končnega izkazovanja podatkov in predvsem zmanjšuje učinkovitost delovanja celotnega sistema družbene reprodukcije. Zato je ena od pglavitnih nalog, da odpravimo neracionalnost in premajhno učinkovitost sedanjih informacijskih sistemov, kar nam bo, poleg priprave zakona in drugih predpisov, naložilo veliko organizacijskega in praktičnega dela.

Družbeni sistem informiranja je predvsem namenjen delavcem in občanom-upravljalcem, da jim pravočasno zagotovi po vsebini in obliki dostopno informacijo, ki jo določajo ustava, zakon o združenem delu in zakon o sistemu družbenega planiranja. To je, po našem prepričanju, mogoče doseči s postopnim organiziranjem sistema združenih ali med seboj usklajenih evidenc in registrov podatkov, podrejenih načelu horizontalne funkcionalne povezave.

Najpomembnejša raven v tem sistemu je občina kot temeljna družbenopolitična skupnost. Njen komunalni informacijski sistem sestavljajo: večnamenske baze podatkov organizacij združenega dela in samoupravnih interesnih skupnosti ter evidence in registri, pomembni za raven občine. Hkrati je komunalni informacijski sistem temeljna sestavina in urejen vir podatkov za republiški informacijski sistem.

S predloženim predlogom za izdajo zakona predpisujemo nekaj temeljnih pogojev za zgraditev takšnih sistemov in njihovo integracijo v celoti družbe-

nega sistema informiranja, ker menimo, da na današnji ravni razvoja informacijske kulture, predvsem pa glede na izkušnje v dosedanji praksi, brez tega ne bo mogoče naprej. Skupne osnove, torej povezovalni mehanizem, ki zagotavlja enotnost in integrativnost družbenega sistema informiranja, bodo med drugim omogočile enotni pristop k oblikovanju vsebin, evidenc, registrov in baz podatkov; uveljavitev tehničnih in tehnoloških standardov informatike; poenotenju metodologij in seveda enotne programe zajemanja, obdelave in izkazovanja podatkov. V tehničnem jeziku bi torej lahko rekli, da bo zakon zagotavljal minimum elementov za postavitev in obratovanje sistema, v katerem se vključuje celotni spekter sedanjih velikih vertikalnih sistemov oziroma služb, to so: statistika, SDK, Narodna banka, carina, notranje zadeve in drugi.

Po vsebini in obsegu pa bodo njegovo obogatitev zagotavljali zainteresirani subjekti z družbenimi dogovori in samoupravnimi sporazumi. Pri tem velja načelo, da vsak subjekt družbenega sistema informiranja prispeva vsebino svoje baze podatkov vsem ostalim udeležencem v sistemu. Z dogovorom oziroma s sporazumom bodo udeleženci določili, kako bodo za potrebe svojega področja pravilno in pravočasno evidentirali in vnašali podatke v ustrezni skupni informacijski sistem, in kakšen bo sistem varovanja, uporabe in tudi zagotavljanja dostopnosti teh podatkov drugim subjektom družbenega sistema informiranja. Prav tako bomo z dogovori oziroma s sporazumi zagotavljali potrebno računalniško in programsko opremo, prenos znanja ter usposabljanje in izobraževanje kadrov.

V dosedanjih razpravah v delovnih telesih Skupščine SR Slovenije so delegati menili, da je za obravnavo in sklepanje na skupščinskih zborih potrebno pripraviti konkretnejše obrise nekaterih organizacijskih rešitev, ki jih predlog za izdajo zakona sicer navaja, so pa brez tez za osnutek zakona premalo jasne in oprijemljive. V nadaljevanju navajamo nekatere najpomembnejše.

Definicijo družbenega sistema informiranja prinaša zakon o temeljih družbenega sistema informiranja in o informacijskem sistemu federacije že v 2. členu. Iz te definicije izhaja temeljna oblika organiziranosti — komunalni in informacijski sistem — ki zagotavlja podatke za življenje in delo delovnih ljudi in uresničevanje materialnih, socialnih, kulturnih in drugih potreb ter omogoča usmerjanje in usklajevanje gospodarskega in družbenega razvoja. V republiškem informacijskem sistemu pa zagotavljamo zbiranje, obdelavo, shranjevanje in prenos podatkov za nemoteno delovanje republiške in občinskih skupščin, izvršnih svetov ter drugih subjektov v občinah in republiki. Nadalje je na ravni republike organiziran centralni katalog podatkov, ki omogoča pregled nad podatki, obdelanimi v posameznih informacijskih sistemih, in odpira pot do njihove dostopnosti. Predvidevamo tudi register vseh družbenih evidenc v republiki, ki pa morajo biti seveda enotno in ažurno vodene ter dostopne vsem subjektom družbenega sistema informiranja, kar pa omogoča uveljavljanje načela enkratnega zajemanja podatkov ter preprečuje nepotrebna podvajanja.

Graditev družbenega sistema informiranja je stalen proces, ki tako kot razvoj same družbe ne bo nikoli končan. S predlaganim zakonom uvajamo obveznost, da so informacijski sistemi med seboj primerljivi po horizontali, kar nam omogočajo že omenjene skupne osnove in maksimalna standardizacija. Uvajanje teh osnov in standardov bo seveda vplivalo tudi na obliko organi-

ziranosti sedanjih vertikalnih informacijskih služb. Tako bo razpoložljivost ažurnih podatkov iz baz komunalnega informacijskega sistema zanesljivo spreminila, na primer, metode zajemanja podatkov statistike. Sedanji način, ko statistika z neposrednim sistemom organizacijam združenega dela mimo občine zajema podatke povsem ali pa celo izključno le za izkazovanje skupnih republiških ali zveznih podatkov, je nesprejemljiv. Samoupravljalci v teh istih organizacijah združenega dela in delegati v komunah, ki te podatke prav tako potrebujejo, jih v sedanjem sistemu ne morejo dobiti v kratkem času in na lahko dostopen način.

Nepripravljenost velikih informacijskih služb, da bi svojo organiziranost in delovanje priredili predlaganim načelom horizontale primerljivosti in povezanosti, izhaja med drugim iz dejstva, da je velika večina njihovih nalog in raziskav zagotovljena z zveznimi predpisi oziroma dokumenti. Zato tudi ni mogoče govoriti o kakšni dohodkovni ali drugačni vrsti povezave med dajalci in uporabniki podatkov in informacij. Že omenjena postopnost preosnove družbenega sistema informiranja mora seveda upoštevati probleme, ki bodo nujno nastajali na organizacijskem, tehnološkem in kadrovskem področju, kar med drugim pomeni, da ni mogoče ničesar starega prekinjati, dokler novo ne pokaže in potrdi svojih rezultatov.

Odnosi med subjekti v družbenem sistemu informiranja bodo kvalitetno napredovali na znatno višjo raven, ko bo zajemanje in zbiranje podatkov predstavljalo za izvajalca dejavnosti, predvsem pa za uporabnika tudi strošek, ko bo posredovanje informacij temeljilo na finančnih pogojih menjave, ko bo torej informacija dobila tudi ceno, saj ekonomsko vrednost že dolgo ima. S svobodno menjavo dela bo dosežen mnogo večji interes in vpliv uporabnikov na oblikovanje in zagotavljanje informacij, pospešena bo tudi transformacija večjih informacijskih služb, kar vse bo zelo prispevalo h kvalitetnejšim in zato učinkovitejšim informacijam.

Ta proces se že začinja. Najboljši primer je učinkovito delovanje informacijskega sistema za ekonomske odnose s tujino, ki je nastal z družbenim dogovorom med odgovornimi subjekti na ravni republike: Izvršnim svetom, Gospodarsko zbornico, Samoupravno interesno skupnostjo za ekonomske odnose s tujino in Narodno banko. Njegova značilnost pa je, da izvajalec programa — Narodna banka zajema tiste podatke, ki jih udeleženci dogovora sproti določajo in ki jih sicer s takšno ažurnostjo, točnostjo in dostopnostjo ni mogoče zagotoviti z nobenim drugim sedanjim informacijskim sistemom.

Občinski izvršni sveti so tako tekoče seznanjeni z rezultati izvajanja naše zunanjetrgovinske in devizne bilance. Ko pa bo vzpostavljen republiški informacijski sistem na predlaganih novih zasnovah ter ustrezna tehnična infrastruktura, pa bodo na podoben način dobljeni podatki avtomatično dosegljivi v vsakem komunalnem informacijskem sistemu, seveda na željo oziroma poziv naročnika.

Enako velja za informacijski sistem organov za notranje zadeve in pravosodja, h kateremu pristopajo vse občine. Komunalni informacijski sistem je, kot rečeno, samoupravni informacijski sistem na ravni občine, kjer je zagotovljena horizontalna povezava različnih področij in vsebin posameznih dejavnosti informatike na najbolj racionalen način. Po našem mnenju je to lahko samostojna organizacija, ki bo za svoje delovanje odgovorna občinski skupščini. Kot organizacija vseh zainteresiranih v občini je samostojna predvsem v zagotavljanju točnih podatkov. Pri oblikovanju informacij ne sme imeti

nanjo vpliv nobena služba oziroma skupina, kar edino zagotavlja kritično in polno odgovornost za resničnost vsakega podatka in informacije. Njeno podružbljanje izhaja že iz zasnove celotnega družbenega sistema informiranja, družbeni vpliv pa zagotavlja predviden samoupravni organ.

Že na ravni komunalnega informacijskega sistema ugotavljamo, da je za njegovo uspešno delovanje nepogrešljiva uporaba sodobne tehnike in tehnologije. Če danes še morda ni dozorel čas, da zagotovimo računalniški terminal v vsaki krajevni skupnosti, pa tega za delovne organizacije ni mogoče več trditi, saj v republiki že sedaj deluje 1520 računalniških terminalov. Do danes je v Sloveniji uvedlo uporabo računalnikov že 241 organizacij združenega dela, ki pa te sodobne pripomočke večinoma skrajno neracionalno uporabljajo. Zaradi neenotnosti opreme, tehnologij, metodologij in programov so ti računalniki med seboj nepovezani, to pa pomeni, da je celotno bogastvo znanja in informacij, ki je shranjeno na magnetnih in drugih medijih, praktično nedosegljivo številnim potencialnim uporabnikom. Takšno stanje je iz praktičnega, gospodarskega, pa tudi systemskega vidika nevzdržno, saj se s podružbljanjem dela, z razvojem samoupravljanja in vse večjo integracijo združenega dela zastavlja vse težja naloga, kako uspešno obvladati zapletene proizvodne verige, da bomo zmanjšali stroške na enoto proizvoda in storitve.

Glede občin smo ugotovili, da le štiri nimajo razvitih ali da ne uporabljajo sredstev za avtomatsko obdelavo podatkov pri urejanju in vodenju posameznih upravnih evidenc, registrov in katastrov. Te občine so: Cerknica, Hrastnik, Metlika in Tržič. Vse ostale so povezane oziroma vključene zlasti v nekatere velike skupne računalniške centre.

Delavci v proizvodnji potrebujejo za uspešno načrtovanje in upravljanje tudi podatke o drugih delovnih organizacijah, tudi izven svoje proizvodne panoge. Imeti morajo možnost za pravočasno reagiranje na odstopanje od planskih kazalcev in usmeritev, in to ne samo na podlagi prirejenih in usmerjenih obvestil, ki jih občasno dobivajo od posameznikov in skupin, ampak takoj in z možnostjo dodatnega preverjanja oziroma dopolnjevanja. Z uporabo računalnikov in terminalske opreme je torej omogočen najhitrejši in najpreprostejši pretok informacij: dialog uporabnika s svojo bazo podatkov. Po zaslugi skupnih osnov in standardov, ki so enotni za celotni sistem, je z vstopom v prvo bazo podatkov avtomatično odprta celotna tehnološka veriga v poljubno smer, torej v okviru informacijskega sistema domače občine, prek nje pa celotnega republiškega sistema do federacije in tujine.

Seveda nam še tako učinkovita tehnika in tehnologija ne moreta dosti pomagati, če ne bomo zasnovali tudi učinkovito zbiranje in zagotavljanje podatkov v različnih bazah podatkov, ki bodo dostopni subjektom informiranja. Najpomembnejše je, da uspešno uveljavimo načelo, po katerem v družbenem sistemu informiranja podatek takoj vnesemo v lokalni informacijski sistem. Ta podatek bodo potem lahko uporabljali vsi subjekti večnamensko in jim torej ne bo treba iskati oziroma zbirati istih podatkov znova. S tem se zmanjšuje možnost napak, obremenjenost dajalcev podatkov in sistema v celoti.

Pomemben element učinkovitega družbenega sistema informiranja je odprtost in dostopnost do virov podatkov. Sporna postanejo določila o pooblaščenih dajalcih podatkov, ki radi tudi marsikaj manj pomembnega opremljajo z oznakami strogo zaupno. Prav tako močno omejuje pretok informacij sklicevanje na poslovno tajnost. Seveda pa je potrebno zaradi družbene varnosti, varovanja osebne svobode, zasebnosti, pravic, ki izhajajo iz izumiteljske, ino-

vacijske in raziskovalne dejavnosti, nekatere podatke in informacije zaščititi. Prav tako bodo določene baze podatkov dosegljive le določenim institucijam in posameznikom, vendar mora biti vse to dogovorjeno in določeno s posebnimi akti. Vse druge informacije pa morajo postati odprte in pod dogovorjenimi enakimi pogoji dostopne vsakomur, ki jih potrebuje.

Ob koncu teh podrobnejših opredelitev elementov družbenega sistema informiranja, ki jih predlagamo s tem zakonom, še misel o izvajanju in koordinaciji strokovnega dela pri razvoju informatike, določanju in uveljavljanju skupnih osnov družbenega sistema informiranja na ravni republike. O potrebi po ustanovitvi takšnega telesa, ki bo moralo poleg tega izvajati tudi koordinacijo posameznih dejavnosti sistema glede na vse povedano ne more biti nobenega dvoma. Glede na naloge, ki nas čakajo v dolgotrajnem procesu preoblikovanja sedanjih velikih sistemov in služb, in predvsem glede na značaj strokovne in organizacijske pomoči, ki jo bo morala republiška uprava nuditi vsem zainteresiranim subjektom v združenem delu, interesnih skupnostih in občinah, menimo, da te naloge lahko prevzame ustrezno okrepljena strokovna služba pri republiškem upravnem organu, odgovornem za vprašanja izgradnje, razvoja in delovanja družbenega sistema informiranja, to je pri Republiškem komiteju za informiranje. Izvajanje teh nalog bo seveda zahtevalo dodatna sredstva in kadre, postopno in skladno z našimi možnostmi.

Tovarišice in tovariši delegati! Natančnejša opredelitev družbenega sistema informiranja, kakršnega predlagamo, je mogoča samo s skrbno pripravljenimi, usklajenimi in organizacijsko izpiljenimi člani osnutka zakona. Torej s skupnim delom, ki je zdaj pred nami. Izvršni svet se zaveda odgovornosti, ki jo prevzema z nalogo, da v široki javni razpravi, v sodelovanju z vsemi zainteresiranimi družbenimi subjekti in ob upoštevanju dosedanjih razvojnih sistemskih in tehnoloških izkušenj in rezultatov na področju družbenega sistema informiranja, pripravi takšen zakonski osnutek, da bomo na njegovi osnovi v nadaljnjem postopku delegatskega odločanja resnično lahko dobili učinkovit sistemski zakon. Pri tem mu bodo v veliko pomoč tehtne vsebinske pripombe, predlogi in stališča iz dosedanjih razprav v odborih in komisijah republiške Skupščine, Sveta za družbenopolitični sistem in Koordinacijske komisije za informacijske sisteme pri Predsedstvu RK SZDL Slovenije, Odbora za obveščanje in politično propagando pri Republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije in drugod.

Predlagatelj bo vse te pripombe in predloge skrbno proučil in upošteval pri pripravi osnutka zakona. Predlagamo, da predlog za izdajo zakona o družbenem sistemu informiranja sprejmete.

Predsednica Silva Jereb: Predlog za izdajo zakona je bil objavljen v Poročevalcu št. 17. Dobili ste tudi mnenja in stališča Koordinacijskega odbora za informacijske sisteme pri Predsedstvu Republiške konference SZDL Slovenije.

Predlog za izdajo zakona so obravnavali Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem, Komisija za informiranje in Zakonodajno-pravna komisija, ki so zboru poročali. Poročevalci, želite besedo? (Ne.)

Danes ste dobili na klopi tudi stališča Družbenopolitičnega zbora, ki obravnava predlog za izdajo zakona v skladu z 72. členom poslovnika Skupščine tako, da o njem daje pristojnima zboroma svoja stališča.

Pričenjam razpravo. Besedo ima tovariš Niko Lukež, delegat Skupščine mesta Ljubljane!

Niko Lukež: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov Skupščine mesta Ljubljane je obravnavala predlog za izdajo zakona o družbenem sistemu informiranja. Skupina podpira predlog za izdajo zakona kot tudi mnenja in stališča Koordinacijskega odbora za informacijske sisteme pri Predsedstvu Republiške konference SZDL ter priporočila Zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije in Odbora za družbenopolitični in komunalni sistem Zbora občin.

Skupina je ugotovila, da načela, na katerih naj bi temeljil zakon, in poglobilne rešitve v zakonu, preveč opredeljujejo le zbiranje in pretok informacij med subjekti znotraj SR Slovenije. Pri tem pa je zanemarjeno povezovanje subjektov družbenega sistema informiranja v drugih republikah in pokrajinah. Informacijski sistem bi moral zajemati tudi pretok informacij o dogajanjih na političnem in gospodarskem področju v drugih državah. Hkrati skupina opozarja, da nov sistem, ki pomeni tudi novo kvaliteto obveščanja, zahteva prekvalifikacijo številnih delavcev na tem področju združenega dela, za kar je, poleg ustrezne kadrovske politike, potrebno zagotoviti tudi ustrezna finančna sredstva.

Skupina tudi predlaga, da naj bi v zakonu bolj jasno opredelili vsebino, položaj in organiziranost informacijsko-dokumentacijskih dejavnosti znotraj družbenega sistema informiranja, saj ne gre samo za metodo dela le-teh.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa. Besedo ima tovarišica Slavica Robida, delegatka občine Ljubljana-Bežigrad!

Slavica Robida: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupini delegatov, ki delegirata delegate za Zbor občin in Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije, sta na seji dne 21. 9. 1981 k obravnavanemu zakonu sprejeli naslednje pripombe.

Zakon bi moral vsebovati opredelitev, kaj je informiranje, kakšni so medsebojni odnosi tako nosilcev kot tudi vseh subjektov informiranja. Še posebej pa bi moral opredeliti odgovornost za pravočasno, vsestransko in objektivno informiranje tako s strani novinarskih struktur kot tudi subjektov, ki jim te informacije posredujejo.

V 5. točki osmega poglavja je poudarjena potreba po močnejši horizontalni povezanosti, ob dosedanji izraziti vertikalni kot posledica velikih a nepovezanih informacijskih sistemov.

V zakonu bi moralo biti jasno razmejeno, kaj bo posamezna družbenopolitična skupnost delala in katere naloge v informacijskem kompleksu bo izpolnjevala. Pri tem bi bilo dobro opredeliti komuno kot temeljno družbenopolitično skupnost, v kateri imajo naloge informiranja tako upravni kot izvršilni organi.

Za uresničitev navedenih načel bi morali v zakonu bolj opredeliti informiranje v delegatskem sistemu. Veliki specializirani sistemi bi na podlagi skupnih osnov družbenega sistema informiranja prek informacijsko-dokumentacijskih centrov morali služiti uresničevanju samoupravnih delegatskih odnosov. Celoten informacijski sistem bi moral biti zasnovan tako, da bi v vseh pogledih ustrezal vsebini in strukturi delegatskih sistemov.

V gradivu ni opredeljena dvosmernost informiranja, kot pomemben element informiranja sploh. Še bolj je potrebno opredeliti vlogo organizacij združenega dela in krajevnih skupnosti kot dejanskih subjektov ter njihov autput racionalizirati, v input pa zajeti vse, kar te samoupravne skupnosti potrebujejo za svoje delovanje.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa! Besedo ima tovariš Vladimir Mejač, delegat iz občine Vrhnika!

Vladimir Mejač: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupini delegatov za delegiranje v Zbor združenega dela in Zbor občin Skupščin občin Vrhnika in Logatec sta na seji dne 22. 9. 1981 obravnavali gradiva, ki so na dnevnem redu za današnjo sejo. V zvezi s predlogom za izdajo zakona o družbenem sistemu informiranja sta sprejeli naslednja stališča.

Ne gre zanemariti dejstva, da moramo v sistemu informiranja, ki dosedaj ni šel ravno vzporedno z razvojem našega političnega sistema kot tudi ne z razvojem družbenoekonomskih odnosov, nujno priti do nekaterih bistvenih sprememb. Predlog za izdajo zakona o družbenem sistemu informiranja govori v prid odprave pomanjkljivosti v dosedanem sistemu družbenega informiranja, saj je pravica delovnih ljudi in občanov, da gospodarijo z rezultati svojega dela in se ustvarjalno vključujejo v procese planiranja, odločanja ter samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja, neposredno povezana s pravico do informiranosti. To pravico pa lahko uresničujejo le v takšnem informacijskem sistemu, ki nam bo zagotovil pravočasne, resnične in celovite podatke oziroma informacije. Dejstvo je, da tak družbeni sistem informiranja lahko gradimo le ob popolni angažiranosti, sodelovanju in koordinaciji vseh družbenih dejavnikov in pri tem dosežemo tudi povratne informacije.

Zakon bo torej dal osnovo za graditev takšnega sistema, zavedati pa se moramo, da bo nujno zakonsko opredeliti organizacijsko shemo, ki bo govorila v prid racionalizaciji. Današnji gospodarski položaj zahteva racionalnost in doslednost na vseh področjih življenja in dela, zato bi bilo vsako povečevanje materialnih in kadrovskih obveznosti in obremenitev na vseh nivojih nesmotrno.

Pri pripravi zakona bi veljalo temeljito proučiti rešitve, da organizacija izvajanja celotnega informacijskega sistema ne bi zahtevala povečanja števila zaposlenih na tem področju, da bo resnično funkcionalna ter da ne bo povzročila še vrsto dodatnih obdelav raznih podatkov in informacij. Jasno mora biti opredeljena racionalnejša metodologija zbiranja in pretoka informacij. Jasneje kot doslej mora biti opredeljena tudi odgovornost, ki mora biti konkretizirana, kajti to je bistveni pogoj samoupravnega reda.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa! Besedo ima tovariš Mirko Belac, delegat Obalne skupnosti občin Koper.

Mirko Belac: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! V imenu skupine delegatov za delegiranje delegata v Zbor občin Skupščine SR Slovenije in Skupščine obalne skupnosti občin Koper dajem k predlogu za izdajo zakona o družbenem sistemu informiranja naslednji pripombi:

1. Prav je, da se glede na pomembnost vsebine ta zakon sprejema po trifaznem zakonodajnem postopku.

2. V tem zakonu in ustreznem zveznem zakonu je treba jasneje opredeliti in uskladiti pojem družbenega oziroma javnega informiranja.

Predsednica Silva Jereb: Pismenih prijav ni več. Želi še kdo besedo? (Ne.)

Gotovo gre pri tem za izredno zahtevna strokovna opravila, zato bi bilo prav, da se danes dogovorimo s predlagateljem, da bi za razpravo o osnutku imeli dovolj časa, da bi lahko vse politične, strokovne in druge subjekte vključili v razpravo tako kot je predlagatelj v svoji uvodni besedi tudi želel.

Če torej ne želi nihče več razpravljati, zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o družbenem sistemu informiranja se sprejme.

2. Osnutek zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

3. Pri pripravi osnutka zakona naj predlagatelj upošteva stališča Družbenopolitičnega zbora, pripombe, predloge in mnenja, dane v poročilih delovnih teles zbora in Skupščine in pripombe delegatov iz razprave na seji zbora.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (60 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Obveščam vas, da se je število delegatov v zboru medtem povečalo še za dva, in sicer za delegata iz občin Koper in Sežana.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o samostojnih kulturnih delavcih.

Osnutek zakona je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet in za svojega predstavnika določil dr. Iztoka Winklerja, člana Izvršnega sveta in predsednika Republiškega komiteja za kulturo in znanost, ki ga prosim, da povzame besedo!

Dr. Iztok Winkler: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Pri zakonskem urejanju področja kulturnih dejavnosti, posebej pa še v zakonu o svobodni menjavi dela na področju kulture, smo večkrat poudarjali in opozarjali na specifičen položaj posebne skupine delovnih ljudi, ki z osebnim delom samostojno kot poklic opravljajo umetniško ali drugo kulturno dejavnost. Opozarjali smo tudi na dolg naše družbe, da pomaga urediti in izboljšati družbeni in ekonomski položaj teh delavcev.

Pred vami je sedaj osnutek zakona o samostojnih kulturnih delavcih, pripravljene na podlagi predloga za izdajo zakona iz decembra 1978 in takrat izraženih pripomb. Postopek za izdajo tega zakona je predčasno zastal tudi zaradi zamisli, da bi vprašanja kulture zakonodajno uredili z enim zakonom. Osnutek sam pa najbolj zgovorno dokazuje, da gre za specifično materijo, ki je ne bi bilo mogoče vsebinsko niti združiti niti povezati z drugimi vprašanji ali področji kulturnih dejavnosti.

Osnutek predlaganega zakona vsebuje najprej določbe o samostojnem kulturnem delavcu samem. Določa, s katerimi kulturnimi dejavnostmi se lahko delovni človek ukvarja samostojno in poklicno, ureja razvid teh delavcev, opredeljuje načine pridobivanja dohodka, elemente cene njegovega dela ali povračila zanj in nakazuje, da je kulturna skupnost tisti družbeni prostor, v

katerem tudi samostojni kulturni delavec svobodno menjava svoje delo in zagotavlja pogoje za svoje delovanje in razvoj, vse seveda v okviru družbenih možnosti in širšega interesa ter v skladu z dogovorjeno kulturno politiko. Ta zakon torej ne bo urejal posameznih kulturnih dejavnosti in neposredno tudi samostojnim kulturnim delavcem ne bo ničesar dajal. Tega se tudi sami kulturni delavci zavedajo. Razumejo tudi, da bo treba mnoge elemente njihovega družbenoekonomskega položaja urejati v drugih zakonskih predpisih in po drugih poteh, česar se skupaj z njimi že lotevamo. O tem govori analiza, ki ste jo prejeli skupaj z osnutkom predlaganega zakona.

Za nekatere od nalog, ki jih zastavljamo, že lahko rečemo, da so izpolnjene ali vsaj v procesu izpolnjevanja. Prav ugotovitve te analize so tudi pokazale, kateri pravni prostor bo vendarle treba zapolniti s posebnim zakonom.

Temeljno načelo, ki ga postavlja predlagani osnutek zakona, je, da se delovni človek sam odloči, da bo zunaj delovnega razmerja, torej samostojno z osebnim delom opravljal neko kulturno dejavnost kot poklic tako, da se bo z njo ne samo uveljavljal v družbi, temveč tudi preživeljal. Za tako odločitev ne potrebuje dovoljenja, ni mu treba dokazovati umetniških hotenj ali drugih potrebnih lastnosti a tudi nobenih ugodnosti si ne sme obetati zgolj zaradi take svoje odločitve. Prijavi naj se v razvid, da bo ta del njegovega osebnega stanja tudi formalno spoznan, evidentiran in dokazljiv. Če ne gre za kulturno dejavnost, ali če občan ne izpolnjuje temeljnih formalnih pogojev, ga ne bo mogoče vpisati v razvid, ker pač očitno ne bo šlo za samostojnega kulturnega delavca.

Vpis v razvid torej ni priznanje, temveč pravna ugotovitev statusa, ni kulturno-politična odločitev, temveč upravno dejanje. Ker pa se na to ugotovitev vendarle vežejo pomembni pravni nasledki, naj ta razvid nastaja v pravem postopku pri upravnem organu, kar naj občanu zagotavlja tudi potrebno pravno varnost.

V dosedanjih razpravah, posebej v skupščinskih odborih pa se je pokazalo, da utegne odločitev o vpisu v posameznih primerih vsebovati vendarle tudi elemente kulturne politike. Takrat namreč, ko bo o spornih primerih treba odločiti, ali gre za kulturno dejavnost ali ne. Že zaradi tega bo kazalo razmišljati o posebnem telesu pri republiškem upravnem organu, pristojnem za kulturo, ki bi s svojo sestavo ustrezalo tudi taki nalogi. Podrobnosti o tem bi deloma lahko rešili v samem zakonu, predvsem pa v podzakonskem predpisu, ki ga napoveduje 27. člen osnutka.

Glede začasnih in trajnih delovnih skupnosti samostojnih kulturnih delavcev, ki jih bo mogoče ustanavljati šele na temelju tega zakona, pa kaže opozoriti, da utegne biti narava take delovne skupnosti močno različna, od na primer instrumentalnega tria do kompletne ekipe ustvarjalcev celovečernega filma, zato ni kazalo uvajati preveč formalnosti, pa tudi ne v vsakem primeru predpisovati udeležbo družbene skupnosti v upravljanju teh delovnih skupnosti, niti prestrogih in pretogih kriterijev in pogojev za angažiranje družbenih sredstev, saj bi s tem utegnilo postati ustanavljanje delovnih skupnosti v praksi povsem nezanimivo. Kot člane delovne skupnosti pa šteje osnutek zakona samo samostojne kulturne delavce, tako da je tudi dohodek take delovne skupnosti vselej dohodek njenih članov, kar je v davčnem smislu seveda pomembno. To kajpak ne pomeni, da ne bi mogla skupnost pogodbeno vezati nase tudi delavcev kakršnekoli druge vrste.

O razmerju med samostojnim kulturnim delavcem in organizacijo združenega dela, s katero pomembneje sodeluje, pa naj najprej spomnim, da je tako razmerje že uzakonjeno v zakonu o založništvu. S tem zakonom pa naj bi avtorju odprli pot do takega razmerja, s katerokoli organizacijo združenega dela, tudi v materialni proizvodnji. Morda nam prav zaradi tega doslej ni uspelo najti najustreznejšega skupnega izraza za potrebno mero sodelovanja, kot je v zakonu predvidena višina avtorskega honorarja v primerjavi s povprečnim osebnim dohodkom, čeprav je taki rešitvi resnično mogoče očitati, da je bolj praktična kot pa načelna.

Pri obeh variantah k 16. in 17. členu se predlagatelj zavzema za to, da bi ostalo prvotno besedilo.

Za prehodno določbo, s katero bi prenesli dosedanje materialne obveznosti iz republiškega proračuna na Kulturno skupnost Slovenije, pa velja poudariti, da bo treba hkrati z obveznostjo prenesti tudi ustrezna sredstva oziroma v postopku kontinuiranega planiranja dopolniti samoupravni sporazum o temeljnih plana Kulturne skupnosti Slovenije.

Tovarišice in tovariši delegati! Predloženi osnutek, posebej pa še priloženo analizo smo večkrat in dovolj temeljito obravnavali v širšem družbenem krogu, posebej pa tudi s samostojnimi kulturnimi delavci. Z zadovoljstvom ugotavljamo, da so prav samostojni kulturni delavci, združeni v svojih umetniških društvih, predvsem pa v svoji osnovni organizaciji sindikata pokazali, poleg upravičenega osebnega interesa tudi veliko delovne pripravljenosti, razumevanje širših družbenih interesov in načel naše samoupravne organiziranosti ter volje, da se vanj vključijo kot enakopravni izvajalci in sooblikovalci kulturne politike. Večji del smo njihove pripombe že upoštevali. Nekatere pa so dobile svojo ponovitev v razpravah na skupščinskih odborih. Pripombe in predloge odborov bomo lahko koristno upoštevali tudi pri pripravi predloga zakona. V imenu Izvršnega sveta zato predlagam, da predlagani osnutek zakona sprejmete.

Predsednica Silva Jereb: Hvala, tovariš Winkler! Osnutek zakona ste dobili. Dobili ste tudi stališča in mnenja Sveta za kulturo pri Predsedstvu Republiške konference SZDL, stališča Republiškega odbora Sindikata delavcev kulture Slovenije in Osnovne organizacije Zveze sindikatov samostojnih umetnikov in delavcev v kulturi. Pravkar pa ste dobili tudi stališča in pripombe Kulturne skupnosti Slovenije, ki je osnutek tega zakona že obravnavala.

Od delovnih teles so osnutek zakona obravnavali Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem, Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj in Zakonodajno-pravna komisija, ki so zboru poročali. Poročevalci, želite besedo? (Ne.)

Danes ste dobili na klop tudi stališče Družbenopolitičnega zbora, ki obravnava ta akt v skladu z 72. členom poslovnika Skupščine tako, da daje o njem pristojnima zboroma svoja stališča.

Pričenjam razpravo. Besedo ima delegat Skupščine mesta Ljubljane tovariš Niko Lukež!

Niko Lukež: Tovarišice in tovariši delegati! O osnutku obravnavanega zakona smo v Ljubljani imeli, imamo in bomo tudi v prihodnje imeli zelo žive, pestre in številne razprave, saj gre za vlogo in položaj samostojnih kulturnih delavcev v naši družbi oziroma v združenem delu.

Skupina delegatov podpira sprejem osnutka zakona o samostojnih kulturnih delavcih. Osnotek zakona prvič v naši družbi ureja zelo kompleksno vprašanje, vsaka nedorečenost, ki pa jih je v osnutku zakona kar precej, postavlja pod vprašaj smotrnost, jasnost in učinkovitost, pa tudi uresničevanje tega zakona.

Zdi se, da je v osnutku zakona še vedno premalo v ospredju ustvarjalno delo na tem področju in konkretni nosilci — kulturni delavci in njihovo delo, zlasti trajnost in kvaliteta dela. Še vedno je prevelik poudarek na kvantiteti in formalnih pokazateljih, registrih in podobno. Ali ne bi kazalo v ta namen glede na 7. člen osnutka zakona upoštevati tudi dobitnike nekaterih nagrad kot, na primer, Prešernove?

Še vedno je premalo poudarjena komponenta, da si samostojni kulturni delavci s svojim lastnim ustvarjalnim delom zagotavljajo svoj položaj v združenem delu oziroma v družbi.

Konkretne predloge in pripombe k posameznim členom oddajamo v pisni obliki.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa! Želi še kdo besedo? (Da.) Besedo ima tovariš Marodič, predsednik Osnovne organizacije sindikata samostojnih kulturnih delavcev!

Aleksander Marodič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši! Osnovna organizacija Zveze sindikatov samostojnih umetnikov in samostojnih delavcev v kulturi Slovenije, ki je bila ustanovljena pred štirimi leti, združuje tako rekoč vse te profile umetnikov, ki se na območju naše republike ukvarjajo s kulturno dejavnostjo. Dokler nismo imeli te osnovne organizacije, nismo imeli praktično nobenih možnosti, da bi uveljavili svoje pravice v tej družbi. Šele ustava in zakon o združenem delu sta nam odprla vrata, zato temu zakonu, ki izhaja iz ustave in zakona o združenem delu, dajemo predvsem politični značaj. Zato tudi sedaj ne bom govoril o denarju, pač pa o pravicah, ker, če so pravice, potem je tudi denar.

S tem hočem povedati, da zakon ne bo uredil materialnih problemov, s katerimi se umetniki danes srečujejo. Vi veste, da je honorarna politika na takšni stopnji, da so honorarji danes pod vsakim nivojem, celo pod minimalnim osebnim povprečjem v Sloveniji, približno pet tisoč dinarjev. Zakon pa odpira široke možnosti za sklepanje samoupravnih sporazumov in dogovorov s kulturnimi inštitucijami, poleg založnikov so tu še: filmsko podjetje RTV Ljubljana, verjetno pa tudi druge RTV hiše, kot sta Koper in morda tudi Maribor. So pa tudi nekateri problemi združevanja interesov že sedaj zelo problematični. Takšno je vprašanje združevanja oziroma sklepanja samoupravnih dogovorov med likovniki in galerijami, ker so galerije, kot vemo, mnogokrat v težkem materialnem položaju. Gre pa za uveljavitev načela, da bi tudi umetnik, ki prireja razstavo, imel od te razstave vsaj minimalno kritje svojih stroškov, ki jih danes nima.

V osnovni organizaciji sindikatov smo o tem zakonu, od prvega osnutka pa do danes, zelo veliko razpravljali, skupaj s Komitejem za kulturo in Zvezo sindikatov Slovenije, ki nam stojita ob strani. Tako si danes lahko samo še želimo, da bi bil ta zakon čimprej sprejet.

Vendar so nekatere izkušnje iz razprave pokazale, da sam zakon in osnovna organizacija sindikata ne bosta dovolj, da bi lahko uveljavili svoje samo-

upravne pravice v družbi, predvsem mislim na delegatski sistem. Zato sedaj iščemo še neko obliko združevanja naših interesov, verjetno bo to samoupravna interesna skupnost samostojnih umetnikov, ki nam bo, ob osnovni organizaciji Zveze sindikatov kot delegatska baza lahko pomagala delegirati svoje ljudi v druge interesne skupnosti, kot je stanovanjska, v katerih naj bi uveljavili tudi tiste temeljne pravice, ki jih ima vsak delovni človek.

Prosim vas, da predlagani osnutek zakona sprejmete in podprete.

Predsednica Silva Jerob: Hvala lepa! Želi še kdo besedo? (Ne.)

Potem zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Osnutek zakona o samostojnih kulturnih delavcih se sprejme.
2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.
3. Pri pripravi predloga zakona naj predlagatelj zlasti:

— skladno z ustavno pravico do svobodnega umetniškega in drugega kulturnega ustvarjanja, opredeli pravico posameznika, da se svobodno odloči za vpis v razvid samostojnih kulturnih delavcev in te pravice ne veže na strogo formalne zakonske pogoje, pač pa presoja, ali so izpolnjeni pogoji, ki omogočajo samostojnemu kulturnemu delavcu, da bi si s svojim umetniškim delom zagotavljal ustrezen družbenoekonomski položaj;

— glede na takšno možnost pridobitve statusa kulturnega delavca naj upošteva, da je vpis v razvid le ugotovitveni akt in da zgolj na tej podlagi ni mogoče pridobiti posebnih pravic po tem in po posebnih zakonih. Zato naj zakon opredeli možnost pridobivanja posebnih pravic z vidika drugih pogojev, ki jih mora izpolnjevati samostojni kulturni delavec, pri čemer naj upošteva značilnosti različnih področij kulturnega oziroma umetniškega ustvarjanja v smislu 5., 9. in 11. člena osnutka zakona.

Glede na tak način pridobivanja statusa samostojnega kulturnega delavca naj predlagatelj prouči, ali ne bi kazalo vpis v razvid prenesti v Kulturno skupnost Slovenije, zlasti še zato, ker bodo kulturni delavci v tej skupnosti uveljavljali pretežni del pravic iz družbenoekonomskih razmerij.

Zakon naj določi primere, ko morajo gledè na obseg in pomen ter vložena sredstva za kulturno ustvarjanje soodločati predstavniki družbene skupnosti z delovno skupnostjo samostojnih kulturnih delavcev. Poleg tega naj opredeli tudi primere, ko bi po presoji Kulturne skupnosti Slovenije v skladu s samoupravnimi splošnimi akti delovne skupnosti samostojnih kulturnih delavcev prav tako soodločali predstavniki družbene skupnosti.

Pri pripravi predloga zakona naj predlagatelj upošteva tudi stališča Družbenopolitičnega zbora, pripombe, predloge in mnenja, dane v poročilih delovnih teles zbora in Skupščine ter pripombe iz razprave na seji zbora.

Na nekatere od teh stvari je dr. Winkler v svoji uvodni besedi že odgovoril, ali pa nakazal rešitve.

Želi o predlaganem sklepu kdo razpravljati? (Ne.) Potem prosim, da glasujete. Kdor je za, naj prosim glasuje! (60 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel osnutek zakona.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o Prešernovi nagradi, z osnutkom zakona.

Predlog za izdajo zakona in osnutek je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet in za svojega predstavnika določil dr. Iztoka Winklerja, člana Izvršnega sveta in predsednika Republiškega komiteja za kulturo in znanost, ki bo povzel besedo.

Dr. Iztok Winkler: Tovarišice in tovariši! S predlaganim zakonom o Prešernovi nagradi želimo nadomestiti dvajset let star zakon, ki sedaj ureja podeljevanje najvišjih priznanj SR Slovenije za dosežke v umetnosti in kulturi. Čeprav smo v teh 20. letih sproti prilagajali prakso delovanja Prešernovega sklada in podeljevanja nagrad razvoju samoupravnih družbenih odnosov, so zakonska določila postala pretesna in zahtevajo celovito obnovo.

S predlaganim zakonom želimo ohraniti in nadaljevati tradicijo Prešernove nagrade, ki naj bo še naprej najvišje priznanje, ki ga lahko dobi umetnik za dosežke v umetniškem ustvarjanju, ali za izredno pomembno življenjsko delo. Hkrati želimo zagotoviti večjo demokratičnost in podružbljenost celotnega postopka, od predlaganja kandidatov za nagrade do same izbire nagrajencev.

V pripravah zakona so bila večkrat izražena mnenja, da naj bi bilo mogoče podeliti Prešernovo nagrado tudi za izjemne dosežke pri organiziranju kulturnih dejavnosti in posredovanju kulturnih vrednot, ali za uveljavljanje dosežkov slovenske kulture v Jugoslaviji in tujini. Predlagatelj se ne zavzema za tako širitev možnega kroga nagrajencev, vendar pa opozarja na to dilemo in bi se o njej morali opredeliti v nadaljnjih razpravah.

Nagrade Prešernovega sklada naj bi bile v prihodnje predvsem izraz priznanja za pomembne umetniške storitve, ki so sad izvirnih umetniških prizadevanj in iskanj. Upošteva dejstvo, da so Prešernove nagrade najvišje priznanje naše republike za dosežke na področju umetnosti, je v predlogu za izdajo zakona predvideno, da Upravni odbor Prešernovega sklada, ki podeljuje nagrade, imenuje Skupščina SR Slovenije na predlog Socialistične zveze. S tako opredelitvijo je zagotovljena tudi ustrezna vloga Kulturne skupnosti Slovenije, saj bo ta v tem primeru o imenovanju upravnega odbora odločala kot enakopraven skupščinski zbor.

V predlogu za izdajo zakona so nakazane tudi usmeritve, ki naj zagotavljajo najširši krog predlagateljev za nagrajence, javnost v postopku predlaganja in izbire nagrajencev in demokratičnost pri sami izbiri. Naj pri tem posebej opozorim na določilo, da mora biti vsem predlagateljem omogočeno, da se, seznanijo z vsemi predlaganimi kandidati in o njih izrečejo svoja mnenja.

V predlogu za izdajo zakona je predvideno tudi omejeno število nagrad, tako Prešernovih nagrad kot nagrad Prešernovega sklada. Predlagatelj predlaga tako usmeritev zato, ker je v praksi vsako leto čutiti tendence k povečevanju števila nagrajencev, s tem pa včasih tudi nagrada izgublja na pomenu in kvaliteti. Tudi usmeritev za zmanjšanje števila nagrad je v dosedanjih razpravah dobila večinoma podporo.

Končno predlagamo, da v skupščinskem postopku sprejmete predlog za združitev prve in druge faze zakonodajnega postopka in danes sprejmete predlog za izdajo zakona o Prešernovi nagradi skupaj z osnutkom zakona. S tem boste omogočili, da bo celoten zakonodajni postopek končan še v letošnjem letu in da bodo Prešernove nagrade za leto 1982 že podeljene v skladu z novim zakonom.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa, tovariš Winkler!

Predlog za izdajo zakona in osnutek zakona ste dobili. Izvršni svet predlaga, da zbor obravnava predloženi akt v skladu z drugim odstavkom 250. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije tako, da se združita prva in druga faza zakonodajnega postopka. Tako bi danes razpravljali o predlogu za izdajo zakona in o zakonskem osnutku, da bi lahko zakon sprejeli še do podelitve Prešernovih nagrad v naslednjem letu.

Ima kdo kakšno pripombo k predlogu Izvršnega sveta, da se postopek združi. (Ne.) Potem prosim, da glasujete! (60 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo soglasno sprejeli predlog Izvršnega sveta.

Predlog za izdajo zakona in osnutek zakona so obravnavali Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem, Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve in Zakonodajno-pravna komisija, ki so zboru poročali. Poročevalci, želite besedo? (Ne.)

Pričenjam razpravo. Besedo ima tovariš Mojmir Pustoslemšek, delegat iz občine Krško!

Mojmir Pustoslemšek: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Delegacija Skupščine občine Krško za Zbor občin je na svoji seji obravnavala predlog za izdajo z osnutkom zakona o Prešernovi nagradi in v načelu podpira vsebino predlaganega zakona.

Glede na to, da je Prešernova nagrada najvišje priznanje za dosežke v kulturi in umetnosti, je povsem utemeljena najširša demokratičnost postopka pri izbiri kandidatov in odločanju o nagradah, kjer bi upravni odbor moral upoštevati mnenje najširšega kroga slovenske javnosti.

Izhajajoč iz teh načelnih opredelitev delegacija predlaga nekatere dopolnitve, ki deloma izhajajo tudi iz odprtih vprašanj, ki so bila postavljena v obrazložitvi.

Delegacija predvsem meni, da bi morali v 2. členu zelo določno opredeliti kriterije za podeljevanje Prešernove nagrade, s čimer bi poudarili njen pomen in družbeno vrednost. Zato bi morali na prvo mesto postaviti življenjsko delo, ker je to v bistvu enkratni umetniški ali kulturni dosežek. Predlagana opredelitev, da se nagrada podeli za vrhunske umetniške stvaritve, ki so bile objavljene, razstavljene ali izvajane v zadnjih dveh letih, pa je, po mnenju delegacije, neskladna, ker daje možnost razvrednotenja življenjskega dela. Zato predlagamo, da bi moralo biti to obdobje daljše, morda pet oziroma deset let.

Prav tako bi morala biti z zakonom določena omejitev nagrade v zaporedju. Če naj se nagrada postavi kot najvišje družbeno priznanje za življenjsko delo oziroma vrhunske umetniške stvaritve, potem bi kandidat takšno nagrado lahko prejel šele po določenem daljšem časovnem obdobju.

V zvezi z odprto dilemo o razširitvi kriterijev delegacija odločno podpira predlog, da se med prejemnike Prešernove nagrade vključijo tudi kulturni delavci, ki niso ustvarjalci, pa vendar dosegajo pomembne uspehe pri organiziranju kulturnih dejavnosti in posredovanju kulturnih vrednot. Ob toliko proklamirani amaterski dejavnosti, mnogih navdušencev na tem področju ne bi smeli zanemariti.

V zvezi s to utemeljitvijo predlaga delegacija naslednje besedilo za 2. člen:

»Prešernovo nagrado lahko prejmejo kulturni delavci za izredno pomembno življenjsko delo oziroma za vrhunske umetniške stvaritve, ki so pomembne

prispevek k zakladnici slovenske kulture, ki so bile objavljene, razstavljene ali izvajane v obdobju 10 (alternativa: 5) let pred podelitvijo nagrade.

Prešernovo nagrado lahko prejmejo tudi kulturni delavci za pomembne uspehe pri organiziranju kulturnih dejavnosti oziroma pri posredovanju kulturnih vrednot.

Prešernovo nagrado se lahko podeli istemu dobitniku ponovno šele po preteku 10 (varianta 5 let), če ni izjemnih razlogov za krajši čas.«

Delegacija tudi meni, da bi moralo besedilo zakona slediti obrazložitvi o nadaljnji demokratizaciji postopka, zato v 7. členu ne bi smeli biti opuščeni kot predlagatelj delovni ljudje in občani.

Ob zaključku moramo opozoriti tudi na potrebo po usklajenosti 6. in 12. člena osnutka zakona v tem smislu, da mora biti Kulturni skupnosti Slovenije, ki po 12. členu zagotavlja sredstva za podeljevanje nagrad Prešernovega sklada, omogočena pravica soodločanja. V ta namen delegacija predlaga, da naj pri oblikovanju predloga v drugem odstavku 6. člena poleg Socialistične zveze sodeluje tudi Kulturna skupnost Slovenije.

Predsednica Silva Jereb: Besedo ima tovarišica Breda Kolar, delegatka iz občine Hrastnik!

Breda Kolar: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupina za delegiranje delegatov v Zbor občin Skupščine SR Slovenije iz občine Hrastnik ima naslednjo pripombo k predlogu za izdajo zakona o Prešernovi nagradi, z osnutkom zakona, in sicer:

Navedeni predlog za izdajo zakona ima v 5. členu varianto. Predlagamo, da se varianta črta, tako da bi 5. člen določal, da Prešernov sklad lahko podeli vsako leto največ 10 nagrad Prešernovega sklada.

Utemeljitev: Predlagamo, da naj se ne bi povečalo število nagrad Prešernovega sklada, ker se dejanska vrednost nagrad s povečanjem števila razvrednoti.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa! Želi še kdo besedo? Besedo ima tovariš Vladimir Mejač, delegat iz občine Vrhnika!

Vladimir Mejač: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Delegacija iz občine Vrhnika v zvezi z 12. členom zastavlja vprašanje, na kakšen način bo Kulturna skupnost Slovenije zagotavljala sredstva za delovanje Prešernovega sklada? Predlagamo tudi, da se v 5. členu osnutka črta varianta.

Predsednica Silva Jereb: Želi še kdo besedo? (Ne.)

Torej smo si enotni, da bi morali čuvati ugled Prešernove nagrade in jih podeljevati čim manj. Podobno stališče ima tudi Kulturna skupnost.

Nismo si pa enotni v tem — Krško ima namreč drugačno mnenje — ali podeljevati to nagrado le za umetniško in kulturno ustvarjanje, ali pa tudi za posredovanje kulturnih vrednot in organiziranje kulturnih dejavnosti.

Če torej nihče ne želi več razpravljati, predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o Prešernovi nagradi, z osnutkom zakona se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

3. Pri pripravi predloga zakona naj predlagatelj upošteva pripombe, predloge in mnenja, dane v poročilih delovnih teles zбора in Skupščine in pripombe iz razprave delegatov na seji zбора.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (60 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o dopolnitvi zakona o osebnem imenu.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet in za svojega predstavnika določil tovariša Franca Bajta, pomočnika republiškega sekretarja za notranje zadeve. Tovariš Bajt, želite besedo? (Ne.)

Predlog zakona ste dobili. Obravnavali so ga Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem, Komisija za narodnosti in Zakonodajno-pravna komisija, ki so zboru pismeno poročali.

Prijav za razpravo ni. Želi kdo besedo? (Ne.)

Potem zaključujem razpravo in dajem predlog na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (57 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (En delegat.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel predlog zakona.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o dopolnitvah zakona o matičnih knjigah.

Izvršni svet je Skupščini predložil tudi ta predlog zakona. Za svojega predstavnika je določil tovariša Franca Bajta. Želite besedo? (Ne.)

Predlog zakona ste dobili. Obravnavali so ga Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem, Komisija za narodnosti in Zakonodajno-pravna komisija, ki so zboru poročali. Poročevalci, želite besedo? (Ne.)

Pismenih prijav za razpravo ni. Želi kdo besedo? (Ne.) Potem zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (60 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog zakona.

Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o ureditvi določenih vprašanj s področja varnosti železniškega prometa.

Zbor je obravnaval predlog tega zakona na seji dne 25. marca letos in ga sprejel z amandmajem Skupščine občine Sevnica k 42. členu predloga zakona. Ker pa je bil predlog zakona v Zboru združenega dela sprejet v drugačnem besedilu, je bila na seji zбора imenovana medzborovska skupina, ki se je sestala in zboroma predlagala, naj sklepanje o predlogu zakona odložita na eno od prihodnjih sej. Hkrati je zavezala Izvršni svet, naj skupaj s predlagatelji amandmaja, se pravi z občino Sevnica, ponovno prouči to vprašanje.

Tako ste za današnjo sejo prejeli amandma Izvršnega sveta k 42. členu predloga zakona in dopis skupine delegatov iz občine Sevnica, s katerim umika svoj prvotni amandma.

Danes pa ste na klop dobili amandma Skupščine občine Slovenska Bistrica k 44. členu predloga zakona.

Predstavniki Izvršnega sveta pri tej točki dnevnega reda je tovariš Samo Zupančič, pomočnik predsednika Republiškega komiteja za promet in zveze. Za to točko današnje seje ste dobili tudi poročili Odbora za družbenopolitični in komunalni sistem in Zakonodajno-pravne komisije. Poročevalca, želita morda besedo? (Ne.)

Tovariš Zupančič, boste obrazložili stališče Izvršnega sveta? (Da.)

S a m o Z u p a n č i č : Tovarišica predsednica je že omenila celotno razpravo v zvezi z amandmajem iz občine Sevnica, zato bi ta del v celoti izpustil in se omejil samo na del, ki je vezan na amandma iz občine Slovenska Bistrica.

Skupina delegatov za Zbor občin in Zbor združenega dela iz občine Slovenska Bistrica je dne 7. aprila oddala amandma k prvemu odstavku 44. člena prečiščenega besedila predloga zakona, v katerem predlaga, da se tudi za križanje železniške proge z regionalno ali lokalno cesto, na kateri so zastoji v cestnem prometu večji kot na mestih križanj z magistralno cesto, določi rok petih let za izvennivojsko ureditev takega križanja.

Kot obrazložitev amandmaja je skupina delegatov iz občine Slovenska Bistrica navedla pereč problem na območju občine, to je križanje železniške proge z regionalno cesto na postajnem območju v Pragerskem, kjer so zapornice spuščene tudi do 21 ur dnevno. Izvršni svet je proučil predlagani amandma, vendar ga ne more podpreti iz naslednjih razlogov.

S sprejetjem amandmaja v predlaganem besedilu bi izgubili svoj pomen kriteriji, določeni v 21. členu predloga zakona, saj amandma ne določa, s katero magistralno cesto in v katerem dnevnem času naj se opravi primerjava zastoja. Amandma, tako je ugotovila tudi Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije, dopušča povsem arbitrarno presojo o tem, kdaj so izpolnjeni pogoji, ki jih vsebuje amandma, zato bi ob sprejetju amandmaja lahko nastali spori, ki jih ne bi bilo mogoče rešiti na podlagi razlage amandmajske norme.

Takšne konkretne in specifične primere, kot je križanje ceste in železnice v Pragerskem, pa je primerneje reševati z dogovorom med zainteresiranimi subjekti. Tako bi bilo potrebno omeniti, da so prav k reševanju problema zastojev v cestnem prometu v Pragerskem že pristopili predstavniki občine Slovenska Bistrica, Železniškega gospodarstva Ljubljana, Republiške skupnosti za ceste in Republiškega komiteja za promet in zveze ter se dogovorili, da bodo k realizaciji izgradnje izvennivojskega križanja pristopili že v tem srednjeročnem obdobju. Študija Železniškega gospodarstva Ljubljana o dinamiki gradenj izvennivojskih križanj glede na intenzivnost železniškega in cestnega prometa postavlja namreč izgradnjo izvennivojskega križanja v Pragerskem na prvo prioriteto mesto, pa tudi pristojni organi Republiške skupnosti za ceste uvrščajo ta problem med prioritete.

Cestno podjetje Maribor je na zahtevo Republiške skupnosti za ceste že izdelalo programski projekt za ureditev izvennivojskega križanja ceste z železnico v Pragerskem. Pri nekaterih variantah je pripravilo tudi predlog cen za izvedbo posameznih rešitev. V zvezi s tem naj navzoče delegate obvestim, da je Železniško gospodarstvo Ljubljana v posebnem dopisu Skupščini občine Slovenska Bistrica že zagotovilo, da bo storilo vse, da se še v tem planskem

obdobju prične z deli na ustreznem izvennivojskem zavarovanju cestno-železniškega križanja v Pragerskem.

Podobno zagotovilo je v teh dneh dala tudi Republiška skupnost za ceste. Med temeljnimi razlogi, zaradi katerih je Izvršni svet Skupščine SR Slovenije vztrajal na stališču, da ni mogoče sprejeti amandmaja, ki je predlagan, je tudi omejenost finančnih sredstev, ki jih je ob sedanjem stanju našega gospodarstva mogoče nameniti za modernizacijo železniških prehodov. Pri pripravi planskih dokumentov SR Slovenije za obdobje 1981—1985 ni bilo mogoče nameniti za modernizacijo cestno-železniških križanj toliko sredstev, kot bi jih sodoben razvoj prometa na cesti in železnici zahteval. Zato je bilo predvideno, da se zahtevana modernizacija najnujnejših prehodov izvrši v daljšem časovnem obdobju. Cestno-železniška križanja na magistralnih cestah, ki bi jih bilo potrebno že po dosedanjih zakonskih normah urediti izvennivojsko, naj se na osnovi planskih aktov in po tem zakonu, uredijo v roku petih let, ostala križanja pa v roku desetih let.

Razen tega predlog zakona predvideva v 45. členu izdelavo programa za ureditev cestno-železniških križanj. S tem programom, ki ga bosta pripravila železniška transportna organizacija in upravljalec ceste, bosta oba subjekta sporazumno določila vrstni red reševanja cestno-železniških križanj in tako zagotovila prioriteto tistim križanjem, ki pomenijo največjo oviro za varen in nemoten potek cestnega oziroma železniškega prometa. Tako ta program omogoča tudi reševanje vprašanja v smislu predlogov delegatov iz občine Slovenska Bistrica oziroma, da prioritetni vrstni red izgradnje izvennivojskih križanj, poleg formalnih pogojev iz 21. člena, upošteva tudi ostale elemente varnosti na cestno-železniških prehodih, torej tudi zastoje v cestnem prometu.

Napori Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije za hitrejšo ureditev problematike cestno-železniških križanj so razvidni tudi iz njegovih siceršnjih stališč. Skupščini SR Slovenije je že predložen predlog zakona, po katerem naj se del prodajne cene bencina in plinskega olja usmeri namensko za gradnjo cestno-železniških križanj. Pričakovati je, da bodo dodatna sredstva pospešila modernizacijo cestno-železniških križanj in izpolnitev načrtov Železniškega gospodarstva Ljubljana iz samoupravnega sporazuma o temeljih plana samoupravnih interesnih skupnosti in Republiške skupnosti za ceste. Ni pa realno pričakovati presežka sredstev, s katerimi bi lahko širili sprejeti program.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predlaga Skupščini SR Slovenije, da sprejme zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o ureditvi določenih vprašanj s področja varnosti železniškega prometa v besedilu, ki je predloženo, in skupaj z amandmajem Izvršnega sveta k 3. točki prvega odstavka 42. člena prečiščenega besedila.

Izkoristil bi to priložnost, da vam preberem še sporočilo, ki ga je Republiška skupnost za ceste posebej posredovala Republiškemu komiteju za promet in zveze glede izvennivojskega križanja ceste in železnice v Pragerskem; citiram: »Republiška skupnost za ceste se bo skupaj z Železniškim gospodarstvom Ljubljana v tem srednjeročnem obdobju zavzela za reševanje prometne problematike v Pragerskem v okviru finančnih sredstev, predvidenih v aneksih k samoupravnim sporazumom o temeljih združevanja in izgradnje magistralnih in regionalnih cest SR Slovenije za obdobje 1981—1985, točka 4. zaporedna številka 6. Direktor strokovne službe Lojze Blenkuš.«

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa! Slišali smo predstavnika predlagatelja. Besedo ima tovariš Ladislav Cvahte, delegat iz občine Slovenska Bistrica!

Ladislav Cvahte (iz klopi): Glede na obrazložitev, ki smo jo pravkar slišali, umikam amandma.

Predsednica Silva Jereb: Želi še kdo besedo? (Ne.) Potem zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje.

Glasovali bomo le o amandmaju Izvršnega sveta k 42. členu predloga zakona, ker sta skupina delegatov iz občine Sevnica in delegat iz občine Slovenska Bistrica predložena amandmaja umaknila.

Kdor je za amandma Izvršnega sveta, naj prosim glasuje! (60 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je amandma Izvršnega sveta soglasno sprejet.

Sedaj bomo glasovali še o predlogu zakona v celoti. Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (60 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog zakona.

Prehajamo na 9. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o varnosti cestnega prometa.

Osnutek zakona je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet in za svojega predstavnika določil tovariša Franca Bajta, pomočnika republiškega sekretarja za notranje zadeve. Tovariš Bajt, želite besedo? (Da.)

Franc Bajt: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Predloženi osnutek zakona o varnosti cestnega prometa je pripravljen na podlagi pripomb, predlogov in mnenj, ki so jih dali delegati v predhodnih fazah obravnave zakona. V tej uvodni obrazložitvi bi navedel le bistvene spremembe in dopolnitve, ki so v osnutku zakona drugačne glede na določbe, nakazane v tezah.

1. V splošnih določbah so zajeti vsi dejavniki, ki lahko neposredno ali posredno kot udeleženci v prometu vplivajo na varnost v cestnem prometu in na razvijanju humanejših in solidarnnejših odnosov v prometu, in tisti, ki lahko vplivajo na čim boljše organiziranje avtošol in izvajanje programov usposabljanja kandidatov za voznike, ter tisti, ki lahko ukrepajo na področju urejanja prometa.

Tako je v osnutku zakona dodano še posebno določilo o svetih za preventivo in vzgojo v cestnem prometu kot posebnih telesih, ki naj bi skrbeli za uveljavljanje družbene samozaščite na področju prometne varnosti, za dvig varnostne in prometne kulture udeležencev v prometu z razvijanjem humanejših in solidarnnejših odnosov med vozniki in drugimi udeleženci v prometu, kot tudi za ustvarjanje drugih pogojev za varen promet.

V skladu s pripombami so dopolnjene tudi določbe o nalogah, ki naj bi jih po tem zakonu imela Avto-moto zveza Slovenije v zvezi z avtošolami. Tako naj bi Avto-moto zveza Slovenije, pa tudi Zveza združenj soferjev in avtomehanicov Slovenije avto šolam nudile strokovno pomoč pri izvajanju programov usposabljanja kandidatov za voznike in skrbeli za to, da bodo avto

šole izvajale permanentno obnavljanje in dopolnjevanje znanja voznikov inštruktorjev in učiteljev predpisov.

2. Določilo, s katerim se občinam daje možnost, da urejajo posamezna vprašanja s področja varnosti prometa v naseljih, je razčlenjeno tako, da je razvidno, kaj naj bi urejala oziroma imela možnost urejanja skupščina občine, kaj njen izvršni svet in kaj njen upravni organ, pristojen za promet.

Niso pa mogli biti upoštevani vsi predlogi, kaj naj bi urejale občine same, ker niso bili v skladu s sistemom. Tak je na primer predlog, naj bi občine določale intenziteto fizičnega usmerjanja prometa, saj to ni v skladu z zakonom o notranjih zadevah, po katerem so za urejanje prometa pooblaščen organi za notranje zadeve.

Prav tako ni bilo mogoče upoštevati predloga, po katerem bi organi v občinah občanom s stalnim bivališčem v ulici ali na trgu, na katerem velja prepoved prometa za vsa vozila, dovolili promet in parkiranje. To je namreč mogoče urediti z ustrežnejšimi prometnimi režimi oziroma s postavitvijo ustreznih prometnih znakov.

Upoštevati tudi ni bilo mogoče predloga, da naj se v zakonu določi, da izvršni sveti oziroma ustrežni upravni organi lahko odredijo posek drevja ob cesti, saj so za to po zakonu o temeljih varnosti cestnega prometa in zakonu o javnih cestah, ki je prav tako v pripravi, zadolžene pristojne inšpekcije oziroma organizacije združenega dela za vzdrževanje cest. Pač pa so glede na predloge iz razprav razširjene pristojnosti komunalnih nadzornikov za nadzor nad parkiranjem avtomobilov na parkirnih prostorih izven cest in na mestnih ulicah.

3. Glede na vrsto pripomb o usklajenosti določb tega zakona z zakonom o javnih cestah je bilo med Republiškim sekretariatom za notranje zadeve in Republiškim komitejem za promet in zveze dogovorjeno, katera vprašanja v zvezi s cestami in varnostjo prometa naj bi urejal zakon o javnih cestah, katera pa zakon o varnosti cestnega prometa, zato so določila obeh zakonov med seboj usklajena. Tako sta v osnutku zakona o varnosti cestnega prometa glede na teze predloga za izdajo zakona, spremenjeni zlasti poglavji o cestah in o delih na cestah.

4. V poglavju o prometnih pravilih so upoštevane pripombe glede omejitve hitrosti za avtomobile, ki lahko vlečejo priklopnike.

Poleg tega je predvideno, da se na podlagi posebnega dovoljenja lahko avtobusi zgibne konstrukcije uporabljajo v javnem primestnem prometu, če pogoji ceste in varnost prometa to dovoljujejo. Ni pa bilo mogoče upoštevati predlogov, po katerih bi se lahko v avtobusu v javnem linijskem in prostem cestnem prometu vozili tudi potniki, ki stojijo; da lahko vlečejo avtobusi v javnem primestnem prometu priklopno vozilo za prevoz potnikov; da se omejitve hitrosti avtobusa v javnem mestnem in primestnem prometu zviša od 50 na 60 km na uro, ter da naj se za prevoz delavcev na delo in z dela določijo drugi, lažji pogoji kot sicer veljajo za javni linijski cestni prevoz. Z vidika varnosti prometa namreč ni razloga, da bi zadnjo vrsto prevoza v zakonu obravnavali različno, kot se obravnavajo drugi pogodbeni prevozi. Vsem ostalim naštetim predlogom pa strokovnjaki nasprotujejo, ker menijo, da bi se z njihovo uzakonitvijo zmanjšala varnost pri tovrstnih prevozi.

Pač pa so določila, ki urejajo prevoz oseb na priklopnem vozilu, traktorju in kolesu z motorjem, dopolnjena z določilom, da se na teh vozilih ne smejo prevažati osebe, ki so očitno pod vplivom alkohola, ter da se na kolesu ne

smejo prevažati osebe, starejše od sedem let, razen na posebej izdelanem dvo-oziroma večsedežnem kolesu.

5. Osnutek zakona je dopolnjen z določilom, da organizacija, ki naklada tovor, ne sme naložiti vozila nad njegovo nosilnostjo oziroma dovoljeno osno obremenitvijo. To določilo, ki predstavlja novost v naši zakonodaji, je tudi primerno sankcionirano.

V praksi je bilo namreč večkrat ugotovljeno, da je bilo vozilo prekomerno naloženo le zaradi neodgovornega ravnanja organizacije oziroma odgovorne osebe. Pri tem pripominjamo, da zakonodaje nekaterih drugih držav taka določila že imajo.

6. Določila veljavnega zakona o varnosti cestnega prometa o dolžnostih ob prometni nezgodi so dopolnjena s tem, da vse obveznosti, ki so naložene tistim, ki se nahajajo v trenutku nezgode na kraju nezgode, veljajo tudi za občane, ki prvi pridejo na kraj nezgode.

Osnutek zakona ni sledil predlogu, da naj se črta določilo zakona, po katerem lahko pooblaščen uradna oseba naloži posamezniku, da mora prepeljati poškodovano osebo do najbližjega zdravstvenega zavoda. Tako določilo vsebuje že sedaj veljavni zakon. Republiški komite za zdravstveno in socialno varstvo in Inštitut za sodno medicino Medicinske fakultete, ki sta sicer dala pripombe k osnutku zakona, k tem določbam nista imela pripomb. Vendar bo predlagatelj glede na pripombe, ki so bile izražene v dosedanjih razpravah v Skupščini, še proučil ustreznost teh določil — gre za 2. in 3. odstavek 64. člena osnutka zakona — v fazi priprave predloga zakona.

Prav tako v osnutek ni bil vključen predlog, da naj bi bile pooblaščen uradne osebe organa za notranje zadeve dolžne oditi na kraj vsake prometne nezgode. To vprašanje je tako, kot je predlagano v osnutku zakona, rešeno tudi v sedaj veljavnem zakonu in v praksi ni povzročalo pomembnejših težav. Poleg tega je ta ureditev povsem v skladu z mednarodno konvencijo, ki jo je sprejel Evropski komite za zavarovanje. Ker pa dejansko prihaja pri prometnih nezgodah večkrat do nesporazumov med udeleženci, je 68. člen osnutka zakona dopolnjen z določilom, da mora pooblaščen uradna oseba organa za notranje zadeve oditi na kraj prometne nezgode v primeru, če kakšen od udeležencev noče pokazati listin o istovetnosti in potrdilo o obveznem zavarovanju, kot tudi na kraj vsake prometne nezgode, v kateri je udeleženo vozilo, ki prevaža nevarne snovi.

Z vidika varnosti so dopolnjene tudi določbe, ki urejajo vprašanje organizacije športnih prireditev in drugih prireditev na cesti oziroma ob cesti.

7. V poglavju, ki ureja izobraževanje in usposabljanje voznikov, organizacijo in delo avtošol, izobraževanje voznikov-inštruktorjev in izpite za voznike, je upoštevan predlog iz razprave in je zmanjšano število voznikov-inštruktorjev, ki morajo biti v delovnem razmerju v avto šoli, in sicer od štirih na dva.

Ni pa mogel biti upoštevan predlog, da mora imeti tudi voznik delovnega stroja potrdilo o usposobljenosti za delo s takim strojem, ker to sodi v predpise o varstvu pri delu. Prav tako ni mogel biti upoštevan predlog, naj bi tudi učitelji predpisov opravljali celoten program izobraževanja za voznika-inštruktorja, saj ti dejansko ne bodo poučevali kandidate za voznike v praktični vožnji, ampak le predpise o varnosti cestnega prometa in osnove poznavanja delovanja naprav na motornem vozilu. Vendar pa je dodan pogoj, da morajo biti tudi učitelji predpisov vozniki kategorije B.

V osnutek je sprejet tudi predlog, da se uzakoni redno strokovno izpopolnjevanje voznikov-inštruktorjev, zaradi česar je v 95. in 96. členu osnutka določeno, da morajo vozniki-inštruktorji in učitelji predpisov v avto šoli redno obnavljati in dopolnjevati svoje znanje po posebnem programu ter da se dovoljenje za voznika-inštruktorja in učitelja predpisov podaljšuje na podlagi potrdila avto šole o uspešno opravljenem posebnem programu izpopolnjevanja znanja.

8. V skladu s pripombami je v osnutku zakona določeno, da so člani izpitnih komisij v izpitnih centrih lahko tudi iz drugih občin z območja izpitnega centra in ne samo iz občine, kjer je sedež izpitnega centra. Ni pa mogla biti upoštevana pripomba, naj to ne bi bili delavci občinskih upravnih organov za notranje zadeve, saj je po mnenju predlagatelja zaradi kvalitetnejšega dela izpitnih komisij to potrebno.

9. Poleg atestiranja lahkih priklopnikov in ponovnega testiranja vozil, na katerih se po registraciji predelajo naprave, ki so pomembne za varno vožnjo, je v osnutku zakona tudi določeno, da se vozilu, v katerega je vdelana naprava za pogon na stisnjen ali vtekočinjen plin, atestira vgraditev te naprave.

10. V osnutku zakona se ne spreminjajo določbe, ki urejajo organizacijo svetov za preventivo in vzgojo v cestnem prometu: širi pa se njihova vloga na področju vzgoje in preventivnega dela ter skrbi za uveljavljanje družbene samozaščite na področju prometne varnosti.

11. Bistveno novost glede na teze predstavljajo določila, s katerimi so samoupravne organizacije, skupnosti in organi, ki opravljajo javni prevoz in prevoz za lastne potrebe, zavezani, da organizirajo notranjo kontrolo nad delovnimi, zdravstvenimi in drugimi pogoji, ki jih je potrebno izpolnjevati zato, da bi vozniki lahko varno upravljali vozilo, kot tudi kontrolo tehnične brezhibnosti vozil in izvajanje drugih predpisov, ki vplivajo na varnost cestnega prometa.

12. Predlagatelj je v osnutek zakona vnesel poglavje, ki ureja zavarovanje uporabnikov oziroma lastnikov traktorjev glede odgovornosti za škodo, povzročeno drugim, podobno kot to velja za cestna motorna vozila.

13. Sankcije so v predloženem osnutku zakona sicer poostrene, v bistvu pa usklajene z zakonom o temeljnih varnosti cestnega prometa in zakonom o prekrških.

Tovarišice in tovariši delegati! To je bil povzetek bistvenih novosti, ki jih prinaša osnutek zakona o varnosti cestnega prometa, zlasti glede na predhodno obravnavane teze. V obrazložitvi zakona so v zgoščeni obliki navedeni še nekateri razlogi, zakaj posamezni predlogi niso mogli biti upoštevani. Predlagam, da predloženi osnutek zakona sprejmete.

Predsednica Silva Jereb: Osnutek zakona ste dobili. Obravnavala sta ga Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta zboru tudi poročala. Želita poročevalca besedo? (Ne.)

Pričenjamo razpravo! Besedo ima tovariš Zlatko Novak, delegat iz občine Jesenice. Prosim!

Zlatko Novak: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Naša delegacija je razpravljala o tem osnutku zakona in ima pripombe samo k 85. členu. Ni nam jasno, zakaj mora imeti avto šola profesional-

ne delavce zaradi opravljanja izpitov? Zakaj bi morali vsi šoferji delati izpite v Kranju, namesto da bi komisija prišla na Jesenice? Ali zaradi teh dveh članov, ki bosta zaposlena? Menimo, da bi lahko bila tudi amaterja.

Predsednica Silva Jereb: Besedo ima tovariš Stane Vrtačnik, delegat iz občine Trbovlje. Prosim!

Stane Vrtačnik: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za delegiranje v Zbor občin je na svoji seji dne 18. tega meseca obravnavala osnutek zakona o varnosti v cestnem prometu. Ugotavljamo, da so bile pripombe, dane k predlogu za izdajo, v glavnem upošteevane, sicer pa imamo naslednje pripombe.

V zvezi s 34. členom se zavzemamo za prvotno besedilo brez variantnega dodatka, saj ni mogoče realno pričakovati, da bi vozniki traktorjev uporabljali varnostne pasove, kot jih sedaj tudi ne uporabljajo vozniki osebnih avtomobilov.

Podoben predpis, ki bi zavezoval proizvajalce traktorjev za vgrajevanje varnostnih kabin, bi moral biti tudi v zakonu o temeljnih varnosti cestnega prometa ali v drugem zveznem predpisu, saj naš republiški zakon ne more zavezovati izdelovalcev traktorjev iz drugih republik. Če takega predpisa ne bodo imeli tudi v drugih republikah, bodo slovenski kmetovalci prisiljeni kupovati traktorje le pri slovenskih proizvajalcih, ki pa ne nudijo zadovoljivega izbora. Tako stanje pa bi posredno kršilo tudi enotnost jugoslovanskega trga, saj bi drugim proizvajalcem zapiralo pot na slovenski trg.

V 49. členu v zvezi s 181. členom se zavzemamo za variantni predlog, da se predpisi 49. člena uveljavijo v dveh letih od uveljavitve zakona, ker je eno leto prekratka doba, da bi vse uporabnike cest, to pa so prav vsi občani, navadili uporabljati odsevna telesa ob hoji po cesti v nočnem času. Kršitev tega predpisa ima tudi sankcijo, zato se je potrebno na uveljavitev predpisa dobro pripraviti.

O 59. členu menimo, da sodi v ta zakon in da je nujno potreben, saj doslej brezbrizen odnos izvajalcev del na cestah pomeni veliko oviro za normalen potek prometa, to pa hkrati pomeni tudi nevarnost za promet, ker zastoji v prometu povzročajo nevarne situacije in nepravilne reakcije voznikov.

V 5. odstavku 75. člena menimo, da naj pred izdajo dovoljenja za priveditev na cesti pristojni občinski upravni organ dobi mnenje postaje milice, ki je najbližja terenu in bolj pozna razmere. Vse občine pa nimajo uprave za notranje zadeve.

V 85. in 86. členu podpiramo zaostritev pogojev z delo avto šol, saj so sedaj te šole tako majhne, da nimajo moči za nabavo sodobnih učnih pripomočkov in dovolj kvalitetno vzgojo voznikov. Večina avto-moto društev je sedaj premajhnih in se skoraj izključno ukvarjajo z donosnim šolanjem novih voznikov, premajhno pozornost pa posvečajo drugim dolžnostim kot je vključevanje v preventivne akcije in podobno.

K 103. členu imamo pomislek, ali ne bodo zaostreni pogoji za člane izpitne komisije in pogoji, da so predsednik in najmanj dva člana delavci občinskega upravnega organa za notranje zadeve, v praksi povzročili velike težave. Delavci teh organov sedaj nimajo pogojev, da bi postali člani izpitnih komisij in si tudi ne želijo pridobiti teh pogojev. Sedanji člani izpitnih komisij pa tudi ne kažejo želje, da bi se zaposlili v organih za notranje za-

deve, ali pa za to ne izpolnjujejo pogojev. Novo zaposlovanje pa tudi nasprotuje akciji za zmanjšanje družbene režije in zmanjšanje administracije. Kolikor pa bo to določilo vendarle uveljavljeno, je sedaj predvideni enoletni rok nedvomno prekratek in bi bilo potrebno za uveljavitev tega predpisa določiti vsaj dveletni rok.

V 122. členu se zavzemamo za variantni predlog, da morajo vozniki vozil po dopolnjenem 65. letu starosti na popoln zdravniški pregled vsake tri leta, saj se lahko pri tej starosti zdravstveno stanje in vozniške sposobnosti naglo zmanjšujejo in spreminjajo.

Podpiramo določbe 124. člena. Njihova dosledna uveljavitev bi lahko preprečila marsikatero zelo hudo nesrečo. Smo za prvi predlog in ne za varianto, ki odgovornost prevali od zdravnika na voznika, ki se bo marsikdaj preverjanju svoje zdravstvene sposobnosti skušal izogniti. Dana naj bi bila tudi možnostčasne prepovedi uporabljanja motornega vozila in ne samo trajna, kot je v predlogu. Hvala lepa!

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa! Besedo ima tovariš Janez Zibelnik iz Domžal. Prosim!

Janez Zibelnik: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Naša delegacija je razpravljala o tem osnutku zakona skupaj z Avtomoto društvom, Združenjem šoferjev in avtomehaničkov, Svetom za preventivo in vzgojo v cestnem prometu in Izvršnim svetom. Že k predlogu za izdajo zakona smo imeli veliko pripomb, ki pa niso bile upoštevane, vsaj ne tako kot smo želeli. Glede na predhodne razpravljalce bi se omejil samo na nekatere stvari, ker imam precej pripomb.

Največ razburjanja je pri nas povzročil 85. člen osnutka, ki določa, da mora imeti avto šola najmanj dva zaposlena inštruktorja. Če bi bilo sprejeto tako določilo, bi izničili pravzaprav tisto dolgoletno prizadevanje avto šol v manjših krajih, kjer so posamezni amaterji vložili veliko truda, da so dobili določena tehnična sredstva, prostore, učne pripomočke in tako naprej. Če bi to določilo veljalo, potem veliko teh avtošol sploh ne bi imelo več možnosti delovati. S tem bi povzročili med drugim še to, da bi veliko občanov ne samo naše občine, pač pa tudi drugi morali hoditi v oddaljene kraje v šole, s čimer bi jim povzročili velike stroške. Prav to je med člani naših avto-moto društev povzročilo veliko razburjenje.

V 2. odstavku 53. člena se na novo ureja in določa, da morajo otroci, ki obiskujejo prvi razred osnovne šole, na poti v šolo in domov poleg odsevnega telesa nositi še rumeno rutico, zavezano okoli vratu. Namen je sicer jasen, vendar ni jasno, za kakšne odsevne znake gre, kako in na katerem delu obleke oziroma opreme jih je treba nositi. Ta obveznost se nanaša na vse otroke prvega razreda, ne glede na ogroženost, in traja celo šolsko leto. Predlagatelj ne upošteva, da se danes veliko otrok vozi v šolo s šolskimi avtobusi, da so v prvih razredih v mnogih krajih v podružničnih šolah, ki so pretežno izven prometne ogroženosti, pri tem pa izpušča otroke male šole, to je med 5. in 6. letom starosti, ter šole za cicibane od 4. do 5. leta starosti. Glede na trajanje nošenja rumenih rutic bi predlagatelj moral upoštevati dosedanje izkušnje, ko se je le pri delnem številu otrok doseglo, da so jih nosili vsaj v prvem polletju. Več kot 50 % otrok pa kasneje rutic ni nosilo. Hvala lepa!

Predsednica Silva Jereb: Besedo ima tovariš Mirko Belac, delegat Obalne skupnosti občin Koper.

Mirko Belac: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! V imenu skupine delegatov za delegiranje delegatov v Zbor občin Skupščine SR Slovenije in Skupščine Obalne skupnosti občin Koper dajem k osnutku zakona o varnosti cestnega prometa naslednjo pripombo.

Menimo, da naj bi izpitno komisijo iz 103. člena imenoval izvršni svet skupščine občine, na območju katere je sedež izpitnega centra, v soglasju z izvršnimi sveti občin, ki ležijo v območju skupnega centra. V 103. členu je predvideno, da izpitno komisijo imenuje pristojni občinski upravni organ za notranje zadeve, vendar menimo, da bi dali večjo družbeno težo, če bi tako komisijo imenoval Izvršni svet.

Predsednica Silva Jereb: Besedo ima Niko Lukež, delegat mesta Ljubljane.

Niko Lukež: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! V Ljubljani je bila organizirana široka javna razprava o osnutku zakona o varnosti cestnega prometa, v kateri so dali vrsto konkretnih pripomb Komite za promet in zveze Skupščine mesta, sodniki za prekrške iz Ljubljane, izpitna komisija, Zdravstveni dom Ljubljana-Šiška, Fakulteta za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo, Komunalno podjetje Ljubljana, tozd Živilski trgi, tozd Integral, Integral — delovna organizacija Mestni promet, Uprava inšpekcijskih služb, Avto-moto zveza, Združenje šoferjev in avtomehnikov ter Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Skupščine mesta Ljubljane. Uvodoma bi opozoril samo na nekatere pripombe, ki so se izoblikovale v javni razpravi.

Predlagatelj naj ponovno prouči razmejitve pristojnosti med skupščino, Izvršnim svetom in pristojnim upravnim organom. Spreminjajoče se prometne razmere zahtevajo delne ali celotne spremembe prometnih ureditev v naselju. V nekaterih primerih so potrebne hitre rešitve. Glede na to predlagamo, da predlagatelj ponovno prouči in razmeji pristojnosti, navedene v 9. členu osnutka.

Nadalje predlagamo, da se v 75. členu osnutka upošteva mesto kot posebna družbenopolitična skupnost (Ljubljana, Maribor). Za športne ali druge prireditve na cestah na območju dveh ali več občin v mestu naj izda dovoljenje pristojni mestni organ.

V javni razpravi je bilo večkrat opozorjeno na prometno kulturo udeležencev v prometu. Menimo, da bi udeležencem v prometu osnovno kulturo obnašanja nudile vzgojno-izobraževalne inštitucije oziroma ves vzgojno-izobraževalni sistem. Zaradi tega tudi predlagamo spremembo 89. člena. Zaradi slabe prometne kulture pri nas so vedno bolj poleg pešcev prav kolesarji najbolj ogrožena kategorija udeležencev v cestnem prometu. Kolesarjem kot enakopravnim udeležencem v prometu je potrebno posvetiti večjo pozornost. V tujini se obravnavajo v posebnem poglavju zakona.

Predlagamo, da se v osnutku zakona nekatere določbe precizirajo, na primer: 10. člen, 28. člen, 31., 159. in tako dalje oziroma naj se odpravi neskladje z zveznim temeljnim zakonom o cestnem prometu (42., 46. in 154. člen).

Predlagal bi še, da predlagatelj ponovno prouči kazenske sankcije in jih uskladi z zveznim temeljnim zakonom o cestnem prometu in preveri, ali ne

bi kazalo nekatere določbe prenesti v pristojnost občinskih skupščin, na primer, 22. člen. Konkretne pripombe pa predlagam v pisni obliki. Hvala lepa!

Predsednica Silva Jereb: Želi še kdo besedo? (Da.) Besedo ima tovariš Marjan Pureber, delegat iz občine Novo mesto!

Marjan Pureber: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za gospodarsko, socialno-zdravstveno in prosvetno-kulturno področje za Zbor združenega dela in skupina delegatov za Zbor občin sta 18. septembra 1981 obravnavali osnutek zakona o varnosti cestnega prometa in oblikovali vrsto pripomb. Nekatere so bile že omenjene in teh ne bi ponavljal.

V členu, kjer je določilo, da morajo biti predsednik in najmanj dva člana v izpitni komisiji delavci pristojnega občinskega organa, predlagamo, da se zahteva po treh delavcih zniža na dva. Predlog utemeljujemo s tem, da se v zadnjem času zmanjšuje število izpitov in bi preveliko število delavcev predstavljalo težavo pri organizaciji in delu komisije.

K 104. členu menimo, da bi se moral status inštruktorja pri oceni uspešnosti izenačiti s članom komisije. Samo sodelovanje pri oceni ne daje enakovrednega odločanja. Inštruktor naj ima pravico odločanja kot član komisije.

Pripomba k 122. členu je enaka pripombi tovariša Vrtačnika.

V 9. členu v 2. točki naj se omejitev hitrosti pri vožnji skozi naselje opredeli kot pristojnost izvršnega sveta. Med pristojnosti občinskega upravnega organa naj se v 4. točko vnese, da odredi postavitve prometnih znakov na javnih cestah.

Druge pripombe pa so enake pripobam predhodnih razpravljalcev.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa! Želi še kdo besedo? (Ne.) Če ne, potem zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Osnutek zakona o varnosti cestnega prometa se sprejme,
2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Pri pripravi predloga zakona naj predlagatelj upošteva pripombe, predloge in mnenja, dane v poročilih delovnih teles zбора in Skupščine, pripombe skupin delegatov in pripombe iz razprave delegatov na seji zбора.

Kdor je za tak sklep, naj prosim glasuje! (58 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajamo na 10. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prekrških.

Predlog za izdajo zakona je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet in za svojega predstavnika določil tovariša Janeza Breznika, pomočnika republiškega sekretarja za pravosodje, upravo in proračun.

Tovariš Breznik, želite besedo? (Da.) Prosim!

Janez Breznik: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Predloženi predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prekrških je nastal na podlagi celovite in poglobljene analize sedaj

veljavnega zakona o prekrških, ki ga je Skupščina SR Slovenije sprejela julija 1977. Izvršni svet je namreč menil, da je potrebno pravnemu urejanju prekrškov nameniti več pozornosti, saj gre za področje, na katerem se uporabljajo represivni ukrepi in ki po obsegu zajame izredno veliko občanov. Samo v letu 1980 je bilo kaznovanih za prekrške približno 140 000 fizičnih in pravnih oseb.

Prav zaradi tega je bilo potrebno temeljito proučiti celotno problematiko prekrškov, predvsem s stališča stopnje razvoja našega družbenopolitičnega sistema, v katerega vključujemo tudi kaznovalno politiko v najširšem smislu. To delo je opravila posebna delovna skupina pri Inštitutu za kriminologijo Pravne fakultete, v kateri sodelujejo profesorji Pravne fakultete, sodniki Republiškega senata za prekrške in Vrhovnega sodišča SR Slovenije ter predstavniki Javnega tožilstva SR Slovenije in Republiškega sekretariata za notranje zadeve. Namen predlaganih sprememb in dopolnitev je predvsem doseči uskladitev prava o prekrških s kazenskim pravom, kateremu se v teoriji in praksi vedno bolj približuje. Posledice neuskklajenosti obeh pravnih področij se kažejo v dejstvu, da je storilec prekrška kot družbi manj nevarnega dejanja obravnavan strožje kot storilec kaznivega dejanja, kar je še zlasti očitno pri obravnavanju mladoletnih storilcev prekrškov. Nakazane rešitve v predlogu za izdajo zakona bi položaj mladoletnikov v postopkih o prekrških ustrezneje uredile.

Nadalje je namen predlaganih sprememb omejitev predpisovanja, kakor tudi izrekanja kazni zapora. Kazen zapora, izrečena v postopku o prekršku, je izrazito represiven ukrep, saj zaradi kratkotrajnosti ni mogoče izvajati v času prestajanja zapora nobene prevzgoje. Da pa se ta represiven ukrep že zelo pogosto uporablja in to v večjem obsegu kot v kazenskem pravu, izhaja iz podatka, da po naših kazensko-poboljševalnih zavodih letno prestaja kazen zaradi prekrškov okoli 4000 oseb, kar je 60 % vseh oseb, ki prestajajo kazen zapora v naših kazensko-poboljševalnih zavodih. Naš namen je, da se uskladi kaznovalna politika na tem področju in da se doseže in določi namen izrekanja sankcij za prekrške, ki je v preprečevanju prekrškov in v vzgojnem vplivanju na druge osebe, da naj bi prekrškov ne delale. Predlagane spremembe in dopolnitve se nanašajo na nekatera druga pomembna vprašanja, tako glede materialnih določb kakor tudi postopka o prekrških.

Predlagane rešitve so delegati v delovnih telesih Skupščine SR Slovenije obravnavali in jih v celoti podprli. Njihove predloge in mnenja bo predlagatelj pri pripravi osnutka sprememb in dopolnitev v celoti upošteval.

Zakon o prekrških opredeljuje organe za postopek o prekrških kot samostojne organe družbenopolitičnih skupnosti in jih v praksi upošteevamo kot pravosoden organ v širšem smislu.

Glede na to, da bomo v skladu z ustavnimi amandmaji morali opredeliti nosilce pravosodnih funkcij, bo potrebno jasno opredeliti tudi status in položaj organov za postopek o prekrških. Tega predlog za izdajo zakona posebej ne zajema, ker bomo šele v usklajevanju celotnega kompleksa zakonov s področja pravosodja lahko odgovorili na vprašanje, ali naj zahteve ustavnih amandmajev uredimo z enim zakonom, ali v vsakem zakonu posebej in kako.

Kolikor bo sprejeto stališče, da je to stvar posameznih zakonov s tega področja, bomo pripravili ustrezne rešitve v osnutku zakona.

V imenu Izvršnega sveta predlagam zboru, da predloženi predlog za izdajo zakona obravnava in sprejme.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa! Predlog za izdajo zakona ste dobili. Obravnavala sta ga Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta zboru poročala. Želita poročevalca besedo? (Ne.)

Danes ste dobili na klop tudi stališča Družbenopolitičnega zbora, ki obravnava ta akt v skladu z 72. členom poslovnika Skupščine, tako da daje o njem pristojnima zboroma svoja stališča.

Pričenjam razpravo! Besedo ima tovariš Marjan Pureber, delegat iz Novega mesta. Prosim!

Marjan Pureber: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Naša skupina delegatov je obširno razpravljala o predlogu za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prekrških in pri tem sprejela nekatera stališča. V predlogu sprememb in dopolnitev zakona o prekrških je nakazana izenačitev položaja mladoletnika v postopku o prekršku s položajem mladoletnika, ki se znajde pred javnim tožilcem, ki ob spoznanju, da postopek proti mladoletniku ne bi bil smotrni, ne zahteva uvedbe kazenskega postopka. To ni v prid namenu za preprečevanje prekrškov in vzgojnemu vplivu na mladoletnike.

Menimo, da je odveč razmišljanje o vprašanju izključitve odgovornosti mlajših mladoletnikov za prekršek, če je po določbi slovenskega kazenskega zakona mladoletnikom, ki so ob storitvi prekrška stari 14 let, mogoče izrehati vzgojne ukrepe za kazniva dejanja. To bi kazalo uveljaviti tudi za mladoletne storilce prekrškov še naprej.

Vsekakor je za mladoletnika, ki stori prekršek, kot tudi v interesu družbe prav, da se ga že ob storitvi prekrška opozori na nedovoljenost njegovega ravnanja in se mu ob tem nudi potrebna družbena pomoč, da se prepreči njegova morebitna nadaljnja družbena iztirjenost.

Ob tem tudi ni prezreti 109. člena osnutka zakona o varnosti cestnega prometa, iz katerega je razvidno, da bo po sprejetju novega zakona mogoče izdati vozniško dovoljenje za vožnjo traktorja osebi, ki je dopolnila 15 let.

Ob tako nakazanih različnih določbah v zakonu o prekrških in zakonu o varnosti cestnega prometa bi pri odgovornosti mladoletnikov za prometne prekrške, storjene z vožnjo traktorjev v starosti od 15 do 16 let nastala vrzel, ki pa ne bi bila v prid niti specialni niti generalni prevenciji.

Pri nakazanem dopolnjevanju varnostnih ukrepov bi bilo potrebno razmisliti tudi o smotrnosti izrekanja varnostnih ukrepov obveznega zdravljenja oseb, ki bolujejo za nalezljivimi boleznimi. In končno, odgovornost odgovorne osebe v organu družbenopolitične skupnosti, drugem državnem organu ali krajevni skupnosti se po sedaj veljavni določbi drugega odstavka 14. člena zakona o prekrških lahko predpiše le z zakonom. Predlagamo, da novi zakon dopolnimo s tem, da bi tako odgovornost lahko predpisoval tudi odlok. Hvala lepa!

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa! Besedo ima tovariš Niko Lukež, delegat Skupščine mesta Ljubljane!

Niko Lukež: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prekrških navaja nekatere vzroke, zaradi katerih bi bilo treba spremeniti in dopolniti zakon o pre-

krških. Z večino predlogov se strinjamo, vendar pa smo mnenja, da gre za preveliko zblíževanje s kazensko zakonodajo na račun zavlačevanja postopkov prekrškov, kar pa ne bi smelo biti. Tudi v teh postopkih je treba ugotoviti materialno resnico, vendar pa z manj odločnosti kot je to v kazenskem postopku. Ne kaže tudi primerjati nekaterih institutov s kazenskimi in trditi, da so v postopku o prekršku predpisane strožje kazni. V teh postopkih je predvsem pomembno, da so hitri in učinkoviti, zato so instituti, kot je na primer obvezna poprejšnja prisilna izterjava vsakega, tudi najmanjšega zneska, odveč. Roki so tako kratki, da največ takih zadev zastara.

Konkretne predloge in pripombe pa bom oddal pisno.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa, tovariš Lukež! Želi še kdo besedo? Prosim, besedo ima delegat iz občine Logatec tovariš Marjan Skubic.

Marjan Skubic: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Naša skupina za delegiranje delegata v Zbor občin Skupščine SR Slovenije je na svoji seji dne 21. 9. 1981 obravnavala gradivo za 60. sejo Zbora občin in sprejela naslednja stališča in pripombe k predlogu za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prekrških.

Strinjamo se s predlagano rešitvijo, da bi bili varstveni ukrepi predpisani le v zakonu o prekrških kot je to urejeno v zveznem zakonu o prekrških. Upoštevajoč situacijo na območju SR Slovenije podpiramo predlog, da se v zakon o prekrških uvede varstveni ukrep odstranitve tujca iz SFRJ, glede na dejstvo, da so tujci kar pogosti storilci prekrškov s političnim obeležjem.

Mnenja smo, da bi se predpisovale denarne kazni in kazen zapora skupaj kumulativno za vse hujše prekrške, medtem ko je sedaj takšen primer le v zvezi s kršitvami zakona o urbanističnem planiranju. Menimo, da naj, kadar prekršek odkrije nadzorni organ samoupravne delavske kontrole ali kakšen drug organ pravne osebe ali njen delavec, ostane ureditev v skladu s sedanjim republiškim zakonom, kar pomeni, da se lahko kazen omili ali odpusti, ne pa da se v takem primeru pravna oseba ne kaznuje.

Primerno bi bilo, da bi imel republiški zakon o prekrških določbe o tem, kakšen namen ima predpisovanje in izrekanje sankcij za prekrške. Menimo, če so že vneseni v republiški zakon o prekrških inštituti kazenskega prava kot je skrajna sila, silobran, pravna zmota itd., potem bi jih bilo treba vključiti v postopek o prekrških v takšni obliki in vsebini, z vsemi pravnimi posledicami, kot je to urejeno v kazenskem pravu, da bi se v praksi izognili nejasnostim pri uporabi teh institutov.

Strinjamo se, da bi bilo verjetno oportuno prilagoditi določbe v republiškem zakonu o prekrških, ki se nanašajo na mladoletne kršilce, določbam v zveznem zakonu o prekrških, ki so za mladoletnike milejši. Toda dejstvo je, da ni mogoče vselej pri kršilcih-povratnikih, ki so zlasti starejši mladoletniki, v glavnem zaposleni in že sprejemajo določene obveznosti, doseči z izrekanjem vzgojnih ukrepov preventivni učinek. Zato je treba takšnim kršilcem, ker vzgojni ukrepi ne zadostujejo, izreči zlasti manjše denarne kazni. Še vedno pa ostaja odprto vprašanje, ali naj ostaja takšna ureditev glede mladoletnikov kot je uzakonjena v sedaj veljavnem republiškem zakonu o prekrških.

Podpiramo predlog, da naj bi odpadla možnost predpisovanja varstvenih ukrepov po drugih predpisih, tako da bi zakon o prekrških zajel vse te ukrepe,

sodnik za prekrške pa bi se odločil, upoštevajoč vse okoliščine obravnavanega primera, kdaj bo izrekel varstveni ukrep. Smo za predlog, da bi bile določbe o ustni obravnavi jasnejše in določnejše, da bi bilo mogoče postopek laže in pravilneje izvesti.

Podpiramo predlog, da sodnik za prekrške ne bi bil vezan na predlog v tem smislu, da ne bi mogel razširiti predloga na druge osebe ter prekvalificirati dejanja po njegovi vsebini. S tem bi se postopek bistveno skrajšal, ker bi odpadla potreba po varčevanju predlogov v dopolnitev.

Strinjamo se s predlogom, da morajo biti v zakonu o prekrških navedene bistvene kršitve postopka o prekršku oziroma materialnih določb.

Ne podpiramo predloga o uvedbi zahteve za izredno omilitev kazni v postopku o prekrških, kar bi predstavljalo spremembo pravnomočne odločbe o prekršku zaradi določenih olajševalnih okoliščin. Pri tem je težko primerjati zadeve, ki se rešujejo v kazenskem postopku in kjer se izrekajo hujše kazni.

V postopku o prekršku bi pomenila navedena uvedba omilitve kazni zavlačevanje postopka ob tako kratkih zastaralnih rokih. Iz enakih razlogov menimo, da naj bi v zakonu o prekrških ostal šestmesečni rok za javnega tožilca SRS, da vložiti zahtevo za varstvo zakonitosti.

Menimo, da je prav, da lahko nekateri predpisi za težje kršitve javnega reda predpisujejo za prekršek le kazen zopora. Seveda naj bi šlo v tem primeru le za hujše kršitve s področja javnega reda in miru, pri čemer je poseben poudarek na prekrških s političnim obeležjem. Po podatkih iz predloga prestaja zaporno kazen 60 % kaznovanih za prekrške. Toda ne smemo mimo ugotovitev, da je zadevnih predlogov za uvedbo postopka neprimerno več kot kazenskih ovadb, da se v postopku za prekršek izrekajo manjše zaporne kazni po času trajanja, ki pa pomenijo v nekem pogledu preventivni ukrep v cilju preprečevanja hujših kršitev, ki spadajo v domeno kazenskega prava.

Predlagamo, da se spremenijo določbe v republiškem zakonu o prekrških, ki se nanašajo na izvrševanje pravnomočnih odločb o prekršku, s katerimi so bile izrečene denarne kazni. Mnenja smo, da bi zopet morale biti določbe o izvrševanju namesto zaporne kazni in to takoj, če kaznovani ne plača s pravnomočno odločbo izrečene denarne kazni. Morda bi bila primerna in umestna izvršitvena faza, to je prisilna izterjava denarne kazni, ko gre za višje izrečene denarne kazni. Praksa je namreč pokazala, da je sedanji način izvrševanja denarnih kazni neprimeren zaradi kratkih zastaralnih rokov, zlasti pa neučinkovit. Mnoge izvršitvene zadeve zastarajo. Znano je, da imajo v sosednjih republikah že uveljavljeno predlagano ureditev, prav gotovo ne brez utemeljenih razlogov.

Vse predlagane spremembe imajo za cilj poenotenje prekrškovnega prava, izenačevanje materialnih in procesnih določb ter približevanje h kazenskemu pravu. Toda v tem pogledu ne smemo pretiravati. Dejstvo je še vedno, da je postopek o prekršku po svojem bistvu in značaju sumaričen. To pomeni, da je treba zadeve v tem postopku reševati hitro, pospešeno, ažurno, v čim krajših rokih. To zahteva narava samih kršitev, ki se obravnavajo v omenjenem postopku in pa tudi namen kaznovanja, ki ima v veliki meri značaj preventive manj pa represive.

Kolikor bo postopek prekompliciran in pretirano obremenjen s formalizmi, potem se lahko zgodi, da bo njegov osnovni namen zbledel, kar bi nujno imelo negativne posledice. Hvala lepa.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa, tovariš Skubic! Želi še kdo besedo? (Nihče.) Če ne, potem zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prekrških se sprejme.

2. Osnutek zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

3. Pri pripravi osnutka zakona naj predlagatelj upošteva stališča Družbenopolitičnega zbora, pripombe, predloge in mnenja, dana v poročilih delovnih teles zbora in Skupščine, pripombe skupin delegatov in pripombe iz razprave delegatov na seji zbora.

Kdo je za tak sklep? (58 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep, ki je tudi v skladu s stališči Družbenopolitičnega zbora.

Prehajamo na 11. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o zagotovitvi sredstev za delež SFRJ v I. dopolnitvi sredstev Mednarodnega sklada za razvoj kmetijstva (IFAD) za obdobje 1981—1983.

Osnutek zakona je Skupščini predložil v soglasje Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ.

Predstavnica naše delegacije v tem zboru je tovarišica Jelka Žekarjeva, predstavnik Izvršnega sveta pa tovariš Slavko Polanič, namestnik republiškega sekretarja za finance. Želita besedo? (Ne.)

Osnutek zakona ste dobili. Dobili ste tudi mnenje Izvršnega sveta. Osnutek zakona so obravnavali: Odbor za finance, Zakonodajno-pravna komisija in Komisija za mednarodne odnose, ki so zboru predložili poročila. Želijo poročevalci besedo? (Ne.)

Želi kdo od delegatov besedo? (Ne.) Če ne, potem zaključujem razpravo in dajem na glasovanje naslednji sklep:

1. Zbor občin daje soglasje k osnutku zakona o zagotovitvi sredstev za delež SFRJ v I. dopolnitvi sredstev Mednarodnega sklada za razvoj kmetijstva (IFAD) za obdobje 1981—1983.

2. Zbor občin pooblašča delegacijo Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin, da v imenu Skupščine SR Slovenije da soglasje k predlogu zakona o zagotovitvi sredstev za delež SFRJ v I. dopolnitvi sredstev Mednarodnega sklada za razvoj kmetijstva (IFAD) za obdobje 1981—1983.

Kdor je za tak sklep, naj prosim glasuje! (57 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajamo na 12. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o pogojih in načinu vračanja kreditov za selektivne namene iz sredstev primarne emisije organizacijam združenega dela, ki so pretrpele škodo zaradi potresa na ozemlju SR Črne gore v letu 1979.

Osnutek zakona je Skupščini predložil v soglasje Zbor republik in pokrajin. Predstavnica naše delegacije je tovarišica Jelka Žekarjeva, predstavnik Izvršnega sveta pa tovariš Slavko Polanič. Želita morda besedo? (Ne.)

Osnutek zakona ste dobili. Dobili ste tudi mnenje Izvršnega sveta, danes na klop pa še predlog sklepa, ki naj bi ga sprejel naš zbor in ki govori o tem,

da bi ne dali soglasja k temu osnutku. S to zadevo smo se v naših zborih že nekajkrat srečali.

Osnutek zakona sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta zboru poročala. Želita poročevalca besedo? (Ne.) Želi kdo od delegatov besedo? (Ne.)

Če ne, potem zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog sklepa, ki ste ga danes dobili na klop in ki govori o tem, da ne damo soglasja k zakonu.

Kdor je za tak sklep, naj prosim glasuje! (53 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajamo na 13. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o ratifikaciji konvencije o priznavanju in izvrševanju tujih arbitražnih odločb.

Predlog zakona je Skupščini predložila v soglasje Skupščina SFRJ. Predstavnik Izvršnega sveta pri tej točki je tovariš Janez Breznik, pomočnik republiškega sekretarja za pravosodje, upravo in proračun. Želite morda besedo? (Da.) Prosim!

Janez Breznik: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je obravnaval predlog zakona o ratifikaciji konvencije o priznavanju in izvrševanju tujih arbitražnih odločb in je posebej proučil vprašanje, ali bi pristop Jugoslavije h konvenciji povzročil poslabšanje položaja naših organizacij združenega dela pred arbitražo v morebitnih sporih pred tujimi partnerji. Na podlagi mnenj pristojnih organov je bilo ugotovljeno, da pristop Jugoslavije h konvenciji o priznavanju in izvrševanju tujih arbitražnih odločb ne bo pomenil poslabšanja naših pogajalskih pozicij v spornih primerih. Na to vprašanje pa je vezano tudi vprašanje reciprocitete, ki ga ta konvencija ne uveljavlja. Za zagotovitev načela reciprocitete kot temeljnega načela mednarodnega prava je potrebno uporabiti možnost rezerve, ki jo konvencija dopušča v 3. odstavku 1. člena, to je, da se priznavajo in izvršujejo samo tiste arbitražne odločbe, ki so izdane v državah pogodbenicah in da se uporaba konvencije omeji le na spore, ki izhajajo iz pravnih razmerij na gospodarskem področju.

Glede na navedeno Izvršni svet predlaga, da skupščina SR Slovenije da soglasje k predlogu zakona o ratifikaciji konvencije o priznavanju in izvrševanju tujih arbitražnih odločb s tem, da ob sprejemu zakona o ratifikaciji konvencije in o priznavanju in izvrševanju tujih arbitražnih odločb naša država izrabi navedeno možnost rezerve, predvideno v 3. točki 3. odstavka 1. člena.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa! Predlog zakona ste dobili. Dobili ste tudi pripombe Izvršnega sveta in predlog odloka o soglasju k predlogu zakona.

Predlog zakona so obravnavali Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem, Zakonodajno-pravna komisija in Komisija za mednarodne odnose, ki so zboru pismeno poročali. Želijo poročevalci besedo? (Ne.)

Pričenjam razpravo. Želi kdo od delegatov besedo? (Ne.)

Če ne, potem zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog odloka o soglasju k predlogu zakona s tem, da naložimo našim delegatom v Zboru

republik in pokrajin in v Zveznem zboru, da uveljavljajo pripombe, kot jih je opredelil Izvršni svet in ki jih je tovariš Breznik pravkar obrazložil.

Kdo je torej za tak sklep? (55 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka.

Prehajamo na 14. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o ratifikaciji sporazuma med SFR Jugoslavijo in Kraljevino Belgijo o izogibanju dvojnemu obdavčevanju dohodka in premoženja.

Predlog zakona je Skupščini predložila v soglasje Skupščina SFRJ. Predstavnik Izvršnega sveta pri tej točki je tovariš Slavko Polanič, namestnik republiškega sekretarja za finance. Tovariš Polanič, želite besedo? (Ne.)

Predlog zakona ste dobili. Dobili ste tudi mnenje Izvršnega sveta in predlog odloka o soglasju k predlogu zakona.

Predlog zakona so obravnavali Odbor za finance, Zakonodajno-pravna komisija in Komisija za mednarodne odnose, ki so zboru poročali. Ali poročevalci želijo besedo? (Ne.)

Pričenjam razpravo. Želi kdo od delegatov besedo? (Ne.)

Če ne, potem zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog odloka o soglasju k predlogu zakona. Kdor je za, naj prosim glasuje! (54 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo soglasno sprejeli predlog odloka.

Prehajamo na 15. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o ratifikaciji konvencije o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk.

Predlog zakona je Skupščini predložila v soglasje Skupščina SFRJ. Predstavnica Izvršnega sveta je tovarišica Ana Popovič, namestnica predsednika Republiškega komiteja za delo. Tovarišica Popovičeva, želite besedo? (Ne.)

Predlog zakona ste dobili. Dobili ste tudi mnenje Izvršnega sveta in predlog odloka o soglasju k predlogu zakona.

Predlog zakona so obravnavali Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem, Zakonodajno-pravna komisija in Komisija za mednarodne odnose, ki so zboru poročali. Želijo poročevalci besedo? (Ne.)

Želi kdo od delegatov besedo? (Ne.)

Če ne, potem zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog odloka o soglasju k predlogu zakona. Kdor je za, naj prosim glasuje! (54 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka.

Prehajamo na 16. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o ratifikaciji sporazuma o ustanovitvi Afriške banke za razvoj z dne 4. avgusta 1963, z amandmaji, in splošnih pravil, ki urejajo sprejem neregionalnih držav v članstvo banke.

Predlog zakona je Skupščini predložil v soglasje Zbor republik in pokrajin. Predstavnica naše delegacije je tovarišica Jelka Žekarjeva, predstavnik Izvršnega sveta pa tovariš Drago Mirošič, namestnik predsednika Republiškega komiteja za mednarodno sodelovanje. Želi kateri od predstavnikov besedo? (Ne.)

Predlog zakona ste dobili. Dobili ste tudi mnenje Izvršnega sveta in predlog odloka o soglasju k predlogu zakona.

Predlog zakona so obravnavali Odbor za finance, Zakonodajno-pravna komisija in Komisija za mednarodne odnose, ki so zboru poročali. Ali poročevalci želijo besedo? (Ne.) Želi kdo od delegatov besedo? (Nihče.)

Če ne, potem zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog odloka o soglasju k predlogu zakona. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (55 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka.

Preden preidemo na zadnjo točko dnevnega reda, vas prosim, da bi vzeli v roko stališča Družbenopolitičnega zbora, ki ste jih dobili danes, in sicer k predlogu za izdajo zakona o družbenem sistemu informiranja. Družbenopolitični zbor je namreč ta stališča spremenil in prav je, da vemo zanje, ker jih moramo upoštevati. Spremenjene so 2., 3. in 4. točka, prva in zadnja ostaneta nespremenjeni. Te spremembe se glasijo:

2. Predlagatelj naj v osnutku zakona opredeli izhodišča za usklajeno delovanje subjektov družbenega sistema informiranja na enotnih temeljih. Za uresničitev tega je potrebno večje medsebojno sodelovanje, pomoč ter odgovornost vseh glavnih subjektov pri razreševanju vprašanj, ki se pojavljajo pri oblikovanju zakona.

3. Zakon mora dati podlago za oblikovanje takega informacijskega sistema v organizacijah združenega dela in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih, občinah in republiki, ki bo delovnim ljudem in občanom zagotavljal podatke in informacije za odločanje.

4. Pri oblikovanju osnutka zakona je potrebno posebno pozornost posvetiti opredelitvi načina zagotavljanja posebnega družbenega interesa in zagotovitvi osnov za zaščito podatkov, ki jih je potrebno varovati.

V bistvu je to ubrano tudi na pripombe delovnih teles in tudi na današnjo razpravo, razen morda 4. točke, tako da je bilo naše odločanje v skladu tudi s stališči Družbenopolitičnega zbora.

Prehajamo na 17. točko dnevnega reda, to so predlogi in vprašanja delegatov.

Po prvem odstavku 40. člena poslovnika Skupščine ima delegat v zboru pravico postaviti Izvršnemu svetu, republiškim funkcionarjem, ki vodijo delo republiških organov, vprašanja, ki se nanašajo na njihovo delo ali na zadeve iz njihove pristojnosti. Prav tako lahko delegat postavi vprašanje predsedniku skupščine, predsedniku zbora ali predsedniku delovnega telesa, pa tudi skupščini samoupravne interesne skupnosti na območju republike, kadar enako pravno odloča s pristojnim zborom.

K tej točki dnevnega reda ste prejeli delegatsko vprašanje Uroša Guliča, delegata iz občine Ljubljana-Bežigrad.

Danes bo odgovorjeno tudi na delegatsko vprašanje skupine delegatov iz občine Kamnik, ki so ga pismeno zastavili na seji 15. 7. 1981.

Na vprašanje delegata Uroša Guliča iz občine Ljubljana-Bežigrad bo odgovoril tovariš Anton Slapernik, član Izvršnega sveta. Prosim!

Anton Slapernik: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Na delegatsko vprašanje, ki se nanaša na izvolitev tovariša Jurija Levičnika v Predsedstvo Gospodarske zbornice Jugoslavije, daje Izvršni svet naslednji odgovor.

Gospodarska zbornica Jugoslavije, ki je organizirana v skladu z načelom o kolektivnem delu, odločanju in odgovornosti, je med drugimi spremembami vpeljala predsedstvo zbornice kot kolektivni organ, sestavljen iz osmih članov, ki jih voli skupščina zbornice izmed delavcev organizacij združenega dela ali izmed družbenih delavcev, ki se ukvarjajo z gospodarskimi vprašanji. Pri izvolitvi članov predsedstva je kot kriterij upoštevana enakopravna zastopanost gospodarstva republik in avtonomnih pokrajin.

V Gospodarski zbornici Slovenije so po postopku, ki je uveljavljen za kadrovanje v organih in organizacijah federacije, ker gre za paritetno zastopanost, evidentirali za člane predsedstva iz SR Slovenije pet možnih kandidatov, ki sedaj delajo na vodilnih mestih v največjih delovnih organizacijah v naši republici, med njimi tudi Jurija Levičnika, dotedanjega generalnega direktorja Industrije motornih vozil Novo mesto.

Glede na to, da mora biti po poslovniku o delu Koordinacijskega odbora za kadrovska vprašanja pri Republiški konferenci Socialistične zveze Slovenije, ki ga je sprejelo Predsedstvo Republiške konference, za funkcije v federaciji, za katere velja paritetno načelo, doseženo tudi soglasje oziroma pridobljeno mnenje vseh članic tega koordinacijskega organa, so bili predlogi za možne kandidate posredovani tudi temu odboru.

Člani v tem koordinacijskem odboru so Predsedstvo SR Slovenije, Skupščina SR Slovenije, Izvršni svet Skupščine SR Slovenije, Gospodarska zbornica Slovenije, Republiška konferenca Socialistične zveze, Centralni komite Zveze komunistov Slovenije, Republiški odbor Zveze borcev, Republiški svet Zveze sindikatov in Republiška konferenca Zveze socialistične mladine Slovenije.

Koordinacijski odbor je po opravljenem usklajevalnem postopku ugotovil, da je doseženo soglasje za predlaganje Jurija Levičnika za člana Predsedstva Gospodarske zbornice Jugoslavije. Na tej podlagi ga je izvolila na to dolžnost Skupščina Gospodarske zbornice Jugoslavije dne 27. februarja 1981. leta.

Jurij Levičnik je bil 25 let direktor delovne organizacije Industrije motornih vozil v Novem mestu. V tem času se je organizacija združenega dela razvila od agroservisa s 34 zaposlenimi v industrijo motornih vozil s 6500 zaposlenimi delavci. Ta hiter gospodarski razvoj je bistveno vplival na družbeno in gospodarsko preobrazbo celotne regije. Ambiciozno zastavljen program je tudi edina mogoča razvojna pot, po kateri je bilo mogoče osvojiti tako zahtevno proizvodnjo kot je avtomobilska industrija.

Brez določenega obsega proizvodnje, tehnične, tehnološke, kadrovske in organizacijske usposobljenosti, povezane z operativno sposobnostjo in usmerjenosti spodbuditi in obvladati ta veliki načrt, ni bilo mogoče doseči želenega napredka in mednarodne afirmacije.

Industrija motornih vozil je prav na tem področju izpolnila planska predvidevanja tako glede prestrukturiranja proizvodnje v visoko stopnjo obdelave, ki jo je dosegla, kot tudi glede široke vključitve v mednarodno delitev dela,

Ob tem pa so se pojavile težave, ki niso značilne le za to delovno organizacijo, temveč za vse hitro razvijajoče se delovne organizacije, ki pa objektivno predstavljajo nosilce razvoja na določenem področju ali v območju. Zlasti v tako občutljivi proizvodnji kot je avtomobilska industrija so občasno te težave še bolj poudarjene.

Razvoj Industrije motornih vozil je temeljil in bil v skladu z razvojnimi plani, sprejetimi v ustreznih samoupravnih organih in v skladu z usmeritvami

razvoja kovinske oziroma avtomobilske industrije, opredeljene v planskih dokumentih občine Novo mesto in v SR Sloveniji za obdobje 1976—1980.

Na pobudo Jurija Levičnika so leta 1959 v Industriji motornih vozil razvili in začeli izdelovati dostavni avtomobil. To je bil prvi avtomobil domače konstrukcije v Jugoslaviji v serijski proizvodnji. Še danes je to najbolj množično dostavno vozilo te kategorije. Že leta 1962 so to vozilo izvažali v nekatere zahodnoevropske države. To je bil prvi jugoslovanski avtomobil, izvožen na zahtevni svetovni trg.

Leta 1965 je bila na Levičnikovo pobudo organizirana proizvodnja stanovanjskih prikolic. V šestih letih je Industrija motornih vozil postala največji evropski proizvajalec avtomobilskih stanovanjskih prikolic, kar je še danes. Od leta 1965 izvažajo pretežno del, 90—95 %, proizvodnje avtomobilskih stanovanjskih prikolic izključno na zahodnoevropsko tržišče. Avtomobilske stanovanjske prikolice so rezultat dolgoletnega lastnega razvoja v konstrukciji in tehnologiji dela. To je eden redkih izdelkov, ki se v svetu prodaja izključno pod lastnim imenom, pod imenom Industrije motornih vozil — Adria-Karavan, izključno v lastni prodajni mreži. Da bi krepili svojo aktivnost na zahodnoevropskem trgu, je Industrija motornih vozil v času, ko je vodil to delovno organizacijo Jurij Levičnik, ustanovila v vseh pomembnejših deželah uvoznih prikolic lastna podjetja za organizacijo njihove prodaje in za organizacijo servisne službe.

Industrija motornih vozil Novo mesto je ena redkih organizacij združenega dela, ki ima v zahodnoevropskih deželah 9 lastnih podjetij, organiziranih izključno za izvoz lastnih proizvodov in se sploh ne ukvarjajo z uvozom v Jugoslavijo.

Industrija motornih vozil ima tudi podpisano kooperacijsko pogodbo s francosko firmo Renault. Proizvodnja na podlagi kooperacijske pogodbe se je razvijala tako, da je Industrija motornih vozil leta 1980 izvozila francoski firmi Renault 21 000 avtomobilov ter veliko količino raznih avtomobilskih delov.

Izrazita izvozna usmerjenost vseh proizvodnih programov je omogočala, da se je Industrija motornih vozil v zadnjih letih povzpela med največje slovenske izvoznike, saj je leta 1978 izvozila za 36 milijonov dolarjev izdelkov, leta 1979 za 59 milijonov dolarjev in leta 1980 za 121 milijonov dolarjev, vse izključno na konvertibilno področje.

Kljub temu se je IMV že dalj časa soočala s problemi materialne, tehnične in kadrovske narave. Vse doslej v Jugoslaviji niso bili usklajeni razvojni programi avtomobilske industrije. Nenadni preobrat z naftno krizo pa je tako v svetu kot pri nas otežil razvoj avtomobilske industrije in zaostрил pogoje gospodarjenja, postal eden poglobitvenih omejitvenih dejavnikov in močno vplival na povečanje debalansa v jugoslovanski trgovinski bilanci.

V organizacijah združenega dela in tudi v IMV so prepočasi reagirali na znake, da prihaja do večje izgube in do resnih motenj v proizvodnji avtomobilov in v poslovanju celotne organizacije. Hiter gospodarski, tehnološki in kadrovski razvoj v Industriji motornih vozil je v vsem tem času objektivno doprinesel k temu, da so glede na objektivne možnosti in potrebe zapostavili razvoj in uveljavljanje samoupravnih odnosov, v katerih bi delavci imeli celovit vpogled in vpliv na proizvodnjo in poslovne odločitve. Zato bo tem vprašanjem potrebno posvetiti v prihodnje veliko več pozornosti, kajti brez

temeljite samoupravne aktivnosti bodo delavci le težko kos zahtevnim nalogam sedanje etape razvoja te velike slovenske in jugoslovanske delovne organizacije.

Prihod nekaterih novih, s sedanjim načinom dela in poslovanja neobremenjenih ljudi, bo na doseženi ravni razvitosti materialnih proizvodnih sil v Industriji motornih vozil, ob aktivnem delu družbenopolitičnih organizacij in ob podpori vseh družbenopolitičnih dejavnikov v občini in širši družbeni skupnosti takšnemu razvoju dal nove spodbude in utrdil zaupanje v kvaliteto dela in poslovanja tega delovnega kolektiva.

V vseh aktivnostih in razvojnih usmeritvah, ki so bile že večkrat ocenjene pozitivno, je aktivno sodeloval in bil za mnoge tudi pobudnik Jurij Levičnik, s čimer je potrdil svoje sposobnosti dobrega gospodarstvenika.

Jurij Levičnik je za svoje delo prejel številna odlikovanja in priznanja od reda hrabrosti in partizanske zvezde, do reda dela. Je tudi nosilec partizanske spomenice leta 1941. Med priznanji kaže posebej omeniti nagrado Borisa Kraigherja leta 1971, plaketo Gospodarske zbornice Jugoslavije ob 35. obletnici njenega delovanja in mednarodno priznanje Zlati Merkur 1977.

Vse to sta predlagatelj, Gospodarska zbornica Slovenije in Koordinacijski odbor za kadrovska vprašanja pri Republiški konferenci Socialistične zveze Slovenije z vsemi člani upoštevala pri usklajevanju in pri oblikovanju mnenja o kandidaturi Jurija Levičnika za člana Predsedstva Gospodarske zbornice Jugoslavije.

Predsednica Silva Jerreb: Hvala lepa, tovariš Slapernik!

Tovariš Gulič, želite morda postaviti še kakšno vprašanje? (Ne.)

Na delegatsko vprašanje skupine delegatov iz občine Kamnik pa bo odgovoril Rastko Močnik, svetovalec predsednika Republiškega komiteja za energetiko, industrijo in gradbeništvo.

Rastko Močnik: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Tovariš Franc Jeras, vodja skupine delegatov iz občine Kamnik za Zbor občin Skupščine SR Slovenije je z dopisom z dne 14. 7. 1981 postavil delegatsko vprašanje glede uvoza računalniške avtomatike za Skupnost jugoslovanskega elektrogospodarstva (Jugel) za potrebe izgradnje 380 kW omrežja v Sloveniji ob dejstvu, da sta tako opremo ponudila domača proizvajalca Iskra in Inštitut Jožef Stefan. Delegate je zanimalo, kdo je odgovoren za sprejem take protistabilizacijske odločitve in kakšna stališča so s tem v zvezi sprejeli Izvršni svet Skupščine SR Slovenije in drugi organi v SR Sloveniji ter kakšne bodo materialne posledice take odločitve za združeno delo v Sloveniji? Predlagali so, da se prek slovenske delegacije v Zboru republik in pokrajin zahteva odgovor tudi od Zveznega izvršnega sveta.

IZ odgovorov na gornja vprašanja, ki so jih Združena elektrogospodarska podjetja Slovenije postavila Republiškem komiteju za energetiko, industrijo in gradbeništvo SR Slovenije ter Skupnosti jugoslovanskega elektrogospodarstva, to je Jugel, Zveznemu komiteju za energetiko in industrijo, kakor tudi Republiškem komiteju za energetiko, industrijo in gradbeništvo Slovenije dne 25. 6. 1981 oziroma 27. 7. 1981 izhaja, da je obravnavano licitacijo izvedla Jugel za potrebe slovenskih investitorjev 380 kW omrežja, to je delovnih organizacij Dravske elektrarne, Savske elektrarne in Soške elektrarne, tako kot za vso dosedaj dobavljeno opremo pri izgradnji prve in druge faze jugoslovanskega 380 kW omrežja.

Jugel je svojemu odgovoru priložila dokumentacijo, in sicer zapisnik z javnega odpiranja ponudb naprav za merjenje in registracijo ter daljinskega posredovanja merilnih podatkov (tender št 6 B), ki je bila 17. 12. 1980 pri Jugel v Beogradu, poročilo Komisije za vrednotenje ponudb naprav za merjenje in registracijo ter daljinskega posredovanja podatkov po tenderju št. 6 B, nadalje odločbo koordinacijskega komiteja Jugela za koordinacijo izgradnje in priprav za funkcioniranje 380 kW sistema Jugoslavije o izbiri najugodnejšega ponudnika naprav za merjenje in registracijo ter daljinskega posredovanja merilnih naprav po tenderju 6 B in končno poročilo strokovne službe Jugela glede mednarodne licitacije za nabavo naprav za registracijo in daljinsko posredovanje podatkov za drugo fazo 380 kW omrežja po tenderju 6 B.

Iz te dokumentacije izhaja, da je mednarodna licitacija za dobavo navedene opreme potekala formalno povsem regularno in v skladu z določili pogodbe o posojilu za izgradnjo druge faze 380 kW omrežja Jugoslavije z Mednarodno banko za obnovo in razvoj. To je pogodba YU-1469, za katero je garant Socialistična federativna republika Jugoslavija.

Po omenjeni pogodbi imajo namreč domači dobavitelji priznano prednost, da je njihova cena lahko do 15 % višja od cene najugodnejšega tujega dobavitelja. Upoštevajoč to prednost, je bila ponudba domačega dobavitelja, to je ponudba Inštituta Jožef Stefan iz Ljubljane še vedno 47 % dražja od konkurenčne tuje ponudbe, poleg tega pa je Inštitut Jožef Stefan pogojujil svojo ponudbo z delnim plačilom v devizah, kar ni v skladu z jugoslovanskimi predpisi in tudi ne z določili pogodbe z Mednarodno banko za obnovo in razvoj.

Ponudba drugega domačega dobavitelja, to je Iskre, je bila diskvalificirana iz formalnih razlogov že na začetku licitacijskega postopka, ker ni bila predložena regularno. Pogodbi je namreč manjkala garancija. Glede na to je komisija za vrednotenje ponudb navedene opreme, ki so jo sestavljali predstavniki slovenskih investitorjev in Jugela, predlagala Koordinacijskemu komiteju za izgradnjo in pripravo funkcioniranja 380 kW omrežja Jugoslavije, da se za najugodnejšega ponudnika izbere tuji dobavitelj. Koordinacijski komite Jugela je s svojo odločbo ta predlog sprejel in sklenil pogodbo za dobavo omenjene opreme s tujim dobaviteljem.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije ob tem ugotavlja, da je bilo v pravi licitacije premalo sodelovanja med elektrogospodarstvom in domačimi proizvajalci opreme. Iskra je na primer v času razpisa že imela zaključene pogodbe za dobavo podobne ali enake opreme z elektrogospodarstvi drugih republik, vendar je slovensko elektrogospodarstvo opustilo sodelovanje z Iskro pri tem razvoju in navezalo stike z Inštitutom Jožef Stefan ter ga napolnilo v razvoj sistema, ki pa je bil očitno tak kot ga je že ponujala tuja firma.

Elektrogospodarstvo torej ni zahtevalo razvoja naprave, ki bi glede na konkretno problematiko v elektrogospodarstvu Slovenije pomenila inovacijo in tehnični napredek, kar bi pomenilo prednost. Tako je prišlo do rizične naložbe sredstev Inštituta Jožef Stefan v aplikativno razvojno delo brez vnaprejšnje in nujne povezave s potencialnim proizvajalcem večjih serij. Elektrogospodarstvo Slovenije ob taki iniciativi ni prevzelo rizikov za razvoj na Inštitutu Jožef Stefan in ni delovalo integrativno med razvijalci in med proizvajalci njemu potrebne opreme.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije zato meni, da je nesprejemljiv vsak investicijski ukrep, če povečuje zunanjetrgovinski primanjkljaj, če ne uporablja

domače opreme, če ne zagotavlja uporabe domačega znanja in ne krepí integracije med razvijalskimi oziroma raziskovalnimi in proizvodnimi organizacijami.

Kar pa zadeva drugi del delegatskega vprašanja glede materialnih posledic navedene odločitve za slovensko združeno delo in pomislekov, da s tako odločitvijo povečujemo našo odvisnost od inozemstva na področju programske opreme za računalništvo, vključno s samozaščitnim aspektom glede podatkov elektroenergetskega sistema, pa je potrebno vendarle omeniti, da je licitacija zajemala samo opremo, to je hardware in ne tudi programskih del, software, ker domači strokovnjaki v celoti obvladajo programiranje in vzdrževanje tovrstnih naprav. Zato ni nobene potrebe po nakupu dodatne programske opreme niti servisnih storitev tujih firm.

Licitacija je bila izvedena samo za nakup najnujnejših naprav, dolgoročno pa je tudi slovensko elektrogospodarstvo usmerjeno v nabavo domačih tovrstnih naprav, ki bodo kompatibilne z obstoječimi. Z izdelavo koncepta računalništva v SR Sloveniji in ustanovitvijo delovne organizacije za računalništvo, ki bo združila vse kadrovske in materialne zmogljivosti s tega področja, so podana vsa zagotovila, da bo v bodoče razvoj potekal bolj usklajeno in da ne bo prihajalo do podobnih nesmotrnih pojavov dvotirnosti.

Seveda pa bo potrebno tesno sodelovanje med razvojnimi in proizvodnimi organizacijami ter elektrogospodarstvom, s čimer bo omogočena domača proizvodnja kvalitetno in ekonomsko ustrežajočih tovrstnih naprav že v enem do dveh letih. Hvala lepa.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa! Želi kdo od delegatov postaviti še kakšno vprašanje? Prosim, tovariš Niko Lukež!

Niko Lukež: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Predlagam delegatsko pobudo, in sicer naslednje vsebine.

V preteklih letih smo pri pripravi vrednotenih programov in prispevnih stopenj za samoupravne interesne skupnosti družbenih dejavnosti naleteli na težave, ker nismo uspeli ponuditi združenemu delu oziroma podpisnikom samoupravnih sporazumov že v fazi osnutkov za javno razpravo hkrati občinskih, mestnih in republiških programov ter prispevnih stopenj. Največ težav je bilo konec leta 1980 pri pripravi planskih dokumentov za obdobje 1981—1985, ko je zamik pri objavi občinskih in republiških predlogov samoupravnih sporazumov o temeljnih planov v začetku novembra oziroma ob koncu novembra 1980 vplival na to, da ni bilo mogoče pravočasno pripraviti pregleda vseh materialnih obveznosti za leto 1981 za javno razpravo.

Zaradi navedenega dajemo pobudo, da bi Zavod SR Slovenije za družbeno planiranje oziroma samoupravne interesne skupnosti na ravni republike zagotovile sočasno objavo osnutkov dopolnil samoupravnih sporazumov za leto 1982 glede ovrednotenih programov in prispevnih stopenj že v fazi osnutkov oziroma predlogov, in sicer najkasneje do 10. oktobra letos za leto 1982. S tem želimo uveljaviti skladno z zakonom o združenem delu načelo celovitega in sočasnega obravnavanja prispevkov gospodarstva tako za področje samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti kot tudi materialne proizvodnje ter za raven občine in republike. Hvala lepa.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa. Želi še kdo besedo? (Ne želi.)
Ugotavljam, da smo pri vseh točkah dnevnega reda, kjer smo sprejemali končne odločitve, usklajeni z Zborom združenega dela in s tem zaključujem sejo zбора.

(Seja zбора je bila končana ob 11.55.)

61. seja

(30. septembra 1981)

Predsedovala Silva Jereb,
predsednica Zbora občin

Začetek seje ob 9. uri.

Predsednica Silva Jereb: Tovarišice in tovariši delegati! Pričenjam 61. sejo Zbora občin Skupščine SR Slovenije.

V smislu 15. člena poslovnika našega zbora moramo na začetku vsake seje, preden določimo dnevni red, izvoliti Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja. Ta komisija, kot veste, pregleda pooblastila delegatov in pripravi poročilo za zbor.

V komisijo predlagam po abecednem redu občin naslednje delegate: tovarišico Nado Hermel, delegatko iz občine Cerknica, za predsednico in Staneta Voglarja, delegata iz občine Črnomelj in Vido Bogataj, delegatko iz občine Domžale za člana.

Če se s tako komisijo strinjate, potem prosim, da to potrdite z dvigom roke! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so bili v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja za 61. sejo Zbora občin izvoljeni: za predsednico tovarišica Nada Hermel, za člana pa Stane Voglar in Vida Bogataj.

Prosim komisijo, da se sestane in pregleda pooblastila delegatov ter pripravi poročilo za zbor. Vas delegate pa prosim, da ostanete na svojih mestih, ker bo komisija hitro opravila svoje delo.

Prav tako vas prosim, če imate morda pismeno pripravljena delegatska vprašanja, da jih oddaste sekretarju zbora, da jih bomo posredovali Izvršnemu svetu in drugim naslovnikom z željo, da nanje odgovorijo, če bo mogoče, že na koncu današnje seje.

Tiste, ki imate namen razpravljati, pa se še niste prijavili k razpravi, prosim, da to storite sedaj, ko čakamo na poročilo komisije.

Ob tem bi opozorila, da so bili na današnje sejo zbora poleg predstavnikov Izvršnega sveta pri posameznih točkah dnevnega reda povabljeni še Republiška konferenca SZDL Slovenije, Republiški svet Zveze sindikatov in Skupnost Slovenskih občin k vsem točkam dnevnega reda, Ljubljanska banka — Združena banka Ljubljana, Jugobanka, Ljubljanska banka in Služba družbenega knjigovodstva SR Slovenije k 2. točki, Republiški komite za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Zadružna zveza Slovenije, Gospodarska zbornica Slovenije in Splošno združenje kmetijstva, živilske industrije in prehrane Slovenije k 3. točki in Zveza skupnosti za zaposlovanje k 5. točki dnevnega reda po sklicu.

Na seje zborov pa so bili posebej povabljeni še člani Sveta republike in člani Sveta federacije k 5. točki dnevnega reda, to se pravi k poročilu o ureničenju politike zaposlovanja.

Po podatkih, ki jih imam, se današnje seje zbora udeležujejo predstavniki Izvršnega sveta pri posameznih točkah dnevnega reda, tovarišica Mara Žlebnikova, članica Predsedstva Republiške konference SZDL, tovariš Marjan Grampovčan, namestnik sekretarja za Skupnost slovenskih občin, tovariš Miloš Oprešnik, direktor sektorja za planiranje za Ljubljansko banko, tovariš Franc Maroh, pomočnik generalnega direktorja za Službo družbenega knjigovodstva, tovariš Stanko Renčelj, namestnik predsednika za Republiški komite za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, tovariš Nande Vode, predsednik Zadružne zveze Slovenije in tovariš Miroslav Naglič, predsednik Izvršnega odbora Zveze skupnosti za zaposlovanje.

Zbor hkrati obveščam, da so na seji navzoči kot poročevalci delovnih teles zbora in Skupščine tovariš Zvone Volfand, podpredsednik Odbora za družbenoekonomske odnose in razvoj, tovarišica Zdenka Jurančičeva, predsednica Odbora za finance, tovariš Franc Taler, član Odbora za družbenoekonomske odnose in razvoj, tovariš Franjo Turk, predsednik Komisije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve, Milan Gaspari, predsednik Zakonodajno-pravne komisije in Lojzka Čotarjeva, članica Komisije za mednarodne odnose. Komisija je opravila svoje delo in prosim predsednico, da poroča zboru!

N a d a H e r m e l : Poročilo o pregledu pooblastil za 61. sejo Zbora občin, ki je bila sklicana za 30. 9. 1981, ob 9. uri, v mali dvorani poslopja Skupščine SR Slovenije.

Zbor občin Skupščine SR Slovenije ima 62 delegatskih mest. Komisija za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja Zbora občin je na podlagi 16. člena poslovnika Zbora občin pregledala pooblastila delegatov na seji zbora in iz teh pooblastil ter pripravljenega seznama delegatov ugotovila, da se udeležujejo današnjega zasedanja delegati vseh občin v SR Sloveniji in delegati mesta Ljubljane in Obalne skupnosti občin Koper.

Ob pregledu dokumentacije je komisija ugotovila, da so vsa pooblastila, ki so jih delegati predložili, neoporečna. Zato v smislu prvega odstavka 17. člena poslovnika Zbora občin predlaga, da zbor poročilo sprejme in s tem verificira pooblastila delegatov za današnje, 61. sejo Zbora občin.

Predsednica Silva Jereb : Hvala lepa! Želi o poročilu kdo razpravljati? (Ne.) Če ne, prosim, da z dvigom rok potrdimo poročilo. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor z glasovanjem soglasno potrdil poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja in s tem verificiral pooblastila delegatov za 61. sejo Zbora občin. Hkrati ugotavljam, da je zbor sklepčen in da lahko pravnoveljavno razpravlja in sklepa.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na določitev dnevnega reda 61. seje Zbora občin.

Z dopisoma z dne 8. in 22. tega meseca je bil dnevni red današnje seje razširjen še z naslednjimi točkami:

— z osnutkom zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin,

— s predlogom zakona o ratifikaciji sporazuma o garanciji med SFRJ in Mednarodno banko za obnovo in razvoj (YU 1977) in

— s predlogom zakona o ratifikaciji sporazuma o garanciji med SFRJ in Mednarodno banko za obnovo in razvoj (YU 1993).

Tako predlagam za današnjo sejo Zbora občin naslednji dnevni red:

1. določitev dnevnega reda 61. seje Zbora občin;
2. poročilo o uresničevanju investicijske politike;
3. poročilo o uresničevanju nekaterih planiranih nalog na področju kmetijstva in gozdarstva v letu 1981;
4. poročilo o aktivnostih na področju oskrbe in varčevanja z energijo;
5. uresničevanje politike zaposlovanja;
6. ocena uresničevanja sklepov in stališč Skupščine SR Slovenije o obmejnem gospodarskem sodelovanju;
7. poročilo o ukrepih za zagotavljanje socialne varnosti delavcev Rudnika Idrija in nadaljnega razvoja občine Idrija v obdobju 1977—1980;
8. predlog za izdajo zakona o določanju in usmerjanju dela prodajne cene bencina in plinskega olja, z osnutkom zakona;
9. predlog odloka o najetju posojila pri temeljnih bankah v znesku 300 milijonov dinarjev;
10. predlog dogovora o usklajevanju temeljev politike posebnega davka od prometa proizvodov v obdobju 1981—1985;
11. osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o Skladu federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin;
12. predlog zakona o ratifikaciji sporazuma o garanciji med SFRJ in Mednarodno banko za obnovo in razvoj (YU 1977);
13. predlog zakona o ratifikaciji sporazuma o garanciji med SFRJ in Mednarodno banko za obnovo in razvoj (YU 1993);
14. predlog periodičnega delovnega načrta zborov Skupščine SR Slovenije za IV. trimesečje 1981;
15. volitve in imenovanja;
16. predlogi in vprašanja delegatov.

Želi o takem dnevnem redu kdo razpravljati? (Ne.) Če ne, potem prosim, da o njem glasujemo. Kdor je za, naj prosim glasuje! (58 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (En delegat.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je bil dnevni red z večino glasov določen tako kot sem ga pravkar predlagala.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na poročilo o uresničevanju investicijske politike.

Kot gradivo za to točko dnevnega reda ste dobili poročila, ki so jih Skupščini SR Slovenije v skladu z njenimi stališči in sklepi z dne 28. julija letos predložili: Ljubljanska banka — Združena banka Ljubljana, Beogradska banka, Temeljna banka Ljubljana, Jugobanka — Temeljna banka Ljubljana in Služba družbenega knjigovodstva.

Danes ste na klop prejeli še mnenje Izvršnega sveta. Sprašujem predstavnike predlagatelja, ali želijo svoja poročila uvodoma obrazložiti? (Da.) Besedo ima tovariš Miloš Oprešnik, predstavnik Ljubljanske banke — Združene banke.

Miloš Oprešnik: Tovarišica prerednica, tovarišice in tovariši! Na julijskem zasedanju Skupščine SR Slovenije nam je bila naložena naloga, da vam poročamo, kako smo v Ljubljanski banki — Združeni banki v letu 1981, konkretno v prvem polletju, uresničevali družbeno dogovorjeno stabilizacijsko politiko in politiko družbenoekonomskega razvoja na področju investicij, kot smo jo zapisali v planskih dokumentih za to srednjeročno obdobje.

Ker poročilo Ljubljanske banke — Združene banke, ki je bilo pripravljeno že v avgustu, ne da dovolj zaokrožene podobe o problematiki dolgoročnih naložb v bankah Ljubljanske banke — Združene banke v letošnjem prvem polletju, kakor tudi ne daje odgovorov na številna vprašanja in pripombe, ki so jih postavljali delegati na zadnjih sejah odborov, mi dovolite, da v svojem kratkem izvajanju poskušam osvetliti nekatere od teh problemov. Predvsem pa bi želel pokazati, kako in po kateri poti bodo banke v tem srednjeročnem obdobju uresničevale dolgoročni program stabilizacije v skladu z dogovorjenimi prednostnimi usmeritvami, predvsem na podlagi programov dela in kako si bodo prizadevale za večjo učinkovitost naložb.

Ko analiziramo izvajanja investicijske politike — pri tem se v tej zvezi ne dotikamo področja stanovanjsko-komunalne gradnje, v bankah Ljubljanske banke — Združene banke v prvem polletju in tudi v prvih osmih mesecih tega leta — moramo seveda ločiti njihovo aktivnost v procesu oblikovanja in sprejemanja planskih dokumentov in prevzemanja odgovornosti iz republiškega dogovora o temeljnih plana in drugih dogovorov, od njihovega dejanskega uresničevanja, ki se kaže predvsem v odobrenih dopolnilnih sredstvih banke za nove naložbe v letu 1981.

V Ljubljanski banki — Združeni banki sprejeti samoupravni sporazum o temeljnih planov za obdobje 1981—1985, v celoti vključuje družbeno opredeljene prednostne usmeritve dolgoročnih naložb, družbeno dogovorjene razvojne kriterije za investicijske programe in konkretne kvantificirane obveznosti, ki so jih banke sprejele s podpisom dogovora o temeljnih družbenega plana Slovenije 1981—1985 na področju naložb v gospodarsko infrastrukturo, primarno kmetijstvo in ribištvo ter republiške blagovne rezerve. Konkretne naloge za leto 1981 pa so opredeljene v že sprejetem letnem planu za to leto.

Če danes odgovarjamo na vprašanje o uresničevanju investicijske politike, se ne bi zadrževal na znanih problemih in značilnostih zadnjih let. Dopolnilna sredstva, ki so bila odobrena za naložbe do konca lanskega leta, so upoštevana kot prenesene obveznosti, ki praktično opredeljujejo obseg letošnje porabe investicijskih sredstev in njihovo strukturo. Hkrati pa predvsem glede na pogoje inflacije vnašajo seveda sedanji konkretni elementi in realizacije ekonomske politike določene negativne elemente tudi v politiko odobravanja

novih dopolnilnih sredstev, zlasti v zvezi s prekoračitvijo investicij iz prejšnjega obdobja.

Ce pa želimo odgovoriti na vprašanja o ustreznosti investicijskih odločitev, ki so jih banke sprejele v letošnjem letu, moram reči, da ne glede na velik napredek v primerjavi z odločitvami v lanskem letu, odločitve, ki so jih sprejeli kreditni odbori oziroma izvršilni odbori bank na predlog strokovnih služb, niso bile vedno v skladu z osnovnimi prednostnimi usmeritvami, za katere so se banke dogovorile v svojih planskih dokumentih, vse do tega, da je na primer v teh dokumentih zelo jasno zapisano, da banke ne bodo zagotavljale dopolnilnih sredstev za negospodarske investicije.

Osnovna značilnost strukture naložb, ki so bile odobrene v letošnjem letu, je v tem, da gredo letos odobrene naložbe predvsem za tri namenë, na katere odpadeta dve tretjini odobrenih dopolnilnih sredstev. To so naložbe za povečanje izvoza blaga in storitev, za primarno kmetijstvo in za pokrivanje prekoračitev.

Ne normalna situacija na tem področju se kaže predvsem v tem, da je bilo v prvem polletju in enako v osmih mesecih letošnjega leta za pokrivanje prekoračitev odobrenih v teh bankah le malo manj dopolnilnih sredstev kot za naložbe v kmetijstvu. Tako je na primer šlo 19 % za prekoračitve, približno okoli 20 % pa za kmetijstvo. Zato bo potrebno močno zaostri izvajanje dogovorjene selektivne politike na tem področju in to še posebej v zvezi s prijavami prekoračitev, ki so jih morali investitorji opraviti do 15. septembra. V zvezi s tem se za nas v praksi, ne glede na delo republiške komisije in regionalnih komisij, pojavlja predvsem problem definicije, ki se ponavlja v vseh letih v zvezni in naši zakonodaji. Ne moremo ločiti pojma prekoračitev od podražitev. Tukaj mislim, da je vsebinsko osnovni problem in seveda ta problem postaja v pogojih rastoče inflacije vedno težji.

Za naložbe v kmetijstvu pa je značilna izredna razdrobljenost vlaganj. Ta je tudi sicer značilna za večino naložb, saj je na primer Inštitut za ekonomiko investicij pri Združeni banki, ki po statutu obravnava investicijske programe za naložbe, kjer predračunska vrednost presega 50 milijonov din, obravnaval samo 12 % od skupnega števila investicijskih programov, kar je služilo kot mnenje pri odobranju dopolnilnih sredstev bank. Res pa je, da je pri tem na tako verificirane programe odpadlo 40 % dopolnilnih sredstev.

Pri realizaciji naložb je v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta dosežen v prvem polletju znaten napredek in isto velja za obdobje osmih mesecev v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta pri zniževanju deleža dopolnilnih bančnih sredstev v financiranju naložb. Ta delež se je namreč znižal od 50, 54 oziroma 51, v letošnjem letu na okoli 41 %.

Tukaj, če dovolite, še neko pojasnilo. V poročilu enega od odborov je bil poudarjen ta delež kreditov glede na to, da imamo splošen limit 30 %. Vendar to kaže na veliko udeležbo investicij, ki uživajo prednostne pogoje pri kreditiranju, predvsem v kmetijstvu in v ostalih dejavnostih, kjer je ta delež praviloma višji.

Druga značilna struktura naložb, ki so bile odobrene v letošnjem letu, pa je v tem, da približno četrtina odobrenih dopolnilnih sredstev odpade za namene, ki jih ni mogoče vključiti v osnovne prednostne storitve. Na eni strani gre za naložbe iz sredstev zavarovalnic, ki uresničujejo svoje planske usmeritve predvsem iz sredstev preventive, na drugi strani pa za negospodarske naložbe, poleg tega pa tudi za naložbe v infrastrukturo lokalnega oziroma regionalnega

pomena itd. Glede deleža tovrstnih naložb so znatne razlike med posameznimi bankami, med katerimi je tudi, na primer, takšna, ki v letošnjem letu v vseh osmih mesecih ni odobrila niti ene prednostno opredeljene naložbe. Verjetno ni realno pričakovati, da bi naložbe za te namene v celoti odpravili. Vsekakor pa je potrebno, da banke v svoji naložbeni politiki drastično znižajo njihov delež, da bi se lahko v pogojih izrazite omejenosti razpoložljivih sredstev za dolgoročne naložbe v večji meri angažirale pri razreševanju ključnih problemov organizacij združenega dela.

Tako stanje je bilo tudi eden od vzrokov, da so banke že v aprilu pričele obširno obravnavati to problematiko, zlasti v zvezi s strukturo in učinkovitostjo naložb, pa tudi glede na ukrepe kreditno-monetarne politike, ki so zelo zoževali možnost bank za dolgoročne naložbe. Pri tem mislim zlasti na ukrep o zmanjševanju porabe kratkoročnih sredstev za dolgoročne naložbe in to v pogojih omejevanja plasmajev. Hkrati pa je na strani sredstev značilna slabša dinamika rasti kot v lanskem letu kljub izredno visoki stopnji inflacije v letošnjem letu.

Pri analizi novo nastalih pogojev, ki so znatno težji od tistih, s katerimi so računale banke v času priprav samoupravnega sporazuma o temeljih planov, je postalo očitno, da bo potrebno strukturi predvidenih naložb v obdobju 1981 do 1985 posvetiti znatno večjo pozornost. Kmalu zatem pa so se pojavile še nove obveznosti na področju prednostnih naložb kot naložbe v premogovništvo, posebno proizvodnjo, sanacije in tako dalje, ki niso bile predvidene v samoupravnem sporazumu o temeljih planov. Vse to je seveda prispevalo k temu, da je zakasnilo dokončno oblikovanje predloga srednjeročnega plana bank.

Široka obravnava problemov pri uresničevanju letnega plana za leto 1981 na podlagi sklepov Predsedstva SFRJ in poročila Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije je pripeljala do sprejema sklepov Izvršilnega odbora Ljubljanske banke — Združene banke 14. julija, ki vsebuje konkretne naloge na področju investicij, na področju ekonomskih odnosov s tujino ter na področju prekorajčitve in sanacij večjih organizacij združenega dela.

V drugem delu pa ti sklepi zavzemajo stališča do nekaterih problemov v zvezi s srednjeročnim planom, med katerimi je tudi to, da se je potrebno v srednjeročnem planu osredotočiti predvsem na najpomembnejše, to je na proizvodnjo blaga in storitev za izvoz, na primarno kmetijstvo in ribištvo ter gospodarsko infrastrukturo republiškega pomena, s posebnim poudarkom na energetiki.

Za realizacijo prevzetih obveznosti in prednosti v srednjeročnem obdobju je na podlagi sprejetega samoupravnega sporazuma o temeljih plana v predlogu srednjeročnega plana predviden instrumentarij, ki naj na eni strani zagotovi koncentracijo sredstev, na drugi strani pa pripomore, da bodo pomembne naložbe temeljile predvsem na združevanju dela in sredstev zainteresiranih organizacij združenega dela. Na iskanje ustreznih oblik usmerjanja sredstev v bankah pa gotovo vpliva tudi dejstvo, da pri nas še vedno ni razdelan mehanizem samoupravnega združevanja dela in sredstev ter usmerjanja sredstev razširjene reprodukcije za uresničevanje dolgoročnih sprememb v strukturi gospodarstva. Tako so se banke v okviru Ljubljanske banke — Združene banke že s samoupravnim sporazumom o temeljih planov in samoupravnim sporazumom o pogojih in načinu združevanja, ki sta sprejeta, dogovorile za mehanizem združevanja sredstev in to konkretizirale v letnem planu za leto 1981 vseh temeljnih bank za tiste namene, za katere so banke prevzele z dogovorom ali s posebnimi sporazumi kvantitativno opredeljene obveznosti. To

so, kot sem rekel, infrastruktura, kmetijstvo in tako dalje. Za ostale prednostne namene pa je dogovorjen mehanizem tako imenovanega prednostnega usmerjanja, kjer so za posamezne namene predvideni odstotki od dejansko razpoložljivih sredstev za nove dolgoročne naložbe, ki pa so opredeljene z letnimi plani bank. To naj omogoči bankam na eni strani kontinuirano usklajevanje obsega naložb z realnimi možnostmi, to se pravi z realno razpoložljivimi sredstvi.

Institut prednostnega usmerjanja pomeni dogovorjeno sprejeto obveznost bank, da določen del svojih razpoložljivih sredstev usmerijo v naložbe za posamezne prednostne namene. Poleg tega ta način predpostavlja realizacijo naložb na podlagi združevanja dela in sredstev, tako da presega okvire neekonomske teritorializacije, alokacije naložb. Osrednje mesto med nameni za prednostno usmerjanje predstavljajo naložbe v modernizacijo in novogradnje za proizvodnjo blaga in storitev za izvoz, ki odpira bankam najširše možnosti za uveljavljanje združevanja dela in sredstev za aplikacijo razvojnih kriterijev in pušča vse možnosti za panožno diverzifikacijo. In tukaj mislim, da je velik pomen prav v tem, ker gre za panožno diverzifikacijo, to se pravi možnost vključevanja naložb vse od industrije do turizma. Tako je za to srednjeročno obdobje predvideno, da bodo banke učinkovito združevale 32 % svojih razpoložljivih sredstev za nove dolgoročne naložbe in to za namene, kjer so te obveznosti, kot sem rekel, kvantitativno opredeljene.

Prednostno usmerjajo banke 43 % od svojih razpoložljivih sredstev za nove dolgoročne naložbe. To pomeni, da naj bi bilo približno $\frac{3}{4}$ tako opredeljenih sredstev usmerjenih za glavne prednostne namene.

Vse to kaže, da banke ne bodo mogle sprejemati — vsaj v prvem obdobju — novih obvezosti, ki bi bile izven dogovorjenih usmeritev. To je potrebno poudariti predvsem zato, ker je položaj v posameznih temeljnih bankah glede na njihove možnosti močno različen. To so torej značilnosti današnjega stanja. Vendar se bo to stanje in ta položaj v letu 1982 in verjetno deloma tudi v letu 1983 še bolj zaostрил, zlasti glede na nadaljnje zoževanje možnosti uporabe kratkoročnih sredstev za dolgoročne naložbe.

Tako opredeljene prednostne usmeritve in materialni okviri kažejo, da bo morala vsaka samoupravna enota sprejemati in uveljavljati skupno dogovorjeno politiko. Zato pa bo seveda potrebno največje neposredno angažiranje organov upravljanja v bankah.

Za koordinirano uresničevanje začrtane politike so opredeljene naloge Združene banke in predviden je mehanizem za zagotavljanje realizacije prednostnega usmerjanja bank na podlagi sprejetega samoupravnega sporazuma o pogojih in načinu združevanja sredstev. Ne da bi hotel zmanjševati težo problemov in nekonsistentnosti v uresničevanju dogovorjene politike na področju investicij v prvem polletju, se moramo pri tem vendarle zavedati, da gre za področje, kjer urejanje stanja zahteva daljši čas in tudi vzporedno razreševanje številnih problemov.

Mislim, da je odveč, da vas spomnim na problematiko obrestnih mer, kjer smo, žal po dve in pol letni diskusiji danes na izhodiščih, se pravi, točno tam, kjer smo bili pred tremi leti, da ne upoštevamo v tej zvezi implikacij ekonomskih odnosov s tujino in podobno. Bistven element za razreševanje teh problemov pa je hitrejše uveljavljanje združevanja dela in sredstev, ki naj prispeva k večji učinkovitosti investicij in to predvsem na podlagi pregovaranja ovir in vsakovrstnih zaprtosti. Izhajajoč iz tega načela menimo,

da prednostno usmerjanje omogoča deterritorializacijo interesov organizacij združenega dela na principih usklajevanja in združevanja njihovih interesov.

Ker pa je pomemben pogoj za to vsestransko dobro pripravljena investicijska naložba, bodo banke te dni z Gospodarsko zbornico Slovenije dajale pobude in sodelovale pri pripravi zasnov za investicijske naložbe, katerih realizacija bo v tehnološko najbolj pomembnih panogah temeljila na povečanju izvoza in na širšem povezovanju organizacij združenega dela ter prispevala k dogovorjenim ciljem prestrukturiranja gospodarstva. K izvajanju te naloge nas je napotila prav situacija v drugem polletju lanskega leta, ko so bile te orientacije jasne, ko so bili sprejeti dogovori in sporazumi, in vendar smo se znašli v bankah, tako tudi v prvem polletju letošnjega leta, v situaciji, ko ravno ob razpravah o večji ali manjši prednostni usmeritvi naložb ugotavljamo, da investicijskih programov, katerih karakteristika bi bila aplikacija teh osnovnih kriterijev, s poudarkom na večjem vključevanju v mednarodno delitev dela, praktično ni. Predvsem pa ni programov, ki bi s svojo ekonomsko realnostjo in morda tudi agresivnostjo zainteresirali večji krog organizacij združenega dela. Gre seveda za vrsto elementov in vzrokov za tako stanje in zaradi tega mislim, da bi prav na tem področju banke lahko opravile skupaj z Gospodarsko zbornico, Izvršnim svetom in njihovimi organi koristno nalogo.

Na zaključku lahko ugotovimo, da so v razpravah prisotni številni problemi kvalitativnega vidika investicijske politike in njegovega uresničevanja v letu 1981. K temu pa dovolite, da dodam tudi enega kvantitativnih vidikov. Podatek nam kaže, da je nominalni obseg investicijske porabe v bankah v prvih osmih mesecih leta 1981 v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta, nižji za 10 %, tako da je doseženo znižanje obsega investicijske porabe celo večje kot je bilo predvideno z resolucijo v letu 1981. Pri tem bi poudaril, da gre tu predvsem za izraz kontinuitete na podlagi odobritev dopolnilnih sredstev v preteklih letih.

Ne moremo pa se seveda zadovoljiti samo s to ugotovitvijo, če obravnavamo obseg dopolnilnih sredstev, ki so bila v letošnjem letu na novo odobrena investitorjem. Podatki o tem namreč kažejo, da je bil njihov obseg v šestih mesecih nominalno še za 14 % večji kot v istem obdobju lanskega leta. Nasprotno pa znaša obseg odobrenih dopolnilnih sredstev v investicijske naložbe v prvih osmih mesecih nominalno le še 70 % od lanskega. Lahko rečemo, da to pomeni, da se je obseg odobrenih dopolnilnih sredstev za investicije realno več kot prepolovil. To pa bo gotovo imelo določene posledice za gospodarsko rast v prihodnjih letih.

O večini vidikov obravnavane problematike je sredi tega meseca razpravljal tudi Izvršni odbor Ljubljanske banke — Združene banke. Predvsem bodo pereči problemi uresničevanja začrtane investicijske politike v letu 1981 ter še posebej stališča Skupščine SR Slovenije o tej problematiki, kot tudi nekateri izhodišča za leto 1982, podrobno obravnavani na zboru Ljubljanske banke — Združene banke v prvi polovici novembra, ko bo sprejet tudi srednjeročni plan. Hvala lepa!

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa, tovariš Oprešnik.

Za uvodno besedo se je prijavil tudi tovariš Franc Maroh, predstavnik Službe družbenega knjigovodstva.

Franc Maroh: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Ker Služba ne more neposredno vplivati na investicijske usmeritve, bi vendar povedali nekaj besed o prizadevanjih Službe družbenega knjigovodstva v SR Sloveniji pri uresničevanju investicijske politike.

Služba družbenega knjigovodstva že dalj časa posveča v okviru svojih pooblastil vso pozornost spremljanju uresničevanja stabilizacijske politike in ukrepov s tega področja. To še zlasti velja za njeno delovanje v letošnjem letu, ko služba v okviru svojih možnosti intenzivira svoje delovanje na področju dohodkovnih odnosov in posebej tudi glede planskih prioritet ter gibanja vseh oblik porabe, to je osebne, skupne, splošne in investicijske.

Podrobneje smo o vseh aktivnostih službe poročali na julijski seji Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije. Zato bi na današnji seji informiral le o delovanju Službe pri uresničevanju dogovorjene investicijske politike in ukrepov za prestrukturiranje in omejevanje naložb, kot je bilo to dogovorjeno na skupni seji Odborov za družbenoekonomski razvoj Zbora združenega dela, Odbora za družbenoekonomske odnose in razvoj Zbora občin in Odbora za finance Zbora občin.

Na področju spremljanja uresničevanja investicijske politike je Služba že pred sprejemom zakona o začasni prepovedi razpolaganja z delom družbenih sredstev za gradnjo in nakup določenih objektov in opreme v letu 1981 in julijskih sklepov Skupščine SR Slovenije opravila več obsežnih nalog. Po julijskih sklepih pa je svojo aktivnost še okrepila in na ta način na ravni republike in občin poskušala čim več prispevati k doslednejšemu izvrševanju sprejetih ukrepov. Pomebnejše so tele njene aktivnosti.

1. Po stanju 31. marca letošnjega leta in tudi v preteklih letih je Služba izdelala informacijo o investicijskih objektih s podrobnejšim prikazom objektov, ki so se gradili v prednostnih dejavnostih in o zagotovitvi sredstev. V tej informaciji je Služba opozorila predvsem na zelo razdrobljeno in obsežno investicijsko aktivnost, na neustrezno strukturo investicij in na vire zagotovljenih sredstev. Razen tega je Služba v mesecu aprilu in maju opravila preglede pri uporabnikih družbenih sredstev, ki so imeli v gradnji objekte, vredne več kot 50 milijonov dinarjev in za katere niso pravočasno prijavili v prekoračitev. Ob teh pregledih je Služba ugotovila, da do prekoračitev predračunske vrednosti prihaja skoraj pri vsaki investiciji, ki traja dalj kot eno leto in to predvsem zaradi povečanja cen, sprememb prvotno načrtovanih del, namerne prijave nižjih predračunskih vrednosti in prijavljenih investicij v več fazah, vse z namenom, da pridobijo zadostna finančna sredstva za začetek investicij. Prekoračitve pri posameznih objektih znašajo celo več kot 50 %.

Nadalje je bilo ugotovljeno, da izvajalci del in dobavitelji opreme izvajajo investicijska dela in dobavljajo opremo brez zavarovanih plačil. Informacija je bila izdelana v mesecu juniju in je bila poslana vsem funkcionarjem Skupščine SR Slovenije, Izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije, pristojnim republiškim upravnim organom, Gospodarski zbornici in vsem vodstvom družbenopolitičnih organizacij in bank. Podobno informacijo o investicijskih objektih pripravljajo tudi podružnice Službe družbenega knjigovodstva za svoja območja.

2. Služba redno mesečno informira o gibanju investicijske porabe, vsake pol leta pa izdela širšo informacijo, ki podrobneje razčlenjuje investicijske naložbe v posamezne dejavnosti. Tudi te informacije pošiljamo vsem organom in organizacijam, ki sem jih že navedel.

V mesecu juniju je Služba pripravila poimenski seznam vseh investicij po objektih in po občinah, ki so se začeli graditi med 30. 9. 1981 in so se pri njih pojavili problemi financiranja zaradi premajhne udeležbe lastnih sredstev. Ti sezname so bili poslani predsedniku Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in Komisiji za oceno investicij v SR Sloveniji.

Služba je s posebno pozornostjo spremljala prijavljene investicije po 1. aprilu 1981 in izdelala poimenski seznam investicijskih objektov po posameznih občinah, ki so bile na novo prijavljene v aprilu, maju in juniju. Služba je opozorila Komisijo za oceno investicij tudi na tiste objekte, ki so imeli po njenem mnenju dvomljivo finančno konstrukcijo. V mesecu juliju služba ni izdajala potrdil o zagotovljenih sredstvih za investicije in ni dovoljevala izplačil za investicije, ki so bile sicer že prijavljene, vendar z deli investitorji še niso pričeli. S tem je Služba preprečila možnost, da bi se že vnaprej izigral zakon, ki je bil tedaj že predložen v odločitev Skupščini SR Slovenije.

Služba je v letu 1981 pregledala vlaganja pri 324 največjih investitorjih in ugotovila, da kar 72 investitorjev ni financiralo investicij v skladu s predpisi, zato je prijavila 31 investitorjev, ki niso prijavili oziroma niso zagotovili sredstev za prekoračitve, 41 investitorjev pa je prijavila, ker niso zavarovali plačil za investicije. Služba dosledno uresničuje predpise o omejevanju investicijskih naložb, zato je od 1. avgusta do 25. septembra izdala le 27 investitorjem potrdila o zagotovljenih sredstvih za 27 investicijskih objektov v skupni predračunski vrednosti okoli 2 milijardi dinarjev. Potrdila je izdala samo tistim investitorjem, ki so imeli pozitivno mnenje pristojne republiške ali regionalne komisije. Razen tega je Služba do 25. septembra 1981 prejela od 410 investitorjev prijave o prekoračitvi za 583 investicijskih objektov. Skupna predračunska vrednost teh investicij je znašala 46 milijard, prijavljene prekoračitve pa znašajo 10 milijard. Realnost prijavljenih prekoračitev bo Služba preverila v naslednjih mesecih in o svojih ugotovitvah obvestila pristojne organe.

Predstavniki Službe sodelujejo v vseh komisijah za oceno investicij tako na regionalni kot na republiški ravni in jim dajejo ustrezne podatke. Z vsemi navedenimi akcijami je Služba omogočila vpogled v stanje, ki je potrebno za vsebinsko ukrepanje družbenopolitičnih skupnosti, Gospodarske zbornice, bank in drugih organov oziroma organizacij. Njihova pristojnost pa je, koliko so se poslužili teh podatkov in ugotovitev službe. Pri tem moramo ponovno spomniti na znano dejstvo, da Služba ni pristojna sama spreminjati odločitev o namembnosti investicij ali o njihovem preprečevanju, če so zagotovljena ustrezna sredstva. Zato je včasih izgovarjanje na SDK tudi posledica premajhne učinkovitosti pristojnih samoupravnih organov in organov družbenopolitičnih skupnosti in drugih, ki niso pravočasno ukrepali v smislu sprejete investicijske politike.

Tovarišice in tovariši delegati! Dovolite mi, da vas ob tej priložnosti seznanim z najnovejšimi podatki o gibanju investicijske porabe. Najnovejši podatki o plačilih za investicije pričajo o dokajšnjem znižanju obsega plačil. Medtem ko so bila junijska in julijska plačila za investicije še za skoraj 40 % nad lansko povprečno ravnijo, pa se je v avgustu obseg plačil močno znižal, celo pod lansko povprečno raven. Plačila za investicije v osmih mesecih letošnjega leta znašajo tako 46 milijard 709 milijonov dinarjev. Od plačil enakega obdobja lani so višja za 12,5 odstotka, od tega znaša rast plačil za gospodarske investicije 8 odstotkov, rast plačil za negospodarske investicije pa 22 odstotkov. Tako visoka rast negospodarskih investicij gre v celoti na račun rasti plačil

za investicije v stanovanjsko graditev — rast le-teh znaša namreč 43 odstotkov — medtem ko je obseg drugih negospodarskih investicij za 5 odstotkov nižji od lanskega obsega. Če primerjamo ta gibanja z začrtanimi cilji resolucije, ugotovimo, da je realni obseg investicijske porabe še nekoliko nižji od predvidenega v resoluciji. Še posebej velja to za gospodarske naložbe. Po določilih resolucije naj bi se namreč obseg gospodarskih investicij realno znižal le za 3 odstotke, celoten obseg pa za 6 odstotkov, dejansko realno znižanje gospodarskih investicij pa po grobi oceni presega 15 odstotkov.

Ob takem obsegu investicijskih naložb je tudi delež v družbenem proizvodu nižji kot je bil načrtovan v resoluciji. Po resoluciji naj bi v letošnjem letu znašal delež naložb v družbenem proizvodu 27,5 odstotka, ob polletju pa znaša le 26,2 odstotka. Ob dosedanjih gibanjih investicijskih plačil pa je do konca leta pričakovati prej zmanjšanje tega deleža kot pa povečanje.

Usmeritev investicijskih naložb v skladu z dogovorjenimi kriteriji ni zadovoljiva. Iz podatkov, ki jih evidentira Služba družbenega knjigovodstva, je mogoče ugotoviti le naložbe, ki so usmerjene v tako imenovane prednostne dejavnosti, ni pa mogoče ugotoviti tistih naložb, ki bi zagotavljale večji izvoz. Na področje, v dogovoru o temeljih družbenega plana SR Slovenije opredeljenih prednostnih dejavnosti, je bilo v prvem polletju letošnjega leta usmerjenih le 43 odstotkov gospodarskih naložb. V primerjavi z naložbami lani so letošnje naložbe v prednostne dejavnosti le za 14 % višje. Vključitev podatkov o obsegu naložb, usmerjenih v pospeševanje izvoza, bi vsekakor ta odstotek naložb nekoliko povečal. Ker je tovrstna evidenca za realno oceno usmeritve investicijskih naložb nujna, bi jo bilo treba zagotoviti. Po našem mnenju bo to najlažje zagotovila Gospodarska zbornica ali pa SISEOT.

Omenim naj še vire financiranja naložb. Za letošnje leto je značilen premik med deležem investicijskih naložb iz lastnih sredstev investorjev iz gospodarstva in deležem bančnih sredstev. Lani je v enakem obdobju predstavljalo financiranje z lastnimi sredstvi investorjev iz gospodarstva 39 odstotkov investicijskih naložb, letos v osmih mesecih pa 43 odstotkov, iz bančnih sredstev lani 40, letos pa 35 odstotkov.

Tovarišice in tovariši delegati! V Službi ugotavljamo, da gre pri investicijski politiki za bistveno vprašanje uresničevanja vprašanja stabilizacijske politike, zato se že sedaj jasno kaže potreba, da bi zakon o začasni prepovedi razpolaganja z delom družbenih sredstev za gradnjo in nakup določenih objektov in opreme v letu 1981, ki velja do konca letošnjega leta, podaljšali do konca prihodnjega leta. Tako bi omogočili, da bi bili cilji tega zakona bolj dosledno in vsestransko uresničeni, ker je pol leta prekratka doba za tako zahtevno nalogo.

Prav tako se je v sedANJI investicijski akciji ponovno direktno pokazalo, da bi bilo nujno potrebno dopolniti zakon o graditvi objektov, ki z nekaterimi popravki velja že od leta 1973. Z dopolnitvijo zakona bi bilo nujno določiti, da naj bi investitorji najmanj dvakrat letno ugotavljali prekoračitve in zagotovili dodatna sredstva za te prekoračitve. Če investitor ne bi zagotovil sredstev za prekoračitve, bi bilo potrebno bistveno omejiti ali celo prepovedati garancije na bodoči priliv sredstev za naložbe, ker te garancije pomenijo svojevrstno izsiljevanje bančnih kreditov.

Nadaljnja nujna izpopolnitev zakona o graditvi objektov naj bi zadevala obvezno zagotavljanje trajnih obratnih sredstev v višini poprečnih vrednosti zalog. Šele, ko bi bila zagotovljena obratna sredstva do ustrezne višine zalog, bi lahko namenili določena sredstva tudi za investicije. S tem bi preprečili

pretirano investiranje na račun obratnih sredstev, ki jih nikakor ne bi smeli uporabljati za naložbe. Take in podobne dopolnitve zakona o graditvi objektov bi vsekakor povečale učinkovitost omejitvenih ukrepov na področju investicij in olajšali uresničevanje stabilizacijske politike.

Tovarišice in tovariši delegati! Iz teh nekaj informacij ste lahko dobili sliko o prizadevanjih Službe družbenega knjigovodstva na področju uresničevanja sprejete investicijske politike. V Službi bomo v naslednjem obdobju še povečali prizadevanja za pravočasno in objektivno informiranje pristojnih organov. O naših nadaljnjih ugotovitvah pa bomo sproti obveščali tudi Skupščino SR Slovenije in njen Izvršni svet. Hvala lepa.

Predsednica Silva Jeréb: Hvala lepa! Želi še kdo od predstavnikov predlagateljev besedo? (Ne.)

Predstavnik Izvršnega sveta pri tej točki sta tovariš Slavko Polanič, namestnik republiškega sekretarja za finance in tovariš Živko Pregl, direktor Zavoda SR Slovenije za družbeno planiranje. Želita besedo? (Ne.)

Gradivo, ki je pri tej točki predmet razprave, so na skupni seji obravnavali Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj, Odbor za finance našega zbora in Odbor za družbenoekonomski razvoj Zbora združenega dela in o tem poročali. Poročevalci, želite besedo? (Ne.)

Danes ste dobili na klop tudi predlog sklepa, ki je bil pripravljen na osnovi dosedanjih razprav v delovnih telesih zborov in tak sklep z morebitnimi vašimi spremembami in dopolnitvami naj bi danes sprejel naš zbor.

V smislu 47. člena poslovnika našega zbora predlagam zboru, da imenuje petčlansko skupino delegatov, ki bo spremljala razpravo in po končani razpravi po potrebi predlagala zboru morebitne spremembe in dopolnitve sklepa.

V to skupino predlagam tovariša Zvonimira Volfanda, podpredsednika Odbora za družbenoekonomske odnose in razvoj in tovarišico Zdenko Jurančičevo, predsednico Odbora za finance in delegatko občine Kranj. Oba tovariša sta tudi poročevalca delovnih teles našega zbora, ki so o gradivu razpravljala. Nadalje predlagam še tovariša Valentina Dvojmoča, delegata iz občine Sevnica, Maksa Koležnika, delegata iz občine Metlika in Toneta Kranjca, delegata iz občine Maribor.

Preden pa bi glasovali o sestavu te skupine, predlagam, da bi zbor pooblastil skupino, da bi spremljala razpravo in predlagala morebitne dopolnitve in spremembe tudi pri naslednji točki dnevnega reda; gre za vprašanja kmetijstva.

Želi kdo o takem predlogu razpravljati? (Ne.) Če ne, potem prosim, da glasujete! Kdor je za tako skupino, kot sem jo predlagala, naj prosim glasuje! (60 delegatov glasuje za. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Skupina ima soglasna pooblastila za svoje delo.

Na podlagi vseh predloženih gradiv in obeh uvodnih besed pričujem razpravo. Besedo ima tovariš Tone Kranjc, delegat iz občine Maribor.

Tone Kranjc: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Tudi v Mariboru ugotavljamo, da naše razprave niso mogle biti dovolj kvalitetne zaradi neustreznih poročil in neustreznega odnosa poslovno finančnih inštitucij, od katerih smo ta poročila zahtevali. Gre tudi še za vprašanje našega odnosa do politike investiranja v vseh letih nazaj, ker se večinoma bolj kampanjsko ukvarjamo s problematiko na tem področju.

Ob tem bi rad poudaril, kar je razvidno tudi iz dodatnih informacij in gradiv, ki smo jih dobili na klop, da bi morali te zadeve dobiti znatno prej in znatno bolj kvalitetne. Ne bi se strinjal s tovarišem Marohom, da si bo SDK trudila in prizadevala, da bo določene stvari pripravljala in zasledovala vnaprej. Po zakonu o Službi družbenega knjigovodstva, ki posebej poudarja družbeno vlogo in pomen SDK — in ravno na teh področjih je jasno razvidna naloga SDK — ni treba posebej poudarjati prizadevanja za uresničevanje tega, kar zahteva zakon. Glede na predlagane sklepe je vprašanje, ali se bodo Skupščina SR Slovenije, Izvršni svet in tudi druge inštitucije v republiki in občine zadovoljile le s takšnimi ugotovitvami, ali pa bomo ugotavljali odgovornost in tej odgovornosti dali tudi ime in priimek.

V nadaljevanju bom navedel naše ugotovitve o problemih, ki so bili poudarjeni pri izvajanju investicijske politike, dogovorjene z dogovorom o temeljih plana občin Maribor. Ugotavljamo nejasnost dogovorjenih kriterijev investiranja ter posledice prepozno izdelane metodologije za kompleksno vrednotenje investicijskih naložb. Še vedno ostaja problem nejasnosti glede naložb, ki so potrebne za nadomeščanje starih, iztrošenih sredstev v tisti proizvodnji, ki sicer ne ustreza kriterijem, je pa družbeno potrebna in je ni mogoče preusmeriti ali opustiti v kratkem času.

Problem je tudi pomanjkanje ustreznih strokovnih kadrov v organizacijah združenega dela na področju razvoja in zaradi tega tudi pomanjkanje kvalitetnih razvojnih programov. To je isto, kar smo ugotavljali ob pripravah srednjeročnih planskih aktov. Problematičen je neustrezen odnos do finančnega načrtovanja v organizacijah združenega dela in do krepitve finančne stabilnosti organizacij združenega dela, kar pa je pogojeno z veliko inflacijo.

Ugotavljamo nadalje neustrezen odnos do združevanja finančne funkcije v okviru posebnih finančnih služb in internih bank in neuveljavljanje naložb na principu skupnega dohodka in skupnega prihodka zaradi premalo strokovnega poznavanja takšnega pristopa, pa tudi zaradi nepripravljenosti za združevanje sredstev v okviru delovnih organizacij, sestavljenih organizacij ali širše.

Restriktivni ukrepi na področju investiranja, ki marsikje dušijo razmišljanja o naložbah, vodijo v lagodno obnašanje in se tako odgovornost za vlaganje v razširitev materialne podlage dela prenaša na organe izven združenega dela, na razne komisije, izvršne organe in druge. Ob tem še opozarjamo na probleme v zvezi z investiranjem v kmetijstvu, kjer bi kazalo ponovno proučiti možnost kreditiranja obnove sadovnjakov glede na ekonomske učinke, ki jih s tem lahko dosežemo.

Vsi našeti problemi prav gotovo kažejo na potrebo po uveljavljanju takšnih družbenoekonomskih odnosov, kjer bi bili delavci resnično nosilci investicijskih odločitev. Delavci v temeljnih organizacijah odločajo o posameznih investicijah, vendar dostikrat šele potem, ko so te že dogovorjene na drugih ravneh, pri tem pa mislimo predvsem na tiste nove naložbe, za katere se združujejo sredstva v teh organizacijah združenega dela.

Delegati smo ugotavljali, da v zborih skupščine občine sicer sprejemamo usmeritve s srednjeročnimi plani in z izvedbenimi letnimi resolucijami, da pa se konkretne odločitve o usmerjanju sredstev sprejemajo v upravljalških organih bank. Tudi v organih bank sprejemajo odločitve delegati združenega dela, vendar ti delegati niso povezani z delegati skupščine družbenopolitične skupnosti, samoupravnih interesnih skupnosti in drugih organov in organizacij, dostikrat pa tudi nimajo stališč delavcev ali samoupravnih organov

organizacij združenega dela, iz katerih prihajajo. Takšno stanje je posledica nedoslednega izvajanja oziroma delovanja delegatskega sistema.

Ob koncu razprave so delegati ob sedaj veljavnih restriktivnih ukrepih na področju investiranja ponovno poudarili, da so ti ukrepi lahko lečasni in da je treba na osnovi delovanja ekonomskih ukrepov uveljavljati odgovornost delavcev v organizacijah združenega dela za sprejetje investicijske odločitve in njihovo učinkovitost. Samo ob delovanju ekonomskih zakonitosti in ko bodo nosilci posledic za zgrešene investicijske odločitve predvsem predlagatelji takih odločitev, kakor tudi vsi, ki so nekritično sprejemali vsakršne predloge, ne bo potrebno sprejemati restriktivnih ukrepov.

Glede nekaterih navedb v poročilu Ljubljanske banke, kot na primer o različnih regionalno diferenciranih prednostih, o lokalizmi in drugih podobnih terminih, pa menimo, da morajo biti konkretno navedeni.

Delegati se tudi strinjamo s predlogom, da se v zborih skupščin občine razpravlja o izvajanju investicijskih odločitev ter da bi kazalo zaključke iz teh razprav strniti v poročilo, ki se bo ponovno pripravilo za zbere republiške Skupščine v novembru 1981 in da je to v prihodnje stalna praksa skupščinskega sistema.

Ponovno bi poudaril, da smo bili enako kot ugotavlja republiški Izvršni svet, tudi mi mnenja, da banke in ostali poročevalci niso opravili zahtevane naloge.

Odbori Zbora občin so oblikovali več ugotovitev, ki jih kaže podpreti in zahtevati sprejem ustreznih ukrepov za razreševanje problematike. Če gledamo danes obravnavano tematiko v celoti, brez današnjih sklepov oziroma predlogov sklepov, lahko presodimo, da gre za določeno prenašanje odgovornosti na relaciji Izvršni svet, banke in ostali poročevalci. Mislim, da je treba to presekati in zahtevati odgovornost za neizvajanje zahtevanih nalog s strani skupščine občine. Gre za to, da v poročilu Ljubljanske banke, Združene banke ugotavljajo, da nimamo jasno določenih prednosti, politike in strategije razvoja, da so prioritete zastavljene preširoko in tako dalje. Izvršni svet pa ugotavlja nasprotno, da so zadeve dovolj dobro izdelane, da je dovolj jasno, kakšne so naloge enih in drugih. Zdaj je treba v te sklepe, ki so na klopi, še jasno konkretizirati oziroma oblikovati odgovornost. To je predlog, ki ga podajam.

Predsednica Silva Jerob: Hvala lepa, tovariš Kranjc! Besedo ima tovarišica Zdenka Jurančič, delegatka iz občine Kranj. Prosim!

Zdenka Jurančič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Tudi delegati v Kranju smo menili, da sta usmerjanje in dogovorjena investicijska politika nujna za realizacijo stabilizacijskih, predvsem pa izvoznih ciljev, tako širše družbenopolitične skupnosti kot posameznega gospodarskega subjekta. Vendar smo ob tej razpravi ocenili, da pa bi preveliko zadrževanje novih investicij, zlasti v modernizacijo sedanjih tehnoloških kapacitet, odpravo ozkih grl in racionalizacijo, lahko v relativno kratkem času pomenilo ogrožanje proizvodnje za izvoz. Zato je potrebno ob obravnavanju teh poročil in ob spremljanju uresničevanja plana naše republike upoštevati nivo tehnološke opremljenosti izvozno usmerjenih organizacij združenega dela tudi takrat, če niso neposredno iz prioriternih panog, ker so ob tem močni nosilci izvoza na dolgi rok in ki se stalno srečujejo na svetovnem trgu z veliko konkurenco in pospešenim tehnološkim razvojem.

Za ilustracijo bi navedla samo dve ali tri številke. Naša delovna organizacija, iz katere izhajam, Sava Kranj, izvažata v tem letu oziroma je v lanskem letu izvozila 30 % svoje proizvodnje. V svetu je povprečje za to industrijo 20% delež v mednarodni menjavi. V tem trenutku še zdaleč ne pokrivamo niti svojih potreb po uvoženih surovinah, katerih doma še nimamo v zadostni meri oziroma zelo malo, kaj šele, da bi lahko prispevali še za potrebe širše družbene skupnosti. Ne bi hotela, da izzveni to kot napovedovanje nekih izjem, vendar je treba vedeti, da se lahko z relativno manjšimi sredstvi še hitreje in še uspešneje vključimo v povečan izvoz, za kar smo tudi zadolženi pred širšo družbeno skupnostjo ob tem, da se nekaj teh sredstev izloči tudi za modernizacijo takih programov. Takih primerov je nedvomno dovolj. Samo z natančno analizo, za katero bi morali biti takoj zadolženi strokovni deli tega našega bančnega sistema, bi lahko v relativno kratkem času prišli do pravilnejšega in stabilnejšega usmerjanja na tem področju.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa, tovarišica Jurančičeva! Pismenih prijav za razpravo ni več. Želi še kdo besedo? (Ne.)

Ali to pomeni, da nimate pripomb, ali pa se v okviru slovenskih občin o tej investicijski politiki še niste pogovarjali! Zaradi tega bi rada spomnila na 4. točko sklepa, ki naj bi ga danes sprejel naš zbor, da bi zlasti zbori združenega dela res ugotovili odstopanja od načrtane investicijske politike v svoji občini oziroma v regiji in najbrž bi se kazalo pridružiti tudi predlogu tovariša Kranjca, bi bilo prav, če bi se te ocene iz slovenskih občin pozneje v novembru, kot je to tudi sicer predvideno, strnile v okviru SR Slovenije.

Ne glede na to, da danes ni bilo večjega odziva delegatov slovenskih občin pri tej točki dnevnega reda, ugotavljam, upošteva je vaš današnji neposredni odnos do te točke dnevnega reda, do uvodnih poročil in do razpravljalcev, da je bilo gotovo zelo dobro, da je Skupščina SR Slovenije v program dela uvrstila te točke, ki bodo tudi sicer sledile na dnevnih redih naslednjih sej.

Ugotavljam tudi, da je spremljanje uresničevanja načrtane politike politično, strokovno in tudi moralno zahtevnejše delo od sprejemanja odločitev. Zato prosim, da bi se pozneje pri naslednjih točkah, ki bodo v tem jesenskem času še sledile, zavedali tega dejstva tudi v skupinah delegatov in da bi v okviru svojih občin storili vse, da bi dobili pri obravnavi posameznih vprašanj tudi pregled in stališča občinskih skupščin in skupin delegatov do obravnavanega vprašanja. Brez tega neposrednega odziva iz temeljnih skupnosti in iz občin ostaja zadeva seveda izredno posplošena, ostaja slej ko prej na republiški ravni in nam ne preostane drugega kot to, da spet ponavljamo usmeritve, ne da bi te v praktičnih odnosih in v praktični vsakodnevni politiki padle na plodna tla. Tega si pa seveda Skupščina SR Slovenije gotovo ne želi. Intencija, ki nas je vodila pri tem, da uvrščamo te točke na dnevni red, je bila ne samo želja, ampak izredno aktualna družbena potreba, da spremenimo naše obnašanje pri konkretnem, vsakodnevnem delu in ravnanju. To se mi je vendarle zdelo potrebno povedati ob zaključku te točke.

Tovariš Andrej Fajmut, iz občine Ravne na Koroškem ima besedo.

Andrej Fajmut: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! K temu, da se oglašam, so me spodbudili predlogi predstavnika SDK, in sicer, da bi se podaljšali letošnji ukrepi, ki veljajo za šest mesecev, tudi v letu 1982, in predlog za spremembo zakona o gradnji investicijskih objektov na

obeh področjih. Predlagal je, da bi se dvakrat v letu pregledale prekoračitve in da bi ponovno uvedli ugotavljanje trajnih obratnih sredstev. Menim, da mora skupina delegatov, ki smo jo izvolili, vse tri predloge resno pretehtati, ob upoštevanju vseh sprejetih planov v letu 1981 in načrtov na vseh področjih za to petletno obdobje.

Vemo, da je ta ukrep zadržal nekatere investicije, zaradi česar nastaja škoda. Sklenili smo, da bomo vse ponovno preverili. Od zadržanih investicij je morda 60 % nujno potrebnih in upravičenih, 40 % pa slabih. Vendar smo tvegali, da bomo pač teh 60 % zadržali. V poročilu Ljubljanske banke oziroma v dodatnem obvestilu je bilo povedano, da je problem določati, kaj je prekoračitev in kaj podražitev. Pri preverjanju prekoračitev menim, da če se dosledno držimo investicijske dokumentacije, potem praktično prekoračitev ne bi smelo biti. Prekoračitev pomeni, na primer, da sem mislil zgraditi to, potem pa sem se spomnil, da bi zgradil še nekaj drugega. Drugo pa je ugotavljanje podražitev pri taki stopnji inflacije, ki lahko močno vpliva na potek gradnje in ima na koncu spet za posledico gospodarsko škodo.

Glede uvajanja obrazcev o ugotavljanju trajnih obratnih sredstev, menim, da bi bilo treba o tem razmisliti. Določene stvari še veljajo pri zagotavljanju kredita in vsega tega. Obrazci v dosedanji obliki upoštevajo stanje ob zaključnem računu v delovnih organizacijah na koncu leta. Potem se med letom praktično ni dalo na novo ugotavljati trajnih obratnih sredstev oziroma zalog. Vemo, da se določeni delovni organizaciji zaradi poslovanja s tujino zaloge konec leta običajno kopičijo, ker se v tujini od 10. decembra do 15. januarja ne dela. Potem so delovne organizacije, ki imajo drage surovine in potrebujejo zimske zaloge, ker je to sezonsko delo. Vse to pa močno obremenjuje bilanco. Če hočeš to pokriti, moraš praktično ves presežni del dohodka dati v poslovni sklad. Do meseca, ko si to ugotavljal, pa si zalogo že izničil. Ob upoštevanju tega, bi bilo res treba temeljito premisliti, da ne bi karkoli sprejemali stihjsko.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa, tovariš Fajmut!

Želi še kdo besedo? (Da.) Besedo ima tovariš Valentin Dvojmoč, delegat iz občine Sevnica.

Valentin Dvojmoč: Tovarišica predsednica! Omenili ste 4. točko sklepa, po kateri so skupščine občin pa tudi Ljubljanska banka zadolžene, da ocenijo svoje delo in poročajo. Mislim, da bi morali poročati tudi ostali dve banki, ki sta ravno tako soodgovorni za uveljavljanje te investicijske politike ne glede na obseg sredstev. Zato menim, da bi bilo potrebno v tem delu sklepa ali nadaljevati odstavek ali pa dodati nov odstavek, da bi uresničevanje investicijske politike v SR Sloveniji obravnavali tudi upravljalci Beograjske banke in Jugobanke ter pri tem upoštevali naloge in usmeritve Skupščine SR Slovenije.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa! Želi še kdo besedo? (Ne.) Če ne, potem prekinjam to točko dnevnega reda.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na poročilo o uresničevanju nekaterih planiranih nalog na področju kmetijstva in gozdarstva v letu 1981.

Poročilo je Skupščini predložil v obravnavo Republiški komite za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in za svojega predstavnika določil tovariša Stanka Renčlja, namestnika predsednika Republiškega komiteja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Tovariš Renčelj, želite besedo? (Da.) Prosim!

Stanko Renčelj: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! V poročilu o uresničevanju nekaterih planiranih nalog na področju kmetijstva in gozdarstva v letu 1981 smo ob upoštevanju resolucije za leto 1981 in planskih dokumentov, na osnovi sklepov Skupščine SR Slovenije z dne 28. julija 1981, skušali odgovoriti na nekatera temeljna vprašanja, ki so vezana na uresničevanje tekoče politike in plana v kmetijstvu in gozdarstvu v letu 1981.

Proizvodnja hrane je v tem srednjeročnem obdobju uvrščena med prednostne naloge, saj zagotavljanje zadostne količine hrane nedvomno prispeva k redni oskrbi prebivalstva, živilske industrije s surovinami ter k povečanju izvoza in zmanjševanju uvoza. Za realizacijo tako pomembnih nalog, ki nedvomno bistveno prispevajo k stabilizaciji gospodarstva, pa je potrebno dosledno uresničevati na vseh ravneh in usklajevati med podpisniki dogovora o temeljih plana vrsto aktivnosti, ki so bile dogovorjene.

Na osnovi nalog, ki izhajajo iz dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981—1985, so vse družbene in zadružne temeljne organizacije združenega dela podpisale samoupravni sporazum o temeljih skupnega plana razvoja kmetijstva in živilske industrije Slovenije. Isto velja tudi za gozdarstvo.

V zaključni fazi javne razprave so družbeni dogovori o skupnih nalogah, medsebojnih obveznostih in odgovornostih za uresničevanje planskih nalog in razvoja kmetijstva, živilstva in ribištva v SR Sloveniji v obdobju 1981—1985, družbeni dogovor o realizaciji in delovanju kmetijske pospeševalne službe ter o zagotovitvi materialnih osnov za njeno delovanje in družbeni dogovor o razvoju živinoreje v SR Sloveniji v obdobju 1981—1985.

Omenjeni dokumenti pomenijo konkretizacijo neposrednih obveznosti in nalog vseh nosilcev planiranja. Hkrati pa predstavljajo osnovo usklajenega delovanja vseh nosilcev planiranja, saj je kmetijstvo dejavnost, ki poteka praktično v vseh občinah v SR Sloveniji.

Za realizacijo in usklajevanje planskih obveznosti na področju investicij v kmetijstvu je bil ustanovljen konzorcij za zagotavljanje sredstev za proizvodnjo hrane. Temeljne banke, članice konzorcija, bodo v letošnjem letu ob zaostrenih razmerah investiranja namenile za investicije v kmetijstvo 1200 milijonov dinarjev, kar je realno in blizu ravni sprejetih obveznosti. S takim obsegom investicij pa ne moremo biti zadovoljni. Pripravljeni so investicijski projekti in programi s področja agroživilstva, ki kažejo na usmeritev kmetijskih organizacij v prioriteta vlaganja v primarno kmetijsko proizvodnjo, kar je v kladu s sprejetimi kriteriji razvoja.

Zaradi uresnitve predvidenih planskih obveznosti bo investicije treba intenzivirati in povečati v letu 1982, tako da bo realiziran obseg investicij v kmetijsko proizvodnjo skladen z gospodarskimi gibanji.

Realizacija te naloge je vezana na izpolnitev obveznosti temeljnih bank, upoštevajoč sprejete kriterije, prioritete proizvodne usmeritve in nujnost regionalnega premika investicij v območja, kjer so primerni prirodni pogoji,

prav tako pa od združevanja sredstev in porabnikov hrane v večjih porabniških centrih.

Prav tako je potrebno, da temeljne banke, ki so izven sistema združene Ljubljanske banke, podpisnice konzorcija za zagotavljanje sredstev za proizvodnjo hrane, zagotovijo ustrezen in planiran delež sredstev za realizacijo prioriternih nalog in programov, kar v preteklem obdobju ni bilo realizirano. Bistveni premik v kvaliteti in prestrukturiranju kmetijstva v SR Sloveniji se kaže v kompleksnem pristopu k urejanju kmetijske proizvodnje, ki ga ponujajo skupni projekti za ureditev Pomurja, Polskave in Vipavske doline.

Omenjeni projekti pomenijo bistven premik k povečanju tržne poljedelske proizvodnje pri strateških proizvodih jugoslovanskega trga kot so pšenica, koruza in sladkorna pesa. To bo omogočilo krepitev tržne vloge kmetijske proizvodnje v družbenem sektorju in v družbeno organizirani zadružni proizvodnji na združenih zemljiščih.

Omenjeni projekti s predvidenim nakupom zemlje in z agrarno prostorski-mi operacijami v temelju posegajo v upravljanje razdrobljene zemljiške strukture in z agrarno prostorskimi operacijami v temelju posegajo v upravljanje razdrobljene zemljiške strukture in morajo dati osnovo za masovno in produktivno tržno poljedelsko proizvodnjo, ob uvajanju sodobnih tehnologij pridelovanja.

Uresničitev teh programov bo tudi naš prispevek k uresničevanju jugoslovanske prehranske bilance.

Članice konzorcija in drugi podpisniki dogovora o temeljih plana morajo za hitrejšo realizacijo prioriternih investicijskih programov pokreniti akcijo za združevanje sredstev s strani velikih porabnikov hrane neposredno in prek sestavljenih organizacij združenega dela, ker bo le tako mogoče realizirati ključne programe v primarni kmetijski proizvodnji.

Realizacija investicijskih programov je odvisna poleg sredstev bank, sredstev Kmetijsko-živilske razvojne skupnosti, Zveze vodnih skupnosti Slovenije, sredstev hranilno-kreditnih služb ter lastnih sredstev kmetijskih organizacij združenega dela še od intervencijskih sredstev za izgradnjo kmetijske infrastrukture, ki naj bi jih zagotavljal Sklad za intervencije v kmetijstvu.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije bo za zagotovitev 5,6 milijarde interventnih sredstev po cenah iz leta 1980 za realizacijo predvidenih sprememb v kmetijstvu v letih 1981—1985 v kratkem predložil Skupščini SR Slovenije zakonsko ureditev za zagotavljanje sredstev za intervencije v kmetijstvu ter tako v skladu s sklepi Skupščine SR Slovenije z dne 28. julija 1981 predložil, da se nekatere naloge v kmetijstvu opredelijo kot naloge posebnega družbenega pomena.

Trajna sistemska ureditev intervencij na področju kmetijstva je pogoj za uresničitev s planom prevzetih nalog glede obsega, strukture in stabilnosti proizvodnje, tržnosti kmetijske proizvodnje ter pogoj za hitrejše podružbljanje proizvodnih sredstev in odnosov na vasi. Hkrati je to pogoj za prenos stimulacij iz porabe v kmetijsko proizvodnjo na način, ki bo vplival na hitrejše uresničevanje socialističnih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov na vasi.

Odkup letine predstavlja pomembno nalogo za nemoteno oskrbo prebivalstva in živilsko-predelovalne industrije. Zaradi znanih neugodnih vremenskih razmer v času jesenske setve in nezadostne priprave v zadružnih organizacijah je bil pridelek in odkup pšenice bistveno manjši od planiranega. Sicer pa letos v kmetijski proizvodnji beležimo sorazmerno ugodno letino. To ne-

dyomno izhaja iz dobre oskrbe s kmetijskimi reprodukcijskimi materiali, kjer je dogovarjanje vsega gospodarstva v samoupravni interesni skupnosti za ekonomske odnose s tujino na podlagi skupščinske usmeritve iz marca letos dokazalo utemeljenost samoupravnega sistema na tem področju.

Pri živinorejski proizvodnji se situacija iz prvih šestih mesecev letošnjega leta popravlja in kaže na rahel dvig proizvodnje v drugem polletju, kar bo učinkovalo na primerno preskrbljenost in izpolnitev večine izvoznih obveznosti. Pomembno pa je, da ob naporih za maksimalen odkup kmetijskih pridelkov temeljne banke pravočasno zagotovijo potreben obseg sredstev za odkup letine iz proizvodnje v SR Sloveniji za manjkajoče količine glavnih živil iz drugih republik in pokrajin. Dosedanje sporazumevanje o združevanju sredstev med temi bankami je uspelo, z izjemo ene temeljne banke, kar je spričo naporov za pokritje prehranske bilance za leto 1981—1982 nerazumljivo, saj je od redne oskrbe delovnih ljudi odvisno, ali bomo uspeli realizirati tudi druge, še težje stabilizacijske naloge.

Gozdno gospodarske organizacije so sprejele dopolnitev letošnjega plana za povečan obseg sečnje lesa in povečan obseg spravila lesa pred nastopom zime. Asociacije v lesni industriji pa morajo očitno vložiti napore za nadaljnji razvoj take tehnologije predelave lesa, ki bo omogočila višjo stopnjo ovrednotenja vseh vrst lesa in na podlagi takšne dolgoročne usmeritve postopno prestrukturiranje industrije, dolgoročno uskladitev bilance lesa in večji izvoz.

To usmeritev pa bodo gozdnogospodarske organizacije in porabniki lesnih asortimentov lahko dosegli s poglobitvijo doseženih dohodkovnih odnosov s ciljem dolgoročnega razreševanja problematike oskrbe, s skupnimi vlaganji v osnovno proizvodnjo in prek skupne tehnološke skrbi za dvig predelave lesa in s tem njegove racionalnejše porabe.

Uresničitev smelih, toda realno postavljenih planskih nalog pri intenziviranju kmetijske proizvodnje je vezana na večje angažiranje strokovnega kadra, boljše kadrovske zasedbo v združnih organizacijah in od popolnejše zasedbe ustreznih strokovnih in inšpekcijskih služb s področja kmetijstva v občinskih upravnih organih, ker bo le tako mogoče prevzeti vso odgovornost za izvajanje planskih nalog na vseh nivojih.

V izvajanje programa intenzivne, zlasti poljedelske — tržne proizvodnje, to je nalog ob letošnji jesenski in spomladanski setvi, se morajo v skladu s svojimi pristojnostmi in odgovornostmi vključevati najprej vsi nosilci planiranja v družbenem sektorju in v združnih organizacijah.

Poleg kmetijskih organizacij je potrebno angažiranje tudi izvršnih svetov skupščin občin, ki so kot temeljne družbeopolitične skupnosti najprej odgovorne za hitrejši razvoj kmetijstva in gozdarstva na svojem območju. Tako usklajena aktivnost je potrebna spričo neposrednosti zastavljenih proizvodnih ciljev, ki morajo ob stabilizacijsko zastavljeni politiki dati rezultate že v letu 1982.

Program letošnje jesenske setve je sestavni del neposrednih planskih nalog za intenziviranje poljedelske proizvodnje, ki zajema glavne kulture: pšenico, sladkorno peso, koruso, krompir in krmne rastline.

Večjo tržnost poljedelske proizvodnje moramo doseči tudi s spoštovanjem sodobne agrotehnike in na ta način na sedanjih površinah pridelati v celoti več, še zlasti za trg, z vključevanjem slabo obdelane zemlje v intenzivno obdelavo in s smotrno zastavljeno akcijo za uresničevanje setvenih načrtov v vseh občinah. Kmetijske, družbene in združne organizacije so na osnovi zadolžitev

setve pšenice in sladkorne pese za trg. Rezultat široke aktivnosti, ki je zajela na julijemskem zasedanju skupščine sprejele konkretne planske obveznosti glede kmetijske organizacije v sleherni občini, je podpisani samoupravni sporazum o setvenih površinah in tržnih presežkih teh dveh pridelkov, ki je nedvomno rezultat organiziranih naporov celotne družbeno organizirane kmetijske proizvodnje, da da svoj prispevek, in to letos pravočasno, k stabilizacijskim naporom vseh delovnih ljudi v Sloveniji. Izvršni svet sprejema pripombe in stališča odborov in jih bo upošteval pri pripravi resolucije za leto 1982. Hvala lepa!

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa! Predstavnik Izvršnega sveta pri tej točki dnevnega reda sta tovariša Stanko Renčelj in Živko Pregl.

Poročilo ste dobili. Dobili ste tudi stališča Sveta za družbenoekonomske odnose v kmetijstvu, gozdarstvu in na vasi pri Predsedstvu Republiške konference SZDL.

Poročilo sta obravnavala Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj in Odbor za finance, ki sta zboru pismeno poročala. Želita poročevalca besedo? (Ne.)

Danes ste dobili na klop tudi predlog sklepa, ki je bil pripravljen na podlagi razprave v naših delovnih telesih in ki naj bi ga po razpravi sprejel naš zbor. Imenovali pa smo tudi že skupino delegatov, ki naj bi tudi pri tej točki spremljala razpravo in po končani razpravi predlagala zboru morebitne dopolnitve ali spremembe predloženega osnutka sklepa.

Na osnovi vseh gradiv in uvodne besede pričujem razpravo. Besedo ima tovariš Ivan Bažec, delegat Obalne skupnosti občin Koper!

Ivan Bažec: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Poročilo o uresničevanju nekaterih planiranih nalog na področju kmetijstva in gozdarstva v letu 1981 opozarja na osnovno vprašanje zaostajanja investicijskih vlaganj v kmetijstvu in v tej zvezi na vlogo bank, glede na to, da sta kmetijstvo in živilstvo prioritetni dejavnosti. V naši regiji nimamo primera, da bi banka zavrnila zahtevek za kredit za naložbo v primarno kmetijsko proizvodnjo. Ko pa gre za razne predelovalne obrate in druge investicije kmetijskih delovnih organizacij, pa prihaja do presoje, ali je taka investicija res nujna in potrebna za oskrbljenost tržišča s kmetijskimi proizvodi. Banke se tu opirajo predvsem na mnenje Kmetijske živinorejske skupnosti Slovenije, kar večkrat zavleče postopek odobravanja kredita.

Da bi povečali in pospešili obseg vlaganj v kmetijstvu, je, po našem mnenju, predvsem potrebno, da kmetijske delovne organizacije pripravijo dovolj investicijskih programov, ki resnično pomenijo izboljšanje oskrbe tržišča ali povečani izvoz in da se proces preverjanja teh programov, ki je potreben in umesten, čim bolj pospeši.

Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj in Odbor za finance navajata v svojem poročilu, da je potrebno čim prej pojasniti, kako se bodo razreševali problemi po prenehanju veljavnosti zakona, ki ureja kompenzacije. Mnenje naše delegacije je, da kompenzacije niso primerna oblika reševanja problemov oskrbe z osnovnimi živili, ker v bistvu stimulirajo porabo in tudi s socialnega aspekta je vprašljivo, zakaj omogočiti poceni prehrano nekomu, ki ima primerno visoke dohodke. Kompenzacije ustvarjajo vedno večji razkorak med proizvodnjo in porabo in je zato treba probleme preskrbe re-

ševati s stimulacijo proizvodnje, socialne probleme pa reševati po drugi poti. Hvala lepa!

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa! Besedo ima tovariš Martin Horvat, delegat iz Murske Sobotе.

Martin Horvat: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov iz Murske Sobotе sicer meni, da poročilo objektivno in realno prikazuje problematiko kmetijstva, vendar daje nekaj predlogov in pripomb, s katerimi želi podkrepiti ugotovitve v poročilu in nekatere probleme bolj osvetliti. Te pripombe in predlogi pa so naslednji.

K točki 1.2: Družbeni dogovori ne urejajo zadovoljivo nekaterih vprašanj. Predvsem se ne strinjamo, da se osnovna služba za pospeševanje, ki je v organizacijah združenega dela, prepušča samofinanciranju oziroma, da se za financiranje te službe zagotavljajo sredstva iz dohodka organizacije in občinskih skladov za intervencije v kmetijstvu, regionalni in centralni službi pa se zagotavljajo sredstva iz republiškega intervencijskega sklada. Poleg tega menimo, da je vprašljiva realizacija nekaterih programov, predvsem s področja živinoreje, saj so nekateri družbeni dogovori še vedno v razpravi.

K točki 1.3: Konzorcij za zagotavljanje sredstev za proizvodnjo in preskrbo s hrano in za izvoz je formalno-pravno ustanovljen, vendar svojega dela zaradi pomanjkanja sredstev ne opravlja. Skupina postavlja vprašanje, ali je potem njegova ustanovitev smotrna oziroma predlaga, da se v skladu s cilji njegove ustanovitve čimprej zagotovijo potrebna finančna sredstva. Tako sedaj v glavnem vse breme financiranja v kmetijstvu leži na Pomurski banki, ki je letos reševala nujne kmetijske investicije in s tem že izpolnila svojo 5-letno obveznost. Sedaj je pravzaprav pred tem, da bo morala ustaviti nadaljnje kreditiranje.

K točki 1.4: Menimo, da se problem negativnih finančnih razlik, ki nastajajo v hranilno-kreditnih službah na podlagi uporabe hranilnih vlog, ki se zbirajo v teh službah za intervencije v kmetijstvu, predolgo rešuje in bo zaradi tega nastala znatna škoda v razvoju zasebnega kmetijstva, ker drugih sredstev za intervencije v zasebnem kmetijstvu malo da ni. Zato bi bilo treba pospešiti sklenitev družbenega dogovora, ki bo urejal vprašanja nadomestil negativnih obresti pri hranilno-kreditnih službah.

V točki 2.4. podpiramo usmeritev in menimo, da je nujno širše združevanje sredstev za realizacijo nekaterih kmetijskih programov v Posavju, Pomurju in Vipavski dolini, če hočemo doseči planske naloge v obdobju 1981—1985.

K točki 3.2: S komasacijami smo šele na začetku in se pri tem srečujemo z veliko večjimi težavami kot smo pričakovali. Strokovne službe še niso dovolj usposobljene za delo, ki je ne samo zahtevno, temveč glede na zakonodajo tudi zelo zapleteno. Republiški organi bi poleg spodbujanja komasacij morali tudi strokovno usposablјati organe, ki v postopkih neposredno sodelujejo. Zelo težko pa se je opreti na tiste komasacijske udeležence, ki že vnaprej nasprotujejo komasacijam in iščejo vsa pravna sredstva, da jih onemogočijo. Zato se ti postopki tudi zelo dolgo vlečejo.

K točki 3.7: Status kmeta si lahko praktično pridobi vsakdo. Ob takih možnostih ta pogoj ne more resno vplivati na lastninsko sestavo, še manj pa na produktivnost in tržnost kmetijstva, kot to zatrjuje poročilo. Točno je, da je nezadostna in neustrezna ekipiranost občinskih upravnih organov del razlogov

za tako stanje. To pa pomeni, da bi jih za obvladovanje vprašanja morali občutno povečati, pri čemer se postavlja vprašanje, ali bi s tako močnim aparatom dosegli željeni cilj. Potrebno bi bilo iskati tudi primernejše sistemske rešitve in ustrežnejša zakonska določila, da bi s skromnejšimi administrativnimi posegi dosegli željene cilje.

K točki 5.5: Težave bodo pri realizaciji tržnega pridelovanja pšenice in rži na takih površinah, ki naj bi zagotovile prihodnje leto kar tri do štirikrat večji odkup, kakor je bil dosežen v obdobju 1980—1981. Tak plan je sicer dosegljiv, vendar je vprašanje, ali ga je mogoče uresničiti v enem letu in ob nekaterih problemih, kot na primer, pomanjkanje uvoženih komponent krme, ki jih kmetijstvo, zlasti zasebni sektor nadomešča s pšenico.

K točki 6.1: Cena krompirja 5,20 dinarja za kg je po mnenju skupine primerna, vendar pridelek v drugih predelih Jugoslavije ni tako dober in je povpraševanje precejšnje. Po njem povprašujejo tudi proizvajalci škroba, ker ni uvoza. Tako stanje lahko poruši dogovorjeno ceno, zato je treba na enotnem jugoslovanskem trgu zagotoviti spoštovanje dogovorjene cene, sicer bomo spet po nepotrebnem povzročili motnje na trgu.

K točki 6.2: Med drugim ugotavljamo, da je živinorejska proizvodnja padla zaradi podražitve koruze. Na upad proizvodnje je prav gotovo vplivalo tudi pomanjkanje beljakovinskih komponent. Skupina predlaga, da se v samoupravnem sporazumu o merilih, pogojih in načinih ter postopkih za doseg dogovorjenega obsega uvoza blaga in storitev ter odliva deviz za obdobje 1981 do 1985 v 13. členu pod točko a upošteva tudi minimalen, realen uvoz beljakovinskih komponent, ki jih SFRJ ne more zagotoviti, ker je sicer vprašljiva realizacija nekaterih večjih živinorejskih programov.

Zavedamo se, da morata tudi kmetijstvo in sploh proizvodnja hrane prav tako nositi del bremena stabilizacije, ki se odraža zlasti v zmanjšanju sredstev za naložbe. Zavedamo se tudi dejstva, da je naša proizvodnja hrane draga, na kar vplivajo različne okoliščine, ki jih v glavnem poznamo in o katerih sedaj ne bi razpravljali. Vendar menimo, da bi slovenska družba v svoji dolgoročni strateški usmeritvi v proizvodnji hrane morala smejeje krepiti zlasti družbeni sektor. Le z njegovo konkurenčno proizvodnjo, za katero pa potrebuje predvsem več površin, bomo na ekonomskih osnovah laže brzdali kratkoročne interese zasebnih kmečkih proizvajalcev in jih spodbujali k medsebojnemu povezovanju v okviru zadrug, k združevanju dela in sredstev in s tem k racionalnejšemu izkoriščanju zemlje in kmetijske mehanizacije, skratka, k cenejši proizvodnji hrane.

Menimo tudi, da bi morali biti bolj pogumni pri sprejemanju konkretnih ekonomskih ukrepov, ki bi zasebne kmečke proizvajalce bolj motivirali za medsebojno povezovanje in združevanje, saj jim sedanji položaj omogoča primerne dohodke tudi na razdrobljenih zemljiščih in ob neracionalni uporabi kmetijske mehanizacije.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa, tovariš Horvat! Besedo ima tovariš Slavko Javorič, iz občine Šmarje pri Jelšah.

Slavko Javorič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov občine Šmarje pri Jelšah za Zbor občin je na svoji seji dne 28. septembra 1981 med drugim obravnavala tudi poročilo o uresničevanju nekaterih planskih nalog na področju kmetijstva in gozdarstva v letu

1981. Smo kmetijska občina z 32 % kmečkega prebivalstva, zato smo poročilo o kmetijstvu posebno pozorno obravnavali. Od razvoja te dejavnosti je odvisen razvoj občine kot celote. Delegati se s posredovanim poročilom strinjamo, vendar pa bi za doseg planiranih nalog morali kvalitetneje urediti naslednja vprašanja:

1. Okrnjena investicijska sredstva za vlaganje v kmetijstvo niso korak za doseg planiranih nalog. Poleg tega pa še ta okrnjena sredstva kasnije, tako da je praktično realizacija investicij v enoletni zamudi. Kljub stabilizacijskim prizadevanjem po zmanjševanju investicijskih sredstev se moramo zavedati, da z zmanjšanimi sredstvi ne bomo dosegli zahtevanih nalog. Stagnacije proizvodnje pa ne bi smeli dopustiti pri strateško pomembnih kmetijskih pridelkih. Stališče naše delegacije je, da bi za manj razvite občine morali biti krediti za kmetijstvo z večjim moratorijem.

2. Za naše območje, ki meji na SR Hrvatsko, je zelo pomembno vprašanje usklajenosti cen kmetijskih proizvodov. Že desetletje so cene kmetijskih proizvodov neusklajene, kar nam povzroča obilico težav. Osnovni problem je v tem, da ne moremo načrtovati organizirane tržne proizvodnje, saj ne vemo, kam se bodo ti proizvodi preusmerili. Prav tako pa takšno stanje negativno vpliva na združne odnose. Težko se uveljavlja načelo dohodkovnih odnosov. Dogaja se, da tisti, ki je proizvajal načrtno za naprej znanega kupca, dosega nižje cene za svoje proizvode, kakor tisti, ki prodaja na stihijemskem tržišču.

Nepravočasna oskrba z umetnimi gnojili je povzročila bistveno manjši pridelek osnovne krme, to pa je imelo za posledico zmanjšanje proizvodnje mesa in mleka in s tem tudi manjši dohodek kmetijskih proizvajalcev.

4. Področje, kakršno je naše, potrebuje, glede na to, da še zdaleč niso izkoriščene vse naravne možnosti, močno kmetijsko pospeševalno službo. Zato se pridružujemo težnjam, da se sredstva za to dejavnost zbirajo na nivoju republike. Poraba zbranih sredstev pa naj bi se uresničevala po dogovorjenih programih. Hvala.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa! Besedo ima tovariš Ludvik Mežan, delegat iz Novega mesta. Prosim!

Ludvik Mežan: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Dovolite mi, da posredujem mnenje delegacije občine Novo mesto. Delegacija ugotavlja, da omenjeno poročilo ne obravnava vprašanja varstva poljščin pred divjadjo. Povečano število divjadi ob zmanjšanem obsegu kmetijske proizvodnje v hribovitih predelih novomeške občine, predvsem v Suhi Krajini, povzroča kmetijstvu tako veliko škodo, da so kmetje začeli množično opuščati kmetijsko proizvodnjo.

Kmetijska zadruga Žužemberk ocenjuje, da je bilo samo na delu Suhe Krajine na območju občine Novo mesto v zadnjih letih opuščeno okoli 1000 ha obdelovalnih zemljišč. Tako stanje povzroča hitrejše odhajanje kmetov iz teh območij, zaustavlja pa tudi vse napore kmetijske pospeševalne službe za povečanje kmetijske proizvodnje. Nujno je podvzeti ukrepe za zmanjšanje stalaža divjadi in zagotoviti dosledno izvajanje zakona o lovstvu, ki določa zavarovanje kmetijskih zemljišč z ogradami. Spremeniti je treba določila o financiranju ograd in drugih zaščitnih ukrepov proti divjadi, ker kmetijstvo teh stroškov v sedanji višini ne prenese in se kmetje raje odločajo za opuščanje proizvodnje.

Skupina delegatov nadalje ugotavlja, da sprejeta zakonodaja s področja varstva zemljišč ni zagotovila prenehanja drobljenja zemljišč. V praksi ni odpravljena dvojnost tržišča, prostega in organiziranega, kar močno otežkoča izvajanje kmetijskih nalog in zmanjšuje možnosti za uveljavljanje združenih organizacij pri razširjaju organizirane proizvodnje. Ta problem je predvsem pereč na območjih, ki mejijo na SR Hrvatsko. To stanje zelo ovira sklepanje pogodb za tržno pridelavo pšenice letine 1981—1982, ker mnogi kmetje niso pripravljeni menjati pšenico za koruzo, pač pa vsakdo želi pridelek prodati po prosti višji ceni.

Raziskovalna dejavnost v kmetijstvu je premalo povezana s prakso, zato se znanstveni dosegi premalo in prepočasi uvajajo v praksi.

Poročilo ne obravnava socialnega varstva kmetov. Skupina delegatov pa meni, da je ta problem tako pomemben, da ne bi smel biti izpuščen. Do sedaj sprejeti ukrepi za socialno varstvo kmetov ne zagotavljajo take socialne varnosti, da bi se mladi ljudje odločali za delo na kmetiji. Hvala lepa!

Predsednica Silva Jereb: Besedo ima tovariš Tone Kranjc, delegat iz občine Maribor!

Tone Kranjc: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši! Zanimiva je primerjava med 2. in 3. točko dnevnega reda. Vsi ugotavljamo — tudi predlagatelji poročil — da so bila gradiva in dodatna poročila zelo dobro pripravljena. Dejstvo pa je, in to vsa leta ugotavljamo, da je ta sektor gospodarstva, to je kmetijska in živilska proizvodnja najbolj neakumulativna in da so tudi osebni dohodki na tem področju vsa ta leta v povprečju najnižji. Čeprav smo zahtevali od poslovnih in strokovnih služb v finančno-poslovnih institucijah poročila, jih nismo dobili. Te strukture pa so po svojih osebnih dohodkih najboljše plačane in to ne samo v Sloveniji, ampak tudi širše. Zato menim, da se ne moremo zadržati samo na ugotavljanju, kaj kdo ni naredil, ampak je treba odgovornost tudi izvajati. Toliko mimogrede, ker je včasih treba v teh klopeh tudi malo razmišljati, ne pa samo poročati.

V nadaljevanju bi navedel nekaj ugotovitev in predlogov skupine delegatov iz občine Maribor.

Najprej bi omenil, da smo ugotovili, da bi bilo poročilo primerneje obravnavati skupaj z analizo uresničevanja zakonodaje s celotnega področja kmetijstva, da bi na tej podlagi lahko zagotovili takojšnje rešitve za naprej. Ob tem se nam je postavilo tudi vprašanje, zakaj kasnije izvedbeni dokumenti v okviru celotne federacije.

Ugotavljamo, da poročilo navaja nekaterre neizvršene naloge in nerealizirane sklepe, ob tem pa ne navaja, kdo in zakaj ni le-teh izvršil. Premalo je poudarjena tudi vloga inšpekcij. Konkretno so v tem poročilu navedene negativne finančne razlike v hranilno-kreditnih službah in pri ustanavljanju intervencijskih skladov.

Konzorcij tudi ni povsem jasno nakazal, ali je zagotovil dovolj sredstev. Iz poročila in tudi iz dodatnih poročil Izvršnega sveta je mogoče razbrati, da ni.

Dalje opozarjamo na problematiko proizvodnje hrane, ki naj ne bi bila samo problematika proizvajalcev hrane in kmetov, temveč bi morali biti tudi delavci izven kmetijstva podrobneje seznanjeni s to problematiko.

Glede kompenzacij smo mnenja, da je nujno povečati informiranost glede realnih cen oziroma glede višine sredstev za kompenzacije. Obenem je potrebno tudi opredeliti vire za zagotavljanje kompenzacij; ali bo to dohodek, ali skladi skupne porabe ali drugi viri.

Glede cen kmetijskih proizvodov smo mnenja, da jih je nujno analizirati stroškovno in dohodkovno, od začetka do konca reprodukcijske verige, da bi lahko odkrili in potem tudi preprečili nepravilnosti na področju cen ter ne-normalne disparitete. V tej analizi bi morali odkriti tudi razne posrednike in mešetarje, ki vplivajo na dviganje cen in ki jih že od sprejetja zakona o združenem delu nismo uspeli odstraniti.

Ugotavljamo, da v zadnjih letih kvaliteta in izbor kmetijskih proizvodov padata. Pri vprašanju investicij smo prišli do ugotovitve, da v bankah trdijo, da ni ustreznih razvojnih programov, kmetje pa trdijo, da ni sredstev, tako v zasebnem kot v družbenem sektorju. Dejstvo pa je, da so se kreditni pogoji, kar je danes že bilo ugotovljeno, za kmetijstvo poslabšali in da torej od te neakumulativne dejavnosti ne moremo pričakovati kakršnegakoli združevanja lastnih sredstev, ker jih je le malo.

Ob vprašanih organiziranosti kmetijskih organizacij združenega dela, uveljavljanju dohodkovnih odnosov v združništvu, predvsem pa proizvodnje hrane, se nam je postavilo vprašanje, do kdaj nameravamo še proizvajati hrano in voditi kmetijsko politiko na podlagi resolucij, kdaj pa bomo prešli na tako imenovane dohodkovne odnose.

Glede racionalnejše rabe zemljišč se tudi pri nas postavlja zahteva po čimprejšnji zložbi kmetijskih zemljišč. Območja, ki imajo naravne prednosti za kmetijstvo, bi morali v bodoče mnogo bolj intenzivno izkoriščati, ne pa siliti v industrializacijo.

In na koncu še problem, na katerega je opozoril tudi delegat iz Novega mesta. Mislim pa, da nas je še precej več v Sloveniji, ki to že nekaj let trdimo, namreč, da problematika divjadi in gozdov ni samo problem Lovske zveze Slovenije in gozdnih gospodarstev, temveč širši družbeni problem. Na Pohorju ugotavljamo, da znaša škoda zaradi divjadi letno okoli 3 milijarde starih dinarjev, kar je enako vrednosti celotnega prirasta. Zato bi morali postaviti zahtevo, da se te škode čimprej odpravijo.

Predlogi, ki jih podajamo v skladu s pozitivno zakonodajo, bi lahko bistveno pripomogli k povečanju storilnosti in dohodka kmeta in v kmetijstvu zaposlenih delavcev k povečanju njihove socialne varnosti in zagotovitvi sredstev za razširjeno reprodukcijo. Ti predlogi so naslednji:

Več investirati v proizvodnjo za izvoz na podlagi višjih oblik sodelovanja s tujimi partnerji; spremeniti in dopolniti je potrebno zakon o agrarnem minimumu ter stimulirati večjo porabo umetnih gnojil s predpisovanjem minimalne količine pridelkov. Postavljamo zahtevo po uvajanju obveznega zavarovanja družbene in družbeno organizirane kmetijske proizvodnje in po zagotavljanju kreditov za soodvisne naložbe med družbenim in zasebnim sektorjem kmetijstva na integralnih območjih.

In na koncu, v prihodnje moramo dajati prednost pri odobravanju kreditov za pridelovanje novih pridelkov, ki temeljijo na domači proizvodnji in surovinah ter proizvodnji, ki povečuje možnost za zaposlitev, za izvoz in za izboljšanje rodovitnosti proizvodnih površin; to so proizvodnja zdravilnih rastlin, gosi, kuncev, ovac za meso in volno ter reja konjev.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa, tovariš Kranjc! Želi še kdo besedo? (Ne.) Pismenih prijav ni več.

Potem zaključujem razpravo. Prekinjam tudi to točko dnevnega reda in prosim delegatsko skupino, da se sestane.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na poročilo o aktivnostih na področju oskrbe in varčevanja z energijo.

Poročilo je Skupščini predložil Izvršni svet in za svojega predstavnika določil tovariša Marka Vraničarja, člana Izvršnega sveta in predsednika Republiškega komiteja za energetiko, industrijo in gradbeništvo. Besedo ima tovariš Vraničar!

Marko Vraničar: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Dovolite mi, da predloženo poročilo o aktivnostih na področju oskrbe in varčevanja z energijo, ki je bilo pripravljeno že v juliju mesecu, nekoliko dopolnim s pregledom sedanjega stanja na tem področju.

Poraba električne energije se je v zadnjih mesecih nekoliko povečala, kar gre pripisati povečani dejavnosti industrije. Tako je poraba električne energije do konca avgusta dosegla 62,3% letne planirane porabe, pri čemer so direktni odjemalci prevzeli 64%, distribucijana na prenosni mreži pa 61,5%.

Proizvodnja električne energije je bila do konca avgusta sicer za 4% nižja od enakega obdobja lani, pa tudi za 6% nižja od predvidevanj elektroenergetske bilance. Proizvodnja v hidroelektrarnah je pod bilančnimi predvidevanji za okoli 1%, kar je posledica nekoliko slabših hidroloških razmer. Proizvodnja v termoelektrarnah pa je nižja za 10%, ker smo zaradi varčevanja z domačim premogom od drugih republik in pokrajin prevzeli večjo količino električne energije, kot je bilo z bilanco predvideno. V tem času tudi jedrska elektrarna Krško še ni pričela s poskusnim obratovanjem, ki je bilo planirano za 1. julij. Zato letos ne moremo pričakovati, da bo ta objekt proizvedel 588 GWh električne energije, ampak jo ocenjujemo na okoli 200 GWh. Kljub temu menimo, da do večjih težav v oskrbi porabnikov z električno energijo v letošnjem letu ne bo prišlo, seveda, kolikor ne bo daljših okvar v katerem od naših večjih proizvodnih objektov oziroma občutno povečanega pritiska, zlasti široke porabe na ta vir energije ter občutnejšega vključevanja elektroenergetskega sistema v reševanje oskrbe drugih republik in pokrajin.

Proizvodnja premoga v slovenskih premogovnikih poteka v globalu v skladu s planom, pri čemer je proizvodnja lignita do konca avgusta dosegla 69% letnega plana in je nad planom, proizvodnja rjavega premoga pa le 58% in za letnim planom zaostaja. Nezadovoljiv odstotek realizacije proizvodnje rjavega premoga v naši republici je med drugim posledica premajhnih vlaganj v modernizacijo odkopnih metod v premogovnikih v prejšnjih letih ter znatno zalitje jame Kotredeš. Vsi slovenski premogovniki so že sprejeli akcijske programe za dosego oziroma celo prekoračitev planskih obveznosti glede izkopa premoga. Vendar dobave premoga iz drugih republik in pokrajin ne potekajo v skladu z načrtano dinamiko. Iz Kolubare je do konca avgusta prispelo 236 000 ton lignita, kar je močno pod predvideno dinamiko dobav. Kljub temu, da je bilo za prevoz tega lignita dodatno najetih 240 vagonov, ocenjujemo, da bomo do konca leta lahko dobili le 500 000, namesto z bilanco predvidenih 600 000 ton. Prav tako so pod plansko dinamiko dobave komercialnega rjavega premoga, ki so do konca avgusta znašale 102 000 ton; to so v glavnem premogovniki

iz SR Bosne in Hercegovine. Tudi tu ne bo mogoče doseči dobave predvidenih 310 000 ton, in ocenjujemo, da bomo do konca leta iz SR Bosne in Hercegovine lahko pripeljali okoli 220 000 ton premoga. Od predvidenih 131 000 ton uvoza kvalitetnejšega rjavega premoga oziroma briketov bo realiziran uvoz 70 000 ton; proučujemo pa še nadalje možnosti uvoza ostalih količin. Izpad dobav premoga bo nadomeščen s povečano proizvodnjo lignita v Velenju, z dobavami energetskega premoga iz srednjebosanskih premogovnikov, kar bo sprostilo določeno količino domačega premoga za oskrbo v široki porabi.

Na področju naftnih derivatov bo prišlo, zaradi uskladitve plačilne in energetske bilance, do rebalansa energetske bilance v delu naftnih derivatov, ki bo žal kljub našim naporom po vseh republikah in pokrajinah opravljen linearno. Tako se bodo za Slovenijo razpoložljive količine naftnih derivatov znižale od 1 945 000 ton na 1 835 000 ton, kar je 110 000 ton manj. Pri pripravi predloga zmanjšane porabe v zadnjih mesecih letošnjega leta smo zastopali stališče, da je potrebno prioriteto zagotoviti oskrbo industrije, da proizvodnja ne bo motena. Pričakujemo, da bodo razpoložljive količine mazuta zadoščale za sprotno oskrbo industrije ob doslednem izvajanju že sprejetih varčevalnih ukrepov pri vseh porabnikih. Prav tako bodo morali porabniki, ki so priključeni na plinovodno omrežje, uporabljati izključno zemeljski plin na vseh trošilih, ki so za to usposobljena. Slovenija se dogovarja tudi za dobavo dodatnih 20 milijonov kubičnih metrov plina, kar bi sprostilo 16 000 ton mazuta. Prav sedaj potekajo dogovori z nekaterimi organizacijami združenega dela za porabo navedenih dodatnih količin plina.

Pri srednjih destilatih, to je diesel gorivu in ekstra lahkem kurilnem olju, bo imela prednost oskrba družbenega sektorja, ker je široka poraba po dosedanjih ocenah primerno založena. Kolikor pa razpoložljive količine ne bi zadoščale za normalno oskrbo, bo uveljavljen prioriteten vrstni red oskrbe. Glede na iztek turistične sezone pričakujemo v zadnjih mesecih leta padec porabe bencina, tako da bodo razpoložljive količine, po naši oceni zadostovale za predvideno porabo.

Po predlogu rebalansa energetske bilance bodo razpoložljive količine tekočega naftnega plina v celoti zadoščale za kritje vseh potreb, vendar je nemogoče pričakovati dobavo teh količin iz domačih rafinerij in bo poleg okoli 60 000 ton kurilnega olja potrebno v breme energetskih združenih sredstev do konca leta uvoziti tudi okoli 8000 ton tega pomembnega goriva.

Tovarišice in tovariši delegati! Dovolite mi, da ob tej priložnosti opozorim na problematiko izgradnje nekaterih energetskih objektov. Zaradi premajhnega dotoka finančnih sredstev je že prišlo do upočasnjene gradnje nekaterih proizvodnih energetskih objektov v letu 1981. To sicer ne bo vplivalo na kvaliteto oskrbe porabnikov v letošnjem in prihodnjem letu, kolikor pa se bo ta trend nadaljeval, potem v letu 1984 ne bomo več mogli zadostiti potrebam porabnikov po električni energiji. S tem v zvezi menimo, da bo potrebno sprejeti dolgoročni načrt gradnje hidroelektrarn in preskrbeti potrebno dokumentacijo, pri pripravi katere bo treba gradnjo opredeliti z vseh možnih vidikov.

Za zagotovitev predvidenih količin naftnih derivatov, zemeljskega plina in premoga, bo nujno pospešiti geološke raziskave. Ugotavljamo, da v preteklih letih v Sloveniji praktično nismo raziskovali nahajališč nafte in plina ter da geološke raziskave v premogovnikih niso bile izvajane tako, da bi omogočile varen in zanesljiv odkop premoga. Na tem področju je že v letošnjem letu,

v naslednjem pa bo še izrazitejše, prišlo do premika z uporabo dela tako imenovanega bencinskega dinarja v te namene.

Na področju premogovništva bo nujno pospešiti vlaganja v modernizacijo, saj le tako lahko pričakujemo, da bodo premogovniki uresničili vse zahteve glede proizvodnje premoga v bodoče. Te naloge opredeljujejo tudi dogovor republik in pokrajin o ukrepih za pospešitev modernizacije premogovnikov in odpiranju novih.

Ob koncu želim poudariti, da bo mogoče zadovoljivo uskladiti potrebe po energiji z razpoložljivo energijo, tako sedaj kakor tudi v bodoče, le z izredno skrbno in varčno porabo na vseh področjih porabe. Na tem področju so še največje rezerve ne glede na to, da je do določenih premikov po letu 1978 v Sloveniji že prišlo. Pri tem mislimo na zmanjšanje udeležbe porabe tekočih goriv in s tem povezano zmanjšanje uvozne odvisnosti. Neizkoriščene možnosti pa vidimo med drugim še v industriji, kjer često porabimo na enoto proizvoda več energije kot v razvitih državah in pri gradnji stanovanj in poslovnih stavb, kjer bo pazljivejša gradnja in uporaba izolacijskih materialov v skladu z že sprejetimi predpisi prispevala k racionalnejši porabi energije.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa! Poročilo je bilo objavljeno v Poročevalcu št. 17. Obravnaval ga je Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj in o tem zboru poročal.

Pričenjam razpravo. Besedo ima tovarišica Angela Ščap, delegatka iz občine Lendava!

Angela Ščap: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Delegati iz občine Lendava imamo naslednje pripombe in predloge.

1. Poročilo posveča premalo pozornosti analizi ukrepov, ki so jih organizacije združenega dela izvedle za racionalnejšo porabo energije. Organizacije združenega dela sicer imajo sprejete varčevalne programe, ker pa je akcija s strokovnega vidika, zlasti s strani Gospodarske zbornice, premalo načrtno zastavljena, rezultatov pri varčevanju z energijo ni oziroma je manjša poraba energije posledica pomanjkanja, ne pa načrtnega dela v organizacijah združenega dela. Menimo, da bi zlasti gospodarske zbornice in ustrezne republiške inštitucije morali nuditi več strokovne pomoči organizacijam združenega dela ter uvesti nekaj stimulativnih elementov za širšo izvedbo akcije varčevanja z energijo. Določeno oviro pri tem pa predstavljajo omejitve pri uvozu opreme; tudi investicije na tem področju ne bi smeli z restriktivnimi ukrepi zaježiti.

2. Ugotavljamo, da dela na raziskovalni vrtini PG-6 v Petišovcih dobro napredujejo in da bo vrtina dala ugodne rezultate. V smislu kontinuiranega raziskovanja novih nahajališč nafte in plina bi bilo potrebno čimprej začeti s pripravami in zagotavljanjem sredstev za drugo vrtino prek 4000 m v Petišovcih in na ostalih območjih.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa! Tovariš Stane Voglar, delegat iz občine Črnomelj, ima besedo!

Stane Voglar: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Poročilo o dejavnostih na področju oskrbe in varčevanja z energijo smo obravnavali na seji delegacije dne 28. 9. 1981 in se vključujemo v razpravo z naslednjimi konkretnimi predlogi.

Že pri obravnavi osnutka zakona o energetske gospodarstvu dne 24. 9. 1979 smo zakon z nekaterimi dopolnitvami v celoti podprli. Dopolnitve smo imeli na področju racionalne porabe električne energije, in sicer v tem smislu, da je potrebno jalovo energijo kompenzirati s kompenzacijskimi napravami, ki jih proizvaja Iskra in s tem razbremeniti transportne in proizvodne objekte, da bodo lahko proizvedli več delovne energije.

Trenutno stanje v proizvodnji električne energije je takšno, da še vedno občasno uvažamo električno energijo. Tudi faktor $\cos \varphi$, ki je predpisan z 0,95, je takšen, da zahteva zmanjšanje porabe jalove energije. Vendar je v Sloveniji ta faktor še vedno le 0,9. Da pa bi dosegli predpisan $\cos \varphi$ faktor 0,95, bi potrebovali 122 MVar kompenzacijskih naprav, seveda ob upoštevanju, da poraba ne bi naraščala. S kompenzacijo jalove energije bi dosegli dodatnih 49 MW delovne moči, kolikor približno znaša instalirana moč HE Doblar in HE Plave. Če upoštevamo, da bi to energijo proizvedli v TE Brestanica s težkim kurilnim oljem, bi to stalo 7,9 milijonov dolarjev. Enak učinek pa bi dosegli, kot sem že rekel, s 122 MVar inštaliranih kompenzacijskih naprav, za katere pa bi potrebovali okoli 560 000 dolarjev uvoznega materiala.

Vendar pa moramo povedati, da je proizvodnja kompenzacijskih naprav popolnoma ustavljena zaradi pomanjkanja deviznih sredstev za uvoz reprodukcijskega materiala, ki ga Iskra uvažuje iz Zahodnega trga, ker na Vzhodu in v Jugoslaviji ni proizvajalca takšnega materiala. Zato je logičen zaključek, da je nujna proizvodnja naprav za kompenzacijo, gledano z vidika Slovenije, še bolj pa Jugoslavije ter da je potrebno na vsak način pridobiti devize za uvoz materiala za normalno Iskrino proizvodnjo v višini 380 MVar na leto, kar bi pomenilo 1 100 000 dolarjev uvoza materiala. Zato predlagamo, da Skupščina SR Slovenije zadoži ustrezne organe, da podrobno prouče to problematiko in predlagajo ukrepe. Menimo tudi, da je v interesu vsega gospodarstva, da se to realizira do naslednje seje Skupščine, kajti prihranki so tako očitni, da je škoda vsakega zamujenega dne.

Predsednica Silva Jereb: Želi še kdo besedo? (Da.) Besedo ima Rajmund Korenč, delegat iz občine Nova Gorica!

Rajmund Korenč: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Ko smo v skupini delegatov obravnavali poročilo o ukrepih za racionalnejšo porabo energije, smo razmišljali tudi o zadevi, za katero menimo, da bi se morala na nivoju Slovenije začeti reševati sistemsko tako, kot so rešena nekatera druga vprašanja na področju energetike. Vprašanje je tako pereče, da kaže nanj opozoriti tudi v tej Skupščini.

Gre za vprašanje preskrbe s premogom široke porabe, za katero vemo, da je v Sloveniji nezadovoljivo urejena in da na trgu primanjkuje tega artikla. Ob tem ugotavljamo, da imamo v Sloveniji preskrbo s premogom za široko porabo tako razdrobljeno, da so praktično, razen mogoče v Ljubljani, Mariboru in v večjih središčih ta podjetja tako razdrobljena, da ni enotnega nastopa. Ker vemo, da v Sloveniji ni dovolj premoga za široko porabo, je nujno, da ga bomo morali dobivati iz drugih republik. Prodajalci premoga iz drugih republik pa vežejo pogodbe na sofinanciranje v proizvodne naprave v premogovnikih. Tako sofinanciranje pa ni mogoče pri tako razdrobljeni organizaciji distribucije premoga, temveč je treba to reševati na nivoju republike tako,

kot to delajo druge republike, ki so si že zagotovile za letošnje in prihodnja leta tak premog.

Ob tem še eno vprašanje. V široki porabi ima velik delež poraba energije za ogrevanje. Racionalno porabo te energije pa dosežemo, kot vemo, s tem, da gradimo skupne toplarne za večja naselja. To je dokaj uspešno rešeno v Ljubljani, rešuje se v Mariboru, nimamo pa strategije reševanja tega problema v manjših središčih. Taka mesta so na primer Nova Gorica, Novo mesto, Kranj in še katero v Sloveniji, kjer je prav gotovo tudi optimalno graditi centralne toplarne, še posebej zato, ker velja prepoved vlaganja družbenih sredstev v objekte za ogrevanje, ki delujejo na tekoča goriva. Torej, moramo se preusmeriti na premog, kar pa je tudi z vidika varstva okolja optimalno. Vendar nimamo usmeritve, kako naj planiramo in kako naj se gradijo ti objekti, ker je očitno potrebna neka predinvesticija. Namreč, ne moremo zgraditi centralno toplarno in jo vsako leto dograjevati za toliko, kot se zgradi stanovanj, temveč je treba zgraditi objekt, na katerega se pozneje priključujejo porabniki.

To so vprašanja, ki zahtevajo celovito rešitev. Verjetno bomo nekaj rešitev dobili z zakonom, ne pa vseh, ker zakon vseh teh stvari ne bo mogel rešiti, ampak bo treba nekaj operativnih ukrepov in tudi podzakonskih aktov.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa, tovariš Korenč! Želi še kdo besedo? (Ne.) Potem zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Zbor občin Skupščine SR Slovenije podpira aktivnosti Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije na področju varčevanja in racionalnejšega ravnanja z energijo in ugotavlja, da so bili doseženi nekateri pomembni premiki glede obsega porabe energije ter njene ugodnejše strukture po virih.

2. Zbor podpira stališča Samoupravne interesne skupnosti elektrogospodarstva Slovenije, da je potrebno čimprej sprejeti dolgoročni načrt gradnje hidroelektrarn in tako nadomeščati uvožene energetske vire.

3. Nadaljevati je potrebno s prizadevanji, da se zagotovijo zadostne količine premoga za potrebe široke porabe ter da se čimprej doseže dogovor o skupnih vlaganjih ter o sodelovanju naših organizacij združenega dela pri izgradnji potrebnih energetskega objektov v drugih republikah.

4. Zbor poudarja, da je potrebno pospešiti geodetske raziskave, razumno trošiti energetske vire in spodbujati vse oblike varčevanja ter prehod na domače energetske vire.

5. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije naj sproti poroča Skupščini o stanju na področju oskrbe z energijo ter o problematiki, ki se pojavlja pri zagotavljanju energetskega virov. Pri tem naj upošteva tudi pobude, ki so bile izrečene na današnji seji zбора.

Želi o predlaganem sklepu kdo razpravljati? (Ne.) Potem prosim, da glasujete! Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (52 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na uresničevanje politike zaposlovanja.

Poročilo je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet in za svoja predstavnika določil tovarišico Ano Popovič, namestnico predsednika, in to-

variša Franca Kovača, pomočnika predsednika Republiškega komiteja za delo. Želita predstavnika besedo? (Da.) Besedo ima tovarišica Ana Popovič!

A n a P o p o v i č : Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Razvoj samoupravnih družbenoekonomskih odnosov in tem odnosom skladna organiziranost ter gibanja na področju zaposlovanja imajo v težjih pogojih gospodarjenja nesporno poseben družbeni pomen. Od vseh, za to področje odgovornih družbenih dejavnikov, terjajo stalno, enotno in učinkovito organizirano aktivnost. To spoznanje pogojuje, da je v zadnjem obdobju problematika zaposlovanja vse bolj prisotna pri oblikovanju in sprejemanju planskih dokumentov v združenem delu, pri akcijskih programih subjektivnih sil in v delegatskih, izvršilnih in upravnih organih. Zato tudi ni slučajno, da je obravnava uresničevanja politike zaposlovanja uvrščena na dnevni red vseh treh zborov slovenske Skupščine.

Poročilo, ki ga je za današnjo razpravo predložil Izvršni svet, ne podaja le številčnih podatkov o gibanjih na področju zaposlovanja, ampak skuša poiskati prave družbenoekonomske in druge razloge, ki so v preteklosti pogojevali posamezne slabosti na tem področju ter opredeliti spremembe in ukrepe, ki jih je po predlogu Izvršnega sveta potrebno sprejeti, da bi ugotovljene slabosti v prihodnje bolj učinkovito odpravljali. Pri tem ni odveč poudariti, da lahko v našem družbenoekonomskem sistemu in gospodarskem prostoru definiramo dejavnost in politiko zaposlovanja in zaposlenosti le kot aktivno politiko zaposlovanja; torej kot neločljiv del ekonomske in socialne politike. Atribut »aktivno« pri tem pomeni, da taka politika ne sme biti naravnana na že nastale dogodke in iz njih izhajajoče posledice, temveč mora, upoštevajoč cilje dolgoročnega razvoja ter rezultate stalnega proučevanja tekočih ekonomskih in drugih pojavov, dogodke predvidevati ter na teh izhodiščih ukrepati za doseganje planiranih ciljev, kakor tudi za preprečevanje nezaželenih in škodljivih posledic.

Ob tem pa je potrebno poudariti, da so nekateri problemi na področju zaposlovanja ne le ena od posledic preteklega družbenoekonomskega razvoja, za katerega je značilna preširoka investicijska in zaposlovalna praksa v organizacijah združenega dela, ampak zlasti posledica zaostajanja v razvoju samoupravnih odnosov na tem področju. Nerazviti odnosi na področjih zaposlovanja so oslabili položaj in vpliv delavcev v organizacijah združenega dela, da bi načrtovali in uresničevali takšno politiko zaposlovanja, ki bi, ob upoštevanju družbenoekonomskega in tehnično-tehnološkega razvoja, zagotavljala skladen kadrovski razvoj.

Na teh izhodiščih poročilo opozarja zlasti na dva razvojna problema: na neizkoriščene kadrovske možnosti za hitrejši dvig produktivnosti dela in za ustvarjanje kadrovskega pogojev za hitrejše doseganje sprememb v strukturi slovenskega gospodarstva ter za hitrejši razvoj samoupravnih družbenoekonomskih odnosov na vseh področjih! in drugič, na zaostajanje v razvoju samoupravnih odnosov na področju zaposlovanja in zavarovanja za primer brezposelnosti, s posledico, da planiranje kadrovskega potreb v sistemu samoupravnega družbenega planiranja še ni zaživel, da je kadrovska politika v organizacijah združenega dela še vse preveč zadeva slabo razvitih kadrovske služb, odnosi v skupnostih za zaposlovanje pa še niso postali vodilo za vse bolj trdno zagotavljanje pravice dela z družbenimi sredstvi ter za oblikovanje in

dosledno izvajanje takšne politike zaposlovanja, ki bo celotni mladi generaciji zagotavljala vključevanje v združeno delo na produktivnih osnovah.

Kljub vsem temeljnim problemom pa smo na področju kadrovske politike in zaposlovanja v lanskem letu in v prvem polletju letošnjega leta dosegli nekatere pomembne pozitivne premike.

Izjemno obsežno zaposlovanje novih delavcev v preteklih letih se je v letu 1980 in v prvi polovici letošnjega leta umirilo celo pod stopnjo planirane rasti zaposlenosti, kar je, ob upoštevanju visoke stopnje zaposlenosti in še posebej visoke stopnje zaposlenosti žensk v naši republiki, nesporno pomemben rezultat družbenih prizadevanj.

Nadalje, zaustavljena rast zaposlovanja kaže na to, da je v organizacijah združenega dela pričelo prodirati spoznanje, da je v zaostrenih pogojih gospodarjenja potrebno nameniti kar največjo pozornost dvigu produktivnosti dela, odpreti nove možnosti za izrabo domačega znanja, za hitrejši razvoj samoupravnega združevanja in organizacije dela, skratka, za večjo uporabo vseh materialnih, kadrovskih in sistemskih prednosti, ki jih ima sleherni organizacija združenega dela v boju za večjo produktivnost in za večji dohodek.

Med uspehe na tem področju je potrebno uvrstiti tudi začetek uresničevanja usmerjenega izobraževanja, ki odpira kvalitativno nove možnosti za nadaljnji razvoj kadrovske politike in zaposlovanja; izobraževanje pa postavlja v funkcijo dela in pričakovanega razvoja.

Iz poročila je tudi razvidno, da v letošnjem letu ne bomo dosegli planirane rasti zaposlenosti, saj so možnosti za zaposlovanje še naprej zaostrene. Tako ocenjujemo, da se bo zaposlenost povečala le za okoli 0,5 % in še to predvsem zaradi povečanega zaposlovanja na področju dejavnosti izven materialne proizvodnje.

Zaostrene možnosti zaposlovanja tudi še ne vplivajo na hitrejšo spreminjanje izobrazbene ravni delavcev. Med novo zaposlenimi delavci je še vedno največ delavcev ozkega profila. Zaradi ohranjanja manj razvite strukture dela se izobrazbena sestava zaposlenih spreminja zelo počasi in pogosto ni skladna z dejansko zahtevnostjo del in nalog. Niso redki primeri, ko zahtevana šolska izobrazba služi zgolj za višje osebne dohodke, skrb za strokovno rast zaposlenih pa se zanemarja. Na to opozarjajo tudi podatki o pripravnštvu, ki ne kažejo le na odnos do praktičnega usposabljanja za delo mlade generacije, ampak tudi na odnos do lastnega razvoja.

V letu 1980 se je število pripravnikov zmanjšalo, in sicer v družbenih dejavnostih za 14 %, v gospodarstvu pa za 10 % glede na leto 1979; tendenca zmanjševanja števila pripravnikov se v letu 1981 nadaljuje, saj je bilo v juliju tega leta zaposlenih le okoli 500 pripravnikov.

Za hitrejšo spreminjanje strukture slovenskega gospodarstva je pomembna tudi prostorska in poklicna mobilnost. Objektivni pogoji za njeno pospeševanje se izboljšujejo, pogosto pa se ji zoperstavlja mentaliteta, da je pravica slehernega, da dobi delo v domačem kraju. Oboje pogojuje še vedno veliko zaprtost procesov zaposlovanja znotraj občin in regij, kar zaostruje vprašanje deficitarnosti kadrov v mnogih organizacijah združenega dela, ob sočasni neizkoriščenosti delovnih potencialov. Tako je na primer med ekonomisti 19 iskalcev zaposlitve, na drugi strani pa je 206 razpisanih mest za diplomirane ekonomiste. Slaba prostorska in poklicna mobilnost še bolj zaostruje že tako prisotno strukturno neskladje, ki se bo nekaj prihodnjih let še nadaljevalo in povečevalo. Zato je nujno čim hitreje preseči vsa preostala odstopanja v izobraževanju

iz dela in ob delu in zagotoviti kar najbolj skladno kadrovsko rast zaposlenih in mlade generacije z dolgoročnimi načrti družbenega razvoja.

Ob teh in drugih vzrokih, ki jih razčlenjuje poročilo, je število začasno nezaposlenih oseb v preteklem letu in v prvi polovici letošnjega leta poraslo za nekaj več kot jih je bilo v letu 1979; konec avgusta je bilo 12 476 iskalcev zaposlitve, kar je za 1320 ali 11,8 % več kot v enakem obdobju lani.

Tudi v letu 1981 se nadaljuje tendenca povečevanja števila začasno nezaposlenih s srednjo, višjo in visoko izobrazbo; tako jih je bilo konec avgusta okoli 54 %. Obstaja tudi tendenca povečevanja iskalcev prve zaposlitve, konec avgusta jih je bilo okoli 40 %, med njimi večje število mladih. V razmerju do okoli 800 000 zaposlenih delavcev v naši republiki število iskalcev zaposlitve ni le najnižje v primerjavi z razmerji v drugih socialističnih republikah in pokrajinah, ampak je tudi nižje od mnogih razvitih držav v svetu. Ta ugotovitev pa seveda v ničemer ne zmanjšuje naše odgovornosti, da število iskalcev zaposlitve z ustreznimi ukrepi in njihovim dosedanjim uresničevanjem čim hitreje zmanjšamo, zlasti pa, da sprejmemo ukrepe, s katerimi bo mogoče zagotoviti produktivno zaposlitev vsej mladi generaciji. Ta odgovornost bo jutri še večja, saj se bo število mladih iskalcev prve zaposlitve do konca leta še nekoliko povečalo.

Pripravljenost mladih za delo v drugem kraju in za poklicno preusmeritev je še zelo nizka, kar njihovo zaposlovanje še bolj otežuje. Zavzeti se moramo za hitrejšo prodiranje zavesti, da ustavne pravice do dela nikoli, še posebej pa v današnjih pogojih, ni mogoče uresničevati mimo potreb združenega dela, te pa pogosto niso v skladu niti s krajem bivanja niti z usmeritvijo strokovne izobrazbe iskalcev, kar danes še zlasti velja za iskalce z administrativnimi in družboslovnimi poklici.

V skupnostih za zaposlovanje in v Izvršnem svetu pripravljamo posebne programe aktivnosti, da bi ta vprašanja v prihodnje učinkoviteje reševali. V razmerah, ko se zmanjšujejo nove zaposlitvene možnosti, je tako za socialno varnost mlade generacije kot za hitrejšo ustvarjanje kadrovskih pogojev, za prestrukturiranje gospodarstva in povečanje produktivnosti dela potrebno pregledati stanje zaposlenosti v sleherni organizaciji združenega dela in ukiniti še vedno zelo velik obseg nadurnega dela, dežurstev ter del po pogodbi.

V lanskem letu je delalo po pogodbi o delu 10 000 do 11 000 upokoјencev, pretežno pri različnih administrativnih in strokovnih opravilih, za katere je na razpolago večje število ustrezno usposobljenih mladih iskalcev zaposlitve. Spremenjene družbenoekonomske razmere zahtevajo, da se takšno delo v določenem smislu obravnava kot ovira za zaposlovanje mladih. Zato bo Izvršni svet predlagal spremembo zakona o delovnih razmerjih s ciljem, da bo delo po pogodbi omogočeno samo za dela in opravila v materialni proizvodnji, za katera ni iskalcev zaposlitve, in za dela, ki imajo izrazito sezonski značaj.

Ob povečevanju števila iskalcev prve zaposlitve je po predlogu Izvršnega sveta potrebno širše odpreti možnosti za zaposlovanje mladih strokovnih kadrov na delih in nalogah, ki jih opravljajo delavci, ki so že izpolnili pogoje za polno osebno pokojnino. Tudi v tej smeri v Izvršnem svetu pripravljamo predloge za dopolnitev zakona o delovnih razmerjih. Dopolnitve zakonov so, po oceni Izvršnega sveta, potrebne tudi glede zaposlovanja pripravnikov, zmanjševanja nadurnega dela ter dežurstev, urejanja razmerij med udeleženci usmerjenega izobraževanja in delavci v organizacijah združenega dela, pro-učitvi možnosti za družbenoekonomsko upravičeno zaposlovanje v obrti, glede

produktivnejše izrabe obratovalnega in delovnega časa, razporejanja in prerazporejanja delavcev na dela in naloge, širšega uvajanja večizmenskega dela, in tako dalje.

Koordinirana akcija družbenih pravobranilcev samoupravljanja, inšpektorjev dela, organov za notranje zadeve in javnih tožilcev v lanskem letu je pripomogla, da smo zmanjšali pojav nezakonitega zaposlovanja in preprečili sklepanje nezakonitih kooperantskih pogodb. Tekoči podatki pa kažejo, da se najemanje delavcev ponekod še vedno ohranja. Formalno ustrezne kooperantske pogodbe se pogosto ne izvajajo. V ta pogodbeno razmerja se vključujejo tudi obrtne zadrage, ki ne preverjajo in ne skrbe za razvoj družbenoekonomskega položaja delavcev, zaposlenih pri obrtnikih. Tudi v letošnjem letu poteka široka aktivnost za odpravo teh pojavov. Družbeni pravobranilci samoupravljanja so v najbolj drastičnih primerih predlagali celo predčasno razrešitev individualnega poslovnega organa. Kljub zmanjševanju tega pojava je še vedno očitno, da brez širše družbene in samoupravne aktivnosti v organizacijah združenega dela in v družbenopolitičnih skupnostih ne bo mogoče izkoreniniti tega družbeno nesprejemljivega izkoriščanja delavcev.

V naštetih oblikah dela imamo še velike rezerve za nove zaposlitve. To nam potrjuje tudi visok odstotek osebnih prejemkov izven rednega delovnega razmerja, ki prav tako kaže na velik obseg novih zaposlitvenih možnosti v združenem delu. Z ustreznimi ukrepi, ki jih navajamo v poročilu, ter z doslednim uresničevanjem načrtov družbenega in gospodarskega razvoja bodo, po oceni Izvršnega sveta, v začetku prihodnjega leta bistveno izboljšani pogoji za zaposlitev mlade generacije.

Podatki o usposabljanju in zaposlovanju invalidov kažejo, še posebej, če jih obravnavamo v okviru naše aktivnosti v mednarodnem letu invalidov, da ne dosegamo načrtovanih rezultatov. Narasčajoče število invalidov nas opozarja na nezadostno odpravljanje vzrokov za nastajanje invalidnosti, po drugi strani pa še nismo v celoti uresničili temeljnih strokovnih in organizacijskih predpogojev za učinkovito medicinsko, profesionalno in socialno rehabilitacijo ter zaposlovanje invalidov.

O uresničevanju družbeno dogovorjenih in samoupravno sprejetih minimalnih standardov za življenjske in kulturne razmere pri zaposlovanju delavcev je pripravljena podrobnejša informacija, ki kaže, da so bili doseženi nekateri dobri rezultati. V celoti pa z doseženim ne moremo biti zadovoljni. Še vedno velik del delavcev v organizacijah združenega dela ni vključen v občinske samoupravne sporazume. Organizacije združenega dela, ki so k njim pristopile, pa pogosto ne izpolnjujejo sprejetih obveznosti, zato je tudi na tem področju potrebno povečati družbeno aktivnost, saj odstopanja od družbeno dogovorjenih minimalnih standardov pri zaposlovanju ne pomenijo le neustrezno raven za življenjske in kulturne razmere delavcev, ampak nadaljevanje politike zaposlovanja, ki zanemarja družbeno ceno sleherne nove zaposlitve. Informacijo je obravnaval tudi odbor udeležencev družbenega dogovora, ki jo je sprejel in izoblikoval program aktivnosti za uresničevanje danih usmeritev in predlogov.

Tudi o reševanju problematike življenja in dela naših delavcev na začasnem delu v tujini je glede na sklepe in priporočila Skupščine SR Slovenije pripravljena posebna informacija, ki obravnava problematiko zaposlovanja naših delavcev v tujini in njihovega vračanja kot integralni del uresničevanja zaposlovalne politike; naše delavce na začasnem delu v tujini pa kot del

našega delavskega razreda, kar se mora potrjevati tudi v vsakodnevni praksi, zlasti v bolj izdelani in konkretizirani reemigracijski politiki. Osnovna značilnost te problematike se zrcali v intenzivnejši integracijski in asimilacijski politiki dežel imigracije in razmeroma uspešnih aktivnostih naših delavcev samih ter organov in organizacij za ohranjanje nacionalne identitete, osveščanja in izobraževanja delavcev ter njihovih družin.

V preteklem letu se je nadaljevala tendenca zmanjševanja števila vračajočih se delavcev. Vrnilo se jih je 818 ali za okoli petino manj kot v lanskem letu. V tej zvezi je potrebno opozoriti na posvet v maju 1981, ki ga je ob sodelovanju Izvršnega sveta, Gospodarske zbornice, Zveze skupnosti za zaposlovanje in Ljubljanske banke organiziral Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije in na katerem so bile ocenjene dosedanje aktivnosti in neizkoriščene možnosti ter sprejeti dogovori za nadaljnjo usmeritev glede vračanja zdomcev. Naša skupna ocena je, da so še nadalje odprte številne možnosti za zaposlovanje teh delavcev, vendar se je potrebno bolje organizirati, konkretnije planirati in hitreje odpravljati vzroke, ki so ovirali njihovo vračanje, zdomce pa neposredneje pritegniti k pripravam za vrnitev in zaposlitev. Izvršni svet in republiški upravni organi so svoj del nalog, dogovorjenih na tem posvetu, prevzeli v svoje programe aktivnosti.

Tovarišice in tovariši! Ustavno pravico do dela ter neodtujljivo pravico dela z družbenimi sredstvi lahko delavci in delovni ljudje uspešno uresničujejo le ob razvitih samoupravnih in družbenoekonomskih odnosih, katerih pomembna sestavina so tudi odnosi na področju zaposlovanja. Prav zato sta Izvršni svet v svojem poročilu in vsa dosedanja razprava poglobljeno ocenili in se zavzeli za hitrejši razvoj odnosov na tem področju.

Zaostajanje v razvoju samoupravnih odnosov na področju zaposlovanja ni le slabost pri uresničevanju sistema družbenega planiranja razvoja, ampak slabost še vedno prisotnega neskladja med planiranjem izobraževanja in kadrovskimi potrebami združenega dela. Ta slabost vse resneje ovira prizadevanja za ustrežnejšo strukturo slovenskega gospodarstva ter za hitrejšo graditev pogojev za višjo produktivnost dela. Delavci, ki ne vidijo svoje jutrišnje socialne varnosti, težijo k ohranjanju sedanjih razmer in pogojev tudi tedaj, ko njihova organizacija združenega dela posluje na robu družbene rentabilnosti. S hitrejšim razvojem odnosov med delavci v temeljni organizaciji združenega dela in v vseh odnosih njihovega združevanja, še posebej pa v odnosih združevanja v skupnostih za zaposlovanje, v odnosih v okviru skupnosti socialnega varstva ter izobraževalnih skupnosti, moramo zagotoviti, da bodo delavci ne le aktiven dejavnik izvajanja ukrepov politike zaposlovanja, ampak tudi njen oblikovalec in subjekt odločanja.

S hitrejšim razvojem odnosov na področju zaposlovanja pa bo širše podčrtana potreba po višji ravni razvitosti kadrovske službe ter službe za zaposlovanje in potreba po dograditvi delegatskih odnosov ter uresničevanja samoupravljanja v skupnostih za zaposlovanje. Te in druge naloge je, po oceni Izvršnega sveta in Republiškega družbenega sveta za vprašanja družbene ureditve, potrebno pričeti izvrševati takoj. Ob dosedanjih in novih izkušnjah ter na podlagi v poročilu vsebovane analize, pa je potrebno zastaviti delo na pripravi novega zakona o zaposlovanju.

Izvršni svet meni, da so potrebne tudi dopolnitve in spremembe na tem področju sklenjenih družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov, zlasti

pa učinkovita družbena akcija za bolj dosledno uresničevanje sprejetih dolžnosti in obveznosti.

Tovarišice in tovariši! Široka in poglobljena predhodna razprava o tem poročilu in o drugih priloženih gradivih v delovnih telesih republiške Skupščine, Republiške konference SZDL Slovenije, Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, Predsedstva Zveze socialistične mladine Slovenije in v nekaterih samoupravnih interesnih skupnostih je pomembno poglobila posamezne v poročilu vsebovane ocene in opozorila na dodatne vidike, ki jih moramo pri obravnavanju zaposlovanja v prihodnje bolj upoštevati.

Ob tem je bila izoblikovana zahteva, da naj Izvršni svet tudi te vidike celoviteje prouči v pripravah resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije za leto 1982. Bili pa so dani tudi predlogi, da se razprava o poročilu organizira v vseh občinskih skupščinah ter samoupravnih interesnih skupnostih za zaposlovanje s ciljem, da čim hitreje in v vseh okoljih zasnujemo ustrezne delovne programe za doseganje večjih rezultatov in uspehov na tem področju.

V imenu Izvršnega sveta predlagam Zboru občin Skupščine SR Slovenije, da po razpravi sprejme dopolnjene usmeritve in predloge ukrepov.

Predsednica Silva Jereb: Poročilo je bilo objavljeno v Poročevalcu št. 17. Tam je bilo objavljeno tudi poročilo o izvajanju družbenega dogovora in samoupravnih sporazumov o minimalnih standardih za življenjske in kulturne razmere pri zaposlovanju delavcev. Prejeli ste tudi poročilo o izvajanju sklepov in priporočil za reševanje problematike zaposlovanja naših delavcev v tujini, za postopno vračanje naših delavcev iz tujine in njihovo vključevanje v zaposlitev v SR Sloveniji za leto 1980 in ugotovitve in predloge Izvršnega odbora Predsedstva Republiške konference SZDL Slovenije.

Gradivo so obravnavali Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj, Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve in Komisija za mednarodne odnose, ki je obravnavala le problematiko zaposlovanja naših delavcev v tujini. Vsa delovna telesa so zboru pismeno poročala. Poročevalci, želite besedo? (Ne.)

Danes ste dobili na klop tudi predlog sklepa, ki naj bi ga po razpravi sprejel naš zbor. Predlog sklepa je bil pripravljen na podlagi dosedanje razprave v delovnih telesih.

Glede na morebitne pripombe in potrebo po dopolnitvi tega sklepa predlagam, da tudi pri tej točki oblikujemo delegatsko skupino, ki naj bi po razpravi predlagala zboru morebitne dopolnitve. V komisijo predlagam tovariša Franja Turka, predsednika Komisije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve Skupščine SR Slovenije, tovariša Martina Horvata, delegata iz občine Murska Sobota, in tovariša Ivana Bažeca, delegata Obalne skupnosti občin Koper.

Ima kdo drugačen predlog? (Ne.) Potem prosim, da glasujete za predlagano skupino! Kdor je za, naj prosim glasuje! (57 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo soglasno izvolili tudi to skupino delegatov.

Na podlagi vseh gradiv ter uvodne besede pričenjam razpravo. Besedo ima tovariš Drago Čuček, delegat iz občine Celje!

D r a g o Č u č e k : Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za delegiranje v Zbor občin iz občine Celje ima k predloženemu gradivu naslednje pripombe. Poročilo o uresničevanju politike zaposlovanja je kvalitetno in celovito ter ustreza tudi kot predlog stališč in usmeritev za nadaljnje delo. Tudi v naši občini vodimo aktivnosti na področju usmerjanja politike zaposlovanja in menimo, da bi bilo potrebno poudariti čim prejšnjo ureditev naslednjih vprašanj.

Zakon o delovnih razmerjih bi bilo potrebno spremeniti in dopolniti tako, da bi določal obvezno prenehanje delovnega razmerja delavca, ki izpolni pogoje za pridobitev polne pokojnine.

Glede reaktiviranja upokojenecv za delo do 20 ur tedensko pa bi bilo potrebno opredeliti, da se taka pogodba lahko sklene največ za eno leto. Vsako leto pa bi jo bilo potrebno registrirati pri pristojni skupnosti za zaposlovanje oziroma zaprositi pristojno skupnost za podaljšanje najmanj 30 dni pred iztekom take enoletne pogodbe. Če pa bi organizacija združenega dela tudi v bodoče potrebovala delavca, ki izpolnjuje pogoje za polno upokožitev, bi zakon moral določiti obvezno objavo takih del in nalog 60 dni pred izpolnitvijo pogojev za polno pokojnino. Kolikor na tako objavo ne bi bilo ustreznih kandidatov, bi lahko delavec, ki je sicer izpolnil pogoje za upokožitev, nadaljeval z delom še največ eno leto; potem bi se tak postopek moral ponoviti.

V naši občini je bilo v polletju 1981 zaposlenih 135 upokojenecv in 371 drugih delavcev, ki trajno ali občasno delajo po pogodbah o delu. V tem času je bilo zaposlenih tudi 94 delavcev, ki izpolnjujejo pogoje za pridobitev polne pokojnine. Ker se povečuje število brezposelnih strokovnih kadrov, ki so zaključili srednje, višje in visoke šole, že od konca lanskega leta vodimo družbenopolitično akcijo za zmanjšanje nadaljnjega dela upokojenecv, pogodbenih del in del delavcev, ki izpolnjujejo pogoje za pridobitev polne pokojnine.

Zakon o zaposlovanju mora zaposlovanje opredeliti tudi kot ekonomsko kategorijo. V tej zvezi mora zavezati samoupravne skupnosti za zaposlovanje kot subjekte, odgovorne za sprejemanje planov zaposlovanja in kot mesta dogovarjanja in sporazumevanja o politiki in ukrepih na področju zaposlovanja. Ta politika in ti ukrepi pa morajo izhajati iz ciljev ekonomske in socialne politike ter aktualnih razmer na področju zaposlovanja in kadrovske problematike. V tej zvezi mora zakon opredeliti obveznost sodelovanja skupnosti za zaposlovanja z izobraževalnimi skupnostmi, predvsem na področju planiranja, obsega in kvalifikacijske strukture zaposlovanja, zasnove mreže in števila oddelkov posameznih usmeritev ter usmerjanja mladine v te usmeritve.

Zakon o zaposlovanju naj omogoči tudi večji vpliv samouprave na oblikovanje kriterijev za razporejanje in prerazporejanje iskalcev zaposlitve znotraj občine in regije, ker so sedanja določila o pravicah iskalcev zaposlitve pretežito, preveč vezana na formalno kvalifikacijo oziroma izobrazbo.

Predsednica Silva Jereb : Hvala lepa! Besedo ima tovarišica Zdenka Jurančič, delegatka iz občine Kranj, ki bo govorila tudi v imenu skupine delegatov iz občine Tržič!

Zdenka Jurančič : Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Delegati iz naše občine smo obravnavali vsa predložena gradiva in pri obravnavi upoštevali tudi stališča in predloge strokovne službe občinskih

skupnosti za zaposlovanje Gorenjske, pa tudi delegatskih skupščin za zaposlovanje.

Ugotavljamo, da je vsebina predloženega gradiva dobro pripravljena, vsebinsko bogata in kritična. Ugotavljamo tudi, da gradivo celovito obravnava problematiko zaposlovanja v povezavi s kadrovsko politiko. Nekaj programskih in akcijskih usmeritev pa je po našem mnenju potrebno še dopolniti.

Predlogov za dopolnitev, ki smo jih pisмено oblikovali, je sedem strani, zato jih ne bi brala. To pisмено gradivo sem predala tovarišici predsednici ob prijavi za razpravo. Vendar pa bi predlagala, da zadolžimo Izvršni svet, da ob razpravi o usmeritvah na področju zaposlovanja v resoluciji o družbeno-ekonomskem razvoju za leto 1982 dobimo povratno informacijo o tem, kaj je mogoče storiti na tem področju glede naših pisemenih predlogov.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa! Besedo ima tovariš Miroslav Naglič, predsednik Izvršnega odbora Zveze skupnosti za zaposlovanje!

Miroslav Naglič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Uresničevanje politike zaposlovanja, ki je predmet današnje razprave, je bilo že obravnavano na seji Skupščine Zveze skupnosti za zaposlovanje SR Slovenije dne 24. junija.

Sklepi, ki so bili sprejeti na seji, izhajajo pretežno iz enakih ugotovitev, kot so nakazane v tretjem poglavju predloženega gradiva in so v veliki meri istoveteni s konkretnimi operativnimi sklepi, ki zavezujejo Republiški komite za delo, da bo v sodelovanju z Zvezo skupnosti in občinskimi skupnostmi za zaposlovanje ter z drugimi dejavniki, s pobudami, predlogi in ukrepi težil k izpolnjevanju konkretnih nalog, ki zadevajo zaposlovanje in zaposlenost.

Zaradi čimbolj uspešnega izvajanja v družbenih planih začrtane politike zaposlovanja in zaposlenosti, je bila na seji skupščine Zveze skupnosti za zaposlovanje poudarjena potreba po učinkovitejši in neposrednejši povezavi skupnosti za zaposlovanje z organizacijami združenega dela in z vsemi družbenopolitičnimi dejavniki, ki delujejo na tem, za naš nadaljnji razvoj pomembnem in v sedanjih zaostrenih pogojih zaposlovanja tudi politično občutljivem področju.

V razpravi je prevladovalo mnenje, da je neustrezna izobrazbena struktura delavcev v organizacijah združenega dela ena od osnovnih slabosti, ki imá za posledico tudi našo nezadovoljivo konkurenčno sposobnost na zunanjem, predvsem konvertibilnem trgu.

Tudi ostale težave, ki se nanašajo na problematiko nezaposlenosti strokovno usposobljenih kadrov, ki prihajajo iz šol in katerih število v zadnjem času postopoma narašča, izhaja iz slabe izobrazbene strukture že zaposlenih in še vedno nenakazanih potreb organizacij združenega dela po kvalificiranih delavcih. Zapiranje posameznih organizacij združenega dela teži v bistvu k nadaljnjemu ohranjanju takšne neustrezne strukture ter deluje v nasprotju z družbeno težnjo po ustvarjanju večjega dohodka, ki ga bomo lahko dosegli le z zagotavljanjem večjih možnosti za produktivno zaposlovanje, predvsem mladih delavcev z ustrezno strokovno izobrazbo.

V nadaljevanju bi se želel osredotočiti na drugo poglavje gradiva, ki govori o družbenoekonomskih odnosih in o samoupravni organiziranosti delavcev na področju zaposlovanja in to predvsem z vidika skupnosti za zaposlovanje.

Čeprav so bili v zadnjem obdobju, kot to izhaja iz poročila, doseženi kvalitetni premiki na tem področju, pa z doseženim stanjem še nikakor ne moremo biti zadovoljni. Vprašanje ustreznije samoupravne organiziranosti skupnosti za zaposlovanje je bilo obravnavano na več sejah samoupravnih organov in na posvetovanjih. Na zadnji seji pa je skupščina Zveze obravnavala osnutek nove samoupravne organiziranosti Zveze skupnosti za zaposlovanje. Tudi na tej seji je ostalo odprto še precej vprašanj, predvsem systemskega značaja. Bistven napredek pri njihovi razrešitvi pa je bil dosežen na zadnji seji Republiškega družbenega sveta za vprašanja družbene ureditve, ki je dal odgovor na vrsto odprtih vprašanj, in na ta način v znatni meri pripomogel k nadaljnjemu delu pri pripravi nove samoupravne organiziranosti skupnosti za zaposlovanje. V predloženem gradivu so vsebovana tudi stališča tega družbenega sveta, ki so po našem mnenju tako glede ugotovitev sedanjega stanja kot tudi glede smernic za bodočo organiziranost kvaliteten prispevek za pripravo nove organiziranosti, vključno z ustrežno organizacijo strokovnih služb.

Tovarišice in tovariši delegati! Usklajevanje planov s področja zaposlovanja je nedvomno ena izmed osnovnih nalog skupnosti za zaposlovanje. Ta njena obveznost izhaja iz družbenega plana in drugih samoupravnih sporazumov ter se odraža v letnih resolucijah o družbenoekonomskem razvoju družbenopolitičnih skupnosti, in sicer v letnih planih oziroma načrtih zaposlovanja kot spremljajočih dokumentih ustreznih resolucij.

Pri pripravi teh pomembnih dokumentov bi morale tako organizacije združenega dela kot tudi izvršni sveti občinskih skupščin, gospodarske zbornice in sindikati, predvsem pa občinske in medobčinske skupnosti za zaposlovanje vložiti več truda kot doslej, da bi se izoblikovali takšni načrti kadrovskega potreb, ki bi težili k ustrezniji kvalifikacijski strukturi zaposlenih in realni uskladitvi potreb po delavcih na območju občine, med občinami in v okviru republike. Le ob takem neposrednem sodelovanju omenjenih dejavnikov lahko pričakujemo pomembnejše uspehe.

Zveza skupnosti za zaposlovanje je v letošnjem letu z izboljšano metodološko zasnovno že pristopila k pripravi načrtov zaposlovanja za prihodnje leto in že v začetnih pripravah daje vso potrebno pomoč občinskim skupnostim. Pri tem pa moramo ugotoviti, da v nekaterih občinah še niso prišli do spoznanja o nujnosti načrtov zaposlovanja kot spremljajočih dokumentov letnih resolucij. Težave nastopajo tudi pri večini manjših organizacij združenega dela, ki nimajo ustreznih kadrovskega služb oziroma so te strokovno nedorasle zahtevnejšemu, predvsem dolgoročnejšemu planiranju svojih kadrovskega potreb.

Posebej bi še želel opozoriti na pomembno dejstvo, da je v zadnjih letih v številnih družbenih dogovorih in samoupravnih sporazumih, katerih sodepisnica je tudi Zveza oziroma občinske skupnosti za zaposlovanje, poudarjena predvsem družbenoekonomska in ne samo socialna vloga skupnosti za zaposlovanje kot samoupravnih skupnosti, ki dobivajo, še posebej v sedanjih zaostrenih pogojih gospodarjenja, veliko pomembnejšo vlogo. Ta ugotovitev je bila podana tudi v nekaterih razpravah na sejah posameznih republiških družbenopolitičnih organizacij.

Družbeni plan SR Slovenije za obdobje 1981—1985, ki nalaga skupnostim za zaposlovanje nove pomembne naloge, konkretno ugotavlja prav ob upoštevanju teh nalog, da so z razvojnega vidika pomembne tudi spremembe in dopolnitve zakonov, ki bodo urejali področje zaposlovanja. V skladu s to določbo je bilo soglasno mnenje skupščine Zveze skupnosti za zaposlovanje, da je

sedanji zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti, ki je bil v sorazmerno kratkem obdobju že večkrat noveliran, neustrezen ter da narekuje razvoj družbenoekonomskih in samoupravnih odnosov na tem področju novo zakonsko ureditev.

O problematiki nezaposlenosti ne bi posebej govoril, ker je v gradivu podrobno obdelana in v celoti soglašamo z ugotovitvami. Omenil bi le, da temu problemu posveča Zveza skupnosti vso pozornost in tekoče spremlja gibanja na tem področju ter obvešča vse družbenopolitične dejavnike z mesečno informacijo o gibanju nezaposlenosti.

Tovarišice in tovariši delegati! Na koncu mi dovolite še nekaj besed o potrebi po tesni medsebojni povezanosti zaposlovanja in izobraževanja. V oddelku, ki govori o družbenoekonomskih odnosih na področju vzgoje in izobraževanja, je ta potreba nazorno prikazana. Ugotovitve še posebej zavezujejo skupnosti za zaposlovanje k mnogo tesnejšemu sodelovanju z izobraževalnimi skupnostmi, tako na občinskem kot tudi na republiškem nivoju. Sedanja, ne dovolj trdna povezanost teh dveh področij zahteva bistvene spremembe, sicer ne bomo dosegli pri planiranju zaposlovanja potrebne skladnosti in povezanosti izobraževanja in zaposlovanja. Tudi na področju štipendijske politike moramo doseči večjo usklajenost, predvsem pri kadrovskih štipendijah.

Menim, da bodo razprave o problematiki zaposlovanja ter ugotovitve in sklepi, ki jih bo sprejela Skupščina SR Slovenije na današnji seji, prispevali k boljšemu in tudi strokovno bolj poglobljenemu delu skupnosti za zaposlovanje.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa, tovariš Naglič! Želi še kdo besedo? (Da.) Besedo ima tovariš Albin Pirš, delegat iz občine Kamnik!

Albin Pirš: Ko sem poslušal to obrazložitev informacije o uresničevanju politike zaposlovanja, mi je prišlo na misel nekaj stvari.

Ugotavljamo, da je rast zaposlovanja manjša od predvidene in jo zato ocenjujemo kot uspešno. Zanimivo bi bilo slišati, ali ta urad zagotavlja vsaj zaposlovanje naravnega prirastka. Verjetno bi bilo bolj nujno spregovoriti o tem, da bi bilo treba preusmeriti zaposlovanja iz neproizvodnih v proizvodne poklice, ker, žal, kljub uvedbi usmerjenega izobraževanja, ugotavljamo, da je še vedno večji pritisk na izobraževanje za neproizvodne poklice, kar je verjetno posledica slabega vrednotenja proizvodnih poklicev. Zato menim, da bi bilo treba v sklepih o uresničevanju politike zaposlovanja upoštevati tudi pravilno vrednotenje proizvodnih del.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa! Želi še kdo besedo? (Ne.) Potem zaključujem razpravo in prekinjam to točko dnevnega reda, da bi se skupina delegatov lahko sestala in proučila razpravo.

Odrejam odmor do 12.30.

(Seja zbora je bila prekinjena ob 12.05 in se je nadaljevala ob 12.40.)

Predsednica Silva Jereb: Nadaljujemo z našim delom. Sprašujem komisijo, če lahko poroča o svojem delu? (Da.)

Besedo ima tovariš Franjo Turk, predsednik Komisije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve!

Franjo Turk: Tovarišice in tovariši delegati! Medtem se je sestala komisija in pregledala razpravo, ki je bila opravljena v našem zboru in pismene prispevke Skupščine občine Kranj, na katere je opozorila tovarišica Jurančičeva ter predlagamo, da predloga sklepa, ki je bil predložen v obravnavo in sprejem, ne bi spreminjali. Menimo namreč, da so vsa vprašanja in vsi problemi, na katere je bilo opozorjeno, ustrezno upoštevani v predloženem sklepu.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa! Ima kdo drugačen predlog? (Ne.)

Potem dajem predlog sklepa v besedilu, ki ste ga prejeli na klop, na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (44 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo soglasno sprejeli predlagani sklep.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na poročilo o uresničevanju sklepov in stališč Skupščine SR Slovenije o obmejnem gospodarskem sodelovanju.

Poročilo je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet in za svojega predstavnika določil tovariša Draga Mirošiča, namestnika predsednika Republiškega komiteja za mednarodno sodelovanje. Besedo ima tovariš Mirošič!

Drago Mirošič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! V poročilu o uresničevanju sklepov in stališč Skupščine SR Slovenije o obmejnem gospodarskem sodelovanju SR Slovenije s sosednjimi državami iz let 1975 in 1978, je podana ocena doseženih rezultatov po letu 1978, s predlogom smernic za nadaljnjo aktivnost z Republiko Italijo, Republiko Avstrijo in Ljudsko republiko Madžarsko.

V obmejnem gospodarskem sodelovanju je po letu 1978 prišlo do vidnih rezultatov. Od začetnih oblik pretežno blagovne menjave, v katere so bile vključene le za to delovanje posebej pooblaščen trgovske organizacije, je začelo preraščati v razvitejše in trajnejše oblike gospodarskega sodelovanja, v katere se vključuje vse večje število temeljnih organizacij združenega dela. V obdobju po letu 1978 se kaže premik v večji zainteresiranosti organizacij združenega dela za uveljavljanje višjih oblik gospodarskega sodelovanja s sosednjimi državami. Povečala se je blagovna menjava in stopnja organiziranosti gospodarskega sodelovanja SR Slovenije s sosednjimi državami in storjen je bil napredek v samoupravni organiziranosti obmejnega gospodarskega sodelovanja.

V obmejno gospodarsko sodelovanje in razvoj dobrososedskih odnosov se vključujejo številni družbeni in gospodarski dejavniki v SR Sloveniji, zlasti obmejne občine, društva, zbornice in druge oblike združevanja gospodarstva, znanstvene institucije ter družbenopolitične organizacije. Hkrati so bili intenzivirani stiki tudi na področju kulturnega, prosvetnega, znanstveno-tehničnega in drugega sodelovanja. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je imel v zadnjem obdobju številne delovne stike z vladnimi in drugimi ustreznimi organi v sosednjih deželah, s katerimi je obravnaval tudi vprašanje pospeševanja obmejnega gospodarskega sodelovanja.

Z razvojem obmejnega gospodarskega sodelovanja uresničujemo politiko dobrososedskih odnosov ter ustvarjamo pogoje za hitrejšo reševanje odprtih vprašanj, tudi tistih, ki zadevajo položaj in uveljavljanje pravic slovenske narodnostne skupnosti v zamejstvu.

Pri obmejnem gospodarskem sodelovanju je dosežen največji napredek v odnosih z Italijo. Menjava blaga po tržaškem in goriškem sporazumu stalno narašča, zlasti v zadnjem obdobju. Indeks izvoza po tržaškem sporazumu v prvih osmih mesecih letošnjega leta znaša v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta 141, po goriškem sporazumu pa 138, vendar je bistveno večji tudi uvoz, kjer je indeks rasti po tržaškem sporazumu 259, po goriškem pa celo 478. V letošnjih prvih osmih mesecih je že presežen, v interesnih skupnostih za obmejno gospodarsko sodelovanje z Italijo usklajen letni plan izvoza za 4,5 %, uvoza pa za 25,9 %.

Na obmejnem območju z Italijo je ustanovljenih več mešanih podjetij, s katerimi so naše organizacije združenega dela vzpostavile dolgoročne kooperacije in poslovno-tehnično sodelovanje. Ob tem pa ni na italijanski strani dovolj prisoten interes za skupne naložbe na naši strani. Pomemben dejavnik obmejnega gospodarskega sodelovanja je tudi sporazum med SFR Jugoslavijo in Republiko Italijo o ureditvi osebne, suhozemnega in pomorskega prometa in prevoza med obmejnimi območji, tako imenovani videmski sporazum. Besedilo novelacije tega sporazuma je že usklajeno.

Hitrejši razvoj obmejnega gospodarskega sodelovanja nalagajo tudi osimski sporazumi, ki predvidevajo izdelavo skupnih študij za izboljšanje sodelovanja po obmejnih sporazumih, zlasti pa višjih oblik gospodarskega sodelovanja. Te naloge iz osimskih sporazumov do sedaj še niso v celoti opravljene. Dosežen pa je načelni dogovor o ustanovitvi posebne mešane meddržavne komisije za obmejno gospodarsko sodelovanje, ki bo lahko prispevala k razvijanju sedanjih in novih oblik obmejnega gospodarskega sodelovanja. SR Slovenija in Avtonomna dežela Furlanija-Julijska krajina sta pripravili predlog, da se z dopolnitvijo tržaškega sporazuma uredi tudi sodelovanje na področju ribiškega gospodarstva v tržaškem zalivu.

Obmejno gospodarsko sodelovanje z Avstrijo poteka v okviru redne blagovne menjave med obema državama po sklenjenih sejemskih sporazumih, ki so dali doslej pozitivne rezultate. Kakor je znano, si prizadevamo, da bi z Avstrijo sklenili sporazum o obmejnem gospodarskem sodelovanju, do česar pa doslej še ni prišlo. Ker bi tak sporazum lahko omogočil razmah obmejnega gospodarskega sodelovanja z Avstrijo, se bomo zanj še naprej odločno zavzemali. V zadnjih stikih Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije z deželnicama vladama Koroške in Štajerske so bila dogovorjena nekatera delovna telesa, ki naj bi posvetila ustrezno pozornost razvijanju gospodarskega in drugega sodelovanja z obeh strani meje.

Tudi z Ljudsko republiko Madžarsko uspešno razvijamo gospodarsko sodelovanje. To je še posebej razvidno iz stikov med pomurskimi občinami in obmejnimi županijami. Obseg blagovne menjave vsako leto narašča, vendar ocenjujemo, da še niso izkoriščene vse možnosti, ki jih daje meddržavni sporazum o obmejnem gospodarskem sodelovanju. Dosežen je napredek v industrijski kooperaciji, saj bo v kratkem podpisanih na tem področju več pogodb.

K pozitivnemu razvoju obmejnega gospodarskega sodelovanja je pripomogla tudi ustanovitev interesnih skupnosti za razvoj obmejnega gospodarskega

sodelovanja z Italijo, Avstrijo in Madžarsko, kar pomeni bistveno kvaliteten premik v organiziranju združenega dela za naloge na področju pospeševanja obmejnega gospodarskega sodelovanja. V interesne skupnosti je včlanjenih že več kot 200 članic. Te skupnosti so vse bolj mesto usklajevanja interesov organizacij združenega dela, ki so vanje vključene.

V obdobju po letu 1978 so bili za razvoj obmejnega gospodarskega sodelovanja uveljavljeni v zunanjetrgovinskem in deviznem režimu pomembni stimulatívni ukrepi. Organizacije združenega dela v okviru dogovorjenih planov izvoza v obmejnem gospodarskem sodelovanju v celoti razpolagajo z ustvarjenimi devizami v razmerju 1 : 1 in ne združujejo dela deviznega priliva za plačilo uvoza nafte, za potrebe šolstva, zdravstva in drugih dejavnosti posebnega družbenega pomena. V okviru samoupravne interesne skupnosti SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino vse organizacije združenega dela združujejo del celotnega deviznega priliva za plačilo uvoza in transfer kapitala v obmejnem gospodarskem sodelovanju. Dohodek, ki ga organizacija združenega dela vlaga v obmejno gospodarsko sodelovanje, tudi ni podvržen davkom na dohodek temeljnih organizacij združenega dela. Uvedene so olajšave pri najemanju oziroma dajanju kreditov v tujino in poenostavljen je postopek blagovnih in deviznih kontingentov.

Vse te olajšave že imajo svoj odraz v vidnem napredku v zadnjih letih, saj se je delež izvoza po obmejnem gospodarskem sodelovanju v vsem slovenskem izvozu na konvertibilno območje od leta 1978, ko je znašal 2,6 %, povzpел na 5,3 % v letošnjem letu, pri uvozu pa od 1,8 na 4,3 % v istem obdobju. Bistveno je izboljšana tudi struktura menjave, saj se delež uvoza blaga široke porabe vsako leto zmanjšuje, povečuje pa se delež reprodukcijskega materiala in opreme.

V obmejnem gospodarskem sodelovanju pa so kljub doseženemu napredku še vedno prisotne pomanjkljivosti: Interesne skupnosti za obmejno gospodarsko sodelovanje so zaživele šele formalno, vanje so vključene pretežno organizacije združenega dela iz obmejnih območij; v skupnostih se zaenkrat opravlja le postopek planiranja, ne pa tudi združevanje sredstev za realizacijo usklajenih planov, zato bo treba delovanje interesnih skupnosti izboljšati predvsem v tej smeri; zaostaja tudi planiranje in usklajevanje v občinah; ni še dovolj uveljavljena vloga občin v mednarodnih odnosih, kot je bila opredeljena na posvetovanju v Škofji Loki 1979. leta. Slovenske organizacije združenega dela v obmejnem gospodarskem sodelovanju še vedno nastopajo v majhni povezavi z organizacijami združenega dela iz drugih socialističnih republik in avtonomnih pokrajin. V obmejnem gospodarskem sodelovanju se je doslej poleg blagovne menjave razvijalo še proizvodno sodelovanje, premajhna pa je aktivnost na področju kmetijstva, zadružništva, bančništva, obrti, turizma, prostorskega planiranja in dnevnega gibanja delovne sile ter skupnih programov za pospeševanje manj razvitih območij z obeh strani meje. Ni še dovolj razvito povezovanje znanstveno raziskovalnih institucij z obeh strani meje in širše. Znanstvene raziskave niso še dovolj usmerjene v razvoj in napredek obmejnega gospodarskega sodelovanja. Ni še dovolj uveljavljena dolgoročnost in stabilnost režima zunanjetrgovinskega poslovanja tako, da obmejno gospodarsko sodelovanje še ni v celoti zaživeló kot posebna oblika gospodarskega sodelovanja s sosednjimi državami. V obmejnem gospodarskem sodelovanju z Italijo so še vedno prisotni nekateri problemi, kot so dolgotrajni

postopek pri sprejemanju blaga in prilagajanju blagovnih list v Italiji, še ne dovolj ustrezna struktura menjave in občasni pozitivni saldi na avtonomnih računih.

Tovarišice in tovariši delegati! V prvih osmih mesecih letos je v ekonomskih odnosih s tujino prišlo do znatnih odmikov pri uresničevanju plana uvoza in izvoza organizacij združenega dela. Do konca leta je potrebno nadoknaditi pomemben zaostanek pri izvozu in bistveno zmanjšati presežek pri uvozu. Le z uskladitvijo tekočih planov v vsaki organizaciji združenega dela bo omogočen predvideni proces proizvodnje ter ustrezna založenost tržišča. To pa narekuje maksimalne napore za povečanje izvoza ter skrajno selektivnost in racionalnost pri uvozu v vseh oblikah ekonomskih odnosov s tujino. Zato moramo tudi v okviru omenjenega gospodarskega sodelovanja izkoristiti vse možnosti izvoza, uvoz pa do konca leta zožiti samo na tiste proizvode, ki jih v tem trenutku slovensko gospodarstvo najbolj potrebuje. Pri tem ne gre za linearne ukrepe zmanjševanja uvoza ali za zaporo uvoza, temveč njegovo selektivno usmerjanje, upoštevanje specifičnosti in možnosti obmejnega gospodarskega sodelovanja.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije bo v dogovoru s Samoupravno interesno skupnostjo SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino in Gospodarsko zbornico Slovenije sprejel ustrezne ukrepe, da se del uvoza preusmeri v obmejno gospodarsko sodelovanje ter na ta način zagotovi maksimalno možen obseg njegove menjave po obmejnih sporazumih do konca letošnjega leta. V tem smislu mora Gospodarska zbornica Slovenije pripraviti konkretne predloge.

V letu 1982 bodo ostali v veljavi vsi dosedanji stimulatívni sistemski ukrepi za pospeševanje obmejnega gospodarskega sodelovanja. Poleg tega bo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije v sodelovanju z Gospodarsko zbornico Slovenije in Samoupravno interesno skupnostjo SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino storil vse, da se obmejnemu gospodarskemu sodelovanju kot specifični obliki ekonomskih odnosov SFR Jugoslavije s tujino tudi nadalje zagotovi hitra in trajna rast v medsebojno uravnoveženih razmerjih, kot jo predvidevajo naše politične in razvojne usmeritve ter sklenjeni meddržavni sporazumi, upošteva je razvitost našega in sosednjih gospodarstev ter siceršnje napore za uravnoveženje ekonomskih odnosov s tujino.

Tovarišice in tovariši delegati! Po obravnavi v delovnih telesih Skupščine SR Slovenije je Izvršni svet pripravil novo besedilo predloga smernic in aktivnosti za pospeševanje obmejnega gospodarskega sodelovanja, ki upošteva vse v razpravah izrečene pripombe in predloge. Predlagam, da ta nov predlog sprejmete, skupaj s poročilom o uresničevanju sklepov in stališč o obmejnem gospodarskem sodelovanju SR Slovenije s sosednjimi državami.

Predsednica Silva Jereb: Hvala, tovariš Mirošič! Poročilo je bilo objavljeno v Poročevalcu št. 14. Dobili ste tudi ocene in stališča Komisije za manjšinska in izseljeniška vprašanja pri Predsedstvu Republiške konference SZDL Slovenije. Danes ste dobili na klop tudi dopolnjen predlog smernic in aktivnosti Izvršnega sveta za pospeševanje obmejnega gospodarskega sodelovanja.

Poročilo sta obravnavala Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj in Komisija za mednarodne odnose, ki sta zboru pismeno poročala.

Besedo ima tovarišica Lojzka Čotar, poročevalka Komisije za mednarodne odnose Skupščine SR Slovenije!

Lojzka Čotar: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Glede na to, da je poročilo Komisije za mednarodne odnose Skupščine SR Slovenije, ki je skupaj z Odborom Družbenopolitičnega zbora za družbenoekonomske odnose obravnavala poročilo Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o uresničevanju sklepov in stališč naše Skupščine o obmejnem gospodarskem sodelovanju, dokaj obsežno, želim z dodatnim ustnim poročilom poudariti nekaj ključnih vidikov oziroma povzetkov, ki so dajali ton razpravi v obeh delovnih telesih Skupščine.

Kot je razvidno iz poročila, je razprava potekala v dveh delih, in sicer: v prvem delu smo ocenjevali doseženo stopnjo razvoja obmejnega sodelovanja na osnovi uresničevanja sprejetih sklepov in stališč Skupščine SR Slovenije iz let 1975 in 1978; v drugem delu pa smo načeli predvsem odprte probleme obmejnega gospodarskega sodelovanja v zvezi z odlokom Zveznega izvršnega sveta z dne 10. septembra letos.

Kar zadeva prvi del razprave, smo delegati ocenili, da je iz poročila Izvršnega sveta mogoče razbrati uspešnost uresničevanja večine konkretnih nalog iz skupščinskih sklepov in stališč o obmejnem gospodarskem sodelovanju SR Slovenije s sosednjimi državami iz leta 1975. Gre za ocenjevanje teh odnosov s tremi sosednjimi državami, to je z Italijo, Avstrijo in Madžarsko, kjer opazamo precejšnje razlike. Temu poročilu bo sledila še posebna analiza Izvršnega sveta o politiki krepitve materialne osnove slovenske narodnostne skupnosti, ki jo bodo zbori obravnavali na sejah v decembru letos.

Nimam namena posebej naštevati pozitivne dosežke na tem področju, naj omenim le enega izmed teh, to je samoupravno organiziranost nosilcev obmejnega gospodarskega sodelovanja, ki pa vsebinsko še ni zaživela. Pri tem se postavlja vprašanje, če je primerno, da vstopajo v to menjavo udeleženci, ki zasledujejo le trenutne finančne učinke, zato moramo zaostri odnos do te vrste članstva. Preusmeriti se moramo na blagovno področje, kjer se srečuje več tehnologij.

Ob obravnavanju poročila Izvršnega sveta je Komisija za mednarodne odnose precej pozornosti namenila področju planiranja, saj je le-to pomanjkljivo na vseh ravneh, od organizacije združenega dela in občin do republike. V občinskih srednjeročnih načrtih sicer zasledimo splošne opredelitve o tem, in še to v glavnem v planskih dokumentih obmejnih občin. Razvoj obmejnega gospodarskega sodelovanja pa ni bil konkretiziran niti v srednjeročnih planskih dokumentih SR Slovenije niti drugih republik.

Značilnost dosedanjega obmejnega sodelovanja je še vedno v glavnem blagovna menjava, nismo pa še uspeli v večji meri razviti višjih oblik poslovno-tehničnega sodelovanja. Neizkoriščene so še možnosti, ki jih nudijo drobno gospodarstvo, kmetijstvo in turizem. Vse premalo je vključena tudi znanstveno-raziskovalna dejavnost. Gre torej za celovitost odnosov obmejnega gospodarskega sodelovanja, ki ga parcialno ne moremo uspešno uresničevati.

S tega vidika smo delegati pogrešali oceno ustreznosti prioritet preteklega srednjeročnega obdobja kot osnovo za načrtno in dolgoročno politiko obmejnega gospodarskega sodelovanja. V tem smislu smo se zavzeli zlasti za stalnost sistemskih rešitev, da bi se v večji meri uveljavile kot sestavni del našega družbenoekonomskega sistema in kot eden izmed zelo važnih dejavnikov sodelovanja z našimi sosedi.

Nadalje smo delegati menili, da bi morali v poročilih bolj poudariti vprašanje sklenitve sporazuma o obmejnem gospodarskem sodelovanju z Avstrijo.

Sicer pa smo dobili že precej odgovorov v današnjem uvodnem ekspezeju predstavnika Izvršnega sveta. Danes smo dobili na klop tudi dopolnjen predlog smernic in aktivnosti, za kar smo predlagatelja v razpravi v obeh delovnih telesih tudi zavezali.

V drugem delu razprave smo se delegati zaskrbljeno zaustavili pri oceni posledic, ki jih odpira odlok Zveznega izvršnega sveta z dne 10. septembra letos. Ukrep Zveznega izvršnega sveta je namreč bistveno prizadel tudi razvoj obmejnega gospodarskega sodelovanja, čeprav je posebna oblika v našem sistemu ekonomskih odnosov s tujino. Kot vemo, je ta menjava zasnovana na mednarodno-pravnih obveznostih Jugoslavije. Gre pravzaprav za kompenzacijsko menjavo oziroma kontokorentni obračun, zato ni prav, da bi bila avtomatično podvržena intervencijskim ukrepom Zveznega izvršnega sveta, še zlasti zato, ker menjava po obmejnih sporazumih ne ustvarja plačilno-bilančnega primanjkljaja. Pri obmejnem gospodarskem sodelovanju vodimo tudi politiko odprtih mej. Nadalje je to spodbuda slovenski narodnostni skupnosti in krepitvi njenega materialnega položaja, zato bi lahko imele take restrikcije tudi politične posledice.

Seveda se delegati zavedamo zaostrenih plačilno-bilančnih razmer Jugoslavije in še posebej Slovenije, vendar na področju obmejnega gospodarskega sodelovanja niso izhod omejitve, temveč povečanje izvoza.

Končno je bilo v razpravi delovnih teles ves čas prisotno, da moramo v okviru jugoslovanskega sistema in splošnih ukrepov preseči trenutno situacijo, ker imamo pred seboj področje obmejnega sodelovanja z vsemi karakteristikami. V tem smislu smo delegati predlagali, da Izvršni svet, Gospodarska zbornica in Samoupravna interesna skupnost za ekonomske odnose s tujino najdejo najustreznejše rešitve za razvoj tega področja do konca leta 1981, kot tudi v nadaljnjem srednjeročnem obdobju.

Tretji del poročila opredeljuje posamezne predloge, ki naj bi jih sprejeli vsi trije zbori Skupščine SR Slovenije. Ker so predlogi dokaj konkretni, menim, da jih ni potrebno posebej komentirati oziroma dopolnjevati.

Predsednica Silva Jereb: Pričenjam razpravo. Besedo ima tovarišica Angela Ščap, delegatka iz občine Lendava.

Angela Ščap: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Dovolite mi, da posredujem naslednje predloge oziroma pripombe v imenu naše delegacije.

1. Kratkoročni ukrepi o uvozu blaga, ki so bili sprejeti na zvezni ravni na področju usklajevanja plačilno-bilančne situacije države, neugodno vplivajo na hitrejše razvijanje obmejnega gospodarskega sodelovanja z Ljudsko republiko Madžarsko.

2. Zato je potrebno glede na strukturo obmejne menjave in gospodarskega sodelovanja v celotnih ekonomskih odnosih to področje izvzeti iz omejevalnih ukrepov.

Po podatkih iz leta 1980, ko je bila skupna vrednost izvoza v okviru obmejne blagovne menjave 2 milijona 269 tisoč dolarjev, je reprodukcijski material predstavljal le 5,7%, medtem ko je ostali del izvoza odpadel na široko porabo. Uvozili pa smo od skupne vrednosti 2 milijonov 60 tisoč dolarjev kar 71% reprodukcijskega materiala, blaga široke porabe pa le 29%. Hkrati ugotavljamo, da so sprejeti začasni ukrepi v nasprotju s sklepi in stališči republi-

ške Skupščine, sprejetimi v juliju 1980 ob obravnavi pospeševanja obmejnega gospodarskega sodelovanja. Poudarjena je bila potreba, da organizacije združenega dela zagotovijo stabilnost in dolgoročnost v obmejni blagovni menjavi in gospodarskem sodelovanju.

Obmejna blagovna menjava z Ljudsko republiko Madžarsko ne vpliva na neugodno plačilno bilanco, ker je vrednostno izravnana, strukturno pa je za SR Slovenijo izredno ugodna, ker izvažamo pretežno blago široke porabe, uvažamo pa predvsem reprodukcijski material.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa. Besedo ima tovariš Rajmund Korenč iz Nove Gorice.

Rajmund Korenč: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši! Z zadovoljstvom ugotavljam, da so tovariši, ki so poročali o razpravah v delovnih telesih Skupščine, že omenili veliko tega, kar sem pripravil za razpravo in o čemer smo razpravljali v naši delegaciji in v Izvršnem svetu Skupščine občine Nova Gorica. Zato bom svoj prispevek skrajšal. Posebej pa bi opozoril na nekaj vprašanj.

Od sprejetja stališč in sklepov, ki smo jih sprejeli v tej skupščini, pa do danes, ko ugotavljamo dosežene rezultate, so se gospodarske razmere bistveno spremenile. Zato je težko primerjati obveznosti, ki smo jih takrat sprejeli, s tem kar smo danes dosegli. Zato predlagam, da bi o konkretnih vprašanih obmejnega gospodarskega sodelovanja v skupščini pogosteje razpravljali, morda vsako leto enkrat, kajti samo na ta način lahko tekoče spremljamo izvajanje sprejete politike, z vsemi težavami in pogoji, ki se hitro spreminjajo, tako pri nas kot tudi na sosednji strani.

Omejil se bom na vprašanja, ki so zlasti prisotna na področju sodelovanja z Italijo, predvsem na območju občine Nova Gorica. Pri sodelovanju s sosednjo državo imamo sicer zelo dobro razvite odnose na drugih področjih, največja pomanjkljivost pa je področje gospodarskega sodelovanja. Te težave po naši oceni izhajajo iz tega, ker je verjetno zaradi hitrih sprememb, ki so se v zadnjih treh letih pri nas pojavljale, bilo težko skleniti večje poslovne aranžmaje s podjetji na oni strani meje. Včasih pa tudi, ko so nam predočili, zaradi zelo počasnega izvajanja morebitnih sprememb blagovnih list, ki so dogovorjene po tržaškem in goriškem sporazumu, kajti na naši strani imamo zelo dolg postopek, ko gre za konkretne posle, v nasprotju z njihovim, zato se dostikrat ekonomski učinek, ki bi lahko nastal na osnovi takega skupnega posla, izniči. Ko pa končno pridemo do tega, da bi lahko določene stvari realizirali, pa je pravzaprav že prepozno. Zato bi morda kazalo nekatere postopke poenostaviti. Sicer pa to ne zadeva samo obmejno gospodarsko sodelovanje, ampak na splošno sodelovanje s tujino, le tako bo naše gospodarstvo lahko hitreje prilagajalo svoje ukrepe ter hitreje sprejemalo določene obveznosti za realizacijo teh poslov.

Kar zadeva bilateralne pogodbe oziroma tržaški in goriški sporazum kot blagovna sporazuma, smo v delegaciji mnenja, da bi bilo verjetno treba delegate informirati, kaj ti sporazumi pravzaprav obsegajo. Celó na našem območju pravzaprav nismo vedeli, kakšna je podrobnejša vsebina teh sporazumov, tako da smo morali sami iskati po dokumentih, da smo ugotovili, kaj je tržaški, kaj goriški in kaj videmski sporazum, da smo jih znali ločevati. Menim, da bi

morali delegate informirati o vsebini sporazumov, ker jih bodo tako laže razumeli pa tudi laže bodo razpravljali o problemih, ki se pojavljajo.

Glede gospodarskega sodelovanja naj omenim še to, da je najmanj storjenega glede višjih oblik gospodarskega sodelovanja, se pravi pri kooperacijah, prenosu tehnologije itd. Najbrž so s tem podobne težave kot povsod tam, kjer imamo odnose s tujimi partnerji. Posebna težava na tem področju pa je v tem, da pri nas dostikrat nastopajo kot partnerji večja podjetja, ki pa nimajo enakega partnerja na drugi strani v obmejnem območju, zato je treba partnerje iskati, če hočemo vzpostaviti sodelovanje globlje v državi, v večjih središčih. Na obmejnem območju so na drugi strani predvsem manjša podjetja. Tu pa prihajamo do problema, o katerem smo pri nas razpravljali, namreč, kako ustvariti pogoje in angažirati manjša podjetja, skratka, naše malo gospodarstvo, da bi se povezovalo z manjšimi podjetji na drugi strani meje, ki jih je veliko in ki so zelo prilagodljiva, posebno kar zadeva izbiro in prodajo proizvodov navzven. Naše instrumente bo s tega vidika najbrž treba nekoliko pregledati in jih omiliti, ker vidimo v tem velike možnosti za gospodarsko povezovanje in sodelovanje v obmejnem prostoru.

Kar zadeva maloobmejni promet smo pred dvema letoma v tej Skupščini o tem tudi že razpravljali in ugotovili, kako pravzaprav promet pada ter dali nekatere predloge, kako bi z olajšavami oziroma z bonifikacijami poizkusili poživiti maloobmejni promet v smeri Jugoslavija—Italija. Od leta 1977, ko smo realizirali na obmejnem območju v naši občini 50 milijard lir, imamo v letu 1980 samo še 38 milijard lir priliva z maloobmejno menjavo. Vidimo, da je ta znesek stalno padal, na drugi strani pa se večajo zneski iznesenega denarja v Italijo, kar prav gotovo ni v korist našemu gospodarstvu.

Prav tako opažamo v zadnjem času tudi velik padec maloobmejnih prehodov — od 9 milijonov v letu 1976 na 4 milijone 800 tisoč v lanskem letu — kar kaže, da obstajajo nekateri instrumenti, ki ne pospešujejo tega sodelovanja oziroma ne pospešujejo prehajanja.

Glede objektov, ki se gradijo na tem območju, naj omenim, da v občini Nova Gorica pričakujemo, da bomo 18. oktobra odprli velik mednarodni obmejni prehod v Vrtojbi. To je prvi večji objekt v okviru osimskih sporazumov, ki bo realiziran na našem območju. Pričakujem, da bomo s tem objektom pridobili nekaj, s čimer bi lahko povečali to menjavo. Moram reči, da so pri tem velika ovira tudi naši restriktivni ukrepi, ki so v določenem smislu tudi enostranski. To nam povzroča velike težave. Večkrat namreč slišimo očitke, ko se srečujemo s predstavniki podjetij iz sosednje države, da bilateralne sporazume enostransko spreminjamo takrat, ko je to v našem interesu, medtem ko italijanska vlada, ko sprejema določene restriktivne ukrepe, vedno izvzema bilateralne sporazume in spoštuje dogovore, ki so bili sprejeti. Taka zaostritev je na tem območju nastala tudi zaradi ukrepa o transportu in plačilu transportnih stroškov, s katerimi smo pravzaprav izločili vse tiste prevoznike z italijanske strani, ki so prej transportirali blago iz njihovih tovarn v obliki uvoza in izvoza in ko je bilo tu doseženo neko ravnotežje. Danes so praktično izločeni in Italijani bodo, kot sem dobil informacijo, verjetno intervenirali, da bi se poiskala ustrezna rešitev. Menim, da bi ob tem vendarle morali predvideti tudi določene izjeme. Delamo si namreč veliko politično škodo in dajemo v roke orožje tistim, ki si to želijo, da lahko govorijo češ, glejte, kako se Jugoslovani obnašajo: takrat ko je v njihovem interesu, z nami sodelujejo, kot je treba, takrat ko njim to ne ustreza več, pa prekinejo sodelovanje, ne da bi nas o tem

obvestili, in enostransko spreminjajo ukrepe ne glede na sklenjene dvostranske sporazume. Seveda je tako trditev težko zanikati oziroma dokazovati nasprotno, saj oni, kadar sprejmejo restriktivne ukrepe, vedno izvzamejo bilateralne sporazume. Zato bi morala Slovenija glede na odnose z Italijo in Avstrijo na nek način interpretirati in opozoriti, da so taki ukrepi zelo nepopularni oziroma da nam povzročajo veliko škodo tudi v političnem pogledu.

Tovarišica predsednica, imam še sestavek, kjer so v glavnem le podatki o tem, kaj je na našem območju bilo zgrajenega in nekaj številčnih podatkov. Tega ne bom bral, pač pa bom to gradivo oddal. Hvala lepa.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa. Tovariš Ivan Bažec, delegat Obalne skupnosti občin Koper, ima besedo.

Ivan Bažec: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Poročilo o uresničevanju sklepov in stališč Skupščine SR Slovenije o obmejnem gospodarskem sodelovanju je bilo v obalnem območju predmet poglobljenih razprav tako v delegacijah kot v okviru medobčinske gospodarske zbornice in družbenopolitičnih organizacij ter skupnosti. Zavedamo se gospodarskih koristi in prednosti, ki jih to sodelovanje prinaša, predvsem potencialnih prednosti, zavedamo pa se tudi pozitivnih učinkov politike odprte meje, katere bistvena sestavina je prav obmejno gospodarsko sodelovanje. Morebitne motnje ali nazadovanja na tem področju bi se neposredno odražala tudi na drugih sektorjih obmejnega sodelovanja in obratno, pri čemer je razvito obmejno gospodarsko sodelovanje lahko najtrdnjša vez in osnova celotnega obmejnega sodelovanja.

Poleg ugodnega vzdušja, ki ga ustvarja obmejno gospodarsko sodelovanje, pa je njegov pomen tudi v komparativnih prednostih, ki jih nudi za gospodarski razvoj ne samo obmejnega območja, ampak tudi celotnega narodnega gospodarstva.

Stališča in sklepi o obmejnem sodelovanju, ki jih je sprejela Skupščina SR Slovenije v letih 1975 in 1978, pomenijo prelomnico v obmejnem gospodarskem sodelovanju, ki se je do tedaj odražalo v raznih, marsikdaj tudi kompromitiranih oblikah intervencijskega izvoza in uvoza, ki sploh niso služile osnovnemu namenu tega sodelovanja — pospeševanju gospodarskega razvoja obmejnih območij.

Cilji in smernice, ki jih je določila Skupščina, pomenijo predvsem novo kvaliteto, ki postaja tudi močna spodbuda količinskega razvoja. Vendar velja ugotovitev, da so možnosti in prednosti omenjenega gospodarskega sodelovanja premalo izkoriščene predvsem zaradi naše dosedanje pomanjkljive organiziranosti na tem področju. Pri tem mislimo zlasti na organizirano povezavo med nosilci, ki so registrirani in pooblaščen za obmejno menjavo in drugim zainteresiranim gospodarstvom. V zadnjem času postajajo sicer te vezi številnejše in uspešnejše, saj že znaten del uvoza predstavljajo reprodukcijski materiali za potrebe tistih delovnih organizacij, ki so se neposredno povezale z nosilci obmejne menjave.

Bistveni korak v smeri boljše organiziranosti na tem področju pa je treba zagotoviti v okviru interesne skupnosti za obmejno sodelovanje z Italijo, ki je formalno ustanovljena, vsebina njenega dela pa še ni zaživel.

Veliko pomanjkljivost vidimo zlasti v tem, da so trenutno članice skupnosti v glavnem le organizacije združenega dela iz SR Slovenije, predvsem

obmejne organizacije, iz drugih republik pa le tiste, ki imajo sedež ali poslovno enoto na obmejnem področju in so neposredno vključene v obmejno menjavo.

V interesu obmejnega gospodarstva je, da se prek te interesne skupnosti približa obmejnemu prostoru celotno jugoslovansko gospodarstvo, kar bo mogoče zagotoviti le s tesnejšim interesnim povezovanjem delovnih organizacij, ki so poslovni partnerji gospodarstva z obmejnega območja, pa tudi sicer lahko določene svoje interese realizirajo v okviru obmejnega sodelovanja. Le tako bomo dosegli, da bo imelo obmejno gospodarsko sodelovanje dejansko vsejugoslovanski značaj in s to široko zanovo močnejše in hitreje prispevalo, ob lastnem interesu zainteresiranih delovnih organizacij, tudi k pospešenemu gospodarskemu razvoju obmejnih območij.

V okviru obmejnega gospodarskega sodelovanja je najpomembnejša naloga razvijanje višjih oblik sodelovanja. Iz poročila izhaja, da so rezultati dosedanjih prizadevanj za prehod na višje oblike obmejnega gospodarskega sodelovanja dokaj skromni, iz česar bi lahko sklepali, da je gospodarstvo v tej smeri premalo storilo. Dejansko je konkretnih predlogov in pobud relativno malo. Toda upoštevati moramo zlasti, da mora vsaka pobuda zadostiti razvojnim in ekonomskim kriterijem. Globalna kooperacija za vsako ceno ne pride v poštev, zlasti v pogojih splošnih prizadevanj za gospodarsko stabilizacijo. Pobude so večkrat vezane tudi na realizacijo ustreznih razvojnih programov delovnih organizacij, katerih začetek izvajanja se v zaostrenih pogojih gospodarjenja in omejevanja investicij v več primerih odlaga.

Ne smemo tudi prezreti, da se enaka prizadevanja za višje oblike gospodarskega sodelovanja še niso v ustrezni meri uveljavile tudi na italijanski obmejni strani. Kooperacija kot posebna višja oblika obmejnega sodelovanja se pri njih še ne izvema iz splošnega konteksta obmejnega izvoza in uvoza ter pogojev, ki veljajo za naložbe kapitala v tujini na splošno. Šele v zadnjem času so se začela oblikovati do tega vprašanja pozitivna stališča, zlasti posameznih regionalnih gospodarskih združenj in zbornic ter oblikovati prvi konkretni interesi tudi z njihove strani. Vsekakor pa velja ugotovitev, da je pobud premalo, kar se odraža tudi v srednjeročnih planih delovnih organizacij kot tudi v družbenih planih družbenopolitičnih skupnosti. Že v fazi usklajevanja planov smo ugotavljali, da je v delovnih organizacijah premalo prisotno zlasti prizadevanje, da bi se posamezne prednosti in spodbude, vezane na višje oblike obmejnega gospodarskega sodelovanja, vgrajevale v razne oblike dohodkovnega povezovanja v zainteresiranem slovenskem in jugoslovanskem gospodarstvu. Težnja vseh dejavnikov mora biti, da se v procesu uresničevanja družbenih planov ta pomanjkljivost, ki je deloma tudi posledica neuskklajenosti pri pripravi planskih dokumentov, nadoknadi. V zaostanku je bilo predvsem planiranje ekonomskih odnosov s tujino v okviru SISEOT. Pri tem je pomembno, da so sedaj tako Ljubljanska banka — Združena banka kot SISEOT v svojih planskih dokumentih opredelili naloge in ukrepe za pospeševanje obmejnega gospodarskega sodelovanja ter za realizacijo le-teh predvideli ustrezno združevanje finančnih sredstev.

Končno kaže poudariti, da je brezcarinska menjava po listi C in D najpomembnejši vzvod za višje oblike sodelovanja, saj partnerji na drugi strani največkrat istovetijo interes za trajno in razvitejše sodelovanje s konkretno možnostjo brezcarinske menjave. Tu pa se srečujemo s problemom dolgotrajnega in kompliciranega postopka prilagajanja list, zaradi česar se posamezne pobude razvrednotijo oziroma postanejo s časom neaktualne.

Poenostavitev in pospešitev postopka prilagajanja list trenutnim potrebam in konkretnim aktualnim pobudam bi lahko zagotovili in uresničili zlasti z realizacijo 9. in 10. člena osimskega sporazuma.

Ob obravnavi obmejnega gospodarskega sodelovanja se ugotovitve in razprave niso mogle izogniti dejstvu, da se ekonomski del osimskih sporazumov zelo počasi realizira. Izražene so bile zahteve po večji zavzetosti in aktivnosti tudi naše diplomacije v tej smeri, kajti imam občutek, da se v tem primeru s premajhno odločnostjo uveljavljajo naši interesi, zlasti, če upoštevamo, da je osimske sporazume sankcionirala tudi Evropska gospodarska skupnost, vključno z 9. in 10. členom.

Na koncu ne morem mimo ugotovitve, da obmejna blagovna menjava ne deluje destabilizacijsko. Ne bi se smelo dogajati, da se to področje menjave, urejeno z bilateralnimi dogovori, prizadene z intervencijskimi ukrepi, ki jih sprejemamo ob težki plačilno-bilančni situaciji. Zato odločno podpiramo ugotovitve in predloge, ki so vsebovane v poročilu Komisije za mednarodne odnose in Odbora za družbenoekonomske odnose Družbenopolitičnega zbora. Strinjamo pa se, da mora veljati tudi za področje obmejnega gospodarskega sodelovanja določena selektivnost do pobud in do delovnih organizacij, ki želijo sodelovati v tem okviru. Podpirati je treba pobude, ki resnično temeljijo na dolgoročnem interesu, ki so v skladu s cilji in smernicami tega programa, ne pa tistih, ki temeljijo na kratkoročnih interesih in pomenijo zgolj špekulativno izrabo posameznih olajšav, ki jih nudi blagovna menjava v okviru obmejnih sporazumov v odnosu na generalno zunanjetrgovinsko menjavo. Hvala lepa.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa. Želi še kdo besedo? (Ne.) Če ne, zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme tale sklep:

1. Poročilo o uresničevanju sklepov in stališč Skupščine SR Slovenije o obmejnem gospodarskem sodelovanju ter predlog smernic in aktivnosti za pospeševanje obmejnega gospodarskega sodelovanja se sprejmeta.

2. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije naj pripravi program obmejnega gospodarskega sodelovanja za obdobje 1981—1985, s konkretno usmeritvijo nadaljnjega razvoja in s predlogom aktivnosti, ki bodo potrebne za njegovo uresničitev ter pri tem upošteva konkretne predloge iz razprav v delovnih telesih zbora in Skupščine ter pripombe in predloge iz razprave delegatov na seji zbora.

3. Izvršni svet naj v politiki ekonomskih odnosov s tujino upošteva obmejno gospodarsko sodelovanje kot specifično obliko gospodarskega sodelovanja s sosednjimi državami in predvidi ustrezne rešitve ter pripravi predloge za neovirano obmejno gospodarsko sodelovanje.

4. Občinske skupščine in organizacije združenega dela naj ocenijo, ali so v svojih planskih aktih dovolj konkretno opredelile svoje naloge in aktivnosti za pospeševanje obmejnega gospodarskega sodelovanja in jih po potrebi dopolnijo.

Želi kdo o tem razpravljati? (Ne.) Če ne, potem prosim, da glasujete. Kdor je za tak sklep, naj prosim glasuje! (58 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo soglasno sprejeli predlagani sklep.

Če se strinjate, bi se sedaj vrnili na zaključevanje 2. točke dnevnega reda, to je na poročilo o uresničevanju investicijske politike.

Prosim poročevalko skupine delegatov tovarišico Jurančičevo, da poroča zboru.

Zdenka Jurančič: Skupina delegatov, ki je bila oblikovana za proučitev razprave o poročilu o uresničevanju investicijske politike, je vso razpravo temeljito proučila. Na osnovi tega zboru predlaga, da sprejme predlagani sklep z naslednjimi dopolnitvami:

V prvi vrsti drugega odstavka 1. točke se za besedo »obseg« dodaja beseda »vseh«, za besedo »sredstev« pa se dodaja »v Socialistični republiki Sloveniji«, tako da se začetek stavka glasi: »Skupni obseg vseh investicijskih sredstev v Socialistični republiki Sloveniji je manjši glede na predvideno stopnjo rasti...«.

To dopolnitev skupina predlaga zaradi večje jasnosti sklepa. S tem so zajete vse investicije, torej tudi tiste, ki se izvajajo brez pomoči kreditov bank.

Na koncu drugega odstavka 4. točke predlaga skupina, da se doda naslednji stavek: »Enako predlaga tudi upravljalcem Jugobanke — Temeljne banke Ljubljana in Beogradske banke — Temeljne banke Ljubljana.« S tem sta zajeti v tej obveznosti tudi drugi dve banki, ki poslujeta na območju SR Slovenije.

V osmi vrsti 5. točke skupina predlaga, da se pika za besedama »investicijske politike« nadomesti z vejico, stavek pa se nadaljuje z besedilom »o katerih je predstavnik te službe ustno poročal na sejah zborov.«

Obenem so predstavniki bank seznanili skupino, da so iz dopolnilnih poročil, ki so bila včeraj posredovana Skupščini, že razvidni določeni pozitivni premiki, o katerih bo Skupščina SR Slovenije razpravljala v delovnih telesih in na zborih pred obravnavo predloga resolucije za prihodnje leto.

Predsednica Silva Jerreb: Želi kdo besedo o teh popravkih in o sklepu? (Ne.)

Dajem na glasovanje sklep, ki ga je predlagala skupina. Kdo je za? (51 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (En delegat.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep sprejet z večino glasov.

Prehajamo na zaključevanje 3. točke dnevnega reda, to je poročilo o uresničevanju nekaterih planiranih nalog na področju kmetijstva in gozdarstva v letu 1981.

Zdenka Jurančič: Za ta sklep predlagamo dopolnitev 5. točke, in sicer z naslednjim besedilom.

»Izvršni svet Skupščine SR Slovenije naj pri nadaljnjih aktivnostih na tem področju upošteva tudi stališča in predloge delovnih teles republiške Skupščine ter stališča, predloge in mnenja, ki so bila izražena na seji Zbora občin, in o tem posebej poroča.«

Predsednica Silva Jerreb: Želi o tem sklepu kdo razpravljati? (Ne želi.) Če ne, potem prosim, da glasujete. Kdo je za? (57 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo soglasno sprejeli predlagani sklep.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na poročilo o ukrepih za zagotavljanje socialne varnosti delavcev Rudnika Idrija in nadaljnjega razvoja občine Idrija v obdobju 1979—1980.

Poročilo je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet in za svojega predstavnika določil tovariša Andreja Miklavčiča, namestnika predsednika Republiškega komiteja za energetiko, industrijo in gradbeništvo in predsednika odbora podpisnikov družbenega dogovora. Tovariš Miklavčič, želite besedo? (Da.) Prosim!

Andrej Miklavčič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Odbor podpisnikov družbenega dogovora o ukrepih za zagotavljanje socialne varnosti delavcev Rudnika Idrija in nadaljnjega razvoja občine Idrija je Skupščini SR Slovenije predložil zaključno poročilo o izvedbi omenjenih ukrepov, ki temelje na usmeritvah posebnega zakona, sprejetega v tej Skupščini meseca marca 1977. leta.

Iz poročila izhaja, da so podpisniki družbenega dogovora, ki jih je 18, v celoti in v dogovorjenih rokih uresničili vse obveznosti, ki so jih sprejeli v letu 1977, ko je bilo potrebno proizvodnjo živega srebra v Idriji zaradi kritičnih razmer na svetovnem trgu te kovine prekiniti.

Podpisniki družbenega dogovora so na eni strani s solidarnostnimi ukrepi pomagali zagotoviti socialno varnost rudniškim delavcem, ki jih je bilo v trenutku prekinitve proizvodnje nad 900. Z organiziranim pre zaposlovanjem in upokojevanjem se je številčnost tega kolektiva zmanjšala do danes na 201 delavca. Ta kolektiv vzdržuje rudnik in njegove naprave, hkrati pa predstavlja jedro za obnovev proizvodnje.

Da bi nadomestili velik izpad dohodka zaradi prekinitve proizvodnje živega srebra v občini Idrija, so podpisniki družbenega dogovora na drugi strani s pospešeno naložbeno dejavnostjo zgradili v tej občini 14 novih industrijskih in drugih gospodarskih objektov, ki danes že dajejo dobre poslovne rezultate. Vrednost naložb po cenah iz leta 1979 znaša nekaj nad milijardo dinarjev, z naložbami pa so odprli tudi 565 novih delovnih mest, ki so jih zasedli povečini delavci rudnika. Skratka, široka solidarnostna akcija, ki je imela vseslovensko razsežnost, je uspešno zaključena. Naloge, ki sta jih podpisnikom naložila zakon in družbeni dogovor, so v celoti opravljene, s tem pa je prenehala tudi funkcija samega odbora podpisnikov družbenega dogovora, ki je vse te aktivnosti koordiniral in usmerjal.

Ko predlaga, da se poročilo o omenjenih aktivnostih in rezultatih v občini Idrija sprejme, izvršni svet te skupščine hkrati meni, da je treba zagotoviti učinkovite aktivnosti pri vsestranski pripravi rudnika živega srebra za obnovev proizvodnje v trenutku, ko bo ta rentabilna in racionalna. Pri tem ne gre v ničemer zapostavljati interesov po deviznih sredstvih, saj rudnik lahko izvaža izključno na konvertibilno tržišče kar 90 odstotkov svoje proizvodnje in s tem močno pripomore h krepitvi plačilno-bilančne pozicije naše republike.

Zaradi vseh teh okoliščin, in ker se je tudi cena živemu srebru po jeklenki že dvignila od 92 ameriških dolarjev pred štirimi leti na 430 ameriških dolarjev danes, se mora rudnik pospešeno oskrbeti z vsemi potrebnimi načrti za obnovev proizvodnje na višjem tehničnem in tehnološkem nivoju, kar bo tudi nadomestilo potrebo po nekdanjem visokem številu rudarjev. Do trenutka, ko se bo proizvodnja obnovila, pa je treba zagotoviti stalna sredstva za vzdrže-

vanje in odvodnjavanje rudnika kot tudi za nadaljevanje rudniških raziskav, zaradi česar je Izvršni svet pripravil v Poročevalcu objavljene predloge.

Obnovitev proizvodnje živega srebra je, kot kaže položaj, zelo blizu. Omo- gočajo pa jo zlasti:

1. postopna rast svetovnih cen te kovine;
2. vse večje potrebe po konvertibilnih deviznih sredstvih in
3. sprememba paritete med našo in dolarsko valuto.

Razumljivo je, da mora biti obnovitev proizvodnje izključno v domeni ekonomskih odločitev, saj bi kakršna koli umetno ali socialno podpirana pro- izvodnja ne prišla v poštev.

Pri odločitvi o obnovitvi proizvodnje bodo imeli ključno vlogo zlasti do- mači porabniki živega srebra in porabniki deviz, ki bi jih pridobivali z izvo- zom te kovine, banke ter razumljivo delovni kolektiv rudnika samega. Med temi dejavniki tečejo intenzivni razgovori o združevanju dela in sredstev za modernizacijo rudnika ter o ureditvi drugih medsebojnih razmerij.

Tovarišice in tovariši delegati! Ko Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predlaga sprejem poročila odbora podpisnikov družbenega dogovora, predlaga zboru, kot sta to storila tudi Odbora obeh zborov za družbenoekonomske odnose, da sprejme tudi predlagane usmeritve za prihodnost tega rudnika. Hvala lepa.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa, tovariš Miklavčič. Poročilo je bilo objavljeno v Poročevalcu št. 17. Prav tako so bila v istem Poročevalcu objavljena stališča Izvršnega sveta o aktivnostih za zagotavljanje socialne var- nosti delavcev rudnika Idrija in razvoj občine Idrija ter ukrepi za prihodnost Rudnika živega srebra Idrija.

Gradivo je obravnaval Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj in o tem tudi poročal. Želi poročevalec besedo? (Ne želi.)

Pričenjamo razpravo. Besedo ima tovarišica Jožica Krapež, delegatka iz občine Idrija. Prosim!

Jožica Krapež: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši dele- gati! Delegacija Skupščine občine Idrija za Zbor združenega dela in Zbor občin Skupščine SR Slovenije sta ob prisotnosti predstavnikov Rudnika živega srebra Idrija in Izvršnega sveta Skupščine občine Idrija podrobneje obravnavali po- ročilo o ukrepih za zagotavljanje socialne varnosti delavcev Rudnika živega srebra Idrija in nadaljnega razvoja občine Idrija v obdobju 1977—1980, ki ga je izdelal odbor podpisnikov družbenega dogovora.

Odveč bi bilo ponavljati, v kakšnem položaju se je leta 1977, ko smo se zaradi katastrofalnega padca cen živega srebra Idrija, znašel 300 članski kolektiv te delovne organizacije in z njim celotno gospodarstvo, pa tudi druž- bene dejavnosti v občini Idrija. Dovolj je podatek, da je šlo za 40% izpad dohodka v občini ob zelo zahtevni in občutljivi nalogi za zaposlitev pretež- nega dela delavcev Rudnika živega srebra v drugih organizacijah združenega dela v občini.

Po izteku veljavnosti družbenega dogovora moramo ugotoviti, da je bila solidarnostna akcija vseh podpisnikov tega dokumenta izpeljana organizirano in učinkovito, z velikim posluhom za težave, ki so se glede na težo problema tekoče pojavljale v občini in v rudniku živega srebra. Zato v celoti podpiramo

stališče republiškega Izvršnega sveta, ki ugotavlja, da so naloge iz družbenega dogovora uresničene tako, kot so bile načrtane.

Za uspešno izpeljavo solidarnostne akcije se zato zahvaljujemo v imenu družbenopolitične skupnosti vsem, ki so kot podpisniki dogovora sodelovali pri saniranju stanja v občini Idrija, prek delegatov republiške Skupščine pa tudi vsemu združenemu delu Slovenije, ki se je vključevalo v reševanje nastale situacije.

Ob vseh rezultatih solidarnostne akcije pa še vedno ostaja odprto vprašanje statusa Rudnika živega srebra Idrija in možnosti za ponovno aktiviranje proizvodnje, na kar želimo še posebej opozoriti.

Rudnik danes z 238 zaposlenimi opravlja naloge vzdrževanja, odvodnjanja in raziskav, da bi bil v trenutku, ko bi to dovoljevale ekonomske možnosti, pripravljen na obnovitev proizvodnje ob ustreznih vlaganjih v sodobnejšo tehnologijo in zavarovanje okolja.

Nekateri spremenjeni elementi kot so porast cen živega srebra, dvig vrednosti dolarja ter izvozna usmerjenost bodoče proizvodnje zaradi povečanega interesa za devizna sredstva kažejo na nujnost tekočega proučevanja ekonomske učinkovitosti ponovnega aktiviranja rudnika. Na to možnost moramo biti v vsakem trenutku že sedaj pripravljeni. V tem smislu mora še naprej potekati stalno preverjanje ekonomskih elementov prek ustreznih institucij, saj je lahko odločitev o nadaljnjem postopku sprejeta le na osnovi utemeljenih strokovnih ocen. Do trenutka, ko bo mogoče ponovno odpiranje proizvodnje, pa je potrebno zagotoviti trajno ureditev za financiranje dejavnosti rudnika, kar je v stališčih Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije tudi posebej izpostavljeno. To bo potrebno izpeljati z dogovorom oziroma v čim krajšem času. Hvala lepa.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa. Želi še kdo besedo? (Ne.) Če ne, zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme tale sklep:

Zbor sprejema poročilo o ukrepih za zagotavljanje socialne varnosti delavcev Rudnika Idrija in nadaljnjega razvoja občine Idrija v obdobju 1977 do 1980 s stališči Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije ter soglaša z usmeritvijo, naj se nadaljuje vzdrževanje rudnika ter rudniških naprav, prav tako pa tudi raziskovanje rudišč za čas, ko bodo nastopili ugodni pogoji za rentabilno poslovanje, da bo takrat mogoče proizvodnjo v rudniku čim hitreje obnoviti.

Želi o predlaganem sklepu kdo razpravljati? (Ne.) Če ne, potem prosim, da glasujete. Kdor je za, naj prosim glasuje! (59 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Zbor se tudi pridružuje delegaciji oziroma skupini delegatov iz občine Idrija, s tem da izreka priznanje vsem, ki so v teh letih sodelovali pri teh aktivnostih.

Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o določanju in usmerjanju dela prodajne cene bencina in plinskega olja, z osnutkom zakona.

Predlog za izdajo zakona je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet in za svojega predstavnika določil tovariša Slavka Polaniča, namestnika Republiškega komiteja za finance. Tovariš Polanič, želite besedo? (Da.)

Slavko Polanič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! S tem predlogom za izdajo zakona predlagamo usmeritev tistega dela prodajne cene bencina in plinskega olja, ki izvira iz povečanja cen naftnih derivatov od 22. januarja 1981. Predlog za izdajo zakona torej ne posega v usmerjanje tako imenovanega bencinskega dinarja, ki je bil uveden že pred 22. januarjem 1981. leta, in je znašal pri plinskem olju 1,80, pri bencinu pa 2392 dinarjev za liter.

Ob zadnjem povečanju cen bencina in plinskega olja z dne 22. 1. 1981, kar je bilo storjeno z odlokom Zveznega izvršnega sveta o oblikovanju cen za naftne derivate, je bilo med Zveznim izvršnim svetom ter republikami in pokrajinama dogovorjeno, da naj bi se del te cene, to je povečani del nadomestila za ceste, usmerjal tudi za druge namene, ki bodo določeni s pokrajinskimi oziroma republiškimi zakoni.

Po usklajevanju v Izvršnem svetu predlagamo, da se del prodajne cene bencina in plinskega olja, ki pomeni povečano nadomestilo za čas po 22. januarju 1981, usmerja za tele namene in v tejle višini:

1. za ceste v skladu z določbami zakona o javnih cestah, kar pomeni delitev med Republiško skupnostjo za ceste in samoupravnimi interesnimi skupnostmi za ceste na občinski ravni v razmerju 85 proti 15; za to naj bi se torej usmerilo $\frac{2}{3}$ sredstev, to je 66,67 %;

2. za raziskovanje in odkrivanje nahajališč energetskih surovin in sicer Samoupravne interesne skupnosti elektrogospodarstva Slovenije 13,33 %, interesne skupnosti za nafto in plin pa prav tako 13,33 %;

3. za gradnjo cestnih prehodov na železniških progah; ta sredstva naj bi dobila Samoupravna interesna skupnost za železniški in luški promet, in sicer v višini 6,67 %.

Dotok teh sredstev je sicer urejen že od 22. 1. letošnjega leta, vendar je Izvršni svet v ta namen sprejel poseben sklep o začasnem usmerjanju teh sredstev navedenim samoupravnim interesnim skupnostim, da so lahko ta sredstva uporabljala za obratna sredstva. Dokončni obračun teh akontacij bo opravljen po sprejemu predloga zakona o usmerjanju dela prodajne cene bencina in plinskega olja.

Zato predlagam, da predlog za izdajo zakona in osnutek zakona sprejmete. Izvršni svet pa se zavezuje, da bo vaše pripombe in predloge, ki jih boste izrazili v današnji razpravi, ali pa predložili pismeno, proučil in jih vključil v predlog zakona. Hvala lepa.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa, tovariš Polanič.

Predlog za izdajo zakona in osnutek ste prejeli. Izvršni svet predlaga, da bi obravnavali ta akt v skladu z 2. odstavkom 250. člena poslovnika, tako da bi prvo in drugo fazo zakonodajnega postopka združili ter hkrati obravnavali predlog za izdajo zakona in zakonski osnutek. Ima kdo kakšno pripombo k temu predlogu? Prosim, besedo ima Drago Čuček, delegat Skupščine občine Celje!

Drago Čuček (iz klopi): Pri nas smo menili, da bi ta zakon morali sprejemati skupaj z zakonom o cestah.

Predsednica Silva Jereb: To bi bilo pozno, sicer pa imamo razpravo o zakonu o cestah predvideno v periodičnem programu zborov.

Je še kakšno vprašanje? (Ne.) Potem prosim, da glasujemo. Kdo je za združitev postopka? (55 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Ugotavljam, da smo z večino glasov sprejeli predlog Izvršnega sveta.

Predlog za izdajo zakona in osnutek zakona sta obravnavala naš Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta zboru poročala. Poročevalci, želite besedo? (Ne.)

Prehajamo na razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Valentin Dvojmoč, delegat iz občine Sevnica.

Valentin Dvojmoč: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! V pripravah na 61. sejo Zbora občin je naša skupina delegatov posebno pozornost posvetila obravnavi osnutka zakona o določanju in usmerjanju dela prodajne cene bencina in plinskega olja, ki je bil posredovan s predlogom za izdajo zakona, ker meni, da gre za izredno pomembno vprašanje delitve tako imenovanega bencinskega dinarja.

Več let že govorimo o prerazporeditvi bencinskega dinarja, vendar pa že tudi več let ostajamo več ali manj le pri besedah. Stanje glede financiranja, vzdrževanja in izgradnje cest pa se med tem ni izboljšalo, nasprotno, iz leta v leto se celo poslabšuje. Videti je, da ne moremo dojeti kritičnosti položaja, v katerem se nahaja ta dejavnost posebnega družbenega pomena. Vsem nam je dobro znano, da cestno omrežje Slovenije ne ustreza sedanjemu prometu, saj se je promet po nekaterih podatkih povečal v zadnjih desetih letih za trikrat. Neposredne posledice tega so številne žrtve na cestah, česar kot humana socialistična samoupravna družba ne moremo in ne smemo dopuščati v nedogled. Zato nas toliko bolj preseneča predlagana delitev dodatnega bencinskega dinarja v osnutku omenjenega zakona. Menimo, da je nesprejemljivo, da se s predlagano delitvijo bencinskega dinarja namenjata za neposredno financiranje cest le dve tretjini tega denarja. Ne moremo se strinjati, da se 26,66 % teh sredstev namenja za raziskovanje in odkrivanje nahajališč energetskih surovin, ko pa hkrati vemo, da na eni strani nimamo pripravljenih programov raziskav, kar lahko sklepamo tudi iz podane obrazložitve, ki v ničemer ne utemeljuje takšne delitve, na drugi strani pa menimo, da bi morali izbirati sredstva za raziskave energetskih surovin namensko prek cene kurilnega olja, mazuta, premoga in porabe drugih goriv, v sorazmerju s porabo teh goriv.

Predlagamo, da predlagatelj upošteva izredno težavno stanje na področju gradnje in vzdrževanja cest in predlaga novo delitev bencinskega dinarja tako, da se dodatna sredstva namenijo izključno za prioritete naloge in namene, ki izhajajo iz družbenega dogovora o temeljih plana SR Slovenije, saj vemo, da srednjeročni plan gradnje in vzdrževanja cest ni bil uresničen zaradi nezadostnih finančnih sredstev in neurejenega sistema financiranja cest. Medtem ko dajemo okoli 35 % cene goriva za prometni davek, dajemo le 15 % cene goriva za ceste. Kljub temu, da si že več let prizadevamo, da bi dosegli prerazdelitev prometnega davka v korist gradenj in vzdrževanja cest, v tem nismo uspeli. S sredstvi, ki jih zberemo za gradnjo in vzdrževanje cest, pokrivamo v SR Sloveniji le 50 do 60 % potreb. Prvotna zasnova srednjeročnega plana gradnje in vzdrževanja cest je bila znižana za 30 %, to pa pomeni manj novih cest in slabše vzdrževanje. Zato je nesprejemljivo, da je sedanji srednjeročni program gradnje cestnega omrežja manjši od prejšnjega, medtem ko stanje cest in prometa terja večje posege in seveda večja sredstva.

Kot smo pred dnevi slišali, je ob tem tudi finančno stanje Republiške skupnosti za ceste izredno kritično in se ob sedanjem stanju predvideva celo primanjkljaj v višini 1197 milijonov dinarjev. Prepričani smo, da so predlagatelju stanje in razmere znane, prav tako pa tudi posledice, ki so neizbežne, če ne bomo pravočasno dojeli problemov in pomena, ki ga ima ustrezno razvita cestna infrastruktura za razvoj gospodarstva in to tudi upoštevali pri ustreznejši delitvi bencinskega dinarja.

Ob koncu želimo poudariti, da se sicer zavedamo pomena raziskav novih energetskih surovin, vendar je potrebno poiskati ustrežnejši način namenskega zbiranja sredstev, kar je vsekakor mogoče tudi ustrezno urediti. Gradnja cestnih prehodov na železniških progah pa je skupnega pomena za ceste in železnico in nekateri problemi na tem področju terjajo potrebna sredstva za razrešitev. Zato je pravilno, da se del bencinskega dinarja namensko odobri v te namene.

Naj še navedem, da so te pripombe in stališča usklajene s stališči občin Brežice in Krško. Hvala lepa.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa. Želi še kdo besedo? (Ne.) Tovariš Polanič je že povedal, da bo Izvršni svet vse to proučil. Tovariš Polanič, želite morda besedo? (Da.)

Slavko Polanič: Tovarišice in tovariši delegati! Strinjam se s pripombami, ki jih je dal delegat Dvojmoč iz Sevnice, vendar je pri tem omenil samo eno stran problema, drugo pa je zamolčal. Gre za to, da mora Izvršni svet v prvi vrsti skrbeti za oskrbo z energetskimi surovinami in prav v ta namen je bil takrat sprejet dogovor v Zveznem izvršnem svetu, da bo del tega nadomestila uporabljen tudi za raziskovanje in odkrivanje energetskih surovin. Že iz razprav na prejšnjih sejah vemo, kje se nahajamo, na kakšnem nivoju je naša oskrba z energetskimi surovinami, in da smo že sprejeli tudi ustrezne sklepe in dogovore o temeljih plana za to srednjeročno obdobje, za koliko bomo povečali izkop premoga, to se pravi domačih energetskih surovin, da bomo s tem ostali v uvozu nafte približno na sedanji višini in da ga ne bomo povečevali. Prav za odkrivanje teh kopov, naj si bo dnevnih ali jamskih, pa so potrebna dodatna sredstva, in prav ta del sredstev naj bi se usmeril za ta namen.

V okviru prispevka za Raziskovalno skupnost Slovenije sicer združujemo nekaj sredstev, vendar sredstva, ki se tam zberejo, še zdaleč niso zadostna, da bi lahko zadostili vsem potrebam, ki se pojavljajo prav na področju raziskovanja in odkrivanja nahajališč energetskih surovin. Zato predlagam, da ostanemo v sedanjem osnutku zakona pri predloženi rešitvi oziroma delitvi teh sredstev, še zlasti, ker je bilo med samoupravnimi interesnimi skupnostmi, ki so prizadete, doseženo soglasje o tej delitvi. Hvala lepa.

Predsednica Silva Jereb: Želi še kdo besedo? (Ne.) Če ne, potem zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme takle sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o določanju in usmerjanju dela prodajne cene bencina in plinskega olja z osnutkom zakona se sprejme.
2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.
3. Pri pripravi predloga zakona naj predlagatelj upošteva pripombe iz razprave delegatov na seji zбора.

Kdor je za tak sklep, naj prosim glasuje! (54 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (En delegat.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel predlagani sklep.

Prehajamo na 9. točko dnevnega reda, to je na predlog odloka o najetju posojila pri temeljnih bankah v znesku 300 000 000 dinarjev.

Predlog odloka je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet. Njegov predstavnik je tovariš Slavko Polanič. Želite besedo? (Ne.)

Predlog odloka ste prejeli. Dobili ste tudi amandmaje Izvršnega sveta k 2. in 3. členu odloka, ki jih je predložil v smislu četrtega odstavka 277. člena poslovnika Skupščine in so sestavni del predloga.

Predlog odloka sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija. Poročevalca, želita besedo? (Ne.)

Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne.) Če ne, potem zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog odloka. Kdo je za? (57 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo soglasno sprejeli predlog odloka.

Prehajamo na 10. točko dnevnega reda, to je na predlog dogovora o usklajevanju temeljev politike posebnega davka od prometa proizvodov v obdobju 1981—1985.

Predlog dogovora je Skupščini predložil v obravnavo in sprejem Izvršni svet. Njegov predstavnik je tovariš Slavko Polanič. Želite besedo? (Ne.)

Predlog dogovora ste dobili. Prejeli ste tudi predlog odloka o soglasju k predlogu dogovora, ki naj bi ga sprejel naš zbor.

Predlog dogovora sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta zboru pismeno poročala. Želita poročevalca besedo? (Ne želita.)

Pričenjam razpravo. Besedo ima tovarišica Milena Pirher iz Ljutomera. Prosim!

Milena Pirher: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov občine Ljutomer je na seji dne 28. 9. 1981 obravnavala predlog dogovora o usklajevanju temeljev politike posebnega davka od prometa proizvodov v obdobju 1981—1985, ki ga je Skupščini SR Slovenije poslal njen Izvršni svet s predlogom, da ga sprejme, ker je za uresničevanje nalog s področja davčne politike tak dogovor potreben.

Predlog dogovora podpiramo in predlagamo, da se sprejme. Predlagamo, da se spremembe stopenj zveznega, republiškega in občinskega prometnega davka izvršijo hkrati in to v času, ko so v združenem delu predvidene letne inventure.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa. Želi še kdo besedo? (Da.) Besedo ima Vukadin Nedeljković, delegat mesta Ljubljane.

Vukadin Nedeljković: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši! Dogovor je kratek in verjetno ni pričakovati veliko pripomb. To, kar mislim povedati, navidez najbrž niti ni pomembno, če izhajam iz vsebine, pa je to drugače.

Smo priče neenotnega jugoslovanskega tržišča in če izhajamo iz te ugotovitve, potem menimo, da v 3. točki 1. člena besedilo »odvisno od svojih možnosti« ni potrebno in predlagamo, da se črta. Hvala lepa.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa! Tovariš Polanič, prosim!

Slavko Polanič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Ta, na videz sicer malenkostna sprememba, ki jo predlaga delegat, po svoji vsebini le ni tako malenkostna. Tretja točka namreč določa, da bodo republike in pokrajini med seboj vsako leto, odvisno od svojih možnosti, usklajevale višino splošnih stopenj posebnega davka od prometa proizvodov in stopenj tega davka, ki se uporabljajo za promet proizvodov iz 1. točke tega člena.

Vemo namreč, da so stopnje posebnega prometnega davka v republikah in pokrajinah različne, in sicer se gibljejo — če seštejemo občinski in republiški prometni davek, ki predstavljata davek po posebni stopnji, kajti temeljni prometni davek določa zvezna skupščina — od 10 pa tudi do 15 %. V Sloveniji imamo konkretno 8,5 % za posebni temeljni prometni davek kot prihodek republiškega proračuna in 3 % posebnega prometnega davka za občine. Kolikor bi črtali besedilo v skladu s predlogom, bi lahko razumeli, kot da morajo biti te stopnje v vsej federaciji v skupnem seštevku iste; to pa ni namen tega dogovora. Njegov namen je predvsem v tem, da se le republike in pokrajini med seboj usklajujejo, vendar mora to usklajevanje upoštevati tudi možnosti razvoja posameznih republik in njihove potrebe. Le do te višine se lahko izvaja to usklajevanje, ne pa da bi bile stopnje občinskega in republiškega posebnega prometnega davka v vsakem primeru vedno iste.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa. Tovariš Nedeljković, se strinjate?

Vukadin Nedeljković (iz klopi): Verjetno gre za besedno igro. »Dogovarjanje« pomeni še vedno iskanje prave poti, če pa rečemo »glede na možnosti«, potem je to stvar poguma, da se to izvede.

Predsednica Silva Jereb: Povsod se borimo proti linearnim ukrepom, povsod smo za selektivnost, povsod smo za upoštevanje specifičnih razmer!

Želi še kdo besedo? (Ne.) Če ne, potem zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog odloka o soglasju v predloženem besedilu. Kdo je za ta predlog? (48 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Dva delegata.) Se je kdo vzdržal? (Dva delegata.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel predlagani sklep o soglasju.

Ker smo sprejeli predlog odloka o soglasju, je treba sprejeti še tale sklep:

Zbor občin Skupščine SR Slovenije pooblašča Zdenka Malija, direktorja Republiške uprave za družbene prihodke, da v imenu Skupščine SR Slovenije podpiše dogovor o usklajevanju temeljev politike posebnega davka od prometa proizvodov v obdobju 1981—1985.

Kdo je za tak sklep? (57 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Torej smo soglasno pooblastili tovariša Zdenka Malija, da podpiše ta dogovor.

Sedaj pa predlagam glede na stališče našega Odbora za finance še takle sklep:

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije naj prek ustreznih medrepubliških organov zahteva, da pristojni zvezni organi sproti spremljajo uresničevanje

politike prometnega davka in o tem obveščajo vsaj enkrat letno skupščine družbenopolitičnih skupnosti.

Kdor je za tak delovni sklep, naj prosim glasuje! (53 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Tudi ne.)

Ugotavljam, da smo soglasno sprejeli tudi ta sklep.

Prehajamo na 11. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o Skladu federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin.

Osnutek zakona je Skupščini predložil v soglasje Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ. Predstavniki naše delegacije v tem zboru je tovariš Martin Mlinar, predstavnik Izvršnega sveta pa tovariš Andrej Briški, pomočnik direktorja Zavoda SR Slovenije za družbeno planiranje. Želita besedo? Prosim, besedo ima tovariš Briški.

Andrej Briški: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Izvršni svet Skupščine SR Slovenije podpira sprejem tega zakona. Hkrati je poslal republiški Skupščini stališča in pripombe k temu osnutku. Vse pripombe Izvršnega sveta so vključene v predlog sklepa, ki naj bi ga danes sprejel Zbor občin. O vsebini teh pripomb ne bom govoril, rad pa bi omenil, da je svoja stališča in pripombe posredovala Skupščini SR Slovenije tudi Gospodarska zbornica Slovenije.

Večina teh pripomb in stališč je v skladu s pripombami Izvršnega sveta in jih zato podpiramo ter predlagamo, da jih naša delegacija v razpravi oziroma pri usklajevanju v Zvezni skupščini tudi upošteva, razen ene; to je pripomba, ki se nanaša na 5. člen sedaj veljavnega zakona o skladu federacije oziroma 4. člen osnutka zakona, ki ga danes obravnavamo. Gre namreč za to, da se da pripombo Gospodarske zbornice Slovenije razumeti, kot da naj bi za stalna sredstva sklada šteli samo obvezno posojilo. Glede na to, da je treba v sprejetih planskih dokumentih za obdobje 1981—1985 obravnavati kot stalna sredstva sklada, poleg obveznega posojila, tudi tisti del 50 % obveznosti vsake republike, ki jih organizacije združenega dela neposredno usmerjajo za skupna vlaganja v manj razvitih republikah in SAP Kosovo na podlagi samoupravnega združevanja dela in sredstev, menimo, da ta pripomba ni sprejemljiva.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa. Osnutek zakona ste prejeli, dobili ste tudi stališča, pripombe in mnenja Izvršnega sveta, danes na klop pa tudi predlog sklepa, ki naj bi ga sprejel naš zbor.

Osnutek zakona sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta zboru poročala. Poročevalca, želita besedo? (Ne.) Pismenih prijav za razpravo ni. Želi kdo besedo? (Da.) Tovariš Andrej Fajmut, delegat iz občine Ravne na Koroškem, ima besedo.

Andrej Fajmut: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Menim, da je potrebno upoštevati tudi mnenje Gospodarske zbornice, glede katerega je tovariš Briški dejal, da naj se ne upošteva. Verjetno si bomo morali prizadevati za spremembo zakona v tem smislu, da se sredstva, ki jih združujejo organizacije združenega dela, ne bodo obravnavala letno, ampak po programih za dobo 5 let. Verjetno bo že letos problem, saj do konca leta zaradi vrste objektivnih razlogov ne bo podpisan noben samoupravni spora-

zum in se bodo ta sredstva združila kot stalna sredstva sklada federacije. S tem izgubimo eno leto za dohodkovno povezovanje in vlaganje dela in sredstev v skupne programe z drugimi republikami. Iz tega izhaja predlog Gospodarske zbornice Slovenije, da ta sredstva ne štejejo kot stalna sredstva sklada federacije, temveč da se načrtujejo na podlagi samoupravnega sporazumevanja za dobo 5 let pri konkretnih programih sporazumevanja. Ne vem, ali sem bil dovolj jasen? Bilo bi preuranjeno, če bi na osnovi prejšnje razprave zavrnil predlog Gospodarske zbornice Slovenije, zato predlagam, da se to natančneje prouči.

Predsednica Silva Jerreb: Prosim, besedo ima tovariš Milan Gaspari, predsednik Zakonodajno-pravne komisije.

Milan Gaspari: Tovarišice in tovariši! Glede na razpravo tovariša Briškega in tovariša Fajmuta želim pojasniti situacijo. Predlog Gospodarske zbornice Slovenije je žal prišel zelo pozno, tako da ga naša delovna telesa niso mogla obravnavati in zato se lahko zdaj, da tako rečem, na hitro roko o tem dogovarjamo.

V zakonski ureditvi sklada, o katerem je govor, je prišlo do zelo pomembne spremembe in sicer v tem smislu, da se samo 50% del zagotavlja za obvezno posojilo sklada, ostalih 50% pa za združevanje sredstev, seveda kolikor se doseže tako združevanje do te, da tako rečem, maksimalne ravni. Vendar ostajajo vsa ta sredstva formalno del sklada. Dejansko sklad upravlja s sredstvi obveznega posojila, ne upravlja pa s tistimi sredstvi, ki se združujejo do 50% zneska med posameznimi organizacijami združenega dela. Ta ureditev je pravzaprav omogočila tudi to, da se na ta način dosežejo večji učinki pri vlaganju sredstev v manj razvite republike in zlasti pokrajino Kosovo. Ker se ta sredstva enotno obravnavajo, je delež republike Slovenije izpolnjen, če izpolni 50% delež z združevanjem sredstev za razvoj manj razvitih republik in Kosova.

Zato menim, da je popolnoma pravilno, da se ta sredstva vključujejo v sredstva sklada; tak je tudi koncept zakona. Je pa v zakonu, kot ste najbrž opazili, razlika; sklad upravlja samo s tistimi sredstvi, ki predstavljajo obvezno posojilo, ostala sredstva pa samo evidentira. Zavzemamo se tudi za to, da bi glede teh sredstev pospeševali združevanje, predlagali programe in tako dalje, da bi se ta sredstva lahko uspešneje združevala med posameznimi organizacijami združenega dela. To se pravi, brž ko so ta sredstva namreč 50% združenih sredstev organizacij dejansko združena, so del vseh obveznosti in s tem v okviru vseh sredstev sklada, potem lahko na ta način izpolnjujemo našo obveznost tudi prek združevanja, če pa bi jih izločili, pa bi seveda nastala povsem druga situacija. Zato podpiram predlog tovariša Briškega, da se pripomba Gospodarske zbornice ne upošteva, saj so formalno ta sredstva sicer tudi sredstva sklada, vendar ne v takem smislu, da bi sklad z njim upravljal.

Predsednica Silva Jerreb: Tovariš Fajmut, ste s pojasnilom zadovoljni?

Andrej Fajmut (iz klopi): Vztrajam pri svojem stališču in menim, da bo potrebno to vprašanje razčistiti z Gospodarsko zbornico Slovenije.

Predsednica Silva Jereb: To pripombo lahko sprejmemo. Želi še kdo razpravljati? (Da.) Prosim, tovariš Briški.

Andrej Briški: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Rad bi še nekaj pojasnil. To, kar je tovariš Fajmut pojasnil, je povsem točno, namreč, da so velike težave pri pripravljanju samoupravnih sporazumov za skupna vlaganja v konkretne projekte in da je čas tudi veliko vprašanje. Vemo, da se leto 1981 praktično že izteka in da je podpisanih samo manjše število samoupravnih sporazumov, pa tudi ti se bodo pretežno uporabljali šele v prihodnjem letu, tu pa je najresnejše vprašanje dinamika uporabe sredstev. Zato si Izvršni svet Skupščine SR Slovenije pri pripravi medrepubliškega dogovora o dinamiki uporabe teh sredstev prizadeva, da bi omogočili, da se dinamika izvaja na podlagi sprejetih oziroma podpisanih samoupravnih sporazumov, se pravi, da v primeru, če je sporazum podpisan, ni potrebno ob koncu leta poravnati obveznosti kot obvezno posojilo.

Doslej sporazum glede tega še ni dosežen in se republike med seboj še usklajujejo. Prav včeraj je bila seja Medrepubliškega komiteja za družbeno planiranje v Beogradu. Najverjetnejša oblika sporazuma bo ta, da se bodo posamezne prizadete republike medsebojno dogovorile, kako ravnati v takih primerih; se pravi, Slovenija se bo dogovorila z vsako posamezno republiko za konkretne projekte. Kakšen bo končni izid tega sporazumevanja, bi sedaj težko povedal, omenil bi pa rad to, da se zavedamo težav, ki so bile navedene v razpravi tovariša Fajmuta in da jih bo treba bolj elastično reševati.

Slovenija je podpisala dogovor o temeljih družbenega plana Jugoslavije v zvezi s pospeševanjem razvoja manj razvitih republik. Ta dogovor, ki velja za pet let, to je do leta 1985 in ne samo za eno leto, že obravnava ena in druga sredstva kot stalna sredstva sklada, samo da je njihov status različen, z enim sklad upravlja, druga pa samo evidentira. Hvala lepa.

Predsednica Silva Jereb: Lahko zaključim razpravo? (Da.) Zaključujem torej razpravo in dajem na glasovanje predlog sklepa, ki ste ga dobili in h kateremu bi še dodali, da naj delegacija smiselno upošteva tudi pripombe Gospodarske zbornice Slovenije.

Kdor je za tak sklep, naj prosim glasuje! (58 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo sklep soglasno sprejeli.

Prehajamo na 12. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o ratifikaciji sporazuma med SFRJ in Mednarodno banko za obnovo in razvoj (YU-1977).

Predlog zakona je Skupščini predložil v soglasje Zbor republik in pokrajin. Predstavnik naše delegacije v zboru je tovariš Martin Mlinar, predstavnik Izvršnega sveta pa Slavko Polanič. Želita besedo? (Ne.)

Predlog zakona ste dobili, prav tako tudi mnenje Izvršnega sveta ter predlog odloka o soglasju k predlogu zakona.

Predlog zakona so obravnavali Odbor za finance, Zakonodajno-pravna komisija in Komisija za mednarodne odnose, ki so poročali zboru.

Poročevalci, želite besedo? (Ne.) Želi besedo kdo od delegatov? (Ne.)

Če ne, potem dajem na glasovanje predlog odloka o soglasju k predlogu zakona. Kdor je za, naj prosim glasuje! (55 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo predlog odloka soglasno sprejeli.

Prehajamo na 13. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o ratifikaciji sporazuma o garanciji med SFRJ in Mednarodno banko za obnovo in razvoj (YU-1933).

Predlog zakona je Skupščini predložil v soglasje Zbor republik in pokrajin. Tudi pri tem zakonu sta predstavnika tovariš Martin Mlinar in Slavko Polanič. Želita besedo? (Ne.)

Dobili ste predlog zakona in tudi mnenje Izvršnega sveta ter predlog odloka o soglasju k predlogu zakona. Predlog zakona so obravnavali Odbor za finance, Zakonodajno-pravna komisija in Komisija za mednarodne odnose, ki so zboru poročali.

Poročevalci, želite besedo? (Ne.) Želi kdo od delegatov besedo? (Ne.)

Če ne, potem zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog odloka o soglasju k predlogu zakona. Kdor je za, naj prosim glasuje! (57 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo predlog odloka soglasno sprejeli.

Prehajamo na 14. točko dnevnega reda, to je na predlog periodičnega delovnega načrta zborov Skupščine za IV. trimesečje 1981.

Predstavnik Izvršnega sveta pri tej točki je tovariš Lojze Janko, namestnik predsednika Republiškega komiteja za zakonodajo.

Predlog periodičnega delovnega načrta ne izhaja v celoti iz letnega programa, pač pa so vanj kot prednostne vključene tudi aktualne naloge s področja uresničevanja letošnjih planskih nalog in stabilizacijske politike. Družbenopolitične in gospodarske razmere namreč zahtevajo, da se Skupščina SR Slovenije na te razmere veliko bolj odziva kot doslej. Zato so v uvodnem delu na prvem mestu navedene prioritete naloge, ki si jih je Skupščina SR Slovenije začrta s stališči in sklepi, sprejetimi ob obravnavi poročila Izvršnega sveta o uresničevanju družbenega plana za obdobje 1981—1985 ter resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju v letu 1981.

Predlog periodičnega delovnega načrta so obravnavala vsa delovna telesa Skupščine in zbora. Nekateri predlogi teh delovnih teles so bili v fazi nastajanja predloga delovnega načrta že vključeni, zato ni odprtih vprašanj. Izvršni svet Skupščine bi se moral opredeliti še do predloga Komisije za mednarodne odnose in, kolikor je njen predlog sprejemljiv, bi v periodični delovni načrt v mesecu decembru vključili še poročilo o uresničevanju sklepov Skupščine o politiki krepitve materialne osnove slovenske narodne skupnosti v zamejstvu.

V zvezi z obravnavanimi temami na oktobrskih sejah, ki izhajajo iz že omenjenega sklepa zborov z dne 28. 7., naj poudarim, da gre za specifičen pristop k obravnavi. Predlagatelji teh poročil so, podobno kot danes pri prvih dveh točkah, večinoma tisti subjekti našega družbenega življenja, ki morajo predvsem odgovoriti, zakaj se nekatere naloge ne uresničujejo v skladu z dogovorjeno politiko in kdo je odgovoren za takšno neizvajanje. Temu ustrezno je bilo potrebno oblikovati posebne skupine delegatov, ki bodo proučile in ocenile ta poročila in zborom predlagale predloge zaključkov. Stalna delovna telesa zbora se bodo vključila v te obravnave, kolikor bodo posebej zainteresirani.

sirana za posamezne probleme. Tako bomo na današnji seji izvolili tudi v periodičnem delovnem načrtu omenjene skupine delegatov, kot ste lahko videli v gradivu.

Zboru predlagam, da sprejme predlog periodičnega delovnega načrta.

Začenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne želi.) Če ne, zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme tale sklep.

1. Zbor občin Skupščine SR Slovenije sprejema predlog periodičnega delovnega načrta zborov Skupščine SR Slovenije za IV. trimesečje 1981.

2. Periodični delovni načrt za IV. trimesečje 1981 se objavi v Poročevalcu.

Kdo je za tak sklep? (56 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajamo na 15. točko dnevnega reda, to je na volitve in imenovanja.

Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve je predložila zboru v obravnavo in sprejem naslednje predloge odlokov:

1. predlog odloka o izvolitvi predsednice Višjega sodišča v Ljubljani in razrešitvi namestnice javnega pravobranilca SR Slovenije:

2. predlog odloka o izvolitvi sodnikov Višjega sodišča v Mariboru in

3. predlog odloka o razrešitvi sodnice Višjega sodišča v Ljubljani.

Predstavniki komisije je njen predsednik tovariš Franjo Turk. Želite besedo? (Ne.)

Prehajamo na predlog odloka o izvolitvi predsednice Višjega sodišča v Ljubljani in razrešitve namestnice javnega pravobranilca SR Slovenije.

O predlogu odloka pričnjam razpravo. Želi kdo besedo? (Nihče.) Če ne, potem dajem predlog odloka na glasovanje.

Kdo je za? (54 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka. S tem je bila za predsednico Višjega sodišča v Ljubljani izvoljena tovarišica Breda Lokar-Gaspari in hkrati razrešena dolžnosti namestnice javnega pravobranilca SR Slovenije.

Prehajamo na predlog odloka o izvolitvi sodnikov Višjega sodišča v Mariboru.

Začenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Nihče.) Če ne, dajem predlog odloka na glasovanje. Kdo je za? (55 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka. S tem so bili za sodnike Višjega sodišča v Mariboru izvoljeni tovarišica Adela Bombek, Peter Hauptman in Tatjana Planinšek-Nič.

Prehajamo na predlog odloka o razrešitvi sodnice Višjega sodišča v Ljubljani.

O predlogu odloka začenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Nihče.) Če ne, dajem predlog odloka na glasovanje. Kdo je za? (52 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka. S tem je bila Mira Capuder s 30. septembrom 1981 razrešena dolžnosti sodnice Višjega sodišča v Ljubljani.

Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve nam je predložila v obravnavo in sprejem še naslednje predloge sklepov o imenovanju medzborovskih skupin delegatov, in sicer:

— predlog sklepa o imenovanju skupine delegatov za proučitev poročila o uresničevanju nalog na področju ekonomskih odnosov s tujino;

— predlog sklepa o imenovanju skupine delegatov za proučitev poročila o uresničevanju zakona o družbeni kontroli cen in politike cen;

— predlog sklepa o imenovanju skupine delegatov za proučitev poročila o uresničevanju socialne politike in

— predlog sklepa o imenovanju skupine delegatov za proučitev poročila o uresničevanju politike delitve sredstev za osebne dohodke in politike skupne ter splošne porabe.

Glede na to, da smo danes določili periodični delovni načrt zborov Skupščine za zadnje trimesečje letošnjega leta in so ta poročila predvidena za obravnavo na sejah zborov konec oktobra oziroma v začetku novembra letos, je omenjena komisija pripravila predloge sklepov. Danes na klop pa nam je komisija predložila dopolnitev teh sklepov.

Kot je razvidno iz omenjenih sklepov, so v skupino delegatov iz našega zbora predlagani naslednji delegati:

— za področje uresničevanja nalog na področju ekonomskih odnosov s tujino tovariši Valentin Dvojmoč, Janko Kolarič in Viktor Žakelj;

— za področje uresničevanja zakona o družbeni kontroli cen in politike cen tovariši Leopold Slapnik, Bruno Podreka, Janez Roškar in Karel Sukič;

— za področje uresničevanja socialne politike tovariš Stanko Lesnika, Slavko Osredkar, Jože Šušmelj in Silva Jereb;

— za področje uresničevanja politike delitve sredstev za osebne dohodke in politike skupne ter splošne porabe pa tovariši Andrej Fajmut, Zvonko Perlič in Zvonimir Volfand.

Želi o predlaganih sklepih kdo razpravljati? (Ne želi.) Potem pa prosim, da o predlaganih sklepih glasujete. Kdo je za? (56 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagane sklepe.

Glede na to, da je avgusta letos umrl tovariš Bojan Furlan, predsednik Izvršilnega odbora Zveze stanovanjske skupnosti Slovenije, ki je bil hkrati član posebnega delovnega telesa Skupščine SR Slovenije in Izvršnega sveta za proučitev vprašanj v pripravah osnutka zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o upravljanju in razpolaganju s stavbnim zemljiščem — to delovno telo smo ustanovili 28. julija 1981, komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve predlaga, da se v omenjeno skupino imenuje tovariš Rudi Bregar, predsednik Skupščine Zveze stanovanjskih skupnosti Slovenije.

Predlog tega sklepa ste prejeli. Želi o njem kdo razpravljati? (Ne želi.) Če ne, prosim, da glasujete. Kdo je za? (56 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo soglasno sprejeli tudi ta sklep.

Prehajamo na 16. točko dnevnega reda, to je na predloge in vprašanja delegatov.

Najprej bi vam rada povedala tole. Danes ste na klop prejeli poročilo o delu delovnega telesa za odobravanje investicijskih vlagaj skladno z 11. čle-

nom zakona o začasni prepovedi razpolaganja z delom družbenih sredstev za gradnjo in nakup določenih objektov in opreme v letu 1981. To delovno telo smo, kot veste, ustanovili na zadnji julijski seji zborov, in sicer ob obravnavi zakona o začasni prepovedi razpolaganja z delom družbenih sredstev za gradnjo in nakup določenih objektov in opreme v letu 1981 in ga s sklepom zavezali, da o svojem delu poroča zborom. Delovno telo je imelo do danes tri seje in je o tem pripravilo pismeno poročilo.

Vprašujem vas, ali želite, da o tem poročilu razpravljamo v zboru? (Ne.) Sicer pa ga boste v svojih skupinah gotovo prebrali in, če bo potreba in interes, boste postavili komisiji vprašanja na naslednji seji.

Prehajamo na predloge in vprašanja delegatov.

Po prvem odstavku 40. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije ima delegat v zboru pravico postaviti Izvršnemu svetu ali republiškim funkcionarjem, ki vodijo delo republiških organov, vprašanja, ki se nanašajo na njihovo delo ali na zadeve iz njihove pristojnosti. Vprašanje lahko postavi delegat v zboru tudi predsedniku Skupščine SR Slovenije, predsedniku zbora, predsedniku delovnega telesa, kakor tudi predsedniku skupščine samoupravne interesne skupnosti za območje republike, kadar ta enakopravno odloča s pristojnim zborom.

Prejeli smo dve pismeni delegatski vprašanji in sicer Skupščine občine Ravne na Koroškem in Skupščine občine Idrija. Na obe delegatski vprašanji bo Izvršni svet, če bo le mogoče, odgovoril na naslednji seji zbora.

Želi še kdo postaviti kakšno delegatsko vprašanje? (Da.) Prosim, besedo ima tovariš Fajmut.

Andrej Fajmut: Zanima nas, če bomo odgovor prejeli na naslednji seji zbora?

Predsednica Silva Jereb: Lahko se zavežemo, da vas bomo nekaj dni prej obvestili. Besedo ima tovariš Polanič!

Slavko Polanič: Tovarišica predsednica! Izvršni svet je dejansko že razpravljal o delegatskem vprašanju Skupščine občine Ravne na Koroškem glede vprašanja rudnika v Mežici, in ker s predlogom odgovora ni bil v celoti zadovoljen, je naročil predlagatelju, to je Republiškemu komiteju za energitiko, industrijo in gradbeništvo, da odgovor dopolni. Ta dopolnitev bo obravnavana na naslednji seji Izvršnega sveta, tako da bo že na naslednji seji zbora odgovor lahko posredovan.

Predsednica Silva Jereb: Obveznost smo torej sprejeli in kot ste slišali, bo odgovor dan verjetno že na seji 28. oktobra.

Obveščam vas tudi, da smo povsod, kjer smo sprejemali končne odločitve, usklajeni z Zborom združenega dela in z Družbenopolitičnim zborom.

Preden končamo sejo, bi vas rada še obvestila, da sem za 28. oktobra 1981 sklicala 63. sejo našega zbora, na kateri bi obravnavali: predlog zakona o energetske gospodarstvu, uresničevanje zakonov s področja kmetijstva, uresničevanje nalog na področju ekonomskih odnosov s tujino, poročilo o izgubah v združenem delu, poročilo o uresničevanju zakona o družbeni kontroli cen in politike cen ter predloge in vprašanja delegatov. Gre torej za zelo

zahtevno sejo, zato prosim, da se v skladu z našimi dogovori nanjo v občinah čimbolj pripravite.

Ker smo s tem izčrpali današnji dnevni red, se vam zahvaljujem za udeležbo in za razprave ter zaključujem 61. sejo zбора.

(Seja zбора je bila končana ob 14.40.)

62. seja

(21. oktobra 1981)

Predsedovala: Silva Jereb,
predsednica Zbora občin

Začetek seje ob 9. uri.

Predsednica Silva Jereb: Tovarišice in tovariši delegati! Začenjam 62. sejo Zbora občin.

V smislu 15. člena poslovnika našega zbora moramo na začetku vsake seje, preden določimo dnevni red, izvoliti Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja, ki pregleda pooblastila delegatov in pripravi poročilo za zbor.

V to komisijo predlagam po abecednem redu občin naslednje delegate: za predsednika dr. Jelenka Adjanskega, delegata iz občine Grosuplje, za člana pa Ivana Mateka, delegata iz občine Hrastnik in Ivico Hladnik, delegatko iz občine Idrija.

Če se s takim predlogom strinjate, potem prosim, da to potrdite z dvigom rok! Kdor je za tako komisijo, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so bili v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja za 62. sejo Zbora občin izvoljeni: dr. Jelenko Adjanski za predsednika, Ivan Matek in Ivica Hladnik za člana.

Komisijo prosim, da se takoj sestane, pregleda pooblastila delegatov in pripravi poročilo za zbor. Vas delegate pa prosim, da ostanete na svojih mestih, ker bo komisija hitro opravila svoje delo.

Če imate morda pripravljena delegatska vprašanja, potem prosim, da jih oddaste, da jih bomo posredovali Izvršnemu svetu ali drugim naslovnikom z željo, da nanje odgovorijo, če bo le mogoče, že na današnji ali na prihodnji seji našega zbora.

Prav tako prosim tiste delegate, ki imate namen razpravljati o posameznih točkah dnevnega reda, da se prijavite sedaj, ko čakamo na poročilo komisije.

Na klop ste dobili nekaj sklepov. Medtem ko čakamo na poročilo verifi-
kacijske komisije, jih lahko preberete, zlasti tiste, h katerim ne dajemo soglasja.

Hkrati vas obveščam, da so bili na današnjo sejo zbora poleg predstavnikov
Izvršnega sveta povabljeni še Republiška konferenca SZDL, Republiški svet
Zveze sindikatov in Skupnost slovenskih občin k vsem točkam dnevnega reda,
Koordinacijski odbor za razvijanje in uveljavljanje socialistične solidarnosti pri
Predsedstvu Republiške konference SZDL k 3. točki in Odvetniška zbornica
Sloveniji k 7. točki dnevnega reda.

Seje se udeležujejo poleg predstavnikov Izvršnega sveta še tovariš Marjan
Kotar, član Izvršnega odbora Predsedstva Republiške konference SZDL Slove-
nije, tovariš Drago Benčina, član Izvršnega odbora Predsedstva za Koordina-
cijski odbor za razvijanje in uveljavljanje socialistične solidarnosti pri Pred-
sedstvu Republiške konference SZDL, tovariš Marjan Grampovčan, namestnik
sekretarja za Skupnost slovenskih občin, in dr. Vladimir Keič, podpredsednik
Odvetniške zbornice Slovenije.

Kot poročevalci delovnih teles zbora in Skupščine pa so navzoči tovariš
Albin Levičnik, član Odbora za finance, tovariš Milan Gaspari, predsednik
Zakonodajno-pravne komisije, tovariš Ivan Einfalt, član Komisije za pravo-
sodje, in Mihaela Verbič, članica Komisije za volitve, imenovanja in admini-
strativne zadeve.

Komisija je opravila svoje delo. Prosim, tovariš predsednik, da poročate
zboru!

Dr. J e l e n k o A d j a n s k i : Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši
delegati! Komisija za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja Zbora občin
je na podlagi 16. člena poslovnika Zbora občin pregledala pooblastila delegatov
na seji zbora in iz teh pooblastil in napravljenega seznama delegatov ugotovila,
da se udeležujejo današnjega zasedanja delegati vseh občin v SR Sloveniji
in delegati mesta Ljubljane in Obalne skupnosti občin Koper, razen delegatov
iz občin Ajdovščina, Dravograd, Gornja Radgona, Krško in Ljubljana-Bežigrad.

Ob pregledu dokumentacije je komisija ugotovila, da so vsa pooblastila,
ki so jih delegati predložili, neoporečna. Zato komisija v smislu prvega odstavka
17. člena poslovnika Zbora občin predlaga, da zbor poročilo sprejme in s tem
verificira pooblastila delegatov za današnjo, 62. sejo.

Predsednica Silva Jereb: Hvala! Želi kdo o poročilu besedo? (Ne.)
Če ne, prosim, da poročilo z dvigom rok potrdimo. Kdo je za, naj prosim dvigne
roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal?
(Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno potrdil poročilo Komisije za verifikacijo
pooblastil in imunitetna vprašanja in s tem verificiral pooblastila delegatov
za 62. sejo Zbora občin.

Obenem ugotavljam, da je zbor sklepčen in da lahko pravnoveljavno raz-
pravlja in sklepa.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je za določitev dnevnega
reda 62. seje Zbora občin.

Glede na to, da iz tehničnih razlogov nismo uspeli razmnožiti zapisnika
61. seje Zbora občin, predlagam, da na današnji seji odobrimo le zapisnik
60. seje zbora, ki ste ga prejeli.

Tako predlagam za današnjo sejo zbora naslednji dnevni red:

1. določitev dnevnega reda 62. seje Zbora občin,
2. odobritev zapisnika 60. seje Zbora občin,
3. predlog zakona o dodatnem prispevku solidarnosti v letih 1982 do 1985,
4. predlog odloka o financiranju graditve stanovanj za nosilce družbenih funkcij v SR Sloveniji v letih 1982—1985,
5. predlog odloka o sofinanciranju programa gradnje družbenih najemnih stanovanj za delavce republiških organov v obdobju 1982—1985 in zagotovitvi sredstev za plačilo posojil, najetih za stanovanja, zgrajena v obdobju 1975—1981,
6. predlog odloka o sofinanciranju programa zagotavljanja stanovanj delavcem organov za notranje zadeve v obdobju 1982—1985,
7. statut Odvetniške zbornice Slovenije,
8. predlog zakona o ratifikaciji sporazuma o postopku za izdajanje uvoznih dovoljenj,
9. predlog zakona o ratifikaciji sporazuma med SFRJ in Kraljevino Dansko o izogibanju dvojnemu obdavčevanju dohodka in premoženja,
10. predlog zakona o ratifikaciji sporazuma o gospodarskem in tehničnem sodelovanju pri graditvi in rekonstrukciji industrijskih in drugih objektov v SFRJ, ki je bil sklenjen med Zveznim izvršnim svetom SFRJ in vlado Zveze Sovjetskih socialističnih republik,
11. osnutek zakona o dopolnitvi zakona o dovolitvi začasnega kredita SR Bosni in Hercegovini za obnovo objektov, ki jih je poškodoval potres v dneh 26. in 27. oktobra 1979,
12. osnutek zakona o zagotovitvi sredstev za odpravo posledic potresa v letu 1979 na območju nekaterih občin v SR Bosni in Hercegovini in SR Hrvatski,
13. osnutek zakona o zagotovitvi sredstev železniškim transportnim organizacijam združenega dela za nakup tirnih vozil domače proizvodnje,
14. volitve in imenovanja,
15. predlogi in vprašanja delegatov.

Želi o takem dnevnem redu kdo razpravljati? (Ne želi.) Če ne, potem prosim, da glasujete! Kdo je za tak dnevni red? (58 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo soglasno sprejeli dnevni red, tako kot sem ga predlagala.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnika 60. seje Zbora občin.

Osnutek zapisnika ste dobili. Predlaga morda kdo k zapisniku 60. seje kakšno dopolnilo ali popravek? (Ne.) Če ne, potem prosim, da glasujete! Kdo je za to, da ga odobrimo? (59 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno odobril zapisnik 60. seje.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o dodatnem prispevku solidarnosti v letih 1982 do 1985.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet in za svojega predstavnika določil tovariša Slavka Polaniča, namestnika republiškega sekretarja za finance. Tovariš Polanič, želite besedo? (Ne.)

Predlog zakona ste dobili danes na klop, pa tudi stališča Koordinacijskega odbora za razvijanje in uveljavljanje socialistične solidarnosti pri Predsedstvu Republiške konference SZDL Slovenije.

Obravnavala sta jih Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta zboru predložila poročila. Želita poročevalca besedo? (Ne.)

Pričenjamo razpravo! Besedo ima tovariš Vinko Vidic, delegat iz občine Kranj!

Vinko Vidic: Naša skupina delegatov, ki je obravnavala gradivo v zvezi s predlogom zakona o dodatnem prispevku solidarnosti v letih 1982—1985, je menila, da je ta predlog morda premalo konkreten in je zaradi tega postavila naslednje vprašanje:

Predlagatelj zakona naj obrazloži, ali bodo na predlagani ravni zbrana sredstva zadoščala tudi za izpolnjevanje kreditnih obveznosti naše republike do SR Črne gore? Sprašujemo tudi, ali bo mogoče iz teh virov zagotavljati tudi sredstva, ki so predvidena z zakonom o sredstvih za odpravo posledic potresa v Črni gori?

Takrat, ko sklepamo o nekaterih obveznostih, moramo namreč točno vedeti, kakšne bodo te obveznosti!

Predsednica Silva Jereb: Tovariš Aljoša Žorga, delegat Skupščine mesta Ljubljane, ima besedo.

Aljoša Žorga: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši! Pripomba skupine delegatov Skupščine mesta Ljubljane se nanaša na 12. člen. V načelu podpiramo stališča Odbora za finance Zbora občin k 12. členu, vendar pa dajemo pripombo, da bi se dosežena razlika oziroma presežek, ki je predviden, med vplačanimi sredstvi in obveznostjo, poračunal v skladu z zakonom in da se ne daje kot kredit. To je pripomba, ni pa amandma.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa! Tovariš Polanič ima besedo.

Slavko Polanič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! 12. člen smo v predlog zakona vgradili naknadno in sicer predvsem zaradi tega, da bi iz naslova dodatnega prispevka solidarnosti le poskušali poravnati tudi del naše kreditne obveznosti do sklada za odpravo posledic potresa v Črni gori. Na prvi pogled se zdi, da ta rešitev sicer ni najboljša, vendar pri tem poudarjam, da smo v preteklem letu že koristili del sredstev tako imenovane republiške solidarnosti in sicer v višini 465 milijonov dinarjev, da smo s temi sredstvi poravnali našo kreditno obveznost do Črne gore za leto 1980. V 12. členu smo predvidevali, da bi se presežek, ki bi eventualno nastal v letih 1982 in 1983, dokler traja naša kreditna obveznost do sklada za odpravo posledic potresa v Črni gori — pozneje nastopa samo nepovratna obveznost do Črne gore vse do leta 1989 — lahko uporabil delno tudi za odplačilo tega kreditnega dela obveznosti do sklada za odpravo posledic potresa v Črni gori. To utemeljujemo prav s tem, ker smo v lanskem in tudi v letošnjem letu koristili 160 milijonov dinarjev iz sredstev republiške solidarnosti. Če ne bo potreb za pokrivanje škod po elementarnih nesrečah v naši republiki v teh letih, bi se lahko odbor udeležencev odločil, da ne bo odpoklical sredstev solidarnosti, ki se vsako leto obračunavajo v višini enodnevnege osebnege dohodka in pa višini 0,2% od

doseženega dohodka po vsakoletnem zaključnem računu in bi potem tisti del sredstev ostal kot likvidna sredstva pri organizacijah združenega dela na področju naše republike.

12. člen smo vgradili v zakon prav iz tega razloga, da teh presežkov ne bi vračali nazaj plačnikom, ampak bi ta sredstva izkoristili za izpolnitev dela kreditne obveznosti SR Slovenije do tega sklada v Črni gori.

Bil je govor tudi o valorizaciji naše obveznosti do sklada v Črni gori. Moramo poudariti, da še vedno ni bil sprejet odlok Zvezne skupščine o valorizaciji obveznosti oziroma vplačanega dela obveznosti naše republike, pa tudi vseh drugih republik in obeh pokrajin za leto 1980.

V smislu zakona o zagotavljanju sredstev temu skladu v Črni gori bi morala skupščina sprejeti odlok vsako leto do konca novembra, ko so objavljeni indeksi rasti cen investicijske opreme in cen gradbenih objektov. Na osnovi teh indeksov cen se ugotavlja valorizacijska obveznost, to se pravi dodatna obveznost vsake republike in pokrajine do sklada v Črni gori za vsako leto posebej. Za leto 1980 za sedaj ta obveznost še ni dokončno ugotovljena in razporejena z odlokom na republike in pokrajini. Prav tako so v obrazložitvi za sedaj še približni izračuni, ki smo jih pač opravili na podlagi že objavljenih indeksov rasti cen za leto 1980.

Odlok zveznega statističnega zavoda je že bil objavljen in na podlagi tistega razmerja je bilo ugotovljeno, kolikšen del skupne obveznosti do tega sklada v Črni gori se vsako leto valorizira.

Zato so ti zneski tu seveda samo približni, vendar bodo ti zneski iz leta v leto skokovito naraščali, prav glede na to, ker se vedno računajo zmnožki vseh porastov indeksov cen od leta 1980 naprej. To se pravi, ko bomo ugotavljali obveznost iz naslova valorizacije teh sredstev za leto 1981, bosta prišla v poštev že dva indeksa in sicer indeks za leto 1980 in indeks rasti cen gradbenih objektov in opreme za leto 1981. V letu 1982 bodo že trije zmnožki teh indeksov. Tako računamo, ker se bodo osebni dohodki gibal seveda vedno nekoliko počasneje od dviga rasti cen gradbenih objektov in investicijske opreme, da bomo iz teh sredstev uspeli poravnati naše nepovratne obveznosti do tega sklada v Črni gori in pa eventualno, če bo kaj ostalo, potem v smislu tega 12. člena predloga zakona tudi en del kreditne obveznosti.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa, tovariš Polanič! Želi še kdo postaviti kakšno dodatno vprašanje? (Ne.)

Prehajamo na glasovanje! Kdo je za predlog zakona? (55 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (En delegat.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel predlog zakona.

Na predlog našega Odbora za finance pa zboru predlagam, da sprejme še naslednji sklep:

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije naj po zaključnih računih za leto 1981 pripravi posebno poročilo o vseh solidarnostnih obveznostih v SR Sloveniji za primer naravnih nesreč, o načinih zagotavljanja sredstev in o uporabi teh sredstev ter pri tem upošteva mnenje Odbora za finance, razvidno iz njegovega poročila z dne 7. 10. 1981.

Želi o tem kdo besedo? (Ne.) Potem prosim, da glasujemo še o tem delovnem sklepu! Kdo je za? (50 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo soglasno sprejeli ta sklep.

Medtem so prišli na sejo še delegati iz Gornje Radgone, Krškega in iz Ljubljane-Bežigrada.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na predlog odloka o financiranju graditve stanovanj za nosilce družbenih funkcij v SR Sloveniji v letih 1982—1985.

Predlog odloka je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet in za svoja predstavnika določil tovariša Petra Bekeša, namestnika republiškega sekretarja za pravosodje, upravo in proračun in Valentina Gerkmana, pomočnika sekretarja. Želita predstavnika predlagatelja besedo? (Da.) Prosim, besedo ima tovariš Gerkman!

Valentin Gerkman: Tovarišica predsednica, dovolite mi, da podam uvod k vsem trem odlokom.

Tovarišice in tovariši delegati! Predlogi odlokov z amandmaji, ki jih je predlagal Izvršni svet Skupščine SR Slovenije, pomenijo v primerjavi z osnutki teh odlokov bistveni premik v smeri reševanja stanovanjskih vprašanj delavcev republiških upravnih organov in nosilcev družbenih funkcij, skladno s sistemskimi zakoni s tega področja.

Pri pripravi predlogov odlokov so bile proučene vse pripombe iz razprave o osnutkih. Realne možnosti v prihodnjem srednjeročnem obdobju ne omogočajo rešitve vseh stanovanjskih potreb, tako nosilcev družbenih funkcij kot tudi delavcev republiških organov. Zato je temeljna usmeritev v vseh treh odlokih zagotavljanje sredstev le za najnujnejše reševanje stanovanjskih vprašanj, ob upoštevanju vloge, položaja in nalog organov in organizacij, načel kadrovske politike, značaja posamezne funkcije oziroma del in nalog, ki se opravljajo v okviru funkcije. Ta usmeritev je poudarjena v vseh treh odlokih, zlasti v odloku o financiranju graditve stanovanj za nosilce družbenih funkcij v SR Sloveniji.

V skladu z razvojem političnega sistema in samoupravljanja opravlja odgovorne družbene naloge in funkcije vedno večji krog ljudi. Zlasti bo to prišlo do izraza ob volitvah v delegacije v letu 1982 in ob kadrovske spremembah ob kongresu oziroma konferencah družbenopolitičnih organizacij. Za pretok kadrov med občino, republiko in federacijo pa je potrebno zagotoviti ustrezno reševanje stanovanjskih vprašanj delavcev, ki bodo za določen čas prevzeli odgovorne naloge in funkcije, ter se na-to po preteku mandata vrnili v temeljno organizacijo združenega dela in delovne skupnosti, iz katerih so prišli.

Sredstva, ki bodo zagotovljena po tem odloku, bodo predvsem namenjena za pridobitev stanovanj, ki se bodo nosilcem družbenih funkcij dodeljevala v času opravljanja funkcije. Samo v izjemnih primerih ter ob pogojih zakona o stanovanjskem gospodarstvu bodo lahko ta sredstva uporabljena za trajno reševanje stanovanjskih vprašanj nosilcev družbenih funkcij v obliki stanovanjskih posojil in družbenih najemnih stanovanj.

Stanovanja in stanovanjska posojila se bodo dodeljevala nosilcem družbenih funkcij po pravilniku, ki ga je že sprejel Izvršni svet Skupščine SR Slovenije in je usklajen z veljavno zakonodajo in v katerem so določeni pogoji, ob katerih bo nosilec družbene funkcije upravičen pridobiti stanovanjsko posojilo ali družbeno najemno stanovanje. Določeni so stanovanjski standardi in višina lastnih sredstev, ki jih bo dolžan plačevati posameznik, to se pravi nosilec družbene funkcije. Njegova značilnost je predvsem v tem, da nosilci družbenih funk-

cij lahko pridobijo družbeno najemno stanovanje pod enakimi pogoji kot delavci v združenem delu.

Odlok o sofinanciranju programa gradnje družbenih najemnih stanovanj za delavce republiških organov v obdobju od leta 1982—1985 in zagotovitvi sredstev za odplačila posojil, najetih za stanovanja, zgrajena v obdobju 1975 do 1981, pomeni v osnovi enak način reševanja stanovanjskih vprašanj kot v organizacijah združenega dela, kjer se za sredstva za stanovanjsko gradnjo lahko nameni ostanek čistega dohodka.

Delovne skupnosti republiških organov pridobivajo v okviru svojega dohodka le sredstva za osebne dohodke in skupno porabo in lahko za stanovanjsko gradnjo usmerijo le dogovorjeni del stanovanjskega prispevka v višini 3,175 % od bruto osebnega dohodka kot osnove.

V odloku se s prehodno določbo za leti 1982 in 1983 zagotavlja enak način pridobivanja sredstev kot do sedaj, to je neposredno v skladu združenih sredstev republiških organov za stanovanjsko izgradnjo, za leti 1984 in 1985 pa se bodo sredstva zagotavljala organom na podlagi njihovih ovrednotenih programov dela na način, ki ga določa zakon o sistemu državne uprave, Izvršnem svetu Skupščine SR Slovenije ter o republiških upravnih organih.

Samoupravna organiziranost delovnih skupnosti republiških organov je na področju reševanja stanovanjskih vprašanj določena s samoupravnim sporazumom o združevanju in porabi sredstev republiških organov za stanovanjsko gradnjo. Sporazum so sprejeli delavci republiških organov že v letu 1975. Pripravljajo pa se spremembe in dopolnitve glede na zakon o stanovanjskem gospodarstvu in glede na družbeni dogovor o skupnih osnovah za zagotavljanje in usklajevanje samoupravnih družbenoekonomskih odnosov na področju stanovanjskega gospodarstva v SR Sloveniji.

Glede na možnosti republiškega proračuna je prvotni program organov za notranje zadeve zmanjšan za polovico in zaostaja za realnimi potrebami v sedanjem planskem obdobju. Delavci organov za notranje zadeve so v skladu z določili zakona o stanovanjskem gospodarstvu in družbenega dogovora na referendumu dne 30. 6. 1981 že sprejeli nov pravilnik o reševanju stanovanjskih vprašanj, v katerem so uvedli med drugim stanovanjske standarde ter plačilo lastne udeležbe pri pridobivanju stanovanjske pravice na družbenem najemnem stanovanju, torej točno tako kot velja za delavce v združenem delu.

Zaradi ustrežnejše opredelitve načina zbiranja sredstev za zagotavljanje stanovanj za delavce organov za notranje zadeve, v skladu z določili zakona o notranjih zadevah in statuta delovne skupnosti se bodo od leta 1984 dalje sredstva za stanovanjsko gradnjo zagotavljala v okviru Republiškega sekretariata za notranje zadeve, v skladu z njegovim programom dela, tako da se tudi za reševanje stanovanjskih vprašanj delavcev zagotovijo kadrovske pogoji za opravljanje funkcij, del in nalog organov za notranje zadeve. Ta določba je vsebinsko skladna z ureditvijo v vseh treh odlokih.

Vsebinsko nov pristop k reševanju stanovanjskih vprašanj nosilcev družbenih funkcij, delavcev republiških organov in delavcev organov za notranje zadeve predlagatelj uveljavlja že v amandmajih, ki so sestavni del teh treh odlokov.

V amandmajih, ki jih dodatno predlaga Izvršni svet Skupščine SR Slovenije in ki so zasnovani na osnovi razprave v delovnih telesih Skupščine in zborov, pa je nov način reševanja stanovanjskih vprašanj še določeneje oblikovan. To

velja še zlasti za amandma k 1. členu odloka o financiranju graditve stanovanj za nosilce družbenih funkcij v SR Sloveniji v letih 1982—1985.

Tovarišice in tovariši delegati! Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predlaga, da sprejmete vse tri odloke, z amandmaji, ki jih je predložil, in z amandmaji odborov za finance Zbora občin in Zbora združenega dela, s katerimi se Izvršni svet strinja. Hvala lepa.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa! Predlog odloka ste dobili, dobili ste tudi amandmaje, ki jih je na podlagi 4. odstavka 277. člena poslovnika Skupščine predložil Izvršni svet. Kot delovni pripomoček ste prejeli tudi prečiščeno besedilo predloga odloka, danes na klop pa še amandmaje Izvršnega sveta k 1., 2., 4. in 5. členu predloga odloka. Tovariš Gerkman pa je pravkar pojasnil, za kaj gre.

Predlog odloka so obravnavali Odbor za finance, Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve in Zakonodajno-pravna komisija, ki so zboru poročali. Želijo poročevalci besedo? (Ne želijo.)

Pričenjam razpravo! Besedo ima delegat Janko Pučnik iz občine Ljubljana-Bežigrad.

Janko Pučnik: Tovarišice in tovariši! Naša skupina delegatov je razpravljala o tem odloku. Načelno se seveda strinjamo s temi rešitvami. Imamo pa eno vprašanje. Analiza preteklega srednjeročnega obdobja 1976—1980 prikazuje, da je bilo v tem času zgrajenih 98 stanovanjskih enot, nikjer pa ni zapisano, koliko teh enot bodo nosilci funkcij po poteku mandata izpraznili. Ali pomeni potreba po 64 garsonjerah večanje števila nosilcev funkcij ali pa so dosedanji nosilci funkcij dobivali najemna stanovanja, na katerih uporabnik pridobi stanovanjsko pravico.

Pridružujemo se tudi mnenju Komisije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve, da predložena formulacija, na podlagi katere se izjemno dodeli stanovanje za nedoločen čas, ni dovolj precizna in jo je potrebno kljub predhodnemu pojasnilu določneje opredeliti. Hvala lepa!

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa. Prosim, besedo ima delegat Anton Prus iz občine Ljubljana-Center.

Anton Prus: Po mnenju naše delegacije manjkajo podatki o številu upravičencev do teh stanovanj in podatki o sedanjem stanovanjskem fondu. V vse odloke pa bi bilo treba vključiti tudi določbo o ustrezni obliki družbenega nadzora nad koriščenjem tega stanovanjskega fonda. Hvala lepa.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa! Želi še kdo besedo? (Da.) Prosim, besedo ima tovariš Stanko Gobec, delegat iz občine Šmarje pri Jelšah.

Stanko Gobec: Tovarišica predsednica, tovariši delegati! Načelno se strinjamo s predlogom odloka o financiranju graditve stanovanj za nosilce družbenih funkcij, vendar prosimo, da se predložijo dodatne obrazložitve o dosedanjem koriščenju teh stanovanj in o pravicah ter dolžnostih, ki jih imajo voljeni funkcionarji pri koriščenju teh stanovanj.

Posebno nas zanima, kakšna je primerjava s koriščenjem stanovanj v federaciji. Precej smo slišali in brali, da so se v federaciji dogajale nekatere ne-

pravilnosti, da so bila stanovanja nepravilno koriščena in da se niso vračala, ampak so ta stanovanja ostajala raznim sorodnikom, ki do tega niso bili upravičeni.

Predlagamo in prosimo, da se pripravi ta analiza v Sloveniji in da se nas o tem obvesti. Hvala lepa.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa! Predlagam, da združimo razpravo o vseh treh odlokih. Tovariš Pangeršič iz Zagorja se je javil k 5. točki dnevnega reda. Prosim, tovariš Pangeršič.

Janez Pangeršič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Delegacija za Zbor občin iz občine Zagorje ob Savi načelno podpira predlog odloka o financiranju graditve stanovanj za nosilce družbenih funkcij v letih 1982—1985 z amandmaji predlagatelja, vendar pa delegacija meni, da se je pri teh investicijah treba obnašati skrajno racionalno in stabilizacijsko ter omejevati porabo.

Delegacija meni, da je treba zmanjšati število stanovanj, ki naj bi se gradila iz sredstev naše republike in v večjem številu omogočiti, da vodilni delavci pridobijo stanovanjsko pravico po zakonu o stanovanjskih razmerjih. Velikost in cene stanovanj morajo biti v skladu s sprejetimi načeli in normativi. Pogoje za pridobitev stanovanjskega posojila se morajo bolj približati poprečnim pogojem v Sloveniji. Gre za krajšo odplačilno dobo in višjo obrestno mero. Sprejem odloka mora biti pogojen z zagotovitvijo sredstev v proračunu oziroma v srednjeročnem planu Slovenije za obdobje 1981—1985. Sredstva za gradnjo stanovanj ne smejo presežati dogovorjenih in naknadno znižanih sredstev za splošno porabo.

Te pripombe veljajo tudi za 5. in 6. točko dnevnega reda. Hvala lepa!

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa! Želi še kdo besedo? (Ne.) Tovariš Gerkman, boste lahko odgovorili vsaj na nekatera vprašanja? Prosim!

Valentin Gerkman: Glede analize o koriščenju sedanjega stanovanjskega fonda, zlasti fonda, ki ga koristijo nosilci družbenih funkcij, je bilo veliko izrečenega tudi na delovnih telesih in odborih, zato smo v tem času pripravili vsaj nekaj podatkov; gre za 98 stanovanj, ki so bila pridobljena v prejšnjem obdobju s prejšnjim odlokom. Ta stanovanja zasedajo samo nosilci družbenih funkcij, ki so še vedno na teh funkcijah.

Na Odboru za finance Zbora občin in tudi Zbora združenega dela pa se je pojavilo dodatno vprašanje in želja, da bi dobili kompleksnejši pregled nad tem stanovanjskim fondom tudi za obdobje pred 1975 letom. V tem kratkem času do zasedanja zborov pa bi bilo to težko opraviti. Tako se je predlagatelj strinjal, da opravi temeljito analizo in poroča Skupščini o vsem stanovanjskem fondu, pridobljenem iz tistega dela družbenih sredstev, ki je bil dan iz republiškega proračuna za pridobivanje stanovanj, vključno z načinom koriščenja teh stanovanjskih enot v današnjem času.

Mislím, da je to vključeno v poročilo Odbora za finance. To analizo smo dolžni predložiti v 1982. letu. Določene dodatne podatke imam tudi ta trenutek na razpolago, samo mislim, da ne bi obsegli celote, zlasti ne tistega, kar je zahteval delegat iz Šmarij pri Jelšah glede fonda v federaciji.

Na komisiji za volitve, imenovanja in administrativne zadeve je bila tudi izražena želja, kot tudi v vseh ostalih delovnih telesih, da se precizneje opredelijo izjeme, ko nosilec družbene funkcije lahko pridobi stanovanjsko pravico. Mislim, da je ravno zaradi preciznejšega oblikovanja teh določil Izvršni svet predložil amandmaje, ki so vam bili posredovani na klop. S preoblikovanjem drugega odstavka 1. člena je določno opredeljeno, v kakšnem primeru lahko nosilci družbenih funkcij pričakujejo dodelitev najemniškega družbenega stanovanja. Sredstva po odloku o financiranju gradnje stanovanj za nosilce družbenih funkcij so praviloma namenjena za nosilce družbenih funkcij v času opravljanja funkcije, vse ostalo naj bi bilo v skladu z zakonom o stanovanjskem gospodarstvu, kjer pa so določila povsem jasna. Najemniško stanovanje se lahko pridobi samo z lastno udeležbo in seveda tudi samo v usmerjeni gradnji. Tako so z odlokom nosilci družbenih funkcij povsem izenačeni z delavci glede možnosti pridobitve stanovanjske pravice.

Točno programsko opredeliti, koliko je tistih stanovanj, ki naj bi bila najemniška družbena stanovanja, menim, da je v tem trenutku dokaj težko. Kot sem že povedal, pričakujemo precej kadrovskih sprememb po kongresu in seveda po volitvah, in je težko pričakovati, da bi že danes lahko predvideli vse kadrovske spremembe in tudi načrtovali stanovanjske potrebe za te kadre.

Glede večjega družbenega nadzora nad dodeljevanjem stanovanj, mislim, da je tudi to v odloku zapisano. Stanovanja dodeljuje komisija Izvršnega sveta, v kateri so člani vseh organov in organizacij kot udeleženci, ki lahko pričakujejo reševanje stanovanjskih vprašanj iz teh sredstev. Mislim, da je to prvi del družbenega nadzora. Hkrati je tudi Izvršni svet dolžan vsako leto konkretno in temeljito analizirati dodeljevanje stanovanj in podati ocene o potrebah za naslednje leto. Šele tako lahko ob predlogu zakona o proračunu za naslednje leto pričakujemo, da bodo sredstva iz naslova tega odloka dodeljena.

Predsednica Silva Jereb: Glede federacije republika verjetno nima točnega pregleda. Republika ima pregled nad tem, koliko je bilo sredstev iz Slovenije zbranih v federaciji za te namene, kako se stanovanja koristijo, pa bi sedaj verjetno težko rekli. V poročilu, za katerega ste se zavezali, da bi ga do konca 1982 leta predložili, pa se bo to dalo ugotoviti.

Stanovanjski fond v federaciji se gradi že več let in vprašanje je, če so stanovanja iz slovenskih sredstev namenjena že danes delegatom in funkcionarjem iz Slovenije. Naši tovariši iz republike si bodo gotovo prizadevali, da bi dobili točne podatke tudi o fondu v federaciji. V vse podrobnosti pa bo verjetno težko iti. To bi morda celo zahtevalo, da se v okviru federacije sproži zahteva za tako analizo, seveda, če bi to zahtevale tudi druge republike.

Želi še kdo besedo? (Ne.) Če ne, potem zaključujem razpravo!

Prehajamo na glasovanje! Najprej bi glasovali o amandmaju našega Odbora za finance k 2. odstavku 6. člena, ki je razviden iz njegovega poročila z dne 7. 10. Z amandmajem soglašata Zakonodajno-pravna komisija in predlagatelj. Se Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve tudi strinja? (Da.) Kdor je za amandma, naj prosim glasuje! (60 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je amandma soglasno sprejet.

Dajem na glasovanje amandmaje Izvršnega sveta, ki ste jih prejeli danes na klop. Delovna telesa s temi amandmaji soglašajo, zato predlagam, da glasujemo o vseh amandmajih skupaj. Kdor je za amandmaje Izvršnega sveta,

naj prosim glasuje! (60 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo soglasno sprejeli tudi amandmaje Izvršnega sveta.

Glasovali bomo še o predlogu odloka v celoti. Kdor je za, naj prosim glasuje! (59 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo predlog odloka soglasno sprejeli.

Na predlog Odbora za finance predlagam, da zbor sprejme še naslednja delovna sklepa:

1. Izvršni svet naj do konca 1982. leta pripravi celovito poročilo o stanovanjskem fondu, zgrajenem s sredstvi republike;

2. Zavod SR Slovenije za statistiko in Biro gradbeništva naj poročata o razlogih za tako različne podatke o izhodiščnih cenah m² stanovanjske površine, ki so podlaga za sprejemanje odločitev, zaradi česar seveda prihaja tudi do neustreznih odločitev pri sprejemanju obveznosti.

Če se s tema sklepoma strinjate, potem prosim, da o njih glasujete! Kdor je za, naj prosim glasuje! (60 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo tudi ta dva sklepa soglasno sprejeli.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na predlog odloka o sofinanciranju programa gradnje družbenih najemnih stanovanj za delavce republiških organov v obdobju 1981—1985 in zagotovitvi sredstev za odplačilo posojil, najetih za stanovanja, zgrajena v obdobju 1975—1981.

Tudi ta predlog je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet. Predstavniki predlagatelja je tovariš Gerkman, ki je uvodno besedo že imel pri prejšnji točki.

Predlog odloka ste dobili, dobili ste tudi amandmaje, ki jih je na podlagi 4. odstavka 277. člena poslovnika Skupščine predložil Izvršni svet in so sestavni del predloga odloka. Kot delovni pripomoček ste prejeli tudi prečiščeno besedilo.

Predlog odloka sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta o tem poročala zboru. Želita poročevalca besedo? (Ne.)

Pričenjamo razpravo! Kdo želi besedo? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Najprej bomo glasovali o amandmaju Odbora za finance k 2. odstavku 7. člena. Z amandmajem se strinjata Zakonodajno-pravna komisija in Izvršni svet. Kdor je za, naj prosim glasuje! (56 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Dva delegata.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel amandma Odbora za finance k 2. odstavku 7. člena.

Zdaj moramo glasovati še o predlogu odloka v celoti. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (58 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Dva delegata.)

Ugotavljam, da smo predlog odloka sprejeli z večino glasov.

Obveščam vas, da je prispel še delegat iz Ajdovščine.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na predlog odloka o sofinanciranju programa zagotavljanja stanovanj delavcem organov za notranje zadeve v obdobju 1982—1985.

Predlog odloka je predložil v obravnavo Izvršni svet. Za svojega predstavnika je določil tovariša Franca Bajta, pomočnika republiškega sekretarja za notranje zadeve. Tovariš Bajt, želite besedo? (Ne.)

Predlog odloka ste dobili, dobili ste tudi amandmaje Izvršnega sveta, ki so sestavni del besedila, kot delovni pripomoček pa ste dobili tudi prečiščeno besedilo.

Odlok sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta zboru poročala. Želita poročevalca besedo? (Ne.)

Pismenih prijav za razpravo k tej točki ni. Želi kdo besedo? (Ne.) Zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje.

Najprej bomo glasovali o amandmaju Odbora za finance k 6. točki. Z amandmajem se strinjata Zakonodajno-pravna komisija in Izvršni svet. Kdor je za amandma našega odbora, naj prosim glasuje! (59 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Tudi nihče.)

Ugotavljam, da smo soglasno sprejeli amandma Odbora za finance.

Na glasovanje dajem še predlog odloka v celoti. Kdo je za? (58 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (En delegat.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor sprejel predlog odloka z večino glasov.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na statut Odvetniške zbornice Slovenije.

Statut je Skupščini predložila v soglasje Odvetniška zbornica Slovenije in za svojega predstavnika določila dr. Vladimirja Keiča, podpredsednika zbornice. Želi predstavnik Odvetniške zbornice besedo? (Ne.) Predstavnik Izvršnega sveta je tovariš Gerkman.

Statut ste dobili. Dobili ste tudi pripombe Izvršnega sveta, na klop pa še predlog odloka o soglasju k statutu.

Statut sta obravnavali Komisija za pravosodje in Zakonodajno-pravna komisija in o tem zboru poročali. Želita poročevalca besedo? (Ne.)

Pričenjam razpravo! Besedo ima tovariš Aljoša Žorga, delegat Skupščine mesta Ljubljane!

Aljoša Žorga: Tovarišice in tovariši! Skupina delegatov podpira statut Odvetniške zbornice Slovenije, daje pa pobudo, da se 7. člen statuta čimprej realizira, kar pomeni, da se izboljša organiziranost družbene pravne pomoči in da s tem tudi odvetniki postanejo sestavni del družbene pravne pomoči. Pri tem opozarjamo, da je to pravzaprav uresničevanje politike, ki je opredeljena z zakonom o pravni pomoči. Hvala!

Predsednica Silva Jerreb: Hvala lepa! Besedo ima tovariš Anton Prus, delegat iz občine Ljubljana-Center.

Anton Prus: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Naša delegacija se zavzema za to, da se da soglasje k statutu. Imamo pa pomislek pri 11. členu glede formulacije. Menimo, da Odvetniška zbornica ne more neposredno vključiti SZDL, pač pa naj zaveže komisijo, ki naj pridobi tudi mnenje SZDL.

Predsednica Silva Jerreb: Želi še kdo besedo? (Ne.) Če ne, potem zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog odloka o soglasju k statutu.

Kdor je za soglasje, naj prosim glasuje! (59 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Tudi nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka o soglasju k statutu.

Glede na stališča Komisije za pravosodje, Zakonodajno-pravne komisije in mnenje Izvršnega sveta pa predlagam še naslednji sklep:

Odvetniška zbornica Slovenije naj dopolni ter uskladi besedilo statuta s pripombami, stališči in mnenji Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, Komisije za pravosodje, Zakonodajno-pravne komisije ter s pripombami iz razprave na seji zbora ter o tem Skupščini poroča.

Kdor je za tak delovni sklep, naj prosim glasuje! (60 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo soglasno sprejeli tudi ta sklep.

Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o ratifikaciji sporazuma o postopkih za izdajanje uvoznih dovoljenj.

Predlog zakona je predložil Skupščini v soglasje Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ. Predstavnik naše delegacije v tem zboru je tovarišica Jelka Žekarjeva, predstavnik Izvršnega sveta pa tovariš Janez Urbas, pomočnik predsednika Republiškega komiteja za mednarodno sodelovanje. Želita predstavnika besedo? (Ne želita.)

Predlog zakona ste dobili, dobili ste tudi mnenje Izvršnega sveta in predlog odloka o soglasju k predlogu zakona, ki naj bi ga sprejel naš zbor.

Predlog zakona so obravnavali Odbor za finance, Komisija za mednarodne odnose in Zakonodajno-pravna komisija, ki so zboru poročali. Želijo poročevalci besedo? (Ne.)

Pismenih prijav za razpravo ni. Želi kdo besedo? (Ne.) Če ne, potem dajem na glasovanje predlog odloka o soglasju k predlogu zakona. Kdor je za, naj prosim glasuje! (60 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel predlog odloka.

Prehajamo na 9. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o ratifikaciji sporazuma med SFR Jugoslavijo in Kraljevino Dansko o izogibanju dvojnemu obdavčevanju dohodka in premoženja.

Predlog zakona je Skupščini predložil v soglasje Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ. Predstavnik naše delegacije sta tovarišica Jelka Žekarjeva in Lojze Skok, predstavnik Izvršnega sveta pa tovariš Franc Škufca, republiški podsekretar v Republiškem sekretariatu za finance. Želijo predstavniki besedo? (Ne.)

Predlog zakona ste dobili. Dobili ste tudi mnenje Izvršnega sveta in predlog odloka o soglasju k predlogu zakona.

Predlog zakona so obravnavali Odbor za finance, Komisija za mednarodne odnose in Zakonodajno-pravna komisija, ki so zboru poročali. Želijo poročevalci besedo? (Ne želijo.)

Želi besedo kdo od delegatov? (Ne želi.) Če ne, potem prosim, da glasujete! Kdo je za? (60 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka.

Prehajamo na 10. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o ratifikaciji sporazuma o gospodarskem in tehničnem sodelovanju pri graditvi in rekonstrukciji industrijskih in drugih objektov v SFRJ Jugoslaviji, ki je bil sklenjen med Zveznim izvršnim svetom SFRJ in vlado Zveze Sovjetskih socialističnih republik.

Predlog zakona je Skupščini predložil v soglasje Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ. Predstavnik naše delegacije je tovariš Lojze Skok, predstavnik Izvršnega sveta pa tovariš Janez Urbas. Želita predstavnika predlagatelja besedo? (Ne želita.)

Predlog zakona ste dobili. Dobili ste tudi mnenje Izvršnega sveta in predlog odloka o soglasju k predlogu zakona, ki naj bi ga po razpravi sprejel zbor.

Predlog zakona so obravnavali Odbor za finance, Komisija za mednarodne odnose in Zakonodajno-pravna komisija, ki so zboru poročali. Želijo poročevalci besedo? (Ne.)

Pričenjam razpravo! Želi kdo besedo? (Ne.) Delegata občin Škofja Loka in Slovenska Bistrica v pismenem gradivu sprašujeta predlagatelja o naslednjem:

Iz predloženega gradiva ni razvidno, ali je odplačevanje kreditov za gradnjo in rekonstrukcijo objektov na področju elektroenergetike in barvne metalurgije vezano na odplačevanje v surovinah. Menimo, da bi se na nivoju Jugoslavije morali dokončno dogovoriti, da pomembnih surovin, zlasti tistih, ki nam jih primanjkuje, ne bi s tovrstnimi aranžmaji plasirali v izvoz. To, da v Jugoslaviji aluminija ni dovolj za domačo predelavo in da ga ne bo dovolj tudi po letu 1990, ker so nekateri proizvajalci aluminija dolžni aluminij izvažati celo do leta 1999, izhaja iz dosedanjih meddržavnih sporazumov. Ali res ni mogoče drugače, saj vemo, kako pomembna strateška surovina je aluminij?

Ali bi lahko kdo od predstavnikov predlagatelja na to odgovoril?

Lojze Skok: Te obveznosti so bile sprejete in jih seveda ni mogoče enostransko spremeniti. Vse, kar bi bilo mogoče storiti, je to, da se izrazi naša želja, da bi drugo pogodbeno stran, v tem primeru Sovjetsko zvezo, eventualno zaprosili za to, da se taka klavzula ukine; vendar težko verjamem, da bi v to privolila, posebno še, ker so bili tisti sporazumi sprejeti v času, ko aluminij ni bil tako konjunktorno blago, kot je danes, in je takrat, ko so bile te pogodbe sklepane, to bila za nas usluga. Med tem časom se je seveda situacija spremenila, tako da je zdaj to naša usluga partnerju. Vendar to je meddržavna pogodba in vse, kar bi se dalo storiti, je, da se skuša sporazumno modificirati to določbo.

Predsednica Silva Jerob: Hvala lepa tovariš Skok! Želi še kdo besedo? (Ne.)

Če ne, dajem na glasovanje predlog odloka o soglasju k predlogu zakona! Kdo je za? (59 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (En delegat.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka sprejet z večino glasov.

Glede na predlog Komisije za mednarodne odnose pa predlagam še naslednji delovni sklep:

Delegacija Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ naj ob razpravi o tem zakonu v Zboru republik in pokrajin zahteva v bodoče takšno oblikovanje ratifikacijskih zakonov, da bo v njih podrobneje opredeljeno, kdo so neposredni izvrševalci pogodbe, kakšni so roki za njeno

izvršitev, kakor tudi eventualne druge modalitete, ki so potrebne za konkretno uresničitev obveznosti iz mednarodne pogodbe.

Kdor je za ta sklep, naj prosim glasuje! (60 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo tudi ta delovni sklep soglasno sprejeli.

Prehajamo na 11. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o dopolnitvi zakona o dovolitvi začasnega kredita SR Bosni in Hercegovini za obnovo objektov, ki jih je poškodoval potres v dneh 26. in 27. oktobra leta 1969.

Osnutek zakona je Skupščini predložil v soglasje Zbor republik in pokrajin. Tudi tu je predstavnik naše delegacije tovariš Lojze Skok, predstavnik Izvršnega sveta pa tovariš Slavko Polanič. Želita morda besedo? (Ne.)

Osnutek zakona ste dobili, dobili ste tudi mnenje Izvršnega sveta, danes na klop pa še predlog sklepa, ki naj bi ga sprejeli. Danes ste dobili na klop tudi stališče Koordinacijskega odbora za razvijanje in uveljavljanje socialistične solidarnosti pri Predsedstvu Republiške konference SZDL. Vsi so mnenja, da ne bi dali soglasja.

Osnutek zakona sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija in o tem pismeno poročala. Želita poročevalca besedo? (Ne.)

Pričenjam razpravo! Želi kdo besedo? (Nihče.)

Če ne želi nihče razpravljati, potem zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje.

Kdor je za predlog sklepa, naj prosim glasuje! (55 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo soglasno sprejeli predlagani sklep.

Prehajamo na 12. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o zagotovitvi sredstev za odpravo posledic potresa v letu 1979 na območju nekaterih občin v SR Bosni in Hercegovini in SR Hrvatski.

Osnutek zakona je Skupščini predložil v soglasje Zbor republik in pokrajin. Predstavnik naše delegacije je tovariš Lojze Skok, predstavnik Izvršnega sveta pa tovariš Slavko Polanič. Želita besedo? (Ne.)

Osnutek zakona ste dobili, dobili ste tudi mnenje Izvršnega sveta in predlog sklepa, ki naj ga sprejme naš zbor, danes na klop pa tudi stališče Koordinacijskega odbora za razvijanje in uveljavljanje socialistične solidarnosti pri Predsedstvu Republiške konference SZDL.

Osnutek zakona sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta o tem pismeno poročala. Želita poročevalca besedo? (Ne.) Želi kdo od delegatov besedo? (Ne.)

Če ne, potem zaključujem razpravo in prosim, da glasujete za predlog sklepa, s katerim ne dajemo soglasja! (61 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo soglasno sprejeli predlagani sklep.

Prehajamo na 13. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o zagotovitvi sredstev železniškim transportnim organizacijam združenega dela za nakup tirnih vozil domače proizvodnje.

Osnutek zakona je Skupščini predložil v soglasje Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ. Tudi tu je predstavnik tovariš Lojze Skok, predstavnik Izvršnega sveta pa tovariš Slavko Polanič. Želita besedo? (Ne.)

Osnutek zakona ste dobili, dobili ste tudi mnenje Izvršnega sveta in predlog sklepa.

Osnutek zakona sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta zboru poročala. Želita poročevalca besedo? (Ne.)

Pričenjam razpravo. Želi kdo od delegatov besedo? (Da.) Prosim, besedo ima tovariš Miha Petan, delegat iz občine Celje.

M i h a P e t a n (govori iz klopi): Mislim, da je 2. točka sklepa, ki smo ga prejeli na klop, v nasprotju z zadnjim odstavkom v poročilu Odbora za finance.

V poročilu odbor ugotavlja, da reševanje vprašanj, navedenih v zakonskem osnutku, z uporabo sredstev primarne emisije ni sprejemljivo.

V 2. točki sklepa zavezujemo delegacijo v Zboru republik in pokrajin, da zahteva pojasnilo, zakaj se ne kreditira nabava železniških tirnih vozil domače proizvodnje iz sredstev primarne emisije.

Predsednica S i l v a J e r e b: Tovariš Lojze Skok ima besedo!

L o j z e S k o k: Stališče Skupščine SR Slovenije in institucij v federaciji je, da čim prej odpravimo vse oblike neposredne uporabe primarne emisije. Primarna emisija se uporablja za dva namena. Prvi je tako imenovano selektivno kreditiranje, ki je navedeno v vsakoletnem odloku. Tu je kmetijstvo, oprema, ladje in tako naprej, ki se potem po posebnem postopku reeskontira v Narodni banki, drugi del se uporablja neposredno, to je na osnovi zakona. Tu gre za deficite zveznega proračuna in za posebne potrebe, ki jih tu običajno zavračamo.

Naše stališče je, da bi morali zelo drastično spremeniti tudi način, kako se opravlja selektivno kreditiranje. To je v programu in v naslednji fazi bo spremenjeno, tako da bo inflacijski učinek z novo metodo kreditiranja s selektivnim obeležjem, kot se po novem imenuje, pri bodoči uporabi primarne emisije kompenziran oziroma odpravljen, kar sedaj ni. Smo proti temu, da se z zakonom določijo sredstva iz primarne emisije za železniške vagoni in opremo. V tej dikciji je morda nerodno rečeno: »iz sredstev primarne emisije«. Bolje bi bilo, da bi rekli: »iz sredstev za selektivno kreditiranje«, čeprav je v bistvu isto. Rekli smo, da mehanizem obstaja ne glede na to, da se z njim ne strinjamo, je pa zakonit in funkcionira in ta mehanizem naj se uporablja, če je potreba, tako kot za vso drugo opremo. S tem zakonom bi dali železniški opremi posebno mesto v zakonu so določeni sicer veliko boljši pogoji, kot so običajni v mehanizmu selektivnega kreditiranja. Torej smo v sili, kakršna je na področju železniškega prometa, dali nasvet, da naj bi se ta problem reševal po sedanjem mehanizmu iz namenov selektivnega kreditiranja, ki pa je seveda tudi kreditiranje iz primarne emisije. Je pa zakonito in uveljavljeno.

Postavili smo tudi vprašanje, zakaj se za to predlaga zakon. Na tej osnovi bi lahko predlagali tudi zakon, na primer za kreditiranje iz primarne emisije zalog kmetijskih pridelkov, ki se tako in tako kreditirajo iz teh virov.

Mislim, da je to edini izhod, ki bi ga v tej situaciji lahko poiskali in ki je načelen.

Predsednica S i l v a J e r e b. Hvala, tovariš Skok. Želi še kdo besedo? (Ne.) Dikcija prvega odstavka 2. člena naj bi bila v sklepu jasnejša. Namesto »primarne emisije« bi rekli: »po namenih selektivnega kreditiranja«.

Če ne želi nihče več razpravljati, potem zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog tako spremenjenega sklepa. Kdor je za tak sklep, naj prosim glasuje! (60 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (En delegat.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo z večino glasov sprejeli sklep s popravkom, za katerega smo se dogovorili.

Prehajamo na 14. točko dnevnega reda, to je na volitve in imenovanja.

Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve je predložila zboru v obravnavo in sprejem predlog odloka o imenovanju viceguvernerja Narodne banke Slovenije.

Predstavnica naše komisije je tovarišica Mihaela Verbič, članica komisije. O predlogu odloka pričujem razpravo! Želi kdo besedo? (Ne.)

Če ne, potem dajem predlog odloka na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (61 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka. S tem je za viceguvernerja Narodne banke Slovenije imenovan tovariš Slavko Štante.

Prehajamo na 15. točko dnevnega reda, to je na predloge in vprašanja delegatov.

Po 1. odstavku 40. člena poslovnika Skupščine ima delegat v zboru pravico postaviti Izvršnemu svetu, republiškim funkcionarjem, ki vodijo delo republiških organov, vprašanja, ki se nanašajo na njihovo delo ali na zadeve iz njihove pristojnosti.

Vprašanja lahko postavi delegat tudi predsedniku Skupščine, predsedniku zbora, predsedniku delovnega telesa ali predsedniku skupščine samoupravne interesne skupnosti za območje republike, kadar ta enakopravno odloča s pristojnim zborom.

Za današnjo sejo ste dobili naslednja delegatska vprašanja: delegatsko vprašanje Skupščine občine Ravne na Koroškem, delegatsko vprašanje skupine delegatov iz občine Idrija in delegatsko vprašanje skupine delegatov mesta Ljubljane. Danes pa smo dobili še delegatsko vprašanje oziroma pobudo Skupščine občine Slovenske Konjice.

Na vprašanje skupine delegatov iz občine Idrija bo odgovoril tovariš Janez Urbas, pomočnik predsednika Republiškega komiteja za mednarodno sodelovanje. Prosim!

Janez Urbas: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Delegati Skupščine občine Idrija so na Zboru združenega dela in Zboru občin Skupščine SR Slovenije postavili delegatsko vprašanje v zvezi z najnovejšimi ukrepi na področju omejevanja uvoza, in sicer konkretno za realizacijo pogodbe o dolgoročni proizvodni kooperaciji med firmo Damfoss in Iskro — tozd Tovarna za montažo elektromotorjev Spodnja Idrija. Na vprašanje daje Izvršni svet Skupščine SR Slovenije naslednji odgovor.

V SR Sloveniji so bili v avgustu in septembru sprejeti dodatni ukrepi na področju omejevanja uvoza in pospeševanju izvoza, ker so gibanja v zunanjetrgovinski menjavi bistveno odstopala od usklajenih planov ekonomskih odnosov s tujino v Samoupravni interesni skupnosti SR Slovenije za ekonomske

odnose s tujino. Možnost uvoza organizacij združenega dela po posameznih mesecih do konca leta so neposredno odvisne od realizacije izvoza teh organizacij združenega dela v istem obdobju. Pri realizaciji uvoznih možnosti ima prednost proizvodnja za izvoz, zagotovljen pa je tudi skrajno nujen uvoz za potrebe zdravstva in oskrbe občanov.

Delegacija Skupščine občine Idrija v svojem vprašanju ugotavlja, da je kvota možnega uvoza pogojena z izvršenim direktnim izvozom po 1. 9. 1981. Usklajeni plani ekonomskih odnosov s tujino organizacij združenega dela vsebujejo vse oblike uvoza in izvoza, torej redni uvoz in izvoz, uvoz in izvoz po pogodbah iz dolgoročnih proizvodnih kooperacij, uvoz in izvoz v okviru obmejnega gospodarskega sodelovanja in vse ostale vrste uvoza ali izvoza, ki jih organizacije združenega dela opravljajo.

Štartna osnova torej ni zmanjšana za uvoz in izvoz po pogodbah v dolgoročnih proizvodnih kooperacijah, ampak jih vsebuje na uvozni in izvozni strani in zajema celo leto 1981. Takšen ukrep je bil potreben zaradi bistvenih prekoračenj planov uvoza organizacij združenega dela ter zaradi še večjega zastanka pri uresničevanju izvoznih obveznosti, med katerimi je tudi izvoz po pogodbah o dolgoročni proizvodni kooperaciji.

Organizacija združenega dela sama odloči, kaj bo v okviru danega zneska uvažala. Torej se sama opredeli ali za reden izvoz in uvoz, ali za izvoz in uvoz po pogodbi o dolgoročni proizvodni kooperaciji, odvisno od značaja in pomena, ki ga posameznim vrstam proizvodnje organizacija združenega dela pripisuje. Seveda pa tudi v tem okviru organizacija združenega dela po pogodbi o dolgoročni proizvodni kooperaciji ne more uvažati, če ima na kontokorentnem računu negativni saldo, vse dotlej, dokler ga z uresničenim izvozom ne izravna oziroma ga ne preseže.

Iskra — tozd za montažo elektromotorjev Spodnja Idrija je imela konec septembra v menjavi po pogodbi o dolgoročni proizvodni kooperaciji s firmo Damfoss pozitivni saldo. Do napačnega razumevanja je prišlo zaradi nespornazuma. Sestavljeni organizaciji združenega dela Iskra je bila kot avans za uvoz v oktobru v okviru Samoupravne interesne skupnosti SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino 28. 9. 1981 odobrena možnost uvoza v višini 80 milijonov dinarjev, dokler ne bodo znani podatki o izvozu v mesecu septembru. Ta nespornazum smo na sestanku dne 1. 10. 1981 razčistili, tako da je bilo dogovorjeno, da bo sozd Iskra v letu 1981 uresničila izvoz v višini 125,4 milijona dolarjev, na tej podlagi pa bo imela možnost uvoza v višini 93,33 milijona dolarjev.

V okviru teh možnosti se bodo temeljne organizacije združenega dela v sozd Iskra same dogovorile o razporeditvi uvoza po posameznih vrstah proizvodnje. Hvala.

Predsednica Silva Jerob: Hvala! Odgovor boste dobili tudi pismeno. Imate morda še kakšno dodatno vprašanje? (Ne.)

Na vprašanje Skupščine občine Ravne na Koroškem bo odgovoril tovariš Marko Vraničar, član Izvršnega sveta.

Marko Vraničar: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupini delegatov za delegiranje delegatov v Zbor občin in Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije iz občine Ravne na Koroškem sta postavili delegatsko vprašanje, v katerem sprašujeta Izvršni svet Skupščine SR Slovenije, kako so zagotovljene realne možnosti za realizacijo dogovora o temeljnih druž-

benega plana Slovenije za obdobje 1981—1985, ki se nanaša na zagotavljanje sredstev za geološko-rudarske raziskave zalog rud svinca in cinka in modernizacijo pridobivanja rud svinca in cinka.

Pri tem skupini delegatov posebej vprašujeta, kaj bo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije ukrenil v zvezi z nastalim položajem pri pokrivanju izgube Rudnika svinca in topilnice Mežica in zagotovitvi ustreznih sredstev za geološke-rudarske raziskave zalog rud svinca in cinka v naši republiki.

V zvezi s tem vprašanjem daje Izvršni svet Skupščine SR Slovenije naslednji odgovor.

V preteklosti v Slovenji nismo posvečali dovolj pozornosti rudarsko-geološkim raziskavam primarnih surovin. V zadnjem času smo v Sloveniji vendarle spoznali, da je treba sredstva za raziskave bistveno povečati, in sicer zaradi kvalitetnejše surovinske oskrbljenosti kot tudi zato, ker bi nizek nivo raziskav lahko imel z dolgoročnega vidika težke posledice za naš skupni razvoj.

Z novim zakonom o raziskovalni dejavnosti in raziskovalnih skupnostih je bil v Raziskovalni skupnosti Slovenije oblikovan poseben program odkrivanja in raziskovanja surovin splošnega pomena. Ustanovljena je bila tudi enota Raziskovalne skupnosti Slovenije za odkrivanje in raziskovanje surovin splošnega pomena, v kateri se uporabniki in izvajalci dogovarjajo o tem programu. Pri tem pa moramo opozoriti, da v kratkem času zaradi omejenih materialnih sredstev za raziskave ni mogoče nadomestiti vsega zamujenega na področju raziskav ter da bo za to potreben daljši čas.

V Raziskovalni skupnosti Slovenije je s samoupravnim sporazumom o temeljih njenega plana zagotovljeno za raziskovanje in odkrivanje surovin splošnega pomena v obdobju 1981—1985 skupno 81,3 milijonov novih dinarjev po cenah iz leta 1980. Ta sredstva so namenjena za uresničevanje programa odkrivanja in raziskovanja energetskih, kovinskih in nekovinskih mineralnih surovin in podzemnih voda. Navedena sredstva pa so le del celotnih sredstev za geološko-rudarske raziskave v Sloveniji, kajti del sredstev zagotavljajo organizacije združenega dela neposredno, del pa prek samoupravnih interesnih skupnosti materialne proizvodnje. Dogovorjeno pa je tudi, da se bo v prihodnje celoten program raziskav ne glede na vire sredstev usklajeval v enoti republiške raziskovalne skupnosti za odkrivanje in raziskovanje surovin.

Za geološko-rudarske raziskave v Rudniku svinca v Mežici so bila iz združenih sredstev Raziskovalne skupnosti Slovenije zagotovljena v zadnjih letih naslednja sredstva: 1978. leta — 18 milijonov dinarjev, 1979. leta — 37,5 milijona dinarjev, 1980. leta — 22,6 milijona dinarjev in za leto 1981 je planirano 43,1 milijona dinarjev. Navedeni podatki kažejo, da je v okviru združenih sredstev Raziskovalne skupnosti Slovenije dana geološko-rudarskim raziskavam svinca in cinka v Rudniku Mežica velika pozornost. Sredstva za raziskavo v Mežici tako predstavljajo v 1981. letu 25 odstotkov vseh sredstev Republiške raziskovalne skupnosti za geološko-rudarske raziskave.

Za raziskave v Rudniku Mežica je bilo v letih 1978 do 1980 uporabljeno skupno 141,9 milijona dinarjev, od tega 57 odstotkov iz sredstev uporabnikov v Raziskovalni skupnosti Slovenije.

Iz vsega tega je razvidno, da je financiranje geološko-rudarskih raziskav v Sloveniji sistemsko urejeno. Vendar pa je treba upoštevati, da iz sredstev Raziskovalne skupnosti Slovenije tudi v prihodnje ne bo mogoče pokriti potrebe po vseh vrstah raziskav v rudniku Mežica, ker podrobne raziskave ne

sodijo v skupaj dogovorjeni program geološko-rudarskih raziskav in morajo sredstva zanje zagotoviti organizacije združenega dela same ali v povezavi z neposrednimi uporabniki surovin.

Izguba v tozd Rudarski obrati in tozd Separacija rudnika in Topilnice Mežica je posledica položaja, v katerega je prišel rudnik zaradi premajhnih raziskav rudišč v preteklosti. Pospešene raziskave v zadnjih letih so dale ugodne rezultate in so zagotovljena bogatejša rudišča za nadaljnjih 30 let. Zaradi tega bo treba čimprej pričeti z odpiranjem novih odkopov ter rekonstruirati in povečati kapaciteto separacije. V rudniku je treba torej dati tem naložbam večjo prioriteto, kajti edino to bi ob sočasnem sprejetju ostalih potrebnih ukrepov zagotovilo trajno in dokončno sanacijo obeh temeljnih organizacij, ki sedaj poslujeta z izgubo.

Sanacijo položaja vidimo torej predvsem v odpiranju novih bogatejših rudišč ob vzporedni modernizaciji naprav za separacijo. Glede na stališča in sklepe Izvršnega odbora Sklada skupnih rezerv v gospodarstvu Slovenije, da izgube za leto 1980 v višini 22 milijonov dinarjev ne pokrije, je potrebno zagotoviti potrebna sredstva iz lastnih virov, v obliki solidarnosti znotraj delovne organizacije Rudnika in topilnice Mežica ter iz lokalnih virov.

Predvidena izguba v poslovanju leta 1981 pa naj se pokrije iz sredstev, ki so v okviru sistema določena za te namene v samem združenem delu in v sredstvih rezerv. Pri tem pa bo seveda pokrivanje izgube za leto 1981 pogojeno z dokazili o učinkovitosti pristopa k vsestranski dolgoročni sanaciji položaja, vključno z odločno pospešenimi pripravami za eksploatacijo bogatejših rudišč.

Glede zagotovitve sredstev za modernizacijo proizvodnje in poslovanja v rudnikih in topilnici Mežica meni Izvršni svet Skupščine SR Slovenije, da je nujno potrebno pospešiti združevanje dela in sredstev s porabniki in predelovalci izdelkov tozd tega rudnika. Ta proces je bil sicer že začel pred tremi leti, vendar iz različnih razlogov ni pripeljal do konkretnih rezultatov. Z organiziranimi aktivnostmi bi sedaj morali ponovno preveriti avtentične interese porabnikov svinca in cinka ter izdelkov iz svinca in jih maksimalno vključiti v razreševanje kompleksne razvojne problematike na surovinskem področju. Pridobljenim sredstvom iz tega naslova bo potrebno dodati še sredstva iz drugih virov, kot so kreditna za namembno proizvodnjo, lastna in druga. Tak pristop bi omogočil uresničiti zastavljene in družbeno verificirane koncepte razvoja rudnika. Hvala lepa.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa, tovariš Vraničar.

Želite postaviti še kakšno vprašanje? (Ne.)

Na delegatsko vprašanje Skupščine mesta Ljubljane bo Izvršni svet odgovoril na naslednji seji.

Želi še kdo od delegatov postaviti kakšno delegatsko vprašanje? Besedo ima tovariš Špoljar iz Slovenskih Konjic!

August Špoljar: Na skupni seji delegacij Skupščine občine Slovenske Konjice za Zbor združenega dela in Zbor občin Skupščine SR Slovenije smo na pobudo predsedstva Skupščine občine Slovenske Konjice obravnavali problematiko, ki je v zvezi s posledicami ukrepov za povečanje izvoza na konvertibilno tržišče in zmanjšanje uvoza s tega tržišča.

V svojih družbenih planih smo zapisali visoke stopnje rasti mednarodne menjave s konvertibilnim področjem, ki jih kljub težavam uspešno realiziramo. Na konvertibilno področje izvažamo prek 70 % vse izvoza. Izvoz na občana znaša v prvem polletju 1981 leta 150 dolarjev na mesec. Razmerje izvoz — uvoz je 72 : 28 v korist izvoza. Pokritje uvoza z izvozom je doseženo z 257 %. Vrednost izvoženega blaga predstavlja prek 22 % celotne vrednosti industrijske proizvodnje. V strukturi izvoza je 80 % proizvodov visoke predelave in le 20 proizvodov nizke predelave. Nekatere naše temeljne organizacije prek 80 % celotne vrednosti proizvodnje plasirajo na konvertibilno tržišče. Zaradi tega dosegajo v zadnjem obdobju slabše dohodkovne rezultate, kar vpliva na življenje v temeljnih organizacijah. Kljub naporom celotne družbenopolitične skupnosti, posameznih delovnih organizacij in temeljnih organizacij pa imamo velike težave z oskrbo z osnovnimi materiali z domačega trga v proizvodnji odkovkov in orodja. Opredelili smo odločitev, da se reproverige ne smejo trgati, če se končni izdelek izvažata. Toda ni tako! Delovna organizacija Unior planira letno predelavo 32 000 ton plemenitih jekel v odkovke in orodja, ki jih v pretežni večini plasira na zunanja konvertibilna tržišča. Za normalno oskrbo imajo sklenjene dolgoročne sporazume s slovenskimi železarnami, predvsem z Železarno Ravne, ki pa sporazuma ne izpolnjuje in že od leta 1979 letne dobave upadajo.

Tudi zahtevku po plačilu v deviznih dinarjih so ugodili, toda materialov še vedno ni. Trenutno imajo na zalogi minimalne količine plemenitih jekel v neustrezni strukturi, zato proizvodni proces ne poteka več normalno. 10. septembra se je ustavila tretja izmena, 1. oktobra se je ustavila druga izmena, in če se oskrba ne bo uredila, bo potrebno 15. novembra ustaviti še zadnjo izmeno v kovačnici. Obveznosti do tujih partnerjev ne morejo več pravočasno izpolnjevati, ogrožena je gospodarska stabilnost delovne organizacije. Hkrati pa slovenske železarne normalno oskrbujejo ostale potrošnike jekla v državi in tudi izvažajo po bistveno nižjih cenah, kot so na jugoslovanskem trgu.

Če prodamo en kilogram plemenitih jekel v izvoz, iztržimo približno 1 nemško marko, če pa prodamo en kilogram izdelkov iz teh jekel, iztržimo približno 5,5 nemške marke. Z izdelki smo prodali tudi naše visoko kvalitetno delo in s tem zagotovili normalen reprodukcijski proces celotne družbe. Svoje izdelke — orodja in odkovke — prodajamo na tržišča zahodne Evrope in ostalega sveta. Prek 75 % plasira na konvertibilna področja.

Ustavitev dela v kovačnici hkrati pomeni izredne težave za vse tiste, ki odkovke finalizirajo — vgrajujejo v stroje. To pa je krog proizvajalcev, ki zaposlujejo okoli 100 000 delavcev in katerih ekskluzivni dobavitelj je Unior Zreče. Med te spadajo TAM, IMV, IMT, 21. maj in tako dalje. Kljub uspešni realizaciji planov pa nimajo zagotovljene oskrbe z rezervnimi deli in potrošnimi materiali iz uvoza. Oskrba z jekli je v celoti iz domačega trga, ki pa ni zagotovljena.

Ni sprejemljivo, da izvažamo surovine, iz katerih izdelujemo izdelke za izvoz in vlagamo visoko produktivno delo v njihovo predelavo. V danih razmerah se moramo zavedati realnega odnosa med izvozom surovin in izvozom gotovih izdelkov in ne smemo pretiravati z izvozom surovin, ki jih moramo po drugi strani uvažati. Krog, v katerem se vrtimo s tako politiko, ostaja še vedno zaprt, in ne kaže na izboljšanje.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa. Želi še kdo postaviti kakšno delegatsko vprašanje? (Ne.)

Obveščam vas, da smo pri vseh točkah dnevnega reda, kjer smo sprejemali končne odločitve, usklajeni z Zborom združenega dela. Zahvaljujem se vam za udeležbo in za razpravo. Zaključujem 62. sejo Zbora občin.

(Seja zbora je bila končana ob 10.45.)

63. seja

(28. oktobra 1981)

Predsedovala: Silva Jereb,
predsednica Zbora občin

Začetek seje ob 9. uri.

Predsednica Silva Jereb: Tovarišice in tovariši delegati! Začenjam 63. sejo Zbora občin Skupščine SR Slovenije.

V smislu 15. člena poslovnika našega zbora moramo na začetku vsake seje, preden določimo dnevni red, izvoliti Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja, ki pregleda pooblastila delegatov in pripravi poročilo za zbor. V to komisijo predlagam po abecednem redu občin naslednje delegate: tovarišico Jožico Heber, delegatko iz občine Dravograd, za predsednico, tovariša Jožeta Kolbla, delegata iz občine Gornja Radgona, in Janeza Ciglerja, delegata iz občine Idrija, za člana. Se s tako komisijo strinjate? (Da.) Prosim, če to potrdite z dvigom rok. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so bili v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja za 63. sejo Zbora občin izvoljeni naslednji delegati: tovarišica Jožica Heber za predsednico, tovariša Jože Kolbl in Janez Cigler za člana.

Prosim komisijo, da se takoj sestane in pripravi poročilo za zbor. Vas delegate pa prosim, da ostanete na svojih mestih, ker bo komisija hitro opravila svoje delo.

Če ima morda kdo pismeno pripravljeno delegatsko vprašanje, prosim, da ga odda. Prav tako prosim vse tiste, ki imate namen razpravljati, pa se še niste prijavili, da to storite sedaj, ko čakamo na poročilo komisije.

Precej gradiva ste dobili na klopi. Naša delovna telesa so delala zelo intenzivno, zato nismo mogli vsega pravočasno razmnožiti. Skušali bomo voditi sejo tako, da bodo poročevalci zlasti medzborovskih skupin predstavili na začetku tudi svoje predloge in stališča. Problematike kmetijstva ne bi zaključili na današnji seji, pač pa bi podaljšali razpravo do 15. januarja. Danes bi pred-

vsem opozorili na aktualna vprašanja, ki so se že izoblikovala, in na tista, ki se še bodo. Razprava se bo nadaljevala tako, da bo nekaj več časa tudi za temeljne skupnosti, da se lahko vključijo v razpravo.

Naj na začetku še povem, da so bili na današnjo sejo vabljeni poleg Izvršnega sveta še Republiška konferenca SZDL, Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije in Skupnost slovenskih občin k vsem točkam dnevnega reda, Samoupravna interesna skupnost elektrogospodarstva Slovenije in Svet za družbenoekonomske odnose in ekonomsko politiko pri Predsedstvu Republiške konference SZDL k 2. točki, Zadrúžna zveza Slovenije in Svet za družbenoekonomske odnose v kmetijstvu, gozdarstvu in na vasi pri Predsedstvu Republiške konference SZDL k 3. točki, Samoupravna interesna skupnost za ekonomske odnose s tujino, Jugobanka — Temeljna banka Ljubljana in Svet za družbenoekonomske odnose in ekonomsko politiko pri Predsedstvu Republiške konference SZDL k 4. točki, Služba družbenega knjigovodstva SR Slovenije, Gospodarska zbornica Slovenije, Sklad skupnih rezerv gospodarstva Slovenije in Svet za družbenoekonomske odnose in ekonomsko politiko pri Predsedstvu Republiške konference SZDL k 5. točki dnevnega reda ter Republiška skupnost za cene in Svet za družbenoekonomske odnose in ekonomsko politiko pri Predsedstvu RK SZDL k 6. točki po sklicu.

Seje zбора se udeležujejo: predstavniki Izvršnega sveta pri posameznih točkah dnevnega reda, tovarišica Mara Žlebnik, predsednica Sveta za družbenopolitični sistem pri Predsedstvu Republiške konference SZDL, tovariš Slavko Glinšek, sekretar Sveta za družbenoekonomske odnose v kmetijstvu, gospodarstvu in na vasi pri Predsedstvu Republiške konference SZDL, tovariš Franček Kavčič, član sekretariata Predsedstva Republiškega sveta Zveze sindikatov, tovariš Tone Tribušon, predsednik Izvršnega odbora Samoupravne interesne skupnosti elektrogospodarstva Slovenije, tovariš Nande Vode, predsednik Zadrúžne zveze Slovenije, tovariš Janez Bedina, predsednik Samoupravne interesne skupnosti za ekonomske odnose s tujino, tovariš Marjan Lenarčič za Jugobanko — Temeljno banko Ljubljana, tovariš Andrej Levičnik, generalni direktor za Službo družbenega knjigovodstva, tovariš Janez Šček za Gospodarsko zbornico Slovenije, tovariš Tone Hren, tajnik Sklada skupnih rezerv gospodarstva Slovenije in tovariš Jože Strle, predsednik Republiške skupnosti za cene.

Kot poročevalci delovnih teles našega zбора in Skupščine sta navzoča tovariš Silvo Gorenc, predsednik Odbora za družbenoekonomske odnose in razvoj in poročevalec konference delegatov, ki je obravnavala poročilo o izgubah v združenem delu, tovariš Franc Štrakl, član Odbora za finance in hkrati tudi poročevalec Odbora za družbenoekonomske odnose in razvoj in Odbora za družbenopolitični in komunalni sistem, tovariš Milan Gaspari, predsednik Zakonodajno-pravne komisije, tovariš Leopold Slapnik, podpredsednik Zбора občin in poročevalec skupine delegatov za proučitev poročila o uresničevanju zakona o družbeni kontroli cen in politike cen, tovariš Ivo Miklavčič, poročevalec skupine delegatov za proučitev družbenoekonomskih odnosov v samoupravnih interesnih skupnostih materialne proizvodnje in zakonskih aktov s tega področja, tovariš Viktor Žakelj, poročevalec skupine delegatov za proučitev poročila o uresničevanju nalog na področju ekonomskih odnosov s tujino in tovariš Ivan Einfalt, poročevalec Komisije za pravosodje. Močna zasedba s strani delegatov in s strani poročevalcev potrjuje upanje, da bo lahko delo zбора uspešno.

Komisija za verifikacijo je tudi že opravila svoje delo in prosim predsednico, da poroča zboru.

Jožica Heber: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Zbor občin Skupščine SR Slovenije ima 62 delegatskih mest. Komisija za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja Zbora občin je na podlagi 16. člena poslovnika Zbora občin pregledala pooblastila delegatov na seji zbora in iz teh pooblastil in seznama delegatov ugotovila, da se udeležujejo današnjega zasedanja delegati vseh občin v SR Sloveniji in delegata mesta Ljubljane in Obalne skupnosti občin Koper, razen delegata iz občine Grosuplje.

Za eno delegatsko mesto ste poslali na sejo zbora po dva delegata občine Ljubljana-Vič-Rudnik, s tem da ima pravico glasovanja le Marija Veber, in mesto Ljubljana delegata Marjana Gostinčarja, ki je pooblaščen za 3. točko dnevnega reda ter delegata Marjana Malešiča za vse ostale točke dnevnega reda.

Ob pregledu dokumentacije je komisija ugotovila, da so vsa pooblastila, ki so jih delegati predložili, neoporečna, zato v smislu prvega odstavka 17. člena poslovnika Zbora občin predlaga, da zbor poroči sprejme in s tem verificira pooblastila delegatov za današnjo 63. seja.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa. Želi kdo besedo o tem poročilu? (Ne.) Prosim, da ga potrdimo z dvigom rok. Kdor je za, naj prosim glasuje! (Vsi delegati glasujejo za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo soglasno potrdili poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja.

Obenem ugotavljam, da je zbor sklepčen in da lahko pravno-veljavno razpravlja in sklepa.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na določitev dnevnega reda 63. seja Zbora občin.

Z dopisom z dne 9. 10. 1981 sem dnevni red za današnjo sejo razširila še:

— z osnutkom odloka o dopolnitvi odloka o enotni projekciji plačilne bilance Jugoslavije za leto 1981 in

— z osnutkom odloka o dopolnitvi odloka o enotni projekciji devizne bilance Jugoslavije za leto 1981.

Glede na to, da na prejšnji seji nismo odobrili zapisnika 61. seja zbora, ki smo ga medtem že uspeli razmnožiti, predlagam, da to opravimo na današnji seji. Če se strinjate, predlagam za današnjo sejo naslednji dnevni red:

1. določitev dnevnega reda 63. seja Zbora občin,
2. odobritev zapisnika 61. seja Zbora občin,
3. predlog zakona o energetske gospodarstvu,
4. uresničevanje zakonov s področja kmetijstva,
5. uresničevanje nalog na področju ekonomskih odnosov s tujino,
6. poročilo o izgubah v združenem delu,
7. poročilo o uresničevanju dogovorjene politike cen in o sprejetih ukrepih v SR Sloveniji v letu 1981,
8. osnutek odloka o dopolnitvi odloka o enotni projekciji plačilne bilance Jugoslavije za leto 1981,
9. osnutek odloka o dopolnitvi odloka o enotni projekciji devizne bilance Jugoslavije za leto 1981,

10. predlogi in vprašanja delegatov.

Želi kdo besedo o predlaganem dnevnem redu? (Ne želi.) Če ne, potem prosim, da glasujete. Kdo je za tak dnevni red? (60 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel dnevni red, ki sem ga pravkar predlagala. Tak dnevni red ste dobili danes tudi na klopi.

Ker smo bili obveščeni, da je Izvršni svet k osnutkoma odloka o dopolnitvi odloka o enotni projekciji plačilne bilance Jugoslavije za leto 1981 oziroma odloka o enotni projekciji devizne bilance Jugoslavije za leto 1981 poslal dodatna stališča, drugačna od tistih, ki jih je imel na voljo naš Odbor za finance, ko se je opredeljeval do teh dveh aktov, predlagam, da zbor na podlagi 47. člana poslovnika zbora imenuje skupino delegatov, ki bo ta stališča proučila. Skupina delegatov naj zboru predlaga ustrezna sklepa, ki bi ju sprejeli na koncu obravnave. Da bi bila skupina čimbolj ustrezno sestavljena, predlagam za njene člane tovariša Franca Štrakla, člana in poročevalca Odbora za finance, tovariša Iva Bernarda, delegata iz občine Ljubljana-Center, tovariša Jožeta Utenkarja, delegata iz občine Piran, tovariša Bruna Podrekarja, delegata iz občine Izola in tovarišico Jožico Heber, delegatko iz Dravograda.

Občina Ljubljana-Center je imela pripombe k odloku, občini Piran in Izola pa sta neposredno zainteresirani. V skupini so torej bodisi poročevalci bodisi delegati občinskih skupščin, ki so s tematiko neposredno povezani.

Želi kdo besedo o tej skupini? (Ne želi.) Potem prosim, da zanjo glasujete. Kdo je za? (55 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Skupina je bila soglasno izvoljena in se bo sestala po skupnem zasedanju.

Preden preidemo na obravnavo posameznih točk dnevnega reda, vas obveščam, da bomo z delegati Zbora združenega dela in Družbenopolitičnega zbora poslušali na skupnem zasedanju uvodne besede k 4., 5. in 6. točki dnevnega reda, to je k uresničevanju zakonov s področja kmetijstva, ki jo bo dal tovariš Vladimir Klemenčič, podpredsednik Izvršnega sveta, k uresničevanju nalog na področju ekonomskih odnosov s tujino, ki jo bo podal tovariš Janez Bedina, predsednik Samoupravne interesne skupnosti za ekonomske odnose s tujino in k poročilu o izgubah v združenem delu, ki jo bo dal tovariš Silvo Gorenc, predsednik Odbora za družbenoekonomske odnose in razvoj Zbora občin in predsedujoči konference delegatov.

Skupno zasedanje bo po dogovoru med predsedniki zborov vodila tovarišica Tina Tomlje, predsednica Družbenopolitičnega zbora.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnika 61. seje zbora.

Osnutek zapisnika 61. seje zbora ste dobili. Ima morda kdo kakšno pripombo ali popravek k zapisniku? (Ne.) Če ne, potem prosim, da glasujete! Kdo je za to, da odobrimo zapisnik? (59 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo zapisnik 61. seje Zbora občin soglasno odobrili.

Zdaj pa prosim, da odidemo v veliko dvorano na skupno zasedanje.

(Seja je bila prekinjena ob 9.20 in se je nadaljevala ob 10.30.)

Predsednica Silva Jereb: Predlagam, da nadaljujemo sejo.

Najprej vas obveščam, da je prišel na sejo še delegat iz občine Grosuplje. Tako je na današnji seji navzočih vseh 60 delegatov našega zbora.

Glede na to, da so bili danes predloženi še nekateri amandmaji k energetskemu zakonu in da sestanek, ki je bil glede tega sklican, še traja, predlagam, da preidemo na 4. točko dnevnega reda, to je na uresničevanje zakonov s področja kmetijstva.

Poročilo o izvajanju zakonov s področja kmetijstva je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet in za svojega predstavnika določil tovariša Lojzeta Senegačnika, pomočnika predsednika Republiškega komiteja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Uvodno obrazložitev smo slišali, poročilo je bilo objavljeno v prilogi VI. Poročevalca. Prejeli ste tudi stališča Sveta za družbenoekonomske odnose v kmetijstvu, gozdarstvu in na vasi pri Predsedstvu Republiške konference SZDL.

Poročilo so obravnavali Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj, Odbor za finance in Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem, ki so predložili skupno poročilo ter Zakonodajno-pravna komisija in Komisija za pravosodje, ki sta prav tako pismeno poročali. Poročevalci, želite besedo? (Ne.) Komisija, ki obravnava oba zvezna odloka oziroma spremembe k tema dvema odlokoma, se je že sestala. Tovariš Štrakl bo obrazložil, kaj se je dogajalo na skupnem sestanku vseh treh odborov in obrazložil bo tudi nadaljnji potek razprave.

Ker se, po mojem mnenju, tovariš Štrakl lahko vključi v razpravo za prvim razpravljalcem, predlagam, da damo besedo tovarišu Marku Purnatu, delegatu iz občine Mozirje.

Marko Purnat: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za Zbor občin Skupščine SR Slovenije iz občine Mozirje je pri obravnavi poročila o uresničevanju zakonov s področja kmetijstva ugotovila, da so ugotovitve in ocene izvajanj zakonskih določil realne. K posameznim poglavjem pa imamo naslednje pripombe:

K poglavju 2: Izenačevanje kvalitete zemlje glede rodovitnosti z osuševanjem in melioracijami je nujen predpogoj za uspešnejše izvajanje zemljiških operacij, arondacij in komasacij tudi na manjših kompleksih. Ker v industrijsko manj razvitih občinah kmetijsko zemljiške skupnosti ob sedanjem nesolidarnostnem sistemu financiranja nimajo potrebnih sredstev za takšne posege v izboljšanje rodovitnosti sedanjih in za pridobivanje novih zemljišč ter izboljšanje agrarne strukture, pri natečajih za pridobitev nepovratnih sredstev pa po veljavnih kriterijih ne pridejo v poštev ali pa le izjemoma, ni mogoče na tem področju doseči otipljivejših rezultatov.

Predlog: Nujno je zagotoviti solidarnost uživanja sredstev za izvajanje programov melioracij in agrarnih operacij tudi za manjše komplekse do 50 ha prek Zveze kmetijsko zemljiških skupnosti, Zveze vodnih skupnosti Slovenije in Republiškega sklada za intervencije v kmetijstvu. Fizično združevanje zemlje v pretežno hribovitih občinah ni izvedljivo, niti ne daje bistvenih ekonomskih prednosti glede produktivnosti dela, zlasti ker je glavna usmeritev v živinorejo, ki temelji na pašno-košnem izkoriščanju travnatega sveta.

Predlog: Kmetijska zakonodaja in ukrepi družbenoekonomske politike za spodbujanje skupne obdelave morajo diferencirano obravnavati ravninska in

hribovita območja, ker so tudi pogoji bistveno različni. Zaščita kmetij samo v primerih dedovanja ni zadostna, vse več je primerov drobitve zaščitene kmetije, ko je gospodar še živ, sodni postopki pa trajajo več let. Predlagam, da se z zakonom zaščitijo perspektivne kmetije pred drobitvijo tudi v primerih, ko namerava živeči lastnik z darilno pogodbo zemljišče prenesti na dediče. Sodni postopki v zemljiško-pravnih zadevah morajo dobiti absolutno prioriteto.

K poglavju 3: Samo razvrstitev kmetijskih zemljišč v prostorskih planih, to je agrokarti, ne bo dovolj učinkovit instrument za varstvo kvalitetnih zemljišč pred urbanizacijo, če ne bo podprt z realnejšim vrednotenjem osnovne cene zemljišča, ki naj bi imelo trajno namembnost; primer: m² zemlje IV. kategorije je po cenah sodnih cenilcev vreden toliko kot 2 dcl vina, kar je popoln absurd.

K poglavju 4: Začasna prisilna uprava kot sankcijski ukrep za tiste, ki zemljo ne obdelujejo v skladu z določbami zakona, je po naših izkušnjah v praksi neizvedljiva. Če lastnik zemljišča ne more s primerno intenzivnostjo obdelovati zemljišča zaradi bolezni, je tak ukrep neprimeren. Če pa ga ne obdeluje zaradi drugih vzrokov, na primer kronični alkoholizem, ni mogoče najti začasnega prisilnega upravitelja, ki bi se bil pripravljen izpostavljati celo življenjski ogroženosti od lastnika.

Predlog: Namesto začasne prisilne uprave naj se predvidi le strogi opomin pristojnega kmetijskega inšpektorata. Če ta zaradi subjektivnih okoliščin ne zaleže, naj se po izteku enoletne dobe izvede postopek za razlastitev.

K poglavju 12: Tradicionalna, zakoreninjena navada mnogih starejših gospodarjev, da prepuščajo kmetijo v nasledstvo po pravilu »meni luč, tebi ključ« ima za posledico, da se potencialni nasledniki naveličajo čakati in se raje odločijo za trajno zaposlitev. Število hribovskih kmetij z ostarelimi gospodarji brez naslednika se zato povečuje, kar je velika družbena škoda.

Predlog: Doda naj se nova zakonska določba, ki bi spodbujala zgodnejše izročanje posestev mladim naslednikom.

Še nekaj o uresničevanju samoupravnih družbenoekonomskih odnosov v kmetijskem zadružništvu. Odločilnega pomena za rast družbeno organizirane tržne proizvodnje niso le bolj ali manj urejeni samoupravni odnosi v kmetijskem zadružništvu, ampak tudi dolgoročno stabilnejši ekonomski pogoji pridelovanja in redna oskrba s potrebnimi reprodukcijskimi materiali za proizvodnjo, katerih cene morajo biti v stalnem in sprejemljivem razmerju s prodajnimi cenami kmetijskih proizvodov. Povečanje produktivnosti dela in s tem znižanje proizvodnih stroškov z združevanjem dela, sredstev in zemlje je praktično izvedljivo le v ravninskem območju, za hriboviti svet — tega pa je v SR Sloveniji kar dve tretjini — pa ta splošni model ne pomeni rešitve in večje socialne varnosti.

Menimo, da bi zaradi težjih naravnih pogojev proizvodnje in trojne funkcije, ki jo hribovske kmetije opravljajo, to je pridobivanje hrane, negovanje kulturne podobe krajine in krepitev obrambne sposobnosti ter turistične atraktivnosti prostora, morale biti deležne enakih materialnih spodbud kot proizvodne skupnosti kmetov v ravnini, seveda le tiste, ki združujejo delo in sredstva v edino mogočo obliko medsebojnega povezovanja, to so strojne in pašne skupnosti.

Odprava kupoprodajnih odnosov v kmetijskem zadružništvu in razvijanje dohodkovnih odnosov na osnovi pravične delitve skupno ustvarjenega dohodka in rizika je zagotovo prava osnova za razvitejše samoupravne odnose, vendar je prehod iz teorije v prakso zelo težaven, saj zahteva znatno večja obratna

sredstva, mnogo več že tako nadležne administracije, mnogo večjo stopnjo družbene osveščenosti in stabilnejše ekonomske pogoje v proizvodnji. Hvala lepa.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa. Dajem besedo tovarišu Francu Štraklu, poročevalcu naših treh odborov.

Franc Štrakl: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem, Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj ter Odbor za finance so na skupni seji 22. tega meseca obravnavali poročilo o izvajanju zakonov s področja kmetijstva. V razpravi smo posvetili posebno pozornost nekaterim problemom pri izvajanju zakonov, kakor tudi pomembnejšim razvojnim vprašanjem in nalogam v kmetijstvu.

Enotno smo ocenili, da je bistven problem, zaradi katerega zaostajamo, predvsem nedoslednost v izvajanju nekaterih pomembnih zakonov s tega področja. Zato je nujno potrebno zaostriti odgovornost na vseh ravneh, predvsem pa v kmetijskih organizacijah združenega dela in v drugih oblikah združevanja in povezovanja kmeta. Posebej je bilo poudarjeno, da morajo tudi občine dosledno izvajati svoje naloge, saj je bilo na primer ugotovljeno, da še vedno niso sprejeti prostorski deli družbenih planov in agrokarte, kar bistveno zavira načrtno in racionalno gospodarjenje s kmetijskimi zemljišči.

Poudarjeno je bilo tudi, da so za dosledno uresničevanje zakonov, ki so sicer sistemsko — razen nekaterih podrobnosti — ustrezni in omogočajo uresničitev postavljenih nalog na tem področju, vendarle ovira neustrezna zemljiška struktura, razdrobljenost, lastninska miselnost in tudi starostna sestava kmetov. Ta objektivna dejstva po mnenju odborov pogojujejo tudi daljši čas za uresničevanje zakonodaje. Zlasti pozorno smo obravnavali tudi vprašanja statusa kmeta, zemljiškega maksimuma, intervencij pri proizvodnji hrane in nekaterih vidikov družbenoekonomskega položaja kmetov. Ugotovljeno je bilo, da pri pridobivanju statusa kmeta prihaja v občinah do raznih nepravilnosti. Status kmeta pridobivajo tudi tisti občani, ki ga po zakonskih kriterijih ne bi smeli. Zato je potrebno preverjati ravnanje v občinah in ugotoviti, ali so vzroki za te nepravilnosti neustrezni kriteriji, ali pa je z zakonom status preširoko opredeljen.

Poudarjeno je bilo, da zemljiškega maksimuma ni potrebno spreminjati, je pa potrebno v skladu s prizadevanji za večjo proizvodnjo hrane pospešiti vse oblike združevanja zemljišč, kar veljavni zakoni že omogočajo. Prav tako je potrebno preprečiti nadaljnje drobljenje obdelovalnih zemljišč in s tega vidika oceniti ustreznost določb zakona o dedovanju in zakona o prometu z zemljišči v celoti.

V razpravi smo ponovili že sprejeta stališča v zborih republiške Skupščine, da je potrebno s 1. 1. 1982 uveljaviti sistem intervencij pri proizvodnji hrane in da mora zato Izvršni svet čimprej predložiti v razpravo možne rešitve teh vprašanj. Poudarili smo tudi, da je potrebno hitreje izenačevati družbenoekonomski položaj kmeta s položajem delavca v temeljnih organizacijah združenega dela. Zato je potrebno uveljaviti dohodek kmeta in tudi njegove obveznosti za zadovoljevanje skupnih in splošnih družbenih potreb in za zagotavljanje socialne varnosti, kar vse zahteva tudi revizijo veljavnih zakonskih rešitev. Postopoma je potrebno uveljaviti obdavčenje po dohodku in proučiti, ali so sedanji instrumenti dovolj spodbudni za hitrejše združevanje kmetov. Ob tem

je bilo tudi poudarjeno, da doslej ukrepi tekoče ekonomske politike niso bili dovolj usklajeni in da so precej zavirali doslednejše izvajanje zakonov s tega področja.

V razpravi smo posebej opozorili tudi na zagotavljanje sredstev za komasacije in melioracije, za odkup zemljišč in pridelkov, za organizirano setev, za pridobivanje neobdelane zemlje, za odškodnine in podobno. Zavzeli smo se za to, da je potrebno odločno vztrajati pri izpolnitvi obveznosti, ki so bile sprejete z dogovorom o temeljnih družbenega plana. Čimprej je treba zagotoviti redno zagotavljanje sredstev.

Razpravljali smo tudi o sistemskih rešitvah za rizike pridelovanja hrane, ki niso zajeti v veljavne sisteme. Tu smo mislili na problem zimske pozebe nasadov, kar ni vključeno niti v sistem zavarovanja niti v sklad solidarnosti SR Slovenije.

V razpravi so odbori poudarili, da širše razprave o tem poročilu še ni bilo, kar je seveda razumljivo zaradi časa, v katerem je Skupščina uvrstila to razpravo v program. Obravnava te problematike naj bi se zato podaljšala, vanjo pa naj bi se čimprej vključile občinske skupščine, kmetijske organizacije združenega dela in druge zainteresirane organizacije in skupnosti, ki naj predvsem z vidika svojih obveznosti in odgovornosti ocenijo uresničevanje zakonov. Menili smo, da bi bilo potrebno v zvezi s tem izpeljati širšo družbenopolitično aktivnost v okviru občinskih konferenc SZDL.

Odbori so opozorili tudi na nekatera razvojna vprašanja. Poudarili so predvsem, da se dohodkovni odnosi ne uresničujejo tudi zaradi neurejenih razmer, da je potrebno vse aktivnosti usmeriti na povečanje proizvodnje hrane in da morajo biti temu podrejeni tudi ukrepi tekoče ekonomske politike. Mislili smo predvsem na še vedno nerešen odnos cen primarnih kmetijskih proizvodov in končnih proizvodov. Nesprejemljivo je, da proizvajalci končnih proizvodov zlasti na področju mesne industrije že nekaj časa delajo z izgubami.

Ukrepi morajo stremeti tudi k temu, da se nadoknadi primanjkljaj ustreznih strokovnih kadrov. Pripraviti je treba poseben program za reševanje kadrovskih vprašanj. Opozorjeno je bilo tudi, da je potrebno v praktičnem izvajanju melioracij in komasacij poenostaviti postopke in vzporedno z njihovo uvedbo pripraviti tudi ustrezne rešitve za večje podružbljanje kmetijske proizvodnje; da je potrebno pripraviti sistemske rešitve za večje spodbujanje izkoriščanja vseh za kmetijsko proizvodnjo primernih zemljišč, posebno pa še opuščanih in hribovitih zemljišč; da bi za melioracije in komasacije morali zagotoviti združevanje sredstev na ravni republike. Govor je bil o predlogu za združevanje dela sredstev kmetijsko-zemljiških skupnosti za ta namen, pa seveda tudi o izvedbi nalog, ki so jih prevzele poslovne banke v obliki konzorcija, ki je bil ustanovljen.

Potrebno je zagotoviti tudi dosledno spoštovanje medrepubliških dogovorov. Kmetijske zadruge se morajo bolj zavzeti za spodbujanje proizvodnje hrane, saj je ugotovljeno, da doslej niso prevzemale dovolj odgovornosti za organizirano tržno proizvodnjo, ki je prioriteta naloga in jo je treba tudi spodbujati še naprej. Pozitivno so bile ocenjene akcije, ki so bile opravljene v Sloveniji v okviru programa setve pšenice, pese in podobno; to je dokaz, da se z organizirano družbeno akcijo lahko dosežejo boljši rezultati.

Razprava je tekla tudi o urejanju samoupravnih odnosov na vasi in vlogi kmetov v zadrugah; o tem bo treba še javno razpravljati.

Ob zaključku dovolite, da v imenu treh odborov predlagam zboru, da sprejme oziroma da se opredeli predvsem do naslednjih sklepov:

Razprava o problematiki izvajanja zakonov s področja kmetijstva naj se podaljša, da bi bilo tako mogoče ugotoviti, ali so vzroki za sedanje stanje nekatere pomanjkljive oziroma neustrezne zakonske rešitve, ali pa neustrezna in nedosledna praksa pri izvajanju predpisov; občinske skupščine, kmetijsko zemljiške skupnosti in druge zainteresirane organizacije in skupnosti naj v okviru svojih obveznosti in odgovornosti ocenijo razmere na svojem območju in sprejmejo ter predlagajo ustrezne rešitve in usmeritve.

Oblikuje naj se skupina delegatov, ki bi na podlagi dosedanjih razprav, razprav v zborih in javne razprave pripravila ustrezen predlog stališč in ukrepov za nadaljnje aktivnosti pri izvajanju zakonov.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije naj oceni in poroča zboru, ali so potrebne spremembe in dopolnitve posameznih zakonov in predpisov. Glede na današnji uvodni referat podpredsednika Izvršnega sveta tovariša Klemenčiča bi dodal, da so nakazani predlogi za nekatere dopolnitve zakonodaje v celoti v skladu z razpravami na vseh treh odborih in menim, da lahko že na tem zasedanju soglašamo s predlogi tovariša Klemenčiča oziroma Izvršnega sveta. Hvala lepa.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa, tovariš Štrakl. Nadaljujemo z razpravo. Besedo ima tovariš Alojz Pucelj, delegat iz občine Novo mesto. Prosim!

Alojz Pucelj: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! V imenu skupine delegatov občine Novo mesto dajem h gradivu o uresničevanju zakonov s področja kmetijstva tele pripombe in predloge:

1. Skupina delegatov podpira zahtevo, naj se pospeši delo v zvezi s pravico novega sistema starostnega zavarovanja kmetov. Dne 27. 11. 1981 bo poteklo že leto dni, odkar je Ustavno sodišče SR Slovenije s svojo odločbo ugotovilo, da drugi in tretji odstavek 17. člena zakona o starostnem zavarovanju kmetov nista skladna z ustavo, hkrati pa tudi opozorilo na nekatere druge sporne določbe v tem zakonu.

2. V gradivu so naštetih nekateri razlogi, zakaj se v praksi prepočasi uveljavljajo določbe zakona o preživninskem varstvu kmetov. Predpis ne bi smel biti ovira za to, ker dovolj dobro ureja preživninsko zavarovanje kmetov. Hitrejša izvajanja tega zakona bo mogoče doseči s skupnim programom aktivnosti, kot je opredeljeno v povzetku gradiva. Ker niti kmetijsko-zemljiške skupnosti niti skupnosti socialnega skrbstva nimajo izkušenj na tem področju, skupina delegatov predlaga, da Republiški komite za delo in Republiški komite za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano pripravita ustrezno navodilo in osnutek pogodbe, s katero bi kmetijsko zemljiška skupnost prevzela zemljišče v začasno upravljanje. S tem bi se izognili nejasnosti pri izvajanju določb 7. člena zakona.

3. Skupina delegatov meni, da je dosedanji drugi odstavek 13. člena zakona o preživninskem varstvu kmetov dovolj jasen, saj opredeljuje, da pripada po smrti upravičenca do preživnine njegovemu zakoncu oziroma osebi izenačeni z zakoncem preživnina v deležu, ki je v skladu s predpisi o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Če je potrebno, naj se izdajo ustrezna navodila za izvajanje te določbe.

Utemeljeno pa je sprožiti pobudo za drugačno ureditev valorizacije preživnin, kar naj se veže na uskladitev s predpisi o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, to je z gibanjem nominantnih osebnih dohodkov v republiki v preteklem letu.

4. V izvajanju agrarnih operacij bi bilo potrebno vključiti tudi hribovitejše predele in to uvesti v tako imenovane planinske agrarne operacije. V mislih imamo čiščenje grmovja in kamenja s takih predelov in tudi zložbe zemljišč. To je pomembno za ohranitev poselitve teh področij kakor tudi za splošni ljudski odpor.

5. Ugotavljamo, da priloženo gradivo premalo upošteva in obravnava ekonomski vidik razvoja kmetijstva, kar naj se v nadaljevanju razprave dopolni.

6. Sedanja oblika usmerjenega izobraževanja še ne pokriva vseh potreb po usposabljanju kmetovalcev, kar naj se upošteva v bodočem razvoju usmerjenega izobraževanja. Hvala lepa.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa. Besedo ima tovariš Feliks Taciga, delegat iz občine Ptuj.

Feliks Taciga: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Izvršni svet Skupščine občine Ptuj in skupina delegatov za Zbor občin Skupščine SR Slovenije sta obravnavala poročilo o uresničevanju zakonov s področja kmetijstva ter sprejela naslednje pripombe in stališča.

Ocena o izvajanju zakona o kmetijskih zemljiščih velja v pretežni meri tudi za naše območje. Razlog, da nekaterih določil zakona nismo izpeljali ali pa jih nismo izpeljali v celoti, je tudi v nekaterih določilih zakona kot na primer:

1. Prilagajanje obsega kmetijskih zemljišč v zasebni lastnini nismo preverjali niti nismo izvedli postopkov, čeprav so roki potekli. Razlog je velika razdrobljenost zasebne posesti, ki bi jo z dodatnimi parcelizacijami še povečali, pomanjkanje ustreznih služb v upravnih organih, geodetski upravi, zemljiški knjigi in kmetijsko-zemljiški skupnosti in pomanjkanje denarja v kmetijsko-zemljiški skupnosti, kjer večino sredstev usmerjamo v melioracije in komasacije.

Povečana parcelizacija ne prispeva k boljši izrabi zemlje. Zato bi bilo nesmiselno, da se obseg kmetijskih zemljišč v zasebni lastnini prilagaja predpisu o izvajanju kmetijskih prostorskih ureditvenih operacij predvsem z melioracijami, komasacijami, arondacijami, medsebojno menjavo itd. Predlagamo, da se izdelata program izvedbe teh operacij po občinah. Vrstni red naj bo opredeljen glede na pomembnost kmetijskih zemljišč, podana pa naj bo tudi časovna opredelitev prenosa zemljišč in zagotavljanje finančnih sredstev. Svoj čas se je na primer govorilo o komasacijah na celotnem območju severovzhodne Slovenije.

Pri izvajanju prostorsko ureditvenih operacij smo na območju naše občine dosegli precejšnje uspehe, čeprav v celoti ne moremo izpolnjevati planskih nalog. Predlagamo, da se ponovno prouči poenostavitev komasacijskih postopkov, kar smo v Republiškem komiteju za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano že večkrat predlagali, in da se zakon ustrezno spremeni.

Zaradi zagotovitve sredstev za melioracije podpiramo samoupravni spoznavni razum o združevanju sredstev za melioracije v okviru Zveze kmetijsko-zemljiških skupnosti Slovenije. Če takšna usmeritev ne bi bila sprejeta, pa smo

za spremembo 8. člena zakona o kmetijskih zemljiščih glede na naloge Zveze kmetijsko zemljiških skupnosti Slovenije.

Skupnih programov pridelovanja nismo bili sposobni doseči. Zakon nam res daje možnost za izdajo predpisa, vendar ocenjujemo, da je potrebno takšne aktivnosti izpeljati enotno na vseh površinah, kjer bi se takšne operacije izvajale. Da bi kmete zainteresirali za skupno proizvodnjo na zemljiščih, kjer so se izvajale kmetijske prostorsko ureditvene operacije, smo v okviru razprav o družbenem planu predlagali, da se tudi zasebnim lastnikom zagotovi del nepovratnih sredstev za melioracije, pod pogojem skupne in planirane proizvodnje v okviru zadruge. Če lastnik zemlje ne bi upošteval tega dogovora, bi moral takoj vrniti vsa sredstva.

Predlagamo, da ponovno proučite tudi to možnost in ne le možnost prehoda v družbeno lastnino. K tej usmeritvi nas navaja velik obseg melioracij v naši občini.

V zakonu je potrebno določeneje opredeliti vzdrževanje melioracijskih sistemov ter ob izvajanju in v okviru stabilizacijskih prizadevanj doseči poenoteno in strokovno izvajanje v vsej Sloveniji.

Podpiramo tudi stališče Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o združevanju sredstev za izvedbo programov za ureditev kmetijskih zemljišč glede na obseg programov.

Zakon o sistemu obrambe pred točo: Podpiramo pobudo Območne skupnosti severovzhodne Slovenije za obrambo pred točo, naj plačujejo obrambo pred točo vsi občani in vse združeno delo območja.

Zakon o gozdovih: Predlagane spremembe, da se obračunava biološka amortizacija za les, posekan na zemljiščih, ker gre za spremembo namembnosti zemljišča, ne podpiramo. Vzrok so slabi gozdovi v občini, zato so potrebna sredstva za biološke naložbe v gozdovih.

Ocenjujemo, da 12. člen zakona dovolj dobro opredeljuje gozdno rento in da zato ni potrebno izpeljevati vrednostnih razredov za gozdove.

Zakon o združevanju kmetov: Ta zakon in zakon o blagovnem prometu bi morala vsebovati določila, ki bi združenemu kmetu zagotavljala ugodnejši položaj, kot ga ima tisti kmetijski proizvajalec, ki neorganizirano izkorišča trenutne poslovne priložnosti, ki so posledica naših tržnih slabosti.

Zakon o intervencijah v kmetijstvu in porabi hrane: Poročilo o izvajanju zakonov s področja kmetijstva večkrat omenja intervencijska sredstva v kmetijstvu. Pri nastajanju zakona o intervencijah v kmetijstvu in porabi hrane smo opozorili na potrebo po enotnih investicijah za tržne kmetijske pridelke v slovenskem prostoru in na aktivnosti, ki bodo to zagotavljale.

Predlagamo, da se zakon o intervencijah v kmetijstvu in porabi hrane poenoti za vso Slovenijo, kar bi zagotavljalo enotno združevanje in porabo sredstev ter prelivanje med občinami in uporabniki — proizvajalci hrane.

Zakon o davkih občanov: Celotna zakonodaja, ki ureja kmetijsko dejavnost, bi morala z vsemi ukrepi spodbujati intenzivno izkoriščanje kmetijskih zemljišč. Glede obdavčevanja dohodkov iz kmetijske dejavnosti predlagamo uskladitev osnov in stopenj za obdavčevanje tako v republiki Sloveniji kot v sosednji republiki Hrvaški. Obdavčevanje po ustvarjenem dohodku nikdar ne bi smelo zmanjšati interesa za povečanje kmetijske proizvodnje. Hvala lepa.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa. Besedo ima tovarišica Anka Ostanek iz Trebnjega.

A n k a O s t a n e k : Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za delegiranje delegatov v Zbor občin Skupščine SR Slovenije iz občine Trebnje je na svoji seji obravnavala poročilo o izvajanju zakonov s področja kmetijstva in sprejela naslednje predloge oziroma stališča.

Skupina predlaga, da se dopolni 4. člen zakona o intervencijah v kmetijstvu tako, da bi za pospeševanje kmetijstva prispevali vsi porabniki hrane, in sicer 0,5 % iz dohodka, osnova naj bo bruto osebni dohodek. Intervencijska sredstva naj se prenesejo na neposredne proizvajalce hrane in ne na trgovske organizacije.

Skupina podpira stališča, da bi bilo potrebno spremeniti zakon o dedovanju kmetijskih zemljišč in zasebnih kmetijskih gospodarstev v tem smislu, da bi lahko oporočitelj zapustil v upravičenih primerih kmetijo tudi tistemu, ki ni zakonit dedič, vendar mu pri delu na kmetiji že dalj časa pomaga.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa. Besedo ima tovariš Janez Dragoš, deleget iz Črnomlja.

J a n e z D r a g o š : Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za Zbor občin iz Črnomlja je ob obravnavi poročila o uresničevanju zakonov s področja kmetijstva oblikovala naslednje pripombe in predloge:

1. Menimo, da so kriteriji za pridobitev statusa kmeta preohlapni in omogočajo neopravičeno izogibanje davščinam ter druge nepravilnosti. Zato menimo, da bi moral tisti, ki želi pridobiti tak status, ustvariti več kot le $\frac{1}{3}$ dohodka od kmetijske dejavnosti in da bi moral proizvajati tržne presežke.

2. Zaščitene kmetije v resnici niso zaščitene z omejitvami pri dedovanju. Zakonska določila se izigravajo s kupoprodajnimi pogodbami med sorodniki, s tem pa se namen zakona v praksi izničuje. Predlagamo, da se v ustreznem predpisu takšne pogodbe proglasijo za uničene ali pa naj se promet z zemljišči dovoljuje pod vnaprej določenimi pogoji (zamenjave, zložbe itd.).

3. Postopek, ki naj zagotovi, da bo zemljišče obdelano, je predolg, tog in kompliciran, kar je po našem mnenju pglaviten razlog za to, da nam kljub zakonu ostajajo zemljišča neobdelana. Zakupno dobo 10 let bi bilo treba dopustiti brez dodatnih pogojev, to je spremembe razmer na strani lastnika. Zakupnik sedaj tvega, da bo lahko že po nekaj letih izgubil, kar je vložil v opuščeno tuje zemljišče.

4. Preživninsko varstvo članov kmečkega gospodarstva še ni urejeno. Glede na to, da vse življenje aktivno delajo na kmetiji, ni prav, da na stara leta postanejo preužitkarji. Vemo, kako skromna je vsebina preužitka in da je treba z delom zasluženo pravico velikokrat uveljavljati prek sodišča. Zato bi kazalo predpisati vsebino preužitka, ki bi moral vsebovati tudi minimalne denarne prejemke, ali pa vgraditi preživninsko varstvo v sistem socialnega varstva kmetov in članov njihovega gospodarstva. Hvala lepa.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa. Besedo ima tovariš Miloš Veršec iz občine Laško.

Miloš Veršec: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za Zbor občin občine Laško je na svoji seji dne 19. 10. 1981 obravnavala poročilo o izvajanju zakonov s področja kmetijstva, ki ga je pri-

pravil Republiški komite za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Delegacija je menila, da je poročilo obsežno in skrbno pripravljeno ter da v glavnem zajema vsa bistvena vprašanja s področja kmetijstva in kmetijske zakonodaje. Vendar menimo, da bi bilo potrebno kmetijsko zakonodajo spremeniti in dopolniti takole:

1. V navodilu o razvrstitvi kmetijskih zemljišč oziroma o dobrem gospodarjenju s kmetijskimi zemljišči je predvideno, da se v prvem območju smatra kot dobro gospodarjenje že, če je izvršen dvakratni odkos. Menimo, da je kvalitetno zemljišče s tem občutno premalo izkoriščeno, ker vemo, da se da na takih zemljiščih doseči tudi štirikratni odkos. Ni dovolj, da se kriteriji nanašajo le na travniške površine in njihov donos, temveč je na takih površinah bistveno važnejše pridelovanje poljskih kultur.

2. Prenos kmetijskih zemljišč v kmetijski zemljiški sklad. Družbeno pravne osebe, ki niso kmetijske organizacije in ki upravljajo s kmetijskimi zemljišči v družbeni lastnini, morajo ta zemljišča prenesti v kmetijski zemljiški sklad. V ta sklad pa se prenašajo brezplačno samo tista zemljišča, ki so jih nekmetijske organizacije pridobile brezplačno. Vsa ostala zemljišča, ki so jih nekmetijske organizacije pridobile z nakupom, se prenašajo v kmetijski zemljiški sklad proti določeni odškodnini. V laški občini je na primer rudnik Laško odkupil vso vas Govce, to je okoli 60 ha zaradi izkoriščanja zalog premoga. Ta kompleks je rudarsko že izkoriščen. Z manjšimi melioracijami in posegi bi se to zemljišče dalo uporabiti za kmetijske namene, vendar kmetijska zemljiška skupnost nima sredstev za odkup teh zemljišč. Predlagamo, da se predpisi dopolnijo tako, da bi bil prenos kmetijskih zemljišč v kmetijski zemljiški sklad brezplačen ne glede na to, kako so jih nekmetijske organizacije pridobile.

3. Ne moremo si predstavljati, da bi lahko uspešno povečevali kmetijsko proizvodnjo na razdrobljenih kmetijskih parcelah, zato je treba čimbolj združevati kmetijska zemljišča s komasacijami in arondacijami. Menimo pa, da po dosedanem načinu komasacijskih postopkov ne bomo mogli opraviti, ker so predragi in preveč komplicirani, saj znašajo stroški po nekaterih podatkih 80 000 din za ha, kar je za interesente občutno predrago. Menimo, da je treba postopek poenostaviti in poceniti.

4. O davčni politiki v kmetijstvu se je že nekajkrat razpravljalo. Vendar menimo, da bi jo bilo potrebno spremeniti tako, da bi bil kmet stimuliran za tržno proizvodnjo. Vsi kmetijski presežki, ki bi jih prodali družbi, naj bi bili odbitna postavka. To bi prišlo zlasti v poštev za polkmete, katerim zemlja pomeni le socialno varnost in naloženi kapital, niso pa zainteresirani za tržno proizvodnjo.

5. Zakon o dedovanju kmetijskih zemljišč in kmetijskih gospodarstev prepušča drobljenje le-teh z darilnimi pogodbami. V praksi se to določilo izigrava tako, da kdor ne uspe z darilno pogodbo, uspe s kupoprodajno ali izročilno pogodbo. Tako se dogaja, da se nam zaščitene kmetije delijo, kot da ni nobenega predpisa, s tem pa zakonsko določilo izgubi svoj pomen.

6. Mislim, da nam vsa kmetijska zakonodaja ne bo pomagala, če ne bomo spremenili celotne miselnosti o kmetijstvu. Tako na primer v osnovni šoli še vedno rečejo učencu, češ, če se ne boš učil, boš šel za kmeta ali pa »delat boš šel«. To je tako, kot da bi bil kmet najmanj vreden poklic. Treba je torej že v osnovni šoli poudariti, kako pomembno je kmetijstvo, saj ustvarja osnovne dobrine za človeško življenje, kajti brez kruha nihče ne more živeti. Če bomo spremenili dosedanje miselnost o kmetijstvu, potem se nam ni treba bati, da

bodo naše hribovske kmetije ostale prazne. Tudi kmečki fantje bodo dobili gospodinjino in ne bo tako kot sedaj, ko večina deklet beži od kmečkih fantov. Ustvariti moramo miselnost, da tudi zemlja in delo na njej zagotavlja socialno varnost.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa. Tovariš Jože Kolbl iz Gornje Radgone ima besedo.

Jože Kolbl: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupini delegatov za Zbor občin in Zbor združenega dela s področja gospodarstva občine Gornja Radgona sta obravnavali poročilo o izvajanju zakonov s področja kmetijstva. Menimo, da so v poročilu zajeti vsi problemi, ki izhajajo iz zakonov. Stališča delegatov do določenih problemov pa so naslednja:

1. **Financiranje prostorsko ureditvenih operacij ter nakup zemlje.**

V zvezi z nakazano problematiko financiranja menimo, da je potrebno zagotoviti večja finančna sredstva tistim območjem, ki so po družbenem planu SR Slovenije predvidena za proizvodnjo hrane. Prav tako opozarjamo, da kmetijske delovne organizacije nimajo sredstev in jih ne morejo zagotoviti za nakup kmetijskih zemljišč. Predlagamo, da se za nakup kmetijskih zemljišč zagotovijo nepovratna sredstva.

2. **Predlog spremembe 18. člena zakona o kmetijskih zemljiščih.**

V 4. odstavku navedenega člena je določeno naslednje: »Če lastnik kmetijskega zemljišča v enem letu ne upošteva predloga kmetijsko zemljiške skupnosti, da je dolžan zemljišče obdelati, se mu zemljišče začasno odvzame.« Delegati predlagamo, da se namesto enega leta določi rok šestih mesecev. V praksi ugotavljamo, da lastniki zemljišč določbo zakona o enem letu izkoriščajo tako, da zemljišče obdelajo šele tik pred iztekom roka, kar povzroča izpad enoletne proizvodnje. Prav tako je potrebno dopolniti zakon v tem smislu, da se lastnike neobdelanih zemljišč hkrati pogodbeno veže glede nadaljnje proizvodnje in obdelave teh zemljišč, sicer zemljišče naslednje leto spet ne bo obdelano.

3. **Spremembe 4. člena navodila o tem, kdaj se šteje, da obdelovalec ravna kot dober gospodar.**

Delegati podpiramo težnje, da se v kmetijskih občinah okrepijo inšpekcijske službe in da bi morale občine obvezno imeti referente za kmetijstvo, kajti šele tako bo mogoče striktno izvajati kmetijske zakone. Glede 4. člena citiranega navodila menimo, da je potrebno spremeniti zakonsko določilo, po katerem so občinski upravni organi, pristojni za kmetijsko inšpekcijo, dolžni vsako leto do 1. septembra ugotoviti, katera zemljišča niso obdelana. Namesto do 1. septembra naj se določi vsakih šest mesecev. Delegati menimo, da bi na osnovi polletnih ugotovitev kmetijsko zemljiška skupnost sproti ukrepala, da bi bilo neobdelanih zemljišč čim manj. Prav tako menimo, da bi bilo potrebno z zakonskim določilom pritegniti v akcijo za odpravo neobdelanih zemljišč tudi krajevne skupnosti, ki bi kmetijske inšpekcije tekoče obveščale o stanju na terenu.

4. **Predlog spremembe 4. člena zakona o kmetijskih zemljiščih.**

Delegati predlagamo, da se sedmi odstavek citiranega člena spremeni tako, da se za pridobitev statusa kmeta obvezno zahteva mnenje kmetijsko zemljiške skupnosti. To mnenje naj bo obvezno vedno, ne le takrat, ko nastane dvom, kot to zakon določa sedaj. Kmetijsko zemljiško skupnost je potrebno obvestiti,

da se vsak primer uveljavitve statusa kmeta ugotavlja na terenu, občinski organ pa bi bil v upravnem postopku dolžan to mnenje upoštevati. Hvala lepa!

Predsednica Silva Jereb: Besedo ima tovariš Slavko Glinšek, član Predsedstva Republiške konference SZDL.

Slavko Glinšek: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Svet za družbenoekonomske odnose v kmetijstvu je razpravljal o gradivu o kmetijski zakonodaji 14. 10. 1981 in posebej spodbudil z razpravo o tem gradivu tudi svete pri občinskih konferencah SZDL. Svet je podprl predloge za dopolnitev zakonodaje, ki jih je danes navedel tudi tovariš Klemenčič v uvodni razpravi. Vendar moram reči, da je osnovna ugotovitev iz razprave v Svetu, da je uresničevanje zakonodaje v veliki meri odvisno od spremljajočih predpisov in delovanja upravnih služb ter od materialnih pogojev. S tem v zvezi je Svet posebej poudaril zaostajanje pri sprejemanju zakona o intervencijah, kar je bilo danes že tudi večkrat omenjeno v razpravi, kot tudi zaostajanje za planiranim obsegom kreditiranja prioriternih naložb, to je prioritete kmetijstva v srednjeročnem družbenem načrtu.

Svet je posebej opozoril na pripravljenost in angažiranje pri uresničevanju zakonodaje v občinah, v organizacijah združenega dela, v interesnih skupnostih, od kmetijsko zemljiške skupnosti naprej in seveda v družbenopolitičnih organizacijah. Manjka nam vrsta konkretnih ukrepov, konkreten pristop in konkretni programi za obdelovanje zemlje in za uresničevanje preživitinskega varstva, s katerimi bomo uresničili določbe, zapisane v naših precej obsežnih zakonih. Pogosto čujemo opozorila o problemih pri uresničevanju zakonov, preden se z njimi zares spopademo, kar je neke vrste oportunistem. Opozarja se na pomanjkanje sredstev, preden smo izčrpali sedanje vire. Mislim, da se moramo veljavne zakonodaje v vseh naštetih družbeno-političnih organizacijah, skupnostih in organizacijah združenega dela lotevati dosti bolj ustvarjalno in dosti bolj zavzeto, če hočemo, da bo ta zakonodaja resnično zaživela. Hkrati se moramo tudi zavedati, da še tako popolna zakonodaja sama od sebe ne bo razreševala problemov.

Posebej bi se dotaknil še nekaterih problemov, o katerih Svet ni prvič razpravljal na zadnji seji, ko je gradivo celovito obravnaval. O čuvanju kmetijskih zemljišč je bilo na Republiški konferenci SZDL več razprav. Tudi Predsedstvo je posvetilo tem problemom dve seji, vendar skupaj s predlagatelji tega gradiva ugotavljamo, da imamo danes samo v šestih občinah prostorske dokumente, ki so izdelani kolikor toliko solidno in kompletno. Kolikor toliko pravim zato, ker se srečujemo ne le v že sprejetih dokumentih, ampak na splošno s pojavom, da so prostorski dokumenti pogosto samo verifikacija določenih stihijskih procesov. V prostorski dokument zapišemo, naj se urbanizacija tako kot doslej razširja na najboljše kmetijskih zemljiščih. Take primere imamo, in kaže, da tem problemom tudi z aktivnostjo družbenopolitičnih organizacij še nismo prišli do konca. Tudi podatek, da je po sedanjih planih samo 10 % kmetijskih površin uvrščenih v prvo kategorijo, ki je rezervirana izključno za kmetijsko proizvodnjo, kaže, da še nimamo pravega odnosa do kmetijske zemlje.

Poseben problem, ki mu očitno posvečamo premalo pozornosti, je obdelovanje zemlje. Po predloženih podatkih imamo 5000 ha neobdelanih zemljišč, po drugih podatkih, ki jih verjetno vsi poznate, pa imamo okoli 240 000 ha gorskih, zlasti hribovskih predelov, ki jih zarašča gozd oziroma ki so izpostav-

ljeni procesu ekstenziviranja in naj bi jih v bližnji prihodnosti zarasel gozd, če tega ne bomo preprečili.

Ni toliko pomembno, kakšen je natančen podatek o teh površinah, dosti pomembnejše je, da dobimo natančen in konkreten pregled vseh teh površin, kar je poudaril tudi tovariš Klemenčič. Ne gre samo za to, da dobimo natančen seštevek, ampak da dobi vsaka parcela, ki je neobdelana ali ki je slabo obdelana, konkretno ime in kar je še pomembnejše, da dobi konkreten program, kako bomo to zemljo obdelali, se pravi obdelovalca. Ob tem moram posebej poudariti, da je po hribih veliko zemlje, za katero nimamo interesentov, ki bi jo bili pripravljeni obdelovati. Ta problem je zelo pereč in ga ne moremo pustiti ob strani. Naloga predvsem združnih organizacij je, da rešujejo ta problem tudi v okviru programov, kako zemljo obdelati in jo obdržati v kmetijski proizvodnji, pa čeprav z nekoliko bolj ekstenzivno tehnologijo.

Drobljenje kmetijske zemlje je velik problem. O tem je bilo danes precej povedanega, vendar menim, da bi morali dosti bolj poudarjati drugo plat tega problema, to je prepočasno združevanje kmetijske zemlje v takšne enote, ki nam bodo omogočile, da bo zemlja tudi intenzivneje obdelana. Mislim, da smo pri tem prepočasni in premalo pogumni. Veliko več govorimo o problemih drobljenja zemlje, ne pa toliko o programih za izboljšanje takega stanja.

Pogosta tarča kritičnih pripomb je bil status kmeta predvsem zato, ker se ta status ne preverja sproti. Mislim, da je ta pripomba pomembna.

Najpomembnejše vprašanje bi vsekakor moralo biti, kako kmet obdeluje svojo zemljo. Prav to preverjanje pa je bilo redko, kar je tudi posledica določene zakasnitve pri sprejemanju predpisa, temelječega na 18. členu zakona o kmetijskih zemljiščih, to je navodila, kdaj kmet obdeluje zemljo kot dober gospodar.

Mislim, da bi dosledno izvajanje tega predpisa, to je odvzem zemlje tistemu, ki je ne obdeluje kot dober gospodar, precej zmanjšalo tudi interes za status kmeta pri tistih, ki jim je le za posedovanje zemlje, niso pa je pripravljeni dobro obdelovati.

V zvezi z vprašanjem združevanja kmetov menim, da glede masovnosti združevanja situacija niti ni tako slaba. Imamo 54 000 članov zadrug in po podatkih 30 do 38 tisoč kooperantov, ki imajo po zakonu vsi status združenega kmeta, torej skupno že okoli 90 tisoč. Mislim, da ta številka ni ravno majhna, vprašanje pa je, kaj se za njo skriva, kakšni so ti odnosi, kakšen je družbeno-ekonomski položaj združenega kmeta v zadrugi, kakšna je njegova produktivnost in njegov dohodek. Po podatkih iz poročila Zadružne zveze Slovenije in z ocenami določenih stroškov s strani kmetijskega inštituta smo izračunali, da ima združeni kmet povprečno okoli 3000 dinarjev dohodka na mesec. Ta podatek izpostavljam zaradi tega, ker je bila že v razpravah o novi socialni zakonodaji izražena misel, da bomo vsekakor morali v prihodnosti združenega kmeta vključiti v enotni sistem pokojninskega varstva. Ta sistem bo moral temeljiti na njegovem lastnem delu, na njegovem lastnem prispevku, kar pomeni na dohodku, ki ga ustvarja s proizvodnjo. Tu se srečamo s problemom dohodka tudi v tej konkretni luči in s problemom natančnejše opredelitve združenega kmeta.

Pogoste so pripombe, da družbenoekonomski odnosi v zadrugah zaostajajo. To je seveda res, zavedati pa se moramo, da to vendarle ni samo in predvsem stvar subjektivne pripravljenosti združnih organizacij in kmetov. Zavedati se moramo, da prihaja 77 odstotkov mleka s kmetij, ki imajo eno do tri krave

ter da 74 odstotkov kmetij redi in da na trg enega do dva pitanca. Dokler je obseg proizvodnje tak, ni tudi poglobljenega interesa drobnih proizvajalcev za vse, kar se dogaja v njegovi zadrugi, za samoupravljanje in tudi za krepitev družbenoekonomskih odnosov. Šele večja blagovna proizvodnja kmeta bolj trdno usmerja v trajne in poglobljene odnose z njegovo zadrugo.

Opozorili bi še na eno vprašanje v zvezi z zakonom o blagovnem prometu. V nekaterih združnih organizacijah vidijo v doslednejšem uresničevanju tega zakona, ki naj bi preprečil prost odkup oziroma prost nakup kmetijskih pridelkov s strani različnih trgovskih organizacij od kmeta, možnost za poglobljanje svojih odnosov z zadrugniki. Mislim, da je to precej iluzorno in da gre za še nepremagano težnjo po monopolnem položaju zadruga. Treba bo bolj spoštovati pogodbene obveznosti med zadrugo in med kmetom. Pogosto se dogaja, da tudi pri očitnih kršitvah pogodbe to opravičujemo z nekimi posebnimi splošnimi in političnimi oziri, namesto da bi odgovornost na področju konkretnih odnosov med zadrugo in kmetom zaostri. Na takšnih temeljih bi poskušali poglobljati tudi odnos med kmetom in zadrugo, kar pa bo seveda mnogo lažje in bolj učinkovito na osnovi večje tržno usmerjene proizvodnje. Hvala lepa.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa. Besedo ima tovariš Nande Vode, delegat iz občine Kamnik, ki je tudi predsednik Zadružne zveze Slovenije.

Nande Vode: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Kot je rekla tovarišica predsednica, bom nekatere misli posredoval res bolj v imenu Zadružne zveze Slovenije.

Včeraj smo na seji upravnega odbora razpravljali o poročilu o izvajanju zakonov s področja kmetijstva in ugotovili, da je poročilo izčrpno in da daje določene osnove za razpravo.

V poročilu tovariša Klemenčiča in tovariša Štrakla je bilo dodatno še toliko povedanega, da bom obrazložil le nekatere še neomenjene stvari.

Na seji upravnega odbora smo ugotavljali, da je bila razprava o poročilu o izvajanju zakonov s področja kmetijstva v občinah, predvsem pa med kmeti premalo poglobljena ali pa je sploh ni bilo. Tudi danes vidimo, da na problematiko bolj opozarjajo druge strukture kot sami kmetijski proizvajalci. Rok za razpravo je bil kratek, pa tudi čas, ko sklicujemo kmete k takšnim razpravam, ni najprimernejši. Mislim pa, da bi poglobljene razprave med kmeti in združenimi kmeti v zadrugah lahko dale bolj konkretne, bolj življenjske in pa seveda dolgoročneje rešitve v naši kmetijski politiki.

Kot ste že drugi ugotovili, je veljavna zakonodaja o zemljiški politiki ustrežna in je ne kaže bistveno spreminjati, ampak le nekoliko dopolniti. Več poudarka bi bilo treba dati prostorski opredelitvi zemljišč za kmetijsko rabo, ki v občinah, v krajevnih skupnostih in v zadrugah poteka dokaj počasi. Moti nas dejstvo, da je vsa zakonodaja bolj ali manj osredotočena na določeno skupino lastnikov kmetijskih zemljišč, in sicer na tiste, ki so združeni v kmetijski zadrugi oziroma na zaščitene kmetije. Poleg teh pa imamo lastnike kmetijskih zemljišč, ki niso vključeni v kmetijske zadruga in njihove kmetije tudi niso zaščitene. Promet s temi zemljišči in razpolaganje z njihovimi pridelki je neopredeljeno. Zadruga imajo težave, ker teh majhnih proizvajalcev ni mogoče vključevati v združne programe, ker ne ustvarjajo tržnih presežkov, v sta-

tističnih podatkih pa se to izkazuje kot zemljišče, ki pravzaprav družbi ničesar ne daje.

Ne mislim, da takšna zemlja ni dobro obdelana, celo nasprotno, nekateri imajo svoje parcelice vzorno obdelane in dosegaajo zelo visoke hektarske odnose. Teh površin ni niti tako malo, v nekaterih predelih jih je celo izredno veliko, veliko pa je tudi lastnikov, s katerimi se zelo težko dogovarjamo. To so ljudje, ki imajo posebno veselje do obdelovanja kmetijskih zemljišč, obenem pa imajo tudi varno naložen svoj kapital. Na zadružni zvezi smo bili mnenja, da je pri tem bistveno določilo zakona, ki govori o statusu kmeta, ki pa je v praksi odpovedalo.

Upravni odbor je bil tudi mnenja, da je treba v zvezi s kmetijskimi zakoni razpravljati tudi o zakonu o lovstvu. Gojitev divjadi namreč neposredno zadeva tako kmetijska kot gozdna področja in se divjad na teh površinah prehranjuje, s tem pa povzroča večjo ali manjšo škodo. Z zakonom je bilo opredeljeno, da je potrebno skupaj z dejavniki na kmetijskem in gozdarskem področju opredeliti pravo razmerje in število posameznih vrst divjadi, da bi očuvali zemljiško površino oziroma pridelke. Ker ni bilo doslej nobenega poročila o tem, seveda ni jasno, kako se ta zakon izvaja.

Iz pritožb pridelovalcev je razumeti, da v nekaterih krajih divjad povzroča zaradi prevelike številčnosti izredno veliko škodo. To je po eni strani družbena škoda, ker ni dovolj pridelkov, pa tudi pri odškodninskih zahtevkih lastnik večasih ne dobi zadostne odškodnine.

Mislim, da ne smemo pričakovati rezultatov samo od samih zakonov in drugih predpisov. Bolj se moramo samoupravno dogovarjati in najti pristop do pridelovalca ter angažirati pri tem ne le delavce v zadrugah, ampak vse družbenopolitične delavce v občinah. Tako bomo dosegli cilj vseh teh zakonov, da bomo površine, ki jih imamo, dobro obdelali in bodo dajale tudi večje donose. Hvala lepa.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa. Besedo ima tovariš Franc Gornjak, delegat iz Slovenj Gradca.

Franc Gornjak: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Na sestanku skupine delegatov občine Slovenj Gradec za delegiranje delegatov v Zbor občin Skupščine SR Slovenije smo pri obravnavi poročila o izvajanju zakonov s področja kmetijstva za današnje zasedanje Zbora občin sklenili posredovati naslednje ugotovitve in pripombe:

1. Ob bistveno težjih pridelovalnih pogojih v hribovskem svetu je uresničevanje zakonov s področja kmetijstva počasnejše in nedosledno. Položaj hribovskega kmetijstva je v glavnem odvisen od materialnih možnosti in gospodarske razvitosti v posameznih občinah. Razvojni in dohodkovni položaj teh pridelovalcev hrane je bistveno slabši. Nujno je, da se hitrejši razvoj hribovskega kmetijstva spodbuja z usklajenimi ukrepi in ustrezno materialno podporo v okviru širše družbene skupnosti.

2. Menimo, da status združenega kmeta v zakonu o združevanju kmetov ni dovolj precizno opredeljen. Verjetno bi morale biti možnosti za pridobitev statusa združenega kmeta vezane tudi na sodelovanje kmeta s kmetijsko organizacijo z vsemi pridelovalnimi zmogljivostmi kmetije, zemljo, gospodarskimi in drugimi objekti in podobno. Še vedno so primeri, ko je obseg sodelovanja kmetov brez statusa združenega kmeta kooperanta s kmetijsko organizacijo

večji kot sodelovanje združenih kmetov, pa čeprav imajo le-ti za to boljše možnosti. Po našem mnenju so predlagane rešitve za pridobitev statusa združenega kmeta potrebne tudi zato, da bi lahko bolje in celoviteje uveljavili socialno zavarovanje organiziranih združenih kmetov. V najširšem družbenem interesu je tudi, da so kmetijska zemljišča kar se da intenzivno izrabljena, in če preko združevanja pričakujemo tudi družbeno materialno podporo in pomoč za organizirano kmetijsko pridelavo, je ta predlog vsekakor upravičen.

3. Stanje dohodkovnih odnosov v organizacijah združenih kmetov ni zadovoljivo. V poročilu o izvajanju zakonov s področja kmetijstva je naštetih precej vzrokov za takšno stanje.

Menimo, da je med temeljnimi vzroki za takšno stanje v kmetijstvu tudi sedanji sistem premij in regresov, pa tudi sistem garantiranih cen kmetijskih pridelkov. Vsekakor sedanji sistem premiranja in regresiranja v kmetijstvu ni prava materialna podlaga za razvijanje dohodkovnih odnosov po določilih zakona.

Menimo, da bi morale biti vse družbene pomoči, premije in regresji za kmetijstvo sestavni del celotnega prihodka kmetijske organizacije, v kateri se kmetje združujejo oziroma s katero sodelujejo, kmetijska organizacija pa bi vse oblike pomoči razdeljevala po dogovorjenih samoupravnih merilih o vloženem delu. Navsezadnje tudi v družbeni kmetijski proizvodnji premij, regresov in drugih pomoči ne prejemaajo posamezni delavci delovne organizacije, pač pa so vse oblike družbene pomoči sestavni del skupnega prihodka delovne organizacije, ki si ga nato združeni delavci samoupravno delijo.

Pri sedanjem načinu uveljavljanja premij in regresov v kmetijstvu tudi ni zanemarljivo dejstvo, da le-ta zahteva v organizaciji združenega dela veliko administrativnega dela, ki ga večji del opravljajo kmetijski pospeševalci in se tako v precejšnji meri odmikajo od opravljanja svojih osnovnih nalog pri razvoju kmetijstva.

4. Podpiramo stališče odborov Izvršnega sveta, da se razprava o teh vprašanjih podaljša in prenese na občinske skupščine in druge zainteresirane organizacije. Hvala.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa. Besedo ima tovariš Matija Mlekuž iz Tolmina.

Matija Mlekuž: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov iz občine Tolmin, ki delegira delegata v Zbor združenega dela in Zbor občin Skupščine SR Slovenije, je obravnavala poročilo o izvajanju zakonov s področja kmetijstva.

Delegacija ugotavlja, da je izvajanje zakonov prispevalo k urejanju razmer v kmetijstvu, pri praktičnem uresničevanju zakonskih določil pa so postopki glede na vloženi trud preveč zapleteni in premalo učinkoviti. To zlasti velja za zakon o kmetijskih zemljiščih, ki ureja tudi proces združevanja kmetijskih zemljišč, to je komasacijo in arondacijo. Združevanje zemljišč za pašne ali hlevske skupnosti, ki jih je na Tolminskem veliko, poteka hitro le do trenutka, dokler ne naletimo na lastnika, ki se z združitvijo ne strinja. Sprožiti je potrebno arondacijski ali komasacijski postopek, ki pa je, vsaj po naših praktičnih izkušnjah, sila zapleten, saj za potrebe hlevske skupnosti Volarje traja arondacija že več kot dve leti. Delegacija ugotavlja, da tako zapleten

postopek arondacije zavira hitrejše združevanje kmetijskih zemljišč in hkrati tudi hitrejše povečevanje usmerjene družbene kmetijske proizvodnje.

Zakon o kmetijskih zemljiščih je tudi premalo učinkovit pri preprečevanju drobljenja kmetijskih posesti. Tako dovoljuje posest kmetijskih zemljišč do 1,5 ha tudi občanom, ki se neposredno ne ukvarjajo z obdelavo zemljišča in ki za gradnjo počitniških hišic lahko kupijo tudi do 1,5 ha pašnikov ali slabših travnikov, ki jih nato spremenijo v park, s čimer so ta zemljišča za kmetijsko proizvodnjo izgubljena. Kmetijska zemljiška skupnost, tudi če želi odkupiti ponujeno zemljišče, navadno izpade iz igre, ker konkurent ponudi višjo ceno, ali pa najde druge pravne možnosti.

Poseben problem je zaraščanje kmetijskih zemljišč, zlasti slabših travnikov, senožeti in pašnikov, ki jih je na Tolminskem več kot dve tretjini vseh kmetijskih zemljišč. V zadnjih desetih do 15 letih se je zaraslo, ali pa je v zaraščanju 10 do 15 000 ha travnikov in pašnikov. Zaraščanje je povsem naraven proces, ker je osnovna kultura v naših klimatskih pogojih gozd. Ko pa se lastnik ali skupnost loti ponovnega oživljanja travnika ali pašnika, pa naleti na zakon o gozdovih in tako lahko sledi prijava sodniku za prekrške, če ne celo javnemu tožilcu s strani gozdarskega inšpektorja, če si lastnik pravočasno ne priskrbi dovoljenja za krčenje, pa čeprav je očistil travnik v prepričanju, da je opravil dobro delo za napredovanje kmetijske proizvodnje.

V glavnem gre tu za zaraščanje kmetijskih površin z lesko, trnjem in drugimi negozdnimi rastlinami, vendar kljub temu naletimo na težave. Zato menimo, da bi morali določiti o krčenju gozdov v zakonu o gozdovih poenostaviti, zlasti v tem primeru, ko gre za ponovno oživljanje ali za čiščenje travnikov, senožeti in pašnikov.

Delegacija je temeljito obravnavala tudi uresničevanje zakona o združevanju kmetov in združevanju dela, sredstev in zemlje. Na Tolminskem smo v tem času dosegli nekaj spodbudnih rezultatov, zlasti imamo veliko pašnih skupnosti, prek 35, in šest hlevskih skupnosti, ki sicer skrbno gospodarijo, več ali manj se uresničujejo investicijski programi, obnavljajo pa nizke staje, ograjujejo pašniki itd. Pospeševalna služba pri temeljni organizaciji »Koope-rant« je odgovorna za uresničevanje planskih nalog. Hkrati pa je obremenjena še z administrativnim delom, ki je vezano na uveljavitev raznih premij, kompenzacij in regresov. Delegacija meni, da bi bilo v bodoče priporočljivo opustiti sistem spodbujanja kmetijske proizvodnje s premijami, kompenzacijami in regresi, ker ni dovolj učinkovit. Pospeševalci so preveč zaposleni s pisanjem raznih pogodb, vodenjem evidenc, kontrol in tako dalje. Zato jim zmanjkuje časa za strokovno delo v neposrednih proizvodnih procesih, pri skupnostih ali pri združenih kmetih.

Menimo, da bi sredstva in čas, ki se porabijo za evidenco in kontrole, pri sedanjem sistemu pospeševanja, zlasti v življenjski proizvodnji, bila lahko bolj koristno uporabljena, če bi z usklajenimi cenami naredili živinorejsko proizvodnjo bolj donosno.

Delegacija tudi meni, da mora celotna družba bolj ceniti delo v neposredni kmetijski proizvodnji, to je pri združenih kmetih ter v družbenih obratih. Menimo, da brez sposobnih delavcev v neposredni kmetijski proizvodnji, to je od združenih kmetov, delavcev v družbenih obratih in kmetijskih strokovnjakov, ne moremo pričakovati hitrejše rasti kmetijske proizvodnje. To pa pomeni ne le usklajitev osebnih dohodkov z ostalimi panogami, temveč tudi vrnitev spoštovanja kmečkemu delu neposredno v proizvodnji in ureditev socialnih,

stanovanjskih in drugih pogojev kmetijskih delaycev in združenih kmetov. Menimo, da vsi ti dejavniki poleg ostalih vplivajo na hitrejšo rast kmetijske proizvodnje. Hvala lepa!

Predsednica Silva Jereb: Tovarišica Florjana Mušič, delegatka iz Nove Gorice, ima besedo!

Florjana Mušič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupščina občine Nova Gorica je na seji Zbora združenega dela skupaj z vsemi skupinami za delegiranje delegatov v vse zборе republiške Skupščine dne 26. 10. obravnavala poročilo o izvajanju zakonov s področja kmetijstva, s posebnim poudarkom na izvajanju najpomembnejših predpisov s tega področja v naši občini. Kasneje se je sestala tudi skupina delegatov za Zbor občin. Poročilo smo sprejeli z nekaterimi ugotovitvami in predlogi.

Že zbor je v obširni razpravi ugotovil, da je na območju naše občine velika razdrobljenost, kar navaja tudi poročilo. Velika posestna razdrobljenost kmetijskega zemljišča izhaja tudi iz nekaterih predpisov oziroma kmetijskega zakona. Zato daje skupina delegatov pobudo za proučitev nekaterih določb tega zakona, in sicer:

1. Ugotavljamo, da se drobitev kmetijskih zemljišč nadaljuje predvsem na podlagi kupoprodajnih pogodb. Menimo, da bi na zemljiščih, ki so s prostorskim planom trajno namenjena za kmetijsko proizvodnjo, lahko zemljo pridobil s kupoprodajno pogodbo le kmet v smislu prvega odstavka 4. člena zakona, to je občan, ki z osebnim delom obdeluje kmetijsko zemljišče in je za to obdelovanje ustrezno usposobljen ter mu kmetijska dejavnost pomeni glavno dejavnost. Ne bi pa je mogel kupiti kmet iz drugega in naslednjih odstavkov 4. člena tega zakona. Slednjemu naj se omogoči pridobivanje kmetijskega zemljišča izven teh območij. Iz tega izhaja, da je potrebna tudi ponovna proučitev definicije kmeta, kar smo danes tudi že slišali.

2. 29. člen zakona o kmetijskih zemljiščih določa, kdaj sme kmet podariti kmetijsko zemljišče, in omejuje krog obdarjencev. Vprašljivo je, zakaj nima zakon ustrezne določbe tudi za nekmeta, zato menimo, da je potrebno zakon v tem smislu proučiti in ustrezno dopolniti, skratka, opredeliti kdaj oziroma kdo ne sme dobiti zemlje v dar.

3. Na območjih, ki so s prostorskimi plani predvidena za kasnejšo pozidavo, vendar še niso obdelana z zazidalnimi načrti oziroma še ni izvedena sprememba namembnosti kmetijskega zemljišča, naj se uvede institut prednostne pravice, ki naj jo ima v vsakem primeru stavbno-zemljiška skupnost, ker bi se na ta način preprečilo drobljenje kmetijskih zemljišč in preprodaja le-teh za kasnejše gradbene namene.

4. 18. in 33. člen zakona o kmetijskih zemljiščih naj se ponovno proučita, ker menimo, da so določbe preohlapne in težko izvedljive. Poseben problem nastaja pri veliki razparceliranosti zemlje pri množici tujih državljanov, ki živijo v tujini. Takih je na našem območju precej. Žive v Italiji, Ameriki in drugod, imamo pa tudi tako imenovane dvolastnike. V zvezi s tem je treba tudi opozoriti na praktične probleme, ki v takih primerih nastopijo pri izvedbi agrarnih operacij.

Pri nas je potekala razprava, na primer, prav o tem, da ni nobenih instrumentov, ki bi lastnika prisilili, da bi se dokončno odločil bodisi za prodajo takih zemljišč bodisi za kakršnokoli drugačno združevanje. Njihova stališča —

to so tisti državljani, ki živijo v tujih deželah — so povsem različna od naših in tu je pač nemogoče govoriti o kakovostnem obdelovanju polja.

5. Vprašljiva je obvezna zložba zemljišč ali komasacija s ponovno parcelno razdelitvijo med komasacijske udeležence, ker še vedno ostajajo premajhne parcele.

6. Po zakonu o dedovanju kmetijskih zemljišč in zasebnih kmetijskih gospodarstev — kmetij lahko zaščiteno kmetijo deduje en dedič, ta pa lahko zemljo odtuji s prodajo, s čimer se zaščitena kmetija ponovno drobi. Tudi to bi bilo treba proučiti.

Predlagamo, da se ti predlogi proučijo s ciljem, da tudi zakonodaja v največji meri prispeva k smotrni uporabi kmetijskih zemljišč in da se ustrezno uredijo vsi pogoji za sodobno organizirano kmetijsko proizvodnjo. Slišali smo sicer, da zakonodaja ne more vsega urediti; to je res, vendar menimo, da smo Slovenci že taki, da hočemo imeti pri vsakem i tudi piko na njem in da hočemo vedno po tej in tej točki tega in tega zakona vedeti, kaj se sme ali pa ne sme.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa! Odrejam pol ure odmora.

(Seja je bila prekinjena ob 12.10 in se je nadaljevala ob 12.35.)

Predsednica Silva Jereb: Besedo ima tovariš Franc Zorman iz občine Cerknica.

Franc Zorman: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Naša delegacija je skupaj z izvršnim svetom občine obravnavala poročilo in meni, da poročilo ustreza razmeram v naši občini. Prav tako smo bili že seznanjeni s poročilom in stališči vseh odborov našega zbora, s katerimi se tudi strinjamo.

Ker je nekaj stvari povedal že tovariš Klemenčič in nekateri predhodni razpravljalci, bom povedal le, kaj menimo o problemu statusa kmeta. Menimo, da pridobitev statusa kmeta z izjavo nima prave osnove, ker je praksa pokazala, da vsaj pri nas želijo na podlagi izjav dobiti status kmeta samo tisti, ki zaradi nekaterih bonitet želijo to izigravati, bodisi da gre za oprostitev davščin pri nepremičninah bodisi za posek lesa in podobno. Dejansko se pravno formalno te zadeve težko uredijo.

Glede opuščanja rabe in zaraščanja zemljišč ugotavljamo, da še ni prišlo do samoupravnih sporazumov o njihovi rabi, ker je za to logično majhen interes z vseh strani. Predlagamo, da bi v zakonu določili, da tako zemljišče preide v družbeno lastnino, vendar naj se določi rok, kdaj naj do tega pride. Pritrdil bi izvajanju predstavnika Zadružne zveze, da bi bilo prav, da se analizira tudi zakon o lovstvu, ker mislim, da gre vsaj na našem področju za veliko medsebojno soodvisnost. Praksa je pokazala tako, kot smo predvidevali že pri sprejemanju zakona, da so tu kmetje v neenakopravnem položaju. Medtem, ko so kmetje zelo zainteresirani za samoupravni sporazum o zaščiti kmetijskih zemljišč — enako velja to tudi za gozdove — pa se lovci temu izogibljejo in mora tako kmet nositi celoten rizik, ker takega sporazuma še nimamo.

Mnenja sem, da bi bilo prav, tako kot je tudi zapisano, da bi se najprej morali potruditi lovci in šele nato kmetje.

Menimo tudi, da je postopek pri komasacijah predolg. Posebno opozarjamo na določilo o dopustnosti upravnega spora na Vrhovnem sodišču. Praksa kaže, da Vrhovno sodišče največkrat zavrača zadeve zaradi sestavin, ki so strogo strokovne ali pravne narave. Tako bi bilo treba postopek skrajšati in poenostaviti.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa! Besedo ima tovariš Franc Kozar, delegat iz občine Lenart.

Franc Kozar: Tovarišica predsednica, tovarišice delegatke, tovariši delegati! Delegati iz Lenarta smo se pripravili na današnjo sejo Zbora občin na osnovi ugotovitev in mnenj, ki so bila podana v široki razpravi o realizaciji zakonov s področja kmetijstva. Ker smo kmetijska občina in ker je družbeni plan SR Slovenije za obdobje 1981—1985 dal pomembno mesto razvoju kmetijstva, smo že pred enim letom temeljito razpravljali o tej problematiki in sprejeli pomembne usmeritve za nadaljnje delo. Razpravljali smo neposredno s kmetijskimi proizvajalci in na ta način zbrali mnenja in predloge ter spoznali dejansko stanje in probleme, ki se na tem področju porajajo.

Prav tako smo tudi ob poročilu, ki je danes na dnevnem redu, primerjali naše ugotovitve z navedbami in ugotovitvami, kje se razhajamo. V svoji razpravi bom omenil ta vprašanja.

1. Osnovna ugotovitev glede realizacije kmetijske zakonodaje na našem področju je, da je to dolgoročni proces, saj gre na tem področju v mnogih primerih za spopad z zastarelim gledanjem posameznikov, gre za lastninske odnose, ki se pogosto postavljajo kot primarni in se s tem zavirajo produkcijski odnosi na področju kmetijstva.

2. Na področju podružbljanja kmetijskih zemljišč oziroma povečanja površin v družbeni lasti v zadnjem obdobju sicer ni bilo bistvenih premikov, je pa zelo pomembno, da so bili v preteklem obdobju formirani večji obdelovalni kompleksi, za katere je bilo potrebno opraviti mnogo izmenjav, kupoprodajnih pogodb in s tem tudi premagati močne odpore posameznikov, ponekod tudi prek sodišč. Pri tem nastaja problem ostarelih kmetov in s tem slabe obdelanosti nekaterih površin.

Priča pa smo tudi drugemu procesu, to je drobitvi zemlje. Veliko kmetij je bilo namreč v zadnjih petih ali šestih letih razparceliranih na več lastnikov. Z odlokom smo zaščitili kmetije, da se ne morejo deliti pri dedovanju, nismo pa jih zaščitili pred prometom med živimi. Zato drobljenje zemlje kljub temu še obstaja. Ta pojav smo lahko omejili ob sprejetju prostorskega dela družbenega plana in se sedaj promet z zemljišči lahko izvaja le v okviru sprejetega akta.

Melioracije in ostale prostorske operacije smo doslej izvajali skoraj izključno v družbenem sektorju. Zaradi odporov posameznikov smo po neuspeh poskusih sporazumevanja morali pristopiti k sprejetju odlokov o melioracijah in komasacijah. Hkrati pa se zaradi znanih težav v gospodarstvu sploh poraja bojazen, da bo omenjeno težko realizirati zaradi finančnih sredstev. Posebej želim omeniti, da moramo zaradi konfiguracije terena v naši občini vlagati večja sredstva za ureditev manjših kompleksov, ki pa prav tako pripomorejo k uresničitvi zastavljenih programov v družbenem planu SR Slovenije. Zato se ne moremo strinjati, da se samo nekatera območja navajajo kot prednostna.

Za njih se bodo združevala tudi sredstva, drugo pa bi lahko na ta način izpadlo.

Glede povečanja donosov in boljše izrabe kmetijskega prostora se že dalj časa zavzemamo tudi za enotno organiziranje in predvsem financiranje pospeševalne službe v SR Sloveniji. Težko pa verjamemo, da bomo le s prisilo dosegli večjo tržno proizvodnjo, pač pa jo bomo dosegli z osveščenostjo kmetijskih proizvajalcev in s čvrsto dogovorjenimi plani in realnimi cenami pridelkov.

To je le nekaj vprašanj, ki so bila načeta v razpravi. Osnovno pa je prav gotovo to, da bomo morali na vseh nivojih in v vseh strukturah od družbenopolitičnih organizacijah do občin, pa tudi vsi mi storiti več, če bomo hoteli uresničiti sprejeti plan zagotovitve hrane do leta 1985. Hvala!

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa, tovariš Kozar! Besedo ima Boris Vidic iz Maribora.

Boris Vidic: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Zbori skupščine občine Maribor so na zadnjem zasedanju obravnavali tudi uresničevanje zakonov s področja kmetijstva, predvsem problematiko gospodarjenja s kmetijskimi zemljišči, učinke združevanja kmetov ter probleme socialnega varstva kmetov.

Po razpravi o predloženem gradivu so zbori sprejeli vrsto sklepov in zaključkov z navedbo odgovornih nosilcev za izvedbo posameznih nalog v občini in z rokovno opredelitvijo realizacije nalog. V razpravi in zaključkih pa so bile dane tudi nekatere pobude za spremembo veljavne kmetijske zakonodaje in nekaterih predpisov, ki jih je naša skupina strnila v naslednje:

1. V zvezi z varstvom kmetijskih zemljišč bi morala biti dana možnost, da se tam, kjer imajo že sprejeto razlastitev kmetijskih zemljišč v prvem območju, ki je trajno namenjeno za kmetijsko obdelavo, ne dovoli parcelizacija. Mnenja smo, da bi moralo biti to opredeljeno že v zakonu. Zbori Skupščine občine Maribor ugotavljajo, da je veliko problemov na področju kmetijske politike tudi zaradi tega, ker niso bili pravočasno sprejeti vsi izvršilni predpisi, ki jih določajo zakoni s področja kmetijstva.

3. Predlagamo, da se prouči uresničevanje zakona o preživninskem varstvu kmetov in se ugotovijo vzroki, zakaj se ta zakon tako počasi uveljavlja. Predvsem bi bilo potrebno proučiti možnost širše družbene pomoči pri zagotavljanju preživninskega varstva kmetov, ker je očitno, da sedanji sistem ni najustreznejši oziroma dovolj stimulativen, predvsem kar zadeva manjše kmetije.

4. Na zborih je bila dana pobuda za spremembo zakona o kmetijskih zemljiščih v zvezi z vprašanjem zaščitene kmetij, o čemer smo danes že dosti slišali, saj so kriteriji o tem, kaj štejemo za zaščiteno kmetijo, po občinah zelo različni. Mnenja smo, da bi bilo primerno te kriterije v Socialistični republiki Sloveniji poenotiti. Ugotavljamo tudi, da sedanji način zaščite ni učinkovit, ker ni omenjen promet zaščitene kmetijskih zemljišč za časa življenja lastnika in so zaradi tega možna tudi izigravanja.

5. Na zborih Skupščine občine Maribor je bila dana tudi pobuda, da bi morala vsa neobdelana kmetijska zemljišča obvezno preiti v kmetijski zemljiški sklad. V tem smislu je Skupščina občine Maribor že sprejela sklep, da je v občini Maribor to potrebno opraviti do konca letošnjega leta.

6. Predlagamo tudi spremembo zakona o davkih občanov v tem smislu, da se v primerih prodaje kmetije, ki ni zaščitena, z namenom nakupa druge kmetije, prodajalec oprosti davka na promet. Enako tudi, da se prodajalec oprosti davka na promet nepremičnin, če kmetijsko zemljišče proda kmetu. Dosedanji predpis namreč omogoča to olajšavo le za kmetije, ki jih je lastnik posedoval več kot 20 let. Menimo, da bi ta rok kazalo skrajšati na 5 let.

7. V zakonu o starostnem zavarovanju kmetov je določeno, da se v primeru, če zemljišče preide v last pravne ali fizične osebe, ki nima lastnosti zavarovanca po tem zakonu, plačuje trikratni davek na katastrski dohodek. Agrokombinat Maribor plačuje delež v pokojninski sklad kmetijskega zavarovanja, zato menimo, da bi moral biti oproščen tega prispevka, saj gre to zemljišče v nadaljnjo obdelavo.

Lastniki, ki so pridobili zemljišče na podlagi kupoprodaje, pa še niso lastniki 20 let in bi to zemljišče želela odkupiti kmetijska organizacija, bi po našem mnenju bili lahko oproščeni davka na dohodek, ker v nasprotnem primeru lastniki niso pripravljene zemljišča prodajati, medtem ko je kmetijska organizacija za takšna zemljišča zelo zainteresirana. Hvala lepa!

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa! Pismenih prijav za razpravo ni več. Želi še kdo razpravljati? (Da.) Tovariš Ivo Marenk ima besedo!

Ivo Marenk: Tovarišica predsednica, spoštovane tovarišice in tovariši delegati! Razprava je odprla veliko vprašanj in zdi se, da bi kazalo izluščiti iz nje nekaj vprašanj, ki so glede na čas, v kakršnem smo, najpomembnejša in o katerih bi kazalo v prihodnje poenotiti akcijo in aktivnosti. Mislim, da smo v uvodnem ekspoziciji poskušali usmeriti vašo pozornost in seveda zlasti pozornost občinskih upravnih in izvršnih organov ter subjektov v združenem delu predvsem na vprašanja, ki se nanašajo na ta ključna vprašanja, ki bi jih poskušal opredeliti.

1. Gre za vprašanje, kako glede na stanje, v kakršnem smo in zastrašujoče podatke, ki ste jih slišali, na čim hitrejši in na čimbolj produktiven način ob zajetju vseh zemljišč v obdelavo in vseh resursov, ki jih imamo, povečati kmetijsko proizvodnjo.

2. Nesporno je, da so družbenoekonomski odnosi, ki jih danes dosegamo na nekaterih kmetijskih področjih v nekaterih panogah, sorazmerno dobro razviti. Na drugi strani pa je zlasti na ključnem področju kmetijstva v Sloveniji — tu mislim na celoten kompleks živinoreje, razen perutninarstva — še vedno prevladujoč način proizvodnje in odnosov v reprodukcijski verigi kupoprodajen odnos, kar seveda dnevno ruši razmerja v cenah in razmerja v dohodkih. To samo po sebi vpliva tudi na nedoslednost pri izpolnjevanju obveznosti v reprodukcijski verigi, enkrat s strani kmetov, drugič s strani predelovalne industrije in seveda vnaša stalno negotovost v proizvodnjo samo in še posebej v oskrbo.

V tem smislu seveda nobena ekonomska politika ne more nadomestiti aktivnosti, ki bi morale biti naravnane v preseganje administrativno določenih cen, ki pomenijo zadnji izhod v primeru, če ni dohodkovnih odnosov. V tem smislu ekonomska politika lahko predstavlja stimulacijo in usmeritev za družbeno organizirane proizvajalce, ne more pa presegati tistih razlik, ki so v bistvu posledica zidanja stroškov in neodvisnega obnašanja posameznih subjektov v tej verigi. V tem smislu je za nadaljni razvoj kmetijske proizvodnje v Sloveniji eden od temeljnih pogojev, da se v vsaki občini in v vsaki organizaciji

ustvari vzdušje, da se na dohodkovnih odnosih preseže dosedanje, rekel bi odklonilno stališče in ustvarijo v kratkem času odnosi, ki bodo vplivali tudi v naprej.

3. Mislim, da vrsta vprašanj, na katere ste opozarjali, pomeni le slabost v izvajanju zakonodaje in je v bistvu posledica težav, ki izhajajo iz nedoslednosti in nedodelanosti prostorske politike, pri čemer je dejansko katastrofalen podatek, da v vrsti občin nismo uspeli sprejeti prostorskih delov družbenih planov in da je v več občinah tej zahtevi zakona o planiranju — da ne govorim o zakonu o kmetijskih zemljiščih — v bistvu zadoščeno le formalno. Prav tu se seveda skrivajo vse težave glede nedosledne rabe kmetijskih zemljišč, negotovosti v obdelavi, negotovosti, kako v bodoče in seveda kakšne so tiste usmeritve, ki so za določeno območje v občini ključne. Pri teh vprašanjih je povsem jasno, da nam deagrarizacija v Sloveniji stalno ustvarja pogoje, da moramo zemljo prevzemati bodisi v družbeni sektor bodisi v kmetijske zadruge in na ta način ustvarjati v kmetijskih zadrugah pogoje za tako produktivno združevanje kmetov, ki bo dejansko pomenilo na osnovi višje produktivnosti in večje proizvodnje ekonomsko prednost pred nezdruženimi kmeti. V tem smislu v Sloveniji glede vloge kmeta, tu mislim na družbeno organiziranega proizvajalca v kmetijski zadrugi — ni dileme. Pri izvajanju te politike najbrž ne more biti bližnjice, mora pa biti zelo široka mobilizacija v občinah in v združenem delu za to, da se popačena slika izvajanja, ki jo je dala analiza oziroma poročilo, popravi in da se usmerimo na tista ključna vprašanja, ki so in ki bodo pristosna glede stabilizacijske politike, ki jo bomo morali voditi v naslednjih letih.

Zato se mi zdi, da bi se kazalo opredeliti proti razpravi o spremembah zakona. Mislim, da so razprave v odborih pokazale, da je sistem dober. Izvršni svet se je — in tu seveda poskušam odgovoriti tovarišu Štraklu — opredelil za tiste spremembe, o katerih je bil doslej govor. Hkrati pa bo proučil še dodatne pobude, ki so bile dane v naslednjih fazah. Mislim pa, da če ne bomo v razpravah v občinah in v združenem delu mobilizirali sile za skladno, dosledno in zlasti kompleksno uporabo določb teh zakonov, potem smo svoj namen s to analizo, tako kot je to zastavila Skupščina, najbrž zgrešili.

Mislim, da moramo ustvariti tako vzdušje, da nam ne bo treba razreševati nekaterih problemov, zlasti v zemljiški politiki, z novimi in novimi zakoni, s stalno uporabo represivnih, inšpekcijskih in ne vem kakšnih ukrepov. Mislim, da morajo aktivnost in izvajanje te politike dati bistveno večjo spodbudo, da bodo stvari potekale skladno in hitreje.

Moram zelo jasno reči, da smo proti oportunističnemu in da moramo zlasti prek izvršnih svetov doseči skladnost v delovanju zemljiških skupnosti in posameznih upravnih organov, o čemer je bil tudi danes v zboru govor. Mnenja sem, da morajo izvršni sveti pogumno podvzeti tudi ukrepe, ki bodo pomenili večji korak naprej. Nesprejemljivo je, govoriti, da predstavlja razreševanje problema presežka lastnine nad dovoljenim maksimumom drobljenja. Razume se, da je to drobljenje, če razumemo zakon formalno in odzvamemo nekemu lastništvo, od tu naprej pa v občini ne storimo ničesar, da bi se ta zemlja uredila in združila v večjih kompleksih. Zato seveda kaže uskladiti delovanje upravnih inšpekcijskih organov in seveda na osnovi dolgoročnejših načrtov, ki jih morajo te razprave dati v občinah, ustvarjati pogoje za napredek na tem področju. Tu pa seveda ni receptov, ker zakon 25 tisoč primerov ne more razrešiti, da pa lahko usmeritev in mislim, da je v tem smislu zelo veliko prostora

za ustvarjalno delo strokovnih delavcev v občini in seveda v organizacijah združenega dela.

V vseh izvršnih svetih bi morali resnično veliko več pozornosti posvetiti temu, kako so zasedene posamezne službe. Težko razumem, da ima občina, ki premore 50 tisoč ha, enega samega človeka, ki se ukvarja s kmetijstvom, saj ta ne more prehoditi 50 tisoč ha niti v enem letu! V tem smislu bi seveda kazalo angažirati tudi službe kmetijskih organizacij in tudi službe v kmetijski zemljiški skupnosti za enotno delovanje. Izrednega pomena je, kar poudarjajo tudi vsi zakoni, vloga krajevnih skupnosti, ki morajo na podeželju vključevati v svoje delovanje veliko več dejavnosti, ki se nanašajo na prostor, kmetijstvo in na družbenoekonomski položaj ljudi, ki v teh krajevnih skupnostih živijo.

V zvezi z ekonomsko politiko, o čemer se je veliko govorilo, moram ponoviti že izraženo stališče Izvršnega sveta. Smo za vsako spremembo predpisov, ki so morda preveč administrativni. Moramo pa dejansko izhajati iz realnosti in mislim, da je nesprijemljivo, da nam izračun premij delajo pospeševalne službe, kmetje pa se spreminjajo v tehnologe in računovodje. Mesto pospeševalne službe je na terenu, v razvoju in v proizvodnji. Službe, ki danes v zadrugah v bistvu prevladujejo — to so nekatere administrativne in strokovno-računovodske — bi se morale bistveno več ukvarjati s tem. To bi tudi pri kmetih ustvarilo drugačne možnosti za večjo proizvodnjo.

Mislím, da je dovolj jasno rečeno tako v osnutku resolucije kot v uvodni besedi, da bo Izvršni svet še pred sprejemom resolucije predložil dokumente, ki se nanašajo na intervencije. Pri tem odklanjamo nekatere pripombe, ki gredo v to smer, da je ekonomska politika na področju kmetijstva usmerjena kratkoročno.

Mislím, da primer živinoreje, kjer smo v Sloveniji dosegli v zadnjih 10 letih nekatere pomembne rezultate, kaže, da je bila politika na tem področju kljub nihanjem posameznih premij in regresov v posameznih obdobjih usmerjena dolgoročno. Kvantitete so se letno sicer menjale, stalno pa je bila usmerjena v dolgoročno rast živinorejske proizvodnje in mislim, da se je vsa ekonomska politika, ki jo je koncipiral bodisi Izvršni svet na osnovi izvršilnih podpisov bodisi ta Skupščina, v celoti nanašala na družbeno organizirano proizvodnjo. Še posebej kaže reči, da je tudi v praksi prihajalo do tega, da je bila vendar razlika v nekaterih organizacijah med normiranim in seveda med uresničnim. V tem smislu bi kazalo stvari ob pregledu stanja in delovanja ter družbeno-ekonomskih odnosov v zadružnih organizacijah tudi resno analizirati, da dejansko dobijo prednost tisti kmetje, ki se z vsemi svojimi odgovornostmi vključujejo v koriščenje pravic v okviru sistema ekonomske politike.

Glede lovstva pa bi se morali dogovoriti, da se v občinah opravi analiza izvajanja lovsko-gojitvenih načrtov in tudi izvajanja družbenih dogovorov po lovsko-gojitvenih območjih, ki so po naši informaciji že vsi sklenjeni. Vendar pa menim, da problema lovstva ni mogoče prenašati na nivo republike, temveč da se lahko stvari najbolj učinkovito in najbolj smotrno rešujejo v tistem krogu, kjer se dejansko srečujejo najbolj zainteresirani. V primeru, da se zakon ne izvaja, pa je dolžnost nas vseh, da prek inšpekcijskih organov ustrezno ukrepamo.

Predlagam tudi, da se sprejme sklep, da diskusijo o obrambi pred točo v smislu razprave v odborih in v skladu s temi stališči prenehamo, oziroma, da se ta pobuda, odkloni glede na to, da je Skupščina že ob sprejemanju zakona o sistemu obrambe pred točo sprejela o tem zelo jasno stališče. K temu naj

še dodam, da gradimo danes v Sloveniji nove sisteme za obrambo pred točo na področju zahodne Slovenije, najbrž pa jih bomo morali v naslednjih dveh, treh letih graditi še drugod. To pomeni, da je obremenitev združenega dela s sistemom obrambe pred točo enakomerna.

Kljub temu pa morajo tisti, ki so neposredni koristniki sistema obrambe, nositi del materialne odgovornosti za zaščito svojega dohodka, ki ga sistem obrambe pred točo daje. Po oceni Izvršnega sveta je sedanje razmerje 80 : 20 ustrezno glede na sedanja materialna gibanja v republiki in razpoložljiva sredstva.

Končno bi predlagal, da se sprejme pobuda vseh treh odborov glede priprave ustreznih pomožnih materialov za izvajanje zakona o prežिवninskem varstvu, s tem da bi kazalo bistveno bolj vključiti tudi ustrezno samoupravno interesno skupnost, ki je odgovorna za izvajanje tega zakona v okviru samoupravnega interesnega združevanja.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa! Želi še kdo besedo? (Ne.) Vsi smo gotovo enotnega mnenja, da je prav, da smo razpravo podaljšali do sredine januarja, ker si na ta način lahko obetamo, da bomo vendarle s to, za slehernega človeka pomembno problematiko prišli tja, kjer je najbolj neposredno rešljiva, to je v temeljnih skupnostih, delovnih organizacijah in v naših občinah.

Izvolili bomo medzborovsko skupino delegatov, ki bo spremljala razpravo do tiste seje zborov, na kateri bi v drugi fazi obravnavali zadevo. Njena naloga bo iz vseh dosedanjih razprav in uvodnih besed povzeti poglobljena vprašanja, s čimer bo na svoj način usmerila razpravo tudi v občinah. Skupina pa bo gotovo spremljala tudi vse druge sugestije, o katerih je govoril tovariš Marenk.

Če ne želi nihče več razpravljati, potem zaključujem razpravo in predlagam, da bi sprejeli naslednji sklep:

1. Zbor ugotavlja, da poročilo o izvajanju zakonov s področja kmetijstva celovito in objektivno prikazuje stanje na tem področju. Iz poročila izhaja, da se nekatera pomembna določila zakona ne uresničujejo oziroma da se neustrezno uresničujejo, kar zlasti velja za družbenoekonomske odnose v kmetijstvu in za družbeno planiranje ter s tem povezano urejanje prostora in gospodarjenja s prostorom, še posebej s kmetijskimi zemljišči in za gospodarjenje na zemlji.

2. Glede na takšne ugotovitve naj se razprava o problematiki izvajanja zakonov s področja kmetijstva podaljša do 15. januarja 1982, da bi bilo mogoče ugotoviti, ali so vzroki za tako stanje nekatere pomanjkljive oziroma neustrezne zakonske rešitve, ali neustrezna in nedosledna praksa pri uporabljanju in izvajanju predpisov. V nadaljnjih razpravah naj bi ugotovili zlasti vzroke za odstopanja od začrtane kmetijske politike.

Zato zbor predlaga občinskim skupščinam, kmetijskim zemljiškim skupnostim in drugim zainteresiranim organizacijam in skupnostim, da v okviru svojih obveznosti in odgovornosti ocenijo razmere na svojem območju in sprejmejo ali predlagajo ustrezne usmeritve oziroma ukrepe.

3. Na podlagi vseh razprav o uresničevanju zakonov s področja kmetijstva in dogovorjene kmetijske politike naj skupina delegatov vseh zborov Skupščine pripravi predlog stališč in sklepov, ki bodo usmerjali nadaljnje aktivnosti za izvajanje zakonov in politike na področju kmetijstva. Pri tem naj upošteva povzetek in temeljne ugotovitve iz poročila Izvršnega sveta.

4. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije naj oceni, ali so potrebne spremembe in dopolnitve posameznih zakonov in drugih predpisov s področja kmetijstva in o tem poroča zboru.

5. V skupino delegatov vseh zborov Skupščine SR Slovenije bi iz Zbora občin imenovali naslednje delegate: tovariša Karla Sukiča, delegata in predsednika občinske skupščine Murska Sobota, ki je tudi član našega Odbora za družbenoekonomske odnose in razvoj; tovariša Matijo Mlekuža, delegata iz občine Tolmin, Stanka Lesnika, delegata iz občine Šentjur, Andreja Lasiča, predsednika Izvršnega odbora samoupravne interesne skupnosti za preskrbo Ljubljane, in Nika Požeka, delegata iz občine Črnomelj.

Naj pri tem še povem, da bodo pri delu te skupine sodelovali tudi predstavniki Republiške konference Socialistične zveze, Zadržne zveze Slovenije, Zveze kmetijskih zemljiških skupnosti, Gospodarske zbornice in samoupravnih interesnih skupnosti s tega področja, zlasti Interesne skupnosti za starostno zavarovanje kmetov.

Želi o predlaganem sklepu kdo razpravljati? (Da.) Prosim, besedo ima tovariš Štrakl!

Franc Štrakl: Glede na to, da smo se v odboru zavzemali za uresničitev nekaterih ukrepov na področju intervencij, zlasti pa glede nujnosti sprejema zakona o intervencijah, torej gre za sistemske rešitve do konca tega leta, sprašujem predstavnike Izvršnega sveta, ali se s podaljšanjem razprave do 15. januarja razume, da bodo ti ukrepi sprejeti do konca leta? Menim, da bi bilo treba danes to vedeti. Po posvetovanju s predsednikom odbora menim, da bi kazalo vztrajati na tistih zaključkih odbora, ki zadevajo družbenoekonomske ukrepe na področju ekonomskih vprašanj v kmetijstvu in vztrajati pri tem, da se vendarle sprejmejo do konca leta.

Po tem, kar je povedal tovariš Marenk, razumem, da se je izvršni svet že opredelil za spremembe zakonov, kljub načelnemu stališču, da niso potrebne generalne spremembe. Strinjam se s tem, da tu ni treba hiteti, ampak dati prednost vprašanjem, kot na primer cenovnih odnosov na področju primarne in končne proizvodnje in odnosu republik, zlasti pa Vojvodine do Slovenije.

Predsednica Silva Jereb: Prosim, tovariš Marenk!

Ivo Marenk: Tovarišica predsednica, spoštovane tovarišice in tovariši delegati! Glede prvega predloga, ki se nanaša na sistem intervencij, bi samo po spominu skušal citirati stališče, ki ga je Izvršni svet dal v uvodni besedi, da bo v drugi fazi predložil dopolnitev interventnih predpisov in v tem smislu opozarjam tudi na določbo osnutka resolucije. Ta določa, da bomo v letu 1982 uredili sistem intervencij na novih osnovah.

Glede vprašanja opredelitve do sprememb zakonov naj rečem, da je najbrž nastal nesporazum. Gradivo, ki je bilo predloženo za današnjo razpravo, ni gradivo republiškega komiteja, ampak gradivo Izvršnega sveta. V tem smislu to gradivo in današnja uvodna beseda predstavljata opredelitev Izvršnega sveta do tistih vprašanj, za katere smo doslej ocenjevali, da jih je potrebno v zakonih spremeniti. V tem smislu se bomo na osnovi stališč te Skupščine, in seveda če bodo dani predlogi za nove in nadaljnje spremembe v teh zakonih, opredelili do njih na osnovi predhodne strokovne proučitve.

Tovarišica predsednica! Mislim, da bi bilo prav, da se v 2. točki predloženega sklepa vendarle nekoliko bolj usmeri pozornost delegatov in razpravljalcev v nadaljnji razpravi o tem gradivu na tista vprašanja, za katera sem rekel, da predstavljajo mobilizacijo odgovornih subjektov v občinah za uresničevanje zakonov in da se poskuša zmanjšati teža in značaj tistega dela, ki v bistvu lahko pomeni v razpravi novo analizo o analizi.

Mislim, da gre v tej fazi resnično za družbeno mobilizacijo za izvajanje planske in stabilizacijske politike na področju kmetijstva v luči zakonov, kot so bili sprejeti in do sedaj izvajani. Hvala lepa!

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa! Želi še kdo besedo? (Nihče.) Se z dopolnitvijo, ki jo je predlagal tovariš Marenk, strinjate? (Da.)

Želi še kdo razpravljati? (Ne.) Če ne, potem prosim, da glasujete! Kdor je za tako dopolnjen sklep, naj prosim glasuje! (61 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo soglasno sprejeli predlagani sklep.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o energetskega gospodarstvu.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet in za svojega predstavnika določil dr. Vladimirja Faturja, namestnika predsednika Republiškega komiteja za energetiko, industrijo in gradbeništvo. Tovariš Fatur, želite besedo? (Da.)

Dr. Vladimir Fatur: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Dosedanja praksa v razvoju družbenoekonomskih odnosov v proizvodnji energije in samoupravnih odnosov med uporabniki in izvajalci predstavlja bogato izkušnjo. Zato ni naključje, da se je naša republika kot prva v SFR Jugoslaviji odločila, da organizira energetske gospodarstvo kot celoto. Na eni strani nas v to silo spoznanje o medsebojni odvisnosti različnih vrst energije, o različnosti primarnih virov in omejenosti lastnih virov energije; po drugi strani pa se izostruje vloga in položaj uporabnika, ki je ob dejstvu, da želi pokrivati svoje energetske potrebe danes in v prihodnje, spoznal, da bo moral s trajno in učinkovito povezanostjo s proizvajalci energije prerasti bolj kot doslej iz potrošnika energije v organiziranega in osveščenega samoupravljalca v vseh tistih procesih, ki določajo naš skupni položaj v sistemu in zagotavljajo trajen, učinkovit in usklajen razvoj.

Rešitvi teh, pa tudi drugih vprašanj je v osnovi namenjen zakon o energetskega gospodarstvu, ki pomeni razvojno, sistemsko podlago za oblikovanje in izpeljavo takšnega energetskega gospodarstva, kakršnega naša republika potrebuje, hkrati pa pomeni ta zakon tudi osnovo za takšno povezovanje uporabnikov med seboj in z izvajalci, da bo zagotovljena enakopravnost udeležencev v procesu usklajevanja s ciljem, da se v okviru potreb čim racionalneje in pravočasno organizirajo. Prav zagotavljanje enakopravnosti uporabnikov in izvajalcev je zelo pomemben element v bodočem razvoju samoupravnih odnosov, ker je od njihovega uresničevanja odvisno, kdaj in v kakšni meri bomo uveljavili zakon v vsakdanjem življenju.

Samoupravne interesne skupnosti energetike so mesto za usklajevanje interesov, začeniši z občinsko energetske skupnostjo kot osnovno samoupravno celico družbenopolitičnega sistema, v kateri se usklajujejo potrebe po energiji,

do posebne energetske skupnosti, ki je odraz specifičnosti določene energetske dejavnosti, in republiške energetske skupnosti, v kateri uporabniki in izvajalci obravnavajo zadeve, ki se nanašajo na oblikovanje in izvajanje kompleksne energetske politike.

Pri tem nas mora voditi kot prvo, nesporno dejstvo, da mora energetske sistem delovati kot gospodarsko, tehnično in tehnološko zaokrožena celota, ki je v mnogočem povezan in odvisen od jugoslovanskega sistema in kot drugo, osnovno načelo, da moramo ob enakopravnem položaju vseh delov energetskega sistema zagotoviti največjo možno učinkovitost in s tem zanesljivost dobave vseh vrst energije ob najmanjših možnih stroških.

Vsi se zavedamo, da to ne bo lahka naloga, ker trenutni politični in ekonomski odnosi v svetovnem gospodarstvu kot tudi nakopičene gospodarske težave, s katerimi se začenjajo odločneje spopadati, otežujejo zagotavljanje oskrbe z energijo na zanesljivih in stabilnih dolgoročnih osnovah. Zato smo postavljeni pred nalogo, da si v čim večjem možnem obsegu in na ekonomsko racionalen način zagotovimo izkoriščanje lastne energetske osnove.

Tovarišice in tovariši delegati! Pred vami je zakon, ki sam po sebi še ne pomeni rešitve vseh energetske težav, s katerimi se srečujemo v vsakdanjem življenju. Vsekakor pa je solidna osnova, da ob pripravljenosti nas vseh, z učinkovito organiziranostjo, pa tudi z racionalnim odnosom do uporabe energije izpeljemo z zakonom zastavljene cilje. Prav racionalen odnos do energije pa pomeni že začetni proces, ki zahteva veliko odgovornosti in znanja ter sredstev in seveda tudi časa. Zato je neizogibno, da začetne težave premostimo z visoko stopnjo varčevanja v gospodarstvu, negospodarstvu in v gospodinjstvih in z vso pravico tudi pričakujemo, da se bodo delovni ljudje in občani pridružili prizadevanjem za varčevanje z energijo in tako tudi prispevali k začetku uresničevanja zakona.

Zato v imenu Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije predlagam, da se sprejme zakon z vsemi amandmaji, ki jih je sprejel Izvršni svet, podprla pa delovna telesa Skupščine SR Slovenije. Hvala lepa!

Predsednica Silva Jereb: Predlog zakona je bil objavljen v Poročevalcu št. 18.

Prejeli ste tudi amandmaje Izvršnega sveta, ki jih je Izvršni svet predložil v skladu s 4. odstavkom 277. člena poslovnika Skupščine in so sestavni del predloga zakona, ter amandmaje Skupščine občine Velenje.

Predlog zakona sta obravnavali skupina delegatov za proučitev družbeno-ekonomskih odnosov v SIS materialne proizvodnje in zakonskih aktov s tega področja in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložili pismeni poročili.

Danes na klop pa ste prejeli dodatni poročili skupine delegatov in komisije. Želita poročevalca besedo? (Da.) Besedo ima tovariš Ivo Miklavčič, poročevalec delegatske skupine ima besedo!

Ivo Miklavčič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za proučitev družbeno-ekonomskih odnosov v samoupravnih interesnih skupnostih materialne proizvodnje in zakonskih aktov s tega področja je na seji 8. 10. 1981 obravnavala predlog zakona o energetskem gospodarstvu, danes 28. 10. pa tudi amandmaje Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in Zakonodajno-pravne komisije in nekatere druge amandmaje, ki so bili predloženi.

V obravnavi predloga zakona na seji 8. 10., je skupina delegatov zavzela načelna stališča v zvezi z odprtimi dilemami, ki so se nanašale predvsem na določanje cen posameznih vrst energije, na pridobivanju dohodka temeljnih organizacij združenega dela, ki ustvarjajo skupen proizvod po načelih skupnega prihodka in na zbiranje sredstev za razširjeno reprodukcijo na podlagi prispevka v skladu s 70. členom ustave SR Slovenije.

V zvezi z določanjem cen posameznim vrstam energij je skupina zavzela stališče, da se o teh cenah sporazumevajo porabniki in izvajalci v energetskih skupnostih. Tako stališče je skupini narekovalo predvsem dejstvo, da je dejavnost energetskih skupnosti dejavnost posebnega družbenega pomena ter da se cene proizvodov energetskih dejavnosti ne morejo oblikovati na podlagi tržnih mehanizmov, tako da se v občinski energetski skupnosti uporabniki in izvajalci sporazumevajo o cenah pri daljinskem oskrbovanju s toploto in cenah energetskih plinov v lokalnih omrežjih tako kot določa 17. člen. O cenah posameznih vrst energije se sporazumevajo uporabniki in izvajalci v posebnih energetskih skupnostih, medtem ko sprejemajo medsebojna razmerja cen energije in kriterije ter merila za oblikovanje cen posameznih vrst energije uporabniki in izvajalci v republiški energetski skupnosti. V izvajalskih organizacijah pa izvajalci skupaj z delegati uporabnikov sprejemajo strukturne elemente cene. S tako opredelitvijo naj bi se zagotavljala enotna politika cen energije ter enakopravnost uporabnikov in izvajalcev pri tem.

V zvezi z vprašanji skupnega prihodka je bila skupina delegatov mnenja, da temeljne organizacije združenega dela, ki ustvarjajo skupen proizvod, pridobivajo dohodek po načelih skupnega prihodka in naj zato v zakonu določijo samo temeljna načela pridobivanja skupnega prihodka in udeležbe temeljnih organizacij združenega dela v tem skupnem prihodku.

Osnova za določitev udeležbe temeljnih organizacij v skupnem prihodku naj bo njen dejanski prispevek k ustvarjenemu skupnemu prihodku v odnosu do planiranega, vrednoten na podlagi normativov in standardov, določenih v energetskih skupnostih. Vsa ostala medsebojna razmerja pri ustvarjanju skupnega prihodka pa naj delavci v temeljnih organizacijah združenega dela uredijo s samoupravnim sporazumom v skladu z 68. členom zakona o združenem delu.

Skupina delegatov je bila tudi mnenja, da je treba določbo predloga zakona, ki govori o rizičnem skladu za pokrivanje izpada odhodka posamezne temeljne organizacije, uskladiti z določbami zakona o združenem delu.

V zvezi s problematiko združevanja sredstev za razširjeno reprodukcijo je skupina delegatov zavzela stališče, da je potrebno v zakonu določeneje opredeliti, da se v primerih, ko se uporabniki odpovedo udeležbi na skupnem dohodku oziroma vrnitvi vrednosti sredstev, ki so jih združili, lahko udeleženci s samoupravnim sporazumom dogovorijo o drugih pravicah in obveznostih, ki jih bodo imeli iz naslova združenih sredstev.

Prav tako pa naj bi zakon v skladu s sklepi Skupščine SR Slovenije k analizi o nadaljnjem razvoju družbenoekonomskih odnosov v samoupravnih interesnih skupnostih materialne proizvodnje predvidel tudi zbiranje sredstev za razširjeno reprodukcijo na podlagi prispevka v skladu z določili ustave.

Predlagatelj zakona je vse navedene pripombe in stališča skupine delegatov vgradil v zakon, in sicer s spremembami in dopolnitvami nekaterih členov, predvsem 1., 14., 17., 19., 21., 37., 44., 54. in 57. predloga zakona.

Poleg navednih vprašanj, ki opredeljujejo družbenoekonomske odnose in samoupravno organiziranost na področju energetskega gospodarstva, je predlagatelj povzel tudi redakcijske amandmaje Zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije k predlogu zakona in jih predlaga kot svoje amandmaje.

Glede na to, da je s predloženimi amandmaji Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije na ustrezen način urejena vsa problematika, ki jo je bilo po mnenju skupine delegatov potrebno natančno urediti, skupina delegatov predlaga, da zbor sprejme predlog zakona o energetskega gospodarstvu, skupaj z amandmajem Zakonodajno-pravne komisije k 53. členu.

Skupina pa je zavzela stališča tudi k nekaterim drugim vprašanjem oziroma predlogom, ki so bili dani neposredno pred zasedanjem danes na klop.

Glede pripomb Zveze komunalnih skupnosti, da naj bi se drugi odstavek 9. člena preoblikoval in oblikoval v samostojen člen, podpiramo stališče in utemeljitev Zakonodajno-pravne komisije, tako da se lahko v redakciji napiše samostojen člen. Vsebina pa naj ostane taka, kot jo predlaga Izvršni svet.

Glede amandmajev Velenja se pridružujemo obrazložitvi, ki jo je dala Zakonodajno-pravna komisija v poročilu, ki smo ga prejeli. Tako ne podpiramo amandmajev k členu, ki jih je posredovala skupina delegatov iz Velenja.

Zveza sindikatov predlaga, naj se v 92. členu z amandmajem določi končni rok, do katerega se mora obvezno podpisati družbeni dogovor. Predlagajo 90 dni po sprejetju zakona. Ugotovili smo, da se je aktivnost na tem področju že začela in da so podpisnik med drugim tudi sindikati. Z zakonom ni mogoče predpisati, kdaj se morajo dokončno sporazumeti, vendar je v interesu najbrž vseh subjektov, da se do tega dogovora o organiziranosti energetskih organizacij pride čim prej.

Glede amandmaja Zakonodajno-pravne komisije k 53. členu sem rekel, da je ta v nasprotju z amandmajem Izvršnega sveta. Skupina podpira amandma, s katerim daje soglasje k sporazumu in statutu skupščina občine oziroma republike, ne pa izvršni sveti.

Skupina je prevzela amandma, ki ga predlaga delegacija Ptuja. Predlagamo, da se v 19. členu doda dodatna alineja, ki pravi, da se dogovarjajo o pogojih in načinu energetske oskrbe porabnikov, ki imajo poseben vpliv na obratovanje sistema. Gre za posebne porabnike energije. S tem se strinjajo delegat občine Ptuj, Zakonodajno-pravna komisija in predlagatelj.

Skupina se tudi strinja z amandmaji, ki jih je predložila delegacija Skupščine mesta Ljubljane. Predlagali pa smo spremembo besedila, s katero se je delegat mesta Ljubljane strinjal in te modificirane amandmaje predložil s podpisi. To sta amandmaja k 62. in 40. členu. Hvala.

Predsednica Silva Jerob: Hvala! Besedo ima tovariš Milan Gaspari, predsednik Zakonodajno-pravne komisije!

Milan Gaspari: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Zakonodajno-pravna komisija je ob prvi obravnavi predloga zakona ugotovila, da je predlagatelj pri pripravi zakona upošteval stališča, oblikovana v tej Skupščini v predhodnih fazah obravnave zakona oziroma ob obravnavi razvoja družbenoekonomskih odnosov v samoupravnih interesnih skupnostih materialne proizvodnje. Koncept zakona tako sloni na samoupravnem urejanju družbenoekonomskih in drugih samoupravnih odnosov, in sicer predvsem v dveh smereh: glede samoupravne interesne organiziranosti in odločanja v ener-

getske skupnosti oziroma usklajevanja interesov med izvajalci energetske dejavnosti in uporabniki kakor tudi glede samoupravnega urejanja dohodkovnega povezovanja in dohodkovnih odnosov med posameznimi izvajalci pri ustvarjanju skupnega prihodka na podlagi načel in določb zakona o združenem delu, pri čemer določa ta zakon samo nekatere osnovne norme.

Komisija je bila tudi mnenja, da zakon na tem, za naš nadaljnji razvoj izredno pomembnem področju ustrezno vgrajuje družbene oblike vpliva pri opravljanju zadev posebnega družbenega pomena oziroma dopušča v okviru sistema možne načine družbene intervencije. Pri tem je komisija tudi podprla pripombe skupine delegatov za proučitev družbenoekonomskih odnosov v samoupravnih interesnih skupnostih materialne proizvodnje in zakonskih aktov s tega področja, saj dograjujejo samoupravni koncept tega zakona in ga v nekaterih posameznih nedorečenostih izboljšujejo. Zato komisija tudi podpira amandmaje predlagatelja, ki izhajajo iz pripomb skupine delegatov.

Komisija je na seji dne 14. 10. 1981 sprejela več amandmajev pretežno redakcijske narave, ki jih je predlagatelj povzel v skupen amandmajski predlog, ki daje tako enoten pregled nad predvidenimi dopolnitvami zakona. Komisija je zato na seji 26. t. m. umaknila svoje amandmaje in predlaga zboru, da sprejme amandmaje predlagatelja v celoti.

Komisija pa je predlagala še en amandma, in sicer k 53. členu predloga zakona, katerega bistvo je v tem, da naj skupščine družbenopolitičnih skupnosti in ne njihovi izvršni sveti dajejo soglasje k temeljnim konstitutivnim samoupravnim aktom energetskih skupnosti. Svoj predlog opiramo na to, da je na podlagi koncepta predlaganega zakona evidentna posebna družbena pomembnost teh aktov za razvoj samoupravnih odnosov na tem pomembnem področju in je zaradi tega tudi sistemsko ustreznejša predlagana sprememba.

Ob obravnavi amandmajev Skupščine občine Velenje k 14. in 61. členu je komisija menila, da predlagani dopolnitvi nista potrebni iz razlogov, ki so navedeni v njenem poročilu z dne 14. 10. 1981, in jih komisija ne podpira.

Komisija je obravnavala tudi pripombo Izvršilnega odbora Zveze komunalnih skupnosti Slovenije k določbi 9. člena predloga zakona. Pripombe sicer glede na določbo 2. odstavka 273. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije ni mogoče obravnavati kot amandmaje. Po mnenju komisije tudi eventualni amandma z vsebino, kot jo želi Zveza komunalnih skupnosti Slovenije, ni sprejemljiv, ker bi bila njegova vsebina enaka dopolnjeni določbi 2. odstavka 9. člena predloga zakona, je pa po mnenju komisije dikcija, ki jo vsebuje z amandmajem dopolnjeni predlog zakona, ustreznejša, ker je skladna z veljavnim zakonom, ki ureja komunalne dejavnosti posebnega družbenega pomena.

Komisija je na današnji seji obravnavala tudi amandma skupine delegatov k 19. členu predloga zakona in se z njim v celoti strinja.

Predložena sta bila tudi amandmaja Skupščine mesta Ljubljane k 62. in 64. členu. Komisija se strinja z dikcijo, ki je bila dodatno popravljena, torej z redigirano dikcijo teh dveh amandmajev in prav tako predlaga zboru, da ta dva amandmaja sprejme.

Seznanjeni smo bili tudi, da bo predložen amandma s strani sindikatov, vendar doslej ni bil predložen.

Predsednica Silva Jerreb: Hvala lepa, tovariš predsednik! Danes ste dobili na klopi tudi predlog stališč Družbenopolitičnega zbora, ki obravnava ta akt v skladu z 88. členom poslovnika Skupščine kot zainteresirani zbor.

Po vseh teh uvodnih razlagah začenjam razpravo. Besedo ima tovariš Marjan Gostinčar, delegat mesta Ljubljane.

Marjan Gostinčar: Tovarišice in tovariši! Skupina delegatov Skupščine mesta Ljubljane za Zbor občin Skupščine SR Slovenije predlaga amandmaja k 62. in 64. členu predloga zakona o energetskega gospodarstvu. Kakšno je mnenje komisij, ste že slišali. Gradivo ste tudi že prejeli. Zato bom amandmaja le obrazložil.

62. člen predloga zakona govori o soglasju k nekaterim določbam samoupravnih aktov organizacij združenega dela energetskega dejavnosti. Pri teh je v občinskem merilu obravnavana le daljinska oskrba s toplotno energijo, ne pa tudi s plinom iz lokalnega omrežja, kar sicer po vseh drugih določilih zakona spada v občinski okvir.

64. člen predloga zakona ne predvideva, da lahko občina z odlokom ureja nekatera specifična vprašanja racionalnega ravnanja z energijo, kar se je v dosedanji praksi pokazalo kot zelo uspešno. Ljubljana je na tej osnovi v dveh letih dosegla velike prihranke, ne da bi pri tem prizadela normalno življenje in delo. Ljubljani sledijo številne občine v Sloveniji in v Jugoslaviji. Te prakse zato ne kaže preprečiti, ampak jo obdržati in razvijati. Hvala lepa.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa! Besedo ima tovarišica Marija Weber, delegatka iz občine Ljubljana-Vič-Rudnik.

Marija Weber: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Pred nami je predlog zakona o energetskega gospodarstvu. Ker pa so predvideni še razni podzakonski akti, družbeni dogovori in samoupravni sporazumi, se je skupina delegatov za delegiranje delegatov v Zbor občin Skupščine SR Slovenije iz občine Ljubljana-Vič-Rudnik na svoji seji 26. 10. dogovorila, da posreduje na seji Zbora občin nekatere ugotovitve.

1. Posebnim energetskega skupnostim so z določbami posameznih členov dane originalne pristojnosti, tako da v njej delavci in delovni ljudje sprejemajo odločitve in usklajujejo vrsto zadev za celotno območje, za katero je ustanovljena posebna energetska skupnost. Iz skupnosti je izločen neposredni vpliv občanov kot članov gospodinjstev, razen za področje daljinskega ogrevanja in kombiniranih proizvodnih objektov, ki so z velikim deležem udeleženi v porabi. Ker pa so plačevali prispevke, so bili v dosedanjem razvoju udeleženi tudi pri financiranju razvoja. Tako so neposredno izločeni iz sodelovanja pri opredeljevanju politike in ciljev družbenega razvoja za področje elektrogospodarstva, premogovnega, naftnega in plinskega gospodarstva ter so le prek republiške energetske skupnosti vključeni v neposredno sodelovanje na področju energetskega gospodarstva.

Izključeni so iz sprejemanja investicijskih programov, iz sodelovanja pri pokrivanju potreb, razen za področje daljinskega ogrevanja, iz postavljanja kriterijev in meril, oblikovanja cen in sprejemanja tarifnih postavk ter politike in načina izvajanja redukcij. Glede na delež uporabe pa je ta vrsta uporabnikov trajneje zainteresirana za ustrezne energetske dejavnosti in za odločanje pri zadovoljevanju tekočih in bodočih potreb.

2. Določbe 57. člena po naših spoznanjih na področju letne proizvodnje električne energije ne motivirajo boljše izrabe hidroelektrarn, skladno s hidrološkimi razmerami, ko lahko med letom tudi povsem brez krivde ali zasluge

delavcev hidroelektrarne bistveno odstopajo od planiranih. Ne motivirajo pa tudi najbolj racionalne porabe omejenih, neobnovljivih virov energije za proizvodnjo električne energije, kar bi bilo potrebno opredeliti z ustreznimi samoupravnimi sporazumi.

3. V morebitnih podzakonskih aktih in družbenih dogovorih bi bilo potrebno tudi natančneje opredeliti težnjo za dolgoročnojšo optimalizacijo in racionalizacijo energetskega gospodarstva in posameznih dejavnosti. V okviru dolgoročnih ekonomsko utemeljenih spodbujanih ukrepov pa je potrebno predvideti tudi dolgoročno stopnjo zanesljivosti preskrbe. Hvala!

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa! Besedo ima tovariš Marko Purnat iz občine Mozirje!

Marko Purnat: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za Zbor občin Skupščine SR Slovenije iz občine Mozirje je pri obravnavi navedenega predloga zakona sprejela naslednja mnenja in stališča.

Glede na vsestranska prizadevanja za ustalitev našega gospodarstva, kjer zavzema posebno mesto boj za večjo učinkovitost družbene režije in relativno zmanjševanje stroškov za to, se nam vsiljuje pomislek glede organiziranosti in s tem seveda funkcioniranje energetske skupnosti, še posebej pa njihovih strokovnih služb. Iz zakona jasno izhaja, da se energetske skupnosti formirajo na treh ali celo, ko ločeno obravnavamo občinske ali medobčinske, štirih ravneh: občinske ali medobčinske, posebne za elektrogospodarstvo, premogovništvo in nuklearno energijo, posebne za nafto in plin ter republiška energetska skupnost. Pri tem se nehote vsiljuje vprašanje, ali nimajo vse naslednjih nalog: pridobivanje energije, distribucijo energije, izgradnjo energetskega objekta in zagotavljanje razvoja, organiziranje samoupravnih odnosov na področju energetskega gospodarstva ter zagotavljanje finančnih sredstev na osnovi dohodkovnih povezav ali združevanja dela in sredstev in tako dalje.

To so vsem skupne naloge in cilji. Za uresničitev postavljenih ciljev pa medij — voda, premog, plin ali nafta — verjetno ni tako pomemben, da bi morali zato pristopiti k takšni organiziranosti energetske skupnosti. Obstaja bojazen, da bodo sposobnejši kadri, pa tudi delegati prevladovali nad manj sposobnimi in na tej osnovi lahko pride do neprijetnih odnosov tako v delegatski bazi kot med strokovnimi delavci v posameznih energetske skupnostih.

Nadalje se postavlja vprašanje delegiranja delegatov iz občinskih ali medobčinskih v posebne in republiško energetske skupnosti. Ali bomo uspeli pridobiti toliko delegatov, da bodo strokovno dovolj podkovani oziroma informirani, da bodo lahko kvalitetno odločali v posameznih vprašanjih? Pri tem se lahko zopet na različnih ravneh pojavljajo tudi lokalistične težnje, pri čemer pa ne bomo razreševali osrednjih problemov. Vemo pa, da je premagovanje tega elementa zelo težavno, zato je poudarjeno vprašanje učinkovitosti in pravočasnosti sprejemanja samoupravnih odločitev. V tem kontekstu razmišljamo, da bodo morale biti strokovne podlage za samoupravno odločanje v delegatskih organih dovolj temeljito pripravljene. To pa je delo strokovnih služb. Le-te bodo zopet organizirane na istih ravneh kot energetske skupnosti. Ob vsem tem pa je še eno odprto vprašanje: kakšna bo v prihodnje funkcija Republiškega komiteja za energetiko? Ali v smislu podružbljanja dela ne kaže

razmisliti, da bi vsaj del strokovnih opravil za energetske skupnosti prevzel komite? S tem bi uresničili cilj racionalizacije dela.

Predlagana stališča in mnenja naj se ne razumejo kot nasprotovanje razvoju samoupravnih odnosov, odločanju in vplivu delavcev in občanov, temveč kot prizadevanja za večjo racionalizacijo in učinkovitost.

Ob koncu še vprašanje republiški komisiji za zmanjševanje družbene režiije: kakšno je njeno mnenje o predlogu zakona? Hvala lepa!

Predsednica Silva Jereb: Želi še kdo besedo? Pismenih prijav ni več. Tovariš Fatur, prosim!

Dr. Vladimir Fatur: Odgovoril bom predvsem na vprašanje tovarišice Weber. Ta vprašanja so v bistvu definirana in rešena v 18. členu, kjer so kot posebne energetske skupnosti mišljene vse skupnosti.

Prav tako bi glede pripomb tovariša Purnata o organiziranosti in funkcioniranju posebnih energetskih skupnosti pojasnil, da je bil osnovni koncept zakona prediskutiran v predhodnih fazah sprejemanja tega zakona. Glede prevzemanja določenih strokovnih funkcij s strani Republiškega komiteja za energetiko, industrijo in gradbeništvo menim, da je taka rešitev mogoča, saj jo dopušča tudi zakon o republiških upravnih organih. Vsekakor pa je pri vseh teh procesih treba gledati na razpoložljive kadre in koncentracijo teh kadrov voditi evidenco o optimalnih rešitvah glede koncentracije posameznih vrst kadrov. Isto velja tudi glede možnosti združevanja posameznih skupščin glede na interese nekoliko širših regij in območij. Hvala lepa!

Predsednica Silva Jereb: Želi še kdo postaviti kakšno vprašanje? (Ne.)

Potem zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Najprej bi glasovali o amandmaju Zakonodajno-pravne komisije k 53. členu, ki je razviden iz njenega dodatnega poročila, ki ste ga dobili danes na klop, pa tudi tovariš predsednik je o njem govoril. Iz omenjenega poročila tudi izhaja, da komisija umika vse prvotne amandmaje iz poročila komisije z dne 14. 10. 1981.

Z amandmajem k 53. členu soglašata skupina delegatov in predlagatelj. Kdor je torej za ta amandma, naj prosim glasuje! (58 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo soglasno prejeli amandma Zakonodajno-pravne komisije.

Sedaj bi glasovali o amandmaju skupine delegatov k 19. členu predloga zakona. S tem amandmajem se vsi strinjajo in ga dajem na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (59 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo soglasno sprejeli tudi ta amandma.

Glasovati moramo tudi o amandmajih mesta Ljubljane k 62. in 64. členu. Tudi s tema amandmajema se vsi strinjajo. Kdor je za, naj prosim glasuje! (60 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da sta tudi ta dva amandmaja sprejeta.

Sedaj se moramo odločiti še o amandmajih k 14. in 61. členu predloga zakona, ki ju je predlagala Skupščina občine Velenje in sta razvidna iz njenega dopisa z dne 12. oktobra. Amandmaja sta po svoji vsebini zajeta že v sedanjem predlogu zakona. Sprašujem delegatko tovarišico Hojanovo iz Velenja, ali vztraja pri obeh amandmajih?

Marjana Hojan (iz klopi): Na delegaciji smo to obravnavali in smo mnenja, da bi bilo prav, da se ju vključi v zakon.

Predsednica Silva Jereb: Dajem torej na glasovanje amandmaja občine Velenje k 14. in 61. členu. Kdor je za, naj prosim glasuje! (18 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (30 delegatov.) Se je kdo vzdržal? (5 delegatov.)

Ugotavljam, da amandmaja nista sprejeta.

Sedaj glasujemo o predlogu zakona v celoti. Kdor je za, naj prosim glasuje! (56 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Ugotavljam, da je predlog zakona sprejet z večino glasov.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na uresničevanje nalog na področju ekonomskih odnosov s tujino.

Kot gradivo za to točko dnevnega reda ste dobili: informacijo SISEOT o izvajanju ekonomskih odnosov s tujino v letu 1981 in poročilo o izvajanju projekcije plačilno-bilančnega položaja SR Slovenije in usklajenih planov za leto 1981 za konvertibilno področje; poročilo Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o uresničevanju sklepov in stališč Skupščine SR Slovenije na področju ekonomskih odnosov s tujino in mnenje Izvršnega sveta k informaciji SISEOT o izvajanju ekonomskih odnosov s tujino v letu 1981; poročilo Jugobanke — Temeljne banke Ljubljana o uresničevanju nalog na področju ekonomskih odnosov s tujino in deviznem poslovanju ter stališča in pripombe Izvršnega sveta k temu poročilu ter poročilo Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o podjetjih v tujini, ki so v letu 1980 poslovala z izgubo. To poročilo se nanaša tudi na 6. točko dnevnega reda, to je na poročilo o izgubah v združenem delu.

Naj vas takoj na začetku opozorim — to velja tudi za predstavnike sredstev javnega obveščanja — da sta poročili Izvršnega sveta o uresničevanju sklepov in stališč Skupščine SR Slovenije na področju ekonomskih odnosov s tujino ter o podjetjih v tujini, ki so v letu 1980 poslovala z izgubo, strogo zaupne narave in moramo z njima ravnati v smislu določb poslovnika Skupščine, ki ureja javnost dela in ravnanje z zaupnimi akti.

Kdo so predstavniki predlagateljev, sem povedala že na začetku današnje seje. Predstavnik Izvršnega sveta sta tovariš Dušan Brglez, namestnik predsednika Republiškega komiteja za mednarodno sodelovanje in tovarišica Alenka Kerinova, svetovalka tega komiteja.

Vsa ta gradiva sta obravnavali skupina delegatov za proučitev poročila o uresničevanju nalog na področju ekonomskih odnosov s tujino in Komisija za mednarodne odnose, ki sta tudi pismeno poročali. Tovariš Viktor Žakelj, poročevalec naše skupine, pa bo tudi ustno obrazložil stališča skupine.

Viktor Žakelj: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za proučitev uresničevanja ekonomskih odnosov s tujino je na svojih sejah 16. in 27. oktobra obravnavala informacijo SISEOT o izvajanju ekonomskih odnosov s tujino v letu 1981 ter poročilo Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o uresničevanju sklepov in stališč Skupščine SR Slovenije na področju ekonomskih odnosov s tujino, sprejetih ob obravnavi poročila Izvršnega sveta naše Skupščine o uresničevanju družbenoekonomskega plana SR Slovenije za obdobje 1981—1985 ter resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije v letu 1981 ter ocenila obe poročili kot realni.

Pri delu skupine so ves čas sodelovali predstavniki Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, Republiškega komiteja za mednarodno sodelovanje, Narodne banke Slovenije ter SISEOT. Skupina delegatov je v svojem poročilu upoštevala tudi stališča, ki jih je sprejela Komisija za mednarodne odnose na svoji seji dne 20. oktobra.

Tovarišice in tovariši! Prejeli ste poročilo skupine delegatov za proučitev poročila o uresničevanju nalog na področju ekonomskih odnosov s tujino, na klop pa tudi ugotovitve in stališča, ki jih je oblikovala skupina.

Skupina delegatov predlaga zborom Skupščine, da podprejo ugotovitve in stališča ter zadolžijo svoje izvršne organe in delegacije v Skupščini SFR Jugoslavije, da jih vgradijo v politiko ekonomskih odnosov s tujino v letu 1982.

Kot že rečeno, na mizo ste dobili tudi predlog naših ugotovitev in stališč in rečeno mi je, naj jih preberem. Tovarišica predsednica, ali je to potrebno, glede na to, da ste jih najbrž že prebrali?

Predsednica Silva Jereb: Sprašujem delegate, ali naj tovariš Žakelj poročilo prebere? (Ni potrebno.)

Viktor Žakelj: Edino kar bi rekel je glede popravka na 3. strani v tretjem poglavju, ki naj bi se glasilo: »SISEOT in Gospodarska zbornica kot samoupravni asociaciji združenega dela za usklajevanje in urejanje ekonomskih odnosov s tujino se morata — tukaj dodajamo — ustrezno organizirati ali se usposobiti v sedanjih organizacijskih oblikah in uveljaviti na področju skupnega planiranja ekonomskih odnosov s tujino ter združevanja dela in sredstev za doseganje v planu določenih skupnih razvojnih ciljev pri realizaciji...«

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa, tovariš Žakelj. Danes boste na klop dobili tudi predlog stališč in predlogov Družbenopolitičnega zbora, ki obravnava to točko v skladu z 88. členom poslovnika kot zainteresiran zbor. Predlog stališč, ki naj bi jih na koncu razprave sprejeli, ste tudi prejeli.

Pri tej in pri naslednjih točkah dnevnega reda smo se v pripravah na današnje seje zborov predsedniki zborov dogovorili, da bi izoblikovali zborovske skupine delegatov, ki bi spremljale razpravo in po potrebi predlagale spremembe sklepov, ki jih predlagamo k posamezni točki. Pri tem smo upoštevali načelo, da smo v skupino delegatov izmed delegatov na današnji seji izbrali tiste, ki so že sodelovali v medzborovski skupini delegatov pri obravnavanju gradiv. Zato predlagam pri tej točki dnevnega reda, upoštetvajoč omenjeni pristop, v to skupino: tovariša Viktorja Žaklja, tovariša Valentina Dvojmoča, delegata iz Sevnice, in tovariša Jožeta Marolta, delegata iz Celja.

Ima kdo k taki sestavi skupine kakšno pripombo? (Ne.) Če ne, potem prosim, da o tem glasujemo. Kdo je za? (53 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (En delegat.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo z večino glasov imenovali predlagano skupino delegatov.

Pričenjam razpravo. Besedo ima tovariš Janko Pučnik, delegat iz občine Bežigrad.

Janko Pučnik: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupini delegatov, ki delegirata delegate v Zbor občin in Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije, sta 26. 10. 1981 k obravnavanem gradivu za 63. sejo

Zbora občin sprejeli tele pripombe v zvezi z uresničevanjem nalog na področju ekonomskih odnosov s tujino.

Opozorili bi radi na težave, ki jih imajo organizacije združenega dela zaradi pogostega menjavanja predpisov, v večji meri v zvezi z restrikcijami. Ob tem se nam tudi postavlja vprašanje realnega tečaja dinarja. Delegati namreč predlagamo, da se v 10. alineji 3. točke na 4. strani informacije predlagani odstotek 3,7 še poveča, glede na že znane težave, ki jih imamo s surovinami za proizvodnjo umetnih gnojil, proizvodnjo zdravil, izdelavo pralnih praškov in surovin za potrebe črne metalurgije.

Delegati smo prav tako imeli pomisleke ob točki d) na 5. strani gradiva. SISEOT je na podlagi planskega sporazuma omogočil izvoznikom, ki so presegli plane izvoza na konvertibilno področje, da lahko razpolagajo z 90 % ustvarjenega povečanja priliva deviz in imajo na tej osnovi tudi možnost za uvoz opreme in proizvodnjo za izvoz. Menimo, da bi bilo potrebno ob vsaki taki odobritvi pregledati, ali so bili ti plani realno načrtani oziroma ali niso bili preizkušeni. Hvala lepa.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa. Besedo ima tovariš Janez Pogačnik iz Kopra. Prosim!

Janez Pogačnik: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati. Skupina delegatov za Zbor občin Skupščine občine Koper je pripravila nekatere pripombe k informaciji o izvajanju ekonomskih odnosov s tujino v letu 1981.

Informacija je podala nekatere vidike te problematike, vendar delegacija ocenjuje, da ne podaja celovite vsebine in problematike na področju ekonomskih odnosov s tujino. Delegacija meni, da ni podana kritična ocena ukrepov za uresničevanje projekcije plačilno-bilančnega položaja SR Slovenije.

Vsi linearni ukrepi na področju omejevanja, tudi sedanji začasni, postavljajo v nemogoč položaj v večji meri tiste organizacije združenega dela, ki izpolnjujejo svoje planske obveznosti, celo bolj kot tiste, ki jih ne izpolnjujejo in ki se ekonomsko racionalno obnašajo pri uvozu in si ne ustvarjajo nepotrebnih zalog reprodukcijskega materiala in rezervnih delov, kar jih med drugim tudi usposablja za uspešen in konkurenčen nastop na ekonomsko zahtevnih konvertibilnih tržiščih.

Obmejno gospodarsko sodelovanje vseh oblik v zadnjem obdobju pridobiva svoje mesto v celovitem sistemu ekonomskih odnosov s tujino in se dokaj uspešno razvija — tudi višje oblike — vendar ugotavljamo, da vsi splošni in linearni ukrepi vsakokrat, čeprav za krajše obdobje prekinejo normalno poslovanje in povzročajo v tem obdobju veliko nepotrebnega dela in, kar je najhuje, brez pravega vsebinskega razloga pretrgajo reprodukcijske procese, s čimer se povzročata zmanjšanje dohodka organizacij združenega dela, zmanjša se obseg menjave, pri tujih partnerjih pa ustvarja vtis nesolidne zakonodaje in poslovnosti v našem sistemu.

V samoupravnem sporazumu o merilih, pogojih, načinu in o postopkih za doseganje dogovorjenega obsega uvoza blaga in storitev ter odliva deviz za obdobje 1981—1985 sta usklajena uvoz in izvoz po maloobmejnih sporazumih — tržaškem in goriškem — zato je nerazumljivo, da ukrep ponovno zajema tudi te sporazume oziroma posle.

Saldo na avtonomnih računih po tržaškem in goriškem sporazumu dnevno narašča za 100 milijonov lir. Poudariti je potrebno, da ta sredstva ležijo neobrestovana in neizkoriščena na italijanskih bankah, saldo teh sredstev v Italiji že presega vrednost 11 milijard lir in jih ni mogoče transferirati na generalne uvozne posle. Narodna banka je omejila sredstva za kritje izvoza po teh sporazumih in skupno višino po tržaškem in goriškem sporazumu do 1,5 milijarde lir, zato celotna razlika do salda na avtonomnih računih bremeni obratna sredstva organizacij združenega dela izvoznice in jih postavlja pred dejstvo, da bodo morale zmanjšati ali celo prekiniti izvoz po sporazumih.

V okviru linearnih ukrepov so zajete tudi vse kooperacije, ki so odobrene v okviru zveznih organov. V posebej težak položaj so v okviru tega postavljena manjšinska podjetja v zamejstvu. Sedanji plačilno-bilančni pristop predlaganih izrednih ukrepov spremlja in omejuje tokove blaga, neodvisno od ustvarjenih deviznih prilivov in sploh ne upošteva deviznih sredstev, ustvarjenih z izvozom storitev, zaradi tega sedanje blagovne bilance ne izkazujejo realnega stanja.

Osnovno merilo za realiziranje uvoza ali izvoza bi moral biti opravljeni devizni priliv ali odliv. Navedeni so primeri, da že plačano blago zaradi tega leži v carinskem skladišču neocarinjeno. To blago je tudi že plačano, torej je bil že izvršen devizni odliv, ob tem pa zaradi blagovne statistike nekatere organizacije združenega dela prekinjajo proizvodnjo.

Poseben problem še vedno predstavlja nabava transportne opreme ladij. Institut pomorske hipoteke, ki je uzakonjen v vseh pomembnejših pomorskih državah v svetu, omogoča gradnjo in nakup ladij s hipotekarnim kreditom prodajalca, brez dodatnih bančnih ali drugih garancij, ki se sicer zahtevajo ob prodaji opreme na kredit za industrijo in ostale objekte. Ladja kot osnovno prometno sredstvo, namenjeno mednarodnemu pomorskemu prevozu, predstavlja s svojo vrednostjo zunanjemu kreditodajalcu zadostno obliko zavarovanja kredita, ki ga dobi kupec ladje.

Institut pomorske hipoteke daje pravico kreditodajalcu, da si v kateremkoli primeru neizpolnjevanja hipotekarne kreditne pogodbe oziroma nesposobnosti rednega odplačevanja kredita poplača svoje pogodbene terjatve s prevzemom stvarne pravice na ladji. V naši zakonodaji je institut pomorske hipoteke uzakonjen v pomorskem zakoniku (Uradni list SFRJ 22/77, poglavje III., 4. del).

Pravne norme so dovolj jasne in se pridružujemo trditvam predlagatelja odloka o dopolnitvah odloka o enotni projekciji plačilne bilance Jugoslavije za leto 1981. Nejasno in nevzdržno pa je, da se predlagatelj odloka omejuje samo na nadomestitev ladij, izgubljenih v iransko-iraškem vojnem spopadu in naravnih nesrečah.

Odlok o dinarjih deviznega porekla sprejema Zvezni izvršni svet na podlagi določila 127. člena zakona o deviznem poslovanju in omogoča organizacijam združenega dela, ki opravljajo cestno-transportne, turistično-gostinske in storitvene prevoze za domače organizacije združenega dela na mednarodnih relacijah, da na prejeta plačila v dinarjih za te storitve obračunajo enake devizne pravice, kot na prejeta plačila v devizah, to pa so obračuni izvoznih stimulacij, obračun pravic za plačilo v tujini za nakup deviz.

Odlok za leto 1981 je bil sprejet 31. 7. 1981, za pretekli dve leti pa še pozneje. To povzroča velike težave organizacijam združenega dela izvoznice, ker lahko šele z veliko zamudo obračunavajo stimulacije. Nujno je s to prakso prekiniti in odlok sprejeti že pred koncem leta za naslednje leto. Glavni problem prometne organizacije združenega dela, ki opravljajo te storitve, pa je, da za

dinarje po tem odloku ne morejo kupiti deviz, s katerimi bi plačale devizne stroške, ki nastanejo v zvezi s prevozi za domače organizacije združenega dela kot na primer luški stroški, gorivo, cestne in ostale pristojbine, četudi jim odlok daje to pravico.

Gospodarstvo že več let opozarja na uveljavljanje prostih carinskih con v pravem gospodarskem smislu, ki dajejo velike možnosti za vključevanje našega gospodarstva v izvoz ter opravljanje različnih uslug pri blagu, ki je v tranzitu. V razpravi je v tem trenutku osnutek sprememb in dopolnitev carinskega zakona, ob tem pa je pomembno ugotoviti, da zvezne institucije pri prostih carinskih conah še vedno ne upoštevajo gospodarskih interesov in možnosti, temveč izključno carinski vidik. Hvala!

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa. Besedo ima tovariš Jože Marolt, delegat iz Celja. Prosim.

Jože Marolt: Celjsko gospodarstvo bi moralo po planu letos izvoziti za okoli 275 milijard dinarjev, uvoziti pa celo za nekaj milijard proizvodov več. Zaradi takega obsega blagovne menjave s tujino in zaradi številnih problemov in težav, ki se v tej zvezi porajajo, imamo dovolj razlogov za to, da vprašanja ekonomskih odnosov s tujino pogosto postavljamo na dnevni red razgovorov z organizacijami združenega dela, pa tudi v izvršnem svetu, v vodstvih družbenopolitičnih organizacij in prav tako tudi v občinski skupščini, ki zelo pogosto obravnava ta vprašanja, redno pa ob trimesečju in polletju. O tem smo razpravljali zelo obsežno tudi na zadnji seji skupščine 15. tega meseca, na kateri je bila posebna pozornost posvečena prav izvozno-uvozni problematiki.

Na seji skupščine smo ugotavljali, da so naši naporji za povečevanje izvoza v zadnjem letu, zlasti v zadnjih mesecih prinesli določene rezultate in da se stanje glede tega izboljšuje. Zlasti ugotavljamo, da se nekatere organizacije združenega dela, ki so tudi pomembni izvozniki, zelo uspešno vključujejo v izvoz, da izpolnjujejo plane izvoza in da ga tudi povečujejo. Imamo pa tudi organizacije združenega dela, kjer z njihovim obnašanjem in z njihovimi rezultati izvoza ne moremo biti popolnoma zadovoljni. Vzrokov za to je več in so tako subjektivne kakor tudi objektivne narave.

Na prvem mestu bi prav gotovo bilo potrebno omeniti, da je v nekaterih organizacijah združenega dela še vedno pomanjkanje volje in prizadevanj, da bi izkoristili vse možnosti, ki jih imajo, da bi povečali svoj izvoz in dosegli plan, ki so si ga zastavili za letošnje leto. To spoznanje, da je potrebno prav v tem času vlagati vse sile v povečevanje izvoza, še vedno ni povsod in dovolj prisotno. Ponekod so precej »naglušni« za splošni družbeni interes in tudi preveč zaprti v svoje ozke tozdovske interese in meje, preveč so zadovoljni s tem, da lahko brez večjih težav prodajo svoje proizvode zaradi konjunktura in visokih cen na domačem tržišču, s čimer dosegajo tudi večji dohodek. Prav to so po našem mnenju tudi poglobilni razlogi, da se ponekod obnašanje organizacij združenega dela in prizadevanja, da bi maksimalno izkoristili vse možnosti in pogoje za povečanje izvoza, prepočasi uresničujejo.

Kljub temu pa ne bi smeli vse krivde za nedoseganje planov in za povečevanje izvoza pripisovati samo subjektivnim razlogom in organizacijam združenega dela, kajti nekatere se srečujejo z mnogimi težavami in problemi, ki jih kljub dobri volji same ne morejo razrešiti in premagati. Imamo več takih organizacij združenega dela, na primer, mesna industrija zaradi znanega obnašanja

Evropske gospodarske skupnosti in zapiranja tržišča nikakor ne bo mogla izpolniti svojega plana, ker je v prvem polletju izpolnila le okoli 6 % plana. Imamo tudi take organizacije, kot je na primer tovarna traktorjev, ki zaradi slabe ali boljše rečeno neustrezne pogodbe ne morejo izpolniti svojih planskih nalog. Ko se je začela graditi tovarna s tujim partnerjem, v pogodbi niso bile natančno določene obveznosti obeh partnerjev. Nastajajo težave zaradi tega, ker tuji partner, to je Fiat, ni dolžan, da v primerih, ko pride sam v težave, odvzame s pogodbo določen del proizvodnje traktorjev. Zaradi tega je tovarna traktorjev izpolnila v prvem polletju le okoli 10 % svojega izvoza. Toda ne zato, ker bi bili traktorji slabi, kajti le-ti so izredno kvalitetni in tudi povpraševanje je na domačem tržišču veliko, pač pa zaradi pogodbenih obveznosti in obnašanja partnerja.

Tudi Toper, ki ne samo dosega, temveč tudi presega plan izvoza v letošnjem letu, bi najbrž lahko izvozil še več, če se ne bi srečeval s problemom tako imenovanih mešanih podjetij. Toper ima namreč, kot je znano, svoj obrat tudi v Pliberku na Koroškem. Ta obrat proizvaja pomembne količine reprodukcijskega materiala tudi za tovarno Toper in prav tu nastajajo težave zaradi pogostega menjavanja predpisov, dodatnih ukrepov, zlasti Narodne banke in tako naprej, kar povzroča dodatne, nepotrebne težave in zastoje, pa seveda tudi škoduje nadaljnjemu povečevanju izvoza.

Poseben problem je primer Zlatarne Celje, ki je znana kot največji obdelovalec plemenitih kovin in zlata, vendar ga na jugoslovanskem tržišču ne more kupiti. Zaradi tega je predlagala združevanje deviz, pa tudi investicijskih sredstev rudnikom Bor v Srbiji in Bučim v Makedoniji, da bi si na ta način zagotavljala vsaj minimalne količine reprodukcijskega materiala, vendar vsi njeni dosedanja predlogi in naporji niso bili uspešni, kljub temu da vemo, da s tem, ko se zlato izvažata neobdelano, izgubljam pomembne devize, saj bi lahko ob surovini izvozili tudi še precej visoko kvalitetnega vložnega dela.

Teh primerov ne navajam zato, da bi skušal kakorkoli in kogarkoli opravičevati, ker ni storil vsega, kar bi lahko in moral storiti za uresničitev plana, temveč samo zato, da bi upoštevali, da se delavci v organizacijah združenega dela pogostokrat srečujejo ne samo z velikimi, pač pa včasih tudi z nepremostljivimi težavami, kar jim preprečuje in jih ovira, da bi izpolnili svoje planske obveznosti.

Ko smo delegati na sejah zborov občinske skupščine razpravljali o vseh teh vprašanjih, smo izoblikovali na podlagi razprave tudi nekatera stališča in predloge, ki vam jih želim v nadaljevanju posredovati:

1. Delavci v organizacijah združenega dela podpirajo stališče Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije glede iskanja in dajanja spodbud za večji izvoz in pomoči zlasti SISEOT in Komiteja za ekonomske odnose s tujino pri razreševanju konkretnih problemov izvoza. Hkrati pa delegati tudi zahtevajo, da se republika Slovenija še bolj odločno zavzame, pri tem jo tudi podpirajo, da v medrepubliških dogovorih na nivoju federacije z vsemi silami začnemo odločnejši boj za to, da se zniža stopnja inflacije in da se prepreči neutemeljeno dvigovanje cen na domačem tržišču, ker to ni nič drugega kot spodbuda mnogim, da raje prodajajo svoje blago na domačem tržišču in s tem iztržijo tudi večji dohodek, kot bi ga z izvozom. Vprašanje inflacije, cen in tako dalje je izredno pomembno zaradi dolgoročne spodbude našim organizacijam združenega dela za izvoz, kajti visoka inflacija in zviševanje cen na notranjem tržišču odvrta interes mnogih delovnih organizacij za povečevanje izvoza.

2. Delegati so posebej poudarjali, da bi danes, ko je potrebno za vsako ceno in z vsemi silami sprejemati ukrepe in pospeševati izvoz, morali zaradi dolgoročnih interesov in usmeritev hkrati tudi veliko bolj poudarjati potrebo in tudi dolžnost vseh delavcev v organizacijah združenega dela za boljše gospodarjenje, večjo produktivnost dela, racionalno organizacijo dela, večjo varčnost, racionalno uporabo energije, materiala, stroškov, delovnega časa pa tudi znanja in tako dalje, da bi tako lahko zmanjšali cene stroškov naših proizvodov, in na ta način postali bolj kvalitetni in konkurenčni s ponudbo naših proizvodov na tujem tržišču. Menimo, da je to nujno potrebno, če si hočemo tudi dolgoročno širše odpirati vrata za večji in stabilnejši izvoz.

3. Naši delegati tudi podpirajo predlog za spremembo različnih stopenj izvoznih stimulacij. Menimo, da sedanje izvozne stimulacije niso dovolj spodbudne, zlasti ne za tiste, ki izvažajo proizvode visoke stopnje obdelave; na primer, če je za izvoz desk izvozna stimulacija 13,4 %, za izvoz pohištva pa 14,4 %, je ta razlika prav gotovo premajhna, da bi spodbujala organizacije združenega dela, da bi izvažale tudi proizvode, ki vsebujejo veliko dela, veliko znanja in ki so na visoki stopnji obdelave. Zato menimo in tudi zahtevamo, da bi bilo potrebno te stopnje čimprej spremeniti.

4. Nujno se je zavzemati za stabilne ter vnaprej znane dolgoročnejše pogoje gospodarjenja, zlasti za tiste organizacije združenega dela, ki so pomembni izvozniki, kajti če tega ni in če sprejemamo nekatere ukrepe, ki so kratkoročnega značaja in če so ti ukrepi tudi zelo pogosti, to prav gotovo povzroča neposredne težave in slabo vpliva na napore za povečevanje izvoza.

5. Dalje tudi predlagamo, da se prouči možnost, kako zajemati v prid pospeševanja izvoza del tistega dohodka organizacij združenega dela, ki bi sicer lahko izvažale, vendar tega ne delajo, ker so v takem položaju, da lahko brez težav prodajo vse svoje proizvode na notranjem tržišču in to po razmeroma visokih cenah in si na ta način ustvarjajo tudi visok dohodek. Tudi del tega dohodka bi bilo potrebno na nek način samoupravno prelivati v prid pospeševanja izvoza tistih organizacij združenega dela, ki izvažajo ne glede na njihov ekonomski interes.

6. Zahtevamo tudi, da bi pristojni organi v medrepubliških dogovorih tudi na ravni federacije hitreje urejali nekatere specifične probleme kooperacije in mešanih podjetij, — ki sem jih prej omenil in med katerimi je tudi Toper — da bi se lahko tudi take organizacije združenega dela osvobodile nepotrebnih dodatnih težav in se lažje vključevale tudi v povečevanje izvoza. Predlagamo tudi, da bi se v devizni priliv štele tudi izvozne storitve.

7. Nekatere organizacije združenega dela morajo na jugoslovanskem tržišču, kjer kupujejo surovine in reprodukcijski material, še vedno del cene plačevati v devizah. Cinkarna Celje mora na primer za cink, ki ga kupuje na jugoslovanskem tržišču, polovico cene plačati v konvertibilnih valutah. Takih zahtev je čedalje več in povzročajo tudi negotovost, nemir in določene težave. Zato menimo, da bi bilo potrebno glede teh vprašanj, poleg nujno potrebnih dohodkovnih odnosov, ki jih morajo ustvarjati organizacije združenega dela že v svoji reprodukcijski verigi od proizvajalcev surovin pa vse do predelave, spregovoriti na medrepubliškem nivoju in skušati doseči enotnejša stališča glede tega.

8. Menimo tudi, da bi lahko k izboljšanju zunanjetrgovinske bilance in k povečevanju izvoza veliko več prispevalo tudi drobno gospodarstvo, ki je doslej za vključevanje v mednarodno trgovinsko menjavo še vse preveč raz-

drobljeno in nepovezано. Pravzaprav ni nikogar, ki bi ga v ta namen povezoval in spodbujal k večjemu vključevanju v izvoz. Menimo, da bi bilo potrebno ta vprašanja posebej proučiti in sprejeti potrebne ukrepe, da bi se malo gospodarstvo v večji meri vključilo v izvozno dejavnost.

Končno moram poudariti še to, da so delegati na seji občinske skupščine močno poudarjali tudi potrebo, da moramo ob reševanju vsakodnevnih problemov izvoza hitreje dograjevati in nenehno krepiti tudi samoupravni sistem ekonomskih odnosov s tujino, da bi združeno delo resnično lahko bolj samostojno reševalo vsa vprašanja izvoza in da bi na tak način odpadli vsi tisti nepotrebni administrativni ukrepi, ki so pogostokrat kratkoročni in povzročajo nepotreben nemir in negotovost. Hvala lepa.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa, tovariš Marolt! Besedo ima tovariš Marjan Malešič, delegat Skupščine mesta Ljubljane. Prosim!

Marjan Malešič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov Skupščine mesta Ljubljane za delegiranje delegatov v Zbor občin Skupščine SR Slovenije je na svoji seji 26. oktobra obravnavala gradivo za 63. sejo Zbora občin Skupščine SR Slovenije in k posameznim točkam sprejela naslednje ugotovitve in pripombe:

Ugotavljamo, da informacija, ki je bila posredovana, daje dokaj celovit pregled aktivnosti Samoupravne interesne skupnosti SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino. Pri tem pa predlagamo, da se javnost seznanj z razlogi, zakaj še ni bil sprejet dogovor o zadolževanju med republikami in avtonomnima pokrajinama. Navedejo naj se stališča posameznih republik oziroma pokrajin, zaradi katerih ni prišlo do tega sporazuma.

Predlagamo, da se razprava o tej informaciji uporabi tudi kot izhodišče za pripravo resolucije o uresničevanju družbenega plana za obdobje 1981—1985 v letu 1982.

Člani skupine so v razpravi tudi opozorili, da slabo oziroma kritična oskrbljenost z repromateriali in surovinami iz uvoza tudi pri organizacijah združenega dela, ki dosegajo ugodne izvozne rezultate, postavlja pod vprašaj doseganje še ugodnejših rezultatov, kljub temu da te organizacije združenega dela razpolagajo z deviznimi kvotami. Dalje so opozorili tudi na popolno odsotnost deviznega trga, na velika nihanja pri dotekanju izvoznih stimulacij organizacijam združenega dela, ki kasnije tudi po več mesecev, in kot zadnje, da mora večjo vlogo pri vplivanju na politiko ekonomskih odnosov s tujino imeti združeno delo, kajti le tako lahko pričakujemo ugodnejše dolgoročne rezultate. Hvala lepa.

Predsednica Silva Jereb: Hvala. Besedo ima tovariš Mojmir Pustoslemšek iz Krškega. Prosim!

Mojmir Pustoslemšek: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Zbori Skupščine občine Krško so na sejah dne 27. 10. 1981 obravnavali informacijo o izvajanju ekonomskih odnosov s tujino v letu 1981. Po tej informaciji Samoupravna interesna skupnost za ekonomske odnose s tujino SR Slovenije med drugim ugotavlja, da se zanemarjajo oziroma sploh ne upoštevajo devizna sredstva od izvoza storitev članov skupnosti, ki z izvozom storitev dosegajo načrtovane obveznosti.

Zbori Skupščine občine Krško so ugotovili, da je ta trditev točna in da imamo tudi na področju naše občine takšne primere. Zato odločno podpirajo Samoupravno interesno skupnost za ekonomske odnose s tujino SR Slovenije v prizadevanjih, da Zvezni izvršni svet te ukrepe spremeni oziroma dopolni tako, da bodo izvozniki storitev v enakopravnem položaju z izvozniki blaga. Hvala.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa. Besedo ima tovariš Štefan Hajdinjak, delegat iz Murske Sobotе. Prosim!

Štefan Hajdinjak: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Tudi v Pomurju ugotavljamo, tako kot je to povedano že v poročilu in stališčih, da so bili doseženi določeni pozitivni premiki na področju samoupravnega planiranja ekonomskih odnosov s tujino. Pri izvajanju sicer vsestransko usklajenih planov pa prihaja do motenj, ki niso samo ekonomske narave. Le-te se odražajo predvsem v počasnem in neselektivnem ukrepanju takrat, ko ugotovimo, da izvozno-uvozni trendi ne sledijo predvidevanjem. S tem nočemo trditi, da v organizacijah združenega dela niso za neugodna gibanja nič krivi. Tudi v organizacijah je precej rezerv za doseganje boljših rezultatov na tem področju. Pri tem pa imamo pripombo, da linearne restrikcije pri uvozu niso sprejemljive za tiste organizacije združenega dela, ki izpolnjujejo in presegajo dogovorjene planske obveznosti. Govorim predvsem o primeru Tovarne oblačil in perila Mura iz Murske Sobotе, ki je daleč največji izvoznik v Pomurju in ena od večjih v tekstilni dejavnosti v Sloveniji, ki tudi v veliki meri združuje devizna sredstva v celotni reprodukcijski verigi v Sloveniji. Svoj plan izvoza je Mura preseгла za 30 %, uvoz pa bo zmanjšala na polovico. S tem bo dosegla razmerje med izvozom in uvozom 5 : 1. Takih devizno aktivnih tozdov imamo v Sloveniji zelo malo. Pa vendar imajo tudi te pri skrajno racionalnem lastnem uvozu enake težave, kot tiste, ki obveznosti ne izpolnjujejo.

Še eno pripombo in mnenje smo dobili od delavcev in samoupravnih organov Mure, to je, da ne morejo razumeti, da se izvoz storitev oziroma tako imenovani »lohn« izvoz, kar je bilo že tudi danes rečeno, glede pravic pri uvozu ne obravnava kot reden izvoz. Izvoz proizvodnih storitev na tem principu pa ima po našem mnenju celo določene prednosti:

1. za vgrajene materiale ne rabimo lastnih obratnih sredstev, vsi pa verjetno vemo, v kakšnem likvidnostnem položaju se nahaja naše gospodarstvo;
2. devize, pridobljene na ta način, so gotovo najcenejše in najkvalitetnejše, saj za to ni treba uvažati dragih repromaterialov, kot to moramo pri drugih proizvodih, ki jih izvažamo in
3. taka oblika izvoza je solidna osnova za kasnejši prehod na posle klasičnega izvoza. Prek teh poslov se namreč naše organizacije seznanjajo tudi z načini in pogoji prodaje na tujih tržiščih, moderno tehnologijo, dobivajo pa tudi stalne in pravočasne informacije, tako na tehnološkem kot na tržnem področju.

Tako obliko izvoza Mura uspešno izvaja že nad 20 let in znaša v strukturi izvoza 60 %. Menijo, da je izvoz takih storitev zahtevno delo, saj morajo pri tem biti prisotni vsi kvalitetni dejavniki gospodarjenja kot so kvaliteta izdelave, točno izpolnjevanje dobavnih rokov, sodobna organizacija in visoka produktivnost dela. Zato menimo, da so tako pridobljene devize vsaj enakovredne devizam, pridobljenim iz klasičnega izvoza, predvsem glede dohodka oziroma v

devizno-bilančnem smislu. Glede na to predlagamo, da naj imajo v organizacijah združenega dela, ki ustvarjajo devize z izvozom proizvodnih storitev, enake pravice pri uvozu kot tiste s klasičnim izvozom.

Zaradi prej navedenega je sedaj Mura po krivici v težavah pri uvozu opreme, rezervnih delov in drugega reprodukcijskega materiala. Izdelki za izvoz zato nedokončani čakajo, zaradi česar je v nevarnosti realizacija plana izvoza oziroma celo tisto, kar je Mura prevzela s 100 milijoni nadplanskega izvoza.

Zaradi nepravočasne dobave lahko pride celo do storniranja izvoznih pogodb. Če bomo v Sloveniji in v Jugoslaviji tudi v prihodnje na področju ekonomskih odnosov s tujino kratkoročno in neselektivno ukrepali, bomo prišli v situacijo, da se bodo v organizacijah združenega dela devizno bilančno usklajevali na nižjem nivoju vključevanja v mednarodno delitev dela. Do tega pa ne bi smelo priti, saj v takih pogojih ne bi imeli več v bodoče kaj administrativno omejevati.

Pospeševanje in restriktivni ukrepi na tem področju morajo zato v bodoče biti sestavni del pri sprejemanju planov in seveda tudi veljati do konca planskega obdobja. V izvozu, to je na mednarodnem trgu, moramo biti stalno prisotni z določenim deležem svoje proizvodnje, saj vemo, ko se enkrat umaknemo z določenega tržišča, da se pozneje zelo težko vračamo, pa še znova moramo vlagati znatna sredstva za ponovno osvojitve istega tržišča. Zavedati se namreč moramo dejstva, da kupci ne čakajo samo na nas na svetovnem tržišču, še manj pa takrat, ko bi mi to želeli.

Na koncu mi dovolite, da v imenu delegatov, s katerimi sem obravnaval to problematiko, podprem uvodno razpravo tovariša Bedine. Njegove besede so spodbudne in ohrabrujoče, upamo pa, da bodo tudi v planskih dokumentih in ukrepih zagledale luč sveta. Hvala.

Predsednica Silva Jerab: Hvala lepa, tovariš Hajdinjak. Želi še kdo besedo? (Da.) Besedo ima tovariš Nande Vode iz občine Kamnik.

Nande Vode: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov iz Kamnika je obravnavala med drugim tudi uresničevanje nalog na področju ekonomskih odnosov s tujino in ima naslednjo pripombo:

Ugotovljeno je, da planiranih izvoznih rezultatov ne dosegamo predvsem na področju izvoza na konvertibilno tržišče. V informaciji SISEOT SR Slovenije je v 5. točki navedeno, da je uvoz opreme za letošnje leto že dosežen, prav tako pa tudi za drugo leto. Razen za nekaj večjih porabnikov, ni predvidenega uvoza opreme niti za enostavno reprodukcijo. Olajševalne okoliščine so le za tiste organizacije združenega dela, ki so sprejele obveznost nadplanskega konvertibilnega izvoza. Tiste delovne organizacije, ki so že sedaj imele visoke planske obveznosti in so se v pretežni meri vključevale v izvoz, težko dosegajo nadplanski izvoz, saj proizvodnjo pretežno pogojuje uvoz surovin in reprodukcijskega materiala. Izhajati bi morali iz ugotovitve, da bi moral imeti tisti, ki več izvažajo, tudi večje pravice in možnosti za uvoz opreme in reprodukcijskega materiala, s tem da bi se vsak zase resnično zavedal svojih planskih nalog ter jih v celoti izvrševal.

Zato se postavlja vprašanje, kako naše izvozne tendence realno uresničiti, če vemo, da smo pri večini industrijskih dejavnosti vezani na uvoz tako opreme kot repromateriala. Glede na to bi morali tistim delovnim organizacijam, ki izpolnjujejo svoje izvozne obveznosti ali pa jih celo presejajo, dati možnost,

da se tehnološko modernizirajo in se s tem laže prilagodijo zahtevam mednarodnega tržišča ter tako uspešneje izpolnjujejo svoje izvozne obveznosti.

Eden od osnovnih pogojev za povečanje izvoza na konvertibilno tržišče je, da so ukrepi za pospeševanje izvoza, kot so razne stimulacije, davčne olajšave in tako dalje, dovolj zgodaj pripravljene in znani. Ravno tako le-teh med letom ne bi smeli spreminjati. Vključevanje v mednarodno delitev in še posebej na konvertibilno področje ni enkratno dejanje, temveč so potrebni dolgoletni napor, da se osvoji tržišče in da se doseže ustrezen poslovni rezultat.

Zato je potrebno, da so pogoji izvoza stabilni, saj le-ti lahko zagotovijo kvalitetno in pravočasno programiranje izvozne proizvodnje, s tem pa tudi zadovoljitev kupcev glede kvalitete izdelkov in pravočasnih dobav.

Ukrepi za pospeševanje izvoza bi morali biti taki, da bi izvoznikom zagotovili ustvarjanje približno enakega dohodka, kot se ustvarja pri poslovanju na domačem trgu, seveda ob upoštevanju približno enake produktivnosti dela. Pospeševati bi morali izvoz višje stopnje obdelave, ne pa surovin in reprodukcijskih materialov. Hvala lepa.

Predsednica Silva Jereb: Želi še kdo besedo? Pismenih prijav ni. Prosim, besedo ima tovariš Viktor Žakelj, delegat iz Škofje Loke.

Viktor Žakelj: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši! Ne zamerite mi, da drugič izkoriščam vašo potrpežljivost in s tako prisposodbo začnem nekaj misli. Ko je v mojih mladih letih Mladen Delič prenašal nogometno tekmo, je približno takole komentiral: »Ovi dečki zbilja odlično igraju! Gledaj kakvi driblinzi, ali šteta — golova nema.« Hočem reči, da je tudi z nami približno tako in da čas, ki nam je odmerjen, terja predvsem gole. Zato smo tudi mi v skupini, v katero ste nas imenovali, poskušali delovati zelo operativno in kolikor je mogoče konkretno. Glede na to smo svojo misel usmerili predvsem v dva sklopa vprašanj.

Eno so tista, ki zadevajo kratkoročno sanacijo sedanje situacije, v kateri smo po sili razmer in ne po lastni volji, kar pomeni, da moramo sprejeti v organizaciji združenega dela in v nacionalnem ekonomskem planu ukrepe, ki so s stališča narodne ekonomije prav gotovo nesprejemljivi. Gre na primer za izvoz repromateriala, surovin in gre za popolne nesmisle v stimulaciji, o čemer je govoril tovariš iz Celja. Treba je pač vedeti, da prihajajo to in naslednje leto velike zapadle obveznosti in da jih moramo iz ekonomskih in političnih razlogov plačati. Zato je seveda upravičeno treba reči, da bo v želji po pridobivanju deviz še nekaj takih ukrepov, ne samo v letošnjem ampak tudi še kako leto kasneje.

Drugi sklop vprašanj pa je usmerjen v to, da bi končno prišli do neke dolgoročne, stanovitne politike, ki naj bo v tem, da bi gospodarstvenik že danes vedel, pod kakšnimi pogoji bo gospodaril v naslednjih letih, kar pa letos, kljub vsem obetom, še ni jasno. Prav tako smo bili mnenja, da tudi take stvari, kot so problem storitev, problem blagovnega prometa, problem linearnosti ukrepov, problem obmejnega prometa in tako naprej, skratka, da bi vse to, kar vse že vemo, tudi nekako uresničili, najprej v resoluciji, potem pa seveda tudi v tekoči ekonomski politiki.

Ob koncu kaže reči še to, da je v trenutni situaciji najbrž treba računati s tremi pojmi. Eno je hoteti, drugo je znati in tretje je moči. Kar zadeva hoteti, bi rekel, da mi veliko hočemo in da pravzaprav nekateri precenjujejo ta voljni

pristop. Dejstvo pa je, da vsega z voljo ni mogoče doseči in da mi ni treba zato poklicati na pomoč niti Engelsa, ki je branil Marxa in obratno. V danem trenutku je treba tudi znati, veliko znati in veliko tega znanja ni porazdeljenega po organizacijah združenega dela niti koncentriranega na najrazličnejših nivojih, ki ta čas bdijo nad našo zunanjo ekonomsko politiko. Ne nazadnje je treba ustvariti tudi možnosti. Dejstvo je, da smo priča mednarodni recesiji in da je seveda vsak prodor na zunanja tržišča izredno težko in zahtevno dejanje in da ni mogoče pričakovati čudežev.

Vsa današnja razprava pravzaprav podpira stališča SISEOT oziroma tovariša Bedine, zato vse tiste razprave, ki smo jih v zadnjem času vodili, predstavljajo podporo in oporo v prizadevanjih, da bi resolucija in vsi nadaljnji dokumenti bili boljši, kvalitetnejši in bolj podprti z neko ekonomsko logiko, z ekonomskimi zakoni, kar nam bi dolgoročno gledano lajšalo ekonomsko in tudi politično situacijo. Zato se vam zahvaljujem, ker je vsa ta vaša razprava v bistvu podpora vsem tem prizadevanjem. Menim, da se bodo tako oboroženi lahko tudi naši predstavniki lažje zoperstavili antagonističnim in različnim pogledom, ki se kažejo v jugoslovanskem prostoru glede te problematike. Hvala lepa.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa, tovariš Žakelj. Želi še kdo besedo? Prosim, besedo ima tovariš Andrej Fajmut, delegat iz Raven na Koroškem.

Andrej Fajmut: Tovarišica predsednica, tovariši in tovarišice delegati! Dosedanja razprava me je spodbudila, da se tudi sam oglasim. Menim, da velja podpreti besede predsednika SISEOT tovariša Bedine in tudi mnenje nekaterih drugih sogovornikov, da moramo ukrepati že v tem mesecu in v naslednjih mesecih, če hočemo, da ne bomo v januarju in februarju »v mrku«. Gre za to, da naj se ukrepi omejevanja izvajajo pri planiranju in izpolnjevanju plana ne pa kot carinski ukrepi in prepovedi naročil ter prijav. Danes je stanje tako, da delovne organizacije ne morejo prijavljati tujini nobenih naročil niti repromateriala in tudi ne česar drugega. Zato bo stanje v januarju in februarju tako, da bo dejansko stalo še več proizvodnih kapacitet kot jih stoji že sedaj.

Carinski ukrep z dne 9. septembra je ne glede na to, koliko je bil dobronameren, veliko več škodil, vsaj slovenski industriji, ko pa bi lahko koristil. Kot primer lahko navedem Rudnik Mežica. Kot dolgoletni izvoznik francoskim avtomobilskim tovarnam izvažamo akumulatorje iz naše tovarne v Mariboru, že več kot 5—6 let. V septembru zaradi ukrepa nismo dobili iz uvoza celotne količine repromateriala, tako da je prvič v zgodovini Peugeotov tekoči trak v tovarni stal zaradi pomanjkanja repromateriala. To je primer, kako lahko negativno vplivajo taki ukrepi, če niso dovolj elastični in selektivni.

Menim, da današnjih sklepov ne bi smeli dati v predal, ampak da bi že v mesecu novembru morali nekaj korenito spremeniti, da proizvodnja v januarju ali v februarju ne bi stala zaradi pomanjkanja reprodukcijskega materiala, kar bi seveda negativno vplivalo na izvoz v naslednjih mesecih. Hvala lepa.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa. Želi še kdo besedo? (Ne.) Če ne, prekinjam to točko dnevnega reda, da bi se skupine vseh treh zborov sestale in predlagale morebitne dopolnitve sklepov, ne glede na to, da je bila razprava dokaj ubrana in da je izzvenela v podporo predstavnikom SISEOT.

Predlagam tudi, da predstavniki predlagatelja, če bo potrebno, sodelujejo v razpravi, ko bomo zaključevali to točko dnevnega reda.

Prehajmo na 6. točko dnevnega reda, to je na poročilo o izgubah v združenem delu.

Poročila k tej točki so Skupščini predložili v obravnavo Služba družbenega knjigovodstva, Sklad skupnih rezerv in Gospodarska zbornica Slovenije.

K besedi se je prijavil pomočnik generalnega direktorja Službe družbenega knjigovodstva v SR Sloveniji tovariš Franc Maroh. Prosim!

Franc Maroh: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Glede na predlagano vsebino ugotovitev in predlogov te Skupščine, kjer je na koncu pod tretjo točko omenjeno oziroma kritizirano poročilo Službe družbenega knjigovodstva, bi želel dati nekaj dodatnih informacij.

Ne nameravam opravičevati pomanjkljivosti poročila, vendar moram povedati, da zadnji stavek ne drži popolnoma, namreč, da Služba družbenega knjigovodstva ni sproti obveščala družbenopolitičnih skupnosti in organov upravljanja o vzrokih nesmotrnega gospodarjenja z družbeno lastnino. V tej razpravi bom našo informacijo o izgubah dopolnil s prikazom aktivnosti SDK ne le pri informiranju o obsegu izgub in problemih organizacij z izgubami, ampak tudi pri seznanjanju ustreznih organov s pojavi nesmotrnega gospodarjenja z družbenimi sredstvi in z aktivnostjo, ki jo Služba družbenega knjigovodstva izvaja v zvezi z določili zakona o sanaciji in prenehanju organizacij združenega dela. Ugotavljamo namreč, da so aktivnost SDK, njene informacije in opozorila premalo odmevna pri ustreznih organih, ki bi lahko na tej podlagi mnogo bolj učinkovito, predvsem pa pravočasno ukrepali.

1. Služba družbenega knjigovodstva — centrala za raven republike, podružnice pa za raven posameznih občin in regij izdelujejo redne informacije o poslovnih rezultatih uporabnikov družbenih sredstev ob periodičnih obračunih med letom in zaključnem računu ob koncu leta. V večini teh informacij oziroma v posebnih informacijah, ki obravnavajo posebej samo organizacije združenega dela, ki so poslovanje v obravnavanem obračunskem obdobju zaključile z izgubo, so obravnavane tudi organizacije s tako imenovanimi motnjami v poslovanju. Čeprav ni uveljavljen nek enoten kriterij za ugotavljanje organizacij združenega dela, ki imajo motnje v poslovanju, pa se vendar iz obsežne dokumentacije, ki jo ima Služba družbenega knjigovodstva na voljo, lahko ugotovijo tovrstne organizacije združenega dela. Če upoštevamo kriterij, da imajo motnje v poslovanju vse organizacije, ki poslujejo s stopnjo akumulacije do 2 odstotka, potem je takih organizacij po zaključnem računu za preteklo leto petina vseh organizacij združenega dela s področja gospodarstva, in sicer: industrije 281, kmetijstva 25, gozdarstva 10, gradbeništva 23, prometa 54, trgovine 78, gostinstva in turizma 75, obrti 30, stanovanjsko-komunalne dejavnosti 130 in s področja tehničnih in poslovnih storitev 17 organizacij združenega dela.

Služba družbenega knjigovodstva ugotavlja v organizacijah motnje v poslovanju tudi na podlagi drugih podatkov, na primer podatkov o likvidnosti organizacij združenega dela, podatkov o neizpolnjevanju družbenih obveznosti, podatkov o vnovčevanju menic v breme sredstev avalista itn. O vseh teh pojavih in problemih posamezne organizacije službe družbenega knjigovodstva sproti obveščajo pristojne občinske skupščine. Na tem mestu velja omeniti

še redne kontrolne preglede finančno-materialnega poslovanja uporabnikov družbenih sredstev. Čeprav so ti pregledi namenjeni predvsem ugotavljanju pravilnosti in zakonitosti uporabe družbenih sredstev, se ob kontroli, ki jo Služba družbenega knjigovodstva opravlja pri uporabniku družbenih sredstev, ugotovi tudi finančni položaj in problemi poslovanja.

Na leto opravi Služba družbenega knjigovodstva več kot 1000 pregledov poslovanja uporabnikov družbenih sredstev. Izbor uporabnikov, katerih poslovanje SDK v določenem obdobju kontrolira, je opravljen po lastni presoji, na zahtevo družbenopolitičnih skupnosti, družbenega pravobranilca samoupravljanja, uprave javne varnosti in tako naprej. V vsakem primeru pa je pregledano poslovanje vseh tistih uporabnikov družbenih sredstev, ki so v zaključnem računu ugotovili izgubo.

2. Med informacijami o poslovanju posameznih organizacij združenega dela, ki jih služba izdeluje — tovrstnih informacij naredi letno okoli 60 — so posebne pozornosti deležne prav tiste organizacije združenega dela, ki so poslovanje zaključile z izgubo oziroma ki poslujejo na robu rentabilnosti.

Naj omenim samo informacije, ki so bile v zadnjem času izdelane v SDK: informacija o poslovanju tovarne avtomobilov Cimos-Koper, informacija o poslovnih rezultatih organizacij združenega dela v sestavljeni organizaciji združenega dela Elektrogospodarstva Slovenije, informacija o poslovanju in ugotovitvah inšpekcijskih pregledov v Industriji motornih vozil Novo mesto; podobna informacija je bila narejena tudi za Ino-nafta Lendava, podrobneje so bili prikazani tudi problemi poslovanja za Salonit Anhovo, kot tudi za delovno organizacijo Tovarno gospodinjске opreme Gorenje-Velenje. V vseh teh informacijah niso prikazani samo poslovni rezultati oziroma ugotovljena izguba, ampak so širše obravnavani problemi poslovanja, v primeru izgube razčlenjeni vzroki izgube, v primeru s kontrolo finančno-materialnega poslovanja ugotovljene nezakonitosti oziroma nepravilnosti pa prikazani pravilni rezultati obračunskega obdobja.

Ob tej priložnosti bi opozoril še na vedno ostrejši problem izgub organizacij združenega dela družbenih dejavnosti. Med tem ko do leta 1979 ta problem ni bil posebno pereč, pa je leto 1980 zaključilo z izgubo v znesku 57 milijonov dinarjev 28 organizacij družbenih dejavnosti, prvo polletje letos pa 51 organizacij združenega dela, zneski izgube pa znašajo 130 milijonov dinarjev. Res je, da ima več kot polovico tega zneska izgube le 5 organizacij združenega dela, med katerimi so Časopisno podjetje Delo in Večer ter Rudnik živega srebra Idrija, vendar pa se med zgubaši pojavlja vse več organizacij združenega dela s področja zdravstvenega varstva. Ob polletju je ugotovilo izgubo v znesku 47 milijonov din 25 organizacij združenega dela zdravstvenega varstva. Za vse te organizacije veljajo po zakonu o sanaciji popolnoma enaki postopki kot za organizacije združenega dela s področja gospodarstva.

3. Naj na koncu omenim še aktivnost, ki jo SDK izvaja v zvezi z določili zakona o sanaciji in prenehanju organizacij združenega dela. Služba družbenega knjigovodstva mora po tem zakonu obvestiti družbenopolitične skupnosti oziroma prijaviti organom za pregon vse tiste organizacije združenega dela, ki so ugotovile izgubo oziroma imajo motnje v poslovanju, pa niso sprejele ustreznih ukrepov, ki jih je za te primere določil zakon. Po zaključnem računu za leto 1980 je služba ugotovila, da od 63 organizacij združenega dela z nekrito izgubo 11 organizacij ni ravnalo v skladu z zakonom, zato je vložila 7 prijav za gospodarski prekršek, 3 predloge za uvedbo družbenega varstva in 1 pred-

log za uvedbo stečajnega postopka. Ob tem velja omeniti, da SDK sanacijski program oceni le z vidika kvalitete finančnega kritja izgube, nikakor pa ne z organizacijskih, tehnoloških in drugih vidikov, ker za to nismo kadrovsvo usposobljeni.

Ob polletnih obračunih poslovanja so vse organizacije združenega dela, ki so ugotovile izgubo, sprejele programe ukrepov za odpravo izgub, delno tudi kot rezultat širše družbene akcije, ki je bila opravljena ob obračunih poslovanja za prvo trimesečje tega leta. Tedaj je Služba družbenega knjigovodstva, skupaj s pristojnimi družbenopolitičnimi skupnostmi ugotovila vse organizacije združenega dela, ki so imele v prvem trimesečju letošnjega leta izgubo oziroma motnje v poslovanju — bilo jih je 614 — od tega je 327 organizacij združenega dela sprejelo ukrepe v skladu z zakonom, ostale pa so bile opozorjene na določila zakona. Ob tem je bilo ugotovljeno, da je pojem motnje v poslovanju v dosedanji zakonodaji premalo določen. Zato bi ga bilo treba prav za te potrebe nekoliko širše definirati. Omenjen je samo v 152. členu zakona o združenem delu, sicer pa nikjer ni natančneje definiran.

Ob polletju je bila Služba družbenega knjigovodstva omejena le na tiste organizacije združenega dela, ki so take motnje same ugotovile. Služba družbenega knjigovodstva dosledno izvaja sklepe odbora udeležencev dogovora o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka, ki se nanašajo na izplačila osebnih dohodkov pri organizacijah združenega dela z izgubo. Tako so bili na primer izplačani nižji osebni dohodki od osebnih dohodkov po njihovem samoupravnem splošnem aktu za avgust po sklepu odbora pri štirih organizacijah združenega dela.

Dovolite mi ob koncu še eno misel. Moja današnja razprava je že drugi primer obravnavanja aktivnosti Službe družbenega knjigovodstva na določenem področju v tem zboru Skupščine. Pretekli mesec je bil govor o aktivnosti Službe družbenega knjigovodstva pri uresničevanju investicijske politike. Videti je, da naše informacije, ki jih posebej pripravljamo za delegate Skupščine, ne vsebujejo vseh odgovorov na vprašanja, ki jih delegati pričakujejo. Da bi v bodoče tovrstne naše informacije imele pričakovano vsebino, želimo in pričakujemo tesnejše sodelovanje s pristojnimi odbori in strokovnimi službami Skupščine SR Slovenije že pri zasnovi zahtevanih informacij. V naši službi ni nikakršnih ovir, da ne bi v vsebino zahtevanih informacij vključili tudi vse podatke iz pristojnosti službe, ki jih delegatski sistem potrebuje in pričakuje. SDK bo tudi v bodoče, enako kot doslej, skrbela za dosledno izvajanje predpisov s svojega delovnega področja. Hvala lepa.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa, tovariš Maroh. Mislim, da je to bila tudi naša misel. Tudi mi se zavzemamo, da bi bili ti delovni stiki v bodoče čim tesnejši in da se čim jasneje pogovorimo o tem, kaj naj za konkreten primer in tudi v sistemu družbenega informiranja, ki ga snujemo, ta služba opravi za delovnega človeka. Želi morda še kdo od predlagateljev besedo? Prosim, besedo ima tovariš Hren, tajnik Sklada skupnih rezerv gospodarstva Slovenije.

Tone Hren: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Naj nadaljujem tam, kjer je pomočnik generalnega direktorja SDK tovariš Maroh končal. Tudi na skladu ugotavljamo približno enako, namreč, da veliko naših besed, stališč in sklepov ostaja nekje v predalu, namesto da bi se odražale tudi v naših dejanjih. Iz poročila SDK Novo mesto z dne 8. decembra lanskega leta,

ki je že drugo obsežno poročilo SDK iz Novega mesta o pregledu poslovanja IMV Novo mesto, bom prebral samo tole: »Namen te informacije je, da bi se pristojni organi in institucije čimprej seznanile z novimi dejstvi in dokaj kritično situacijo delovne organizacije IMV Novo mesto, predvsem pa pričakujemo, da bodo samoupravni in poslovodni organi v IMV poskrbeli, da bodo v zaključnih računih tozid in delovnih organizacij za leto 1980 izkazani resnično stanje sredstev in virov ter pravilni rezultati poslovanja.«

To je uvod v obsežno poročilo SDK Novo mesto, vendar vsi vemo, da so kljub temu zaključni računi, ki so bili predloženi 28. februarja, izkazali pozitiven rezultat in šele revizija SDK je ugotovila ogromno, edinstveno in zgodovinsko izgubo v Sloveniji. Takih primerov imamo še in še, žalostno je le to, da ostanejo take zadeve v predalu.

V zvezi z našo nadaljnjo dejavnostjo želim povedati tole:

1. Sklad podpira ugotovitve, predloge in sklepe, ki so bili predlagani Skupščini, vendar s poudarkom, da so odgovorni nosilci oblikovanja in izvajanja sanacijskih ukrepov delavci tozidov, delovnih organizacij in sozidov in zato predlagam, da se na koncu 1. odstavka 1. točke v drugem poglavju doda naslednji stavek: »Odgovorni nosilci oblikovanja in izvajanja sanacijskih ukrepov so delavci tozidov, delovnih organizacij in sozidov.« Sklad namreč na podlagi dosedanjih vse številnejših izkušenj izraža bojazen, da z vključitvijo raznih organov in institucij predvsem z republiške ravni v razreševanju problematike organizacij z izgubami bistveno preneha aktivnost organizacije z izgubo, vzporedno pa se poveča pritisk na sklad za odobravanje sredstev in to ne samo s strani organizacij z izgubo, pač pa tudi na samih sestankih in v raznih komisijah.

2. Problematika delovnih skupnosti skupnih služb in temeljnih organizacij združenega dela posebnega pomena, to so razni tozidi za blagovni promet, za energetiko, za vzdrževanje, ki praktično nikdar ne izkazujejo izgub, je tolikšna, da bi bilo o tem treba reči kaj več, kot pa se zadovoljiti le z dvema stavkoma na koncu 4. točke 2. poglavja predlaganega dokumenta. Menim namreč, da je ta problematika dovolj nazorno prikazana v 8. in 9. poglavju našega poročila. Dejstvo je, da so delovne skupnosti skupnih služb izven dosega določb zakona o sanaciji, kar potrjuje praksa, zato po oceni sklada to terja ustrezno proučitev in ustrezne dopolnitve ali spremembe.

3. Načelno se povsod postavlja zahteva po odgovornosti. V praksi pa bemo od tega. Če za izgubo doslej nismo mogli najti nobenega konkretno odgovornega, pa postavimo to vprašanje nekoliko drugače. Če lahko najdemo zaslužne za odlikovanja in nagrade za doseganje poslovnih uspehov na področju gospodarstva, pa po istih kriterijih in merilih najdemo zaslužne tudi za poslovno neuspešnost, to je za izgubo. Gre le za vprašanje, ali to zares hočemo ali ne.

4. Dobršen del občinskih izvršnih svetov in drugih organov v občini je doslej delovalo pri razreševanju problematike organizacij z nekrito izgubo predvsem v smeri oblikovanja priporočil za širšo družbeno pomoč oziroma konkretno pridobitev finančnih sredstev z republiške ravni. Zakon o sanaciji podrobno opredeljuje mesto občin, tako v primeru izgub po periodičnih obračunih, to so 18., 19., 21. in 23. člen kot v primerih nekritih izgub po zaključnem računu v členih 32., 35., 36., 37., 47. in naprej do 64. člena, vendar so običajno sklepi skupščine oziroma izvršnih svetov ter organov in institucij v občinah taki, da pravzaprav samo predlagajo in priporočajo republiškemu skladu, da se odobri kredit za nekrito izgubo, sami pa ostajajo v večini primerov povsem

nekritični in šele služba sklada, ki začne pregledovati sanacijske programe in njihove podatke, ugotavlja ogromne pomanjkljivosti in nedorečenosti v samem programu.

5. Spremljanje gospodarjenja in še posebej spremljanje izvajanja sanacijskih ukrepov s strani organov in institucij v občini še ni postalo redna praksa. Na skladu menimo, da je to nujno.

6. Kritičnost za solidarnost v okviru občine in regije je v mnogih primerih majhna, zato pa je toliko enotnejša zahteva po širši solidarnosti celotne slovenske družbe, pri čemer pa je dosledno mišljena le solidarnost znotraj gospodarstva ne pa tudi izven gospodarstva. Poznate zakon o sanaciji in 153. člen zakona o združenem delu. Če pa ste dobili tudi našo informacijo, ki je bila predložena Skupščini letos v juliju, pa lahko ugotovite, da praktično razen v nekaterih občinah, v večini občin ni bilo nikakršnega odziva s strani SIS-ov in družbenopolitičnih skupnosti za pomoč organizacijam z izgubo.

7. Kritičnost glede varčevanja in stabilizacijskih ukrepov ter naporov za izboljšanje poslovnega rezultata mora biti pri organizacijah z izgubo še posebej izrazita, saj niso redki primeri, ko v poslovno uspešnih organizacijah opozarjajo na to, da dobršnemu delu izgub botrujejo visoki osebni dohodki, neodgovoren odnos do dela, veliki delovni izostanki, nizka produktivnost, seje in zbori v delovnem času in tako dalje. Ko gre za angažiranje solidarnostne pomoči so tisti, ki jo dajejo, glede obnašanja in dela organizacij z izgubo še zlasti kritični, posebej še, če ocenjujejo in ugotavljajo, da so sami bolj varčni, bolj stabilizacijski, bolj delovno intenzivni od tistih, ki naj bi jim pomagali. Preveč je zahtev po zagotovitvi socialne in materialne varnosti delavcev na podlagi dejstva, da so na plačilnem seznamu, ne pa iz naslova produktivnega dela v sami organizaciji.

8. Zavedati se je treba, da zakon o sanaciji ne pozna velikih in majhnih izgub in ne velikih in majhnih izgubarjev. Zato je nesprijemljivo pogosto mnenje — s tem se na skladu najbolj spopadamo in imamo največje težave — da se morajo veliki izgubarji obravnavati specifično, da njim ni treba izvajati opravil po določbah zakona o sanaciji ali po sklepih skupščine sklada skupnih rezerv. Sklad se zavzema in se bo tudi v bodoče verjetno še celo v večji meri zavzemal, da čim večja je izguba, toliko dosledneje in popolneje je treba izvajati opravila po zakonu o sanaciji, ne pa obratno. Hvala lepa.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa. Želi še kdo besedo? (Ne.) To so bili torej predstavniki predlagateljev. Uvodno besedo s konference delegatov smo slišali na začetku zasedanja.

Predstavniki Izvršnega sveta so tovariš Slavko Polanič, namestnik republiškega sekretarja za finance, tovariš Andrej Miklavčič, namestnik predsednika Republiškega komiteja za energetiko, in tovariš Rado Cerjak, svetovalec predsednika Republiškega komiteja za delo.

Poleg vseh poročil ste danes na klop dobili tudi stališče Republiškega sveta Zveze sindikatov in mnenje Izvršnega sveta. Na klop boste dobili tudi stališča in predloge Družbenopolitičnega zbora, ki obravnava to točko dnevnega reda kot zainteresirani zbor. Prav tako ste prejeli tudi predlog ugotovitev in sklepov, ki naj bi jih po razpravi sprejel naš zbor, in ki jih je na skupnem zasedanju obširno obrazložil tovariš Silvo Gorenc.

Glede na to, da bo morda tudi ta točka zahtevala dopolnitve predlaganega sklepa, predlagam tako kot pri 1. točki, da skupina delegatov spremlja raz-

pravo in po potrebi skupaj s skupinama iz ostalih dveh zborov predlaga dopolnitve ali spremembe predloženega dokumenta.

V skupino predlagam: tovariša Silva Gorenca, predsednika Odbora za družbenoekonomske odnose in razvoj in predsedujočega v konferenci delegacij, tovariša Andreja Fajmuta, delegata iz Raven na Koroškem, in tovarišico Florjano Mušičevo, delegatko iz Nove Gorice. Ima kdo drugačen predlog? (Ne.) Če ne, potem prosim, da glasujemo! Kdor je za, naj prosim glasuje! (53 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo soglasno izvolili skupino delegatov.

Pričenjam razpravo. Besedo ima tovariš Ivo Bernard, delegat iz občine Ljubljana-Center.

Ivo Bernard: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Ne bi želel ponavljati zelo tehtnih misli in ugotovitev iz današnje uvodne besede o problemih izgub v združenem delu. Na klop smo danes dobili tudi predlog ugotovitev in sklepov Skupščine in moram reči, da je naša skupina delegatov, ki je obravnavala gradivo, prišla praktično do enakih stališč. Zato v celoti podpiramo prizadevanja, da se sanacijski programi dejansko izvajajo in ne samo formalno, da se s krediti in drugimi oblikami odpravi stanje, pri čemer menimo, da je potrebno ob tem temeljito analizirati gospodarsko stanje in tudi usmeritev organizacije združenega dela, ki je v izgubi. Sanacija za vsako ceno se je doslej pokazala kot popolnoma zgrešena, saj imamo tudi v naši občini Ljubljana-Center vrsto organizacij, ki se vsako leto javljajo kot zgubaši. Vsi sanacijski programi, ki so bili le formalni, so se dejansko pokazali samo kot prehodna rešitev iz enega leta v drugo, medtem ko je izguba ostala enaka. Zato menimo, da je potrebno v sanacijskih programih dejansko videti perspektivo nadaljnjega razvoja in če ne drugače, s sanacijskim programom predvideti tudi preusmeritev proizvodnje organizacije združenega dela, ki je prizadeta z izgubo.

Ko sem poslušal razpravo pomočnika generalnega direktorja Službe družbenega knjigovodstva, me je prešinila misel, ki je bila prisotna tudi v razpravi v naši delegaciji, in sicer, da je treba z določenimi družbenimi ukrepi preprečiti, da organizacija zaide med zgubaše. Samo kako? Služba družbenega knjigovodstva vodi svojo evidenco, katere organizacije združenega dela so v stanju tako imenovanega motenega poslovanja. Potrebno bi bilo, da Skupščina zadolži Izvršni svet — kajti to je predvsem vprašanje izvršnih svetov skupščin občin — da v primeru, ko se odkrije, da je poslovanje posamezne organizacije moteno, analizira stanje in da se na osnovi te analize prepreči, da pride organizacija združenega dela v izgubo, s tem da se uvede postopek za racionalizacijo postopka, da se po potrebi uvede tudi postopek prilagajanja osebnih dohodkov v tej organizaciji stopnji ustvarjenega dohodka in da se ugotovijo tudi morebitne druge objektivne pa tudi subjektivne slabosti, ki vodijo to organizacijo v izgubo.

V točki 2 drugega poglavja vidimo, da so ta stališča razmeroma zelo dosledna. Na četrti strani, kjer je govor o politiki osebnih dohodkov, pa so ta stališča nekoliko mlačna. Menim, da bi lahko z isto ostrino kot se zahteva osebna in kolektivna odgovornost, kot se zahtevajo sanacijski programi in drugi ukrepi, Skupščina zahtevala od delovnih skupnosti, da tudi svoje osebne dohodke prilagajajo konkretni situaciji v združenem delu. Organizacija združenega dela, ki dela z izgubo, namreč ne more samo zviševati osebnih dohodkov. Po mojem

globokem prepričanju mora osebne dohodke tudi znižati. Šele takrat, ko bo podana dohodkovna soodvisnost med delavci, ki združujejo delo v organizacijah združenega dela ter položajem in rezultati njihovega dela, to je položajem njihove delovne organizacije, lahko pričakujemo tudi osebno zainteresiranost vsakega posameznega delavca, da se razmere v organizaciji združenega dela sanirajo. Pri tem bi želel opozoriti tudi na ugotovitve sklada skupnih rezerv. Glede razlogov, da so določene organizacije zašle v izgubo, je lahko tudi naraščanje prispevka za splošno in skupno porabo element, ki pri določenih organizacijah združenega dela vodi do izgube.

Menimo, da je potrebno soodvisnost, o kateri sem prej govoril, med delavcem v združenem delu in organizacijo razširiti tudi na področje splošne in skupne porabe in da je treba organizacije, ki so v tem smislu preveč obremenjene in kar dejansko lahko povzročajo negativno poslovanje, razbremeniti teh družbenih obveznosti, ali pa jih odložiti na čas, ko bodo lahko ustvarile dohodek.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa, tovariš Bernard. Besedo ima tovariš Janko Pučnik, delegat iz občine Ljubljana-Bežigrad. Prosim!

Janko Pučnik: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Imamo predvsem nekaj oblikovanih pripomb. Menimo namreč, da bi bilo poročilo bolj pregledno in uporabno, če bi zgubaše opredeljevalo po industrijskih panogah ter da naj bi bila prikazana tudi dinamika izgub na posameznega zaposlenega.

V samih sklepih pa bi morali predvsem poudariti, da so sami delavci v organizacijah združenega dela, ki imajo izgube, nosilci in tudi izvajalci sanacijskih programov. Predlagamo tudi, da naj bodo v prihodnje takšnim informacijam priloženi tudi predlogi in sklepi sistemskih rešitev, da bi s tem omogočili delegatom popolnejšo razpravo.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa! Besedo ima tovariš Mojmir Pustoslemšek, delegat iz občine Krško!

Mojmir Pustoslemšek: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Zbori Skupščine občine Krško so na seji dne 27. 10. 1981 obravnavali poročilo o izgubah v združenem delu in izrazili zaskrbljenost tako zaradi višine izgub kakor tudi zaradi razmeroma počasnega reševanja tega problema.

Dejstvo je, da prikazani obseg izgub predstavlja pomembno vsoto denarnih sredstev, ki bi v sedanjem ekonomskem položaju slovenskega združenega dela lahko predstavljala pomembno osnovo za reševanje perečih ekonomskih problemov. Odprava te negativne bilance bi omogočila v sedanjih zaostrenih ekonomskih pogojih hitrejši ekonomski razvoj in uveljavljanje slovenskega gospodarstva v mednarodni blagovni menjavi. Še posebej nas zaskrbljujejo planirane izgube, kar bo sedanji ekonomski položaj še poslabšalo. Zato je nujno, da prizadete delovne organizacije skupaj s svojimi družbenopolitičnimi skupnostmi takoj izdelajo sanacijske programe.

Delegati v zborih naše občinske skupščine ocenjujemo kot družbeno nesprejemljivo morebitno namero ali predvidevanja, da bi se s subjektivnimi vzroki nastala izguba pokrivala s sredstvi republiškega rezervnega sklada ozi-

roma solidarnostno združenimi sredstvi. Takšen način bi dosedanje težave reševal le kratkoročno, ker bi deloval destimulativno na druge delovne organizacije, ki so svoj razvoj načrtovale v mejah svojih sposobnosti in možnosti. Prav tako bi v takem primeru glede neposredne odgovornosti še nadalje ostali nedorečeni. Ne nazadnje tako stališče in zahteva delegatov naše skupščine izhaja tudi iz določil zakona o združenem delu in splošnih prizadevanj za čim prejšnjo odpravo vzrokov sedanjih stabilizacijskih problemov. Za te pa so predvsem odgovorni povzročitelji, če izgube niso posledica objektivnih razmer.

Predsednica Silva Jerreb: Hvala lepa! Besedo ima tovariš Andrej Fajmut, delegat iz občine Ravne na Koroškem!

Andrej Fajmut: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Ko smo v naši delegaciji obravnavali gradivo za to točko dnevnega reda, se nismo imeli namena vključiti v razpravo, vendar so me pooblastili, da se lahko po potrebi prijavim. Menim, da smo danes dobili na klopi takšno gradivo, ki bi ga morali imeti že na sejah delegacij, da bi se tako bolj konkretno seznanili z obravnavano problematiko in tudi lažje razpravljali.

Danes bi rad razpravljal le o problemu, ki ga nobeno od gradiv ne obravnava, obstaja pa že daj časa — to je poslovanje temeljnih organizacij združenega dela z izgubo med izvajanjem sanacijskega programa. Gre za to, da temeljna organizacija, ki posluje z izgubo, sprejme sanacijski program v skladu z zakonom in ga verificira na vseh nivojih, se pravi v vseh skupnostih, bankah, v družbenem svetu, v sindikatu in v gospodarski zbornici. Izguba pa lahko traja več let in so tudi v sanacijskem programu predvidena določena leta za poslovanje z izgubo. Torej, čeprav je v verificiranem sanacijskem programu predvidena izguba, se postopek prične na novo, ker je tako določeno s predpisi.

Tako stanje močno obremenjuje delavce, ker vsako leto ob zaključnem računu sprejmejo nov sanacijski program in ga vsako leto na vseh teh nivojih potrjujejo. Tako so delavci vsako leto zaskrbljeni za svoj osebni dohodek, živijo v negotovosti in brez upanja, da bo nekoč bolje. Predvsem je to kritično v temeljnih in delovnih organizacijah s področja deficitarnih dejavnosti, ki nimajo ustreznih kadrov.

Tak primer je tozd Rudarski obrati Rudnika Mežica. Čeprav je bil leta 1980 izdelani sanacijski program verificiran — gre pa praktično za odpiranje novega rudnika, za novo investicijo, pri kateri je v začetku predvideno poslovanje z izgubo — se vsako leto pojavljajo zahteve po novih sanacijskih programih in dopolnitvah. Tudi v stališču Izvršnega sveta piše, da naj Rudnik Mežica do konca leta 1981 izdelata sanacijski program, čeprav je verjetno mišljeno, da naj ga obnovi z novimi številkami in podatki.

Menim, da je v tem smislu potrebno preučiti zakon o sanaciji delovnih organizacij in ga dopolniti. Mogoče nimam v vsem prav, vendar, če je sanacijski program verificiran in sprejet, potem naj zakon o sanaciji ne obravnava tisto obdobje, ko sanacija predvideva negativno poslovanje. V enem letu velike investicije ne moreš narediti, zato je težko že po enem letu iskati osebno odgovornost pri vodilnih ali pri delavcih samih za neizpolnjevanje obveznosti.

Predsednica Silva Jerreb: Hvala lepa! Želi še kdo besedo? (Da.) Besedo ima tovariš Franc Štrakl, delegat iz občine Ljutomer.

F r a n c Š t r a k l : Tovarišice in tovariši delegati! Delegacija iz Ljutomera me je zadolžila, da se na podlagi razprave, ki je bila včeraj v zboru združenega dela občinske skupščine, prijavim za razpravo k tej točki v primeru, če predlagani zaključki ne bi zajeli nekaterih vprašanj, ki jih bom na kratko obravnaval.

Moram ugotoviti, da so delavci organizacij združenega dela, o katerih je pri nas tekla razprava, pripravljene storiti vse, da se zlasti notranji vzroki izgub v najkrajšem času sanirajo. Pri tem pa zelo odločno vztrajajo in zahtevajo tudi ustrezne rešitve in ukrepe ekonomske politike na tistih področjih, kjer gre za zunanje vzroke, za ukrepe, ki onemogočajo normalno pridobivanje dohodka delavcem v združenem delu. Če je pretežno vsa mesna industrija v Sloveniji že nekaj let v izgubah, potem moramo vedeti, da nam v tej panogi resnično nekaj škriplje in da teh nerazrešenih vprašanj ne moremo prevaliti na delavce, ki vestno opravljajo svoje delovne dolžnosti. V tem primeru se tudi ne bi mogli strinjati z radikalnimi ukrepi zniževanja osebnega dohodka.

Zbor združenega dela občinske skupščine torej opozarja na dosledno razlikovanje vzrokov, zaradi katerih so kolektivi v izgubah. Pri tem terjamo v takšnih primerih ustrezne solidarnostne akcije ali pa ustrezno izvajanje zakona o intervencijah v gospodarstvu, ko mora organ, ki je sprejel ukrep, zaradi katerega so ovirani pogoji normalnega pridobivanja dohodka, to razliko na nek način plačati. V tem primeru, po našem mnenju, ne gre za izgubo, ampak za dolg tistega, ki ni pravočasno sprejel ukrepov. Vemo, koliko takšnih razprav je bilo, ko smo usklajevali vprašanja cen mesa in živine; in koliko je danes odprtih vprašanj na področju kmetijstva.

Moje osebno mnenje je, da bi morali tudi v primerih izgub v velikih sistemih oziroma v velikih organizacijah, ki smo jih ustvarili v Sloveniji na podlagi velikih investicijskih vlaganj, ravnati z ustrezno občutljivostjo, kajti ti programi so terjali veliko družbeno sredstva in prav gotovo smo jih gradili zato, da bi pomagali razvika slovenskega gospodarstva vse te velike tovarne: cementarne, sladkorno tovarno, IMV in tako dalje, kaj bi potem še ostalo? Namreč, večkrat govorimo tudi o tem, zakaj smo šli v te investicije. Zato mislim, da bi morali dejansko temeljito proučiti, v kakšnih pogojih in na kakšne pogoje so ustanovljene in zgrajene te organizacije — tu mislim na kreditne pogoje. Ali lahko v šestih letih odplačamo tako velike investicijske posege, kot smo jim bili priča v preteklem obdobju?

In ne nazadnje, nekoliko me moti občutek, da iz vseh teh razprav o izgubah, ki so posledice določenega hitrega razvoja, sedaj izhaja očitak naši nestabilnosti. Vse skupaj skorajda izzveni tako, da smo slabo delali v tistih organizacijah oziroma občinah, kjer smo se prizadevali za hitrejši gospodarski in družbeni razvoj, da pa so boljše delali tisti, ki niso vlagali, ki so nekako preživeli brez investicij, samo ne vem kako dolgo. Tam, kjer ni bilo naložb, ni obveznosti, amortizacije, kreditnih in podobnih obveznosti.

Našo razpravo v skupščini občine bi strnil z zaključkom, da bi morali jasno definirati objektivne in subjektivne vzroke izgub ter kriterije, kdaj uporabljati širšo solidarnost in kdaj ne. Apelirati moramo tudi na banke in sklade, da bi razmišljali tudi o določenih prolongacijah oziroma konvertiranju kreditov, in podobnih ukrepih, da bi premostili te naše gospodarske težave.

Predsednica Silva Jereb : Hvala! Besedo ima tovariš Ivan Nemanič, delegat iz občine Ljubljana-Šiška!

Ivan Nemanič: Skupščina občine Šiška je včeraj obravnavala tudi predloženo poročilo o izgubah in je prišla do naslednjih ugotovitev.

Ugotavljamo, da s sredstvi sklada skupnih rezerv razpolaga združeno delo, zato je s temi sredstvi potrebno kar najbolj gospodarno ravnati in tekoče ugotavljati, kako se ta sredstva trošijo ter o ugotovljenih rezultatih tekoče obveščati združeno delo.

Poleg te ugotovitve Skupščina občine Ljubljana-Šiška postavlja še naslednje vprašanje: kaj je s sanacijskimi programi večjih izgubašev kot so IMV, Cimos in podobni?

Predsednica Silva Jereb: Besedo ima tovarišica Florjana Mušič, delegatka iz občine Nova Gorica.

Florjana Mušič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Na ponedeljkovi seji naše skupščine je sicer skupina delegatov za Zbor združenega dela dobila nalogo, da danes razpravlja, vendar imam tudi jaz pooblastilo, da se, če se mi zdi to umestno, vključim v razpravo.

Kot ste videli iz seznama izgubašev, jih imamo na našem območju kar nekaj, med temi je daleč največji Cementarna Anhovo. Prav na ponedeljkovi seji skupščine smo sprejeli obširen program sanacije Cementarne Anhovo.

V 9. točki tega sanacijskega programa je omenjena oprostitev plačevanja prispevkov za samoupravne interesne skupnosti družbenih dejavnosti in samoupravne interesne skupnosti materialne proizvodnje na nivoju občine in republike. Glede tega vprašanja smo imeli veliko razprav že v naši občinski skupščini, omenila pa sem ga zato, ker je tovariš iz Sklada skupnih rezerv rekel, da v družbenih dejavnostih nimajo posluha za te težave. Vendar je pri nas poleg tega dejstva prišlo še do predloga, ki ga sedaj proučujemo, namreč, ne samo, da bi oprostili to temeljno organizacijo plačevanja prispevkov za samoupravne interesne skupnosti, ampak bi samoupravne interesne skupnosti del svojih sredstev celo odstopile za sanacijo Cementarne Anhovo. Namreč samoupravne interesne skupnosti so prav tako odvisne od razvoja gospodarstva, zato so prav gotovo dolžne pokrivati del izgub, ki nastajajo v gospodarstvu. V naši občini smo do tega spoznanja že prišli.

Druga stvar, o kateri sem hotela razpravljati in o kateri smo na seji naše skupine delegatov veliko govorili, je poslovanje delovnih organizacij z motnjami v poslovanju. Pri nas smo bili mnenja, da bi morali zahtevati od vseh delovnih organizacij, ki poslujejo z motnjami, da pripravijo sanacijski program ter da je potrebno njegovo izvajanje spremljati. Približno isto je povedal predhodni razpravljalec, namreč, da bi morali delovati bolj preventivno, da bi pomagali delovnim organizacijam, preden pride do izgub.

Rada bi povedala še nekaj o stvari, o kateri je govoril tudi govornik pred menoj. Gre za razlikovanje vzrokov, zakaj neka delovna organizacija dela z izgubo, zlasti takrat, kadar dela več let z izgubo, kot je to primer Cementarne Anhovo. Tudi v Cementarni Anhovo ugotavljajo, da delavci izgubljajo zaupanje v sanacijske programe in izgubljajo upanje, da bo njihova delovna organizacija še kdaj poslovala z dobičkom. Cementarna Anhovo ima, vsaj po našem mnenju, dober sanacijski program, ki ga je občinska skupščina sprejela. Res je cementarna imela nekatere dele sanacijskega programa že prej. Ugotavljali smo tudi, da se morda ni izvajal tako, kot je bilo dogovorjeno, vendar vse ni odvisno od delavcev v cementarni. Tu bi podprla stališče, ki ga je v uvodni besedi

podal tovariš Silvo Gorenc, namreč, da je resnično treba dosledno razlikovati, kaj so objektivni in kaj subjektivni vzroki izgub.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa! Želi še kdo besedo? (Ne.)

Rada bi vas opozorila na tretje poglavje naših ugotovitev, da ne bi razprava izzvenela v nemoč. Tu zadolžujemo Izvršni svet in vse odgovorne subjekte, da po zaključnih računih pridejo s poročilom, kako se ta naša stališča in sklepi uresničujejo, zlasti kako so bili sprejeti sanacijski programi. Glede na to, da smo dobili zadevo danes na klop, se mi je pač zdelo potrebno tudi na to opozoriti.

Tovariš Andrej Miklavčič, namestnik predsednika Republiškega komiteja za energetiko, industrijo in gradbeništvo, želi besedo!

Andrej Miklavčič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! K razpravi me je spodbudil delegat iz Šiške, ki je zastavil zelo neposredno vprašanje: ali je v naši republiki veliko izgubašev s sanacijskimi programi?

Čeprav bo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije podrobno poročal o izvajanju sanacijskih procesov v naši republiki, tako kot je danes, bi rad delegate tega zbora seznanil z nekaterimi dejstvi oziroma z nekakšnim trenutnim prerezom, kako potekajo sanacijska prizadevanja, zlasti pri velikih izgubaših.

Vsi veliki izgubaši v naši republiki so na podlagi zahtev v svojem lastnem okolju in zahtev v družbenopolitičnih skupnostih, vključno s SR Slovenijo, dovolj resno pristopili k izdelavi posameznih sanacijskih programov. Tako je izdelan sanacijski program v Cementarni Anhovo in predložen ustreznim organom v oceno, obravnavo ter sprejetje.

V izdelavi je sanacijski program INE — Nafta Lendava. Iz sredstev javnega obveščanja v zadnjih dneh ste lahko bili obveščeni, da je osnovna pomanjkljivost tega programa v tem, da so ga izdelali izključno v samem kolektivu, ne da bi se dovolj povezali s svojo družbenopolitično skupnostjo, s samo INO, katere del je delovni kolektiv in ne nazadnje, z ustreznimi dejavniki v SR Sloveniji, ki bodo zaradi narave problemov tudi sodelovali pri tej sanaciji.

V izdelavi je tudi sanacijski program za razreševanje problemov v Tomosu. V industriji motornih vozil je bil takšen program izdelan že pred dvema mesecema in posredovan ustreznim organom v oceno oziroma v sprejetje.

Kar zadeva sam program Industrije motornih vozil lahko izjavim, da se opira predvsem na zunanjo družbeno pomoč, in sicer na področju cen, na poziv po spremembi potrošniških kreditov v okviru SFR Jugoslavije, na področje bančnih kreditov in na področje rezerv gospodarstva Slovenije. Posebna medresorska skupina pri Izvršnem svetu Skupščine SR Slovenije je skupaj s Splošnim združenjem kovinske industrije Slovenije ocenila, da sanacijski program IMV, tak kot je bil pripravljen, ni zrel za sprejetje, predvsem zato, ker ne računa z realnimi dejavniki in sredstvi, s katerimi bi lahko pri sanaciji sodelovali. Zato je bilo IMV predlagano, naj svoj sanacijski program dopolni. Tisti del sanacijskega programa IMV, ki govori o notranjih ukrepih, se uresničuje in je že prispeval k razrešitvi nekaterih zelo perečih problemov.

Delegat iz Šiške je postavil tudi vprašanje, kaj s sanacijskim programom Cimos. Lahko izjavim, da Cimos ni izdelal sanacijskega programa, ker je reševanje njegove problematike šlo v takšno smer, da priprava sanacijskega programa ne bi bila potrebna. V mesecu septembru je bilo ugotovljeno, da je

stečaj tozda Cimos v Novi Gorici nemara preuranjen, zlasti zato, ker bi takšen stečaj lahko imel težke posledice za poslovanje ostalih tozdov Cimos, zlasti pa za veliko število delovnih organizacij v naši in ostalih republikah, ki opravljajo kooperacijske posle za francoskega partnerja. Zato je bilo ob koncu septembra dogovorjeno, da se s stečajnim postopkom prekine ter da ustanovitelji Cimos, to so Citroen, Tomos in Iskra, v gotovini pokrijejo svoje deleže izgube, vendar ne iz sredstev rezerv gospodarstva Slovenije, temveč iz svojih lastnih sredstev oziroma iz sredstev svojih področnih temeljnih bank, če so seveda banke pripravljene na takšne aranžmaje.

Razgovori v preteklih dneh so pokazali, da sta obe banki pripravljene kriti s kratkoročnimi krediti deleža, ki jih imata Iskra Nova Gorica in Tomos, tako da bo delež izgube pokrit. Hkrati je Citroen pred nekaj dnevi sporočil, da je pripravljen tudi z gotovino pokriti svoj delež izgube. Vsi trije deleži znašajo skupaj približno 20 milijard starih dinarjev.

S tem, ko bo v prihodnjih dneh ta izguba pokrita, prenehajo osnovni razlogi za uvedbo stečaja Cimos v Novi Gorici. Stečaj se bo prekinil, celoten Cimos — brez tozda v Novi Gorici, kajti montaža avtomobilov se prekinja — pa prehaja v intenziven proces sanacije. Ker pa ostale temeljne organizacije niso v izgubi, ni potreben njihov sanacijski program. Vendar bo do konca leta izdelan razvojni program, ki bo hkrati ponudil osnovne elemente, na osnovi katerih bo mogoče identificirati skupne interese, ki jih imajo Tomos, Cimos in nemara še kdo od kooperantov Citroena, ki posluje prek Cimos, za ustanovitev sestavljene organizacije vseh navedenih sestavin združenega dela.

V skladu z vsemi temi dogovori — mislim, da jih lahko tudi ta zbor oceni za pogumne in učinkovite — teče v Cimosovih temeljnih organizacijah v teh dneh intenziven proces prezaposlovanja neproduktivnih delavcev; gre za 150 ljudi. Prezaposlovanje bo končano do konca meseca. Vse banke, vključno z Reško banko za tozd Buzet, so se vključile v finančno usposobitev kooperantov in samih temeljnih organizacij Cimos tako, da bo problem nelikvidnosti, ki je grozil prekiniti kooperacijo s Citroenom, odpravljen. Sklad skupnih rezerv gospodarstva Slovenije je prek občinskih skladov pokrival osebne dohodke za ta mesec. Mislim, da je bilo to poslednjič in da v prihodnjih mesecih ne bo več potrebna družbena intervencija v obliki kredita na tem področju.

Delegacija Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije pa bo v prihodnjih dneh skupaj s predstavniki Cimos obiskala Citroen v Parizu in od njega zahtevala trdna zagotovila pri obnovitvi kooperacijske pogodbe, in sicer iz dveh vidikov: prvič, glede količine kooperacijskih del, in drugič, glede kvalitete takšne kooperacije, saj od Citroena zahteva, da v svoji kooperaciji prepusti v delo Cimosovim temeljnim organizacijam enega od vitalnih delov avtomobila tako, da bi to zagotavljalo dohodkovno in tehnološko višjo stopnjo kooperacije od sedanje.

Z likvidacijo temeljne organizacije v Šempetru pri Novi Gorici, s prenehanjem stečaja tega tozda, preidejo tudi njena osnovna sredstva v roke Cimos. Cimos bo tovarniško halo, potem ko bodo sodni izvedenci ugotovili ceno, prodal tisti organizaciji združenega dela v Novi Gorici, za katero se bo odločila družbenopolitična skupnost v Novi Gorici, predvsem tisti organizaciji, ki bo zagotavljala z razvojnih vidikov najustreznejše družbene rezultate.

To so posegi, ki so bili storjeni v Cimosu v zadnjem času. Vsi, ki delajo na tej problematiki, upajo, da je začet resen in odločen proces, da se afere, kakršne so bile v zadnjem času v Cimosu, ne bi več ponovile v našem gospo-

darstvu. Hkrati mislim, da bodo tudi tako dosledna stališča, kot jih sprejemajo danes zbori Skupščine, prispevala k resnejšemu delu na vseh nivojih.

Predsednica Silva Jerreb: Hvala lepa! Želi še kdo besedo? (Ne.) Potem zaključujem razpravo in prekinjam tudi to točko dnevnega reda, da bi se vse tri skupine delegatov lahko sestale.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na poročilo o uresničevanju dogovorjene politike cen in o sprejetih ukrepih v SR Sloveniji v letu 1981.

Poročilo je Skupščini predložil v obravnavo Republiški komite za tržišče in splošne gospodarske zadeve in za svoja predstavnika določil tovariša Milivoja Samarja, člana Izvršnega sveta in Aleksandra Škrabana, namestnika predsednika Republiškega komiteja za tržišče in splošne gospodarske zadeve.

Poročilo ste prejeli. Prejeli ste tudi ugotovitve in stališča Izvršnega sveta ter seznam podjetij, ki so prekoračila cene.

Poročilo je obravnavala skupina delegatov za proučitev poročila o uresničevanju zakona o družbeni kontroli cen in politike cen ter o tem zboru pisno poročala.

Z delom skupine delegatov vas bo seznanil vodja skupine in podpredsednik zbora tovariš Leopold Slapnik!

Leopold Slapnik: Tovarišice in tovariši delegati! Dovolite mi, da v imenu skupine delegatov za proučitev poročila o uresničevanju zakona o družbeni kontroli cen in politike cen, ki so jo imenovali zbori Skupščine SR Slovenije, opozorim na nekaj temeljnih ugotovitev skupine, ki je obravnavala poročilo dne 20. tega meseca.

Poročilo skupine s te seje ste prejeli. Danes pa ste prejeli na klop tudi predlog ugotovitev in sklepov, ki naj bi jih zbori sprejeli na današnjih zasedanjih. Opredeelitev skupine zato ne bi ponavljal. Poudariti želim le, da je v predloženem aktu vsebinsko zajeta razprava na seji skupine, zato v njenem imenu predlagam, da ga sprejmete.

Ob tem pa moram poudariti, da smo v skupini največ pozornosti namenili trem skupinam vprašanj, in sicer:

1. kršitvam dogovorjene politike cen in odgovornosti,
2. realnosti predlaganih ukrepov in
3. smerem delovanja, ki naj čimprej zagotovijo dosledno izvajanje novega sistema cen in družbene kontrole cen.

V zvezi s kršitvami dogovorjene politike cen smo opozorili na vrsto nepravilnosti, kot so: zidanje cen, pojavi izsiljevanja na tem področju, neupoštovanje sklepov Skupnosti za cene, netočne prijave cen, itd. Posebej smo opozorili na samoupravne sporazume, ki vsebujejo tako imenovane tajne klavzule, ki prinašajo različne ugodnosti. Nadzor nad njimi pa ni mogoč, ker niso registrirane in udeleženci teh sporazumov v celoti kršijo načelo javnosti. Zato predlagamo, da se opravi vse potrebno, da bi se dobil pregled nad takimi sporazumi, pri čemer lahko Služba družbenega knjigovodstva daleč največ prispeva. Odgovorna pa bi morala biti tudi splošna združenja in drugi dejavniki.

Na seji skupine smo s predstavniki predlagateljev poročila ugotovili, da je pripravljen tudi pregled kršiteljev letošnje politike cen. Pri tem so nas opozo-

riji, da so vse kršitve še v postopku obravnave. Ta pregled kršitev ste danes dobili na klop.

Prav tako smo ugotovili, da so postopki v zvezi s kršitvami predpisov o cenah zelo dolgotrajni, trajajo tudi po več let, in je torej učinkovitost takšnih ukrepov običajno le simbolična. Prav gotovo je učinkovitost sankcij eno tistih vprašanj, ki jih bi kazalo posebej proučiti, predvsem z vidika odgovornosti vseh udeležencev oblikovanja in kontrole cen. Kršitve namreč pomenijo dodatne težave pri že tako velikih naporih za uveljavitev novega sistema cen, so pa tudi eden od razlogov za administrativno poseganje, s katerim je Skupščina SR Slovenije soglašala le kot z začasnim ukrepom, da bi se medtem pripravil celovit program odpravljanja neskladij v cenah in urejanja cen na samoupravnih temeljih.

Glede realnosti predlaganih ukrepov želim poudariti, da smo v skupini ukrepe in usmeritve predlagateljev v načelu podprli. Ti predlogi so navedeni tudi v točki 2. predloga ugotovitev in sklepov, ki vsebuje tudi priporočila občinskimi skupščinam, Gospodarski zbornici, splošnim združenjem in skupnostim za cene za njihove nadaljnje aktivnosti.

Menili smo tudi, da bi bilo nerealno pričakovati, da smo sposobni vse to uresničiti do konca leta. Tako je po mnenju skupine nesporna usmeritev, da je potrebno neskladja v cenah reševati z dohodkovnim povezovanjem, vprašljivo pa je, ali smo to sposobni uresničiti, na primer, do konca leta, da bodo željeni rezultati tudi doseženi. Zato smo menili, da bi morali predlagatelji oceniti, katere naloge, ki niso samo trenutnega značaja, bi kazalo rokovno vnesti v resolucijo za prihodnje leto, pri čemer bi bilo potrebno izhajati iz ugotovitve, da administriranje pri cenah ne smemo v nedogled podaljševati. To je pomembno tudi zato, ker je potrebno vrsto vprašanj razrešiti tudi v zveznem merilu, torej v Zvezni skupnosti za cene ali z medrepubliškim dogovarjanjem. Vse to pa narekuje določen čas, ki ga doslej še nismo koristno uporabili, uveljavljanje novega sistema pa se ponovno odmika.

V skupini smo tudi ocenili, da bo razprava na sejah zborov osvetlila predvsem praktične vidike pri uveljavljanju novega sistema in da bodo poudarjena predvsem tista vprašanja, ki iz dosedanjih izkušenj izstopajo kot najpomembnejša. Ena od takih vprašanj je tudi zagotavljanje sredstev za skladiščenje rezerv, saj imajo rezerve, ki jih je mogoče vselej aktivirati, poseben pomen pri zagotavljanju nemotene oskrbe, obenem pa so tudi pomemben regulator rasti cen.

Poročevalci skupine smo na sejah zborov navzoči. Spremljali bomo vašo razpravo in po potrebi dopolnili predloženi predlog ukrepov in stališč.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa! Sprašujem predstavnika predlagatelja, ali želi besedo? (Da.) Besedo ima tovariš Aleksander Škraban.

Aleksander Škraban: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupščina SR Slovenije je na sejah zborov dne 28. 7. 1981 zadolžila Republiški komite za tržišče in splošne gospodarske zadeve, da v sodelovanju z Republiško skupnostjo za cene in Gospodarsko zbornico Slovenije predloži Skupščini do 5. oktobra 1981 poročilo o uresničevanju dogovorjene politike cen in o sprejetih ukrepih.

Sestavljalci poročila smo izhajali iz skupščinskih opredelitev, pri čemer pa smo nekatere probleme obdelali nekoliko širše. Iz ugotovitev skupine dele-

gatov, ki je to poročilo obravnavala, izhaja, da nekatera vprašanja v poročilu niso povsem dorečena, zato želimo v tem uvodu dati nekatere dopolnitve poročila, da bi bile dileme odpravljene, pogledi pa čimbolj enotni.

Ker poročilo vsebuje podatke le za osem mesecev, se kaže najprej zadržati pri gibanju cen v mesecu septembru. Po umiritvi stopnje rasti cen na drobno in življenjskih stroškov v juliju in avgustu, je v septembru ponovno prišlo do nekoliko višje rasti cen, tako da so se cene na drobno v Sloveniji v septembru v primerjavi z avgustom povečale za 1,6 %, v Jugoslaviji za 2,4 %; cene življenjskih potrebščin pa so bile v Sloveniji višje za 1,5 %, v Jugoslaviji pa za 2,8 %. Povečale so se tudi cene storitev, in to v Sloveniji za 0,8 %, v Jugoslaviji pa za 0,3 %; proizvajalčeve cene industrijskih izdelkov pa so se v septembru v Sloveniji povečale za 0,4 %, v Jugoslaviji pa za 1,3 %.

Zaradi nižje rasti cen v Sloveniji v primerjavi z Jugoslavijo v nekaterih prejšnjih mesecih, posebno v septembru, je dosežena rast cen v devetih mesecih pri cenah proizvajalcev in cenah storitev v Sloveniji usklajena z rastjo na zvezni ravni; pri cenah na drobno in cenah življenjskih potrebščin pa je celo nižja, kar se ni zgodilo že nekaj let. Kljub temu pa je skupno dogovorjena rast proizvajalčevih cen industrijskih izdelkov za letošnje leto tako na zvezni kot na republiški ravni po devetih mesecih že dosežena, pri cenah storitev pa presežena. Proizvajalčeve cene industrijskih izdelkov so namreč v Sloveniji v prvih mesecih porasle za 30,8 %, cene storitev za 24,2 %, cene na drobno pa za 29,5 %, cene življenjskih potrebščin pa za 24,7 %.

Tako ostaja možnost premikov cen do konca leta glede na dogovorjeno rast cen le še pri cenah na drobno in cenah življenjskih potrebščin. Toda pri tem je treba računati, da so bile s 1. oktobrom odpravljene kompenzacije pri kruhu in svinjskem mesu in da je bila zmanjšana kompenzacija pri mleku in piščančjem mesu, zaradi česar bodo cene na drobno porasle za okoli 0,7 %, cene življenjskih potrebščin pa za okoli 1,3 %. V mesecu oktobru so se poleg tega podražili še naftni derivati, sladkor in olje, računati pa je še s sezonsko podražitvijo sadja, vrtnin in zelenjave. Jutri bo na seji Sveta Republiške skupnosti za cene tekla razprava tudi o cenah električne energije. Zato bo torej treba področju cen tudi v naslednjih dveh mesecih posvetiti veliko pozornost, predloge oziroma zahteve po podražitvah pa izredno podrobno pretehtati ter soglašati s povečanjem cen le izjemoma, da dosežena rast cen ob koncu leta ne bi pomembneje odstopala od predvidene.

V nadaljevanju se bom omejil le na vprašanja, ki jih je skupina delegatov izpostavila in za katera je menila, da terjajo dopolnilno obrazložitev v tem uvodu. Strnili smo jih v naslednje skupine: uveljavljanje sistema cen in družbene kontrole cen, razmerja v primarni delitvi in možnosti uporabe teh rezultatov pri oblikovanju cen, negativni pojavi pri oblikovanju cen in uveljavitev odloka o vračanju cen na nižjo raven.

Nekaj o uveljavljanju novega sistema cen. Iz poročila izhaja, da smo uspeli v Sloveniji sorazmerno hitro vzpostaviti institucionalne in organizacijske okvire za uveljavitev novega sistema cen, s čimer so bili ustvarjeni temeljni pogoji za uveljavitev zakonov. Ugotoviti pa velja, da si zakon z vsebinskega vidika tudi v Sloveniji počasi utira pot, vsaj v združenem delu, kjer se mora nov sistem cen neposredno uveljaviti pri konkretnem oblikovanju cen; ta proces je še na začetku.

Pri tem ugotavljamo, da je ponekod še prisotno napačno razumevanje pojma samostojnega oblikovanja cen. Večina temeljnih organizacij združenega dela

namreč samostojno oblikovanje cen enači s prostim oblikovanjem cen in pri tem ne upošteva, da smejo cene svojih izdelkov in storitev sicer oblikovati samostojno, vendar pa v odnosih medsebojne odvisnosti, povezanosti ter ob upoštevanju sprejete politike cen.

Kasnilo se je z razčlenjevanjem meril za oblikovanje cen. Ta so formalistično razčlenjena in ne dovolj prilagojena konkretnim razmeram v temeljnih organizacijah; pri oblikovanju cen se merila sploh ne uporabljajo, ali pa se ne uporabljajo v njihovi celovitosti oziroma se uporabljajo le tista, ki v konkretnem primeru trenutno dajejo osnovo za povečanje cen. Merilo svetovne cene pa je bilo premalo upoštevano.

Veliko temeljnih organizacij združenega dela pri oblikovanju cen svojih izdelkov in storitev ne upošteva dogovorjene politike cen, ki je opredeljena v aktih družbenopolitične skupnosti.

Še vedno je večji del odločitev o povečanju cen zasnovanih na stroškovnih principih oziroma po načelu zidanja cen, kar kaže na to, da se želi probleme gospodarjenja še nadalje razreševati izključno s povečanjem cen in ne s krepitvijo kvalitativnih dejavnikov gospodarjenja.

Nosilci oblikovanja cen in odločitev o spremembah cen so še vedno v pretežni meri poslovodni organi, ne pa delavci, ki bi morali ob obravnavi cen svojih proizvodov in storitev vsakokrat izhajati iz dvojnosti interesa, to je: delavca-proizvajalca in delavca-občana in potrošnika. Prepričani smo, da bo dvojnost interesa presežena šele takrat, ko bo delavec dejansko, in ne le formalno vključen v proces oblikovanja cen.

Iz navedenega torej izhaja, da se zakon vsebinsko še ni v zadostni meri uveljavil. Vendar ne zato, ker ga v praksi ni mogoče uporabljati, kot mislijo nekateri, temveč predvsem zato, ker ga subjekti na ključnih točkah družbene reprodukcije niso začeli uporabljati v njegovem bistvu in celovitosti, in ker pogosto trditve o neuporabnosti zakona temeljijo na prevelikem poudarku na uporabi meril pri raznih storitvenih dejavnostih in izdelkih, nepomembnih za celoten tok družbene reprodukcije. Pri tem velja poudariti, da je uveljavljanje novega sistema cen neločljivo povezano z razvijanjem in krepitvijo dohodkovnih odnosov med reprodukcijo in drugače povezanimi subjekti. S pospeševanjem teh odnosov bomo ustvarili pogoje za hitrejšo in celovitejšo uveljavitev novega sistema cen, in obratno, s hitrejšo uveljavitvijo novega sistema cen bomo tudi hitreje razvijali dohodkovne odnose.

Nekaj o disparitetah v primarni delitvi. V poročilu skupine delegatov je med drugim ugotovljeno, da poročilo o uresničevanju politike cen in sprejetih ukrepov ne vsebuje programa odpravljanja disparitet v cenah. Poročilo tega programa sicer res ne vsebuje, daje pa prikaz razmerij v primarni delitvi v industrijskih panogah. V tem okviru so podani tudi razlogi, zakaj se rezultati razmerij v primarni delitvi ne morejo neposredno in mehanično uporabljati pri izvajanju politike cen, temveč so lahko le pripomoček in dodaten element pri oceni upravičenosti povečanja cen. Upoštevati namreč moramo, da so sedanja razmerja v cenah in položaj posameznega subjekta v primarni delitvi le prerez v določenem časovnem obdobju in da se ta položaj in razmerja nenehno spreminjajo, saj vsaka sprememba cen na kateremkoli področju ali pa pri kateremkoli subjektu vpliva na spremembo sedanjih razmerij v cenah in na položaj v primarni delitvi posameznega subjekta. Če pri tem še upoštevamo, da rezultati v primarni delitvi temeljijo na zaključnih računih, ki pogosto ne vsebujejo dohodka, ustvarjenega na podlagi samoupravnih sporazumov in združevanja

sredstev za razširjeno reprodukcijo, ter na cenah, ki jih ugotavlja in spremlja statistika, potem je povsem jasno, da se rezultati takšnih analiz ne morejo mehanično in neposredno uporabljati za izdelavo programov za odpravljanje nesorazmerij v cenah.

Zato bo treba pri pripravi takšnih programov izhajati iz dejanskega cenovnega in dohodkovnega položaja v reprodukcijski verigi povezanih subjektov; nesorazmerja pa ne odpravljati z administrativnimi posegi in prijemi, temveč na samoupravni osnovi z dosledno uporabo zakona o sistemu cen in družbeni kontroli cen. Pri tem mislimo predvsem na razčlenitev in uporabo meril za oblikovanje cen in na oblikovanje cen v odnosih medsebojne povezanosti in odvisnosti v okviru reprodukcijskih celot.

Z doslednim upoštevanjem teh določb se bo namreč hkrati pospeševal in utrjeval razvoj dohodkovnih odnosov med seboj povezanih subjektov in tudi ustrezneje urejala cenovna problematika in medsebojna razmerja v cenah ter drugi odnosi, vezani na cene. Zato se bodo morala v razreševanju tega vprašanja aktivno vključiti ustrezna splošna združenja in druge oblike organiziranja združenega dela in skupaj s temeljnimi organizacijami združenega dela pripraviti temelje za odpravo najbolj izrazitih nesorazmerij v cenah za leto 1982, ki bodo skupnostim za cene hkrati orientacija za selektivno in diferencirano izvajanje politike cen.

Nekaj besed o negativnih pojavih na področju cen. Izvajanje funkcije družbene kontrole cen prek inšpekcijskih organov predstavlja samo del celovite družbene kontrole cen. V tem trenutku, ko še niso aktivirani vsi mehanizmi za takšno družbeno kontrolo cen, je žal kontrola cen, ki jo izvajajo inšpekcijski organi, zelo pomembna. Pri tem velja ugotoviti, da organi tržne inšpekcije ugotavljajo odklone od veljavnih predpisov, ne ugotavljajo pa vzrokov, ki so pogosto globoko povezani z nekaterimi drugimi procesi uveljavljanja ekonomskega sistema v celoti. Tako so na primer nekateri odkloni na področju cen tudi posledica spodkopavanja enotnosti jugoslovanskega trga, zapiranja posameznih trgov v svoje okvire ter negativnih pojavov na nekaterih drugih področjih ekonomske politike in enokomskega sistema.

Glede na to, da je skupina delegatov, ki je obravnavala poročilo, poudarila potrebo po konkretni obravnavi kršiteljev na področju cen, so tržni inšpektorji pripravili poseben seznam, ki ste ga danes dobili na klop. Na temelju tega smo pojavne oblike kršitev razvrstili v naslednje skupine:

Prva oblika je samovoljno oblikovanje proizvajalčevih cen. Nekatere organizacije združenega dela so povsem samovoljno povečale cene, ne da bi o tem obvestile pristojne organe za cene. Do sedaj je ugotovljenih 25 takšnih primerov.

Druga oblika je uporaba višjih cen, kot so odobrene. V teh primerih je 11 temeljnih organizacij združenega dela povečalo cene nad ravnijo, s katero je pristojni organ za cene soglašal.

Tretja oblika je nespoštovanje odločb Republiške skupnosti za cene o začasni prepovedi uporabe cen. Nekatere organizacije združenega dela so kljub takim odločbam še naprej uporabljale cene, ki so jih prijavile Republiški skupnosti za cene; takšnih primerov je 14.

Četrta oblika je nespoštovanje predpisov o neposredni kontroli cen. Nekatere temeljne organizacije združenega dela se izogibajo temu predpisu tako, da namesto da bi poslale cenik v potrditev ustrezni skupnosti, oblikujejo cene v skladu s pogodbami ali v obliki akontacij v višini, ki so jo s cenikom poslale v potrditev Republiški skupnosti za cene, vendar od njih še niso dobile potrditve.

Oblikovanje cen s kvazi samoupravnimi sporazumi. Vse pogostejša je praksa, da temeljne organizacije združenega dela oblikujejo cene na temelju raznih samoupravnih sporazumov, ki nosijo naslov: o dohodkovnih oziroma prihodkovnih odnosih, o združevanju dela in sredstev, in tako dalje, vendar pa po svoji vsebini nimajo tega značaja. S tem se po eni strani razvrednoti mehanizem samoupravnega sporazumevanja kot osnovnega instrumenta urejanja samoupravnih socialističnih družbenoekonomskih odnosov, po drugi strani pa se na ta način izigravajo predpisi o cenah in zaobide družbena kontrola cen. Za odpravo teh pojavov je nesporno potrebna široka družbena akcija v vsej državi, posebno še, ker so ti pojavi vedno pogostejši in se neposredno uporabljajo kot sredstvo za izsiljevanje, pogojevanje dobav, in podobno.

Navedba nepravilnih osnov za povečanje cen. Nekatere temeljne organizacije združenega dela so v prehodu iz zvezne v republiško pristojnost in ob prijavljanju cen Republiški skupnosti za cene prijave tej višjo raven cen od veljavne, da bi si tako zagotovile višjo osnovo za povečanje cen.

Uveljavljanje neupravičenih zahtevkov za izplačevanje nadomestil pri določenih vrstah svežega mesa. Doslej so organi tržnih inšpekcij prijavi 10 organizacij združenega dela in 13 zasebnikov.

Nekoliko drugačne so pojavne oblike kršitev na nekaterih drugih gospodarskih področjih.

Na področju trgovine so najpogostejše kršitve zaradi verižne trgovine, vezanih poslov, večkratnega zaračunavanja predpisanih stopenj za pokritje stroškov prometa ter zaračunavanja fiktivnih odvisnih stroškov. Tržni inšpektorji so ugotovili 114 takšnih primerov.

Na področju gostinstva in turizma so najbolj pogosti primeri oblikovanja cen mimo organov za cene, neoznačevanja cen in zaračunavanja drugačnih cen, kot so navedene v ceniku. Ugotovljeno je 23 takšnih kršitev v družbenem sektorju in 83 primerov v zasebnem sektorju.

V obrtno-servisni dejavnosti se kršitve največkrat izražajo v oblikovanju cen mimo pristojnega organa za cene in zaračunavanju večjega števila režijskih ur, kot jih je dejansko opravljenih. V družbenem sektorju je ugotovljenih 14, v zasebnem pa 184 takšnih primerov.

V komunalnih dejavnostih pa so najpogostejši pojavi, da temeljne organizacije združenega dela zaračunavajo višje cene, kot so odobrene s strani organov družbenopolitičnih skupnosti; takšnih primerov je bilo 38.

Ugotovljene primere kršitev pri cenah so organi tržnih inšpekcij predali v nadaljnji postopek pristojnim organom. S tem pa se aktivnost vseh odgovornih dejavnikov ne zaključuje, ker je potrebno ugotovljene primere kršitev uporabiti tudi kot osnovo za spremljanje in analizo vzrokov odklonov, za povečanje odgovornosti, za spoštovanje predpisov in za utrjevanje družbene in osebne discipline. To pa je proces, ki mora biti hkrati usmerjen v večjo preventivno dejavnost organov tržnih inšpekcij in tudi večjo aktivnost subjektivnih sil pri odpravi deformacij in odklonov na tem področju. Velja še opozoriti, da so zaradi pogostih kršitev predpisov o cenah v pripravi dopolnitve kazenskih določb zakona o sistemu cen in o družbeni kontroli cen, s katerimi se predvidevajo veliko ostrejša kazni kot doslej, med drugim tudi zaporne kazni.

Nekaj besed o vračanju cen na nižjo raven. Izredno veliko povečanje cen v prvih dveh mesecih letos je terjalo sprejetje nekaterih posebnih ukrepov na področju cen. Tako je bila že spomladi poudarjena zahteva, da se neupravičeno povečane cene na začetku leta vrnejo na raven z dne 31. 12. 1980. Raz-

prava o konkretizaciji te akcije je potekala vse do sredine septembra, ko je bil tako na ravni federacije kot na ravni republik in občin sprejet odlok o obvezni uskladitvi cen za posamezne proizvode z določeno politiko cen. S tem odlokom so izvršni sveti družbenopolitičnih skupnosti na vseh ravneh zadolžili organizacije združenega dela, da uskladijo cene svojih izdelkov — ki so jih povečale v času od 1. 1. do 19. 6. 1981 za več kot 25 % — na raven 25 %, razen v primerih, ko so dobile soglasje za povečanje cen s strani pristojnih organov za cene.

Na temelju tega odloka je doslej Zvezni skupnosti za cene prijavilo znižanje cen 16 organizacij združenega dela, Republiški skupnosti za cene pa 15, in sicer: Ellux Ljubljana za svetila, Kmetijsko živilski kombinat Kranj in Alpetour Kranj za kmetijsko mehanizacijo, Embalaža Maribor za embalažo, Tovarna meril Slovenj Gradec za ročaje, Slovenijales, Savinja Celje za lesne obloge, Lesna industrija Bohor, Šentjur pri Celju za lesene elemente za vozila TAM, Alpes Železniki za pohištvene elemente, ABC Pomurka, Lovrenc na Pohorju za lesene ročaje, Ljubečna Celje in Križevske opekarne za opečne izdelke, Opum Maribor za PVC folijo, Ingrad Celje za betonska okna, TIM Laško za embalažo iz stiropora in Veplas Velenje za pergament papir, čelade, gumbe in obešalnike.

Ocenjujemo, da je odlok zavezal neprimerno več organizacij združenega dela, vendar se te iz različnih razlogov niso prijavile. Zato bodo morali organi tržnih inšpekcij v naslednjem obdobju s širšo akcijo preverjati, v kolikšni meri so organizacije spoštovale ta odlok. Poudariti je treba, da v Sloveniji ni pričakovati kršitev tega odloka v večjem obsegu, kajti v Sloveniji so bile po 15. 3. 1981 vse cene industrijskih izdelkov pod družbeno kontrolo cen, Republiška skupnost za cene pa je zavračala zahteve, ki so se nanašali na več kot 25 odstotno povečanje. Zato Republiška skupnost za cene ocenjuje, da bodo organi tržne inšpekcije odkrili predvsem tiste organizacije združenega dela, ki niso spoštovale odločitev Republiške skupnosti za cene ali pa so cene zvišale, ne da bi o tem obvestile Republiško skupnost za cene.

Tovarišice in tovariši delegati! Mnenja smo, da je ob zaključku potrebno posebej opozoriti tudi na nekatere medsebojne povezave v obravnavanih skupinah vprašanj. Če smo v poročilu in v uvodni besedi ugotovili, da je za gibanje cen v letošnjem letu značilen velik porast cen v prvem polletju in nato umiritev cen v tretjem četrtletju, čeprav na višji ravni, je treba opozoriti tudi na nekatere, po našem mnenju, napačne sklepe.

Pogosto se namreč zasluga za bolj umirjeno gibanje cen v tretjem četrtletju pripisuje izključno vplivom administrativnih ukrepov, pri čemer se pozablja na pozitiven vpliv že v prvem polletju razvite široke aktivnosti za samoupravno urejanje cen in večje vključitve splošnih združenj in drugih asociacij združenega dela v te procese, hkrati pa se pozablja tudi na vpliv večje aktivnosti svetov skupnosti za cene na razreševanje teh problemov v celoti.

Izhoda za trajnejše urejanje cen prav gotovo ne moremo in ne smemo iskati v administrativnem urejanju cen, ki sicer lahko da nekatere trenutne kratkoročne učinke, temveč v urejevanju ustrežnejših odnosov v družbeni reprodukciji in na tržišču sploh ter v krepitvi samoupravnih socialističnih družbenoekonomskih odnosov, ki edino lahko na trajnejši osnovi urejajo te probleme.

Na gibanja cen se tudi v Sloveniji večkrat gleda preveč izolirano, pri čemer se ne upošteva v zadostni meri dejstvo, da je večji del proizvodov predmet medrepubliških tokov in da so vzroki rasti cen, pojavi in odkloni na trgu v

Sloveniji oziroma v posamezni republiki in pokrajini tudi močno medsebojno odvisni in povezani. Zato so rast cen in drugi pojavi na trgu v Sloveniji tudi posledica odločitev o povečanju cen v drugih socialističnih republikah in avtonomnih pokrajinah, posebno pri izdelkih, ki so predmet nadaljnega procesa proizvodnje in ki se prepletajo na jugoslovanskem trgu. To je tudi razlog, da so problemi pri uresničevanju politike cen in uveljavljanju novega sistema cen po posameznih republikah in pokrajinah zelo podobni.

Ne glede na to, da v poročilu pretežno obravnavamo probleme in odklone pri uresničevanju politike cen in uveljavitvi novega sistema cen, je vendar treba ugotoviti, da so na tem področju bili doseženi tudi nekateri pozitivni premiki. Ustvarjeni so bili temeljni pogoji za hitrejši razvoj samoupravnih socialističnih odnosov na področju cen. Z ustanovitvijo skupnosti za cene na vseh ravneh pa so bili dani pogoji za večje podružbljanje procesa oblikovanja cen in za samoupravno razreševanje problemov v zvezi s cenami. Razvoj pozitivnih procesov se med drugim izraža tudi v tem, da so skupnosti za cene in splošna združenja v pogojih, ko so izčrpane kvantitativne možnosti povečanja cen, s svojo dejavnostjo in aktivnostjo usmerile prizadevanja v iskanje rešitev za najizrazitejše probleme o rasti cen znotraj sedanjih ravni cen. S tem pa se hkrati utrjuje spoznanje, da bo uresničevanje izredno zahtevnih nalog na področju cen v prihodnjem letu v veliki meri odvisno tudi od tega, koliko smo že doslej in koliko bomo še do konca leta uspeli na področju obvladovanja gibanja cen in utrjevanja novega sistema cen.

Dosedanja izhodišča politike cen za prihodnje leto so namreč grajena na možnostih, ne pa potrebah po razreševanju mnogih nakopičenih problemov. Zato v prihodnjem letu tudi upravičenih primerov ne bo mogoče razreševati izključno s cenami. Pri subjektih, ki odločajo o cenah, bo zato moralo dokončno prevladati spoznanje, da bo treba probleme povečanih stroškov razreševati predvsem z ukrepi in aktivnostmi znotraj organizacij združenega dela.

Predsednica Silva Jerreb: Ne glede na resnost obravnavane problematike razumem vašo nestrpnost na ta način, da bomo v bodoče predlagatelja prosili, kadar bo menil, da mora kakšno točko posebej obširno obrazložiti, da to naredi pisмено ali pa ustno v krajšem povzetku.

Danes boste dobili na klopi tudi stališča Družbenopolitičnega zbora. Imenovati moramo, tako kot pri drugih točkah, člane skupine delegatov. V skupino predlagam tovariša Leopolda Slapnika in Bruna Podreko ter tovarišico Nino Mlinar.

Če se s tako sestavo skupine strinjate, prosim, da to potrdite z glasovanjem! Kdor je za, naj prosim glasuje! (34 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Dva delegata.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo z večino glasov izvolili skupino delegatov.

Prehajamo na razpravo. Besedo ima tovarišica Nina Mlinar, delegatka Obalne skupnosti občin Koper!

Nina Mlinar: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za delegiranje v Zbor občin Skupščine SR Slovenije Obalne skupnosti občin Koper je dne 19. oktobra 1981 obravnavala poročilo o uresničevanju zakona o družbeni kontroli cen in politike cen ter sprejela naslednje pripombe in predloge:

1. K točki 4: Zaradi težav, ki jih je v letu 1981 povzročilo nepravočasno sprejemanje predpisov na področju izvajanja politike cen, bi bilo nujno že v tem letu sprejeti vse potrebne predpise za nemoteno izvajanje politike cen v naslednjem letu. To bo skupnostim za cene omogočilo pravočasen sprejem programov dela za leto 1982. Ker so skupnosti za cene tako občinske kot med-občinske oziroma obalna, strokovno šibke — navadno imajo samo enega strokovnega delavca, področje dela pa je relativno široko — je nujno tesnejše sodelovanje vseh dejavnikov pri načrtovanju politike cen tako gospodarske zbornice, obrtnih združenj, izvršnih svetov in tako dalje ter organizirano sodelovanje med občinskimi skupnostmi za cene na območju SR Slovenije.

2. K točki 5: Ob ugotovitvi, da položaj posameznih panog ni odvisen samo od politike cen in da slab položaj v primarni delitvi še ne opravičuje zvišanja cen, bi bilo nujno potrebno redno objavljati podatke o položaju posameznih panog pri delitvi osebnih dohodkov, o produktivnosti dela in podobno. Ti podatki bi skupnostim za cene olajšali delo pri odločanju o zahtevkih za zvišanje cen.

3. Občinske skupnosti za cene ugotavljajo, da so nekatere storitve, ki jih spremlja statistika glede na sedanji način življenja postale nepomembne, na primer krojaške in čevljarske storitve, pranje srajc in rjuh, žaganje drv in podobno. To po nepotrebnem vpliva na indeks cen na drobno in življenjske stroške, zato bi bilo potrebno njihovo spremljanje opustiti.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa! Besedo ima Marjan Malešič, delegat mesta Ljubljane.

Marjan Malešič: Tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov Skupščine mesta Ljubljane me je zadolžila, da posredujem naslednje ugotovitve in predloge:

1. Delegati ugotavljamo, da smo bili v preteklem obdobju priča skokovitemu naraščanju cen ter da smo na nekaterih področjih že presegli resolucijsko začrtane okvire, ki jih bomo v globalu tudi presegli.

2. Skupnost za cene mesta Ljubljane je pri oblikovanju cen iz svoje pristojnosti vodila restriktivno politiko ter upoštevala resolucijsko začrtane usmeritve, razen pri stanarinah, mestnem prometu in ceni kruha. S svojo politiko cen je mestna skupnost prispevala tudi k uglednejšemu stanju na območju celotne SR Slovenije.

3. Ugotavljamo, da so nekatere določbe zakona o temeljih sistema cen in družbeni kontroli cen preveč nedorečene in deklarativne, kar onemogoča inšpekcijskim službam temeljit nadzor. Predvsem bi bilo potrebno dopolniti kazenske določbe.

4. Poročilo je treba dopolniti tako, da bo iz njega razvidno, kako so naraščale cene iz pristojnosti posameznih občin, mesta, republike in federacije. Na tej osnovi je nato potrebno ugotoviti odgovornost za prekoračitve posameznih skupnosti za cene.

5. Predlagamo, da skupnosti za cene ne obravnavajo tistih predlogov za povečanje cen, ki niso oblikovani v skladu z zakonom o temeljih sistema cen in o družbeni kontroli cen. Odgovornost za morebitno izgubo pa naj nosijo predlagatelji sami.

6. Delegati podpiramo predlog usmeritev za izvajanje politike cen do konca leta 1981 s tem, da bi morali biti zaključki bolj operativni.

7. Nadalje ugotavljamo, da si nekatere organizacije združenega dela s samoupravnimi sporazumi o medsebojnih obveznostih, ki v poročilu niso zajeti, urejajo delitvena razmerja oziroma si s takimi sporazumi zagotavljajo boljši položaj na trgu.

Predsednica Silva Jereb: Želi še kdo besedo? (Ne.) Potem zaključujem razpravo in prekinjam tudi to točko dnevnega reda.

Ker sta 8. in 9. točka med seboj vsebinsko povezani, predlagam, da ju obravnavamo skupaj. Se strinjate s tem predlogom? (Da.)

Prehajamo torej na 8. in 9. točko dnevnega reda, to je na osnutek odloka o dopolnitvi odloka o enotni projekciji plačilne bilance Jugoslavije za leto 1981 in na osnutek odloka o dopolnitvi odloka o enotni projekciji devizne bilance Jugoslavije za leto 1981.

Glede na to, da sta oba osnutka odlokov označena kot strogo zaupna akta, ju moramo obravnavati v smislu 2. odstavka 399. člena in 2. odstavka 400. člena poslovnika Skupščine, ki določata, da se obravnava in sklepanje o osnutku odloka opravi brez navzočnosti javnosti. Predstavniki sredstev javnega obveščanja so na seji lahko navzoči, vendar lahko javnost obvestijo le o tem, da je zbor obravnaval omenjena odloka in o tem, kakšne sklepe je sprejel.

Sedaj moramo zaključiti še 5. točko dnevnega reda, to je uresničevanje nalog na področju ekonomskih odnosov s tujino.

Prosim tovariša Žaklja, da poroča zboru.

Viktor Žakelj: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov je predlagala pripombe razpravljalcev na vseh treh zborih in se načelno z njimi strinja.

Ob tem pa sta se izoblikovala dva konkretna predloga, in sicer na 2. strani predlagamo nov 3. odstavek, ki bi se glasil:

»Obmejno gospodarsko sodelovanje doslej ni bilo dovolj dosledno vgrajeno v politiko ekonomskih odnosov s tujino kot specifična oblika gospodarskega sodelovanja s sosednjimi državami, zato je potrebno uveljaviti obmejno gospodarsko sodelovanje kot sestavni del teh odnosov s tem, da organizacije združenega dela vgrajujejo to sodelovanje v svoje plane.«

S tem se tudi vključujemo v razpravo delegata iz občine Koper.

Drugo konkretno dopolnitev predlagamo na 2. strani. V 2. odstavku 24. vrsta, naj se za besedo »prebivalcev« besedilo spremeni tako, da se glasi: »omogočiti uvoz opreme izvozno usmerjeni proizvodnji in nujnih rezervnih delov«; besedilo »za opremo izvozno usmerjene proizvodnje in za nujne rezervne dele« pa se črta.

Osnutka odloka je Skupščini predložil v soglasje Zbor republik in pokrajin. Predstavnica naše delegacije v tem zboru je tovarišica Milena Rakčević, predstavnik Izvršnega sveta pa tovariš Dušan Brglez, namestnik predsednika Republiškega komiteja za mednarodno sodelovanje. Želita predstavnika predlagatelj besedo? (Ne.)

Predsednica Silva Jereb: Hvale lepa! Začenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne.)

Potem zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog sklepa, ki ste ga dobili na klop. Kdor je za, naj prosim glasuje! (39 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (En delegat.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo z večino glasov sprejeli predlagani sklep.

Ocenili smo, da je bilo v razpravi izraženih tudi mnogo mnenj in predlogov, ki presegajo okvir poročila, ki sta ga bila SISEOT in Izvršni svet Skupščine SR Slovenije dolžna podati po sklepu zborov Skupščine z dne 28. 7. 1981. Skupina delegatov zato predlaga zboru, da s sklepom naloži Izvršnemu svetu in SISEOT, da te pobude in predloge upošteva pri oblikovanju tekoče ekonomske politike, še posebej pa naj pripravi resolucijo o politiki izvajanja družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981—1985 v letu 1982.

Delegati so opozorili tudi na številna konkretna vprašanja in probleme, s katerimi se dnevno srečujejo organizacije združenega dela. Tu mislim na tovariša iz Celja. Skupina delegatov predlaga, da zbori opredelijo ta vprašanja kot delegatska, na katera naj SISEOT in Izvršni svet Skupščine SR Slovenije odgovorita na eni od prihodnjih sej zborov.

To so bila naša skupna stališča k predlaganim ugotovitvam in stališčem.

Predsednica Silva Jereb: Ima kdo kakšno pripombo k predlaganim dopolnitvam? (Ne.) Potem predlagam, da glasujemo o sklepu s predlaganimi dopolnitvami. Kdor je za, naj prosim glasuje! (45 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo soglasno sprejeli predlagani sklep.

Zaključujemo 6. točko dnevnega reda, to je poročilo o izgubah v združenem delu.

Prosim poročevalca skupine tovariša Silva Gorenca, da zboru poroča!

Silvo Gorenc: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov je, kolikor je čas dopuščal, zelo skrbno pregledala vse pripombe iz razprave v tem zboru, v Zboru združenega dela in v Družbenopolitičnem zboru k tej točki dnevnega reda in ugotovila naslednje:

Družbenopolitični zbor nima pripomb in soglaša z besedilom ugotovitev, predlogov in sklepov, kot so bili predlagani.

Veliko razprav v našem zboru in v Zboru združenega dela se nanaša na nekoliko drugačne formulacije, včasih ostrejše, včasih milejše, kot so tu predlagane, vendar smiselno predloga akta ne spreminjajo. Zato smo se odločili, da posameznih formulacij ne bi v tem delu spreminjali in predlagamo, da ostane besedilo takšno kot je, z eno samo spremembo.

Na 2. strani ugotovitev, predlogov in sklepov, k poglavju II, 1. točka na koncu prvega odstavka, ki se konča z besedilom »pogojev družbenega in gospodarskega razvoja«, bi dodali stavek: »Odgovorni nosilci oblikovanja in izvajanja sanacijskih ukrepov so delavci v temeljnih organizacijah združenega dela, delovnih organizacijah in sestavljenih organizacijah združenega dela.«

To je sicer formalno povzeto iz naših pozitivnih predpisov, vendar se nam je zdelo, tudi na osnovi razprav, da je pomembno to še enkrat napisati. Ravno v tem kontekstu namreč navajamo vse druge odgovorne dejavnike, da ne bi bilo videti, da se odgovornost delavcev v temeljnih organizacijah s tem kaj zmanjšuje.

Na 5. strani predlagamo samo majhen slovnični popravek. Začetek III. poglavja naj se začne z besedilom: »Skupščina SR Slovenije nalaga Izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije, da skupaj z Gospodarsko zbornico Slovenije in splošnimi združenji...« To sta dve dopolnitvi osnovnega besedila.

Sicer pa opozarjamo, da že prvi odstavek III. poglavja nalaga Izvršnemu svetu in vsem drugim odgovornim dejavnikom, da ob obravnavi zaključnih računov za leto 1981 natančneje analizirajo vzroke izgub, tako objektivne kakor tudi subjektivne.

Predsednica Silva Jereb: Ima kdo kakšno pripombo? (Ne.) Predlagam, da glasujemo. Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (45 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Ugotavljam, da smo z večino glasov sprejeli tudi ta sklep.

Prehajamo na zaključevanje 7. točke dnevnega reda, to je poročilo o uresničevanju dogovorjene politike cen in o sprejetih ukrepih v SR Sloveniji v letu 1981.

Prosim poročevalca skupine delegatov tovariša Slapnika, da poroča zboru!

Leopold Slapnik: Tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov, imenovana na današnji seji zboru, je pozorno spremljala razpravo delegatov in vsebino uvodne besede predlagatelja o poročilu o uresničevanju družbene kontrole cen ter skupaj s skupino delegatov iz Zbora združenega dela proučila, s katerimi predlogi bi bilo potrebno dopolniti predlog ugotovitev, predlogov in sklepov.

Skupina delegatov meni, da so glavni poudarki v razpravi že navedeni v ugotovitvah, predlogih in sklepih, ki ste jih danes prejeli na klop.

Vendar pa skupina predlaga zboru, da v skladu s stališči in predlogi Družbenopolitičnega zbora sprejme naslednjo spremembo besedila:

Na drugi strani predloženih ugotovitev, predlogov in sklepov naj se besedilo predzadnjega stavka prvega odstavka prve alinee, pod točko II. nadomesti z naslednjim besedilom: »Povečanje cen, zlasti neupravičeno, tudi znatno zmanjšuje uspehe prizadevanj za doslednejše uveljavljanje delitve po delu in rezultatih dela, zlasti še takrat, kadar se višina osebnih dohodkov prilagaja le rasti življenjskih stroškov«.

Ta predlog je bil sprejet v Družbenopolitičnem zboru. Skupina sprejema in predlaga zboru, da ga vključi v besedilo ugotovitev, predlogov in sklepov.

Glede pobud za bolj tesno sodelovanje med skupnostmi za cene in glede drugih pobud, ki so bile dane danes v razpravi, pa skupina ugotavlja, da je Izvršnemu svetu že v III. točki ugotovitev naloženo, da pri pripravi planskih aktov upošteva tudi razpravo delegatov na sejah zboru. Zato skupina meni, da ni potrebno še dodatno spreminjati oziroma dopolnjevati besedilo III. točke.

Predsednica Silva Jereb: Hvala! Želi še kdo postaviti kakšno vprašanje? Besedo ima tovariš Aleksander Škraban!

Aleksander Škraban: V 2. odstavku III. točke je v drugi vrstici navedeno: »sproži postopek zoper vse kršilce dogovorjene politike cen...« Vendar ne gre za kršilce dogovorjene politike cen, ampak za kršilce predpisov.

Tu so namreč navedeni vsi tisti, ki so kršili predpise o cenah, niso pa kršili politike cen.

Predsednica Silva Jereb: Dobro, s pripombo se strinjamo. Želi še kdo kaj vprašati? (Ne.)

Predlagam, da glasujemo o predlogu sklepa, skupaj s predlaganimi dopolnitvami. Kdor je za, naj prosim glasuje! (46 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo sklep soglasno sprejeli.

Prehajamo na 10. točko dnevnega reda, to je na predloge in vprašanja delegatov.

Danes bomo poslušali odgovor na delegatsko vprašanje delegata mesta Ljubljane. Na vprašanje bo odgovoril tovariš Slavko Polanič, namestnik republiškega sekretarja za finance!

Slavko Polanič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov Skupščine mesta Ljubljane za delegiranje v Zbor občin Skupščine SR Slovenije je dne 29. 9. 1981 posredovala naslednje delegatsko vprašanje:

1. Kakšni ukrepi so predvideni za tiste družbenopolitične skupnosti, kjer sprejeti samoupravni sporazumi in družbeni dogovori o delitvi dohodka in sredstev za osebne dohodke omogočajo kršitev resolucije o glavnih smernicah in okvirih politike družbenoekonomskega razvoja ter o izvedbi sklenjenih dogovorov o temeljnih družbenega plana Jugoslavije za obdobje 1981—1985 v letu 1981.

2. Ali se bodo za presežna sredstva samoupravnih interesnih skupnosti zmanjšala dopolnilna sredstva?

Sistem dopolnjevanja je treba postaviti tako, da se pokriva samo razlika dogovorjenega programa brez zniževanja stopenj med letom ob pogoju, da se pri izplačilu osebnih dohodkov dosledno upoštevajo določila resolucije.

Na prvo vprašanje dajemo naslednji odgovor: Resolucija o izvajanju družbenega plana SFR Jugoslavije za obdobje 1981—1985 v letu 1981 opredeljuje temeljne cilje družbenoekonomskega razvoja Jugoslavije. Določila te resolucije se nato konkretizirajo v posameznih republikah in avtonomnih pokrajinah v skladu z njihovim družbenoekonomskim razvojem. Družbene dogovore o razporejanju dohodka in sredstev za osebne dohodke sprejemajo republike in avtonomni pokrajini. Samo ti dogovori lahko tudi predvidijo ukrepe za primer neupoštevanja določil dogovora.

2. Veljavna ureditev dopolnilnega financiranja skupne in splošne porabe v manj razvitih republikah in avtonomnih pokrajinah v SFRJ ne upošteva oblikovanih presežkov prihodkov v samoupravnih interesnih skupnostih in v družbenopolitičnih skupnostih. Bistveni elementi njene ureditve so naslednji:

V 258. členu ustave SFRJ je določeno, da republikam in avtonomnim pokrajinam, ki ne morejo s svojimi sredstvi financirati družbenih in drugih služb v republiki oziroma pokrajini, zagotavlja federacija potrebna sredstva v skladu s pogoji, ki jih določa zvezni zakon. V zakonu o financiranju federacije so opredeljena kot odhodek proračuna federacije tudi sredstva za dopolnilno financiranje družbenih in drugih služb v republikah in avtonomnih pokrajinah, ki teh služb ne morejo same financirati. Federacija zagotavlja dopolnilna sredstva tistim republikam oziroma avtonomni pokrajini, za katere je z zveznim za-

konom določeno, da se štejejo za gospodarsko manj razvite in v katerih so prihodki na prebivalca, ki pripadajo družbenopolitičnim skupnostim in samoupravnim interesnim skupnostim, nižji od povprečja na prebivalca v Jugoslaviji. Pri tem se upoštevajo še posebnosti posamezne republike in avtonomne pokrajine zaradi nizke ravni razvitosti materialne osnove družbenih služb. Izjemoma se lahko v primeru majhnega števila prebivalcev in majhne gostote naseljenosti določi, da ta sredstva presežejo povprečje na prebivalca v Jugoslaviji. Tak primer je Črna gora.

Skupni znesek dopolnilnih sredstev se določi v družbenem planu Jugoslavije v odstotku od doseženega družbenega proizvoda vseh gospodarstev Jugoslavije po tekočih cenah. Z družbenim planom Jugoslavije za obdobje 1981 do 1985 je bilo dogovorjeno, da se ta sredstva oblikujejo v višini 0,85 % družbenega proizvoda gospodarstvu Jugoslavije s tem, da se ta odstotek vsako leto zmanjšuje za 0,03 % do vključno leta 1985.

Celoten znesek tako opredeljenih sredstev se razdeli na upravičene republike in avtonomno pokrajino v skladu z določili zakona o dopolnilnih sredstvih republikam in avtonomnim pokrajinam v obdobju od leta 1981—1985. leta. Kot uporabniki sredstev po tem zakonu so opredeljene republike Bosna in Hercegovina, Črna gora, Makedonija in Avtonomna pokrajina Kosovo, ki so z zakonom o republikah in pokrajinah, ki se štejejo za gospodarsko manj razvite v obdobju 1981—1985, opredeljene kot manj razvite. V skladu z zakonom se sredstva med te republike in Avtonomno pokrajino Kosovo razdelijo v naslednjem razmerju: Bosna in Hercegovina 31,7 %, Črna gora 12 %, Makedonija 14,5 % in SAP Kosovo 41,8 %. Natančnejši namen uporabe teh sredstev določijo republike in Avtonomna pokrajina Kosovo v svojih družbenih planih.

To je namreč le del odgovora na zastavljeno vprašanje skupine delegatov, saj nadzor nad izvajanjem dogovorov o družbeni usmeritvi dohodka, delitve dohodka na osebne dohodke in skupno porabo v posameznih republikah in pokrajinah sodi v pristojnost udeležencev teh dogovorov v posameznih republikah in pokrajinah. Zato Izvršni svet meni, da na drugi del tega vprašanja lahko odgovorijo le slovenski delegati v Zboru republik in pokrajin, seveda s tem, da predhodno postavijo vprašanje, kako se izvajajo družbeni dogovori v posameznih republikah in pokrajinah.

Kot veste, imamo v Sloveniji poseben odbor udeležencev, ki spremlja izvajanje teh dogovorov. Iz poročila, ki smo ga obravnavali za prvo polletje letošnjega leta, ugotavljamo, da je zastajanje osebnih dohodkov, ki je predvideno s tem družbenim dogovorom, uresničeno.

Predsednica Silva Jereb: Hvala lepa! Mesto Ljubljana bo dobilo odgovor pismeno, potem se bodo lahko tudi dogovorili, ali naj delegacija sproži vprašanje v Skupščini SFRJ.

Sedaj bomo slišali še odgovor na delegatsko vprašanje delegata iz občine Slovenske Konjice. Na vprašanje bo odgovoril tovariš Andrej Miklavčič, namestnik predsednika Republiškega komiteja za energetiko, industrijo in gradbeništvo!

Andrej Miklavčič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Delegaciji za Zbor združenega dela in Zbor občin Skupščine SR Slovenije iz občine Slovenske Konjice sta 19. oktobra dali delegatsko vprašanje v zvezi z oskrbo organizacije združenega dela Unior Zreče s plemenitimi jekli

iz slovenskih železarn, določneje, iz Železarne Ravne. Delegaciji opozarjata na nezadostne dobave jekel Unioru, kar hromi njegovo proizvodnjo in onemogoča doseganje planskih ciljev na področju izvoza, ki je močno usmerjen na konvertibilno področje. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije daje na to vprašanje naslednji odgovor.

Sestavljena organizacija združenega dela Slovenske železarne in Unior-Zreče sta letos sklenila samoupravni sporazum o njunem deležu v ustvarjenih devizah v skladu s 67. členom zakona o deviznem poslovanju in kreditnih odnosih s tujino. Tako sta se partnerja dogovorila, da Slovenske železarne Unior-Zreče dobavijo 22 300 ton valjanih profilov za prekovanje. Te profile Unior-Zreče uporablja pri proizvodnji za izvoz na konvertibilno področje, Slovenske železarne pa naj na tej podlagi prejmejo od Uniora delež ustvarjenega deviznega priliva v vrednosti 1 450 000 ameriških dolarjev.

V devetih mesecih letos so tako Slovenske železarne dobavile 17 683 ton ali 79 % letno dogovorjene količine jekel, medtem ko je Unior-Zreče izpolnil svojo obveznost le v višini 711 000 ameriških dolarjev ali 49 %. Po informacijah predstavnikov Slovenskih železarn je to tudi razlog za delno ustavitev dobav s strani Železarne Ravne.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je že večkrat v svojih odgovorih na delegatska vprašanja odločno podprl usmeritev v izvoz izdelkov višje in visoke stopnje predelave, za kar se v delegatskem vprašanju zavzemata tudi delegaciji iz Slovenskih Konjic. Strinja se tudi, da ni sprejemljivo, da izvažamo surovine namesto predelanih izdelkov. Seveda pa je nujno, da se o tem, kakšno blago bo izvoženo, dogovorijo same organizacije združenega dela, ki sodelujejo pri njegovi proizvodnji in svoje odnose opredelijo s samoupravnimi sporazumi o razporeditvi skupno ustvarjenega deviznega priliva. V navedenem primeru pomanjkanja reprodukcijskega materiala v Unior-Zreče gre torej za neizpolnjevanje samoupravno dogovorjenih odnosov s strani te organizacije in je za nemoteno proizvodnjo potrebno te odnose urediti. Po zagotovilu predstavnika Slovenskih železarn njihov povečan izvoz, ki so ga zaradi zaostanka dolžni realizirati, ne bi vplival na realizacijo samoupravnega sporazuma med obema organizacijama pod pogojem, da oba partnerja izpolnjujeta dogovorjene obveznosti.

Ključ za rešitev problema, na katerega opozarjata obe delegaciji, je torej predvsem v rokah dveh znanih subjektov, to sta Slovenske železarne in Unior-Zreče. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije tudi sicer meni, da do takšnih ali podobnih težav znotraj reprodukcijskega kompleksa ne bi moglo prihajati do takšne mere, če bi poleg spoštovanja medsebojno sprejetih samoupravnih sporazumov vsebinsko uveljavili tudi tesnejše medsebojne integracijske vezi, vsaj na področjih, kjer so medsebojni interesi več kot očitni.

Predsednica Silva Jerab: Hvala lepa! Morali bi slišati še odgovor na delegatsko vprašanje skupine delegatov iz Kranja, ki opozarja, da za današnje sejo in za sejo 12. novembra niste dobili pravočasno osnovnih gradiv in da tudi sicer zadnje čase veliko bolj malomarno pošiljamo gradiva.

Že na seji dne 28. junija smo se dogovorili, da se ravno pri točkah, ki pomenijo spremljanje uresničevanja politike, najbrž ne bomo mogli tako zelo držati rokov iz znanih razlogov. Včasih skušamo tudi demokratično ugotoviti, ali smo za to, da uvrstimo posamezno zadevo na dnevni red ali da jo sprejmemo po hitrem postopku.

Toda ne glede na možna opravičila predlagam naslednje: Pismeni odgovor imam pripravljen, dobili ga boste vsi, kot se to običajno dela. Vse pripombe na račun tega našega delovanja pa prosim, da bi strnili zlasti ob razpravi o poslovniku, ki je na dnevnem redu 16. decembra. Takrat bi se o tem podrobneje pogovorili.

Želi morda še kdo postaviti kakšno delegatsko vprašanje? (Ne želi.)

Obveščam vas, da smo z Zborom združenega dela in z Družbenopolitičnim zborom usklajeni pri vseh točkah dnevnega reda, kjer smo sprejemali končne odločitve.

Zahvaljujem se vam za ustvarjalno sodelovanje in zaključujem 63. sejo Zbora občin.

(Seja zbora je bila končana ob 17.10)

družbenopolitični zbor

58. seja

(23. septembra 1981)

Predsedovala: Tina Tomlje,
predsednica Družbenopolitičnega zbora

Začetek seje ob 9. uri.

Predsednica Tina Tomlje: Tovarišice in tovariši delegati! Pričenjam 58. sejo Družbenopolitičnega zbora.

Sejo zbora pričujem s predlogom, da izvolimo tovarišico Lojzko Čotar, ki mi bo pomagala voditi sejo, ker je tovariš Uršič odsoten. Se strinjate s tem predlogom? (Da.)

Svojo odsotnost z današnje seje zbora so opravičili: Tilka Blaha, Jože Globačnik, Tone Krašovec, Rudi Kropivnik, Dušan Najdič, Dino Pucer, Igor Uršič, Angelca Vrbnjak in Janko Ževart.

Za današnjo sejo predlagam naslednji dnevni red:

1. odobritev zapisnika 57. seje zbora;
2. predlog za izdajo zakona o družbenem sistemu informiranja;
3. osnutek zakona o samostojnih kulturnih delavcih;
4. predlog zakona o dopolnitvi zakona o osebnem imenu;
5. predlog zakona o dopolnitvah zakona o matičnih knjigah;
6. predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prekrških;
7. predlogi in vprašanja delegatov.

Predlaga kdo izmed delegatov kakšno spremembo ali dopolnitev dnevnega reda? (Ne.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani dnevni red.

Družbenopolitični zbor daje stališča po 72. členu poslovnika Skupščine SR Slovenije in 19. členu poslovnika zbora k 2., 3. in 6. točki dnevnega reda, to je k predlogu za izdajo zakona o družbenem sistemu informiranja, osnutku zakona o samostojnih kulturnih delavcih in k predlogu za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prekrških.

Obveščam vas, da sta me predsednik Zbora združenega dela in predsednica Zbora občin obvestila, da sta oba zbora obravnavala predlog zakona o spremembi zakona o prekrških in ga sprejela v skladu s stališči tega zbora.

V skladu z 22. členom poslovnika Družbenopolitičnega zbora predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

Družbenopolitični zbor ugotavlja, da sta Zbor združenega dela in Zbor občin sprejela predlog zakona o spremembi zakona o prekrških v skladu s stališči, ki jih je Družbenopolitični zbor sprejel na podlagi 72. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije in 19. člena poslovnika zbora na seji dne 28. julija 1981.

Kdor je za sklep, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnika 57. seje zbora.

Prejeli ste besedilo zapisnika. Ima kdo kakšen predlog za spremembo ali dopolnitev zapisnika? (Ne.) Ker nima nihče nobenega predloga, dajem na glasovanje zapisnik 57. seje zbora. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno odobril zapisnik 57. seje.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o družbenem sistemu informiranja.

Predlog za izdajo zakona je predložil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. V Skupščini SR Slovenije so ga obravnavali Odbor za družbenopolitični sistem, Komisija za informiranje ter Zakonodajno-pravna komisija. Danes smo prejeli tudi predlog stališč, ki naj bi jih zbor sprejel na podlagi 72. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije in 19. člena poslovnika Zbora.

Besedo dajem predstavniku predlagatelja tovarišu Tonetu Vahnu, članu Izvršnega sveta in predsedniku Republiškega komiteja za informiranje. Prosim!

Tone Vahen: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Temeljna izhodišča predloga za izdajo zakona o družbenem sistemu informiranja izhajajo iz predloga zakona o temeljih družbenega sistema informiranja in informacijskem sistemu federacije, ki je prav sedaj v javni razpravi in bo predvidoma sprejet ob koncu prihodnjega meseca.

Ta sistemski akt postavlja temeljno raven organiziranja in izvajanja vseh procesov in dejavnosti družbenega sistema informiranja v temeljni organizaciji združenega dela, krajevni skupnosti oziroma občini, ki so kot subjekti družbenega sistema informiranja zadolženi za njegovo učinkovito delovanje. To pa pomeni, da ga samostojno načrtujejo, organizirajo in kar najbolj neposredno tudi opravljajo.

Seveda informacijski sistemi v organizacijah združenega dela in v občinah ne morejo zadovoljiti svojih neposrednih uporabnikov, to je delavcev in občanov, če med seboj niso ustrezno povezani. V sistemu, v katerem temeljijo družbenoekonomski odnosi na združevanju dela in sredstev, je nesprejemljivo graditi take informacijske sisteme, ki naj bi vsak zase opravljali svojo družbeno vlogo. To velja tako za občine kot tudi za republiko, v kateri so se v do-

sedanji družbeni praksi izoblikovale številne specializirane službe, nosilke informacijskih sistemov z vertikalno organiziranostjo, to je statistika, Služba družbenega knjigovodstva, Narodna banka in tako dalje, ki pa so se na svoji razvojni poti usmerjale vsaka zase in zato ostajale vsaka zase.

Zaradi neusklajenega in nepovezanega izvajanja posameznih nalog, zaradi neenotnosti metodologij in velike različnosti standardov in strokovnih osnov, so njihovi podatki med seboj težko ali pa povsem neprimerljivi. To pa hromi njihovo uporabnost, povzroča podvajanja zajemanja in končnega izkazovanja podatkov in predvsem zmanjšuje učinkovitost delovanja celotnega sistema družbene reprodukcije. Zato je ena izmed poglobitvenih nalog, da odpravimo neracionalnost in premajhno učinkovitost sedanjih informacijskih sistemov, kar nam bo, poleg priprave zakona in drugih predpisov, povzročilo veliko organizacijskega in povsem praktičnega dela.

Družbeni sistem informiranja je predvsem namenjen delavcem, občanom, upravljalcem, da jim zagotovi pravočasno, po vsebini in obliki dostopno informacijo, ki jo določata ustava in zakon o združenem delu. To je, po našem prepričanju, mogoče doseči s postopnim organiziranjem sistema združenih ali med seboj usklajenih evidenc, registrov, podatkovnih baz, podrejenih načelu horizontalnih funkcionalnih povezav. Najpomembnejša raven v tem sistemu je občina kot temeljna družbenopolitična skupnost. Njen, torej komunalni informacijski sistem sestavljajo večnamenske baze podatkov organizacij združenega dela, samoupravnih interesnih skupnosti ter evidence in registri, pomembni za raven občine. Hkrati pa je komunalni informacijski sistem temeljna sestavina, urejen in dogovorjen vir podatkov za republiški informacijski sistem.

S tem predlogom za izdajo zakona predpisujemo nekaj temeljnih pogojev za zgraditev takšnih sistemov in njihovo integracijo v celoto družbenega sistema informiranja, ker menimo, da na današnji ravni razvoja informacijske kulture, predvsem pa glede na izkušnje v dosedanji praksi, brez tega ne bo mogoče naprej. Skupne osnove, torej povezovalni mehanizem, ki zagotavlja enotnost in integrativnost družbenega sistema informiranja, nam bodo med drugim omogočile enoten pristop k oblikovanju vsebine evidenc, registrov in baz podatkov, tehničnih in tehnoloških standardov informatike, poenoteni metodologiji in seveda enotne programe zajemanja, obdelave in izkazovanja podatkov. V tehničnem jeziku bi torej lahko rekli, da z zakonom zagotavljamo minimum elementov za postavitve in obratovanje sistema, v katerem se vključuje celotni spekter sedanjih vertikalnih sistemov oziroma služb, torej statistika, Služba družbenega knjigovodstva, Narodna banka in tako naprej, nje-govo obogatitev po vsebini in obsegu pa bodo zainteresirani subjekti zagotavljali z družbenimi dogovori in samoupravnimi sporazumi. Pri tem velja načelo, da vsak subjekt družbenega sistema informiranja prispeva vsebino svoje baze podatkov vsem ostalim udeležencem v sistemu. Z dogovorom oziroma s sporazumom udeleženci določijo, kako bodo za potrebe dela in nalog svojega področja pravilno in pravočasno evidentirali in vnašali podatke v ustrezen skupni informacijski sistem in kakšen bo sistem varovanja, način njihove uporabe kot tudi zagotavljanja dostopa do teh podatkov drugim subjektom družbenega sistema informiranja. Prav tako bomo z dogovori in sporazumi zagotavljali potrebno računalniško strukturo in programsko opremo, prenos znanja ter usposabljanje in izobraževanje kadrov.

V dosedanji razpravi v delovnih telesih Skupščine SR Slovenije so delegati menili, da je za obravnavo in sklepanje v skupščinskih zborih treba

pripraviti konkretnejše obrise nekaterih organizacijskih rešitev, ki jih predlog za izdajo zakona sicer navaja, so pa brez tez za osnutek zakona premalo jasne in oprijemljive. V nadaljevanju navajamo nekatere najpomembnejše.

Definicijo družbenega sistema informiranja prinaša zakon o temeljih družbenega sistema informiranja in o informacijskem sistemu federacije v 2. členu. Iz te definicije izhaja temeljna oblika organiziranosti, komunalni informacijski sistem, ki zagotavlja podatke za življenje in delo ljudi, uresničevanje materialnih, socialnih, kulturnih in drugih potreb, omogoča usmerjanje in usklajevanje gospodarskega in družbenega razvoja. V republiškem informacijskem sistemu pa zagotavlja zbiranje, obdelavo, shranjevanje in prenos podatkov za nemoteno delovanje republiške in občinskih skupščin, izvršnih svetov ter drugih subjektov v občinah in republiki. Nadalje so na ravni republike organiziran centralni katalog podatkov, ki omogoča pregled nad podatki, obdelanimi v posameznih informacijskih sistemih in odpira pot do njihove pristopnosti, ter registri vseh družbenih evidenc v republiki, ki pa morajo biti seveda enotno in ažurno vodene in oskrbovane ter dostopne vsem subjektom družbenega sistema informiranja, kar omogoča uveljavljanje načela enkratnega zajemanja podatkov ter preprečuje nepotrebna podvajanja.

Graditev družbenega sistema informiranja je stalen proces, ki tako kot razvoj same družbe ne bo nikoli končan. S predlaganim zakonom uvajamo obveznost, da so informacijski sistemi med seboj primerljivi in kompatibilni po horizontali, kar nam omogočajo že omenjene skupne osnove in maksimalna standardizacija. Uvajanje teh osnov in standardov pa bo seveda vplivalo tudi na obliko organiziranosti sedanjih vertikalnih informacijskih služb. Tako bo razpoložljivost ažurnih podatkov iz baz komunalnega informacijskega sistema zanesljivo spremenila, na primer, metode zajemanja podatkov statistike. Sedanji način, ko statistika z neposrednim posegom v organizacije združenega dela mimo občine zajema podatke predvsem ali celo izključno le za izkazovanje skupnih republiških bilanc, je nesprejemljiv. Samoupravljalci v tej isti organizaciji združenega dela in delegati v komuni, ki te podatke prav tako potrebujejo, jih v dosedanjem sistemu v kratkem času in na lahko dostopen način namreč ne morejo dobiti. Nepripravljenost velikih informacijskih služb, da bi svojo organiziranost in delovanje priredile predlaganim načelom horizontalne primerljivosti in povezanosti, izhaja med drugim iz dejstva, da je velika večina njihovih nalog in raziskav zagotovljena z zveznimi akti. Zato tudi ni mogoče govoriti o kakršnikoli dohodkovni ali drugačni vrsti povezave med dajalci in porabniki podatkov ali informacij.

Že omenjena postopnost preosnove družbenega sistema informiranja mora seveda upoštevati probleme, ki bodo nujno nastajali na organizacijskem, tehnološkem in kadrovskem področju, kar med drugim pomeni, da ni mogoče ničesar starega ukinjati, dokler novo ne pokaže in potrdi svojih rezultatov.

Odnosi med subjekti v družbenem sistemu informiranja bodo kvalitetno napredovali na znatno višjo raven, ko bo zajemanje in zbiranje podatkov predstavljalo za izvajalce dejavnosti, predvsem pa porabnika, tudi strošek. Ko bo posredovanje informacij temeljilo na finančnih pogojih menjave, bo torej informacija dobila tudi ceno, saj ekonomsko vrednost že dolgo ima. S svobodno menjavo dela bo dosežen precej večji interes in vpliv porabnikov na oblikovanje in zagotavljanje informacij. Pospešena bo tudi transformacija večjih informacijskih služb, kar vse bo zelo prispevalo h kvalitetnejšim in zato učinkovitejšim informacijam. Ta proces se že začinja. Najbolj očiten primer je učin-

kovito delovanje informacijskega sistema za ekonomske odnose s tujino, ki je nastal z družbenim dogovorom med odgovornimi subjekti na ravni republike, Izvršnim svetom, Gospodarsko zbornico, Samoupravno interesno skupnostjo za ekonomske odnose s tujino in Narodno banko. Njegova značilnost pa je, da izvajalec programa, Narodna banka, zajema tiste podatke, ki jih udeleženci dogovora sproti določajo in ki jih sicer s takšno ažurnostjo, točnostjo in dostopnostjo ni mogoče zagotoviti z nobenim drugim veljavnim informacijskim sistemom.

Občinski izvršni sveti so tekoče seznanjeni z rezultati izvajanja naše zunanjetrgovinske in devizne bilance. Ko pa bo vzpostavljen republiški informacijski sistem na predlaganih novih zasnovah ter temu ustrezna tehnična infrastruktura, pa bodo ti in vsi na podoben način pridobljeni podatki avtomatično dosegljivi v vsakem komunalnem informacijskem sistemu, seveda na željo oziroma poziv naročnika.

Komunalni informacijski sistem je, kot rečeno, samoupravni informacijski sistem na ravni občine, kjer je zagotovljena horizontalna povezava različnih področij in vsebin posameznih dejavnosti informatike, in to na najbolj racionalen način. Po našem mnenju je to lahko samostojna organizacija, ki bo za svoje delovanje odgovorna občinski skupščini. Kot organizacija vseh zainteresiranih v komuni je samostojna predvsem v zagotavljanju točnih podatkov. Pri oblikovanju informacij ne sme imeti nanjo vpliv nobena služba ali skupina, kar edino zagotavlja kritičnost in polno odgovornost za resničnost vsakega podatka in informacije. Njeno podružbljanje izhaja že iz zasnove celotnega družbenega informiranja, družbeni vpliv pa zagotavlja predvideni samoupravni organ.

Že na ravni komunalnega informacijskega sistema ugotavljamo, da je za njegovo uspešno delovanje nepogrešljiva uporaba sodobne tehnike in tehnologije. Če danes morda še ni dozorel čas, da zagotovimo računalniški terminal v vsaki krajevni skupnosti, pa tega za delovne organizacije ni mogoče več trditi, saj v republiki že sedaj deluje 1520 terminalov. Do danes je v Sloveniji uvedlo uporabo računalnikov že 241 organizacij združenega dela, ki pa te sodobne pripomočke večinoma neracionalno uporabljajo. Zaradi neenotnosti opreme, tehnologij, metodologij programov, so ti računalniki med seboj nepovezani, to pa pomeni, da je celotno bogastvo v znanju in informacijah, ki je shranjeno na magnetnih in drugih medijih, praktično nedosegljivo številnim potencialnim porabnikom. Takšno stanje je s praktičnega, gospodarnega, pa tudi systemskega vidika nevzdržno, saj se s podružbljanjem dela, z razvojem samoupravljanja in z vse večjo integracijo združenega dela postavlja pred nas vse težja naloga, kako uspešno obvladati zapletene proizvodne verige, da bomo zmanjšali stroške na enoto proizvoda in storitve.

Delavci v proizvodnji potrebujejo za uspešno načrtovanje in upravljanje tudi podatke o drugih delovnih organizacijah, tudi izven svoje proizvodne panoge. Morajo imeti možnost pravočasno reagirati na odstopanje od planskih kazalcev in to ne samo na podlagi prirejenih in usmerjenih obvestil, ki jih občasno dobivajo od posameznikov in skupin, ampak takoj in z možnostjo dodatnega preverjanja. Z uporabo računalnikov in terminalske opreme je torej omogočen najhitrejši in tudi najpreprostejši pretok informacij, dialog uporabnika s svojo bazo podatkov.

Po zaslugi skupnih osnov in standardov, ki so enotni za celoten sistem, je z vstopom v prvo fazo podatkov avtomatično odprta celotna tehnološka

veriga v poljubno smer. Torej, v okviru informacijskega sistema domače občine, prek nje pa celotnega republiškega sistema do federacije in pozneje celo tujine. Analogija z mednarodnim telefonskim omrežjem je tu precej umestna. Seveda nam še tako učinkovita tehnika in tehnologija ne more dosti pomagati, če ne bomo zasnovali tudi učinkovito zbiranje in zagotavljanje podatkov v različnih bankah podatkov, ki bodo dostopne vsem subjektom informiranja. Najpomembnejše je, da uspešno uveljavimo načelo, po katerem v družbenem sistemu informiranja že takoj na mestu dogajanja podatek vnesemo v lokalni informacijski sistem. Ta podatek bodo potem lahko uporabljali vsi subjekti večnamensko in jim torej ne bo treba istega podatka znova iskati. S tem se zmanjšuje možnost napak, obremenjenost dajalcev podatkov in sistema v celoti.

Pomemben element učinkovitega družbenega sistema informiranja je nadalje odprtost in dostopnost do virov podatkov. Sporne postanejo določbe o pooblaščenih dajalcih podatkov, ki radi marsikaj tudi manj pomembnega opremljajo z oznakami strogo zaupno, prav tako pa močno omejuje pretok informacij sklicevanje na poslovno tajnost. Zaradi družbene varnosti, varovanja osebne svobode, zasebnosti, pravic, ki izhajajo iz izumiteljske, inovacijske in raziskovalne dejavnosti, je potrebno nekatere podatke in informacije zaščititi. Prav tako bodo določene baze podatkov dosegljive le določenim institucijam in posameznikom, kot so že danes. Vendar mora biti vse to dogovorjeno, določeno s posebnimi akti, vse druge informacije pa morajo ostati odprte in pod dogovorjenimi, enakimi pogoji dostopne vsakomur, ki jih potrebuje. S sredstvi za proizvodnjo, ki so družbena lastnina, lahko uspešno upravljamo le na osnovi družbeno-lastninsko enako opredeljenega sistema informiranja.

Ob koncu teh opredelitev še tole. Elementov družbenega sistema informiranja, ki jih predlagamo s tem zakonom, še ni v izvajanju in koordinaciji strokovnega dela pri razvoju informatike, določanju in uveljavljanju skupnih osnov družbenega sistema informiranja na ravni republike. O potrebi po ustanovitvi takšnega telesa, ki bo pomagalo poleg tega izvajati tudi koordinacijo posameznih dejavnosti sistema, glede na vse povedano, ne more biti dvoma. Glede na naloge, ki nas čakajo v dolgotrajnem procesu preosnove sedanjih velikih sistemov in služb in predvsem glede na značaj, strokovne in organizacijske pomoči, ki jo bo morala republiška uprava nuditi vsem zainteresiranim subjektom v združenem delu, interesnih skupnostih in občinah, menimo, da te naloge lahko prevzame ustrezno okrepljena strokovna služba pri republiškem upravnem organu, odgovorna za vprašanja graditve, razvoja in delovanja družbenega sistema informiranja, to je pri Republiškem komiteju za informiranje. Izvajanje teh nalog bo zahtevalo dodatna sredstva in kadre, seveda postopno in skladno z našimi trenutnimi možnostmi.

Tovarišice in tovariši delegati! Natančnejša opredelitev družbenega sistema informiranja, kakršnega predlagamo, je mogoča le s skrbno pripravljenimi, usklajenimi in organizacijsko izpiljenimi člani osnutka zakona, torej s skupnim delom, ki je sedaj pred nami. Izvršni svet se seveda zaveda odgovornosti, ki jo prevzema z nalogo, da v široki javni razpravi, v sodelovanju z vsemi zainteresiranimi družbenimi subjekti in ob upoštevanju dosedanjih razvojnih, sistemskih in tehnoloških izkušenj in rezultatov na področju družbenega sistema informiranja, pripravi takšen zakonski osnutek, da bomo na njegovi osnovi v nadaljnjem postopku skupščinskih razprav in delegatskega odločanja resnično lahko dobili učinkovit sistemski zakon. Pri tem mu bodo v veliko pomoč tehtne vsebinske pripombe, predlogi in stališča iz dosedanjih

razprav v odborih in komisijah republiške Skupščine, Sveta za družbenopolitični sistem in Koordinacijske komisije za informacijske sisteme pri Predsedstvu Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, Odbora za obveščanje in politično propagando pri Republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije in drugod. Predlagatelj bo vse te pripombe in predloge rešitev skrbno proučil in jih upošteval pri pripravi osnutka zakona. Predlagamo, da predlog za izdajo zakona o družbenem sistemu informiranja sprejmete. Hvala.

Predsednica Tina Tomlje: Hvala lepa, tovariš Vahen. Poročevalec Odbora za družbenopolitični sistem, ali mislite dopolnjevati pismeno poročilo? (Ne.) Poročevalec Zakonodajno-pravne komisije? (Ne.) Komisije za informiranje? (Ne.)

Preden začnemo z razpravo, predlagam zboru, da zaradi oblikovanja stališč, katerih osnutek ste prejeli, oblikujemo delovno skupino delegatov v sestavi: Vlado Beznik, Emil Šuštar in Majda Gaspari, da bi po razpravi eventualno dopolnila in spremenila predlagana stališča o predlogu za izdajo zakona. Se strinjate s tako sestavo skupine delegatov za pripravo končnega besedila stališča? (Da.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Zoran Polič.

Zoran Polič: Tovarišice in tovariši! Oglašam se zaradi tega, ker menim, da je to dejansko eden izmed najpomembnejših zakonov, s katerim ne želimo reševati problemov gospodarstva ali kakšnih družbenih problemov, ampak vnesti več reda, več sistema in več poznavanja o dogajanjih, in sicer predvsem poznavanja s strani neposrednih proizvajalcev. Če je to tisto, potem seveda takoj povem, da je treba nujno sprejeti ta zakon in da je zato prav, kot navaja Odbor za družbenopolitični sistem v svojem poročilu in kot je tudi ugotovljeno v samih stališčih, da je treba takoj pristopiti k izdelavi zakona. Mislim pa, da je že sam odbor točno ugotovil problematiko in opozoril na vse tiste pomanjkljivosti, ki trenutno spremljajo predlog za izdajo tega zakona.

Toliko je še nedorečenih in problematičnih rešitev, da se bo moral predlagatelj temeljito lotiti priprav osnutka tega zakona, še bolj pomembno pa je, na kar želim posebej opozoriti, da se bo lotil tudi tako imenovane praktične strokovne plati tega, kajti sicer se bojim, da gremo v nekaj neznanega, kar nam bo lahko povzročilo precejšnje težave.

Imam občutek, da so pri izdelavi tega predloga za izdajo zakona sestavljenci preveč sledili rešitvam za zvezni zakon o družbenem sistemu informiranja. Zato se tudi bolj gibljejo v nekakšnem okviru organizacijskih problemov, ne pa tistih vsebinskih problemov, ki bodo dejansko odločali o pomembnosti tega zakona in seveda o vseh posledicah, ki iz tega izhajajo. Da je, na primer, osnutek zveznega zakona sila površen in se giblje bolj v sferi organizacijskih prijemov, dokazuje dejstvo, da je ena izmed osrednjih rešitev v zveznem zakonu predlog za preoblikovanje sedanjih organizacij, da se lahko iz sedanjih organizacij izločajo posamezni deli in vključujejo v nove organizacije in tako dalje. Mislim, da je lahko tak osnutek pisal le nekdo, ki ne pozna dejanskega stanja in ne ve, kaj bi to pomenilo.

Vzemimo samo tale primer. Danes obstajajo statistična služba, Služba družbenega knjigovodstva, banka in tako dalje. Kaj pomeni, na primer, sektor plačilnega prometa izločiti iz Službe družbenega knjigovodstva in prenesti v

novo organizacijo? To pomeni likvidirati Službo družbenega knjigovodstva oziroma pomeni osiromašiti celotno organizacijo na tem področju. Kaj pomeni, na primer, en sektor izločiti iz sedanje statistike in ga prenesti v novo organizacijo? Mislim, da ne prinaša nobene koristi in nobenega napredka. S tem se samo izogibamo osnovnim problemom, ki danes obstajajo.

Če bi nekako opredelil, kaj je pravzaprav tisto osnovno, potem moram reči, da mi je žal, da je pravzaprav tudi naš predlog nekoliko sledil zveznemu zakonu in tisto, kar je najpomembnejše, dal bolj na konec in še to opredelil sila skromno. Zame je najpomembnejše to, kar je navedeno v 6. točki, in sicer: »Poseben sklop vprašanj, ki naj jih ureja predvideni zakon, so skupne osnove družbenega sistema informiranja, usklajeni programi, metodologija, standardi, enotna evidenca in tako dalje.« Prav to je tisto, kar je treba rešiti. Če ne rešimo vprašanja metodologije, če ne rešimo vprašanja standardov in če ne rešimo enotnih elementov spremljanja pojavov v družbi, potem nismo rešili ničesar. Vendar potiskamo to v ozadje, osnovno pa nam je to, kako bo to organizacijsko urejeno. Zato menim, da je treba temeljito opredeliti to, kar sem rekel sedaj, in pripraviti tudi nek mreženi plan razvoja te službe, ugotoviti, kaj bomo v danem položaju pripravili in kakšne posledice bo to imelo glede na celotna naša družbena dogajanja.

Moramo rešiti tudi problem horizontalne in vertikalne povezanosti. Če hočemo to opredeliti, je treba glede vertikalne povezanosti odločno rešiti vprašanje, o katerem je svoj čas veliko govoril in pisal tovariš Kardelj, kako uveljaviti neodvisnost te službe ali pa tega sistema oziroma kako to zagotoviti z zakonom in njegovim uveljavljanjem. Če govorimo o horizontalni povezanosti, to ne pomeni le na nek način povezati službe v občini, v republiki in v federaciji, kar so deloma že, ampak pomeni, kako rešiti vprašanje pristojnosti skupščin na teh področjih. Če želimo zagotoviti neodvisnost teh služb, potem mora v zvezi s tem predvsem nastopiti pristojnost skupščin. Ne strinjam se s tem, kar je bilo navedeno v uvodni besedi, naj bi v bodoče za republiko koordinacijo teh služb vodil Republiški komite za informiranje. S tem damo izrecno v roke upravnega organa to, kar želimo, da bi bilo samoupravno in neodvisno urejeno. Mislim torej, da moramo nekatera vprašanja vendarle do konca razčistiti.

Če govorimo o postopku, ki ga bi bilo treba uvesti, menim, da je najpomembnejše to, kar je bilo navedeno tudi v uvodni besedi, da če pogledamo dosedanji način zbiranja podatkov, potem lahko ugotovimo, da je precejšen razkorak med tem, kar zbira statistika, Služba družbenega knjigovodstva, Narodna banka in tako dalje. Kaj je torej prvi korak? Prvi korak je, poiskati rešitev za usklajevanje teh razmerij. Zato mora biti, po mojem mnenju, prvi korak koordinacija med temi službami in odpravljanje vseh podvajanj, vseh nemogočih zbiranj podatkov in vseh zapiranj podatkov ene službe pred drugo, da bi s tem olajšali dejansko razumevanje tega, kar se nam prek podatkov nudi. Če bomo to rešili kot prvo etapo, potem moramo seveda rešiti tudi vprašanje, kdo bo to urejeval. Mislim, da je zelo jasno, kar je bilo rečeno tudi v uvodni besedi, da je treba to reševati prek koordinacije.

Reči moram, da zelo dvomim v rešitev, ki je tudi predvidena v tem predlogu pod 3. točko, in sicer, da je za zagotovitev družbenega vpliva in za koordinacijo in tako dalje, treba organizirati svete za družbeni sistem informiranja. Mislim, da je zelo jasno, da sveti predstavljajo neko koordinacijo. Vendar menim, da če želimo rešiti problem podvajanja podatkov in vse to razčistiti,

potem to ni vloga svetov. Sveti imajo povsem drugo funkcijo. Menim, da se bo treba vrniti k reševanju problema, o katerem smo svoj čas govorili, da je treba ustanoviti nek koordinacijski odbor oziroma nek drug organ, ki bo vendarle imel tudi določene pristojnosti pri urejanju razmerij, ki nastajajo med temi službami. Ta organ, pa najsi bo to koordinacijski odbor, komisija ali podobno, lahko ima svoj svet, in sicer svet, ki ugotavlja potrebo po koordinaciji, ki daje pobude svetom in ki poskuša najti rešitve med sveti teh služb, med statistiko, Službo družbenega knjigovodstva in tako dalje. Mislim, da bo nadaljnja razprava lahko našla rešitev za ta problem.

Ob tem bi želel opozoriti še na resen problem. V samem predlogu za izdajo zakona, ko se navaja družbeni sistem informiranja, je tudi navedeno, da ta družbeni sistem informiranja sestavljajo sistemi informiranja. Opozarjam na to, da je to velik problem in ne vem, če je to prav ali ni. Po mojem globokem prepričanju obstaja samo en sistem družbenega informiranja. V tem sistemu delujejo službe za informiranje ali pa informativne službe, kakorkoli jih imenujemo. Do česa nas lahko pripelje to, če govorimo o službah in o informacijskih sistemih, lahko vidite na koncu besedila, kjer je navedeno, kdo so in kakšni so ti sistemi.

Navedeno je tudi, da gre za razvoj in modernizacijo statističnega informacijskega sistema, informacijskega sistema organov notranjih zadev, pravosodja, kadrovskega in tako dalje. To pomeni, da so vse to sistemi. Kje pa je potem enotnost in zakaj so to samostojni sistemi? Če govorimo o enotni metodologiji, če govorimo o enotnih osnovah evidence, potem lahko obstaja le en sam sistem. Ali pa ti sistemi niso v interesu delovnega človeka in temeljnih organizacij združenega dela, ampak v interesu Republiškega sekretariata za notranje zadeve, v interesu banke, v interesu kadrovske službe in tako dalje, kot tudi, ali nismo za to, kar smo v osnovi rekli, da želimo obveščati delovnega človeka in temeljno organizacijo? Kam to vodi? Na to sem v tem zboru že pred časom opozoril, vendar dovolite, da še enkrat navedem ta primer. Da sploh nismo preverili, kaj je potrebno delovnemu človeku in temeljni organizaciji, nas uči primer zaključnih računov. Spomnite se dve leti nazaj na znano in koristno pobudo Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije, da je treba delovnim ljudem predložiti zaključne račune; spomnite se tudi takratne oddaje na televiziji; spomnite se tisti, ki ste prisostvovali takim sestankom v zvezi z razpravo o zaključnih računih, kako so sprejemali delavci to, kar so jim pripovedovali strokovnjaki, ko niti direktorji niso vedeli, o čem je pravzaprav govor! To pomeni, da moramo, če želimo informacijski sistem urediti za delovnega človeka, izhajati predvsem iz temeljnih odnosov in vedno ugotavljati, kakšne so dejanske potrebe. S tem sicer ne zagovarjam osiromašenje tega. Vendar še enkrat ponavljam, da so nekaj drugega podatki za vsakodnevno potrebo v procesu proizvodnje, v urejanju družbenih odnosov in zaradi vednosti delovnega človeka, nekaj drugega pa to, kar nam je potrebno za razne strokovne, znanstvene in podobne obdelave določene problematike. Zatorej ne gre za osiromašenje, ampak gre za to, kakšne podatke in po kakšni metodi jih je treba nuditi tistim, ki imajo vsak dan določene potrebe, in kakšne podatke nudimo tistim, ki se znanstveno in strokovno ukvarjajo z reševanjem določenih problemov bodisi znotraj delovne organizacije bodisi med delovnimi organizacijami, ali pa družbi kot celoti.

Ko govorim o tem, želim opozoriti le na to, da je na koncu besedila tega predloga navedeno, kdaj in kako bomo reševali te probleme, in sicer, da bomo

do 1985. leta organizirali informacijsko omrežje. To je razumljivo, ker je ob tem navedena tudi nabava razne mehanizacije in podobno. Govorimo pa tudi, da bomo že 1983. leta pravzaprav organizirali to novo dejavnost. Če menimo, da je tisto, kar sem govoril o 6. točki, najpomembnejše, pa čeprav še nismo niti zakorakali v to, potem vse do danes ne poznam primera, da bi nam nekdo predložil osnove metodologije in da bi nam dal vsaj tiste najpreprostejše elemente knjigovodskih in računovodskih podatkov, ki so potrebni za seznanjanje delovnih ljudi z njihovo problematiko v sami delovni organizaciji. Nekoliko so se tega lotili ekonomisti v Mariboru in posredovali tudi svoje predloge, ne vem pa, ali gre za kaj širšega. Menim pa, da tako kot zbiramo podatke danes, ne gre za kakšno novo metodologijo niti za najboljše osnove za družbeni sistem informiranja. Če bomo vztrajali pri teh metodah, posebno še, ker nekateri tovariši menijo, da sploh ne obstaja nobena druga metoda razen statistične metode zbiranja podatkov — nisem strokovnjak in se ne želim spuščati v to — potem je treba rešiti vprašanje — koliko je ta metodologija lahko dostopna vsem delovnim ljudem in ali je to dejansko metoda, ki jo morajo vse službe na tem področju uporabiti pri izvajanju svojih nalog.

Mislím, da sem s tem vsaj po svoji vesti opozoril na najpomembnejša vprašanja, ki bi jih bilo treba upoštevati.

Na koncu bi le opozoril, da moramo dejansko s previdnostjo pristopati k reševanju te problematike, da ne bi v tem že tako ali tako težkem položaju vnesli namesto reda in varnosti še več zmede in nemogočih stališč v problematiko, s katero se ukvarjamo, in da bomo omogočili še boljše iskanje rešitev v motnih vodah, v katerih se danes gibljemo, ko razčiščujemo odnose med republikami in avtonomnima pokrajinama bodisi med občinami v republikah. Čimprej moramo priti do tega, da bomo s točnimi podatki obravnavali tekočo problematiko, in sicer tako gospodarsko kot tudi družbeno. Zato moramo predvsem razčistiti odnose med sedanjimi službami. Izhajajoč iz potreb v bazi, moramo najti rešitve, kako danes graditi to službo. Predvsem pa predlagam, da se manj ukvarjamo z organizacijsko problematiko in da težišče obravnav dejansko prenesemo na reševanje vsebine problemov in na iskanje rešitev, ki jih želimo na tem področju doseči. Predlagam, da sprejmemo stališča, ker ta navajajo, da je treba pohiteti s pripravo osnutka zakona. Hvala.

Predsednica Tina Tomlje: Hvala lepa, tovariš Polič. Kdo še želi razpravljati? Besedo ima tovariš Ludvik Golob.

Ludvik Golob: Imam bolj vprašanje v zvezi s problematiko, ki vodi celotno akcijo v zastoje in določeno zagato. Resolucija Skupščine SFRJ je naložila vsem sistemom, tudi na zvezni ravni, da začnejo usklajevati informacijski sistem, in sicer glede tega, kar je tovariš Zoran Polič pravilno ugotovil, da bi kazalo že sedaj medsebojno usklajevati in odpraviti vse tisto podvajanje in pomenostavljanje na tistih sektorjih in področjih, kjer bi lahko bili koristni podatki za samoupravljalce. Dejstvo je, da se sedanji sistemi tej nalogi ne prilagajajo. O tem smo v odboru dolgo razpravljali. Bil sem celo nekoliko osupel nad tem, da se vsi ti sistemi, tako statistika kot SDK — predvsem pa ta dva — sklicujeta na svojo izvirno pravico po samostojnosti, ki jim jo dajejo zakoni, in se nočejo vključiti niti tako, da bi opravili naloge, ki jim jih je naložila Skupščina SFRJ z resolucijami, niti tako, da bi se vključili v proces preobrazbe glede na

ogromen potencial znanja, ki je v teh institucijah v kadrih, ki bi zelo koristno in hitreje sprožili ta proces.

Tudi v tem zboru bi kazalo resno opozoriti, da so se ti kadri dolžni vključiti v te procese in svojo ustvarjalno energijo vnesti v ta proces, da bi hitreje premagali tudi nekatere odpore, ki se pojavljajo v sedanjih informacijskih sistemih. Zato bi kazalo ne le na ravni republike, ampak tudi na ravni federacije, pozvati te kadre k uresničitvi sprejete resolucije o razvoju informacijskega sistema.

Predsednica Tina Tomlje: Hvala lepa, tovariš Golob. Besedo ima tovariš Stane Gavez.

Stane Gavez: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Želel bi povsem na kratko spregovoriti o nekaterih vprašanjih. V gradivu in v uvodni razpravi je bila sicer poudarjena pomembnost baze podatkov in informacij za graditev celotnega sistema družbenega informiranja. Mislim, da bi morali pri koncipiranju tega sistema temeljito posneti stanje, kakršno imamo na temeljni ravni, in celotni sistem tudi oblikovati iz potreb temeljne ravni in pa tudi objektivnih materialnih in kadrovskih možnosti, ki jih imamo na temeljni ravni.

Mislim, da je objektivno stanje v temeljnih organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih in drugje takšno, da nam nadgradnja tega sistema ne bi prinesla tistega, kar od nje pričakujemo, če ne bomo dejansko vzpostavili in razvijali pogojev na temeljnih ravneh. Mislim, da se nam prek sistema družbenega planiranja kažejo številne pomanjkljivosti glede podatkov in informacij in zato nam tudi sama metoda kontinuiranega in srečujočega planiranja marsikje odpoveduje in to, prav zaradi tega, ker v to smer nimamo na teh ravneh razvitih funkcij kot bi jih nujno potrebovali. Če ne bomo tega upoštevali, potem bomo zopet imeli neko nadgradnjo, ki seveda ne bo služila samoupravni praksi in združenemu delu ter se bodo zopet ustanovljale nove institucije, tako kot jih že tudi predlagamo.

Mislim, da bi morali to, kar je bilo rečeno v razpravi tovariša Poliča, posebej poudariti, in sicer, da moramo sedanje institucije, kakorkoli jih imenujemo, povezati in združiti v enoten sistem. Sistem pa je lahko samo eden,

Če bi kritično analizirali, koliko informacij in podatkov smo opustili in koliko smo novih posredovali v naši samoupravni praksi, potem bi verjetno ugotovili, da imamo številne podatke in informacije, za katere se ne ve, komu služijo, kdo jih potrebuje in zakaj jih obdelujemo.

Združeno delo je danes obremenjeno z najrazličnejšimi podatki in informacijami, in jih je treba pripravljati in pošiljati na različne naslove, ni pa seveda povratnih tokov. Te informacije se nekje ustavijo in pogostokrat ne služijo potrebam samoupravne družbene prakse.

V gradivu se tudi sklicujemo na potrebnost tega sistema v naši delegatski samoupravni družbeni praksi. Mislim, da delegati lahko povemo, da nam pogostokrat številne informacije sploh niso dostopne in pogostokrat tudi nismo napoteni, kje lahko dobimo kakšno informacijo. Zato mislim, da je podružbljanje tega sistema dejansko potrebno in da je treba graditi ta sistem tako, da mora družba za vsakogar, ki potrebuje neko informacijo ali podatek, to verificirati, ker to nekdo plača. Vsaka inštitucija si resnično ne more izmišljati potrebe po informacijah in podatkih z različnim pristopom in obravnavati

z različno časovno periodo isti družbeni pojav, kar terja nove obdelave in temu podobno. Mislim, da je že danes tak sistem predrag.

Ob tem, ko danes razmišljamo o družbenem sistemu informiranja, moramo razmisliti tudi stabilizacijsko. Vedeti moramo, kaj zmoremo in česa ne zmoremo. Koliko let že v naši družbi govorimo, da bomo sistem mehanografske ali avtomatske obdelave podatkov in podsisteme gradili enotno, in sicer v nek skupni integralni sistem v Sloveniji. Kaj pa v resnici naredimo? Vsak dan imamo več teh sistemov. Praksa je dejansko drugačna, kot pa smo jo načrtovali, kljub komisijam, ki jih imamo pri Izvršnem svetu in pri zbornicah in podobno. Mislim, da je to vse skupaj tako drago, da je treba ob tem resno razmišljati. Ni dovolj le, da postavimo nekatera osnovna izhodišča, ampak moramo za to imeti tudi materialno pokritje, usposobljene kadre, vedeti moramo, kam sodi kakšna informacija, komu je namenjena, kaj potrebuje naša družba in česa ne potrebuje. Če nekdo potrebuje kakšne podatke, za kar ni družbene potrebe in koristi in ni to družbeno verificirano, si naj te podatke potem tudi sam plača, ne pa, da si nenehno na račun družbe izmišlja določene informacije in sisteme.

Na koncu naj povem še tole. Razčistimo že enkrat, katere so tiste informacije, ki so dejansko zaupne ali strogo zaupne narave. Na nekaterih področjih gre pogostokrat za takšno ravnanje, glede katerega odpovejo nekatera logična razmišljanja o odgovornosti v samoupravni praksi za uresničevanje tistih aktov, ki so strogo zaupne narave in našemu samoupravljalcu pogostokrat niso dostopni. S tem pa se seveda — ne vem, če me boste prav razumeli — postavlja včasih tudi vprašanje, ali je dejansko pri nas vsaka informacija tudi javna. Mislim, da bi morali vedeti, kdaj je kakšna informacija za javnost in kdaj ni. Včasih lahko namreč nekdo zaradi dostopnosti številnih naših podatkov pride do informacij, ki pa so dejansko tudi za samoupravno prakso verjetno strogo zaupne. Hvala lepa!

Predsednica Tina Tomlje: Hvala lepa. Želi še kdo razpravljati? (Da.) Besedo ima tovariš Marko Bulc.

Marko Bulc: Prebral sem vse pripombe tako Koordinacijskega odbora kot Odbora za družbenopolitični sistem in jih podpiram. Mislim, da so ustrezne in naj jih predlagatelj pri nadaljnjem delu dejansko upošteva. Pri tem pa bi rad poudaril tri vprašanja.

Prvič. Menim, da je današnja razprava zašla nekoliko v težave v zvezi z opredeljevanjem glede enega ali več sistemov. Mislim, da gre vendarle za to, da je treba pojmovati en sistem kot totaliteto v družbi, ki mora imeti enotne osnove, ki mora biti usklajen in primerljiv. V tem je potem celovitost in enotnost sistema. Ta enoten oziroma celovit sistem pa terja podsisteme, kot so na primer statistika ali Služba družbenega knjigovodstva, kjer gre vedno tudi za finančne, poslovne in tudi drugačne podatke. Verjetno so tudi dosedanji razpravljalci tako mislili. Če bi namreč zahtevali likvidacijo teh podsistemov, ki so zaenkrat samostojni, bi to pomenilo, da moramo sedaj vse to, kar delata Služba družbenega knjigovodstva ali statistika, združiti v nek nov, enoten sistem, ki bo to zagotovil. To pa bi najbrž bila taka operacija, ki bi v položaju, v katerem smo, povzročila še več zmede, ne pa služila tistim osnovnim namenom, na katere je, po mojem mnenju, pravilno odgovoril tovariš Polič. Menim, da gre dejansko predvsem za to, da mora ta zakon uveljaviti nekaj osnovnih

rešitev in to glede enotnosti, usklajenosti in primerljivosti podatkov, česar zaenkrat nimamo. V tem se potem izraža ta totaliteta sistema kot enotnega sistema.

Drugič. Mislim, da je tovariš Polič pravilno poudaril, da gre dejansko za zagotovitev tistega minimuma podatkov v temeljnih organizacijah združenega dela, da delavec lahko samoupravlja. Kajti, odtujenost od podatka je skoraj isto kot odtujenost od dohodka. V bistvu smo, če nimamo pravih podatkov, ali če jih imamo preveč, neinformirani. Gre za to, da se dejansko zagotovi tisti osnovni minimum nujnih podatkov v temeljnih organizacijah združenega dela, ki naj služijo delavcem za njegovo odločanje. V tem je v bistvu osnovni in primarni aspekt podružbljanja teh sistemov. Gre tudi za to, da se zagotovi minimum osnovnih podatkov za osnovne družbenopolitične celice v občini. Gre pa najbrž tudi za širšo strukturirano diverzifikacijo, vključno s tistimi znanstvenimi podatki, o katerih je govoril tovariš Polič, pri katerih pa je treba predvsem zagotoviti enotnost, usklajenost in primerljivost. To je zagotovo eno izmed osnovnih vprašanj.

Poudaril bi še to. Ni namreč povsem res, da se te službe nikakor nočejo vključevati v nov sistem. Zvezna SDK, zvezna statistika, skratka vsi ti veliki sistemi so že naredili svoje elaborate o transformaciji sedanjega sistema in o vključitvi v novega. Vprašanje je, ali so ti elaborati ustrezni? Zato je pravilno opozorilo tovariša Goloba, da moramo sedaj, ko bomo o tem razpravljali, dejansko proučiti vso celoto, kar v bistvu pomeni horizontalno in vertikalno povezanost, o kateri je govoril tovariš Polič. To pomeni, kako transformirati in v čem transformirati ta sistem v vertikali od federalne statistike pa do regionalnih statističnih zavodov. Poglejte samo elaborate, ki so jih sestavili; ali so ti elaborati tista ustrezna transformacija ali ne. Sestavljen je tudi elaborat za medsebojno povezavo, za usklajevanje in kompatibilnost, ker doslej tega ni bilo. Tako moramo pri tem, ko bomo koncipirali slovenski zakon, proučiti vse to, kar se proučuje tudi v federaciji, da bi dejansko vse to lahko uskladili.

Opozorim naj še na eno vprašanje, na katerega je že opozoril Koordinacijski odbor. Koordinacijski odbor je namreč ugotovil, da bi paralelno s tem, ko bomo izoblikovali nov sistem, morali imeti tudi vpogled v vse veljavne predpise, ki danes nalagajo takšno ali drugačno zbiranje podatkov in informiranost. Ob neki priložnosti smo namreč naredili preizkus, ko je bila ena skupina delegatov v novomeški Krki. Ugotovili smo, da morajo v Krki na podlagi številnih predpisov Zveznega sekretariata za finance, ki je osnovni predpisovalec zbiranja podatkov, tudi na podlagi predpisov drugih organov v federaciji in republiki zbrati 178 podatkov. Od teh 178 podatkov, jih je za samoupravljanje v Krki potrebnih mogoče le tretjina; dve tretjini pa je takih, katerih zbiranje zahteva obsežne službe s številnimi ljudmi, čeprav se ti podatki ne uporabljajo za kaj bistvenega.

Ko se je namreč naš sistem transformiral, se niso hkrati transformirali tudi predpisi, da se ukinjajo nekatere informacije, ampak so se informacije v bistvu samo komulirale. Z vsakim novim predpisom smo zbirali tudi nove podatke, ne da bi opustili zbiranje podatkov za predpise, ki so nehali veljati. Tako je prišlo do številnih informacij in do velikega števila ljudi, ki so jih zbirali. Pogostokrat je pršlo celo do tega, da je bilo zbranih veliko informacij, ki niso koristile nikomur in so v bistvu pomenile dezinformacijo.

Zato mislim, da bi bilo prav uveljaviti kot nalogo, da se vsi tisti predpisi, ki zaenkrat veljajo in ki posebej zadolžujejo glede zbiranja podatkov, navedejo,

ker je sočasno s tem treba z zakonom odpraviti številne predpise in jih spremeniti, da ne bomo imeli potem v bistvu dva sistema, ki bosta povzročila še več zmede, kot jo že danes imamo. Hvala lepa.

Predsednica Tina Tomlje: Še sama bi se vključila v razpravo. Ko obravnavamo predlog za izdajo tega zakona, najbrž ne moremo mimo ugotovitve, da doživljamo na tem področju precejšen neuspeh. To pa ne le zaradi tega, ker smo to razpravo začeli v Skupščini SR Slovenije že pred dvema letoma in nismo uspešno končali še nobene faze, bi pa vendarle radi to fazo zaključili »uspešno«. V resnici pa smo se v družbenopolitičnih organizacijah dogovorili, da vendarle opravimo to fazo, čeprav ni popolnoma jasnega koncepta za to in da vendarle pridemo z mrtve točke na tem področju.

Res je, kjerkoli se začne razprava o graditvi informacijskega sistema, bodisi v posameznih organih, družbenopolitičnih organizacijah ali delovnih telesih Izvršnega sveta ali Skupščine, se ta razprava vedno začne znova. Zato bi danes morali narediti največji napor in videti, kaj je v resnici ponudil Izvršni svet v svojem uvodu in ali so njegove usmeritve, ki izhajajo iz uvoda, dejansko toliko razjasnjene, da se je na teh osnovah in na osnovah, ki jih daje razprava v delovnih telesih Skupščine in sedaj v zborih, mogoče uspešno lotiti izdelave osnutka. Mislim, da se bomo verjetno odločili za usmeritev, da se začne sestavljati osnutek zakona, da je treba proučiti zelo veliko odprtih vprašanj, predvsem glede tega, kako z zakonom zagotoviti funkcioniranje enotnega sistema ali, drugače povedano, kako produktivno vključiti dosedanje subjekte v enoten sistem.

Nimam razlogov, da se ne bi strinjala s tovarišem Ludvikom Golobom, da je očitno, da dosedanje strokovne službe, ki delajo na tem področju, niso v teh dveh letih konstruktivno sodelovale pri graditvi republiškega koncepta družbenega sistema informiranja. Zvezna resolucija — nekdo je danes še govoril o njej — je navajala, naj bi se sistem transformiral »v hodu«, kar bi bilo najbrž veliko lažje za to novo vrsto dejavnosti, ki je tudi v tehničnem smislu zelo zahtevna. V tem smislu pa se doslej še nismo nič pripravljali. Pri tem smo doživljali veliko abstinenco dosedanjih nosilcev družbenega sistema informiranja. Ko je bil organiziran popis prebivalstva, smo v Socialistični zvezi govorili s predstavniki Zavoda za statistiko, ki so si hoteli zagotoviti pomoč sredstev množičnega obveščanja in političnih aktivistov, da bi lažje opravili svoje naloge. Ko pa smo jih vprašali, kako so zasnovali ta popis in ali bodo podatki zajeti že tudi v tem smislu, da bodo o tem lahko prejeli informacije tudi v komuni ali celo v delovni organizaciji ali krajevni skupnosti, so odkrito povedali, da je zasnovano vse še po starem. S tem le potrjujem dejstvo, kako se nosilci sistema niso hoteli transformirati »v hodu« in pripraviti tiste strokovne podlage, ki bi pomenile že nov način graditve informacijskega sistema. Ko je Skupščina z junjskim sklepom naložila Službi družbenega knjigovodstva, naj da dodatno informacijo o realizaciji investicijske politike — tovariši delegati ste najbrž prejeli njeno pismo, za seje zborov 30. septembra 1981. leta — je odgovorila, da po zakonu o Službi družbenega knjigovodstva ni dolžna Skupščini posebej pošiljati še kakšnih posebnih podatkov. Mislim, da je to dovolj ilustrativno, da na veliko filozofiramo, da pa subjekti na tem področju niso pripravljene konstruktivno sodelovati. Nekdo je tudi rekel, da so za integracijo potrebne predvsem strokovne podlage.

Res pa je tudi to, da smo omogočili voluntaristično obnašanje v posameznih sistemih in to prav zaradi stvari, ki so bile nerazčiščene v družbenopolitičnih organizacijah. Tu smo veliko govorili o demokratizaciji, o tehniki in o vseh drugih vprašanjih, pri čemer je vsakdo imel nekaj predlogov, strokovni nosilci posameznih sistemov informiranja pa so točno vedeli, da je koncept politično tako nedodelan, da lahko še dalje delajo po starem in da jih nihče za to ne bo znal prav prijeti. Zato menim, da bi delegati vendarle morali delovati povratno. V sklepih tega sicer ne bomo zapisali, pa vendar bi morala telesa, ki so zadolžena za informacije, kakorkoli se že imenujejo, in ki gradijo ali pomagajo koncipirati nove politične odnose, v to vložiti več navora. Navsezadnje je tudi poročilo Koordinacijskega odbora pri Socialistični zvezi še zelo splošno. Mislim, da konkretnih propozicij za izdelavo osnutka zakona vendarle še ni. Tudi delovna telesa so le deloma opozorila na nekatera načela in šele današnja uvodna beseda daje določeno podlago. Iz uvodne besede pa bi predvsem poudarila vsaj nekoliko podrobnejše opisan koncept komunalnega sistema informiranja, kar mislim, da je bistveno, če hočemo delovnemu človeku in občanu približati komunalni sistem in seveda integrirani sistem pri temeljnih samoupravnih skupnostih.

Morda to, kar sem povedala, ne bo dosti spremenilo položaja. Je pa opozorilo, da se ve, zakaj tako počasi napredujemo na tem področju in da v bistvu pripravljamo zakonsko materijo v praznem prostoru, brez posebnih večjih izkušenj na tem področju. To bo seveda najbrž zelo težko in bo zato treba opredeliti le nekatera načela. Vse preostalo mora potekati po samoupravni poti, z uresničevanjem izvršilnih predpisov in seveda v okviru večje akcije. Zato bi glede na vse to, kar je bilo rečeno v razpravi, čeprav niso tega razpravljalci izrecno povedali, bilo prav, da bi stališča zbora vsebinsko obogatili.

Kot ste lahko ugotovili, smo v 2. točki navedli le dve vsebinski vprašanji. Eno je enotnost sistema, kar pomeni povezati in integrirati nosilce ali subjekte v družbenem sistemu informiranja, druga vsebinska opredelitev pa je, da je potrebno informacijski sistem graditi tako, da je mogoče odločanje na različnih samoupravnih ravneh. Vendar je razprava pokazala, da bi se najbrž Družbenopolitični zbor moral opredeliti tudi do tega, da se opredeli odgovornost za tako potrebno koordinacijo subjektov informacijskega sistema. Iz poročila Odbora za družbenopolitični sistem izhaja, da predlagatelj ni povsem jasno nakazal, kako bo zakon uredil način uresničevanja splošnega družbenega interesa. Predlog, da je to mogoče le prek ustanovitve družbenega sveta, pravno-formalno sploh ni sprejemljiv in ga je treba zavriniti, vendar pa je v zakonu vendarle treba razdelati načelo uresničevanja splošnega družbenega interesa. Mislim, da sta na ta vprašanja odgovorila tovariš Polič v svoji razpravi in tudi Odbor za družbenopolitični sistem.

Drugo vsebinsko vprašanje, ob katerega se močno obregujemo in ki je najbrž zelo pomembno, je načelo zakona, ki se nanaša na varstvo podatkov, bodisi da gre za to, da imamo preveč zaupnih podatkov bodisi da je vendarle treba določene podatke opredeliti kot zaupne. V zvezi s tem pa je treba opredeliti tudi podlage za varstvo takih podatkov. Torej, načela o tem morajo biti v zakonu dovolj jasna. Vprašanje je, katere so tiste osnove, ki dajejo podlago, da se lahko določeni podatki proglasijo za zaupne in kdo je pristojen za sprejemanje takšnih odločitev. Zlasti mislim, da je treba proučiti razpravo tovariša Poliča, ko je govoril o tem, kako ravnajo v teh primerih upravni organi in

kako skupščine, da to ne bi bilo prepogosto vezano na organe oblasti in samoupravljanja.

Kdo želi še razpravljati? Besedo ima tovariš Vlado Beznik.

V l a d o B e z n i k : Dovolite mi, da se vključim v razpravo o tem gradivu. Pridružujem se namreč uvodni ugotovitvi tovariša Poliča, da je to zakon, ki posega v celotno funkcioniranje družbenega sistema in ustvarja podlago, na kateri gradimo naš sistem. Zato je, po mojem mnenju, treba v stališčih zbora opozoriti na navedena vprašanja, pa tudi izraziti vse tisto, kar bi morali vsi skupaj narediti za to, da bi ta zakon v končni fazi dejansko bil izraz odnosov in organizacije, ki jo postavljamo v naši družbi.

Zato naj opozorim na nekatera vprašanja, ki so, po mojem mnenju, pomembna predvsem zato, ker se je treba lotiti izdelave tega zakona in da vprašanja, kakršna so v izhodiščih, o katerih smo že razpravljali, posebej v telesih Skupščine in v družbenopolitičnih organizacijah ter drugod, čimbolj ustrezno izrazimo tudi v tem aktu.

Najprej naj omenim nekaj ugotovitev, ki po mojem mnenju kažejo tudi na nekatere zagate, ki so bile tudi danes omenjene v razpravi.

Prva ugotovitev je ta, da se že dolgo časa zadržujemo pri razpravah o tem gradivu. Recimo, da so argumenti za to v pomembnosti in odgovornosti, ki se je zavedamo, vendar moram reči, da botruje vsemu temu tudi neko drugo dejstvo, da se morda v vseh teh razpravah bolj držimo na robu vprašanj, kot pa da bi šli v razpravo o vsebini samega problema. Zaradi tega ta razprava v vsem tem času že dobiva določen značaj ponavljanj akademskih razprav, ki največkrat niso najbistvenejše. Zaradi tega smo tudi želeli predlagati, da bi morali v Skupščini čimbolj pospešiti delo pri pripravi osnutka oziroma kasneje predloga zakona.

Druga ugotovitev je ta, da je najbrž bilo slabo, da na samem začetku nismo nekaterih vprašanj jasneje opredelili kot izhodišča za razpravo o teh vprašanjih in smo zaradi tega potem večkrat tavalili v temi. Na začetku smo se držali tega, kar smo se domenili, da bomo v Sloveniji počakali, da nekoliko dozori tudi rešitve v zvezi s pripravo zveznega zakona. Vendar pa smo ugotovili, da kolikor tega ne izvajamo vzporedno in ne odpiramo fronte v vseh dimenzijah, ne bomo dosegali in tudi danes še ne dosegamo ustreznih rezultatov.

Tretja ugotovitev, ki drži, pa je ta — kako je to formulirano, je drugo vprašanje — da je bil v vseh teh naporih doslej odločno premočan vpliv služb ali podsistemov — kakorkoli jih že imenujemo — ki so večkrat dajali ton celotnemu delu pri reševanju teh vprašanj. Odkrito povedano — čeprav nimam razloga, da bi se kritično opredeljeval do Službe družbenega knjigovodstva oziroma do statistike in tako dalje in čeprav ne poznam elaboratov, v katerih so te službe opredelile svojo preadaptacijo — imam vtis, da te službe vse preveč branijo sedanje stanje oziroma ohranitev takega položaja, kot ga imajo ti podsistemi ali službe. Najbrž je nekaj objektivnega v tem, ker so to veliki sistemi in močne službe. Najbrž pa je v tem nekaj tudi takega, kar bi bilo treba v nadaljnjih razpravah zelo jasno opredeliti glede vprašanj, o katerih je govoril in nanje opozoril tovariš Golob. Gre za razpravo o avtonomnosti teh služb v družbi, ki včasih meji na razpravo, ki smo jo nekoč vodili na področju informativnih sredstev.

Četrta ugotovitev je, da smo v teh naporih bili premalo usklajeni in da je bilo preveč tega, da je vsak po svoje izvajal obravnave. Za Slovenijo vem, da

smo se trudili, da nekoliko bolj povežemo razprave. Seveda je treba vedeti, da taka akcija zahteva kreativen napor prav vseh dejavnikov. Ugotovili smo, da veliko lažje presegamo tiste dileme, ki so se nam še pred kratkim zdele nepremagljive ali pa velike ovire pri hitrejšem napredovanju. Tako mislim, da je tudi to ena izmed ugotovitev, ki jo je treba upoštevati v prihodnje.

Kje smo sedaj? V tem trenutku smo na tem, da razpravljamo o predlogu zveznega zakona. Reči moram, da so prav zaradi vprašanj, o katerih sem govoril, k predlogu vloženi številni amandmaji posameznih služb. Menimo, da smo kot republika dali dovolj konstruktiven prispevek pri oblikovanju tega predloga. Menimo tudi, da je ta predlog, predvsem v prvem delu, v načelih dovolj ustrezen. Najbrž bo praksa pokazala še marsikaj, vendar pa nismo zadovoljni z drugim delom tega predloga, kjer so določbe o nalogah federacije na tem področju, kar je, po mojem mnenju, tudi zaradi tega, ker se uresničujejo ta načela na ravni federacije nekoliko hitreje. Nimamo pa ustreznih rešitev niti za republiko niti za občino niti za temeljno raven. Tako, da se bomo glede tega še bolj trudili in ugotovili, koliko lahko pomagamo, da ta zvezni zakon dejansko optimaliziramo.

Seveda pa moramo naše znanje osredotočiti predvsem na pripravo republiškega zakona. Moram reči, da je bilo veliko razprav tudi danes in da je treba dane pobude morda poudariti tudi v stališčih zbora s tem, da vse te pripombe, ki so bile dane, predlagatelj upošteva, ko bo pripravljaval besedilo osnutka zakona. Prepričan pa sem, in je morda to slabo, da nismo, kljub temu da imamo razdelane teze, predložili k predlogu za izdajo tega zakona še teze, kajti imeli bi celovitejšo podobo.

Je pa sedanje stanje, kolikor se nanaša na razprave v Sloveniji, optimum, če ne odpremo širših razprav. O tem, kako bo to delovalo v združenem delu, v krajevni skupnosti, v samoupravni skupnosti in v občini, ne bomo dobili pravih odgovorov, kolikor vsi subjekti na tem področju ne bodo ustvarjalni dejavniki pri oblikovanju osnutka tega zakona. Zato želimo tako razpravo, ki ne bi smela biti razprava o določenem besedilu zakona, ampak bi morala biti toliko vsebinska v tej smeri, da bi dejansko dobili prave elemente, na katere bi postavili ta sistem. Zato se zavzemam za to, da sprejmemo stališča zbora.

Tovarišica predsednica zbora je predlagala nekaj dopolnil k predlogu stališč. Morda je prav, da to sprejmemo in da preidemo v tisto fazo, ko bo treba vse naše znanje skoncentrirati v to, da pripravimo čimboljše besedilo tega zakona in ga čimprej tudi sprejmemo. Hvala lepa.

Predsednica Tina Tomlje: Hvala lepa, tovariš Beznik. Želi še kdo razpravljati? (Nihče.) Ker ne želi nihče več razpravljati, potem naj se skupina sestane in pripravi dopolnitve predloga stališč zbora.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o samostojnih kulturnih delavcih.

Osnutek zakona je predložil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Obpravnavala sta ga Odbor za družbenoekonomske odnose in Zakonodajno-pravna komisija. Danes smo prejeli poročilo Odbora za družbenoekonomske odnose in predlog stališč, ki naj bi jih zbor sprejel na podlagi 72. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije in 19. člena poslovnika zbora.

Besedo dajem predstavniku predlagatelja. Besedo ima tovariš Milan Bralec, svetovalec predsednika Republiškega komiteja za kulturo in znanost.

Milan Bratec: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! V zadnjem času ste v zakonodajnih postopkih nekajkrat naleteli na pojem delovnega človeka, ki z osebnim delom samostojno kot poklic opravlja umetniško ali drugo kulturno dejavnost, in v raznih zakonih urejali nekatere elemente njegovega družbenoekonomskega položaja, na primer, v zakonu o stanovanjskem gospodarstvu, v zakonu o volitvah in delegiranju v skupščine in še posebej v zakonu o svobodni menjavi dela na področju kulturnih dejavnosti. Ob sprejemanju slednjega smo v Skupščini opozarjali na dolg naše družbe, da uredi in izboljša družbenoekonomski položaj samostojnih kulturnih delavcev. Tokrat je pred vami osnutek zakona, pripravljen na temelju predloga za izdajo zakona iz decembra 1978. leta in pripomb, danih takrat. Postopek za izdajo tega zakona je že pred časom zastal, med drugim tudi zaradi zamisli, da bi vprašanja kulture zakonodajno uredili z enim aktom.

Osnutek tega zakona sam najbolj zgovorno dokazuje, da gre v primeru samostojnih kulturnih delavcev za specifično materijo, ki je ni bilo mogoče vsebinsko združiti ali povezati z drugimi vprašanji. Verjetno bi jo lahko kvečjemu mehansko združili.

Osnutek zakona vsebuje najprej določbe o samostojnem kulturnem delavcu samem. Določa, s katerimi kulturnimi dejavnostmi se delovni človek lahko ukvarja samostojno in poklicno, ureja razvid samostojnih kulturnih delavcev, ureja, na katere načine pridobivajo dohodek, kaj so elementi cene njihovega dela ali povračil zanj in nakazuje, da je Kulturna skupnost Slovenije tisti družbeni prostor, v katerem tudi samostojni kulturni delavci s svobodno menjavo svojega dela in njegovih rezultatov zagotavljajo pogoje za svoje delovanje in razvoj, vse to pa seveda v okviru družbenih možnosti in širšega interesa ter v skladu z dogovorjeno kulturno politiko.

Ta zakon torej ne bo urejal kulturnih dejavnosti in neposredno ne bo samostojnim kulturnim delavcem ničesar dajal. Tega se zavedajo in to tudi sprejemajo. Razumejo, da bo treba številne elemente njihovega družbenoekonomskega položaja urejati v drugih zakonskih predpisih in po drugih samoupravnih poteh, česar se skupaj z njimi že tudi lotevamo. O tem govori analiza, ki ste jo prejeli skupaj z osnutkom zakona. Za nekatere od nalog, ki jih postavlja, lahko rečemo, da so že izpolnjene ali pa so v izpolnjevanju. Prav ugotovitve te analize pa so nam tudi pokazale, kateri pravni prostor je potrebno zapolniti s tem zakonom.

Temeljno načelo osnutka zakona je, da se delovni človek sam odloči, da bo zunaj delovnega razmerja, torej samostojno, zgolj z osebnim delom opravljal določeno kulturno dejavnost kot poklic, torej tako, da se bo z njo ne samo uveljavljal v družbi, ampak tudi preživeljal. Za takšno odločitev ne potrebuje dovoljenja. Ni mu treba dokazovati umetniških potenc ali drugih potrebnih lastnosti, pa tudi nobene ugodnosti si ne sme obetati zgolj zaradi takšne svoje odločitve. Prijavi naj se v razvid, da bo ta del njegovega osebnega stanja tudi formalno spoznan, evidentiran in dokazljiv. Le če ne gre za kulturno dejavnost, ali če občan ne izpolnjuje temeljnih formalnih pogojev, ga ne bo mogoče vpisati v razvid, ker pač očitno ne bo šlo za samostojnega kulturnega delavca. Vpis torej ni priznanje, ampak pravna ugotovitev statusa in ne kulturnopolitična odločitev, ampak upravno dejanje. Ker se na to ugotovitev vežejo pomembni pravni nasledki, naj nastaja v upravnem postopku pri upravnem organu, kar da občanu potrebno pravno varnost.

V razpravah v skupščinskih odborih pa se je pokazalo, da utegne odločitev o vpisu v posameznih primerih vsebovati tudi elemente kulturne politike, takrat namreč, ko bo v spornih primerih treba odločiti, ali gre za kulturno dejavnost ali ne. Že zaradi tega bi kazalo razmišljati o posebnem pooblaščenem telesu pri Republiškem komiteju za kulturo in znanost, ki bi s svojo sestavo ustrezalo tudi takšnim nalogam. Podrobnosti o tem bodo v podzakonskem predpisu, ki ga napoveduje 27. člen osnutka tega zakona.

O začasnih in trajnih delovnih skupnostih samostojnih kulturnih delavcev, ki jih bo mogoče ustanavljati šele na temelju tega zakona, pa naslednje.

Ker utegne biti narava takšne delovne skupnosti precej različna, in sicer od instrumentalnega tria, pa na primer do kompletne ekipe ustvarjalcev celovečernega filma, ne kaže uvajati preveč togih formalnosti, pa tudi ne v vsakem primeru predpisovati udeležbe družbene skupnosti v upravljanju teh delovnih skupnosti, niti prestrogih in pretogih pogojev za angažiranje družbenih sredstev, saj bi se znalo dogoditi, da bi potem takšne delovne skupnosti v praksi postale nezanimive. Kot člane delovne skupnosti pa šteje osnutek le samostojne kulturne delavce, tako da je tudi dohodek takšne delovne skupnosti vselej dohodek njenih članov, kar je pomembno zlasti v davčnem smislu. To kajpak ne pomeni, da ne bi mogla delovna skupnost vezati nase tudi drugih delavcev kakšne druge vrste.

Glede razmerja med samostojnim kulturnim delavcem in organizacijo združenega dela, s katero pomembneje sodeluje, pa naj najprej spomnimo, da je tako razmerje že uzakonjeno v zakonu o založništvu. S tem zakonom pa naj bi avtorju odprli pot do takega razmerja, s katerokoli organizacijo združenega dela, tudi tisto v materialni proizvodnji. Morda nam prav zaradi tega doslej ni uspelo najti drugega skupnega izrazila za potrebno stopnjo sodelovanja, kot je višina avtorskega honorarja v primerjavi s povprečnimi dohodki, čeprav je takšni rešitvi zares mogoče očitati, da je bolj praktična kot načelna.

Pri obeh variantah k 16. in 17. členu se predlagatelj zavzema za to, da bi ostalo prvotno besedilo. Za prehodno določbo, ki prenaša obveznosti iz republiškega proračuna na Kulturno skupnost Slovenije, pa velja, da je treba z obveznostjo vred prenesti tudi sredstva oziroma v postopku kontinuiranega planiranja dopolniti samoupravni sporazum o temeljih plana Kulturne skupnosti Slovenije.

Tovarišice in tovariši delegati! Čeprav to ni navada, naj povem, da smo tako ta osnutek in pred njim še analizo večkrat in temeljito obravnavali tudi s samostojnimi kulturnimi delavci. Sprejeli so ga. Z zadovoljstvom ugotavljamo, da so prav samostojni umetniki združeni v svojih umetniških društvih, predvsem pa v svoji skupni osnovni organizaciji sindikata pokazali, poleg upravičenega osebnega interesa, tudi veliko delovno pripravljenost, razumevanje širših družbenih interesov in načel samoupravne organiziranosti ter volje, da se vanjo vključijo kot enakopravni izvajalci in sooblikovalci kulturne politike. Večji del smo njihove pripombe že upoštevali. Nekatere pa so dobile svojo ponovitev tudi v razpravah v skupščinskih telesih. Pripombe in predloge le-teh bomo, kolikor si med seboj ne nasprotujejo, lahko upoštevali pri pripravi predloga zakona.

V imenu predlagatelja predlagam, da sprejmete osnutek zakona. Hvala lepa.

Predsednica Tina Tomlje: Hvala lepa, tovariš Bratec! Želi predstavnik Zakonodajno-pravne komisije še ustno dopolniti poročilo komisije? (Ne.) Poročevalec Odbora za družbenoekonomske odnose? (Ne.)

Pričenjam razpravo. Še prej moramo ustanoviti skupino delegatov, ki bi morda predlagana stališča po razpravi še dopolnila ali spremenila. V skupino predlagam tovariša Cirila Zlobca, Jožeta Marolta in tovarišico Štefanijo Žagmeister. Se strinjate s tako oblikovano skupino delegatov za preoblikovanje stališč k osnutku zakona o samostojnih kulturnih delavcih? (Da.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Ciril Zlobec.

Ciril Zlobec: Iskreno priznam, da nisem imel namena razpravljati, ker je tema takšna, da ni atraktivno spuščati se vanjo. Ker pa sem bil imenovan v delovno skupino, mi ni prizanešeno in zato se pač oglašam.

Najprej naj povem, da soglašam s predlogom, ki ga je dal tovariš Bratec, da se osnutek zakona sprejme, ne zaradi tega, ker bi menil, da je ta osnutek takšen, da nas bi lahko navdajal z optimizmom, da stojimo pred zakonom, ki bo rešil nekatere dileme, ki sedaj vznemirjajo kulturno sfero, ampak zato, ker mislim, da bo šele osnutek zakona omogočil dokončen razvid, kaj lahko ta zakon prinaša, in tudi omogočil opredeljevanje o njem. Izhajam namreč iz dejstva, da je bila prav v tem času, na začetku jesenske kulturne in kulturno-politične sezone, sestavljena analiza o funkcioniranju zakona o založništvu, ki v določenem smislu v bistvu tudi vključuje nekatere postavke zakona o svobodnih delavcih v kulturi oziroma njihove pravice. Republiški komite za kulturo in znanost, ki je sestavil to analizo, je ugotovil, da zakon ne opravlja tiste funkcije, ki naj bi jo, in da pravzaprav slovensko založništvo živi mimo tega zakona. Na zadnji seji Sveta za kulturno pri Socialistični zvezi, ko je bil govor o tem zakonu, so založniki ugotovili, da ni vprašanje v tem, da zakona ne spoštujejo, ampak da je v njem toliko postavk, ki onemogočajo spoštovanje zakona oziroma ravnanje po zakonu. Sedaj se seveda ob tem novem zakonu s kulturnega področja vprašujem predvsem, koliko je v tem novem zakonu takih postavk, ki bodo le postavke zakona in jih dejansko v življenju absolutno ne bomo mogli spoštovati oziroma jih bomo zaradi številnih predpisov oziroma drugih zakonov obšli.

Naj navedem konkreten primer. Sem v eni izmed inštitucij, ki zaposluje zelo veliko število svobodnih kulturnih delavcev, ali pa svobodnih delavcev v kulturi, ali delavcev svobodne kulture, ali kakorkoli že to imenujemo, in sicer v RTV. Radio in televizija zajemata tako rekoč vse slovensko kulturno zaledje, ki je, kot vemo, v mezdnem odnosu sprotnega plačevanja za storitve in potrebe. Gre za novi pritisk stabilizacije. Konkretno je treba prihraniti do konca leta 6 milijard starih dinarjev, od tega vsak dan iz programskih virov 5 starih milijonov dinarjev le en tozd radia. Prvi ukrep, ki je logičen, je izključitev vseh storitev zunanjih sodelavcev, svobodnih delavcev v kulturi, črpanje iz ponovitev klasikov in tako naprej. Kajti, hkrati je ustavljen uvoz. Niti enega traku ni mogoče več uvoziti niti produkcijskih sredstev ni za nove oddaje, ki jih preprosto nočemo posneti in tako naprej. Naj bi se ne zadrževal pri vprašanjih, ki jih veliko bolj poznate kot jih sam in ste sodelovali pri sprejemanju zakona.

Povem pa naj, da sprejemamo ta zakon o svobodnih delavcih v kulturi v trenutku, ki je najmanj za to primeren. Namreč, ponujamo zakonsko rešitev, s katero se bo zelo hitro že v fazi postopka do sprejetja zakona pokazalo, da je to le deklaracija o človekovih pravicah, ne pa zakon, ki ureja dejansko stanje in dejanske odnose v kulturi.

Osnova tega zakona torej logično temelji na svobodni menjavi dela. Moram reči, da na kulturnem področju ta pojem nikoli še ni bil razčlenjen, ker preprosto obstajajo družbenopolitične strukture, ki vztrajajo na tem, da se o tem vprašanju konkretno ne pogovarjamo, ampak hočemo ostati pri formuli, v zvezi s katero sleherna konkretna razprava to formulo razvrednoti. Založniki so ugotovili, da za založbo, ki je najdlje uveljavljala to svobodno menjavo dela, to pomeni svobodno menjavo dela na tem področju s Kulturno skupnostjo Slovenije, ki subvencionira posamezne dejavnosti, ne pa tržno svobodno menjavo. Pokazalo se je, da je le 10 % sredstev vključenih v to svobodno menjavo, 90 % pa še vedno v individualno tržno. To pomeni lov za kupca oziroma bralca. Kako se bo novi zakon o svobodnih kulturnih delavcih uspešno uresničeval, če predvideva svobodno menjavo, ker te svobodne menjave ni in, kot so ugotovili strokovnjaki na tem področju, je tudi ni mogoče predvideti, vsaj ne v naslednjem srednjeročnem obdobju.

O teh vprašanih sem nekje že pisal in sem bil obtožen, da širim skepso na kulturnem področju, ki jo je že tako dovolj. Osebo sem prepričan, da opravljam etično dejanje, če skeptično opozarjam na stanja, ki so neizbežna, ker nobeno skrivanje ne rešuje zapletene problematike.

Pritisk svobodnih kulturnih delavcev na zakon — o tem si moramo biti na jasnem — ni predvsem v tem, da bi ti razkropljeni delavci v kulturi pridobili samoupravne pravice soodločanja, sooblikovanja programov in inštitucijah, kjer delujejo, ampak povsem preprosto, da si zagotovijo svoj eksistenčni življenjski minimum. To pomeni, da je ta zakon predvsem želja po ureditvi minimalnih ekonomskih eksistenčnih vprašanj delavcev, ki niso v rednem delovnem razmerju. Analiza teh delavcev pa pokaže, da je med njimi izredno malo takih, ki bi se odločili, kar v nekem smislu predvideva zakon, da svobodno obliko svojega združevanja dela in talenta, zaradi posebne nagnjenosti k svobodnemu gibanju v tem prostoru, ampak v večini primerov gre za ljudi, ki po končanih študijih umetniške ali kulturne usmeritve niso dobili ustrezne ali pa sploh nikakršne zaposlitve znotraj kulturnih inštitucij, kulturnih organizacij, delovnih organizacij in preprosto, človek bi rekel, niso ljudje, ki se vpisujejo v register kulturnih delavcev, ampak ljudje, ki bi se lahko hkrati vpisovali tudi v register iščočih zaposlitev na borzi dela, ali kakorkoli se že to imenuje. Nekaj med njimi pa je takšnih, ki dejansko živijo kot svobodni kulturni delavci. V nekem svojem članku sem omenil pisatelja, ki izda tri knjige na leto in ga kritika celo napada, da je preveč plodovit, vendar pa s temi tremi knjigami na leto ne more normalno živeti in vzdrževati svoje družine.

Bistvo problema je, naj bi pri nas na kulturnem področju pri svobodni menjavi dela za svobodne umetnike veljal ekonomski zakon. Za ekonomski zakon na kulturnem področju pa vemo, da je le del urejanja ekonomskih problemov kulturnih delavcev. Vsi, ki smo zaposleni, imamo svoje pravice, ki so sorodne s pravicami drugih zaposlenih, medtem ko se tisti, ki ponujajo svoje delo, pač mora vključiti v stanje, kakršno narekuje gospodarski položaj. Vemo, da je tudi Kulturna skupnost Slovenije kot osnovni udeleženec v svobodni menjavi dela žal znana kot subvencioner slovenske kulture in kot tista, ki globalno menjuje delo, kar pomeni kulturno delo in gospodarski del kulturnega dela, ki je nujen in neločljiv. Vzemimo primer. Od cene knjige je 85 % gospodarska cena in šele 15 % je odpade na ustvarjalnost. Teh 85 % raste po ekonomskih zakonih naše družbe in tudi pogostokrat brez zakonov družbe. Vzemimo 200 % podražitev cene knjige v prejšnjem letu, ali pa podporo knjige ali revije. Preostanek pa

je delitev tega, kar je ostalo. V tem okviru naj bi združeval svoje delo svobodni delavec v kulturi, kar pomeni, da ne bo mogel svojega dela združevati na osnovi neke kulturne vrednosti tega, kar je opravil, ampak na osnovi razpoložljivih sredstev, ki jih bodo posamezne delovne organizacije še uspele ustvariti za takšne namene.

Če naj bom bolj konkreten glede na posamezne postavke zakona, tudi v določbah osnutka zakona je ponovno poudarjena pravica združevanja dela s konkretno organizacijo na kulturnem področju, iz česar naj bi potem izhajale samoupravne pravice do sodelovanja pri programu in seveda tudi ekonomska pravica.

Realno stanje v kulturi pa je takšno, da skoraj ni primera, da bi nekdo združeval svoje delo le pri eni organizaciji, ampak pri vseh organizacijah istega tipa, prav zato, ker sta tako razčlenitev mreže posredovanja kulturnih dobrin kot tudi ekonomski položaj delovnih organizacij v kulturi takšna, da nista naklonjena vezanju le na eno organizacijo, ampak beganju od organizacije do organizacije. To pomeni, da se pisatelj, ki napiše tri knjige na leto, ne more vezati le na eno založbo, ker ima preprosto morda ta založba le dve domači deli na programu in se mora s tremi knjigami vezati na tri založbe. Naj povem še, da se svobodni igralec veže na vsa gledališča, ne le na eno gledališče, ker ga eno gledališče preprosto ne more angažirati za celotno sezono, da ne govorim o filmskih delavcih, pri katerih je status izključno pogojen z ekonomskim stanjem in vemo, kaj se je dogajalo na tem področju. Zato mislim, da bi kazalo bolj razmišljati, da bi se prek Kulturne skupnosti Slovenije kot koordinatorja svobodni delavci v kulturi vezali na neko združenje, do česar so, na primer, prišli založniki. Pogovarjali so se namreč, da bi se med seboj dogovorili, da bi kot skupnost slovenskih založb uredili pravice za nekatera samostojna kulturna združenja, v tem primeru za pisatelje, ki sodelujejo z vsemi založbami, ne le z eno samo. Vezava v času, ki ga predvideva zakon, kolikor neko delo nastaja najmanj eno leto ali največ dve do tri leta, kar je tako kratek čas za pridobivanje ekonomskih pravic, da praktično v ničemer ne zagotavlja socialne varnosti in socialno dobrega občutka ustvarjalcu, ker on pravzaprav teži k trajnejšim ureditvam svojega socialnega statusa, ne le k mezdnemu razmerju od leta do leta, ali pa celo za polletno obdobje in podobno. Tako mislim, da bi bilo treba na tem področju prek posameznih poklicev doseči določeno sodelovanje in organiziranost, da bi zagotovili večjo socialno varnost tistim delavcem, ki bodo na tem področju iskali to varnost.

Glede samega osnutka zakona naj posredujem, kar je najbolj mučno, mnemnja strokovnih društev. Za strokovna društva pa vemo, da so pod pritiskom socialnih stanj prosilcev zmeraj naklonjena, da vsakega priporočijo z enako zavzetostjo. Če bi pogledali taka priporočila tudi v drugih primerih, bi ugotovili, da imamo vedno opravka z vrhunskimi ustvarjalci, ker strokovno društvo noče nikomur onemogočiti minimalnih socialnih možnosti. V resnici pa vemo, da je okoli 300 registriranih potencialnih umetnikov, da pa je dejansko večina vendarle »kruhoborskih« umetnikov brez prave zaposlitve in le manjši del tistih, ki prinašajo takšne kulturne umetniške vrednote, da ne porušijo družbenega odnosa do dela v kulturi. Lahko namreč pride do strahovitega absurda, da bo nekdo, ki je zaposlen, moral za mnogo manjšo ceno svoje delo menjavati na svobodni borzi dela, ali pa kakorkoli se to imenuje, kot tisti, ki je zaradi socialnega pritiska v svobodnem odnosu in potrebuje sredstva za življenje.

Zakon bi moral, če naj ne vnese popolne zmede v vrednost kulturnega dela, vendarle imeti jasno opredeljeni dve dimenziji. Čeprav je bilo v tem zboru rečeno, da zakon preveč poudarja socialno reševanje statusa udeležencev v tej sferi, mislim, da ne moremo iti mimo tega problema. Za večino bo osnovno vprašanje reševanje socialnega statusa, za najboljše med njimi pa bo omogočena menjava na osnovi dejanske vrednosti dela, ki mora ohraniti tiste kriterije v oceni, ki so splošno veljavni za slovensko nacionalno kulturo. Sicer bomo še tistih nekaj kriterijev, ki jih imamo in ki se nam sproti rušijo pa jih z muko spet vzpostavljamo, dokončno pokopali in bomo znova začeli razpravo o kulturi. Hvala lepa.

Predsednica Tina Tomlje: Hvala lepa, tovariš Zlobec. Kdo želi še razpravljati? Sedaj smo v takem položaju, da ne vem, če gremo lahko mimo dejstva, da je bilo v uvodu tovariša Bratca nekaj protislovnosti pri obrazložitvi koncepta osnutka, potem pa pristajanje na pripombe delovnih teles in sklepe. To so seveda precej velike konceptualne razlike. Mislim, da je razprava tovariša Zlobca odraz resničnega stanja in bi morali veliko bolj skrbno pregledati te inštitute, ki jih hočemo uveljaviti v tem zakonu in ki bi se nanašali na družbenoekonomski položaj svobodnega in kulturnega delavca.

To, kar navajajo v svojih poročilih družbenopolitične organizacije, so do določene stopnje tudi nedorečene stvari, tako da smo na robu tega, da se nam zopet ponovi neuspeh, kot se nam je že večkrat na tem področju.

Predložena stališča smo oblikovali glede na široke razprave. Tako ste lahko ugotovili, da je Zakonodajnoppravna komisija zelo izrazito oblikovala svoj odnos do posameznih inštitutov. Tudi v drugih zborih je stekla široka razprava, zlasti v delovnih telesih Zbora občin. Predlogi so seveda drugačni, kot jih predlaga predlagatelj. Opredelili smo se, da predlagamo zboru, da se ne zadovolji z rešitvijo v osnutku glede razvida ali registra, kot ga je imenoval tovariš Zlobec, ker ne bi bilo prav, da že z vpisom v register občan pridobi nekatere pravice zaradi tega, ker je to pri državnem organu, pa zaradi tega, ker so ti pogoji za vpis v ta register v bistvu formalno tako široko postavljeni, da se vanj lahko vpiše tudi delavec, ki ne dela na področju kulture. Tovariš Zlobec je v svoji razpravi omenil, da gre tako za tiste, ki bi se lahko vpisali v register, kot tudi za tiste, ki bi se lahko prijaviли skupnosti za zaposlovanje. Skratka, družbenoekonomske pravice in obveznosti s samim vpisom ne bi smele še nastati. Nastale bi lahko šele, kadar bi se v kulturni skupnosti s samoupravnim sporazumom odločili za kriterije za ureditev tega družbenoekonomskega statusa. Takšno je približno besedilo 2. točke stališč glede vpisa.

Opozorim pa naj, da je v 3. točki napaka, ker se prvi stavek nanaša na povezovanje samostojnega kulturnega delavca z organizacijo združenega dela. v drugem stavku pa se je hotelo opozoriti na to, da bi pri delovnih skupnostih, kadar bi jih ustanovili samostojni kulturni delavci, bilo izpeljano družbeno upravljanje, vendar vsaj takrat, kadar gre za vložena znatna družbena sredstva, ali pa kadar gre za zelo zahteven program. Tako je treba 3. točko popraviti v tem smislu, da se stališče glede uresničevanja splošnega družbenega interesa nanaša na delovne skupnosti, ki se bodo morebiti oblikovale na tem področju, ne pa na sodelovanje kulturnih delavcev s katerokoli organizacijo združenega dela. Mislim, da mora skupina delegatov to besedilo jasno opredeliti.

V razpravi sem na nekaterih mestih že opozorila, to pa naj bo povedano tudi v stališčih, da s tem da tudi človek prevzema večjo odgovornost in ima

uvajanje inštituta delovne skupnosti kulturnih umetnikov pravno-formalno podlago v zakonu o združenem delu, premalo upoštevamo družbeno prakso, razvite samoupravne in družbenoekonomske odnose, da bi ta inštitut v življenju dejansko lahko zaživel. To je potem lahko tudi eden izmed aktov, ko si nekaj zapišemo, pravno-sistemske uredimo, realiziramo pa ne. Potem pa ocenjujemo, da ljudje nočejo izpolnjevati zakonov. Morda pa smo premalo odgovorni, ko uvajamo določen pravni inštitut, pa nismo upoštevali razmer, ali ga je mogoče pravilno tudi realizirati. Seveda je inštitut delovne skupnosti v zakonu o združenem delu zelo opredeljen in ga seveda tako poljudno pravno-sistemske ne moremo postaviti, kakor je bilo povedano v obrazložitvi. Ne bomo zahtevali družbenega upravljanja, ne bomo zahtevali davkov, ne bomo zahtevali delitve dohodka. To vse ni res. Kadar gre namreč za delovno skupnost, mora le-ta poslovati po določelnih zakonitostih in na podlagi družbenoekonomskih odnosov, kot veljajo v drugih podobnih delovnih skupnostih ali temeljnih organizacijah združenega dela, saj skoraj ni razlike med notranjim poslovanjem temeljne organizacije združenega dela in delovne skupnosti.

V zvezi s tem ne bi predlagala, da se mora Družbenopolitični zbor tako restriktivno opredeljevati do tega novega inštituta, ampak bi dala v razmislek, da je vendarle treba to podrobno proučiti. Na to je seveda vedno dan odgovor, da to materijo na tak način urejajo tudi že v drugih republikah. To najbrž ne more biti argument, vendar vemo, da smo ne dolgo tega obravnavali poročilo o uresničevanju pravne pomoči. Tudi v zakonu o pravni pomoči imamo delovne skupnosti odvetnikov, pa vendar smo po dveh letih uresničevanja zakona ugotovili, da je ustanovljena le ena delovna skupnost, pa še tista najbrž nima vseh značilnosti delovnih skupnosti odvetnikov.

Predlagali smo tudi, da bi se Družbenopolitični zbor drugače opredelil, kot se je predlagatelj, kdaj nastanejo pravice svobodnemu umetniku, kadar se povezuje z organizacijo združenega dela. Predvsem bi morali oporekati, da te pravice nastanejo že s samo pogodbo, ampak bi morali izhajati iz načela dela, da nastanejo šele takrat, kadar dejansko pride do razmerja v smislu dela in menjave dela. Mislím, da je o tej temi na široko govoril tovariš Zlobec, in sicer o praktičnih razsežnostih teh problemov in možnih dejanskih urejanja družbenoekonomskega položaja svobodnega umetnika v teh odnosih.

Sklicevanje na to, da se svobodni umetniki zelo strinjajo s takim konceptom, me nekako ne zadovoljuje. Tovariš Zlobec je na svojstven način ilustriral, da jim gre bolj za ureditev socialnega statusa. Pri ureditvi družbenoekonomskega statusa svobodnega umetnika bi vendar morala biti dana dva elementa, in sicer volja občana, da se bo odločil za tak način dela, po drugi strani pa, ker je to izjemen status, bi morala biti oblikovana tudi volja družbene skupnosti, ki prevzema nase pričakovanje, da bo ta občan prispeval umetniške storitve v narodovo kulturno zakladnico.

V stališčih je predlagano, naj bi se taka volja oblikovala v Kulturni skupnosti Slovenije, v kateri bi sprejeli samoupravni splošni akt in določiti merila, kdo so svobodni kulturni delavci in komu se lahko popravlja družbenoekonomski status z ekonomskim odnosom s Kulturno skupnostjo Slovenije. Po drugi strani pa pri tem iskanje inštitucije, ali bolj samoupravne ali bolj državne, po mojem mnenju, še ni rešitev. Na tem področju bi vendarle morali tudi ustvarjalci, ki se povezujejo v svoja društva, prevzeti določeno družbeno odgovornost, da pomagajo pri oblikovanju meril za opredelitev pričakujoče ustvarjalnosti kulturnega ustvarjalca, ki se prijavlja za tak način dela.

Preprosto povedano, v stališčih tega nismo zapisali, je pa najbrž res, da bi morali kulturni delavci, ki se zelo strinjajo s takim načinom ureditve, da jih bo državni organ zapisal v svoj razvid, vendarle tudi prevzeti odgovornost pri oblikovanju meril in drugih pogojev, ki naj zagotovijo, da bodo na tak način kulturno ustvarjali, toda le tisti, ki jim tak status pripada glede na umetniško moč.

To je vse, kar znam povedati o tej, po mojem mnenju, zelo zahtevni temi. Mislim, da bi morala skupina še proučiti ta stališča, da bi se lahko do njih opredelili.

Zaključujem razpravo s tem, da prosim delovno skupino, da popravi stališča.

Vračamo se na 2. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o družbenem sistemu informiranja.

Zdi se, da je skupina delegatov popravila stališča k predlogu za izdajo zakona o družbenem sistemu informiranja. Besedo ima tovariš Vlado Beznik.

V l a d o B e z n i k : Skupina se je na osnovi razprave lotila redakcije stališč in predlaga namesto treh točk pet točk. Zato, da bi imeli celoto pred očmi, bom prebral celotno besedilo, povedal pa bom, v čem so spremembe.

Glede 1. točke skupina predlaga, da ostane sedanje besedilo, kar pomeni »Družbenopolitični zbor ugotavlja, da predlog za izdajo zakona o družbenem sistemu informiranja daje načela, na katerih naj temelji zakon, ne opredeljuje pa glavnih rešitev bodočega zakona.«

Dosedanja 2. točka naj se razdeli v dve točki in se z majhnimi spremembami glasi: »Predlagatelj naj v osnutku zakona opredeli izhodišča za usklajeno delovanje subjektov družbenega sistema informiranja na enotnih temeljih«. Nadaljuje se z novim besedilom: »Za uresničitev tega je potrebno večje medsebojno sodelovanje, pomoč ter odgovornost vseh glavnih subjektov pri reševanju vprašanj, ki se pojavljajo pri oblikovanju zakona.«

3. točka vsebuje drugi del dosedanjega besedila 2. točke, in sicer: »Zakon mora dati podlago za oblikovanje takega informacijskega sistema v organizacijah združenega dela in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih, občinah in v republiki, ki bo delovnim ljudem in občanom zagotavljal podatke in informacije za odločanje.«

4. točka je nova, in sicer: »Pri oblikovanju osnutka zakona je potrebno posebno pozornost posvetiti opredelitvi načina zagotavljanja posebnega družbenega interesa in zagotovitvi osnov za zaščito podatkov, ki jih je potrebno varovati.«

5. točka ostane v dosedanjem besedilu, kar pomeni: »Upoštevaajoč razloge, ki utemeljujejo potrebo po zakonu o družbenem sistemu informiranja in glede na ustreznost načel, na katerih naj temelji zakon, zbor meni, da je zakon potreben in zato predlaga Zboru združenega dela in Zboru občin, da sprejmeta predlog za izdajo zakona.«

Predsednica T i n a T o m l j e : Hvala lepa, tovariš Beznik. Slišali ste dopolnitvi in spremembe predloga stališč. Predlaga kdo kakšno dopolnitev? (Ne.) Dajem na glasovanje predlog stališč. Kdor je za predlog stališč k predlogu za izdajo zakona o družbenem sistemu informiranja, naj prosim dvigne rodo! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlog stališč k predlogu za izdajo zakona o družbenem sistemu informiranja, ki ga bom v skladu z določbami poslovnika poslala pristojnima zboroma in predlagatelju. Odrejam 40 minutni odmor.

(Seja je bila prekinjena ob 11. uri in se je nadaljevala ob 11.50.)

Predsednica Tina Tomlje: Vračamo se na 3. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o samostojnih kulturnih delavcih.

Skupina delegatov je oblikovala predlog sprememb in dopolnitev stališč k osnutku zakona o svobodnih kulturnih delavcih in prosim tovariša Jožeta Marolta, da zboru poroča.

Jože Marolt: Izhajajoč iz razprave, skupina delegatov predlaga, da predlagana stališča, ki smo jih prejeli na klop, spremenimo. Pri tem pa bi rad rekel, da smo v skupini delegatov, ko smo analizirali razpravo, ki je bila v tem zboru, v prvi vrsti ugotovili, da gre specifičnost, ki je in mora biti prisotna pri oblikovanju tega zakona, v tej smeri, da ni realno pričakovati, da bo ta zakon v celoti uredil družbenoekonomski položaj svobodnega umetnika v tem smislu, da ga popolnoma izenači z delavci v združenem delu, ampak gre za to, da ga uredi na način, ki ga približa delavcem v združenem delu, pa vendarle izhaja iz tega specifičnega odnosa, ki naj bi ga imel samostojni kulturni delavec.

Zato predlagamo, da se v 1. točki črtata besedi: »v celoti« in nadomestita z: »še dovolj«, tako da bi se 1. točka glasila: »Družbenopolitični zbor ugotavlja, da predlagani zakon ne določa še dovolj elementov, na katerih bi lahko samostojni kulturni delavci na podlagi svojega dela in rezultatov tega dela uveljavili v načelu enak družbenoekonomski položaj in v osnovi enake pravice kot delavci v združenem delu.«

Pri 2. točki predlagamo, da se prvi stavek v celoti črta, drugi stavek pa bi se glasil: »Družbenopolitični zbor meni, da sam vpis v razvid samostojnih kulturnih delavcev še ne more konstituirati pravic teh delavcev. Zakon pa naj opredeli, da se pravice, dolžnosti in obveznosti določijo in uresničujejo v samoupravni interesni skupnosti na podlagi samoupravnega splošnega akta.«

V 3. točki prav tako predlagamo, da se prvi stavek prvega odstavka črta, drugi stavek pa naj bi se glasil: »Zakon naj naloži samoupravnim subjektom, da s samoupravnimi splošnimi akti uredijo uresničevanje splošnega družbenega interesa posebej takrat, kadar so bila vložena večja družbena sredstva, ali ko gre za uresničitev zahtevnejšega programa.«

Drugi odstavek 3. točke ostane nespremenjen.

Predlagamo, da ostane 4. točka v celoti nespremenjena.

V 5. točki pa gre v bistvu le za strojepisno napako. Zadnja beseda v besedilu: »upoštevaje stališče zakona« je pravilno: »upoštevaje stališča zbora«, kar pomeni, da besedo »zakona« nadomestimo z besedo »zbora«.

Predsednica Tina Tomlje: Slišali ste predlog skupine delegatov, ki predlaga spremembe in dopolnitve predloga stališč k osnutku zakona o svobodnih kulturnih delavcih. Ima kdo kakšno pripombo? (Ne.) Dajem na glasovanje spremembe in dopolnitve, ki jih predlaga skupina. Kdor je za, naj prosim

dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlagane spremembe in dopolnitve predloga stališč.

Dajem na glasovanje predlog stališč k osnutku zakona o samostojnih kulturnih delavcih. Kdor je za predlog stališč, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlog stališč k osnutku zakona o samostojnih kulturnih delavcih, ki ga bom v skladu z določbami poslovnika zbora poslala Zboru združenega dela, Zboru občin in Skupščini Kulturne skupnosti Slovenije ter predlagatelju.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o dopolnitvi zakona o osebnem imenu.

Predlog zakona je predložil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. V Skupščini pa so ga obravnavali: Odbor za družbenopolitični sistem, Komisija za narodnosti in Zakonodajno-pravna komisija.

Pri tej točki dnevnega reda je kot predstavnik Izvršnega sveta navzoč tovariš Tomaž Ertl, republiški sekretar za notranje zadeve. Želijo poročevalci delovnih teles dopolniti svoja poročila? (Ne želijo.)

Prehajamo na razpravo. Želi kdo razpravljati? (Nihče.) Ker ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog zakona o dopolnitvi zakona o osebnem imenu. Kdor je za predlog zakona, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlog zakona o dopolnitvi zakona o osebnem imenu.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o dopolnitvah zakona o matičnih knjigah.

Predlog zakona je predložil Izvršni svet. Obravnavali so ga: Odbor za družbenopolitični sistem, Komisija za narodnosti in Zakonodajno-pravna komisija.

Tudi pri tej točki dnevnega reda je kot predstavnik predlagatelja navzoč tovariš Tomaž Ertl, republiški sekretar za notranje zadeve. Želijo predstavniki delovnih teles dopolniti poročila? (Ne želijo.) Želi kdo razpravljati o predlogu zakona? (Ne želi.)

Zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog zakona o dopolnitvah zakona o matičnih knjigah. Kdor je za predlog zakona, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlog zakona o dopolnitvah zakona o matičnih knjigah.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prekrških.

Predlog za izdajo zakona je predložil Izvršni svet. Obravnavala pa sta ga Odbor za družbenopolitični sistem in Zakonodajno-pravna komisija. K tej točki dnevnega reda sprejema zbor stališča na podlagi 72. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije in 19. člena poslovnika zbora.

Besedo dajem tovarišu Mihi Wohinzu, republiškemu svetovalcu v Republiškem sekretariatu za pravosodje, upravo in proračun. Besedo ima tovariš Miha Wohinz.

M i h a W o h i n z : Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Predloženi predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prekrških je nastal na podlagi celovite in poglobljene proučitve sedaj veljavnega zakona o prekrških, ki ga je ta Skupščina sprejela julija 1977. leta.

Izvršni svet je namreč menil, da je potrebno pravnemu urejanju prekrškov nameniti več pozornosti, saj gre za področje, na katerem se uporabljajo represivni ukrepi in ki po obsegu zajame izredno veliko občanov. Samo v 1980. letu je bilo kaznovanih v postopku o prekršku približno 140 tisoč fizičnih in pravnih oseb. Prav zaradi tega je bilo, kot rečeno, potrebno temeljito proučiti celotno problematiko prekrškov, predvsem s stališča stopnje razvoja našega družbenopolitičnega sistema, v katerem vključujemo tudi kaznovalno pravo v najširšem smislu.

To delo je opravila posebna delovna skupina pri Inštitutu za kriminologijo Pravne fakultete v Ljubljani, v kateri sodelujejo profesorji Pravne fakultete, sodniki Republiškega senata za prekrške, Vrhovnega sodišča SR Slovenije, Republiškega javnega tožilstva in Republiškega sekretariata za notranje zadeve. Namen predlaganih sprememb in dopolnitev je predvsem doseči uskladitev prava o prekrških s kazenskim pravom, kateremu se v teoriji in praksi vedno bolj približuje. Posledice neuskklajenosti obeh pravnih področij se kažejo v dejstvu, da je storilec prekrška kot družbi manj nevarnega dejanja obravnavan strožje kot storilec kaznivega dejanja, kar je še zlasti očitno pri obravnavanju mladoletnih storilcev prekrškov. Nakazana rešitev v predlogu za izdajo bi položaj mladoletnikov v postopku o prekršku ustrezneje uredila.

Nadalje je namen predlaganih sprememb omejitev predpisovanja, kakor tudi izrekanja kazni zopora. Kazen zopora, izrečena v postopku o prekršku, je izrazito represiven ukrep, saj zaradi kratkotrajnosti ni mogoče izvajati v času prestajanja zopora nobene prevzgoje. Gre, kot vemo, v pretežni večini za kazen zopora za prekršek do sedem dni. Zelo redke so izjeme, kjer je to obdobje daljše. Da pa se ta represiven ukrep še zelo pogosto uporablja, in to v večjem obsegu kot v kazenskem pravu, izhaja iz podatka, da v naših kazenskih popoljševalnih zavodih letno prestaja kazen zopora zaradi prekrška približno 4000 oseb, kar je 60 odstotkov vseh oseb, ki prestajajo kazen zopora v naših zavodih.

Naš namen je, da se uskladi kaznovalna politika na tem področju in doseže namen izrekanja sankcij za prekrške, ki je v preprečevanju prekrškov in v vzgojnem vplivanju na druge osebe, da pač teh prekrškov ne bi izvrševale.

Predlagane spremembe in dopolnitve se nanašajo še na nekatera druga pomembna vprašanja, tako glede materialnih določb, kakor tudi postopka o prekrških.

Predlagane rešitve so delegati v delovnih telesih Skupščine SR Slovenije obravnavali in jih v celoti podpri, tako tudi pristojni odbor tega zbora. Do vseh nakazanih vprašanj se je pozitivno opredelila tudi Zakonodajno-pravna komisija te Skupščine. V tem smislu in ob morebitnih napotkih današnje seje bo predlagatelj tudi pripravil zakonski osnutek.

Na koncu še tole. Zakon o prekrških opredeljuje organe za postopek o prekrških kot samostojne organe družbenopolitičnih skupnosti, ki jih v praksi

prištevamo med pravosodne organe v širšem smislu. Do tega smo se skozi leta vendarle dokopali. Dolgo časa nismo vedeli, kam bi jih v sistemu postavili ali so to upravni organi, ali so organi kazenskega pregona. Glede na to, da bomo v skladu z ustavnimi amandmaji morali opredeliti nosilce pravosodnih funkcij, bo potrebno jasno opredeliti tudi status in položaj organov za postopek o prekrških. Tega ta predlog za izdajo zakona posebej ne zajema, ker bomo šele ob usklajevanju celotnega kompleksa zakonov s področja pravosodja lahko odgovorili na vprašanje, ali naj zahteve ustavnih amandmajev uredimo z enim zakonom, ali v vsakem zakonu posebej in kako. Kolikor bo sprejeto stališče, da je to stvar posameznih zakonov s tega področja bomo pripravili ustrezne rešitve tudi v osnutku tega zakona.

Glede na to predlagam v imenu Izvršnega sveta, da Družbenopolitični zbor sprejme predlog stališč, s katerim ugotavlja, da je predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prekrških potreben, in predlaga pristojnima zboroma, da ga sprejmeta v predloženem besedilu. Hvala lepa.

Predsednica Tina Tomlje: Hvala lepa, tovariš Wohinz. Poročevalci delovnih teles, ali boste dopolnjevali poročila? (Ne.)

Začenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Ker ne želi nihče besede, zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog stališč k predlogu za izdajo tega zakona v besedilu, ki ga je pravkar navedel predstavnik predlagatelja. Kdor je za predlog stališč k predlogu za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prekrških, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlog stališč k predlogu za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prekrških.

V skladu z določbo 20. člena poslovnika zbora bom predlog stališč posredovala Zboru združenega dela, Zboru občin in predlagatelju.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na predloge in vprašanja delegatov.

Nimamo postavljenega nobenega vprašanja. Želi kdo postaviti delegatsko vprašanje? (Ne.)

S tem je tudi zadnja točka dnevnega reda izčrpana in s tem celoten dnevni red današnje seje zbora. Zaključujem sejo Družbenopolitičnega zbora.

(Seja zbora je bila končana ob 12. uri.)

59. seja

(30. septembra 1981)

Predsedovala: Tina Tomlje,
predsednica Družbenopolitičnega zbora

Začetek seje ob 9. uri.

Predsednica Tina Tomlje: Tovarišice in tovariši delegati! Pričenjam 59. sejo Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije.

Za današnjo sejo so se opravičili naslednji delegati: Geza Bačič, Vlado Beznik, Jože Božič, Humbert Gačnik, Ivan Godec, Janez Japelj, Rudi Kropivnik, Teodora Krpan, Zoran Polič, Igor Uršič in Milan Kučan.

Ker se je podpredsednik zbora tovariš Igor Uršič opravičil, predlagam, zboru, da mi pomaga voditi sejo tovariš Vito Habjan. Se strinjate s tem predlogom? (Da.) Prosim tovariša Vito Habjana, da pride za predsedniško mizo.

Z dopisom z dne 8. septembra 1981. leta sem dnevni red za današnjo sejo razširila z osnutkom zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin.

Glede na to predlagam za današnjo sejo naslednji dnevni red:

1. ocena uresničevanja sklepov in stališč Skupščine SR Slovenije o obmejnem gospodarskem sodelovanju;
2. uresničevanje politike zaposlovanja;
3. osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin;
4. predlog periodičnega delovnega načrta Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije za IV. trimesečje 1981;
5. volitve in imenovanja;
6. predlogi in vprašanja delegatov.

Predlaga kdo kakšno spremembo ali dopolnitev dnevnega reda? (Ne.) Ker ne predlaga nihče nobene spremembe ali dopolnitve, ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel dnevni red za današnjo sejo.

Predsednik Zbora združenega dela in predsednica Zbora občin sta me z dopisom z dne 24. septembra 1981. leta obvestila, da sta zbor obravnavala predlog za izdajo zakona o družbenem sistemu informiranja, osnutek zakona o samostojnih kulturnih delavcih in predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prekrških in jih sprejela v skladu s stališči tega zbora.

V skladu z določbami poslovnika Skupščine SR Slovenije predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

Družbenopolitični zbor ugotavlja, da sta Zbor združenega dela in Zbor občin sprejela predlog za izdajo zakona o družbenem sistemu informiranja, osnutek zakona o samostojnih kulturnih delavcih in predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prekrških v skladu s stališči, ki jih je Družbenopolitični zbor sprejel na podlagi 72. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije in 19. člena poslovnika zbora na svoji seji dne 23. septembra 1981. leta.

Kdor je za tak sklep, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na oceno uresničevanja sklepov in stališč Skupščine SR Slovenije v obmejnem gospodarskem sodelovanju.

Poročilo o uresničevanju sklepov in stališč Skupščine SR Slovenije o obmejnem gospodarskem sodelovanju je predložil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. Poročilo sta na skupni seji obravnavala Odbor za družbenoekonomske odnose in Komisija za mednarodne odnose.

Danes smo prejeli tudi ocene in stališča Komisije za manjšinska in izseljeniška vprašanja pri Predsedstvu Republiške konference SZDL in predlog smernic in aktivnosti za pospeševanje obmejnega gospodarskega sodelovanja, ki nam jih je poslal Izvršni svet. To zadnje gradivo ste pravkar prejeli na klop.

Uvodno besedo k tej točki dnevnega reda ima predstavnik predlagatelja tovariš Jernej Jan, član Izvršnega sveta in predsednik Republiškega komiteja za mednarodno sodelovanje.

Jernej Jan: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! V poročilu o uresničevanju sklepov in stališč o obmejnem gospodarskem sodelovanju SR Slovenije s sosednjimi državami iz 1975. leta in iz 1978. leta je dana ocena doseženih rezultatov po 1978. letu s predlogom smernic za nadaljnjo aktivnost in pospeševanje obmejnega gospodarskega sodelovanja z republiko Italijo, republiko Avstrijo in Ljudsko republiko Madžarsko.

V obmejnem gospodarskem sodelovanju je po 1978. letu prišlo do vidnih rezultatov. Od začetnih oblik pretežno blagovne menjave, v katero so bile vključene le za to delovanje posebej pooblaščenе trgovske organizacije, je začelo preraščati v razvitejše in trajnejše oblike gospodarskega sodelovanja, v katero se vključuje vse večje število temeljnih organizacij združenega dela.

V obdobju po 1978. letu se kaže premik v večji zainteresiranosti organizacij združenega dela za uveljavljanje višjih oblik gospodarskega sodelovanja s sosednjimi državami; povečala se je blagovna menjava in stopnja organizi-

ranosti gospodarskega sodelovanja SR Slovenije s sosednjimi državami; storjen je napredek v samoupravni organiziranosti obmejnega gospodarskega sodelovanja.

V obmejno gospodarsko sodelovanje in v razvoj dobrososedskih odnosov se vključujejo številni družbeni in gospodarski dejavniki v SR Sloveniji, zlasti pa obmejne občine, društva, zbornice in druge asociacije gospodarstva, znanstvene institucije ter družbenopolitični in drugi organi ter organizacije. Hkrati so bili intenzivirani stiki tudi na področju kulturnega, prosvetnega, znanstveno-tehničnega in drugega sodelovanja.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je imel v zadnjem obdobju številne delovne stike z vladnimi in drugimi ustreznimi organi v sosednjih deželah, s katerimi so bila obravnavana tudi vprašanja pospeševanja obmejnega gospodarskega sodelovanja. Z razvojem obmejnega gospodarskega sodelovanja uresničujemo politiko dobrososedskih odnosov ter ustvarjamo pogoje za hitrejšo reševanje odprtih vprašanj, tudi tistih, ki se nanašajo na položaj in uveljavljanje pravic slovenske narodne skupnosti v zamejstvu in narodov in narodnosti v SR Sloveniji.

V obmejnem gospodarskem sodelovanju je doseženo največje povečanje v odnosih z Italijo. Menjava blaga po tržaškem in goriškem sporazumu stalno narašča, posebej v zadnjem obdobju. Indeks izvoza po tržaškem sporazumu v prvih osmih mesecih tega leta znaša v primerjavi z istim obdobjem prejšnjega leta 141, po goriškem sporazumu 138, medtem ko je bistveno večji tudi uvoz, kjer je indeks rasti po tržaškem sporazumu 259, po goriškem pa celo 478. V prvih osmih mesecih tega leta je že presežen v interesni skupnosti za obmejno gospodarsko sodelovanje z Italijo usklajen letni plan izvoza v tem letu za 4,5 %, plan letošnjega uvoza pa za 25,9.

Na obmejnem območju Italije je ustanovljenih več mešanih podjetij. Nekatere organizacije združenega dela so vzpostavile dolgoročne kooperacije in poslovno-tehnično sodelovanje. Ob tem ni dovolj prisoten interes na italijanski strani za skupne naložbe pri nas.

Pomemben dejavnik obmejnega gospodarskega sodelovanja je tudi sporazum med Jugoslavijo in Italijo o ureditvi osebnega prometa ter suhozemskega in pomorskega prometa ter prevoza med obmejnimi območji, tako imenovani »videmski sporazum«. Usklajeno je besedilo sprememb in dopolnitev tega sporazuma. Hitrejši razvoj obmejnega gospodarskega sodelovanja nalagajo tudi osimski sporazumi, ki predvidevajo izdelavo skupnih študij za izboljšanje sodelovanja po obmejnih sporazumih, zlasti pa višjih oblik gospodarskega sodelovanja. Te naloge iz osimskih sporazumov doslej še niso v celoti opravljene. Dosežen je načelni dogovor o ustanovitvi posebne mešane meddržavne komisije za obmejno gospodarsko sodelovanje, ki bo lahko prispevala k razvijanju sedanjih in novih oblik v obmejnem gospodarskem sodelovanju.

SR Slovenija in Avtonomna dežela Furlanija-Juljska krajina sta pripravili predlog, da se z dopolnitvijo tržaškega sporazuma uredi tudi sodelovanje na področju ribiškega gospodarstva v tržaškem zalivu.

Obmejno gospodarsko sodelovanje z Avstrijo poteka v okviru redne blagovne menjave med obema državama in sklenjenih sejemskih sporazumov, ki so dali doslej pozitivne rezultate. Kot je znano, si prizadevamo, da bi z Avstrijo sklenili sporazum o obmejnem gospodarskem sodelovanju, do česar pa doslej ni prišlo. Ker bi tak sporazum lahko omogočil razmah obmejnega sodelovanja z Avstrijo, se bomo zanj še naprej odločno zavzemali.

V zadnjih stikih Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije z deželnicima vladama Koroške in Štajerske so bila dogovorjena in oblikovana nekatera delovna telesa, ki naj bi posvetila ustrezno pozornost razvijanju gospodarskega in drugega sodelovanja z obeh strani meje.

Tudi z Ljudsko republiko Madžarsko uspešno razvijamo gospodarsko sodelovanje. To je še posebej razvidno med pomurskimi občinami in obmejnimi županijami. Obseg blagovne menjave vsako leto narašča, vendar menimo, da še niso izkoriščene vse možnosti, ki jih daje meddržavni sporazum o obmejnem gospodarskem sodelovanju. Dosežen je napredek v industrijski kooperaciji, saj bo v kratkem podpisanih na tem področju več pogodb.

K pozitivnemu razvoju obmejnega gospodarskega sodelovanja je prispevala tudi ustanovitev interesnih skupnosti za razvoj obmejnega gospodarskega sodelovanja z Italijo, Avstrijo in Madžarsko, ki pomeni bistven kvaliteten premik v organiziranju združenega dela za izvršitev nalog na področju pospeševanja obmejnega gospodarskega sodelovanja.

V interesne skupnosti je včlanjenih več kot 200 članic. Te skupnosti so vse bolj mesto usklajevanja interesov organizacij združenega dela, ki so vključene vanje.

V obdobju po 1978. letu so bili za razvoj obmejnega gospodarskega sodelovanja uveljavljeni v zunanjetrgovinskem in deviznem režimu pomembni stimulativni ukrepi. Organizacije združenega dela v okviru dogovorjenih planov pri izvozu v obmejnem gospodarskem sodelovanju v celoti razpolagajo z ustvarjenimi devizami v razmerju 1:1 in ne združujejo dela deviznega priliva za plačilo uvoza nafte, za potrebe šolstva, zdravstva in drugih dejavnosti posebnega pomena.

V okviru samoupravne interesne skupnosti Slovenije za ekonomske odnose s tujino vse naše organizacije združenega dela združujejo del celotnega deviznega priliva za plačilo uvoza in transfer kapitala v obmejnem gospodarskem sodelovanju. Dohodek, ki ga organizacije združenega dela vlagajo v obmejno gospodarsko sodelovanje, ni podvržen davku na dohodek temeljnih organizacij združenega dela. Uvedene so olajšave pri najemanju oziroma dajanju kreditov v tujino in poenostavljen je postopek pridobivanja blagovnih in deviznih kontingentov.

Vse te olajšave v režimu se izražajo v opaznem napredku v zadnjih letih, saj se je delež izvoza v obmejnem gospodarskem sodelovanju v vsem slovenskem izvozu na konvertibilno območje od 1978. leta, ko je znašal 2,6 %, povzpел na 5,3 % v tem letu, pri uvozu pa od 1,8 na 4,3 % v istem obdobju. Bistveno je izboljšana tudi struktura menjave, saj se delež uvoza blaga široke porabe vsako leto zmanjšuje, povečuje pa se delež reprodukcijskega materiala in tudi opreme.

V obmejnem gospodarskem sodelovanju pa so kljub doseženemu napredku še vedno prisotne nekatere pomanjkljivosti. Interesne skupnosti za obmejno gospodarsko sodelovanje so zaživele šele formalno. Vanje so vključene pretežno organizacije združenega dela z obmejnih območij. V skupnostih se zaenkrat uveljavlja le postopek planiranja in usklajevanja planov, ne pa tudi združevanja sredstev za realizacijo usklajenih planov. Zato bo treba delovanje interesnih skupnosti izboljšati predvsem v tej smeri.

Zaostaja še planiranje v občinah. Ni še dovolj uveljavljena vloga občin v mednarodnih odnosih, kot je bila opredeljena na posvetovanju 1979. leta v Škofji Loki. Slovenske organizacije združenega dela v obmejnem gospodarskem

sodelovanju še vedno nastopajo v premajhni povezavi z organizacijami združenega dela iz drugih socialističnih republik in avtonomnih pokrajin.

V obmejnem gospodarskem sodelovanju se je doslej, poleg blagovne menjave, razvijalo še proizvodno sodelovanje. Premajhna pa je aktivnost na področju kmetijstva, zadružništva, bančništva, turizma, prostorskega planiranja in dnevnega gibanja delovne sile ter aktivnosti pri pripravi skupnih programov za pospeševanje manj razvitih območij z obeh strani meje.

Ni še dovolj razvito povezovanje znanstveno-raziskovalnih institucij z obeh strani meje in širše znanstvene raziskave niso še dosti usmerjene v razvoj in napredek obmejnega gospodarskega sodelovanja. Ni še dovolj uveljavljena dolgoročnost in stabilnost režima zunanjetrgovinskega poslovanja, tako da obmejno gospodarsko sodelovanje še ni v celoti zaživelo kot specifična oblika gospodarskega sodelovanja s sosednjimi državami.

V obmejnem gospodarskem sodelovanju z Italijo so še vedno prisotni nekateri problemi, kot so dolgotrajni postopki v Italiji pri sprejemanju in predlaganju blagovnih list, še ne dovolj ustrezna struktura menjave in občasni pozitivni saldi na avtonomnih računih.

Tovarišice in tovariši delegati! V prvih osmih mesecih tega leta je v ekonomskih odnosih s tujino prišlo do znatnih odmikov pri uresničevanju planov uvoza in izvoza organizacij združenega dela. Do konca leta je potrebno nadoknadi pomemben zaostanek pri izvozu in bistveno zmanjšati presežek pri uvozu. Le z uskladitvijo tekočih gibanj s plani v vsaki organizaciji združenega dela bo mogoč predviden potek procesov proizvodnje ter ustrezna založenost tržišča. To pa narekuje maksimalne napore za povečanje izvoza ter skrajno selektivnost in racionalnost pri uvozu v vseh oblikah ekonomskih odnosov s tujino. Zato moramo tudi v okviru obmejnega gospodarskega sodelovanja izkoristiti vse možnosti izvoza, uvoz do konca leta pa zožiti le na tiste proizvode, ki jih v tem trenutku slovenske gospodarstvo najbolj potrebuje. Pri tem ne gre za linearne ukrepe zmanjšanja uvoza ali za zaporo uvoza, ampak gre za njegovo selektivno usmerjanje, upoštevanje specifičnosti in možnosti obmejnega gospodarskega sodelovanja.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije bo v dogovoru s Samoupravno interesno skupnostjo Slovenije za ekonomske odnose s tujino in Gospodarsko zbornico Slovenije sprejel ustrezne ukrepe, da se del uvoza preusmeri v obmejno gospodarsko sodelovanje ter na ta način zagotovi maksimalno možna raven menjave na podlagi obmejnih sporazumov do konca tega leta. V tem smislu je potrebno, da Gospodarska zbornica Slovenije pripravi konkretne predloge.

V 1982. letu bodo ostali v veljavi vsi dosedanji stimulatívni sistemski ukrepi za pospeševanje obmejnega gospodarskega sodelovanja. Poleg tega bo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije v sodelovanju z Gospodarsko zbornico Slovenije in Samoupravno interesno skupnostjo Slovenije za ekonomske odnose s tujino storil vse, da se obmejnemu gospodarskemu sodelovanju kot specifični obliki ekonomskih odnosov SFR Jugoslavije s tujino tudi nadalje zagotovi hitra in trajna rast v medsebojno uravnoteženih razmerjih, kot to predvidevajo naše politične in razvojne usmeritve ter sklenjeni meddržavni sporazumi, upošteva je razvitost našega in sosednjih gospodarstev, uresničenje napоров ter siceršnje napore za uravnoteženje ekonomskih odnosov s tujino.

Tovarišice in tovariši delegati! Po obravnavi v delovnih telesih Skupščine SR Slovenije je Izvršni svet pripravil novo besedilo predloga smernic in aktiv-

nosti za pospeševanje obmejnega gospodarskega sodelovanja, v katerem je upošteval vse v razpravah izrečene pripombe in predloge.

Predlagam, da ta novi predlog sprejmete, skupno s poročilom o uresničevanju sklepov in stališč o obmejnem gospodarskem sodelovanju SR Slovenije s sosednjimi državami. Hvala lepa.

Predsednica Tina Tomlje: Hvala lepa, tovariš Jan. Predstavnik Komisije za mednarodne odnose in Odbora za družbenoekonomske odnose, ali bosta dopolnjevala pismeni poročili? (Ne.)

Začenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Ker ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo. Zboru predlagam sklep v besedilu, ki sta ga predlagala Odbor za družbenoekonomske odnose in Komisija za mednarodne odnose.

1. Družbenopolitični zbor sprejema poročilo o uresničevanju sklepov in stališč Skupščine SR Slovenije o obmejnem gospodarskem sodelovanju ter predlog smernic in aktivnosti za pospeševanje obmejnega gospodarskega sodelovanja.

2. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije naj pri pripravi programa obmejnega gospodarskega sodelovanja za obdobje 1981—1985 s konkretno usmeritvijo nadaljnjega razvoja s predlogom aktivnosti, ki bi bile potrebne za uresničitev, upošteva predloge, navedene v poročilih delovnih teles in v razpravi na seji zbora.

3. Organizacije združenega dela in družbenopolitičnih skupnosti v občinah naj ocenijo, ali so v svojih planskih aktih dovolj konkretno opredelile naloge in aktivnosti za pospeševanje obmejnega gospodarskega sodelovanja.

4. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije naj predvidi ustrezne rešitve za neovirano obmejno gospodarsko sodelovanje in vgradi v politiko ekonomskih odnosov s tujino obmejno gospodarsko sodelovanje kot specifično obliko gospodarskega sodelovanja s sosednjimi državami.

Predlaga kdo kakšno dopolnitev ali spremembo k sklepu, ki ga predlagajo delovna telesa? (Ne.) Ker ni nobenih predlogov za spremembe, dajem sklep na glasovanje. Kdor je za sklep, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na uresničevanje politike zaposlovanja.

Poročilo o uresničevanju politike zaposlovanja, s poročilom o izvajanju družbenega dogovora in samoupravnih sporazumov o minimalnih standardih za življenjske in kulturne razmere pri zaposlovanju delavcev in poročilo o izvajanju sklepov in priporočil za reševanje problematike zaposlovanja naših delavcev v tujini, za postopno vračanje naših delavcev iz tujine in njihovo vključevanje v zaposlitev v SR Sloveniji za leto 1980 je predložil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Poročilo so v Skupščini obravnavali: Odbor za družbenoekonomske odnose, Komisija za mednarodne odnose in Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. Danes smo prejeli na klopi predlog sklepa, ki naj bi ga zbor sprejel pri tej točki dnevnega reda in tudi ugotovitve in predloge Izvršnega odbora Predsedstva Republiške konference Socialistične zveze.

Predstavnik predlagatelja pri tej točki dnevnega reda je član Izvršnega sveta in predsednik Republiškega komiteja za delo, tovariš Peter Toš, ki mu dajem besedo.

Peter Toš: Tovarišice in tovariši delegati! Razvoj samoupravnih družbenoekonomskih odnosov, tem odnosom skladna organiziranost ter gibanja na področju zaposlovanja imajo v težjih pogojih gospodarjenja nedvomno poseben družbeni pomen. Od vseh, za to področje odgovornih družbenih dejavnikov, terjajo stalno presojo ter enotno in učinkovito organizirano aktivnost. To spoznanje pogojuje, da je v zadnjem času problematika zaposlovanja vse bolj prisotna pri oblikovanju in sprejemanju planskih dokumentov v združenem delu, v programih organizirane akcije subjektivnih sil, v delegatskih, izvršilnih in upravnih organih. Zato tudi ni naključje, da je obravnava uresničevanja politike zaposlovanja uvrščena na dnevne rede vseh treh zborov slovenske Skupščine.

Poročilo, ki ga je za današnjo razpravo predložil Izvršni svet, ne daje le številčnih podatkov o gibanju na področju zaposlovanja, ampak skuša poiskati prave družbenoekonomske in druge razloge, ki so v preteklosti pogojevali stanje in posamezne slabosti na tem področju ter opredelili spremembe in ukrepe, ki jih je po predlogu Izvršnega sveta potrebno sprejeti, da bi ugotovljene slabosti v prihodnje bolj učinkovito odpravljali. Pri tem ni odveč poudariti, da lahko v našem družbenoekonomskem sistemu in gospodarskem prostoru opredelimo dejavnost in politiko zaposlovanja in zaposlenosti le kot aktivno politiko zaposlovanja, torej kot neločljiv del ekonomske in socialne politike. Atribut »aktivno« pri tem pomeni, da taka politika ne sme biti naravnana na že nastale dogodke in iz njih izhajajoče posledice, ampak mora, upoštevajoč cilje dolgoročnega razvoja ter rezultate stalnega proučevanja tekočih ekonomskih gibanj in drugih pojavov, dogodke predvidevati in na teh izhodiščih sprejemati ukrepe za doseganje planiranih ciljev ter za preprečevanje nezaželjenih in škodljivih posledic.

Ob tem pa je potrebno poudariti, da so nekateri problemi na področju zaposlovanja le ena izmed posledic preteklega družbenoekonomskega razvoja, za katerega je značilna ne le preširoka investicijska in zaposlovalna praksa v organizacijah združenega dela, ampak je zlasti značilna tudi posledica zaostajanja v razvoju samoupravnih odnosov na tem področju. Nerazviti odnosi na področju zaposlovanja so slabili položaj in vpliv delavcev v organizacijah združenega dela, da bi načrtovali in uresničevali takšno politiko zaposlovanja, ki bi ob upoštevanju družbenoekonomskega in tehnično-tehnološkega razvoja zagotavljala skladen kadrovski razvoj.

Na teh izhodiščih poročilo opozarja zlasti na dva razvojna problema. Prvič, na neizkoriščene kadrovske možnosti za hitrejši dvig produktivnosti dela za ustvarjanje kadrovskih pogojev za hitrejšo doseganje sprememb v strukturi slovenskega gospodarstva ter za hitrejši razvoj samoupravnih družbenoekonomskih odnosov na vseh področjih, in drugič, na zaostajanje v razvoju samoupravnih odnosov na področju zaposlovanja in zavarovanja za primer brezposelnosti, s posledico, da planiranje kadrovskega potreb v sistemu samoupravnega družbenega planiranja še ni zaživelo, da je kadrovska politika v organizacijah združenega dela še vse preveč zadeva slabo razvitih kadrovske služb, odnosi v skupnostih zaposlovanja pa še niso postali vodilo za vse bolj trdno zagotavljanje pravice dela z družbenimi sredstvi ter za oblikovanje in dosledno

izvajanja takšne politike zaposlovanja, ki bo celotni mladi generaciji zagotavljala vključevanje v združeno delo na produktivnih osnovah.

Kljub temeljnim razvojnim problemom pa smo na področju kadrovske politike in zaposlovanja v prejšnjem letu in prvem polletju tega leta dosegli nekatere pomembne pozitivne premike. Izjemno obsežno zaposlovanje novih delavcev v preteklih letih se je v 1980. letu in v prvi polovici tega leta umirilo celo pod stopnjo planirane rasti zaposlenosti, kar je ob upoštevanju visoke stopnje zaposlenosti in še posebej visoke stopnje zaposlenosti žensk v naši republici nedvomno pomemben rezultat družbenih prizadevanj. Zaustavljena rast zaposlovanja kaže na to, da je v organizacijah združenega dela pričelo prodirati spoznanje, da je v zaostrenih pogojih gospodarjenja potrebno nameniti kar največjo pozornost dvigu produktivnosti dela, odpreti nove možnosti za izrabo domačega znanja, za hitrejši razvoj samoupravnega združevanja organizacij združenega dela, skratka za večjo uporabo vseh materialnih, kadrovskih in sistemskih prednosti, ki jih ima sleherna organizacija združenega dela v boju za večjo produktivnost in za večji dohodek.

Med uspehe na tem področju je potrebno uvrstiti tudi začetek uresničevanja usmerjenega izobraževanja, ki odpira kvalitativno nove možnosti za celoten nadaljnji razvoj kadrovske politike in bodočega zaposlovanja, izobraževanje pa postavlja v funkcijo dela in načrtovanega razvoja.

Iz poročila pa je tudi razvidno, da v tem letu ne bomo dosegli planirane rasti zaposlenosti, saj so možnosti za zaposlovanje še naprej zaostrene. Tako ocenjujemo, da se bo zaposlenost povečala le za okoli pol odstotka in še to predvsem zaradi povečanega zaposlovanja izven materialne proizvodnje. Zaostrene možnosti zaposlovanja tudi še ne vplivajo na hitrejšo spreminjanje izobrazbene ravni delavcev. Med novo zaposlenimi delavci je tako še vedno največ delavcev ozkega profila. Zaradi ohranjanja manj razvite strukture dela se izobrazbena sestava zaposlenih spreminja zelo počasi in pogosto ni skladna z dejansko zahtevnostjo del in nalog. Niso redki primeri, ko zahtevana šolska izobrazba služi zgolj za okrilje višjih osebnih dohodkov, skrb za strokovno rast zaposlenih pa se zanemarja. Na to opozarjajo tudi podatki o pripravništvu, ki ne kažejo le na odnos do praktičnega usposabljanja za delo mlade generacije, ampak tudi na odnos do lastnega razvoja.

V 1980. letu se je število pripravnikov zmanjšalo v družbenih dejavnostih za 14 %, v gospodarstvu pa za 10 % glede na leto 1979. Tendence zmanjševanja števila pripravnikov se v 1981. letu še nadaljuje, saj je bilo v juliju tega leta zaposlenih le okoli 500 pripravnikov. Za hitrejšo doseganje ciljev spreminjanja strukture slovenskega gospodarstva je pomembna tudi prostorska in poklicna mobilnost. Raven objektivnih pogojev za njeno pospeševanje se izboljšuje. Pogosto pa se ji zoperstavlja mentaliteta, da je pravica slehernega, da delo dobi v domačem kraju. Oboje pogojuje še vedno veliko zaprtost procesov zaposlovanja znotraj občin in regij, kar zaostčuje vprašanje deficitarnosti kadrov v mnogih organizacijah združenega dela, ob sočasni neizkoriščenosti delovnih potencialov. Tako je na primer med diplomiranimi ekonomisti 19 iskalcev zaposlitve, kljub temu da je kar 206 razpisanih potreb po diplomiranih ekonomistih v slovenskem združenem delu.

Slaba prostorska in poklicna mobilnost še bolj zaostčuje že tako prisotno strukturno neskladje, ki se bo nekaj prihodnjih let še nadaljevalo in povečevalo. Zato je nujno, da čim hitreje presežemo vsa preostala odstopanja v izobraže-

vanju iz dela in ob delu in zagotovimo kar najbolj skladno kadrovsko rast zaposlenih in mlade generacije z dolgoročnimi načrti družbenega razvoja.

Ob teh in drugih vzrokih navaja poročilo, da je število začasno nezaposlenih oseb v preteklem letu in prvi polovici tega leta porastlo za nekaj več kot jih je bilo v 1979. letu. Konec avgusta tega leta je bilo 12 466 iskalcev zaposlitve, kar je za 1320 ali 11,8 % več kot v enakem obdobju prejšnjega leta. Tudi v 1981. letu se nadaljuje tendenca povečanja števila začasno nezaposlenih s srednjo, višjo in visoko izobrazbo. Konec avgusta tega leta jih je bilo okoli 54 %. Nadaljuje se tudi tendenca povečevanja števila iskalcev prve zaposlitve. Konec avgusta tega leta jih je bilo okoli 40 % v strukturi vseh iskalcev zaposlitve. Med njimi je seveda tudi tendenca povečevanja števila mladih.

V razmerju do okoli 800 tisoč zaposlenih delavcev v naši republiki število iskalcev zaposlitve ni le najnižje v primerjavi s temi razmerji v drugih socialističnih republikah in avtonomnih pokrajinah, ampak nižje od števila v mnogih razvitih državah v svetu. Ta ugotovitev pa v ničemer ne zmanjšuje naše odgovornosti, da število iskalcev zaposlitve z ustreznimi ukrepi in njihovim doslednim uresničevanjem čim hitreje zmanjšamo, zlasti pa, da sprejmemo ukrepe, s katerimi bo mogoče zagotoviti produktivno zaposlitev vsej mladi generaciji. Ta odgovornost bo jutri še večja, saj se bo število mladih iskalcev prve zaposlitve do konca leta še nekoliko povečevalo. Pripravljenost mladih za delo v drugem kraju in za poklicno preusmeritev je še zelo nizka, kar njihovo zaposlovanje še bolj otežkoča.

Zavzeti se moramo za hitrejšo prodiranje zavesti, da ustavne pravice do dela nikoli in še posebej v današnjih pogojih ni mogoče uresničevati mimo potreb združenega dela. Te pa pogosto niso skladne niti s krajem bivanja niti z usmeritvijo strokovne izobrazbe iskalcev, kar danes še zlasti velja za iskalce z administrativnimi in družboslovnimi poklici.

V skupnostih za zaposlovanje in v Izvršnem svetu, kar bi rad posebej poudaril, pripravljamo posebne programe aktivnosti, da bi ta vprašanja v prihodnje reševali učinkoviteje. V razmerah, ko se zmanjšujejo nove zaposlitvene možnosti, je tako za socialno varnost mlade generacije kot tudi za hitrejšo ustvarjanje kadrovskih pogojev za prestrukturiranje gospodarstva in večjo produktivnost dela potrebno pregledati stanje zaposlenosti v sleherni organizaciji združenega dela in ukiniti še vedno zelo velik obseg nadurnega dela, dežurstev ter dela po pogodbi.

V prejšnjem letu je delalo po pogodbi o delu približno 10 do 11 tisoč upokoencev, pretežno na različnih administrativnih in strokovnih opravilih, za katere je na razpolago vedno večje število ustrezno usposobljenih mladih iskalcev zaposlitve. Spremenjene družbenoekonomske razmere terjajo, da se takšno delo v določenem času v tem obdobju obravnava kot ovira za zaposlovanje mladih. Zato bo Izvršni svet predlagal spremembe določb zakona o delovnih razmerjih s ciljem, da bo delo po pogodbi omogočeno samo za dela in opravila v materialni proizvodnji, za katera ni iskalcev zaposlitve, in za dela, ki imajo izrazit sezonski značaj.

Ob povečevanju števila iskalcev prve zaposlitve je po predlogu Izvršnega sveta potrebno širše odpreti možnosti za zaposlovanje mladih strokovnih kadrov tudi na delih in nalogah, ki jih opravljajo delavci, ki so že izpolnili pogoje za polno osebno pokojnino. Tudi v tej smeri v Izvršnem svetu pripravljamo predloge za dopolnitve zakona o delovnih razmerjih.

Dopolnitve zakonov so, po oceni Izvršnega sveta, potrebne tudi glede zaposlovanja pripravnikov, zmanjševanja nadurnega dela ter dežurstev, urejanja razmerij med udeleženci usmerjenega izobraževanja in delavci v organizacijah združenega dela, proučitve možnosti za družbenoekonomsko upravičeno zaposlovanje v obrti, glede produktivnejše izrabe obratovalnega in delovnega časa, razporejanja in prerazporejanja delavcev na dela in naloge, širšega uvajanja večizmenskega dela in tako dalje.

Koordinirana akcija družbenih pravobranilcev samoupravljanja, inšpektorjev dela, organov za notranje zadeve in javnih tožilcev v prejšnjem letu je pripomogla, da smo zmanjšali pojav nezakonitega zaposlovanja in preprečili sklepanje nezakonitih kooperantskih pogodb. Tekoči podatki pa kažejo, da se najemanje delavcev ponekod še vedno ohranja. Formalno ustrezne kooperantske pogodbe se pogosto ne izvajajo. V ta pogodbeno razmerja se vključujejo tudi obrtne zadruge, ki ne preverjajo in ne skrbijo za razvoj družbenoekonomskega položaja delavcev, zaposlenih pri obrtnikih. Tudi v tem letu poteka široka aktivnost za odpravo teh pojavov. Družbeni pravobranilci samoupravljanja so v najbolj drastičnih primerih predlagali celo predčasno razrešitev individualnega poslovnega organa. Toda žal so te pobude zaenkrat še vedno v predalih v dveh občinskih skupščinah v naši republici. Kljub zmanjšanju tega pojava je še vedno očitno, da brez širše družbene in samoupravne aktivnosti v organizacijah združenega dela in v družbenopolitičnih skupnostih ne bo mogoče izkoreniniti tega družbeno nesprejemljivega izkoriščanja delavcev.

V naštetih oblikah dela imamo še velike rezerve za nove zaposlitve. To nam potrjuje tudi visok odstotek osebnih prejemkov izven rednega delovnega razmerja, ki prav tako kaže na velik obseg novih zaposlitvenih možnosti v združenem delu. Z ustreznimi ukrepi, ki jih navajamo v poročilu, ter z doslednim uresničevanjem načrtov družbenega in gospodarskega razvoja, bodo, po oceni Izvršnega sveta, že v začetku prihodnjega leta bistveno izboljšani pogoji za zaposlovanje mlade generacije.

Podatki o usposabljanju in zaposlovanju invalidov kažejo še posebej, če jih obravnavamo v okviru naših aktivnosti v mednarodnem letu invalidov, da ne dosegamo načrtovanih rezultatov. Naraščajoče število invalidov nas opozarja na nezadostno odpravljanje vzrokov za nastajanje invalidnosti, po drugi strani pa še nismo uresnili v celoti temeljnih, strokovnih in organizacijskih pogojev za učinkovito medicinsko, profesionalno in socialno rehabilitacijo ter zaposlovanje invalidov.

O uresničevanju družbeno dogovorjenih in samoupravno sprejetih minimalnih standardov za življenjske in kulturne razmere pri zaposlovanju delavcev je pripravljena podrobnejša informacija, ki kaže, da so bili doseženi nekateri dobri rezultati. V celoti pa z doseženim ne moremo biti zadovoljni. Še vedno velik del delavcev v organizacijah združenega dela ni vključen v občinske samoupravne sporazume; organizacije združenega dela, ki so k njim pristopile, pa pogosto ne izpolnjujejo sprejetih obveznosti. Zato je tudi na tem področju potrebno povečati družbeno aktivnost, saj odstopanja od družbeno dogovorjenih minimalnih standardov pri zaposlovanju ne pomenijo le neustrezno raven za življenjske in kulturne razmere delavcev, ampak nadaljevanje politike zaposlovanja, ki zanemarja družbeno ceno sleherne nove zaposlitve.

Informacijo je že obravnaval tudi odbor udeležencev družbenega dogovora, jo sprejel in izoblikoval program aktivnosti za uresničevanje danih usmeritev in predlogov.

Tudi o reševanju problematike življenja in dela naših delavcev na začasnem delu v tujini je glede na sklepe in priporočila Skupščine SR Slovenije pripravljena posebna informacija, ki obravnava problematiko zaposlovanja naših delavcev v tujini, njihovo vračanje kot integralni del uresničevanja opredeljene zaposlovalne politike in seveda naše delavce na začasnem delu v tujini kot del našega delavskega razreda, kar se mora potrjevati v vsakodnevni praksi, zlasti v bolj izdelani in konkretizirani emigracijski politiki. Osnovna značilnost te problematike se zrcali v intenzivnejši integracijski in asimilacijski politiki dežel emigracije in v sorazmerno uspešnih aktivnostih naših delavcev samih ter organov in organizacij za ohranjanje nacionalne identitete, osveščanja in izobraževanja delavcev ter njihovih družin. V preteklem letu se je nadaljevala tendenca zmanjševanja števila vračajočih se delavcev; vrnilo se jih je 818, ali za okoli petino manj kot v prejšnjem letu. V tej zvezi je potrebno opozoriti tudi na posvet v maju tega leta, ki ga je ob sodelovanju Izvršnega sveta, Gospodarske zbornice Slovenije, Zveze skupnosti zaposlovanja Slovenije in Ljubljanske banke organiziral Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije, na katerem so bile ocenjene dosedanje aktivnosti in neizkoriščene možnosti ter sprejeti dogovori za nadaljnjo usmeritev glede vračanja zdomcev. Naša skupna ocena je, da so še nadalje odprte številne možnosti za zaposlovanje teh delavcev, da pa se je potrebno bolje organizirati, konkretneje planirati in hitreje odpravljati vzroke, ki so ovirali njihovo vračanje, zdomce pa najneposredneje pritegniti k pripravam za vrnitev in zaposlitev. Izvršni svet in republiški upravni organi so svoj del nalog, dogovorjenih na tem posvetu, prevzeli v svoje programe aktivnosti.

Tovarišice in tovariši delegati! Ustavno pravico do dela ter neodtujljivo pravico dela z družbenimi sredstvi lahko delavci in delovni ljudje uspešno uresničujejo le ob razvitih samoupravnih družbenoekonomskih odnosih, katerih pomembna sestavina so tudi odnosi na področju zaposlovanja. Prav zato sta Izvršni svet v svojem poročilu in vsa dosedanja razprava poglobljeno ocenila in se zavzela za hitrejši razvoj odnosov na tem področju.

Zaostajanje v razvoju samoupravnih odnosov na področju zaposlovanja ni le slabost pri uresničevanju sistema družbenega planiranja razvoja, ampak slabost še vedno prisotnega neskladja med planiranjem izobraževanja in kadrovskimi potrebami združenega dela, slabost, ki vse resneje ovira prizadevanja za ustrežnejšo strukturo slovenskega gospodarstva ter za hitrejšo graditev pogojev za višjo produktivnost dela. Delavci, ki ne vidijo svoje jutrišnje socialne varnosti, težijo k ohranjanju sedanjih razmerij in pogojev tudi tedaj, ko njihova organizacija združenega dela posluje na robu družbene rentabilnosti.

S hitrejšim razvojem odnosov med delavci v temeljni organizaciji združenega dela in v vseh odnosih njihovega združevanja, še posebej pa v odnosih združevanja v skupnostih za zaposlovanje, v odnosih v okviru skupnosti socialnega varstva ter izobraževalnih skupnostih za hitrejši razvoj usmerjenega izobraževanja, moramo zagotoviti, da bodo delavci ne le aktivni dejavniki izvajanja ukrepov politike zaposlovanja, ampak njen oblikovalec in subjekt odločanja.

S hitrejšim razvojem odnosov na področju zaposlovanja pa bo širše poudarjena potreba po višji ravni razvitosti kadrovskih služb ter služb v skupnostih za zaposlovanje in potreba po dograditvi delegatskih odnosov ter organizacije uresničevanja samoupravljanja v skupnostih za zaposlovanje. Te in druge na-

loge je po oceni Izvršnega sveta in Republiškega družbenega sveta za vprašanja družbene ureditve potrebno pričeti izvrševati takoj.

Ob dosedanjih in novih izkušnjah ter na podlagi v poročilu vsebovane analize, pa je potrebno začeti z delom na pripravi novega zakona o zaposlovanju.

Izvršni svet meni, da so potrebne tudi dopolnitve in spremembe na tem področju sklenjenih družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov, zlasti pa učinkovita družbena akcija za bolj dosledno uresničevanje v njih sprejetih dolžnosti in obveznosti.

Tovarišice in tovariši! Široka in poglobljena predhodna razprava o tem poročilu ter o drugih dveh predloženih gradivih v delovnih telesih republiške Skupščine, Republiške konference SZDL, Republiškega sveta Zveze sindikatov, Predsedstva Zveze socialistične mladine Slovenije in v nekaterih samoupravnih interesnih skupnostih je pomembno poglobila posamezne v poročilu vsebovane ocene in opozorila na dodatne vidike, ki jih moramo bolj upoštevati pri obravnavanju zaposlovalne politike v prihodnje.

Ob tem je bila izoblikovana zahteva, da Izvršni svet tudi te vidike celoviteje prouči v pripravah resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije za 1982. leto. Bili pa so dani tudi predlogi, da se razprava o poročilu organizira v vseh občinskih skupščinah ter v povezavi s samoupravnimi interesnimi skupnostmi za zaposlovanje, s ciljem, da čim hitreje in v vseh okoljih zasnujemo ustrezne delovne programe za doseganje večjih uspehov na tem področju.

V imenu Izvršnega sveta predlagam Družbenopolitičnemu zboru Skupščine SR Slovenije, da po razpravi sprejme predloženo poročilo in obe drugi predloženi gradivi in v njih vsebovane usmeritve ter predloge ukrepov. Hvala.

Predsednica Tina Tomlje: Hvala lepa, tovariš Toš. Predstavnik Odbora za družbenoekonomske odnose, ali želite besedo? (Ne.) Želita besedo predstavnika komisij? (Ne.)

Preden začnemo razpravljati, bi se dogovorili, da za morebitne spremembe predlaganega sklepa imenujemo delovno skupino delegatov v sestavi: tovarišica Tilka Blaha, tovariš Vili Vindiš in tovarišica Majda Gaspari. Se strinjate s tako sestavo skupine delegatov za dopolnitev in spremembo predlaganega sklepa? (Da.) Kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Jože Marolt.

Jože Marolt: Želim se v razpravo o tej pomembni problematiki vključiti iz dveh vidikov, in sicer:

1. Želel bi posebej poudariti zelo zavzeto razpravo v Odboru za družbenoekonomske odnose tega zbora in hkrati ugotovitev, da so praktično vsi konkretni predlogi, ki smo jih izoblikovali v Odboru za družbenoekonomske odnose, vsebovani v predlogu sklepa, ki nam je danes predložen.

2. V drugem delu svoje razprave pa bi rad nekoliko več spregovoril o tistem delu poročila oziroma posebnem gradivu, ki je sestavni del poročila, na kratko rečeno, o politiki zaposlovanja, ki se nanaša na naše delavce na časnem delu v tujini in njihovo vračanje in zaposlovanje doma.

Mislím, da sem dolžan nekaj več o tem spregovoriti, ker smo v okviru Socialistične zveze, predvsem pa njenega koordinacijskega odbora, to razpravo imeli nekoliko pozno, in sicer šele pred tremi dnevi in da ni bilo mogoče, da bi stališča, ki so bila izoblikovana v tem širšem koordinacijskem telesu, bila tudi sestavni del vseh teh gradiv, ki so nam na voljo.

Prvič, mislim, da je zelo pomembno, da pri tem ugotovimo, da ko govorimo in razpravljamo o poročilu o zaposlovanju, imamo vendar enkrat, ali pa celo prvič, pred seboj celovito poročilo, ki zajema vse oblike in celotno problematiko zaposlovanja. Ocenjujem, da je zelo pozitivno, da v celotnem sklopu predvsem obravnavamo tudi tisti del, ki se nanaša na delavce na začasnem delu v tujini, ne pa kot nek poseben, izoliran ali iztrgan segment iz celotne politike zaposlovanja in sploh naših družbenoekonomskih odnosov.

Sedanje stanje na področju emigracije označuje občutno upadanje števila delavcev, ki se vračajo, ob tem da povprečna dolžina bivanja naših delavcev v tujini že znatno presega 10 let, kar pomeni, da je potrebno z največjo kritičnostjo oceniti primernost ukrepov in učinkovitost konkretne aktivnosti za ustvarjanje pogojev za hitrejšo vračanje naših delavcev iz tujine in njihovo ponovno zaposlovanje v domovini. Pri tem mislim predvsem na sklepe in predloge ukrepov, ki smo jih izoblikovali v tej Skupščini že pred petimi leti, kar pomeni v nekoliko drugačnih pogojih, kot pa so v današnjem času.

Dejstvo, da se v tujini še vedno nahaja po zadnjih podatkih okoli 73 tisoč slovenskih občanov in da se je v 1980. letu vrnilo le 818 delavcev, zgovorno priča o tem, da problematike naših delavcev na začasnem delu v tujini ne smemo obravnavati kot obrobni problem, kar narekuje potrebo, da vsi subjekti, ki so nosilci posameznih nalog v zvezi z vprašanji delavcev na začasnem delu v tujini, dejansko analizirajo svoje programe in ugotovijo, na kakšen način bi lahko povečali učinkovitost pri izvajanju začrtane politike v zvezi z vprašanji naših delavcev na začasnem delu v tujini.

Glede na številne nove elemente, kot sem že rekel, tako v politiki dežel emigracije kot tudi v našem družbenoekonomskem razvoju, bi v naslednjem obdobju kazalo po temeljiti razpravi pripraviti novo besedilo sklepov in priporočil za reševanje problematike naših delavcev v tujini, ki bi bolj ustrezala aktualnim potrebam. Izhodišče za pričetek te razprave lahko po našem prepričanju predstavljajo zaključki majskega posvetovanja o zaposlovanju ter samoupravnem in družbenopolitičnem organiziranju delavcev, ki se vračajo z začasnega dela v tujini. Kot vemo, so to majske posvetovanje pripravili vsi najodgovornejši dejavniki v naši republiki kot so: Socialistična zveza, Zveza sindikatov, Zveza socialistične mladine, Zveza skupnosti za zaposlovanje, Gospodarska zbornica Slovenije in drugi subjekti.

V zadnjih letih so bili doseženi nedvomni uspehi pri reševanju vprašanj naših delavcev, ki še naprej ostajajo v tujini, in sicer: razvijanje stikov z združenji naših delavcev in pomoč pri njihovem samoorganiziranju, boljše informiranje, zagotovitev boljše delovne in socialno-pravne zaščite, razvoj dopolnilnega izobraževanja in vzgoje naših otrok v materinem jeziku in tako dalje. Večje težave in ovire pa se pojavljajo pri uresničevanju prizadevanj za njihovo vračanje in ponovno zaposlitev v domovini. Zato bo moralo poročilo o izvajanju sklepov in priporočil Skupščine SR Slovenije, po našem prepričanju, nujno vsebovati tudi bolj konkretno analizo dejavnosti in doseženih rezultatov v zvezi z vračanjem delavcev na začasnem delu v tujini in bolj kritično oceniti vse ovire in razloge za zastoj pri vračanju naših delavcev.

Vračanje in zaposlovanje delavcev v tujini je opredeljeno sicer v planskih dokumentih naše republike, konkretno tudi v srednjeročnem planu. Premalo pa je ta problematika še vedno vključena v planske dokumente na ravni občin in še manj konkretno razdelana v planih posameznih delovnih organizacij oziroma je politika vračanja v teh planih še vedno opredeljena preveč splošno.

Seveda s takšnimi splošnimi opredelitvami ali pa splošnimi deklaracijami ne moremo pričakovati večjih konkretnih rezultatov. Ustvarjanje pogojev za vračanje delavcev z začasnega dela v tujini namreč ne pomeni le odpiranje možnosti za zaposlitev, ampak tudi sočasno reševanje celotnega sklopa drugih vprašanj, ki so tesno povezana z reintegracijo v domače okolje. Pri tem mislim predvsem na stanovanjsko vprašanje, priznavanje v tujini pridobljenega znanja, možnost za produktivno angažiranje deviznih prihrankov, vprašanje izobraževanja in varstva otrok itd. Zato morajo tudi naša prizadevanja za hitrejšo vračanje segati tudi na vsa ta področja, kar še zlasti v občini, poleg vključevanja teh vprašanj v plane, terja tudi višjo stopnjo organiziranosti v okviru komisij za operativno urejanje vprašanj naših delavcev, katere v večini občin ne obstajajo, ali pa ne delajo, vendar pa bi po sklepu te Skupščine morale delovati v najtesnejši povezavi s koordinacijskimi odbori za vprašanja naših delavcev na začasnem delu v tujini. Na to potrebo so opozorili še zlasti rezultati regijskih posvetov v problematiki mednarodnih odnosov, ki so jih junija tega leta pripravile družbenopolitične organizacije na ravni republike. Na teh posvetih se je tudi pokazalo, da v številnih okoljih v občinah, krajevnih skupnostih in v organizacijah združenega dela še zdaleč niso popolnoma premagali sektaškega odnosa do delavcev na začasnem delu v tujini, celo v odnosu do njihovega znanja, delovnih sposobnosti, materialnih razmer in podobno.

Med delavci, ki se vračajo, je veliko število invalidov in delovno manj sposobnih oseb. Hkrati pa niso dovolj izrabljene možnosti, da z ustreznimi ekonomskimi, davčnimi in carinskimi instrumenti zainteresiramo za vračanje predvsem tiste delavce, ki bi lahko s svojimi sposobnostmi, znanjem in sredstvi dali znaten prispevek naši družbi.

Poleg zaposlovanja povratnikov v družbenem sektorju bi morali pri obravnavanju pogojev za vračanje bolj upoštevati tudi možnosti angažiranja in združevanja osebnih sredstev delavcev, ki se vračajo z začasnega dela v tujini, tako v obrti in malem gospodarstvu, kakor tudi v kmetijstvu.

Zakon o združenem delu nudi ustrezno zakonsko podlago za združevanje in angažiranje osebnih sredstev za rešitev zaposlitvenih možnosti, vendar v Sloveniji v tem pogledu zaostajamo za drugimi republikami. Zato bi morali pospešiti priprave za sprejem družbenega dogovora o zbiranju in vračanju denarnih sredstev občanov zaradi ustvarjanja novih zaposlitvenih možnosti, ki trajajo že nekaj let.

S tem v zvezi je še zlasti pomembna skrb za naše vrhunske strokovnjake v tujini in je nujno konkretnije opredeliti, kateri dejavnik v republici naj bo zadolžen za vzdrževanje stikov z njimi in seveda za nudenje konkretne pomoči ob vrnitvi in vključitvi v naše domače okolje.

Med pomembnimi elementi, ki vplivajo na dinamiko vračanja, so tudi carinski predpisi. Zato bi se morali določene zavzeti za ustrezne popravke v okviru sprememb carinskega zakona, ki so ta čas v pripravi.

Potrebno se je tudi boljše organizirati, da bi boljše izrabili možnosti, ki jih nudijo dežele emigracije v zvezi z vračanjem tujih delavcev, to pa je izobraževanje tistih, ki se opredelijo za vračanje, možnosti za prekvalificiranje, ki jih te dežele nudijo, krediti za razširitev zaposlitvenih možnosti itd. Pri tem smo, ne le v Sloveniji, ampak v celotni Jugoslaviji, na samem začetku in vseh teh možnosti nismo izrabili.

Koordinacijski odbor pri Predsedstvu Republiške konference SZDL, sicer ob upoštevanju navedenih pripomb, podpira vse zaključke in tudi predlog

sklepa, ki ste ga danes prejeli na klop, za reševanje te problematike s tem, da v konkretno delo in v naše konkretne aktivnosti oziroma v stališča in predloge vgrajujemo našo vsakodnevno prakso. Hvala.

Predsednica Tina Tomlje: Hvala lepa, tovariš Marolt. Besedo ima tovariš Vili Vindiš.

Vili Vindiš: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Predloženo gradivo predvsem pa sklepe in predloge Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije v Zvezi socialistične mladine Slovenije na splošno podpiramo in ugotavljamo, da na načelni ravni naša stališča, ki smo jih izoblikovali na problemski konferenci o družbenoekonomskem položaju mladih na področnih konferencah in Predsedstva republiške konference zveze socialistične mladine ne odstopajo od predlaganega.

Kar želimo danes izpostaviti, so predvsem nekatera stališča, ki bistveno posegajo v razpravo o problematiki zaposlovanja, v predloženem gradivu za to sejo pa so le implicitno in morda posredno prisotna, pa zato nič manj pomembna, saj praktično sooblikujemo politično akcijo na tem področju.

V Zvezi socialistične mladine Slovenije menimo, da so problemi v zvezi z zaposlovanjem zelo resni, na kar nas posebej navaja zaskrbljujoče visok odstotek mladih, predvsem tistih, ki prvič iščejo zaposlitev. To poudarjamo predvsem zato, ker se v dnevnem političnem pragmatizmu skuša uveljaviti stališče o nekem »normalnem odstotku brezposelnosti«, ki je bojda značilen za vse ekonomije, s tem pa tudi za naše gospodarstvo. Menimo, da se je potrebno varovati takih apriornih sodb, ki želijo podtakniti neprotislovnost določenega družbenega pojava in ga narediti za naravnega in normalnega. Prav to je do določene stopnje tudi lastnost predloženega gradiva, ne morda zaradi tega, ker bi to stališče jasno zapisali, pač pa prej zaradi pomanjkljive politične ekonomske analize, ki bi problem brezposelnosti uvrstila v družbenoekonomske razmere in odnose, ki se v zadnjem času reproducirajo.

V zvezi s tem moram povedati, da politiko zaposlovanja in predvsem problem brezposelnosti v mladini ne vidimo zgolj kot sestavni del zaostrenih gospodarskih gibanj, ki nam onemogočajo uresničevanje postavljenih načrtov, pač pa tudi nasprotno, prav kot sestavni del sprejete razvojne usmeritve. Kaj mislimo s tem? Če po eni strani lahko govorimo o zaostajanju in upadanju gospodarske rasti, o krizi v gospodarstvu, zmanjševanju investicij in vseh spremljajočih pojavih, ki smo jim bili priča nekaj zadnjih let, in ker je sestavni del slabšanja družbenoekonomskega in političnega položaja delavskega razreda in delovnih ljudi tudi naraščajoče število brezposelnih, potem moramo po drugi strani ugotoviti, da se je brezposelnost pojavljala in se bo še pojavljala tudi kot produkt sprejete razvojne usmeritve. Izboljševanje tehnične in organske strukture proizvodnje, avtomatizacija proizvodnje, splošna usmerjenost k intenzivnem zaposlovanju kot temeljni elementi naše srednjeročne in dolgoročne razvojne usmeritve, izrazito posegajo v problematiko zaposlovanja. Protislovja, ne le aktualne razmere v gospodarstvu, ampak tudi sprejeti ukrepi in usmeritve, lahko nekatere probleme celo zaostrijo. Zaposlovanje in naraščajoče število in struktura brezposelnih je prav gotovo eno izmed teh področij. Zato pri mladini vztrajamo in zahtevamo, da se v zvezi s tem opravijo ustrezne strokovne, politične, ekonomske analize, da ne bo prihajalo do različnih tolmačenj proble-

mov brezposelnosti. Res je, da niso vedno posledica nestrokovnosti, ampak prej politika izhodišč, s katerimi se ti problemi obravnavajo.

Ena izmed prevladujočih razlag problema brezposelnosti vztraja na izraziti individualizaciji tega vprašanja in mu s tem odvzema družbeno relevantno. To se kaže predvsem v volontarističnem konceptu reševanja problema brezposelnosti, po poti preprostega seštevanja in primerjanja števila brezposelnih s številom prostih delovnih mest, ne oziraje se na strukturo tako brezposelnih kot tudi prostih delovnih mest. Kaže se tudi v izrazitem poudarjanju »lastne krivde« brezposelnih za položaj in razmere, v katerih se nahajajo, za kar se išče dokaze v odklanjanju ponudene zaposlitve in nadalje v tem, da se vzroke za brezposelnost išče v nekem »ugodnem« socialnem položaju brezposelnih, ki jim bojda godi materialna podpora in tako naprej. Individualiziranje tega družbenega pojava popolnoma zanemarja njegove resnične družbene vzroke, ki temeljijo na samem gospodarstvu, kakor sem prej omenil. Po drugi strani pa posploševanje tega pristopa ustreza ostremu in neupravičenemu pritisku na brezposelne in s tem na delavstvo sploh, ker se na različne načine vtihotaplja tudi v nekatere nove zakonske osnutke. Pri tem pa so posebej prizadeti tudi mladi delavci in mladi ljudje.

V naši organizaciji smo izoblikovali tudi stališča do konkretnih predlogov za saniranje razmer. Dolgoročno smo predvsem podprli reformo vzgojno-izobraževalnega procesa in postopno oživljanje gospodarske rasti na osnovi intenzivnega zaposlovanja. Hkrati pa opozarjamo na to, da nekateri ukrepi, ki jih predlaga in nanje opozarja tudi Izvršni svet, ne bodo kar sami po sebi odpravili sedanjih nasprotij. Gradivo na primer navaja, da bo potrebno doseči skladnost in povezanost izobraževanja in zaposlovanja, čemur kot načelu ni mogoče oporekati. Podatek o tem, da gospodarstvo SR Slovenije danes potrebuje prek 50 odstotkov nekvalificiranih delavcev, pa to načelo ne postavlja v nasprotje s sprejeto razvojno politiko, pač pa problematizira tudi osnovna načela reforme vzgojno-izobraževalnega procesa. Vse to se izraža v problemih v zvezi s štipendijsko politiko, z zaposlovanjem štipendistov in pripravnikov, ko te probleme večinoma rešujemo na politični ravni. V združenem delu pa pogosto potekajo nasprotni tendence, največkrat neodvisno od volje in želja, zato se vsako leto soočamo z enakimi problemi.

Stališča Zveze socialistične mladine Slovenije o tem, da je potrebno prednostno zaposlovati štipendiste in pripravnike, sama zase ne pomenijo ničesar, če se pred tem ne bo sprožil širok proces načrtovanja prestrukturiranja gospodarstva. Le-to bo hkrati tudi osnova za uveljavljanje planiranja kadrovskih potreb, povezovanje štipendista s štipenditorjem, česar v dolgoročnem smislu v našem delu praktično ni in česar ni mogoče pričakovati tudi z okrepitevijo kadrovskih strokovnih služb, saj je nezmožnost planiranja sestavni del splošnih gospodarskih gibanj. Tudi pričujoče gradivo boleha na tem, da uveljavlja to stališče in polaga velike upe v te strokovne službe.

V zadnjem času se v družbi srečujemo s široko politično akcijo, ki ji nismo priča le pri obravnavanju problema brezposelnosti, ampak tudi širše. Gre za pripravo zakona o delovnih razmerjih. V tej akciji se kot enega glavnih vzrokov za naraščanje brezposelnosti obravnava pogodbeno delo oziroma nadurno delo upokojencev. Tudi v mladini menimo, da je potrebno to delo omejiti in omogočiti zaposlovanje mladih strokovnjakov, predvsem pa uveljaviti določbe, ki omenjajo kontrolo nad obsegom teh del s strani združenih delavcev. Opozarjamo pa, da smo se pred leti pri nas srečevali s prav nasprotno akcijo in

opravičevali ter omogočali to delo ter poudarili pravice do dela itn. Za navideznim dnevnopolitičnim pragmatizmom se seveda skrivajo globoka družbeno-ekonomska protislovja, ki enkrat zahtevajo, drugič pa ukinjajo oblikovanje rezervne industrijske armade delavcev. Zato v mladini v zvezi s tem menimo, da se ne smemo prenagliti z nekaterimi zakonskimi rešitvami, ki se že ponujajo in želijo kar počez opraviti s tem problemom ter pogodbeno in nadurno delo upokojencev malone prepovedati.

Na koncu svoje razprave želim opozoriti še na tri vprašanja.

Najprej na to, da v mladini nastopamo proti linearnemu omejevanju zaposlovanja, ki se je pojavilo ob uresničevanju resolucije ter menimo, da morajo tiste delovne organizacije, ki izpolnjujejo pogoje, razvijati proizvodnjo, investirati in zato tudi zaposlovati.

Drugi dve vprašanji pa v mladini izpostavljam zato, ker se v dosedanji obravnavi te probleme zanemarja.

Najprej gre za dejstvo, da je v strukturi brezposelnih večina žensk, kar govori o še vedno neenakopravnem položaju žensk v družbi, ki kljub formalno-pravno rešenem položaju in velikem napredku, ki je bil v zvezi s tem dosežen, ne morejo enakopravno uveljaviti vseh svojih pravic, ker je njihova perspektiva prav gotovo ožja in bolj omejena kot perspektiva moških.

Drugo vprašanje pa se nanaša na absolutno število in strukturo brezposelnih v Jugoslaviji, kar se očitno kaže tudi v gospodarstvu Slovenije, predvsem pa odločilno vpliva na uveljavljanje in uresničevanje socialističnega samoupravljanja v celotni Jugoslaviji. To je problem, ki se neposredno nanaša na odnose med narodi in narodnostmi, ki v tem času še posebej zahtevajo, da se v naših razpravah resno lotimo rešitve tega vprašanja. Skromna prisotnost tega vprašanja v gradivu je zato zaskrbljujoča. Hvala.

Predsednica Tina Tomlje: Hvala. Kdo še želi razpravljati? Besedo ima tovarišica Tilka Blaha.

Tilka Blaha: Tovariši in tovarišice delegati! Danes ste prejeli na klopi ugotovitve in predloge, ki jih je na osnovi zelo obširne razprave v več organih Republiške konference Socialistične zveze povzel Izvršni svet in jih oblikoval kot skupne ugotovitve in predloge.

Želela bi se v razpravi omejiti le na nekaj temeljnih problemov, predvsem z vidika aktivnosti Socialistične zveze v bodoče.

Najprej glede ocene stanja. Tovariš, ki je razpravjal pred mojo razpravo, je povedal, da so ta mnenja oziroma te ocene različne, od ocen, da je to stanje, kakršnega imamo, normalno, pa do ocen, da je stanje glede nezaposlenosti že na meji kritičnosti. V Socialistični zvezi smo menili, da ne bi mogli niti relativno niti absolutno po številu nezaposlenih sedanje stanje ocenjevati kot kritično, vendar pa smo izrazili resno opozorilo, da moramo že sedaj začeti bolj usklajeno, načrtno in dosledno izpolnjevati začrtano politiko zaposlovanja.

Menili smo tudi, kar so pokazale razprave, da so razmere v posameznih občinah in dejavnostih zelo različne in da so le v malokaterih občinah doslej opravili bolj konkretne ocene in se na teh osnovah potem tudi konkretnejše opredelili, kako bodo te probleme trenutno reševali.

V naših ocenah je bilo tudi poudarjeno, da gre v sedanjem obdobju predvsem za večanje nezaposlenosti zaradi strukturnih neskladij. Med nezaposlenimi se predvsem večja delež mladih s srednjo, višjo in visoko izobrazbo. Organizacije

zdrženega dela pa pretežno iščejo delavce ozkih profilov in določene poklice s srednjo in visoko izobrazbo, v katere pa so se doslej mladi manj vključevali. Ocenjeno je bilo tudi, da je še vedno prisotna zelo majhna mobilnost delavcev pri zaposlovanju.

Prav gotovo je, da se bodo v zaostrenih pogojih gospodarjenja zaostriale zahteve po produktivnejšem zaposlovanju in da se bodo zato manjšale možnosti predvsem za tiste, ki se bodo izobraževali mimo potreb združenega dela. Vendar pa je v sedanjem trenutku zaskrbljujoče zapiranje organizacij združenega dela pred mladimi strokovnimi kadri, čeprav je struktura zaposlenih marsikje neustrezna in bi jo lahko z zaposlovanjem mladih strokovnjakov hitreje izboljševali, predvsem pa tudi omogočili doslednejše uresničevanje družbenega dogovora o kadrovske politiki in družbenega dogovora o minimalnih življenjskih in kulturnih standardih pri zaposlovanju delavcev. Menimo, da bi prav večja odprtost organizacij združenega dela pri zaposlovanju pripravnikov in mladih strokovnih delavcev lahko prispevala k spreminjanju strukture dela in s tem k odpiranju novih mest za zaposlovanje strokovno bolj usposobljenih mladih delavcev. Kajti, večje zaposlovanje strokovnih kadrov z višjo strokovno usposobljenostjo ni le posledica, ampak tudi pogoj za hitrejše strukturalne spremembe v našem gospodarstvu. Menimo, da bi moralo to tudi bolj vplivati na to, da bi zaostrovali delovno disciplino in preprečevali še vedno močno fluktuacijo med že zaposlenimi delavci.

V Socialistični zvezi smo menili, da bi morali predvsem pospešiti aktivnosti v vsaki občini ter na podlagi konkretnih podatkov o problemih in možnostih poiskati konkretne rešitve za zaposlovanje mladih. Pri tem pa bi morali zlasti aktivirati samoupravne organe, kadrovske službe v organizacijah združenega dela, zbere združenega dela in skupnosti za zaposlovanje. Menili smo, da ne bi bilo potrebno, kot je bilo predvideno, ustanavljati nekih posebnih štabov, ampak za reševanje teh problemov kar najbolj aktivirati sedanjo samoupravno in strokovno organiziranost na področju zaposlovanja.

Pri reševanju problematike zaposlovanja, ki se bo v bodoče, kot smo vsi ugotavljali, še bolj zaostрила, pa moramo predvsem z dolgoročnimi ukrepi reševati probleme polne produktivne zaposlenosti vseh delovnih potencialov. To pa je mogoče predvsem s celovitim načrtovanjem gospodarskega in družbenega razvoja, razvoja izobraževanja in poklicnega usmerjanja mladih ter z odpiranjem možnosti za produktivno zaposlovanje v primarnem, sekundarnem, predvsem pa tudi v terciarnem sektorju. V dolgoročni usmeritvi gre torej za bolj koordinirano, usmerjeno in sočasno načrtovanje, pri čemer morajo neposredno sodelovati tako skupnosti za zaposlovanje kot tudi izobraževalne skupnosti, skupnosti socialnega varstva, skupno z zbori skupščin družbenopolitičnih skupnosti. S tem v zvezi menimo, da se mora vloga in mesto skupnosti za zaposlovanje predvsem v občinah, pa tudi Zveze skupnosti za zaposlovanje bolj uveljaviti tudi v planiranju razvoja glede demografskih gibanj in možnosti za zaposlovanje.

Menimo tudi, da bi morale skupnosti za zaposlovanje pravočasneje planirati, kje se bodo zaposlovali mladi, ki prihajajo iz šol, in predvideti tudi morebitne potrebe po prekvalifikacijah in dokvalifikacijah, predvsem pa tudi z večjim medsebojnim sodelovanjem doseči večjo mobilnost za zaposlovanje. Zdi se nam, da je skoraj neopravičljivo, da je stanje v tem letu pred vračanjem mladih iz vojske v marsikaterih občinah tudi službe skupnosti za zaposlovanje pre-

senetilo in da so ponekod tudi zaradi tega, ker niso bili dovolj pripravljeni, po nepotrebnem dramatizirali stanje.

Glede kratkoročnih rešitev menimo, da so predvideni ukrepi glede omejevanja dopolnilnega, nadurnega dela in predvsem tudi zaposlovanja dela upokoencev upravičeni. Morali pa bi, tako kot so ugotovili že tudi prejšnji govorniki in tudi tovariš Vindiš — v sklepih samih je to navedeno — predvsem ugotoviti, kako izpolnjujemo že dosedanje predpise, ki to delo močno omejujejo in šele potem ugotoviti, v katerih primerih in kdaj bomo sprejemali nove administrativne omejitve. Predvsem pa menimo, da bi morali povečati nadzor in tudi sankcije za neizvajanje sprejetih zakonov, samoupravnih sporazumov, dogovorov in raznih predpisov. Prav tako bi morali tudi ugotoviti, koliko nekateri zadnji ukrepi glede omejevanja zaposlovanja niso ponekod celo ponovno stimulirali uvajanje pogodbenega in nadurnega dela.

V naših razpravah smo tudi opozorili na to, da bi morali biti selektivni v omejevanju vseh teh vrst dela, ker zlasti pri nekaterih profilih poklicev, tako pri delu upokoencev kot tudi pri dopolnilnem delu, rešujemo deficitarnost, zlasti v nekaterih primerih v neposredni proizvodnji in pa v organizacijah združenega dela s področja vzgoje in izobraževanja. Menimo pa, da bi morali biti zelo restriktivni pri zaposlovanju upokoencev v nadurnem delu in pogodbenem delu na različnih administrativnih področjih.

Prav tako menimo, da bi morali uveljaviti bolj fleksibilne možnosti pri zaposlovanju tako pripravnikov kot tudi mladih strokovnih kadrov, zlasti v družbenih dejavnostih, ker so te možnosti zaradi načina pridobivanja dohodka pa tudi zaradi ozke zaprtosti v posameznih organizacijah združenega dela dokaj omejene.

Aktivnost v organizacijah združenega dela in v občinah bi morali predvsem dolgoročneje, pa tudi kratkoročno uveljaviti z možnostmi za zaposlovanje, zlasti z uvajanjem večizmenskega dela, predvsem tam, kjer proizvodni proces in izvozna usmerjenost to narekujejo oziroma omogočata.

Zlasti podpiramo tudi predloge, da bi hitreje začeli uvajati ustreznejšo razporeditev delovnega časa, vključno s skrajševanjem le-tega na težkih delovnih mestih, ki povzročajo močno in hitro zmanjševanje delovnih zmoglosti in invalidnosti delavcev in s tem seveda tudi hitrejše večanje invalidskih upokojitev, nadalje z odpravo dežurstev in nadurnega dela, ker bi na teh mestih lahko zaposlili mlade, strokovno usposobljene delavce, ki čakajo na zaposlitev.

Prav tako menimo, da bi morali hitreje razvijati tudi vse oblike drobnega gospodarstva in servisnih dejavnosti, ki bi razširile možnosti za zaposlovanje, hkrati pa tudi prispevale k večji ponudbi za zadovoljevanje potreb občanov.

V naših ugotovitvah in predlogih smo se tudi zavezali, da se bo Socialistična zveza prek svojih organizacij neposredno vključila v uresničevanje vseh teh nalog v občinah, predvsem v pripravi planskih aktov za 1982. leto.

Podpiramo predloženi sklep, ki naj ga danes sprejme ta zbor, ker menimo, da vsebuje vse glavne poudarke in usmeritve, ki smo jih predlagali tudi v razpravi v okviru Socialistične zveze.

Predsednica Tina Tomlje: Hvala lepa. Kdo želi še razpravljati? Besedo ima tovariš Emil Šuštar.

Emil Šuštar: Nekaj bi rekel o predloženem sklepu, pa ne zaradi tega, ker ne bi soglašal z njegovo vsebino, ki v bistvu izraža to, kar je bilo rečeno

v delovnih telesih zbora in tudi širše v organih Socialistične zveze in Zveze sindikatov.

Na nekaterih mestih se poudarja potreba, da se te usmeritve vgradijo v planske akte za 1982. leto. Mislim, da je ta ugotovitev in usmeritev točna.

Prav tako se na nekaterih mestih navajajo slabosti, ki so se pojavile pri nastajanju planskih aktov za to srednjeročno obdobje, češ da kadrovska politika še ni ustrezno vnešena v planske akte, skratka, da ni postala že sestavina planov.

Prav tako je, zlasti v 2. točki navedeno, da so ugotovitve, ki niso v poročilu dovolj osvetljene, podlaga za politiko zaposlovanja, za prekvalifikacijo in usmerjanje delavcev, ki iščejo zaposlitev, ter podlaga za določene smeri programa v usmerjenem izobraževanju. Skratka, mislim, da se na več mestih ustrezno v stališčih upravičeno poudarja povezava problematike zaposlovanja in kadrovske politike z vidika planskih aktov.

Zdi pa se mi, da bi morda bilo koristno vgraditi v sklep, da bi morali zavezati vse nosilce planiranja, da preverijo predvsem tiste dele planskih aktov, ki se nanašajo na politiko zaposlovanja. Očitno v praksi ni iz trte izvita potreba po toliko ozkih profilih, kar v nekem smislu verjetno tudi izhaja iz planskih opredelitev, ali pa so te planske opredelitve bile nerealno postavljene in gre življenje po drugi poti.

Zato mislim, da bi bilo koristno poudariti obveznost vseh nosilcev planiranja, tudi skupnosti zaposlovanja in družbenopolitičnih skupnosti, da bi preverili, kakšne so usmeritve v planskih aktih, ampak ne v letnih, pač pa v srednjeročnih in da bi v predloženi sklep morda vključili tudi obveznost, da bi po načelu kontinuiranega planiranja te planske akte prilagodili nastalim razmeram.

Mislim, da bi lahko vključili takšno usmeritev v predloženi sklep, kolikor bodo z njo soglašali tudi tovariši, ki smo jih imenovali v delovno skupino. Hvala.

Predsednica Tina Tomlje: Hvala lepa, tovariš Šuštar. Želi še kdo razpravljati? (Ne.)

Sedaj bi se še sama vključila v razpravo. Če ste skrbno pregledali predlagani sklep, poslušali razprave v delovnih telesih in poslušali tovarišico Tilko Blaha, ki je povzela stališča Izvršnega odbora Predsedstva Republiške konference Socialistične zveze, ter hkrati tudi skrbno poslušali tovariša Vilija Vindiša, ki nam je posredoval stališča Zveze socialistične mladine, mislim, da bi bilo nepošteno in ne bi dela pravilno opravili, če ne bi ugotovili, da so določene razlike v pogledih na politiko zaposlovanja v okviru Socialistične zveze in da se stališča, ki nam jih je posredoval tovariš Vili Vindiš, v bistvu razlikujejo od usmeritev, ki jih daje Izvršni odbor Predsedstva Republiške konference Socialistične zveze.

Sama sem bila udeležena v razpravi v veliki skupini v okviru Socialistične zveze. Sodeloval je tudi predstavnik Zveze socialistične mladine Slovenije. Na tisti seji sem pravzaprav nekako intimno soglašala s tem, da je nekoliko bolj zaostril vprašanje, kako trenutno ocenjujemo pojav nezaposlenosti in mi je bilo razumljivo, da taka organizacija, kot je Zveza socialistične mladine Slovenije, nekoliko ostreje ocenjuje razmere. Iz tega, kar je bilo danes povedano kot stališče Zveze socialistične mladine Slovenije, pa bom najbrž težko oblikovala celovit povzetek le poslušajoč besedilo. Vendar mislim, da je Zveza socialistične mladine Slovenije šla dlje od razprav v Predsedstvu Republiške kon-

ference Socialistične zveze. Če sem prav razumela tovariša Vindiša, mislijo, da je problem pereč, rešujemo pa ga lahko z drugačnim planiranjem. Tovariš Šuštar je tudi govoril, da moramo celotno analizo, ki je narejena na področju zaposlovanja, vzeti pač kot razdelano osnovo za izdelavo planskih dokumentov za 1982. leto in hkrati za podlago kontinuiranega planiranja, tudi na tem področju in odpravljati vse slabosti. Storit pa tako, kot predlagajo, da je treba problem zaposlovanja reševati z večjo stopnjo rasti družbenega bruto proizvoda, z ekstenzivnejšo investicijsko politiko in na ta način hočeš nočeš v bistvu dopuščati ekstenzivno zaposlovanje, ko je očitno, da moramo priti do večje produktivnosti dela in ko se naše cene ne morejo nikakor vključiti v svetovne cene, pa je, po mojem mnenju, nesprejemljivo. Ekonomske razmere so take, da po poti reprogramiranja našega družbenoekonomskega razvoja in sploh ekonomske politike naprej ne moremo.

Mislim, da v stališču Zveze socialistične mladine Slovenije pravzaprav ni opredelitev do predloženega sklepa in ni opredelitev do predloga Izvršnega odbora Predsedstva Socialistične zveze. Njihova skepsa glede možnosti reševanja po strokovnih službah v bistvu pomeni pristop, da je treba najbrž tudi odpraviti zakon o zaposlovanju in da nimamo več strokovnih služb na tem področju. Kdo pa bo potem reševal probleme stihije, liberalizma in ekstenzivnega zaposlovanja na tem področju. Nalašč grobo ilustriram ta vprašanja. Mislim, da se je o tem treba bolj pogovoriti. Kaj je sedaj s to individualizacijo pravic? Vsaka pravica je individualizirana, ampak vse naše pravice se uveljavljajo le, kadar je človek združen. Ali potem lahko nastane iz tega kolektivna pravica? Mislim, da je treba bolj analizirati stališča in vedeti, kaj se hoče s tem doseči.

Tovariš Vili Vindiš ni oporekal stališčem v predlaganem sklepu, kot tudi ne stališčem Republiške konference Socialistične zveze. V tem zboru pa so bile izrečene nekatere ocene, za katere mislim, da ne morejo iti kar tako mimo nas.

Formalno lahko zaključimo to točko dnevnega reda in sprejmemo take usmeritve. Gre pa za to, da ima Zveza socialistične mladine Slovenije svoje osnovne organizacije v temeljnih organizacijah združenega dela, da jih ima na občinski ravni in da nam je, če nam je kje potrebna, potrebna pri razvoju demokratičnih odnosov in pri vplivu subjektivnega dejavnika na reševanje teh vprašanj. Le z napadanjem splošne državne ekonomske politike najbrž ne moremo reševati teh vprašanj. Mislim, da se moramo o tem pogovoriti. Če pa mislite, da je moja razprava le še ena dopolnitev k reševanju tega problema, pa naj skupina potem ugotovi, za kaj gre.

Besedo ima tovariš Peter Toš.

Peter Toš: Najprej bi ugotovil, da dosedanja razprava nedvomno znova potrjuje, kako aktualna in pomembna je problematika zaposlovanja v tem družbenem trenutku in nedvomno tudi pogloblja nekatere ocene, ki so vsebovane v poročilu in v razpravah pred današnjimi sejami zborov Skupščine.

Iz vsega tega v Izvršnem svetu nedvomno lahko povzamemo potreben in koristen sklep, da bomo v prihodnjem obravnavanju problematike na področju zaposlovanja morali temeljiteje upoštevati tudi določene usmeritve, ki jih je tudi današnja razprava zelo dobro nakazala, vključno z razpravo tovariša Vindiša, ki je, rekel bi, odprl še nekatere vidike, ki bi jih gotovo tudi ob argumentih, ki jih je navajal v svoji razpravi, bilo koristno vgraditi v ocenjevanje

razmer, tako v fazi oblikovanja politike zaposlovanja kot tudi v fazi ocenjevanja uresničevanja sprejete politike na tem področju.

Seveda, ko govorimo o politiki zaposlovanja, nikoli ne mislimo zgolj na neko politiko, ki se oblikuje v tem delegatskem telesu, kaj šele na neko izvedbeno politiko, ki se oblikuje v njegovem izvršnem organu, pač pa predvsem mislimo na politiko, ki jo oblikujejo samoupravno organizirani delavci v združenem delu v vseh svojih medsebojnih družbenoekonomskih in drugih povezavah, v sistemu socialističnega združenega dela, še posebej pa znotraj teh povezav v skupnostih za zaposlovanje. In prav to je tisto torišče, ki smo ga tako v poročilu Izvršnega sveta kot tudi v današnji uvodni besedi posebej poudarili kot pglavitno vrzel, ki jo v Izvršnem svetu ob analizi problemov na področju uresničevanja politike zaposlovanja ocenjujemo kot pglavitni razlog za negativne pojave, ki jih nedvomno imamo pri uresničevanju politike zaposlovanja na določenih področjih. Zato se seveda ne bi mogel strinjati z ocenami, ki so bile dane v razpravi tovariša Vindiša, da je politika zaposlovanja še vedno povezana tudi v globalnem smislu s pojavi voluntarizma, pragmatizma in tako dalje. Skratka, gre za ocene, ki kažejo na to, da tudi v tem okviru in v predlaganih ukrepih nismo uspeli niti ugotoviti, kaj šele začrtati usmeritve, ki bi zagotavljale hitrejši razvoj samoupravnih družbenoekonomskih odnosov na tem področju kot temeljni pogoj, da bomo jutri uspešnejši pri oblikovanju in uresničevanju politike zaposlovanja, v skladu s postavljeno razvojno družbenoekonomsko strategijo. Prav tako mislim, da ne bi mogli pristajati na tiste ocene, ki kažejo le na premajhno poučenost o strokovni aktivnosti na tem področju, ki je sicer bila velikokrat upravičeno kritizirana, ki pa se le v določenem obsegu odvija tako v kadrovskih službah znotraj organizacij združenega dela, kot tudi v službah samoupravnih interesnih skupnostih, in ki se zlasti nanaša na izredno aktualno problematiko v tem trenutku, in sicer problematiko delnega povečevanja števila nezaposlenih. S to oceno se ne bi mogel strinjati, ker poznam strokovne pristope in mehanizme, ki se v zadnjem času bistveno poglobljajo in razširjajo, tako da se v skupnostih za zaposlovanje tako rekoč dnevno spremlja trend spreminjanja stanja v zvezi s tem problemom in se seveda tudi tekoče aktivirajo vsi dogovorjeni mehanizmi in odnosi, medsebojne komunikacije in tako dalje v mehanizmu medsebojnih povezav med skupnostmi za zaposlovanje in organizacijami združenega dela, da bi se ta problem tekoče reševal. O tem pričajo tudi podatki iz meseca avgusta tega leta, saj je v tem mesecu bila — ne vem, če so podatki povsem točni — rešena zaposlitev okoli 2500 iskalcev zaposlitve, ki so mesec dni pred tem še bili brez zaposlitve. Skratka, v zvezi s tem poteka dokaj hitra in intenzivna aktivnost, katero pa v Izvršnem svetu ocenjujemo, da je še premalo hitra, še premalo učinkovita in da moramo v zvezi s tem storiti nove kvalitativne korake, da bi bili v prihodnje učinkovitejši.

Zato seveda tudi ni mogoče pristati na oceno, ki tudi izhaja iz razprave tovariša Vindiša, kar pa je bilo zelo jasno in konkretno izrečeno v Republiški konferenci Socialistične zveze, da se Izvršni svet trudi v svojem poročilu in prek razprave o poročilu pred razpravo v republiški Skupščini prikazati problem povečevanja števila iskalcev zaposlitve. To število se je v primerjavi s prejšnjim letom povečalo na 1380 delavcev, kar je seveda potrebno primerjati ne le v razmerju do števila iskalcev zaposlitev v prejšnjem letu, ampak tudi v razmerju do vseh zaposlenih delavcev v združenem delu v naši republiki. Ta pojav se namerno družbeno minimizira. S takšno oceno se, kar moram reči

v imenu Izvršnega sveta, ne morem strinjati, kot sem to povedal tudi v predhodni razpravi v Republiški konferenci Socialistične zveze, in sicer prav zato, ker se zavedamo odgovornosti, da je nujno potrebno z ustreznimi tako sistemskimi kot tudi drugimi ukrepi, zlasti pa seveda na podlagi našega dogovora z učinkovitejšo družbenopolitično akcijo vseh subjektivnih sil, pa tudi delegatskih in izvršilnih dejavnikov v tej smeri aktivirati odnos do problematike zaposlovanja v organizacijah združenega dela na že sprejetih izhodiščih. Imamo zakon o pripravništvu, imamo sprejete obveznosti glede pripravnikov v ustreznih podpisanih družbenih dogovorih, imamo ustrezne usmeritve v družbenem dogovoru o kadrovske politiki glede zaposlovanja in tako dalje, da vsega tega ne naštevam. Toda vse to se, verjetno tudi zaradi slabosti v naši celotni družbeni akciji, pri kateri ne izvzamam odgovornosti Izvršnega sveta, premalo dosledno uresničuje v neposredni samoupravni praksi. In prav zato je zame izredno dobro, da smo zato v predhodni razpravi, pa tudi s sklepi iz današnje razprave v zborih republiške Skupščine opredelili jasno stališče in se v njem zavezali za bolj učinkovito in organizirano akcijo, da bi s hitrejšim razvojem odnosov na tem področju tudi hitreje odpirali nove, realne, kar pomeni produktivne možnosti za nove zaposlitve mladih oziroma vseh iskalcev zaposlitve. Ob tem naj še povem, da je vsakomur, ki je bil kdajkoli v stiku s problematiko zaposlovanja, jasno, da je določeno število iskalcev zaposlitve, ne glede na značaj družbenoekonomske ureditve in političnega sistema, v vseh družbenih sistemih prisoten in popolnoma normalen pojav. Pri tem je seveda le vprašanje časa, v katerem se uspe rešiti takšen problem. Tudi s tega vidika, če bi opravili analizo, je čas dimenzija, ki ni posebej zaskrbljujoča. Ta čas se bistveno ne podaljšuje v zadnjem razvojnem obdobju za določen del strukture iskalcev zaposlitve. Da pa obstaja neko število iskalcev zaposlitve v razmerju do celotnega števila zaposlenih, je pa seveda popolnoma jasno in tako bo tudi v prihodnje.

Problem za nas je, da se večja število iskalcev zaposlitve mladih oziroma mlade generacije, kot tudi, da se večja število iskalcev zaposlitve s srednjo, višjo in visoko strokovno izobrazbo. Ta problem je ob sočasnih razmerah v samoupravni praksi v organizacijah združenega dela, v katerih ni ustrezne kadrovske zasedbe glede na načrtovane razvojne potrebe teh organizacij, ključen. V zvezi s tem problemom se je seveda potrebno dogovoriti za odločnejšo aktivnost, da bi ga v prihodnje reševali učinkoviteje.

Predsednica Tina Tomlje: Hvala lepa. Kdo še želi razpravljati? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prosim skupino delegatov, da pripravi spremembe in dopolnitve predlaganega sklepa.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o skladu federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin.

Osnutek zakona je predložil Zbor republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije. Obravnavala sta ga Odbor za družbenoekonomske odnose in Zakonodajno-pravna komisija.

Danes smo prejeli predlog sklepa, ki naj bi ga sprejel zbor, in pripombe ter stališča Odbora za pospeševanje gospodarskega sodelovanja z drugimi republikami in avtonomnima pokrajinama pri Gospodarski zbornici Slovenije.

Želi besedo predstavnik delegacije v Zboru republik in pokrajin? (Ne želi.) Predstavnik Izvršnega sveta? (Tudi ne.) Poročevalec Odbora za družbenoekonomske odnose? (Tudi ne.) Zakonodajno-pravne komisije? (Tudi ne.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi razpravljati? (Nihče.) Zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog sklepa, ki ste ga prejeli. Kdor je za predlog sklepa, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlog sklepa k osnutku zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na predlog periodičnega delovnega načrta Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije za IV. trimesečje 1981.

Predlog periodičnega delovnega načrta so obravnavali Odbor za družbenopolitični sistem, Odbor za družbenoekonomske odnose, Zakonodajno-pravna komisija, Komisija za narodnosti, Komisija za mednarodne odnose in Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve.

V uvodu k periodičnemu delovnemu načrtu zborov so navedene prioritete naloge, ki so bile pri sestavi tega načrta posebej upoštevane. V prilogi 1 so navedne naloge iz letnega programa dela zborov Skupščine za 1981. leto, ki niso bile upoštevane v tem periodičnem delovnem načrtu. V prilogi 2. je dan predlog delovnega načrta Zbora republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije za obdobje od septembra do decembra 1981. leta, ki pa bo verjetno doživel še določene spremembe.

Novost v tem periodičnem delovnem načrtu je, da je pri posameznih temah oziroma aktih predlagano, da bi jih Družbenopolitični zbor obravnaval kot zainteresiran zbor. Vsi ti predlogi so bili dani v republiških vodstvih družbenopolitičnih organizacij oziroma v odborih zbora. Gre predvsem za zadeve širšega družbenopolitičnega pomena, kar je tudi razlog za predloge, da se Družbenopolitični zbor vključi v obravnavo kot zainteresiran zbor. Kolikor bo zbor sprejel te predloge, odpade potreba, da bi pri predlogih dnevnega reda na posameznih sejah zbora odločali o tem, ali naj zbor določeno zadevo obravnava kot zainteresiran zbor.

Glede na pobudo družbenopolitičnih organizacij in odborov zbora je oblikovan predlog dnevnega reda za 60. sejo zbora, ki sem jo sklicala na podlagi periodičnega delovnega načrta za 28. oktober 1981. Na tej seji bi obravnavali predlog zakona o energetskem gospodarstvu, ki smo ga obravnavali že v prvih dveh fazah kot zainteresiran zbor, uresničevanje nalog na področju ekonomskih odnosov s tujino, poročilo o izgubah v združenem delu in poročilo o uresničevanju zakona o družbeni kontroli cen in politike cen. Kot pristojni zbor bi na tej seji obravnavali tudi poročilo o uresničevanju zakonov s področja kmetijstva. To sem navedla zaradi tega, ker so predstavniki družbenopolitičnih organizacij menili, da so to teme, ki sicer sodijo v pristojnost preostalih dveh zborov, so pa take narave, da bi se vendarle Družbenopolitični zbor do njih opredelil kot zainteresirani zbor. Poročilo o uresničevanju zakonov s področja kmetijstva pa sodi v pristojnost Družbenopolitičnega zbora.

Želijo predstavniki delovnih teles še kaj spregovoriti v zvezi s predlogom periodičnega delovnega načrta zbora? (Ne želijo.) Želi kdo razpravljati? (Da.) Besedo ima tovariš Tone Krašovec.

Tone Krašovec: Tovarišica predsednica! Odkar smo prejeli to gradivo, je bila javnost med drugim obveščena o ustanovitvi organizacije na področju računalništva. Zaradi posebnega družbenega pomena bo ta organizacija ustanovljena na podlagi zakona. Osebnost sem prepričan, da ne gre za formalen zakon o ustanovitvi delovne organizacije, ampak da gre za družbenoekonomski koncept tega področja. Vprašujem, ali je mogoče, da Družbenopolitični zbor ali vsaj njegova delovna telesa obravnavajo to problematiko?

Predsednica Tina Tomlje: Ali predlagaš, da to obravnavamo kot zainteresiran zbor, ali da to obravnavajo le delovna telesa zbora?

Tone Krašovec: Mislim, da bi bilo dovolj, če bi to obravnavala delovna telesa zbora, predvsem Odbor za družbenoekonomske odnose.

Predsednica Tina Tomlje: Ima še kdo kakšno pobudo ali predlog v zvezi s periodičnim delovnim načrtom? Tovariš Peter Toš je omenil, da je v pripravi predlog zakona o spremembah zakona o delovnih razmerjih, ki bi ga vključili v ta periodični delovni načrt. To lahko sprejmemo. Ima še kdo kakšno pobudo ali predlog? (Ne.)

Dajem na glasovanje predlog periodičnega delovnega načrta Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije za IV. trimesečje 1981. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog periodičnega delovnega načrta Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije za IV. trimesečje 1981.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na volitve in imenovanja.

1. Predlog odloka o izvolitvi predsednice Višjega sodišča v Ljubljani in razrešitvi namestnice javnega pravobranilca SR Slovenije.

Predlog je predložila komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. Izvršni svet se strinja s predlogom odloka. Želi kdo razpravljati? (Nihče.)

Dajem na glasovanje predlog odloka. Kdor je za predlog tega odloka, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlog odloka.

S tem je bila v Družbenopolitičnem zboru izvoljena Breda Lokar-Gaspari za predsednico Višjega sodišča v Ljubljani in razrešena dolžnosti namestnica javnega pravobranilca SR Slovenije.

2. Predlog odloka o izvolitvi sodnikov Višjega sodišča v Mariboru.

Tudi ta predlog odloka je predložila prej imenovana komisija. Izvršni svet se strinja s predlogom odloka. Želi kdo razpravljati? (Nihče.)

Predlog odloka o izvolitvi sodnikov Višjega sodišča v Mariboru dajem na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlog odloka o izvolitvi sodnikov Višjega sodišča v Mariboru.

S tem so bili v zboru izvoljeni za sodnike Višjega sodišča v Mariboru: Adela Bombek, Peter Hauptman in Tatjana Planinšek-Nič.

3. Predlog odloka o razrešitvi sodnice Višjega sodišča v Ljubljani.

Predlog odloka je pripravila skupščinska komisija. Izvršni svet se z njim strinja. Želi kdo razpravljati? (Nihče.) Dajem na glasovanje predlog odloka o razrešitvi sodnice Višjega sodišča v Ljubljani. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlog odloka o razrešitvi sodnice Višjega sodišča v Ljubljani.

S tem je bila v Družbenopolitičnem zboru razrešena Mira Cepuder dolžnosti sodnice Višjega sodišča v Ljubljani s 30. septembrom 1981.

4. Predlog sklepa o imenovanju skupine delegatov za proučitev poročila o uresničevanju nalog na področju ekonomskih odnosov s tujino.

Tudi ta predlog sklepa je pripravila skupščinska komisija. Danes smo prejeli še predlog dopolnitve sklepa. Želi kdo razpravljati? (Nihče.)

Dajem na glasovanje predlog sklepa. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel sklep o imenovanju skupine delegatov za proučitev poročila o uresničevanju nalog na področju ekonomskih odnosov s tujino.

To skupino sestavljajo: vodja Franc Kokot in člani: Valentin Dvojmoč, Janko Kolarič, Martin Mlinar, Maja Tejkal, Ivan Zelenšek, Viktor Žakelj, Angelca Vrbnjak in Tone Krašovec.

5. Predlog sklepa o imenovanju skupine delegatov za proučitev poročila o uresničevanju zakona o družbeni kontroli cen in politike cen.

Sklep je pripravila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. Danes smo prejeli še dopolnitev sklepa. Želi kdo razpravljati o sklepu? (Nihče.)

Dajem predlog sklepa skupaj z dopolnitvijo na glasovanje! Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

S tem so v skupino imenovani: vodja Leopold Slapnik in člani: Ivan Klobčar, Bruno Podreka, Stanka Pospiš, Janez Roškar, Karel Sukič, Jelka Žekar, Rudi Kropivnik in Majda Naglost.

6. Predlog sklepa o imenovanju skupine delegatov za proučitev poročila o uresničevanju politike delitve sredstev za osebne dohodke in politike skupne ter splošne porabe.

Tudi ta sklep je pripravila skupščinska komisija. Danes smo prejeli njegovo dopolnitev. Želi kdo razpravljati o predlogu sklepa? (Nihče.) Dajem predlog sklepa na glasovanje. Kdor je za predlog sklepa, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel sklep.

S tem so v skupino za proučitev poročila o uresničevanju politike delitve sredstev za osebne dohodke in politike skupne ter splošne porabe, skupaj z dopolnitvijo, izvoljeni: vodja Franci Polak in člani: Andrej Fajmut, Francka

Herga, Stane Kolar, Zvonko Perlič, Jože Sedelšak, Zvonimir Volfand, Štefanija Žagmaister in Emil Šuštar.

7. Predlog sklepa o spremembi sklepa o sestavi posebnega delovnega telesa Skupščine SR Slovenije za proučitev vprašanj v pripravah osnutka zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o upravljanju in razpolaganju s stavbnim zemljiščem.

Tudi to spremembo sklepa je pripravila skupščinska komisija. Kdo želi razpravljati o predlogu sklepa? (Nihče.)

Predlog sklepa dajem na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlog sklepa o spremembi sklepa o sestavi posebnega delovnega telesa Skupščine SR Slovenije za proučitev vprašanj o pripravah osnutka zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o upravljanju in razpolaganju s stavbnim zemljiščem.

S tem je v Družbenopolitičnem zboru razrešen dolžnosti člana Bojan Furlan, za člana posebnega delovnega telesa pa je bil imenovan Rudi Bregar.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na predloge in vprašanja delegatov.

Ima kdo kakšno vprašanje ali pobudo? (Ne.) Odrejam odmor, da bo lahko skupina v zvezi z 2. točko dnevnega reda opravila svoje delo.

(Seja je bila prekinjena ob 10.55 in se je nadaljevala ob 11.35)

Predsednica Tina Tomlje: Nadaljujemo z 2. točko dnevnega reda, to je uresničevanje politike zaposlovanja.

Skupina delegatov je pripravila dopolnitve in spremembe sklepa o uresničevanju zaposlovalne politike v SR Sloveniji. Prosim tovarišico Tilko Blaha, da zboru poroča.

Tilka Blaha: Skupina soglasno predlaga v sklepu tri spremembe oziroma dopolnitve. Najprej gre za dopolnitev, ki jo je predlagal tovariš Šuštar, in sicer, da se na koncu 2. točke doda nov odstavek, ki naj se glasi: »Temeljne organizacije združenega dela in drugi nosilci planiranja naj preverijo svoje srednjeročne planske opredelitve glede zaposlovanja. Skladno z načeli kontinuiranega planiranja naj svoje planske akte prilagodijo sedanjim razmeram, upoštevajoč svoje potrebe in splošne družbene interese in potrebe na področju zaposlovanja.«

Nadalje predlagamo, da se v 3. točki, v 3. vrsti za besedama »pogodbeno delo« dodata besedi: »in delo« tako, da bi se besedilo glasilo: »povečuje pogodbeno delo in delo upokojujencev«. Gre namreč za dve vrsti dela. Torej se tudi pogodbe sklepajo z drugimi zaposlenimi, zlasti strokovnimi kadri in tako naprej.

2. stavek naj se črta in se nadomesti z naslednjim besedilom: »Zato je potrebno takšno delo omejevati in ga dovoljevati le kot obliko dopolnilnega dela v materialni proizvodnji in na določenih delih izrazito sezonskega značaja.« To je skladno tudi z razpravo delegata Zveze socialistične mladine, da bi morali to bolj zaostri. Tudi sicer je bilo to posebej poudarjeno v ekspezeju

tovariša Toša in v predlogih Izvršnega odbora Predsedstva Republiške konference Socialistične zveze. Preostali del besedila 3. točke pa naj ostane.

Nadalje predlagamo na predlog tovariša Toša kot predstavnika predlagatelja tega gradiva, to je Izvršnega sveta, da se spremeni 5. točka ker ni točno in jasno opredeljena in je stanje nekoliko drugačno, kot se navaja v tem delu besedila. Predlagamo, da se namesto sedanjega besedila 5. točke besedilo spremeni tako, da bi se v celoti ta odstavek glasil: »Pri obravnavanju poteka aktivnosti za preprečevanje nezakonitega zaposlovanja prek obrtniških kooperantov ali prek obrtnih zadrug Družbenopolitični zbor ugotavlja, da je preseženo stanje nezakonite vsebine takšnih pogodb, da so mnoge organizacije združenega dela na področju gradbeništva sprejele samoupravne sklepe, da takšnih pogodb ne bodo več sklepale oziroma da bodo bistveno zmanjšale izvajanje del prek pogodbenih razmerij z obrtniki. Ti sklepi pa se v nekaterih organizacijah združenega dela ne izvajajo, prav tako pa se ohranja praksa, da se formalno-pravno opredeljena razmerja v teh pogodbah ne izvršujejo, kar terja, da še bolj zaostriamo inšpekcijski nadzor tako inšpekcijo dela kot tržne inšpekcije, da s takojšnjo obravnavo pobud družbenopolitičnih skupnosti glede predčasne razrešitve poslovnih organov, ki se ne ravna po sklepih samoupravnih organov, in drugimi ukrepi pregona čim hitreje dosežemo odpravo teh pojavov in družbene prakse. Izvršni svet naj tekoče obravnava uresničevanje teh stališč.« Skratka gre za spremembo v tem smislu, da sklepanje teh pogodb ne narašča, da so formalno-pravno te pogodbe sicer usklajene z našimi predpisi, da pa se ne izvajajo in da je zaradi tega potreben večji nadzor in potrebno takojšnje ukrepanje in pregon takih pojavov.

Predsednica Tina Tomlje: Slišali ste predlog sprememb in dopolnitev predloga sklepa v zvezi s to točko dnevnega reda. Želi kdo razpravljati? (Da.) Besedo ima tovariš Miro Gošnik.

Miro Gošnik: Če sem prav slišal besedilo nove 5. točke, naj bi temeljne organizacije združenega dela zmanjšale obseg pogodbenega dela z obrtniki. Menim, da to ni ustrezno. To je na splošno uperjeno zoper vso kooperantsko dejavnost v gradbeništvu. Saj tega najbrž nismo hoteli. In če je to tako, kot sem si zapomnil, potem predlagam, da to popravimo.

Predsednica Tina Tomlje: Hvala lepa. Kdo še želi razpravljati? Besedo ima tovariš Jože Marolt.

Jože Marolt: Govoril bom o dveh vprašanjih. Mislim, da je besedilo dopolnitve 3. točke, ki jo predlaga skupina in ki navaja dopolnilno delo, zaposlovanja po pogodbah in zaposlovanje upokojencev, vendarle še nekoliko preohlapno, predvsem glede navedbe, naj bi dodatno zaposlovanje bilo v materialni proizvodnji. Gre pa za problem, da je znotraj materialne proizvodnje zaposlovanje upokojencev predvsem na režijskih delih in delih, ki jih opravljajo uradniki. Zato bi rad, da pojem materialne proizvodnje nekoliko zožimo, morda z upoštevanjem predloga: »na produktivnih ali ustvarjalnih delih v materialni proizvodnji« ali »v proizvodnem delu«. V režiji so namreč zaposleni. Uradnik se namreč bori za pravico, da opravlja še dopolnilno delo, ne pa delavec za strojem, ali pa ustvarjalni inženir v proizvodnji.

Drugič. Problem kooperantov, o katerem je tudi že govoril Miro Gošnik, ni problem le v tem, da gre za zaposlovanje delavcev oziroma za kooperacijo z obrtniki. To zaposlovanje smo, predvsem tam, kjer delavci niso imeli ustreznih pogojev niti socialnega zavarovanja in tako naprej, na določen način z lanskoletno skupno družbenopolitično akcijo vseh dejavnikov v Sloveniji zmanjšali, vendar se je v tem letu v novi obliki zopet pojavilo, in sicer tako, da so obrtniki ustanovili svoje zadruga in da sedaj delovne organizacije kooperirajo z zadrugami. V bistvu pa se ni vsebina prav nič spremenila. Delavec je v enakem položaju, kot je bil prej, ali pa še v slabšem. Nastajali so razni »IKOSI«, »ONKSI« in tako naprej, ki združujejo desetine in desetine nosilcev obrtnih dejavnosti, ki zaposlujejo na stotine delavcev.

Predsednica Tina Tomlje: Hvala. Kdo še želi razpravljati? Besedo ima tovariš Peter Toš.

Peter Toš: Glede prvega predloga o splošnem zmanjšanju kooperantskih razmerij naj povem, da se na tem področju srečujemo z določenim pojavom v nekaterih gradbenih organizacijah združenega dela. Kot primer naj navedem tri gradbene organizacije, pri katerih je bil ugotovljen obseg del prek obrtnikov kooperantov, glede na število delavcev, ki opravljajo dela v teh gradbenih organizacijah, tako velik, da je presegel obseg ene tretjine del vseh zaposlenih delavcev v neki gradbeni organizaciji. Po naši oceni je obseg tako postavljenih kooperantskih razmerij neustrezen, ker ne kaže na to, da gre za tista nujna kooperantska dela in opravila, ki jih organizacije združenega dela na področju gradbeništva ne morejo izvajati v svojem lastnem organizacijskem okviru, ker gre za specializirane obrtniške dejavnosti v zvezi z beljenjem in montažo radiatorjev in tako dalje, ampak že sam ta obseg kaže, da gre v bistvu za fiktivno sklepanje pogodb za podobna specializirana dela, ki se pa dejansko ne izvajajo, ampak se prek takih obrtnikov kooperantov dejansko izvaja temeljna gradbena dejavnost. V teh primerih, v katerih so delavski sveti sprejeli že v lanskoletni akciji sklepe ob analizi tega pojava, da bodo bistveno zmanjšali obseg teh del prek obrtnikov kooperantov, pa ta številka kaže, da tega ne izvajajo. To v bistvu pomeni kršitev sprejetega sklepa po pravnem zastopniku organizacije, to je poslovodnem organu. Zato je bila sprožena pobuda prek družbenega pravobranilca samoupravljanja za predčasno razrešitev poslovodnega organa, ker se ni držal sprejetega sklepa samoupravnega organa.

S tem smo hoteli v bistvu opozoriti na ta negativni pojav. Nesporno družbeno negativni pojav je v tem, da se velik obseg dela v poslovanju organizacij združenega dela prikazuje kot materialni strošek, namesto da bi se to delo v organizaciji združenega dela prikazovalo kot del združenega dela, z vsemi posledicami pri dohodku in čistem dohodku. Na ta način se seveda tudi zmanjšuje ekonomska sposobnost družbenopolitične skupnosti, v okviru katere deluje taka organizacija združenega dela, kot tudi ekonomska sposobnost zadovoljevanja skupnih potreb.

Moram pa reči, če se razume to besedilo tako, da se hoče na splošno zmanjšati možnost nastajanja kooperantskih razmerij, je to slaba formulacija. Sam sem kriv zanj, ker sem jo pomagal sestaviti v odmoru. Potrebno jo je dopolniti.

Drugič. Glede zmanjševanja del po pogodbi, tako na splošno kot tudi za upokojece, je dan predlog opredelitve, da bi dovoljevali v prihodnje delo po

pogodbi predvsem v okviru proizvodnega dela. To smo hoteli povedati s formulacijo: »v materialni proizvodnji«. Torej, treba je le še bolj poudariti ta pojem v smeri, kot to predlaga tovariš Marolt. Prav tako gre v zvezi s tem za dela z izrazito sezonskim značajem.

Rad bi rekel še to. Vstop zadrug v kooperantska razmerja nič ne spreminja dejanskega stanja, razen da so si te zadruge zagotovile ustrezno pravno pomoč in da so te pogodbe sedaj pravno-formalno zakonite. Toda kaj se za njimi skriva, to pa seveda ni več tako veliko vprašanje, ker smo z akcijo inšpekcijskih služb v mnogih primerih razkrili nezakonito ali neustrezno izvajanje sklenjenih pogodb, kar vse v bistvu pogojuje neenak družbenoekonomski položaj delavcev, ki prek takih obrtnih razmerij izvajajo ta dela v posamezni organizaciji združenega dela.

Predsednica Tina Tomlje: Hvala. Ni dvoma, da bi se glede prve spremembe lahko dogovorili, da se namesto predlaganega besedila s strani skupine delegatov, da »se preprečuje zaposlovanje v vsej materialni proizvodnji«, vstavi besedilo: »v proizvodnem delu« in ostane potem tudi vsebinska opredelitev področja »izrazito sezonskega značaja«.

Mislím pa, da je več problemov glede nove 5. točke. Tudi če bi jo zbor kot tako sprejel, bi moral sprejeti še nekatere popravke besedila. Vendar mislim, da je to besedilo netislovno tudi zaradi tega, ker tudi prva ugotovitev, da je preseženo stanje nezakonite vsebine takšnih pogodb, ni resnična glede na prejšnjo razpravo. S tem se verjetno hoče reči, da so pogodbe zakonite. Ali so morda zakoniti sklepi temeljnih organizacij združenega dela? V zvezi s tem tudi nekoliko preširoko interpretiramo postopke za sklep Družbenopolitičnega zbora, kaj se je zgodilo v temeljnih organizacijah združenega dela, ki so sprejele sklepe, jih pa ne izvajajo.

Potem mislim, da je treba spremeniti tudi besedilo, da gre za takojšnjo obravnavo pobud družbenopolitičnih skupnosti. Ne gre za pobude družbenopolitičnih skupnosti, ampak najbrž za pobude organov družbenopolitičnih skupnosti oziroma za pobude družbenega pravobranilca samoupravljanja družbenopolitičnih organizacij. Verjetno gre za napako.

Ali naj skupina še enkrat oblikuje to točko, ali jo bomo skupaj preformulirali? Ne vem namreč, če je povsem jasna in razvidna usmeritev iz te točke? V prejšnjem besedilu je bila navedena zaostritev odgovornosti delavskih svetov, poslovnih organov, inšpekcijskih organov in organov organizacij sindikata. Ta sklep pa le nekoliko pojasnjuje stanje. Treba pa je opredeliti usmeritve oziroma kaj hočemo glede na stanje, ki je tako ocenjeno oziroma ali hočemo to pospešiti s sklepom Družbenopolitičnega zbora? Želi še kdo razpravljati? Ali pa naj predlagam, da skupina še enkrat poskusi to popraviti in počakamo, da to stori?

Majda Gaspari (iz klopi): Razpravljati moramo v bistvu o kontradikciji, ki ni napisana v sklepu, da narašča pojav sklepanja takih pogodb, ki smo ga ocenjevali lansko leto. Mislim, da se moramo zanesti na obrazložitev tovariša Toša kot najbolj odgovornega, ki pozna strokovno argumentacijo in ki trdi, da to ni več res, in sicer, da po vseh pregledih, ki so jih naredili, tudi s pomočjo inšpekcij, da so, prvič, ta pojav zajezili in drugič, da je tudi formalno-pravno urejen. Ampak, za temi formalno-pravnimi sklepi in pogodbami pa se seveda v bistvu naprej dogaja tisto, kar smo lansko leto ocenjevali kot vse-

binsko negativno, kar pomeni, da so zlasti delavci, ki se pravzaprav obravnavajo prek teh razmerij, še zmeraj v nespremenjenem položaju, ker jih sedaj v bistvu še naprej izkoriščajo ne le obrtniki, ampak tudi zadruga, ki imajo domicile drugod. Naše združeno delo pa misli, da če je v redu sklenilo formalno pogodbo, se ga ne tiče dejanski družbenoekonomski položaj delavca. V skupini smo si poskušali dopovedati, da s tem ne moremo biti zadovoljni in da se moramo bojevati v našem združenem delu in družbi za opredelitev družbenoekonomskega položaja takega delavca oziroma da bo njegov položaj izenačen s položajem drugih delavcev. To smo potem poskušali preformulirati v tem smislu, da sedaj ne smemo biti zadovoljni s tem napredkom, ker še ni dosežena vsebinska sprememba in ker ne moremo biti zadovoljni z družbenoekonomskim položajem delavcev, ki prek tega odnosa združujejo delo. Vsebina tega odnosa se v bistvu ni spremenila. Mislim, da je sedaj pomembno tisto, kar je rekla tovarišica Tina Tomlje v svoji razpravi, da iz 5. točke najbrž ne bi smeli izpustiti tistega besedila, ki je poudarjal odgovornost delavskih svetov v organizacijah združenega dela in sindikata ter inšpekcij, ker drugače ne bomo mogli odpraviti tega pojava. Delavci namreč delajo skupaj in nekateri lahko ugotovijo, da ima nekdo tak položaj, nekdo drug pa bistveno slabšega. Mislim, da odkrijemo prek tega tudi največ teh pojavov oziroma jih razjasnimo. Menim, da bi morali 5. točko najbrž dopolniti. Predlagam, da se za to pooblastita skupina in predsednica zbora, da ne bi zaradi tega prekinjali seje zbora. Torej bi morali, po mojem mnenju, v to točko vnesti vsaj del omenjenega besedila prejšnje 5. točke.

Predsednica Tina Tomlje: Besedo ima tovariš Ludvik Golob.

Ludvik Golob: Mnenja sem, da v prvem delu 5. točke ni potrebna ugotovitev, da je lanskoletno stanje preseženo glede zakonitosti pogodb, ker to vsebuje že samo poročilo. Poročilo sprejemamo, nimamo pripomb k poročilu in mislim, da sklepi tega sploh ne navajajo. Bolj mi je ugajalo prejšnje besedilo, ko smo citirali organe samoupravljanja in družbenopolitične organizacije, kot pa sedanje besedilo. Imam pa pomisleke k sklepu in obveznosti družbenopolitične skupnosti glede posebne intervencije na tem področju. Po zakonu o družbenem pravobranilcu samoupravljanja le-ta odgovarja družbenopolitični skupnosti, ki je ustanovila ta organ in Socialistični zvezi kot družbenopolitični organizaciji. Mislim, da mora biti zagotovljena družbenopolitična kontrola v neposredni bazi v občinah, da se ukrep izvaja prek političnih subjektov. Ne vem, če je prav, da ta zbor intervenira in poziva na neko odgovornost za izvajanje teh sklepov. Zame je to vprašljivo. Mislim, da je bolje in da je potrebno ukrepe izvajati prek mehanizmov sistema in v odnosih tako, kot so postavljeni. Če bi pa hoteli to preveriti, potem bi bilo bolje, da bi za to zadolžili skupščinsko komisijo za družbeno nadzorstvo, naj ugotovi, v katerih občinah se to pojavlja. Ne gre namreč za vse občine, pač pa menda za en ali dva primera, če sem prav razumel. Naj po tej poti Skupščina vendarle intervenira v teh občinah, ampak ne Družbenopolitični zbor kot zbor.

Predsednica Tina Tomlje: Hvala. Kdo še želi razpravljati? Besedo ima tovariš Jože Marolt.

Jože Marolt: Pridružujem se mnenju, da obdržimo del besedila iz prvotne formulacije, da pa bomo to lažje storili, vam bom navedel primer. V Ljubljani smo vse to analizirali. Je nekaj konkretnih primerov. »Ingrad« Celje ima v temeljni organizaciji 32 stalno zaposlenih delavcev in 121 delavcev na podlagi kooperantskega razmerja, kar pomeni štiri krat več delavcev prek kooperantov opravlja za prek 24 milijard dinarjev del. Kdo razpolaga z rezultatom tega dela? Ti delavci prek kooperantov so v značilnem klasičnem najemniškem odnosu, to je, da mu delodajalec plača ali ne plača dela. In vsak dan prihaja na sindikat cela vrsta teh delavcev, češ od delodajalca niso dobili plače že mesec ali dva. Prideš pa na gradbišče, pa ti delavci delajo v temeljni dejavnosti, kot je rekel Peter Toš, ne pa dejansko pri specialnih ali pa dopolnilnih kooperantskih delih, glede katerih gradbena organizacija nima svojih ekip, formalno-pravno pa imajo vse urejeno prek kooperantske pogodbe. Hvala.

Predsednica Tina Tomlje: Hvala. Prav je, če poveste, če je mogoče iti po poti, ki jo je predlagala tovarišica Majda Gaspari, da iz razprav, ki so bile sedaj v zvezi s predlaganimi spremembami 5. točke, oblikujemo s pomočjo delegatske skupine in strokovne službe to točko. Elementi za oblikovanje 5. točke so:

1. Glede splošne ocene, ki je bila v prvotnem besedilu nekoliko preostra za delovno skupino, ker je bilo navedeno: »da narašča«. Za to lahko najdemo rešitev, če navedemo: »ni odpravljeno«, ali »se nadaljuje«. Skratka, ublaži se ocena iz prvotnega besedila, vendar se ne more približati smislu novega besedila. To je nekje na sredi. Pojav je še in ni odpravljen, čeprav je urejen zakonito. Toda v vseh razpravah v delovnih telesih zborov Skupščine in v družbenopolitičnih organizacijah je bilo omenjeno, da je ta pojav še prisoten, čeprav je bila ob spremembi zakona uveljavljena zelo široka akcija. Vemo, da gre za ključne pravice delavcev, ki delajo na tak način in menim, da je treba biti kar najbolj oster pri reševanju tega vprašanja. To pomeni, da se glede splošne ocene pojava zbor strinja s tem, da je pojav še vedno prisoten, da sicer ne narašča, ampak da ga tudi ni zanemarjati. Ta ocena glede pojava naj bo nekje na sredi.

2. Ne moremo se strinjati z ugotovitvijo, da je v formalno-pravnem smislu to vprašanje urejeno. Tudi če so kooperantske pogodbe sklenjene s tako imenovanimi zadrugami, analiza očitno kaže, da se za temi formalno pravnimi pogodbami vendarle skrivajo deviantni pojavi. Zato ne bi v sklepu navedli tako, kot je že bilo navedeno, da »je preseženo stanje nezakonite vsebine takšnih pogodb.«

3. Glede akcije za naprej, se zadrži usmeritev iz prejšnjega sklepa o odgovornosti. Očitno je šlo za idejo, da je vendarle treba na tem področju bolj zaostri odgovornost najodgovornejših, ki se s tem ukvarjajo in so v bistvu soodgovorni za nastajanje takih nezakonitih medsebojnih odnosov.

4. Glede pobud družbenopolitične skupnosti bi lahko vzeli za podlago razpravo tovariša Ludvika Goloba.

Mislím, da so to vsi elementi za oblikovanje 5. točke. Tovariš Toš, ali se strinjaš s tem? Besedo ima tovariš Peter Toš.

Peter Toš: V zvezi s prvim elementom bi rad povedal, da razpolagam s podatki, da je v avgustu tega leta inšpekcija dela obravnavala vse gradbene organizacije združenega dela in ugotovila, da je bilo v njih sklenjenih 474 raz-

merij z obrtniki, ki so zaposlovali 2985 delavcev. Ta razmerja so bila v 36. organizacijah združenega dela s področja gradbeništva. Obrtniki delujejo v okviru 23 obrtnih združenj, ki so v bistvu nov pravni naslov za sklepanje teh razmerij, razen nekaterih izjem. Če upoštevamo le te podatke glede na oceno razmerij, na osnovi katerih je republiška Skupščina oblikovala svojo usmeritev, potem lahko ugotovimo, da se ta pojav pomembno zmanjšuje, saj so te številke bile pred dvema letoma bistveno večje.

Strinjam se z vsem tem, kar si predlagala, tovarišica predsednica. Predlagam pa v ponoven razmislek besedilo, ki bi na nek način le spodbudilo, da se obravnavajo pobude, ki so jih dali družbeni pravobranilci samoupravljanja pristojnim organom v občinah. Rad bi opozoril Družbenopolitični zbor, da je izredno težak pregon nezakonitosti izvajanja formalno-pravno ustrezno sklenjenih pogodb. Pred sodiščem so na podlagi aktivnosti inšpekcije dela in drugih organov sproženi številni zahtevki za pregon, ki pa se zaradi izredno težkih dokaznih postopkov, ker gre za dokazovanje prek ljudi, ki več ne prebivajo v Sloveniji in so v domačih krajih in ki prihajajo v Slovenijo za dva do tri mesece in se vmejo domov, izredno težko uveljavijo. V bistvu je učinek naše družbene akcije lahko predvsem v tem, da kaznujemo dva, tri ali štiri posameznike, ki najbolj izrazito s svojim ravnanjem kršijo dogovorjeno družbeno usmeritev na tem področju. Za nas je nesprejemljivo, da se pobuda družbenega pravobranilca samoupravljanja nahaja tri mesece v predalu, kot je sedaj dejansko stanje v dveh primerih v občini Ljubljana-Bežigrad in v enem primeru v koprski občini. Morali bi v zvezi s tem na nek način opozoriti, da je potrebno take pobude obravnavati hitreje in ne pristajati na nadaljevanje takega stanja. Hvala.

Predsednica Tina Tomlje: Mislim, da lahko upoštevamo pobudo tovariša Toša, da se v sklep vključi v skladu s političnim sistemom tudi ta problem. Samo, vedeti je treba, da smo ob pripravljanju sklepa to upoštevali, da pa občinskimi skupščinam ne moremo pravzaprav tega naložiti, ker je to njihova pristojnost. Zato menim, da se je ta problem zopet preselil v sfero družbenopolitične aktivnosti. Zato smo hoteli opredeliti te probleme in potem najbrž predložiti Komisiji za družbeno nadzorstvo, naj bi razčiščevala te zadeve. Zato je bil sklep tako oblikovan. Ne glede na to, naj se pri oblikovanju 5. točke posebej upošteva tudi to, da gre za pojav, ko se ne reagira na pobude družbenih pravobranilcev samoupravljanja glede kršitev. Seveda pa je najbrž težko v takem sklepu navajati kot ukrep družbenega varstva razširitev individualnega poslovnega organa. Teh ukrepov je najbrž več. To je tudi pomanjkljivost tega besedila.

Želi še kdo razpravljati? (Nihče.) Dajem na glasovanje prvo popravljeno dopolnitev tako, kot smo se zanjo že dogovorili, in sicer dopolnitev 2. točke s predlogom, ki ga je dal tudi tovariš Marolt, dopolnitev 3. točke tako, kot jo je predlagala skupina, in spremembo 5. točke tako, kot smo se zanjo v razpravi dogovorili, naj jo oblikuje skupina delegatov, skupaj s strokovno službo. Kdor je za predlog teh sprememb in dopolnitev, naj prosim dvigne roko. (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Tudi nihče.)

Ugotavljam, da je zbor enoten glede oblikovanja sprememb in dopolnitev sklepa.

Na glasovanje dajem celoten sklep k poročilu o uresničevanju politike zaposlovanja, skupaj z dogovorjenimi spremembami in dopolnitvami. Poročilo

je predložil Izvršni svet. Kdor je za sklep, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel sklep k poročilu o uresničevanju politike zaposlovanja.

S tem smo končali 2. točko dnevnega reda. Ker smo izčrpali vse točke dnevnega reda, je s tem seja zbor končana. Zaključujem sejo Družbenopolitičnega zbora.

(Seja zbor je bila končana ob 12.10.)

60. seja

(28. oktobra 1981)

Predsedovala: Tina Tomlje,
predsednica Družbenopolitičnega zbora

Seja se je pričela ob 9.05.

Predsednica Tina Tomlje: Tovarišice in tovariši delegati! Pričenjam 60. sejo Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije.

Svojo odsotnost z današnje seje so opravičili: Jože Božič, Stane Gavez, Janez Japelj, Dušan Najdič, Zoran Polič, Stane Repar, Silva Škerbec, Ciril Zlobec, Štefanija Žagmaister, Vlado Janžič in Ciril Sitar. Nekaj tovarišev je še, ki se niso opravičili in smo začeli sejo že na meji sklepčnosti. Zato naj bi navzoči ostali v dvorani do konca današnje seje.

Za današnjo sejo predlagam naslednji dnevni red:

1. odobritev zapisnikov 58. in 59. seje zbora;
2. predlog zakona o energetske gospodarstvu;
3. uresničevanje zakonov s področja kmetijstva;
4. uresničevanje nalog na področju ekonomskih odnosov s tujino;
5. poročilo o izgubah v združenem delu;
6. poročilo o uresničevanju dogovorjene politike cen in o sprejetih ukrepih v SR Sloveniji v letu 1981;
7. volitve in imenovanja;
8. predlogi in vprašanja delegatov.

Predlaga kdo kakšno spremembo ali dopolnitev dnevnega reda? (Ne.)

Ugotavljam, da je zbor sprejel predlagani dnevni red.

Družbenopolitični zbor obravnava 2., 4., 5. in 6. točko dnevnega reda, to je predlog zakona o energetske gospodarstvu, poročilo o uresničevanju nalog na področju ekonomskih odnosov s tujino, poročilo o izgubah v združenem delu in poročilo o uresničevanju dogovorjene politike cen in o sprejetih ukrepih v SR Sloveniji v letu 1981 kot zainteresiran zbor na podlagi 88. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije. O tem je zbor odločil že ob sprejemu periodičnega delovnega načrta zbora za IV. trimesečje 1981.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnikov 58. in 59. seje zбора.

Predlaga kdo kakšno spremembo ali dopolnitev zapisnikov? (Ne.) Ker ne, dajem na glasovanje oba zapisnika. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno odobril zapisnika 58. in 59. seje Družbenopolitičnega zбора.

Preden preidemo na 2. točko, vas obveščam, da bomo imeli z Zborom združenega dela in Zborom občin skupno zasedanje. Na skupnem zasedanju bomo poslušali uvodno obrazložitev k poročilu o izvajanju zakonov s področja kmetijstva, ki ga bo imel podpredsednik Izvršnega sveta tovariš Vladimir Klemenčič, uvodno obrazložitev k informaciji o izvajanju ekonomskih odnosov s tujino, ki jo bo imel predsednik Samoupravne interesne skupnosti za ekonomske odnose s tujino tovariš Janez Bedina in obrazložitev k poročilu o izgubah v združenem delu, ki jo bo imel Silvo Gorenc, predsednik medzborovske skupine za obravnavo te teme in predsedujoči konference delegatov, ki je bila o tej temi organizirana v Skupščini.

Prekinjam sejo Družbenopolitičnega zбора in prosim delegate, da se zberejo na skupnem zasedanju v veliki dvorani Skupščine.

(Seja je bila prekinjena ob 9.10 in se je nadaljevala ob 10.45.)

Predsednica Tina Tomlje: Tovarišice in tovariši delegati! Nadaljujemo sejo.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o energetskega gospodarstvu.

Predlog zakona je predložil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. V Skupščini pa so ga obravnavali: Odbor za družbenoekonomske odnose, Zakonodajno-pravna komisija in skupina delegatov za proučitev družbenoekonomskih odnosov v samoupravnih interesnih skupnostih materialne proizvodnje in zakonskih aktov s tega področja.

Danes smo prejeli predlog stališč in predlogov, ki naj bi jih sprejel na podlagi 88. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije kot zainteresirani zbor, dodatno poročilo Zakonodajno-pravne komisije ter dodatno poročilo skupine delegatov, ki je zasedala danes zjutraj pred sejami zborov.

Predstavniki predlagatelja za to točko dnevnega reda je tovariš Matko Pohar, samostojni svetovalec v Republiškem komiteju za energetiko, industrijo in gradbeništvo, ki mu dajem besedo.

Matko Pohar: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Dosedanja praksa v razvoju družbenoekonomskih odnosov v proizvodnji energije in samoupravnih odnosov med uporabniki in izvajalci pomeni bogato izkušnjo. Zato ni naključje, da se je naša republika prva v SFR Jugoslaviji odločila, da organizira energetske gospodarstvo kot celoto. Po eni strani nas v to silo spoznanje o medsebojni odvisnosti različnih vrst energije, o različnosti primarnih virov in o omejenosti lastnih virov energije, po drugi strani pa se zaostrujeta vloga in položaj uporabnika, ki ob dejstvu, da želi pokrivati svoje energetske potrebe danes in v prihodnje, spoznava, da bo moral vztrajno in

učinkovito, povezan s proizvajalci energije, rasti bolj kot doslej in s potrošniki energije v organiziranega in osveščenega soupravljalca v vseh tistih procesih, ki določajo položaj v sistemu in zagotavljajo trajen, učinkovit in uspešen razvoj.

Rešitvi teh in pa tudi drugih vprašanj je v osnovi namenjen zakon o energetskega gospodarstvu, ki pomeni razvojno sistemsko podlago za oblikovanje in izpeljavo takšnega energetskega gospodarstva, kakršnega potrebuje naša republika. Hkrati pa pomeni ta zakon tudi osnovo za takšno povezovanje uporabnikov med seboj in z izvajalci, da bo zagotovljena enakopravnost udeležencev v procesu usklajevanja s ciljem, da se v okviru potreb čim racionalneje in pravočasno organizirajo.

Prav zagotavljanje enakopravnosti uporabnikov in izvajalcev je zelo pomemben element v prihodnjem razvoju samoupravnih odnosov, ker je od njihovega uresničevanja odvisno, kdaj in koliko bomo uveljavili zakon v vsakdanjem življenju.

Samoupravne interesne skupnosti energetike so mesto za usklajevanje interesov, začeniši z občinsko energetske skupnostjo kot osnovno samoupravno celico v tem sistemu, v kateri se usklajujejo potrebe po energiji, prek posebne energetske skupnosti, ki je izraz specifičnosti določene energetske dejavnosti, do Republiške energetske skupnosti, v kateri uporabniki in izvajalci obravnavajo zadeve, ki se nanašajo na oblikovanje in izvajanje kompleksne energetske politike.

Pri tem nas mora voditi kot prvo dejstvo, da mora energetske sistem delovati kot gospodarske, tehnične in tehnološke zaokrožena celota, ki je v mnogem povezan in odvisen od jugoslovanskega sistema in kot drugo osnovno načelo, da moramo ob enakopravnem položaju vseh delov energetskega sistema zagotoviti največjo mogočo učinkovitost in s tem zanesljivo dobavo vseh vrst energije ob najmanjših mogočih stroških.

Vsi se zavedamo, da to ne bo lahka naloga, ker trenutni politični in ekonomski odnosi v svetovnem gospodarskem sistemu, kot tudi nakopičene gospodarske težave, s katerimi se začinjamo odločneje spopadati, otežujejo zagotavljanje oskrbe z energijo na zanesljivih in stabilnih dolgoročnih osnovah. Zato smo postavljeni pred nalogo, da v čim večjem mogočem obsegu in na ekonomsko racionalen način zagotovimo izkoriščanje lastne energetske osnove.

Tovarišice in tovariši delegati! Pred vami je zakon, ki sam po sebi še ne pomeni rešitve vseh energetske težav, s katerimi se srečujemo v vsakdanjem življenju, vsekakor pa je solidna osnova, da ob pripravljenosti nas vseh z učinkovito organiziranostjo, pa tudi z racionalnim odnosom do uporabe energije izpeljemo z zakonom postavljene cilje. Prav racionalen odnos do energije pa pomeni že začetni proces, ki terja veliko odgovornosti, znanja, sredstev in časa. Zato je neizogibno, da začetne težave premostimo z visoko stopnjo varčevanja v gospodarstvu, negospodarstvu in seveda tudi v gospodinjstvih. Z vso pravico tudi pričakujemo, da se bodo delovni ljudje in občani pridružili prizadevanjem za varčevanje z energijo in tako tudi prispevali k začetku uresničevanja tega zakona.

Zato v imenu Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije predlagam sprejem predloga tega zakona z vsemi amandmaji, ki jih je sprejel Izvršni svet, podprla pa delovna telesa Skupščine SR Slovenije. Hvala lepa.

Predsednica Tina Tomlje: Hvala lepa. Besedo ima tovariš Rudi Kropivnik, delegat medzborovske skupine delegatov.

Rudi Kropivnik: Tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za proučitev družbenoekonomskih odnosov v samoupravnih interesnih skupnostih materialne proizvodnje in zakonskih aktov s tega področja je na več sejah razpravljala o predlogu zakona o energetskem gospodarstvu. Tako je na seji 8. 10. 1981 razpravljala o samem predlogu, danes pa o amandmajih Izvršnega sveta, Zakonodajno-pravne komisije in nekaterih drugih predlagateljev amandmajev.

Dovolite mi, da z vseh sej skupine dam kratko obrazložitev stališč k predlogu zakona in k amandmajem.

Ob obravnavi predloga zakona na seji 8. 10. 1981 je skupina delegatov sprejela načelna stališča v zvezi z dilemami, ki so se nanašale predvsem na določanje cen posameznih vrst energije, na pridobivanje dohodka v temeljnih organizacijah združenega dela, ki ustvarjajo skupen proizvod po načelih skupnega prihodka ter zbiranje sredstev za razširjeno reprodukcijo na podlagi prispevkov v skladu s 70. členom ustave SR Slovenije.

V zvezi z določanjem cen posameznim vrstam energij je skupina sprejela stališče, da se o teh cenah sporazumevajo uporabniki in izvajalci v energetskih skupnostih. Tako stališče je skupini narekovalo predvsem dejstvo, da je dejavnost energetskih skupnosti posebnega družbenega pomena ter da se cene proizvodov energetskih dejavnosti ne morejo oblikovati na podlagi tržnih mehanizmov. V občinskih energetskih skupnostih se uporabniki in izvajalci sporazumevajo o cenah glede daljinskega oskrbovanja s toploto in o cenah energetskih plinov v lokalnih omrežjih, kar ureja 17. člen predloga zakona. O cenah posameznih vrst energije se sporazumevajo uporabniki in izvajalci v posebnih energetskih skupnostih, kar ureja 19. člen predloga zakona, medtem ko določajo uporabniki in izvajalci medsebojna razmerja cen energije in kriterije ter merila za oblikovanje cen posameznih vrst energije v Republiški energetski skupnosti, kar ureja 21. člen zakona. V izvajalskih organizacijah pa izvajalci skupaj z delegati uporabnikov sprejemajo strukturne elemente cene, kar ureja 14. člen predloga zakona. S tako opredelitvijo naj bi se zagotavljala enotna politika cene energije ter enakopravnost uporabnikov in izvajalcev pri tem.

V zvezi z vprašanjem skupnega prihodka je bila skupina delegatov mnenja, da temeljne organizacije združenega dela, ki ustvarjajo skupen proizvod, pridobivajo prihodek po načelih skupnega prihodka in naj se zato v zakonu določijo samo temeljna načela pridobivanja čistega prihodka in udeležbe temeljnih organizacij združenega dela v tem prihodku.

Osnova za določitev udeležbe temeljne organizacije združenega dela v skupnem prihodku naj bo njen dejanski prispevek k ustvarjenemu skupnemu prihodku v odnosu do planiranega, ovrednoten na podlagi normativov in standardov, potrjenih v energetski skupnosti. Vsa preostala medsebojna razmerja pri ustvarjanju skupnega prihodka pa naj delavci v temeljnih organizacijah združenega dela uredijo s samoupravnim sporazumom v skladu z 68. členom zakona o združenem delu.

Skupina delegatov je bila tudi mnenja, da je treba določbo predloga zakona, ki govori o rizičnem skladu za pokrivanje izpada dohodka posamezne temeljne organizacije združenega dela, uskladiti z določbami zakona o združenem delu.

V zvezi s problematiko združevanja sredstev za razširjeno reprodukcijo je skupina delegatov sprejela stališče, da je potrebno v zakonu določeneje opredeliti, da se v primerih, ko se uporabniki odpovedo udeležbi na skupnem do-

hodku oziroma vrnitvi vrednosti sredstev, ki so jih združili, lahko udeleženci s samoupravnim sporazumom dogovorijo o drugih pravicah in obveznostih, ki jih bodo imeli iz naslova združenih sredstev.

Prav tako pa naj bi zakon v skladu s sklepi Skupščine SR Slovenije k analizi o nadaljnjem razvoju družbenoekonomskih odnosov v samoupravnih interesnih skupnostih materialne proizvodnje predvidel tudi zbiranje sredstev za razširjeno reprodukcijo na podlagi prispevkov v skladu s 70. členom ustave SR Slovenije.

Predlagatelj zakona je vse navedene pripombe in stališča skupine delegatov vključil v predlog zakona, in sicer s spremembami in dopolnitvami v 1., 14., 17., 19., 21., 37., 44., 54. in 57. členu predloga zakona.

Poleg navedenih vprašanj, ki opredeljujejo družbenoekonomske odnose in samoupravno organiziranost na področju energetskega gospodarstva, je predlagatelj zakona povzel tudi redakcijske amandmaje Zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije k predlogu zakona in jih predlagal kot svoje amandmaje.

Razen amandmajev, ki jih je predlagala Zakonodajno-pravna komisija in ki jih je Izvršni svet kot predlagatelj sprejel, je predlagala tudi Zveza komunalnih skupnosti amandma k drugemu odstavku 9. člena zakona, ki se nanaša na vprašanje, katere energetske dejavnosti v občini lahko občina s svojim odlokom določi kot komunalno dejavnost. V zvezi s tem se je skupina delegatov odločila, da podpre amandma Izvršnega sveta k 9. členu, tako da se v drugem odstavku črta pika in dodajo besede »iz lokalnih omrežij«, da se na ta način dovolj jasno razmeji, kaj se lahko šteje kot komunalna dejavnost na podlagi občinskega odloka, kaj pa se šteje v energetske dejavnost po tem zakonu.

Poleg tega je Zakonodajno-pravna komisija ob ponovni obravnavi amandmajev Izvršnega sveta predlagala amandma k 53. členu zakona, ki se nanaša na dajanje soglasja k samoupravnemu sporazumu in drugim aktom energetskih skupnosti. Izvršni svet predlaga, naj bi to soglasje dajali izvršni organi, medtem ko Zakonodajno-pravna komisija predlaga, naj bi to bile skupščine družbenopolitičnih skupnosti. Skupina podpira amandma Zakonodajno-prave komisije.

Skupščina občine Velenje je dala amandmaja k 14. in 16. členu predloga zakona. Skupina je obravnavala ta dva amandmaja. Načelno ni imela pripomb k amandmaju pri 14. členu, vendar je bila mnenja, da je 4. točka v 14. členu predloga zakona vsebinsko zadostna, saj je po mnenju skupine dohodkovni odnos konkretizacija proizvodno-tehnološkega procesa pri ustvarjanju skupnega proizvoda in ga zato ni potrebno posebej vključevati v predlagano zakonsko besedilo.

Glede amandmaja k 61. členu predloga zakona pa je skupina mnenja, da je besedilo tega člena usklajeno s 327. in 348. členom zakona o združenem delu, ki določata, da se z družbenim dogovorom natančneje razčlenjujejo merila za uporabo v zakonu določenih pogojev za ustanovitev temeljnih organizacij združenega dela oziroma delovnih organizacij. Za vsa nadaljnja združevanja in povezave pa zakon o združenem delu ne predvideva, da bi se posebej določala merila, ampak se te oblike ustanavljajo že na podlagi določb zakona o združenem delu.

Delegat iz občine Ptuj je v imenu več skupin delegatov dal amandma, ki ga je skupina sprejela v nekoliko modificirani obliki. S tem amandmajem soglaša tudi Izvršni svet. Nanaša pa se na 19. člen, in sicer naj bi v tem členu dodali

ново alineo, ki bi se glasila »— se dogovarjajo o pogojih in načinu energetske oskrbe, ki imajo poseben vpliv na obratovanje sistema«.

Poleg tega je Skupščina občine Ljubljana-Šiška dala amandmaja k 62. in 64. členu. Oba amandmaja smo sprejeli v skupini hkrati s predstavniki Izvršnega sveta in predstavniki Zakonodajno-pravne komisije, in sicer v nekoliko modificirani obliki tako, da bi se 62. člen spremenil tako, da se v deveti vrsti za besedo »toploto« dodajo besede »in plinom iz lokalnega omrežja«.

Amandma k 64. členu pa je sprejet tako, da se doda nov odstavek, ki se glasi: »Skupščine občin lahko sprejmejo odlok, s katerim določijo v okviru sprejetih programov in ukrepov način racionalnega ravnanja in varčevanja z energijo na svojem območju.«

Tudi Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije je predložil amandma, naj bi zakon določil končni rok za sprejetje družbenega dogovora za organiziranje izvajalcev na tem področju. Skupina je proučila ta amandma in pri tem ugotovila, da aktivnost pri izdelavi in sprejetju tega družbenega dogovora poteka že od januarja tega leta. V zvezi s tem so precejšnji problemi. Vsi smo se izrekli za to, kot je bilo predloženo tudi v amandmaju sindikata, da bi bilo treba to sprejeti v določenem roku. Sindikat je predlagal, naj bi to bilo v roku treh mesecev, vendar smo ocenili, da taka zakonska določba verjetno ne bi imela posebnega vpliva na sam potek izdelave in sprejetja družbenega dogovora, ampak da ima na to veliko večji vpliv organiziran pristop subjektivnih sil in da bolj organizirana akcija subjektivnih sil lahko pospeši delo pri sprejetju tega družbenega dogovora. Tako predlagamo, da ta amandma ne bi sprejeli.

Glede na to, da je s predloženimi amandmaji Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in drugih amandmajev, ki jih je obravnavala skupina in ki sem jih danes obrazložil, na ustrezen način urejena vsa problematika, ki jo je bilo, po mnenju skupine delegatov, potrebno urediti, skupina delegatov predlaga, da zbor sprejme predlog zakona o energetske gospodarstvu, skupaj z amandmaji, ki jih predlaga skupina. Hvala lepa.

Predsednica Tina Tomlje: Želi besedo predstavnik Odbora za družbenoekonomske odnose? (Ne želi.) Predstavnik Zakonodajno-pravne komisije? (Ne želi.)

Želi kdo razpravljati o predlogu zakona in o stališčih, ki so se oblikovala v delovnih telesih Skupščine ob obravnavi predloga zakona? (Ne.)

Opozarjam vas, da smo glede na to, da obravnavamo predlog zakona kot zainteresiran zbor, sicer želeli podrobno obrazložiti stališča, ki so narekovala dopolnitve predloga zakona, da pa zbor ne glasuje o amandmajih, ampak oblikuje le stališča in predloge, katerih besedilo ste tudi prejeli, kar bi sprejeli danes na seji. Želi kdo predlagati dopolnitev stališč in predlogov, ki vsebujejo predvsem to, naj pristojna zbora zakon sprejmeta, skupaj s predlogi amandmajev in da se Družbenopolitični zbor posebej zavzema za tiste amandmaje, ki podrobneje urejajo družbenoekonomske odnose, cene in samoupravno organiziranost.

Želi kdo razpravljati? (Ne.) Ker ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog stališč in predlogov k predlogu zakona o energetske gospodarstvu. Kdor je za taka stališča in predloge, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel stališča in predloge k predlogu zakona o energetske gospodarstvu.

Na podlagi drugega odstavka 90. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije bom sprejeta stališča in predloge poslala Zboru združenega dela, Zboru občin in predlagatelju.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na uresničevanje zakonov s področja kmetijstva.

Poročilo o izvajanju zakonov s področja kmetijstva je predložil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. Poročila sta obravnavala Odbor za družbenoekonomske odnose in Zakonodajno-pravna komisija.

Danes smo prejeli poročilo Zakonodajno-pravne komisije in poročilo Komisije za pravosodje k informaciji o družbeni in pravni problematiki vrednotenja kmetijskih zemljišč.

Uvodno obrazložitev smo poslušali na skupnem zasedanju. Predstavnik Izvršnega sveta pri tej točki je tovariš Stanko Renčelj, namestnik predsednika Republiškega komiteja za gozdarstvo, kmetijstvo in prehrano.

Želi poročevalka Odbora za družbenoekonomske odnose tovarišica Majda Naglost dopolniti poročilo odbora? (Ne želi.) Predstavnik Zakonodajno-pravne komisije? (Ne želi.) Želi besedo predstavnik Komisije za pravosodje? (Ne želi.)

Začenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima tovarišica Majda Naglost.

Majda Naglost: Tovarišice in tovariši delegati! Ne glede na bogato uvodno besedo sem pripravljena izreči nekaj besed v zvezi s problematiko kmetijstva.

Takoj na začetku bi rada omenila svoje občutke kot delegat. Ko sem namreč pred dobrimi tremi leti prišla v republiško Skupščino, smo takrat kmetijstvu in njegovi problematiki namenjali zelo malo pozornosti, morda le nekaj stavkov v ekspozicijah. To pa je bilo tudi vse. Da bi se spuščali v širšo obravnavo problematike s tega področja, pa nikakor ni bilo potrebe, ker se pač nismo zavedali, kako pomembna je hrana in kako si bogat, če jo imaš.

V zadnjih letih je sila pomembno, da prihajamo do spoznanja, da je hitrejši razvoj in pa samoupravna preobrazba kmetijstva ena od odločilnih nalog našega razvoja in da smo za to nalogo odgovorni vsi samoupravni in družbenopolitični subjekti, ne pa le delavci v kmetijstvu.

Izredno pomembno je, da se je začel spreminjati odnos do kmetijstva, kar se seveda kaže predvsem v planih družbenopolitičnih skupnosti, v katerih je sedaj dana prioriteta razvoju kmetijstva, da se na osnovi tega iščejo možnosti za njegovo pospeševanje, zlasti še v zasebnem sektorju. Razmere po občinah so zelo različne, tako glede dosežkov v materialnem razvoju in razvoju družbeno-ekonomskih odnosov, kot tudi glede akcijske naravnosti za hitrejši razvoj te panoge. Prav gotovo pa so družbeni dejavniki namenjali premajhno pozornost uresničevanju planov, ki izhajajo tako iz zakonov s področja zemljiške politike, socialne varnosti kmetov in družbenoekonomskih odnosov, kot tudi iz dokumentov Zveze komunistov in Socialistične zveze Slovenije.

Poročilo v Poročevalcu dokaj nazorno analizira stanje in dosežke v zadnjih letih, predvsem pa zaostajanje ter vzroke in njihovo naravo. Ustrezna zemljiška politika in racionalna raba zemljišč ter ustrezen odnos do ohranjanja kmetijskih zemljišč še ni prišel v zavest vseh nosilcev planiranja prostora. Zato je tudi toliko težav pri sprejemanju prostorskih planov.

Kmetijsko-zemljiške skupnosti sicer povsod ne odigravajo svoje vloge, nekatere, ki pa si le prizadevajo pri svojem delu, pa so največkrat nepotreben

privesek v občini, čeprav so občine dolžne poskrbeti za njihov ustrezen status in podporo pri njihovem delu. Največ težav in nespoštovanja usmeritev in zakonov je pri opredeljevanju zemljišč, pri odmeri spremembe namembnosti zemljišč, kjer upravni organi večkrat ne odmerijo plačila za spremembo namembnosti.

V zvezi z neobdelanimi in slabo obdelanimi zemljišči ostajajo kmetijsko-zemljiške skupnosti same, brez ustrezne pomoči pri zagotavljanju evidenc s strani upravnih organov, ki so sicer po vseh usmeritvah zakonov zavezani ugotavljati to evidenco oziroma jo pripravljati. Kljub temu pa obstajajo primeri, da so kmetijsko-zemljiške skupnosti same organizirale pomoč pospeševalni službi kmetijskih organizacij s pomočjo krajevnih skupnosti in začele konkretno ukrepati. Sicer je naveden v poročilu le en primer, ki pa ga tudi dobro poznam in moram reči, da je po taki poti prišlo do premikov v zvezi z aktiviranjem zemlje.

Res pa je, da je le ob sodelovanju kmetijsko-zemljiških skupnosti in pospeševalne službe in njene sprotne kontrole na takšnih kmetijah mogoče ugotoviti uspehe, seveda šele kasneje, ne pa kar čez noč in začeti šteti litre mleka ali kilograme mesa. Seveda je nemogoče pričakovati hitrih uspehov.

Pri opredeljevanju statusa kmeta je treba vztrajati pri obveznem mnenju kmetijsko-zemljiške skupnosti, v kateri pa morajo delovati delegati kmetijske organizacije, ki poznajo razmere na terenu, da se na tak način preprečujejo špekulacije v zvezi s pridobivanjem statusa kmeta in upošteva osnovno načelo, da pridobi status kmeta tisti, ki zemljo dejansko sam obdeluje.

Popolnoma odprto vprašanje je še prilagajanje obsega kmetijskih zemljišč nekmetov z zakonom, kajti lastniki ne prijavljajo presežka zemljišč, ni pa tudi razjasnjeno, kdo bo ugotavljal stanje in na kak način sploh uveljaviti akcijo odkupa pri prenosu zemljišč nad enim hektarjem oziroma nad tremi hektarji tako, kot to določa zakon o kmetijskih zemljiščih v zvezi s kmeti.

Odprto je seveda tudi vprašanje financiranja, ugotavljanja vseh stanj in evidenc pri posameznikih, tako da je v zvezi s tem dejansko potrebna aktivnost.

Kot kažejo izkušnje, so prostorski plani tudi pogoj za prenos zemljišč v družbeni lastnini v zemljiške skupnosti. Zato je pričakovati, glede na to, da so bili v tem letu sprejeti prostorski deli družbenih planov, da bodo storjeni premiki v občinah. Kajti doslej, prav iz tega razloga, ker prostor ni bil opredeljen z ustreznim dokumentom, tudi ni bilo interesa, da bi prišlo do prenosov zemljišč v kmetijske zemljiške skupnosti.

Tudi pristopi pri oblikovanju odlokov o zaščitenih kmetijah so po občinah zelo različni. Zato bi bila potrebna enotnejša usmeritev ob upoštevanju določbe, da so zemljišča takšnih kmetij v prostorskem planu v svojem večjem delu namenjena za trajno kmetijsko proizvodnjo. Tudi pri sedanjem pripravljanju odlokov je bilo veliko dilem, tako da bi bilo treba postaviti osnovno skupno usmeritev v okviru republike.

Iz dosedanjih izkušenj izhaja, da je na področju zemljiške politike nujna pospešena družbena akcija za doslednejše izvajanje zakonov. Predvsem gre za to, da je treba v končnem aktu opredeliti, da to ni le pristojnost zemljiških skupnosti, kmetijskih organizacij, upravnih organov in izvršnih svetov, ampak dejansko občinskih skupščin in vseh družbenopolitičnih dejavnikov glede vseh prizadevanj v zvezi z zemljiško politiko, ker sicer ne bomo prišli daleč naprej. Tako vsaj kažejo dosedanje izkušnje.

Uveljavljanje zakona o združevanju kmetov se kaže predvsem v večanju števila članov in tudi v postopni krepitvi njihovega samoupravnega položaja v zadružnih organizacijah, predvsem pa v povečevanju obsega družbeno organizirane proizvodnje. Za večji napredek oziroma za večje dosežke na področju izgrajevanja ustrežnejših družbenoekonomskih odnosov znotraj zadružnih organizacij je poleg večjih prizadevanj zadružnih delavcev prav gotovo potrebna tudi večja stabilnost in dolgoročna usmeritev ukrepov ekonomske politike na področju kmetijstva.

V zadnjih letih pa smo bili največkrat v položaju, da je kmet kooperant ali združeni kmet, kakorkoli ga sedaj opredeljujem, ki ni vezan na kmetijsko organizacijo, ali pa takšen, ki poslovno sodeluje, mimogrede zanemari te odnose, ker je seveda v primerih, ko se je odvrčal od kmetijske organizacije, dosegal boljše pogoje prodaje, pa čeprav je poravnal vse obveznosti na podlagi sankcij, ki so sledile zaradi njegovega odnosa do kmetijske organizacije. Moram reči, da se podobni primeri še vedno dogajajo. Kljub temu naj izpostavim le primer hmelja, ki ga omenjamo v poročilu in danes tudi v referatu, kot enega izmed vzornejših primerov urejanja dohodkovnih odnosov za vse udeležence. Tako na tem področju kljub tolikšnim prizadevanjem ne pridemo do konca, ker nam pač vmes posegajo cene in pa seveda neurejen trg, pa tudi neenotnost našega tržišča.

Kakorkoli že obravnavamo združenega kmeta, moramo stremeti za tem, da bomo vključevali v akte ustreznejše stimulacije, poleg dajanja prednosti pri oskrbi z repromateriali in pridobivanju kreditnih sredstev, v katerih združeni kmet vidi prednost združevanja. V takih primerih imajo zlasti pomembno vlogo združena sredstva v okviru občin za pospeševanje kmetijske proizvodnje, prek katerih se lahko v ustrezni akcijski program vključijo stimulansi, morda tudi specifični za posamezna področja.

V vseh dosedanjih usmeritvah smo poudarjali pomembno vlogo pospeševalne službe, za katero je treba posebej poudariti, da si mora pridobiti zaupanje pri kooperantih, ki se kaže predvsem na tak način, da jo kmet kooperant ali združeni kmet išče v prvi vrsti sam. Služba pa mora skrbeti za redne stike. Zato mora biti tudi dovolj obsežna, kar pa največkrat ni primer, seveda tudi zato, ker ji stalno nalagamo vedno nove in nove naloge, ne poskrbimo pa za to — ker je pač omejen dohodek in pridobivanje dohodka v kmetijskih organizacijah — da bi jo tudi kadrovsko krepili.

Združeni kmet mora čutiti, da je temeljna organizacija njegova organizacija, kar pa seveda doživlja tudi prek drugih oblik kot je skrb za izobraževanje, strokovne ekskurzije, organiziranje ogleda sejmov, povezovanje mladih zadružnikov in aktiviranje kmečkih žena.

Krepko smo že zakorakali v izvajanje novega srednjeročnega načrta, vendar ugotavljamo, da se pri uresničevanju teh ciljev srečujemo z izredno težkimi problemi v zvezi z osnovnimi pogoji za doseganje čimvečje proizvodnje. V prvi vrsti gre za oskrbo z repromateriali. V zadnjem času prihaja — to so tudi najnovejši podatki — do težav s preskrbo z umetnimi gnojili za sezono 1982, in sicer v tem smislu, da ni mogoče dobavljati gnojil za sezono 1982, čeprav so nekatere organizacije za to zainteresirane, zlasti tiste, ki skrbijo za višinske predele in imajo premalo skladišč, da bi pravočasno pripeljale gnojila tudi do kooperantov.

Drug problem, ki ga zasledimo, je problem nafte. Skoraj nemogoče je, da se ne znamo pravočasno pripraviti v tej naši družbi, da ne vemo, da bomo

v jeseni morali pospravljati pridelke in posejati zemljišča in da nismo sposobni glede tega prej ukrepati oziroma se tako obnašati, da bi prihranili na ta račun kak liter nafte. Mislim, da nam te naravnosti manjka in da jo bo potrebno v bodoče uveljaviti, sicer bomo imeli veliko težav.

Glede problemov, ki nastajajo v zvezi z močnimi krmili, prihaja do novih samoupravnih sporazumov z mešalnicami. Vendar, kljub temu, da so sporazumi podpisani — ker so problemi z uvoženimi komponentami in pa seveda s koruzo — smo v položaju, da nimamo možnosti zagotavljanja osnovnih dodatkov močnih krmil pri vsakodnevni proizvodnji mleka in mesa. Pri tem vsak na svoj način iščemo variante, kako reševati dnevno situacijo. Vemo, da imamo opravka z živo stvarjo in da se na to ne da čakati. Mislim, da je na tem trgu tudi precej anarhije.

Kolikor se spomnim, je v resoluciji v zvezi z mešalnicami zapisano, da morajo postati servis za proizvajalce primarne kmetijske proizvodnje, tako da smo sedaj na zelo enostaven in hiter način uresničili to nalogo. Mešalnice so morale reševati sebe na račun dobaviteljev oziroma kupcev krmil, ker sporazumi govorijo o tem, da gre nabava komponent in koruze, predvsem pa koruze, na račun kupca, kar pomeni, da gre ves rizik iz nabavnih cen na račun kupca. Tako včasih to pripelje prej do sporazumevanja, ki ga sicer želimo, ker se pač nekdo rešuje v tej verigi, kljub temu da je bilo v času, ko smo se povezovali, teže priti do tega, da bi se mešalnice vključile v sporazume, ker pač niso imele problema z dohodkom.

To so morda nekoliko nametana vprašanja v zvezi s problematiko, ki pa je izredno pomembna, ker je vezana na to, da moramo uresničevati plane, predvsem s področja kmetijstva. V republiškem samoupravnem sporazumu je namreč zelo trdno zapisano za vsako organizacijo, kakšno proizvodnjo mora imeti v letih srednjeročnega obdobja. Mislim, da je to pomembna problematika, katere reševanje bomo morali določiti v aktu, ki ga bomo oblikovali tako, kot je bilo danes rečeno v referatu.

Še vedno nimamo rešene beneficirane obrestne mere. Glede tega je bilo, če se spomnite, postavljeno delegatsko vprašanje. Še vedno nismo prišli do konca v zvezi z dogovarjanjem z bankami, da bi rešili problem pospeševanja vlaganja sredstev hranilno-kreditnih služb, ki so imele v vseh teh letih nazaj izredno pomembno vlogo, ker z 12 % obrestno mero danes kmetijski proizvajalec ne more sprejemati takega kredita ob neurejenih odnosih v primarni delitvi.

V zvezi z referatom na koncu še samo to, kar je bilo predlagano v skladu z dopolnitvami in spremembami veljavnih kmetijskih zakonov. Mislim, da ti predlogi izhajajo iz dosedanjih izkušenj na tem področju in je verjetno prav, da se podprejo v tem smislu, da pride do sprememb v posameznih členih teh zakonov, ali kar bo pač potrebno v zvezi s to problematiko. Hvala lepa.

Predsednica Tina Tomlje: Hvala lepa. Kdo želi še razpravljati? Besedo ima tovariš Geza Bačič.

Geza Bačič: Tovarišice in tovariši! V zadnjih dneh sem imel dvakrat priložnost sodelovati v razpravah, ko se je ocenjevalo izvajanje zakonov s področja kmetijstva, in to v takšnih razpravah, pri katerih so bili pretežno razpravljajci kmetje. Če bi poskušal na nek način povezati to naše skupno ocenjevanje v zvezi z izvajanjem zakonov s področja kmetijstva, potem je skupna

ugotovitev približno ista, kot je bila danes poudarjena v ekspoziju in že v poročilu.

Poročilo namreč realno prikazuje prizadevanja naše družbe pri uresničevanju zakonov s področja kmetijstva. Dokaj realno so prikazani tako dosežki, pa tudi težave in problemi zaostajanja in odstopanja, s katerimi se srečujemo. Mislim pa, da ne glede na pomembne dosežke, o katerih smo slišali tudi v ekspoziju podpredsednika Izvršnega sveta tovariša Klemenčiča, moramo najbrž vsi skupaj priznati, da gre za nezadostno izkoriščanje naših naravnih prednosti, predvsem zemlje, za zaostajanje v rasti produktivnosti dela, še posebej zemlje v zasebni lastnini, za prepočasno uveljavljanje sodobnih optimalnih načinov proizvodnje na področju kmetijstva, kakor tudi predvsem pri proizvodnem dohodkovnem povezovanju za zaostrovanje tudi nekaterih socialnih problemov na vasi.

Rekel bi, da nas vse to ne opozarja le na nekatere malenkostne napake v kmetijski zakonodaji, ampak kaže, da nismo zadosti izkoristili našega samoupravnega sistema za reševanje hitrejšega razvoja kmetijstva in da preprosto nismo izrabili vseh možnosti in notranjih rezerv, ki so objektivno v kmetijstvu.

Zato bi poskušal z drugega vidika ocenjevati našo kmetijsko zakonodajo. Namreč, ob ocenjevanju realizacije nalog, ki jih nalagajo zakoni na področju kmetijstva, je vendarle nujno oceniti našo politično družbeno akcijo pri izvažanju vsega tega.

Predvsem gre za aktivnost družbenopolitičnih organizacij, kmetov samih, ker gre za njihovo zemljo, za njihovo perspektivo in za njihovo življenje v tej družbi. Temelj zadružnih organizacij in vseh preostalih dejavnikov je v smeri zagotavljanja pogojev, da bi sam kmet postal dejanski nosilec realizacije uresničevanja te politike in s tem tudi zakonov, kar bi, po mojem mnenju, pomenilo tudi kvalitetnejši premik pri hitrejši preobrazbi družbenoekonomskih odnosov v kmetijstvu in na vasi.

Bojim se, da se tudi aktivisti srečujemo s preveč poenostavljeno dilemo, ali pa da smo celo napačno obremenjeni z njo. Ta dilema je navadno videti takole: »Ali več zakonov, ali več samoupravnega reševanja.« Takoj je mogoč odgovor na to. V teoriji je zelo jasen: moramo imeti hitrejšo zavestno samoupravno preobrazbo na tem področju. Toda še vedno potrebujemo zakone. Na področju, kjer gre za proizvodna sredstva v zasebni lastnini, je to še dodatno argumentirano. Ne glede na to pa nam praksa potrjuje, da nas prav na tem področju čakajo ogromne naloge, ker zakoni sami po sebi ne bodo rešili nakopičenih problemov in protislovij na področju proizvodnje hrane in celovitega agroživilskega kompleksa. Zato je mnenje, ki bi ga rad povedal in ki ni osamljeno, vendarle takšno, da bi morali pristopati k izvrševanju teh nalog tako, da bi nam zakoni bili le orožje in pomoč. Vse bitke pa moramo voditi s političnimi samoupravnimi sredstvi, čeprav je to — mnogi bomo priznali in to tudi na svoji koži ugotavljali — na videz daljša in težja pot, toda zato uspešnejša. V takšnih oblikah zavestnega osebnega sodelovanja v vseh teh procesih, od zemljiških operacij, do vsega preostalega, so ljudje prisotni, so subjekt, sodelujejo, njihovo sodelovanje pa je večje. Dograjuje pa se zavest, ki pri marsikaterem kmetu danes še vedno ni dovolj prisotna. Poglejte nekaj poenostavljenih resnic! Naši kmetje so danes nosilci razvoja svoje krajevne skupnosti in vasi. So predsedniki krajevnih skupnosti, predsedniki Socialistične zveze na terenu, gasilski funkcionarji, v raznih društvih so dobri samoupravljalci, so delegati in funkcionarji. Zakaj torej ti isti kmetje ne sodelujejo odločneje v

bitkah za svojo lastno kmetijsko preobrazbo. Hočem namreč reči to, da bomo morali tudi v zvezi s tem vprašanjem obravnavati nekaj več vidikov in videti ne le tisti delež, za katerega so odgovorni družba, zakonodaja in ekonomski ukrepi, kar je tudi zakon, ampak tudi tisti delež, za katerega smo v tej celoviti komponenti vsi soodgovorni, da ga bomo hitreje reševali. Tu notri pa se včasih skriva tudi neaktivnost Socialistične zveze, slabo delo osnovne organizacije Zveze komunistov, nizka zavest kmeta itd. To pripovedujem zato, ker smo sedaj s stabilizacijo, ki nas je nekoliko zresnila, zavestno sprejeli dejstvo, da zahteva večjo selektivnost in da zahteva tudi človeška odrekovanja. Če je to res, potem to velja tudi za kmečki sektor. Na nek način — to je ena izmed mojih temeljnih pripomb glede izvajanja zakonodaje — še vedno nismo uspeli doseči tudi tistega, kar je bilo danes povedano, da bi združeni dohodkovno povezani kmet imel tudi ekonomske prednosti. Da pa je mera polna, pa problem ni v zakonodaji, ker ta odpira te možnosti, večji problem je v realizaciji tega. Tega se v krajevni skupnosti ne lotimo, tega tudi v procesih razlastitve in pri drugih operacijah ne naredimo. To pomeni, da pri tem odpove subjektivni dejavnik, odpove dialog z argumenti, odpovejo naše prioritete in ne zakon, čeprav se strinjam, da so nekatere določbe prekomplicirane. Zako bi nam lahko pomagal, da bi to reševali hitreje, predvsem pri tistih, ki jim nobene prioritete nič ne pomagajo, ki si ne dajo dopovedati in ki jim je edini užitek v družbi, da tožijo, da godrnjajo in da iščejo svoje osebne egoistične interese.

Zato tudi mislim, da bi se glede sedanje kmetijske zakonodaje strinjali s tistim, kar je bilo rečeno in kar je napisano tudi v poročilih odborov glede poenostavitve postopka zemljiških operacij, onemogočanja drobljenja zemljišč, predvsem pa glede izvajanja sedanjih predpisov.

Zato mislim, da bi pri selekciji pristopa do preobrazbe kmetijstva morali tudi živeti v prepričanju, da napredni kmetje morajo nositi večji delež v preobrazbi in morajo vplivati tudi na tiste kmete, ki še vedno nimajo pravega čuta odgovornosti za boljšo obdelavo zemlje, ali pa za hitrejše podružbljanje in podobno. Zato je moj predlog, da bi kazalo zanimivo misel tovariša Klemenčiča še razširiti, namreč, da bi torišče akcije moralo biti v občinah. Mislim, da mora biti še globlje, da mora biti v sleherni krajevni skupnosti. Tu morajo sekcije za kmetijstvo, zadruga, temeljne zadružne organizacije in vsi drugi dejavniki postati nosilci kmetijskega napredka in celotne preobrazbe. Le s tako zastavljeno akcijo bomo lahko ustvarili na vasi tudi ustrezno vzdušje, da se bo v teh težjih razmerah tudi sleherni kmet zavedal svoje odgovornosti, ne le do svoje lastnine, do svoje zemlje, do cene, do svojega izračuna, ampak tudi do skupnega družbenega napredka in se s tem tudi vključil v tokove stabilizacijskih prizadevanj.

V nadaljevanju naj dam še nekaj podrobnejših pripomb ali pa opomb. Mislim, da smo na področju kmetijsko-zemljiške politike tudi zelo neučinkoviti in prepočasni in da smo premalo koordinirani. Skrb za kmetijska zemljišča namreč ni dovolj prioriteta v naši družbi. Mislim, da moramo predvsem glede tistih območij, kjer imamo največ zemljišč, priznati svojo krivdo, da se prav na teh območjih pozida še veliko kvalitetne zemlje in da celo za gramoznice in pridobivanje gramozov uporabljamo pogostokrat najbolj kvalitetna kmetijska zemljišča. Zato bo nujno v občinah, z ustreznimi sklepi in odloki, še posebej pa z aktivnostjo družbenopolitičnih organizacij, krajevnih skupnosti in zadrug to v bodoče onemogočiti.

Ko govorimo o neobdelani zemlji, potem mislim, da lahko za našo republiko rečemo, da številčno položaj ni kritičen. Vsaj za okolje, od koder sam izhajam, lahko rečem, da položaj ni kritičen. Kritično pa je nekaj drugega. Gre za slabo in nekvalitetno obdelano zemljo.

Moramo seveda upoštevati še dejstvo, da se bomo v naslednjih letih srečevali s problemi izpolnjevanja naših obveznosti do šolske prehrane, da se bo zaostriło vprašanje sredstev za splošno in skupno porabo in tako dalje. Mislim, da bomo morali na nek način, vsaj v kmetijskih občinah priti do skupnega izhodišča. Ni normalno, da imamo v krajevni skupnosti neobdelanih še vedno nekaj parcel, da nam pa hkrati šola tarna, da je hrana za otroke predraga. Gre za reševanje nekaterih vprašanj, pri katerih lahko na pomoč pokličemo tudi sto zakonov, pa nam tega ne bodo rešili, ampak se bo treba organizirati in se samoupravno sporazumeti. To je trd in težak ter dolgotrajen boj, toda vanj moramo iti. Ko smo se na nekem sestanku pri nas pogovarjali o tem, če se to da ali se ne da, je nekdo dal zanimiv, tipičen in preživel odgovor: »Zakon onemogoča lastništvo, ne onemogoča pa najema in številne druge kombinacije.« Čeprav je morda treba, ko bomo predlagali nekatere spremembe, proučiti tudi to možnost.

Do določenih težav prihaja tudi pri načrtovanih melioracijah, predvsem iz razloga, ker so te operacije izredno drage. Vendarle moram opozoriti, da danes en hektar meliorirane zemlje stane prek 15 starih milijonov. To pomeni, da je celo bistveno dražja, kot pa če bi kupovali obdelano zemljo. Treba je ugotoviti, kdo je za to kriv. To pomeni, da niso krivi le lastniki, ki se otepajo združevanju, komasacij in vsega drugega, krive so tudi nekatere družbene organizacije, ki najbrž niso povsem izračunale svojih pravih stroškov. Dejansko je treba to ugotoviti, kajti lahko pridemo v drugo skrajnost, da si bodo posamezne organizacije same začele ustanavljati takšne službe, če bodo izračuni takšni, kot so danes.

Problemi zložb zemljišč so nam znani. Mislim, da je problem tudi v tem, da nam v teh akcijah odpovedo družbenopolitične organizacije na prizadetih območjih, pa tudi kmetijski strokovnjaki, pospeševalci in drugi. Morali bi na področju kmetijsko-zemljiške politike imeti izdelane dolgoročne razvojne usmeritve in programe za proizvodnjo hrane. To niso samo agrokarte, to so tudi dolgoročni programi razvoja družbenega in zasebnega sektorja in seveda tudi dolgoročnejši nameni in programi proizvodnje hrane v naši republici.

Ko govorimo o statusu kmeta, mislim, da je zgrešeno, da izhajamo le iz lastniške pravice na zemljiščih. Pri statusu kmeta moramo izhajati tudi iz njegovega odnosa do zadruga, ki bi se moral izražati tudi v vezani in dogovorjeni proizvodnji in prodaji določenih kmetijskih pridelkov, ali pa tudi v določenih dohodkovnih povezavah in soodvisnostih. Sicer v Pomurju zelo pozitivno ocenjujemo, da zadnje čase nismo imeli kakšnih resnejših problemov v zvezi z drobitvijo kmetij oziroma še nadaljnjo razparceliranostjo. Pa vendarle je treba tudi v zvezi s tem vprašanjem, kot sem rekel prej, poenostaviti nekatere postopke.

Glede politike kreditiranja na področju zasebnega kmetijstva se moramo nujno dogovoriti za večjo usklajenost in selektivnejši pristop, ki bo spodbujal predvsem večjo tržno proizvodnjo hrane, ne pa na primer neracionalno nakupovanje kmetijskih strojev. Naj dam nekoliko zlobno pripombo, čeprav se zdi čudna. Če bi naši kmetje imeli — kar je morda malo primerov — pri hiši dva traktorja, v obeh traktorjih pa poln rezervoar goriva, potem bi imeli manj

problemov. Ta proces smo spustili skorajda iz rok. Ni problem v tem, da si ne bi kdo za svoj denar kupil kmetijskega stroja, kar je prav, ampak problem je v tem, da sta morda bili zadruga in zadružna enota še selektivni, ker imata svoj izračun in ker imata sklenjene pogodbe, trgovina, ki prodaja traktorje, pa ni bila prav nič selektivna s tem, da je ponudila polproletarcu, ki ima košček zemlje, možnost, da je dobil kredit za svoj traktor. Kakšna je to prioriteta? Kakšen je to družbeni interes? To pomeni, da se morajo trgovina, zadruga, banka in vsi drugi dogovoriti in voditi skupno politiko. Da se razumemo: normalno je in nihče ne more imeti ničesar proti nikomur, ki ima denar in ga vložiti v nakup traktorja. To je njegova stvar. Toda kredita naj ne zahteva, če ni na prioritetni lestvici.

Enako velja za vprašanje socialne varnosti kmetov. Mislim, da se prava podoba v zvezi s tem pokaže lahko le v krajevni skupnosti, niti ne na ravni občine — končno imamo nekaj tudi velikih občin in ne samo majhnih — niti ne na ravni neke splošne republiške politike, ki je dobra, niti zakonodaje, čeprav bi rad povedal, da nas mnogi kmetje, predvsem starejši opozarjajo, da so nekatere določbe zakonov takšne, da same po sebi zavlačujejo postopke. Na primer, določba ki terja soglasje vseh potencialnih dedičev, pa čeprav so nekateri celo v Južni Ameriki. Proces je potem pač takšen, da lahko pride do težkih družinskih in siceršnjih družbenih posledic.

Končno bi še nekaj rekel o zakonu o združevanju kmetov. Menim, da ga je treba poenostaviti, predvsem zaradi tega, ker premalo upošteva sedanjo strukturo združenih kmetov, ki jim je predvsem namenjen ta zakon. Moral bi, po mojem mnenju, biti bolj prilagojen sedanjemu aktualnemu trenutku in sedanjim razmeram, v katerih smo, čeprav seveda noben zakon ne more imeti ambicije, da rešuje trenutna vprašanja, ampak mora imeti dolgoročno perspektivo.

Rad bi zaključil ta svoja razmišljanja z dvema pozivoma oziroma z dvema mislima.

1. Mislim, da se moramo tudi na področju kmetijsko-zemljiške in sploh politike hitrejšega razvoja zasebnega kmetijstva in zadružništva zavedati, da bomo več uspehov zagotovo dosegli le, če bo v bitki za še hitrejšo preobrazbo kmetijstva in vasi sodelovala celotna fronta vseh dejavnikov, ki lahko vplivajo in morajo na to vplivati. To pa je predvsem kmet, ker je pri njem treba začeti in končati, to so kmetijske zadruge, pospeševalci, občine, krajevne skupnosti, Socialistična zveza, mladina, Zveza komunistov, zakoni o upravnih organih, davčni politiki, politiki cen, kreditni politiki, pa tudi vsi drugi ekonomski in socialni ukrepi.

Naj samo za ilustracijo posredujem tale podatek. Danes smo v glavnem kot družba vsi skupaj in skupaj s kmetom prepričani, da mora na primer kmetijska zadruga, ali pa še bolj, temeljna zadružna organizacija biti v kmetovih rokah. Toda vprašamo se, koliko kmetov vodi danes temeljne zadružne organizacije v naši republiki ob dejstvu, da so mnogi med njimi že agronomi in kmetijski tehniki. To omenjam le mimogrede. Če zaključim, to seveda ne pomeni nezaupnice vsem preostalim kmetijskim strokovnjakom, pa vendarle, ali ni morda boljše, da temeljno zadružno organizacijo vodi predvsem pošten in napreden kmet kot pa kmetijski strokovnjak, ki ima sicer nekaj hektarjev zemlje, ki pa jo na različne načine še dodatno obdeluje.

Na koncu še to: Pri celoviti preobrazbi kmetijske politike se strinjam s pristopom in prav je, da v Skupščini še temeljiteje razpravljamo o njej, v na-

daljevanju pa bi bilo vendarle dobro, da glede dveh vprašanj v osnovi dobimo soglasje in na njih gradimo našo prihodnost, in sicer

1. Da se zavedamo, da je preobrazba našega zasebnega kmetijstva mogoča le dolgoročno in da — čeprav, je moja ilustracija bila morda nekoliko dramatična — položaj ni tako težak. Očitno je še vedno boljši kot v marsikateri drugi socialistični deželi. Morali bomo to upoštevati toda vendarle, ko to upoštevamo, ne smemo vsega tolerirati, pa tudi ne čakati, da bomo vse rešili z zakoni.

2. Da bomo morali za to, da odpravimo negativne številke, ki smo jih tolikokrat ponavljali v zvezi s hitrejšim razvojem in zmanjševanjem devizne bilance in tako dalje, dejansko tudi več vložiti v kmetijstvo. V tem trenutku pa denarja nimamo. Toda to bomo morali storiti, ker je v kmetijstvo potrebno več vlagati. Hvala.

Predsednica Tina Tomlje: Hvala, tovariš Bačič. Kdo še želi besedo? Besedo ima tovariš Ludvik Kukovec.

Ludvik Kukovec: Tovarišica predsednica, tovariši delegati! Tudi pri nas v splošnem združenju, Zadrufni zvezi Slovenije in seveda v Gospodarski zbornici Slovenije smo se zavzeto vključili v dosedanjo razpravo o uresničevanju zakonov s področja kmetijstva. Vključeni smo tudi v vse občinske odbore, tako da v celoti sprejemamo predloženo oceno oziroma predloge, predvsem to, kar je danes še posebej izpostavil v uvodni razpravi podpredsednik Izvršnega sveta tovariš Vladimir Klemenčič. Menimo, da bi bilo prav, da bi se Skupščina oziroma njeni zbori izrekli za to, da je potrebno, kljub temu da je vendar zakonodaja na splošno dobra, da bi bile vrzeli, ki so bile ugotovljene v javni razpravi, v čim krajšem času izpolnjene, kar bi vendarle pomenilo pomemben prispevek k vsemu temu, saj pravimo, da je treba kmetijstvo hitreje razvijati, predvsem pa obogatiti in tudi utrditi odnose.

Glede na zatečene razmere v agroživilstvu, ki so bile danes tudi izpostavljene, bi želel dodati še tole: V tem letu je bilo rečeno, da smo preteklo petletno obdobje zaključili v kmetijstvu s + 4, kar je lep dosežek, kljub vsem težavam, o katerih smo govorili. Toliko smo planirali — celo nekaj manj! Kljub zelo težkim pogojem smo pravzaprav nad jugoslovanskimi dosežki v kmetijstvu, saj veste, kaj pomeni Slovenija v kmetijstvu. Iz te številke izhajmo, pri čemer je treba reči, da so se določeni napor, ki so bili vloženi, na nek način vendarle tudi izrazili prek tega. Moram reči, da so zadnji dve leti ti trendi negativni. Bojimo se, da bo letos ta trend morda na ničli ali morda na + 2, kljub dobri letini koruze in tudi sladkorne pese. Trenutno imamo velik minus pri proizvodnji mesa, in sicer — 10, pri mleku — 3, morda celo — 4. Do konca leta se bo verjetno to popravilo. Veste, da pomeni živinoreja 50 do 60 % vrednosti vsega, kar v Sloveniji pridelamo.

Zaradi tega moram reči, da smo kmetijci vendarle v tem času zaskrbljeni. Že leto in pol oziroma skoraj dve leti delujejo posebni akcijski štabi tako v republiki kot tudi v vseh občinah, da bi po eni strani premagovali težave, ki so splošnega značaja in ki seveda vplivajo tudi na razmere v kmetijstvu, po drugi strani pa je tudi zelo pomembno, da skušamo narediti kvaliteten premik v akciji, pri delu in programiranju in seveda tudi pri realizaciji.

Glede na zatečeno stanje v poljedelski proizvodnji, že lahko rečem, da to, kar beremo o Jugoslaviji, kako slabo poteka spravilo letine, kako je slabo tudi

glede oskrbe z repromateriali, kako slabo je glede nafte in podobno za Slovenijo na srečo prav po zaslugi teh akcij, ki jih že toliko časa izvajamo, ne velja. Kot kaže, bomo pravočasno pospravili koruzo in sladkorno peso ter posejali pšenico. O tej akciji bom še posebej govoril. Mislim, da je to ena izmed svetlih točk, ker vemo, kako je bilo v preteklem letu. Pripravljeni smo tudi na spomladansko setev z gnojili, zaščitnimi sredstvi, semeni in seveda glede priprav tal, seveda z velikimi težavami in z velikimi problemi, ki jih je treba sprotno reševati, pri čemer upam, da jim bomo kos.

Zadeve smo se lotili, kot sem že napovedal, s posebno voljo in pogumom na ta način, da smo pripravili in podpisali konkretno za pšenico in sladkorno peso zelo zahtevne samoupravne sporazume, po katerih smo dobesedno razdelili hektarje, se dogovorili za tržne presežke in za zamenjavo semena. Mislim, da smo to izpeljali. V tem trenutku lahko že trdimo, da imamo namesto odkupljenih 12 do 13 tisoč ton skupno v prejšnjem letu, v tem trenutku že sklenjene pogodbe za 40 do 50 tisoč ton tržnega presežka. To so petkratne ali šestkratne razlike. Kakor kaže, gre za skupno akcijo. Mislim, da je akcija uspela. V tem trenutku imamo tudi že sklenjenih pogodb za spomladansko setev od predvidenih 6000 ha, kot znaša osnovni plan, za 5700 ha sladkorne pese. Manjka skoraj 300 ha, ki jih moramo pripraviti do pomladi.

V tem letu smo imeli tudi zastavljeno akcijo organiziranega odkupa in plasmaja krompirja. Sedaj pripravljamo akcijo za spomladansko setev. Tudi za koruzo in krmo pripravljamo aktivnosti. Moram reči, da smo se na podoben način lotili tudi govedorejske in tudi prašičerejske, perutninarske, ponekod vinogradniške, hmeljarske proizvodnje in tako naprej. Toliko o tem, kako te akcije potekajo. Želimo seveda maksimalno podporo pri vseh teh velikih preobratih v naši praksi.

Imamo pa sicer zelo različno stanje. Zanimivo je, da kjer nam ena akcija ne uspeva, nam v združnih in drugih organizacijah ne uspeva tudi druga akcija. Na ta način se tudi razkriva dejanska kadrovska, organizacijska in ne vem še kakšna usposobljenost naših temeljnih celic, temeljnih proizvodnih enot. Tam je seveda treba potem izvesti tudi politično akcijo, da se ta vprašanja razčistijo, kajti to je dokaz, da če gre to drugje, bo moralo iti prej ali slej tudi tu!

Tudi s poslovnimi bankami smo se vsaj načelno dogovorili, da imajo ob razpoložljivih sredstvih naložbe v kmetijstvu, predvsem pri odkupu letine in pri spremljanju tekoče proizvodnje določeno prioriteto. Moram pa reči, da še zmeraj ni podpisan samoupravni sporazum med bankami, da bi to lahko bilo tako. Predlagli smo že, da kolikor tega ne bodo v najkrajšem času uredile, da intervenira tudi Skupščina ali pa vsaj Izvršni svet, da se ne bi pri tem dogajale napake, ker to izredno močno vpliva na celoten sistem gospodarjenja v kmetijstvu. Veste namreč, da imamo opravka s 85 % resursov, ki so v zasebnih rokah. Tam preprosto ni mogoče plačevati z menicami, ampak je treba poslovati tekoče. Tudi s tovarnami za reprodukcijska sredstva imamo že pripravljene vse potrebne elemente za sklenitev dolgoročnejših in za 1982. leto dogovorjenih odnosov. Gre za velike in nove težave, predvsem zaradi tega, ker je treba nekatere tovarne dograditi. Sredstev ni nihče planiral. Pojavljajo se tudi izgube. Zahtevajo se predsanacijski posegi in tako dalje. To je treba reševati sprotno. Danes je bilo že omenjeno vprašanje oskrb s krmili. Pozneje bomo morali določena vprašanja razčistiti tudi v zvezi s kontrolo cen. Dejstvo je, če ne bi bili organizirani, če ne bi vzpostavili sistemov v mešalnicah ozi-

roma v tovarnah močnih krmil v smislu samoupravnega sporazumevanja, bi sicer ugotavljali, da zadeve niso urejene, živina bi pa ostala brez krme. Treba bi bilo najti učinkovite načine, da se zaradi ukrepov na področju cen ne bi to zgodilo. Menim, da bo treba tudi v naslednji točki dnevnega reda razčistiti vprašanja o seznamu številnih obratov, ki so na indeksu kršiteljev. Če je to bilo narejeno na hitrico, pa so zaradi tega nastali kakšni problemi, jih je treba reševati, ker se sicer lahko zgodi, da bomo ljudi tako preplašili, da se bodo prenehali oskrbovati s krmili in bo nastala nepopravljiva škoda.

Še eno vprašanje bi rad omenil, ki se mi zdi pomembno za naslednje obdobje. Verjetno ste že seznanjeni s tem, da je na zvezni ravni sklenjen dogovor o urejenih cenah pri odkupu kmetijskih pridelkov, koruze, sladkorja, olja, pšenice in tako naprej. Sedaj spreminjajo tudi samoupravne sporazume, s katerimi se organizacije združenega dela zavezujejo, da ne bodo prekoračile teh cen, ki so bile določene, na primer pri koruzi 850 din, plus dodatek za tiste stroške, ki nastajajo, tako da bi bila za koruzo postavljena poenotena oziroma usklajena cena na teh ravneh. Akcije z Vojvodino in Slavonijo tečejo. Mislim, da bi skupščine družbenopolitičnih skupnostih vsekakor morale vztrajati, da se glede teh zadev doseže red. Ker, če je kje problem v kmetijstvu, da se ne da ustvarjati trdnih pogojev gospodarjenja, potem je to prav glede odkupnih cen surovin. Če tu ni trdnih dogovorov in če tu ne prepustimo stvari kupoprodajnim odnosom, ki se seveda ravnajo po zakonu ponudbe in povpraševanja, potem še tako skrbno vodena politika maloprodajnih cen ne zdrži vseh nihanj, ki nastajajo, s čimer lahko na drugi strani nastanejo velike težave pri oskrbi prebivalstva z osnovnimi hranili.

Na koncu naj povem še to. Vse pristope k bolj organizirani proizvodnji, ki dejansko pomeni prehod iz dosedanjega klasičnega pospeševanja in svetovanja v zadružnih organizacijah, v sistem organizirane proizvodnje, ob skupnem riziku v zadružnih organizacijah ni mogoče izpeljati, če ni maksimalne podpore s strani vseh družbenih dejavnikov, od družbenopolitičnih organizacij do družbenopolitičnih skupnosti. Zaradi tega prosimo za maksimalno pomoč, ker v teh težavnih razmerah te naloge niso tako preproste. Hvala.

Predsednica Tina Tomlje: Hvala lepa, tovariš Kukovec. Kdo še želi besedo? (Nihče.) Ker je izčrpana lista govornikov v zvezi z uresničevanjem kmetijske politike, predlagam zboru sklep. Že iz poročil delovnih teles ste lahko ugotovili, da se je oblikovalo mnenje, da zbori Skupščine danes ne bi zaključili razprave o tej tematiki, ampak bi do ene izmed prihodnjih sej pripravili stališča skupščinskih zborov o uresničevanju kmetijske politike. Na predlog odborov, zlasti Odbora za družbenoekonomske odnose, predlagam zboru naslednji sklep:

1. Zbor ugotavlja, da poročilo o izvajanju zakonov s področja kmetijstva celovito in objektivno prikazuje stanje na tem področju.

Iz poročila izhaja, da se nekatere pomembne določbe zakonov ne uresničujejo oziroma se neustrezno uresničujejo, kar zlasti velja za družbenoekonomske odnose v kmetijstvu, za prostorski vidik, gospodarjenje z zemljo, za družbeno planiranje ter s tem povezano gospodarjenje s prostorom in še posebej s kmetijskimi zemljišči.

2. Glede na takšne ugotovitve, naj se razprava o problematiki izvajanja zakonov s področja kmetijstva podaljša do 15. januarja 1982. leta, da bi bilo mogoče ugotoviti, ali so vzroki za tako stanje nekatere pomanjkljive oziroma

neustrezne zakonske rešitve, ali pa neustrezna in nedosledna praksa pri uveljavljanju in izvajanju predpisov.

V nadaljnjih razpravah naj bi ugotovili tudi vzroke za odstopanje od načrtane kmetijske politike. Zato zbor predlaga družbenopolitičnim organizacijam v republiki, da to ocenijo in predlagajo ustrezne usmeritve oziroma ustrezne ukrepe.

3. Na podlagi vseh razprav o uresničevanju zakonov s področja kmetijstva naj skupina delegatov vseh zborov Skupščine SR Slovenije pripravi predlog stališč in sklepov, ki bodo usmerjali nadaljnjo aktivnost za izvajanje zakonov in politike na področju kmetijstva. Pri tem naj upošteva povzetek in temeljne ugotovitve iz poročila Izvršnega sveta.

4. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije naj oceni, ali so potrebne spremembe in dopolnitve posameznih zakonov in drugih predpisov s področja kmetijstva in o tem poroča zboru.

5. V skupino delegatov, ki naj bi se oblikovala iz vseh zborov Skupščine SR Slovenije, naj bi se iz Družbenopolitičnega zbora imenovali naslednji delegati: tovariš Geza Bačič, tovariš Jože Globačnik in tovarišica Majda Naglost.

Ste lahko sledili prebranemu sklepu? (Da.) Ima kdo kakšno pripombo? Besedo ima tovariš Vlado Klemenčič.

V l a d o K l e m e n č i č : Zdi se mi, da bi na podlagi te razprave, ki smo jo danes poslušali v zboru — deloma sem uspel spremljati tudi razpravo v Zboru združenega dela — lahko popravili formulacijo 2. točke o tem, ali je problem v izvajanju zakonov, ali pa so problemi v zakonih samih. Mislim, da je razprava pokazala in tudi potrdila ugotovitve poročila, da kakšne obsežnejše spremembe kmetijske zakonodaje pravzaprav niso potrebne. Če bi razpravljali v tej smeri, ali je vprašljiva zakonodaja ali pa izvajanje te zakonodaje, potem mislim, da bi drugo fazo razprav v občinah in v drugih družbenih dejavnostih, o katerih je bil govor, usmerili napačno. Po mojem mnenju bi bilo bolje, če bi rekli, da je bilo v prvi fazi razprav v Skupščini ugotovljeno, da so potrebne tudi nekatere izpopolnitve v zakonodaji, da pa je treba težišče dati na izvajanje zakonodaje in ovire, ki v zvezi s tem nastopajo. Mislim, da bi to bilo bolj ustrezno glede na to, kar smo slišali v današnji razpravi in tudi že v predhodnih razpravah v delovnih telesih. Hvala.

P r e d s e d n i c a T i n a T o m l j e : Hvala, tovariš Klemenčič. Želi še kdo razpravljati? (Nihče.) Menim, da je predlog tovariša Klemenčiča umesten in bi v 2. točki res lahko izpustili besedilo, da bi bilo treba ugotoviti, ali so vzroki za tako stanje ali neustrezne zakonske rešitve ali pa neustrezna in nedosledna praksa. Tako bi se 2. točka glasila: »Glede na takšne ugotovitve naj se razprava o problematiki izvajanja zakonov s področja kmetijstva podaljša do 15. januarja 1982. V nadaljnjih razpravah naj bi ugotovili tudi vzroke za odstopanja od načrtane kmetijske politike. Zato zbor predlaga družbenopolitičnim organizacijam...«

Ima kdo kakšne pripombe ali želi dati kakšne pobude v zvezi s sklepom? (Nihče.) Ker ne, dajem na glasovanje sklep s tako popravljenjo 2. točko. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel sklep k uresničevanju kmetijske politike.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na uresničevanje nalog na področju ekonomskih odnosov s tujino.

Informacijo o izvajanju ekonomskih odnosov s tujino v letu 1981 je predložila Samoupravna interesna skupnost za ekonomske odnose s tujino. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je predložil poročilo o uresničevanju sklepov in stališč Skupščine SR Slovenije na področju ekonomskih odnosov s tujino, sprejetih ob obravnavi poročila Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o uresničevanju družbenega plana SR Slovenije za leto 1981—1985 ter resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije v letu 1981 in poročilo o podjetjih v tujini, ki so v letu 1980 poslovala z izgubo.

Ker je to gradivo strogo zaupne narave, veljajo zanj ustrezna določila poslovnika Skupščine, zato prosim predstavnike sredstev javnega obveščanja, da o tej razpravi javnosti ne poročajo.

Odrejam 20 minut odmora.

(Seja je bila prekinjena ob 13.25 in se je nadaljevala ob 14.00).

Predsednica Tina Tomlje: Ker skupina delegatov, ki oblikuje predlog stališč in predlogov k 4. točki dnevnega reda še ni zaključila svojega dela, prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na poročilo o izgubah v združenem delu.

Poročilo o izgubah v združenem delu so predložili: Služba družbenega knjigovodstva v SR Sloveniji — Centrala v Ljubljani, Gospodarska zbornica Slovenije in Sklad skupnih rezerv gospodarstva Slovenije.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije pa je predložil poročilo o podjetjih v tujini, ki so v letu 1980 poslovale z izgubo.

Poročila o izgubah v združenem delu je obravnavala konferenca delegatov. Na skupnem zasedanju smo poslušali poročilo predsednika Odbora za družbeno-ekonomske odnose in razvoj Zbora občin, ki je vodil tudi konferenco delegatov.

Družbenopolitični zbor sprejema pri tej točki dnevnega reda stališča in predloge na podlagi 88. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije. Danes smo prejeli mnenje Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o poročilih o izgubah v združenem delu in predlog ugotovitev, predlogov in sklepov. Uvodno besedo smo poslušali na skupnem zasedanju.

Besedo ima predstavnica izvršnega odbora Sklada skupnih rezerv gospodarstva Slovenije tovarišica Majda Žehelj.

Majda Žehelj: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Menim, da je poročilo Izvršnega odbora Sklada skupnih rezerv gospodarstva obsežno in da daje z ostalimi mnenji, ocenami, priporočili in zaključki dovolj gradiva za razpravo in sprejem določenih stališč na današnji seji Družbenopolitičnega zbora.

Poudarila bi rada samo nekatera vprašanja in probleme, za razreševanje katerih je potrebno čimprej poiskati ustrezne rešitve, bodisi z zakonom, družbenim dogovorom, sporazumom ali samo z drugačnim obnašanjem. S predlogom konkretnih ukrepov bi lahko prispevali k ugotovitvi in odpravi vzrokov za tako stanje, s tem pa bi največ prispevali k stabilizaciji in hitrejšemu razvoju našega gospodarstva in celotne družbe.

Najprej bi opozorila na to, da sredstva v rezerve gospodarstva združujejo temeljne organizacije gospodarstva na podlagi sprejetega samoupravnega sporazuma, pa čeprav sta podlaga za te samoupravne sporazume zvezni in republiški zakon. To navajam zato, ker se na različnih ravneh ta sredstva različno obravnavajo in se velikokrat pojavljajo zahtevki in predlogi za uporabo teh sredstev za reševanje problemov izven gospodarstva, za različne investicije v dejavnosti, ki teh sredstev ne združujejo. Kot zadnji primer lahko navedem primer Viba filma.

Skupščina sklada je sprejela metodologijo za izdelavo sanacijskih programov in na osnovi zakona postavila zahtevo za ugotavljanje vzrokov izgub, opredelitev in oceno posameznih vzrokov, oblikovanje ukrepov za odpravo teh vzrokov ter pogojev za dejansko izvedbo sanacije in zagotovitev uspešnega poslovanja. Vendar skoraj ni organizacije, ki bi to dosledno naredila. Ob zahtevku za dopolnitve sanacijskih programov ostaja sklad osamljen ali pa je celo predmet kritike, zakaj ne odobri sredstev in da bo zato odgovoren za posledice v organizacijah z izgubo. Iz tega je še bolj jasno razvidno, da služi tak sanacijski program največkrat samo za pridobitev sredstev, ne pa za dejansko sanacijo. Tu ne izpolnjujejo svoje vloge tisti, ki potrjujejo sanacijske programe in ukrepe, saj dajejo predvsem le priporočila za čim prejšnji odobritev kreditov, manj pa ugotavljajo interese združenega dela in družbeni interes.

Ob tem bi morale večjo vlogo imeti tudi družbenopolitične skupnosti, ki bi predvsem morale sproti ugotavljati težave in motnje v gospodarjenju in vplivati na to, da se že med letom sprejemajo določeni ukrepi za njihovo odpravo.

Stalno je prisotna tudi ugotovitev, da so sanacijski programi slabi, da se sanacijski ukrepi ne izvajajo, ali pa se ne izvajajo v zadostni meri. Zagotovo je eden od glavnih vzrokov za tako stanje neizvajanje sankcij. Osebni dohodki se gibljejo bolj ali manj neodvisno od poslovnega uspeha oziroma majhne ali celo večje izgube. Mislim, da dohodek danes ne more biti najpomembnejše merilo uspešnosti poslovanja in razporejanja sredstev za osebne dohodke. Prvič, dohodek danes ni to, kar je bil včeraj ali bo jutri. Mislim predvsem na to, da večkrat spreminjamo določila, kaj so porabljena sredstva. Drugič, pa je posebno pri »zgubaših« večji dohodek največkrat le rezultat višjih cen, ne pa produktivnosti in ekonomičnosti poslovanja. Taka merila so povzročila, da so bili zanemarjeni stroški financiranja tako investicij kot rednega poslovanja, ker jih pokrivajo že iz dohodka in je zato v veliki meri to tudi vzrok za nastanek izgub ter hkrati za vse večjo nelikvidnost.

Čimprej je potrebno opredeliti tudi mesto in odgovornost delovnih skupnosti v delovnih organizacijah, v katerih ena ali več ali celo vse temeljne organizacije izkazujejo izgubo. Dejstvo je namreč, da delovne skupnosti ne izkazujejo izgub in tudi zakon o sanaciji se delovnih skupnosti sploh ne dotika, čeprav vemo, da lahko prav delovne skupnosti bistveno ali celo odločilno vplivajo na poslovni rezultat proizvodnih temeljnih organizacij glede na to, katere poslovne funkcije opravljajo. Izvršni odbor sklada meni, da ni pravilno, da sankcije grozijo le proizvodnim tozdom. Skladu ni bil predložen noben zahtevek za sredstva za izplačilo osebnih dohodkov delovnih skupnosti, pač pa le proizvodnih tozdov. To vprašanje bi moralo biti urejeno po načelu svobodne menjave dela, tako da bi opredelili tudi kriterije za udeležbo delavcev delovne skupnosti v dohodku temeljne organizacije, vendar se v praksi to ne uresničuje.

Podobno velja tudi za temeljne organizacije skupnega pomena kot na primer za blagovni promet in podobno, ki bistveno prispevajo k dobremu ozi-

roma slabemu poslovnemu rezultatu proizvodnih temeljnih organizacij, izgube pa izkazujejo le-te, delovne skupnosti pa ne.

Sklad se srečuje z velikimi težavami, ker je letos zaostrel zahtevo po solidarnosti na ravni sestavljenih organizacij, delovnih organizacij in v občinskih mejah. Zahteve po tako imenovani širši družbeni pomoči, kjer mislijo vedno na republiške vire sredstev, so vse pogostejše. Sklad je letos le z večjimi težavami vzdržal pritiske in zahteve, na kar so v veliki meri vplivala tudi sredstva javnega obveščanja. Včasih je bil na primer izvršilni odbor iz javnih glasil obveščen, kaj bo kreditiral, čeprav ni bil predložen niti sanacijski program niti zahtevk niti ni o tem izvršilni odbor razpravljajal.

Na vprašanje o odgovornosti glede izgub praktično ne dobimo odgovorov. Izvršilni odbor sklada poudarja, da ne gre samo za odgovornost za izgubo in izvedbo sanacije. Pomembna je tudi odgovornost za dajanje informacij ne le skladu, kjer prejete informacije in podatke preverimo, ampak tudi za dajanje večinoma ustnih informacij predstavnikom družbenopolitičnih skupnosti in organizacij ter drugim. Iz izkušenj sklada lahko ugotovimo, da je večina nepodpisanih informacij v sredstvih javnega obveščanja netočnih ali vsaj nekompletnih, številne pa so enostranske in neobjektivne. Naj navedem primer Rudnika Mežica.

Moram omeniti tudi dejstvo, da se določbe 32. člena zakona o sanaciji in 153. člena zakona o združenem delu skoraj nikjer ne izvajajo. Splošna in skupna poraba pobereta svoj del sredstev in ne kažeta razumevanja za težave organizacij z izgubo. Le malo je primerov, da bi se razreševala problematika gospodarstva z zniževanjem teh obveznosti.

Tudi Služba družbenega knjigovodstva ugotavlja, da se določbe zakonov ne izvajajo, kar velja predvsem za delovne organizacije z veliko izgubo. Postavlja pa se tudi vprašanje verodostojnosti izkazanih podatkov, saj velikokrat ugotavljamo, da so se vzroki slabega gospodarjenja pojavljali in razraščali več let, pa kljub temu o izgubah ali slabem gospodarjenju niso razpravljali, dokler ni prišlo do kritičnih razmer. To lahko ugotovimo tudi v primeru IMV, kjer v zaključnem računu ni bila izkazana največja izguba, čeprav je SDK v letu 1980 dvakrat opozarjala pristojne organe in zahtevala pravo sliko izkazanih poslovnih rezultatov v tej delovni organizaciji.

V tej razpravi se pojavlja še veliko odprtih vprašanj, krivda za tako stanje pa je tudi v tem, da o stvareh ne razpravljamo, da sicer sprejemamo sklepe in priporočila, premalo pa konkretno naredimo za uresničevanje sprejetih sklepov in stališč, premalo smo odločni in odgovorni, posledica tega pa je stanje, kakršno je danes. Hvala lepa.

Predsednica Tina Tomlje: Želi predstavnik Izvršnega sveta dopolniti predloženo poročilo? (Ne želi.) Danes ste k tej točki dnevnega reda prejeli predlog ugotovitev predlogov in sklepov. Predlagam zboru, da imenuje skupino delegatov v sestavi Igor Uršič, Dino Pucer in Emil Šuštar, ki bi sledila razpravi in oblikovala predloge sprememb in dopolnitev predlaganih ugotovitev.

Začenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Milan Krajnik, podpredsednik Gospodarske zbornice Slovenije.

Milan Krajnik: Opozoril bi samo na dve zadevi, za kateri mislim, da bi jih bilo potrebno upoštevati pri oblikovanju stališč in predlogov zбора.

Prvič bi omenil problem izgub v drugih republikah, ki jih mora delno pokrivati slovensko gospodarstvo. To je postal precejšen problem in v zadnjem času se v Gospodarski zbornici in tudi v gospodarstvu srečujemo z izjemno velikimi zahtevki za pokrivanje in sanacijo izgub v drugih republikah, ki so tesno povezane z dobavami reprodukcijskega materiala po načelu: ali se v 14 dneh pokrije izguba, ali pa ne bo več dobav.

Pri pokrivanju takih izgub pa se še ne vzpostavljajo tisti odnosi, ki izhajajo iz skupnega razreševanja teh problemov. Potrebno bi bilo skupno oblikovanje sanacijskih programov in vzpostavljanje dohodkovnih odnosov med tistimi, ki se vključujejo v sanacijo in delovnimi organizacijami z izgubo. Pojavlja se še vrsta drugih odprtih vprašanj, med njimi tudi to, da se običajno ne ugotavlja uspeh delovne organizacije kot celote. Izgubo, ki jo izkaže posamezen tozid, bi morali najprej pokrivati v okviru delovne organizacije, ne pa takoj zahtevati sredstva od tistih, ki jim ta tozid zagotavlja reprodukcijski material. Menim, da bi morali v tem smislu dopolniti stališča zbora.

Drugo vprašanje, ki se nanaša na problem izgub, je vprašanje izgub naših podjetij v tujini, ki bi mu morali v teh zaključkih posvetiti več pozornosti. Izgube naših delovnih organizacij v tujini imajo več vzrokov. Najprej naj omenim neuskklajeno vprašanje ali plačana ali fakturirana realizacija. Zaradi tega je nastala cela vrsta izgub v teh podjetjih. Drugo je vprašanje strukture kapitala. Običajno je kapitalna podlaga teh podjetij premajhna za njihovo poslovanje, kar je povezano z izjemno velikimi in dragimi kratkoročnimi krediti; tudi to ima za posledico izgube, prenos zalog iz domačega tržišča v podjetja na tujem, pojavlja se problem razdrobljene mreže in tako dalje. Mislim, da bi glede tega vprašanja kazalo dopolniti stališča in predloge. Z drugimi zaključki se strinjam in menim, da je dejansko potrebno bolj analitično obdelati posamezne delovne organizacije, manj pa govoriti o problematiki izgub sploh.

Mislim, da bi morali o teh vprašanjih oblikovati poseben odstavek v besedilu. Hvala lepa.

Predsednica Tina Tomlje: Hvala lepa. Želi še kdo razpravljati? (Da.)
Tovariš Ludvik Golob ima besedo. Prosim!

Ludvik Golob: Želel bi samo pojasnilo, ali je odnos pri pokrivanju izgub in dobavi surovin enak ne glede na meje republik? Kot problem je bil izpostavljen samo tisti odnos med organizacijami združenega dela iz različnih republik.

Predsednica Tina Tomlje: Hvala lepa. Besedo ima tovariš Emil Šuštar.

Emil Šuštar: Ne moremo govoriti o treh vrstah izgub. Če govorimo o izgubah, mislim, da mora imeti do izgub podjetij v tujini temeljna organizacija enak pristop, kot ga ima do temeljne organizacije v okviru delovne organizacije doma. Če govorimo o uveljavljanju dohodkovnih odnosov, pa menim, da mora imeti tudi v reprovorigi ta temeljna organizacija, ki uporablja surovine, do tiste, ki jih proizvaja, enak odnos kot do drugih. Zato predlagam, da ne sprejmemo predlagane dopolnitve stališč.

Predsednica Tina Tomlje: Hvala lepa. Kdo še želi besedo? Tovariš Igor Uršič, prosim.

Igor Uršič: Večina naših delegatov, ki so danes na seji, je sodelovala na delegatski konferenci vseh treh zborov, ko smo obravnavali poročila posameznih inštitucij in združenj združenega dela in drugih združenj. Ugotavljali smo, da so pravzaprav poročila in informacije necelovite, premalo analitične, premalo poglobljene. Tudi v teh mnenjih in stališčih je vsebovana kritična ocena, da je prav informacija Gospodarske zbornice dokaj necelovita pri obravnavi nastajanja izgub in načina saniranja. Predlagal bi, upošteva je razpravo tovariša Krajnika in glede na to, da v tretjem poglavju stališč pravzaprav Skupščina nalaga Izvršnemu svetu, Gospodarski zbornici in Interesni skupnosti za ekonomske odnose s tujino, da poročajo po zaključnem računu, kakšna je bila usoda sanacijskih postopkov, da se v tem poročilu celovito prikaže problem izgub in vključi tudi problematika, o kateri je govoril tovariš Krajnik nekoliko širše in bolj argumentirano. Ni pa potrebno, da ustvarjamo probleme tam, kjer jih ni, ali pa jim pripisujemo večji pomen, kot ga trenutno imajo. Predvsem zato, ker so bila ta mnenja in stališča pripravljena skupaj s predstavniki delovnih organizacij, ki imajo največje izgube, s predsedniki delavskih svetov in predstavniki poslovnih organov in s konferenco delegatov, najbrž ne bi kazalo dodatno vnašati probleme, ki v tisti razpravi niso bili prisotni. Tovarišica Vrbnjakova pa je že poročala, da je v mnenjih in stališčih v 4. točki odstavka, ki govori o izgubah in o stališčih Gospodarske zbornice oziroma koordinacijskega odbora glede teh podjetij. Menim, da posebno dopolnjevanje sedanjega poročila in mnenj in stališč najbrž ni potrebno, ustrezno pa bi bilo ta problem poglobljeno obdelati kasneje v poročilu.

Predsednica Tina Tomlje Hvala lepa. Predlagane usmeritve, ki jih danes sprejemajo zbori, so take, da se lahko ti problemi, na katere je opozoril predstavnik Gospodarske zbornice, bolj podrobno obdelajo v tem poročilu tako, kot izhaja iz prvega odstavka 3. točke.

Želi še kdo razpravljati? (Ne.) Če ne želi nihče več razpravljati, potem bi lahko sprejeli predlog tovariša Uršiča, da k predlogu ugotovitev, predlogov in sklepov glede razreševanja problemov izgub organizacij združenega dela v Sloveniji nimamo pripomb in da Družbenopolitični zbor kot zainteresirani zbor predlaga drugima dvema zboroma, da v tej fazi razprav sprejmeta tak akt.

Kdor se strinja s takim načinom sklepanja o tej točki dnevnega reda, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da Družbenopolitični zbor kot zainteresirani zbor predlaga pristojnima dvema zboroma, da sprejemata ugotovitve, predloge in sklepe v predlaganem besedilu.

Ker je skupina delegatov, ki je oblikovala dopolnitve in spremembe akta o ekonomskih odnosih s tujino, končala z delom, bi prosila tovariša Krašovca, da poroča zboru o spremembah in dopolnitvah predlaganega sklepa glede ekonomskih odnosov s tujino.

Tone Krašovec: V skupini smo razpravo nekoliko restriktivno obravnavali, tako da nismo upoštevali pripomb, ki se nanašajo na leto 1982 ali na resolucijo.

Menimo, da bi bilo naše prvo stališče naslednje: Družbenopolitični zbor meni, da predstavljajo predložene ugotovitve in stališča dobro usmeritev za nadaljnjo uresničevanje nalog na področju ekonomskih odnosov s tujino in jih zato podpira.

Drugi del teh stališč pa se glasi: Družbenopolitični zbor predlaga naslednje dopolnitve in spremembe predloga ugotovitev in stališč: na drugi strani se v drugem poglavju za tretjim odstavkom doda nov odstavek, ki se glasi: »Obmejno gospodarsko sodelovanje je sestavni del družbenoekonomskih odnosov s tujino, zato ga je potrebno vgraditi v sistem planiranja kot sestavni del.«

Na drugi strani se v drugem poglavju v drugem odstavku v 24. vrsti za besedo »prebivalstva« besedilo spremeni tako, da glasi: »omogoči uvoz opreme izvozno usmerjeni proizvodnji in nujnih rezervnih delov«. To je bila moja pripomba, kajti napisano je bilo, da se samo združijo sredstva za uvoz opreme; glede na moj predlog o cenah, pa so mi pojasnili, da so upoštevali samo izvozne cene in zato spremembe niso potrebne.

V drugem delu stališč se besedilo ne spremeni, doda se le naslednje besedilo: »Razprava v Družbenopolitičnem zboru je opozorila, da je potrebno kot trajnejše usmeritve ekonomskih odnosov s tujino zagotoviti kvalitetnejše samoupravno planiranje izvoza in uvoza glede na potrebe svetovnega trga, celovitost potreb in pogojev družbene reprodukcije ob upoštevanju materialnih bilanc, večje dohodkovno povezovanje zaradi razdrobljenosti organizacij združenega dela, ustrezne spremembe dogovorov o temeljih planov zaradi nerealnosti sprejetih planov, obvladovanje odnosov kupnih in blagovnih fondov, družbeno akcijo za selektivno zmanjševanje neproizvodne porabe in bolj izenačene pogoje za vključevanje v mednarodno menjavo. Družbenopolitični zbor predlaga pristojnima zboroma, da sprejmeta predložene ugotovitve in stališča skupine delegatov za proučitev poročil o uresničevanju nalog na področju ekonomskih odnosov s tujino, upoštevajoč stališča in predloge Družbenopolitičnega zbora.

Predsednica Tina Tomlje: Hvala lepa. Slišali ste predlog stališč Družbenopolitičnega zbora glede ekonomskih odnosov s tujino. Želi kdo razpravljati? (Ne.) Če nima nihče nobenega vprašanja oziroma dopolnitve, dajem predloge in stališča z dopolnitvami, ki jih je prebral tovariš Krašovec, na glasovanje. Besedo želi še tovariš Bulc!

Marko Bulc: Imam samo še eno vprašanje. Predlagal sem, da se v tretjem delu na sedmi strani, kjer je navedeno, da je politika zadolževanja dobro opredeljena, besedilo: »z družbenim planom« nadomesti z besedilom: »z dogovorom o temeljih plana ekonomskih odnosov s tujino«. Mislim, da bi to morali popraviti, da omogočimo nadaljnje delo Izvršnemu svetu in naši delegaciji.

Druga pripomba se nanaša na isti odstavek. Navedeno je, da je potrebno dosledno izhajati iz temeljnih opredelitev sistema družbenoekonomskih odnosov; za tem besedilom bi dodali, da je osnovni nosilec zadolževanja organizacija združenega dela, saj se lahko razume, da se zadolžuje tudi Narodna banka.

Predsednica Tina Tomlje: Tovariš Bulc, naj te samo opozorim, da razpravljamo o besedilu predlogov ugotovitev in stališč, ne pa o poročilu medborovske skupine. Ta stališča obsegajo samo štiri strani. S tvojimi pripombami

k poročilu se strinjam in bomo vsa gradiva z razpravo na zboru posredovali pristojnim organom.

Marko Bulc: Glede na to, da sem res bral poročilo, se s predlogom stališč strinjam.

Predsednica Tina Tomlje: Dajem na glasovanje predlog stališč in predlogov Družbenopolitičnega zbora, kot ga je prebral tovariš Krašovec. Kdor je za tak predlog, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel stališča in predloge k ugotovitvam, predlogom in sklepom, ki sta jih oblikovala pristojna zbora glede ekonomskih odnosov s tujino.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je poročilo o uresničevanju dogovorjene politike cen in o sprejetih ukrepih v SR Sloveniji v letu 1981.

Poročilo sta predložila v obravnavo Republiški komite za tržišče in cene in Gospodarska zbornica Slovenije. Poročilo je obravnavala skupina delegatov za proučitev poročila o uresničevanju zakona o družbeni kontroli cen in politiki cen. Danes smo prejeli ugotovitve in stališča Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o poročilu o uresničevanju dogovorjene politike cen in o sprejetih ukrepih v SR Sloveniji v letu 1981 s povzetkom in s predlogom usmeritev in predlogom ugotovitev, predlogov in sklepov ter seznam kršiteljev predpisov s področja cen v letu 1981. Družbenopolitični zbor daje k tej točki stališča in predloge na podlagi 88. člena poslovnika.

Želi predstavnik predlagatelja besedo? (Da.) Tovariš Jože Strle, predsednik Republiške skupnosti za cene, ima besedo.

Jože Strle: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Republiški komite je v sodelovanju s skupnostjo za cene in Gospodarsko zbornico pripravil poročilo, ki ga je obravnavala skupina delegatov na podlagi sklepa Skupščine 28. julija tega leta.

Iz ugotovitev skupine delegatov, ki je to poročilo obravnavala, izhaja, da nekatera vprašanja v poročilu niso povsem dorečena, zato želim v uvodu dati nekatere dopolnilne obrazložitve, da bi bile dileme odpravljene, pogledi pa bolj poenoteni. Prvo poročilo, ki smo ga predložili, vsebuje podatke za osem mesecev, zato dovolite, da na kratko dopolnim informacijo še z gibanji v septembru. Po umiritvi stopnje rasti cen na drobno in življenjskih stroškov v juliju in avgustu je v septembru ponovno prišlo do nekoliko višje stopnje rasti cen, tako da so cene na drobno v Sloveniji v septembru v primerjavi z avgustom povečane za 1,6 odstotka in v Jugoslaviji za 2,4 odstotka.

Cene življenjskih potrebščin so bile v Sloveniji višje za 1,5 odstotka, v Jugoslaviji za 2,8 odstotka, povečale so se tudi cene storitev, in sicer v Sloveniji za 0,8 odstotka, v Jugoslaviji pa za 0,3 odstotka, ter proizvajalčeve cene industrijskih izdelkov, ki so se v septembru povečale za 0,4 odstotka, v Jugoslaviji za 1,3 odstotka.

Zaradi nižje rasti cen v Sloveniji v primerjavi z Jugoslavijo v nekaterih mesecih, posebno pa v septembru, je dosežena rast cen v devetih mesecih pri cenah proizvajalcev in cenah storitev usklajena z rastjo cen na zvezni ravni,

pri cenah na drobno in cenah življenjskih potrebščin pa je celo nižja, kar se že nekaj let ni zgodilo.

Kljub temu pa je skupna dogovorjena rast proizvajalčevih cen industrijskih izdelkov za letošnje leto tako na zvezni kot na republiški ravni po devetih mesecih že dosežena. Proizvajalčeve cene industrijskih izdelkov so se namreč v Sloveniji v prvih devetih mesecih povečale za 30,8 %, planirano je bilo 30 odstotkov, cene storitev za 24,2 odstotka, planirano je bilo 22 odstotkov, cene na drobno za 29,5 odstotka, planirano je bilo 32 odstotkov, ter cene življenjskih potrebščin za 23,7 odstotka, planirano je bilo 31 odstotkov. Tako ostaja možnost premikov cen do konca leta glede na dogovorjeno rast cen le še pri cenah na drobno za 2,5 odstotka ter pri cenah življenjskih potrebščin za 6,3 odstotka. Toda pri tem moramo upoštevati, da so bile s prvim oktobrom odpravljene kompenzacije pri kruhu in svinjskem mesu in zmanjšane kompenzacije pri mleku in piščančjem mesu. Zaradi tega se bodo cene na drobno povečale za približno 0,7 odstotka ter cene življenjskih potrebščin za približno 1,3 odstotka. V mesecu oktobru so se poleg tega podražili še naftni derivati, sladkor in olje, upoštevati pa je treba tudi sezonsko podražitev sadja, povrtnin in zelenjave. Jutri bo v Svetu Republiške skupnosti za cene razprava o povečanju cen električne energije, cementa in še nekaterih drugih izdelkov. Zato bomo morali področju cen tudi v naslednjih dveh mesecih posvetiti veliko pozornost, predloge oziroma zahteve za podražitev pa izredno podrobno pretehtati ter dati soglasje k povečanju cen le izjemoma, da dosežena rast ob koncu leta ne bi pomembneje odstopala od predvidene.

V nadaljevanju se bom omejil samo na vprašanja, ki jih je skupina delegatov izpostavila in za katera ocenjujemo, da zahtevajo dopolnilno obrazložitev. Razvrstili smo jih v naslednje skupine: nekatera vprašanja o uveljavljanju sistema cen in družbeni kontroli cen, razmerja v primarni delitvi in možnosti uporabe teh rezultatov pri oblikovanju cen in negativni pojavi pri oblikovanju cen, uveljavljanje odloka o vračanju cen na nižjo raven.

Glede uveljavljanja novega sistema cen iz poročila izhaja, da smo uspeli v SR Sloveniji sorazmerno hitro vzpostaviti institucionalne in organizacijske okvire za uveljavitev novega sistema cen, tako da so bili ustvarjeni temeljni pogoji za uveljavitev zakona. Ugotoviti pa velja, da si zakon z vsebinskega vidika tudi v Sloveniji počasi utira pot, saj je v združenem delu, kjer se mora nov sistem cen neposredno uveljaviti pri oblikovanju cen, ta proces še dokaj na začetku.

Pri tem predvsem ugotavljamo, da je bilo in ponekod je še prisotno napačno razumevanje samostojnega oblikovanja cen. Večina temeljnih organizacij združenega dela namreč samostojno oblikovanje cen enači s prostim oblikovanjem cen in pri tem ne upošteva, da lahko cene svojih izdelkov in storitev sicer oblikujejo samostojno, vendar pa v odnosih medsebojne odvisnosti, povezanosti in odgovornosti ter ob upoštevanju sprejete politike cen. Opozoril bi tudi, da se je kasnilo z razčlenjevanjem meril za oblikovanje cen, da so ta formalistično razčlenjena in nezadostno prilagojena konkretnim razmeram in da se pri oblikovanju cen merila sploh ne uporabljajo, ali pa se ne uporabljajo v njihovi celovitosti oziroma se uporabljajo le tista, ki v konkretnem primeru dajejo osnovo za povečanje cen in da je bilo merilo svetovne cene morda nekoliko premalo upoštevano; da veliko temeljnih organizacij združenega dela pri oblikovanju cen svojih izdelkov in storitev ne upošteva dogovorjene politike cen, ki je opredeljena v aktih družbenopolitičnih skupnosti; da še vedno večji

del odločitev o povečanju cen temelji na stroškovnem principu oziroma na načelu zidanja cen, kar kaže na to, da se želijo problemi gospodarjenja še nadalje razreševati izključno s povečevanjem cen in ne s krepitvijo kvalitativnih kazalcev gospodarjenja; da so nosilci oblikovanja cen in odločitev o spremembah cen še vedno v glavnem poslovodni delavci, ne pa delavci v neposredni proizvodnji, ki bi morali ob obravnavi cen svojih proizvodov in storitev vsakokrat izhajati iz dvojnosti interesa, to je delavca kot proizvajalca in delavca kot občana in porabnika. Prepričani smo, da bo dvojnost interesa presežena šele takrat, ko bo delavec dejansko in ne le formalno vključen v proces oblikovanja cen in ko bo soočen s posledicami formalnega odločanja o povečevanju cen ter ko bodo v večji meri izenačeni blagovni in denarni skladi. Iz navedenega izhaja, da se zakon iz vsebinskega vidika še ni v zadostni meri uveljavil, ne zato, ker ga v praksi ni mogoče uporabljati, temveč predvsem zato, ker ga nosilci na ključnih točkah družbene reprodukcije niso začeli celovito uporabljati in ker pogosto trditve o neuporabnosti zakona temeljijo na prevelikem poudarku meril pri raznih izdelkih in storitvah, nepomembnih za skupen tok celotne družbene reprodukcije.

Pri tem velja poudariti, da je uveljavljanje novega sistema cen neločljivo povezano z razvijanjem in krepitvijo dohodkovnih odnosov med reprodukcijsko in drugače povezanimi subjekti. S pospeševanjem teh odnosov bomo ustvarili pogoje za hitrejšo in celovitejšo uveljavitev novega sistema cen in obratno, s hitrejšo uveljavitvijo novega sistema cen bomo tudi hitreje razvijali dohodkovne odnose.

Poročilo skupine delegatov med drugim ugotavlja, da poročilo o uresničevanju politike cen in sprejetih ukrepih ne vsebuje programa za odpravljanje nesorazmerij v cenah. Poročilo sicer tega programa ne vsebuje, daje pa zato prikaz razmerij v primarni delitvi dela v industrijskih panogah. V tem okviru so dani tudi razlogi, zakaj se rezultati razmerij v primarni delitvi ne morejo neposredno in mehanično uporabljati pri izvajanju politike cen, temveč so lahko le pripomoček in dodaten element pri oceni upravičenosti povečevanja cen. Upoštevati namreč moramo, da so sedanja razmerja v cenah in položaj posameznega subjekta v primarni delitvi le prerez v določenem časovnem obdobju in da se ta položaj in razmerja nenehno spreminjajo, saj vsaka sprememba cen na kateremkoli področju ali pri kateremkoli subjektu vpliva tudi na spremembo sedanjih razmerij v cenah in položaja posameznega subjekta v primarni delitvi. Če pri tem še upoštevamo, da so rezultati položaja v primarni delitvi zasnovani na zaključnih računih, ki pogosto ne vsebujejo dohodka, ustvarjenega na osnovi raznih samoupravnih sporazumov o pokrivanju izgub ali z združenjem sredstev za razširjeno reprodukcijo, ter na cenah, ki jih ugotavlja in spremlja statistika, ki so različne od dejanskih, saj ne upošteva na primer devizne participacije in tako dalje, potem je povsem jasno, da se rezultati takih analiz ne morejo mehanično in neposredno uporabljati za izdelavo programov za opravljanje nesorazmerij v cenah. Zato bo treba pri pripravi takšnih programov izhajati iz dejanskih cenovnih in dohodkovnih položajev subjektov, povezanih v reprodukcijski verigi, nesorazmerja pa odpravljati na samoupravni osnovi, z dosledno uporabo določb zakona o sistemu cen in družbeni kontroli cen in ne z administrativnimi posegi in prijemi. Pri tem mislimo predvsem na razčlenitev in uporabo meril za oblikovanje cen in na oblikovanje cen v odnosih medsebojne povezanosti in odvisnosti v okviru reprodukcijskih celot. Z doslednim upoštevanjem teh določb, se bo namreč hkrati pospeševal in utrje-

val razvoj dohodkovnih odnosov med seboj povezanih subjektov in ustrezneje urejala tudi cenovna problematika in medsebojna razmerja v cenah ter drugi odnosi, ki so povezani s cenami. Zato se bodo morala v razreševanju tega vprašanja vključiti tudi ustrezna splošna združenja in druga združenja združenega dela in skupaj z organizacijami združenega dela pripraviti osnove za odpravo najbolj izrazitih nesorazmerij v cenah za leto 1982, ki bodo skupnosti za cene hkrati usmeritev za selektivno in diferencirano izvajanje politike cen.

Izvajanje funkcije družbene kontrole cen preko inšpekcijskih organov predstavlja samo del celovite družbene kontrole cen. V tem trenutku, ko še ne delujejo vsi mehanizmi za takšno družbeno kontrolo cen, je žal kontrola cen, ki jo izvajajo inšpekcijski organi, zelo pomembna. Pri tem velja ugotoviti, da organi tržne inšpekcije ugotavljajo odklone od veljavnih predpisov, ne ugotavljajo pa vzrokov, ki so pogosto globoko povezani z nekaterimi drugimi procesi uveljavljanja ekonomskega sistema v celoti. Tako so na primer nekateri odkloni na področju cen tudi posledica spodkopavanja enotnosti jugoslovanskega trga in zapiranja posameznih trgov ter posledica negativnih pojavov na nekaterih drugih področjih ekonomske politike in ekonomskega sistema.

Glede na to, da je skupina delegatov, ki je obravnavala naše poročilo, poudarila potrebo po konkretni obravnavi kršiteljev na področju cen, so tržni inšpektorji pripravili poseben seznam, na podlagi katerega smo pojavne oblike kršiteljev razvrstili v naslednje skupine na področju proizvodnje:

Samovoljno oblikovanje proizvajalčevih cen. Nekatere organizacije združenega dela so povsem samovoljno povečale cene, ne da bi o tem obvestile pristojne organe za cene. Do sedaj so ugotovili 25 takih primerov.

Uporaba višjih cen od odobrenih. V tem primeru je 11 organizacij združenega dela povečalo cene nad raven, s katero je pristojni organ za cene soglašal.

Nespoštovanje odločb republiške skupnosti za cene o začasni prepovedi uporabe cen. Nekatere organizacije združenega dela so kljub takšnim odločbam še naprej uporabljale cene, ki so jih prijavile republiški skupnosti za cene; takšnih primerov je 14.

Nespoštovanje predpisa o neposredni kontroli cen. Nekatere temeljne organizacije združenega dela se izogibajo temu predpisu tako, da oblikujejo cene odgovorno s pogodbami ali v obliki akontacij v višini, ki so jo navedle v ceniku, poslanem v potrditev Republiški skupnosti za cene, namesto da bi poslale cenik v potrditev republiški skupnosti za cene.

Oblikovanje cen s tako imenovanimi »kvazi« samoupravnimi sporazumi. Vse pogostejša je praksa, da temeljne organizacije združenega dela oblikujejo cene na temelju raznih samoupravnih sporazumov bilateralnega značaja, ki se imenujejo »o dohodkovnih« oziroma »prihodkovnih odnosih«, »o združevanju dela in sredstev«, in podobno, vendar pa po svoji vsebini ne ustrezajo imenu. S tem se po eni strani razvrednoti mehanizem samoupravnega sporazumevanja kot osnovnega instrumenta urejanja samoupravnih socialističnih družbeno-ekonomskih odnosov, po drugi strani pa se na ta način izigravajo predpisi o cenah in obide družbena kontrola cen. Za odpravo takih pojavov je nedvomno potrebna širša družbena akcija v vsej državi, posebno še, ker so ti pojavi vse pogostejši in se neposredno uporabljajo kot sredstva izsiljevanja in pogojevanja dobav.

Navedba nepravilnih osnov za povečanje cen. Nekatere temeljne organizacije združenega dela se ob prehodu iz zvezne v republiško pristojnost in

obveznosti prijavljanja cen prijave republiški skupnosti za cene višjo raven cen od veljavnih, da so si tako lahko zagotovile višjo osnovo za povečanje cen.

Uveljavljanje neupravičenih zahtevkov za izplačevanje nadomestil pri določanju vrste svežega mesa. Doslej so organi tržnih inšpekcij prijavi 9 organizacij združenega dela in 13 zasebnikov. Nekoliko drugačne pa so pojavne oblike kršitev na nekaterih drugih gospodarskih področjih. Na področju trgovine so najpogostejše kršitve zaradi verižne trgovine, vezanih poslov in večkratnega zaračunavanja predpisanih stopenj za pokritje stroškov prometa ter zaračunavanje učinkovitih odvisnih stroškov. Tržni inšpektorji so ugotovili 114 takšnih primerov.

Na področju gostinstva in turizma so najbolj pogosti primeri oblikovanja cen mimo organov za cene, neoznačevanje cen in zaračunavanje drugačnih cen, kot so navedene v ceniku; ugotovili so 23 primerov takih kršitev v družbenem sektorju in 83 v zasebnem sektorju.

V obrtni in servisni dejavnosti se kršitve največkrat izražajo v oblikovanju cen mimo pristojnega organa za cene in zaračunavanju večjega števila režijskih ur od dejansko opravljenih ur. V družbenem sektorju so ugotovili 14, v zasebnem pa 184 primerov.

V komunalni dejavnosti so najpogostejši pojavi, da temeljne organizacije združenega dela zaračunavajo višje cene, kot pa so jih odobrili organi družbenopolitičnih skupnosti; takšnih primerov je bilo 38.

Ugotovljene primere kršitev pri cenah so organi tržnih inšpekcij predali v nadaljnji postopek pristojnim organom. S tem se pa aktivnost vseh pristojnih dejavnikov ne zaključí, ker je potrebno primere kršitev uporabiti kot osnovo za spremljanje in analizo vzrokov odklonov, za povečanje odgovornosti do veljavnih predpisov in za utrjevanje družbene in osebne discipline. To pa je vsekakor proces, ki mora biti usmerjen v večjo preventivno dejavnost organov tržnih inšpekcij in večjo aktivnost tudi subjektivnih sil pri odpravi nepravilnosti in odklonov na tem področju.

Na koncu velja še opozoriti, da je zaradi pogostnosti pojavov kršitev predpisov o cenah v pripravi dopolnitev kazenskih določb zakonov o sistemu cen in družbeni kontroli cen, v kateri so predvidene mnogo ostrejšje kazni kot sedaj, med drugim je predvidena tudi zaporna kazen.

Izredno veliko povečanje cen v prvih dveh mesecih letošnjega leta je zahtevalo sprejetje nekaterih posebnih ukrepov na področju cen. Tako je bila že spomladi poudarjena družbena zahteva, da se neupravičeno povečane cene v začetku leta vrnejo na raven 31. decembra 1980. Razprava o konkretizaciji te obveznosti je potekala vse do sredine septembra, ko je bil sprejet tako na ravni federacije kot na ravni republik in občin odlok o obvezni uskladitvi cen za posamezne proizvode z določeno politiko cen v letu 1981. S tem odlokom so izvršni sveti družbenopolitičnih skupnosti na vseh ravneh zavezali organizacije združenega dela, da uskladijo cene svojih proizvodov, ki so jih povečale v času od 1. januarja do 19. junija 1981 za več kot 25 odstotkov na raven 25 odstotkov, razen v primerih, ko so dobile soglasje za povečanje cen s strani pristojnih organov za cene.

Na temelju tega odloka je doslej Zvezni skupnosti za cene prijavilo znižanje cen 16 organizacij združenega dela; Republiški skupnosti za cene pa 15 organizacij združenega dela, in sicer Elux Ljubljana za svetila, Kmetijsko-živilski kombinat Kranj in Alpetour Kranj za kmetijsko mehanizacijo, Embalaža Maribor za embalažo, Tovarna meril Slovenj Gradec za ročaje, SVEA —

Slovenijales, Savinja Celje za lesne obloge, Lesna industrija Bohor, Šentjur pri Celju za lesene elemente za vozila TAM, Alples Železniki za pohištvene elemente, ABC Pomurka, Lovrenc na Pohorju za lesene ročaje, Ljubečna Celje in Križevske opekarne za opečne izdelke, Opum Maribor za PVC folijo, Ingrad Celje za betonska okna, TIM Laško za embalažo iz stiropora in Veplas Velenje za pergament papir, čelade, gumbe in obešalnike.

Ocenjujemo, da je odlok zavezal več organizacij združenega dela, vendar se te iz kakršnih koli razlogov niso prijavile, zato bodo morali organi tržnih inšpekcij v naslednjem obdobju s široko akcijo preverjati, kako so organizacije spoštovale ta odlok. Poudariti je treba, da v Sloveniji ne pričakujemo kršitev tega odloka v večjem obsegu, kajti že od 15. marca so vse cene industrijskih izdelkov v Sloveniji pod družbeno kontrolo cen, Republiška skupnost za cene pa je zavračala zahtevke za več kot 25 odstotno povečanje. Zato Republiška skupnost za cene ocenjuje, da bodo organi tržne inšpekcije odkrili predvsem tiste organizacije združenega dela, ki niso spoštovale odločitev Republiške skupnosti za cene, ali pa so cene zvišale, ne da bi o tem obvestile Republiško skupnost za cene.

Tovarišice in tovariši delegati! Menimo, da je ob zaključku potrebno posebej opozoriti tudi na nekatere medsebojne povezave obravnavanih skupin vprašanj. Če smo v poročilu in v uvodni besedi ugotovili, da je za gibanje cen v letošnjem letu značilen velik porast cen v prvem polletju in nato umiritev cen v tretjem četrtletju, čeprav na višji ravni, je treba opozoriti tudi na nekatere, po naši oceni, napačne sklepe.

Pogosto se namreč zasluge za omenjene cene in gibanje cen v tretjem četrtletju pripisujejo izključno administrativnim ukrepom, pri čemer pa se pozablja na pozitiven vpliv že v prvem polletju razvite široke aktivnosti za samoupravno urejanje cen in večje vključevanje splošnih združenj in drugih združenj združenega dela v te procese ter na vpliv večje aktivnosti svetov skupnosti za cene na razreševanje problemov cen.

Izhoda za trajnejše urejanje cen prav gotovo ne moremo in ne smemo iskati v administrativnem urejanju cen, ki sicer lahko da nekatere trenutne končne učinke, temveč v urejanju ustrežnejših odnosov v družbeni reprodukciji in na tržišču ter v krepitvi samoupravnih socialističnih družbenoekonomskih odnosov, saj lahko le-ti na trajnejši osnovi urejajo te probleme.

Gibanje cen večkrat obravnavamo preveč izolirano, pri tem pa ne upoštevamo v zadostni meri dejstva, da je večji del proizvodov predmet medrepubliških tokov, da so tako tudi cene, gibanja cen in vzroki rasti cen, pojavi in odkloni na trgu in tako dalje v posamezni republiki in pokrajini v močni medsebojni soodvisnosti in povezanosti. Zato je rast cen in drugih pojavov na trgu v Sloveniji posledica odločitev v povečanju cen v drugih socialističnih republikah in avtonomnih pokrajinah, posebno pri proizvodih, ki so predmet nadaljnjega procesa proizvodnje in ki se medsebojno prepletajo na jugoslovanskem trgu in obratno. To je tudi razlog, da so problemi pri uresničevanju politike in uveljavljanju novega sistema cen po posameznih republikah in pokrajinah zelo podobni.

Ne glede na to, da v poročilu pretežno obravnavamo probleme in odklone pri uresničevanju politike cen in uveljavitvi novega sistema cen, je vendarle treba ugotoviti, da so bili na tem področju doseženi tudi nekateri pozitivni premiki. Ustvarjeni so bili temeljni pogoji za hitrejši razvoj samoupravnih socialističnih odnosov na področju cen z ustanovitvijo skupnosti za cene na

vseh ravneh, bili pa so dani tudi pogoji za večje podružbljanje procesa oblikovanja cen in za samoupravno razreševanje problemov v zvezi s cenami.

Razvoj pozitivnih procesov se med drugim izraža tudi v tem, da so skupnosti za cene in splošna združenja v pogojih, ko so izčrpane kvantitativne možnosti povečanja cen svojo dejavnost in aktivnost usmerile v iskanje razrešitev najrazličnejših problemov cen znotraj sedanjih ravni cen. S tem pa se utrjuje tudi spoznanje, da bo uresničevanje izredno zahtevnih nalog na področju cen v prihodnjem letu v veliki meri odvisno od tega, koliko smo že doslej in koliko bomo še do konca leta uspeli storiti na področju obvladovanja gibanja cen in utrjevanja novega sistema cen.

Dosedanja izhodišča politike cen za prihodnje leto so namreč grajena na temelju možnosti, ne pa potreb za razreševanje mnogih nakopičenih problemov. Zato v prihodnjem letu tudi upravičenih primerov ne bo mogoče razreševati izključno s cenami. Pri subjektih, ki odločajo o cenah, bo zato moralo dokončno prevladati spoznanje, da bo treba probleme povečanih stroškov razreševati predvsem z ukrepi in aktivnostmi znotraj organizacij združenega dela. Hvala lepa.

Predsednica Tina Tomlje: Želi besedo predstavnica skupine delegatov? (Da.) Besedo ima tovarišica Majda Naglost.

Majda Naglost: V zvezi z delom skupine delegatov predlagam, da se glede na to, da dobimo toliko dokumentov zadnji trenutek na klop, skupine, ki so predvidene za obravnavo teh gradiv in spremljanje razprave, prej sestanejo. Vedno je prisotna časovna stiska, tudi zato, ker dobimo gradivo na klop. Če bi ga skupina nekoliko prej pregledala, bi lažje organizirala svoje delo.

Predsednica Tina Tomlje: Hvala lepa. Želi še kdo razpravljati? Besedo ima tovariš Emil Šuštar.

Emil Šuštar: Razpravljal bi o predlogu ugotovitev, predlogov in sklepov. Na drugi strani v drugem poglavju se predzadnji stavek prvega odstavka prve alineje glasi: »Neupravičeno povečanje cen povzroča, da osebni dohodki niso odvisni od rezultatov dela, temveč se prilagajajo rasti življenjskih stroškov.«

Prvič, menim, da za leto 1980 kot tudi za letošnje leto takšna ugotovitev, ki je še lahko veljala pred dvema letoma, ne velja več. Če bi bila ta ugotovitev resnična, potem ne bi beležili padca realnih osebnih dohodkov. Zato tako besedilo ni ustrezno. Strinjam se, da mnoge organizacije kljub skupnim družbenim prizadevanjem, da hitreje uveljavljamo načelo delitve po delu in po rezultatih dela, še vedno delijo osebne dohodke glede na rast življenjskih stroškov.

Mislim, da ta stavek vsebinsko ni ustrezen. Po drugi strani pa ni ustrezen niti začetek stavka, ki pravi »neupravičeno povečevanje cen«. Kakršnokoli povečevanje cen sili organizacije, da sledijo življenjskim stroškom, ne samo neupravičeno. Zato predlagam, da o tem besedilu razmislimo.

Splošen vtis, ki sem ga dobil pri branju poročila, še posebej glede ustvarjanja pogojev za uresničevanje novega sistema cen, pa je, da poročilo preveč poudarja, kaj je bilo ustvarjeno, da bi ta sistem zaživel. Dejstvo je, da so še vedno ustvarjeni le formalni pogoji za uresničevanje novega sistema cen, ki se izražajo v tem, da smo ustanovili svet, da smo v Sloveniji sprejeli organizacijski

zakon in tako dalje. V vsebinskem smislu še nismo ustvarili nobenih pravih pogojev za dosledno uresničevanje tega zakona. Začeti bi morali z oblikovanjem kriterijev za oblikovanje cen, videli pa bomo, kakšno je stanje, če bomo ugotavljali, v katerem splošnem združenju so bili ti kriteriji sploh pripravljene oziroma sprejeti. Res je, da je bila aktivnost Gospodarske zbornice izredno velika. Pri praktičnem uresničevanju novega zakona se, po mojem mnenju, srečujemo z dokaj cehovskim pristopom. Dokler bodo k predlogom za podražitev dajala svoja mnenja splošna združenja, do tedaj ne moremo pričakovati, da bi zavrli sprejemanje podražitev v svetu skupnosti za cene. Sleherni predlog za podražitev se obravnava skupaj s tistimi, ki so dohodkovno povezani s temi proizvajalci. Mislim, da kaže o teh problemih mnogo bolj kritično spregovoriti, ker bomo v nasprotnem primeru v prihodnjem letu težko dosledno uresničevali, kar bomo zapisali v resolucijo.

Glede na to, da imamo tudi sindikati svojega predstavnika v svetu skupnosti za cene, je treba ustvariti tudi pogoje za naše sodelovanje in odločanje v svetu. Ne moremo biti zadovoljni z razmerami, da dobivamo dva dni pred sejo sveta vse predloge za podražitev. Kajti mi jih moramo obravnavati v ustreznih republiških odborih, da lahko oblikujemo svoje mnenje in odločamo. In ne nazadnje, mi smo tisti, ki preverjamo, ali so delavci odločali o takih zahtevkih. Tako se je zgodilo, da je predstavnik Sladkogorske protestiral, ker je nekdo na seji predsedstva sveta rekel, da so podražili nek proizvod za 248 odstotkov, nakar smo ugotovili, da delavci niso vedeli za tak predlog iz organizacije združenega dela. Vem pa, da se na skupnost za cene mnogokrat izvaja pritisk. Mislim, da bi morali ustvariti neke pogoje, s katerimi bomo omogočili vsem, ki so odgovorni za izvajanje politike cen, normalne razmere za odločanje. Hvala lepa!

Predsednica Tina Tomlje: Hvala lepa! Tudi za to točko dnevnega reda moramo oblikovati skupino, ki bo oblikovala spremembe in dopolnitve predloga ugotovitev, predlogov in sklepov. Za člane skupine predlagam tovarišico Majdo Naglost, tovariša Rudija Kropivnika in tovariša Srečka Mlinariča. Se strinjate? (Da.) Besedo ima tovarišica Marija Aljančič.

Marija Aljančič: Imam samo eno vprašanje. V ugotovitvah, predlogih in sklepih uvodoma ugotavljamo, da se ne uresničuje dogovorjena politika cen, da je za prvo polletje značilna izredno visoka rast cen in da nam, kot je povedal tovariš Strle, pravzaprav ne ostane več prostora za zviševanje cen v nadaljnjih mesecih, ker smo že vse možnosti izčrpali. Hkrati je povedal, da se bo na zvezni ravni razpravljalo o zvišanju cen takih proizvodov, kot sta elektrika in cement in še nekaterih, kjer je povečanje nujno. To pa bo imelo za posledico povečanje cen tudi na drugih področjih. V zvezi s tem bi postavila vprašanje, ki je sicer že zajeto v teh ugotovitvah, kako bomo potem v letu 1982 zadržali cene na predvideni ravni 15 oziroma 16 odstotkov? Tudi v delegaciji pri obalni skupnosti, v kateri sem sodelovala, je bil izražen dvom, ali bomo lahko cene zadržali na tej ravni. Tako vprašanje postavljam zato, ker je že sedaj predvideno zviševanje cen za tako pomembne proizvode. Mislim, da moramo na področju cen, če jih želimo zadržati na predvideni ravni, bolj strogo izvajati vse dogovorjene ukrepe, kar pa smo v današnji razpravi že poudarili.

Predsednica Tina Tomlje: Hvala lepa, tovarišica Marija Aljančič; Besedo ima tovariš Igor Križman.

Igor Križman: V imenu Socialistične zveze bi želel povedati, da na predsedstvu dokaj redno spremljamo problematiko cen kot pomembnega dela uresničevanja politike ekonomske stabilizacije, tako da je predsedstvo s tem stalno seznanjeno in sprejema določene usmeritve in naloge, ki jih potem z večjim ali manjšim uspehom uresničuje na terenu.

Na osnovi razprav v koordinacijski skupini za stabilizacijo in na predsedstvu je skupina prejšnji teden ponovno obravnavala to problematiko in je tudi pregledala dosedanje delo na tem področju, naša stališča, njihovo uresničevanje in potem oblikovala vrsto stališč. Ko sem pregledal predlog stališč Družbenopolitičnega zbora, kot tudi poročilo skupine delegatov, sem ugotovil, da je precejšen del naših stališč zajet že v teh stališčih, zato jih ne bi ponavljal in bi poudaril le dve ali tri usmeritve, ki še izhajajo iz vaših stališč.

Tudi mi smo ocenili, da je uveljavljanje novega sistema cen in oblikovanje kriterijev za njihovo uresničevanje v praksi še na začetku, verjetno marsikje veliko bolj, kot ugotavljamo to v naših ocenah. To zahteva še velike napore in akcijo za uveljavitev samega sistema, katerega temelj pa so zagotovo kriteriji za oblikovanje cen in seveda njihovo upoštevanje pri spreminjanju cen. Zato smo se zavzeli, da ne dopuščamo odstopanj od kriterijev in zlasti ne prakse, da nekatere organizacije teh kriterijev in aktov o oblikovanju cen sploh še nimajo, ali pa jih imajo in jih ne uporabljajo.

Prav gotovo je s temi vprašanji povezan tudi vpliv delavcev na oblikovanje cen. Zato smo se dogovorili, in predvidevamo, da bo to v torek podprlo tudi predsedstvo, da naj bi v občinah proučili, kako so se organizacije združenega dela vključile v ta proces in kako so uredile ta vprašanja v svojih aktih. To akcijo bomo intenzivirali in speljali prek naše organiziranosti, zlasti prek koordinacij za stabilizacijo v posameznih občinah.

Drugo vprašanje iz naših stališč, ki bi ga omenil, so ocene stanja nekaterih pojavov na področju cen. Ocenjeno je bilo, da moramo v politiki cen v tem trenutku upoštevati, da se težave v nekaterih panogah spet kopičijo in da imamo veliko problemov, ki jih ta trenutek umetno zaviramo ali pa prenašamo v naslednje obdobje. Pri tem je še vse preveč prisotna logika odstotnega povečevanja cen. Morali pa bi predvsem urediti paritetne odnose v cenah in ne le za količinske spremembe, to pa seveda zahteva tudi precej več časa.

Ob tem je bilo še posebej poudarjeno, da je treba več pozornosti in odločnosti posvetiti ponovnim številnim pojavom dvojnih cen, o katerih smo že veliko govorili in sprejeli veliko stališč pa tudi akcijskih usmeritev. V zadnjem času je to sicer v precejšnji meri utihnilo, čeprav se v letošnjem letu znova pojavlja veliko večje število teh cen, in sicer uradne, resnične in tiste, po katerih blago sploh lahko dobiš. Zavzeli smo se, da je treba do teh pojavov jasno zavzeti stališča oziroma uresničiti tista, ki jih že imamo. Kajti, poslovanja po načelu skupnega dohodka ali skupnega prihodka in rizika ne moremo enačiti z različnimi monopolnimi in podobnimi izsiljevanji.

Glede na to smo kot vprašljivo ocenili tudi oceno v poročilu o razmerjih v primarni delitvi med proizvajalci blaga, zlasti s tega vidika, ker lahko razna združevanja sredstev in različni dodatki ob cenah položaj posameznih panog oziroma proizvajalcev bistveno spremenijo, tako da v praksi ustvarjajo drugačne odnose, kot so v posamezni analizi prikazani. Glede teh pojavov je bilo še po-

sebej opozorjeno — zdi se mi, da tega nisem zasledil v poročilih — da je treba pri spremljanju gibanja cen in družbeni kontroli cen razčistiti tudi vprašanje novih proizvodov. In značilno je, da se pojavlja veliko novih proizvodov, ki pa največkrat to niso in nam tudi to lahko povzroča precejšnje prebijanje v cenah. Temu je vsekakor treba posvetiti več pozornosti zato, da ne bi prihajali do tega, da imamo pri potrošnikih glede cen tako stanje, v uradnih statističnih podatkih pa drugačno, izkazano z manjšimi indeksi.

Opozoril bi še na organiziranje potrošnikov, ker se mi zdi, da je to v poročilu skupine delegatov v alineji na kratko omenjeno. Mislim, da je tista omemba v poročilu zelo pasivna, ker daje samo oceno, da se bodo sveti potrošnikov lahko uveljavili takrat, ko bodo delavci dejansko obvladovali področje cen. Zato bi morali v ocenah oziroma v ugotovitvah, predlogih in sklepih Družbenopolitičnega zbora, kjer potrošniki niso omenjeni, besedilo v tem smislu dopolniti. Ocenili smo, da pri organiziranju potrošnikov Socialistična zveza in Zveza sindikatov nista naredili dovolj oziroma zelo malo. Res je, da pogosto tudi povečujemo njihovo vlogo na področju cen in jim pripisujemo večji pomen, kot ga objektivno kot potrošniški sveti lahko imajo. Vsekakor pa je res, da tudi takšne ugotovitve ne morejo opravičevati zaostajanja v njihovem organiziranju, ustanavljanju potrošniških svetov in njihovih nadaljnjih združenj. Vsekakor je potrebno njihovo vlogo natančneje opredeliti ter izpeljati širšo družbeno akcijo za organiziranje potrošniških svetov samih, kot tudi občinskih in republiške konference potrošnikov. Na predsedstvu republiške konference smo se že dogovorili in na naslednji seji bo predvidoma tudi sprejet akcijski program in opredeljeni roki za izvedbo akcij na tem področju.

Opozoril bi samo še na gibanja za leto 1982. Nekateri pojavi se v letošnjem letu kopičijo in na določen način letošnjo podlago v veliki meri otežujejo. To so pojavi, kot na primer zadrževanje cen, dvojne cene, novi proizvodi in tako dalje. Zato menimo, da bo nujno za pripravo boljšega izhodišča za naslednje leto še letos razrešiti nekatera odprta vprašanja pri cenah in čimprej pripraviti podlage za politiko cen v naslednjem letu. Menimo, da je treba posebej opozoriti, kar smo storili tudi že junija ob uvedbi neposredne družbene kontrole cen, da se je treba boj kot v samo vodenje politike cen do konca leta usmeriti v pripravo pogojev in v razdelavo diferenciranega oblikovanja cen za leto 1982. Vendar smo tudi v zadnji razpravi ocenili, na podlagi ocen nekaterih dejavnikov v republiki, ki so za to področje zadolženi, da so pri tej politiki in pri pripravah za naslednje leto še precej nepripravljeni, da o nekaterih vprašanih niti še niso izoblikovane konkretnejše podlage in vprašanje je, kako bomo te zadeve uredili v letu 1982. Hvala lepa.

Predsednica Tina Tomlje: Hvala lepa, tovariš Križman! Želi še kdo razpravljati? (Ne želi.) Stavke o neupravičenem povečevanju cen dopolnjujeta oziroma spreminjata tovariša Marko Bulc in Emil Šuštar.

Glede potrošniških svetov bi opozorila tovariša Križmana, da so upoštevani v alineji, ki se nanaša na skupnosti za cene. Predvidevamo, da bodo skupnosti za cene delovale kot povezovalce z družbenopolitičnimi organizacijami, Gospodarsko zbornico in tudi s potrošniškimi sveti. Če pa želite dopolniti v amandmajski obliki, pa to še lahko dodamo besedilu? (Ne želi.)

Predlagam, da se na 2. strani predloženih ugotovitev, predlogov in sklepov besedilo predzadnjega stavka prvega odstavka prve alineje v drugem poglavju, ki se glasi: »Neupravičeno povečevanje cen povzroča, da osebni dohodki niso

odvisni od rezultatov dela, temveč se prilagajajo rasti življenjskih stroškov«, nadomesti z naslednjim besedilom: »Povečevanje cen, zlasti neupravičeno, tudi znatno zmanjšuje uspehe prizadevanja za doslednejše uveljavljanje delitve po delu in rezultatih dela, zlasti še takrat, kadar se višina osebnih dohodkov prilagaja le rasti življenjskih stroškov«.

Želi kdo razpravljati o predlagani spremembi oziroma dopolnitvi? Tovariš Strle, želite razpravljati? (Da.)

Jože Strle: Glede predlaganih oziroma nameranih podražitev bi odgovoril, da zveza skupnosti predvideva določene manjše popravke letošnje rasti cen; o tem je bila javnost že seznanjena. Poleg tega je v nekaterih dejavnostih prišlo do velikega razkoraka v cenah med posameznimi proizvajalci oziroma v posameznih družbenopolitičnih skupnostih. Moram poudariti, da je republiška skupnost za cene v letošnjem letu zavrnila približno 90 odstotkov vseh zahtevkov prav zaradi že dosežene ravni porasta cen, vendar pa smo še dopustili možnost, da nekatere kritične primere obravnavamo tudi v letošnjem letu. S tem ne presegamo 5 odstotkov zahtevkov, ki naj bi jih pozitivno razrešili. Prek 95 odstotkov zahtevkov ni odobrenih in res je, kar je opozoril tovariš Križman, da se marsikatera problematika s tem prenaša v naslednje leto. V naslednjem letu bomo morali s politiko cen in s programom spremembe cen prav gotovo upoštevati in poskušati odpravljati razlike in nesorazmerja, ki so se pojavila v letošnjem letu. Visoka rast cen v prvem četrtletju je posledica določenih premikov cen v decembru leta 1980 in so bili v statistične obdelave zajeti šele v letošnjem letu, tako pa je bila v veliki meri že izčrpana tretjina letošnje rasti cen. Zato mislimo nekatere kritične primere še letos obravnavati. Kot pa sem poudaril, je teh zelo malo in so usklajeni na zvezni skupnosti na nivoju vseh republik in pokrajin. Povečanje cen pomembnejših proizvodov v reprodukciji obravnavamo tudi mesec, dva in več, v sodelovanju s sindikati, zbornico in izvršnim svetom, tako da je predlog, preden ga obravnavamo na svetu skupnosti za cene, dokaj pretehtan in usklajen. Seveda pa vseh zahtevkov vnaprej in brez obravnave ne moremo zavračati; nekatere moramo razrešiti. Vsa povečanja ne moremo prenesti v naslednje leto, kajti 15 odstotna povprečna rast cen, kot je opredeljena v predlogu resolucije, ne omogoča razreševanja vseh odprtih problemov, ki so se pojavili v letošnjem letu. Rad bi poudaril, da dobimo povprečno sto zahtevkov mesečno in da smo jih v drugem polletju odobrili le pet, več kot tristo zahtevkov pa smo zavrnil, čeprav vsi niso bili neupravičeni. Zavedati se moramo, da smo izvajanje cen podredili izključno politiki cen in zato bodo nekateri odprti problemi prenešeni v naslednje leto.

Predsednica Tina Tomlje: Hvala lepa, tovariš Strle! Želi še kdo razpravljati? (Ne.) Če ne želi nihče več razpravljati, potem dajem na glasovanje predlog stališč in predlogov v zvezi s poročilom o uresničevanju dogovorjene politike cen in sprejetih ukrepov v SR Sloveniji v letu 1981, in sicer v naslednjem besedilu:

1. Družbenopolitični zbor podpira predložene ugotovitve, predloge in sklepe.
2. Na 2. strani predloženih ugotovitev, predlogov in sklepov naj se besedilo predzadnjega stavka prvega odstavka prve alineje pod II. nadomesti z naslednjim besedilom: »Povečevanje cen, zlasti neupravičeno, tudi znatno zmanjšuje uspehe prizadevanj za doslednejše uveljavljanje delitve po delu in rezultatih

dela, zlasti še takrat, kadar se višina osebnih dohodkov prilagaja le rasti življenjskih stroškov.«

3. Družbenopolitični zbor predlaga pristojnima zboroma, da sprejmeta predložene ugotovitve, predloge in sklepe, upoštevajoč stališča in predloge Družbenopolitičnega zbora.

Kdor je za takšna stališča in predloge Družbenopolitičnega zbora, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so stališča in predlogi soglasno sprejeti in jih bomo poslali pristojnima zboroma in predlagatelju.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na volitve in imenovanja.

1. Predlog odloka o imenovanju viceguvernerja Narodne banke Slovenije.

Predlog odloka je predložila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve Skupščine SR Slovenije. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije se s predlogom odloka strinja. Želi o predlogu odloka kdo razpravljati? (Ne želi.)

Ker ne želi nihče razpravljati, dajem predlog odloka na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlog odloka o imenovanju viceguvernerja Narodne banke Slovenije.

S tem je bil v Družbenopolitičnem zboru imenovan Slavko Štante za viceguvernerja Narodne banke Slovenije.

Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, to je na predloge in vprašanja delegatov.

Doslej ni bilo postavljeno nobeno delegatsko vprašanje. Želi danes kdo zastaviti vprašanje ali dati pobudo? Besedo ima tovariš Marko Bulc.

Marko Bulc: Tovarišica predsednica! Imam predlog in prošnjo. Ker imate najboljši pregled nad gradivi, ki jih obravnavamo, predlagam, da se pri posamezni točki dnevnega reda ugotovi, katero gradivo smo dobili na seji, da se ne bi ponovilo to, kar se je danes zgodilo. To je moj prvi predlog.

Drugič pa prosim, da se zagotovi, da bodo vsa gradiva, ki so dana na sami seji, dobili vsi delegati. Hvala lepa!

Predsednica Tina Tomlje: Hvala lepa! Glede na tvoj predlog, bom storila vse, kar je v moji moči. Želi še kdo postaviti kakšno vprašanje ali dati pobudo? (Ne.)

Potem je 8. točka dnevnega reda izčrpana in s tem tudi dnevni red 60. seje Družbenopolitičnega zbora. Zaključujem sejo!

(Seja zbora je bila končana ob 15.20.)

**skupno zasedanje
zboru združenega dela,
zboru občin in družbenopolitičnega zboru**

28. oktobra 1981

Predsedovala: Tina Tomlje,
predsednica Družbenopolitičnega zboru

Pričetek zasedanja ob 9.30.

Predsedujoča Tina Tomlje: Tovarišice in tovariši delegati! Začenjamo skupno zasedanje Zboru združenega dela, Zboru občin in Družbenopolitičnega zboru.

Na skupnem zasedanju bomo poslušali uvodno obrazložitev k poročilu o izvajanju zakonov s področja kmetijstva, uvodno obrazložitev k informaciji o izvajanju ekonomskih odnosov s tujino v letu 1981 in uvodno obrazložitev k poročilom o izgubah v združenem delu, ki je bilo pripravljeno s področja različnih subjektov.

Dajem besedo podpredsedniku Izvršnega sveta tovarišu Vladimirju Klemenčiču, ki bo podal uvodno obrazložitev k poročilu o izvajanju zakonov s področja kmetijstva.

Vladimir Klemenčič: Tovarišice in tovariši delegati! Izvršni svet je predložil Skupščini poročilo o izvajanju zakonov s področja kmetijstva ne le zaradi zahtev, da se vsi odgovorni organi in organizacije seznanijo s stanjem pri izvajanju normativnega dela kmetijske politike, temveč še posebej z namenom, da opredelimo naloge in predloge za doslednejše izvajanje zakonov.

Na podlagi presoje dosedanjih rezultatov na tem področju je nujno, da skupno okrepimo prizadevanja za hitrejše uveljavljanje samoupravnih družbenoekonomskih odnosov v kmetijstvu in na vasi in za hitrejši materialni razvoj kmetijstva z uporabo sodobne kmetijske tehnologije, ob upoštevanju naših posebnosti.

Slednje se nanaša na prostorske danosti in dosedanji razvoj, katerega posledica se kaže v razdrobljeni posestni zemljiški strukturi in nizkem deležu družbene lastnine na najpomembnejšem proizvodnem sredstvu, to je na zemlji.

Slovenija razpolaga s skromnimi zemljiškimi možnostmi; manj kot polovica njenega ozemlja je primerna za kmetijsko proizvodnjo, od tega je le okoli

60 000 ha obdelovalnih zemljišč. Doslej se je ta površina zmanjševala. V obdobju 1960—1980 se je skrčila za 41 000 ha. Dobra polovica tega zmanjšanja je posledica zazidave, druga pa zaraščanja v hribovitih predelih.

Gledano v celoti je bilo gibanje proizvodnje in odkupa v zadnjih 10 letih sorazmerno ugodno, realna povprečna letna rast kmetijske proizvodnje v letu 1971—1975 je znašala 1,8 %, v obdobju 1976—1980 pa 4 %. Nadpovprečna rast je bila dosežena v dejavnostih živinoreje, sadjarstva in vinogradništva, kjer so bile naložbe največje. Zaskrbljuje pa podatek, da se rast poljedelske proizvodnje že 10 let giblje pod povprečjem rasti kmetijske proizvodnje, znaša okoli 1,3 %, kar kaže, da zemljo še vedno obdelujemo premalo intenzivno. Zaradi tega v Sloveniji in Jugoslaviji le počasi narašča obseg tržne poljedelske proizvodnje. Hkrati se povečuje neskladje v krmski bilanci o hitrejši rasti živinorejske proizvodnje od rasti predelovanja žit. Prav tako je zaostajanje poljedelstva v neskladju z zgrajenimi predelovalnimi zmogljivostmi. Nezadostna intenzivnost obdelave zemlje pri nas in v celotni državi je povzročila, da se je obseg uvoza kmetijskih pridelkov v SR Sloveniji v letu 1979 podvojil glede na prejšnje leto. V povezavi s tem zadnja leta ponovno raste delež uvoza kmetijskih pridelkov, vključno z južnim sadjem, volno in kožami, v celotnem uvozu republike je lani znašal nekaj nad 7 % uvoza blaga ali 5 milijard novih dinarjev, se pravi 500 starih milijard dinarjev.

Izvoz kmetijskih pridelkov se povečuje in je v obdobju 1976—1980 narastel skoraj za polovico, vendar ne glede na to niti približno ne dohaja splošne rasti izvoza. Nasprotno, delež izvoza kmetijskih pridelkov se v celotnem izvozu zmanjšuje in je znašal leta 1980 le še okoli 2,4 % celotnega slovenskega izvoza.

Posloviti se moramo od miselnosti, da bomo z lahkoto dobivali hrano drugod. Iz drugih republik sedaj letno zagotovimo čez 200 tisoč ton pšenice in moke, 30 000 ton koruze, 35 000 ton olja in 80 000 ton sladkorja. To znaša okoli 8,5 milijarde dinarjev oziroma 850 starih milijard dinarjev.

Kmetijski pridelki, katerih strateški značaj se povečuje, postajajo resna obremenitev celotnih prizadevanj gospodarstva v državi, z izravnavo tekoče plačilne bilance.

Ob naravnosti plana na celovito in vsestransko uveljavljanje kvalitetnih dejavnikov gospodarjenja in na maksimalno izrabo razpoložljivih domačih surovinskih in naravnih virov, kaže v tej razpravi opozoriti predvsem na to, da je doseganje planiranih ciljev v kmetijstvu močno odvisno od uresničevanja sprejete zemljiške politike. Ustvariti moramo pogoje, da bomo obdelali vso razpoložljivo kmetijsko zemljo. V kmetijstvu dela le še okoli 13 % aktivnega prebivalstva. Izkušnje kažejo, da je spontana deagrarizacija škodljiva. Zato je treba stalno dograjevati vzvode v družbeni politiki in sistemu, ki bodo stimulirali mlade ljudi, da ostajajo v kmetijstvu kot enakopravni člani te družbe in specifičen del celotnega združenega dela.

Zato je naloga te in naslednje razprave v Skupščini, da na podlagi skupne in jasne ocene konkretnije določimo naloge in nosilce, ki se bodo bolj dosledno in bolj organizirano, predvsem pa bolj učinkovito lotili množice nalog, ki so bile sicer zastavljene, vendar je proces njihovega izvajanja prepočasen in v neskladju z namenom, ki ga pripisujemo kmetijstvu v stabilizacijskih prizadevanjih in pri uresničevanju družbenega plana.

Tovarišice in tovariši delegati! V letih 1972 in 1973 in v letu 1979 je bilo sprejetih 5 zakonov s področja kmetijstva, ki urejajo družbene odnose na treh področjih razvoja kmetijstva, kmetijsko-zemljiško politiko, združevanje kmetov

in socialno varnost kmetov. Sprejeti zakoni so prispevali k nekaterim pomembnim rezultatom.

Postopno, vendar stalno se povečujejo površine obdelovalnih zemljišč v družbeni lastnini. V preteklem planskem obdobju so se povečale za eno petino. S tem nastajajo vse bolj trdni temelji, da se družbeni kmetijski obrati že v tem srednjeročnem obdobju na podlagi visoke produktivnosti in tržne usmeritve uveljavijo kot dejavnik, ki odločilno vpliva na stabilnost trga kmetijskih pridelkov in na naraščanje tržne kmetijske proizvodnje. Ob 15% deležu zemlje v družbeni lasti v celotnem zemljiškem skladu republike, znaša delež družbene kmetijske proizvodnje sedaj že več kot polovico celotne tržne proizvodnje. Od leta 1971 do 1980 se je ta delež povečal od 49 do 54%. Hkrati so zaradi napredka v pridelovanju družbeni obrati postali žarišče sodobne tehnologije za vse tiste kmete, ki so pripravljene na podlagi združevanja dela sredstev in zemlje presegati zasebno lastniško zaprtost in izoliranost ter na delovnih in dohodkovnih načelih sprejemati soodgovornost za povečevanje kmetijske proizvodnje in izboljševanje oskrbe.

Postopno smo pričeli tudi odpravljati stihijsko razpolaganje z najboljšimi kmetijskimi zemljišči, v skladu z zakonom o družbenem planiranju. Ta proces so med drugim podprle letošnje priprave družbenih planov občin, kjer se je prvič uveljavilo kot sestavina planov prostorsko planiranje.

Kmetijske prostorsko-ureditvene kooperacije so postale na podlagi veljavne zakonodaje sestavni del konkretne aktivnosti širokega kroga delavcev in kmetov. V preteklih 5 letih je bilo melioriranih okoli 13 000 ha zemljišč. Prvič po vojni so začete komasacije, s katerimi smo začeli spreminjati posestno sestavo zasebnih zemljišč. S trajnimi nasadi, skupnimi hlevi, skupnimi pašniki in melioracijskimi skupnostmi se je začelo tudi fizično združevanje zasebnih zemljišč v večje komplekse, kjer se edino lahko uveljavijo prednosti združevanja kmetov. V tej obliki je zajetih več kot 7600 ha zemljišč.

Na področju združevanja kmetov se je pomembno povečalo število temeljnih združnih operacij in tudi temeljnih organizacij združenega dela v kmetijskih zadrugah. Število proizvodnih skupnosti že presega 5200 s povprečno 9 člani, kar dokazuje, da medsebojno proizvodno sodelovanje kmetov znotraj kmetijskih združnih organizacij predstavlja pomemben dejavnik proizvodnje. Od okoli 250 000 združenih kmetov v državi štejejo kmetijske združne organizacije v Sloveniji okoli 54 000 članov, kar je več kot ena petina vseh članov v državi. V tem okviru je nad 17 000 kmetij že v celoti moderniziranih in s celotno proizvodnjo vključenih ter po posameznih vrstah dejavnosti tudi dohodkovno povezanih v družbeno organizirano proizvodnjo. Če upoštevamo, da poleg članov v različnih oblikah proizvodnega in poslovnega sodelovanja sodeluje z združnimi organizacijami okoli 35 000 drugih kmetov, je to dokaz, da je bolj ali manj intenzivno v družbeno organiziran proces kmetijske proizvodnje vključena velika večina kmetov v republiki.

Postopno, vendar z jasnimi napredovanjem se v združnih organizacijah uveljavljajo odnosi pridobivanja skupnega prihodka, pa tudi skupnega dohodka. Že danes si ne moremo več predstavljati vinogradniške, hmeljarske in perutninske proizvodnje brez takšnih odnosov na področju delitve dohodka in prevzemanja rizika. Prav te vrste proizvodnje, ki so tehnološko v Sloveniji relativno mlade ali celo nove, dokazujejo, da so se z zakonom o združevanju kmetov predvideni družbenoekonomski odnosi v združništvu uveljavili predvsem tam, kjer je združevanje kmetov pometlo z zastarelimi proizvodnimi načini.

Nasprotno so tradicionalne proizvodne usmeritve, kjer se šele v zadnjem času uveljavljajo novi proizvodni načini kot so skupni hlevi in skupna obdelava, najbolj zaostali v razvoju družbenoekonomskih odnosov v zadrugah in pri povezovanju le-teh z organizacijami združenega dela s področja predelave in trgovine.

Velja tudi poudariti, da je bilo na podlagi kmetijskih zakonov v preteklem desetletju uvedeno in uresničeno zdravstveno in starostno zavarovanje kmetov, kar je pomemben dosežek pri razvijanju sistema družbene solidarnosti. Pomemben napredek pomeni tudi dejstvo, da je že okoli 10 % tako imenovanih čistih kmetov polno pokojninsko zavarovanih na podlagi prispevka iz lastnega dohodka.

Eden temeljnih ciljev kmetijske politike, ki se izraža tudi skozi kmetijsko zakonodajo, to je podružbljanje kmetijske proizvodnje, se potemtakem uresničuje. To posredno kažejo tudi celotni rezultati te dejavnosti. Ta napredek pa spremljajo zmanjševanje površine kmetijskih zemljišč, slabšanje starostne strukture kmetov in nekatere notranje pomanjkljivosti v kmetijskih organizacijah združenega dela. Vse to se je dogajalo tudi ob stalnem dokaj naglem propadanju produkcijskih tvorcev v hribovitih in obmejnih območjih. Zato moramo poudariti, da obstajajo znotraj kmetijstva, ob večjih prizadevanjih in doslednosti pri uresničevanju sprejete politike, še pomembne rezerve, kar utemeljuje našo opredelitev, da najkasneje do leta 1985 zagotovimo 85 % potrebne hrane iz virov v republiki. Te možnosti so predvsem v boljši obdelavi zemlje, še posebej pa v poljedelstvu in travništvu, v obnavljanju hribovskega sveta in seveda v hitrejšem posodabljanju celotne proizvodnje na podlagi hitrejšega uveljavljanja združevanja dela sredstev in zemlje. V vsem tem ima veliko vlogo širjenje strokovnega znanja kmetov ter uporaba dosežkov raziskovalnega dela.

Tovarišice in tovariši! Temeljna ugotovitev poročila in analize uresničevanja zakonov je — in to so potrdile tudi razprave v delovnih telesih Skupščine — da z zakoni vzpostavljen sistem ne terja obsežnejših zakonodajnih sprememb oziroma kot celota ni bil vprašljiv. To v bistvu pomeni, da še naprej ostaja kot izhodišče politika te Skupščine iz leta 1968 in politika II. seje konference ZKS o kmetijstvu iz leta 1970: Hkrati predlagamo Skupščini, da se opredeli do tistih pobud za spremembe v zakonih o kmetijskih zemljiščih, o dedovanju in o preživninskem varstvu, kjer so na to opozorile dosedanje izkušnje. Gre za naslednje predloge:

V zakonu o kmetijskih zemljiščih je potrebno spremeniti oziroma dopolniti določbe, ki urejajo promet s kmetijskimi zemljišči z namenom, da bi zmanjšali nadaljnje drobljenje kmetijskih zemljišč. V okviru tega bo treba še zlasti proučiti predloge, s katerimi bi preprečili drobitev, ki nastaja z darilnimi pogodbami.

Prav tako bi v tem zakonu morali spremeniti in dopolniti določbe, ki urejajo izvajanje komasacij. Skrajšati in poenostaviti bi bilo treba upravne in administrativne postopke za izvedbo komasacij, tako da bo kriterij za vrednotenje zemljišč njihova kakovost.

V zakonu o dedovanju bi bilo treba omogočiti, da lahko zaščiteno kmetijo na podlagi oporoke deduje tudi oseba, ki na kmetiji dela, ni pa po veljavnem zakonu zakoniti dedič. S tem bi odprli dodatno možnost, da zaščitena kmetija preide v roke tistega, ki jo bo obdeloval.

Zakon o preživninskem varstvu kmetov bi morali dopolniti tako, da bi se preživnine valorizirale z enako stopnjo kot pokojnine in da bi se v primeru

smrti uživalca preživnine za preživelega upravičenca preživnina zmanjšala, tako kot je to urejeno pri izplačevanju družinske pokojnine.

Pri reviziji starostnega zavarovanja kmetov je treba težiti, da se bodo kmetje tako kot delavci v združenem delu na podlagi svojih in skupnih dohodkovnih rezultatov v organizacijah vključili v enotni sistem pokojninskega in invalidskega zavarovanja in da bodo s tem glede svojih obveznosti in pravic izenačeni z delavci. Ob tem pa se je treba zavedati, da ni možnosti, da bi širili obseg ter delež solidarnostnih sredstev, s katerimi delavci v združenem delu sodelujejo pri tem zavarovanju kot tudi pri zdravstvenem varstvu. Sedanje stanje, ko 70 % izdatkov za starostno zavarovanje kmetov krije delavska solidarnost, je skrajna meja, prek katere v prihodnje ne bomo mogli. Menimo, da bi z boljšim pregledom dohodkov iz kmetijstva že danes lahko dosegli, da bi se večji del kmetov vključil v sistem popolnega pokojninskega zavarovanja na podlagi prispevka iz lastnega doseženega dohodka.

Številni socialni problemi, ki se danes v občinah rešujejo samo prek skupnosti socialnega varstva, so prav na podlagi uveljavljanja zakona o preživninskem varstvu kmetov razrešljivi na bolj human in družbeno učinkovit način kot pa zgolj na podlagi tako imenovane socialne podpore. Kmet si lahko zagotovi trajno socialno varnost ob pogoju, da odda zemljo v družbeno organizirano obdelavo. Tudi po tej poti se uveljavlja načelo, da naj ima zemljo le tisti, ki jo obdeluje. Na ta način se izključujejo dediči, ki zemlje ne morejo obdelovati in ki zapustniku niso zagotavljali socialne varnosti.

Danes se prek dedovanja in nedoslednega izvajanja določb o statusu kmeta povečuje število lastnikov, ki vlagajo v zemljo zaradi ohranitve vrednosti in ne iz proizvodno dohodkovnih motivov. Zahteva iz poročila po temeljitem preverjanju na podlagi z zakonom določenega statusa kmeta in iz tega dodeljenih pravic do lastnika in do lastnine zemlje izhaja iz nujnosti družbenega zaobrata v razpolaganju z zemljo kot družbeno dobrino za potrebe proizvodnje.

Občine naj bi obenem sprejele dodatna merila v okviru zakonskih pristojnosti za določanje statusa kmeta. Kot takšno pomožno merilo je mogoče uporabiti vrednost proizvodnje in storitev ter vlaganj v kmetijstvo. S tem bomo odpravili dosedanje pomanjkljivosti pri priznavanju statusa kmeta.

Skupno s drugimi predlaganimi spremembami bodo pristojni republiški upravni organi pripravili spremembe davčne zakonodaje v zasebnem kmetijstvu. Za razpravo o tem je pripravljena posebna analiza možnih načinov obdavčenja v kmetijstvu s predlogom, da postane osnova za obdavčitev dohodek, ugotovljen na podlagi normativov, izhajajočih iz lege zemljišč glede na prodajna središča, drugih oblik rente ter drugih dejavnikov, ki vplivajo na velikost dohodka iz kmetijstva.

Kar zadeva izvajanje zakonov v naslednjem obdobju, je nadvse pomembno, da izpolnijo svojo vlogo občine kot temeljne družbenopolitične skupnosti, ki so v največji meri odgovorne za izvajanje kmetijske politike in še zlasti kmetijskih zakonov. Ne gre le za občinsko upravo, izvršne svete in skupščine občin, čeprav je nujno povečati aktivnost in odgovornost občinskih upravnih organov ter inšpekcijskih služb. Hkrati se to nanaša na vlogo vseh tistih subjektov v občini, katerih delovanje bi moralo v prvi vrsti prispevati k uspešnejšemu, predvsem pa bistveno bolj učinkovitemu uveljavljanju sistema; to so kmetijske in gozdnogospodarske organizacije ter kmetijske zemljiške skupnosti, del odgovornosti imajo tudi krajevne skupnosti, nekatere samoupravne interesne skupnosti in sestavljene organizacije združenega dela v agroživilstvu.

Ena od pglavitnih nalog je sprejem prostorskih delov družbenih planov tam, kjer še niso bili sprejeti. Ponekod bo tudi nujno dopolniti in dodelati že sprejete prostorske dele planov. Zavedati se moramo, da kljub pomembnim dosežkom pri pridobivanju novih zemljišč z melioracijami le-te niso zamenjava za izgubljena najboljša obdelovalna zemljišča.

Prostorska politika na vseh ravneh mora upoštevati nujnost razvoja vseh dejavnosti in je torej pozidava dela slabših zemljišč neizogibna, če se hočemo razvijati naprej. Vendar moramo s prostorskimi deli družbenih planov zagotoviti takšno usmerjanje urbanizacije, da še bolj učinkovito zaščitimo najboljša zemljišča.

Razen tega so občine dolžne izdelati agrokarte, na podlagi katerih bodo oblikovale konkretne programe za vključitev vseh kmetijskih zemljišč v obdelavo, za njihovo intenzivnejšo izrabo za kmetijsko proizvodnjo in za načrtno usmerjanje kmetijskih zemljišč v družbeno in družbeno-organizirano proizvodnjo.

Poseben pomen pripisujemo izdelavi pregledov po občinah, s katerimi bodo zemljiške skupnosti prikazale neobdelana zemljišča po lastnikih in uporabnikih. S tem želimo pospešiti, da se kmetijske zemljiške skupnosti, kmetijske organizacije in občinski upravni organi spopadajo s problemom neobdelane ali slabo obdelane zemlje, še zlasti v ravninskem svetu. Z zemljo kot dobrino splošnega pomena je mogoče razpolagati le v skladu z družbeno dogovorjenimi normami. Razmere terjajo, da vsakršna neobdelana ali slabo obdelana zemlja preide v družbeno organizirano proizvodnjo, da travnike v ravninskem svetu spremenimo v njive, kjer je to le mogoče, in da zahtevamo od vsakega lastnika ali uporabnika, da obdeluje zemljo v skladu z njeno rodovitnostjo in namensko opredelitvijo podano v agrokarti.

Nizki hektarski pridelki v rastlinski proizvodnji so resno opozorilo, da je treba v prihodnje intenzivirati pridelovanje na vseh njivskih in travniških površinah. Z večjo intenzivnostjo izrabe travniških površin tudi v hribovitih območjih naj bi zagotovili bistveno večji delež krme za živinorejo s teh območij, tako da bi del njivskih površin v ravninah sprostili za intenzivno tržno poljedelstvo. Vsekakor so prav tu največje rezerve v kmetijski proizvodnji.

Nadaljnja naloga je izdelava in sprejem setvenih planov občin in kmetijskih organizacij ter vključevanje z deagrarizacijo sproščenih zemljišč in površin, ki presegajo dovoljene maksimume, v intenzivno družbeno in družbeno organizirano obdelavo.

Občine morajo pričeti z aktivnostjo za prevzem presežkov zemlje v skladu z zakonom, kar še zlasti velja za prenos presežka gozdov, s katerimi razpolagajo občani, ki niso kmetje, kar je treba storiti do konca prihodnjega leta.

Prav tako je treba pripraviti programe za izvajanje zakona o preživninskem varstvu kmetov, s katerimi bo konkretizirana in usklajena aktivnost nosilcev, odgovornih za izvajanje tega zakona. Ti programi naj zajamejo dejansko ugotovljene primere kmetij, za katere je mogoče najti rešitev v okviru preživninskega varstva kmetov, ob hkratnem usmerjanju zemljišč teh kmetij v intenzivno obdelavo.

Za izvajanje zakona o dedovanju kmetijskih zemljišč in kmetij je nujno, da v občinah redno, najmanj pa vsakih pet let, uskladijo odloke o zaščiteneh kmetijah s prostorskim delom družbenega plana in dejanskimi socialnimi razmerami.

Mnogo bolj organizirano kot doslej, predvsem pa z večjo neposredno odgovornostjo občin je treba nadaljevati, v skladu z gibanjem aktivnega kmetijskega prebivalstva, z navori za širjenje družbenih obratov, z melioracijami, komasacijami in združevanjem zemlje ne glede na lastništvo zemlje.

V Sloveniji s kmetom kot enim od nosilcev kmetijske proizvodnje resno računamo tudi v bodoče. Pri tem pa se ni mogoče sprijazniti z nizko produktivnostjo dela, avtarktično usmeritvijo kmetij v naturalno proizvodnjo ter njihovo zaprtostjo v okvire drobne posesti. Modernizacija zasebnega kmetijstva torej ne more biti avtonomen proces, ampak je del družbeno organiziranega procesa izvajanja planov.

Kmetje naj na osnovi vključevanja v kmetijske zadruge, temeljne organizacije kmetijstva ali v kooperaciji z organizacijami združenega dela v okviru temeljnih planov teh organizacij, specializacije proizvodnje, modernizacije objektivne opreme, ob njihovem skupnem uporabljanju ali celo na podlagi skupne izgradnje proizvodnih objektov in skupne rabe zemlje, postanejo po kvaliteti in količini proizvodnje vse bolj enakovredni družbenim obratom. Tu je naloga nosilcev zemljiške politike, zlasti zemljiške skupnosti in občin ob podpori subjektivnih sil, da zagotove načrtno izvajanje melioracij, komasacij in združevanja zemljišč za skupno obdelavo, zato da bi dosegli dosledno izvedbo sprejetih planov. Zato se ne smemo ustrašiti tudi z zakonom predvidenih ukrepov za oblikovanje večjih kompleksov, če se s plani dogovorjena politika ne izvaja.

Po drugi strani nasprotujemo pojavom, ko premalo premišljeni in ozko dogovorjeni, nedemokratski postopki ustvarjajo negativno razpoloženje med kmeti in občani pri izvajanju prostorsko-ureditvenih operacij. S tem se ne le podaljšujejo upravni postopki s številnimi pravnimi spori, ruši se tudi zaupanje kmetov v celoten sistem zemljiške politike.

Upravni organi, kmetijske zemljiške skupnosti in kmetijske organizacije združenega dela, zlasti zadržne organizacije morajo odločno preprečevati ponovno drobitev že urejenih zemljišč, poenostavljanje in spreminjanje proizvodnih programov, ki so utemeljevali posamezne zemljiške posege in privatizacijo družbenih sredstev, ki so bila vložena v prostorsko-ureditvene operacije. V mnogih občinah se prepogosto zadovoljijo le s posegom v zemljiško strukturo, zanemarjajo pa proces podružbljanja proizvodnje, urejanje obveznosti kmetov glede organiziranega plasmaja proizvodnje in tako dalje. Po opravljenih prostorsko-ureditvenih posegih je treba razvijati skupne naložbe zasebnih in družbenih sredstev in razvijati odnose skupnega prihodka, kar je edina garancija, da bodo obsežni posegi v zemljiško strukturo družbeno učinkoviti.

V celoti gledano predstavlja sedanja in še napredujoča razdrobljenost zemljiškega sklada v Sloveniji največjo oviro za hitrejši razvoj dohodkovno učinkovitega, produktivnega in na velikih kompleksih družbene in združene zasebne zemlje organiziranega kmetijstva. To je hkrati temeljni razlog pritiskov na cene kmetijskih pridelkov. Razdrobljeno gospodarjenje ne prenese obsežnega opremljanja z drago mehanizacijo in obremenitev z odplačilnimi obveznostmi in ne omogoča cenejše proizvodnje. V tem so tudi razlogi, da se mladi ljudje premalo odločajo za kmetijske poklice.

Kljub številnim nespornim argumentom o pomembnih dosežkih kmetijskega zadržništva, ki jih podajamo v poročilu, ne moremo mimo nekaterih dejstev, ki narekujejo večjo skrb in pozornost v občinah do delovanja in organiziranosti organizacij združenih kmetov.

Ob sorazmerno uspešni formalno-pravni prilagoditvi teh organizacij določbam zakona o združevanju kmetov, so v njih še vedno prevladujoči kupoprodajni odnosi in ni dovolj uveljavljena vloga kmetov kot subjektov združevanja. Vloga kmetov pri opredeljevanju planov in tekoče poslovne politike je premajhna in je preveč v rokah delovnih skupnosti zadrug. Prevladuje kratkoročna, komercialna usmerjenost, namesto proizvodnega združevanja, kar pogojuje tudi prevladujoč vpliv administrativnih in komercialnih služb, ki so se razširile na račun stagnacije proizvodno-tehnološke in pospeševalne službe združenih kmetov.

Še posebej je med delavci in združenimi kmeti premalo zasidrana zavest o nujnosti krepitve družbeno-lastniških odnosov znotraj zadruge na osnovi združevanja in podružbljanja dela, skupnega ustvarjanja akumulacije in s tem večje skupne materialne osnove dela združenih delavcev in kmetov, in zavest, ki nasprotuje popolni delitvi dohodka zadružne organizacije.

Takšno stanje se kaže v navidezni neakumulativnosti kmetijske zadružne dejavnosti, dejansko pa je posledica stagnacije v procesu podružbljanja kmetijstva, ob hkratnem relativnem izboljševanju ekonomskega položaja in socialne varnosti članov in kooperantov. Zato predlagamo, da se v občinah temeljito analizira poslovanje zadružnih organizacij in da končno že opustimo kupoprodajne odnose na osnovi predpisanih cen in vzpostavimo odnose pridobivanja skupno ustvarjenega dohodka in skupnega dohodka na podlagi skupnega planiranja.

S spremembo družbenoekonomskih in samoupravnih odnosov morajo zadružne organizacije v pravem pomenu postati organizacije združenih kmetov. Tako bomo dosegli, da bodo kmetje iz dela na lastnih in združenih ter družbenih sredstvih lahko prišli do večjega dohodka. Pri tem pa bo treba z boljšo povezanostjo kmetijstva in gozdarstva upoštevati tudi dohodke iz gozdarske dejavnosti, kar bo omogočilo, da bo zlasti socialna varnost kmečkega prebivalstva v hribovitih območjih večja in bolj stabilna.

Praksa delitve skupnega prihodka in dohodka, kakršna se je uveljavila v hmeljarstvu, vinogradništvu in perutninarstvu, je seveda uporabna tudi za hitrejši razvoj govedoreje. Pri govedoreji pa je notranja dohodkovna povezanost v zadružnih organizacijah minimalna, kar je razlog stalnim oscilacijam proizvodnje in ponudbe, velikim izgubam v delu klavniške industrije, odlivanju blaga po vzporednih prodajnih kanalih, mimo družbeno organiziranih, ob nenehnem povečevanju cen. Prav govedoreja kaže, da ni dovolj le organizirati proizvodnjo. V zadružnih organizacijah ter med njimi in predelovalno industrijo oziroma trgovino je treba vzpostaviti odnose skupnega prihodka. Tako bo mogoče obenem s primerno politiko proizvodnih stimulacij iz samoupravnih skladov doseči trajno proizvodnjo in dohodkovno stabilnost celotne proizvodnje oziroma reprodukcijske verige ter amortizirati rizike.

Posebej kaže opozoriti na to, da se v sedanjih odnosih, ki smo jih opisali, vse bolj potrjuje teza, da združeni kmetje nimajo ekonomskih prednosti pred nezdruženimi. To pa je razumljivo, ker ekonomske prednosti ne nastajajo s samo člansko ali kooperantsko pogodbo, temveč s tehnološko dognano, združeno proizvodnjo, večjo produktivnostjo živega dela, večjimi pridelki in zagotavljenim plasmajem ob urejenih dohodkovnih odnosih.

Ob koncu dovolite, tovarišice in tovariši delegati, da opozorimo na pomembno dejstvo iz analize, ki v marsičem ni le ilustracija stanja, ampak pomemben vzrok prepočasnemu materialnemu in družbenoekonomskemu razvoju

v kmetijstvu. Gre za pomanjkljivo in pogosto neustrezno ter ne dovolj strokovno kadrovske sestavo v občinskih organih, kmetijskih zemljiških skupnostih in kmetijskih organizacijah. Politika štipendiranja, zaposlovanja in usmerjanja kadrov je pot za boljše reševanje tega vprašanja.

Tovarišice in tovariši delegati! Strinjamo se z ugotovitvami iz skupščinske razprave, da mora biti stabilna in dolgoročno usmerjena ekonomska politika neposreden sestavni del izvajanja kmetijske zakonodaje. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije bo v drugi fazi obravnave gradiva predlagal poleg sprememb v obravnavani zakonodaji tudi dopolnitve davčne zakonodaje ter do takrat pripravi predlog za zagotavljanje sredstev za intervencije v kmetijstvu in za nekatere ukrepe ekonomske politike v kmetijstvu. Pri slednjem bo treba upoštevati plansko opredelitev, da imajo pravico do družbenih stimulacij kot so premije, regresi, dobave reprodukcijskega materiala tisti delavci in kmetje v temeljnih in združnih organizacijah, ki izpolnjujejo s plani, s samoupravnimi sporazumi in pogodbami sprejete obveznosti. Pri tem Izvršni svet izhaja iz prepričanja, da se poročilo v celoti vključuje s spodbujanjem dobrega in uspešnega in oceno slabega oziroma nedoslednega v stabilizacijska prizadevanja.

Kmetijska zakonodaja je predvsem sistemska podlaga za urejanje odnosov med kmeti in delavci v kmetijskih organizacijah in zemljiških skupnostih za delovanje republiških in predvsem občinskih organov ter delavcev in kmetov v samoupravnih interesnih skupnostih in s tem pomemben del kmetijske politike. Zategadelj je skupščinska razprava podlaga za obračun z nedoslednostjo in oportunitizmom, pritisk za konkretno delo, za katero ni receptov v zakonodaji, in lahko veliko prispeva k ustvarjanju spodbudne družbene klime za razvoj kmetijstva. V Izvršnem svetu, v občinah in še posebej kmetom, kmetijskim organizacijam ter drugim družbenim dejavnikom pa pomeni usmeritev za nadaljnje delo in oblikovanje ukrepov, ki bodo zagotovili večjo stabilnost v razvoju kmetijstva. Zato podpiramo predlog, da se ob številnih dosedanjih razpravah o poročilu oziroma ob analizi, ki so že tekle v družbenopolitičnih organizacijah in v delovnih telesih Skupščine, odpre tudi poglobljena razprava v občinah, kmetijskih organizacijah in skupnostih ter zborničnih združenjih. Namen je, da na podlagi poročila vsi ti družbeni dejavniki opredelijo ukrepe in programe za odpravo pomanjkljivosti vsak v svojem okolju, tako da bi lahko Skupščina v drugi fazi sprejela dokument, ki bo trajnejša opredelitev za ravnanje vseh nosilcev kmetijske proizvodnje in drugih dejavnikov v občinah in v republiki glede dopolnitev in izvajanja kmetijske zakonske ureditve. Hvala lepa!

Predsedujoča Tina Tomlje: Hvala lepa, tovariš Klemenčič! Dajem besedo predsedniku Samoupravne interesne skupnosti za ekonomske odnose s tujino SR Slovenije tovarišu Janezu Bedini.

Janez Bedina: Tovarišice in tovariši delegati! Dovolite mi, da na začetku dam najprej informacijo o zunanjetrgovinski menjavi, predvsem o izvozu in uvozu blaga s 15. 10. 1981, v primerjavi s stanjem v Jugoslaviji in še posebej podatke o konvertibilnem izvozu za 26. 10. 1981, predvsem v odnosu na projekcijo plačilne bilance Slovenije.

Slovenija je do 15. 10. 1981 izvozila v celoti za 17 odstotkov več blaga kot v enakem obdobju lani, pri čemer je za 5 odstotkov povečala svoj skupni uvoz. Na konvertibilno področje je do 15. 10. povečala svoj izvoz za 8 odstotkov in

na ta način dosegla 26 odstotkov celotnega konvertibilnega izvoza blaga od vseh republik in pokrajin. V Jugoslaviji je pokritje uvoza z izvozom na konvertibilno področje ostalo do 15. 10. nespremenjeno in znaša 49 odstotkov. Slovenija pa je stopnjo pokritja povečala od 67,8 odstotka na 70 odstotkov, pri tem pa je treba še povedati, da je v letošnjih podatkih zajet tudi uvoz nafte za potrebe Slovenije, ki lansko leto še ni bil zajet.

Ostale republike so pokritje žal poslabšale, tako da bi lahko ocenjevali podatke za Slovenijo kot relativno ugodne. Kljub temu, da so torej podatki za naša zunanjetrgovinska gibanja, lahko rečem, v odnosu na stopnjo pokritja in v primerjavi z drugimi v Jugoslaviji, relativno ugodni, pa še naprej bistveno odstopamo od projekcije plačilne bilance na konvertibilnem področju.

Situacija pa se bistveno izboljšuje. Od preseganja predvidenega deficita v projekciji plačilne bilance z dne 31. 8. za 325 milijonov dolarjev, je stanje 26. 10. tako, da presegamo to projekcijo še za 198 milijonov dolarjev, saj smo do 26. 10. izvozili za 140 milijonov dolarjev blaga oziroma po predvideni projekciji zaostajamo še za 195 milijonov dolarjev, medtem ko je uvoz blaga v odnosu na projekcijo samo še za 3 milijone dolarjev večji kot je bil s projekcijo predviden. Stopnja pokritja je bila po projekciji za to razdobje planirana 83,2 odstotka, dosegamo pa jo z 72 odstotki.

Tovarišice in tovariši delegati! Dovolite mi, da v podkrepitev gradiv, ki smo jih predložili in v katerih smo zlasti želeli odgovoriti na vprašanja, ki so bila zastavljena v vaši Skupščini, dodam nekaj misli glede nalog, ki nas čakajo v prihodnje.

Naj začnem z ugotovitvijo, da smo kljub temu, da je zakon o deviznem poslovanju in kreditnih odnosih s tujino bil sprejet že leta 1977 in da se politično vsak dan posebej opredeljujemo za samoupravni pristop v razreševanju problematike zunanjetrgovinskih odnosov, šele na začetku uresničevanja takih odnosov. Če želimo, da bi tak pristop hitreje in pomembneje uveljavljali v prihodnjem razdobju, se zavzemam za to, da bi bilo na vsak način treba zaostrii odgovornost za devizno likvidnost v združenem delu in združenemu delu prepustiti, da v celoti sam ureja te odnose. To pa pomeni, da ne gre samo za gospodarjenje z devizami nosilcev te zunanjetrgovinske aktivnosti, ampak predvsem za njihove obveznosti do samoupravnega sporazumevanja, do planiranja in usklajevanja lastnih planov izvoza in uvoza oziroma blaga in storitev, da to pomeni predvsem izvrševanje dogovorjenih obveznosti. To so točno tista področja, na katerih smo v letošnjem letu lahko beležili največja odstopanja, saj smo lahko ugotavljali, da se samoupravni sporazumi, sklenjeni bilateralno, ne uresničujejo, da se ne izvršujejo obveznosti do bank, pa tudi da se ne izvršujejo v samoupravni interesni skupnosti usklajeni plani izvoza in uvoza in da je vse to povzročilo težave, v katerih se trenutno na tem področju nahajamo.

Zavzemal bi se torej za to, da je treba vzpostaviti take odnose med nosilci zunanjetrgovinske aktivnosti, v katerih bo predvsem zaostrena njihova odgovornost za celotno poslovanje. To pa bomo dosegli samo tako, da bomo poskrbeli za večjo kontinuiteto, za konsistentnost institucionalnih pogojev, v katerih združeno delo dela, da se bomo zavzemali povsod, na vseh nivojih za to, da bomo spoštovali sprejete sistemske rešitve in ne bomo parcialno in vedno znova s kratkoročnimi ukrepi posegali na ta področja, pogosto z ukrepi, ki so v nasprotju z osnovno sistemsko rešitvijo. Zavzemam se torej za to, da je treba ukrepati na področju razpolaganja z deviznimi sredstvi, torej v fazi, ko se v gospodarstvu odločajo o razpolaganju s sredstvi, da je treba omejevati raz-

polaganje z deviznimi sredstvi, ne pa ukrepati na področju carinjenja, na področju prijavljanja uvoza blaga, da je treba vnaprej predvideti sankcije in te sankcije vnesti v samoupravne sporazume za tiste, ki ne izvršujejo sprejetih obveznosti po usklajenih planih, oziroma samoupravnih sporazumih, ne pa preprečevati, da bi se že plačano blago lahko ocarinilo, in da bi omejevali tudi tiste, ki so svoje obveznosti na izvoznem področju izvršili. Vse to preveč pogašamo pri kratkoročnih ukrepih, s katerimi se srečujemo, ko največkrat ukrepamo samo na posameznem področju zunanjetrgovinske menjave, kot je to trenutno pri izvozu in uvozu blaga, ne gledamo pa celovitosti teh zunanjetrgovinskih poslov. Tako zanemarjamo na primer storitve, ki so za Slovenijo prav gotovo eden zelo pomembnih dejavnikov za povečanje zunanjetrogovinske menjave v prihodnje, saj bi zaradi ugodne geografske lege lahko veliko več iztržili ne samo na področju turizma, ampak tudi in predvsem na področju transporta. Tako pa transport zanemarjamo in mu ne nudimo tistih možnosti, ki bi jih lahko imel in s katerimi bi prispeval k izboljšanju plačilne bilance Slovenije.

V SISEOT menimo, da nas tu čaka še veliko dela in da je treba osnovne naloge izvrševati predvsem na področju planiranja in usklajevanja planov naših članic. Menimo, da bo storjen bistven napredek šele tedaj, če bomo uspeli samoupravne plane uskladiti po novih kriterijih, za katere se zavzemamo, ne da bi se še naprej slabšalo razmerje med izvozom in uvozom blaga in storitev, ki ga planira vsak od udeležencev v našem samoupravnem sporazumevanju. Zlasti bi se morali upoštevati novi kriteriji, predvsem pa tisti, v kolikšnem obsegu je konvertibilni izvoz udeležen v skupni realizaciji. Zavzemamo se za to, da naj se bolj povečuje izvoz tistih, ki imajo relativno majhno udeležbo pri konvertibilnem izvozu v celotnem prihodu in da lahko počasneje narašča tam, kjer so ti deleži bili že dokaj visoki, zato, da bi se izvozne obveznosti porazdelile pravičnejše oziroma enakomernejše, zlasti pa, da bi se skozi večji izvoz zagotovil razvoj tudi tistim, ki so zaostajali, saj vemo, da je izvozna komponenta zelo pomembna razvojna komponenta, ki zagotavlja večjo konkurenčnost in tudi večji napredek. Predvsem pa je treba skozi tako porazdelitev izvoznih obveznosti omogočiti, da bi sprejeti plani bili predvsem neke vrste družbena norma, kar bi pomenilo, da doseganje planskih rezultatov pomeni večjo možnost razpolaganja z ustvarjenimi deviznimi sredstvi. Razpolaganje z deviznimi sredstvi predstavlja namreč še vedno glavnega spodbujevalca za povečevanje izvoza, za rast produktivnosti dela in proizvodnje v celoti, zato menimo, da si je treba prizadevati ustvariti tak mehanizem, ki bo stimuliral k še večjemu izvozu. To hkrati pomeni tudi lažje delo tistim, ki že več izvažajo. Ta rast naj bi bila predvsem nadaljnji spodbujevalec, ne pa omejevalec izvoza, zato menimo, da je ta kriterij eden od izredno pomembnih.

Prav tako menimo, da bi bilo treba s pomočjo ukrepov bolj kot doslej spodbujati tako politiko izvoza, s katero bi dosegli, da se v manjši meri povečuje izvoz surovin in reprodukcijskega materiala in sestavnih delov, veliko bolj pa izvoz končnih proizvodov. To bomo lahko dosegli tako, da bomo izvozne obveznosti porazdelili bolj na tiste, ki izvažajo končne proizvode, kot pa na tiste, ki izvažajo surovine, predvsem pa da s sitemom izvoznih stimulacij spodbudimo, da bi blago z višjo stopnjo obdelave imeli višje izvozne stimulacije kot izvoz surovin.

Na področju stimulacij menimo, da je nujno potrebno, da se predvsem proizvodi visoke stopnje obdelave ustrezneje stimulirajo, kot pa je to predvideno

v zveznem sporazumu. Naloga, ki jo moramo izboriti na nivoju federacije je, da kolektivi v samoupravnem sporazumu najdejo spodbudo predvsem za izvoz končnih proizvodov, ne pa za izvoz surovin in polizdelkov. Posebej v Sloveniji smo mnenja, da bi bilo primerno materialno okrepiti položaj izvoznikov na ta način, da bi iz dohodka TOZD zbrali sredstva po deležu uvoza in iz dohodka TOZD neizvoznikov za izvoznike. Te izvoznike bi razdelili po njihovi udeležbi konvertibilnega izvoza v celotnem prihodku na posamezne razrede. V odvisnosti od tega, kakšen delež konvertibilnega izvoza dosega v celotnem prihodku, bi dali tudi dodatne stimulacije, ki naj bi trajno krepile materialni položaj izvoznikov. S tem bi jih spodbujali k večji udeležbi konvertibilnega izvoza v celotnem prihodku, to je, da bi ob nižji stopnji rasti industrijske proizvodnje dosegali bistveno večjo rast konvertibilnega izvoza.

In končno menimo, da bi bilo treba tudi značaj samoupravne interesne skupnosti za ekonomske odnose s tujino spremeniti predvsem v tem, da bi njeno organiziranost po enotah in delovanje strokovnih služb prilagodili potrebam izvoza. Menimo, da bi enote morale biti v bodoče neke vrste planske poslovne skupnosti, ki bodo skupaj opredeljevale izvozne naloge in tudi medsebojne odnose, ne samo na področju zunanjetrgovinskih odnosov, torej izvoza in uvoza blaga, temveč da bodo predvsem nosile tudi skupen riziko izvoznih poslov, ko se bodo organizirale v medsebojnih odnosih po kriterijih, ki vladajo na trgih, kamor naj se to blago izvaža, da bo strokovna služba v veliko večji meri zasledovala ne samo izvozno-uvozna gibanja po carinskih deklaracijah ene in druge vrste, ampak predvsem zasledovala, kako teče sklepanje izvoznih poslov, skratka, da bo celoten mehanizem skupnosti v funkciji izvoza. S tem bi skupnost pridobila na kvaliteti dela in postala tisto, kar do sedaj še ni uspela biti, to je, da ne bi le potrjevala in dajala soglasja, ampak aktivno prispevala k večjemu izvozu. Hvala lepa.

Predsedujoča Tina Tomlje: Hvala lepa, tovariš Bedina. Dajem besedo tovarišu Silvu Gorencu, predsedniku Odbora Zbora občin za družbenoekonomske odnose in razvoj in predsedujočemu konference delegatov, ki obravnava temo izgub.

Silvo Gorenc: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupščina SR Slovenije je na zasedanju 28. julija letos v stališčih in sklepih med drugim zahtevala podrobnejše poročilo o problematiki izgub. Poročili Gospodarske zbornice in Sklada skupnih rezerv gospodarstva Slovenije ter informacijo Službe družbenega knjigovodstva obravnavamo na današnjih sejah zborov.

Zato mi dovolite, da vas na kratko seznanim s potekom dosedanje obravnave teh gradiv in s predlogom ugotovitev, predlogov in sklepov, ki ste jih prejeli danes na klop. Vsa gradiva je 19. tega meseca obravnavala konferenca delegatov, na kateri so sodelovali člani Odborov Zbora združenega dela za družbenoekonomske odnose, družbenoekonomski razvoj in za finance, člani Odborov Zbora občin za družbenoekonomske odnose in razvoj in za finance in člani Odbora Družbenopolitičnega zbora za družbenoekonomske odnose, člani Komisije Skupščine SR Slovenije za družbeno nadzorstvo, predstavniki Republiške konference Socialistične zveze Slovenije, predstavniki Republiškega sveta Zveze sindikatov, člani delegacije Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine Jugoslavije, delegati iz SR Slovenije v Zveznem zboru

Skupščine SFR Jugoslavije, predsedniki delavskih svetov in vodje konferenc delegacij delovnih organizacij Salonit-Anhovo, Industrija motornih vozil Novo mesto, INA Nafta Lenava, Gorenje-Velenje, Cimos Koper in Rudnik svinca in topilnica Mežica.

Vabljeni so bila tudi vsa splošna združenja. V delu konference pa so delovali še predstavniki Izvršnega sveta naše Skupščine, predstavniki Republiškega družbenega sveta za gospodarski razvoj in ekonomsko politiko, predstavniki SISEOT, predstavniki področnih bank, družbeni pravobranilec samoupravljanja SR Slovenije, predstavnik Inštituta za ekonomske raziskave. Sodelovali so tudi vsi predlagatelji poročil.

Na sestav konference sem namenoma opozoril predvsem z namenom, da poudarim, da je sklic takšne konference delegatov novost pri delu zborov naše delegatske Skupščine, saj je bila ta konferenca prvi primer v tem mandatu, da smo obravnavali kakšno pomembnejše vprašanje, ki je uvrščeno na seji zborov Skupščine na takšen način. Tak način obravnave pa posebno izhaja tudi iz že omenjenih julijskih sklepov in stališč zborov, s katerimi smo zahtevali od neposredno odgovornih nosilcev družbenega planiranja, podpisnikov dogovora o temeljnih družbenega plana in drugih odgovornih družbenih subjektov poročila o vzrokih za odstopanje od dogovorjene razvojne politike o ukrepih in aktivnostih za odpravljanje ugotovljenih neskladij in problemov in seveda tudi o konkretni odgovornosti za ugotovljeno stanje. Prav te naloge so temeljni sestavni del periodičnega delovnega načrta zborov Skupščine za zadnje trimesečje letošnjega leta glede na značaj programiranja dela zborov in Skupščine, pa tudi osnova za obravnavanje teh vprašanj v občinskih skupnostih, v samoupravnih interesnih skupnostih, v družbenopolitičnih organizacijah in tako dalje.

Torej gre za neodložljivo nalogo, saj je nemogoče načrtovati politiko družbenoekonomskega razvoja v letu 1982 in sprejemati dokumente, ne da bi predhodno obravnavali na julijski seji ugotovljene razvojne probleme po posameznih področjih oziroma ne da bi vsaj vedeli, kako jih bomo odpravljali ali vsaj ublažili in kakšen bo njihov vpliv na razvojne možnosti v naslednjem letu, pa tudi v celotnem srednjeročnem obdobju.

Med vsemi temi vprašanji imajo gotovo zelo pomembno mesto tudi izgube v združenem delu, zlasti tiste, ki se pojavljajo zaporedoma več let. Zato smo na konferenci poskušali ugotoviti, kaj so objektivni in kaj subjektivni vzroki za nastajanje izgub v našem gospodarstvu, kakšen odnos bo imelo združeno delo do sanacije izgub, ko gre za izgube v proizvodnji, ki jo nujno potrebujemo, da se bo razvijala v skladu s sprejeto razvojno politiko, pa so izgube posledica neugodnih naložbenih pogojev, ali še vedno ne dovolj urejenih odnosov na področju dohodkovnega povezovanja ali politike cen. Ugotoviti smo želeli tudi, kakšen odnos naj ima združeno delo do izgub, ki so posledica zgrešenih poslovnih odločitev, ali preambiciozne razvojne politike, pa tudi vztrajanja na proizvodnji, ki je nenehno v izgubi in tudi ni v skladu z razvojnimi cilji, obenem pa tudi opredeliti odnos do izgub, ki so posledica slabega dela, slabe organizacije, nizke produktivnosti in podobno, ter do izgub, pri katerih se vse preveč zanašajo na reševanje s širšo družbeno solidarnostjo, kar je doslej več ali manj tudi uspevalo.

Prav tako smo želeli opredeliti odnos do sanacijskih programov, ki se v vrsti organizacij združenega dela ponavljajo iz leta v leto in v bistvu ničesar ne

sanirajo, temveč so, kot izhaja iz poročil, v glavnem samo formalni, s ciljem pokriti izgubo.

Prav tako smo želeli poenotiti opredelitve glede ugotovljenih nezakonitosti pri pokrivanju izgub in pomanjkljivosti v predsanacijskih in sanacijskih postopkih, opredeliti ravni solidarnosti in se dogovoriti, da slabo delo ne more več računati s solidarnostjo; še zlasti če kljub izgubam nadpovprečno povečujejo osebne dohodke. Spregovorili pa smo tudi o konkretnih ukrepih za odpravljanje vzrokov izgub in o odgovornosti, tudi osebni.

Predvsem pa želim poudariti, da smo bili enotni, da izgube niso vselej samo problem prizadetih organizacij združenega dela, temveč tudi problem združenega dela in družbe v celoti, saj se posledice izgub odražajo v zmanjševanju možnosti družbenega razvoja in tudi v slabšanju socialne varnosti delovnih ljudi, pri čemr pa je potrebno ločiti subjektivne in objektivne vzroke. Odgovornost celotnega združenega dela in njegov interes pri tem mora biti toliko večji tudi zato, ker je sanator izgub tako ali drugače vendar vselej združeno delo. Odgovornost delovnih ljudi v organizacijah združenega dela, kjer nastajajo izgube, pa se zato mora izražati v odgovornosti drugih delov združenega dela, ki sanacije s svojimi delovnimi rezultati omogočajo, in tudi v njihovi odgovornosti za gospodarjenje z družbenimi sredstvi po načelih dobrega gospodarjenja. Zato smo poudarili, da morajo delavci v organizacijah z izgubo odpravljati subjektivne vzroke za izgube in ne vsega skupaj prevračati samo na objektivne vzroke in na okoliščine izven njih.

V okviru teh pglavlitnih usmeritev, na podlagi razprave na konferenci in v skladu s pooblastili konference, da njeno predsedstvo, ki so ga sestavljali predsedniki vseh pristojnih delovnih teles, pripravi predlog dokumenta za današnjo sejo zborov, je pripravljen predlog ugotovitev predlogov in sklepov, ki ste ga prejeli danes na klop.

V I. točki naj Skupščina glede na ugotovitve konference poudari, da se izgube v gospodarstvu v Sloveniji po obsegu in številu povečujejo, da se pri pripravi in sprejemanju sanacijskih programov praviloma ne spoštuje zakona o sanaciji, da so ti programi pripravljene v glavnem le z namenom zagotoviti potrebna sredstva za poravnavanje ugotovljenih izgub in ne za trajno odpravljanje njihovih vzrokov, da se pri tem ne upošteva enotna metodologija za pripravljanje sanacijskih programov, da se ne uveljavlja solidarnost med organizacijsko, dohodkovno, poslovno in drugače povezanimi temeljnimi organizacijami in da se prepočasi uveljavlja vzajemna in solidarna odgovornost vseh delavcev v delovnih organizacijah, na kar posebej opozarja poročilo Sklada skupnih rezerv Slovenije.

Poudari naj tudi, da se povečujejo pritiski za širšo družbeno solidarnost pri zagotavljanju sanacijskih kreditov, da so upravljalci bank pri odobravanju sanacijskih kreditov premalo kritični in ne prevzemajo odgovornosti in rizika za odločitve ter da ne razpolagajo dovolj odgovorno s sredstvi, združenimi v bankah, kar je eden od razlogov, zaradi katerega pri sanacijah prevladujejo kreditni odnosi namesto dohodkovnega povezovanja.

Prav tako smo menili, da je samoupravno in družbeno nadzorstvo premalo učinkovito, saj se komisija za ugotavljanje odgovornosti v predsanacijskih in sanacijskih postopkih ne ustanavljajo in se za to le poredkoma uveljavlja individualna in kolektivna odgovornost za nastale izgube. Ob neodgovornem ravnanju z družbeno lastnino slabi gmotna podlaga samoupravljanja in oblasti

delavskega razreda ob dejstvu, da so izgube posledica številnih subjektivnih slabosti v teh organizacijah, ki so v aktu podrobno navedeni.

Posebno pa je opozorjeno, da so nekatere izgube tudi posledica prepogostega spreminjanja pogojev gospodarjenja, neučinkovitih ter premalo usklajenih ukrepov ekonomske politike in drugih vplivov, vključno z različnimi pritiski, ki smo jih ugotavljali že pri obravnavanju problematike investicij.

V drugem delu je v posameznih točkah najprej poudarjeno, da naraščanje izgub zmanjšuje uspešnost splošnih družbenih prizadevanj za gospodarsko stabilizacijo. Zato se zahteva, da se uveljavlja odgovornost, da se dosledno izvajajo vse oblike samoupravne delavske kontrole za ugotavljanje in odpravljanje subjektivnih vzrokov izgub in da skupščine družbenopolitičnih skupnosti ter organi državnega in družbenega nadzora v skladu z ustavno obveznostjo učinkoviteje nadzirajo zakonitost dela in poslovanja.

Posebej je poudarjen problem organizacij, ki poslujejo z izgubo že več let, zato je predlagano, da morajo delavci, še posebej pa delavski sveti, delegacij in poslovodni organi v teh organizacijah sprejeti oziroma predlagati trajnejše rešitve v sodelovanju z drugimi odgovornimi subjekti. Nato je podrobno predlagano postopanje v primerih ugotovljenih objektivnih vzrokov, to je točka 2, poglavje II glede na družbeni plan in značaj proizvodnje z vidika interesov in pogojev drugih organizacij.

Podrobno so opredeljeni tudi solidarnostni krogi v dohodkovnih in drugih povezavah ter oblike širše solidarnosti. Če pa gre za subjektivne vzroke je predlagano, da se oceni ekonomska in družbena utemeljenost takšne proizvodnje, pri čemer se morajo Gospodarska zbornica in splošna združenja v skladu s svojo odgovornostjo s tehnološko in kadrovsko pomočjo tvorno vključiti v izdelavo takšnih sanacijskih programov. Pravočasno se morajo vključiti tudi skupnosti za zaposlovanje, ki morajo pripraviti svoje programe in ukrepe za prezaposlitev oziroma prekvalifikacijo. Posebej so obravnavane organizacije, ki prvič poslujejo z izgubo. Delavski sveti, delegacije in še posebej poslovodni organi v teh organizacijah morajo v skladu s svojo odgovornostjo sproti ocenjevati in spremljati rezultate sanacij in po potrebi tudi predlagati dodatne ukrepe, pri čemer imajo posebno odgovornost za predložitev strokovnih in materialno učinkovitih programov za sanacije strokovne službe.

Ločeno so navedene usmeritve glede izvajanja dogovorjene politike osebnih dohodkov zgubašev, saj morajo biti osebni dohodki odvisni od rezultatov gospodarjenja in od uspešnosti uresničevanja predsanacijskih in sanacijskih postopkov, vključno s soodvisnostjo osebnih dohodkov drugih delov v delovni organizaciji. Vse to zadeva tudi vprašanja solidarnosti, zato se predlaga obveznost uskladitve samoupravnih splošnih aktov.

Konferenca je, upošteva opredelitve Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, tudi ugotovila, da je neustrezna politika osebnih dohodkov v nekaterih organizacijah združenega dela, ki poslujejo z izgubo, ovira za učinkovitejšo pripravo sanacijskih programov in trajno odpravo vzrokov izgub, saj delavci prejemajo nespremenjene osebne dohodke ali jih celo povečujejo, prav tako pa ne odgovarjajo za druge posledice slabega gospodarjenja. Ta vprašanja naj zato proučijo udeleženci dogovora o družbeni usmeritvi razporejanja dohodka, vključno s problematiko zajamčenih osebnih dohodkov.

Glede na ugotovitev, da so med objektivnimi vzroki za izgube ponekod tudi neustrezna razmerja v cenah, naj Republiška skupnost za cene, Gospodarska

zbornica Slovenije in Republiški komite za tržišče in splošne gospodarske zadeve ocenijo, v kolikšni meri globalna nesorazmerja v cenah pogojujejo izgube.

V imenu konference delegatov tudi predlagamo, da se problematika izgub čimprej obravnava v skupščinah občin, zlasti v zborih združenega dela, da se splošna združenja, upravljalci bank in organi skladov skupnih rezerv v skladu s svojimi pristojnostmi vključijo že v predsanacijske postopke in v pripravo sanacijskih programov in da svoje odločitve v potrebnih naložbah za uresničitev sanacijskih programov utemeljujejo s kriteriji prestrukturiranja gospodarstva, upošteva ravnino solidarnosti; da se samoupravna interesna skupnost za ekonomske odnose s tujino in njene enote tvorno vključijo v sanacijske postopke in preverijo, kako so v sanacijskih programih upoštewane realne plačilno-bilančne možnosti in izvozne možnosti.

In končno je v tretjem delu predlagana zadolžitev Izvršnemu svetu za poročanje po zaključnih računih za leto 1981, pri čemer je posebej poudarjeno, da poročilo Gospodarske zbornice Slovenije ni dovolj analitično, pa tudi informacija Službe družbenega knjigovodstva se omejuje le na prikaz stanja, čeprav mora ta služba organe upravljanja in družbenopolitične skupnosti sproti seznanjati s pojavi in vzroki slabega gospodarjenja.

Takšno stališče je bilo sprejeto tudi zaradi tega, ker v poročilih ni celovitih analiz o vzrokih izgub večjih zgubašev, saj so bile celo ocene o višini izgub bistveno različne. Tudi zaradi tega je potrebno po zaključnih računih za leto 1981 pripraviti zelo konkretno in natančno poročilo o izgubah, vzrokih in odgovornostih zanje.

Tovarišice in tovariši delegati! Predlagam, da predlog akta, ki sem ga na kratko obrazložil, sprejmete.

Ob tem vas obveščam, da je predsedstvo konference kot predlagatelj prisotno na sejah, da bo spremljalo razpravo in po potrebi predlagalo dopolnitve in spremembe predloga.

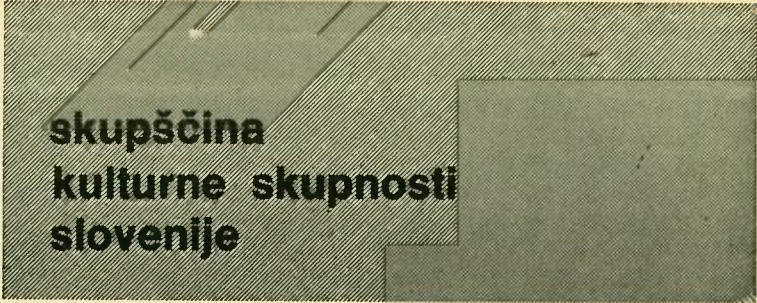
Obenem in kot zaključek pa mi dovolite, da vas obvestim, da smo bili na konferenci seznanjeni s sanacijskimi programi nekaterih udeležencev konference, s stališči združene banke, sklada skupnih rezerv in Službe družbenega knjigovodstva. Poudariti moram, da smo se v razpravah o vzrokih izgub razhajali predvsem pri ocenjevanju objektivnih in subjektivnih vzrokov izgub, pri čemer so predstavniki delovnih organizacij, tako imenovanih velikih zgubašev, kot na primer Cementarne-Anhovo, Rudnika Mežica, IMV Novo mesto in Gorenja Velenja navajali, da so vzroki za izgube predvsem objektivne narave. S tem konferenca ni soglašala, čeprav je ugotovila, da gre pri posameznih izgubah tudi delno za objektivne vzroke. Tudi zaradi tega smo se odločili, da v predlogu akta podrobno opredelimo postopke, ravnanje in odgovornosti pri sprejemanju sanacijskih programov in odpravljanju vzrokov izgub, in to ločeno objektivnih in ločeno subjektivnih, ob odgovornosti vseh in vsakogar s posebnimi zadolžitvami posameznim organizacijam in skupnostim, kar je bil tudi namen opredelitve te Skupščine na julijskih zasedanjih. Hvala lepa.

Predsedujoča Tina Tomlje: Zahvaljujem se tovarišu Silvu Gorencu za uvodno obrazložitev.

S tem zaključujem skupno zasedanje vseh treh zborov. Prosim delegate Družbenopolitičnega zbora in Zbora občin, da se vrnejo v svoje dvorane, da bi nadaljevali s sejami.

Hkrati prosim tudi skupino delegatov, ki proučuje materialne odnose posebnega družbenega pomena, da bi se sestala v sobi 209 in se opredelila do amandmajev, ki so jih dali delegati iz občine Šiška k predlogu zakona o energetiki.

(Skupno zasedanje vseh treh zborov je bilo končano ob 10.25.)

**skupščina
kulture skupnosti
slovenije**

27. seja

(21. septembra 1981)

Predsedovala Ljudmila Plesničar,
predsednica Zbora izvajalcev Skupščine
Kulturne skupnosti Slovenije

Začetek seje ob 9. uri.

Predsedujoča Ljudmila Plesničar: Tovarišice in tovariši delegati! Pričenjam 27. sejo Skupščine Kulturne skupnosti Slovenije, ki je bila sklicana na podlagi 16. člena statutarnega sklepa. Obvestila bi vas še o tem, da o 3. in 4. točki dnevnega reda odločamo kot enakopraven zbor Skupščine SR Slovenije.

Predlagam, da namesto mene vodi sejo Zbora izvajalcev Dane Debič, delegat Kulturne skupnosti Celje.

Prosim delegate Zbora izvajalcev, da z dvigom rok potrdijo predsedujočega Zbora izvajalcev.

Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Predlagam, da namesto opravičeno odsotne predsednice Zbora uporabnikov Slave Oberlaitove vodi sejo Zbora uporabnikov Niko Šuštarč, delegat Kulturne skupnosti Črnomelj.

Prosim delegate Zbora uporabnikov, da z dvigom rok potrdijo predsedujočega Zbora uporabnikov.

Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

V skladu s 40. členom poslovnika o delu Skupščine bomo najprej izvolili komisiji za verifikacijo pooblastil za današnjo sejo obeh zborov in verificirali njihova pooblastila.

Predlagam, da v obe komisiji za verifikacijo pooblastil izvolimo naslednje delegate:

V Komisijo za verifikacijo pooblastil delegatov Zbora izvajalcev: za predsednico Ano Petek, delegatko Kulturne skupnosti Logatec, za člana pa Janeza

Kavčiča, delegata Kulturne skupnosti Jesenice in Viktorja Stanjka, delegata Kulturne skupnosti Ormož.

V Komisijo za verifikacijo pooblastil delegatov Zbora uporabnikov: za predsednika Štefana Šoštarčiča, delegata Kulturne skupnosti Ravne na Koroškem, za člana pa Anteja Lončarja, delegata Kulturne skupnosti Trebnje in Jurija Bavdaža, delegata Kulturne skupnosti Idrija.

Želi kdo o predlogu razpravljati? (Nihče.) Ker ne želi nihče razpravljati, prehajamo na glasovanje. Glasovali bomo javno z dviganjem rok.

Prosim namestnika predsednikov zborov, da izvedeta glasovanje.

Predsedujoči Zbora izvajalcev Dane Debič: Kdor je za predlagani sestav verifikacijske komisije Zbora izvajalcev, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo glasovanja vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je verifikacijska komisija Zbora izvajalcev soglasno izvoljena.

Predsedujoči Zbora uporabnikov Niko Šuštarič: Kdor je za predlagani sestav verifikacijske komisije Zbora uporabnikov, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo glasovanja vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je verifikacijska komisija Zbora uporabnikov soglasno izvoljena.

Predsedujoča Ljudmila Plesničar: Ugotavljam, da so bili v obe komisiji za verifikacijo pooblastil za 27. sejo Skupščine Kulturne skupnosti Slovenije izvoljeni predlagani kandidati.

Prosim verifikacijski komisiji, da se sestaneta in pregledata pooblastila delegatov ter sestavita poročilo za zbor.

Obveščam vas, da so na 27. sejo Skupščine Kulturne skupnosti Slovenije bili povabljeni predstavniki: Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije, Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, Republiškega sveta zveze sindikatov Slovenije, Zveze socialistične mladine Slovenije, Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, Republiškega komiteja za kulturo in znanost, Zveze kulturnih organizacij Slovenije, člani izvršnega odbora in predsedniki odborov izvršnega odbora.

K 3. in 4. točki dnevnega reda so bili povabljeni predstavniki Društva slovenskih filmskih delavcev, Društva slovenskih likovnih umetnikov, Društva slovenskih skladateljev, Društva slovenskih glasbenih umetnikov, Društva književnih prevajalcev, Združenja dramskih umetnikov, Osnovne organizacije sindikata samostojnih umetnikov.

K 5. točki dnevnega reda pa so bili povabljeni predstavniki Društva bibliotekarjev in PEN kluba, Osnovne sindikalne organizacije samostojnih kulturnih delavcev.

Prosim vse tiste delegate, ki nameravajo zastaviti delegatska vprašanja, da posredujejo ta vprašanja v pisni obliki že na začetku seje, da bi nanje lahko odgovorili, če bo le mogoče, že na današnji seji.

Za današnjo sejo predlagam naslednji dnevni red:

1. potrditev zapisnika 26. seje;

2. poročilo o delu izvršnega odbora in odborov Kulturne skupnosti Slovenije;
3. osnutek zakona o samostojnih kulturnih delavcih;
4. predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona o Prešernovih nagradah (s predlogom in analizo o še drugih republiških nagradah za delo v kulturnih dejavnostih v SR Sloveniji);
5. analiza uresničevanja zakona o založništvu;
6. polletno poročilo o finančnem poslovanju Kulturne skupnosti Slovenije, družbeni dogovor o načinu zagotavljanja dela družbenih sredstev za pospeševanje izvoza ter predlog revalorizacije in rebalansa finančnega načrta za leto 1981;
7. izhodišča za program Kulturne skupnosti Slovenije za leto 1982;
8. delovni načrt Skupščine Kulturne skupnosti Slovenije za obdobje september—december 1981;
9. pregled udeležbe delegatov na sejah Skupščine Kulturne skupnosti Slovenije;
10. delegatska vprašanja in odgovori.

Predlaga kdo kakšno spremembo ali dopolnitev dnevnega reda? (Nihče.) Kdor je za predlagani dnevni red, naj prosim glasuje! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je dnevni red soglasno sprejet.

Ker sem obveščena, da sta Komisiji za verifikacijo pooblastil opravili svoje delo, prosim predsednika obeh komisij, da poročata zboroma.

A n a P e t e k: Poročilo verifikacijske komisije o udeležbi delegatov Zbora izvajalcev Skupščine Kulturne skupnosti Slovenije, dne 21. septembra 1981.

Po določilu 9. člena začasnega poslovnika o delu Skupščine Kulturne skupnosti Slovenije skupščina veljavno sklepa, če je na seji navzoča več kot polovica delegatov v vsakem zboru. Po določilu 8. člena samoupravnega sporazuma o ustanovitvi Kulturne skupnosti Slovenije ima Zbor izvajalcev 61 delegatskih mest. V Zboru izvajalcev je danes navzočih 39 delegatov, kar je več kot polovica, zato zbor lahko nadaljuje delo in veljavno sklepa.

Š t e f a n Š o š t a r i č: Poročilo verifikacijske komisije o udeležbi delegatov Zbora uporabnikov Skupščine Kulturne skupnosti Slovenije na 27. seji Skupščine Kulturne skupnosti Slovenije, dne 21. septembra 1981.

Po določilu 9. člena začasnega poslovnika o delu Skupščine Kulturne skupnosti Slovenije, skupščina veljavno sklepa, če je na seji navzoča več kot polovica delegatov v vsakem zboru. Po določilu 8. člena samoupravnega sporazuma o ustanovitvi Kulturne skupnosti Slovenije ima Zbor uporabnikov 61 delegatskih mest. V Zboru uporabnikov je danes navzočih 41 delegatov, kar je več kot polovica, zato zbor lahko nadaljuje delo in veljavno sklepa.

P r e d s e d u j o č a L j u d m i l a P l e s n i č a r: Prosim predsedujočega Zbora uporabnikov in Zbora izvajalcev, da izvedeta glasovanje o poročilu.

P r e d s e d u j o č i Z b o r a i z v a j a l c e v D a n e D e b i č: Želi kdo razpravljati o poročilu komisije? (Nihče.) Kdor je za poročilo, naj prosim glasuje! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo glasovanja vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so delegati Zbora izvajalcev soglasno potrdili poročilo Komisije za verifikacijo poblastil ter s tem verificirali pooblastila delegatov izvajalcev za 27. sejo Skupščine Kulturne skupnosti Slovenije.

Ugotavljam, da zbor lahko veljavno sklepa, ker je na seji navzoča večina delegatov.

Predsedujoči Zbora uporabnikov **Niko Šuštarich**: Želi kdo razpravljati o poročilu komisije? (Nihče.) Kdor je za poročilo, naj prosim glasuje! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo glasovanja vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so delegati Zbora uporabnikov soglasno potrdili poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil ter s tem verificirali pooblastila delegatov uporabnikov za 27. sejo Skupščine Kulturne skupnosti Slovenije.

Ugotavljam, da zbor lahko veljavno sklepa, ker je na seji navzoča večina delegatov.

Skupščina Kulturne skupnosti Slovenije je nato v smislu določil 362. člena ustave SR Slovenije kot enakopraven zbor z drugimi zbori Skupščine SR Slovenije obravnavala 3. in 4. točko dnevnega reda.

Predsedujoča **Ljudmila Plesničar**: Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o samostojnih kulturnih delavcih.

Prosim predstavnika Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, namestnika predsednika Republiškega komiteja za kulturo in znanost **Jožeta Humra** za uvodno besedo.

Jože Humer: Tovarišica predsedujoča, tovarišice in tovariši delegati! V zadnjem času ste v tej skupščini ali pa so delegati v drugih zborih Skupščine SR Slovenije v zakonodajnih postopkih nekajkrat naleteli na pojem delovnega človeka, ki z osebnim delom samostojno kot poklic opravlja umetniško ali drugo kulturno dejavnost, in urejali nekatere elemente njegovega družbeno-ekonomskega položaja, tako pri zakonu o stanovanjskem gospodarstvu, o volitvah in delegiranju, o davkih in še posebej v zakonu o svobodni menjavi dela na področju kulturnih dejavnosti. Ob sprejemanju slednjega smo tudi tu, v tej skupščini, opozarjali na dolg naše družbe, da uredi in izboljša družbeno-ekonomski položaj samostojnih kulturnih delavcev. Pred vami je zdaj osnutek zakona o njih, pripravljen na temelju predloga za izdajo zakona še iz decembra 1978, in pripomb, podanih takrat. Postopek za izdajo tega zakona je pred časom zastal tudi zaradi zamisli, da bi vprašanja kulture zakonodajno uredili z enim aktom. Osnutek sam najbolj zgovorno dokazuje, da gre za specifično materijo, ki je ne bi bilo mogoče vsebinsko niti združiti niti povezati z drugimi vprašanji, kvečjemu le mehansko pridružiti.

Osnutek vsebuje najprej določbe o samostojnem kulturnem delavcu samem. Določa, s katerimi kulturnimi dejavnostmi se lahko delovni človek ukvarja samostojno in poklicno. Ureja razvid samostojnih kulturnih delavcev, povzema, na katere načine pridobiva dohodek, kaj so elementi cene njegovega dela ali povračila zanj in nakazuje, da je Kulturna skupnost tisti družbeni prostor, v katerem tudi samostojni kulturni delavec svobodno menja svoje delo in zagotavlja pogoje za svoje delovanje in razvoj, vse to seveda v okviru družbenih možnosti in širšega interesa in v skladu s kulturno politiko. Ta zakon torej ne

bo urejal kulturnih dejavnosti in neposredno ne bo samostojnim kulturnim delavcem ničesar dajal. Tega se zavedajo in to razumejo. Razumejo tudi, da bo treba mnoge elemente njihovega družbenoekonomskega položaja urejati v drugih zakonskih predpisih ali po drugih poteh, česar se skupaj z njimi lotevamo. O tem govori analiza, ki ste jo prejeli skupaj z osnutkom in za nekatere od nalog, ki jih zastavlja, lahko rečemo, da so že izpolnjene ali v izpolnjevanju.

Prav ugotovitve te analize so tudi pokazale, kateri pravni prostor je treba zapolniti s tem zakonom. Temeljno načelo je: delovni človek se sam odloči, da bo zunaj delovnega razmerja, torej samostojno, zgolj z osebnim delom opravljal neko kulturno dejavnost kot poklic, torej tako, da se bo z njo ne samo uveljavljal v družbi, temveč tudi preživel. Za tako odločitev ne potrebuje dovoljenja, ni mu treba dokazovati umetniških potenc ali drugih potrebnih lastnosti, a tudi nobenih ugodnosti si ne sme obetati zgolj zaradi take svoje odločitve. Prijavi naj se v razvid, da bo ta del njegovega osebnega stanja tudi formalno spoznan, evidentiran in dokazljiv. Le v primeru, če ne gre za kulturno dejavnost ali če občan ne izpolnjuje temeljnih formalnih pogojev, ga ne bo mogoče vpisati v razvid, ker očitno ne bo šlo za samostojnega kulturnega delavca. Vpis torej ni priznanje, temveč pravna konstatacija statusa, ni kulturnopolitična odločitev, temveč upravno dejanje. Ker se na to ugotovitev vežejo pomembni pravni nasledki, naj nastaja v upravnem postopku pri upravnem organu, kar da občanu potrebno pravno varnost.

V razpravah v skupščinskih odborih se je pokazalo, da utegne odločitev o vpisu v posameznih primerih vsebovati tudi elemente kulturne politike, takrat namreč, ko bo v spornih primerih treba odločiti, ali gre za kulturno dejavnost ali ne. Že zaradi tega bo kazalo razmišljati o posebnem pooblaščenem telesu pri Republiškem komiteju za kulturo in znanost, ki bi s svojo sestavo ustrezalo tudi takim nalogam. Podrobnosti o tem bodo v podzakonskem predpisu, ki ga napoveduje 27. člen osnutka.

O začasnih in trajnih delovnih skupnostih samostojnih kulturnih delavcev, ki jih bo mogoče ustanavljati šele na temelju tega zakona. Dovolite medtem tale opozorila. Narava take delovne skupnosti utegne biti močno različna, od instrumentalnega tria do kompletne ekipe ustvarjalcev celovečernega filma. Zato ni kazalo uvajati preveč formalnosti, pa tudi ne v vsakem primeru predpisovati udeležbe družbene skupnosti v upravljanju teh delovnih skupnosti, niti prestrogih in pretogih pogojev za angažiranje družbenih sredstev, saj bi s tem utegnilo postati v praksi povsem nezanimivo. Kot člane delovne skupnosti pa šteje osnutek samo samostojne kulturne delavce, tako da je tudi dohodek take delovne skupnosti vselej dohodek njenih članov, kar je pomembno zlasti v davčnem smislu. To kajpak ne pomeni, da ne bi mogla skupnost pogodbeno vezati nase drugih delavcev kakršnekoli vrste.

O razmerju med samostojnim kulturnim delavcem, ki pomembneje sodeluje z organizacijo združenega dela, in tako organizacijo, naj najprej spomnimo, da je tako razmerje že uzakonjeno v zakonu o založništvu. S tem zakonom pa naj bi avtorju odprli pot do takega razmerja s katerokoli organizacijo združenega dela, tudi v materialni proizvodnji. Morda nam prav zaradi tega doslej ni uspelo najti skupnega izrazila za potrebno mero sodelovanja, kot je višina avtorskega honorarja v primerjavi s povprečnimi osebnimi dohodki, čeprav je taki rešitvi zares mogoče očitati, da je bolj praktična kot načelna. Pri obeh variantah, 16. in 17. členu, se predlagatelj zavzema za to, da bi ostalo prvotno besedilo. Za prehodno določbo, ki prenaša obveznosti iz republiškega proračuna

na Kulturno skupnost Slovenije, pa velja, da je treba z obveznostjo vred prenesti tudi sredstva oziroma v postopku kontinuiranega planiranja dopolniti samoupravni sporazum o temeljih plana Kulturne skupnosti Slovenije.

Tovarišice in tovariši delegati! Ta osnutek, še prej pa priloženo analizo, smo večkrat dovolj temeljito pretresali s samostojnimi kulturnimi delavci. Vsi so ga prejeli. Z zadovoljstvom ugotavljamo, da so samostojni umetniki, združeni v svojih umetniških društvih, predvsem pa v svoji skupni osnovni organizaciji sindikata, pokazali poleg upravičenega osebnega interesa tudi veliko delovne pripravljenosti, razumevanja širših družbenih interesov in načel naše samoupravne organiziranosti ter volje, da se vanjo vključijo kot enakopravni izvajalci in sooblikovalci kulturne politike. Večji del smo njihove pripombe že upoštevali, nekatere pa so dobile svojo ponovitev v razpravah skupščinskih odborov. Pripombe in predloge le-teh bomo, kolikor si med seboj ne nasprotujejo, lahko upoštevali pri pripravi predloga. V imenu predlagatelja vam torej predlagam, da osnutek zakona sprejmete.

Predsedujoča Ljudmila Plesničar: Hvala lepa! Pričenjam razpravo o osnutku zakona o samostojnih kulturnih delavcih. Stališča izvršnega odbora Kulturne skupnosti Slovenije skupno s stališči in mnenji Sveta za kulturo pri RK SZDL in Zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije so priložena.

Želi kdo besedo? Besedo ima delegat Ljubljanske kulturne skupnosti Janez Kepic.

Janez Kepic: Posredujem stališče Ljubljanske kulturne skupnosti k osnutku zakona o samostojnih kulturnih delavcih. Osnutek zakona ureja zelo kompleksno snov, ki bo gotovo še terjala intenzivne razprave, saj uresničevanje ne bo preprosto. Gotovo se bo zataknilo že pri 2. členu, torej, kdo je lahko samostojni kulturni delavec, in to še posebej v zvezi z 28. členom, zadnjim odstavkom, ko bomo morali zagotavljati sredstva za socialno zavarovanje. Že pregled kulturnih delavcev, ki so bili deležni te pravice, kaže na ta problem, saj obiskovalci, ki so udeleženi v precejšnjem številu, niso zajeti, pojem »ustvarjanje kulturnih vrednot« pa je zelo širok. K temu še dodajmo, da so med obiskovalci arhitekti, fotografski umetniki in drugi oblikovalci, kar ne sodi vedno v program kulturnih skupnosti. Zato bo treba te določbe najbrž še konkretizirati.

V 4. členu so kriteriji za vpis bolj formalne narave. Zastavlja se vprašanje, ali je nekdo lahko deležen vseh ugodnosti že s tem, da izkaže namero, da bo opravljal dejavnost ali pa je osnovni pogoj v tem, da nekdo ustvarja kulturne vrednote in kako to ugotoviti. Podobno velja za 6. člen. Menimo, da bi moral biti pogoj za vpis in pridobitev oziroma izguba statusa ter vseh pravic opravljeno delo, ne pa le formalna dokazila.

Samostojni kulturni delavci so tudi delavci v združenem delu tako ali drugače in zato bi si morali prizadevati, da bi enako uresničevali pravice, predvsem torej tam, kjer združujejo delo in sredstva za osebne in skupne potrebe. Zato določbe 9. člena niso jasne. Težiti bi morali, da bi samostojni kulturni delavci v večji meri uresničevali svoje pravice v tistih samoupravnih interesnih skupnostih, v katerih z drugimi delavci združujejo tudi sredstva. V kulturnih skupnostih bi morali izvajalci in uporabniki v okviru programa kulturnih dejavnosti opredeljevati pogoje oziroma normative za udeležbo samostojnih kulturnih delavcev pri izvajanju programa ter ugotavljati potrebo oziroma tudi upravičenost, da se neka dela opravljajo kot osebna. Potrebno bo verjetno ločiti tudi

kulturne delavce, ki želijo neko dejavnost opravljati samostojno, čeprav so, na primer v organizacijah združenega dela, prosta delovna mesta, od tistih, ki opravljajo dejavnost, ki se opravlja z osebnim delom.

To bi bila tudi osnova za vpis v register samostojnih kulturnih delavcev. Menimo namreč, da mora biti kulturna skupnost na nek način vključena v ta postopek, če pri tem ne bo sodelovala, ampak se ji bodo z odločbo republiškega organa le odrejale obveznosti, pa bo to v nasprotju z bistvom skupnosti, torej dogovarjanja med izvajalci in uporabniki.

Predsedujoča Ljudmila Plesničar: Hvala lepa! Želi še kdo razpravljati? Besedo ima tovariš Dušan Rihtaršič, delegat Kulturne skupnosti Kranj.

Dušan Rihtaršič: Delegacija Kulturne skupnosti Kranj, ki pošilja delegate v Skupščino Kulturne skupnosti Slovenije, je na svoji 27. seji, 18. septembra obravnavala osnutek zakona o samostojnih kulturnih delavcih in me pooblastila, da posredujem skupščini naslednje tri pripombe.

2. člen, 2. odstavek: Točneje je treba opredeliti, v kakšnem primeru ni dovoljeno samostojnim kulturnim delavcem posredovati kulturnih prirediteljev. Ali gre tu le za programe, ki niso družbeno verificirani, ali na splošno?

4. člen, 3. alineja: Zakon bi moral določati, kdo daje za posamezne profile umetniških dejavnosti, za katere nimamo institucionalnega izobraževanja, spričevalo o ustrezni strokovni usposobljenosti.

9. člen, 1. alineja: Črta naj se pogoj »v mejah družbenih možnosti«, ker se za vsako kulturno dejavnost v kulturnih skupnostih dogovarjamo le v mejah družbenih možnosti, torej je brez pomena postavljena omejitev za dogovarjanje s samostojnimi kulturnimi delavci.

Predsedujoča Ljudmila Plesničar: Hvala lepa! Želi še kdo besedo? Besedo ima tovariš Matej Svetel, delegat Kulturne skupnosti Maribor.

Matej Svetel: Dovolite, da preberem pripombe k osnutku zakona o samostojnih kulturnih delavcih.

Ocenjujemo, da je področje uresničevanja družbenoekonomskih odnosov samostojnih kulturnih delavcev, ki dosedaj ni bilo ustrezno zakonsko urejeno, nujno potrebno regulirati. Zato podpiramo predlog takega zakona. Vendar bi zakon s tega področja zadovoljivo uredil odnose, če bi samostojne kulturne delavce glede na njihov status, statusne pravice in dolžnosti, ki iz statusa izhajajo, konkretnije opredelil in jih postavil v enak družbenoekonomski položaj kot tiste kulturne delavce, ki svoje delo združujejo v organizacijah združenega dela. Ta cilj je sicer postavljen v 1. členu, vendar iz naslednjih določil ni razvidno, kako bodo ti kulturni delavci na podlagi dela in rezultatov dela dosegali svoje pravice in odgovornosti. Iz osnutka je razumeti, da so pravice in odgovornosti pogojene predvsem s samim vpisom v razvid. Prav tako ni določen način zadovoljevanja pravic in dolžnosti na vseh področjih družbenih dejavnosti: izobraževanje, raziskovanje, kultura, telesna kultura itd.

Konkretne pripombe k 2. in 4. členu: Potrebno bi bilo opredeliti kriterije, po katerih lahko pridobi ali izgubi kulturni delavec status za posamezno obliko dejavnosti. Prav tako bi bilo potrebno opredeliti kriterije ustvarjalnosti in določiti organ, ki bi bil za tako ugotavljanje pristojen.

V 4. členu bi za opredelitev ustrezne strokovne usposobljenosti bilo potrebno opredeliti, kaj je ustrezna strokovna usposobljenost in kdo jo ugotavlja, v skladu s tem pa tudi proučiti, ali starostna omejitev sodi v ta člen.

7. člen: Potrebno bi bilo natančneje razmejiti pristojnosti med republiškimi in občinskimi upravnimi organi in kulturnimi skupnostmi in s Kulturno skupnostjo Slovenije.

9. člen: Tu bi bilo potrebno samostojne kulturne delavce postaviti v enak položaj, kot ga imajo delavci v združenem delu, tako glede prispevkov kot vloženega dela.

16. člen: Glede na pripombo k 9. členu, naj se varianta sprejme in se ta člen črta.

18. člen in zadevni naslednji člen: Postavlja se vprašanje statusa take delovne skupnosti in eventualno drugih delavcev, ki bi za tako delovno skupnost morali opravljati določena dela, na primer administrativna. Nadaljnje podprašanje pa je, ali termin delovna skupnost sploh ustreza.

Predsedujoča Ljudmila Plesničar: Hvala! Želi še kdo razpravljati? Besedo ima delegat Kulturne skupnosti Celje Dane Debič.

Dane Debič: Za Skupščino Kulturne skupnosti Slovenije je delegacija Kulturne skupnosti občine Celje na svoji seji 17. septembra 1981 obravnavala osnutek zakona o samostojnih kulturnih delavcih in pri oblikovanju svojih stališč upoštevala stališča Komisije za likovno dejavnost pri Izvršnem odboru Kulturne skupnosti občine Celje in Sveta za kulturo pri Predsedstvu SZDL Celje.

Delegacija Kulturne skupnosti občine Celje sprašuje predlagatelja zakona, kam sodijo po 2. členu restavratorji in konservatorji, ki — kot je znano — trenutno lahko delujejo s statusom svobodnega kulturnega ustvarjalca. Delegacija Kulturne skupnosti občine Celje sprejema pobudo likovne komisije pri Izvršnem odboru Kulturne skupnosti občine Celje in predlaga, da se v prvem odstavku 2. člena doda besedilo: »tudi delovni ljudje, ki se poklicno ukvarjajo z umetnostno kritiko«.

Delegacija Kulturne skupnosti Celje opozarja na spornost 4. in 25. člena, ki v sedanji obliki onemogočata vključevanje v svobodno menjavo dela vsem umetnikom, ki sicer združujejo delo v organizacijah združenega dela. Delegacija Kulturne skupnosti občine Celje poudarja, da zakon mora zajamčiti enakopraven družbenoekonomski položaj samostojnim kulturnim delavcem, hkrati pa mora dopuščati možnost ustvarjanja, nastopanja in vključevanja v svobodno menjavo dela tudi vsem tistim umetnikom, ki takega statusa nimajo in ga ne bodo imeli. Zato delegacija Kulturne skupnosti občine Celje predlaga ustrezno dopolnitev 25. člena, saj je v sedanji obliki nesprejemljiv.

Dodajamo še, da sankcije, ki so predvidene za kršitev pri nastopanju s svojimi umetniškimi deli (25. člen), niso jasne! Ali boš kaznovan tudi takrat, če ne boš imel statusa svobodnega umetnika, pa boš napisal kakšno knjigo in jo hotel pri založbi izdati, ali v primeru, da boš hotel izdati knjigo v samozaložbi? Ta člen bi se dalo v takem primeru uporabiti tudi tako, da te nekdo za to lahko celo kaznuje. Menim, da je to nemogoče stanje, saj je samo v Društvu pisateljev Slovenije združenih več kot 200 pisateljev, samo okoli 36 članov pa ima status svobodnega umetnika in to možnost.

Predsedujoča Ljudmila Plesničar: Hvala lepa! Želi še kdo besedo? Besedo ima tovariš Anton Petje, dramski igralec iz Trsta, predstavnik Združenja dramskih umetnikov Slovenije.

Anton Petje: Imam samo eno pripombo k četrti alineji 4. člena, ki pravi, da republiški upravni organ, pristojen za kulturo, pred vpisom v razvid ugotovi, ali ima prijavitelj stalno bivališče v SR Sloveniji. Menim, da bi bilo treba upoštevati ljudi, ki delajo v zamejstvu. Slovenski igralci z jugoslovanskim državljanstvom smo v Trstu angažirani za določena razdobja, od 150 do približno 273 dni, ostali čas nismo v delovnem razmerju. Se pravi, da bi bili mi, jugoslovanski državljani, ki delamo zunaj in imamo stalno bivališče v Italiji, s tem osnutkom zakona prikrajšani in postavljeni v neenak položaj. Težave so tudi v Italiji. Če nimaš stalnega bivališča v Italiji, delajo oblasti težave pri angažiranju. Mislim, da bi se moralo to upoštevati. Če govorimo danes o enotnem kulturnem prostoru, bi se moral ta razširiti. Problem bo nastal verjetno čez leta — mogoče zdaj še ne — ko bo na Koroškem odprt nov kulturni center in bodo verjetno takrat tudi jugoslovanski državljani morali, vsaj v začetku, nuditi strokovno pomoč. In tisti, ki bo šel tja, bo verjetno postavljen v tak položaj.

Igralci, ki imamo v Trstu status svobodnega umetnika — pet nas je — delamo v tistih treh mesecih, ko smo brez službe, v Sloveniji, od radia, filma do televizije. Zato bi bila po moje storjena napaka, če bi bil 4. člen sprejet nespremenjen. 4. alinejo bi bilo treba popraviti. Konkretnih predlogov nimam, ker sem bil prepozno obveščen, prosim pa, da skupščina razpravlja tudi o tem.

Predsedujoča Ljudmila Plesničar: Hvala lepa! Želi še kdo razpravljati? Besedo ima Aleksander Marodić, predsednik Osnovne organizacije Zveze sindikatov samostojnih umetnikov Slovenije.

Aleksander Marodić: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši! Osnovna organizacija Zveze sindikatov samostojnih umetnikov Slovenije, ki je bila ustanovljena pred štirimi leti kot edina platforma, na kateri se samostojni umetniki združujejo, zelo angažirano sodeluje pri vseh razpravah o zakonu o samostojnih kulturnih delavcih. Te razprave so bile v okviru Republiškega odbora Zveze sindikatov delavcev v kulturi skupaj s predstavniki Komiteja za kulturo in znanost, s Kulturno skupnostjo ter s člani naših strokovnih društev. Na zadnjem članskem sestanku in občnem zboru, ki je bil spomladi tega leta, smo v načelu ta zakon sprejeli. Ostale so še nekatere manjše dileme, ki smo jih v naših pripombah že posredovali oziroma jih bomo posredovali skupščinskim telesom. En primer, ki ga je omenil tovariš Petje, je vprašanje teritorialnosti. Osnovna organizacija sindikatov zastopa stališče, da bi vsi umetniki, ki živijo zunaj Slovenije oziroma Jugoslavije in katerih delo oziroma ustvarjalnost je integralni del slovenske kulture, imeli pravico do socialnega in pokojninskega zavarovanja v Sloveniji, če to želijo. To je ena tistih humanih oblik, ki so v tem zakonu začrtane.

Povedati moram tudi, kar je že povedal tovariš Humer, da ta zakon ne bo razreševal vseh problemov naše eksistence. To bo mogoče urediti prek samoupravnih sporazumov. Prav pri tem pa smo dosegli malo uspeha. Zakon o založništvu imamo že tri leta, posebnih učinkov pa ni. Imamo eno samo založbo, ki je tak samoupravni sporazum na temelju tega zakona podpisala, da pa se

ga druge založbe otepajo in jim mogoče ni jasno, kakšne pravice naj bi tak samostojni kulturni delavec imel. Imel bi pravico, da se izenači družbeno in ekonomsko, z vsemi drugimi delovnimi ljudmi, člani delovne organizacije, s katero naj bi sodeloval. Če nekdo sodeluje z neko delovno organizacijo eno, dve ali tri leta, predstavlja njegovo delo tudi določeno investicijo — večji del pozitivno — v globalu uspehov te delovne organizacije.

Mislím, da so tovariši, ki so doslej razpravljali — ne bom se spuščal v pripombe k posameznim členom — nakazali, da moramo razčistiti zelo pomembno prvino tega zakona. Povedal sem že, da je ta zakon zelo human. Human je prav zaradi tega, ker je odprl možnost vpisa v razvid človeka, delavca, kulturnega ustvarjalca, ki se ukvarja z določeno kulturno dejavnostjo. Do sedaj smo poznali samo pojem samostojni umetnik. Samostojnemu umetniku je komisija pri Komiteju za kulturo in znanost priznala status ali pa tudi ne na temelju spričeval, ki so jih dala strokovna društva, katerih člani so, na osnovi kritike, recenzije, pa tudi njihovega dela v kulturi, javnosti itn. Vsi drugi pa, ki so se ukvarjali s kulturno dejavnostjo, niso mogli pridobiti niti najosnovnejših pravic, ki naj bi jih imel delovni človek, na primer, niso se mogli socialno zavarovati, čeprav bi sami plačevali te prispevke.

Ta zakon pa ne predvideva, da bodo vsi tisti, ki se bodo vpisali v razvid, avtomatično pridobili pravice, ki jih omenjam. Teh pravic bodo spet deležni samo tisti umetniki, katerih delo je pomembno za nacionalno kulturo in katerim bo komisija, ki bo zdaj pri Kulturni skupnosti Slovenije, ta status priznala. Drugim kulturnim delavcem, ki se bodo vpisali v razvid, pa bo omogočeno, da se zavarujejo socialno oziroma pokojninsko s tem, da plačujejo te prispevke sami in da so, kot piše v 5. členu, zavarovani v primeru brezposelnosti oziroma, ko se bodo sami prepričali, da se s to dejavnostjo ne morejo preživljati, pa bodo hoteli stopiti v delovno razmerje. Mislím, da je v tem posebna vrednost tega zakona, ker na human način rešuje te probleme.

Bila je tudi pripomba, da bi morali obstajati določeni kriteriji, po katerih naj bi se nekdo vpisal v tak razvid ali ne. To je spet stvar komisije, ki bo vpisovala v razvid. Za to ne bi bilo treba ustanavljati posebne komisije, ker bi s tem postopek še bolj komplicirali. Če bo komisija zahtevala spričevala, kaj kdo dela, bo lahko to vsak posameznik tudi dokazal. Tistega ljudskega umetnika z Gorjuš, ki izdeluje pipe, komisija ne more ocenjevati, ali ima njegovo delo neko posebno vrednost, ker takega društva ni, njegovo delo pa je v določenem smislu pomembno. Mislím, da je tako tudi vprašanje keramikov in podobnih poklicev, izdelovalcev glasbenih instrumentov, ki so v manjšini in ki ne morejo pridobiti status umetnika, so pa nujno potrebni pri ustvarjanju kolektivnega umetniškega dela. Tako, na primer, filmski delavci, ki nimajo statusa umetnika, so pa nujni. Do sedaj so imeli socialno zavarovanje prek svojega društva, kar pa je izpodbito v postopku Viba filmu. Služba družbenega knjigovodstva je ugotovila, da je bilo to protizakonito. Kako naj se ti ljudje socialno zavarujejo? Ali bodo pridobili status umetnika ali ne, to ni pomembno. Mislím, da je pomembno, da jim zakon ponuja možnost, da to uredijo. Iz zakona pa sledijo nove naloge za nas, samostojne kulturne delavce. Izkušnje iz razprav so pokazale, da kot osnovna organizacija sindikata ne moremo delegirati svojih ljudi v razne interesne skupnosti. Sindikat to lahko naredi v Ljubljani, ne more pa nekje na terenu, kjer sta v eni občini dva umetnika. Kdo bo koga delegiral? Povsem očitno je, da bomo morali pristopiti k formiranju svoje in-

teresne skupnosti ali podobne organizacije, ki naj bi poleg sindikata zastopala naš interes.

Predsedujoča Ljudmila Plesničar: Hvala lepa! Prosim predstavnika Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije Jožeta Humra, da povzame besedo.

Jože Humer: Glede načelnih pomislekov ali pripomb, kolikor jih je bilo izrečenih v tej razpravi, vam ne bom jemal dragocenega časa. Sklicujem se na osnutek, na njegovo obrazložitev in na svoja zatrdila v ekspoziciji. Zato nekaj samo o tem, s čimer me je v žalost spravil delegat tovariš Debič.

Razumljivo, niti ena črka osnutka tega zakona se ne nanaša na delovanje, pravice ali obveznosti kakršnihkoli umetnikov, ki kjerkoli v združenem delu združujejo svoje delo. Vse, kar je v tem osnutku napisano, se nanaša samo na tiste, ki tega ne počno, temveč samostojno kot poklic opravljajo umetniško ali kulturno dejavnost.

Predsedujoča Ljudmila Plesničar: Hvala! Želi predsednik Izvršnega odbora Skupščine Kulturne skupnosti Slovenije še kaj dodati? Besedo ima tovariš Ivo Tavčar, predsednik Izvršnega odbora.

Ivo Tavčar: Že iz razprave, pa tudi iz gradiva, ki vam je bilo priloženo, še posebej iz gradiva Zakonodajno-pravne komisije, je razvidno, da se mnogim zastavljajo razna vprašanja in da si mnogi različno razlagamo, kaj ta zakon ureja in kaj prinaša.

Prav zaradi tega je najbrž ena naših temeljnih nalog, da vsa ta različna tolmačenja in razlage, odgovore na posamezna vprašanja v pripravi predloga uskladimo, da si bomo na jasnem, kaj kateri člen za koga pomeni, kakšne posledice ima, da bi se izognili negotovostim potem, ko bo treba zakon uresničevati in da ne bi bilo potem bodisi utvar, za marsikoga razočaranj, bodisi, da si ne bi po nepotrebnem belili glavo potem, ko bomo zakon uresničevali. Vsekakor je tu in tam zaslediti to ali ono utvaro o tem, kaj ta zakon razrešuje, kaj ta zakon prinaša. Kot je bilo v nekaterih razpravah pa tudi na seji izvršnega odbora rečeno, je eno izmed temeljnih vprašanj, da se zagotovi za ustrezno kulturno delo ustrezna nagrada, povračilo ali cena. V tem je bistvo vprašanja, ki ga moramo razrešiti. S tem bi posredno razreševali tudi mnoga druga, ki zdaj nastajajo.

Zato je ena izmed osrednjih nalog tudi, kako uskladiti medsebojne interese in doseči sporazum o takem povračilu in o taki ceni. Na primer, da že tako dolgo razpravljamo o višini honorarja v založništvu, je prav razlog, da je težko uskladiti interese obeh prizadetih strani. Avtorji upravičeno menijo, da je zdajšnji honorar prenizek, o čemer bi našli mnogo soglasij tudi med samimi založniki, ki pa postavljajo v ospredje predvsem vprašanje, odkod zagotoviti potreben denar, da bi zagotovili višje honorarje. Upravičeno ali neupravičeno, takšno vprašanje — ali to resno mislijo ali je to samo izgovor — se nenehoma zastavlja. Od tod tudi ni mogoč sporazum in ne dosega soglasja o temeljnem vprašanju, kako ustrezno nagraditi neko avtorsko delo.

V zvezi s tem se zato pred nami odpira predvsem naloga, kako bi s pomočjo tudi združenih sredstev, ki jih zbiramo v okviru Kulturne skupnosti, pomagali premostiti tak prepad in z ustrezno »podporo« založništvom posredno tudi po-

magali založnikom, da se zagotove in najdejo potrebna sredstva za premostitev tega prepada in za zagotovitev ustrezne višine honorarjev. Zato bi pri letošnjem ponovnem ovrednotenju sredstev za kulturne potrebe morala Kulturna skupnost Slovenije imeti pred očmi potrebe v založništvu in potrebe po povečanju avtorskih honorarjev. To je ena izmed neposrednih nalog, ki je temeljna za razrešitev vrste vprašanj, o katerih govori ta zakon.

Prav tako bi bilo treba tudi na likovnem področju v okviru občinskih kulturnih skupnosti, ki zagotavljajo sredstva za različne razstave, čimprej uresničiti predlagano pobudo, da bi za razstave zagotavljali likovnikom ustrezna povračila. Likovniki se upravičeno pritožujejo, da razstavljajo, ne da bi jim zato kdo zagotovil ustrezna povračila. Kot je znano, v Kulturni skupnosti Slovenije smo se skupaj dogovorili, da zagotavljamo ustrezna povračila za razstave v tujini in v okviru Jugoslavije in za tiste razstave, ki jih tudi sofinancira Kulturna skupnost Slovenije. V tej smeri bi bilo treba v kulturnih skupnostih iskati razrešitve, kajti če kaj potem je treba taka delovna vprašanja razreševati v kulturni skupnosti. Tu je prostor za urejanje dela in menjave dela. Tu je temeljni prostor za to, ne pa za vrsto drugih vprašanj, za katera imamo posebne skupnosti, od pokojninske, zdravstvene itd., s katerimi bi lahko v mnogih primerih že sedaj samostojni kulturni delavci razreševali vrsto vprašanj z ustreznimi sporazumi in dogovori. Tako bi lahko s pomočjo kulturnih skupnosti ne da bi čakali, kdaj bo ta zakon sprejet, že sedaj razreševali pereča vprašanja, če imajo delovni značaj. Če imajo torej socialni ali zdravstveni značaj, bi morali taka vprašanja razreševati z ustreznimi samoupravnimi interesnimi skupnostmi, ki so za te interese ustanovljene in bi lahko že sedaj izboljšali položaj samostojnih kulturnih delavcev. Ta vsekakor ni ustrezen, kot najbrž tudi ni ustrezen položaj kulturnih delavcev sploh, tudi v združenem delu, kot pravimo, kot tudi ni položaj kulturnih dejavnosti izenačen s položajem drugih dejavnosti. Se pravi, skozi bitko za izboljševanje položaja kulturnih delavcev sploh, skozi bitko za izenačevanje kulturnih dejavnosti z drugimi družbenimi dejavnostmi bomo najbrž najbolje sočasno razreševali tudi položaj samostojnih kulturnih delavcev.

Predsedujoča Ljudmila Plesničar: Predsedniku Izvršnega odbora se zahvaljujem!

Sprašujem, če je morda predstavnik Zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije pripravljen kaj dodati? (Ne.) Tovarišu Petjetu, predstavniku zamejskih kulturnih delavcev, bi povedala, da je Zakonodajno-pravna komisija že apelirala oziroma dopušča možnost, da se tudi zamejski kulturni delavci vključijo v zakon.

Zaključujem razpravo. Ne želi nihče več razpravljati? (Ne.)

Slišali ste pripombe različnih delegatov, pripombe Kulturne skupnosti Slovenije, izvršnega odbora, imate poročilo k osnutku zakona in k posameznim členom, imate pa tudi pripombe. Vse ste prejeli. Slišali smo tudi tovariša predsednika izvršnega odbora. Lahko ugotovimo, da so vse pripombe bile več ali manj na isto temo in se med seboj skladajo in dopolnjujejo. Zato bi prosila, če lahko predlagam naslednji sklep:

Skupščina sprejema poročilo k osnutku zakona o samostojnih kulturnih delavcih, ki ga je dal Izvršni odbor Kulturne skupnosti Slovenije. Sprejema tudi pripombe in dopolnila posameznih delegatov, s tem da jih predlagatelj vključi v pripravo predloga zakona o samostojnih kulturnih delavcih.

Se s takim sklepom strinjate? (Da.) Prosim, da oba Zbora hkrati glasujeta o predlaganem sklepu.

Kdor je za, naj prosim glasuje! (Vsi delegati glasujejo za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da sta oba zbora Skupščine Kulturne skupnosti Slovenije soglasno sprejela osnutek zakona o samostojnih kulturnih delavcih in poročilo k osnutku zakona, ki ga je dal Izvršni odbor Skupščine Kulturne skupnosti Slovenije.

Ugotavljam, da je ta točka dnevnega reda opravljena. S tem je opravljen tudi postopek enakopravne obravnave in sklepanja skupaj z zbori Skupščine SR Slovenije.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona o Prešernovih nagradah, s pregledom in analizo o še drugih republiških nagradah za delo v kulturi v SR Sloveniji.

Stališča Izvršnega odbora Kulturne skupnosti Slovenije s stališči in mnenji Sveta za kulturo pri Republiški konferenci Socialistične zveze delovnega ljudstva in Zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije so priložena.

Besedo ima predlagatelj zakona, predstavnik Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, namestnik predsednika Republiškega komiteja za kulturo in znanost tovariš Jože Humer.

Jože Humer: Tovarišica predsedujoča, tovarišice in tovariši delegati! Z novim zakonom o Prešernovi nagradi želimo nadomestiti 20 let star zakon, ki sedaj ureja podeljevanje najvišjih priznanj Socialistične republike Slovenije za dosežke v umetnosti in kulturi. Čeprav smo v teh dvajsetih letih sproti prilagajali prakso delovanja Prešernovega sklada in podeljevanja nagrad v razvoju samoupravnih družbenih odnosov, so zakonska določila postala sčasoma pretesna in zahtevajo celovito obnovo.

S predlaganim zakonom želimo ohraniti in nadaljevati tradicijo Prešernove nagrade, ki naj bo še naprej najvišje priznanje, ki ga lahko umetnik dobi za dosežke v umetniškem ustvarjanju ali za izjemno pomembno življenjsko delo. Hkrati pa želimo zagotoviti večjo demokratičnost in podružbljenost celotnega postopka, od predlaganja kandidatov za nagrade do izbiranja nagrajencev. V pripravah zakonske pobude so bila večkrat izražena mnenja, da bi bilo mogoče podeliti Prešernovo nagrado tudi za izjemne dosežke pri organiziranju kulturnih dejavnosti in posredovanju kulturnih vrednot ali za uveljavljanje dosežkov slovenske kulture v Jugoslaviji in v tujini. Predlagatelj se ne zavzema za tako širitev mogočega kroga nagrajencev, vendar opozarja na to dilemo in predlaga, da jo tudi vi, tovarišice in tovariši delegati, pri odločanju o tem zakonu obravnavate in upoštevate.

Nagrade Prešernovega sklada naj bi bile v prihodnje predvsem izraz priznanja za pomembne umetniške stvaritve, ki so sad izvirnih umetniških prizadevanj in iskanj. Upošteva dejstvo, da so Prešernove nagrade najvišje priznanje naše republike za dosežke na področju umetnosti, je v predlogu za izdajo zakona predvideno, da upravni odbor Prešernovega sklada, ki podeljuje nagrade, imenuje Skupščina SR Slovenije. S tako opredelitvijo je zagotovljeno tudi ustrezno sodelovanje Kulturne skupnosti Slovenije, saj bo ta v tem primeru o imenovanju upravnega odbora odločala kot enakopraven skupščinski zbor.

V predlogu za izdajo zakona so nakazane tudi usmeritve, ki naj omogočajo bolj širok krog predlagateljev za nagrajence, javnost v postopku predlaganja in izbire nagrajencev in demokratičnost pri izbiri nagrajencev. Naj pri tem posebej opozorim na določilo, da mora biti vsem predlagateljem omogočeno, da se seznanijo z vsemi predlaganimi kandidati in o njih izrečejo svoja mnenja. V predlogu za izdajo zakona je predvideno tudi omejeno število tako Prešernovih nagrad kot nagrad Prešernovega sklada.

Tako omejitev predlagamo zato, ker je v praksi vsako leto čutiti težnje po povečevanju števila nagrajencev, s tem pa bi tudi nagrade utegnile izgubljati del svoje tehtnosti in veljave v družbi. Tudi ta usmeritev je v dosedanjih razpravah dobila podporo.

Končno predlagamo, da se v skupščinskem postopku odločite za združitve prve in druge faze zakonodajnega postopka in danes sprejmete predlog za izdajo zakona o Prešernovi nagradi, skupaj z osnutkom tega zakona. S tem boste omogočili, da bo celoten zakonodajni postopek končan še v letošnjem letu in da bodo Prešernove nagrade v letu 1982 že podeljene v skladu z novim zakonom.

Predsedujoča Ljudmila Plesničar: Hvala lepa! Želi kdo besedo? Besedo ima tovariš Matej Svetel, delegat Kulturne skupnosti Maribor.

Matej Svetel: Naše pripombe k predlogu za izdajo zakona o Prešernovi nagradi z osnutkom zakona so naslednje.

2. člen, prva vrstica: Pred besedo: »umetniške« naj se doda beseda: »kulturno«.

Obrazložitev: Določba 2. člena ni v skladu z določilom 1. člena, ki določa, da se nagrade podeljujejo za dosežke v umetnosti in kulturi. Umetnost je le manjši del kulture in ta zvrst je s tem zakonom postavljena v privilegiran položaj. Možnost za pridobitev najvišjega priznanja v SR Sloveniji naj dobi tudi kulturni delavec za visoko strokovno delo, na primer na področju spomeniškega varstva, ali na primer za revitalizacijo starih mestnih jeder, restavriranje kulturnih spomenikov, muzejsko-galerijske, arhivske dejavnosti itd. Predlog utemeljujemo tudi s tem, ker bo sredstva za delovanje Prešernovega sklada zagotavljala Kulturna skupnost Slovenije, ki s slovenskim programom zajema vse kulturne in ne le umetniške zvrsti kulture.

3. člen, 1. vrsta: Prav tako je treba pred besedo »umetniške« vstaviti besedo »kulturno«.

5. člen: Variante se ne črta.

8. člen: Zadnji stavek drugega odstavka naj se črta.

Določila prejšnjega zakona določajo kot nagrado tudi Prešernove štipendije. Ali so še kakšne obveznosti iz tega? Če so, je potrebno v zakonu opredeliti tudi te obveznosti.

Predsedujoča Ljudmila Plesničar: Hvala! Želi še kdo razpravljati? Besedo ima tovariš Franci Horvat, delegat Kulturne skupnosti Celje.

Franci Horvat: Delegacija, ki je na seji 17. septembra obravnavala osnutek, predlaga, da se v zadnjem odstavku 8. člena doda naslednja dopolnitev:

»Upravni odbor lahko izjemoma odloči, da dobi nagrado tudi kulturni delavec, ki ga niso predlagale strokovne komisije, kar mora ustrezno utemeljiti.«

Ob informaciji o republiških nagradah pa delegacija predlaga, da republiške nagrade s področja kulture vrednostno uskladimo in razvrstimo v določen hierarhični red in da pri Kulturni skupnosti Slovenije vpeljemo evidenco o nagrajevanju na področju kulture.

Predsedujoča **Ljudmila Plesničar**: Hvala lepa! Besedo ima tovariš Ivo Tavčar, predsednik Izvršnega odbora Skupščine Kulturne skupnosti Slovenije.

Ivo Tavčar: V zvezi s poročilom k predlogu za izdajo zakona, ki naj bi bilo napisano v imenu Izvršnega odbora, bi moral opozoriti, da bi se tretji odstavek, kjer je rečeno »v obrazložitvi bi bilo treba...«, moral glasiti v tem smislu, da bi bilo treba glede na obrazložitev zakona, da je Kulturna skupnost zastopana pri imenovanju Skupščine SR Slovenije s tem, da je kot četrti zbor udeležena pri kulturnih vprašanjih, reči, da Kulturna skupnost Slovenije doslej ni bila upoštevana, ko je šlo za imenovanje Upravnega odbora Prešernovega sklada in ne ko je šlo za spremembo statuta Prešernovega sklada.

Drugo pa, da bi bilo treba to, kar je v oklepaju v naslednjem stavku »Prešernove nagrade bi se lahko podeljevale, razen za umetniške stvaritve (bodisi kot Prešernove bodisi kot nagrade Prešernovega sklada)...« izzeti in črtati, ker je upravni odbor menil, da prav zato ne bi smeli spreminjati značaja ne Prešernovih nagrad ne skladovih nagrad, ampak kvečjemu uvesti tretjo vrsto nagrad, kot je to v nadaljevanju rečeno ob primeru Kidričevega sklada.

V toliko bi bilo treba popraviti ta stališča, da ne bi napačno izzvenela. Sicer pa je treba opozoriti, da bo glede na to, da je po programu dela Skupščine SR Slovenije predvideno, da bi se ta zakon sprejel šele v decembru, letos najbrž treba podeljevati Prešernove nagrade še po starem, doslej običajnem načinu.

Predsedujoča **Ljudmila Plesničar**: Hvala lepa! Želi še kdo besedo? Besedo ima tovariš Josip Košuta, vodja strokovne službe Kulturne skupnosti Slovenije.

Josip Košuta: Pozdravljeni! Mogoče samo informacija v zvezi s tem, kar so tudi tovariši iz Celja zastavili kot vprašanje. K današnjemu gradivu ste dobili tudi celotno analizo pregleda republiških nagrad in priznanj s področja kulture. Lahko skupno ugotovimo, da jih je dokajšnje število.

Vprašanje delegacije iz Celja je v zvezi s tem docela na mestu. Najbrž pa razvrstitev v hierarhični red ne bi prišla v poštev. To bomo v diskusiji lahko še premislili, na vsak način pa je potrebno zadeve glede nagrajevanja in priznavanja uskladiti, tako kar zadeva najvišja slovenska priznanja (Prešernova, Kidričeva nagrada in druge) kakor tudi znotraj našega ožjega kulturnega prostora. Predlagam, da na podlagi gradiva, ki ste ga dobili, ki pa je hkrati pregled in neke vrste analiza, še spregovorimo in tako pridemo do dodatnih ugotovitev in spoznanj.

Predsedujoča **Ljudmila Plesničar**: Hvala lepa! Želi še kdo razpravljati? (Ne.) Potem zaključujem razpravo.

Iz vsega lahko povzamem naslednje. Delegati iz Maribora in Celja predlagajo, naj se v Prešernove nagrade vključijo tudi kulturne stvaritve. Nadalje je predlog tovariša Iva Tavčarja, naj bi se ustanovil nov sklad, tako kot ima

Kidričev sklad tudi posebne nagrade za izumiteljstvo. Prosila bi samo, če bi ta skupščina sprejela vse predloge in pripombe, s tem da vse te predloge in pripombe posredujemo predlagatelju in ga prosimo, naj jih upošteva.

Ima morda kdo še kakšen drug predlog, ki bi ga bilo treba upoštevati? (Ne.)

Če ne, prosim, da o tem sklepu glasujeta oba zbora skupaj. Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (Vsi delegati glasujejo za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Tudi ne.)

Ugotavljam, da so predlogi in pripombe, ki so bili predlagani, sprejeti in bodo predloženi predlagatelju.

S tem je tudi ta točka dnevnega reda opravljena in s tem tudi postopek enakopravne obravnave in sklepanja z zbori Skupščine SR Slovenije.

SEZNAM GOVORNIKOV

Zbor združenega dela

- Babnik Gabrijel 98
Bajc Branko 161
Barle Minka 12
Bergant Florijan 27, 34, 46
Breskvar Tine 28
Brglez Dušan 145
Buh Janko 96
Čahuk Janez 166
Čas Oskar 81
Čede Alojz 188
Černe Robert 90
De Lorenzi Neda 155
Debeljak Stanko 112, 115
Dekleva Vitomir 106
Dimitrov Pavel 4, 28
Dolinar Drago 11
Egelman Dušan 143
Fašalek Franc 159, 173
Fatur Vladimir 78
Furlan Aleksander 92
Gabrovšek Jože 114, 115, 178
Gaspari Edo 84
Gerbec Franci 203
Guček Neva 74
Herga Francka 175, 218, 223
Hohkraut Jože 179
Horvat Mirko 184
Humer Jože 13, 17, 18, 20
Jan Jernej 102
Janžekovič Jože 199
Kač Marjeta 153, 188
Kastrevc Ivan 133
Klemenčič Alojz 208
Klobasa Majda 48
Kocjančič Drago 156
Kogovšek Ivan 141
Kokot Franc 183, 218
Korun Marjan 119
Kosovel Tatjana 43
Košenina Ivan 26
Košir Martin 41
Kovačec Ernest 69
Kralj Boris 146
Kralj Vlado 68
Križnar Franc 26
Kugonič Tone 177
Laibacher Albert 29
Leiner Rudolf 198
Lesar Jože 93
Levičnik Andrej 58, 190
Lunder Franjo 30
Majerič Oto 82, 108
Marenk Ivo 65, 75, 168
Masnec Marija 114
Mavrič Jože 80
Miani Giorgio 108, 216
Miklavčič Andrej 109, 220
Mikoš Boris 50
Mikuš Zorka 129
Mlinar Jure 107, 193
Mozetič Silvija 15
Muraus Janko 63, 185
Nelec Franc 164
Ovsenik Francka 221
Pacek Jože 130
Pavšič Rok 19, 45
Peterca Erika 123
Petkovšek Marija 10, 19
Petravič Vladimir 62
Pirc Boštjan 97
Pirc Marjan 35
Ponikvar Igor 95
Punčuh Jože 75
Rakuša Jože 16
Ratej Jože 189
Samar Milvoj 117
Selšek Cvetka 219
Sever Bojan 183
Sikošek Franc 82
Sila Drago 167
Sirc Peter 16
Sirnik Emil 187
Slapernik Anton 129, 140
Stibilj Ivan 162
Stipanič Doroteja 21
Strajnar Irena 216
Šeško Stane 112
Škrjanec Lado 89
Šturm Miloš 111
Tepina Jože 56
Tisnikar Alojz 153
Todorović Pero 32
Tomašič Emil 139
Toš Peter 98
Trinkaus Vinko 6
Turk Jože 195
Urbas Franc 171
Varju Imre 178, 187
Vičar Franc 102
Volčanšek Stojan 24
Vraničar Marko 174, 179
Zakrajšek Franja 33, 37
Završnik Alojz 150
Zelenšek Ivan 147, 199
Zidanšek Jure 71
Zupančič Franci 215
Žekar Jelka 214, 224
Žnidarič Milan 127
Žunco Pavel 20
Žuran Martin 72

Zbor občin

- Adjanski Jelenko 338
 Bajt Franc 247
 Bažec Ivan 288, 317
 Belac Mirko 235, 253
 Bernard Ivo 413
 Brecelj Marija 227
 Breznik Janez 254, 260
 Briški Andrej 329, 331
 Cvahte Ladislav 247
 Čotar Lojzka 313
 Čuček Drago 305, 324
 Dragoš Janez 370
 Dvojmoč Valentin 284, 325
 Fajmut Andrej 283, 329, 330, 335, 407, 415
 Fatur Vladimir 388, 395
 Gaspari Milan 330, 391
 Gerkmán Valentin 342, 345
 Glinšek Slavko 373
 Gobec Stanko 344
 Gorenc Silvo 430
 Gornjak Franc 376
 Gostinčar Marjan 393
 Hajdinjak Štefan 404
 Heber Jožica 361
 Hermel Nada 270
 Hojan Marjana 396
 Horvat Martin 289
 Hren Tone 410
 Javorič Slavko 290
 Jerman-Blažič Andrej 229
 Jurančič Zdenka 282, 305, 320
 Kolar Breda 243
 Kolbl Jože 372
 Korenč Rajmund 297, 315
 Kozar Franc 381
 Kranjc Tone 280, 292
 Krapež Jožica 322
 Lukež Niko 234, 238, 253, 256, 267
 Malešič Marjan 403, 428
 Marenk Ivo 383, 387
 Marodič Aleksander 239
 Maroh Franc 277, 408
 Marolt Jože 400
 Mejač Vladimir 235, 243
 Mežan Ludvik 291
 Miklavčič Andrej 321, 418, 433
 Miklavčič Ivo 389
 Mirošič Drago 309
 Mlekuž Matija 377
 Mlinar Nina 427
 Močnik Rastko 265
 Mušič Florjana 379, 417
 Naglič Miroslav 306
 Nedeljković Vukadin 327, 328
 Nemanič Ivan 417
 Novak Zlatko 250
 Oprešnik Miloš 272
 Ostanek Anka 370
 Pangeršič Janez 345
 Petan Miha 352
 Pirher Milena 327
 Pirš Albin 308
 Pogačnik Janez 398
 Polanič Slavko 324, 326, 328, 335, 340, 432
 Popovič Ana 299
 Prus Anton 344, 348
 Pucelj Alojz 367
 Pučnik Janko 344, 397, 414
 Pureber Marjan 254, 256
 Purnat Marko 363, 394
 Pustoslemšek Mojmir 242, 403, 414
 Renčelj Stanko 285
 Robida Slavica 234
 Skok Lojze 350, 352
 Skubic Marjan 257
 Slapernik Anton 262
 Slapnik Leopold 420, 431
 Ščap Angela 296, 314
 Škraban Aleksander 421, 431
 Špoljar Avgust 356
 Štrakl Franc 365, 387, 416
 Taciga Feliks 368
 Turk Franjo 309
 Urbas Janez 353
 Veršec Miloš 370
 Vidic Boris 382
 Vidic Vinko 340
 Vode Nande 375, 405
 Voglar Stane 296
 Vraničar Marko 294, 354
 Vrtačnik Stane 251
 Weber Marija 393
 Winkler Iztok 236, 241
 Zibelnik Janez 252
 Zorman Franc 380
 Zupančič Samo 245
 Žakelj Viktor 396, 397, 406, 429
 Žorga Aljoša 340, 348

Družbenopolitični zbor

- Aljančič Marija 530
 Bačič Geza 508
 Beznik Vlado 451, 460
 Blaha Tilka 481, 491
 Bratec Milan 453
 Bulc Marko 447, 522, 523, 534
 Gaspari Majda 494
 Gavez Stane 446
 Golob Ludvik 445, 495, 520
 Gošnik Miro 492
 Jan Jernej 466
 Klemenčič Vladimir 516

Krajnik Milan 519
 Krašovec Tone 489, 521
 Križman Igor 531
 Kropivnik Rudi 502
 Kukovec Ludvik 513
 Marolt Jože 461, 476, 492, 496
 Naglost Majda 505, 529
 Pohar Matko 500
 Polič Zoran 442
 Strle Jože 523, 533

Suštar Emil 483, 520, 529
 Tomlje Tina 449, 484
 Toš Peter 471, 485, 493, 496
 Uršič Igor 521
 Vahen Tone 437
 Vindiš Vili 479
 Wohinz Miha 463
 Zlobec Ciril 455
 Žehelj Majda 517

Skupno zasedanje
 Zbora združenega dela, Zbora občin in Družbenopolitičnega zbora

Bedina Janez 543
 Gorenc Silvo 546

Klemenčič Vladimir 535

Skupščina
 Kulturne skupnosti Slovenije

Debič Dane 559
 Horvat Franci 565
 Humer Jože 555, 562, 564
 Kepić Janez 557
 Košuta Josip 566
 Marodič Aleksander 560

Petek Ana 554
 Petje Anton 560
 Rihtaršič Dušan 558
 Svetel Matej 558, 565
 Šoštarič Štefan 554
 Tavčar Ivo 562, 566

Skupščina SRS
 Dokumentacija

VSEBINA

Zbor združenega dela

64. seja — 23. septembra 1981

Pred dnevnim redom:

1. Izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter poročilo te komisije 3
- Govornik:
Pavel Dimitrov 4

Dnevni red:

1. Določitev dnevnega reda 64. seje Zbora združenega dela 4
2. Odobritev zapisnika 63. seje Zbora združenega dela 5
3. Predlog za izdajo zakona o družbenem sistemu informiranja 5
- Govorniki:
Vinko Trinkaus 6
Marija Petkovšek 10
Drago Dolinar 11
Minka Barle 12
4. Osnutek zakona o samostojnih kulturnih delavcih 13
- Govorniki:
Jože Humer 13
Silvija Mozetič 15
Peter Sirc 16
Jože Rakuša 16
Jože Humer 17
5. Predlog za izdajo zakona o Prešernovi nagradi z osnutkom zakona . . . 18
- Govorniki:
Jože Humer 18
Marija Petkovšek 19
Rok Pavšič 19
Pavel Žunko 20
Jože Humer 20
6. Osnutek zakona o varnosti cestnega prometa 21

Govorniki:	
Doroteja Stipanič	21
Stojan Volčanšek	24
Ivan Košenina	26
Franc Križnar	26
Florijan Bergant	27
Pavel Dimitrov	28
Tine Breskvar	28
Albert Laibacher	29
7. Nadaljevanje obravnave predloga zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o ureditvi določenih vprašanj s področja varnosti železniškega prometa	30
Govornika:	
Franjo Lunder	30
Pero Todorovič	32
8. Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prekrških	32
Govorniki:	
Franja Zakrajšek	33
Florijan Bergant	34
Marjan Pirc	35
9. Osnutek zakona o zagotovitvi sredstev za delež SFR Jugoslavije v I. dopolnitvi sredstev Mednarodnega sklada za razvoj kmetijstva (IFAD) za obdobje 1981—1983	36
10. Osnutek zakona o pogojih in načinu vračanja kreditov za selektivne namene iz sredstev primarne emisije organizacijam združenega dela, ki so pretrpele škodo zaradi potresa na ozemlju SR Črne gore v letu 1979	36
11. Osnutek zakona o zagotovitvi deviz za plačilo uvoza nafte, naftnih derivatov in premoga za koksanje v letu 1981	37
12. Predlog zakona o ratifikaciji konvencije o priznavanju in izvrševanju tujih arbitražnih odločb	37
Govornik:	
Franja Zakrajšek	37
13. Predlog zakona o ratifikaciji sporazuma med SFR Jugoslavijo in Kraljevino Belgijo o izogibanju dvojnemu obdavčevanju dohodka in premoženja	38
14. Predlog zakona o ratifikaciji konvencije o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk	39
15. Predlog zakona o ratifikaciji sporazuma o ustanovitvi Afriške banke za razvoj z dne 4. avgusta 1963, z amandmaji, in splošnih pravil, ki urejajo sprejemanje neregionalnih držav v članstvo banke	39
16. Nadaljevanje razprave o predlogu za izdajo zakona o družbenem sistemu informiranja, o osnutku zakona o samostojnih kulturnih delavcih in o predlogu za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prekrških	39

17. Predlogi in vprašanja delegatov	41
Govorniki:	
Martin Košir	41
Tatjana Kosovel	43
Rok Pavšič	45
Florijan Bergant	46

65. seja — 30. septembra 1981

Pred dnevnim redom:

1. Izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter poročilo te komisije	47
Govornik:	
Majda Klobasa	48

Dnevni red:

1. Določitev dnevnega reda 65. seje Zbora združenega dela	49
2. Poročilo o uresničevanju investicijske politike	50
Govorniki:	
Boris Mikoš	50
Jože Tepina	56
Andrej Levičnik	58
Vladimir Petravič	62
Janko Moraus	63
3. Poročilo o uresničevanju nekaterih planiranih nalog na področju kmetijstva in gozdarstva v letu 1981	64
Govorniki:	
Ivan Marenk	65
Vlado Kralj	68
Ernest Kovačec	69
Jure Zidanšek	71
Martin Žuran	72
Neva Guček	74
Jože Punčuh	75
Ivo Marenk	75
4. Poročilo o aktivnostih na področju oskrbe in varčevanja z energijo	78
Govorniki:	
Dr. Vladimir Fatur	78
Jože Mavrič	80
Oskar Čas	81
Franc Sikošek	82
Oto Majerič	82
5. Poročilo o uresničevanju politike zaposlovanja	83

Govorniki:	
Edo Gaspari	84
Lađo Škrjanec	89
Robert Černe	90
Aleksander Furlan	92
Jože Lesar	93
Igor Ponikvar	95
Janko Buh	96
Boštjan Pirc	97
Gabrijel Babnik	98
Peter Toš	98
6. Nadaljevanje razprave o poročilu o uresničevanju investicijske politike	101
Govornik:	
Franc Vičar	102
7. Poročilo o uresničevanju sklepov in stališč Skupščine SR Slovenije o obmejnem gospodarskem sodelovanju	102
Govorniki:	
Jernej Jan	102
Vitimir Dekleva	106
Jure Mlinar	107
Giorgio Miani	108
Oto Majerič	108
8. Poročilo o ukrepih za zagotavljanje socialne varnosti delavcev rudnika Idrija in nadaljnega razvoja občine Idrija v obdobju 1977—1980	109
Govornika:	
Andrej Miklavčič	109
Miloš Šturm	111
9. Predlog za izdajo zakona o določanju in usmerjanju dela prodajne cene bencina in plinskega olja, z osnutkom zakona	111
Govornika:	
Stanko Debeljak	112
Stane Šeško	112
10. Nadaljevanje razprave o poročilu o uresničevanju politike zaposlovanja	113
Govornik:	
Marija Masnec	114
11. Predlog odloka o najetju posojila pri temeljnih bankah v znesku 300 milijonov dinarjev	114
Govornika:	
Jože Gabrovšek	114
Stanko Debeljak	115
Jože Gabrovšek	115
12. Predlog dogovora o usklajevanju temeljev politike posebnega davka od prometa proizvodov v obdobju 1981—1985	116
13. Predlog zakona o ratifikaciji sporazuma o garanciji med SFR Jugoslavijo in Mednarodno banko za obnovo in razvoj (YU 1977)	117

14. Predlog zakona o ratifikaciji sporazuma o garanciji med SFR Jugoslavijo in Mednarodno banko za obnovo in razvoj (YU 1993)	117
15. Osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin	117
Govornik:	
Milivoj Samar	117
16. Predlog periodičnega delovnega načrta Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije za IV. trimesečje 1981	118
Govornik:	
Marjan Korun	119
17. Volitve in imenovanja	120
— predlog odloka o izvolitvi predsednice Višjega sodišča v Ljubljani in razrešitvi namestnice javnega pravobranilca SR Slovenije	120
— predlog odloka o izvolitvi sodnikov Višjega sodišča v Mariboru . . .	121
— predlog odloka o razrešitvi sodnice Višjega sodišča v Ljubljani . . .	121
— dopolnitev k predlogu sklepa o imenovanju skupine delegatov za proučitev poročila o uresničevanju nalog na področju ekonomskih odnosov s tujino	121
— dopolnitev k predlogu sklepa o imenovanju skupine delegatov za proučitev poročila o uresničevanju zakona o družbeni kontroli cen in politike cen	121
— predlog sklepa o imenovanju skupine delegatov za proučitev poročila o uresničevanju socialne politike	122
— dopolnitev k predlogu sklepa o imenovanju skupine delegatov za proučitev poročila o uresničevanju politike delitve sredstev za osebne dohodke in politike skupne ter splošne porabe	122
— predlog sklepa v okviru sestave posebnega delovnega telesa Skupščine SR Slovenije in Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije za proučitev vprašanj v pripravah osnutka zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o upravljanju in razpolaganju s stavbnim zemljiščem	122
18. Predlogi in vprašanja delegatov	122
Govornik:	
Erika Peterca	123

66. seja — 21. oktobra 1981

Pred dnevnim redom:

1. Izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter poročilo te komisije	126
Govornik:	
Milan Žnidaršič	127

Dnevni red:

1. Določitev dnevnega reda 66. seje Zbora združenega dela	128
2. Odobritev zapisnika 64. seje Zbora združenega dela	129
3. Predlog zakona o dodatnem prispevku solidarnosti v letih 1982—1985	129
Govornika :	
Zorka Mikuš	129
Anton Slapernik	129
4. Predlog odloka o financiranju graditve stanovanj za nosilce družbenih funkcij v SR Sloveniji v letih 1982—1985	130
Govornik :	
Jože Pacek	130
5. Predlog odloka o sofinanciranju programa gradnje družbenih najemnih stanovanj za delavce republiških organov v obdobju 1982—1985 in zagotovitvi sredstev za odplačilo posojil, najetih za stanovanja, zgrajena v obdobju 1975—1981	133
Govornik :	
Ivan Kastrevc	133
6. Predlog odloka o sofinanciranju programa zagotavljanja stanovanj delavcem organov za notranje zadeve v obdobju 1982—1985	134
7. Statut Odvetniške zbornice Slovenije	135
8. Predlog zakona o ratifikaciji sporazuma o postopkih za izdajanje uvoznih dovoljenj	135
9. Predlog zakona o ratifikaciji sporazuma med SFR Jugoslavijo in Kraljevino Dansko o izogibanju dvojnemu obdavčevanju dohodka in premoženja	136
10. Predlog zakona o ratifikaciji sporazuma o uporabi VI. člena splošnega sporazuma o carinah in trgovini	136
11. Predlog zakona o ratifikaciji sporazuma o gospodarskem in tehničnem sodelovanju pri graditvi in rekonstrukciji industrijskih in drugih objektov v SFR Jugoslaviji, sklenjenega med Zveznim izvršnim svetom Skupščine SFR Jugoslavije in vlado Zveze Sovjetskih socialističnih republik	137
12. Osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o opravljanju gospodarskih dejavnosti v tujini	137
13. Osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prometu blaga in storitev s tujino	138
14. Osnutek zakona o dopolnitvi zakona o dovolitvi začasnega kredita SR Bosni in Hercegovini za obnovo objektov, ki jih je poškodoval potres v dneh 26. in 27. oktobra 1969	138
Govornik :	
Emil Tomašič	139

15. Osnutek zakona o zagotovitvi sredstev za odpravo posledic potresa v letu 1979 na območju posameznih občin v SR Bosni in Hercegovini in SR Hrvatski	139
16. Osnutek zakona o zagotovitvi sredstev železniškim transportnim organizacijam združenega dela za nakup tirnih vozil domače proizvodnje	139
Govornik:	
Anton Slapernik	140
17. Volitve in imenovanja	140
— predlog odloka o imenovanju viceguvernerja Narodne banke Slovenije	140
— predlog sklepa o razrešitvi in imenovanju člana skupine delegatov za proučitev poročila Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o izvajanju resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije v letu 1981 in resolucije o izvajanju družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981—1985 v letu 1982 izmed delegatov v Zboru združenega dela Skupščine SR Slovenije, ki je bila ustanovljena s sklepom zborov Skupščine SR Slovenije na sejah zborov dne 27. maja 1981	141
18. Predlogi in vprašanja delegatov	141
Govorniki:	
Ivan Kogovšek	141
Dušan Egelman	143
Dušan Brglez	145
Boris Kralj	146
Ivan Zelenšek	147

67. seja — 28. oktobra 1981

1. Izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter poročilo te komisije

149

Govornik:

Alojz Završnik	150

Dnevni red:

1. Določitev dnevnega reda 67. seje Zbora združenega dela
2. Odobritev zapisnika 65. seje Zbora združenega dela
3. Poročilo o izvajanju zakonov s področja kmetijstva

151

152

152

Govorniki:

Marjeta Kač	153
Alojz Tisnikar	153
Neda de Lorenzi	155
Drago Kocjančič	156
Franc Fašalek	159
Branko Bajc	161
Ivan Stibilj	162

Franc Nelec	164
Janez Čahuk	166
Drago Sila	167
Ivo Marenk	168
Franc Urbas	171
Franc Fašalek	173
4. Predlog zakona o energetske gospodarstvu	173
Govorniki:	
Marko Vraničar	174
Francka Herga	175
Tone Kugonič	177
Jože Gabrovšek	178
Imre Varju	178
Jože Hohkraut	179
Marko Vraničar	179
5. Poročilo o uresničevanju nalog na področju ekonomskih odnosov s tujino	182
Govorniki:	
Franc Kokot	183
Bojan Sever	183
Mirko Horvat	184
Janko Muraus	185
Emil Sirnik	187
Imre Varju	187
Alojz Čede	188
Marjeta Kač	188
Jože Ratej	189
6. Poročila o nekaterih vzrokih za izgube v gospodarstvu SR Slovenije	189
Govorniki:	
Andrej Levičnik	190
Jure Mlinar	193
Jože Turk	195
Rudolf Leiner	198
Jože Janžekovič	199
Ivan Zelenšek	199
Franci Gerbec	203
7. Poročilo o uresničevanju dogovorjene politike cen in o sprejetih ukre- pkih v SR Sloveniji v letu 1981	208
Govorniki:	
Alojz Klemenčič	208
Jelka Žekar	214
Franci Zupančič	215
Irena Strajnar	216
Giorgio Miani	216
8. Osnutek zakona o dopolnitvah zakona o kritju tečajnih razlik, ki so nastale pri bankah v letu 1980 na podlagi spremembe tečaja dinarja in na podlagi deviznega poslovanja bank	217
9. Osnutek odloka o dopolnitvi odloka o enotni projekciji plačilne bilance Jugoslavije za leto 1981 in osnutek odloka o dopolnitvi odloka o enotni projekciji devizne bilance Jugoslavije za leto 1981	218

Govornik:	
Francka Herga	218
10. Nadaljevanje razprave o poročilu o uresničevanju nalog na področju ekonomskih odnosov s tujino	218
Govornik:	
Franck Kokot	218
11. Predlogi in vprašanja delegatov	219
Govorniki:	
Cvetka Selšek	219
Andrej Miklavčič	220
Francka Ovsenik	221
12. Nadaljevanje razprave o poročilu o nekaterih vzrokih za izgube v gospodarstvu SR Slovenije	223
Govornik:	
Francka Herga	223
13. Nadaljevanje razprave o poročilu o uresničevanju dogovorjene politike cen in o sprejetih ukrepih v SR Sloveniji v letu 1981	224
Govornik:	
Jelka Žekar	224

Zbor občin

60. seja — 23. septembra 1981

Pred dnevnim redom:

1. Izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter poročilo te komisije	226
Govornik:	
Marija Brecej	227

Dnevni red:

1. Določitev dnevnega reda 60. seje Zbora občin	228
2. Odobritev zapisnika 59. seje Zbora občin	228
3. Predlog za izdajo zakona o družbenem sistemu informiranja	229
Govorniki:	
Andrej Jerman-Blažič	229
Niko Lukež	234
Slavica Robida	234

Vladimir Mejač	235
Mirko Belac	235
4. Osnutek zakona o samostojnih kulturnih delavcih	236
G o v o r n i k i :	
Dr. Iztok Winkler	236
Niko Lukež	238
Aleksander Marodič	239
5. Predlog za izdajo zakona o Prešernovi nagradi z osnutkom zakona	240
G o v o r n i k i :	
Dr. Iztok Winkler	241
Mojmir Pustoslemšek	242
Breda Kolar	243
Vladimir Mejač	243
6. Predlog zakona o dopolnitvi zakona o osebnem imenu	244
7. Predlog zakona o dopolnitvah zakona o matičnih knjigah	244
8. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o ureditvi določenih vprašanj s področja varnosti železniškega prometa	244
G o v o r n i k a :	
Samo Zupančič	245
Ladislav Cvahte	247
9. Osnutek zakona o varnosti cestnega prometa	247
G o v o r n i k i :	
Franc Bajt	247
Zlatko Novak	250
Stane Vrtačnik	251
Janez Zibelnik	252
Mirko Belac	253
Niko Lukež	253
Marjan Pureber	254
10. Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prekrških	254
G o v o r n i k i :	
Janez Breznik	254
Marjan Pureber	256
Niko Lukež	256
Marjan Skubic	257
11. Osnutek zakona o zagotovitvi sredstev za delež SFRJ v I. dopolnitvi sredstev mednarodnega sklada za razvoj kmetijstva (IFAD) za obdobje 1981—1983	259
12. Osnutek zakona o pogojih in načinu vračanja kreditov za selektivne namene iz sredstev primarne emisije organizacijam združenega dela, ki so pretrpele škodo zaradi potresa na ozemlju SR Črne gore v letu 1979	259
13. Predlog zakona o ratifikaciji konvencije o priznavanju in izvrševanju tujih arbitražnih odločb	260

Govornik:	
Janez Breznik	260
14. Predlog zakona o ratifikaciji sporazuma med SFR Jugoslavijo in Kraljevino Belgijo o izogibanju dvojnemu obdavčevanju dohodka in premoženja	261
15. Predlog zakona o ratifikaciji konvencije o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk	261
16. Predlog zakona o ratifikaciji sporazuma o ustanovitvi Afriške banke za razvoj z dne 4. avgusta 1963, z amandmaji, in splošnih pravil, ki urejajo sprejem neregionalnih držav v članstvo banke	261
17. Predlogi in vprašanja delegatov	262
Govorniki:	
Anton Slapernik	262
Rastko Močnik	265
Niko Lukež	267

61. seja — 30. septembra 1981

Pred dnevnim redom:

1. Izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter poročilo te komisije 269

Govornik:

Nada Hermel	270
-----------------------	-----

Dnevni red:

1. Določitev dnevnega reda 61. seje Zbora občin 271
2. Poročilo o uresničevanju investicijske politike 272

Govorniki:

Miloš Oprešnik	272
Franc Maroh	277
Tone Kranjc	280
Zdenka Jurančič	282
Andrej Fajmut	283
Valentin Dvojmoč	284

3. Poročilo o uresničevanju nekaterih planiranih nalog na področju kmetijstva in gozdarstva v letu 1981 284

Govorniki:

Stanko Renčelj	285
Ivan Bažec	288
Martin Horvat	289
Slavko Javorič	290
Ludvik Mežan	291
Tone Kranjc	292

4. Poročilo o aktivnostih na področju oskrbe in varčevanja z energijo . . .	294
Govorniki:	
Marko Vraničar	294
Angela Ščap	296
Stane Voglar	296
Rajmund Korenč	297
5. Uresničevanje politike zaposlovanja	298
Govorniki:	
Ana Popovič	299
Drago Čuček	305
Zdenka Jurančič	305
Miroslav Naglič	306
Albin Pirš	308
Franjo Turk	309
6. Poročilo o uresničevanju sklepov in stališč Skupščine SR Slovenije o obmejnem gospodarskem sodelovanju	309
Govorniki:	
Drago Mirošič	309
Lojzka Čotar	313
Angela Ščap	314
Rajmund Korenč	315
Ivan Bažec	317
7. Nadaljevanje razprave o poročilu o uresničevanju investicijske politike	319
Govornik:	
Zdenka Jurančič	320
8. Nadaljevanje razprave o poročilu o uresničevanju nekaterih planiranih nalog na področju kmetijstva in gozdarstva v letu 1981	320
Govornik:	
Zdenka Jurančič	320
9. Poročilo o ukrepih za zagotavljanje socialne varnosti delavcev rudnika Idrija in nadaljnega razvoja občine Idrija v obdobju 1977—1980 . . .	321
Govornika:	
Andrej Miklavčič	321
Jožica Krapež	322
10. Predlog za izdajo zakona o določanju in usmerjanju dela prodajne cene bencina in plinskega olja z osnutkom zakona	323
Govorniki:	
Slavko Polanič	324
Drago Čuček	324
Valentin Dvojmoč	325
Slavko Polanič	326
11. Predlog odloka o najetju posojila pri temeljnih bankah v znesku 300 milijonov dinarjev	327
12. Predlog dogovora o usklajevanju temeljev politike posebnega davka od prometa proizvodov v obdobju 1981—1985	327

Govorniki:	
Milena Pirher	327
Vukadin Nedeljkovič	327
Slavko Polanič	328
Vukadin Nedeljkovič	328
13. Osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin	329
Govorniki:	
Andrej Briški	329
Andrej Fajmut	329
Milan Gaspari	330
Andrej Fajmut	330
Andrej Briški	331
14. Predlog zakona o ratifikaciji sporazuma o garanciji med SFR Jugoslavijo in Mednarodno banko za obnovo in razvoj (YU 1977)	331
15. Predlog zakona o ratifikaciji sporazuma o garanciji med SFR Jugoslavijo in Mednarodno banko za obnovo in razvoj (YU 1933)	332
16. Predlog periodičnega delovnega načrta zborov Skupščine za IV. trimesečje 1981	332
17. Volitve in imenovanja	333
— predlog odloka o izvolitvi predsednice Višjega sodišča v Ljubljani in razrešitvi namestnice javnega pravobranilca SR Slovenije	333
— predlog odloka o izvolitvi sodnikov Višjega sodišča v Mariboru	333
— predlog odloka o razrešitvi sodnice Višjega sodišča v Ljubljani	333
— predlog sklepa o imenovanju skupine delegatov za proučitev poročila o uresničevanju nalog na področju ekonomskih odnosov s tujino	334
— predlog sklepa o imenovanju skupine delegatov za proučitev poročila o uresničevanju zakona o družbeni kontroli cen in politike cen	334
— predlog sklepa o imenovanju skupine delegatov za proučitev poročila o uresničevanju socialne politike	334
— predlog sklepa o imenovanju skupine delegatov za proučitev poročila o uresničevanju politike delitve sredstev za osebne dohodke in politike skupne ter splošne porabe	334
— sklep v okviru sestave posebnega delovnega telesa Skupščine SR Slovenije in Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije za proučitev vprašanj v pripravah osnutka zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o upravljanju in razpolaganju s stavbnim zemljiščem, ustanovljenega s sklepom Zbora združenega dela, Zbora občin in Družbenopolitičnega zbora na sejah dne 28. 7. 1981	334
18. Predlogi in vprašanja delegatov	334
Govornika:	
Andrej Fajmut	335
Slavko Polanič	335

62. seja — 21. oktobra 1981

Pred dnevnim redom:

1. Izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter poročilo te komisije 337

Govornik:	
Dr. Jelenko Adjanski	338

Dnevni red:

1. Določitev dnevnega reda 62. seje Zbora občin	338
2. Odobritev zapisnika 60. seje Zbora občin	339
3. Predlog zakona o dodatnem prispevku solidarnosti v letih 1982 do 1985	339

Govorniki:

Vinko Vidic	340
Aljoša Žorga	340
Slavko Polanič	340

4. Predlog odloka o financiranju graditve stanovanj za nosilce družbenih funkcij v SR Sloveniji v letih 1982—1985	342
---	-----

Govorniki:

Valentin Gerkman	342
Janko Pučnik	344
Anton Prus	344
Stanko Gobec	344
Janez Pangeršič	345
Valentin Gerkman	345

5. Predlog odloka o sofinanciranju programa gradnje družbenih najemnih stanovanj za delavce republiških organov v obdobju 1981—1985 in zagotovitvi sredstev za plačilo posojil, najetih za stanovanja, zgrajena v obdobju 1975—1981	347
---	-----

6. Predlog odloka o sofinanciranju programa zagotavljanja stanovanj delavcem organov za notranje zadeve v obdobju 1982—1985	347
---	-----

7. Statut Odvetniške zbornice Slovenije	348
---	-----

Govornika:

Aljoša Žorga	348
Anton Prus	348

8. Predlog zakona o ratifikaciji sporazuma o postopkih za izdajanje uvoznih dovoljenj	349
---	-----

9. Predlog zakona o ratifikaciji sporazuma med SFR Jugoslavijo in Kraljevino Dansko o izogibanju dvojnemu obdavčevanju dohodka in premoženja	349
--	-----

10. Predlog zakona o ratifikaciji sporazuma o gospodarskem in tehničnem sodelovanju pri graditvi in rekonstrukciji industrijskih in drugih objektov v SFR Jugoslaviji, ki je bil sklenjen med Zveznim izvršnim svetom Skupščine SFRJ in vlado Zveze Sovjetskih socialističnih republik	350
--	-----

Govornik:

Lojze Skok	350
----------------------	-----

11. Osnutek zakona o dopolnitvi zakona o dovolitvi začasnega kredita SR Bosni in Hercegovini za obnovo objektov, ki jih je poškodoval potres v dneh 26. in 27. oktobra 1969	351
---	-----

12. Osnutek zakona o zagotovitvi sredstev za odpravo posledic potresa v letu 1979 na območju nekaterih občin v SR Bosni in Hercegovini in SR Hrvatski	351
13. Osnutek zakona o zagotovitvi sredstev železniškim transportnim organizacijam združenega dela za nakup tirnih vozil domače proizvodnje	351
Govornika:	
Miha Petan	352
Lojze Skok	352
14. Volitve in imenovanja	353
— predlog odloka o imenovanju viceguvernerja Narodne banke Slovenije	353
15. Predlogi in vprašanja delegatov	353
Govorniki:	
Janez Urbas	353
Marko Vraničar	354
Avgust Špoljar	356

63. seja — 28. oktobra 1981

Pred dnevnim redom:

1. Izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter poročilo te komisije	360
Govornik:	
Jožica Heber	361

Dnevni red:

1. Določitev dnevnega reda 63. seje Zbora občin	361
2. Odobritev zapisnika 61. seje Zbora občin	362
3. Uresničevanje zakonov s področja kmetijstva	363
Govorniki:	
Marko Purnat	363
Franc Štrakl	365
Alojz Pucelj	367
Feliks Taciga	368
Anka Ostanek	370
Janez Dragoš	370
Miloš Veršec	370
Jože Kolbl	372
Slavko Glinšek	373
Nande Vode	375
Franc Gornjak	376
Matija Mlekuž	377
Florjana Mušič	379
Franc Zorman	380

Franc Kozar	381
Boris Vidic	382
Ivo Marenk	383
Franc Štrakl	387
Ivo Marenk	387
4. Predlog zakona o energetske gospodarstvu	388
Govorniki:	
Dr. Vladimir Fatur	388
Ivo Miklavčič	389
Milan Gaspari	391
Marjan Gostinčar	393
Marija Weber	393
Marko Purnat	394
Dr. Vladimir Fatur	395
Marjana Hojan	396
5. Uresničevanje nalog na področju ekonomskih odnosov s tujino	396
Govorniki:	
Viktor Zakelj	396
Janko Pučnik	397
Janez Pogačnik	398
Jože Marolt	400
Marjan Malešič	403
Mojmir Pustoslemšek	403
Štefan Hajdinjak	404
Nande Vode	405
Viktor Zakelj	406
Andrej Fajmut	407
6. Poročilo o izgubah v združenem delu	408
Govorniki:	
Franc Maroh	408
Tone Hren	410
Ivo Bernard	413
Janko Pučnik	414
Mojmir Pustoslemšek	414
Andrej Fajmut	415
Franc Štrakl	416
Ivan Nemanič	417
Florjana Mušič	417
Andrej Miklavčič	418
7. Poročilo o uresničevanju dogovorjene politike cen in o sprejetih ukrepih v SR Sloveniji v letu 1981	420
Govorniki:	
Leopold Slapnik	420
Aleksander Škraban	421
Nina Mlinar	427
Marjan Malešič	428
8. Osnutek odloka o dopolnitvi odloka o enotni projekciji plačilne bilance Jugoslavije za leto 1981 in osnutek odloka o dopolnitvi odloka o enotni projekciji devizne bilance Jugoslavije za leto 1981	429
9. Nadaljevanje razprave o uresničevanju nalog na področju ekonomskih odnosov s tujino	429

Govornik:	
Viktor Žakelj	429
10. Nadaljevanje razprave o poročilu o izgubah v združenem delu	430
Govornik:	
Silvo Gorenc	430
11. Nadaljevanje razprave o poročilu o uresničevanju dogovorjene politike cen in o sprejetih ukrepih v SR Sloveniji v letu 1981	431
Govornika:	
Leopold Slapnik	431
Aleksander Škraban	431
12. Predlogi in vprašanja delegatov	432
Govornika:	
Slavko Polanič	432
Andrej Miklavčič	433

Družbenopolitični zbor

58. seja — 23. septembra 1981

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost delegatov	436
2. Določitev dnevnega reda	436

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 57. seje zbora	437
2. Predlog sa izdajo zakona o družbenem sistemu informiranja	437

Govorniki:

Tone Vahen	437
Zoran Polič	442
Ludvik Golob	445
Stane Gavez	446
Marko Bulc	447
Tina Tomlje	449
Vlado Beznik	451

3. Osnutek zakona o samostojnih kulturnih delavcih	452
--	-----

Govornika:

Milan Bratec	453
Ciril Zlobec	455

4. Nadaljevanje razprave o predlogu za izdajo zakona o družbenem sistemu informiranja	460
Govornik:	
Vlado Beznik	460
5. Nadaljevanje razprave o osnutku zakona o samostojnih kulturnih delavcih	461
Govornik:	
Jože Marolt	461
6. Predlog zakona o dopolnitvi zakona o osebnem imenu	462
7. Predlog zakona o dopolnitvah zakona o matičnih knjigah	462
8. Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prekrških	462
Govornik:	
Miha Wohinz	463
9. Predlogi in vprašanja delegatov	464

59. seja — 30. septembra 1981

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost delegatov	465
2. Določitev dnevnega reda	465

Dnevni red:

1. Ocena uresničevanja sklepov in stališč Skupščine SR Slovenije o obmejnem gospodarskem sodelovanju	466
Govornik:	
Jernej Jan	466
2. Uresničevanje politike zaposlovanja	470
Govorniki:	
Peter Toš	471
Jože Marolt	476
Vili Vindiš	479
Tilka Blaha	481
Ernil Šuštar	483
Tina Tomlje	484
Peter Toš	485
3. Osutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin	487

4. Predlog periodičnega delovnega načrta Druženopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije za IV. trimesečje 1981	488
Govornik:	
Tone Krašovec	489
5. Volitve in imenovanja	489
— predlog odloka o izvolitvi predsednice Višjega sodišča v Ljubljani in razrešitvi namestnice javnega pravobranilca SR Slovenije	489
— predlog odloka o izvolitvi sodnikov Višjega sodišča v Mariboru . . .	489
— predlog odloka o razrešitvi sodnice Višjega sodišča v Ljubljani . . .	490
— predlog sklepa o imenovanju skupine delegatov za proučitev poročila o uresničevanju nalog na področju ekonomskih odnosov s tujino	490
— predlog sklepa o imenovanju skupine delegatov za proučitev poročila o uresničevanju zakona o družbeni kontroli cen in politike cen	490
— predlog sklepa o imenovanju skupine delegatov za proučitev poročila o uresničevanju politike delitve sredstev za osebne dohodke in politike skupne ter splošne porabe	490
— predlog sklepa o spremembi sklepa o sestavi posebnega delovnega telesa Skupščine SR Slovenije za proučitev vprašanj v pripravah osnutka zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o upravljanju in razpolaganju s stavbnim zemljiščem	491
6. Predlogi in vprašanja delegatov	491
7. Nadaljevanje razprave o uresničenju politike zaposlovanja	491
Govorniki:	
Tilka Blaha	491
Miro Gošnik	492
Jože Marolt	492
Peter Toš	493
Majda Gaspari	494
Ludvik Golob	495
Jože Marolt	496
Peter Toš	496

60. seja — 28. oktobra 1981

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost delegatov	499
2. Določitev dnevnega reda	499

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnikov 58. in 59. seje zbora	500
2. Predlog zakona o energetske gospodarstvu	500
Govornika:	
Matko Pohar	500
Rudi Kropivnik	502

3. Uresničevanje zakonov s področja kmetijstva	505
Govorniki:	
Majda Naglost	505
Geza Bačič	508
Ludvik Kukovec	513
Vladimir Klemenčič	516
4. Uresničevanje nalog na področju ekonomskih odnosov s tujino	517
5. Poročilo o izgubah v združenem delu	517
Govorniki:	
Majda Žehelj	517
Milan Krajnik	519
Ludvik Golob	520
Emil Šuštar	520
Igor Uršič	521
Tone Krašovec	521
Marko Bulc	522
6. Poročilo o uresničevanju dogovorjene politike cen in o sprejetih ukrepih v SR Sloveniji v letu 1981	523
Govorniki:	
Jože Strle	523
Majda Naglost	529
Emil Šuštar	529
Marija Aljančič	530
Igor Križman	531
Jože Strle	533
7. Volitve in imenovanja	534
— predlog odloka o imenovanju viceguvernerja Narodne banke Slovenije	534
8. Predlogi in vprašanja delegatov	534
Govornik:	
Marko Bulc	534

**Skupno zasedanje
Zbora združenega dela, Zbora občin
in Družbenopolitičnega zbora**

Zasedanje — 28. oktobra 1981

1. Določitev dnevnega reda	535
--------------------------------------	-----

Dnevni red:

1. Uvodna obrazložitev k poročilu o izvajanju zakonov s področja kmetijstva	535
---	-----

Govornik:

Vladimir Klemenčič	535
------------------------------	-----

2. Uvodna obrazložitev k informaciji o izvajanju ekonomskih odnosov s tujino v letu 1981	543
Govornik:	
Janez Bedina	543
3. Uvodna obrazložitev k poročilu o izgubah v združenem delu	546
Govornik:	
Silvo Gorenc	546

Skupščina Kulturne skupnosti Slovenije

27. seja — 21. septembra 1981

Pred dnevnim redom:

1. Izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja zbora izvajalcev in zbora uporabnikov	552
2. Določitev dnevnega reda	553
3. Poročilo verifikacijskih komisij	554
Govornika:	
Ana Petek	554
Štefan Šoštaric	554

Dnevni red:

1. Osnutek zakona o samostojnih kulturnih delavcih	555
Govorniki:	
Jože Humer	555
Janez Kepic	557
Dušan Rihtaršič	558
Matej Svetel	558
Dane Debič	559
Anton Petje	560
Aleksander Marodič	560
Jože Humer	562
Ivo Tavčar	562
2. Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona o Prešernovih nagradah, s pregledom in analizo o še drugih republiških nagradah za delo v kulturi v SR Sloveniji	564
Govorniki:	
Jože Humer	564
Matej Svetel	565
Franci Horvat	565
Ivo Tavčar	566
Josip Košuta	566

Izdala in založila
Skupščina SR Slovenije

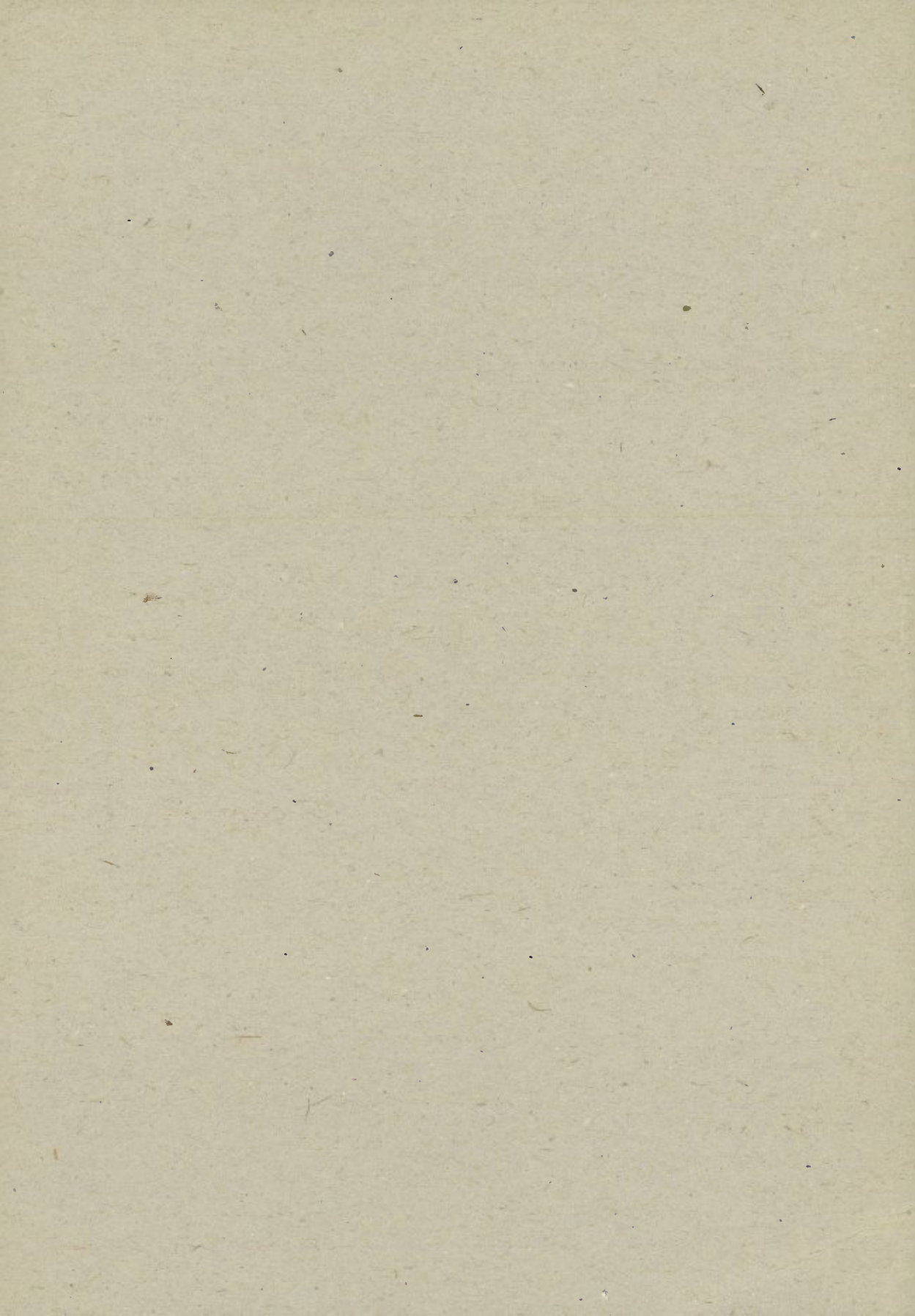
Odgovorni urednik
Milan Megušar-Borut

Natisnila
Tiskarna »Jože Moškrič«
v Ljubljani

Avgust 1982

v 340 izvodih

Obseg 592 strani

SKUPŠČINA SRS
DOKUMENTACIJA

St-S:20/161